٤٠٨

٤٠٩

٩٢٣

شرح گلستان سعدی

مشهور به شرح سودی

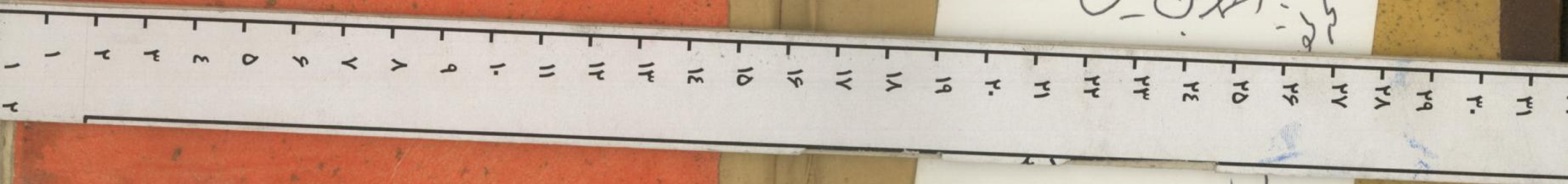
ترکی

سودی افندی

کاتب: احمد بن حسین

سنه ١٠٩٦

شرح گلستان سعدی
مشهور به شرح سودی
ترکی
سودی افندی
خط: احمد بن حسین

شرح گلستان سعدی

مشهور به شرح سودی

ترکی

سودی افندی

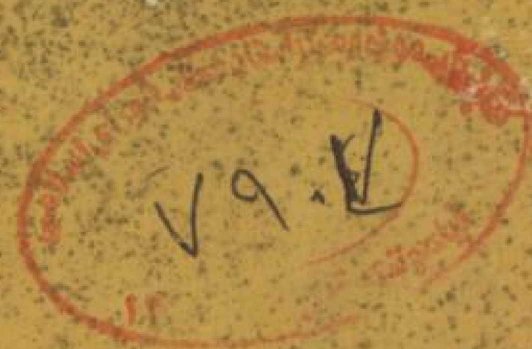
احمد بن حسین

سنه
۱۰۹۶

٤٠٨
٤٠٩

٩٢٣

[illegible]
شرح [illegible]

شرح گلستان سودی افندی

من متملکات الفقیر

۱۶۹۵۱/

شرح گلستان سعدی

مشهور به سودی افندی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى ❊ خصوصا على رسوله محمد المصطفى
الذى وصفه فى كتابه الكريم ❊ وقرانه العظيم ❊ فقال وهو اصدق القائلين ❊
وما ارسلناك الا رحمة للعالمين وعلى اله النجباء الاذكياء الكرام ❊ واصحابه
النجباء الاذكياء العظام وبعد معلوم اوله كه بو صحايفك منقشى ❊ وبو اوراقك
مرقمى احقر العباد ❊ سودى نامراد ❊ ايدر كه كون ايمن اوقاتده ❊ واشرف ساعاتده
احب محبين ❊ واخلص مخلصين ❊ اولكه انواع علومله اراسته ❊ واصناف فنونله پیراسته
ايدى زخار بحار ❊ وبحار زخار ❊ اخلاق سنيه ايله محلى ❊ واطوار سنيه دن محلى
افضل خلايق ❊ واكمل اخلاق ❊ واكرم عرب وعجم على الاطلاق ❊ احسان وعطاده
بى همال ❊ وسماحت سخاده بى مثال ❊ جود وكرمده شبيهين كورممشدر روزكار
دوراندن بو نه چرخ دوار ❊ شيخ حرم مدينه عمر افندى سقاه الله ثراه ❊ وجعل
الجنة مثواه ❊ خانه سكنيه كلدى بس الكلام بحر الكلام ❊ وبنساق الى الحرام
حسبنجه كتاب كلستان كه اعجوبه اهل خيال ❊ ونمونه سحر حلال ❊ ونوباوه بوستان
بيان ❊ وتذكره دوستان زمان ❊ ونزهتكاه اولوا الالباب ❊ وقبله كاه طلاب
تذكر اولندى ايديكه نه اوليدى بو مخدره صاحب جمالك ❊ ونو عروس حجله
خيالك ❊ برده اقناعنى ❊ وحجاب امتناعنى ❊ رفع ايدر تركى عبارتله بر شرح
اوليدى تا كم مشكلاتى بيان ❊ ومعضلاتى عيان ❊ اولوب عباراتى معلوم
واستعمالاتى مفهوم ❊ قانونى مضبوط ❊ واسلوبى مربوط ❊ دوشيدى
ايدم كه بعنايت يزدان ❊ وهمت ياران ❊ بو قضيه حصولى برادرنا التفاته

موصوللر

موصوللردر ❊ همان دم اول يار موافق ❊ ومحب صادق ❊ وعد الكريم دين
وخلف شين ❊ ديوب ❊ لباس ❊ التماس ❊ اتكنى محكم طوتوب ❊ كوز يوللرين
سد ❊ وبهانه سوزلرين رد ❊ قلدى اكرچه تركى عبارت ظرافتدن دور لكن
المأمور معذور ❊ وهم فارسى لغاتى شرحه تركى عبارت ملايم ومناسب ❊
بلكه لازم وواجب درهما ها ارباب عرفاندن متوقع ❊ واصحاب احساندن
متضرع ❊ اولدركه بو بنده كمترك ❊ وذره احقرك ❊ هر عيب وقصوردن
ونقصان وفتورين ❊ كه كوره لر سهو قلمه راجع بيلوب اصلاحى احسانلرندن
دريغ بيورميه لر والله الموفق الى سبيل الرشاد ❊ وهو رؤف بالعباد ❊ وهو
حسبى ونعم الوكيل اما بعد حضرت شيخ بسمله ذكرندن صكره حديث شريفه
اقتدا ايدوب حمد خدايى معنا ذكر ايلدى وبيوردى منت خدايرا زيرا
حقيقت حمد ذات باريك صفات كماليه سنى مشتمل كلام ذكر ايلمكدر لفظ حمد
ويا بعض مشتقاتنى بخصوصه ذكر ايلمك واجب دكلدر نته كه حاشيه مطالعده
جنيدى بغداديدن روايت ايدوب بيورر حقيقة الحمد اظهار الصفات
الكمالية يعنى حقيقت حمد حا وميم ودالى مشتمل الفاظى ذكر ايلمكله دكلدر ❊
حاصلى لفظ حمده ومشتقاتنه مخصوص دكلدر حقيقت حمد بلكه هر كلام كه
خدانك صفات كماليه سنه دلالت ايدر حقيقت حمد اولدر كوكسه عربى
دليلا ولسون وكركسه غيريله منت تا ايله وتاسز مصدردر من يمن دن
يعنى نصر بابنك مضاعفندن توبيخله تنبيه ده مستعملدر من توبيخ اولدر كه بر كسيه
بر نسنه اعطا ايليه سن صكره اذا وجفا ايچون باشنه قققه سين پس بو منت عقلا
وشرعا مذموم در نتكه قرآنده بو منتك نهيندن آيت كريمه وارد اولمشدر قوله
تعالى لا تبطلوا صدقاتكم بالمن والاذى ومن تنبيه اولدر كه سو دككه بعض
نسنه انعام ايليه سين صكره تحتن طريقيله يعنى محبت ومودت جهتندن ايلدككن
عطايى تعديد ايليه سين اكا محبتك اولدوغنه متنبه اولمغيچون وبو منت عقلا
وشرعا مقبولدر نته كه آيت كريمه بوكه دلالت ايدر قوله تعالى بل الله يمن عليكم
پس ذات باريه ايكى طريقيله بيله منت اثبات ايلمك اعتراف واقرار طريقيله

دربعنی بو قدر نعم جلیله که بیزه اعطا ایتمشدر و هردم و هرساعت ایدر اکر بزه
منت ایلسه لایق و نزا وارددر دیمکدر اخبار طریقیله دکلدر یعنی بو اثبات اعتراف
طریقیله در اخبار طریقیله دکلدر یعنی بیزه منت ایلدی و یا ایلر دیمک دکلدر پس
بو اعتراف محض شکر و ثنادر خدای یا یله و یا سز ایکی معنا بیننده مشترکدر برسی
ذات باری یه اسمدر عربیده الله کبی که غیره اطلاقی جائز دکلدر و بریسیده
صاحب و رب معناسنه در کدخدا و خانه خدا کبی صاحب خانه دیمکدر بوندن
یا ساکن اوقنمق لازم ایدیکی معلوم اوله که هر کلمه نک که اخری الف و یا واو اولسه
اندن بونلردن صکره بر یا مقرر در نهایتی حالت اضافتده اثباتی لازمدر کوکسه
او کلمه صفتنه مضاف اولسون بوی دلجو یر کبی کرکسه غیریه مضاف اولسون
بوی نافه کبی فاحفظ را بوندن لام جاده کبی تخصیص افاده ایدر المنة الله یعنی
منت اللهکدر و منت اول حقیق وجدی در مذکور اعتراف طریقیله منت الله
دیمک دکلدر زیرا منان اولدر و بز ممنون علیه ایز پس انکدر بیزه بیزم اکا
دکل معلوم اوله که مسعود رومینک اداب بحثده متینک اولی المنة لواهب
العقل دربر انده جاری اولان مباحث و مناقشات بونده جاریدر اما
طالب تحصیل فارسی اولنه مناسب و ملایم اولمدوغی ایچون ترک اولندی
عز فعل ماضی مفرد مذکر غائب صیغه سیدر لغتده بولنمیان نسنه یه دیرلر
اما بونک کبی یرلرده بی مثل و مانند معناسنی تضمین ایدرلر معنای استمراد
مراددر یعنی دائما عزیزدر دیمک اولور واو حرف عطفدر قیاس بونده
واوله همزه بینده مضموم اوقنمقدر اما عربی کبی مفتوح اوقونغله شهرت
بولمشدر جل عز کبی فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر لغتده عظیم دیمکدر اما
بونک کبی یرلرده متعالی معناسنی ویررلر اولی بودر که عز یه عطف
تفسیری اعتبار اولنه بو ایکی جمله فعلیه معنا جهتندن خدایه صفت واقع
اولمشدر که حرف رابط صفت و یا حرف تعلیل که بو داده دانده ماقبلنی
مابعدینه ارتباط ایچون کلمشدر نه یی ربط ایلدوکینی تعیین ایلمک وقلت
تاملدن ناشیدر طاعتش طاعت مصدردر طاع یطوع دن یعنی

رد لامعی و شمعی

نصر بابندن اجوف واویدندر انقیاد معناسنه ضمیره اضافتی مصدرک
مفعولینه اضافتی قبیلندندر خدایه راجعدر خدایه طاعت و انقیاددر دیمکدر
موجب اسم فاعلدر افعال بابندن بونک کبی یرلرده سبب معناسنه در
مابعدینه اضافتی فاعلک مفعولینه اضافتیدر و مضاف بودر دم البتدن
مکسور الاخر اولور قربتست قربت قرب یقرب دن یعنی حسن بابندن
مصدردر قرب کبی نقیض بعد در یقینلق معناسنه سین و تا ادات خبر
در است الفک فتحیله ادات رابط دردر الفی همزه مجتلبه اولدوغی
بلنمامش طاعت مبتدا و موجب خبری محصول ترکیب انجلیں خدا که اکا طاعت
و انقیاد یقینلکنه سببدر زیرا قرآنده واسجد واقترب بیورمشدر منه بسینده
شین ضمیرک اصلی اشدر ماقبلنده همزه ایله اکیچون اخرنده ها اولان کلمیه
داخل اولسه همزه ثابت اولور بنده اش کبی دیبی همزه مجتلبه ایله همزه اصلیه
تشخیص ایلمامش و بشکراندرش واو سابقا مذکور اولان کبی درقیاسده
و استعمالده لکن بونک کبی یرلرده ماقبلی مابعدینه وصل اولسه واو تلفظ
اولماز بلکه ماقبلنده حرفک مضموم اوقونسنه علتدر انحق فتامل و با حرف
ظرفدر عربیده فی کبی و شکر بر فعلدر که منعم انعام ایچون تعظیم معناسنی
ویرر شکرک وحمدک و مدحک تفصیلیله معنالرینه مطلع اولمق استین حاشیه
مطالعه مراجعت ایلسون اندر با متضمن اولدوغی معنای ظرفیتی تاکید
ایدر بو اسلوب کلام عجمده اکثر من ان یحصی واشهر من ان یخفی در
نته که بو کتابده مواضع متعدده ده وارد اولسه کرکدر ان شاء الله تعالی
با بونده زائددر تحسین لفظ ایچون کلمشدر دینلر مذکور تقریردن بیخبر
ایمشلر شین ضمیرینه خدایه راجعدر فزید میمک فتحیله مصدر میمیدر
زیاده معناسنه میمک ضمیله افعال بابندن مصدر میمی اولمسنی تجویز ایلین
عندی سهو ایلمش مزید زاد یزیدن یعنی ضرب بابنک اجوف یائیسندندر
لازمیله متعدی بیننده مشترکدر بونده لازم واقع درنعمه اضافتی مصدرک
فاعلنه اضافتی قبیلندندر و فیه سبق و تا یعنی ادات خبر مقدردر

رد لامعی

رد کافی و ابن سید علی
وسروری و شمعی

رد ابن سید علی
وسروری

زیرا قاعده در که فقرۀ اولی ده بو اداتی ذکر ایلسه لر فقرۀ ثانیه ده حذف
ایدوب تقدیر ایدرلر و بو ادات خبر معنا جهتندن شین ضمیره مقید
در و بو فقره فقرۀ اولی یه معطوفدر و مزید مؤخر مبتدا و بشکر مقدم
خبری و جایزدر که مزید ظرفک فاعلی اوله در شکرتن مزید نعمت ثابتست
تقدیر نده اوله حاصلی جملۀ اسمیه یه جملۀ اسمیه معطوفدر و یا ظرفیه یه پس
کلام مسجعده فقره کلام موزونده مطرع مقامنده در و سجع ایکی فقره نک
اجتماعندن عبارتدر محصول ترکیب اللهک شکرنده اولمق زیاده
نعمته سببدر نته که خدا کلام مجیدنده بیورر ولئن شکرتم لازیدنکم
حاصلی خدانک ویردوکی نعمته شاکر اولمق جلب نعمت جدید ایلر هر نفسی
هر کل افرادی معناسنه در نفس حیات صاحبلرینک جوفنه داخل و خارج
اولان هوادر عجمی دم دیرلر و ترکجه سولوق و یا حرف وحدتدر هر برک
دیمکدر که حرف رابط صفتدر که ارتباط ایچوندر دیو اطلاق ایلین اجمال
ایلمش فرو میرود فرو بونک کبی یرلرده استغراق معناسنی افاده ایدر
اداتدر اما اکثر ترکیبده مستعملدر نته که وارد اولان محلده تعیین اولنور
ان شاء الله تعالی فرونک اصلی فرود در تخفیفا حرف اخیر حذف اولنمشدر
دیین حرفله اسمی فرق ایلمزمش می دات حالدر فعل مضارعده اما ماضیده
ادات حکایتدر و کاه اولور که مضارعده بای استقبالیه معناسنی
افاده ایدر و کاه اولور که مقام استمرارده مستعملدر بونده کی کبی رود
فعل مضارع مفرد غایبدر رویدندن مشتق کیدر دیمکدر معلوم
اوله که فارسیده مصادرک آخری نون اولور و نونک ماقبلی یا تا اولور
و یا دال و دالک ماقبلی یا اولور پس جمیع مشتقات عجم قیاسیله اندن مخرج
اولور اما تالی مصدرده دالک ماقبلنده یا اولمایان مصدردن ماضی
و اسم مفعولدن غیری نسنه مشتق اولماز بو اسلوب ضبط اولنجه جمیع مشتقات
عجم قیاسی اولور هیچ بر نسنه سی سماعی اولمز نهایتی فکره بر مقدار ریضت
ویرمک استر محصول ترکیب هر بر نفس که اشغا کیدر یعنی جوف حیوانه

ردلامی

ردکامی

زول ایدر ممد حیاتست ممد میم اولک ضمی و ثانینک کسری و دال مشدد که
افعال بابندن اسم فاعلدر قوت ویریجی معناسنه حیاته اضافتی اسم فاعلک
مفعولنه اضافتی قبیلندندر حیات دیرلکدر و مصحفده الف واو شکلنده
یازیلور اما غیر یرلرده الف کندی صورتنده یازیلور و سینی و تا ادات
خبردر سابقا ذکر اولان کبی ممد حیات دیمک حیاته عون و قوت ویرر
دیمکدر حاصلی ممد حیاتدر دیمکدر و چون برمی آید مفرح ذات
واو حرف عطفدر استعمالی سابقا بیان اولندی و چون ادات تعلیلدر
ترکیده و فارسیده مستعمل لفظدر نهایتی ترکیده که لفظیله مستعملدر چونکه
دیدکلری بونده حرف استعلادر آید فعل مضارعدر آییدندن کلور دیمکدر
فاعلی نفسه راجع تحتنده ضمیردر آید امدن لفظندن فعل مضارعدر دینیه
مذکور قاعده دن آگاه دکل ایمش بر حرفیله خروج معناسنی متضمندر چیقار
دیمکدر مفرح ذات فاعلدر تفعیل بابندن سوندیریجی معناسنه ذاته اضافتی
اسم فاعلک مفعولنه اضافتی قبیلندندر ذات بونده شیئک عینی و حقیقتی
و بنه ادات خبر مقدمدر محصول ترکیب و چونکه مذکور نفس جوف
حیواندن خارج اوله یعنی چیقار ذاته فرح و سرور ویرور معلوم اوله که
هوانک داخلینه تنها نفس و خارجینه تنها نفس بیوردکی مجاز مرسل
طریقیله در یعنی کلی ذکر ایدوب جزؤ مراد ایلمک اعتباریله در و الا نفس
مجموع داخل و خارج اولان هوادر و مذکور اولان خواصیده نته که
بونده نصکره کلن فقرده تعیین بیورر و داخلی خارج اوزره تقدیم
ایلدی زیرا حین تنفسده خارج اولان هوا داخلک عینیدر بدون
العکس حضرت شیخ امداد حیاتی سوای داخله و تفریح ذاتی خارجه نسبتنده
شول مناسبتی رعایت ایلدی که کویا که هوا خارجدن کلوب جوف
حیوانیه دخولیله حیاته مدد و قوت ویردی و نزولیله جوف حیوانی
و تضییق و قلق اضطراب ویردی پس خروجی سببیله قلق و اضطرابی دفع
اولمغله ذاته خفت حاصل اولدی که مورث فرح و نشاط در پس در

ردلامی

هر نفسی دو نعمت موجودست پس بونك كبی یرلرده شرطك جوابنه
داخل اولان فا معناسنه در در حرف ظرف نفسی یا حرف وحدت دو
واو دسیله ایكی دیمكدر نعمت موصوف موجود ظاهر محصول تركیب وقتاكه هوای
داخل وخارجك وصفی مذكور اولان كبی اولدیسه ایمدی هر بر نفسده ایكی
نعمت بولندی زیرا امداد حیات بر نعمت وتفریح ذات بر نعمت اولدی وبو ایكی
وصفك بریسی مندفع اولسه هلاك لازم اولور وبر هر نعمتی شكری واجب
بوندہ بر حرف استعلادر نعمتی یاسی حرف وحدت وشكری یاسی حرف تنكیر اولمق
اولی در وحدتدن محصول تركیب چونكه هر بر نفسده ایكی نعمت بولندی
پس هر بر نعمته شكر واجب اولدی از دست وزبان كه بر آید كز عهده
شكرش بدر آید از بونده من ابتدائیه معناسنه حرف در دست فارسیده
ال معناسنه در واو حرف عطف زبان زانك فتحی وضمیله وبانك بدلی فا ایله
دیل در لسان معناسنه كه یا اضافی لامیه در كه بونده ذات ذوی العقول ایله
دلالت ایدر اسم در كیم معناسنه اما حرف رابط اولان كه متعدد در ان شاء الله
تعالی هر بری محلنده بیان اولنور بر اید بو تركیب حصول معناسنی متضمندر حاصل
اولور دیمكدر بونده دست ذكری مورد شكرك عمومینه اشارت ایچوندر
یعنی شكر لسانیله وجوارحله اولور دیمكدر كز اصلنده كه از ایدی كه حرف
بیان عهده عینك ضمی وهانك سكونیله حق معناسنه مستعملدر آخرنده تا
تا رسمی شكلنده یازلدوغیچون اضافت اجلیچون بر همزه مجتلبه داخل اولدی
شكر اضافی وشكرك ضمیره لامیه لردر شین ضمیر مذكور خدایه راجع در
بدر آید با حرف صله در در تبودر باب معناسنه بدر آید قوتیه كلور
دیمكدر بونده كله معناسنه درخروجدن كنایتدر محصول بیت
كیمك الندن ودلندن كلور یعنی كیم قادر در كه خدانك شكری حقندن
وعهده سندن كله یعنی كیمسه خدانك شكرینی كما ینبغی ادا ایدمز مراد استفهام
انكاریدر بو بیتله استشهاد ایلدی حقیقت شكری كمسه ادا ایلمكه قادر اولمدوغی علمه
زیرا هر نفسده ایكی شكر لازم اولنجق سائر نعمتلره نقدر شكر لازم ایدر

متعدد ... بحر

اعملوا آل داود شكرا وقلیل من عبادی الشكور اعملوا فعل امر جمع مذكر
مخاطبدر آل بونده اتباع واشیاع معناسنه در داود انبیاء بنی اسرائیلدن
بر نبینك اسم شریفیدر حضرت سلیمان پیغمبرك باباسیدر حضرت زبور آكا نازل
اولمشدر آل منادی مضافدر انكیچون منصوبدر وداود مضاف الیه در جری فتحیله در
غیر منصرف اولدوغیچون شكرا منصوبدر حالیتله ویا مفعول له اولملغله ویا مصدر لغیله و
حرف ابتدا ویا حرف حال قلیل آز دیمكدر مقدم خبردر من حرف جر قلیله متعلقدر ویا
عبدك جمعیدر سیوطی عقود الجمان شرحنده یكرمی دورلی جمعینی یراد ایلمش اما بو مقامه
ذكری مناسب دكل یا ضمیر متكلم وحده در شكور مبالغه ایله شاكر معناسنه در وموخر
مبتدا بعضلر دیدیلر كه بو آیت كریمه آل داوده دینیلن حكایه در یعنی بز آل داوده امر
ایلدك ودیدك ای آل داود خدایه عمل وطاعت ایلك شاكر اولدوغكز حالده ویا
شكرانه ایچون ویا عمل وشكر ایلك شكر ایلمكله حال بو كه بنم مبالغه ایله شكر ایدن قوللرم آزدر
یعنی شاكر قوللرم كثیردر اما مبالغه طریقیله شاكر قوللرم قلیلدر لیكن حقیقتله شاكر
قوللرم نادردر والنادر كالمعدوم در زیرا حقیقتله شكر اعضاسندن هر عضوینه ایچون
خلق اولندیسه اكا صرف ایلكدر مثلا كوزی وقولاغی ودیلی خیرلی ایشی كورمكه
وایشتمكه وسویلمكه خلق ایلمشدر خالق پس بو وجهله شاكر حكم عدمده در حضرت
شیخ بیت سابقك مضموننی موكد بر قطعه ایراد ایدر قطعه بنده همان به كه ز تقصیر خویش
عذر بدرگاه خدای آورد قطعه لغتده بر پاره دیمكدر اما اصطلاح شعراده بر
نظمدر كه مطلعی ویله بنده قولدر عبد معناسنه بونده مبتدا واقعدر پس بو ادات
صله یعنی داتقدیر ایدنلر زائد ایلمشلر همان بو لفظی بعضلر مفرد اعتبار ایلدیلر وكلمه
تحسین لفظ وتزیین كلام ایچوندر دیدیلر وبعضلر مركبدر هم ایله آندن دیدیلر
هم ادات تاكید وآن اسم اشارت استعماله وطبعه بو ملایمدر به بای عربیك كسری
وهای اصلیه ایله یك معناسنه در عربیده اولی دیمكدر بو راده ابو معناسنه در نیك
لفظنه مرادف دینیلر غفلت ایلمشلر كه حرف بیان زكسریله حرف ابتدادر من معناسنه
ازدن مخففی تقصیر تفعیل بابندن مصدر در لغتده قصلتمق معناسنه در اما
بونك كبی یرلرده اكسكلكدن كنایتدر خویشی واو حرف رسمیدر یعنی كتابت

زدای سیاهی
ولا نیفو حلقی
وسروری
وشمعی
زد لامعی

اولنور اما تلفظ اولنماز نهایتی خانك كسری ضمیه دوملا اولنور در میم واو د رعایت ایچون خوانجه واستخوان وخواست واو كبی بو قبیلدندر عذر معروفندن فارسیده بوزنیق دیو كیتی اكسكلكیمن دیمكه دیرلر آور فعلینك مقدم مفعول صریحیدر آورد واوك فتحیله فعل مضارعدر اوردیدندن كنه واوك فتحیله واوك ضمیله اوقویانلر فارسی بلمزمش بدر كاه با حرف صلهدر قپودر باب معناسنه وكاه كاف عجمیله ادات ظرفیه در زمانده ومكانده مستعمل لفظدر قپو یری دیمكدر اما تعظیم ایدوب قپو واكلیه تعبیر ایدرلر عربیده جنابیله تعبیر ایلدكلری كبی معلوم اولهكه الفدن وواودن و یادن صكره های اصلیه واقع اولسه بونلرك حذفی جائزدر مثلا كاه وكره ودیه ودره دیلر خدایه اضافت لامیه در ومفعول غیر صریحیدر آوردك كه فعل مضارع مفرد غائبدر اوردیدندن وخبر مبتدای مذكوردر بوندن كتوره دیمكدر اوردفعل مضارعدر اوردن لفظندن دیمی اشتقاق احوالنی بلمزمش محصول بیته قول هم اولیكه كندینك عمل وشكری اكسكلكندن اللهك دركاهنه عذر كتوره یعنی عمل وشكری قصورینه اقرار واعتراف ایدوب خدایه اعتراف وعجز كوستره تصویر معناده همان دن صكره اول لفظی یادایدن زایدالمش

ورنه سزاوار خداوندیش ✽ كس نتواند كه بجای آورد ورنه واكر نه دن مخففدر كه عربیده والا معناسنه در سزا وار سزیددن مشتق لایق معناسنه در اصلنده سزا لایق دیمكدر وار ادات نسبتدر لكی معناسنه بحسب تركیب لایقلی دیمكدر بر مضاف محذوفدر تقدیری عمل سزاواردر كه آوردك مقدم مفعولیدر خداوندم اضافت لامیه در خداوند صاحب ومالك معناسنه اسمدر وكاه اولور كه عظمت وكبریا معناسینده استعمال اولنور وقتا مل و یا حرف مصدر ردیدرو یا حرف مصدر ردر وزنیچون فتحیله اوقونور شین ضمیر خدایه راجعدر كس مبتدا نكسه دیمكدر وما بعدی خبری نتواند نون مفتوحه حرف نفیدر نفی حكم قصد اولنان یرده مابعدینه متصل یازیلور بونده كی كبی كه حرف باندن نتواندن بجای با حرف صله جای بوندن محل معناسینه در یعنی یرینه وردك مقدم مفعول غیر صریحیدر محصول بیت قول اول بكدر كه خدایه عجز وتقصیر

رد ابن سیدعلی

وسروری

ردلامعی

ردشمعی

وكافی

خدمت اظهار ایلیه یوقسه خدانك صاحبیت ومالكیتنه لا یقلی عمل وطاعتی یعنی اكا لایق وشایسته علی كسه قادر دكلدر كم یرینه كتوره حاصلی خدانك عظمت وكبریا سنه لایق عملی كیمسه ادا ایدمز وكی نه ده حرف نفیك بیانندم بوندن مفتوحه در وكاه اولوركه مكسور اولور وكی نه من همان خاكم كه هستم های رسمیله نون نافیه مكسور اوقومه حكم قلت تاملدن كلور بلكه مكسور اوقونان نون نافیه یا ایله یازیلور اوقونور نی دیر مثلا جای اسم خاصدر وزمین اسم عامدر دیمن ایو جه تخصیص ایدمش زیرا جای مطلق مكان معناسنه در وزمین ارض معناسنه نهایتی زمین كل وجای خبر وحكمنده در انسان وناطق كبی **باران رحمت بی حسابش همه را رسیده** باران صفت مشبهه دن منقول اسمدر یغموره دیرلر زیرا با دیدن یغمقدر پس بو منا سبتیله اسم قلندی رحمت اسمكدن ادات سببدر جوامده مخصوص حساب مصدر درنقص بایندن بوندن سابی اما علم بایندن اولنجه افعال قلوبدن اولور ظن معناسنه ومصدرلری بوصیغه اوزره كلمز باوانك رحمته ورحمتك بی حسابه اضافتلری بیانیه لر وشینه اضافت لامیه در بی حساب لفظی باران رحمتك وصفیدر دیمن غریب تو دیش همه جمیع معناسنه اسمدر وراحرف صله در رسیده ایرشمش دیمكدر اسم مفعولدر رسیدندن دیلر ملاحظه نه سویلمشلر زیرا اسم مفعول اولدركه نائب عن الفاعل مسند اوله بوایسه فاعله مسنددر پس اسم مفعول اولمغه قابل دكل نهایتی صیغه ده اسم مفعولله مشتركدر ایدی بونك كبی صیغه لره ماضیدن قسم دیو اطلاق ایلسك وجهندن خالی دكل محصول تركیب خدانك بحسابسز ونهایتسز رحمتی یغموری یعنی رحمتی جمیع كائناته ایرشمش حاصلی جمیع كائنات رحمتی دریاسنه مستغرقدر **وخوان نعمت بی دریغش همه جا كشیده** واو حرف عطفدر خوان بوندن واو رسمیله سفره وسینی وهرنسنه كه انجده طعام بیرلر اكا دیرلر نعمت معروفدر دریغ لفظ مشتركدر حسرت وكونلمك یعنی قصقنق بینده بوندن معنای آخر مراددر وشینه اضافت لامیه در معلوم اوله كه ضمایره اضافت جمیع زمانده لامیه در وخوانك نعمته اضافتی لامیه در مجازاوبی دریغه بیانیه جا بوندن یر دار ارض معناسنه یا قافیه یه رعایتچون حذف اولندی

رد ابن سیدعلی

ردسروری

رسیدار شدی رسیدن یقند ایرشدی
می رسید جوقدن ایرشدی می رسید
حالا ایرشدی عرعم

علم بابندن اولنجه مصدرلری
اوج وجه اوزره كلور تحبة
وتحبة وحبانا منه

ردكافی

ردلامعی

وسروری

ماضی ایكی قسمدر بری مطلق وبری مقید
مطلق ماضی رسید كبی ارشدی دیه
اولور ومقید ماضی اوچ قسمدر بری
بوددكه حاله تقریب ایچون اخوی مفتوح
قلنوب وفتحیه دلالت ایچون اخرینه
اناالاحق اولور رسیده كبی ایكنجی
بوددكه معنای تعدی افاده ایچون
اولنه لفظی می داخل اولور می رسید
كبی اوچنجی بوددكه بین القرب والبعد
معناسنی مفید اولمغیچون اولنه
داخل اولوب آخرینه ها لاحق
اولور می رسیده كبی

کشیده بوندن اسم مفعولدر چکلمش معناسنه محصول ترکیب داخی خدانك نعمتی
سفره سی جمیع یره چکلمشدر یعنی تمام دنیایه وجمیع اشیایه نعمتی واصل وحاصلدر بو
ایکی فقره ذو القافیتین واقع اولمش برقافیه درهمه را وهمه جادر وبرقافیه سی
رسیده وکشیده در **پرده ناموس بنده گان بگناه فاحش ندرد** پرده معروف
ناموس عربیدر عرض وعار معناسنه بنده گان اخرنده های رسمی اولان
اسم الف ونون جمع ویا حرف مصدر یعنی یای مصدر لاحق اولسه های رسمی
کاف عجمیه مبدل اولور بنده گان وبنده گی پرده ناموس اضافتی بیانیه در وبنده گانه
اضافت لامیه بگناه با حرف سبب وگناه کاف عجمك ضمیله یازیق دیمکدر الفله والفسر
لغتدر فاحش صفت مشبهه در شول یرامزه دیرلر که حددن تجاوز ایلیه گناه فاحش
اضافتی بیانیه در ندرد دالك و رانك فتحیله فعل نفی مستقبلدر یرتماز معناسنه
راده تشدید تحریفات عوامدندر زیرا الفتلرنده تشدید یوقدر نته که رشید
الدین وطواط عروضنده بیورمشدر وحرّم وفرحله سؤال ایرادایدوب تشدید
غلبه استعمالدن ناشیدر دیو جواب ویرمشدر لکن ضرورت وزنیچون بعض
حروفده تشدید اثبات ایدرلر وعلی الخصوص که راده ومیمده محصول ترکیب خدا
قوللرینك عرض وناموسی پرده سنی یادامز گناه سببیله یرتماز یعنی اشکاره وتنهالرنده
ایتدکلری معاصی سببیله بونلری رسوای ایلیوب حاصلی قبیح ایشلرینی اظهار ایدوب
روسیاه ایلمز **وظیفه روزی بخطای منکر نبرد** وظیفه انسانه هرکون
تعیین وتقدیر اولان طعامه ویارزقه درلر برکلمه نك آخرنده های مختفی
رسمی ویا های رسمی حکمنده اولان ها اولسه همزه وغیره ووظیفه کبی حالت اضافتده
اخرنده برهمزه مجتلبه اثبات ایدرلر بوندن کی کبی روزی یا اصلیه اولمغه رزق
معناسنه در پس عامك خاصه اضافتی قبیلندن اولور اما حرف نیت اولمغه
ویا وحدت اولمغه اولماز علی کل حال اضافت بیانیه در بعضلر یا حرف نسبتدر
دیدیلر پس اضافت کذا بیانیه اولور وجایزدر که روزی ده که یا عربی اوله نسبت
ایچون دیبن تأملسز سویلمش زیرا عربده یای نسبی مشدد اولور اندن غیری
دلده مخفف اولور بخطای منکر با حرف سبب وخطا نقیض صوابدر یعنی

پرده ۱۱۹

ددلامی

منکر

منکر کاف مفتوح اولمغه اسم مفعولدر افعال بابندن یرامز وچرکین دیمکدر یعنی
نامشروع پس اضافت بیانیه اولور اما بعضلر کافی مکسور اوقودیلر اسم فاعل شکلنده
پس اضافت لامیه اولور لیکن بو قولده صفا یوقدر وسوق کلامه ده ملایم
دکل مکر کم آخرنده بریای وحدت تقدیر اوله خلاف قیاس اوزره نبرد دالك
ضمی ورانك فتحیله فعل نفی استقبال مغ دغابید دبریدندن کسمز یعنی قطع ایلمز دیمکدر
وراده تشدید غلبه استعمالدن خلاف قیاس اوزره ثابتدر حاصلی تحریفات
عوامیه دندر فارسی بیلنلر تشدیدا اوقومازلر محصول ترکیب داخی خدا قوللرینك
یرامز وچرکین خطاسی سببیله رزقلری وظیفه سنی ویا روزه منوب وظیفه سنی
یعنی وظیفه معینه سنی ویا هیچ برکونك وظیفه سنی قطع ایلمز حاصلی صبوردر
دنیاده قوللرینی جرایم صغایر وکبایر سببیله تعذیب ایلمز اما آخرتده کفاری
مطلقا ومؤمنلرك بعضی عاصیلرینی تعذیب ایدوب بعضیسنی عفو ایدر
معلوم اوله که شیخك بو کتابده دأب وعادتی بودر که کلام منثورینی کلام
منظومله تقریر وتنویر ایدر نته که بونده بویله ایدر **قطعه ای کریمی که از خزانه غیب**
گبر وترسا وظیفه خور داری ای حرف ندا وکریم منادی ویا حرف وحدت ای
برکریم دیك اولور ویا منادی مقدر اوله ویا خطاب خالص معناسنه اوله تقدیری
ای خداکریم سن دیك اوله بونده یا خطاب ایچوندر وحدتی متضمن وکریم عیدی اولان
یا خطاب قریبه دردینلر عندی سویلمشلر زیرا فارسیده دیدکلری کبی یا بوقدر
منادی محذوف وکریمی یای خطابله اکا صفتدر دیبن خطا سویلمش زیرا بو تقدیرجه
منادی کریمه مضاف اولمق اقتضا ایدر پس بووجهله یانك معناسی اولمازکه حرف رابط
صفت خزانه خانك کسریله خزینه معناسنه در جمعی خزاین کلور غیبه اضافت بیانیه در
وهمزه مجتلبه اضافتچون کلمشدر بو مصراع مصراع ثانیه یه مرهوندر گبر آتش پرسته درلر
عرب مجوسی دیر ترسا بنه طبان کافردر وظیفه خور وصف ترکیبی در ووظیفه یه
معناسنه خوردن واو رسمیله خاسی دوم ضمیله اوقونمق کرك الفله والفسر لغتدر قافیه
اجلندن بونده خا مفتوح اوقونمق کرك دیبن دوم ضمه معناسندن غافل امش
که خایی مفتوح اوقومغی قافیه ضرورتنه تخصیص ایلدی داری فعل مضارع مفرد مخاطب در

ناموس عار ننگ عرض

ددلامی
وشمی
ددسروری

ددشمی

داریدن مشتق بحسب لغت طوتارسین دیمکدر اما استعمالده وارلغه تعبیر ایدر
لر مثلا مالدارد وکتاب دارد دیرلر مالی وکتابی وار دیجك یرده داری داشتن
لفظندن مشتقدر زیرا قانون اشتقاقدن آگاه دکل ایمش محصول بیتك ای بر
کریم کریا خودای خدا کی عیسین که غیب خزینه سندن کبر و ترسایی وظیفه سنی
طوتارسین یعنی کبر و ترسایه وظیفه ویررسین حاصلی کبر و ترسا مشرك ایکن
وظیفه لرینی قطع ایلمزسین قاندی قالدیکه مؤمنلر دوستان راکجا کنی محروم
توکه با دشمنان نظر داری دوستان الف ونون له جمع اولدی ذوی العقولدن
اولدوغیچون سینی ساکن اوقونمق کرك کربله اوقومق خطادر دوستانك آخرنده
بر تای خطاب تقدیر ایدرلر دوستانت تقدیرنده را اداة مفعولدر کجا قنده
دیمکدر عربیده این کبی کنی فعل مضارع مفرد مخاطبدر کنیدندن ایلرسین دیمکدر
دوستان مفعول به اولی ومحروم ثانیسی وکجا مفعول فیهی تو واو دیمیله کنیده
یای خطابی تأکید ایدر که حرف بیان با حرف صله دشمنان نقیض دوستاندر داری
فعلینك مفعول غیر صریحیدر ونظر صریحی مصراع اول استفهام انکاری متضمندر
محصول بیت ای کریم خدا دوستلریکی باران رحمتکدن وخوان نعمتکدن قنده محروم
ایدرسین یعنی ایلمزسین سن که کبر و ترساکبی مشرکلره نظر طوتارسین یعنی سنك
بو بخلیین دشمنلره نظرك واردر مؤمن وموحد دوستلریکی قنده محروم
ایدرسین حاشا ثم حاشا فراش باد صبا را کفته تا فرش زمردین بکستر د
فراش مبالغه اسم فاعلدر دوشنیجی معناسنه باد مطلقا یلدر عربجه ریح دیرلر
صبا کونش کیجه برابر اولدقده مشرق جانبندن اسن ییله دیرلر اضافتلری بیانیه
در حاصلی اضافة العام الی الخاص در ایکی اضافت بلمدر را اداة مفعولدر کفته
بوندن ماضیدر قصد وسباق وسیاق کلام مقتضاسیله اسم مفعول دکلدر
بعضلر ایلدوکی علی الخصوص اسم مفعولدر وقائلی الله تعهدر دیمن غریب سویلمش
تا بوندن حرف غرض وتعلیلدر حتی فرش عربیدر دوشنمش سنیه دیرلر زمردین
زمرددن زانك ومیمك وراسك ضمه لریله زیاده خاصه لی بر نسنه طاشدر برکسنه
زهرلی حیوان صوقسه ویا زهر ویرلمش اولسه اندن ایکی ادیه آغزنه سحق ایدوب

رد کلمه
وسروری
وسمعی

اجرسم

ایجرسه لر باذن الله تعالی شفا بولور وصرع اولنمش کمسه انی کتوردسه هر کز کامرع
اولنمیه ویلان وعقرب اندن قچارلر واوغلان طوغور مقدن برعورت
زحمت چکسه صاغ اویلوغینه انی بغلیه لر آسان طوغوره ویلان انی کورسه
فوری کوراوله داخی نیجه خاصلری واردر بر جدله برجنسدر یا حرف نسبت
ونون حرف تأکید نسبتدر زمرده منسوب فرش دیمکدر حضر واتدن کنایدر
یعنی نباتات بکستردبای مکسوره فعل مضارعه داخل اولسه استقباله تخصیص ایدر
وکاه اولورکه بری برینك مقامنده مستعملدر وکاه اولورکه هر بریسی مقام استمرارده
استعمال اولنور وکاه اولورکه هر بری محض تأکید ایچون کلور کستردکاف عجمیك
ضمه وتانك فتحیله فعل مضارعدر کستریدندن بوندن دوشیه دیمکدر فاعلی
فراشدر محصول ترکیب فراش باد صبایه خدا قدرتیله سویلمش تا زمرده منسوب فرشی
دوشیه یعنی یریوزینی تیشل بناتاته ستر ایدن حاصلی یر یوزینی تیشل چایر وچچکلر تزیین ایلیه
ودایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بپرورد دایه اطفال
آموزن عورتدر که تورکجه آکا طیا دیرلر بو خدمته اکثری جواری جنسنی تعیین ایدرلر عربجه
مرضعه دیرلر ابر اضافتی بیانیه در ابر بولت دربهاری بهاد ایلك یازدر یا حرف نسبت
ورا اداة مفعول فرموده ماضیدن قصدر فاعلی خدادر بیورمش دیمکدر بنات بنتك
جمعیدر قیزلر اوغلنچقلر دیمکدر نباتك اضافتی بیانیه نبات یاش اوته دیرلر عربیدر را اداة
مفعولدر در حرف ظرفدر فی معناسنه مهد بشیکه دیرلر فارسیجه کهواره دیرلر زمین یر
در ارض معناسنه مهد زمین اضافتی بیانیه در بپرورد بای عجمینك وواو وراسك
فتحه لریله فعل مضارعدر پروریدندن بوندن بسلیه دیمکدر حضرت شیخ تازه نباتاتی
اطفاله وبهار بلوطنی اطفال تربیه ایدن دایه یه تشبیه ایلمش محصول ترکیب داخی خدای
تعالی بهار بولودی دایه سنه بیورمش تا نباتات اطفالنی یر بشکنده بسلیوب تربیه ایلیه یعنی
باران یغدروب قیش شدتندن مرده نباتاتی احیا ایلیه ودرختان را بخلعت نوروزی
قبای سبز ورق در بر کرده واو حرف عطف ودرختان فراشه معطوفدر
درخت یرده دوران آغاجه دیرلر اکثریا یاش آغاجده استعمال ایدرلر قوروده
ویا کسلده کدن صکره چوب دیرلر الف ونونله جمعیدر زیرا الف ونونله

جمع ذوی العقوله مخصوصدر غیر ذوی العقول ها ایله جمع اولور کلها و سنبلها
کبی یا بوندہ حرف تخصیصدر درختلرك دیمکدر انجار و درختلر دینلور رانك
تخصیص ایچون اولدوغنه اکاه اولمشلر بو بیت فارسیده موثوق بها اولان انجامك
بعضسی حرف مقابله و بدل دیدی نته که بوستانك در دنجی بابنده فقیهی کهن جامه
حکایه سنده بر بیتده واقعدر بیت دلائل قوی باید و معنوی نه رکهای
کردن بحجت قوی بحجت بدل حجت دیمکدر خلعت خانك کسریله فاخر لباسه دیرلر
نوروزه اضافتی بیانیه در نوروز کنش برج حمله نقل ایلدوکی کونه دیرلر نته که برج
میزانه نقل ایلدوکی کونه مهرجان دیرلر رانك سکونیله حاصلی نوروز بهارك و مهرجان
کوزك ابتداسیدر یعنی کوندر یا حرف سبب قبا قفتان دیمکدر یا اضافت ایچون
کلمشدر زیرا بر کلمه نك که آخری حروف علتك بریسی اوله حالت اضافتده بریا اثبات
ایدرلر قبای منبر کبی و بوی خوش و حاجی کعبه کبی سبزه اضافت بیانیه در
یشیل قفتان دیمکدر ورق اضافتده بو یله در ورق واوك و رانك فتحه لریله
یبراق معناسنه در در بوندہ حرف صله در و بر حرف استعلا در وکرده ماضیدن
قسم فاعلی کذا در بوندہ درختانه اعیان ناس و اوراقه خلعتهای نوروزیه
تشبیه بیورمش محصول ترکیب دخی درختلرك اوزرینه نوروزه منسوب
خلعت در یشیل یبراق قفتان کیدرمش بو تلمیحدر انجامك جلال الدین ملك
شاه بن الب ارسلان زمانندہ بری سلاطین ارکان دولت و اعیان حضرتنه
روز نوروزده خلعتلر بخشلیوب حبور و سرور ایلدکلرینه و هرکس علی قدره تازه
لباسلر کیوب ذوق و صفا ایلدکلرینه حاصل انجام بو کونه اعیاددن زیاده اعتبار
ایدرلر کلمسلر درخلعت نوروزینك معناسنی برای خلعت نوروزی دیمش
و انجار نوروزلو خلعتیله دیمش اصابت ایلمشلر درمنه سنده مبنی لفظی ورق
لفظنه مضاف ولمق جایز دکلدر دیمش اضافات احوالندن اکاه دکلدر انتهی
و اطفال شاخ را بقدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده بو جمله
درختانه معطوفدر اطفال طفلك جمعیدر دیدی یاشنه دك او غلنجغه طفل دیرلر
اندن صکره صبی دیرلر شاخه اضافتی بیانیه در شاخ دال و بداق دیرلر و دا

دو

حرف تخصیص شاخ طفللرینك دیمکدر بقدوم با حرف سبب و قدوم مصدر در
دخول وزنی اوزرینه علم یا ایندن موسمه اضافتی لامیه در موسم جمع اولنجق معین زمانه
دیرلر نته کم موسم الحاج دیرلر حجاجك جمع اولنجق معین زمانه اما بوندہ زمان معناسنه
در نهایه ربیعه اضافتی تخصیص کتب البحرده ربیع دن مراد ربیع ازمنه در ربیع اشهر دکلدر
یعنی ایلك یازه ربیع دیرلر کلاه بوردکه دیرلر شکوفه اضافتی بیانیه در شکوفه مطلقا
چچکه دیرلر بر حرف استعلا سر باشه دیرلر نهاده قومش ماضیدن قسم درسابقکی کبی
محصول ترکیب دخی خدای تعالی شاخ طفللرینك یاز کلمك سببیله شکوفه کلاهی باشی
اوزره قومش یعنی فصل بهار کلمك سببیله عالم کل و کلستان اولمش خدانك قدرتیله
معلوم اوله که کفته و فرموده و نهاده کلمه لرینك اسم مفعول معناسنی ویروب قایم مقام
فاعل اسناد قابلدر یعنی قبل خدادن دینلمش و بیورلمش و ابلمش و قومش دیبوز
لکن سباق و سیاقه وکلمی انسب در فتامل بودر ودر فقره بو کتابك براعت استهلالی
متضمندر یعنی فصل بهارده تصنیف اولدوغنه اشارتدر و عصارۀ تاکی
بقدرتش شهد فایق شده عصاره عینك ضمیله صیقندویه دیرلر یعنی زنتنه
صیقمقدن حاصل اولان شئه دیرلر نته که زیتونی صیقمقدن زیت یاغی حاصل اولور
تای لفظ مشترکدر رقیقه بوغورتلق بیتنده که عربجه اکا حلقوم دیرلر حای مهمله
نك ضمیله مثلا حیوانلرك چکوله بوغزدن چیقان سنه و یا جایزدر که حرف وحدت
اوله یعنی قیجه منسوب صقندی و یا بوغزه منسوب صقندی و یا بردورلی قیمتك
و بردورلی بوغزك صقندیسی بقدرتش با حرف مصاحبت قدرت اصلنده مصدر
در کدورت وزنی اوزره اما بونك کبی یبرلرده الهیك قضاسی و حکم ازلیسی
مراد در شین ضمیر خدایه راجعدر شهد عربیدر شینك ضمی و فتحیله لغتدر اما
عجم فتح شینله استعمال ایدر حاصلی کوجه باله دیرلر بس نایدن شکر قمشی مراد اولور
و یا قطر نبات اما نایدن خلقوم مراد اولورسه شهددن کوج بالی مراد اولور
و خلقومدن اری بوغازی زیرا بال آروسی انواع ازهار و اشجار و اصناف
اوراق و اثماری دوشیوب هر بریندن عسله ماده اولمغه قابل نسنه ایله
تکیفی پرایدوب و بتکله کلوب شکمنده اولان ماده عسلی نفسنی عصرا یلمکله

یعنی صفحهٔ استفراغ ایلدی و اول بیتکله ترتیب ایلدیکی خانه لری ممتلی ایدر سن
قدرت خدا ایله اول اجوق زماندن شهد فایق اولور ظاهر فاردر بو معنا به
اشارت بیورمشدر بیت بعد از غم که ذهن خوش کنی ز غایت حرص نشسته
مترصد که قند ز نبور فایق یعنی یوقاریدن یعنی نصر بانک اجوف واویسندن
اسم فاعلدر علی معناسنه فاق علی اقرانه دیرلر یعنی برکسه شرف وکمالده اقرانی
اوزره زیاده اولسه وانلره غالب شدن ماضیدن قسم در مندندن یعنی
اولمق صیرورت معناسنه محصول ترکیب نای منسوب صقندی وباردولی
نایک صقندیسی خدانک قدرتیله شهد فایق اولمش ایکی معنا یله یعنی شکر اولهرک
کوره وعسل ثانیه کوره وتخم خرما بتربیتش نخل باسق گشته تخم بوندن چکردک
خرمایه اضافتی لامیه در خرما معروف بتربیتش با حرف مصاحبت تربیت
مصدردر تفعیل بابندن برنسنه بسلمک شبن خدا به راجعدر نخل بوندن خرما
اغاجیدر باسق اوزون دیمکدر گشته ماضیدن قسم در اولمش دیمکدر صیرورت
معناسنه معلوم اوله که گشتن وکردیدن کاف عجمیله اصل لغتده دونمک
معناسنه در یعنی کیدرکن دونمک ومولویلر کبی دونمک وبر سوزدن
دونمک وعربه کبی دونمک ودولاب کبی دونمک پس انقلاب وصیرورت
معنالری بونلردن ماخوذدر فتامل شده وگشته اسم مفعول طوتانلر
معنا جانبنه ناظردکللر ایمش محصول ترکیب ذاتی خدانک تربیه سیله خرما
چکردکی اوزون خرما اغاجی اولمش خرما اغجینی تخصیص بالذکر ایلدی زیرا
اندن اوزون اوزدکلی آغاج اولماز قطعه ابر باد ومه وخورشید وفلک
درکارند تا تو نانی بکف آری وبغفلت نخوری ابر بولت ماه
بیلمکه ماهدن مخفف آیدر قمر معناسنه خورشید کونش یالکز خورده
دیرلر شیدده فلک کوک در حرف ظرف کار ایشدر فعل معناسنه نون
ودال ساکنه بونک کبی یرلرده ادات جمعدر یعنی سین وتانک جمعیدر
مفرد مراد اولسه کارست دیردک فتامل تا حرف تعلیل تو سن دیمکدر نان
معناسنه نان اتمک ویا حرف وحدت بکف با حرف صله کف لفظی فارسیده آیه

دد لامع
وسروری

معناسنه

معناسنه یعنی اله یعنی عرب راحه دیرلر آری فعل مضارع مفرد مخاطبدر
اریدندکه مخففدر آوردیدندن که مضارعی آورد کلور فتامل یا وحرف
عطف یای ساکنه دن مکسوره کلدیکی جهتدن واوله همزه بیننده تلفظ اولنور نته که عرف حالی
بویله ایدی بغفلت با حرف مصاحبت غفلت معروف نخوری نون حرف نفی حکمدر انکیچون
متصل یازیلور خوردی واوردیمله فعل مضارع مفرد مخاطبدر یمیه سین دیمکدر جمعلرین
نخوری نی یای استقبالیه ایله استفهام انکاری اولنمغه قابل دیدیلر اما بو قوله التفات
اولنمز هر کیمدن ماه اولورسه محصول ترکیب ابر و باد ومه وخورشید وفلک ایشده
دیرلر یعنی هر بریسی بر ایشده وخدمتده ثابتدر حاصلی هر بری برخدمته تعیین اولنمشدر
تا کم سن بر اتمک اله کتوره سین واول اتمکی غفلت ایله یمیه سین اتمک اله کتورمکدن
مراد کسب وتحصیلدر یعنی خدا بونلری سکا خدمتکار تعیین ایلمشدر تا کیم سن بو واسطه
ایله خدایه عبادت وطاعت ایلیه سین همه از بهر تو سرگشته وفرمان بردار
شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری بهتر بانک فتحی وهانک سکونیله ادات
تعلیلدر اجل معناسنه لازم الاضافتدر اولان الفاظدندر سرگشته وصف ترکیبی
اقسامندندر بحسب لغت باشی دونمش دیمکدر اما استعمالده متحیر وبی قرار معناسنه
در فرمان بردار ده وصف ترکیبیدر داریدندن لغتده قالدرمق معناسنه در
برداشتن کبی اما استعمالده کتورمکله تعبیر ایدرسیو ونحی قالدرمجی یعنی کوتورجی و
طوتجی معناسنه بردار بر داشتندن وبردندن اخذ ایدنلر خطای فاحش ایلدیلر
شرط انصاف شرط معروف شرط لفظی فارسیده اکثر محلده لایق معناسنه مستعملدر
دینی اکثر عندیات سوبلمکله مقیددر انصاف عدالت دیمکدر واضافت لامیه در
نباشد فعل مستقبلدر باشیدندن دکول واولماز معناسنه که حرف بیان فرمان
اسمدر بویروق معناسنه نبری فعل نفی استقبال مفرد مخاطبدر بریدندن ایلتمک
معناسنه بردندر دینلر احوال الاشتقاق بیلمزلرمش محصول بیت اولکده مذکور
اولان اشیانک جمعنده سکونیجون سرگشته ودائم وفرمان بردردر وخدمتده
بی قرارومی ثابتدر یعنی خدا بونلری سکا خدمتکار ایلمشدر که سن انک خدمتنده
ثابت وقائم اوله سین پس شرط انصاف دکلدر که سن بویروق طوتمیوب فرمان بردار

دد لامع
وسروری

ددکامی
وسعی
ولامعی

ددسعی

دداسیدکلی
ولامعی
وسعی

اولمیه سین حاصلی افلاککی کواکبله وارضی حیوانات ونباتات ومعادنله بسکا طفیل
خلق ایلمشدر ایدی بو معنایی عظیم نعمت بیلوب خالقک امرینه امتثال ایدوب مأمور کله
عامل اولمق کرک مبیع فرمان بردار ترکیبنده بو تحسین لفظ ایچون کلمشدر دینی
لغت احوالندن اکاه دکل ایمش وقتا که حضرت شیخ ذکر تحمید وتحریض عبادت وترغیب
شکر وتنبیه عجز وقصور واعلام تقدیر ارزاق وبیان طریق توکل وتبیین عجایب
قدرت الهیه‌دن فارغ اولدیسه المطاق بحقک ذکری بیاننده تصلیه شروع ایدب
بیورر که دو خیرست بو مقدم خبردر موخر مبتدایه که هرکه که یکی در **از سرور**
کائنات ومفخر موجودات ورحمت عالمیان وصفوت آدمیان وتتمهٔ دور
زمان محمد مصطفی علیه الصلوة والسلام سرور اولو معناسنه در کائنات
بونک کبی بیرلرده مخلوقات معناسنه در مفخر اصلنده مصدر میمیدر اما بونک
کبی بیرلرده شول ذاته دیرلر که آنکله فخر ایدرلر یعنی نازلنورلر موجودات دنیاده
موجود اولان اشیادن عبارتدر عالمیان قیاس بودر که یا حرف نسبت اوله و
الف ونون ادات جمع اوله پس حروف ثلاثه ادات جمع دردینیلر عندی سو بلمشلر
عالمیان اهل عالم دیمکدر صفوت صاد ده حرکات ثلث جایزدر ما دامکه تا ایله در
اما تادن معرا اولسه فتحه ایله در انجق خالص معناسنه آدمیاننده عالمیان کبی در
یا حرف نسبت اولمق اما نصاب صبیانده آدمی انسی وانسان مردم دینشدر یعنی
آدمی وانسی یا ایله انسانه مرادف طوتمشدر پس بوندن ظاهر اولور که یا اصلی
اوله والعلم عند الله تتمه مصدردر تفعیل بابندن شول شنه یه دیرلر که برشی آنکله تمام
اوله تنه که دائرهٔ نبوت وجود شریفلری ایله تمام اولمشدر که لا نبی بعدی بیورمشدر
دور زمان یعنی دائرهٔ زمان اضافتی بیانیه در اما اضافات خمس لامیه لردر قلت
محمد مصطفی ما سبقه عطف بیاندر محصول ترکیب حدیثده وارد وثابت اولمشدر
کائناتک اولوسندن وموجوداتک مفخرندن واهل عالمک رحمتندن وآدم اوغلنلرنک
صافی وخالص کذیده سندن ودور زمانک تتمه‌سندن بو مذکور القابله ملقب
محمد مصطفی علیه الصلوة والسلام **بیت شفیع مطاع نبی کریم قسیم جسیم بسیم وسیم**
بیت لغتده اوه دیرلر اما اصطلاحده ایکی مصراعدن مرکب نظمه دیرلر که آخرده لری

رد شمعی وکافی

رد ابن سید علی وسروری

متوافق اولسون کرکسه اولمسون وهر مصراع لغتده قپوقناد ینه دیرلر اما اصطلاحده
یارم بیته دیرلر پس بوندن بیت یریته شعر یازنلر معنای بیتدن اکاه دکللر ایمش
شفیع صاحب شفاعتدر دیمک اوله ویا مقبول الشفاعت فعیل بمعنا فاعلدر ویا
مفعول مطاع اسم مفعولدر افعال بابندن اطاعت اولنمشدر یعنی انس وجن اکا
اطاعت ایلمش امرینه مطیع اولمشدر نبی اصلی نبیأ در فعیل بمعنی فاعل نبأ یعنی یبعی
ظرب بابیندن مهموز اللام مندن همزه یایه دونوب ادغام اولمشدر جمعی انبیاء ونباء
کلور فعلک وزنی اوزره شرفاء وکرماء کبی مخبر معناسنه یعنی خدادن قوللرینه
خبر ویریجی وکتور یجی معناسنه وجایزدر که نبوة ونساوتدن اوله یعنی یوکسک
یر دیه‌لر کبی پس نبی‌نک معناسی مشرف علی الناس دیمکلر زیرا شرف رفعته دیرلر
مذکور معنالر لغویدر اما اصطلاحده فتوحات مکیه بیورر نبی شول ذات قدسیه
وعنصر لطیفه دیرلر که اکا بطریق الوحی من عند الله بر شریعت نازل اولوب اول
شریعت انک خدایه تعبدینک کیفیتی بیانینی متضمن اوله اکر اول شریعتله غیره
مبعوث اولورسه رسول دیرلر تم کلام کریم ایو دیمکدر نقیض لئیم در که معناسی
الجعقدر اما اصطلاحده سخی یعنی جومرده دیرلر که اخلاق مرضیه واطوار
سنیه ایله محلی ومزین اوله قسیم قسامتدن اولورسه حسن الوجه معناسنه فعیل
بمعنا فاعلدر اما قسمدن اولورسه فعیل بمعنی فاعلدر که قسمت ایدیجی معناسنه یعنی
دنیاده علوم ومعرفتی وحکمتی امتی بیننده وآخرتده رحمتی وشفاعتی تقسیم ایدیجیدر
جسیم لغتده ایری کودهلی مجسم معناسنه در اما بوده مراد عظیم القدر والمرتبه
دردیدیلرکه اول حضرتک شول معجزه‌سنه اشارتدر که اعتدال قامتله ایکن
هرنه دکلو اوزون وکوده‌لو بو بیلوکسه‌نک یاننده واقع اولسه اندن بلند
وعالی وجسیم کورینوردی انبیادن هیچ بریسی جسامت بدنله موصوف دکلدر
دینیلر عجب بو قدر بیک انبیانک جمیعنی بلدیلرمی که بو حکمه جزم ایلدیلر هله طول
قامتی حضرت آدمه اسناد ایلمک مشهوردر اما انی الله بیلور وبیغمبر بسیم
کولیجی یوزلی معناسنه خندان روی ومتبسم معناسنه اولمقده جایزدر وبو مثللردر که
بن لطیفه ایدیجی ام اما طوغریدن غیری نسنه سویلمزم وبعضلر روایت ایلدیکه شویله

بحکم کونلردی که ازو پیشاری کون نوردی وسیم وسمه دندرکه علامتدر یعنی
یبنی مبارك ارقه لرینده بنوتله نشانلنمش ایدی ویا نور بنوتله مبارك النیك تنوریدر
کنایتی اولدکه علامت صدق رسالت درنته که کتابلرده یازرکه نور بنوت حضرت
آدمك النندن حضرت شیثه واندن ثانیا نقل ایدرك حضرتنه واصل اولدی
وسیم حسن الوجه معناسنه ده کلور مصراع ثانیده واقع اولان الفاظ بجنیس
مطرف اسلوبی اوزره در یعنی اول حرفدن غیری حرفلری بردرنته که علم و
قلم وسلم بو یلده معلوم اولدکه بو الفاظ تکرر خبر قبیلندندر یعنی هو شفیع مطاع
نبی کریم آنه حاصلی محمد مصطفی بو اوصافله موصوف و بو القابله ملقبدر بیت
چه غم دیوار امت راکه باشد چون تو پشتیبان ٭ چه باك از موج بحر آنرا
که باشد نوح کشتیبان چه جیم عجمینك کسری وهای رسمیله نه دیکدر ذالعقوك
غیرنده مستعمل لفظدر دیوار معروفدر عربجه جدار دیرلر امته اضافتی بیانیه
در را اداتی صله در یا معناسنه که حرف بیان ویا حرف تعلیل باشد فعل مضارع
مفرد غایبدر باشیدندن بوندن اوله معناسنه در چون واو رسمیله ادات
تشبیه در پشتیبان پشت ارقه در ویا معجم درضرورت قافیه ایچون یای نسبت
اولمقده قابلدر بعضی تاویله وبان اداتی فاعلدر معناسنه نته که دربان
قپوجی وشتربان دوه جی یه دیرلر تورکیده بعضی بنالرده پشتوان دیدکلریدر
بجسب لغت ارقه صقلیجی اما بونك کبی یرلرده ظهیر وسندر ادر باك
اکنمك یعنی قایرمق عربجه مبالات دیرلر ما ابالی دیرلر قایرمام دیمکدر
موج دکز تلازی عربیده بحره اضافتی لامیه در آن اسم اشارتدر مقدر
کسه تقدیری ان کس را در را اداتی صله در یا کبی که حرف رابط صفت
کشتیبان کشتی یای اصلیه ایله کمیه دیرلر عرب سفینه درو بان اداتی فاعلدر
سابق کبی کمیجی دیکدر عربجه ملاح دیرلر ایکی صیغه ده بان اداتی نسبتدر
دیمن غفلت ایلدی محصول بیت نه غم امت دیوارینه یعنی امته استفهام
انکاریدر یعنی امتکه غم یوق زیرا سنك کبی سند وظهیر وار دکز موجندن
نه باك اول کمسیه که حضرت نوح کمیجیسی اوله حاصلی بر امتك که سنك کبی مسندی

منفاعلن متفاعلن

اصطلاحلرینده مجذوب دیرلر بحمه دیرلر کیمی اصطلاحاتنده بر جزو طرح اولنمش اولور هم

اضمار اصطلاحلرنده ایکنجی متحرك ایسه اسکان ایلکه دیرلر مثلا متفاعلندن تای ساکن ایدوب بر یره مستفعلن کتوردکلریدر هم

ذکافی

وشفاعتکدی اوله اول کمسه جهنم عذابندن نه قورقار یعنی قورقمازنته که نوح
پیغمبر کمیجیسی اولان کیمسه طوفان موجندن باك ایلمز یعنی پروا چکمز نظم بلغ العلی
بکماله ٭ کشف الدجی بجماله بو نظم بحر کاملك وجهی بیان عروض وضربنده در یعنی
عروضی وضربی مجذو دریعنی هر مصراعی ایکی متفاعلن کلور الا دوردنجی مصراعك
اولی مضمر کلور یعنی مستفعلن بلغ فعل ماضی مفرد مذکر غایب درفاعلی تحتنده مستتر
ضمیر محمده راجع ایرشدی دیمکدر علی عینك ضمی ولامك فتحیله مفردلر جمع بیننده
مشترك صیغه در مفردا ولنجه ترفع و رفعت معناسنه در تقدیرا منصوب
مفعولیدر بلغ نك اما جمع اولنجه علیانك جمعی اولور عینك ضمی ولامك سکونیله
که اعلی نك مؤنثیدر یس بو تقدیرجه بر موصوف تقدیرا اولنور مراتب ودرجات
علی دیمك اولور علی الفله یازلسه مفرد اولور رفعت معناسنه کلور عینك
فتحی وضمی جایزدر دیمن الفله یازلسه عینك فتحی جایزدر دیدوکلرنده نظر و تأمل
بکماله با حرف جر معنای سببیتی متضمن بلغ یه متعلق وضمیر مجرور دمحمده را.
کشف فعل ماضی مفرد مذکر غایب آچدی دیمکدر دجی ده دالك ضمیله وجیمك
فتحیله مفرد وجمع بیننده مشترك لفظدر مفرد اولنجه شدت ظلمت معناسنه
اولور جمع اولنجه دجیه نك جمعی اولور کیجه قرانقلقلری یعنی کفر ظلمتینی وکیجه قرانقلقلر
آچدی بجماله بکماله کبیدر اعرابده و تعلقده محصول بیت حضرت محمد کمالیله
درجات ومراتب علایه ایرشدی یعنی زمره انبیا اولمق مراتبنه واصل
اولدی کفر ظلماتنی جمال ایمان واسلام کشف ایلدی دیمکدر حسنت جمیع
خصاله ٭ صلوا علیه وآله حسنت فعل ماضی مفرد مؤنث غایبه کوزل اولدی دیمکدر
جمیع هپ دیمکدر خصال خانك معجمه نك کسریله خصلتك جمعیدر خلق وخوی معناسنه
در حسنت فعلنی جمیع اسناد خصاله اضافتله تأنیث اخذ ایلدی اعتباریله در زیرا
کل جمع مؤنثدر و علی الخصوص که جمیع لفظنده معنای جمعیت ملحوظدر ضمیر که محمده
راجعدر صلوا فعل امر جمع مذکر مخاطبدر صلوات کتورك دیمکدر علیه جار و
مجرور صلوایه متعلقدر وآله ضمیر مجروره معطوفدر بر حرف جر تقدیریله ویا
علماء کوفه مذهبی اوزره در که انلر اعاده جار سز عطفی تجویز ایدرلر محصول

بیت حضرت محمدك جمیع اخلاق واطواری کوزلدر زیرا حضرت قرانده انك
لعلی خلق عظیم بیورمشدر دیمش بویله ونسخه اکا صلوات کتورلك آلینه اصحابنه داخی
زیرا بیورمشدر اذا صلیتموني فعموا لا ینبغی صلوا فعل ماضی جمع مذکر غائب در دیمش
اما معناسی صلوات کتوردیلر دیمش بو خطا یا کندینك سهو قلمیدر ویا ناسخك اولك
والا لامعی اول مقامده دکلدر کی اندن بویله خطا قصد ایله صادر اوله دیمش بو خطایی
لامعی به اثبات واسناد ایلمك مرتبه سنی تخصیص ایلمکدن کلور هرکه که بجا از بندکان
کنهکار وپریشان روزکار دست انابت بامید اجابت بدرکاه حق جل وعلی بر دارد
که بونده حرف رابط مبتدا بالخبردر زیرا در خبرست مقدم خبر وهرکه موخر مبتدا
هر بونده احاطه افراد ایچوندر اولان کل معناسنه در وکه کاف عجمینك فتحیله کاه دن
مخفف وقت معناسنه در وکه حرف بیان هر وقت که دیمکدر یکی بر بیت دیمکدر امایك
یاسی بر دیمکدر بندکان بنده نك جمعیدر قوللر دیمکدر بو جمعك سابقا قاعده سی بیان
اولنمشدر کنهکار کنه کناهدن مخفف وکار کافك فتحیله ادات فاعلدر جرمی معناسنه ستمکار
وجفاکار کبی بوکافلری عربی طوتانلر عجب طونتقون طبع ایتمشلر که هیچ دماغلرنده
فارسی لذتی یوغیمش پریشان روزکار وصف ترکیبی اقسامندندر پریشان ویا کنده
کافك عجمیله داغوق دیمکدر روزکار خلاف قیاس اوزره ایام وزمان معناسنه در
پریشان روزکاری ترکیب توصیفی طوتان فارسیده غریب بیلورمش پریشان روزکاردن
مراد احوال اطواری پریشان دیمکدر واضافتلری بیانیه لودر پریشان روزکارك
معناسی پریشان روزکارلو دیمك وپریشان لفظی روزکار لفظنه مضاف اولمق
جائزدر دیدیکی ایکی تقریرنده بیله خطا ایلمش دست انابت ده بو بله در یعنی
بیانیه در انابت افعال بابندن مصدر رجوع معناسنه یعنی ایلدوکی کناهدن
پشیمان اولوب توبه ورجوع ایلمسی بامید اجابت با حرف مصاحبت امید کی
آرمود در رجا معناسنه کاه اولور که ضرورت وزنیچون میمه تشدید ویرلیر
تشدیدی وتخفیفی جائز دیمش اجابت اجابته اضافتی مصدرك مفعولینه
اضافتی قبیلندندر قبول اولنمق امیدیله بدرکاه با حرف صله ویا حرف ظرف درکاه دن
جناب کبی قپو اوکی دیمکدر اکرچه اصلنده قپو یری دیمکدر نته که سابقا مفصلا

اولندی حق بونك بونك کبی یرلرده خدا معناسنه درجل وعلا عطف تفسیری
قبیلندندر بر دارد فعل مضارعدر برداریدندن بونده قالدره دیمکدر محصول
ترکیب هرکاه که احوال پریشان کنهکار قوللردن بریسی توبه واستغفار ایلمسی توبه
واستغفار ایچون قبول اولنمق امیدیله خدا درکاهنه اللری قالدره ایزد تعالی درویی
نظر نکند ایزد همزه نك وزانك کسریله خدا معناسنه در تکری دیمکدر درحرف
صلهدر با معناسنه روی واولك فتحیله ضمیر غائبدر او کبی هو وهی معناسنه نظر
نکندك مفعول صریحی در وی غیر صریحی نکند فعل نفی مستقبلدر ایلمز معناسنه
تحصیل علوم ومعارف ایچون سیاحتم زماننده کلستانك بو مقامی استشکال ایدوب
اکابر علماء اعجامه ومشایخ کبرالرینه عرض ایلیوب دیردم بو کلام شریف آنی کوستردر
که معصیت ایلین قوللرك اولکی وایکنجی توبه واستغفاری خدا قتنده مقبول اولمیه
پس حضرت آدم وحوا وحضرت داود وبعض انبیا واولیا بوحکمك تحتنده مندرجمی
دکلمی اکر دیرسك که مندرجدر اندراجی ندن معلوم بودر لردی که بو ایکی فعل یعنی
نظر نکند واعراض کند معنای شرطیی متضمندر یعنی اکر نظر نکند واکر اعراض کند دیمکدر توبه
اوجه دك اولدوغینك سری بودر که اولکی وایکنجی توبه قبول اولمز سه اوچنجی توبه
البته مقبول اولور دیو جواب ویررلردی پس بویله اولنجه اشکال قالمز ومعنا مستقیم
اولور فتامل معلوم اوله که کلستانك قدیم نسخه لرنده که هرکه که یکی از بندکان
واقعدر واکثر بنده که یکی دوشمش اما رابطه لر یکی نددتله واقعدر پس قدیم
نسخه لره مخالف یازنلر معنای مستقیمه مخالف یازمشلر فندبر کار کاف عجمیله
ادات مبالغه در صیغه ماضینك آخرینه لاحق اولور مبالغه فاعل معناسنه
پرورد کار رب معناسنه وافرید کار کبی خلاق معناسنه وکاه اولور که
امر صیغه سی آخرینه لاحق اولور آمرزکار کبی غفور غفار معناسنه وآموزکار
کثیر التعلم وکثیر التعلیم معناسنه دیمش زیاده خطا سویلمش زیرا کار اسمه مخصوص
لفظدر فعله هرکز لاحق اولماز وبو ذکر ایلدوکی الفاظ اسماء مصادردر
افعال دکلدر دوردوکی معنا ایندن اسمیتلری معلومدر بر دارد لفظنك
بری حرف استعلاء وداردی داشتن دن الوب یوقاری طوتمق معناسی

رد شمعی
وکافی
سودی بو زبان کنهکار واشلاغی اولان کافلر ... [illegible]
رد ابن سید علی
وسروری
وکافی
رد لامعی
رد شمعی
رد لامعی
وشمعی

(margin notes, left page)
رد ابن سید علی ولامعی
وسروری وشمعی
وکافی
رد لامعی

ردّ ابن سیدگی وشمعی

ویرقدر معنای لغویلری اوستاددن ایوجه طوتمشلر بازش بخواند باز بوندن کنه معناسنه در وشین ضمیر بندهٔ گنهکاده راجعدر بخواند فعل امر مفرد غایب یعنی طلب مغفرت وغفران ایلیه باز اعراض کند یعنی ایزد تعالی اعراض کند حاصلی اعراض ایدرسه دیمکدر بازش بتضرع و زاری بخواند تضرع وزاری عطف تفسیریله در زاری بوندن ایکلدی معناسنه در یعنی کنه عبد مذنب تضرع و زارلغله دعوت عفو ومغفرت ایلیه بعضلر ایکی بخواند فعل مضارعدر دیدیلر اما اولی بودرکه بخواند ایکی یرده بیله امر غایب صیغه لری اوله زیرا صیغه ده فعل مضارع امر غایب مشترکلردر حق سبحانه وتعالی گوید یعنی خدای تعالی دیدی یعنی تضرعله دعوت توبه ایدنجه خدا دیدی یاملائکتی قد استحییت من عبدی ولیس له رب غیری یا حرف ندا ملائکه تائله وتاسز لفظ دملکك جمعیدر فرشته لر معناسنه قد بوندن حرف تحقیق در استحییت فعل ماضی نفس متکلم وحده در استفعال بابندن اوتانم دیمکدر من حرف جر استحییت فعلنه متعلق عبد قولدر بندن معناسنه ویا ضمیر متکلم وحده محلاً مجرور مضاف الیه در ولیس واو حرف حال لیس فعلدر افعال ناقصه دن غیری تقدیراً مرفوع اسمی وظرف فاعلیله محلاً منصوب خبری محصول ترکیب خدای تعالی دیدیه ای بنم فرشته لرم تحقیق قولمدن اوتاندم حال بوکه انك بندن غیری افندیسی یوق فقد غفرت له تحقیق بن انی یرلغدم دیمکدر معلوم اولکه حیا عیب قورقوسندن انسانه عارض اولان تغیر وانکساردر پس خدا حقنده حیا عبدی نا امید ایلمکی ترك ایلمکدن مجازدر یعنی بن قولمی نومید ایلمزم حاصلی عفو بنه مستحق اولمشکن ترك عفو ایلدم دیمکدر دعوتش را اجابت کردم وحاجتش را برآوردم دعوتش شین بنده به راجعدر ایکی فقره ده بیله برآوردم حاصل ایلدم دیمکدر دیو قاری کتوردم دیمك دکلدر معلوم اوله که میم ضمیر فعل اخرینه لاحق اولسه ضمیر مرفوع معناسنه در بونده کبی که از بسیاریٔ دعا و زاریٔ بنده شرم همی دارم که حرف تعلیل بسیار چوق معناسنه در ویا حرف مصدر وهمزهٔ مجتلبه اضافت ایچون کلمشدر زاریده ده بویله در شرم اسمدر حیا معناسنه همی نها تمامکیدیله

ردشمعی

ردّ ابن سیدگی ولامعی

ادات حالدر اکثر نسخه ده همی شرم دارم در وبعضیلرده یازلدیغی کبی واقع ورق محصول ترکیب دعوتینی قبول ایلدم وحاجتنی حاصل ایلدم زیرا قولك چوقلق دعا وزارندن اوتانورم بنگر کرم بین ولطف خداوندکار گنه بنده کردست او شرمسار کرم بینك مقدم مفعولیدر وبین فعل امردر بینك بنکدن دیدندن دکل بعضلر ظن ایلدکی کبی لطف کرمه معطوفدر حضرورت وزن ایچون اوالری مفعول اولدی کرم ایلکه ولطف ملایمته دیرلر واضافت لامیه در خداوند وخداوندکار افندی معناسنه در وبزرگوار ده دیرلر که گناه دن محفوظ در گردستك مقدم مفعولیدر کردن شدك اصلی کرده است در ضرورت وزن ایچون های رسمیله همزه مجتلبه حذف اولنمشدر زیرا ادات خبر فعله داخل اولمز پس کرده بوندن ماضیدن قسم در ایلمش معناسنه واو حرف حال او ضمیر غائبدر هو وهی معناسنه شرمسار سار بونك کبی یرلرده مبالغه افاده ایدر صفت مشبهه کبی اوتانغان معناسنه محصول بیت خدانك کرم لطفنی کورکه قول گناه ایلمشدر حال بوکه اول شرمساردر نته که یحیی بن معاذدن روایت اولنور که اثنای وعظ ده بیورمش که سبحان من یذنب العبد ویستحیی عاکفان کعبهٔ جلالتش بتقصیر عبادت معترفند که ما عبدناك حق عبادتك عاکف ملازم ومقیم معناسنه در والف ونون ادات جمعدر اسلوب عجم او زده کعبه الله اوی جلالته اضافت بیانیه در وجلال عظمت معناسنه در وشین خدایه راجعدر بتقصیر با حرف صله وتقصیر تفعیل بابندن مصدر اکسکلك معناسنه عبادته اضافتی لامیه در یعنی مصدرك مفعولنه اضافتیدر معترفند اقرار ایدیجیلردرکه حرف بیان اعتراف ما حرف نفی عبدنا فعل ماضی متکلم مع الغیر و کاف ضمیر منصوب متصل حق عبادتك اصلنده عبادة حقا ایدی پس صفتی موصوف اوزره تقدیم ایدوب مضاف قلدیلر مبالغة ایدی اضافت صفت الی الموصوفدر وکاف خطاب مجرور متصلدر محصول ترکیب خدانك عظمتی کعبه سنه ملازم وناظر اولنلر عبادتلری اکسکلکینه مقر ومعترفلردرکه یارب بز سکا کرچك عبادتله عبادت ایدمدك دیو یعنی سنك اولوغیکه لایق

وشایسته قوللقوا ایده مدك دیمکدر و واصفان حلیهٔ جمالت بتحیر منسوب که
ماعرفناك حق معرفتك واصفان اسم فاعلدر ضرب بابیندن مثالندن وصف
ایدیجیلر دیمکدر الف ونون ادات جمعدر حلیه یه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه
اضافتیدر قبلندندر جماله اضافت بیانیه حلیه زینته دیرلر یعنی بزك بتحیر با
حرف صلهٔ تحیر تفعل بابندن مصدردر متحیر اولمق حاصلی حیرتده وشمك منسوب
اسم مفعول که حرف بیان تحیردر ما حرف نفی عرفنا فعل ماضی متکلم مع الغیر
وکاف ضمیر منصوب متصل مفعولی حق معرفتك حق عبادتك کبی دعا ابدعده
محصول ترکیب داخی خدانك کوزللکی بز کبی یعنی کوزللکنی وصف ایدیجیلر در
حیرته منسوبلردر یعنی متحیر اولوب سویلیجیلردر که بز سنی سکا لایق وسزاوار
بیلکله بیلمدك حاصلی سنی سکا لایق بیلکله بیلین که سنسن بترده بو قدرت
یوقدر نته که ابن سینا رحمه الله دیر نظم اعتصام الوری بمغفرتك عجز الواصفون
عن صفتك تب علینا فاننا بشر ما عرفناك حق معرفتك قطعه
کر کسی وصف او زمن پرسد بی دل از بی نشان چه کوید باز کر حرف
شرطدر اکردن مخفف کس کیمسه دیمکدر کسی دیبی کسی بلمزمش زیرا کسنیه کاکا
عربیدر و یا حرف وحدت وصف او اضافتی مصدرك مفعولینه در ذای
مفرده ازدن مخففدر من معناسنه من میمك فتحیله بن دیمکدر انا معناسنه
پرسد فعل مضارعدر پرسیدندن صوره دیمکدر بی دل روزمره لرندندر
عاشقه دیرلر بونك کبی بیرلرده واله وحیران مراد در بی نشان معروفجه نه
دیمکدر ادات استفهامدر کوید فعل مضارعدر کوییدندن بوندن نه دیه
ونه سویلیه دیمکدر باز لفظ مشترکدر اسمله فعل بیننده اسم اولنجه کننه نیجه
معنا بیننده مشترکدر اما اسلوب عجمه مناسب وملایم اولان اولدر که
بونده ادات تأکید اوله اکرچه تکلفله داخی وکیرو وآجیق معنالرینی
ویرمکه قابلدر فتأمل محصول بیت اکر بر کیمسه خدانك وصفنی بندن صوردسه
یعنی بکا حقیقتله خدایی وصف ایله دیرسه عاشق و واله وحیران جانان
بی نشاندن نه خبر سویلیه ونه نشان ویره یعنی کما ینبغی ذات شریفی وصف

ایدمز عاشقان کشتکان معشوقند بر نیاید ز کشتکان آوازی کشتکان
کشته نك جمعیدر هاء رسمیه کاف عجمیه ابدال اولنشدر دیلمشلر ایکلنه معشوق
موصوف ونون ودال جمع معنی جهتندن کشتکانه مقیددر بر نیاید عبث اللغه
یوقاری کلمز دیمکدر اما استعمالده چقماز دیمکدر معلوم اوله که بو کلمه نك که
اولنده همزه اولسه یای استقبال کلور ویا میم ناهیه ویا نون نافیه اولسه واصل
اولسه همزه یایه ابدال اولور بیا ومیا وبیاید ونیاید کبی فاحفظ آواز واو
زائده وزا منهو رخنده دن بجه صوت دیرلر محصول بیت معنی جهتندن بیت
اولك مضمونی تأکید ایدوب بیورر عاشقلر معشوقك مقتوللریدر یعنی معشوق
آوازی چقماز که آنی وصف ایدهلر یعنی وصفنه قادر دکللر معشوقدر کبی لوده
نون ودالك ما قبلنه بر همزه اصلیه تقدیرا ایدنلر زائد تقدیر ایلمشلر بیتی
از صاحب دلی سر بجیب مراقبه فرو برده بود ودر بحر مکاشفه مستغرق
شده صاحب دل اهل قلب دیمکدر اولیاء اللهدن عبارتدر ودیدیلر که
صاحب دلدن مراد شیخ حضرتلری کندیلردر سر فرو برده نك مفعول صریحی
وبجیب غیر صریحی جیب یقایه دیرلر وفارسیجه کریبان دیرلر مراقبه
اضافتی بیانیه در مراقبه خدادن فیضه طالب وراغب اولمغه دیرلر
فرو برده بحسب اللغه اشاغه ایلمش ایدی دیمکدر اما اصطلاحده باشنی
یقایه چکمکدن عبارتدر نته که اهل حال اولان صوفیلرك عادتیدر
فرو برده ماضیدن قسم دروبود حکایت حال ماضیه در حرف صله بحر
دریا مکاشفه احوال غیبیه اطلاعه دیرلر واضافت بیانیه مستغرق اسم
مفعولدر استفعال بابندن غرق اولمش دیمکدر شده ماضیدن قسمدر
اولمش دیمکدر صیرورت معناسنه محصول ترکیب صاحب دل مشایخدن
بریسی باشنی مراقبه یقاسنه ایلمش ایدی عادتلری اوزره داخی مکاشفه
دریاسنه مستغرق اولمشدی یعنی عالم کشف دریاسنه طالمشدی آنکاه که
از آن حالت باز آمد یکی از اصحاب بطریق انبساط کفت از آن بوستان که
تو بودی ما را چه تحفهٔ کرامت آوردی آنکاه آن اسم اشارت وکاه کاف

ردلامع وض ود

ردکلامع

خفیف

فاعلاتن مفاعلن فعلن

عجیله وقت معناسنه در که حرف بیان بعض نسخه ده انکاه که برینه چون
واقع اولمش اولدن حالدن مراد عالم مکاشفه در بازآمد کیرو کلدی یعنی عالم
صحوه کلدی حاصلی اول عالم مکاشفه دن بو عالمه کلدیکی یا ایله بر سی دیمکدر
اما یاسز بر دیمکدر اصحابدن مراد بونلره کیم پیرلرده مریدلر در بطریق با حرف
مصاحبت وطریق بولدر انبساط انفعال بابندن مصدر در بو ندن گستاخانه
دیمکدر ملاطفه ومزاح طریقیله دیمکدر بو محلده مناسب سویلشلر زیرا مرید شیخدن کرامت
دیلمک گستاخلقدر علی الخصوص که مزاح طریقیله گفت فاعلی یکی از اصحابدر بوستان
واو لفظی در و او سزر غریبدر که حرف رابط صفت تو بودی یعنی اول بوستاندن
که سن انده ایدک مستغرق اولدوغی عالم مکاشفه دن تعبیردر ما را ما بیزه در
بحر معناسینه در را حرف صله در با معناسنه تحفه ارمغان کرامت اضافتی
بیانیه در و همزه اضافیچون کلمشدر کرامت تحفه سی دیمکدر بعضلر اضافتی
تجویز ایلمدیلر ومعناسی نه کرامت ارمغان کتوردک دیمکدر دی آوردی واو
فتحیله فعل ماضیدر کتوردک دیمکدر واوک ضمیله اوقیانلر یکلش اوقودیلر
محصول ترکیب اول وقت که اول صاحب دل عالم مکاشفه واستغراقدن عالم
صحوه کلدی مریدلردن بر سی گستاخانه سویلدی اول بوستاندن که سن انده ایدک
بزه نه تحفه ارمغان کتوردک یعنی کرامات وعطایادن بزه نه کرامت کتوردک
گفت صاحب دل دیدی بخاطر داشتم که چون بدرخت گل برسم دامنی
پر کنم هدیهٔ اصحاب را خاطر با حرف ظرف وخاطر کوکله دوشن نسنه در
میم متکلم مقدردر داشتم قرینه سیله داشتم فعل ماضی متکلم وحده در که حرف
بیان یعنی خاطرده طوتدم وغنی بیان ایدر چون ادات تعلیلدر چونکه معناسنه
بدرخت با حرف صله درخت دالک کسری ورانک فتحی وخانک سکونیله
اغج دیمکدر گله اضافت لامیه در مجازا برسم با حرف استقبال حرف زاید
دیبن زاید سویلمش رسم رانک وسینک فتحه لریله فعل مضارع متکلم وحده
دامن اتکدر و یا حرف وحدت پر طولو معناسنه در کنم فعل مضارع متکلم
وحده در کیدندن کی دند مصدر ندن اخذ ایلنیه مواخذه کرک پر کنم

رد قراح

رد ابن سید علی وسروری

رد لامعی

رد لامعی

طولدم

طوله دوام دیمکدر هدیه هانک فتحی ودالک کسری ویای مشدد دیله و
دالک سکونی ویای مخففه ایله لغتدر بو ندن ارمغان مراد در اصحابه اضافتی
لامیه در ورا حرف تخصیص محصول ترکیب صاحب دل مرید گستاخنه دیدی
که خاطرمده ونیتمده طوتدم ایدی که چون درخت گله واصل اولم یعنی عالم
مکاشفه ده اسرار الهیه یه واصل اولم اوکلدن بر اتکی پر ایلیم اصحاب وأحبابه
ارمغان ایچون یعنی اول عالمده بکا کشف وفتح اولان معانی واسرار الهیه دن
بو عالمده اصحاب واحبابه کشف وبیان ایلمسی جایز اولنی شرح وایضاح
ایدم یعنی قصدم بو ایدی که بکا کشف اولان اسرارک کشفی وبیانی ممکن اولا
یاراندن دریغ ایلمیوب سویلیم چون برسیدم بوی گلم چنان مست کرد
که دامنم از دست برفت چو حرف تعلیل برسیدم با حرف تأکید رسیدم فعل
ماضی متکلم وحده در رسیدندن ایرشدم دیمکدر بوی گل اضافتی لامیه در
میم معناده مسنه مقدر چنان چون ایله آزدن مرکبدر ترکیبله واو دوشمشدر
انجلین دیمکدر مست کی دمست ایلدی یعنی مدهوش وحیران ایلدی دیمکدر که حرف
بیان چنان مست کی ددر دامن اتکدر دامانده دیرلر میم معناده دستده مقدر
برفت فاعلی ضمیر دامن در محصول ترکیب چونکه درخت گله واصل اولدم بوی
گل بنی شویله مدهوش ووالهٔ حیران ایلدیکه دامن المدن کتدی بکا بر حال
اولدیکه گل دامنه بیله یا دمدن کتدی حاصلی بکا وصلت میسر اولدی اما
اندن خبر ویرمکه مالک دکلم زیرا بنی بندن آلدیلر حضرت شیخ بونده وصولدن
خبر ویردی قطعه ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز * کان سوخته
را جان شد و آواز نیامد ای حرف ندا مرغ سحر منادی اضافتی لامیه در کدی
ملابسه ایله مراد بلبلدر دیمشلر زیرا اسحارده اکثر نالان اولان اولدر شعرا
دبلندن مرغ سحرا کادیرلر عشق عینک کسری وشینک سکونیله مصدردر علم
بابندن تعاریف کثیره ایله معروفدر لیکن اشهر تعاریفی افراط محبتدر
پروانه بوندن کلبکدر که کذوبی آتش شمعه اورر بیاموز با حرف تأکید
آموز امر مفرد مخاطبدر آموزیدندن آموختندن دکل کان که حرف

رد ابن سید علی ولامعی وشمعی وسروری

تعلیل یاناشارتدر پروانیه سوخته کو نیمش دیمکدر ماضیدن قسم دراسم
مفعول دکلدر بعضلر ظن ایلدیکی کبی دراحرف تخصیص جان مبتدا ورسندخبری
روح حیوانیه یه جان دیرلر واسلندیه روان تدبو ندن رفت معناسنه در
کندی دیمکدر وا وحرف حال بنایدهمزه یابه مبدل اولمشدر یای استقبالدن
ونون نافیه دن صکره بر زیاده ایدرلر بین بوابدالدن غافل ایمش محصول
بیت ای بلبل نالان عشق جانانی پروانه دن اوکرن واندن تحصیل ایله زیرا
اول پروانه سوخته نک آتش عشق جانانه جانی کتدی واندن آواز کلمدی یاد
وفغان کلمدی یعنی عشق جانانه یاندی وکل اولدی حال بوکه اندن نکسه ناله یی
اشتمدی حضرت شیخ پروانه یی عاشق صادق وبلبلی دعوایی بی معنی ایلیی مدعیه
تشبیه ایلمش این مدعیان در طلبش بیخبرانند کان راکه خبر شد خبری
باز نیامد این اسم اشارتدر مدعیانه مدعی اسم فاعلدر افتعال بابندن
اصلی مدتعی ایدی قبل تاء افتعال دال واقع اولدی دال حرفدر حروف
مجهوره دن وتا حرفدر حروف مهموسه دن بینهماده تنافر وتباعد واقع
اولدیغیچون تایی داله قلب ایدوب دالی داله ادغام ایلدیلر مدعی
اولدی ماضیسی ومضارعی وسایر مشتقاتی بوینه اعلالی اولور فتامل مدعی
دعواسنده صادق اولمیانه دیرلر الف ونون ادات جمعدر نته که مکرر
بیان اولندی در حرف ظرف طلبش شین ضمیر خدایه راجعدر بی ادات
سلبدر اسماء جوامده مخصوص خبران خبرک جمعیدر شمدی ذکی اولان
کبی اصلی بیخبران اند در همزه وصلله ساقط اولمشدر دیمش سوزنک واصلی
زیرا بو همزه حرف مجتلبه در اصلی دکلدر کان که حرف تعلیلدر آن اسم اشارتدر
مقدردر تقدیری که آن کس را که در را حرف صله در یا معناسنه که حرف
بیان ویا حرف رابطه صفتدر بوندن اولدی دیمکدر رضا معناسنه خبری
یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر باز بوندن کیرو معناسنه اولمغه قابلدر تاکید
ایچون اولمغه جایزدر فارسیده ارتق تتبع ایدن نه معلومدر محصول بیت
بیز واصلیز دیو دعوای مرد ایلین مدعیلر وکذا ابلر طلب وتحصیل وعشق

حقیقتده بی خبر و بی بهره اولندلر یعنی حقوق اسلوب طلب و طریق تحصیلنده
بی خبرلردر یعنی مقام وصول بونلره قدمه میسر اولمق احتمالی واردر زیرا واصل اولوب
خبر دار اولندلر بر دخی خبر کلمدی یعنی وصول وخبردار اولندن بر خبر کلمدی
زیرا من عرف الله کل لسانه در یا خود نه وصولدن و نه کندیدن خبر کلدی
حاصلی اسرار جانانه سنی شویله کتم ایدر که کیمسه اندن برشنه فهم ایلمز اولیائی تحت
قبائی لا یعرفهم غیری بونلرک حقنده در دیکی وه کو یایله ویا تر لغتدر
داخی معناسنه بوندن بر قطعه داخی دیمکدر یعنی قطعه دیکو ای برتر ازخیال
وقیاس وگمان و وهم وز هرچه گفته اند شنیدیم وخوانده ایم ای حرف
ندا بر حرف استعلاء تر حرف تفضیل برتر بوجه رک دیمکدر منادی واقع وکی الذی
تقدیری ای برتر خدادر از برتره متعلقدر خیال قوت مدرکه باطنیه نک
برسیدر حقیقتده خیالی و وهمی علم کلام وحکمت اوقیان بیلورلر زیرا بونلر
حواس باطنیه دندر و بونلردن اول فنلرده بحث اولنور قیاس برشنه
اورانلقدر یعنی برشنه برشنیه برابر ولشدرمکدر گمان کاف عجمینک ضمیله
ظن معناسنه در که برشنه بیلمدن طرف راجحه دیرلر وهم وخیال کبی قوت
باطنیه نک بریسیدر و برشنه بیلمدن طرف مرجوحه دیرلر ظنک نقیضیدر
وز هرچه واو حرف عطف مابعدینی ماقبلنده کی دوده دیشنی عطف ایدر
گفته ماضیدن قسم در آخری های رسمیله اولدوغی ایچون ادات جمع همزه مجتلبه
ایله ایراد ایلدی شنیدیم گفته اندی بیاندر تقدیری شنیده ایم در ضرورت
وزن ایچون های دمیله همزه مجتلبه ترک اولندی وخوانده ایم بوندکه قرینه
در محصول بیت ای بو مذکورلردن وجمیع سنک شانکده اولان گفته
کولردن اعلی ومنزه الله بز بونلری ایشتمیشز اوقومشز یعنی یتمش ایکی
فرقه بلکی جمیع ملل وادیان سنک حقکده سویلدکلرندن منزه خدا سین
حاصلی حقیقتده سنی بیلیکه سن سین سنک بلدوکک کبی سنی کمسه بیلمز بعض
نسخه ده شنیده ایم واو عطفله واقعدر پس اشتدوکمزدن واوقودو
کمزدن ده منزه سین دیمکدر مجلس تمام گشت وبآخر رسید عمر

ما همچنان در اول وصف تو مانده ایم مجلس اسم مکاندر تقدیری
مجلس گفت گو در یعنی بحث ودانش وصفاتکزده اولان گفت گو مجلسی تمام معروف
گشت فعل ماضیدر گشتن دن بونده اولدی دیمکدر صار معناسنه نتکه تحلل
باسوق گشت بیوردکنده بیانی تفصیله مرور ایلدی واو حرف عطف با آخر
با حرف صله رسید فعل ماضیدر رسیدن دن ایرشدی دیمکدر همچنان هم
ادات تأکیدچنان انجلین دیمکدر کذلک معناسنه وصف تو مصدرک
مفعولینه اضافتیدر مانده ایم کنه همزه حرف مجتلبه در قالمشز دیمکدر محصول
بیت یارب سنک ذات صفاتکزده اولان بحث وگفت گو وقیل وقال مجلسی
تمام اولدی وبو بحث وقیل وقالده عمر آخره وپایانه ایرشدی وبز هنوز ابتدای مجلسده
کبی سنک وصفک ابتداسنده قالمشز حاصلی اولکه لا اله الا الله دیردک آخرده
لا اله الا الله دیرورز واولکه قل هو الله احد دیردک آخرده ده دیرورز
واولکه انما الله اله واحد دیردک آخر عمرده ده آنی دیرز محامد پادشاه
اسلام خلد ملکه محامد مبتدای محذوفه خبردر و مبتدا مؤخر تقدیری ولمق
جائز یعنی ذکر محامد پادشاه اسلامست این مقدم تقدیرا ایلکده جائز بر مضاف
حذفیله ایکی صورتده بیله تقدیری این ذکر محامد آه محامدک مفردی محمدت در
یعنی مصدر میمیدر علم یابندن بونده اوصاف جمیله معناسنه در پادشاه اصلنده
شاه پاد ایدی شاه اولو معناسنه و پاد حافظ موصوفک صفتنه اضافتی قبیلندن
ایدی صکره صفتی موصوف اوزره تقدیم ایدوب کنه صفتی موصوفه اضافت ایلدیلر
پادشاه دیدیلر حافظ عظیم معناسنه یعنی داور بزدک اسلامه اضافتی لامیه در
بر مضاف تقدیریله یعنی اهل اسلام خلد فعل ماضی مبنی للمفعولدر تفعیل بابندن
موضع دعاده واقع اولمش مؤبد اولسون دیمکدر ملک بونده میمک ضمیله مملکت
وسلطنت بیننده مشترک لفظدر خلد فعلینک نایب عن الفاعلیدر مملکتی
وسلطنتی مؤبد اولسون دیمکدر میمک ضمیله وکسریله لفظدر دیین ظاهر بودر که
کسریله بو معنالرده مستعمل دکلدر ذکر جمیل سعدی که در افواه عوام افتاده است
وصیت سخنش که در بسیط زمین رفته ذکر کسر ذالله آکفه دیرلر وضم ذاله

کوکلا

کوکلا آکفه دیرلر یعنی برشنه‌نک خاطره کلمک جمیل کوزل دیمکدر عجم خوب دیر
سعدی حضرت مؤلفک مخلص شریفلریدر اسم لطیفی مصلح الدیندر حضرت
شیخک مناقبنده بودرکه در نظر حضرت شیخ سعدی سلطان العاشقین در شیخ
روزبهان بقلیست گویند که پدر حضرت شیخ سعدی خادم حضرت شیخ
بوده است وچون حضرت شیخ سعدی متولد شده است پدر در خدمت
شیخ آورده حضرت در و نظر فرموده وفرموده اند که عشق را بخون کردیم
بدو هم نصیبی دادیم اما مرشد او شیخ شهاب الدین سهروردی بوده است
قدس الله ارواحهم بعضلر دیدی که حضرت شیخ یوزیکرمی ییل یشادی و بعضلر
یوز اللی وبعضلر یوز ایکی والعلم عند الله اما وفاتی التیوز طقسان برده واقع
اولمشدر نتکی وفاتی تاریخندن فهم اولنور رهای روح پاک شیخ سعدی
جو در پرواز شد از روی اخلاص ؛ مه شوال بود وشام جمعه ؛ که در دریای
رحمت گشت غواص ؛ یکی پرسید سال فوت گفتم ؛ ز خاصان بود از آن
تاریخ شد خاص ٦٩١ ذکر جمیل اضافتی بیانیه در سعدیه اضافت لامیه در که حرف
رابط صفت افواه جمع فمدر زیرا فمک اصلی فوه در پس کثرت استعمالدن ها حذف
اولنوب فو قلدی ایدی واو طرفده ماقبلی مضموم اسم اولدوغندن غیری بولنمدیغیله
واوی میمه ابدال ایلدیلر ایکیسیده حرف شفوی اولدوغی ایچون فم اولدی پس تصغیر
ویا جمع ایدنجه اصله رد ایدوب فویه وافواه دیدیلر اغزلر دیمکدر عوام
جمع عامدرکه نقیض خاصدر نقص بابینک مضاعفندن اصلی عوامم درفواعل
وزنی اوزره منتهای جموع وزنی اوزره خواصده بویله در بونده خلق عالم
مراددر افتاده است ماضی بعید قسمندندر دوشمشدر دیمکدر اسم مفعول دکلدر
وصیت صادک کسریله ایلکلا آکلماسی خلق عالمده مشهور اوله سخن حسن وکسن
قافیه سنده سینک ضمی وخانک فتحیله اوقنور اما بن گن قافیه سنده سینک فتحی
وخانک ضمی ایله اوقنور اما غیری یرلرده ایکیسیده جائزدر وصیت سخن
اضافتی لامیه در وشین ضمیر مذکور سعدیه راجعدرکه حرف رابط
صفت بسیط وبساط بانک فتحیله کینک یره یعنی واسع یره دیرلر بونده

تاریخ وفات شیخ سعدی

زمینه اضافتله بو یوزری مراد اولمشدر زمینی بیر دوعوض معناسنه رقته
ماضیدن قیمه ده کتمش دیمکدر اسم مفعول کلدر ایکی فقره ده ده لفظی یای صله
تمغلامسنه در ظرفیت معناسنه دیو بلو بکلش کتمشلر محصول ترکیب سعدینك کوز
مذکور اولماسی یعنی آنکلسی که عالم خلقنك اغزلرینده در وتمشدر یعنی هرکیم که آنی
علم وکماله وفضل وعرفانیله آکارلر یعنی مقبول ومرغوب عالمدر داخی انك
نثر ونظمنك صیت وصیحه سی حاصلی جاوی واوازی که تمام دنیایه منتشر اولمش
یعنی یایلمش خصوصا کتاب کلستان وقصب الجیب حدیثش که همچو شکر
میخورند قصب قافك وصادك فتحه لریله مطلقا قمیشه دیرلر قصب السبق
وقصب السکر کبی جیبه اضافتله شکر قمیشنه تخصیص ایلمشدر زیرا قصب الجیب اول لدر که
شکر قمیشنی خرده خرده دوغرلر یعنی بوغوم اورتاسنی وفاق اوفاق کسرلر
اندن صکره اول پاره لری تقشیر ایدرلر یعنی قبوغنی صویارلر وبرطبق ایچنه
ترتیب وتزیین ایدرلر بو ییرلرده یعنی استانبولده میوه نی سره سره ترتیب
تزیین ایلدکلری کبی اندن صکره اوزرینه کلاب وبخور صوینی سیرپرلر
ودوستلره بریرینه ارسال ایدرلر بس بو اسلوبده کوندرلن شکر
قمیشنه قصب الجیب دیرلر اضافت لامیه در وحدیثه اضافت بیانیه در
حدیثدن مراد کندینك شیرین کلماتیدر که حرف رابط صفت هم ادات
تاکید وچونلر ونونلر ادات تشبیه در مثل معناسنه شکرشینك وکافك
فتحه لریله مشهوردر اما سین مهمله نك ضمی وکاف مشدد لك فتحیله عربیدر
میخورند فعل حال جمع غایب بوندن استمرار مراد دیرلر دیمکدر یمکدن مراد
منتفع ومتلذذ اولورلر دیمکدر محصول ترکیب داخی سعدینك قصب الجیب
کبی مقبول مرغوب کلماتنی یعنی نظم ونثر سوزلرینی که حسن قبولیله قبول ایدرلر
آنکله منتفع ومتلذذ اولورلر حاصلی سوزلری که هرکسك قتنده معزز ومستلذدر
قصب الجیب عبارتنده اکثر شراحك مفصل ومطول مالایعنیسنه التفات
اولنمسونکه صداع ایراث ایدر ورقه منشآتش که چون کاغذ زر میبرند
رقعه بوندن یازیلن کاغد پاره سنه درلر آخرندن تای مربوطه های رسمی

نکلندن یازلدوغی ایچون اضافت ایچون برهمزه مختلسه اثبات ایدرلر منشآت میمك
ضمی ونونك سکونی وشینك فتحیله اسم مفعولدر افعال بابندن یعنی انشا ایتمشدن
که مهموز اللامدر جمع مؤنث صیغه سیدر مکرمات کبی لغتده خلق وایجاد معناسنه
در اما بوندن کندیدن صادر اولان نظم ونثر سوزلردر شین کیم سعدیه
راجعدر که حرف رابط صفت چون نونلر ادات تشبیه در کاغذ کاف
عربیله وغین معجمه مفتوحه ایله معروفدر زره اضافت لامیه در زرآلتونه ملا
ایله ذر لفظ مشترکدر آلتونه وسکه لی اقچه دیرلر تنکی مثبت زن حکایه سنده
وغیری بیرده کلجکدر ان شاء الله تعالی بوندن ده اقچه مراددر زیرا کاغذ زر
اولدر که برپادشاه برکمسیه که احسان ایلمك مراد ایده دیبس الینه برامر شریف
ویرورکه وار بوامری فلان ییرك حاکمنه ایلت که سکا فلان شهردن بو
قدر اقچه دوشورسون دیر اول داخی اول کاغذی ایلدر اول حاکمه تسلیم ایدر
اولده امر شریفه امتثال ایدوب خانه دن خانیه ودکاندن دکانه بوقدر اقچه
طرح ایدوب صاحب رقعیه تسلیم ایدر منلا لاری ومنلا احمد قزوینی
ومنلا حکیمی بویوردیلرکه الآن قزلباشده معمولبه در میبرند فعل حال
جمع غایب بوندن کنه استمرار مراددر ایلدرلر دیمکدر تقریری اولان وجه
اوزره در محصول ترکیب داخی سعدینك نظم ونثر یازدوغی کاغد پاره
لری که آنی اقچه تحصیلی ایچون خط همایون وامر شریف کبی معزز ومکرم طوتوب
هرجانبه وهر مملکته ایلدرلر کاغذ زردن مراد مذکوردر دیبس شراحك
خبط وحشو ایلدکلرینه اعتبار اولنمسونکه ضلالتدر بر کمال فضل و بلاغت
او حمل نتوان کرد برحرف استعلا کمال لغتده تمام معناسنه در مصدردر
اوج بابدن کلور نصر وحسن وعلم بابلرندن بوندن مراد علم ومعرفتده
تمام اولمقدر فضل ارتقلقدر یعنی اقران وامثالندن علم ومعرفتده ارتقلق
معناسنه اکثر نسخه ده کمال فضله مضاف واقعدر وبعضنده عطفله در تمش
بلاغت بوندن فصاحت معناسنه در اما لغتده ایرشمك معناسنه در فصاحت
وبلاغتی حقیقتله بلمکه معانی کتابلرینی کورمکه موقوفدر او ضمیر غایب سعدیه

راجعدر حمل جهاتك فتحی و جمك سكونيله حيوانات جنسنك قوتندن اولان بوكه
و انجاق اولور و قوتندن اولان حاصلدر ذكر اما بونك كبی يرلرده نسبت و
اضافت معناسندن مستعملدر نتوان بون حرف نفی توان لغتده قوت و قدرت
معناسنه در اما بونك كبی يرلرده عدم امكاندن عبارتدر كرد بونك كبی
يرلرده مصدر معناسنه در زيرا توانده رايحهٔ استقباليت ملحوظدر و قاعدهٔ
مقرره در كه ماضی مستقبلدن صكره واقع اوله مصدريت معناسنی افاده ايدر
پس نتوان كردك معناسی ايلمك اولمز ديمكدر معلوم اوله كه ذكر جميل مبتدا و نتوان
كرد خبری و ما بينلرنده اولان ذكر جميلك صفتی و معطوفاتيدر و جمل نتوان
كردك مفعول صريحی و بر كمال مفعول غير صريحی محصول تركيب شيخ سعدينك مذ
كور احوال و اوصافنی كندينك كمال فضل و بلاغتنه حمل ايلمك اولماز يعنی مذكور
اوصاف و احوالی كندی ذاتينك استحقاقندن دكلدر حضرت شيخ كنديلك
ذكر جميل ايله مشهور و كمال فضل و بلاغتله معروف و حسن تأليفات و تصنيفاتله
موصوف اولدوغنی ذكر محامد پادشاهه مقدمه بورمشدر بلكه خداوند جهان
و قطب دايرهٔ زمان قايم مقام سليمان ناصر اهل ايمان شاهنشاه معظم اتابك
اعظم مظفر الدين ابوبكر بن سعد بن زنكی ظل الله فی ارضه رب ارض عنه و ارضه
بعين عنايت نظر كرده است و تحسين بليغ فرموده و ارادت صادق نموده
لاجرم كافهٔ انام از خواص و عوام بمحبت او كرايده اند كه الناس علی دين ملوكهم
بل ادات اضرابدر لفظ عربيدر تركيبده مستعملدر كه حرف بيان خداوند بوندن
صاحب و مالك معناسنه اسمدر و مبتدا واقعدر و بعين عنايت نظر كرده است
خبريدر غفلت اولنمیه جهانه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر و قطب واو
حرف عطفدر بو فقره دن غيری كلی فقره لرده حرف عطف يوقدر قطب
بركارله دايره چيزدكلرنده دايره اورتاسنده بركارك اياغی دوردوغی نقطيه
قطب درلر و دكرمن چرخنده متصل دمركه دونر و اورتاسی دونده در
اكا دخی قطب ديرلر و فلكلرك ايكی قطبی وار بريسی تحت الارضدر بو يرلردن
كورنمز اكا قطب جنوبی ديرلر بريسی فوق الارضدر كوريلور اكا قطب

شمالی ديرلر دمور قازيغی ديدكلری يلدز قطب شمالی در انك ايچون اندن طلوع
و غروب اولماز و رجال غيبدن بر نيه كه تصرف عالم انكا متعلقدر يعنی مدار دايرهٔ
عالمدر قطب ديرلر و سلاطين اسلاميه يه قطب تشبيه طريقيله اطلاق قلنور
انتظام امور انام انلرك رای و تدبير و تصرفنه مفوض اولدوغی ايچون دايره يه
اضافتی لاميه در و دايره نك زمانه بيانيه قايم مقام اضافتی اسم فاعلك
اسم مكانه اضافتيدر و سليمانه اضافتی لاميه در سليمان پيغمبرك تختگاهی شيراز
اولدوغی ايچون مقامی كا اضافت ايلدی نتكه ان شا الله تعالی محلنده كلجكدر ناصر
اهل ايمان اضافتلريده اسم فاعلك مفعولنه و لاميه در شاهنشاه اصلنده شاه
شاهان ايدی پادشاهلر پادشاهی ديمكدر ملك الملوك معناسنه بكلربكی ديدكلری
كبی صكره مضاف اليهی تقديم ايدوب شاهانشاه ديديلر پس الف متوسطی
حذف ايدوب شاهنشاه ديديلر كاه اولور كه الف اخيری ده حذف ايدوب
شاهنشه ديرلر و كاه اولور كه جميع الفاتی حذف ايدوب شهنشه ديرلر فاحفظ
معظمه اضافتی بيانيه در اتابك لالا و حملة الملوك معناسنه در اتابكلر دد
بر نيچه پادشاهلردر كه جد اعلالری اقسنقردر كه جلال الدين ملكشاه بن الب
ارسلان سلجوقينك قوللرندن ايدی پس جلال الدين مذكور اقسنقری محمد
نام اوغلينه لالا و حملة الملك ايلدی امدی جلال الدين متوفی اولجق مذكور
سلطان محمد تخت سلطنته جلوس ايلدی و مذكور سنقره غوطهٔ شامی يعنی
دمشقی و حلبی و بالجمله ديار عربی خانلق طريقيله ويردی و زنكی نام اوغلينه ديار بكری
و ديار ربيعه يی و آذربايجانی باباسنه ويردوكی كبی اوغلنه دخی خانلغله
ويردی الله امريله سلطان محمد چوق ينامیوب متوفی اولدی و يرينه جلوس
ايدن وارث سلطنتی قلمدی پس اقسنقر زنكی بن اقسنقر خروج ايلدی كه
هر يره كه توجه ايلديلر باذن الله تعالی فتح ميسر اولدی تيمورشاه اسمعيل
پس اقسنقر متوفی اولجق امور سلطنتده زنكی مستقل اولدی و زياده ايو
پادشاه اولدی و زنكينك ايكی اوغلی وار ايدی برينه سعد و برينه زكريا
ديرلردی سعدی شيرازی و ذكريايه خلخالی سنجاق ويردی پس زنكيدن صكره

سعد پادشاه اولدی نیجه ییلر اوغلی ایدی و ذکر اولنان سنجاقده قالدی وظهیر
فاریابی شیخ یاننه التدی وکندو به مداح ایلدی نته که دیوانندن فهم اولنور
پس سعد کوظهور خروج ایلدی و سعد بو آغر عسکره تحمل ایده مدوکندن لاره
و هر جزه فرار ایلدی بعده که هلاکو کندی سعدینه یرینه کلدی وچوق معمور و المتو
ابوبکر بن سعد پادشاه اولدی وکمال اصفهانی کی یاننه الوب تربیت ایلدی
پس بونک مدحنده برقصیده ده بیور در نظم قطب کردون ظفر شاه هفته
سلغرنسب وارث تخت سلیمان خسرو جمشیدفر شاه ابوبکر بن سعد آن کردم
جان بخش او زنده شد در دامن آخرزمان عدل عمر خسروا زاحلقه
حکم تو کشته کوش وار شاه سلغرشاه داد داد تو کحل بصر قزل ارسلاندن
اتابکاندن بوتقریردن معلوم اولدیکه زنکیدن صکره سعد اولوا وغلی جلوس
ایلدی اندن صکره مظفر الدین ابوبکر که کلستان انک نامنه تألیف وتصنیف
اولنمشدر جلوس ایلدی که شیخک مریدی عیش بن مظفر الدین لقبی و ابوبکر کنیتی که سعد
اوغلیدر و سعد زنکی اوغلی و ابوبکر تبرکا باباسی آدینی اوغلنه دیمشنکه سلطان
سلیمان مرحوم باباسی آدینی اوغلنه دیمشکه سلطان مراد دام سلطنته انک
اوغلیدر ظلّ کولکه دیرلر لفظة الله اضافتی لامیه در مجاز اللهک کولکه سی
دیمکدر حضرت محمد مصطفادن علیه الصلوة والسلام روایت اولنمشدر
السلطان ظل الله فی الارض یأوی الیه کل مظلوم یعنی پادشاه یریوزنده اللهک
کولکه سیدر هر مظلوم اکا صغنور حاصلی هر کس کونش اسیجاغندن کولکیه پناه
ایلدوکی کبی ظالملر شرندن مظلوملر پادشاهلره کذلک پناه ایدرلر فی ارضه
ارض یره دیرلر و ضمیر خدایه راجعدر ربّ منادی حرف ندا مقدر یا ربّ
دیمکدر اصلنده ربّی ایدی کسره ایله اکتفا ایدوب یا حذف اولندی ارض فعل
امر مفرد مذکر مخاطبدر یارب راضی اول دیمکدر علم بابنک ناقص واوی سندن
مصدری رضا و رضوان کلور عنه ضمیر ابوبکره راجعدر جار و مجرور صیغه
امره متعلقدر وارضه واو حرف عطف ارض همزه‌نک فتحی وضادک کسریله
افعال بابندن فعل امر مفرد مذکر مخاطبدر علامت جزم ایچون یا ساقط

اصلی

اصلی ارضیی یا ارضی ایدی وها ضمیر منصوب متصل ابوبکره راجعدر معلوم اوله که
اسجاعده فقره‌لر آخری ساکن اوقونور پس بونده ایکی ضمیر بلا اشباع اوقنور وایکی
ارضده تجنیس تام واقع اولمشدر زیرا ضمیر علی حده کلمه اولدیغی ایکی فقره‌ده اولنوبی
اخباریه وثانیه‌سی انشائیه واقع اولمش عینی بونده کوزدر جشم معناسنه و عنایت
عون و قصد معناسنه‌در و اضافت بیانیه‌در کرده استک مفعول غیر صریحیدر
ونظر صریحیدر کرده ماضیدن فعل‌در ایلمش دیمکدر واو حرف عطف تحسین تفعیل
بابندن مصدردر لغتده کوزللنمک دیمکدر اما بونک کبی یرلرده آفرین
دیمک معناسنه‌در تبلیغ مبالغه معناسنه‌در زیاده دیمکدر و اضافت بیانیه‌در
فرموده ماضیدن فعل‌در اسم مفعول دکلدر بیورمش دیمکدر واو حرف عطف ارادت رد لامی
مصدردر افعال بابندن اصلی ارواد ایدی واو حرف علت متحرک ماقبلی حرف
صحیح ساکن نقل حرکت ماقبل ایلدک واو متحرک فی الاصل ماقبلی مفتوح الآن
الفه قلب ایلدک ایکی الف جمع اولدی ایکی الفک برینی حذف ایلدک و بدلینه
تا کتوردک ارادت اولدی الف اولی یی حذف ایلرسک وزنی افالة اولور
وثانیه یی حذف ایلرسک وزنی افعلة اولور فتأمل صادقه اضافتی بیانیه‌در
کرچک ارادت دیمکدر پادشاهک کندویه حسن ارادت و تسلیم و رضای
صادق کوستردوکینه اشارتدر حاصلی پادشاه حضرت شیخک مریدی ایدی نمود ماضیدن
فعل‌در اسم مفعول دکلدر کوسترمش دیمکدر لاجرم لا ایله مستعمل لفظدر لابد ولا
محاله کبی میمک فتحیله یعنی بالضروری دیمکدر کافه فالک تشدیدیله جمیع معناسنه‌در
انام اضافتی لامیه‌در انام الفک فتحیله خلق دیمکدر از بونده من تبیین معناسنه‌در
خواص خاصک جمعیدر و عوام عامه‌نک جمعیدر اکسیده نضر بابنک مضاعفندندر
یعنی خلقک شریفلری و وضیعلری محبت با حرف صله محبت میمک فتحیله معروف
اوبه اضافتی مصدرک مفعولنه اضافتیدر و ضمیر سعدبیه راجعدر کرایده
کاف عجمینک کسریله ماضیدن فعل‌در اسم مفعول دکلدر میل ایلمشلر دیمکدر که حرف
تعلیل الناس لفظا مرفوع مبتدا آدم اوغللری دیمکدر علی حرف جر کا نون لفظنه
متعلقدر دین بونده عادت و خوی معناسنه‌در ملوک اضافتی لامیه‌در رد لامی

وضمیر اضافت کذلك ملکك جمید رپادشاهلرده بکدر ملوك ملکك جمید در
بکلربکی دیکدر دیمین عجب بوملمش محصول ترکیب یعنی سعد بنك مذکور اوصاف
واحوالنی کندونك کمال فضل وبلاغتنده حل ایلك اولزبلکه جهان پادشاهی دلنی
دائرهٔ زمانك قطبی قائم مقام حضرت سلیمان نبی اهل ایمان واسلامك ناصری
اعظم اتابك معظم پادشاهلر پادشاهی یعنی دنیا پادشاهلرینك اولوسی مظفر الدین
ابوبکر بن سعد بن زنکی بر یو زندن اللهك کولکه سی یارب سن اندن راضی اول
اندن راضی ایله حاصلی مذکوراوصافله موصوف والقابله ملقب خداوند جهان
سعدیه عین عنایتله نظر ایلمشدر ومبالغه ایله آفرین وتحسین بیورمشدر وحسن
اعتقاد وصدق ارادت کوسترمشدر پس نتك یوقکه خواص وعوامدن جمیع
انام سعدینك محبتنه میل ایلمشلر زیرا ناس پادشاهلرك توده سی وعادتی اوزره
در یعنی سلاطینك عادت وخلقینه تابعدر خلق حاصلی آنك طور وطریقینه
تقلید ایدن کنلردر پس زمانی پادشاهی سعدیه زیاده طالب وراغب اولدقده
ایچون جهان خلقیده تقلید ایله سعدیه زیاده طالب وراغبلردر **رباعی**
دورت مصراعدن مرکب نظمه دیرلر که مطلعی اوله ودوردنجی مصراعك قافیه سی
متفق اوله وبحر هزج اخربدن اوله پس بو که مطلقا نظم وقطعه دینلوردن
رباعیدن اکاه دکللر ایمش **زانکه که ترا بر من مسکین نظرست ٭ آثارم از**
آفتاب مشهورترست زانکه زای مفرده حرف ابتدادر منه معناسنه وآن اسم
اشارتدر که کاهیدن مخففدر وقت معناسنه که حرف بیان ترا تودن مخفف
ضمیر مرفوع منفصلدر والاداة تخصیصدر لام جار معناسنه سنك دیمکدر بر
بوندن حرف صله در بای مفرده معناسنه من بن دیمکدر را نا معناسنه مسکین اضافتی
بیانیه در من ده نونك کسری ضرورت وزن ایچون در دیمین اضافات احوالند
اکاه دکل ایمش مسکین بونك کبی یرلرده درویش وفقیر معناسنه نظر معروف
وسین وتا ادات خبری آثار اثرك جمیدر نشان وعلامت دیمکدر میم ضمیر
متکلم وحدر از ك همزه سی وصلده ساقط اولمشدر آفتاب الف ممدوده و
فانك سکونیله کونشه دیرلر افتابك همزه سیده وصلده ساقط اولور مشهور و

ردّ لامعی

منقول معاني معاني ...

ردّ ابن سید علی و لامعی و کافی

ردّ ابن سید علی و سروری

معروف تر ادات تفضیل وسین وتا کیده معروف محصول بیت اول وقتدن
بروکه سنك بن مسکینه نظر والتفاتك واقعدر یعنی بکا جمیع نظرك اولدقدن
برو بنم اثارم یعنی تألیفات وتصنیفاتم حاصلی نظم ونثرم آفتابدن مشهوردر کدر
یعنی تمام دنیاده شهرت بولمشدر **کر خود همه عیبها بدین بنده درست ٭ هر**
عیبی که سلطان بپسندد هنرست کر اصلنده کرچه در ضرورت وزن ایچون
تخفیف قلندی خود دروم ضمایله بد ودال قافیه سندن مستعمل الفظدر بوندن ادات
تأکید در همه جمیع وقاطبه معناسنه در عیبها عیبك جمیدر ذوی العقولك غیری
اولدوغی ایچون ها ایله جمع اولدی بدین با حرف ظرفدر فی معناسنه دال همزه
دن بدل اولمش اصلنده این اسم اشارتدر بنده یه دربا متضمن اولدوغی معنا
ظرفیتی تأکید ایدر وسین وتا بنه معهود مصراع ثانی مصراع اولدن مستدرکدر
لیکن تقدیرنده هر کل افرادی معناسنه کل عیب دیمکدر بوندن مبتدادر که حرف
رابط صفت سلطان مبتدا بپسندد بابوندن تأکیدا فاده ایدر بوبانی ظرفای عجم
مکسور وغیریلری مضموم اوقورلر پسندد بای عجمی مفتوحه ایله فعل مضارع مفرد
غایبدر بکنه دیمکدر جملهٔ فعلیه خبر سلطاندر وجملهٔ اسمیه صفت هر عیب در
هنر عیبك نقیضیدر وخبر هر عیبدر محصول بیت اکرچه که جمیع عیوب
بوبنده ده حاصل وموجوددر یعنی باشدن ایاغه دك معیوبم لیکن هر عیبی
پادشاه بکنورا ول عیب هنردر حاصلی بن که پادشاهك مقبولی مرغوبی اولدم
هر عیبم کوزینه هنر کورینور زیرا محب محبوبدن هنردن غیری نسنه کورمز
کر هنری داری وهفتاد عیب ٭ دوست نبیند بجز آن یك هنر
قطعه **کلی خوش بوی در حمام روزی ٭ رسید از دست محبوبی بدستم**
کل کاف عجمینك کسریله لغتده مطلقا بالجقدر اما بوندن مراد کل دیدکلری
که استانبولده کیل دیو صاتدقلری درظاهر بودر که کاف عجمیده محرفدر
ویا حرف وحدتدر خوش بوی وصف ترکیبیدر خوش بوندن کوزل ودالو
معناسنه وبوی مطلقا قوقیدر کوزل ودالو قوقولو بالچق دیمکدر کل مبتدا
وخوش بوی وا وصفیله صفتیدر در حرف ظرف حمام معهود میم ساکن

ادقیق کورکه اضافت فهم اولنمیه روزی یا حرف وحدتدر برکون دیمکدر
قیاس حمامده بای وحدتله اولمق ایدی اما وزنه تحمل ایلمدوکی ایچون تقدیره
اولندی فتأمل رسید فعل ماضی مفرد غائب ایرشدی دیمکدر فاعلی کله راجع
محبتمه ضمیردر جمله فعلیه خبر مبتدادر از دست رسیده متعلقدر محبوبه
اضافتی لامیه در وریا حرف وحدت بدستم با حرف صله رسیده متعلق
محصول بیت برکون حمامده برکوزل قوقولو بر پاره کل بر محبوبک الندن الومه
ایرشدی یعنی برکون حمامده بر محبوب الومه بر مقدار کل صوندی معلوم اوله که
رومده کلی حمامده خاتون کشیلر صچلرینه سوروب انکله باشلرینی وصاچلرینی شت
وشو ایدرلر اما اعجامک ذکور دیدن حمامده محاسن بدنلرینی انکله یودلر نته که
بعض عرب بدنلرینی حنا ایله یودلر بدو کفتم که مشکی یا عبیری که از بوی دلا
ویز تو مستم بدو با حرف صله ودال مضمومه دن بدل ادوا ضمیر غائب کله راجعدر
بدو کفتم فعلیه متعلقدر که حرف رابط مقول وقولدر مشک میمک کسری وسینک
مهملنک سکونیله عربدر میمک ضمی وشین معجمه نک سکونیله عجمی بونده ایکی وجهله
بیله اولمق جائزدر بونک کبی یا یه حرف خطاب دیه کلمشلر اما اولی بودر که ضمیر اوله
حرف وليا یه یا بونلرک کبی یرلرده حرف عطفدر عربیده ام واو کبی مقام تردیده
مستعملدر عبیر معروف ویا ضمیر خطاب وتردید اخبار وانشا طریقیله اولمق
جائزدر که حرف تعلیل بوی دلاویز موصوف صفتدن مرکب توصیف ترکیبیدر
اما دلاویز وصف ترکیبیدر آویز بدندن آویختن دن دکل بحسب اللغة کوکل آصیجی
دیمکدر اما استعمالده کوکل متعلق ومائل ومفتون اولمقدن تعبیردر تویه اضافت
لامیه در مستم ضرورت وزن وقافیه ایچون مستم دیمشدر والا بحسب المقام
مست شدم دیمکدی یعنی اسرک اولدم معناسنه محصول بیت تردید طریقیله
اول کل خوشبویه بن دیدم سن مسکین یا عبیر سین یعنی بو ایکینک برسیسین
البتته یا خود مبتک مسین یوخسه عبیر ایکی صورتده بیله تجاهل طریقیله خطابدر
زیرا سنک کوکلی کندویه ویا کلمی کندویه معلق ومفتون ایدجی بویکدن
مست اولدم حاصلی سنک کوزل قوقوکه معلق ومفتون اولدم بکفتا من

رد ابن سیدعلی و سروری

کل

کل ناچیز بودم ولیکن مدتی با کل نشستم بکفتا با حرف تأکید والف
اکثریتوالی جوابده فرق ایچون کلور وتحسین کلام ایچون ده کلور فاعلی منه
کوردکی کل خوشبودر یعنی کل خوشبوی لسان حالله دیدی کل ناچیز اضافتله یعنی بایله
ایله ناچیز لاشی معناسنه در حاصلی بی قدر بی اعتبار دیمکدر قیاس کل خوشبودم
ده اضافت ایدی اما نسخه لرهپ بایله در ولیکن ادات استدراکدر ولا مدتا مدتی
مدت زمان دیمکدر ویا حرف وحدت با حرف مصاحبت کل معروفدر که
عربیده ورد دیرلر واولی فتحیله اما اضافتله هرچکه کل دیرلر زنبق کبی مثلا نشستم
فعل ماضی متکلم وحده در نشستن مصدرندن اوتوردم دیمکدر ومراد مقارندر
محصول بیت کل خوشبوی جواب ویردکه بن هیچ مرتبه سنده یالکوز ایدم یعنی سایر
بالجقلر کبی هیچ چیز واعتبارم یوق ایدی لیکن بر مدت کل ایله مقارن اولوب همنشین
اولدم پس انک بوی دلاویزی بکا تأثیر ایلدی که بویله مقبول اولدم حضرت سبحک
بیوردوغی بر بوستنه رایحه مشاهده ایلمشترکه مذکور بالچیغی بر کوچک قوجه
استانبولده بال قوجسی کبی قوجه قودلروا کاکلک یراغنی یولوب دوکرلر
وبنجه زمان اول قوجه ده آمیخته اولوراندن صکره پاره پاره قودودرلر
ولازم اولدقچه حمامده خاتونلر استعمال ایدرلر کمال همنشین در من اثر کرد
وکرنه من همان خاکم که هستم شارحک بعضی کمال بیرینه جمال یازمش لیکن کمال
مقامنده جمال مقامی دکل فتأمل هم ادات صحبت وجمعیتدر همنشین مجالس
ومصاحب معناسنه در در حرف صله در با معناسنه اثر کرد تأثیر ایلدی
دیمکدر کمال مبتداو کرد خبری واثر کرد مفعول صریحی ودر من غیر صریحی
وکرنه واکرنه دن مخففدر والا دیمکدر اکثر نسخه لرده نه یرینه نی واقعدر
یائله خاک طبراق که حرف بیان هستم وارم دیمکدر یعنی بن الان اولدم
اولان خاک ذلیل وتراب حقیرم بونده کل ایله خاک دیدی زیرا خاکه کل
دیرلر کل ارمنی دیرلر خاک ارمنی دیمک یرده محصول بیت کل ناچیز
الصحبة مؤثرة نحو اسحبه دیرکه بنمله ممتزج ومخمر یعنی سرشت اولان همنشین
کلک کمالیدر بکا تأثیر ایدوب بولطیف بوبی ویرن حاصلی بو بوی خوش

رد ابن سیدعلی ولامعی وسروری

عنشيندن مكتسب كمالدر بنده بو خصوصن عارضى بوندن اول نجه خالك بيقدار
وتراب بى اعتبار ايدم نيه نمدكى ندن قطع نظر ذلك ذليل وترابم حقيرم حاصلى
بادشاهك كمال التفاتى وحسن نظر يدر بركا بو ترقى ويروب مقبول عالم ايليى والا
بنم ذاتمده بو اوصاف وا حوال استحقاق يوقدر حضرت شيخ كسر نفس ايدوب تواضع
تنزيل بيورمش والا شيخك عظمتنه بو كتاب شاهد عدلدر قدس سره اللهم
متع المسلمين بطول حياته اللهم دعاده مستعمل كلمه در و ميم مشدده حرف
ندادن عوضدر اصلنده يا الله ايدى بوجهتدندركه حرف ندا ايله ميم جمع اولمز بو كلمه
نك تفصيلى استعمالاتينه وفتح اوزره مبنى ولماسنه مطلع اولمق مراد ايلين مقامات
حريريك مطرزى شرحينك ابتداسندن نظر ايلسون متع فعل امر مفرد مذكر
مخاطبدر تفعيل بابندن فايده لنديردر ديمكدر بو لغت افعال بابندن ده بو معناده
مستعملدر متعه الله وامتعه الله ديرلر دعاده يعنى الله تعالى آنى فايده لنديرسين
ديمكدر المسلمين لفظا منصوب مفعول صريحيدر متعك نصبى يا ايله در مسلمك
جمعيدر بطول با حرف تخصيصدر سببيتى متضمن طول طالك ضميله مصدردر
اوزونلق معناسنه جار مجرور متعه متعلقدر يعنى مفعول غير صريحيدر حياته
اضافتى قبيلندندر حيات اوزونلغى ديمكدر محصول تركيب يا رب سن مسلمانلر
ابو بكرك عمرى وحياتى اوزونلغى سببيله فايده لندر زيرا عادلدر وخلق
انك ظل حمايه سنده آسوده حال ومرفه البالدر وضاعف ثواب جميله وحسناته
واو حرف عطف ضاعف عينك كسريله فعل امر مفرد مذكر مخاطبدر مفاعله
بابندن امر سابقه معطوفدر دخى فقره ده امر صيغه لرى مقام دعاده
واقعدر يعنى مراد دعادر قت قت ايله ديمكدر ثواب عوض وجزا معناسنه در
لفظا منصوب مفعول ضاعفدر جميله تقديرى ثواب فعل جميله دركوزل فعلندر
ثوابى وحسناته تقديرى ثواب خيرات حسناته در حسنه نك جمعيدر محصول
تركيب داخى يا رب ابو بكرك خيرات حسنه سنك و فعل جميلنك ثوابنى قت قت
ايليه يعنى من جاء بالحسنة فله عشر امثالها زمره سنه آنى ادخال ايله ديمكدر
وارفع درجة اودائه وولاته بوده فعل امردر فتح بابندن قالدر ديمكدر درجه

بوندن دخى درجه دن مرتبه و منزل مراد دنياو دخى بو ديدك جميد دخى احبا حسبك
جمعى اولدوغى كبى ده وستلر ديمكدر وولاته والينك جميدر حاكملر ديمكدر معلوم
اولكه ثلاثى مجرددن ناقصدن اسم فاعلك بر جمع مكسرى بو حضوالاوزره كلور
قاضينك قضاة ورامينك رماة وحامينك حماة كلدوكى كبى اصلى ويتمو قضية
ورمية نصرة وزنى اوزره بى يا متحرك وما قبلى مفتوح اولدوغيچون الفه
قلب ايلديلر ولاة وقضاة قافك فتحيله بس قناة مثللى مفردلره ملتبس ولمسون
ديو فاى مضموم ايدوب ولاة وقضاة ديديلر وزنلرى فعلة وزنى اوزره
ايدى فعاة وزنى اوزره كلوردبين اويله ظن ايلمشكه لام الفعل الفه قلب
اولمغله لام الفعل ولمقدن چقار شو بله ظن اولنوركه بو قايل اوزان تصريفيه
اكاه دكل ايمش عفى عنه محصول تركيب داخى يا رب حكامنك واحبابنك
دولت وسعادتلرى مرتبه لرينى رفع ايله يعنى عز وشرفلرينى زياده ايله ودمر
على اعدائه وشناته دمر ميمك كسريله تفعيل بابندن فعل امردر قهر ايله ديمكدر على
دمره متعلقدر معلوم اولكه بو فعل على حرفيله وعلى شر معنايه در يعنى على
بونده منصوص اولدوغى معنايه دلالت ايلمز اعدا عدونك جميدر دشمنلر
ديمكدر شناته ولات كبيدر وزنده واعلالده مبغضلر معناسنه بونك
اصلى مهموز اللام در علم بابندن همزه طرفده ما قبلى مكسور اولدوغيچون يايه
ابدال اولندى پس حكم ناقصه داخل اولوب اول اعلال اعلال اولندى وشناة
اولدى شينك ضميله محصول تركيب داخى يا رب دشمنلرينى واكا بغض ايدنلرى
يعنى عدولرينى قهر وهلاك ايله بما تتلى فى القرآن من اياته با حرف قسم ما اسم مو
صول تقديرى بحق ما تتلى در تتلى فعل مضارع مذكر غايب مبنى للمفعول اصلى تتلوا
ايدى واو طرفده ما قبلى مكسور اولدوغيچون يايه قلب اولندى فى حرف جر تتلى
فعلنه متعلق قرآن وفرقان داخى بنجه اسم شريفى وار الله كلامنه ديرلر من ماء
موصوليه بيان ايدر آيات آيتك جميدر داى ده جميدر نشانلر ديمكدر اما اصطلاح
كلام مجيد دن بر مقداره ديركه اهل قرآن سرخله حدودين تعيين وتبيين بيورد
ملردر بعض نسخه ده ما تتلى واقعدر بانى قسمه يى ما مصدريه ظ فيه اولور

محصول ترکیب بنا اوت مذکورکه دعالرمزی قبول ایله شمول قرآن‌ندم او قنان آیتلر حقیچون
یا خود مراد آمکه قرآن آیتلری اوقنور یعنی قرآن آیتلری اوقوندقجه ابوبکر حقنده نیرم
دعالرمزی قبول اید وب تأثیر ایله مذکوردن فقره بر قافیه‌ده واقعدر اللهم
آمن بلدهٔ واحفظ ولده آمن سابقلرکبی دعائی متضمن امردر آمن یؤمن
دن یعنی افعال بابندن اصلنده أأمن ایدی اجتماع همزتین فی اول کلمة واحدة
اولدی یعنی بر کلمه‌نک اولنده ایکی همزه جمع اولدی اولکی متحرک وثانی ساکن
ثانیی اولکینک حرکتی جنسنه قلب ایلدک آمن اولدی امین ایله دیمکدر بلد
بانک ولامک فتحه‌لریله بلده ده دیرلر شهر معروف معناسنه جمعی بلاد کلور بانک
کسریله بلاد نده کلور بانک ضمیله بس بلد بلده‌نک جمعیدر دیین سهو ایلمش واحفظ
همزهٔ وصلک کسری وفانک فتحیله امر مذکردر علم بابندن صقله دیمکدر ولد
اوغله وقیزه شاملدر اما بونده اوغل مراددر محصول ترکیب یا رب شهرینی
آفات وغاهاتدن صقله یعنی خراب اولمقدن امین ایله حاصلی کندوبی امین
واماننده حفظ ایله زیرا مملکتک عمارتی انک وجود شریفیله دردایخی سعد
نام اوغلنی ده بلالردن صقله زیرا الولد سر ابیه جسنجه باباسی کبیده عدل و
کرم وانصافده لقد سعد الدنیا به دام سعده وایده المولی بالویة النصر
بو ایکی بیت حضرت شیخک بحر طویلدن ابوبکر مدحنده بر قصیده‌دندر لقد
جواب قسم محذوفدر سعد بو جوهده فتح وعلم بابندن مستعملدر لیکن علم بابنده
لازمدر متعدی بیننده مشترکدر لازم اولنجه اسم مفعولسی فعیل وزننده
کلور سعد فهو سعید دیرلر اما متعدی اولنجه سعد فهو مسعود دیرلر پس
بونده اوچ صورتیله اجرا ایلمک قابلدر فتحدن اولنجه مصدری سعود کلور
یمن وبرکت معناسنه پس دنیا اوچ صورتده بیله تقدیرا فاعل ونائب
عن الفاعل اولور به با حرف جر فعل سابقه متعلقدر وضمیر ابوبکره راجعدر
ولده ارجاع ایلین سهو ایلمش دام فعل ماضیدر نصر بابندن اجوف واوی
موقع دعاده واقع اولمش دائم اولسون دیمکدر سعد سینک فتحی وعینک
سکونیله ایهام طریقیله مذکوردر یعنی ابوبکرک سعادتی دائم اولسون وسعد

رد لامعی وکاتبی

فعولن مفاعیلن فعولن مفاعیلن

رد ابن سید علی

ادلو اوغلی دائم اولسون دیمک اولور ایده دام فعلنه معطوفدر محکم ایلسون
معناسنه ضمیری ابوبکره راجعدر مولی تقدیرا مرفوع فاعلیدر اید نک
مولی افندی دیمکدر با حرف جر ایده یه متعلقدر الویه لوانک جمعیدر سنجاقلر
معناسنه افعلة وزنی اوزره نصر مصدردر واضافت بیانیه نصرت وظفر
سنجقلری دیمکدر محصول بیت خدا حقیچون تحقیق دنیا سعادت وعزت بولدی
ویا سعید اولدی ویا مسعود اولدی دیمکدر نیک بخت شد معناسنه یعنی
ایو بختلو اولدی ابوبکر سببیله سعادتی وسعدی دائم وباقی اولسون دائم خدا
ابوبکری نصرت وظفر سنجقلریله مؤید ومحکم ایلسون یعنی هر نره یه کم لوا چوب
عسکر چکرسه خدا ظهیر وناصری اولسون حاصلی حضرده وسفرده خدا یار ویاوری
اوله کذلک تنشأ لینة هو عرقها وحسن نبات الارض من کرم البذر
کذلک اسم اشارتدر ابوبکره تنشأ فعل مضارع مفرد مؤنث غائبه درفتح بابندن
بوی چکر واوزار دیمکدر آخرنده همزه‌یی تلیین ایدوب الفه قلب ایدرلر ضرورت
وزنیچون همزه ضرورت وزنیچون حذف اولندی دینلر غلط ایلدیلر لینة
بونده دال وبوداق معناسنه درکه ابوبکرک اوغلندن یعنی ولد صلبیسندن
کنایتدر تنشأنک فاعلیدر هو محلا مرفوع مبتدا ابوبکره راجعدر عرق عینک
کسری ورانک سکونیله لغتده طمردر اما بونده کوک مراددر بیخ معناسنه
وها لینة راجعدر عرقها خبر مبتدادر وجملهٔ اسمیه صفت لینه‌در وحسن
کوزللک نبات بیردن بیتن نسنه ارضه اضافت لامیه‌در من حرف جر
حسنه ویا مقدر کائنه متعلق کرم بونده ایلک معناسنه‌در بذده اضافتی
لامیه‌در بذر بانک فتحیله تخم معناسنه‌در محصول بیت که ابوبکر کبی بر نهال
تازه بوی چکوب اوزامادر یعنی کندویه مناسب ومشابه برا وغلی بیوبوب
یتشمشدرکه ابوبکرانک اصلی وکوکیدر مصراع ثانیی ارسال مثل ایدوب بیوردر
بیردن بیتن اوتک ایلوکی وکوزللکی خود تخم ایلوکندندر وکوزللوکندندر
حاصلی پادشاه اصل وجنس اولدوغیچون اوغلی کندوکبی درمعلوم اوله که حضرت
شیخ پادشاهک مرشدی واوغلنک استادی ایمش شویله روایت اولنور

رد ابن سید علی ولامعی وسروری

والعهدة علی الراوی بیت یزد تعالی وتقدس خطهٔ پاك شیراز را بهست حاکمان
عادل وهمت عالمان عامل از زمان قیامت در امان سلامت نکه دارد
ایزد اجامك ضرفا سندن همزه نك وزانك کسریله موعد ونامار وستایی وبعض
جهله سندن فتح زائله ده موعد وخدا معناسنه تکری دیمکدر خطه خاء معجمه نك
کسری وطاء مفتوحه مهمله نك تشدیدیله سنور معناسنه دریاکه اضافتی
بیانیه در وشیراز لامیه پاك لفظی شیراز لفظنه مضاف وملازم دیبی معنا ایله
نسبتی بونمش شهر شیراز حضرت شیخك وخواجه حافظك متولد اولدقلری
بلده نك اسمیدر دیار عجمدن هریله بونی زیاده مدح ایدرلرتنکه شعراد
بربیت بودر چه مصر وچه شام وچه بر وچه بحر همه روستاید وشیراز شهر
احرف تخصیص معنای بیتی متضمندر هیبت مهابت معناسنه در یعنی جلال ومخافت
والولق وقورقو دیمکدر حاکمانه اضافتی لامیه در وعادله اضافت بیانیه در
وبا بینه مذکور باکبید رحمت هانك کسری وفتحیله ارادت وقصد معناسنه در
عالمانه اضافتی مصدرك فاعلینه وعاملانه بیانیه در تا انتهاء غایت ایچوندر
زمان قیامت معروف در حرف ظرف امان وامانت امین اولمق معناسنه در
سلامته اضافت بیانیه در بعض نسخه لرده امان وسلامت واو عاطفه ایله
واقعدر عطف تفسیری سکلی ولکل وجهة امان یرینه لباس ذکرایدنلر ایکی یرده
سهو ایلمشلر اول بوکه امان وزمان تجنیس مطرفدر ثانیا ایکی فقره ذو القافتین
واقعدر تامل تدر نکه دارد نکه نگاه دن مخففدر داشتن وداریدن و
مشتقاتیله مستعمل اولسه حفظ وصیانت معناسنه در اما کردن وکیدنله ومشتقاتیله
مستعمل اولسه نظر معناسنه در فتامل دارد فعل مضارعدر داریدن موقع عاده
واقعدر حفظ ایلیه دیمکدر محصول ترکیب خدای تعالی وتقدس شیرازك پاك
سنورینی عادل حاکملر هیبتیله وعلیم عامل عالملر همتیله قیامت زماننه دك امن
وسلامت ده حفظ ایله قطعه ندانی که من در اقالیم غربت چرا روزکاری بکردم درنگی معلوم اولکه بو قطعه اصلنده بر قصیده در حضرت شیخك
ابو بکر بن سعد بن زنگی مدحنده که هلاکونك بعض احوالینی ودیار عجمه مستولی

ردیمی

ردایی سید علی وسروری وکافی

اولدوغنی ایندن ذکر ایلمشدر وبعض متصرفین ومحرفین بو مقامده الحاق ایلمشلر
ندانیدن نون حرف نفی درو دانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر استفهام انکاری
طریقیله بیلمزمیسن دیمکدر خطاب عام وجهله که حرفی بیان اقالیم اقلیمك جمعیدر
معلوم اوله که ربع مسکونی یدیسه تقسیم ایلمشلر یعنی یدی حصه بولمشلر وهر حصه
سنه اقلیم دیمشلر ایدی حضرت شیخ اقلیمی جمع ایلمسیدنك تری بوقدر کیا اکثر معموره
ارضی سیر ایلمسنده حکایت اولنور که قرق ییل مقداری سیاحت ایلمشدر و
ممالك معموره یی کزمکدن مرادی بر مرشده ایرشمك ایمش عاقبت بغدادده
شیخ شهاب الدین سهروردی حضرتلرینه واصل اولوب آنلرك زلال فیض
وافضالیله سیراب اولمش نته که بوستاننده بیورمشدر مرا پیر دانای مرشد شهاب
دو اندرز فرمود وکشتی بر آب غربت مصدردرکه وردت وزنی اوزره ده
ومضارعی فلاتیندن مستعمل دکل بلکه انفعال وتفعلدن کلور اغتراب وتغرب
دیرلر غربته اضافت بیانیه در جرجیمك فتح وکسریله جایزدر کسریه تخصیص ایلمی تعقیبی
ایلمشجه ایله رادن مرکبدر چه موصوف ودا ادات تعلیل روزکار بوندن زمان معناسنه
دربکردم با حرف تاکید دزنك دالك کسری ورانك فتحیله کلمکه دیرلر عربیدن
مکث معناسنه ویا حرف مصدر محصول بیت بلمز میسنکه بن غربت ایللرده نیچون برزمان
مکث ایلدم یعنی اکلندم معلوم اوله که کاه اولور که بر معنا بی عربیدن بر لفظیله تعبیر
ایدرلر وغیر دلدن ایکی لفظ ایله وکاه اولور که امر عکس اولنور برون رفتم از تنك
ترکان که دیدم جهان درهم افتاده چون موی زنگی برون وبیرون یا ایله و
یا سز طشره دیمکدر زنك عار معناسنه در ترکانه اضافت لامیه در مراد ترکاندن
هلاکو عسکریدر که تمام عجمه ودیار عربیه غربیه دك مستولی اولدیلر نته که تواریخ
ایلخانیده یازمشدر پس حضرت شیخك انلرك عارندن وطنین ترك ایلمسنك
اصلی اولدر که اول قوم کافرلر ایدی واهل اسلامه ذا وجفا اوزره ایدیلر پس
الفرار مما لا یطاق من سنن المرسلین دیو ترك دیار ایدوب سیاح عالم اولوب
بو قضیه خلفا زماننده مستعصم بالله زماننده اولمش وحضرت شیخك بو خصوصده
بر قصیده سی وار درکه مطلعی بودر بیت اسمان راحق بود کر خون بکرید بر زمین

در زوال ملك مستعصم امیر المؤمنین حاصلی جنکیز خان و هلاکو خروجی تیمور
شاه اسمعیل فتنه سی کبی و کل عظیم فتنه ایمش زیرا بونلر اهل قبله ایدی اما انلر کفره ایدی
بس تتك ترکان بیوددن انلرك نامعقول کافرانه اوضاعندن عبارتدر ب
درهم قاووش موروش دیمکدر جهان غبارنی دلالت ایدرکه تمام عالمی فتنه استیعاب ایلمش
ایمش موحی قیل و ساج معناسنه در زنك دن بوندن قرا کرملکنی مراددر و یا حرف
نسبت زنکه منسوب دیمکدر زنك ده زنکبار ده دیرلر سیاهلر مملکتیدر محصول
بیت شهر شیراز دن طشره کتدم یعنی ترك دیار ایدوب اغتراب ایلدم اتراکك
جور و ظلمندن که کوردم جهان خلقی بربرینه دوشمش یعنی قاریش موریش و هرج
و مرج اولمش زنکی ماجوکبی حاصلی بردیاده که یاغی تاتار دوشه اولدم کافر اوله
بالبداهه معلومدر اول دیارك حالی نه اولیسردر همه آدمی زاده بودندلیکن
جو کرکان بجون خوار کی تیز جنکی آدمی زاده آدم اوغلی دیمکدر و لداد آدم
معناسنه بوندن حکایت حال ماضی یی مفیددر لیکن مصراع ثانیه مرجوندر کرکان
کاف عجمینك ضمیله کرکك جمیدر ایکی کاف عجمیله قوردلر دیمکدر بخون یا حرف ظرف
خون خوار وصف ترکیبیدر خوار یدندن مشترکدر دیمکله ایجمك بیننده قان ایجی
دیمکدر یای مصدری لاحق اولمق سبیله هادیمی کاف عجمیه مبدل اولمشدر یا ظرفیه
ایله قان ایجی جیلکده دیمکدر خوارکی کافی عربیدر دیینك قلندن سهوله صادر
اولمشدر تیزجنك وصف ترکیبیدر کسکین قیناقلو معناسنه و یاحرف تنکیردر بونده
ده بربوندن مقدردر جنکی یاسینی حرف مصدردر تاتارلر معناجانبنه ناظر
اولملر محصول بیت مذکور عسکر تاتار هب اولاد آدم ایدیلر اما قان ایجیجلکده
قوردلر کبی کسکین قیناقلو ایدیلر جوکرکان مبتدا و تیزجنك خبری یعنی صورتا
انسان و سیرتا یرتیجی حیوانات قبیلندن ایدیلر بو بیتده تاتارك جیکلت
یدکلرینه فی الجمله ایما وارددر و علی الخصوص که کفره اوله مصراع ثانینك معناسی
قان ایجیجلکده نیجه لری کسکینلکده قورد کبی ایدیلر دیمك و خونخوارلقده و نیجه
سی کسکین اولمقده قورده بکزرلردی دیمك حق معنانی ویرمشلردر دون
مردمی جون ملك نیك محضر برون لشکری جون هنر بران جنکی دردو

رد لامعی و سمعی و کافی

رد سید علی زاده و سروری

رد سمعی و کافی

تقدیری دردون شهر ایدی ضرورت وزن ایچون حذف اولندی مردم دن
نوع مردم مراددر و یا حرف وحدتك ملك فرشته نیك محضر وصف ترکیبیدر
ایو خویلو معناسنه برون یعنی برون شهر لشکری یا حرف وحدتدر هنر بر هانك
کسری و زانك فتحی و بانك سکونیله ارسلان دیمکدر اسد معناسنه و الف و نون
ادات جمعدر جنك صواش و یا حرف نسبت محصول بیت اول زمانده شهرك ایجروسی
فرشته کبی ایوخویلو و نیك سیرت مردم ایدی و شهرك طشره سنده تاتار عسکری
صواشی ارسلانلری کبی ایدی یعنی شهر خلقی مظلوم و عاجز و ذبون ایدی و عسکر کفره
تاتار ظالم و قاهر ایدی حاصلی شهر خلقی بر فرشته و انلرك هر بری بر یرامز اشدر
دوردن دیرونی پادشاه عسکرینك هر برینه علی حده صرف ایدوب ظاهرلری
جنك و جو و باطنلری نیك خو معنالرینی قصد ایدنلرك دماغنده شراهات فارسید
برقطره طمله ممش ایمش جو باز آمدم کشور آسوده دیدم پلنکان رها کرده
خوی پلنکی باز بوندن کیرو معناسنه در کشور کاف عربینك کسریله اقلیم معناسنه در
اسوده الف ممدوده و سین مضموم میله ماضیدن قممدر دکلمش دیمکدر راحت
معناسنه پلنکان پلنك باء عجمینك و لامك فتحه لریله قپلان دیدکلری یرتیجی حیواندر
رها کرده ینه ماضیدن قممد رضا ابویرمش یعنی ترك ایلمش دیمکدر خوی پلنکی اضافتی
بیانیه در و یا حرف مصدر محصول بیت چونکه اقالیم غربتدن کیرو شیرازه کلدم
مملکت شیرازی اسوده حال و مرفه البال کوردم پلنکلر خلق و خویني ترك ایلمش
زیرا مروراایام او لاد هلاکو اسلامه کلدی و اعیان و ارکانی هب مسلمان اولدیلر
حتی تبریزیانده مراغه نام قصبه ده نصیر طوسیه رصد کواکب ایلمکه بوردی
و بو واسطه ایله انی کند و یه وزیر ایلدی و بالجمله انلردن ایو پادشاهلر ظهور
ایلدی حتی مسلمانلرك ممدوحی و لان سلاطین الجاتیه انلردندر و بوکون
سمرقند پادشاهی عبد الله خان انلردندر و کفه خانلری انلردندر ابعدی
خوی پلنکی ترك ایلمش دیمکدن مراد اول حالت کفره ده ایلدکلری ظلم و تعدیسی
ترك ایلمشلر دیمکدر بو تقریر معلوم اولدقدنصکره جمهور بل عموم شراح ایلدکلری
عندیاته التفات اولنمسون که یقین افاده ایلمز جنان بوددر عهد اولکه

رد ابن سید علی زاده و لامعی و سروری و شمعی و کافی

دیدم جهان پر آشوب و تشویش و عکس علیه‌دن بوتده زمانی معناسنه در اولکه اضافتی بیانیه
که حرف بیان دیدم مصراع ثانیه موقوفدر آشوب بوندن فتنه و قریشقلق معناسنه در
تشویش تفصیل بلنیک معنا مصدردر قریشقلق دیمکدر آشوبه عطف تفسیری واقعدر تنک
بوندن طار معناسنه در و یا حرف مصدر طارلق دیمکدر یعنی اول زمانده اولان مصیبت
و بلادن تغییر در محصول بیت مصراع ثانی مصراع اولی بیان ایدوب دیدم اول زمان
اولکه کوردم انجلین ایدی جهان یعنی جهان طو بطولی فتنه و آشوب و بلا و مصیبت
ایدی **چنین شد در ایام سلطان عادل اتابک ابوبکر سعد بن زنگی** ایامک سلطانه
اضافتی لامیه در ادنی ملابسه ایله و عادله بیانیه اتابک کاف عربیله لقب و ابوبکر
کنیت سعددن ابن لفظی محذوفدر زیرا کلانلرندن ابن لفظی حذف ایلمک جاریدر
محصول بیت اول جهانک حالی دیدوکم کبی ایدی اما سلطان عادلک زماننده جهان
زیاده خوب اولدی که اول سلطان عادل اتابک ابوبکر بن سعد بن زنگیدر **قطعه**
اقلیم پارس را غم از آسیب دهر نیست — تا بر سرش بود چو تویی سایهٔ خدا
اقلیمدن بوندن مملکت مراددر پارسه اضافت لامیه در و را حرف صله و یا
حرف تخصیص آسیب لغتده یان باغی کلمدر اما بونک کبی یرلرده فتنه و آشوبدن
عبارتدر دهره اضافتی لامیه در مجازا نیست ادات نفی در و سین و تا ادات خبر
نیست نه است تقدیرنده در دیین اصابت ایلمش تا ادات توقیتدر ما دام معناسنه
بر سرش شینی ضمیر اقلیمه راجعدر بود بانک ضمی و واوک تحتیله فعل مضارع مفرد
غائب تائله موقت اوله دیمکدر تویی یاء اول نفس کلمه دندر ثانی حرف وحدتدر
بر سنک کبی دیمکدر سایهٔ خدا لامیه در ظل الله معناسنه محصول بیت پارس اقلیمنه
غم یوق و یا پارس اقلیمنک غمی یوق دهر فتنه سندن یعنی روزکارک الم و
شدائدندن ما دامکه انک باشی اوزرنده یعنی اوزرنده بر سنک کبی سایهٔ
خدا اوله یعنی ما دامکه اقلیم پارسک سنک کبی حاکم عادلی اوله آسیب و آشوب
روزکاردن غم کورمز و غصه چکمز معلوم اوله که چو تویی نسخه سی چو تو ای
نسخه سی اوزره ترجیح ایلدک فتأمل ای کسر همزه ایله حرف ندادر کاه اولور که همزه
مفتوح اوقنور دیین عندی صوابلمش زیرا همزهٔ ندای مفتوح اوقومق عربیه‌ده در

مفعولها علامت مقامیدر بجملات

رد لامعی

رد ابن سید علی

چو تویی ده یا یای وحدتدر و واوی مکسوردر اوقومق کرک یاء وحدت اجلیچون
دیین فارسی اوستاد دینکو دیمش **امروز کس نشان ندهد در بسیط خاک**
مانند آستان درت مأمن رضا امروز معلوم اولکه روز ده وسنه اسم
اشارت قریب یعنی این لفظی داخل اولمش کسر همزه به دلالت ایلیین یا حذف اولنور
نون میمه ابدال اولنور دیر امروز بوکون دیمکدر کس مبتدا کیمسه دیمکدر ندهد فعل نفی
استقبال مفرد غائب فاعلی تحتنده کسه راجع ضمیر جملهٔ فعلیه خبر مبتدا در نشان ندهد
مقدم مفعولی یعنی اولی و امروز ظرف زمانی و در بسیط خاک ظرف مکانی بوندن
بسیط خاکدن مراد یریوزیدر روی زمین معناسنه اضافت لامیه در مانند بکزر
دیمکدر مشابه معناسنه آستانه اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتی قبیلندندر
و آستانک دره و درک تایه لامیه لردر مانند ندهدک مفعول ثانیسیدر
و مأمن رضا بوندن بدل و اضافتی لامیه در محصول بیت یریوزنده بوکون
کمسه نشان ویرمز سنک قپوک اشیکینه بکزر رضا ایله امین اولاجق یر یعنی
رضای قلب و صفای خاطر ایله کیجمکه مقام مأمن و جای امین سنک قپوک اشیکیدر
انجق اکا بکزر یر داخی یوقدر حضرت شیخ پادشاهی اطرا طریقیله مدح ایلمش
منه سنک درت تاسی کبی ضمیرک اصلی اتدر همزه ایله دیین همزهٔ مجتلبه اولدیغی
بلمزایمش **بر تست پاس خاطر بیچارگان و شکر بر ما و بر خدای جهان آفرین جزا**
بر تست بر حرف استعلا تست تو ایله سین و تادن مرکبدر سنک اوزریکه در
یعنی سنک اوزریکه لازمدر و واجبدر مقدم خبردر و پاس موخر مبتدا پاسیدن
ندن مشتق حفظ و صیانت معناسنه خاطره اضافتی مصدرک مفعولنه اضافتی
قبیلندن و بیچارگانه اضافت لامیه در واو حرف عطف و شکر مصراع ثانیده‌کی هو
مبتدا بر ما خبری و سین و تا مقدردر شکری بوندن تعمیم ایلمکه قابلدر یعنی خدایه
و پادشاهه واو حرف عطف بر خدای مقدم خبر و جزا موخر مبتدا جهان آفرینه
اضافتی بیانیه در جهان آفرین وصف ترکیبیدر آفریننده‌دن جهان یرادیجی
دیمکدر خدای تعالی معناسنه جزا بوندن ثواب و عوض معناسنه در محصول بیت
پادشاهه خطاب ایدوب بیورر سنک اوزریکه بیچاره لرک خاطرین رعایت

رد ابن سید علی و کس

اطرا مدحده مبالغه‌یه دیرلر

رد سروری

وصیانت ایلمك لازمدر بو رعایت وصیانتك ایچون سکا شکر ایلمك بیزه وسیزه
واجبدر ویا سنك کبی بر عادل پادشاهی بیزه حاکم ایلدوکی ایچون خدایه
شکر ایلمك بیزوم او سیزه لازمدر داخی خلائق عالمه لایق وسزاوار در سنك
فقرا وبیچاره‌لره ایلدوکك رفق عدالتك ایچون ثواب وعوض ویرمك حاصلی هم
بیزه عدالت وفقرا وبیچاره‌لره مرحمتك ایچون سکا وخدایه شکر لازم وخدای جهان
آفرینه اجر جزیل وثواب جمیل ویرمك لایقدر بونده شکری خدایه قصر ایلمك تعبیرده
قصور در وخدای لفظنده جهان آفرینه اضافتی تجویز ایلمیین غریب ملاحظه مالك

یارب ز باد فتنه نگه دار خاك پارس چندانکه خاك بود و باد را بقا

یارب تخفیف بائله درضرورت وزن ایچون باد فتنه بیانیه نگه دار حفظ ایله
دیمکدر خاك پارس لامیه ومفعول نگه دار در پارس باء عجمیله وفائله لغتدر
مملکت شیرازه دیرلر چندان اولقدر دیمکدر که حرف بیان خاك معروف
ورا ادات تخصیص بونده بادن مراد هوادر یعنی کرۀ هوا خاکه معطوفدر
تقدیری خاك وباد دیو دبقا بودك فاعلیدر محصول بیت یا الله پارس
ترابنی فتنه یلندن یعنی فتنه‌دن حفظ وصیانت ایله اولقدر که کرۀ خاك
وهوا ثابت وپایدار اولدقچه حاصلی قیامته دك مصراع ثانینك معناسی
اولقدر که طپراغه ویله بقا اولدیی واول زمانه دکین که خاك وباده
بقا اولدیی ومادام که خاك وباد باقی اولدیی حق ادایی ایدن ممسکلر قال

سبب تألیف کتاب یك شب تأمل ایام گذشته میکردم و بر عمر تلف کرده
تأسف میخوردم وسنگ سراچۀ دل را بالماس آب دیده می سفتم و این
بیتها مناسب حال خود میگفتم بو دورد فقره بربرینه معطوف اولمغله متصل
یازلدی اسلوب وصله داخل اولدوغی ایچون تأمل ایام اضافتی مصدرك مفعولنه
در گذشته ماضیدن قصد رکچمش دیمکدر گذشته‌یه اضافت بیانیه در میکردم
می حکایت حال ماضیه در ایلردم دیمکدر واو حرف عطف بر حرف صله در
یا کبی عمر تلف کرده تقدیری عمر تلف کردۀ خوددر عمرك تلف کرده‌یه اضافتی
بیانیه کرده ماضیدن قصد لغتده ایلمش دیمکدر اما بونده ایلدوکم معناسنه در

تأسف تفعل بابندن مصدر در شدت حزن یعنی غمه دیرلر تلدتغیی اسف در
عمره نك وسنگك فتحه‌لریله میخوردم نك مقدم مفعول صریحیدر و بر عمر تلف عوضیدر
می حکایت حال ماضیه در خوردم خاسنی روم ضمه ایله اوقومق کرکدر که فقره
اولینك قافیه‌سنه مطابق اوله بعضلر بونك کبی یرلرده کرده‌نی کاف عجمیله اوقو
دیلکر کردیدن مخفف یعنی شدن معناسنه صیرورت ایچون وحضرت مولانا
جامینك دریای ابراره نظیره لجة الاسرار وتحفة الاحرار نام قصیده‌سنده
بر بیتله استشهاد ایلدی بیت هر کجا بینی در گنجی و بر در حلقۀ یه حلقۀ مار حلقه
کرده در دهان اژدرست حلقه گردیدن معناسنه لیکن مدعاده دهسندنده
ده نظر وار زیرا بعض نسخه‌لرده گرده یرنده گشته واقعدر وکرده کاف عجمیله
اولسه لابد بو اسلوب اوزره تحقیقی بعض الفاظده واقع اولوردی فتأمل سنك
سراچه سنك معروف سراچه تصغیر سراد که سرایدن مخففدر یائله او دیمکدر عجمیه
دار دیرلر دله اضافتی بیانیه در وسنکك اضافتی لامیه در مجازا را ادات مفعول
بالماس آب دیده با حرف استعانت والماس بر ذی قیمت جوهردر که جمیع صعب جوا
انکله دلرلر نته که حضرت شیخك کلامی بو معنایه اشارت ایدرکه سنك سراچۀ دلی
انکله دلر آبه اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتی حاصلی بیانیه در ودیده‌یه اضافت
لامیه در ده میسفتم می حکایت حال ماضیه افاده ایدر نته که مکرر تنبیه اولنمشدر
سفتم فعل ماضی متکلم وحده دلردم دیمکدر دلدم دیمك دکل واو حرف عطف
این اسم اشارتدر بیتلره بیتها ها ادات جمعدر مناسب اسم فاعلدر مفاعله
بابندن حاله اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر وخوده اضافت لامیه در
خود بونده کندو معناسنه در میگفتم که حکایت حال ماضیه متکلم وحده در
سویلردم دیمکدر مقول قول این بیتهادر مناسب حال خود حالدر مقولدن
محصول فقره اربع برگیجه گچمش ایامی فکر وملاحظه ایلردم داخی تلف وضایع
ایلدوکم عمره غصه یبردم داخی کوکل خانه‌سنك طاشنی الماس کبی آب چشمله دلردم
یعنی ضایع یره تلف ایلدوکم عمره نادم اولوب شویله اغلردم که قره طاشی
کبی یك کوکلمه دقت کلوب متأثر اولوردی وبو کلمجك بیتلری کندو حالمه مناسب

و موافق سویلو ایدم فقره اخیره نک معناسنی داخی بو کید وحالمه مناسب
اولان بیتلری ایدد ایدم دیمز اسم اشارتی محلنه ایلمش بر وجهله داخی معنایی تقریر
ایدوب دیرکه داخی بو بیتلری کند وحالمه مناسب ایدر ایدم بو تقریر اوزره بیتها
لفظی مناسب لفظنه مضاف اولماز دیمش بس بو قیدن معلوم اولدیکه اوکلکی تقریرین
بیتها لفظی مناسب لفظنه مضاف ایدرمش اکر بویله ایسه یرامز ایدرمش مثنوی
هردم از عمر میرود نفسی ٭ چون نکه میکنم نماندبسی دم بوندہ ساعت و
وقت معناسنه در نفسیده یا حرف وحدتدر چون واو رسمیله ادات تعلیلدر
چونکه معناسنه ادات شرطدر دیمز اصابت ایلمشدر نکه میکنم فعل حال متکلم
وحدهدر نظر ایدرم معناسنه نماند فعل نفی ماضی مفرد غایب قالمدی دیمکدر
بجد مطلقدر دیمز بجد مطلقک معناسنی بلمز ایمش بسی با ایله و بسا الف ایله
وبس و بسیار بر معنایه در چوق دیمکدر دیمش بسانک امالهسیدر دیمیلر غیری بلمیی
سویلمشلر و بسی ده یا حرف نسبتدر بکی دهکی کبی دیمز داخی عندی سوکی
نته که موارد استعمالاتی تتبع ایدنه معلومدر محصول بیت هر آن و هر زمان
عمرمدن بر نفس کید دیمکی ساعت بساعت عمرم اکسیلوب از قلمدر در چون
که بقیه عمره نظر ایدم کوردم چوق قلمدی یعنی عمرک چوغی کیدوب
آزی قلمش کوردم بعض نسخه ده میکنم یرینه میکنی واقعدر لکن بو نسخه اولی
واحرادر تأمل بوندن چونی واو اصلیه ایله اعتبار ایدوب کیف معناسنه
اولماسنی تجویز ایدنلر زبون اولمشلر ای که پنجاه رفت ودر خوابی ٭ مکر این
پنج روزه دریابی ای حرف ندا و منادی محذوفدر تقدیری ای آن که
درکه حرف رابط صفت پنجاه اللی دیمکدر اسماء اعداددندر واو حرف
عطف و یا حرف حال و در حرف ظرف خواب واو رسمیله او یخو یه وردوشمش
دیرلر بوندن غفلتدن کنایتدر و یا ضمیر خطابدر مکر بوندکی کبی بیرلرده تمنی
معناسنه در بولیکیدر دیمکدر پنج اسم عدد بش دیمکدر روز بوندن ظروف زمان
دندر ادات ظرف مقدردر تقدیری در پنج روز در دریابی فعل مضارع
مفرد مخاطبدر دریابیدندن دریافتندن دکل محصول بیت ای اول کسه که

رد شمعی
رد شمعی
رد کافی
رد شمعی
رد ابن سید علی و لامعی و سروری
رد قانونی لغانی
رد لامعی و شمعی
رد لامعی و شمعی و کافی

کلکون

عمرکدن اللی یاش کچدی داخی سن خواب غفلتده سین مکر بو بش کوندہ آخرتکه
لازم اولان اسبابی تدارک ایلیه سین یعنی عمرک چوغی کیدوب آزی قالدی حال
بوکه سن خواب غفلتدن متنبه اولمازسن آمدی آکاه اول و اولکه باقی قلان بو ایکی کونده
تدارکی و تدارک مافات ایلیه سین حاصلی جوانلقده زاد آخرتی تحصیل ایدیدک
بس سعی جمیل ایله باشد که بیر کلان بر حالت ایلیه سین دیمکدر مکر ادات استثنادر الا
معناسنه دیمز معنی ویردوکی محلده مکر لفظنی ذکر ایلمش الا لفظنی ذکر ایلمشدر که
معلوم اولیدی الا تجه یا قشور مصراع ثانینک معناسنی الا بو بش کون که داخی کچمدی
ایرشه سین و اکلیه سین یعنی حال نیجه ایدوکنی اکلیوب آکا کوره تدارک ایلیه سین
دیمز بیتک مرادینه واصل اولمامش بوندن صکره بر وجهله داخی معنا ویرمش که مکر
بو بش کون که کچدی ایرشوراکلر میسین دیو معنالری تزریق تأویلاته ایلمش که عاقل
دوشنده کوردسه بیک کره استعاذه ایدر بر داخی دوشنده کورمیه دیو معلوم اوله
که بو بیت حضرت شیخک بر قصیده سنک مطلعیدر که ابن سید علی و لامعی شرحلری
تامنی ایراد ایلمشلر و بیتندن مراد عمرک اکثری و بیتدن اقلیدر خجل آنکس که رفت
وکار نساخت ٭ کوس رحلت زدند و بار نساخت خجل خانک فتحی و جیمک کسریله
صفت مشبهه در علم بابندن مصدری خجل کلور خانک و جیمک فتحهلریله او تانمقدن
حاصل اولان حیرته و دهشته دیرلر بس بوندن خجلک معناسی اوتانمقدن متحیر و
مدهوشی دیمکدر که حرف رابط صفت نساخت فعل نفی ماضی مفرد غایب لغتده یاپمدی
دیمکدر اما استعمالده دزب قوشمدی یعنی حاصل ایلمدی کوس آلت لهودن بر قمقمدر
که طبل باز نکلنده اولور اما بیوک اولور شویله که بیرده اولدقده ایاغ اوزره چالارلر
لر پادشاهه مخصوص سازدر اما بزم پادشاهلریمزدن غیری سلاطینک خانلری
بله استعمال ایدرلر و اول زمانده بر عسکر و یا بر قافله کوچجک زمان و وقتنده
چالارلر ایمش اما آل عثمان دوزنده بونک کبی بیرلرده بوری چالارلر رحلت اضافی
لامیهدر رحلت رانک کسریله و حای مهملهنک سکونیله و لامک فتحیله ارتحال
معناسنه در یعنی کوچجک زدند فعل ماضی جمع غایبدر فاعلی کوسی چالان کمسهلردر
واو حرف عطف و یا حرف حال بار بوندہ یوک معناسنه در عربجه حمل دیرلر حای

رد لامعی
رد شمعی
ابن سید علی

مهمله نك كسريله و ميمك سكونيله حانك فتحيله و ميمك سكونيله ده كلمحصول بيت مصرع
اول اجباره و انشايه محتملدر يعنى شرمنده و متحير و مدهوشدر ياخود شرمنده و مدهوش
اولسون ديكدر اول كسه كه دنيادن كتدى و ايشنى دوزمدى يعنى دنياده عمل خير ايلمك
طريقن آخرته واردى حاصلى دنيا مزرعه سندن دانه خيرات اكميوب كتدى كوتدى
ولو تغافلى چلديلر و بوكيني يابنى دوزمدى يعنى اجل كوستى چالديلر حال بوكه تهيئه
اسباب آخرته مباشر اولمدى حاصلى زاد آخرتى تدارك ايلمكسزين كلديلر پس بويله كسه
شرمنده اولسون **خواب نوشين بامداد رحيل ‫* باز دارد پياده را زسبيل**
نوشين باله و طتلو به دديلر و يا حرف نسبت و نون حرف تاكيد نسبت اصل لغتده
بويله دراما تمدى طتلو معناسنده مستعملدر شيرين كبى بامداد بام ايرته معناسنه در
رحيل اسمدر يعنى كوچمه نك اسميدر خواب نوشين بيانيه و ما بعدنده اضافتلر لاميه
لردر باز دارد داريدندن فعل مضارع مفرد غايبدر داشتن دن دكل بحسب الاستعمال — رد لامعى
مانع اولور ديمكدر ركيو وطوتر ديمك دكل پياده پيايه ديرلر عربيده راجل ديمكدر — رد شمعى
ادات مفعول سبيل يول ديرلر محصول بيت ارتحال صاحبينك يعنى كوچ ايرته سنك
طتلو اويخوسى پياده يولدن مانعدر يعنى يولكيتمكدن اليقور حاصلى الذايذ دنيويه
توغل و نهالك زاد راه آخرته اشتغاله و اسبابنه مباشرتى معوقدر **هركه آمد**
عمارتى نو ساخت ‫* رفت و منزل بديكرى پرداخت عمارت عينك كسريله
اصلنده مصدردر نقض بابندن برنسنه يى معمور ايلمك صكره بناده استعمال ايلديلر
و يا حرف وحدت بعض نسخه ده يا سز اضافتله واقعدر يعنى نون زير ابونك
فتحى و اوله صليه ايله يكى ديمكدر عربيجه جديد ديرلر ساخت فعل ماضى مفرد غايبدر
دوزدى و يا پدى معناسنه بعض نسخه ده رفتدن صكره واو يا زمز منزل برداختك
مفعول صريحيدر و بديكرى تمام ايلمكه بوشلتمق يعنى تخليه منده بونده غيريه
يا بدى و تمام ايلدى ديمكدر محصول بيت هر كيمسه كه دنيايه كلدى بر يكى بنا يا پدى
و بر جديد عمارت بنا ايلدى او باقى آخرته نقل ايدوب عمارتى غيرى يه ياپدى
يعنى غيرى ايچون ياپمش اولدى زيرا لابد بير بنه بر كسه كلسه كرك بر كو يا كه حقيقتده
اول كلنه ياپمش ايمش معلوم اوله كه عالمك يا پيلرى بو سوزك ماصدقيدر زيرا

هيچ بر كسه باقى و غنده باقى قالمز بلكه اول كيدوب بيرينه غيرى كلسه كرك پس كويا كه
انك ايچون ياپمش اولور بعض شارحلر پرداختى تسليم ايلمك و اصمرلمق معناسنه اخذ
ايلمش ليكن بو لغتك معنالرى سابقا مذكور اولانه دبو ذكر ايلدوكى دكول — رد كامى
وان دكر بخت همچنين هوسى ‫* واين عمارت بسر نبرد كسى و آن ديكر سوزدوغى
سابقا ديكرى بيوردوغيدر بخت فعل ماضى مفرد غايب هم ادات تاكيد چنين بو تخليه
ديمكدر يكى عمارت بنا ايلمكه اشارتدر و اين عمارتدن مراد دنيادر نبردك مقدم
مفعول صريحى و بسر غير صريحى و باء بسر حرف صله نبرد فعل ماضى مفرد غايب ايلمدى
ديمكدر فاعلى كسيدر ياء وحدت ايله و جايزدر كه اين عمارت مبتدا اوله و نبرد خبرى
و كسى نبردك مفعول صريحى و بسر اولكى كبى غير صريحى محصول بيت اولكى يا نينك
عمارتينه كلنده انك كبى هوس بشوردى يعنى اولده مقتضاء طبعى او ذره يربنه بنا الحاق
ايلدى حاصلى بعض يربنى يا پدى و بعض يربنى يقدى نته كه عالمده مشاهددر اما بو
عمارتى هيچ كمسه نهايته و پايانه ايلمدى يعنى هيچ كمسه دنياده باقى و خالد قالمدى و يا بو
عمارت دنيا كمسه نى نهايته ايلمدى يعنى اولد ميوب مؤبد و باقى قومدى حاصلى هر كس
فنايه ويردى حقيقتده فاعل مطلق خدادر جهانه و زمانه و غيريه اسناد مجازيدر
بيتك معناسى اولكى تقريره قصد ايلين تقصير ايلمش **يار نا پايدار دوست مدار** — رد سرورى و شمعى
دوستى را نشايد اين غدار يار ديولدانش ديمكدر نا پايدار نا بونك كبى يرده توصيف
نفى افاده ايدر پايدار وصف تركيبدر داريدندن بحسب اللغه اياق دوتوجى
ديمكدر اما استعمالده ثابت قدم معناسنه كلور دوست معروف مدار فعل نهى
مفرد مخاطب يار مفعول اولى و دوست ثانيسى و نا پايداره اضافت بيانيه در
دوستى يا حرف مصدردر را ادات مفعول نشايد فعل نفى استقبال مفرد غايب شايد
شايستندن دكل اين غدار مؤخر مبتدا و نشايد مقدم خبر و دوستى را مفعول — رد ابن سيد على و لامعى و سرورى
نشايددر غدار مبالغه ايله تارك وفايه ديرلر محصول بيت حضرت شيخ خطاب
عام طريقيله بيورر ثابت و باقى اولميان يارى دوست دوتمه يعنى اكلنوب دوردمان
نسنه يه سومه حاصلى فانيه ميل و محبت ايلمه مقصود بودر كه دنيا بى قرار و بى ثبات
اكا و مزخرفاتنه كوكل بغليوب تعشق ايلمه مصراع ثانى مقام تعليلده در زيرا

بو دنیا اعتدادی دوستلوغه لایق دکل بر محتاله در که کیمسه نک عقد نکاحنده قرار
ایلمیوب تازه تازه کویه کولر اولدر نیک و بد جون همی بباید مرد ٭ خنک آنکس
که کوی نیکی برد نیک ایو دیمکدر و بد یرامز چون ادات تعلیل همی ادات تأکیددر
بباید فعل مستقبل مفرد غایب کرک دیمکدر مردن معناسنه در زیرا ماضی مضادعه
مقارن اولسه مصدر معناسنه در نته که سابقا بیان اولدی ایدی پس بباید مردن دیمکدر
دردیمکدر باید بایدندن مشتقدر بایستن دن دکل بعضلر ظن ایلدوکی کبی
خنک خانک و نونک ضمی و کاف عربیله لفظ مشترکدر صووق ایله مبارک معناسی
بیننده آب خنک و هوای خنک دیرلر صووق صو صووق هوا دیمکدر بونده بختلو
وسعادتلو معناسنه در که عربیده طوبی دیرلر که حرف رابط صفت کوی طوبیدر
که عربیجه کره دیرلر نیکی یا حرف مصدر برد بونده فعل ماضی مفرد غایبدر ایلتدی
دیمکدر کوی نیکی بیانیه در محصول بیت چونکه انسانک نیک بختی اولیسر دیمی
دنیاده چونکه هیچ کمسه باقی قالمیوب کیدیجیدر دولتلو و سعادتلو اول کمسه در که ایلک
طوبنی دنیا میدانیندن ایلتدی یعنی دنیادن آخرته خیرات و حسناتله کتدی بونک
اصلی بودر که طوبی بر میدانک اورتاسنه قورلادرلر و میدانه حدود تعیین ایدرلر
دبرقاج اوزون چوکانلو آتلو بو طوبی چالرلر هر کیمسه که بو طوبی تعیین اولان حدود
دن اخراج ایدرسه دولت آنکدر که سایرینه غالب اولور ایدی بونده کوی نیکی
دن مراد خیرات و حسناتدر بونده بعض شارحین فارسیده مصدرک انواعی
بیان صددنده اولمش بر بیتی کتذوصیغه سی اوزره کلندر آمدن و رفتن کبی بری
داخی ماضی صیغه سی اوزره درکه آکا مصدر مرخم دیرلرکه ایکی قسمدر بری بوکه واو
عاطفه ایله استعمال اولنور کفت و شنفت کبی کفتن و شنفتن معناسنه نته که دیوان
حافظده واقع اولمشدر بیت سخن عشق نه آنست که آمد بزبان ٭ ساقیای
ده و کوتاه کن این کفت و شنفت بویله دیمش اما خطا ایلمش زیرا بونلر مصدر
دکللردر اسملردر دیمه وایثمه معناسنه بری داخی بوکه واو عاطفه ایله استعمال
اولنمز آمد شد کبی که آمدن شدن معناسنه در نته که جامینک یوسف و زلیخاسنده
واقع اولمشدر بیت بزندان تا مهش خلوت نشین بود ٭ شد آمد سوی زندان

رد لامعی وکاتبی

رد شمعی

چنین بود بونده ده خطا ایلمش زیرا بونلرده اسمدر کلمه کلمه معناسنه مصدر دکلدر
اوچنجی وجه امر حاضر صیغه سی اوزره استعمال اولنور تک و دو کبی تکیدن و دویدن
معناسنه نته که دیوان شاهیده واقع اولمش بیت عمری براه عشق زسر ساختم قدم
بازار زوی ان تک و دو و میکندم ابونده ده خطا ایلمش زیرا تک و دو دیمه بویورمه
معناسنه اسملردر مصدر دکللردر برک عیشی بکور خویش فرست ٭ کس نیارد ز
پس ز پیش فرست برک بانک فتحی و رانک سکونی و کاف عجمیله اسباب و یراق معناسنه
در یول و سفر یراغی کبی اغاج یپراغنه ده دیرلر عیش عینک فتحیله دیرلکدر حیات
معناسنه و یا حرف تنکیر بکور با حرف صله کور کاف عجمینک ضمی ایله بونده قبر معناسنه
در خویش واو رسمی و دوم کسره ایله بونده کندو معناسنه در کور ک خویشته
اضافتیده عدم اضافتیده جایزدر فرست فعل امر مفرد مخاطبدر فرستیدندن
فرستادن دکل کوندر دیمکدر ارسال ایله معناسنه نیارد فعل نفی مستقبل اریدندن
اوردندن دکل کتورمز دیمکدر زبش زاء مفرده ازدن مخففدر بعض
بونده اوک و ایلرو معناسنه در عربیده قدام کبی بعض نسخه ده تو بیش واقعدر
محصول بیت حیات ابدی یراغنی قبرو کوندر یعنی آخرتکه لازم اولان
خیرات و حسنات و اعمال صالحه ایلرو کوندر حاصلی کندو الوکله ارسال ایله مقطع
ثانی مقام تعلیلده در زیرا کیمسه سندن صکره کتورمز سن ایلرودن کوندر
یعنی سن صاغلغکده آخرتک قایر زیرا سندن صکره اقارب و ورثه
سنی قایرمز عمر برفت و افتاب عموز ٭ ابله کی ماند خواجه غره هنوز
عمر عینک ضمی و میمک سکونی ایله دربونده یاش معناسنه عینک و میمک ضمی ایله
ده لغتدر قسمدر عینک فتحی ایله مستعملدر مصدرده بویله کلور عمر یعمر دن
یعنی علم باندن یاشامق معناسنه عمر مبتدا و برفت خبری تقدیری عمر چون
برفت در مبالغه قصدی ایله ادات تشبیه ترک اولندی برفت قاددر عربیجه
تلج دیرلر واو حرف عطف و یا حرف حال آفتاب کونشدر عموزده اضافتی
لامیه در ادانی ملابسه ایله تموز تانک فتحی و میم مضمومه نک تشدیدیله
وتحقیقی ایله یای ایلرینک اورته آیسه دیرلر نته که بو بیتک ترتیبنده اکلنور

رد لامعی وسروری

رد لامعی وسروری

بیت آذر دو خمادی ایار و بمت وحزیران و تموز نه آیمه و ایلول و دو تشرین
ودو کانون و دو شباط افتاب تموز مصراع ثانیه مرهو نیدر مبتدا اندك اذ دیمکدر
و یا حرف تنکیر ماندك مقدم مفعولیدر ماند نونك سکونیله لازم و متعدی بتدن
مشترکدر قالدی وقودی دیمکدر فعل ماضی مفرد غائبدر فاعلی تحتنده افتاب راجع ضمیر در
جمله فعلیه خبر افتابدر واو حرف حال خواجه خاده دوم ضمه ایله و واو رسمیله بونك کبی
بیرلرده تعظیمی واجب اولان عزیزلره و وزرایه دیرلر خواجه مبتدا و غرّه غینك کسری
و راء مشدده ایله اسمدر غفلت معناسنه خبر مبتدادر نجم غینی مفتوح اولورمیدنك
مبنی مفتوح اولوردنی کبی هنوز الان دیمکدر محصول بیتك انسان حیوان قاردر
تیز بچمکدن قادکیدر تیزادیکلیدی وتموز آینك کوننی برف عمردن از اجق قودی حال
بوکه خواجه داخی غافلدر یعنی افتاب تموز قاری بچه که تیزار بدر بسرم و دایام و ازمنه
عمری ابجلیش ازالدروا کسلدر حال بوکه عمر صاحبی داخی خواب غفلتده عمرك بچمه سندن
خبری یوق حاصلی عمری تیز بچدن قاره تشبیه ایلمش تیزار بعده بو بیتده افتابه برظرف تقدیر
ایدوب در افتاب تموز دیبو و ماند فعلنی لازم معناسنه آکوب آذ قالدی دیبو بیتك
معنا سنه هیچ واقف ولما مشلر و حاشیه کتابتده ماند بو ندم نهاد معناسنه در دیبن نه ماند
بیلورایتی و نه نهادی ای تهی دست رفته در بازار نه ترسمت پرنیاوری دستار ددابسلعله ولامعی وسروری • وشمعی
ای حرف ندا منادی محذوف تقریری ای مرد تهی دست تهی بوش دیمکدر خالی معناسنه
دستیله وصف ترکیبیدر الی بوش دیمکدر صفر الید معناسنه فقر و یوقلقدن کنایه در
رفته ماضیدن قصد دکمش دیمکدر تهی دستك رفته یه عدم اضافتی و اضافتی جایزدر
در حرف صله در با معناسنه بازار معروف ترسم فعل مضارع متکلم وحده و تا ضمیر
مرفوع معناسنه قورقارم سن دیمکدر پر باء عجمینك ضمی ایله طولو دیمکدر عربیجه ملآن
دیرلر اما باء عربی ایله براولماقده وار نیاوری تا کیدایدر و بو تقدیرجه دستار
مراد لنداولور تأمل تدر نیاوری فعل نفی استقبال مفرد مخاطب کتورمزسین
دیمکدر دستار بونده دستمال معناسنه در نیاورینك مفعول اولی و پر تانیسی
محصول بیتك ای بازاره الی بوش کتمش کمسه قورقرم دستمالیکی طولی کتورمزسین یعنی
ای صفر الید بازاره کیدن فقیر قورقارم سن بوش کیدوب بوش کلهسین زیرا بازار اهلی

اهلی

کمسه یه رایکان نسنه و یرمزلر حاصلی ای آخرت بازارینه خیرات و حسنات و اعمال صالحه
سز وار ان کمسه قورقارم جنت نعمتلرندن محروم اوله سین و تهی کتورقارم دیدوکی انك ایچوندر
درکه بو خصوصده کمسه نك حقنده جزم یوقدر زیرا اعمال موجب جنت دکلدر بلکه
مشیة الٰهیه منوطدر هرکه مزروع خود بخورد بخوید وقت خرمنش
خوشه باید چید هرکه تقدیری هرکس که ایدی ضرورت وزن ایچون کسن حذف اولندی
مزروع اسم مفعولدر زرع یزرع دن یعنی تخم بابندن اکیلمش دیمکدر اما بونده اکینی
مراد در خوده اضافتی لامیه در بخورد با حرف تأکید و خورد فعل ماضی مفرد غائب
یدی دیمکدر بخوید با حرف مصاحبت و خوید واو رسمیله خوشه ونی اورده
فصل که ترکیا کاحاصل دیرلر یعنی تازه اکین یجوب چواندیدر دکاری ار به وقت
خرمن اضافتی لامیه و یا فی معناسنه نون ضرورت وزن ایچون ساکن اوقونمق
کرك ضرورت قافیه ایچون دیبن بکلش سویلمش شین ضمیر مذکور کمسه راجعدر
خوشه بونده بشاق دیمکی بغدای و غیرینك بشاغی عربیجه سنبله دیرلر باید مقدم
مفعولیدر چید جیم عجمینك کسری ایله فعل ماضی در مصدر معناسنه زیرا مضارعه
مقارندر درد یوشورمك کرك دیمکدر محصول بیتك هرکمسه که کندینك اکینی چکله
یدی اولکمسه خرمن زماننده باشق دیوشورمك کرك حاصلی هرکمسه که جوانلق عالمنده
خیرات و حسنات و اعمال صالحه یه عمرینی صرف ایلمیوب لهو و لعبیله تضییع اوقات
ایلدی پیرلك زماننده بادی قادر او لدیغی مقدار آخرت یولینه سعی ایلمك کرك رد شمعی
مالایدرك کله لایترك کله ایله عامل اولمش اوله بند سعدی بکوش جان بشنو
ره چنین است مردباش و برو بو بیت قدیم نسخه لرده بولنمادی لیکن شارحلر
یازدوغی ایچون یازلدی بند باء عجمینك فتحی و سکون نون ایله وعظ و نصیحت
معناسنه در سعدی یه اضافتی لامیه در با حرف مصاحبت و کوش کاف عجمینك
ضمی ایله قولغه دیرلر که عربیجه اذن و سامعه دیرلر جانه اضافت بیانیه در روح رد لامعی
حیوانیه جان دیرلر و انسانیه روان بشنو با ایله مؤکد فعل امر مفرد مخاطبدر
شنو یدندن شنیدندن دکل ایشت دیمکدر بند بشنوك مفعول صریحی و بکوش
غیر صریحی ده راهدن مخفف یول دیمکدر مبتدا و چنین است خبری اصلنده چون

جون ایست دو چون ادات تشبیه و این اسم اشارتدر قرینه وسبب و تا ادات خبر
ترکیب ایله جوله و ن واو ورمی وا ین دن همزه حذف اولنوب جنینست اولدی
بو نخلبند ده بکد ربو لفظی جنین است همزه مجتلبه ایله یازانلر فارسی املادن ناکاه
دکللر ایمش مر دار دبکد ر رحل معناسنه باش فعل امر مفرد مخاطبدر باشید ندن
ادا اولدبکد داکثر نسخه ده باش دن صکره واو عاطفه یازادبا حرف تاکید و دانك
فتحی ایله فعل امر مفرد مخاطبدر روید ندن کیت دبکدر محصول بیت سعد ینك
بند ینجان قولاغی ایله اشت یول بو نخلبند دادا و لکیت یعنی بنم نصحیم شریعته
وطریقته وحقیقته موافق ومطابقدر بو که یا یش و هر قنده کید رسك کیت
بعد از تامل این معنی مصلحت ان دیدم که در نشیمن عزلت نشینم و دامن صحبت
فرا خود چینم و دفتر از گفتهای پریشان بشویم ومن بعد پریشان نگویم
بعد آد و صوك معناسنده در که عجم بس لفظیله تعبیر ایدر تامل مصدر در تفعل بابندن
فکر و ملاحظه معناسنه این معنی یا اضافتی مصدر ك مفعولنه در معلوم اوله که بر کلمه نك
آخری الف اولدوغی کبی اول الف یا اسکلنده یازلسون گرکسه الف سکلنده عجم ما قبلی مکسور
ایدر یایه منقلب و لمق ایچون مثلا موسی وعیسی ومعنی بی یا ایله اوقورلر و کاه اولور که
آخری یا اولان کلمه نك یانك ما قبلی مفتوح ایدرلر یا الفه منقلب ولمق ایچون مثلا
تمنی و ترجی و تقاضی و تعدیی تمنا و ترجا و تقاضا اوقورلر حفظ بس بوندن معنایی
ایکی وجهله اوقومق جایزدر و بوندن این معنادن مراد ابیات سابقه نك مضمونلریدر
دید مك ان مفعول اولیدر و مصلحت مفعول ثانیسی که حرف بیان نشیمن نونك فتح و کسریله
اوتوراجق یره دیرلر وهر حیوانك کیجه یتاغنه مستعمل در عزلت اضافت بیانیه در عزلت
فراغت وانقطاع معناسنه نته که العزلة عبادة بو رمثلدر یعنی خلقدن منقطع و ملحق
عبادتدر نشینم فعل مضارع متکلم وحده در نشیندن واو حرف عطف دامن و دامان
اتکدر که عربجه ذیل دیرلر صحبته اضافت لامیه در مجازا فرا بونك کبی یرلرده باء
صله معناسنه در خود کند و معناسنه در چینم فعل مضارع متکلم وحده در چنیدندن
بعض نسخه ده فرا هم ده واقع اولمشدر واو حرف عطف دفتر معروف و مضاف الیه محذوف تقدیری
دفتر زبانده رگفتها گفته نك جمعیدر لغتده سو یلنمش الفاظ و کلماته دیرلر اما بونده

در داش سید علی و لامعی و سروری
و شمعی و کافی

تحنها معناسنه در سوزلر دیمکدر پریشانه اضافت بیانیه در لغتده طاغینیق دیمکدر
اما بونده کلام لغو دن عبارتدر بشویم باء حرف استقبال بو یایی ظرفا عجم مکسور
و بعض روستاییلری مضموم اوقورلر بس منه سنده باء مضموم اوقونمق گرك دیبن
روستایی طبع ایمش شوید ندن شستن دکل نگویم فعل نفی استقبالدر گوید ندن
گفتن دن دکل بود ور د فقره واو عاطفه ایله کلدوکی ایچون متصل یازلدی صفت
وصل دلالت ایلسون حاصلی مذکور معنایی تامل ایلمکدن صکره مصلحت آنی
گوردم که عزلت او توراغنده اوتوردم و صحبت اتکینی کند ومه دیوشورم
و دفتر زبانی پریشان کلماتدن یویام ومن بعد پریشان سویلمیم یعنی دنیا کلماتنی
ترك ایدم و هر کز رطب ویابس سویلمیم بیت زبان بریده بکنجی نشسته صم بکم
به از کسی که نباشد زبانش اندر حکم زبان معروف بریده بانك ضمی ایله اسم
مفعولدر بریدندن کسلمش دیمکدر زبان بریده وصف ترکیبیدر دیلی کسیك
معناسنه با حرف ظرف کنج کاف عربینك ضمی و نونك سکونیله مطلقا بوجاغه دیرلر
یعنی طشره کی و ایچروکی بوجاغه دیرلر اما بیغوله باء عجمینك ضمیله ایچ بوجاغه
دیرلر صم صادك ضمی ایله و میم مشدده ایله اصمك جمعیدر حمرا احمرك جمعی اولدوغی
کبی نهایتی بو مضاعفدر صاغرلر دیمکدر بکم ده بانك ضمی ایله ابکمك جمعیدر
دیلسزلر دیمکدر کسی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت زبانش شین ضمیر
راجعدر اندر ادات ظرفدر درکبی بلکه در اندر دن مخففدر حکم بوندن
امر معناسنه در محصول بیت دیلی کسیك بر بوجاقده اوتورمش صاغر و دیلسز
لر یکدر برکمسه دنکه دیلی کند و حکمنده اولمیه یعنی دیلنه ضبطی اولمیه بلکه کوکلنه
کلنی دیلنه کتوره یعنی صاغر لیغه و دیلسز لیغه اورب خلقدن منقطع اولان
کمسه لر زبانی ضبطندن اولمیان پریشان و زاید کوکمسه دن یکدر بوندن جمع صیغه
لرینی ایراد ضرورت وزن ایچوندر دیبن معنایی بینه واصل اولمامش و اصم
و ابکملر کبی بر بوجاقده دیلی کسلمش یعنی خاموش اوتورمش کیمه بو وجهله معنا دخی
قابلدر مقطوع اللسان یعنی خاموش اولوب بر بوجاقده صم و بکم اوتورمش کیمسه
بو تقدیرجه ادات تنبیه مقدر اعتبار اولنور و صم بکم ذکر جمع و اراده واحد قبلندن

ردشمعی
رد لامعی
رد لامعی
ردسروری

اولور غفلت اولنمیه دیمکدر یعنی ایکی تقریرده بیله خبط عشوا ایلمش مصراع اولینك معناسی ایراد بتبیه مخذوف ندر یعنی دیلبولرو صاغرلرکبی بر بدن زبان بوکوشه ده اوتورانلر کیمه یاخود ادات تشبیه ملحوظ اولمیه یعنی بر بدن زبان اولوب بر کوشه ده صم وبکم اوتوران کیمسه دیمك مراد اوله بوتقدیرجه صم بکم ذکرجمع واراده واحد قبیلندن اولور دیمک اولکی صم بکم عمی اصحابندن ایمش **تا یکی از دوستان که در کجاوه انیس من بودی و در حجره جلیس برسم قدیم از در در آمد چندان که نشاط وملاعبت کرده و بساط مداعبت کسترده جواب نکفتم وسر از زانوی تعبد بر نکرفتم رنجیده نکه کرد و کفت** تا انتهاء غایت ایچوندر یکی بر سبب که حرف رابط صفت کجاوه وکجابه واو و باایله وکژاوه وکژابه بینه بویله زیرا او ویله بانك تبادلی وتواخیسی وارد ر مخففه معناسنه کجاوه معرب کژاوه در کاف و زاء فارسی ایله دیمك اولسلرلر ایمش زیرا کجده کژده فارسیدر اکری دیمکدر وکافلر عربیدر بهرحال کاف عربینك فتحی ایله کژاوه دن معربدر دیمك بولغتدن اکاه دکل ایمش آوه نی اوبحیثه دن اشتقاق ایلمك قلمی سهو ونسیان ایلمش انیس فعیل یعنی فاعله مؤانس معناسنه مزاج وخوی آلندرمق معناسنه حجره معروف جلیس فعیل یعنی فاعلدر همنشین معناسنه تقدیری جلیس من بودی ایدی فقرهٔ اولی ده ایراد ایلمکله اکتفا اولندی با حرف مصاحبت رسم بونده عادت دیمکدر قدیمه اضافت بیانیه در در قبوده در آمد ایچرو کیردی یعنی قابودن ایچرو کیردی چندان اولقدر دیمکدر نشاط نونك فتحیله سرور یعنی شنلك نونك کسریله ولیحق ناشطك جمعیدر ملاعبت مفاعله بابندن مصدر در اویون یعنی بازی وحزبلق بساط مفاعله بابندن مصدر دنانیده اما بونده دوشك مراد در مداعبت کذا مفاعله بابندن مصدر در مزاج ولطیفه معناسنه کسترد فعل ماضی مفرد غایب دوشه دی دیمکدر جواب شین ضمیر یکی از دوستانه راجعدر زانو دیز در عربجه رکبه دیرلر رانك ضمیله تعبد اضافتی بیانیه در تعبد خدمت وقولقوغه دیرلر بر نکرفتم بحسب اللغه بوقاردو دوتمادم دیمکدر اما استعمالده قالدرمادم معناسنه در رنجیده بونك کبی هاء رنجیده هاء نربت دیرلر ایجنوب دیمکدر ان شاء الله تعالی کلدوکی

رد شمعی

رد کافی

رد ابن سید علی وسروری

رد کافی
رد د قانون الحقائق

بیرلرده تنبیه اولنور نکه کوده نونك کسری وکاف عجمیله نظر ایلدی دیمکدر محصول ترکیب سابقا ذکر ایلدوکم مصلحت اوزره اولدم یعنی خلقدن منقطع اولوب بر بوجاق اختیار ایلدم اول وقتده که دوستلردن بریسی که حجره یولنده بنمله محققه دش اولوردی ودیار غربتده هم حجره وهمنشینم ایدی حاصلی یار قدیمم ومحب حمیمم ایدی عادت سابقی ایله یعنی بی تکلف ولاابالی قابودن ایچرو کیردی اولقدر که سرور شادمانلق ایلدی و شطارت ومباسطت کوستردی یعنی بنی عمکین وحزین ظن ایدوب انواع ملاطفات واصناف مطایبات ایله یعنی سویلمك مراد ایلدیکی آیدینی زیرا بوزمانه دك بویله حالم واقع اولمامش ایدی ویاغه کلدکجه بلاتکلف مصاحبتم ایله مانوس ایدی بوقدر احوال که ایلدی اصلا اکا جواب ویرمدم وباشمی زانوی مراقبه دن ودرکنه تعبددن قالدرمادم یعنی انك ایله هیچ مقید اولمادم بوقدر حشریلغنه التفات ایلمدم بوبلا ولیحق بکا ایجنوب نظر ایلدی ودیدی فقرهٔ اولی ده محبت وفقرهٔ ثانیه ده محبت لفظلرینی زیاده ایلینلر یا نندن ایلمشلر نشاطی ملاعبه مضاف ایدوب معناسنی اولقدر که ملاعبت سرور یعنی ایلدی دیمك جمیع نسخه لره مخالف یازمش رنجیده اسم مفعولدر انجمش دیمکدر دیمك صیغه ده ومعناده اصابت ایلمامش ومعناسنده انجمش اولدوغی حالده یعنی غضب ایله بکا نظر ایلدی دیمك منطوق ترکیبه مناسب معنا ویرمش زیرا بومرتبه یه غضب لازم دکول فتامل **قطعه**

کنونت که امکان کفتار هست ✲ بکوای برادر بلطف وخوشی

کنون کاف عربینك ونونك ضمیله شمدی دیمکدر الان معناسنه اکنون دن مخففدر فتح همزه ایله که حرف بیان امکان افعال بابندن مصدر در قدرت معناسنه کفتار اصلنده وصف ترکیبدر دیدندن که مخففدر آوردیدندن کفت اسم مصدر در قول معناسنه قول کتوریجی دیمکدر صکره مجموع ترکیبی کلامده استعمال ایلدیلر پس اضافت مصدرك مفعولنه در با حرف تأکید کو کاف عجمك ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر کویدندن کفتندن دکل برادر اصل لغت بونك کبی بیرلرده ذال معجمه ایله در لیکن عموما استعمال دال ایله در یعنی مهمله ایله نتکه رشید الدین وطواط عروضنده تعیینی بیورمش **قطعه در زبان فارسی فرقی میان دال وذال ✲ یاد کیر از من که**

مخففه منه کرکی وحانك فتحی وفاتنه منده ایله معروف

رد ابن سید علی وسروری

رد شمعی وکافی

رد ابن سید علی وسروری
٢

این نزد افاضل مبرهنست بیش از و در لفظ مفرد کر محیح ساکنست دال
دال تا ان را وباقی جمله دال معجمست لطف لفتده بو متعلق در داما بونک کبی یرلرده
ایلیک وملایمت معناسنه در خوش واو رسمیله لطفه عطف تفسیری شکلیدر سابقا اشاد
اولندی که بونک کبی خالرک فتحه لری دوم ضمه ایله اوقونور ویا حرف مصدر در ایلیک دیمکدر
محصولبیت شمدی که سنک کلامه وتکلمه قدرتک وطاقتک وار دراییدی برا در لطف
ایله واحسان ایله سویله یعنی لطف واحسان ایدوب تکلم ونطقه کل که فردا چو بیک
اجل در رسد بحکم ضرورت زبان در کشی که حرف تعلیل فردا ایرته ویارین
معناسنه در عربجه غدا دیرلر جوادات تعلیلیتک معروف عربجه برید دیرلر فعیل وزنی
اوزره اجل اضافتی بیانیه در ویاخود لامیه در که حضرت عزرائیل مراد اوله ولکل
وجهٌ در حرف تاکید رسد رانک وسینک فتحه لریله فعل مضارع مفرد غایبدر
رسیدندن بو ندر ایرشه دیمکدر با حرف مصاحبت حکم بونک کبی یرلرده محض
تاکید افاده ایدر ضرورت معروف در حرف تاکید کشی فعل مضارع مفرد مخاطب
زبان مفعول صریحی وبحکم غیر صریحی محصولبیت ای قرینداش لطف ایله سویله زیرا
یارین که اجل یتیشه یعنی موت وفوت متعین اوله بالضروره دیلیکی تکلمدن چکرسین
یکی از متعلقان منش برحسب واقعه مطلع کردانید که فلان عزم کرده است
ونیت جزم که بقیهٔ عمر در دنیا معتکف نشیند وخاموشی کزیند تو نیز اکر توانی
سر خویش کیر وراه مجانبت پیش کفتا بعزت عظیم وصحبت قدیم که دم بر نیارم
وقدم بر ندارم مکر آنکه که سخن کفته شود بر عادت مألوف وطریق معروف که
آزردن دوستان جهلست وکفارت یمین سهل متعلقان الف ونون ایله
جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدوغی ایچون تقدیری از مردمان متعلقان منش
شین ضمیر یار قدیمه راجعدر معناده کردانیدن مقید در حسب حانک وسینک فتحه
لریله اصل ومقدار معناسنه در واقعه دن مراد شیخک قصد عزلت وانقطاع عن الصحبت
حلقدر کردانید فعل ماضی مفرد غایب بو ندر ایلدی دیمکدر که حرف بیان فلان الفاظ
کنایه دندر بو ندن مراد حضرت شیخدر عزم قصد دیمکدر نیت قصد عطف تفسیری
در جزم قطع معناسنه در نیت جزم شول نیتدر که انفساخ قبول ایلمیه که حرف بیان

بقیهٔ عمر اضافتی لامیه در خاموش اسم در ساکت معناسنه خاموشی وخامش وخمش ده
دیرلر کزیند فعل مضارع مفرد غایبدر کزینیدندن کزیدندن در قول اختیار ایله دیمکدر
نیز دخی دیمکدر توانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر توانستندن در قادر اوله بیلسک دیمکدر سر لفظ منکیدر
بوندن باش ولمق جایزدر یعنی باشیک تدارککی کور دیمکدر سودا هوا معناسنه
اولمقده قابلدر یعنی سودای نفسا نیکی وآرزوی طبعکی طوت ضبط ایله که یا غالب
حوادث نفس اولمیه سین مجانبت بو ندر خلقدن عزلت وانقطاع معناسنه در پیش
اوک معناسنه در تقدیری پیش کیر در فقرهٔ سابقه یه قیاس کفتا اول یار قدیم دیدی
بعزت با حرف قسم عظیم اولنور دیمکدر اضافت لامیه در اولو اللهک عزتی ایچون
دیمکدر وصحبت قدیم عزت عظیمه معطوفدر یعنی ادامزده واقع اولان قدیم صحبت
وده وستلق حقی ایچون دیمکدر که حرف بیان دم نفس بر نیارم چیقارمیام عدم
حضور قراردن کنایه در ننکه ترکیده سولوغم آلمایم دیرلر دیکلنمک وارام مقام
قدم لغتده طبان در اما بوندن ایاق مراد در رجل معناسنه مجاز بر ندارم لغتده
یوقارو ودوغیامدر اما بوندن قالدیرمیام دیمکدر دوغی یردن کیتمیمکدن
کنایه در مکر ادات استثنادر الا معناسنه آنکه اول وقت دیمکدر که حرف بیان کفته
فارسیده اسم مفعولا فعال عامه نک بر یلکلودکاه اولور که فعل عاملی حذف اولنور
کذ مفعولیت معناسی قصد ایدرلر پس بوندن معنا سویله نیله دیمکدر عادت
مالوفدن مراد عادت معهوددر که حضرت شیخ ایله کندونک ارالرنده واقع
اولان مصاحبتدر پس طریق معروف بونکله عطف تفسیری شکلی اولور که حرف
تعلیل آزردن لازم ایله متعدی بیننده مشترکدر لازم اولورسه دوستان فاعلی
اولور پس مراد یا شیخک انجمنسی اولور ویا معهود دوستک متعدی اولورسه دوستان
مفعولی اولور که بنا اشتراک اوزره لکن سوق کلامه مناسب وملایم اولان متعدی
اولوب فاعلی شیخ اوله ومفعولی یار قدیم اوله فتأمل آزردن مبتدا وجهلست
خبری کفارت بوندر اهل شرع هر کناهی ازاله ایچون تعیین وتقدیر ایلدوکی
نسنه در یمین بوندر آند معناسنه در که فارسیجه سوکند دیرلر سینک وکاف
عجمینک فتحه لریله بو فقره معنای شرطیتی متضمندر یعنی یمین ایلدیکی سبه کفارتی

سهلدر و بایمین ایلیوب بلکه مشایخك برخیره نیت و قصدی حکم یمینده ایسه ده
کفارتی سهلدر که کفارت یمین اوچ کون اورج دوتمق و یا اوچ کشینك قارنی
طویورمقدر دبو ایسه چوق مصلحت دکل محصول ترکیب بنم متعلقلریدن بر شیی
یار قدیمی اصل قضیه یه و مقدار واقعه یه مطلع ایلدی که شیخ قصد غربت ایلمشدر
دخی قطعی نیت دوتمشدر که انفساخه مجال یوق عمرك باقیسنی دنیاده معتکف
اولوره و صمت و سکوت اختیار ایلیه سن اکر قادر ایسك باشیك قیدینی کوز
و هوای نفس و آرزوی طبعدن کچ و خلقدن انقطاع و عزلت ایدوب تباعد
و تجنب طریقنی اوکوکه طوت حاصلی خلقدن اختلاط و ابتلانی قطع ایله اول
یار قدیم بو تقریری ایشدوب و بو بیانی دکلیجه دیدی عظیم خدانك عزتی حقی
ایچون و شیخ ایله واقع اولان صحبت قدیم حقی ایچون که آرام ایلمزم و بر نفس الدمزم
و بر آدیم آتوب بوندن کتمزم الا اول وقت که سوز سویلنیله عادت مألوف
و معهود و طریق معروف و معلوم اوزره یعنی رسم قدیم اوزره مکالمه و مصاحبت
اولوره فیها والا بندخی شیخك یاننده اعتکاف ایدوب کندینك یاننده
ساکت و صامت اولوب خلقدن منقطع اولورم زیرا دوستلری انجمك
و یار و سولوك انجمسی جهلدر و یمین ایلدی ایسه کفارتی سهلدر کاینکه شیخك
بویله ایلیه سنی حقنده نقیصه اکلرکه بو قدر الحاح و ابرام ایلیه زیرا شیخ کبی بر
مفید فاضلك عزلتی قابل طالبلره زیان ایدر بو ایسه مرشدلره لایق دکل
نته که بوندن صکره بیتی بیان ایدوب بیورر وخلاف راه صوابست
وعکس رای اولو الالباب ذو الفقار علی در نیام و زبان سعدی در کام
واو حرف عطف و یا حرف حال خلاف نقیض صوابدر که دوغریدر یعنی
او یاقی خلافك اضافتی لامیه در و واهك بیانیه عکس معروف رای رانك
فتحی و همزه نك سکونی ایله فکر معناسنه در همزه یی الفه قلب ایلمك جائزدر
اولی حالت نصبی و جری یا ایله و حالت رفعی واو ایله در ذونك جمعیدر خلاف
قیاس اوزره زیرا قیاسی جمعی ذوون در حالت رفعده و ذوین در نصب
و جرده ارباب و اصحاب معناسنه الباب لبّك جمعیدر عقللر دیمکدر پس اولو الالباب

اصحاب عقول دیمکدر ذو صاحب معناسنه اسمدر اسماء ستهدندر که حروف ایله
اعراب اولنور فقار فانك فتحیله اوکورغه کمیکلری که واحدی فقارهدر اما
بوندن ذو الفقار فانك فتحیله حضرت محمد صلی الله تعالی علیه وسلم امام علی یه
حضرتلرینه هبه ایلدوکی قلیجدر خلاف مقدم خبر و عکس اکا معطوف و ذو الفقار
موخر مبتدادر نیام بوندن قیندر عربجه غلاف دیرلر غینك کسریله کام کافك فتحیله
لفظ مشترکدر مراده و دماغه و چکه یه دیرلر بوندن چکه مراددر محصول
ترکیب دخی صواب یولینك خلافیدر و یا حال بوکه راه صوابك خلافی
و نقیضیدر و ارباب عقولك عکسی حضرت امام علینك ذو الفقاری قیننده
اولمق یعنی غلافدن چیقمق زیرا امام علی حضرتی سل سیف ایلیه‌رك بو قدر
غزوات ایدوب اندن آثار عجیبه و اخبار غریبه که نقل اولنور وجود بولدی
دی شیخك دخی لسانی دماغنده قالوب صامت و ساکت اولسه بو قدر
معارف مزایا مسطور اولیوب مستور قالوردی پس حضرت شیخ ارشاد و عظه
خاموش اولمق نیجه قابل طالبلره حرمان ایراث ایدر ایدی تکلم ایلمك کرکدر
که مریدان مستفید و مستفیض اولهلر بعض نسخه ده و نقض عهد اولی الالباب
واقعدر نقض مصدردر ضرب بابندن بوزمق عهدی بوزمق دیمکدر
کام بوندن کاف عجمیله در دیینلر خطای فاحش ایلمشلردر نته که حضرت مولانا
جامینك کاف قافیه سنده بر بیتده واقعدر بیت کسی کو کام دردین بحر میرند
بکام بکام میرسد آخر ولی بکام نهنك و خواجه آصفی بیورر بیت بسخن خود
راد راب دیده چون ماهی وطن دیدم که تا قلاب زلفش را بکام خویشتن دیدم
قطعه زبان در دهان ای خردمند چیست کلید در کنج صاحب هنر بو بیت
سؤال و جواب صنعتی متضمندر خردمند خانك کسری و رانك فتحیله عقل معناسنه در هوشمند
ده دیرلر مند ادات نسبتدر لو معناسنه در دولتمند دولتلو دیمکدر کلید کافك و کسرینك
فتحیله مفتاح معناسنه در اما کسر کافله ده اوقورلر نته که ترکیده قفله کافك کسریله
کلید دیرلر کنج کافك عجمینك فتحیله خزینه یه دیرلر اضافتلر لامیه لودر لکن کلیدك
دره و دردك کنجه اضافتلری یاء بطنی ایله در یاء بطنی مضافك کسره سینك

رداء سید علی ولامعه و سروری
ودقائق الحقائق وکافی

فعولن ٤

اشباعندن متولددر ولان یا یه دیرلر صاحب هنر وصف ترکیبی اقسامندندر
محصول بیت ای خردمند اغیرده دیلندر بو سؤالدر صاحب هنرك خزینه‌سی
قپوسنك کلیدی یعنی مفتاحیدر بو جوابیدر جو در بسته باشد چه داند کسی
که جوهر فروشست یا پیلور بسته باشد بغلو اوله دیمکدر داند فعل مضارع مفرد
غایبدر داینه‌دن بیلور دیمکدر کسی یا حرف وحدت که حرف بیان جوهر فروش
وصف ترکیبیدر فروشیدندن فروختندن دکل جوهر صاتیجی دیمکدر پیلور خرجیه
دیرلر محصول بیت چونکه صاحب هنرك خزینه‌سی قپوسی بغلو اوله کیمسه نه بیلور که
مذکور صاحب هنر جوهر صاتیجیمیدر یوخسه خرجیمی یعنی مادامکه بر کمسه تکلم و نطقه
کلمیه عالممیدر جاهلمیدر کیمسه‌یه معلوم اولماز نیتکه هر کسك علمی و معرفتی کلامندن
معلومدر پیله خرجی اسبابنه دیرلر دیمی غلط ایلمش زیرا پیله ایپکه و ابریشمه دیرلر
مطلق خرجی اسبابنه دیرلر قطعه اگرچه پیش خردمند خامشی ادبست بوقت
مصلحت آن به که در سخن کوشی پیش خردمند لامیه خامشی یاء مصدریه ایله مبتدا
وادبست خبری و پیش خردمند ظرف مکانی بوقت با حرف ظرف وقت مصلحت
لامیه در سخن در حرف صله کوشی کاف عربینك ضمی ایله فعل مضارع مفرد مخاطبدر
دوروشاسین یعنی سعی ایده‌سن دیمکدر محصول بیت اگرچه که عاقل قتنده واو
کوندن اسم اولمق یعنی سکوت ایلمك ادبدر حاصلی مفعولیدر اما مصلحت وقتنده
اول یکدر که سوزه چالشه‌سین یعنی سکوت ممدوحدر اما هر یرده دکل بلکه تکلم
ایلمکدن ضرر ونقصان مترتب اولسه اندن سکوت مذمومدر دو چیز طیره
عقلست دم فرو بستن به وقت گفتن و گفتن بوقت خاموشی بو بیت
اولکی بیته مقام تعلیلده واقعدر چیز نسنه دیمکدر طیره معلوم اولکه فارسیده بلنده
سکز حرف اولماز قطعه هشت حرفست آنکه اندر فارسی ناید همی تا بیاموزی
نباشی اندرین معنی معاف بشنو ازمن این حرف و یاد گیر ای اهل دل
ثا و حا و صاد و ضاد و طا و ظا و عین و قاف پس سکز حرفك بریسی موجود
اولسه بودیلدن یا تحریفات عوامیه‌دندر ویا غیری دلدن منقولدر پس
طیره‌نك اصلی تیره در لفظ مشترکدر غضبکر بولانق ما بیننده ایدی التباس

رد شمعی

لازم

لازم کلسون دیو غضب معناسنه اولانی طا ایله یازدیلر بوندن عقله اضافت
مصدرك مفعولنه اضافتیدر و همزه بجتله اضافت ایچون کلمشدر تقدیری سبب
طیرهٔ عقلدر دم بوندن نفس دبونك کبی یرلرده محض تأکید ایچوندر نفس
بغلمق ترك تکلمدن کنایتدر گفتن قرینه‌سیله بوقت با حرف واضافت ظرفك
مصدرینه‌در واو حرف عطف گفتن مصدر یعنی دم فرو بستنه عطف ایدر
بوقت خاموشی اضافتی سابق کبیدر ویا حرف مصدر محصول بیت ایکی
نسنه عقلك غضبنه و بحضورلغنه سببدر بریسی تکلم لازم اولدقده سکوت
ایدوب خاموش اولمق و بریسی ساکت وخاموش اولاجق وقتده تکلم ایلمك حاصلی
سویلمجك وقتده سویلمامك وسویلمجك وقتده سویلمك زیرا ایکیسندن ده ندامت
حاصل اولور سبب غضب عقلدر مصراع ثانینك معناسنده ایکی نسنه عقلی
غضبه کتورر یحیدر دیو معناسنده طیره بوندن مصدردر یعنی فاعلدر دیین
عندی سویلمش وطیره خفت معناسنه‌در دیین اثر بجه کتمش فی المجلد زبان ازمکالمهٔ
او در کشیدن قوت نداشتم و روی ازمحاورهٔ او کردانیدن مروت نداشتم
که یار موافق بود و محب صادق مکالمهٔ او مکالمه مصدردر مفاعله بابندن
سویلشمك وسویلك مشارکت بین الاثنین درا و ضمیر غایب یار قدیمه راجعدر
اضافت مصدرك مفعولنه‌در در حرف تأکید کشیدن چکمك زبان مقدم
مفعولیدر محاوره ومحادثه بر معنایه‌در مصاحبت دیمکدر کردانیدن بوندن
دوندرمك دیمکدر اعراض ایلمکدن کنایتدر روی کردانیدنك مقدم مفعولیدر
فقرهٔ اولیده‌کی کبی که حرف تعلیل محصول ترکیب حاصل کلام یار قدیم ایله سویلشمکدن
دیلمی چکمکه قوت طوتمادم یعنی آنکله مکالمه‌دن ساکت اولوب سویلشمکه قادر
اولمادم داخی انکله مصاحبت ایلمکدن یوزم دوندرمکه مروت بولمدم حاصلی
مصاحبتندن کلیا اعراض ایلمکی معقول ومناسب کورمدم زیرا یارم موافقم
ومحب صادقم ایدی بیت چو جنك آوری با کسی برستیز که ازوی کریزت
بود یا کریز بو بیتی بر رساله‌ده کمال تحقیق ایله منثور دایدیکن اندن
کورسون چو ادات تعلیل جنك آور وصف ترکیبیدر آوریدندن ویا ضمیر

رد شمعی و کافی

خطاب چونکه جنك آورسين مراد حقيقتده جنك آورلك دكلدر بلكه قصه‌دن
حصه‌در يعني چونكه الكيدن ايش كلوردیمكدر با حرف مصاحبت برستيزه متعلقدر
ما قبلنه دكول كيمي يا حرف وحدت نوعيه بر حرف تأكيد ستيز فعل امر مفرد
مخاطب اونه كولبى يعني لج وعناد ايله ديمكدر كه حرف رابط صفت وى واوك

رد ابن سيد علي • ولامعي • وسروري • وشمعي • وكافي

فتحى وياننك سكونى ايله او كبى ضمير غايبدر هو معناسنه كزير كاف عجمينك ضمى و
زانك كسريله ضرورت منزلك معناسنه در عربيده بد كبى ادات نفى داخل
اولمجق يعني نا داخل اولمجق ضرورت معناسنى افاده ايدر نته كه حضرت مولانا
جامى بر قطعه‌ده ايكى سنى بيله جمع ايدوب بيوردر قطعه علمى كه ناكزير تو باشد
بدان كراى ٭ وانرا كزان كزير بود جست وجو مكن ٭ وانكه كه حاصل تو شد
علم ناكزير ٭ غير از عمل بموجب ان آرزو مكن • مثلا حضرتلرى اوغلنه نصيحت
بيوردر بر علم كه سنك ضرورك يعني سكا لازم وضرورى اوله اكا ميل ايله اول علمى كه
اندن ضرورك ولازمك اولميه جست وجو ايلمه يعني اكا طالب اولمه اندن نصكره
كه سكا علم ناكزير يعني ضرورى علم حاصل اوله حاصلى علم ضرورى سكا حاصل اوله
اول علم ناكزير ايله يعني موجبله ومقتضاسيله عملدن غيرى نسنه آرزو ايلمه
ديمكدر بيت تو يى كه در دوعمت يار ناكزير منست ٭ جفا وهرچه رسد
از تو دلپذير منست يار ناكزير ضرورتلو يار ديمكدر نظامى مخزن الاسرارده
بيوردر بيت هست زيادى همه دانا كزير ٭ خاصه زيادى كه بود دستگير
هركه بر ياددن ضروريدر ديمكدر حاصلى بو بيت مزالق الاقدام واقع اولدوغى
ايچون مكرر ابيات ايله استشهاد ايراد ايلدك اكرچه كه عادتمز دكولدر وتا ضمير
خطاب بود فعل مضارع مفرد غايب كزيرك اوله ديمكدر يا حرف عطفدر عربيده
ام واو كبى كزير معطوفدر كزيره بوندن اسم مصدردر فتحه معناسنه نفرت ديمكدر
كو زبدندن كريختن‌دن دكول كريز بوندن كريختن معناسنه در ديدى اسم مصدر

رد شمعي

بلمز ابتش محصول بيت چونكه جنك آورسين يعني صواشيجى ديسين والكيدن لج وعناد
وجدال كلور بر نوع كمسه ايله لج وجدال وعناد ايله كه اندن احتياجسز ليكك اوله
يعني اكا هيچ بر وجهله احتياجك وضرورتك اولميه ويا اندن نفرتك ويا كوريزك

اولديغى اندن قاچمك واعراضك اوله اما بو بيتكالمن ياد قديم بنم ضرورتلو وناكزير
ومحتاج ايله دوستم ومحبتم ايدى واندن هيچ بر وجهله كزير ونفرت واعراضم يوغيدى
بو بيت بوستاندن كلور ومعناسى بونك بودر ديس معلوم اولكه عموما شراح بو
بيتك معناسنه واصل اولمامشلر وبعضيسى شويله اطناب كلام واكثار مقال ايلمش
كه مآل ونتيجه سى محض ژاژ اباقل • بلكه اندن دون سافل • در تأمل تدبر بحكم ضرورت

رد ابن سيد علي • ولامعي • وسروري وشمعي • وكافي

سخن كفتيم ٭ وتفرج كنان بيرون رفتيم بحكم با حرف مصاحبت وحكم بونك
كبى يرلرده تأكيد افاده ايدر انجق بالضرورى ديمكدر سخن كفتيم سوز سويلدك
ويا سويلشدك تفرج كفتن‌دن آنكشافدر يعني آچلمق وغمدن قورتلمق دراما يير
محلنده مستعملدر بونده مراد سيردر تفرج كنان اصلى تفرج كن در يعني وصف
تركيبى والف ونون مبالغه معنالرينى افاده ايدر تفرج ايدرك ديمكدر بيرون
طشره يعني شهردن طشره باغلر وباغچه‌لر جانبنه كيدك ديمكدر محصول فقير بين وقتاكم
كلمن دوست بنم يار ناكزيرم اولدى ايسه واكا هيچ بر وجهله استغنا واندن اعراض
معقول كورلمدى ايسه بالضرورى انكله مكالمه يه ومحاوره يه كلدك وسير ايدرك
طشره باغلر وباغچه‌لر جانبنه كتدك در فصل ربيع كه صولت برد آرميده بود
واوان دولت ورد رسيده فصل لغتده آيرمقدر اما بونك كبى يرلرده سلك
دورت حصه سندن بر حصه سى مراددر بونده ربيعه اضافت ايله تخصيص كسب
ايلمش ربيع بهار زماننه درلر پس فصل ربيع فصل بهار ديمكدر ربيعه با الحاق ايدوب
وحدت نوعيه دردينى كيمسه جميع نسخه‌لره مخالف يازدوغندن غيرى معناى

رد شمعي

فنا ايدر كه حرف رابط صفت صولت لغتده بر كمسه‌نك اوزرينه صچرايوب
هجوم ايلمكه ديرلر اما بونك كبى يرلرده شدت وسورتدن عبارتدر برده
اضافتى مصدرك فاعلنه اضافتيدر برد بانك فتحى وراننك سكونى ايله صووق
معناسنه در كه فارسيده سرما ديرلر آرميده آراميدن‌دن مخفف ديكلمش

رد لامعي • وسروري

ديمكدر ساكن اولمش معناسنه ماضيدن قصدر اسم مفعول دكول بود بونده
حكايت حال ماضى معناسنى افاده ايدر اوان همزه‌نك مضمومنك فتحيله وقت
معناسنه‌در دورد واوك فتحى وراننك سكونى ايله عربيده كل معناسنه اوان

دولت ورده اضافتلری لامیه‌لردر رسید ایرشمش دیمکدر ماضیدن قصدیله اسم
مفعوله کوره محصول فقره‌نین طغره کند بلکه زمان ربیع فصلنده ایدی که
شدت سرما ساکن اولمش وکلک دولتی وقتی ایرشمش ایدی یعنی کل آچلمش ایدی ورده
دولت اثبات اولجهتدندر که کل چیچکلرک سلطانیدر نته که خواجه حافظ
بیورمشدر بیت افسر سلطان کل پیدا شد از طرف چمن ٭ مقدمش یارب
مبارک باد بر سرو وسمن حضرت شیخک بو کلامنده نوعا مسامحه وار زیرا شدت
شتا اواخر خمسین‌ده واول بهارده ادام ایدوب ساکن اولور وکل خود بهار فصلنک
اواسطنده آچیلور شویله که کل زماننده بردک وسرمانک نام ونشانی هرکز
کمسنک خاطرینه خطور ایلمز فتأمل بیراهن برک بر درختان ٭ چون جامهٔ
عید نیکبختان بیراهن الغلالة والقمیص کوملکدر که عربجه قمیص دیرلر برک اضافتی
بیانیه‌در یپرق کوملک دیمکدر جامه قفتان عید اضافتی لامیه‌در بیرام
قفتانی دیمکدر نیکبخت وصف ترکیبیدر دولتلو معناسنه الف ونون ادات
جمعدر ایکی قافیه‌ده بیله نیکبختانه اضافت لامیه‌در محصول بیت بهاری
توصیف ایدوب بیوردر اغاجلر اوزره یپراق کوملک ارباب دولتک بیرام
لباسی کبی ایدی یعنی یکی وتازه اوزرسلنمش وصولمش دکل ایدی فقرا لباسی کبی حاصلی
اسکیجکدن وصوقدن پژمرده وذبول دکل ایدی دیمکدر قطعه اول اردی
بهشت ماه جلالی ٭ بلبل کوینده بر منابر قضبان اول معروف اردی بهشت
ماهه اضافتی لامیه‌در واردی بهشت ماهک جلالی‌یه اضافتی بیانیه‌در
معلوم اوله که جمشید زماننه دک تاریخ اعتباری یوغیدی اما انک زماننده
حکمانک زیاده غلوسی وکثرتی وار ایدی پس جمشید تخت سلطنته جلوس
ایلدوکنده اول کونی تاریخ قودیلر اندن صکره هر عظیم الشان پادشاه که
تخت سلطنته جلوس ایلسه اول کونی وآیی ویلی تاریخ ایدرلر ایدی یزدجرد
بن شهریار بن نوشیروانه کلنجه که آخر ملوک عجمدر پس انک جلوسندن تاریخ
ایلدیلر دیدیلر که اول کون هجرت نبینک اون برنجی سنه‌سنک ربیع الاولنک
یکرمی ایکنجی کونی ایدی وبو تاریخ مستمر اولدی سلطان جلال الدین ملکشاه

در لامی

بن الب ارسلان سلجوقی تخت سلطنته جلوس ایدیجک اول کون هجرت
نبویه‌نک درت یوز یتمش بش سنه‌سنک مبارک رمضانک سکزنجی کونی ایدی
واول کون شمس نصف نهارده رأس حمله داخل اولمش ایدی پس بعض حکما اول کون
مبارک باده وارمش ایدی جمله‌دن بری عمر خیام ایدی که اول زمان رصد کواکب
ایدوب صاحب زیج اولمش ایدی پس پادشاه مجلسنده الکلام یجر الکلام حسنجه
مصاحبت ارصاد وازیاجه مؤدی اولدی وتواریخ قدمادن مصاحبت ایلدیلر
بو اثناده عمر خیام بیوردیکه نه زحمت که بز قدما تواریخنه اعتبار ایدروز
سعادتلو پادشاهک بو کوندن جلوسنی تاریخ ایده‌لم جمله‌سی بو سوزه قایل اولوب
اول کونی واول آیی واول یلی تاریخ ایلدیلر واتفاق ایلدیلر که آیلرنک اسامیسنی
یزدجردی وآیلرینک اسامیسنی ایلیه‌لر وابتدای سنه فروردین ماهدن اوله
یعنی شمس رأس حمله داخل اولدوغی کون فروردین ماهک اولی اوله واتفاق ایلدیلر
که اول کون شنلکلر وشادمانلقلر اوله شویله‌که سلطان جلال الدین زماننده
بو کونه رعایت سنه‌سنه زیاده اولدی وصکره کلن سلاطین دخی بو رعایت
اوزره اولدیلر الی یوم هذا پس بو کونه رعایت والتفات رسوم اعجامدن
اولدی غرایب بونده‌در که بعض مفتیلر فتوی ویرمش که نوروز کوننده سیره
واروب اول کونه تعظیم ایلین کافر اولور دیو اول رعایتی وتعظیمی کفر اولان
نوروز رومده قیز لیمرطه کوینده بو نوروز دکلدر نته که خلاصهٔ فتواده سوددر
من اهدی بیضة الی المجوس یوم النیروز کفر ومجموع نوازلده بیوردر که
اجتمع المجوس یوم النیروز فقال مسلم سیرة حسنة وضعوها کفر ولو
بونلردن غیر کتابلرده بو اسلوب اوزره فتوالر واقعدر که بعض کتب فارسیه‌ده
نوروز خوارزمی دیرلر که اکا جمیع نصاری اعتبار ایدوب رعایت ایدرلر
بلکه عید اکبرلری اول کونه ندر نتمه الفنا واده بو نوروزه نیروز مجوس دیمشدر
اما مذکور نوروزی کفره بیلمزمکه اهل اسلامدن اینیده‌لر پس تاریخ یزدجرد
دی آیلرینک اسامیسی بونلردر که ذکر اولنور نظم ز فروردین چو بکذشتی
مه اردی بهشت آید ٭ بمان خرداد وتیر آنکه کم رادارت همی باید

بس از بهمن بود واز مهر وابان اذر ودی دان * که بر بهمن جز اسفند ارمذ ماهی بیفزاید ایدی بو اعتبار اوزره اردبهشت فصل بهارك ایكنجی آیدر بس جلالدن اضافت ونسبتی اردبهشت یزدجردیدن احترازیچوندر که اول بوند اون سکوز مقدمدر معلوم اولکه اردبهشت لفظنی ماهه اضافت ایدنلر خطاء فاحش ایدرلر زیرا مذکور آیلرك اسملری ماه ایله مرکبدر مثلا فروردین ماه واردبهشت ماه وخرداد ماه دیرلر مصراعك معناسی اول وقت جلال شاهه منسوب اولان تاریخ قمری اوزره دبیع خطا ایدوب اظهار جهل ایلمیش زیرا تاریخ قمری عربه مخصوصدر یا قیصبه هب شمسیء حقیقیدر دیلیل مبتداء کوینك خبری کوینج بونج مجازا نالندج معناسنه در منابر منبرك جمعیدر کسر میم ایله ضرب بابندن آلت ارتفاع دیمکدر مصدری نبر کلور نونك فتحی وبانك سکونیله قضبان قافك ضمی وکسریله قضبك جمعیدر بدا قدر غصن معناسنه اما قافك فتحیله اوقودلر غضبانه موافق اولسون دیبو ضادك ماقبلی مفتوح اولمق محصولبیت یار قدیم ایله سیره چیقدوغمز زمانده جلال الدینه منسوب اردبهشت ماهك اولی ایدی بداقلر منبرلرینده بلبل کوینده ایدی برگل سرخ از نسیم اوفتاده لالی * همچو عرق بر عذار شاهد غضبان کل سرخ بیانیه در قیزل کل دیمکدر نم چه درکه کیجه یغار اوفتاده واوله وواو سز لغتدر واو سز یازوب واویله ده لغتدر دیبن معلومدرکه ناموزون اوقودمش لالی الف ممدوده ایله لؤلؤنك جمعیدر انجولر دیمکدر عرق درعذاردن بوندج یکاق مراددر رخسار دیمکدر شاهده اضافتی لامیه در وغضبانه بیانیه شاهد بوندج محبوب معناسنه در وغضبان عطشان وزنی اوزره صفت مشبهه در غضبناك معناسنه یعنی غضبلو دیمکدر محصولبیت قیرمزی کلك اوزرینه چه دن انجولر دوشمش ایدی خشمناك محبوبك عذارینه در دوشدوکی کبی حاصلی سیره کتدوکمز زمان جلال الدین تاریخی حسابنجه اردبهشت ماهك اولی ایدی که بلبل منابر اغصانده مترنم وغزل سرا ایدی کل سرخك اوزرینه ده چه دن انجولر دوشمش ایدی یعنی انجو کبی چه دوشمش ایدی قاقیمش دلبرك یکاغینه عرق دوشدوکی کبی

رد ابن سید علی و لامعی و سروری و شمعی و کاکی

رد شمعی و کاکی

رد سروری

حاصلی

حاصلی قیزل کلی غضبدن قزارمش محبوبك رخنه وکل اوزره دوشمش نمی رخی اوزره عرق قطره لرینه تشبیه ایلمش وبو تشبیه تشبیه مطلق دیرلر زیرا کلی رخ جانانه ورخ جانانی کله ونمی عرق جانانه وبالعکس جائزدر شب را ببوستان یکی از دوستان اتفاق مبیت افتاد معلوم اولکه بو کتابك بو محلی اسکی نسخه لرده بویله واقعدر وفی الواقع بویله کرك تاکم اشاغیده دیمش ضمیری نی ارجاع ایلمك ترددده واقع اولمیه یعنی مرجوع ایسه یار قدیم اوله بلا تردد بس عموما شراح بو مقامدن غفلت ایله کچمشلر تأمل ایده رشب کیجه ورا ادات مفعول ویا حرف ظرف وبوستان واو ایله فارسی وواوسز عربیدر دیکی یه اضافتی لامیه در را ازدوستان تبعیضیه کبی یکی نی بیاندر یعنی دوستلردن برینك بستاننده دیمکدر اتفاق مصدردر افتعال بابندن اصلی اوتفاق ایدی قبل تاء افتعال واو واقع اولدیغی واو حرف مجهوره دن وتا حرف مهموسه دن بینهماده تنافر وتباعد واقع اولدیغی ایچون واوی تایه قلب ایدوب تائی ده تاده ادغام ایلدیلر مبیت مصدر میمیدر بیتوتت معناسنه بات یبیت ضرب بابندن اجوف یائیدندر افعال ناقصه دن کیجه واقع اولان مصالحده مستعملدر ظل کوندوزده واقع اولان ده کی کبی بات زید عروسا وظل زید امیرا کبی افتاده واقع اولدی دیمکدر محصولبیت کیجه بو یعنی سیره چیقدوغمز کونك کیجه سنی دوستلردن برینك بوستاننده اتفاق کیجه لمك واقع اولدی حاصلی سیره کتدوکمز ده کیجه طشره ده قلماق اتفاقی بولندی لکن اتفاق دوستلردن برینك بوستاننده اخشاملدك موضعی خوش وخرم * ودرختان دلکش درهم کیجه لدکلری بوستانی وصف ایدر موضع اسم مکاندر جای معناسنه ویا حرف وحدت جایی دیمکدر خوش کوزل خرم خانك ضمی وراء مشدده نك فتحی ایله تشدید غلبهء استعمالدن ناشیدر نته که خسرو بیورر بیت ای سراپای معدن خرمی * جسم تو بردلم نهاده کرمی بونده خرمی تشدیدی یوقدر بلکه اصل اوزره مخففدر کلمشدر نته که سابقا بیان اولمشدر رایدی خرم لغتده شاد معناسنه در اما بونك کبی یرلرده آب وچمن وچچك ایله آراسته وبیراسته مکان مراددر درختان دلکش بیانیه در دلکش وصف ترکیبیدر کشیدن

ردّ ابن سید علی و لامعی و سروری و شمعی و کاکی

تا دکی فتح را ایله فرق معناسنه در دیو دیمکدر یعنی عقد ثریا اول درختلرینه قوقنده اصلمش صنودرکه بعض شراح بو کلامی الفنا 2 محلنده دیمشلرکه میوه زاد اولانه اشجار اوزرنده بتن ازهار مسلا الما و امرود چچکلرنی عقد ثریایه تشبیه اتمشلر و بعض شراح 2 بونوجهی اختیار اتمشکه عقد ثریا تاکنده ویا اول درختلرکه قرقنده اصلمشدر صانوردکه ثوراثکا یکیندن اوبله کورنوردی دیمک اوله

کوکل چکیجی یعنی کوکل آلیجی معناسنه درهم لغتده قریشیق دیش معناسنه در اما بونده آغجلرینک صیق لغندن و یداقلری بری برینه قریشمقدن عبارتدر محصول فقرتین بوکه ایدوکی بوستانک بعضی یری چایر وچمن و آب رواناله مشرف ومزین ایدی وبعضی یری کوکل آلیجی درخت میوه دن مملو ومشحون ایدی حاصلی اولکی فقره‌سی چمنزار اولان یرینی وصفده و ایکنجی فقره‌سی درختان میوه ایله پر اولماسی تعرضده در درختان درهم ایله توصیف اولجای لطیف حد ذاتنده بر کوهی مقام اولدوغنی افاده ایدر دیبین درختانی اودون اغاجی ظن ایلمش عفا الله عنه **کفتی که خرده مینا بر خاکش ریخته وعقد ثریا از تاکش درآویخته** کفتی فعل ماضی مفرد مخاطب شرط محذوفک جوابیدر تقدیری اکر دیدی کفتی دیمکدر خطاب عام طریقیله که حرف بیان خرده او وفاق تفک دیمکدر مینا بونده یشیل سرچه در یشیل سرچه او فاغی دیمکدر برخاکش ضمیری موضوعه راجعدر ریخته اسم مفعولدر ریختن دن دوکلمش دیمکدر عقد بونده بوغمقد رو ثریا ثانک ضمی وراءنک فتحیله اولکر یلدوزینه دیرلر فادیسجه پروین وپرن دیرلر اضافت بیانیه تارک رانک فتحیله دبیه دیرلر یعنی هرشینه‌نک دبه‌سنه و دوروغنه دیرلر وشین ضمیر درختانه راجعدر دز اویخته ده حرف تاکید واویخته اسم مفعولدر اصلمش معناسنه محصول فقرتین لف ونشر مرتب طریقیله بیوردرکه اکرسن اول موضعی و درختانی کوریدک دیردک که اول موضعک خاکی اوزره یشیل صرچه او فاغی دوکلمش چن انواع شکوفیله ملمع اولدوغی لمعان و برقاندن یشیل صرچیه تشبیه ایلمش واول درختانک دبه‌سنه اولکر دیزیسی وبوغموا اصلمش وصارقمش الماانک وامرودک وکراسک وغیرینک طوب طوب اولان چچکلرنی عقد ثریایه تشبیه ایلمش خاکش ضمیرینی بوستانه ارجاع ایدوب بیان معناده اوراق درختانی ذکر ایلمک غریب تصرفدر وفقرهٔ ثانیه‌ده دخی اولکر بوغوغی یعنی عقد بکر ثریا اول درختلر فرقدن اصلمش دردیبین تنبیه ده اغراب ایلمش فقرهٔ ثانیه‌ده تاکش بدلی تاکش دیسیدی فقرهٔ اولی ایله صفت ترجیع اولوردی دیبنلر معلوممدر صنعت ترجیع نه اولدوغنی وبخا اولدوغنی بلمزلر اکنی بلکه خاک وتاک بیننده تجنیس مطرف وریخته واویخته بیننده سجع مطرف اولوردی

ردکافی

عقد ثریا ... [illegible]

ردمعنی

ردمعنی

ردسروری، ردمعنی، ردکافی

بو ایکی فقره‌نک بیاننده اطناب مقال واکثار کلام ایدن نک بنکی خیالاتینه التفات اولنمسون که صداع ایراث ایدر **قطعه روضة ماء نهرها سلسال دوحة سجع طیرها موزون** روضه لغتده چمن ومرغزار معناسنه بونده موضعی خوش بورد وعنده مبتداء محذوفک خبریدر تقدیری هی روضة در ماء صویه دیرلر آب معناسنه ماء الف ممدوده ایله بوراده صو دیمکدر دیبین اصطلاح قومی فراموش ایلمش زیرا الف ممدوده شول الفدر که زایدا اوله واندن صکره همزه کلاء ورداء الخی کبی نهر نونک فتحی وهانک سکونی ایله بونده ایرمق معناسنه درهانک نهره ونهر ضمیره اضافتلری لامیه‌لردر وضمیر روضیه راجعدر سلسال سکیجی دیمکدر خوشکوار معناسنه یعنی خفیفدر ثقیل دکل حاصلی منهضم دیمکدر ماء مبتداء وسلسال خبری وجملهٔ اسمیه صفت روضه در دوحه دوحه اولو اغاجه دیرلر اسم جنس اولوب تلید وکثیره شامل اولدوغی جهتدن ومقام حسبیله کثرت اشجار ایهام ایدر بوده مبتداء محذوفک خبریدر هی دوحه دیمکدر سجع کوکرجینک وقمرینک وکرکی غیری قوشلرک اوتمه‌سینه دیرلر اما بونده طیره اضافت سببیله مطلق آواز معناسنه تجرید اولنمشدر طیر قوشه واوجاغه دیرلر مشترک لفظدر اما اضافتلری سابق کبیدر موزون معروف بونده ده سجع مبتدا وموزون خبری وجملهٔ اسمیه صفت دوحه در وضمیر دوحه‌یه راجعدر هی دوحه ضمیرینی وارد قلوری بوستانه صرف ایدوب معناسنی اول بوستان بر باغچه دردیبین محلنه صرف ایلمش وهی دوحه معنا یعنی اندر اولان درختانک هر برینی بر دوحه درد یدیکدر مقامه مناسب دکل محصول بیت ایکی فقرهٔ لف ونشر مرتب طریقیله ذکر ایلدوکی کبی بو ایکی مصراعده اول منوال اوزره یعنی روضه موضع خوشدن عبارتدر ودوحه درختان دلکشدن ایدی اول موضع بر مرغزار ایدیکه ایرماغینک صویی خفیف وسکیجی ایدی یعنی نقدر ایچسک ضرر ایلمزدی بلکه فوری هضم اولوردی حاصلی مونک زیاده ایلیکیدن کنایه‌دره اول درختان داخی بر اغاجلق ایدی که قوشلرینک آوازی یعنی ترنمات ونغماتی لطیف وموزون ایدی حاصلی چمنزاری دلبر ودرختانی دلکش ایدی ایکی مصراعده محذوف ضمیری موضعه صرف ایدوب

ردکافی

ردکافی

محل اعتباریله روضه وخال اعتباریله دوحه دردیمی مذکور لف ونشره کاه

دکل ایمش ان پراز لالهای رنگارنگ بهٔ وین پراز میوهای کوناکون

ان اسم اشارتدر روضه یه یعنی طوطی رنکارنک رنک دیمکدر یعنی مختلف رنکلو

لالهلردن طوبطلو ایدی وین اصلنده واین ایدی همزه وصل ایله ساقط اولدقدن

صکره کسره سی واوه نقل اولدی میوه میشه دیرلر وها ادات جمعدر کوناکون

دودلو دودلو دیمکدر یعنی انواع میوهدن بوندن بالقوه تقدیر ایلمک کرک

کم کلامده تناقص لازم کلمیه فتأمل محصول بیت اول روضه رنکارنک لالهلردن

مملو ایدی واول دوحه بالقوه دودلو دودلو میوهلردن طوبطلو ایدی حاصلی

اغجلرادن اغاجی دکول میوه اغاجی ایدی باد در سایهٔ درختانش

کسترانیده فرش بوقلمون باد مبتدا در درختانش ضمیری بوستانه راجع

اولمق قابل ومیوهها یه راجع اولمق جایزدر روضه یه وموضوعه ارجاع ایدنلر

بی وجه ایلمشلر کسترانیده الف ونون که ادات تعدیه ضرورت وزن ایچون

کلمشدر زیرا کستردن متعدیدر ادات تعدیه یه احتیاجی یوقدر وبوندن

ایکی مفعولدن استمر که حروف تعدیه یه محتاج اوله خبر مبتدادر باد دوشمش

دیمکدر فرش دوشهش نسنه یه دیرلر بوقلمون بوندن کلستانی نجا دیدکلری

قماشدر که هر جانبندن نظر ایلسک بر درلو کورینور حاصلی الوان

مختلفه شکلین کوسترر زیرا باد حرکت ایلدکجه میوه اغاجلرینک چیچه کلری سنبل

چمن اوزره دوکرار اسنده یردن بیتمش انواع الوان شکوفه اولهغانده نسبی

چمن بوقدر شکوفه ایله ملمع اولنجه بالضروری بوقلمون شکلی اولورایدی

فرشی حرکت باده اسنادی بوجهتدندر بعض شارحین بر وجهله داخی تقریر

دیلر لکن اول تقریر وجود نسخه مخصوصدر وبیزوم ذکر ایلدوکمز علدر فتأمل

محصول بیت اول بستانک ویا اول میوهنک اغجلری سایه سنده باد بوقلمون

شکل فرش دوشهمش تقریر اولان وجه اوزره بامداد انکه خاطر باز امدن

بر رای نشستن غالب امد بامداد وبامدادان صباح وقتنه دیرلر که حرف

رابط صفت خاطر بوندن فکر معناسنه در رای قرینه سیله اضافت لامیه در

ردتمی

ردتس وری وتمی وکاتی

باز امدن کیرو کلمک یعنی باغچه دن شهره واروب کیتمک فکری بر رای نشستن

اول کون باغچه ده اوتورمق فکری اوزره حاصلی بوکوندن باغچه ده اوتورالم

می یوخسه شهره کیدهلوم می فکری اورتاسنده متردد اولدم عاقبت کیتمک

فکری اوتورمق فکری اوزره غالب کلدی دیدمش دامنی کل وریحان و

سنبل وضمیران فراهم اورده وعزیمت شهر کرده دیدمش ضمیری یاد قدیمه

راجعدر دامنی یا حرف وحدت ریحان فسلکن ضمیران ضادک فتحی ویانک

سکونی ومیمک ضمیله سلطان برکی ویک برکی دیدکلری بردرلو فسلکندر

که عجم اکا بیتی دیر بانک ضمیله فراهم اورده دوشورمش جمع ایلمش وعزیمت

شهر مصدرک مفعولنه اضافتیدر شهره کیتمکه نیت ایلمش محصول ترکیب شهر

کیتمک فکری اوتورمق فکری اوزرینه غالب کلیجک مصاحبی کوردمکه

براتک انواع شکوفه جمع ایلمش وشهره کیتمکه قصد ایلمش معلوم اوله که کل وسنبل

وریحان وضمیران زمانلری متخالفدر که بر زمانده جمع اولمازلر پس کلام

تخییلی اوله ویا تغلیب قصد اولنه کفتم کل بوستان چنانکه دانی بقایی

نباشد وعهد کلستانرا وفایی نباشد وحکما کفته اند هرچه نپاید دلبستکی

را نشاید کل بوستان لامیه در ورا ادات تخصیص چنانکه انجلین که دیمکدر دانی

فعل مضارع مفرد مخاطبدر دانیدندن بیلورسین دیمکدر بقا ثبات وقرار دیمکدر

ویا حرف تنکیر حرف وحدتدر کل وعهد کلستان اضافتده لامیه در ورا کبیر حرف

تخصیص وفایی یاسنده حرف تنکیردر حرف وحدتدر کل نه حرف نفی در نباشد

دیمکدر وحکما یعنی اصحاب حکمت وارباب عقل نپاید فعل نفی مستقبل مفرد غائبدر

پاییدندن یعنی ثابت وقرار اولمیان دیمکدر یعنی اکلنموب ودورمیان دلبستکی

دل کوکل بستکی یا حرف مصدر باغلولق دیمکدر ورا حرف صله در با معناسنه

نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غائب لایق دکل دیمکدر محصول ترکیب دیدم بوستان

کلینک شویله که بیلورسین بقاسی اولماز سریع الزوالدر وکلستان زمانینک

وفاسی اولماز یعنی کلستانک وجودی واعتباری کل ایله در پس کل کیدیجک کویا

کلستان کیتمش اولور زیرا دیکیدن غیری نسنه قالماز وحکما وارباب عقل

ردتمی

ردصمی

یعنی عقلا دیمشلردر هرنسنه که پایدار دکل یعنی ثبوتی و قراری یوقدر کوکل
بغلمغه لایق دکل حاصلی ربط قلب و تعلق خاطره سزاوار دکل **گفتا پس**
طریق چیست بن بویله دیجک دوست دیدی پس طریق ندر یعنی باقی و ثابت
ندرکه اکا ربط قلب ایدوب کوکل کلنجه سی ایدنه لوم **گفتم برای نزهت**
ناظران و فسحت خاطران کتاب گلستان توانم تصنیف کردن که باد خزان
بر ورق او دست تطاول نباشد و گردش زمان عیش ربیعش را بطیش خریف
مبدل نکند برای یای اصلیه ایله لاجل معناسنه در نزهت نونک ضمی و زانک
سکونی و هانک فتحی ایله سرور و شادلق معناسنه در ناظران مراد اهل مطالعه در
و اضافت مصدرک فاعلینه در فسحت فانک ضمی و سینک سکونی ایله وسعت
معناسنه در خاطران الف و نون ایله جمع اولدی شذوذا و اضافت مذکور
کبیدر کتاب گلستان بیانیه در گلستان لفظی گلاوکده اما بونده براعت استهلال
طریقیله ذکر اولنمشدر که بو کتابک اسمی اولاجقدر توانم فعل مضارع متکلم
وحده در قادرم دیمکدر کتاب مفعول اولی و تصنیف مفعول ثانیسی و توانم
معنا جهتنده کردن مصدرینه مقیددر که حرف رابط باد خزان لامیه در
تقدیری باد فصل خزان دور را ادات تخصیص و بر حرف استعلا و یا حرف
صله ورق او لامیه دست تطاول بیانیه در مراد ظلم و تعدیدر بو کتابده بو
معنایه نیجه بیرده گلور و گردش اسم مصدردر گردیدندن و بو شینک ماقبلی
دائما مکسور اولور نته که ضمایرک ماقبلی مفتوح اولور الا ضرورت وزن ایچون
گاه ساکن اولور زمانه اضافت مصدرک فاعلینه اضافتی کبیدر گردش زماندن
مراد فصول اربعه نک تعاقب و توالیسیدر عیش عینک فتحیله لغتده دیرلکدر
اما بونده ذوق و صفا مراددر با حرف صله طیش طانک فتحیله خفت و سبکبار
لق معناسنه در خریفه اضافت مصدرک فاعلینه در تقدیری بطیش فصل
خریفدر گردش مبتدا و نکند خبری و عیش نکندک مفعول صریحی و مبدل
مفعول ثانی غیر صریحی محصول ترکیب دیدمکه ناظرلرک و اهل مطالعه نک سروری
و شادلغی ایچون داخی قاریلرک خاطرلرینه انشاده و معرفته وسعت ویرمک

ایچون

ایچون یعنی اوقیان منشی و اهل معرفت انشاده و معرفته کامل اولمق ایچون گلستان
کتابنی تصنیف ایلمکه قادرم که خزان یلینک انک یپراغینه تعدی و تجاوز
الی اولمیه یعنی ضرر ایدوب یپرک و یادینی دوکمکه قادر اولمیه داخی زمانک
و فصولک تعاقب و توالیسی انک بهاری ذوق و صفاسنی خزان فصلنک خفتسنه
تبدیل ایدمیه یعنی بر کتاب تألیف ایلمکه قادرم که فصل خزان و شتا یپرک و یادینی
دوکوب برهنه و عریان ایلمکه قادر اولمیه دنیا گلستانلرینی ایلدوکی کبی **شوی**
بچه کار آیدت زگل طبقی ٭ از گلستان من ببر ورقی بچه با حرف صله
آید فعل مضارع مفرد غائبدر آییدندن و تا خطاب ضمیر منصوب متصل مفعول
صریحی و زگل غیر صریحی و طبق فاعلی و یا حرف وحدت طبقدن مراد آچلمش گلدر
زیرا آچلمش گل و رد طبق دیرعرب پس گلدن بر طبق و بر طبق گلدن دینیلر بو معنایه
و اصل اولمامشلر و هیچ تعرض ایلمیلرده کذلک و الا تعرض ایدرلردی بیر با حرف
اولی بونک کبی بیرلرده ظرفیه عجم مکسور اوقودلر و روستاییلری مظموم اوقودلر
پس ضمه تخصیص روستاییلقدر و بر فعل امردر بریدندن بانک فتحیله بردندن
گل ورقی یا حرف وحدت بونده ورقدن مراد کتابدن بر یپراقدر یعنی بر کاغد
محصول بیت سنک نه ایشوکه گلو دیعنی نه کارکه یارادر بر طبق گل بنم کتاب
گلستانمدن بر کاغد مقداری خاطرک ال یعنی حفظ ایله که بیک گل طبقدن انفعدر
خطاب عامدر **گل همین پنج روز و شش باشد ٭ وین گلستان همیشه خوش**
باشد گل مبتدا و باشد خبری و روز ظرف زمان و پنج و ششه اضافت بیانیه
در و همین انجق دیمکدر همیشه دائم دیمکدر خوش واو رسمیله و دوم ضمه ایله
بونده خوب و لطیف معناسنه در قافیه ایچون حا مفتوح اوقونور دیبن
خوب سویلدی محصول بیت بو بیت بیت اولک مقام تعلیلده واقعدر زیرا
گل بش التی گون اولور انجق یعنی سریع الزوال و قصیر العمردر اما بو گلستان دائما
تر و تازه و لطیفدر نه صولار و نه قورر و نه چوردر **حالی که من این سخن بگفتم**
دامن گل بریخت و در دامنم آویخت که الکریم اذا وعد وفا حالی
یا حرف وحدت بر حالده که بن این سخن بگفتم بن بو سوزی سویلدم داخی

رد ابن سید علی و لامعی و سرودی
و شمعی و کافی

رد ابن سید علی و سرودی

کل اضافتی لامیه در ادنی ملابسه ایله یعنی کل ایچنده اولمق اعتباریله بس دوکوکی
کلدر ذالک دکل بریخت با حرف تأکید ریخت فعل ماضی مفرد غایب در وکدی
دیمکدر دامن در حرف صله در یاکی آویخت بو نک کبی یرلرده یا پشدی
معناسنه در نته که کلسه کرک ان شاالله تعالی غلام عجمی حکایه سنده که بد و دست
درسکان کشتی او یخت یعنی ایکی ایله کمینک دومه نینه یاپشدی دیمکدر الکریم
مبتدا اذا زمان استقبال ایچون ظرفدر معناء شرطی متضمن جملهٔ فعلیه یه مضاف
اولور جمهور نحویین مذهبنده وکندیده عامل جوابدر که وفا فعلیدر وجملهٔ
ظرفیه خبر مبتدادر محصول ترکیب همان که بن یار قدیمی کلدن منع ایدوب
کتاب کلستان تصنیفنه قدرت اظهار ایلدم کانه که تألیفنه وعده ایلمش اولدم
زیرا اندن منع و بوکه ترغیب وعد معنانی متضمندر پس بوکه بناءً الکریم
اذا وعده وفا بیور در **فصلی دو در ان چند روز اتفاق در بیاض**
افتاد فصلی یا حرف وحدت دو واو رسمیله ایکی دیمکدر بر ایکی فصل معناسنه
ظاهر بوندن فصلدن مراد بابدر زیرا بو کتابده فصلیله مقلب ومسمی سنه
یوقدر چند بچه در حرف صله در با معناسنه بیاضه دوشمکدن مراد تحریر کتابت
اولدی دیمکدر اکرچه مسوده دن بیاضه چقاغه قرینه یوقدر اما عدمینه ده
قرینه یوقدر ایکیسنه ده محلک محتملی وار پس هر برینه حکم قرینه سز در اکثر نسخه ده
وار همان روز واقعدر لکن مبالغه یه حمل اولنمسون دیو بو نسخه یی اختیار ایله
دوک محصول ترکیب بر ایکی فصل اول بر قاچ کونده اتفاق بیاضه دوشدی
یعنی تحریر اولدی و یا موسوده دن بیاضه چقدی دیمک اوله و یا همان اول کونی
بو یله اولدی **در حسن معاشرت واداب محاورت** حسنک معاشرته اضافتی
مصدرک فاعلنه اضافتیدر اداب محاورت لامیه در محاورت مکالمه
معناسنه در محصول ترکیب فصل اولده خلقیله حسن زندکانی یی واسلوب اختلاطی
وقانون مصاحبتی بلدوردر و ایکنجی فصل آداب مصاحبت ومکالمه یی ومحادثه
یی بلدوردر بعضلر دیدیلر اولکسی باب سابع ایکنجی سی باب ثامندر **در لباسی**
که متکلمانرا بکار آید ومترسلانرا بلاغت افزاید در ادات ظرفدر

ظرف اولدن بدل افتاد فعلینه لباس الفاظ وعبارتدن کنایه در و یا حرف
وحدت که حرف رابط صفت متکلماندن مراد فارسیجه سویلشنلردر و را ادات تخصیص
بکار با حرف صله آید فعل مضارع مفرد غایب در آییدندن کلور دیمکدر مترسلدن
مراد منشیلردر افزاید فعل مضارع مفرد غایبدر آرتور دیمکدر محصول فقرتین
مذکور ایکی فصل بر لباسده واقع اولدی که متکلمان فارسینک ایشینه کلور یعنی
اول ایکی فصلده واقع اولان فوائد ولطائف بر خوب الفاظ ولطیف اداوکوزل
عبارتله ادا اولدی که فارسی خوانلره لازم وطالب فرس ولانلره مهتدر واهل
انشانک بلاغت وکمالینی زیاده ایدر **فی الجمله از کل بوستان بقیتی موجود**
بود که کتاب کلستان بعون الملک المنان تمام شد فی الجمله حاصل کلام نقیبی
با حرف وحدت و یا تنکیر محصول ترکیب حاصل کلام بوستان کلندن دخی
بقیه موجود ایدی که کتاب کلستان ملک منانک عونیله تمام اولدی یعنی الله تعالینک
عنایتی ایله تمام اولدی **و تمام آنکه شود بحقیقت که بپسندیده آید در بارگاه**
شاه جهان اما کتاب کلستان حقیقت ایله اول وقت تمام اولورکه مقبول یعنی
مقبول اوله جهان صیغنیجی و یا جهانی صغندرجی پادشاهک درکاهنده **سایهٔ**
کردکار اضافت لامیه در کردکار کرد کاف عربیله کردندن مشتق اسمدر
رانک ودالک سکونیله وکار ادات فاعلدر یجی معناسنه ستمکار وجفاکار کبی
پس بونک کبی یرلرده کردکار فعال مطلق معناسنه در یعنی خدا کافلر عجمیدر
دینی بو خصوصده عجمیلک ایلمش وکاف عربینک کسری و دالک دیپنلر بونک
اصلنی بیلمزلر ایمش **پرتو لطف پروردکار** رب معناسنه در پروردندن
محصول ترکیب سایهٔ خدادر وخدانک لطفی پرتویدر یعنی اثر لطفیدر
ذخر زمان زمانک ذخیره سیدر یعنی خلقک سبب حیاتی وباعث
معاشی و وسیلهٔ نظام وانتظامیدر **کهف الامان** کهف مغاره معناسنه
در بونک کبی یرلرده صیغناجق یر دیمکدر ملجا معناسنه یعنی خلق اکا پناه
ایلمکیله نوائب روزکاردن ومکاید دهردن امن وامان بولور **المؤید**
من السماء مؤید محکم معناسنه در یعنی سمادن تأیید ونصرت وظفر

بولمشدر سماویه اسناد مجازیدر المنصور علی الاعداء دوشمنلره اوزره
نصرت وظفر بولمشدر یعنی دوشمنلرینه غالبدر عضد الدولة القاهرة عضد
عینک فتحی وضادک ضمیله قولدر بازو معناسنه دولته اضافتی لامیه در وقاهره
دولتک صفتی حاصلی دوشمنلرینی قهر وهلاک ایدیجی دولتک بازوسی یعنی
معینی وظهیریدر که دولت وسلطنت آنکله مستحکمدر سراج الملة الباهرة سراج
چراغ یعنی شمعک فتیله سندن ینان آتشه بوندن ضیا ونور مراددر ملتدن بوندن
مراد دین اسلامدر باهره زیاده روشن بهرة القمر دیرلر قچان نوری کواکب
نورینه غالب اولسه یعنی دین اسلام که سایر ادیانه غالبدر آنک ضیاسی
ونوریدر دیمکدر بعضی نسخه لرده باهره یرینه زاهره دوشمش بیلدراجی معناسنه
جمال الانام جمال حسن معناسنه در یوزه جمال دیدکلری کوزللک آندن
ظاهر اولدوغیچوندر انام خلق معناسنه در یعنی خلق عالمک حسن وبهاسی
یعنی حسن وحالتری ورونق کارلری آنک وجود بر جودلریله در مفخر
الاسلام اهل اسلامک فخر ایدجکلری یعنی آنک وجودی ایله فخر ایدرلر بویله
عاقل وعادل شاه ذاده واردر دیو سعد بن اتابک الاعظم بو القاب
ایله ملقب وبو اوصاف ایله موصوف ابوبکرک اوغلی سعددر اتابک اعظم
دن مراد ابوبکردر که بوندن صکره آنک اوصافنی ذکر ایلسه کرک شاهنشاه
المعظم شاهنشاه سابقا مفصل ذکر اولمشدر ملک الملوک المعظم دیمکدر مالک
رقاب الامم مالکک رقابه اضافتی اسم فاعلک مفعولینه اضافتیدر رقاب
رقبه نک جمعیدر بوینلر دیمکدر امم امتک جمعیدر خلایق وطوایف مختلفه دیمکدر
یعنی جمیع خلایقک بوینلرینه مالکدر حاصلی خلق عالم قوللریدر دیمکدر زیرا
رقبه ایله جمیع بدندن تعبیر ایدرلر مولی ملوک العرب والعجم مولی بوندن
افندی وصاحب معناسنه در ملوک ملکک جمعیدر پادشاهلر دیمکدر عربدن
غیریه عجم دیرلر مطلقا یعنی عرب وعجم پادشاهلرینک افندیسیدر که جمیع اکا
سر فرو ایدوب آنک محتاجلریدر حاصلی جمله سی اکا التجا ایدرلر وجمیعنک ناصر
ویاوریدر سلطان البر والبحر بر وبحرک پادشاهیدر یعنی تمام دنیانک امیری ٣٦

جاری وحکمی نافذدر وارث ملک سلیمان ملک شیرازدر اما بوندن
سلطنت سلیمانه وارث دیمکدر بعیددر کلدر غلوط بقیله وحوش وطیورک حکمنه
مالک اوله مظفر الدین ابوبکرک لقبی ابوبکر کنیتی ابوبکر بن سعد الجلیل ابوبکر که
سعدک اوغلیدر وسعد زنکی اوغلی ادام الله تعالی اقبالهما الله تعالی ابو
بکرک واوغلی سعدک دولت ورفعتلرینی دائم ایلیه وجعل الی کل خیر مآلهما
دانجی الله تعالی هر خیره قیلسون مرجع ومآبلرینی بعض نسخه ده آمالهما دوشمش
آمال الفک مدی ایله املک جمعیدر امیدلر دیمکدر یعنی الله تعالی امیدلرینی
خیراته ومیل ورغبتلرینی حسناته توجیه ایلیه یعنی امیدلری خیر وتوجهلری
عدالته اوله وبکرشمهٔ لطف خداوندی مطالعه فرماید واو حرف عطف و
بو فقره بندیدن آید فقره سنه معطوفدر با حرف مصاحبت کرشمه کاف عجمینک
ورانک کسری وشین معجمه نک سکونی ایله بوندن کوز اوجی ایله بقاغه دیرلر
اما خراسان اهلی کاف عربی مفتوحه وراء مفتوحه ایله اوقورلر لطف اضافتی
بیانیه در خداوندی اضافتدن بویله دروپا حرف نسبت مطالعه معروف
فرماید فعل مضارع مفرد غائبدر فرمایدندن فاعلی سابقا مذکور اولان
شاه زاده سعددر محصول ترکیب کتاب کلستان حقیقتی ایله اول وقت
تمام اولور که شاه زاده سعدک درکاهندن مقبول ومعزز واقع اوله
وکندونک شاهانه لطفی کرشمه سیله ونظر عاطفتیله حاصلی کوشهٔ چشمیله التفات
ایدوب مطالعه بیوره یعنی شاه زاده سعدک مقبولی اولورسه تمام عالمک
مقبولی اولور دیمکدر قطعه کر التفات خداوندیش بیارآید * نکار
خانهٔ چینی ونقش ارژنکیست التفات افتعال بابندن مصدردر
کیدرکن باشی اردینه دوندروب بقاغه دیرلر اکثر آهو وجیران .
مستعملدر حتی نقل اولنور که اکر جیران جنسی قچارکن کاه کاه اردینه بقاسه
هر کز اکا بر حیوان یتشمزدی خداوندی اضافتی مصدرک فاعلینه در
وشین ضمیر ظاهره متبادر اولان کتاب کلستانه راجع اولمقدر بعضلر
سعده ارجاع ایلدیلر وبعضلر ذکری اقرب اولان ابوبکره والعلم

عند الله تعالى بنیاد آید باحرف استقبال در آید فعل مستقبلدر آرایید
آراستن دن دکل نگار نونک کسری وکاف عجمیله اسمدر نقش معناسنه
کوزللره نگار دیمك بوندن مأخوذدر خانه ‌او دیرلر نگارخانه نقش
اوی دیمکدر دارالنقش معناسنه وصف ترکیبی دکول چینه اضافتی بیانیه
دریای بنی ایله چین سرحد هندده بر عظیم شهرك اسمیدر تعریب ایدوب
صین دیرلر و نگارخانه سی بر عظیم کنیسه در کا اول مملکتده بیدا اولان
اوستاد نقاشلرك هر بری کندو استخراج ایلدوکی نقوش واشکال غریبه
لی و تصاویر عجیبه لی اندہ نقش ایلمشدر ارژنك فتح همزه وسکون را ایله بر
تصویر نامه در که مانی نقاش استخراج ایلدوکی تصاویر و نقوشی انده رسم
ایلمشدر یا حرف نسبت وسین وتا ادات خبر محصول بیت اگر کتاب گلستانی
شاه زاده عالی نشانك نظر شاهانه سی مزین ایدوب حسن قبول ایله مقبولی
وزیور التفات ایله وعین عنایت ایله منظوری اولورسه نگارخانه
چین کبی مشهور و نقوش مانی کبی تمام عالمده مسلم ومقبول اولورا امید هست
که روی ملال درنکشد ** ازین سخن که گلستان نه جای دلتنگیست امید
هست مبتدا و خبر که حرف بیان روی ملال بیانیه در حرف تأکید زاید
دینلر بی وجه سویلمشلر نکشد فعل نفی مستقبل فاعلی سعد در تقدیری درهم نکشد
درازین سخن جایزدر که درنکشده متعلق اوله واشارت بیت اولك مضمونه
اوله وکه حرف تعلیل اوله وجایزدر که که حرف بیان اوله وازین سخن مقام
تعلیلده اولوب گلستان نه جای دلتنگیست جمله سی مشار الیه اوله گلستانك
ذکری بو نوع ایهام طریقیله درفتأمل جایك دلتنگه اضافتی لامیه در دلتنك
وصف ترکیبیدر کوکلی دار که ملول معناسنه ویا حرف مصدر وسین
وتا ادات خبر محصول بیت امیدواردر که شاه زاده بو کتابه التفات ایدوب
و بوکه نظر ومطالعه سندن بیخضور اولوب یوزینی بورتارمیه یعنی ملالت
کوسترمیه بوسوزدن و بوسبیدن که گلستان کتابی و یا بوستان وگلستانی
دارلق کوسترجك وملالت و بیخضورلق یری دکل بلکه ایکیسنده فرح

رد ابن سید علی و لامعی و سروری

رد لامعی

رد شمعی

بخش ودلگشا وسیران کاه فرح فزادر حاصلی ایکیسنده ده نظردن کوزه نور
وکوکله سرور حاصلدر علی الخصوص که دیباجه همایونش بنام سعد ابی بکر
سعد بن زنگیست علی الخصوص خصوصا دیمکدر مقام تعلیلده واقعدر در
نکشدك مخصوص علتدر که حرف بیان دیباجه لغتده یکاغه دیرلر ایکی دیباجه
ایکی یکاق دیمکدر کتابلرك اولکی دیباجه دیدکلری تشبیه طریقیله درکه آینه
که اولی یوزیدر همایونه اضافت بیانیه در مبارك دیمکدر شین ضمیر گلستا
کتابنه راجعدر بنام باحرف صله در سعد بو نوع ایهام طریقیله مذکوردر
سعادت معناسیله شاه زاده سعد که مصدر مرادر اولنجه نامك اضافتی بیانیه
اولور وابی بکره سعدك لامیه واسم مراد اولنجه نامك اضافتی لامیه اولور
وسعدك مقدر ابنه بیانیه وابنك ابو بکره لامیه ابو بکردن صکره ابن
مقدردر زیرا قاعده لریدر بین العالمین واقع اولان ابنی حذف ایلمك
محصول بیت شاه زاده گلستانه نظردن ملول اولماز زیرا گلستان ملالت
وسامت یری دکل خصوصا که مبارك دیباجه سی سعد ابی بکرك نامنه در
اول ابی بکر بن سعد بن زنگیدر دیباجه سی انك نامنه در دیمك مجاز مرسل
طریقیله ذکر جزو اراده کل قبیلندندر والا تمام کتاب انك آدینه در
نته که حضرت مولانا جامی بیورر بیت گلستان گرچه سعدی کرد ازین خش
بنام سعد بن زنگی تمامش بو بیتك ظاهری اشعر درکه گلستان زنگی
اوغلی سعد آدینه اوله لکن کتابدن فهم اولنان شاه زاده سعد آدینه اوله
بس واسطه لرك حذفنه حمل ایلمك کرك نته که بیزدم پادشاهلرمزه عثمان
اوغلی دیرلر واسطه لری ترك ایلمکله معلوم اولکه اکثر شراح ذاهب اولدیکه
گلستان سعد بن ابی بکر نامینه اوله وبعضیسی ابو بکر آدینه دردیدی کتابك
ترتیبندن فهم اولنان قول بعض در زیرا اول ذکر جمل بیورد وغنده ابو
بکرك تعریفی مرادایدی وسعدی ایهام و توریه طریقیله ذکر ایلدی وصکره
اوغلنك وصفنی پادشاه وصفنه توطیه طریقیله ذکر ایلدی واثناغده
جدال سعدی ذیلنده کینه مناسبت ایله ابو بکری وصف ایلدی لکن بویله

دکلدر که ایکیسنکده نامنه دینیلور و بو قوله ظاهرا مانع ده یوقدر والله اعلم
ذکر امیر کبیر فخر الدین ابو بکر بن ابی نصر بو ذکر کتابک اوایلنده ذکر محامد
کبی اعرابده ایکی وجهی محتملدر تأمل تدر دیکر عروس فکرمن از بی جمالی سر بر
نیاورد و دیدم یأس از بثت پای خجالت بر ندارد دیکر بوندن دخی دیکدر
عروس کرک اولسون اوّل اولسون ایله عورت بیننده مشترکدر صکره اره زوج
وبعل وحلیل دیرلر وعورته زوجه وبعله وحلیله دیرلر بوندن کلین مراد در
فکره اضافت بیانیه در و منّه لامیه در بی ادات سلب جمال حسن معناسنه در و یا
حرف مصدر بی جمالی سلب اید بخه جبر کبی لک معناسنی ویرد اکرچه نه کوزل
و نه جبرکبی معناسنه ده دلالتی واربر نیاورد قالدرمردیکدر بو قاری کتورم
و بو قاری قالدیر فردیک دکل دیدم یأس بیانیه امیدسزلک یعنی قطع رجا
معناسنه در بثت ارقه پای اضافتی لامیه در خجالت اضافت بیانیه در خجالت
اوتانمقدر شرمنده کی معناسنه بر ندارد دکه قالدرمردیکدر بو قاری طوتمادن
دیمک دکلدر محصول فقره تین دخی بنم فکرم کلینی کوکسیز لکدن باشین قالدیرم
یعنی کوزل اولمدوغی خجابندن باشنی اوکنه طوتوب کوکسنه باقرتنکه او
نکسنه بویله در و داخی فکرم کلینی امیدسزلک کوزینی او تانغو یاغی ارقه
سندن قالدرمز یعنی صاحب نظر واهل بصر قبولیندن نا امید اولوب
کمال خجابندن و زیاده خجالتندن کوزینی ایاغی ارقه سنه دیکوب باشنی
قالدرمغه قادر اولمز حاصلی حیرت و دهشتدن دائما باشنی اوکنه الوب
یورر و در زمرهٔ صاحب جمالان متجلی نشود مکر آنکه که متجلی کردد زمره
زانک معجمک ضمی و میمک سکونی ایله بلوک معناسنه در صاحب جمالانه اضافتی بیانیه
در صاحب جمالان بونک کبی لرعربیده ترکیب اضافیدر اما عجم اضافتدن قطع ایدوب
وصف ترکیبی شکلی ایدر حسن صاحبلری بلوکینده دیمکدر متجلی اسم فاعلدر تفعلدن
بابندن یعنی نافص و اوینندن عرض جمال ایلمکه دیرلر یعنی کوزللکین کوسترمکه
نشود فعل نفی مستقبل اولمازدیمکدر مکر ادات استثنادر الا معناسنه آنکه
اول وقت دیمکدر که حرف بیاندر متجلی اسم فاعلدر تفعل بابندن بزه نیجی اوله

دد شمع و لامع

دد لامع و شمع

دیکلر محصول فقره تین داخی بنم عروس فکرم صاحب جماللر زمره سنده عرض
جمال ایدوب متجلی اولمز مکر اول وقت که متزین و محلّی اوله یعنی فکرم کلینی کیمسیه
یوزین کوسترمز الا اول وقت که اراسته و پیراسته اوله بزیور قبول امیر کبیر
با حرف مصاحبت زیور زانک کسری و یانک سکونی و واوک فتحی ایله زینت
معناسنه اسمدر قبوله اضافت بیانیه در قبولک امیره مصدرک فاعلینه و کبیره
بیانیه یعنی اول وقت عرض جمال ایدرو حسن جمالک کوسترد که امیر کبیرک زیور
قبولی ایله و حلی نظری ایله وعین التفاتی ایله مزین و اراسته و منظور و
پیراسته اوله بوندن صکره امیر کبیرک اوصافنه شروع ایدوب عالم عادل
بیانیه مؤید اسم مفعولدر تفعیل بابندن یعنی خدادن قوت بولمش مظفر یعنی
غالب و منصور علی الاعدا مؤید مظفره اضافتی بیانیه در ظهیر سریر سلطنت
ظهیر بوندن معین معناسنه در سریره اضافتی اسم فاعلک مفعولینه اضافتیدر
سلطنته اضافت لامیه در تحت سلطنت دیمکدر تحت سلطنتک معینی دیمکدر
مشیر تدبیر مملکت مشیر اسم فاعلدر افعال بابندن تدبیره اضافتی اسم فاعلک
مفعولینه در و مملکته اضافت مصدرک مفعولینه در یعنی امور سلطنت
و تدبیر مملکت انک رأی و تدبیرینه منوط و مفوضدر بو القاب اول معنایی
مشعردر که ممدوح وزیر تدبیر اوله که ممدوح آکا وزیر اعظم و بیوک وزیر و
باش وزیر دیرلر و وزیر تنفیذ اولمیه که سائر وزرا و بکلربکیلردر نته که مسالک
الرشاد نام کتابده تحقیق ایلمش کهف الفقرا کهف مغاره معناسنه در بوندن
جای پناه فقرا دیمکدر ملاذ الغربا ملاذ اسم مکاندر صیغناجق یر دیمکدر
فقرا و غربا فقیرک و غریبک جمعلریدر یعنی فعیل وزنی او زره کلان اسم فاعللرک
جمعی بو وزن او زره کلور حاصلی غربانک و فقرانک ملجا سیدر مربی الفضلا
مربی اسم فاعلدر تفعیل بابندن مفعولینه مضاف یعنی علما و فضلایی تربیت
ایدوب احوال معاشلری و انتظام حاللری ایله مقید اولوجیدر دیمکدر
تکه عاقبت اندیش صاحب سعادتلرک شانندندر علما و فضلایه رعایت
ایلمک بوندن مربانی اسم مفعول تجویز ایلین مذکور معنایه واصل اولمامشلر

دد شمعی

محب الاتقیا محب اسم فاعلدر افعال بابندن یعنی مضاعفدن سوگیجی
ودوست دوطوجی دیمکدر اتقیا تقینک جمعیدر پرهیزکار وصالح واهل
تقوی دیمکدر واضافت اسم فاعلک مفعولینه در افتخار آل فارس افتخار
افتعال بابندن مصدردر آل بونک کبی یرلرده اهل معناسنه ده مستعملدر
افتخار آل اضافتی مصدرک فاعلینه در وفارسه اضافت لامیه در یعنی اقلیم شیرازک
خلقی انک وجودی ایله افتخار ایدرلر که بویله وزیری واردر دیو یمین الملک
یمین بونده لفظ مشترکدر قوت ایله آند یعنی قسم بیننده ملک میمک ضمی و
لامک سکونی ایله مملکت وسلطنت بیننده مشترکدر اضافت لامیه در یعنی
مملکت وسلطنتک ومذهب وملتک قوت ونصرتی حاصلی بونلر انک
وجودی ایله قوت ونصرت بولور یعنی بونلرک معین وناصریدر یاخود
بونلر انک باشنه آند ایچوب وزیر باشی ایچون دیرلر دومین حنکار باشی
ایچون دیدکلری کبی بعض نسخه ده یمن الملک یانک ضمی ومیمک سکونی ایله
قوتلولک ومبارکلک معناسنه ملک الخواص ملک میمک فتحی ولامک
کسری ایله پادشاه دیمکدر خواص خاصک جمعیدر ارکان دولت واعیان
سلطنت دیمکدر یعنی بونک هر بری او ذره حکمی جاری وهر برینه امری نافذدر
فخر الدولة والدین یعنی اصحاب دین وارباب دولت انک وجودی
ایله افتخار ایدرلر زیرا دینک ناصری ودولت وسلطنتک یاوریدر
غیاث الاسلام والمسلمین غیاث مدده ایریشنه دیرلر فارسیجه فریادرس
دیرلر پس اضافت اسم فاعلک مفعولینه در یعنی اهل اسلامک ومسلمینک
ناصر ویاوری ومعین وظهیریدر عمدة الملوک والسلاطین عمده عینک
ضمی ومیمک سکونی ایله معتمد علیه یعنی ملوک وسلاطین انک رای تدبیرینه
اعتماد ایدوب اکا واثقلردر یعنی تدبیر وتصرفنه قایللردر عمده یه گزیده
وزبده معناسنه ویرن یانلدن سویلمش ابو بکر بن ابی نصر ابو بکر پادشاه ابو بکرک
اقرباسندن ایمش واتابکیلرک عادتلرندن وذراری کندو اقرباسندن ایلمک
ایمش قاضی بیضاوی نظام تواریخنده بونک زیاده الطافنی وخیرات ومبراتنی

وعلماء

وعلماء فضلایه ومشایخ عظامه تکریم وتعظیملرینی ذکر ایلدی اطال الله عمره اطال
فعل ماضیدر افعال بابندن الله فاعلی وعمره مفعولی موقع دعاده واقع اولمش
یعنی الله تعالی عمرینی اوزون ایلسون واجل قدره اجل ده فعل ماضی مفرد مذکر
غائبدر افعال بابینک مضاعفندن فاعلی تحتنده الله راجع ضمیردر ومفعولی
قدره موقع دعاده واقع اولمش الله تعالی قدرینی معظم ایلسون دیمکدر وشرح
صدره بو جمله ده دعائیه در صدردن مراد قلبدر ذکر محل واراده حال طریقیله
یعنی خدا قلبنی منشرح ومسرور وسینه سنی علم لدنی ایله پرنور ایلسون وضاعف
اجره ضاعف فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر اعرابی ما قبلنده اولان جمله‌لر کبی
در یعنی الله تعالی خیرات وحسناتنی مضاعف یعنی قات قات ایلسون کما مدح
اکابر الآفاق کاف حرف تعلیلدر یعنی بو قدر خیر دعایه ومدح وثنایه استحقاقینه
علت وبیاندر مدحک اکابره اضافتی اسم مفعولک قایم مقام فاعلینه اضافتیدر
وآفاقه اضافت لامیه در آفاق افقک جمعیدر همزه نک وفانک ضمیله فاده سکونیله
لغتدر بونده اطراف مراددر یعنی اطراف عالم اکابرینک ممدوحیدر حاصلی
اکابر دنیا واعیان عالم مداحی ودعاگوییدر ومجمع مکارم اخلاق مجمع
اسم مکاندر فتح بابندن مکارم مکرمتک جمعیدر رانک ضمیله ایلکلر معناسنه
اخلاق خلقک جمعیدر خانک ضمی ولامک سکون وضمیله اضافتلر لامیه لردر
یعنی گوزل خویلر مجمعیدر حاصلی اخلاق واطواری گوزلدر بیت هرکه در
سایهٔ عنایت اوست ٭ گنهش طاعتست ودشمن دوست هرکه اصلن
هرکس که در کس ضرورت وزن ایچون وقرینه قایم اولدوغی ایچون حذف
اولدی سایهٔ عنایت بیانیه در او ضمیری وزیره راجعدر گنهش ضمیری که یه
راجعدر ومبتدادر وطاعت خبری ودشمن تقدیری دشمنش در قرینه قایم
اولدوغی ایچون حذف اولدی که گنه مبتدا وخبردر محصول بیت بو بیتک
مضمونی هر عیب که سلطان بپسندد هنرست مضمونینه قریبدر یعنی هرکیمسه که
وزیرک سایهٔ عنایتنده وظل حمایه‌سنده اولوب لطفنه مظهر وعین رأفت
ورحمتیله منظور اوله حسن التفاتی ویمن نظری سببیله خلق عالم گوزلرینه

هر عیبی هنر وکمال وهر نقصانی شمس بی زوالدر وهر کس اکا چشم محبت ودیدهٔ
مودّت ایله نظر ایدر وبر محبوب القلوب اولور دشمنلر قتنده ونظرینده
محبوب سالم عن العیوب اولور بیتده محتمل الضد بنا صیقنی وار المدح بما
یشبه الذم دیدن غلط سویلمش بیتک معناسنده فرضا اندن بر جرم صادر
اولسه وزیرك خوفندن کیمسه اکا سوز سویلکه قادر اولماز واکر انك بر دشمنی
اولسه اولدخی وزیرك خوفندن آنکله دوست اولور دیمك عندیاتن سویلمش
برهر یکی از سایر بندگان وحواشی خدمتی معینست سایر بوندن جمیع
معناسنده در حواشی حاشیه نك جمعیدر خدمتکارلر ومتعلقات دیمکدر محصول
ترکیب سلاطین ووزراء اکابر ناسك درکاهلرنده جمیع قوللرك وخدمتکار
لرك اوزرلرینه بر خدمت معیّن در یعنی هر برینك اوزرینه بر خدمت
متعیّن در معیّن است عبارتی همزهٔ مجتلبه ایله یازنلر املا بیلمزلر ایمش
کا اکر در ادای آن برخی تهاون وتکاسل روا دارند هر آینه در معرض
خطاب آیند ومحل عتاب ادای ان اضافتی مصدرك مفعولینه در آن حدمته
اشارتدر برخ بانك فتحی ورانك سکونی ایله بعض دیمکدر ویا حرف وحدت
بر مقدار دیمکدر تهاون تفاعل بابندن مصدر در بر نسنه یی حقیر طوتمقدر
تکاسل ده تفاعل بابندن مصدر در تکاهللك ایلمکه دیرلر روادارنك فتحی ایله
جواز معناسنه در امّا بوندن جایز دیمکدر هر آینه البته دیمکدر معرض میمك
کسری ایله شذوذا اسم مکان معناسنه در اصلنده شول قفتانه که جاریه یی انکله
بیعه عرض ایدرلر امّا جاریه ایله بیله صاتلمز بلکه عاریتی ایله بیله کوستررلر خطا
اضافت لامیه در محل عتاب ده بویله در کذا براینده مقدر در محصول ترکیب
اکر اول تعیین اولنان خدمتی ادا ایلمکده بر مقدار تهاون وتکاسل جایز
طوتالر یعنی اول خدمتی حقارت ایله طوتوب انده اهمالی جایز کوره لر البتة
معرض خطابه ومحل عتابه کلور یعنی خدمتکاری بیجون تقصیرات واهمالی جایز
کوردك دیو آنی قاقیرلر وآزارایدرلر مکر برین طایفهٔ درویشان
که شکر نعمت بزرگان واجبست برایشان وذکر جمیل ودعاء خیر مکر ادا

استثنادر

ردن سووری
ردشمنی
ردای سیلکی ولامع وسروری وشمی وکاتبی

استثنا درالّا معناسنه طایفهٔ درویشان بیانیه درکه حرف رابط صفت
ویا حرف تعلیل شکر نعمت اضافتی مصدرك مفعولینه وبزرکان اضافت لامیه
در شکر مبتدا واجبست خبری برایشان واجبه متعلق ذکر جمیل ودعاء خیر شکره
معطوفدر واعرابی انجلین در محصول ترکیب الّا بو درویشلر طایفه سی اوزره
بر خدمت تعیین اولمامشدر کا اکابرك نعمتنه شکر ایلمك انلرك اوزرینه واجبدر
یعنی زمرهٔ درویشان مذکور تکالیف وخدماتدن مخرج ومستثنالردر که بونلرك
اوزرلرینه لازم وواجب ولی نعمتلرك انعام واحسانلرینه شکر وسپاس و
ذکر جمیل ودعاء خیر در حاصلی بونلرك خدمتی بودر بوندن غیری خدمت
ایله مکلف ومأمور دکلدر وادای چنین خدمتی در غیبت اولیترست که
در حضور که این بتصنّع نزدیکست وآن از تکلف دور وباجابت مقرون
ادای چنین خدمت مصدرك مفعولینه اضافتی قبیلندن ویا حرف وحدت
ویا تنکیر ومبتدا در غیبت اولیترست خبری که حرف بیان در حضور در غیبته
معطوفدر امّا معنا جهتندن مفضل علیه واقعدر که من تفضیلیه معناسنی
متضمن اولور که حرف تعلیل ان حضوره اشارتدر باحرف صله وتصنع تفعل
بابندن مصدر در ریا معناسنه این مبتدا نزدیك یقین دیمکدر خبری
وبتصنع خبره متعلق وآن غیبته اشارت مبتدا ودور خبری واز تکلف خبره
متعلق تکلف کوکلدن اولمیان معنالری اظهار ایلمکدر وباجابت از تکلفه معطوف
ومقروندن متعلق ومقرون عطف ایله خبر بعد الخبردر وان اسم اشارتیه محصول ترکیب
درویشلر اوزرینه واجب اولان خدمتك اداسی حضورده یعنی دوروارولقدن
ایسه غیبتده اولمق اولی دکدر زیرا بالمواجهه اولان شکر وثنا ودعایه قریب
در یعنی حقیقتده ریا قصد ایلمسه ده ایشیدن ریایه حمل ایدر امّا اول غایبانه
اولان شکر وثنا ودعا تکلفدن دوردر یعنی کوکلدن اولیوب همان دل اوجیدن
اولمقدن بعیددر زیرا قصدی خدا بیلور انجق حاصلی غایبانه دعا وثنا عن
صمیم القلب اولور بهر حال ریا وجعله حمل اولنماز زیرا کوکلدنده دخی غایبانه
اولان دعا وثنا اجابت وقبوله موصل ومقروندر یعنی ریادن وتصنعدن

دورا اولدوغی كبی اجابته ده مقروندر حاصلی عند الله مستجابدر زیرا حدیث
شریفده واقعدركه ظهر غیبده صادر اولان دعا رد اولنماز در **قطعه پشت**
دوتای فلك راست شد از خرمی ✻ تا چوتو فرزند زاد مادر ایام را
پشت ارقه تا بونده قت معناسنه در پشت دوتا اضافتی بیانیه در ومبتدادر وفلك
اضافت لامیه در راست بونده دوغری دیمكدر راست شد دوغری اولدی
یعنی دوغرلدی دیمكدر خبر مبتدادر خرمی یا حرف مصدر در شادلق معناسنه
تا ابتدا وغایت ایچون حرفدر عربیده مندكبی فرزند اوغل دیمكدر زاد فعل
ماضی مفرد غایب لازم ومتعدی بینده مشتركدر بونده لازمدر دوغدی
معناسنه مادر انا در ام معناسنه ایام ایامه اضافت بیانیه در ورا ادات تخصص
در مضاف الیه مقتضاسنی افاده ایدر زاد فعل لازم اولنجه فاعلی تحتنده وردن
راجع ضمیر در متعدی اولمقده قابلدر دوغرتدی معناسنه پس فاعلی فلك
ومفعولی مادر ایام اولور ورا بو تقدیرجه ادات مفعول اولور رفتا مل
محصول بیت فلكك ایكی قت ارقه سی دوغرلدی یعنی منحنی قامت ایكن
مستقیم قامت اولدی حاصلی بو كربلیكی كندی ایام انا سنك سنك كبی اوغلی
دوغمدن یر و یاخود فلك ایام اناسنه سنك كبی اوغول دوغوردلدن یر و
بو تقدیرجه زاد زایاندر معناسنه اولوب ایكی مفعول الور زیرا افلاكه
آبا دیرلر طوقوز آتا معناسنه وعناصر اربعه امهات دیرلر دورت انا معناسنه
ومعدن ونبات وحیوانه اوغل دیرلر زاد لازم اولدوغی تقدیرجه
زانك زیاده سنه حكم ایلین غریب حكم ایلمش تا كم مادر ایام ایچون سنجلین
اوغلی دوغدی دیین حق ادایی ایلمش **حكمت محضست اگر لطف جهان**
آفرین ✻ خاص كند بنده مصلحت عام را حكمت محض بیانیه ومقدم
جزای شرط واكر ادات شرط خاص كند فعل شرط تقدیری اگر خاص كند
لطف جهان آفرین بنده عام را حكمت محضست پس لطف فاعل كند در یعنی
اسمی واضافت لامیه در جهان آفرین وصف تركیبی بنده خبر كند در ویا
حرف وحدت وهمزه حرف توسل مصلحت خبر ثانیسیدر كندك زیرا

كند

كند بونده جعل وتصییر معناسنه در عامه اضافت لامیه در ورا لام جار معناسنه
محصول بیت خدای جهان آفرینك لطف واحسانی اگر بر بنده سنی عامه ناسك
مصالح ولوازمنی وامور ومهماتنی كورمك ایچون تخصیص وتعیین ایدرسه
ونظام وانتظام خلق عالمی انك وجودیر جوده وكرمینه منصوب ومتعلق
قیلورسه محض حكمت وكمال قدرتدر یعنی سلاطین ووزرا وحكام وقضاتی خدای
ذو الجلال كه لوازم ومصالح بشریه یی كوروب تدبیر وتصرف ایلمك ایچون تعیین
وتخصیص بیورمشدر محض حكمت وكمال دانقدر زیرا بویله اولمسه عقد نظام عالم
محلول اولوب خلق عالمده ارام وقراری اولمیوب ظلم وفساد حدتدن بجاوز ایدر
ایدی اگرچه كه اللهك قدرتی عالمه بر وجهله دخی نظام ویرمكه قادردر اما بوندن
زیاده حكمت وار حكمت محض عبارتی خبر مقدم واگر لطف جهان آفرین عبارتی
شرط وخاص كند بنده مصلحت عام را جزای شرط وجمله شرطیه یی مبتدا موخر
وبو تقدیرجه مدح شرطیه ایله مقید اولور دیین كیمسه اعرابدن هیچ حظی یوق
ایمش ومحتملدركه لفظ اگر زائد اوله پس بو تقدیرجه لطف جهان آفرین موخر
مبتدا وحكمت محض مقدم خبر وخاص كند بنده مصلحت عام را حكمت محضی
بیان اولور دیین كیمسه نك بو اعرابی اولكی اعرابدن اعجب واغربدر بنده ده همزه
وحدت ایچوندر دیین اغرب غرایب سویلمش **دولت جاوید یافت هر كه نكو**
نام زیست ✻ كز عقبش ذكر خیر زنده كند نام را دولت جاوید بیانیه
در جاوید وجاودان ابدی معناسنه در یافت فعل ماضی مفرد غایب
بولدی دیمكدر دولت مبتدا ویافت خبری وجمله اسمیه هر كه نكو نام زیست
متضمن اولدوغی شرطك جزاسیدر هر كه اصلنده هر كس كه ایدی ضرورت
وزن ایچون وقرینه قایم اولدوغی ایچون كس حذف اولنوب كه یرینه كلوب
حرف ایكی اسم اولدی نكو نام وصف تركیبی در ایو آدلو دیمكدر تركیب توصیفی
كز اصلنده كه از ایدی كه حرف تعلیل عقب عینك فتحی وقافك كسری ایله بوندن
آرد وصوك معناسنه وشین ضمیر كه یه راجعدر ذكر خیر بیانیه ومبتدا
زنده زانك كسری ایله دیری دیمكدر حی معناسنه كند خبر مبتدا وزنده

رد لامعی
رد كافی
رد سروری
رد سروری
رد سمعی
رد كافی

مفعول اولمی و نام مفعول ثانیسی تقدیری نامش در حضور رت وزن وقافیه
ایچون ضمیر ترك اولندی را ادات مفعول محصول بیت دنیاده هر کس که ایو
آدلو دیرلدی یعنی هر کیمسه که دنیاده آدلو کی ایله کچینوب ایو آد چیقاردی
ابدی دولت وسعادت بولدی زیرا انك اردیندن یعنی آخرته رحلت
ایلدوکندن صکره ذکر خیر و یاد جمیل نامنی احیا ایدر حاصلی حسن مناقب و حمل
مآثر صحیفهٔ عالمده نامنی باقی ایدوب فراموش ایتدیرمز مصراع اولك معناسنی
دولت ابدی بولدی هر کیمسه که ایواد دیرلدی دیبن معناء بیتی اولدر منش
وصف تراکر کند ور نکند اهل فضل ٭ حاجت مشاطه نیست روی دلارام را
وصف ترا اضافتی مصدرك مفعولینه در ور واکر دن مخففدر کند ونکند
اهلك فاعلیتنده ووصفك مفعولیتنده تنازع ایدرلر اهل فضل اضافتی لامیه
در شرطلرك جزاسی محذوفدر تقدیری برابوست وترا بو وصف ایشان احتیاج
نیست مصراع ثانی مقام تعلیلده در حاجت مشاطه اضافتی مصدرك فاعلینه
در مشاطه مبالغه ایله اسم فاعل مفرد مؤنثدر دوزکوبجی خاتون یعنی قیزلرك
وکلینلرك یوزین یازوب وزلفلرین طرایوب وراستقلرین جکوب
بزه‌ین عورتدر که فارسیجه آکا زن بیرایه کر دیرلر بزکجی عورت دیمکدر
مشط میمك ضمی وشینك سکونی ایله طراغه دیرلر بس آنلرك بو کارلری
طراغیله حاصل اولدوغی ایچون مشاطه دیدیلر حاجت مبتدا و نیست خبری
در وبی دلارام اضافتی بیانیه ولامیه اولمغه قابلدر فتأمل دلارام وصف ترکیبیدر
ارامیدندن کوکل دیکندیریجی یعنی کوکله صبر وقرار ویریجی ور اادات
تخصیص اضافت معناسنی افاده ایدر محصول بیت اهل فضل وکمال سنك
وصفکی یعنی سنی وصف ایتسه‌لر وکر ایتمیه‌لر سکا نسبت برابردر زیرا سنك
کیمسه‌نك وصف ومدحینه احتیاجك یوقدر حاصلی سندن اولقدر محاسن
اطوار ومکارم اخلاق وارد رکه وصافك وصفنه ومداحك مدحینه احتیاجك
یوق زیرا روی دلارامك مشاطه‌یه احتیاجی یوقدرکه حسن خدا داده هر نقدر که
زیب وزینت ویرلرسه بر زاید حسن افاده ایلمز نته که خواجه حافظ بو بیتی

ردّ لامع

بیودر بیت کوهر پاك تو از مدحت ما مستغنیست ٭ فکر مشاطه
با حسن خدا داد کند پس سنده شرف وجود وکرم اولقدردرکه
وصافلر ومداحلر هر نه مرتبه که مدحکده اطرا ایلسه‌لر عهده‌سندن کلمزلر
وحق وصفنی ادا ایدمزلر عذر تقصیر خدمت و موجب اختیار غزلت
بوندده سابق کبی اعراب اولور فتأمل محصول ترکیب خدمت وزیرده
واقع اولان تقصیرك عذری وغزلت اختیار ایلمك سببنی بیان ایدر
تقصیر تقاعدی که در مواظبت خدمت بارگاه خداوندی میرود
تقصیر تفعیل بابندن مصدردر بوندن اکسکلك دیمکدر وبریاء تنکیر و یا
وحدت مقدردر تقاعدی یاسینك قرینه‌سی ایله یا وحدت ایچوندر مصدری
اولماغه ده مجال واردر دیبن فکر نزسویلمش فتأمل تقاعد تفاعل بابندن مصدر
در بونده خلقدن منقطع اولوب غزلت اختیار ایلمك معناسنه‌در که حرف رابط
صفت مواظبت مفاعله بابندن مصدردر ملازمت معناسنه خدمته اضافتی
مصدرك مفعولینه‌در وبارکاهه اضافت لامیه‌در بار اجازت دیمکدر
وکاه بونده ادات ظرف مکاندر غازکاه وسیرانکاه کبی اجازت یری دیمکدر
ملوك وامرا وحکام سرایلرینه دخول قپوجیلر اجازه‌تنه موقوف اولدوغی ایچون
سرایلری قپولرینه مجازا بارکاه دیرلر خداوندیه اضافت بیانیه‌در زیرا یا
حرف نسبتدر میرود می بونك کبی یرلرده حرف استمراردر دود فعل مضارع
مفرد غائبدر بونده واقع وصادر اولور دیمکدر بونده خداوندن وزیر
مراددر محصول ترکیب حضرت شیخ وزیرك خدمتنه کثرت تردد وملازمت
ایلمدوکینك عذرینی بیان ایدوب بیوررکه شول تقصیر وتقاعدکه وزیرك
بارکاهینك خدمتنه ملازمتنده اولوریعنی مجلسلرینه ملازمت ایلمدوکومك اصلی
کومك اصلی بنا بر آنست که طایفهٔ حکماء هند در فضایل بزرجمهر سخن
میکفتند بنا بر بونده مصدردر مفعول معناسنه انك اوزره مبنیدر
دیمکدر یعنی ترك ملازمت خدمت وزیر ایلدوکم انك اوزره واقع وسبب
وباعث اولدرکه حرف بیان طایفه اسم جمعدر بلوك معناسنه وهمزه توسل

اطرا مدحده مبالغه دیرلر

اضافت ایچون کلمشدر حکمایه اضافت بیانیه در حکما جمع حکیم در بوندن عقلا
مراد در هنددن اضافت لامیه در در حرف ظرف فضایل فضلك وفضلتك جمیدر
که نقصلك ونقیصه نك نقیضدر بوزجمهره اضافت لامیه در بزرج بانك و
زانك ضمه لری ایله اولوب بیکدر بزرکدن معرب ومهر محبت معناسنه در اصلنده
وصف ترکیبدر اولو محبتلو معناسنه کسرا نوشیروان وزراسنك برینه علم
خاص اولدی سخن میکفتندك مقدم مفعولی بوندن می حکایت حال ماضی
معناسنی افاده ایدر سویلرلردی دیمکدر محصول ترکیب ملازمت حضرت
پادشاهده و وزیرده واقع اولان تقصیر وتقاعدا کامبنی درکه هند حکماسی
طایفه سی بوزجمهرك فضیلت وکمالی خصوصنده سوز سویلرلر یعنی عظمت
قدرینی ونباهت شانینی تذکر ایدرلر معلوم اولا که بعض شراح دیمش که آخر سع
یاء رسمی اولان کلمه یه همزه لاحق اولور وحدت افاده ایدر هر پرده دیو
طایفه یه حکماء هند عبارتینی هند حکماسنك بربلوکی دیو تعبیر ایلدکلری
خطای فاحشدر زیرا وحدت ایچون منصوص اولان یادر همزه حرف توسلدر
هر پرده تحقیق بودرکه بو پرده وحدت محقق ومعتبر در دیمک خطاده انلرك
اثرینه کیتمش زیرا بوبیله اولسه حکمانك اعرابدن هیچ محلی اولمازایدی وبومقوله
همزه مجرد اضافته توسل ایچوندر هر پرده وحدت شرط دکلدر مثلا کاهی خطاب
ایچوندر کلور دیمک کندوئیه بوجهیله خطا اثبات ایلمش زیرا همزه نك بو معنالردن
خبری یوق آخر حزین عیبش ندانستند که در سخن گفتن بطیست یعنی
درنك بسیار میکند آخر عاقبت معناسنه در حزین حزن در وصل ایله
همزه دوشدی حزنه در دیمکدر حزین بوندن غیری عیبش شینی ضمیر بوزجمهره را
که حرف بیان بطی کج کج معناسنه در درنك دالك کسری ورانك فتحی
ونونك سکونی ایله اکلنمك معناسنه در میکند مفیدر بسیار چوق معنادر
محصول ترکیب عاقبت حکماء هند بوزجمهرك بوندن غیری عیبنی اکلمادیلر
که سوز سویلمده کج در یعنی ادایه مراد فجوق اکلنور بطیست لفظی بطی است
یازان املادن آگاه دکل ایمش مستمع بسی منتظر باید بودن تاوی تقریر

سخن

دد سروری
دد سمعی
دد کافی
دد ابن سید علی و لامعی و سروری و سمعی و کافی

سخن کند بسی یاء اصلیه ایله چوق معناسنه در بود بوندن بودن معناسنه
در زیرا مضارع مقارنیدر تا بوندن انتهاء غایت ایچوندر الی معناسنه وی
ضمیر غایبدر تقریر سخن مصدرك مفعولینه اضافتیله محصول ترکیب مستمع
اولان کمسه چوق منتظر اولمق کرکدر تاکم اول سوزنی تقریر ایلیه ومرادینی ادا
ایده یعنی نه معنایه که بیان ایلمك مراد ایدینیه ملاحظه سنه وتوقف ایده ایلمز
دی حاصل سؤاللرده وجوابده وتقریر کلامده ومرامده تأمل ایدر سوز سویلردی بعض
شراح طلاقت لسانی اولمامغه حمل ایلمش یعنی دیلی آغر ایدی تیز سویلمکه قادر
دکل ایدی معناسنه لکن سباق وسیاق کلام بوندن ابا ایدر بسی یه چوقلق
معناسنی ویرنلر اکلامنن بودرکه یاسنی حرف مصدر اکلادیلر ایمش وحرف نسبت
در دیکی ده اولان یا کبی دیو دقایق الحقایق سوزی ایله استشهاد ایدوب
دعواسنده ده دلیلنده ده خبط عشوا ایلمش بوزجمهر بشنید وگفت
اندیشه کردن که چه گویم به از پشیمانی خوردن که چرا گفتم اندیشه فکر
که حرف بیان پشیمانی یا حرف مصدر در ندامت دیمکدر پشیمانلق معناسنه
محصول ترکیب بوزجمهر قول حکماء ایشتدی ودیدی نه سویلیم دیو فکر
ایلمك فکر ایتمز سویلیوب بندن برنا معقول سوز صادر اولوب نیچون
بویله سویلدم دیو پشیمانلق اولمقدن یکدر حاصلی فکر ایدوب معقول سوز سویلمك
فکرسز نامعقول سویلیوب ندامت چکمکدن بیك کره یکدر معلوم اوله که بو
کلیماتدن مقصود بسط معذرتدر که حضرت شیخ ممدوح وزیرك ملا
زمتندن منقطع اولوب اختیار عزلت ایلدوکنه یعنی سوز بودرکه کثرت
تردد وملازمت سبب اطناب کلام واکثار مقال اولور نته که دیمشلر
چوق سویلین چوق یاکیلور اکر اهل مجلسه قرینوب صمت وسکوت اختیار
ایدرسم ثقلت ونفرت اظهارینه سبب اولور لیس السلامة فی الوحدة قولی
اوزره عامل اولوب کوشه وحدتده وکنج سلامتده اختیار عزلت ایلمك
اولی واحرادر حاصلی بو کلمات وزیرك عظمت شاننی ومحفل ومجلسنه
داخل اولان فضل وکمالك تعظیم وتبجیلی متضمندر مثنوی سخن دان

دد سروری
دد سمعی

پرورده پیر کهن ** بیندیشد آنگه بگوید سخن سخن سینك فتحی وخانك
ضمی ایله وسینك ضمی وخانك فتحی ایله لغتدر پس اثنانی مضارع وابنیاتده
ایکی وجهله اوقومق جایزدر اما قافیه ده واقع اولیجق برینه مخصوص اولور سخندن
ترکیبدر دانیدندن دانستندن دکل سوز بیلیجی دیمکدر پرورده یه اضافت
بیانیه در پیر کهن ده بویله در کهنده کاف البته مضمومدر اما ها مفتوحده
مضمومده اولمق جایزدر سخنك خاصیته تابعدر پیر کهن ما قبلینه صفت و
اندن بدل عطف بیان اولمغه جایزدر تامل ایده در محصول بیت سوز بیلیجی
مرتبی اسکی بیر فکر ایدر اندن صکره سوز سویلر یعنی بر سوزی فکر ایلمینجه سویلمز
حاصلی فکرسز سوز سویلمز پرورده نک پیره اضافت قصد ایدوب دالی سیلنلرك
اوقومق کرك دیدی هم لفظده خطا ایلمش وهم معناسنده مصراع اولك
معناسنی کهن پیرك مرتبه سی اولان سوز بیلیجی دیدی اولکی اضافت قصد
ایلمش بگوید فعل مضارعدر گفتن مصدرندن دیدی اشتقاقده سهو
ایلمش مزن بی تأمل بگفتار دم ** نکو گوی وردیر گوی چه غم مزن فعل
نهی مفرد مخاطبدر زنیدندن اورمه دیمکدر بگفتار باحرف صله گفتار
سوزه دیرلر دم بوندن نفسدر تکلم معناسنه گوی فعل امر مفرد مخاطب
ودا گردن مخفف ادات شرط دیرلر گوئی فعل مضارع مفرد مخاطب فعل
شرط چه غم جواب شرط محصول بیت ملاحظه سز وتأملسز کلامه و
گفتاره نفس اورمه یعنی فکرسز سوز سویلمه ایو سویله اگرچه سویلرسك ده غم
یعنی غم دکل حاصلی سوزك ایو اولسون وهر نقدر دکنجه سویلرسك تفاوت ایلمز
بیندیش وانگه برآور نفس ** وزان پیش بس کن که گویند بس بیندیش باحرف
تأکید ویا همزه دن مبدلدر دنشکه سابقا بیان اولندی واندیش فعل امر
مفرد مخاطب فکر ایله دیمکدر واو حرف عطف آنگه آنگاهدن مخففدر بحسب
اللغه اول وقتدن صکره دیمکدر اما استعمالده اندن صکره دیمکدر برآور
لفظندن یوقارو کتور دیمکدر اما بونك کبی یرلرده چیقار معناسنه در آوردیدن
دن فعل امر مفرد مخاطب نفس مفعولی واو حرف عطف زان اصلنده ازان

رد لامع

رد لامع

رد شمعی

رد سروری

ایدی همزه وصل ایله ساقط اولدی پیش بای عجمینك کسری ایله اول واول معناسنه
در قبل وقدام کبی بس بای عربینك فتحی ایله بوندن یتر معناسنه در کن فعل امر
مفرد مخاطب در کنیدندن ایله دیمکدر که حرف بیان بس بونده یتر دیمکدر
محصول بیت اول فکر ایله اندن صکره نفس چیقار یعنی اندن صکره تکلم ایله
یعنی سویلیه جك سوزی اول فکر ایله اندن صکره سویله وسکا سامع اولنلر یتر
سویلدك دیمزدن اول بس یتر ایله یعنی دیکلینلر سکا اسکت وخاموش
اول دیمزدن اول ساکت وخاموش اول بو کلام شول کسه کوره درکه طب
ویابس سویلیجی زواید کوی اوله والا علوم ومعارف سویلیوب هر کلامنده
بر پند وعبرت وبر نصیحت وحکمت مستفاد اولان کیمسه هر نقدر چوق سویلرسه
اندن اوصانلمز زیرا سوزی صفابخش وروح افزادر بونده منه سنده
کن شو معناسنه در دیدی عندی سویلمش بنطق آدمی بهترست از
دواب ** دواب از تو به گر نکویی صواب باحرف مصاحبت ونطق در
بوندن سوز معناسنه در آدمی بوندن انسان معناسنه بهتر تراذات تفضیل
دواب دابه نك جمعیدر بانك تشدیدیله لغتده یراوزرینده یوردیه دیرلر
صکره دورت ایاقلو حیوانات استعمال ایلدیلر چارپالر معناسنه دواب
از تو عبارتینه وصل ولمغله بانی تشدیدیله اوقومق وتخفیف ایله اوقومق
جایزدر دواب از تو به مقدم جزاسیدر موخر شرطك نکویی فعل
مضارع مفرد مخاطب صواب مقول قولیدر نقیض خلافدر دوغری
معناسنه محصول بیت نوع انسان سایر حیواناتدن نطق ایله بکدر یعنی
تکلم ایله سایر حیواناتدن ممتازدر پس اگر صواب وخیرلو سوز سویلمز
سك حیوانات سندن یکدر زیرا کلام لغودن گاه اولور که فساد
منبعث اولور اما سکوتدن نادر واقع اولور که ضرر مترتب اوله حاصلی
اولور اولماز سوزی سویلمکدن سکوت اولی در فکیف در نظر
اعیان خداوندی عز نصره که مجمع اهل دلست ومرکز علمای متبحر
فکیف خصوصا دیمکدر نظر اعیان خداوندی لامیه لردر ویا حرف

نسبتند در غز فعل ماضی مفرد مذکر غایب مقام دعاده واقع اولمش نصرتی
عزیز اولسون دیمکدر مراد کندینك عزیتده که حرف رابط صفت و یا
حرف موصوف خدا و ندر مجمع میم ثانینك فتحی وکسری ایله اسم مکاندر
مطلع مطلع کبی اهل اضافتی لامیه در و دله اضافتی بویله در مرکب بوندن
محل ومقام معناسنه در علمایه اضافت لامیه در متبحره اضافت بیانیه در
متبحره دریك اوقومیش معناسنه محصول ترکیب یعنی هر بیرده سوزی اندیشه
ایله سویلمك کرك خصوصا و زیرك اعیان وارکانی نظرینده الله تعالی
نصرتنی معزز ومکرم ایلسون انجلین و زیرکه اهل دل عارفلو مجمع یر و محل
ومکان علماء متبحر یعنی علما وفضلا و راسخ وکامل مرکز یدر خداوندن
مراد پادشاه در نصره ضمیری اکا راجعدر دیمکدن نظر وارد نصر بوندن
مصدر یعنی فاعلدر که مراد وزیردر دینی عندی سویلمش مه سندن مجمع
مصدر میمیدر دینی فکو سر سویلمش اگر در سیاقت سخن دلبری کنم شوخی
کرده باشم سیاقت کسر سین ایله مصدر در درایت وزنی اوزره سخنه
اضافتی مصدرك مفعولینه اضافتیدر سوق کلام دیمکدر دلبری دالك
ولامك کسری ایله بها دردیمکدر و یا حرف مصدر شوخ بوندن کستاخ معناسنه
در و یا حرف مصدر باشم فعل مضارع متکلم وحده در محصول ترکیب وزیر
مذکورك مجلسنده اگر سوق کلامده اظهار جرأت ایدوب بها دلق ایدرسم
کستاخلق ایلمش اولورم وبضاعت مزجات بحضرت عزیز آورده بضاعت
سرمایه در اما بوندن اسباب ومتاع مراددر مزجات میمك ضمی و زانك سکونی
ایله از اجق بهالو نسنه اضافت بیانیه در با حرف صله حضرت عزیزدن یوسف
پیغمبر علیه السلام مراد در آیت کریمه یه تلمیحدر که حضرت یوسفك قرنداشلری
یاننه کلدکده وجئنا ببضاعة مزجاة دیدیلر ماقبلی ومابعدی ایله تمام آیت
در آورده تقدیری آورده باشم دیمکدر کتورمش اولورم معناسنه محصول
ترکیب داخی قلیل البها متاعی حضرت عزیزه کتورمش اولورم یعنی هدیه ایچون
الجق بهالو قماش کتورمش اولورم حاصلی اکسکلك ایلمش اولورم وشبه در
بازار

رد لامعی
رد شمعی
رد شمعی

بازار جوهریان جوی نیارد شبه شینك وبانك فتحه لری ایله وهاء اصلیه ایله برنج
که اندن یان دویتلو یا بارلو واندن دوزولی بوبخوق بوندن بو مراد در فارسیده
هاء رسمی سکلنده اوقنور جمره و غمزه هایی کبی کثرت استعمالدن بویله اوقنور دیمکلك
اصلی یوقدر جوهریان جوهر معرب کوهردر و یا حرف نسبت والف و نون
ادات جمع جوجیك فتحی ایله اربه در شعیر معناسنه و یا حرف وحدت نیارد
فعل نفی استقبال مفرد غایب کتورمز دیمکدر محصول ترکیب برنج بوبخوق جوهر
فروشلو بازارنده برار به جه قیمت کتورمز یعنی وزیر مجلسنده اولان فضلانك
قتنده بنم سوزم جوهر فروشلر بازارنده اربه کبیدر یعنی بی اعتبار و بی قیمت
و چراغ پیش آفتاب پرتو ندارد چراغ شمعك فتیله سندن یانان آتشنه
دیرلر پرتو باء عجمینك و تانك فتحه لری ایله ضیا معناسنه در محصول فقره چراغ
داخی آفتاب قتنده پرتو طوتماز یعنی چراغك کونش یاننده پرتوی وضیاسی
اولمز ومناره بلند در دامن کوه الوند پست نماید مناره معروف بلنده
اضافت بیانیه در دامن کوه اضافتی لامیه در کوه کاف عربینك ضمی ایله طاغدر
جبل معناسنه الوند همزه نك فتحی ولامك سکونی وواوك فتحی ایله همداندا
بریوکسك داغك اسمیدر اول ویلایتده ارتفاعله علم اولمغین آنی تعیین
ایلدی والا رومده طاغلر وار در که کوه الوند انلره نسبت بر دپه چکدر
پست باء عجمینك فتحی ایله وسکون سین ایله الچق دیمکدر نماید فعل مضارع مفرد
غایب در نماید ندن نمودندن دکل کورینور دیمکدر فعل لازمدر محصول
ترکیب دخی بلند مناره کوه الوند اتکنده الچق کورینور یعنی بر مناره هر نقدر
بیوکسك اولسه اول طاغك دیبنده الچق کورینور حضرت شیخ تواضع بیوروب
کسر نفس ایلدی واعیان مجلس و زیری آفتابه وکوه الونده وکندویی چراغ و
مناره یه تشبیه ایلدی بوندن و زیری کوهه وارکان مجلسی دامن کوهه تشبیه
ایلدی دیمکدن نظر وار مثنوی هرکه کردن بدعوی افرازد * دشمن از هر طرف
بدو تازد هرکه هرکس که تقدیرنده در تنکه سابقا بیان اولندی کردن
بیوندر عربیده جید دیرلر بدعوی با حرف مصاحبت دعوی واوك کسری ایله

رد دامن سبد بلند ولامعی وسروری
رد کامی

دعوا معناسنه در تنگه سابقا معنا بیان اولندیغی کبی افراز فعل مضارع مفرد غائبدر
افرازیدن افراختن دن دکل بو جلمه دیمکدر فعل متعدی بدر کور دن مفعول صریحی
و بدعوی غیر صریحی دشمن مبتدا و تاز فعل مضارع مفرد غائب تازیدن
تاختن دن دکل سکیر در یعنی هجوم ایدر دیمکدر خبر مبتدا محصول بیت
هر کس که دعوا و دعم ایله و عجب و تکبر ایله بو ینینی یوجلدر یعنی متکبرلک ایلیه
هر جانبدن دشمن اکا هجوم ایلر حاصلی هر کس اکا خصومت ایلر بعض نسخه ده
مصراع ثانی بو یله واقعدر مصراع خویشتن را بکردن انداز خویشتن تا ایله
و خویش تا سز بر معنایه در کند و دیمکدر را ادات مفعول با حرف صله بوندن
استعلا معناسین افاده ایدر انداز فعل مضارع مفرد غائبدر انداز یدن
انداختن دن دکل اتار دیمکدر محصول مصراع کندونی بو بینی اوزرینه اتار
یعنی خود بین و خود پسند مراد ینه واصل اولماز بلکه تکبر و تجبری سبب هلاکی
یعنی بو ینی اوزلمسنه باعثدر سعدی افتاده ایست آزاده کس نیاید بجنگ
افتاده سعدی مبتدا افتاده خبری و همزه مجتلبه هاء رسمی ضرورت ایچون
کلمشدر و یا حرف وحدت آزاده صفت افتاده در کس مبتدا نیاید فعل
نفی مستقبل مفرد غائب بجنگ با حرف صله افتاده دوشمش ماضیدن قسم در
محصول بیت سعدی بر جنگ و جدالدن و معارضه و مناقضه دن آزاده
و سالم بر دوشکون در دمند در و دعوای علم و فضلدن و خلقک قبول
و ردندن فارغ البال و آسوده حال بر نامراد در هر کسکه طور در دمندانه
و ضعفه بجینوب اغراض نفسانیه دن خلاص بولمشدر پس بو یله اولجق کیمسه
دوشمنک و دوشکونک جنگنه کلمز یعنی اظهار عجز و مسکنت ایلین ایله کیمسه
جنگ و جدال ایلمز اما مدعی و خود بین و خود پسند ایله هر کس معارضه و مقابله
و مناقضه ایلر حضرت شیخ بوندن کسر نفس ایدوب مسکنت و تذلل اظهار
بیورمشلر نته که نثر سابقده اجمالا بو معنایی ذکر بیورمش و بالجمله نثرده
و نظمده عرض نیستی و پستی ایلمش افتاده ایست عباره تندن صکره علی الارض
دیبن خلاف سویلمش و ازاده نک معناسنه فارغ دیینه اعتراض ایدوب

رد ابن سید علی و لامعی و سروری و کافی و شمعی

رد ابن سید علی و لامعی و سروری و کافی و شمعی

رد شراح جمیعا

رد سروری

بیان معناده کند و فارغ لفظی اخذ ایلینی مؤاخذه کرک و مصراع اولک
معناسنده سعدی بر دوشکون فقیر و حقیردر و دعوای تفضل ایتمکه لیاقت
و استحقاقی یوقدر دیبن مقصود سعدیه افترا ایلمش اول اندیشه و انکهی
کفتار نه پای بست آمدست پس دیوار و انکهی یا سی حرف اصلیه در پای بس
سکون با ایله لغتده ایاق باغی دیمکدر بیتن دن اما تمل معناسنه مستعملدر عربجه
اساس دیرلر آمدست اصلنده آمده است در هاء رسمی الف ورت وزن ایچون
هاء رسمی ایله همزه مجتلبه حذف اولنمشدر پس بوندن بعد معناسنده در اندن صکره دیمکدر
بو بیت سابقا بحر متقاربدن واقع اولان مثنوی بیتلرینه مناسب و موافقدر محصول بیت
کشیه اول فکر و تامل کرک اندن صکره کلامه شروع و تکلم و نطقه مباشرت کرک
زیرا بناده اول تمل اندن صکره دیوار کلمش حاصلی فکر و ملاحظه تمل حکمنده و تکلم
دیوار حکمنده در پس نیجه که بنانک تملسیزی بنوت و قراری اولمز تامل و ملاحظه
سیز کلامک رونق و اعتباری اولماز یعنی فکرسز سوز تملسیز بنا کبی نا پایدار و حلل
پذیردر بوندن بیت باء عجمیله در ترکیده الجق دیمکدر دیبن الجق قاچمشدر بست
باء عربیله فعل ماضی در باغلادی دیمکدر بای لفظی ایله ترکیب اولمغین معنای مصدر
مراد در یعنی آیق بغلمق کلمشدر صکره دیوار دیبن بو رایی بو وجه بغلامش بعضلر
بوندن بی فایده اطناب کلام ایلمشلر نخل بندم ولی نه در بوستان
شاهدم من ولی نه در کنعان نخل بند وصف ترکیبیدر بند بیدن نخل
بغلیجی نخل ترکیبی تحریف ایدوب نقل دید کاری در کرکسه جمچکلدن و کرکسه
بالمومدن اولسون ولی ادات استدراک کنعان قدس منادک ایله دمشق
بینده بر بیرک اسمیدر که حضرت یوسف اندن دوغوب نشو و نما بولمش
و حضرت یعقوب اول یرک قومینه تبلیغ احکام رسالت ایلمشدر محصول بیت
حضرت شیخ تواضع طریقی ایله بیورد که بن نخل بندم اما بوستاندن دکل یعنی بوستانده بیتن
نخل بندلک ایدرم زیرا اندن اولان نخللر صنع یزدانی و مصنوع خدادر
نخال هر نقدر که استاد ماهر و هر قدر کامل و قادر اولسه اکا مشابه نخل احداث
و بنا ایدر و محبوبم اما کنعاندن دکل یعنی حضرت یوسف بنی اولان بیرده

رد سروری

رد کافی

رد لامعی

رد لامعی

رد ابن سید علی

دکلم زیرا حسن وبهاده هر نقد دکه برآمد وممتاز محبوب اولورسه حسن یوسفه
نسبت صورت دیوار در محصل کلامم هر نقد دکه بن علوم وفنونده ماهر وکاملم
امّا حضرت وزیرك مجلسنده اولان علما وفضلایه نسبت طفل ابجد خوان
دکلم یعنی هر یرده علم وفضل ومعرفتدن دم اورمق ممکندر امّا بو مجلس سامیده
علوم وفنوندن سوز سویلمکه قادر اولمیوب دمبسته قالورم نخلبندی
مایه مصدریه ایله یازنلر اکثر نسخه لره مخالف یازدیقلرندن غیری مورد
یازملر بعض شارحلر دیمش که نخلبندی یای مصدریه ایله وصف ترکیبیدر
نقل نقلدیه بجیلیق یعنی نقل نقله بجیلیق بیلورم امّا بوستانده دکلم که انواع شکوفه
یی جمع ایدوب نخل بغلیه یم معلوممدر که بو شارح بیتك مقصودینی بیلممش
بو تقریردن معلوممدر که مصراع ثانیده غریب وجهله شرح ایتمشدر کرکسه **لقمان حکیم را**
کفتند که حکمت از که آموختی کفت از نابینایان لقمان ایکیدر بریسی لقمان
عاددر که حضرت هودك زماننده ایدی وعلما نبوتنده اختلاف ایلدیلر کلری
لقمان بودر اصح روایت اولدر که نبی اولمایه بلکه بر فاضل حکیم ایدی که نك لقبی
حضرت شیخ لقمان حکیم بودر دی بونك بر قیزی وار ایمش زرقا نام که اوچ کونلك
یولدن کوررایمش نته که بعض اشعار عربیه ومقامات حریریده وش جنده
بیان ایلمشلر نابینایان کورلر دیمکدر زیرا بینا صفت مشبهه در بینیدندن
کوره جی دیمکدر امّا کوری جی معناسنه ویرورلر بس نا ادات سلبدر کوریجیلر
دیمکدر معنای لازمیسی کورلر در محصول ترکیب لقمان حکیمه دیدیلر که حکمتی کیمدن
اوکرندك دیدی که کورلردن **که تا جای نبینند پای ننهند** که حرف بیان
تا ادات توقیت درمادام معناسنه نبینند بونده بیلمك واکلامق معناسنه
در ننهند فعل نفی مستقبل جمع غائب قومازلر دیمکدر محصول ترکیب کورلر
حکمت اوکرنمکی تفسیر ایدر یعنی مادام که ایاق بصاجق یری عصا ایله وغیری
وجهله تدارك ایتمیه لر ایاق قومازلر **قدم الخروج قبل الولوج** قدم فعل
امر مفرد مخاطب در تفضیل بابندن تقدیم ایله دیمکدر خروج مصدر
در نصر بابندن چیقماق دیمکدر ولوج مصدردر دخول وزنی اوزره

رد ابن سید علی وسروری
وشمعی وکافی
رد سروری

ضرب بابندن مثال واویدندر انك ایچون واوی ساقط اولمشدر کیرمك
معناسنه محصول ترکیب بریره کیرملو اولسك اول چیقاغی فکر ایله اندن صکره
کیر یعنی هر ایشك اول وصوکینی فکر وملاحظه ایله اندن صکره اکا مباشرت
ایله بونلر جمیعاً حضرت شیخدن تواضع طریقی ایله اظهار عجز ومسکنتدر **مصراع**
مردیت بیازمای وانکه زن کن مردیت یا حرف مصدر وتا ضمیر خطاب
یا ضرورت وزن ایچون ساکن اوقونور دیبن غافل ایمش زیرا یای مصدریه
اصل سکونده حرکت ضرورت وزن ایچوندر اصطلاح مردیات دردینلر ده سهو
ایلمشلر دیوا هیچ بر وجهله همزه مجتلبه یری دکل با حرف تاکید وازمای فعل امر
مفرد مخاطبدر ازمایدندن آزموندندر دکول زن کن اصطلاحلرنده
اولن یعنی تأهل ایله دیمکدر نکاح کن ایله تفسیر ایدن اصطلاحدن غافل ایمش
کن فعل امر در کنیدندن دکل محصول مصراع مردلکنی اول امتحان ایله وتجربه
ایله اندن صکره تأهل وتزوج ایله یعنی اول کوردکی رجولیتك کاملمیدر یعنی
مبادا که عنینمی اولاسین اندن صکره آولن بو مصراعك قدم الخروج قبل
الولوج ترکیبی ایله زیاده مناسبت وملایمتی وار بس ملایمتی یوق دیبن
ارالرنده ملایمت اکلامامش ملا یعنی اکلادقدنصکره محلّ مناسب اولان معنا
بو در که مردلیککی صینه اندن صکره اورمق ایله دیدوکی زیاده نامناسب
ونا ملایم سویلمش وبو ویردوکی معناحد ذاتنده فاسد دکلدر دیبن صحیح وناسدی
فرق ایدردکل ایمش زن بونده زندن معناسنه امر حاضر صوره تینده مصدردر
دیدوکنی قبول ایلمك بو دیله عدم وقوفدن وعدم تتبعدن کلور بلکه سلیقه
قصوریندندر **نظم کرچه شاطر بود خروس بجنك** ※ **چه زند پیش**
باز رویین چنك شاطر چابك وچالاك معناسنه در خروس معهود با حرف
ظرف زند فعل مضارع مفرد غائبدر فاعلی خروسه راجع تحتنده ضمیر وجنك
مفعولی پیش ظرف مکان بازه اضافت لامیه در باز فارسی وبازی یا ایله
عربیدر رویین توجلو دیمکدر یا حرف نسبت ونون حرف تاکید نسبت
جنك جیم عجیله قوش قیناغینه وبیرتیجی حیوانات پنجه سنه دیرلر محصول

بحر ...
رد شمعی ولامعی
رد ابن سید علی وسروری
رد ابن سید علی ولامعی
رد لامعی وسروری
رد شمعی
رد شمعی وکافی
رد شمعی وکافی

کرچه جنس خروس بری بری ایله جنکده وصواشده شاطر وچابك اولورلر اما
توج قینا قلو طوغان قتنده نه جا الا رعینی آنکله جنك ایدوب شاطرلق ایلیکه
قادر دکل حاصلی آنك قتنده مغلوب ومنهزم در طوغانك ایاغنه کلوبده
وشدتنده توجه تنبیه ایلمش زیرا آو قوشلری یا بشد وکنه محکم یاپیشور بو
ایکی بیتك نظمینه قطعه ورباعی دینلر نه قطعه یی اکلادلر ونه رباعی چه زند
تقدیرنجه بچه زند ایلیش وزند کذی معناسنه تأویل ایلیش ایکی وجه ایله
زاید در بعضلر دیدیلرکه زندك مفعولی مقدر بر شنه اعتبار اولنور کرکه
مقامه مناسب بونده زند جرأت معناسنه در دیدیلر عجب جری ایمش **کربه**
شیرست درکرفتن موش * لیك موشست درمصاف پلنك
کربه کاف عجمینك ضمی ایله جتك دیمکدر یعنی کدی شیر بونده ارسلان معناسنه
درکربه مبتدا وشیر خبری کرفتن موش مصدرك مفعولنه اضافتیدر موش
کسکندر عربجه فاره دیرلر لیك سکون کاف ایله ادات استدراکدر مصاف
میمك ضمی ایله جنك وصواش معناسنه در پلنك قپلان دیدکلری بیر نخجیر جانوردر
معلوم اوله که کلمه نك آخرنده واقع اولان کافك ماقبلنده نون ساکن
اولسه اول کاف البته عجمیدر محصول بیت کدی ارسلاندر موش طوتمقده
اولا مده یعنی موشه نسبت کدی ارسلاندر اما کدی موشدر پلنك
جنکنده یعنی پلنکه نسبت کدی فاره کبیدر حاصلی اشیا بری برینه نسبت کیمی ضعیف
وکیمی قویدر حضرت شیخ بیورورکه بن مبتدیلره نسبت وضعیفلره نسبت اهل
علم وفضلم اما اکابر علما وفضلایه نسبت هیچ نسنه دکولم حاصلی کسر نفس
ایدوب تواضع بیورور قدس سره **اما باعتماد سعت اخلاق بزرکان**
که چشم از عوایب زیردستان بپوشند ودر افشای جرایم کهتران
نکوشند اما ادات استدراك با حرف مصاحبت اعتماد مصدردر
افتعال بابندن طانیماق دیمکدر سعته اضافتی مصدرك مفعولنه در
سعت اصلنده سینك کسری ایله ایدی عدت کبی مثال واوی یدن بس
حرف حلقی ایچون سین مفتوح قلندی نته که صرف کتابلرنده مبیندر اخلاق

در دامن سد علمی ولامع وسروری
وکاتبی وشمعی

در دامن سد علمی وسروری

خلقك جمعیدر خانك ضمی ایله بزرکان بانك وزانك ضمه لری ایله وراء نك
سکونی ایله اولولر دیمکدر الف ونون ادات جمعدر سعت اخلاق بزرکان
اضافتلری لامیه لردر که حرف رابط صفت عوایب جمع عیبدر اضافتی
لامیه در زیر زانك کسری ایله التك معناسنه در دستان دستك جمعیدر
زیردستان کندینك الی آلتنده اولانلره دیرلر قول وخدمتکار ورعیت
کبیلره بپوشند فعل مضارع جمع غائبدر اورتریلر یعنی یومارلر چشم مفعول
صریحی واز عوایب غیر صریحیدر حرف صله افشا همزه نك کسری ایله مصدردر
افعال بابندن فاش ایلمك معناسنه جرایم اضافت مصدرك مفعولنه اضافتیدر
جرایم جریمه نك جمعیدر کناه معناسنه در کهتران کاف عربینك کسری وهانك
سکونی ایله وادات تفضیل ایله کهترك جمعیدر کیچیکلر دیمکدر جرایمك
اضافتی لامیه در نکوشند فعل نفی استقبال جمع غائب چالیشمزلر دیمکدر
محصول فقرتین اکرچه بنده علم وفضل یوق وفنون وکمالده اضعف مستندن
یانم اما اولولرك اخلاقینك وسعتنه اعتماد ایلرمکه زیردستلرك عیوبندن
کوزلرین یومارلر داخی کیچیکلرین کناهلرین اظهار ایلمکه دوشمزلر یعنی
ستر عیوب ایدرلر **کلمهٔ چند بر سبیل اختصار از نوادر واثار وحکایات**
واشعار وسیر ملوك ماضی درین کتاب درج کردیم وبرخی از عمر
کرانمایه بروخرج کلمهٔ یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل چند بچه سبیل اختصار
طریق اختصار دیمکدر نوادر نادرك جمعیدر لغتده بربولونانه دیرلر اما استعمالده
عجیب وغریب معناسنه در بونده شیرین حکایات وغریب کلمات مراددر
اثار اثرك جمعیدر صحابه سوزلرینه وسلف صالحین کلماتنه درلر بعض نسخه
لرده امثال واقعدر ضرب مثللر دیمکدر ضروب امثال تقدیرنده داخی حکایات
واشعار سیر سینك کسری ایله ویانك فتحی ایله سیرتك جمعیدر یوریش یعنی روش
وطریقت معناسنه ملوك ملکك جمعیدر پادشاهلر دیمکدر درین کتاب
درحرف صله اولدوغی تقدیرجه بو کتابه دیمکدر اما حرف ظرف اولدوغی
تقدیرجه بو کتابده دیمکدر درج مصدردر نصر بابندن درج ده کلور

دیو شورمك دیمكد ددرج كردیم درج ایلدك یعنی دیو شوردك برخ بانك
فتحی ایله بعض و براز معناسنه در و یا حرف وحدت كرانمایه كاف عجمینك كسری ایله
آغر بهالو معناسنده استعمال ایدرلر زاكران لفظ مشترككه بهالو و آغر یعنی
ثقیل بیندر برآ و بر حرف استعلا و او ضمیر غایب كتابه راجعدر خرج بوندن
صرف معناسنه در كردیم كنه مقید ددر محصول فقرتین مذكور اعتماد
ایله برنیجه كلمه اختصار طریقی او زده نوادر و آثار و امثالدن داخی حكایات
واشعار و ملوك سابق طریقه و قانون و روشلرندن بو كتابی جمع ایلدك
داخی آغر بهالو عمرمزدن بر مقداری یعنی براز انك تالیف و تصنیفنه صرف ایلدك
حاصلی برنیچه كون عمرمزدن بونك جمع و تالیفینه خرج ایلدك كه بو شكله كیردی
موجب تصنیف كلستان این بود و بالله التوفیق موجب اسم فاعل
در افعال بابندن بوندن سبب معناسنه در تصنیفه اضافت اسم فاعلك
مصدره اضافتیدر و تصنیفك كتابه مصدرك مفعولینه در توفیق تفعیل
بابندن مصدر در لغتده اویدرمق دیمكدر اما اصطلاحده الله تعالی
قولك مرادینی كندو مرادینه اویدرمغه دیرلر محصول تركیب كلستان كتابنك
تالیف و تصنیفنه سبب بو اولدی و بو كتابك تكمیلنه توفیق اللهه مخصوصدر قطعه
باند سالها این نظم و ترتیب ＊ زما هر ذره خاك افتاده جایی بوندن
قطعه بربنه نظم و شعر یازنلر قلمندن سهو واقع اولمشدر باند فعل مضارع مفرد
غایبدر ماندندن ماندندن دكول قكوردیمكدر سالها سالك جمعیدر
قیاس ایله سالیان ده كلور نیته و ذا ظرف زماندر این نظم فاعل باند در ترتیب
تفعیل بابندن مصدر در زما باند فعلینه متعلقدر تقدیری زخاك تن
ماهر ذره جایی افتاده باند ددر افتاده بود تقدیر ایلین بی فایده تقید
ایلمشدر جایی یا حرف وحدت افتاده ماضیدن قسم اوله و یا اسم مفعول بعضلر
زعمی او زده هادیسی حرف ترتب اولمقدن جایزدر محصول بیت بو كتابك نظم
و نثر و ترتیبی یعنی بو كتاب بیللرله قالور بزم وجودمز خاكنده هر ذره بر بیره
دوشمش قالور حاصلی كنار بز انجلیس قالور وجودمز بو نجلیس قالور یعنی افتاده

دذاین سدیعلی و لامعی
دذ شراح جمیعا

دذ شمعی

بر باند فعلینه مقید اولور معناده بعضلر مصراع ثانیی اولكیدن حال طوتارلر یعنی
بزم خاك تنمزك هر ذرهسی بریره دوشمش اولدقی حالده كنار بز انجلیس قالور
دیرلر ذره خاك اصلنده ذرهٔ خاكدر اضافت ایله صكره ضرورت وزن ایچون
همزه اضافت حذف اولندی دیبن عندی سویلمش غرض نقشیست كز ما باز
ماند ＊ كه هستی را نمی بینم بقایی غرض مبتدا نقشیست خبری بوندن نقشدن
مراد نشاندر نته كه مشهوردر كه عالمده بر نشان قودی دیرلر یا حرف وحدت كز
حرف بیان بازبوندن كیرو و صكره معناسنه در ماند فعل مضارع مفرد غایبدر
ماندندن ماندندن دكلكه حرف تعلیل هستی یاء مصدریه ایله وارلق دیمكدر
را حرف تخصیص نمی بینم افعال قلوبدن نفی مستقبل متكلم وحده اكلامم دیمكدر
بقایی یا حرف تنكیر بقایی یاسی حرف وحدت طوتان معنایه اطلاعی یوق ایمش
محصول بیت كتاب سویلمكدن غرض بر نشاندر كه بزدن صكره یادكار قاله زیرا
وجودك داخی وارلیغك بقاسنی اكلامم یعنی عالمده كیمسه باقی دكلدر ایدی
بر نشان قومق كركدر كیم كندی كندودن صكره اكده مكر صاحب دلی روزی
برحمت ＊ كند در كار درویشان دعایی مكر بوندن ادات تمنیدر شاید
معناسنه دیبن عندی سویلمش دلی و روزی یالری حرف وحدندر یا حرف
مصاحبت معنای ببیتی متضمندر رحمتدن مراد ترحمدر در حرف صله كاردن
مراد حق درنته كه بعض نسخهلرده واقعدر دعایی یا حرف وحدت و یا تنكیر
محصول بیت بو بیت غرض نقشیست جملهسنه علت ثانیهدر محصول بیت عالمده
مراد بر اثر و نشان قومقدر اولكیم بر صاحب دل بر كون مرحمت و شفقت سببی
ایله بز درویشلرك حقنده بر دعا ایلیه یعنی صاحب قلب اهل اللهدن بریسی كتاب
صاحبنه دعا ایلیه نته كه مصنفلره دعا ایدن كلمشلردر رحمة الله علیهم اجمعین
امعان نظر در ترتیب كتاب و تهذیب ابواب ایجاز سخن مصلحت دید
امعان مصدر در افعال بابندن بوندن دقت معناسنه در نظره اضافتی مصدرك
فاعلینه اضافتیدر تقدیری امعان نظرم در تهذیب تفعیل بابندن مصدر در
تطهیر و تنقیح معناسنه ابوابه اضافتی مصدرك مفعولینه در ایجاز افعال

دذ سروری و لامعی

دذابن سیدعلی و لامعی و سروری

ردكامی

امعان نظر متدبم
ومصلحت دید
خبری

بابندن مصدر ددر سخنه اضافتی مصدرڭ مفعولنه اضافتیدر اختصار سخن
دیمکدر ایجاز سخن دیدکڭ مفعول اولی ومصلحت ثانیسیدر فاعلی تخنڭ امعان
راجع ضمیر محصولڭ ترکیب بنم دقت نظرم کتابڭ داخی ابوابڭ تهذیبنڭ و
تنقیحنڭ سوزڭ اختصارینی مصلحت کوردی یعنی سوز مختصر ومفیداولمغی
لایق کوردی وترتیبندن مراد اولدیکی اول ترتیبدرکه اول سلاطینی ذکر
ایلدیکندن صکره درویشانی تهذیب ابوابدن مراد هر بابڭ مناسبتی ذکر
ایدوب خلاف نسنه یی اول بابڭ ذکر ایتمکدر ایجازی ما قبلنه عطف ایدوب
مصلحتدن صکره درانڭ لفظنی ایراد ایدنلر صحیح نسخه لره مخالف یازدیقلرندن
غیری بی معنی سویلمشلر **تا بر این روضهٔ رعنا وحدیقهٔ غلبا چون بهشت**
هشت باب اتفاق افتاد ازین سبب مختصر آمد تا بملامت نینجامد
تا اداة تعلیل مر ادات تأکید در یعنی تحسین کلام ایچون کلمشدر لفظهٔ این سندعلی
بوندن کند ومطالعه سنی بیاندن صکره بحر الغرائب کلامنی نقل بورمش و
سوردی مرادین فهم ایلیوب دخل ایلمش حق بوکه بی تغریب دخل ایلمشدر این اسم
اشارت روضهٔ رعنادن مراد کوزل باغچه در اگرچه کلغتده روضه چمنه درلر
ورعنا ایکی یوزلو کلکه دو دید اکل ناصری دیرلر حدیقه باغچه بوندن دو
عطف تفسیری دو ختمش غلبا غین معجمه نڭ فتحی ایله والف ممدوده ایله حمراء
وزنی اوزره اغلبڭ مؤنثیدر اغاجلرینڭ دالکری و یپراقلری بری
برینه کرمش وقویلو ختمش باغچه نڭ صفتیدر مجاز مرسل طریقی ایله بهشت بانڭ
فتحی وکسری ایله وهانڭ کسری ایله وشینڭ سکونی ایله جنت دیمکدر هشت
با حرف صله وهشت هانڭ فتحی ایله وشینڭ سکونی ایله سکز دیمکدر
تا حرف تعلیل با حرف مصاحبت ملامت لغتده کوسمکدر امّا بوندن
انجنمك واضطراب معناسنه در نینجامد فعل نفی استقبال مفرد غائب
آخر اولمیه دیمکدر ازین سبب یعنی امعان نظرم ایجاز سخنی مصلحت کوردوکی
سببدن دیمکدر محصول ترکیب امعان نظرم سوزڭ اختصارینی کوردی
تا بو رعنا روضه وغلبا حدیقه سکز جنت کبی سکز بابه واقع اولدی

ددس وبی وکلی

یعنی سکز بابه منحصر اولدی تا کیم ملالت ویحصولیق ایله ختم اولمیه یعنی
تطویل کلام ایدوب کتابی بوددوب چوغالتمادم تا کیم آخر اولنجه اوصانمیم
بهشت بابڭ معناسنی سکز باب ایله دیین بانی حرف مصاحبت اعتبارندن
نظر وار بوندن ملالتی قاریلره صرف ایدوب قاریلر اوصانمیه معناسنی
قصد ایدنلر مراد مصنفی خلافنه صرف ایلمش **باب اول در سیرت پادشاهان**
اولکی باب پادشاهلرڭ عادت وقانونلری بیانندهدر **باب دوم در**
اخلاق درویشان دوم دالڭ وواوڭ ضمه لری ایله ایکنجی دیمکدر بو ممکنڭ ماقبلی
دائما مضموم اولور رعیدن ثانی وثالث ورابع دیدکلری کبی بوندن دوم و
سوم وچهارم دیرلر محصول ترکیب ایکنجی باب درویشلرڭ اخلاق ودوکریسی بیانندهدر
باب سوم در فضیلت قناعت اوچنجی باب فضیلت قناعتی بیلدردر **باب چهارم**
در فوائد خاموشی دوردنجی باب ایسیم اولمق فائدهلرینی بیلدردر **باب پنجم**
در عشق وجوانی بشنجی باب عشق وجوانلق بیانندهدر **باب ششم**
در ضعف وپیری التنجی باب ضعف وپیرلیکی بیلدردر **باب هفتم**
در تأثیر تربیت یدنجی باب تربیت تأثیر ایلمکڭ بیانندهدر **باب هشتم**
در اداب صحبت سکزنجی باب خلق ایله اختلاط ومصاحبت ایلمکڭ
اداب واسلوبنی بیلدردر **تاریخ کتاب** بودربیان اولندی **در ان**
مدت که مارا وقت خوش بود ز هجرت ششصد وپنجاه وشش بود
مدت بوندن زمان معناسنه درکه حرف رابط صفت مارا حرف را بوندن
ادات تخصیصدر خوش واو رسمی ایله ودوم ضمه ایله ایودیمکدر نتکه سابقا
مرور ایلدی ششصد التیوز دیمکدر ترکیب تعدادی قبیلندندر واو حرف
عطف پنجاه اللی دیمکدر محصول بیت اول زمانکه بزم وقتمز خوش ایدی یعنی
حیاندن اولوب بو کتابی سویلدوکمز زمان هجرت نبینڭ التیوز اللی التنجی
سنهسی ایدی خوش لفظی شش لفظینه موافقت ایچون خانڭ فتحی ایله تلفظ
اولنور دبین دوم ضمهدن غافل ایمش **مراد ما نصیحت بود گفتیم حوالت**
با خدا کردیم ورفتیم مرادما لامیهدر بزوم مرادمز دیمکدر حوالت

ردمنی

ردکامی

خانك فتحی ایله اسم مصدر در ادخال معناسنه ویا تفویض معناسنه اوله تا حرف
مصدر در رفا رسیدم بویله تا لراوزون یازیلور دولت وسعادت تالری
كبی تانی ضمیر خطاب طوتانلر فكر سیز سویلمشلر باخدا با حرف صله محصولست
بیزم بو كتابی سویلمدن مرادم نصیحت ایدی سویلدك كتابی محمد وخضر
پادشاه وشاه زاده لری وبو كتابی اوقیوب یازانی خدایه اصرلادیق
وكتدك یعنی بیزی دعادن اونوتما سونلر دیمكدر نصیحت بوددن صكره
واویازنلردماغندم لذت فارسی یوقایش باب اول درسیرت پادشا
هان حكایت پادشاهی راشنیدم كه با حرف وحدت ورا حرف مفعول
شنیدمك مقدم مفعولی كه حرف بیان بكشتن با حرف صله اسیری
اضافت مصدرك مفعولینه در ویا حرف وحدت واسیردن مراد محبوس
ویا دوشمن اسیرلرندن بیری اوله اشارت كردك مقدم مفعولیدر وفاعلی
پادشاه بیچاره یعنی اسیر دران حالت نومیدی بیانیه یعنی كیمسه دن شفاعت
وترحم كورمیوب جاندن قطع امید حالتنده بزبانی با حرف مصاحبت
ویا حرف وحدت كه حرف رابط صفت داشت فعل ماضی مفرد غایب
بحسب اللغه طوتدی دیمكدر اما بوندن حكایت حال ماضی مراددر یعنی طوتاردی
زباندن مراد لغتدر دننه كه عربی دیل وتركی دیل دیرلر یعنی كند ونك دیلی
نه ایسه مراداغزندن اولان دل دكولدر دننه كه بعضلر ظن ایلدی ملك را
را ادات مفعول یعنی مذكور پادشاهه دشنام دادن كرفت بحسب
اللغه دشنام دیرمك طوتدی یعنی سوكوش ویرمك اما استعمالده سوكمكه
باشلدی زیرا دشنام دادن ودهیدن وبونلرك مشتقاتی ایله مستعملدر
وكریدن وبونك مشتقاتی بونك كبی یرلرده شروع ومباشرت معناسنه
دربس معنای تركیب پادشاهی سوكمكه باشلدی وسقط سینك وقافك
فتحه لری ایله الجق قاشه دیرلر اما بونك كبی یرلرده نا معقول ونا سزا
كلماتدن عبارتدر كفتن وبوندن صكره بر كرفت تقدیرا ولنور یعنی
ناسزا سویلكه باشلدی كه حرف تعلیل كفته اند هر كه دست از جان بشوید

دذكلامع دشمی

دذكامی

دذان سیدكلی

هرچه در دل دارد بكوید هر كه تقدیری هر كس كه دردننه كه سابقا بیان
اولندی بشوید با حرف تاكید وشوید فعل مضارع مفرد غایبدر شوید
دن شستن دن دكل بویه دیمكدر دست مفعول صریحی واز جان غیر صریحی
دارد فعل مضارع مفرد غایبدر داریدندن هرچه مفعول صریحی ودر دل
غیر صریحی ومجموعی بكوید مقول قولی هرچه بكویدك مقدم مفعولیدر
دیمشلر اصابت ایلمشلردر محصول فقرتین هر كیمسه كه النی جاندن یویا یعنی جانا
نا امید اوله حیاتندن قطع رجا ایلیه هر نسنه كه كوكلنده طوتار آنی سویلر
حاصلی كوكلونه كلنی دیلنه كتوررا دالورنده بو ایكی فقره ضرب مثلدر بیت
اذا یئس الانسان طال لسانه ٭ كسنور مغلوب یصول علی الكلب اذا
زمان استقبال ایچون ظرفدر معنای شرطی متضمن یئس فعل ماضی مفرد مذكر
غایب علم بابندن نا امید اوله دیمكدر فعل شرط فاعلی ایله جمله شرطیه در انسان
لفظا مرفوع فاعلی طال فعل ماضی مفرد مذكر غایبدر حسن بابندن اوزادی
دیمكدر اجوف واویدر لسان لفظا مرفوع فاعلیدر وضمیر محلا مجرور مضاف
الیه انسانه راجع جمله جزائیه نك اعرابندن محلی یوق مجموع شرطیه وجزائیه
تكلم بویلدر زیرا ابتدای كلامدن واقعدر كسنور كاف حرف جر خبر مقدر
كائن ه متعلق سنور سینك كسری ونون مشددك فتحی ایله بلور وزنی اوزره
كدیه دیرلر جار مع المجرور اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدا محذوفدر تقدیر
كلام وهو كائن كسنور مغلوب لفظا مجرور مضاف الیه سنوردر موصوفك
صفتنه اضافتی قبیلندندر یصول فعل مضارع مفرد مذكر غایب نصر بابندنك
اجوف واویسندن فاعلی سنوره راجع تحتنده ضمیردر حمله ایدر دیمكدر
علی الكلب جار مجروری ایله یصول فعلنه متعلق جمله فعلیه اعرابدن محلا
مجرور صفت سنوردر محصول بیت قچان انسان مأیوس ونا امید اوله
دیلی اوزار یعنی هر نه كه دیلنه كلسه نی بروا سویلر حاصلی فحش وقباحت
سویلمدن قورقماز مغلوب كدی كبی كه اینه هجوم وحمله ایدر یعنی كوردكه ایت
انی هلاك ایلمك استرابته بنجه سی ایله یابشور بیت وقت ضرورت چو

دذان سیدعا وسروری

دذان سیدعا وسروری

غاند کریزه دست بگیرد سر شمشیر تیز وقت ضرورت اضافت فی معناسنه
درجوادات تعلیل غاند فعل نفی استقبالدر ماندن ماند ندن قلمیه دیمکدر کریز
کاف عجمینک کسری ایله اسم مصدردر کریزید ندن کریختن دن دکل نجه دیمکدر
دست مبتدا و بگیرد فعل مستقبل کیرد ندن گرفتن دن دکل طوتار دیمکدر
خبر مبتدادر مفعول بگیرد در شمشیره اضافت لامیه در شینک فتحه ده کسره
ده جایزدر تیزه اضافت بیانیه در محصول بیت ضرورت وقتنده چونکه نجه
مجال قلمیه یعنی نجوب خلاص اولمغه قدرت قالمیه الک کسکین قلیجک اوجونی یعنی
یلمانینی طوتار حاصلی الک کسکین قلیجه یاپشور دیمکدر بعض دستش مقابل بگیرد
سر شمشیر تیز دادیلر و اول کیمسه دشمنک کسکین قلیجی طرفنه الینی طوتار دیدیلر
والی ایله کسکین قلیجک اوجنی طوتار بو تقدیرجه دست لفظی بدست تقدیرنده
اولور دیبی بیتک منطوقی سندن غفلت ایلمشلر ملک پرسید که چه میگوید
پادشاه اسیرک سوزینی ایشیدمجه یانندہ اولان وزیرلره سؤال ایلدی که
اسیر نه سویلر یکی از وزرای نیک محضر گفت نیک محضر ایو خویلو یعنی
ایو خویلو وزیرلردن بریسی دیدی ای خداوند میگوید والکاظمین الغیظ
والعافین عن الناس ای پادشاه سویلرکه یعنی بو آیتک مضمونینی سویلر
کاظمین جمع کاظم در یودیجی دیمکدر غیظ غینک فتحی ایله غضب دیمکدر
کاظمینک مفعولیدر عافین جمع عافیدر عفو ایدیجی یعنی کسینک کناهندن
کچیجی حقندن کلمکه قادر ایکن عن الناس عافینه متعلق بو تلمیحدر آل عمران
سوره سندن وسارعوا الی مغفرة من ربکم آیت کریمه سنه یعنی مذکوردر
صفتلر ایله اولان جنت مذکور اهل تقوا نکدر داخی غضبینی یودوتوجیلر که
دخی ناسک کناهلرندن کچنلرکه حقندن کلمکه قادر ایکن حاصل کلام
پادشاهم فضیلت عفو و کرم بابنده وارد اولان بو آیت کریمه مقتضاسنجه
استدعای لطف و عنایت و تمنای مرحمت و شفقت ایلر دیمکدر ملک
را بر وی رحم آمد ملک را رادات تخصیص و یا حرف صله ملکک و یا ملکه
دیمکدر بر و اول اسیر اوزرینه و یا اول اسیره رحمی کلدی یعنی آنی اسیر کدی

و

رد ابن سید علی و سروری

رد ابن سید علی و شمعی

رد شمعی

نیک محضر غایب اولان کیمسه نیک
حقنده ایو سویلینه دیرلر
حاصلی هرکسی خیر ایله ذکر
ایدن کیمسه یه صفتدر
عرب حسن المحضر
دیرمه

واز سر خون او درگذشت سر بونک کبی یرلرده جهت و سودا معناسنه
مستعملدر درگذشت درحرف تاکید یعنی پادشاه وزیردن بو سوزی ایشیدنجه
اسیری اسرکدی و قانی اوجندن و هوسندن کچدی یعنی قتلندن فراغت ایلدی
بوندہ سر و در لفظلری زایددر دیینلر زاید سویلمشلر و بعید دکلدر که تقدیر
کلام از خون سر او اوله دیبی سرک معنالرین بلمزایمش وزیر دیگر که ضد او بود
برغیرو وزیرکه نیک محضر وزیرک ضدی و نقیضی ایدی گفت ابنای جنس ما را
نشاید درحضرت پادشاهان جز براستی سخن گفتن ابنا ابنک جمعیدر یعنی
اوغللر ابنای جنس اقران و امثال مستعملدر ما را بزم دیمکدر نشاید فعل نفی استقبال
لایق دکلدر دیمکدر حضرت بونک کبی یرلرده حضور معناسنه در جز غیر دیمکدر
براستی با حرف مصاحبت راست دوغری و کرچک معناسنه در و یا حرف مصدر
دوغریلق ایله دیمکدر سخن گفتن سوز سویلمک یعنی نیک محضر وزیرک ضدی اولان
وزیر دیدی بزم جنسمز اوغلرینه لایق دکلدر پادشاهلر حضورنده طوغریلق
و کرچکدن غیری سوز سویلمک یعنی پادشاهلر حضورنده کرچکدن غیری سویلمک
کرک این ملک را دشنام داد و ناسزا گفت این بو اسیر ملک را پادشاهه
دشنام داد یعنی سوکدی سابقا دشنامک استعمالنی بیان ایلدک تکراره احتیاج
یوقدر ناسزا نالایق یعنی لایق اولمیان سوزی سویلدی بعض نسخه ده این خود
و بعضی سنده این مرد واقع اولمش ملک روی ازین سخن درهم کشید و گفت
درهم کشید بورتاردی دیمکدر پادشاه وزیر بد محضرک بو سوزندن یوزینی
بورتاردی و دیدی مرا آن دروغ وی پسندیده تر آمد این راست که
تو گفتی دروغ دالک و رانک ضمه لری ایله یلان ندر کذب معناسنه وی یه اضافت
لامیه در پسندیده اسم مفعولدر بکنلمش یعنی مقبول دیمکدر و تر تانک
فتحی ایله ادات تفضیلدر بکنلمشرک دیمکدر محصول ترکیب پادشاه دیدی که
بکا انک یلان سوزی مقبولرک کلدی بو کرچکدن که سن سویلدک که ازا
روی در مصلحتی بود و این را بنا بر خبث که حرف تعلیل روی بوندہ
وجه و ظاهر معناسنه در در حرف صله مصلحتی یا حرف وحدت بود ایدی

رد ابن سید علی
رد ابن سید علی

دیمکدر واین رابوسن دیدوکك بنا بونده مبنا معناسنه در خبث مصدردر
خباثت معناسنه یعنی مردارلق یعنی انك یلانی سنك کرچکلدن باکه یکرکدر زیرا
انك یلانینك یوزی وظاهری برخیرلو مصلحته ایدی که بنی قتل بفسدن تخلیص
وهم براسیری مقتول اولمقدن ازاد ایلمکدر اما بوسنك کرچکلك دوی و
صورتی خباثته درکه هم بنی قتله اوغراددوهم بر بیگناهی قتله اغوا ددوهم بکا
سنی سوکدی دیمکده ده قباحت واردر کانه که بنی سن سوکمشسك زیرا که
بن اندن شتم سوزینی اکلمادم ایدی علی الخصوص که بروزیرنیك محضرنده
بکا غمز ایلدك **وحکما گفته اند که دروغ مصلحت آمیز به از راست**
فتنه انگیز که حرف بیان دروغ مصلحت آمیز اضافتی بیانیه در مصلحت آمیز
وصف ترکیبیدر آمیزیدن آمیختن دن دکل راست فتنه انگیزده بیانیه در فتنه
انگیز وصف ترکیبیدر انگیزیدن دن انگیختن دکل محصول فقره نك وحکما وعقلا
دیمشلردرکه مصلحت قریشدیرمجی ویتوریجی یلان فتنه قوبارجی کرچکدن یکدر
زیرا مصلحتده صلح وفتنه ده فساد واردر **بیت هرکه شاه آن کند که او گوید**
حیف باشد که جز نکو گوید ان کندك مقدم مفعولیدر که حرف رابط
صفت او ضمیری که یه راجعدر محصول بیت هر اول کیمسه که شاه انك دیدیکونی
ایلیه یعنی شاه انك سوزین طوتار حیف وظلمدرکه اول کیمسه شاهه ایو سوزدن
غیری سوز صویلیه زیرا هم پادشاهی وبالدن وهم کندوینی بلادن قورتاردر **حکمت**
بر طاق ایوان فریدون نوشته بود بونده طاق کوردر ایوان اصلنده
همزه نك کسری ایله در اما عجم فتح همزه ایله اوقور کوشك معناسنه فریدون
قدیم زمان پادشاهلرندن بر پادشاهدرکه اکثر ربع مسکون تحت تصرفنده
ایدی باباسنه آتبین دیرلردی که ضحاك ماری آنی قتل ایدوب اوموزنده
بتن یلانلره بیندیردی زیرا اوموزنده اللهك امریله کندو کوده سندن
بر ریلان بیتمش ایدی وهربرکه آج اولسه لرتك دورمیوب یوزینه وباشنه
جارپارلردی وهیچ نسنه یمزلردی الا آدم بینیسی بوجهتدن هرکون ایکی آدم
هلاك ایدوب انلره بینیسی یدیررلردی صکره بر عاقل وزیری ظهور ایلدی

ددان سندلی وسروی
ددسروی وددان سندلی
بحر خفیف

وحکما ایله مشورت ایلدی که آدم بینی سینه بدل برنسنه پیدا ایدهلرکه بوقدر
آدم هلاك اولمیه دیو پس کچی وغلفینك بینی سنی بدل بولوب کوندن بر انسان
وبر کچی بینیسنی قرشدوروب یدیرردیلردی که ساکن اولورلردی صکره فریدون
یتشوب یکیت اولنجه خلق اوزرینه جمع اولوب ضحاك ناپاکی قتل ایلدی وبو ضحاك
نوح طوفانندن بیك ییل صکره ظهور ایلدی ومذکور آتبین طهمورث
دیو بند نسلندن ایدی زیاده تفصیل مراد ایدینن فردوسی شاهنامه سینه
مراجعت ایلسون دیرلرکیم اول مرکبی آتنه چکوب قاطر پیدا ایدن فریدوندر
ودیرلرکه بشیوز ییل سلطنت سوردی واول مناسب ومراتب ترتیبی ویرن
اولدر والعهدة علی الراوی **مثنوی جهان ای برادر نماند بکس * دل اندر**
جهان آفرین بند وبس نماند فعل نفی مستقبل مفرد غایب قالماز دیمکدر بکس
باحرف صله اندر بونده ادات صله در با معناسنه جهان آفرین وصف
ترکیبیدر آفرینیدندن جهان یرادیجی معناسنه بند فعل امر مفرد مخاطبدر
بندیدندن بستن دن دکل واودن صکره پس کلمه انجق دیمکدر فقط معناسنه
محصول بیت ای برادر جهان کیمسیه قالماز یعنی دنیاده باقی کیمسه قالماز پس
بویله اولنجه کوکلوکی جهان یرادیجی اللهه باغله انجق زیرا باقی وقایم اولدر
باقیسی فانیدر حاصلی محبته وتعلق قلبه خدادن غیری لایق دکل **مکن**
تکیه بر ملك دنیا وپشت * که بسیار کس چون تو پرورد وکشت
مکن فعل نهی مفرد مخاطب تکیه تقدیری تکیه مکن دردر زیرا تکیه کردن ظیمتقدر
یعنی ترکیب ایله مستعملدر ملك دنیا لامیه در سلطنت دنیا دیمکدر یاخود
عز وجاه ومال ومنال مراد اوله پشت تکیه یه معطوفدر تقدیری پشت مکن
در ارقه لنمه دیمکدر عطف تفسیری شکلیدر که حرف تعلیل بسیار کس پروردك
مقدم مفعولی وفاعلیده دنیا وچون تو ما قبلینه وما بعدینه قید اولمق قابلدر
قتامل کشت پرورده معطوفدر محصول بیت ملك دنیایه اعتماد واستظهار
ایلمه زیرا چوق سنك کبی کیمسه بسلدی واولدردی **بیت چرخ مردم خوار**
اگر روزی دو مردم پرورست * نیست از شفقت مگر پرواره ست

بحر تقارب
ددان سیدلی

اولا عزت ✻ چون آهنك رفتن كند جان پاك ✻ چه بر تخت مردن چه بر روی خاك جوا دات تعليلدر چونكه معناسنه در آهنك الف ممدود ايله بوندن قصد معناسنه در رفتن اضافتی مصدرك مصدره اضافتی قبيلندندر جان پاك بيانيه وكندك فاعلی محصول بيت چونكه جان پاك بدندن كتمك يعنی چقمق قصدن ايليه كه موت و فوت مقرر اوله پادشاهلر كبی تخت و سرير اوزره اولمك نه فقرا كبی بوريا و روی خاك اوزره اولمك نه حاصلی اجله نسبت اكابرانه و فقيرانه اولمك برابردر بلكه فقرانك موتی احفدر زيرا موت الفقراء راحة دركه اوزرلرنده اغلر و ايكلر بولنماز و ملك مال و عز و جاه حسرتی چكمز حكايت يكی از ملوك خراسان سلطان محمود سبكتكين را بخواب ديد بعد از وفات او بصد سال خراسان بر مملكتك اسميدر كه تخت سلطنتی هريدر هرات دركلر خراسان شهر اسميدر ديين بيلمز ايمش سلطان محمود بر مشهور پادشاهدر كه فردوسی شاهنامه‌سی انك نامنه ديمشدر سبكتكين باباسنك ناميدر كاف اول عربی و ثانی فارسيدر وار الرندن كبی تا مفتوح و مضموم اوقنور تقديری ابن سبكتكين در بين العلمين واقع اولان ابن لفظنی حذف ايلمك لغتلرنده شايعدر بخواب با حرف ظرف و خواب بوندن دوش معناسنه در بصد با حرف زائد يعنی خراسان پادشاهلرندن بری سلطان محمود غزنويی دوشنده كوردی اولدكدن صكره يوز يل يعنی فوتندن يوز يل كچدكدن صكره بصد سالك معناسی يوزنجی يلدر ديين عندی سوكلمش كه جمله وجود او ريخته بود و خاك شده كه حرف بيان جمله وجوده مضاف اولنجق بيانيه اولور مضاف اولمقده جايزدر وضميری محموده راجعدر ريخته اسم مفعول در كلمش ديكدر بود ايدی معناسنه ادات زمانيه در و خاك شده خاك اولمش ايدی كه بود مقدردر يعنی جميع اعضاسی چوريوب طبراق اولمش ايدی مگر چشمان او كه همچنان در چشم خانه همی گرديد و نظر ميكرد مكر ادات استثنا در الا معناسنه چشمان الف و نون ايله شاذدر و ضميری سلطان محموده راجعدر كه حرف بيان همچنان كذلك معناسنه در يعنی حال حياتنده

دونتر تأويلی عبارتله صحيح در اما تعبير ايله مشهوردر عفی عنه

ددسعی

ددسعی

كبی در چشم خانه كوزاوينده همی گرديد چكزنوردی و نظر ايدردی يعنی هر بری چوريوب طبراق اولمش ايدی الا كوزلری چوريوب طبراق اولمامش ايدی كه حال حياتنده كبی كوزخانه سنده چكزينوردی داخی نظر ايدردی ساير حكماسای بوندن جميع معناسنه در از تاويلان اول دوشك عبارتنده عاجز ماندند عاجز قالديلر يعنی تاويلنه قادر اولماديلر مگر درويشی الا بر درويش تاويلنه عاجز قالمادی كه خدمت بجای آورد كه خدمتی يعنی مذكور دوشك تعبيری يرينه كتوردی حاصلی اصلی ايله بيان ايلدی وگفت داخی ديدی هنوز نگرانست كه ملكش با دگرانست هنوز الآن نگران صفت مشبهه در اما بونك كبی يرلرده اسم فاعل معناسنی ويرر يعنی ناظر كه حرف تعليل ملك ميمك ضميله بوندن سلطنت معناسنه در و شين ضمير محموده راجعدر يا بونك كبی يرلرده ظرفيت افاده ايدر دگران غيرلر ديكدر يعنی سلطان محمود الآن ناظر و نگراندر زيرا ملك سلطنتی غيری كيمسه لرده در حاصلی پادشاهلغندن حسرت له ايرلمدی انك ايچون ينه كوزی آنده در مثنوی بس نامور بزير زمين دفن كرده اند كز هستيش بروی زمين بر نشان نماند بس بای عربينك فتحيله چوق ديمكدر بسيار معناسنه نامور ميمك سكونی ايله ناملو يعنی آدلو زيرا اور نسبت معناسنی افاده ايدر زور و ركبی زورلو ديمكدر بعضلر ديديلر كه نام آوردن مخففدر على كل حال مشهور و نامدار ديمكدر لكن بويله ديينلره اعتراض قابلدر كه همزه ممدوده حذف ايلمك معهود دكلدر اگرچه كه دقايق الحقايق صاحبی الف ممدودك حذفنه نيجه يرده حكم ايلمش لكن دعواسی مسلم دكل بزير با حرف صله و يا حرف زايد زير آلت معناسنه در عربيده تحت ديرلر زمينه اضافت لاميه در دفن كرده اند ك مفعول ثانيسی و اولكی بس نامور در و غير صحيح بزير زمين كز اصلنده كه از در كه حرف بيان هستی وارلق و وجوددن عبارتدر و يا حرف مصدر و شين ضمير نامور راجعدر بروی زمين با حرف ظرف و اضافت لاميه زمين يردر ارض معناسنه بر بانك معناسی تاكيد ايدر و جايزدر كه بر على معناسنه اوله و يا ادات تاكيد اوله بو يله

يعنی بحر متقارب

اولمق اولی در بانك مطلق زیاده سنه حکم ایلین زاید حکم ایلمش نشان علامت
نماند فعل نفی ماضی قالمدی دیمکدر حاصلی چوق مشهور و نامدار کیمسه لری یر آلتنده
دفن ایلدیلر که انك وارلغندن یر یوزنده نام و نشان قالمدی یعنی خیرات وحسناتندن
کندونی اکدرددنیاده برنسنه سی قلمادی بوندن بس بادن محققدر دیبی غندی
سویلمش بس بوندن زیاده معناسنه در دیمدن بویلدر بر باسینك زیاده سنه
حکم ایدنلر زاید حکم ایلمشلر بوندن قطعا معناسنه در دیمك قطعا سوزینی
دیکلمك جایز دکل **وآن پیر لاشه را که سپردند زیر خاك · خاکش چنان بخورد کز و استخوان نماند** واو حرف عطف آن پیر لاشه اشارتدر محموده
لاشه ترکیبه لش معناسنه در و را ادات مفعول که حرف رابط صفت سپردند
فعل ماضی جمع غایب بوندن تسلیم ایلدیلر دیمکدر خاکش ضمیری پیر لاشه یه راجعدر
کز وکه حرف بیان واو ضمیری ینه پیره راجعدر استخوان همزه نك و تانك ضمی و
سینك سکونی وخانك ضمیه فتحیله و واو رسمیله کمکدر یعنی سکك محصول
بیت داخی اول لاشه قوجه یی یعنی محمودی که یر الینه تسلیم و دفن ایلدیلر
خاك آنی شویله یدی که اندن کموك بیله قلمادی یعنی مرور ایام ایله طپراق اولدی
پیر بوندن سست وضعیف معناسنه در ولاشه جسم معناسنه دیبی غندی
سویلمش ولاشه لاشیء دن محققدر دیبی ازبجه کمش **زنده است نام فرخ نوشروان بخیر · کرچه بسی کذشت که نوشروان نماند** زنده زانك
کسریله دیری دیمکدر حی معناسنه بونك کبی یرلرده هاء رسمیله همزه مجتلبه
کتابت اولنمقده قاعده لکن شراح جمیعا کتابت ایلدکلری ایچون کتابت ایلدك
نادانلر خطا مزه حمل ایلمسونلر دیو نام فرخ بیانیه در نام مبارك دیمکدر
بحر الغرایبده فرخ قوتلو و مبارك دیمش ابن سید علی قوتلوی عطف تفسیر
دن اکلیوب قوتلویی قوی معناسنه یعنی قوتلو واوك تشدیدیله اکلمش
خطا اکلمش نوشروانه اضافت لامیه بوندن رانك تشدیدیله مشهوردر
نوشروانده جایزدر تخفیف ایله نوشنیدر و انده جمیعا انوشیروانده متعدد
بخیر زنده یه متعلقدر بسی چوق دیمکدر یعنی چوق زمان کذشت فعل ماضی مفرد

رد ابن سید علی
رد شمعی
رد ابن سنکه وسودی
رد شمعی
رد شمعی
رد کافی

غایب کچدی دیمکدر محصول بیت نوشروانك مبارك آدی خیر ایله دیریدر
یعنی عالمده خیر ایله آکیلور اکرچه که چوق زمان کچدی که نوشروان قلمادی
یعنی فوت اولدی نماند لفظنی فوت اولدی معناسنه ده استعمال ایدرلر شاید بعد
ترکیده ده بعض یرلرده فوت اولدی دیجك یرده قلمادی دیرلر بس دنیاده
قلمادی دیبی بو استعمالی بلمز ایمش که دنیاده لفظنی تقدیر ایلمش بعض تواریخده
یازمشلر که سلاطین ماضیه دن انوشروان کبی عادل و منصف پادشاه کلمش
قرق سکز ییل مقداری سلطنت سوردی قرق طقوزنجی ییل حضرت عالم پناه رسول اکرم
مرشد عالم شفاعة الامم محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم ظهوره کلدی
و اندن صکره سکز ییل یاشادی و حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم انك
سلطنتی زماننده دنیایه کلمسیله فخر ایلمشدر انك کبی مناقب و مآثری
چوق پادشاه دنیایه کلممشدر **خیری کن ای فلان و غنیمت شمار عمر · زان پیشتر که بانك بر آید فلان نماند** خیری یا حرف وحدت و یا تنکیر
کن فعل امر مفرد مخاطبدر ایله دیمکدر فلان الفاظ کنایه دندر یعنی انسان تسمیه
اولنان اسملردن کنایه در بوندن منادی اولمش واو حرف عطف شمار فعل امر
مفرد مخاطب عمر مفعول اولی و غنیمت مفعول ثانیسی زان از اندن مخففدر
بانك آواز معناسنه در بر آید چیقار دیمکدر بوقار و کلر دیبی غلط سویلمش
بو ایکی بیتده نماندك معناء لازمیسی اولدی یعنی فوت اولدی دیمکدر محصول
بیت ای فلان دنیاده صاغ اولوب دیری ایکن خیر ایله و عمری و حیاتی غنیمت
بیل اول کوندن اول که آواز چیقا که فلان قلمادی یعنی اولدی حاصلی
خلق سنك ایچون فوت اولدی دیمکدن اول دنیاده خیرات و حسنات ایله
حکایت ملك زاده را شنیدم که کوتاه بود و حقیر و دیکر برادران بلند و خوب روی ملك زاده پادشاه زاده دیمکدر و یا حرف وحدت
و همزه حرف توصل و را ادات مفعول کوتاه الفلمه والقسر قیصه دیمکدر
قصیر معناسنه بلند یوکسك بوندن بویلو معناسی مراددر خوب روی وصف
ترکیبیدر کوزل یوزلو معناسنه محصول ترکیب بر پادشاه زاده یی اشتدم

رد شمعی وکافی
رد شمعی

که قیصه بویلو ایدی و کوده نشدن و نظرده حقیر و کندودن غیری قرنداشلری
بویلو و کوزل بوزلو ایدی یعنی هیچ بر خصوصده کندو به بکزمزلر دی برادر اش
خوب روی تعبیر ندن بعضلر کندو قبح الخد و زشت روی ایدی دیشلر اما
حقیر لفظی زشت روی اولمانی مستلزم دکل فتأمّل بار پدر بکراهت
واستحقاف در روی نظر کرد بار بوندن کرّة معناسنه در و یا حرف وحدت
برکرّه دیمکدر بکراهت با حرف مصاحبت کراهت تخفیف یا ایله مصدر
درکِرَه دن یعنی علم بایندن چرکینلک معناسنه استحقاف استفعال بابندن
مصدردر بوندن حقارت معناسی مراددر حرف صله در بامعناسنه
وی ضمیری پدر کوتاه راجعدر نظر کردك فاعلی پدره یدر محصولِ ترکیب
برکرّه باباسی قرنداشلری بانندن بوکه حقارت نظریله باقدی پسر بفراست
دریافت با حرف مصاحبت فراست زیرکلکدر دریافت فعل ماضی مفرد
غایبدر افعال قلوبدن اکلادی معناسی معلوم اوله که یافت درحرفیله
مستعمل اولنجه افعال قلوبدن اولور تفطّن معناسنه اما حرف درنز مستعمل
اولنجه وجدان معناسنه فاحفظ پسر پدرینک اکا حقارت نظریله نقدیکی
اکلادی یعنی باباسی بونک خوار وحقیر اولدوغینه متعلق بردنه سویلمدی
لکن قلبندن کچوردی کانه که کوکلندن نه اولیدی که بوده قرنداشلری
کبی اولایدی دیو کلمش پس پسر عاقل وزکی اولدوغندن باباسنک
ضمیرینی اکلادی وکفت ای پدر کوتاه خردمند به از نادان بلند
دخی پدر حقیر دیدی ای پدر عاقل کوتاه جاهل بلندن یکدر نه هرچه
بقامت مهتر بقیمت بهتر اویله دکلدر که قامتده اولو رق اولان قیمت
وبهاده یکرك وار تعرف اوله کوردمیسن که الشاة نظیفة والفیل
جیفة بو ایکی فقره نک هر بریسی بر مبتدا وخبردن مرکبدر شاة قیون
پاك وطاهر معناسنه در فیل معروف بیلدر معروف جیفه مردار معناسنه در
بو ایکی جمله ما قبلنده ایکی جمله علتدر بلکه تنویر وتوضیحدر یعنی قیون
کوچکدر اما طاهردر و فیل بو یوکدر اما مرداردر بیت

ردّ شیخ

اقل جبال الارض طور وانه ٭ لاعظم عند الله قدراً ومنزلا اقل
لغتده اسم تفضیلدر آز رق معناسنه اما بونده اصغر مراددر کوچکرك
دیمکدر لفظاً مرفوع مبتدا جبال جبلك جمعیدر طاغلر دیمکدر لفظاً مجرور
مضاف الیه در ارض ده بویله در طور لفظاً مرفوع خبر مبتدادر سریان
دلینده وعرب دلینده طور طاغه دیرلر اما بونده مراد طور سینین در که
مَدْیَنْدَه بر جبلك اسمیدر که حضرت موسی پیغمبر علیه السلام انده الله کلامینی
استماع ایلدی واو واو حرف حال ان اسمیله که طوره راجع ضمیردر مصراع
ثانیه مرهوندر لاعظم لام حرف تأکید واعظم لفظاً مرفوع خبر اندر و
ان اسمیله وخبریله محلاً منصوب حالدر طوردن عند اعظمه متعلق مضافدر
لفظة الله قدراً منصوبدر تمییز لکله ومنزلا اکا معطوفدر محصول بیت
بو بیت تنویر ایدر ما قبلنده مذکور اولان فارسی وعربی جمله لری یعنی یر یوزنده
اولان طاغلرك کوچکی طور سنین درحال بوکه الله قتنده قدر ومرتبه
جهتندن سائر طاغلردن اولورقدر زیرا الله تعالی قرآنده آنکله قسم ایلمشدر
بر ایکی یرده وحضرت موسی ایله تکلم واکا تجلی انده واقع اولمشدر پس شاه
زاده دیرکه بنده کوچکم اما برهنرم قطعه آن شنیدی که لاغر دانا
کفت روزی بابله فربه لاغر دانا بیانیه ومصراع ثانیه مرهون روزی یاحرف
وحدت با حرف صله وآبله احمق فربه فانك فتحیله ودانك سکونی وبانك
کسری وهاء اصلیه ایله سموز دیمکدر محصول بیت اول سوزی اشتدکمی که
اریق عالم بر کون سموز ابلهه دیدی یعنی دیدوکنی اشتدکمی اسب تازی
اگر ضعیف بود همچنان از طویله خر به اسب تازی عربی آت زیرا تازی
عربی دیمکدر عرب دیمك دکل همچنان ضعیفلغی ایله بیله دیمکدر طویله معروف
وهمزه اضافتیچون کلمشدر خر حماردر به یك دیمکدر محصول بیت مقبول
قول بوبیتدر عربی آت اگر ضعیف ده اولورسه بویله ایکن بر طویله مرکبدن
یکدر و مقبولدر بو ایکی بیتك قافیه سنده دا و با لزوم ما لا یلزم واقع اولمشدر
وها حرف روی حاصلی قافیه معمولدر تجزئی طریقیله تأمل تدر طویله ده همزه حرف

ردّ شیخ

ردکلامع وشمع وکاخ

وحدتدر دینیلر غلط سویلمشلر بدر بخندید وارکان دولت بپسندیدند و برادران بجان برنجیدند محصول ترکیب پدر حقیر مذکور نثر و نظمی اوقویجه باباسی ذوقندن کولدی و ارکان دولت یعنی اندہ حاظر اولان اکابر بکندیلر و قرنداشلری جان و کوکلدن انجندیلر بجان دیمک جان کوکلدن دیمکدر نظم
تا مرد سخن نکفته باشد ✤ عیب وهنرش نهفته باشد تا حرف توقیت مادام معناسنه مرد مبتدا نکفته نون حرف نفی نکفته ماضیدن قسم در سویلمش حرف نفیله سویلمش دیمکدر فاعلی تحتنده مرده راجع ضمیردر سخن مقدم مفعولیدر باشد فعل مضارع مفرد غایب اولہ دیمکدر فاعلی تحتنده مرده راجع ضمیردر عیب مبتدا همزه اکا معطوف شین ضمیر مرده راجع نهفته ماضیدن قسم مفرد غایب کیزلو دیمکدر فاعلی تحتنده عیب وهنر تنازع طریقیله راجع ضمیردر باشد کده فاعلی بویله در محصول بیت مادام که کشی سوز سویلمیه اول عیب وهنری نهفته و مخفی اولور حاصلی کشینک علمی و معرفتی کلماتندن اکلنور نتکه دیباجه ده زبان در دهان بیتنده کچدی
هر بیشه کمان مبر که خالیست ✤ شاید که پلنک خفته باشد بیشه بای عجمینک کسریله لفظ عربیدر نجی بیشه درلر و ترکیجه مشه معروفدر کمان مبر که مقدم مفعولیدر که حرف بیان حالی بوشدر دیمکدر نهی معناسنه شاید لایقدر و جایزدر معناسنه که حرف بیان پلنک بای عجمینک فتحیله قبلاندر دیمکدر خفته یاتمش و اویومش دیمکدر محصول بیت هر بیشه خالی و تهی ظن ایلمه یعنی بر نجی حیواندن بوشدر صنمه جایزدر که انده پلنک یاتمش واویومش اوله بعض نسخه ده بیشه یرینه بیشه دوشمش بای عجمی و سین مهمله ایله الاجه معناسنه وکه خالیست یرینه نهالی دوشمش نونک فتحی وکسریله قبلاندر دریسی سکلنده اولان خلی معناسنه پس پلنک مضاف اوقونور اضافت بیانیه ایله محصول بیت هر الاجه کمانه ایلمه نهالیدر یعنی هر الاجه کوردوکنی نهالی صانمه جایزدر که یاتمش واویومش قبلان اوله اول کوردوکک الاجه معناسی اوله کورده پلنک اضافتی تجویز ایلین بی فایده تجویز ایلمش بو ایکی بیتی رباعی دیبو یازان او زان شعردن خبردار دکل ایمش شنیدم که دران مدت ملک را دشمنی صعب روی نمود دشمنی یا حرف وحدت و صعب صادک فتحی و عینک سکونیله صرب معناسنه در یعنی شدید

دوی نمودک مقدم مفعولیدر یعنی اشتدمکه اول مدتده که پدر حقیر بو کلماتی ایلدی پادشاهه بر صرب دشمن یوز کوستردی یعنی بر قوی خصم ظاهر اولدی نمودن ماضی در غایبدندن معناسنه دیبن لغت عجمدن خبردار دکل ایمش و صعب روی وصف ترکیبیدر شدید الخصومة دیمکدر دیبن زیاده کج یوریش چون دو لشکر روی بهم آوردند اول کسی که اسب در میدان جهانیدان پسر بود و کفت لشکر معروف عربیسی عسکردر عینک و سینک مهمله ایله دوی اوردنک مفعول صریحی وبهم غیر صریحی کسی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت اسب جهانیدنک مقدم مفعولی ودر میدان ظرف مکانی جهانیدنده الف ونون حرف تعدیه در زیرا جهید فعل ماضی مفرد غایبدر صچرادی معناسنه وجهانیدنده صچراتدی دیمکدر جهانید جیم عربینک فتحیله جیم عجمیله دیبن بیلمز ایمش اول مبتدا و آن پسر بود خبری محصول ترکیب چونکه ایکی عسکر بری برینه یوز کتوردیلر یعنی رو برو اولدیلر حاصلی مقابل اولدیلر اول برکسه که صواش میداننده آتی صچراتدی اول پسر ایدی و دیدی یعنی بو قطعه یی اوقودی قطعه آن نه من باشم که روز جنک بینی پشت من آن منم کاندر میان خاک وخون بینی سری نه حرف نفی معنا جهتندن باشم فعلنه مقیددر تقدیری آن من نه باشم در فعلندن منفصل ولغه های رسمیله یازلدی روز جنک لامیه بینی فعل مضارع مفرد مخاطبدر بیندندن کورسن دیمکدر خطاب عام طریقیله پشت من لامیه کاندر اصلنده که اندر در ضرورت وزن ایچون منفصل اولدی میان خاک لامیه دریای بطنیه ایله خون خاکه معطوف سری یا حرف وحدت محصول بیت پسر دیدی بن اول کیمسه دکلم که صواش کوننده بنم ارقم کوره سن یعنی فجار دکلم بلکه بن اول کیمسه یم که خاک وخون بر باش کورهسن یعنی اول کورد دوکک باش بنم باشمدر حاصلی میدان کوننده دشمن ایله صواش ایدوب کله سنی خاک وخون میاننده غلطان ایدنم و آرایدنلردن دکلم بعض شراح سری لفظنی یعنی راسی دیمکله تفسیر ایلمش ظاهر بودرکه یای متکلم ظن ایلمش والا آرانسه دیمک کرک ایدی پس یعنی راسی یاسندن وحدت معناسی اخذ ایلمک زیاده بعید در فتأمل کان که جنک آرد بخون خویش بازی میکند

ردکلامع

ردسروری

ردکافی

ردان سید علی

ردکافی

ردسروری وشمع

ردکافی وشمعی

روز میدان انکه بگریزد بجون لشکری کان که حرف تعلیل ان اسم اشارتدر
مقدردکه تقدیری کان کس که در بازی او بونه دیرلر روز میدان بازی میکند
وجنك آرده وبگریزده ظرف اولمغه قابلدر لشکری یا حرف وحدت محصوکت
بن قچوب فرار ایدنلردن دکلم زیرا اول کمسه که صواشکوزر یعنی صواش ایدر
کندو قاتیلا او یون ایدر یعنی کندو قابلیه او یناریمیدان کوندم اما اول کمسه که
میدان جنکدن قچار بر لشکرك قابلیه او یناری حاصلی جنك بیدا ایدن کندو یه قیاد
اما قچان تمام عسکره قیاد زیرا انك قچماسیله تمام عسکره انهزام لازم کلور
منه سندم بجون لشکری بگریزده تعلیق ایلین غریب ملاحظه یه مالك وقادر
ایش این بکفت وبر سپاه دشمن زد وتنی چند از مردان کاردیده بیند اخت
یعنی بو بیتلری سویلدی وکندو یی دشمن لشکری اوزرینه اوردی یعنی دشمنه
برکزدن حمله وهجوم ایلدی وایش وصواش کورمش ارلردن بر نچه تنی یعنی شخصی
بیفدی حاصلی برنچ بهادر قتل ایلدی بعضلر وبر سپاه دوشمن زدك تقدیری
وبر سپاه دوشمن شمشیر زد دیمشلر لکن مرادم مذکوردر بو دکلدر فقد بر چون
پیش پدر آمد زمین خدمت ببوسید وکفت بوایشلردن صکره چونکه
باباسی یانینه کلدی خدمت یرینی اوپدی ودیدی یعنی طریق ادبی باباسی
اوکندم رعایت ایدوب بو قطعه یی سویلدی قطعه ای که شخص منت
حقیر نمود ❊ تا درشتی هنر نپنداری ای حرف ندا منادی محذوف تقدیری
ای کیمسه دکه حرف رابط صفت شخص دن مراد وجود در منت تا ضمیر خطاب
نمود فعل لازم کوردندی دیمکدر تا ادات تنبیه اکاه اول صاقین دیمکدر حسامتدن
کنایه در نپنداری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب پندار پدندن پنداشتن دکل
ظن ایلمه سین دیمکدر محصول بیت ای شول کیمسه که بنم شخصم ووجودم سکا
حقیر کوردندی غافل اولمه کوده ایریلکنی هنر ظن ایلمه سین یعنی هر ایری کوده لو
اهل هنر اولمز وهر کوجك کوده لو بی هنر اولماز حاصلی شجاعت وبسالت
داحقدر جسامته وعدم جسامته کوده دکلدر دیمك اولندم که کلمه سنی
منادی اعتبار ایدوب معناسی ای کیمسه بنم شخصم سکا حقیر کوردندی دیبن

رد شمعی

رد ابن سید علی وبروری

استقامت

استقامت معنادن اکاه دکل ایمش بو بیت حکایه اولندم باباسی کندو یه
حقارت نظریله بقدوغنه ناظر دردشتی بی بوندن غلظت وخشونت معناسنه
اخذ ایلین غلظت ایلمش اسب لاغر میان بکار آید ❊ روز میدان نه گاو پرواری
اسب لاغر میان اضافتی توصیف ترکیبدر ولاغر میان وصف ترکیبدر
اورته اریق آریق آت یعنی نه قتی سموز ونه قتی اریق زیرا قتی سموز اولنجه آغرلقدن
حرکت ایدمز وقتی اریق اولنجه ضعفندن قلدایه مز پس نه قتی سموز کرك
ونه قتی اریق بکار یا حرف صله وکار ایهام طریقیله مذکوردر زیرا ایشه وصواشه
شاملدر نته که مردان کاردیده ده کجدی بکار آید مصراع ثانیه مرهوندر
روز میداندن مراد صواش کونیدر التزاما کاو صغر دکه عربجه بقر دیرلر
پرواری یا نسبت ایله بسلی معناسنه در یعنی ذبح ایلمك ایچون بسلدکلری
حیوان اضافت بیانیه محصول بیت اورته اریق آت میدان کونندم ایشه
وصواشه کلور یعنی یارار بسلی سموز صیغر یارامز حاصلی جنك آتلری نه قتی سموز
کرك نه قتی اریق اسب لاغر میانك معناسی یعنی درمیان میدان دیبن عرب
فارسی بیلور مش طیب الله انفاسه وبلی اریق آت ایشه کلور میدان کونندم
وجولان کوننده انجه بللو آت یارار دیینلر عندیات سویلمشلر عفا الله عنهما
یعنی کورمزمیسن که انجه بللو اولوب صورتا ضعیف کورینن آت دیبن امثالی
اثر نجه بو رومنده اورده اند که سپاه دشمن بسیار بود واینان اندك
طایفه آهنك کریز کردند طایفه یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل
آهنك قصد کریز اسم مصدر در کریز یدندن کریختن دن دکل نچه معناسنه
محصول ترکیب روایت ایلمشلردر که دشمنك عسکری جوق وبونلر آز ایدی
بونك عسکرندن بر بلوکی قچمه یعنی فرار قصدین ایلدیلر بر نعره بزد وکفت
ای مردان بکوشید تا جامه زنان نپوشید یعنی پس بونلرك قچمغه قصدین
کورنجه بر نعره اوردی یعنی چقردی ودیدی ای صواش ارلری چالیشك یعنی
صواشدن قچمك تا کم عورتلر لباسین کیمیه سز زیرا قچق ارلره عیبدر بعض
نسخه ده تا برینه یا دوشمش النندم ایکی نقطه ایله ونپوشید یرینه نون ایله نپوشند

رد سروری

رد سروری

رد ابن سید علی

رد سروری وشمعی

رد کافی

رد سروری وشمعی

دوشمنی ایلدی یعنی یاکوششی ایلدی و یا عورتلر لباسنی کییك تا جامهٔ زنان بپوشند
اشارتدر اول قصه که جنك محلندن فجاز زنه لباسنی کیدوب تشهیر ایلدکلری
سواران بکفتن او تهور زیادت کشت و بیکبار حمله کردند شنیدم
که هم در آن روز بر دشمن ظفر یافتند سواران جمع سوار در آتلولر دیمکدر
بکفتن اوباحرف سبب و اضافت مصدرك فاعلنه در تهور تفعل بابندن
مصدردر دلیجه وار باشیه دخول دیرلر بوندن مراد هجوم و اقدامدر با
حرف تاکید یکبار دفعهٔ یعنی براوغوردن ظفر غلبه معناسنه در محصول
ترکیب آتلولر برك سویلمسی سببیله تهوری زیاده اولدی و براوغوردن
حمله و هجوم ایلدیلر اشند مکه هان اول کون دشمن اوزره ظفر بولدیلر یعنی
انلره غلبه ایلدیلر ملك سر و چشمش ببوسید و درکنار کرفت و هر روز
نظر بیش کرد تا ولی عهد خویش در کنار کرفت قوجدی دیمکدر در آغوش
کرد دیمکدر تا حتی معناسنه در ولی بوندن حاکم معناسنه در وعهد
زمان دیمکدر خویش کند و بوندن صکره بر کرد مقدردر حاصلی بیر بوقدر
هنرلرایلدکدن صکره بادشاه باشنی وکوزینی اوپدی داخی آنی قوجدی
وهر کون نظر والتفاتنی اکا زیاده ایلدی حتی کند و زماننك حاکمی ایلدی
حاصلی صاغلغندن یرینی اکا تعیین ایلدی درکنار کرفتك در آغوش کرد
بیك دست دیمن بیك دست قیدینی زائد ایلمش بو عبارت وصلتدن
کنایه در دیمن عندی سویلمش و قوجاغنده طوتدی دیندن حق ادا ئی
ایلمش ولی عهد خویش کردك معناسنی کندودن صکره بادشاهلق اول
بیره مفوض اوله دیمن ولی عهدك معناسنی بیلمزایمش برادران حسد
بردند و زهر در طعامش کردند خواهرش از غرفه بدید و دریچه
برهم زد پسر دریافت و دست از طعام باز کشید و کفت محالست
که هنرمندان بمیرند و بی هنران جای ایشان کیرند خواهر واو سیله
قیز قرنداش و ایکی شین ضمیر پسره راجعدر غرفه یجمنك ضمیله و رانك
سکونیله چارداق دیمکدر دریچه پنجره دیمکدر بوندن کشنك مراد در یعنی پنجره

رد ابن سید علی
رد سروری
رد شمعی
رد لامعی

قبولری

قبولری برهم زد یری بیربینه اوردی پسر فهم ایلدی دیمکدر محصول ترکیب بادشاهك
پسره زیاده نظر والتفاتی ایچون قرنداشلری حسد ایلدیلر یعنی ایلدیلر و آنی
اولدرمك ایچون یمکینه زهر قاندیلر قیز قرنداشی بو حالی چارداقدن کوردی
و پنجره قبولرینی بری بیربینه اوردی پسر اکلدی والینی طعامدن چکدی و دیدی
محالدرکه اهل هنر اولنلر اوله لر وهنرسیزلر انلرك یرینی طوتالر حکایه اولنان
بو روایه کلنجه شو بله معلوم اولدیکه مذکور پسر هم شجیع وهم فهیم و ذکی اوله
بیت کس نیاید بزیر سایهٔ بوم ور همای از جهان شود معدوم بزیر باء
حرف صله زیر آلت معناسنه در عربجه تحت دیرلر سایه کولکه بوم بیقوش دیدیکی
شامتله مشهور طیردر اضافتلر لامیه لردر ورا کردن مخففدر همای بمن و
مبارکلکله مشهور قوشدرکه هرکیمسه یه که کولکه سی دوشسه یا پادشاه اولور
و یا زیاده اولور دولتلو اولور بوندن غیری چوق خاصه سی یازارلر بر خاصه
سیده بودرکه هواده بوم دیرلریا و ریسی هواده چیقار و چیقدیغی
اوجار محصول بیت بیقوش کولکه سی التنه کیمسه کلمز اکرجهاندن هما قوشی یوق
اولورسه ده یعنی بن اولورسمده سلطنت سیزك اوزریکزده قرار ایلمز
پدر را ازین حالت آکاهی دادند برادرانش را بخواند و کوشمالی
بواجبی داد پدر را تقدیری بدرش راد در قرینه قایم اولدیغی ایچون
ضمیر حذف اولندی آکاهی یا حرف مصدر دادند فعل ماضی جمع غایب
معنایه لازمیسی دو بردیلر در کوشمال لغتده قولوق او مقدر اما اصطلاح خزم
تادیب معناسنه در یا حرف وحدت و یا تنکیر بواجبی تقدیری بقول
و نصیحت واجبی یا حرف تنکیر حاصلی باباسنه بو حالتدن آکاهلق ویردیلر
یعنی بادشاهه بو زهر قصه سنی اعلام ایلدیلر قرنداشلرینی دعوت ایلدی
و هر برینه طریق وجوبله پند و نصیحت ویروب تادیب ایلدی پس هر یکی
را از اطراف بلاد حصهٔ مرضی معین کرد تا فتنه بنشست و نزاع برخاست
بلاد دبالنك کسریله بلدك جمعیدر شهر دیمکدر مرضی اسم مفعول در رضی
یرضی دن یعنی علم بابنك ناقص واوییندن تا حرف تعلیل نزاع مفاعل

بابینك مصدرنانیسی دیرخاست قالقدی یعنی رفع اولدی کتدی محصول
ترکیب بابالری هر برینی تادیب تام ایلدکدنصکره هر برینه اطراف بلاددن
راضی اولاجق مقداری حصه تعیین ایلدی تاکیم فتنه اوتوردی و رفع اولدی و نزاع
قالدی یعنی رفع اولدی کتدی وکفته‌اند ده درویش درکلیمی بخسبند و دو پادشاه
در اقلیمی نکنجند کلیم کاف عجمك کسریله ترکیجه کافر بك کسریله کلیم دیدکلری دوشنه
جك بساط انجا مکرم متبعلرندن کاف عربیله مسموعدر بخسبند فعل مستقبل
جمع غایب یاتورلر و اویورلر دیمکدر نکنجد ده فعل نفی مستقبل مفرد غایب صغماز
دیمکدر محصول ترکیب اون درویش برکلیمده یاتورلر و اویورلر اما ایکی پادشاه
اقالیم سبعه‌دن براقلیمه صغمازلر قطعه نیم نانی کر خورد مرد خدا بذل
درویشان کند نیمی دکر نیم یاریم دیمکدر نصف معناسنه نانی یا حرف وحدت
مرد خدا اهل الله معناسنه در بذل درویشان مصدرك مفعولنه اضافتیدر
کندك فاعلی تحتنده مرد خدایه راجع ضمیردر دیمی یا حرف وحدت محصول بیت
اکر خدا دوستی یاریم اتمك ییرسه درویشلره وفقرایه بذل واعطا ایدر اول
بریاردوسنی یعنی یاریسینك یاریسنی حاصلی البته کیره نك یاریسی مقصود
اتمکینی یا لیکن نیمی دیمکدر وجایزدرکه نیمی دکردن مراد البته کیرن یمك
بولداشی اولان نیم اوله معلوم اوله که نیم نانه مضاف اولمق لازمدر قدیر
ملك اقلیمی بکیرد پادشاه همچنان در بند اقلیمی دیکر ملك اقلیم لامیه
در اقلیمك حکومت و سلطنتی معناسنه و یا حرف وحدت محصول بیت
پادشاه براقلیمك ملکنی آلور ضبط ایدر انکله قانع اولمیوب که ایکنجی براقلیمك
ملکنی فتح ایدوب تصرف الملق قید وهواسنده در حاصلی هر پادشاه بو لسه
تمام دنیایی فتح ایدوب تصرف الوردی حاصلی درویش ربع نانله قانع اولور
اما پادشاه ربع مسکون ایله انجق قناعت ایدر حکایت طایفهٔ دزدان
عرب بر سر کوهی نشسته بودند و منفذ کاروان بسته طایفهٔ دزدان
عرب اضافتلر بیانیه در کوهی یا حرف وحدت منفذ اسم مکاندر نفذ
ینفذدن یعنی نضر بابندن کچجك یر دیمکدر حاصلی عرب حرامیلرك طایفه‌سی

ردسروری وشیع

ردسروری وسمی

برطاغده باشنده اوتورمشلر ایدی طایفهٔ همزه‌سی حرف وحدت طوتانلر
ایکی وجهله خطا ایلمشلردر بری بودرکه وحدت مقامی دکل زیرا بو بیله اولسه دزدانك
اعرابدن محلی اولمزدی و ثانیا وحدت یاء بجون منصوص یاد و همزه دکل و رعیت
بلدان از مکاید ایشان مرغوب و لشکر سلطان مغلوب رعیت بلدان
بانك ضمیرا بلدك جمعیدر شهرلر دیمکدر مکاید مکیدك جمعیدرکه مصدر میمیدر
مکر معناسنه کیدك جمعیدر دیین خلاف سویلمش مرغوب اسم مفعولدر
رعبدن رانك ضمیله قورقمش دیمکدر حاصلی ترکیب داخی مذکوردزدانك
حیله و مکرلرندن شهرك رعایاسی و پادشاه عسکری مغلوب ایدی بحکم
آنکه ملاذی منیع از قلهٔ کوهی بدست آورده بودند و ملجأ و مأوای
خود ساخته بحکم با حرف مصاحبت و حکم بونك کبی یرلرده سبب و علت
معناسنه‌در ملاذ اسم مکاندر صغنجاق یر دیمکدر و یا حرف وحدت منیع
محکم معناسنه‌در قله طاغ باشی قنه ده دیرلر کوهی یا حرف وحدت بدست
با حرف صله آورده ماضیدن قسم مفرد غایب کتورمش دیمکدر بودند ادات
جمع زمانیه کتورمشلر ایدی دیمکدر ملجأ و مأوا بوندن ایکیسی بر معنایه‌در
صغنجاق یر یعنی مقام و مکان ساخته ایلمش کنه ماضیدن قسم مفرد غایب
ایلمش دیمکدر تقدیری ساخته بودند محصول ترکیب سلطانك لشکری
اول سببدن مغلوب ایدی که محکم صغنجاق بیر برطاغ باشنده الکتورمشلر
و کندولره مقام و منزل ایلمشلردی حاصلی برطاغك صعب یرنده اولورلر
لردی که انلره ظفر بولمق مشکل ایدی مدبران ممالك آن طرف در دفع
مضرت ایشان مشورت کردند مدبران جمع مدبردر اهل تدبیر معناسنه
ممالك جمع مملکت اضافتلر لامیه‌لردر دفع مضرت اضافتی مصدرك
مفعولنه‌در مضرت میمك فتحیله و تشدید را ایله ضرر معناسنه مصدر
میمیدر ایشانه اضافت لامیه‌در مشورت میمك فتحی و شینك سکونی و واوك
فتحیله انتقلق دیمکدر میمك فتحی و شینك ضمی و واوك سکونیله ده لغتدر شوارده
دیرلر حاصلی اول طرف مملکتلرك مدبرلری دزدان عربك ضررلرینی دفع

ایلمکدر داشقلق ایلدیلر کە این طایفهٔ بر ین نسق دوزکاری مداومت
نمایند مقاومت با ایشان ممتنع کردد نسق نونك وسینك فتحەلریلە لغتدە
نظم معناسنەدر اما بوندە اسلوب مراددر دوزکاری یاحرف وحدتلە مداو[مت]
مفاعلە بابندن مصدردر دوام معناسنە حاصلی ملازمت دیمکدر مقاو[مت]دە
مفاعلە بابندن مصدردر مقابلە دیمکدر با مع معناسنە حرفدر کردد فعل مضارع
مفرد غائبدر کردیدندن انتقال معناسنە یعنی انلر ایلە مقابلە وجنك ایلمك
امکاندن امتناعە منتقل اولور محصول ترکیب مشورتلری بو اولدیکە اکر بو
طایفە بو اسلوب اوزرە بر زمان ثبوت ودوام کوسترلرسە بونلر ایلە مقابلە
ممتنع اولور حاصلی مشکل اولور زیرا اواردیجە زیادە اولورلر وهر یردە کە
بر مفسد واردیسە بونلرە ضم اولور درختی کە اکنون کرفتست پای
بنیروی شخصی برآید زجای پایدن مراد کوکدر یاحرف مصاحبت نیرو
نونك کسریلە قوتە دیرلر شخص اضافی لامیەدر یاحرف وحدت برآید بوندە
چیقار معناسنە زجای تقدیری زجایش در ضرورت وزن ایچون وقافیە ایچون
شین حذف اولندی محصول بیت براعج کە شمدی یعنی تازە لکوك طوتمشدر
حاصلی یکی دیکلمشدر بر شخصك قوتیلە یرندن چیقار وقوپار یعنی جزوی نسنە
ایلە چیقار بعض نسخەدە شخصی یرینە مردی واقعدر براید ك معناسنی یوقاری
کلوردیمك حق ادا ایدمەمش نیروی نونك فتحیلە دیمك لغت کتابلرینە
مخالف سویلمش ورش همچنان روزکاری هلی ✲ بکردونش از بیخ بر نکسلی
ورش اصلی واکرش در ضرورت وزن ایچون تخفیف قیلندی همچنان کذلك
دیمکدر یعنی الآن اولدیغی کبی هلی فعل مضارع مفرد مخاطبدر هلیدندن
ترك ایلمك یعنی خالی اوزرە قومق حاصلی اهمال ایلمك یاحرف مصاحبت
کردون بوندە قوتلی معناسنەدر کە بعض مملکتدە عربە یرینە استعمال ایدرلر
عربجە عجلە دیرلر عینك وجیمك فتحەلریلە ایکیشین ضمیر درخت راجعدر بیخ
بانك عربینك کسری وسکون یا ایلە کوك دیمکدر بر حرف تاکید نکسلی فعل نفی مستقبل
مفرد مخاطب کسلیدندن کافك ضمی وکسریلە لغتدر قیرمق واوزمك معناسنە

د دشمع دد دزدرو

محصول بیت اما اکر معهود درختی بر زمان ایچلین حالی اوزرە قویوب
اهمال ایدرسك آنی کوکیدن تکلی ایلە قوپاریازسك یعنی تکلی چکرایکی اوکوز
قوشولسە کوکیدن اوزرە مرسك دیمکدر هلی فعلنی هشتن مصدرندن اشتقاق
ایلین سهو ایلمش ونکسلی فعلنی کسیختن مصدرندن اشتقاق ایلیندە
غلط ایلمش سرچشمه شاید کرفتن بیل ✲ چو پرشد نشاید کذشتن بپیل
سرچشمه لامیەبکار باشی دیمکدر شاید بوندە ممکن معناسنە فعل مضارع مفرد
غائبدر یاحرف مصاحبت بل دمور کورك کە بوقادو وبلاییتدە انکلە باغ
وبستان بللرلر بعض نسخەدە بیل یرینە میل یازار طبیخ معناسنە بر بوندە چوق
معناسنەدر نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غائب ممکن دکل معناسنە باحرف
مصاحبت پیل فیل دیمکدرکە اندن معتبردر محصول بیت بیکار باشنی بل ایلە
طوتمق وجریاندن مانع اولمق ممکندر یعنی آز اچوق نسنە ایلە اقمەدن منع
ایلمکە قابلدر اما چونکە صو چوق اولە آنی فیل ایلە کچمك اولماز باخصوص کە فیل
صو صونوکبی زیادە بوزکوچدر انك ایچون مصنف قدس الله سره فیلی
تعیین ایلدی صواقماغیلە یا الحق چوغالوب فیل ایلە کچمك اولماز دیمك مقامە
مناسب سویلمش اکرچە فیل بالحقیقە زبوندر دوم کبی سخن بر ین مقرر شد کە
یکی را تجسس اینان برکما شتند وفرصت نکاه داشتند تا وقتی کە بر سر
قومی دانده بودند وبقعه حالی ماندە سخن مبتدا بر ین اتفاق مقرر شد
خبر مبتدا کە حرف بیان تجسس یاحرف صلە تجسس تفعل بابندن مصدر
درجاسوسلق ایلمکە دیرلر بر حرف تاکید کماشتند فعل ماضی جمع غائبدر کافك
ضمیلە حوالە ایلدیلر دیمکدر نکاه داشتند حفظ ایلدیلر تا انتها وغایت ایچون
وقتی یاحرف وحدت کە بر سر قومی بر حرف استعلا سر تحسین لفظ ایچون قومی
یاحرف وحدت بقعه یارهٔ از زمین بوندە مراد اولدقلری یردرحالی
بوش دیمکدر نهی معناسنە ماندە لفظ مشترکدر لازمە متعدی بیننده
لازم اولنجە بقعەلری خالی قالمشدر دیمکدر وبر بود تقدیری اولمق کرك متعدی
اولنجە بقعەلرینی خالی قومشلردیمکدر وکذا بر بودند تقدیری اولنور
د دسروری

دڭاس سندعلی وسروری
دڭسوری

بو تقدیرجه محصول ترکیب سوز بو اتفاق اوزره مقدّر اولدیکه برکیسه
انلرك جاسوسلغینه حواله ایلدیلر و فرصت زماننی رعایت ایلدیلر یعنی حفظ
ایلدیلر شول زمانه دککه بر طایفه نك اوزرینه سورمشلر یدی و بقعه
لری خالی قلمشدی و با بقعه لرینی خالی قومشلر ایدی حاصلی بر قومی غارت
ایلمکه کیدوب یرلرینی تنها قومشلر ایدی بو سر قومی راندرد بودندك معناسی
بر قومك باشنی اوزره سورمشلر ایدی دیمن قصور ایلمش مذ سندر ما نده
بو نده نهاده معناسنه در دیمن ایکیسینك ما بیننی فرق ایدر دکل ایمش تا قومی
که بو سر قومی راندر بو دندك معناسی تا شول زمانه دك که حرامیلر بر کو
بر کاربان بصیغه کتمشلر ایدی دیمن کاربان قیدی ظنیدر فقدبر تنی چند
از مردان واقعه دیده وجنك آزموده را بفرستادند تا در شعب جبل پنهان
شدند شبانگاه که دزدان باز آمدند سفر کرده و غارت آورده سلاح
بکشادند و غنایم بنهادند نخستین دشمنی که بر سر ایشان تاخت خواب بود چندان
که پاسی از شب بگذشت تند ه مراد مخصوصدر و یا حرف وحدت واقعه دیده
ایش کورمش معناسنه در تنبیه درکه بونك کبی اینلره مجرّب امورکیسه لر ارسال ایلمك
کرك جنك آزموده ماقبلینه عطف تفسیری کبیدر و را ادات مفعول آزموده
را رایتی دیدن صکره یازوب بونده حذف ایلمك ایدی قاعده سجع
دیمن خوب سویلمش زیرا سجع مانع دکل کرکسه بونك کبی روابط فقره نك
آخرینده یازلسون و کرکسه ایکنجی و اوچنجی وغیرینك نهایتی اولکی فقره نك
آخرینده وقوعی ارتیقدر فقدبر باحرف تاکید فرستادند فعل ماضی جمع غایبدر
کوندردیلر دیمکدر ارسال ایلدیلر معناسنه تا حرف تعلیل شعب شینك کسری
وعینك سکونیله طاغ ایجنده اولان یوله درلر جبل اضافت لامیه در شعب
جبلك معناسی بیاننده حرامیلر کذرکاهی اولان یولدر دیمن کذرکاه ادای
یرنده دکل فقدبر سفرکرده وغارت آورده هایه رسمیله حرف ترتب در سفر
ایدوب وغارت کتوروب دیمکدر سلاح سینك کسریله یاراق معناسنه در
قلیج وغیری کبی غنایم غنیمتك جمعیدر دوبولق معناسنه نخستین یای نسبت

ر دشمی

ر دشمی

ر دشمی

ر دشمی روری

ونون تاکید ایله اولکی دیمکدر زیرا نخست نونك و خانك ضمه لریله وسینك
سکونیله اوّل دیمکدر دشمنی یا حرف تنکیر و یا حرف وحدت بر حرف استعلا و سر
تحسین لفظ ایچون کلمش تاخت فعل ماضی مفرد غایب چابدی یعنی ایلغار ایلدی خواب
بونده اویقو معناسنه در پاس بعض معناسنه در و یا حرف وحدت محصول
ترکیب واقعه کورمش وجنك صنامش ارلردن بریجه شخصی ارسال ایلدیلر تا کیم
اولدقلری طاغ یولنده پنهان اولدیلر کیجه که حرامیلر کیرو کلدیلر سفر ایدوب
وغارت کتوروب یراقلرین بللرندن آچدیلر یعنی چوزدیلر و دوبولوغی قودیلر
اولکی دشمن که اوزرینه ایلغار ایلدی اویقو ایدی یعنی بوراغون کلوب اویودیلر
او مقدار که کیجه دن بر مقدار کچدی بیت قرص خورشید در سیاهی رفت
یونس اندر دهان ماهی رفت قرص خورشیددن مراد کونش جوره کیدر
یعنی جرم شمس سیاهی یای مصدری ایله قره کولق دیمکدر رفت کتدی دیمکدر
بعض نسخه ده رفت یرینه شد واقعدر معنابر در یونس یعنی پیغمبر اندر
ادات صله ماهی یای اصلیه ایله بالق دیمکدر اضافت لامیه در بیتده ادات
تشبیه مضمردر محصول بیت دزدان خوابه طالدی کانه که قرص خورشید
ظلماته کتدی حضرت یونس دهان ماهیه کتدی اویقویه زیاده طالوب
منغمس اولدقلرندن کنایه در حاصلی شدّت خوابدن تعبیردر مردان
دلاوران ازکین بدر جستند و دست همه را یکان یکان بر کتف بستند
کین کاف عربینك فتحی ومیمك کسریله پوصویه دیرلر بدر بای صله ایله طشره دیمکدر
جستند فعل ماضی جمع غایب صیچرادیلر دیمکدر دست همه لامیه و را ادات
تخصیص یکان یکان یانك فتحی وکسری ایله وکاف عجمیله بر بر دیمکدر عربیده
احاد دیرلر همزه نك ضمیله بر بونده حرف صله در کتف کاف عربینك فتحی و تانك
کسری وسکونیله یغرن معناسنه در فارسیجه شانه دیرلر بونده مراد در بستند
فعل ماضی جمع غایب آردینه بغلادیلر دیمکدر محصول ترکیب دزدان که قویو
اویقویه طالدیلر بهادرلر پوصودن طشره صیچرادیلر و بر بر بالکلرینی اردلرینه
بغلادیلر بامداد ان بدرگاه ملك حاضر آوردند همه را بکشتن اشارت

فرمود محصول ترکیب ایرشتی پادشاه درکاهنه جمعیسنی احضار ایلدیلر جمیع
سنك قتلینه اشارت بیوردی اتفاق در آن میان جوانی بود که میوهٔ
عنفوان شبابش نو رسیده و سبزهٔ کلستان عذارش نو دمیده
اتفاق اصلنده اوتفاق ایدی واو حرفدر حرف مجهوره دن و تا حرفدر حروف
مهموسه دن بینهماده تنافر وتباعد اولدوغی ایچون واوی تا یه قلب ایدوب
تائی تاده ادغام ایلدیلر اتفاق اولدی والف و نون تنوینده ن مبدلدر
دران میان اول اورتاده یعنی انلرك اراسنده جوانی یا حرف وحدت که حرف
رابط صفت میوه یلش وهمزه اضافت ایچون کلمشدر عنفوان اول معناسنه در
شباب بونده یکتلك دیمکدر وشین ضمیر جوانه راجعدر نو نونك فتحی ایله
یکی دیمکدر جدید معناسنه رسیده ماضیدن قسم مفرد غایب ایرشمش بود
لفظی مقدردر سبزه سینك فتحی وهاء رسمیله حچی معناسنه درامّا هاء رسمیسز
یشیل رنك معناسنه در کلستانه وکلستانك عذاره اضافتلری لامیه لردر
عذار بونك کبی یرلرده صقل بتن یره دیرلر دمیده ماضیدن قسم مفرد غایب
بونده بتمش دیمکدر که بربود مقدردر محصول فقریسی اتفاق اول حرامیلر
اراسنده برجوان وار ایدی که آنك تازه یکتلکی میوه سی یکی ایرشمش ایدی
حاصلی جوانلوغینك اوّلی ایدی یعنی تازه جوان ایدی داخی عذاری
کلستاننك سبزه سی یکی بتمش ایدی یعنی خطی تازه کلمش ایدی یکی ازوزرا
پای تخت ملك بوسه داد و روی شفاعت بر زمین نهاد وکفت
این پسر همچنان از باغ زندکانی برنخورده و از ریعان جوانی
تمتع نیافته توقع بکرم اخلاق خداوندی آنست که ببخشیدن خون
او بر بنده منت نهد پای تخت نرا دسر پایاغی در بوسه داد بحسب اللغه
بوسه ویردی دیمکدر امّا اوپدی معناسنده مستعملدر معلوم اوله که بعض
الفاظ عجم دادن و دهیدن وبونلرك مشتقاتله مستعملدر بوسه داد و
دشنام داد کبی روی شفاعت بیانیه در همچنان ابجلین یعنی یولداشلری
اولان حرامیلر کبی الآن معناسنده مستعملدر بونده جایزدر که الآن معناسنه

اول باغ زندکانی بیانیه زنده دیری دیمکدر والف ونون زاید ادات
جمع نکلنده اولدوغی ایچون هاء رسمی کاف عجمیه ابدال اولنمش ویا حرف مصدر
در زندکانی وزندکانه برمعنایه در دیرلك دیمکدر برنخورده میوه دریمش
معناسنه ریعان رانك فتحی ویانك سکونیله اول معناسنه عرب ریعان الشباب
در اول جوانی معناسنه تمتع تفعل بابندن مصدردر انتفاع معناسنه یعنی
فایده لنمك نیافته فعل نفی ماضی یعنی ماضیدن قسم مفرد غایب بولمامش دیمکدر
توقع رجا دیمکدر امید معناسنه بکرم با حرف مصاحبت ویا حرف صله من
معناسنی متضمندر توقعه متعلق اخلاقه اضافت لامیه در خلقك جمعیدر خانك
ضمی ولامك سکونیله خداوند اضافت بیانیه در توقع مبتدا وآنست خبری
که حرف بیان ببخشیدن با حرف صله خونه اضافت مصدرك مفعولینه در واو
ضمیر بنه لامیه در بربنده تقدیری بر بنده در منت نهد منت نهدك
مفعول صریحی وببخشیدن وبربنده غیری صریحی محصول ترکیب وزرادن بریسی
پادشاهك تختنك ایاغنی اوپدی یعنی تعظیم وتبجیل ایلدی وشفاعت یوزینی
یره قودی ودیدی بو اوغلان اول یولداشلری کبی ویا الآن دیرلك باغندن
میوه یمشدر یعنی هنوز کنج یاشلیدر داخی جوانلق اولنده متمتع اولمامشدر حاصلی
یکتلکینه طویمامشدر یعنی داخی کنجدر پادشاهك کرم اخلاقندن امید ولکن
بونك قانن بغشلامقلغنی بو بنده نك اوزرینه منت قویه یعنی امیدم او
کرم عمیمکدن بونی عفو ایلیه سك بونده ریعانی ریع معناسنه آلوب حاصل
دیمکله تعبیر ایدنلر خطا ایلمشلر توقع بکرم اخلاق خداوندی آنستك معناسی
خداونده منسوب اولان اخلاق حمیده داخی کرم ایلیه نم امیدم ورجام اولدر
دیمن اخلاق حمیده داخی کرم ایله دیدوکنده ابهام ایلمش ببخشیدن خون او
معناسی اول جوانك قانینی بغشلمغه دیمک باء صله معناسندن بیخبر ایمش — د دسروری و سمعی و کانی / رد سمعی / رد سمعی
ملك روی ازین سخن درهم کشید وموافق رای بلندش نیامد وکفت
روی درهم کشیدك معناسی یوزینی بورتادی وبورشدردی دیمکدر
موافق رای اضافتی اسم فاعلك مفعولینه در وبلنده اضافت بیانیه در یعنی

اسمد را ولكيسى عربيد ركه اصلنده لامك فتحيله در لامى مكسور اوقومق دامجمدن
دربس بونده تر تاكيد ايچون كلمشدر انجق بيج باء عربينك كسريله كوك دربنيا د اصل
معناسنه دراينانه اضافت لاميه در حضرت شيخ تفننى قصد ايدوب قريبدن
بعيده انتقال ايوردى بر آوردن بونده چقارمقدر قلع وقمع معناسنه بيخ
وبنياد مقدم مفعولدر نته كه نسل وتبار منقطع كردنك مقدم مفعوليدر
بهتر يكرك وكينه برسين وتامقدردر كه حرف تعليل آتش نشاندنك مقدم
مفعوليدر نشاندن لفظ مشتركدر آتشله مستعمل اولسه سوينديرمك معناسنه در
اما درختله مستعمل اولسه ديكمك معناسنه در عربجه غرس ديرلر عينك فتحيله
طاشيله استعماللرى بوليدر اما انساندن اقعاد واجلاس معناسنه در بركيسنه
برمصلحت اوزره نصب ايلمكه ديرلر بعض شراح اصلنده نصب معناسنه در
وبونده اطفا معناسنه در ديمش وبعضيسى نصب معناسيله اطفانك معناسى
جندان واضح دكلدر اما اجلاس معناسينك مناسبتى واضحدر ديمش ظاهر
بودركه معناء اشتراكدن ايكيسنده اكاه اولمامش فتامل اخكر كاف عربينك
فتحيله كوز ديمكدر قور معناسنه كذاشتن ترك ايلمك وافعى عينك فتحى ايله
عربيدر انكوك يلانه ديرلر اما عجم كسر عينله اوقورنته كه سائرلرينى بويله
ايدرلر بچه باء عربك فتحى وجيم عجميله جوجه ده جوزده ديرلر كاردن خردمندان
لاميه در ومبتدا ونيست خبرى محصول تركيب بيت سابقله بو تركيب مقول
ملكدر ديوردركه بونلرك كوكينى وديبينى يرندن اوزوب چقارمق كركدر
زيرا آتشنى سويند وروب قورينى آليقويب اهمال ايلمك ويلانى اولدوروب
يوروسينى اولدرميوب صقلامق وبسلمك عاقللولرايشى دكلدر بعض
نسخه ده نشاندن يرينه كشتن يازاركه لفظ مشتركدر اولدرمكله آتش سوندرمك
مك بيننده بادشاه بيوردوغنك حاصلى ونتيجه سى بودركه جميعى قتل ايدوب
هيچ برينى ترك ايلمك كرك معلوم اوله كه آتشدن صكره وافعى دن صكره دا
يازمق وبچه دن صكره برهمزه ايله سنين ضمير يازمق صحيح نسخه لره مخالفدر قطعه
ابر اكر آب زندكى باردنه هركز از شاخ بيد بر نخورى ابر بلوت

دذس ورى وكاى

ردابن سيد بلى وسرورى وكاى

پادشاه وزيرك مذكور كلامندن يوزينى بوروتاردى ورأى بلندينه موافق
كلمدى بعض نسخه ده بلند يرينه جهان بين دوتمش وموافق رأى بلندش فقره سى
ماقبلنده كى فقره يه مقام تعليلده دربين واو عاطفه نك وجودينه ملتفت
اولمامشدر فكدبر وديدى بيت برتونيكان نكيرد هركه بنيادش بدست
تربيت نا اهل را چون كردكان بر كنبدست برتو ضيا واثر معناسنه در
نيكانه اضافت لاميه در برتو مبتدا ونكيرد فعل نفى مستقبل مفرد غايب كيرمزيدن
طوتماز ديمكدر خبر مبتدادر هر كه اصلنده هر كس كه در نته كه سابقا مفصل بيان
اولندى بنياد بنا معناسنه در بونده اصل ونسل مراددر بنيش ضمير كه بر دا حقنده
نا اهل را نا حرف نفى اهليتى نفى وسلب ايدر ورا ادات صله در با معناسنه
نا اهله ديمكدر يعنى ناجنسه وبد اصله ديمكدر چون واو رسميله ادات تشبيه در
كردكان اكثر اعجام ايكى كافى بيله عجمى اوقودبلر واولكنى مكسور وبعضلر ثانيسى
عربى وبعضلر عكسنجه قوز ديمكدر كه عربجه جوز ديرجيمك فتحيله بر حرف استعلا
كنبد كاف عجمينك ضميله قبه معناسنه در تعريب ايدوب جنبد ديرلر جيمك
وبانك ضمه لريله محصول بيت ايولر برتوينى طوتماز يعنى قبول ايلمز هر كيمسه كه
سرشت وخلقتى يرامز در حاصلى ايولردن نور وفر الوب متاثر اولمز مصرع
ثانى مصراع اولك تنويرى وتوضيحى ايچون كلمشدر يعنى نا اهل وناجنسه تربيه ايلمك
قبه اوزره قوز قومق كبيدر يعنى قبه اوزره قوز قرار ايلمدوكى كبى بد اصله
تربيه تاثير ايلمز نسل وتبار اينان منقطع كردن اوليترست وبيخ بنياد
ايشان بر آوردن بهتر كه آتش نشاندن واخكر كذاشتن وافعى كشتن
وبچه نكاه داشتن كار خردمندان نيست نسل معروف تركيجه دول ديرلر تبار
تانك فتحيله بونده قوم وقبيله مراددر ايشانه اضافت لاميه در ايشان اسم اشارتدر
الف ونون ادات جمعدر ذوى العقوللدن اولدوغى ايچون منقطع انفعال
بابندن اسم فاعلدر فعل ثلاثيسى مطاوعدر قطعته فانقطع كسيلدى ديمكدر
بونك كبى يرلرده اسم فاعل اسم مفعول معناسنه در كسيلمش ديمكدر كوردن ايلمك
يعنى كسيلمش ايلمك حاصلى كسيلمك ديمكدر اوليتر ايكى ادات تفضيلدن مركب

دد لامع

احمد

زنده کی دیرلکدر حیات معناسنه بارد فعل مضارع مفرد غایب در لازمدر متعدی بیندن مشترك بوندن متعدیدر یاغدور در معناسنه شاخ دال وبوداق دیمکدر بیدن اضافت لامیه در بید باء عربینك کسریله سکوت اغاجینه دیرلر بر بوندن عیش معناسنه در نخوری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب ییمزسك دیمکدر آب مبتداء وجمله شرطیه خبر و بارد فعل شرط وآب زندکی مقدم مفعولی وفاعلی تحتندن آبه راجع ضمیر ونخوری جزاء شرط وبر مفعول صریحی وازشاخ غیر صریحی محصول بیت بولوت اکر آب حیات یغدورسه ده هرکز سوکوت دالندن میوه ییمزسك بوندن بارد مجازا باراند معناسنه در دیبی معناء اشتراکدن غافل ایمش بعید دکلدرکه دینیله ازبرا اکر آب زندکی بارد دیبی احتیاجسز تکلفه دوشمش واصلندن فعل لازمدر دیمافی معناسنه اما بوندن یغدرمق معناسی مقصود در دیبی معناء اشتراکدن اکاه دکل ایمش **با فرومایه روزکار مبر که نی بوریا شکر نخوری**
با حرف صله ویا حرف مصاحبت فرومایه الچق اصلسز یعنی بد اصل وناجنس دیمکدر روزکار بوندن ازمان واوقات معناسنه در مبر فعل نهی مفرد مخاطب ایلتمه معناسنه لازمیسی صرف ایلمه دیمکدر کز که حرف تعلیلدر نی قمش بوریا یه اضافت لامیه در بوریا بر دورلو حصیردر قرغو قمیشدن طوقنور اناطولیده ودیار عربده فقرا استعمال ایدرلر زیرا مشهور ومعروف حصیردن اوجوزدر شکر نخورینك مفعول صریحی وازنی غیر صریحی محصول بیت الچق اصلسز ناجنس کمسیه روزکار ایلتمه یعنی تربیه سینه اوقات وایام صرف ایلمه وآنکله روزکار کچورمه زیرا بوریا قمیشدن شکر ییمزسك حاصلی بد اصل ناجنسه سعی وکوشش صرف ایدوب اندن صلاح ورشد توقع ایلمك همان نی بوریادن شکر تحصیلنی رجا ایلمك کبیدر **وزیر این سخن بشنید طوعا وکرها بپسندید وبرحسن رای ملك آفرین خواند وکفت انچه خداوند دام ملکه فرمود عین حقیقتست که اکر درسلك صحبت آن بدان تربیت یافتی یکی از ایشان شدی اما بنده امید وارست که بصحبت صالحان تربیت پذیرد وخوی خردمندان کیرد که هنوز طفلست وسیرت بغی وعناد ان کروه در نهاد**

ردن سروی
ردان سپیدلی
رذکاکی

وی متمکن نشده است **طوعا وکرها** تمییزلك ایله منصوب مصدرلردر یعنی دیلر دیلمز فارسیجه خواه وناخواه دیرلر حاصلی ظاهرا مقر ومنقاد اولدی اما باطنا کریه کوردی دام ملکه جمله معترضه علم بدیعده دعائیه مشتمل جمله معترضه حسنو ملیح دیرلر که حرف تعلیل سلك دیزی به ودیزی ایلکینه دیرلر صحبته اضافتی بیانیه در بدان یرامزلر دیمکدر یافتی حکایت حال ماضی بولایدی دیمکدر شدی بوله دی امید وار امیدلو دیمکدر زیرا وار ادات نسبتدر که حرف بیان تعجب با حرف سبب پذیرد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده غلامه راجع ضمیردر کیرد فعل مضارعدر سابق کبی که حرف تعلیل هنوز الان دیمکدر بغی تعدی معناسنه در عناد سرکشلك آن کروه دن مراد دزدان عربدر نهاد خلقت وطبیعت دیمکدر متمکن ثابت دیمکدر محصول ترکیب وزیر شفیع چونکه پادشاهدن مذکور کلامی اشتدی ظاهرا عقلا وباطنا کراهتله بکندی وپادشاهك حسن رای تدبیرینه آفرین اوقودی یعنی تحسین ایلدی داخی دیدی ولی نعمتی که پادشاه ملکی دایم اولسون بیوردی عین حقیقتدر زیرا اکر بو اوغلان اول یرامزلرك مصاحبتی دیزیسنده وانلرك صیراسنده تربیت بولسه ایدی بیوردیغکز کبی انلرك بری اولوردی اما بن قولك امیدلودرکه صلحا مصاحبتی سببیله تربیت قبول ایلیه وعقلا خوینه طوتا زیرا الان تازه اوغلاندر واول حرامیلر بولوکینك بغی وعنادی طریق ودوشنی طبیعتنده ثابت اولوب قرار طوتمامشدر بوندن طفل بیوردیغی مجاز طریقیله در زیرا بو قادوده نوخط جوان بیورمش ایدی بس ایکی کلام تعارض ایدردی ایمدی طفل بیوردیغی تازه لیك ایله تعبیر ایلمك کرك که تناقض اولمیه یکی از ایشان شدی فقره سینك اوزلنه واو عاطفه ایراد ایلمین شرطی جزاسز قومشدر وحقیقتی همزهء مجتلبه ایله یازنلر املاده خطا ایلمشلر عین حقیقتست دن صکره حرف تعلیلی یعنی که حرفنی ترك ایدنلر مقصوده واصل اولمامشلر **ودر حدیثست که ما من مولود الا وقد یولد علی فطرة الاسلام ثم ابواه یهودانه وینصرانه ویمجسانه** واو حرف حال و در حرف ظرف حدیثست تقدیری در حدیث وارد وثابتست که حرف بیان ورود ما حرف

ردان سپیدلی وسروری وشقی وکاکی

ردشقی وکاکی

نفی من حرف صله بریه متعلق دکل مولود اسم مفعول در طوغمش معناسنه بوندن
ولد مراد در الا حرف استثنا واو حرف حال قد حرف تحقیق یولد فعل مضارع
مفرد مذکر غائب مبنی للمفعول علی حرف جر بولدیه متعلق فطرة مجرور علی ایله
معناسی خلقتده اسلامه اضافت لامیه در ثم حرف عطف ابواه تثنیه آب
در تغلیب طریقیله یعنی ابی امه تغلیب ایلمش لفظا مرفوع مبتدا ضمیر محلا مجرور
مضاف الیه مولوده راجع یهودانه مولوده راجع ضمیره فعل مضارع تثنیه مذکر
مبنی للفاعل در تفعیل بابندن الف ضمیر ابوانه راجعدر یهودی ایدرلر و ینصرانه
یهودانه کبیدر هر خصوصده نصرانی ایدرلر دیمکدر نصران شامده بر کویک
اسمیدر بو دین اول اول کویک خلقندن ظهور ایلدوکی ایچون اکا نسبت ایدوب
نصرانی دیرلر و یمجسانه سابقلر کبی در بابده و صیغه ده مجوسی آتشه طبانه دیرلر
فارسیجه کبر دیرلر کاف عجمینک فتحیله یعنی مجوسی ایدرلر دیمکدر محصول معنا
موالیددن بر مولود دوغاز الا خلقت اسلام اوزرینه یعنی دین اسلامه
قابل و ایمانه مستعد خلق اولور شویله که کندو حالی اوزره قالوب خلاف دین
اسلامه بر کسنه مقادین اولمزسه مؤمن موحد قالور پس باباسی و اناسی آنی
یهودی ایدرلر یهودیلر ایسه و نصرانی ایدرلر نصرانیلر ایسه و مجوسی ایدرلر
مجوسیلر ایسه و زیرک بو حدیثی سرقندن فهم اولور که مذکور بر طفل اولسه
لیکن حکایاتک اولی جوانلیغنی کوسترر علی کل حال حکایه تعارضدن سالم
وخالی ولمزالا تجوزی ارتکابله معلوم اولکه و زیرکلامنی حدیث شریفیله
تأیید ایلدوکی کبی بو ایکی بیتیله تأیید ایدر قطعه با بدان یار کشت همسر لوط
خاندان نبوتش کم شد با حرف صله و یا حرف مصاحبت بدان بدک جمعیدر
یا رامزلر دیمکدر یار دیو لداش کشت فعل ماضی مفرد غائب اولدی دیمکدر همسر
بوندن باش دش دیمکدر حضرت لوطه اضافتله خاتون مراد اولور خاندان
اهل بیت معناسنه در نبوته اضافتی لامیه در ش یعنی ضمیر حضرت لوطه راجعدر
یعنی حضرت لوطک پیغمبرلک خاندانی و اهل بیتی کم شد کاف عجمک ضمیله سیندی
یعنی ضلالته دوشدی محصول بیت حضرت لوطک خاتونی یرامزلره یا خود

یرامزلر یار اولدی یعنی یرامزلره قوشولدوغی ایچون حضرت لوطک اهل بیتی ایکن
کم اولدی یعنی ضایع اولدی حضرت شیخ دیمک استرکه مذکوره خاتون حضرت
لوطک همسری ایکن و حرم نبوت اولمش ایکن یعنی منبع هدایت اولان نبوته اضافتله
شرف بولمش خاندان عظیم الشان ایکن ضلالت اهلینه قوشولمقله ضاله اولدی
غرض یارامزلرله مصاحبت ایدوب بدکارلرله یار اولمانک طبیعت انسانیه ده
قوت تأثیرین بیاندر نبوتش ضمیرینی همسره ارجاع ایدوب معناسی اول خاتونک
نبوتی خاندانی ضایع اولدی دیمک خاتونه نبوت اثبات ایلمش بو خود جائز دکل
سک اصحاب کهف روزی چند پی نیکان کرفت مردم شد سک سینک
فتحی و کاف عجمیله کلب دیمکدر یعنی ایت اصحابه اضافت لامیه در و کهفه کذلک
مغاره یه کهف دیرلر اصحابک کهفه اضافتی ادنی ملابسه ایله در بونجه بیللر انده
یاتوب انده کم اولدقلری ایچوندر روزی یا حرف وحدت چند جیم عجمینک
فتحیله نیچه دیمکدر پی بوندن بای عجمک فتحیله ایز و اثر معناسنه در نیکانه اضافت
لامیه در نیکان نونک کسریله و کاف عجمیله نیکک جمعیدر ایولر دیمکدر کرفت فعل
ماضی مفرد غائب طوتدی دیمکدر فاعلی تحتنده ضمیر سکه راجعدر مردم بوندن
انسان دیمکدر محصول بیت اصحاب کهفک سکی بر نیچه کون ایولر ایزین و ادرین
طوتدی یعنی ایولره اویدی و مردم یعنی انسان مرتبه سنه واصل اولدی که انسانله
جنته بیله کیرسه کرک نته که مشکوة الانوارده بیورد که ابراهیم وکبش اسمعیل
وناقه صالح و بقره موسی و حوت یونس و حمار عزیر و نمله سلیمان و هدهد
بلقیس و کلب اصحاب کهف و ناقه محمد علیه السلام و علی جمیع الانبیاء بونلرک
جمیعا قوج صورتنده جنته داخل اولورلر پس بوندن سک آدم صورتنه متمثل
اولوب جنته کیرسه کرک دیدی عندی سویلمش مردم بوندن مرد معناسنه مفرد در
دیدی مردی بیلمز ایمش حضرت لوطک زوجه سی حکایه سی و اصحاب کهف قصه سی
کتب تفاسیرده و شروح احادیث شریفه ده مفصل یازلدوغی ایچون بوندن
بیانی ترک اولندی این بکفت و طایفه از ندمای ملک با او شفاعت
یار شدند تا ملک از سرخون او در کذشت و کفت بخشیدم اکرچه

رد شمعی

رد شمعی وکافی

رد شمعی

مصلحت ندیدم این بکفت فاعلی و قائلی وزیر شفیع در طائفه‌یی یا حرف
وحدت و همزه حرف توسل ندما ظاهر بود که بوندن ندما مصاحبلر معناسنه
اولر اما الفتلرده بو جمع بولنمادی بلکه ندیم باده مصاحبتنه دینلر و جمعی ندام
کلور کسر نون ایله دینلر ملکه اضافت لامیه در با حرف مصاحبت آو وزیره
راجعدر بشفاعت با حرف ظرف یا دیولداش بوندن قرب مراد در تا حرف
تعلیل سرخون آو سابقا تحقیق و بیان اولندی یعنی قانی سوداوهواسندن
حرف تاکید کذشت کچدی بخشیدم فعل ماضی متکلم وحده باغشلادم دیمکدر
محصول ترکیب وزیر شفیع بو حدیثی و بو ایکی بیتی اوقودی و پادشاه مصاحبلرندن
بر طایفه آنکله شفاعتده یار اولدیلر تا کم پادشاه اوغلانک قانن دوکمک
هواسندن کچدی دخی دیدی قانینی سکا باغشلادم اگرچه که لایق و مناسب
کورمدم دانی چه کفت زال با رستم کرد ۞ دشمن نتوان حقیر و بیچاره شمرد
دانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر استفهامی متضمن که حرف بیان زالدن بونک
رستم داستانک باباسی مراد در کرد کاف عجمک ضمیله بهادر دیمکدر اضافت
بیانیه در دشمن شمردک مفعول اولی و حقیر مفعول ثانیسی بیچاره حقیره معطوف
شمرد بوندن مصدر معناسنه در زیرا نتواندن رایحه استقبالیت ملحوظدر
صایمق دیمکدر دیدیم بسی آب ز سرچشمهٔ خرد ۞ چون بیشتر آمد شتر و بار ببرد
سرچشمه بکار باشی دیمکدر خرد خانک ضمی و رانک سکونیله اوفاق دیمکدر ازاجق
معناسنه شتر دوه بار بوندن یوکدر حمل معناسنه کرحا ایله محصول رباعی خطاب
عام طریقیله بیورربیلورمیسک رستمک باباسی زال پهلوان و بهادر رستمه
نه دیدی بوندن صکره اوچ مصراع مقول زالدر یعنی دشمنی حقیر و بیچاره
صایمق اولمز حاصلی زبون اعتقاد ایلمک اولمز بو بیت مقام تعلیلده در زیرا
چوق کوردکه اوفاجق وازلجق بکار باشندن صو چوق زیاده کلدی
دوه‌یی یوکیله کتوردی یعنی کاه اولورکه دشمن قوتلنوروآندن سن مدوکک
ایشلر ظهور ایدر در رباعی یرینه قطعه یازان بیلمزایمش رستم کرد کاف عربیله دینلر
خطا ایلمشلر فی الجمله وزیر پسر را بخانه برد و بناز و نعمت بپرورد و استاد
و

رد ابن سید علی

رد ابن سید علی و سروری

و ادیب بتربیتش نصب کرد تا حسن خطاب و رد جواب و سایر آداب
ملوکش بیاموختند تا در نظر همکنان پسندیده آمد باری وزیر از شمایل
و اخلاق او در حضرت ملک شمهٔ میکفت که تربیت عاقلان در وی
اثر کرده است و جهل قدیم از جبلت او بدر برده ملک را ازین سخن
تبسم آمد و کفت بیت عاقبت کرک زاده کرک شود ۞ کرچه با آدمی
بزرگ شود فی الجمله حاصل کلام بعض نسخه‌ده استاد و ادیب واو عطفله واقعدر
فی الحقیقه بیاموختند و عاقلان کلمه‌لرینه مناسب بودر و بجمع بونی اقتضا ایدر
فتأمل بپروردک و نصب کردک فاعلی وزیر مذکوردر کردند یازانلر فاعل ملاحظه
سنی ایلممشلر و بجمعدن غافل اولمشلر ادیب فعیل بمعنی فاعلدر ادب تعلیم ایدیجی کمسه
ادیب‌دن صکره را یازانلر موجود نسخه‌لره مخالف یازمشلر تا حرف تعلیل حسن
خطاب یعنی هر کسه لطف و حسنله تکلم و خطاب ایلمکی و رد جواب یعنی رد جوابی
حسن و لطفله حاصلی وجه معقول ایله جوابی رد ایلمکی سایر بوندن جمیع معناسنه‌در
آداب ملوک لامیه‌در پادشاهلره لایق ادبلر دیمکدر رسنین پسره راجعدر
تا حرف تعلیل در حتی معناسنه همکنان هانک فتحی و کاف عجمینک کسریله لفظ مشترکدر
جمیع و اقران و امثال بیننده حاصلی اسم جمعدر شمایل شمالک جمعیدر شینک
کسریله و اخلاق خلقک جمعیدر خانک ضمی و لامک ضمی و سکونیله عطف
تفسیری قبیلندندر خویلر دیمکدر حضرت بونک کبی یرلرده حضور معناسنه‌در
شمه بوندن ازاجق معناسنه‌در و یا حرف وحدت و همزه حرف توسل همزه حرف
وحدتدر دین بیلمزایمش که حرف رابط مقول قولدر تربیت عاقلان مصدرک
فاعلینه اضافتیدر در حرف ظرف و یا حرف صله وی ضمیرپسردر تربیت عاقلان
مبتدا اثر کرده است خبری جبلت خلقت معناسنه‌در بدر برده لغتده
طشره ایلتمش دیمکدر اتمام اخراج و ازاله‌در ملک را بوندن را حرف صله‌در
تبسم کلمسومک حاصلی خنده کلدی و بو بیتی اوقودی کرک ایکی کاف
عجمیدر و اولکیسی مضمومدر را ساکن با آدمی انسانیله دیمکدر بزرک
بانک و زانک ضمه‌لریله و رانک سکونیله و کاف عجمیله اولور و بیوک معناسنه

رد سروری و شمعی

دربزرك شود بيوك اولور وبيور د محصول كلام وزيرا وغلاني اويله
ايلدى وناز ونعمتله بسلدى واستادوا ديبى اوغلانك تربيه سنه نصب
ايلدى تاكم حسن خطابى ورد جوابى اكا تعليم ايلديلر وجميع سلاطين آداب
واركانينى اكا اوكرتديلر حتى جميع اقران وامثال نظرندن مقبول كلدى
سوق كلام اول معنايى افهام ايدركه وزيرا وغلانى اوغلى ايد نمش وله انكله
بوقدر تقيداتمش بركره وزيرا آنك شمايل واخلاقندن پادشاه حضورنده
برمقدار دين سويلدى كه عقلا تربيه سى اكا تأثير ايلمسندر وجهل قديمى انك
خلقت وطبيعتندن چقارمشى پادشاه بو سوزدن كولوم سومك كلدى ودیدی
عاقبت قوردانوكى قوردا ولور اكرچه كه انسان ايله بيور يعنى قوردانوكى انسان ايله
ده بيور رسه بيرتلحيلكى ترك ايلمزكه تربيت عاقلان مابعد يله وزيرك مقول قولنيه
داخل اولميوب بلكه حضرت شيخ وزيرك مقصودينى بيان ايرادايلمك ايجون كتورمش
دينى كلامك دوجينه واصل اولمامش فتأمل سالى دوبرين برآمد طائفهٔ اوباش ردکاتی
محلهٔ دراو بپيوستند وعقد مرافقت بستند تا بوقت فرصت وزيرا
باد وبرش بكشت ونعمت بى قياس برداشت ودر مغارهٔ دزدان
بجاى پدر بنشست وعاصى شد ملك دست تحير بدندان كرفت
وكفت سالى يا حرف وحدت برين بو ترتيب ورعايت اوزرينه كلدى يعنى بر
بوحالاوزره برايكى ييل كجدى طائفه ده همزه اضافت ايجون كلمش وحدت ايجون
دينى خطا ايلمش اوباش دن بونده لوند لرمراد در او باشه اضافت بيانيه ردکاتی
در ومحله يه اضافت لاميه در در حرف صله او ضميرى بسره راجعدر بپيوستند
اولاشديلر وقاوشديلر حاصلى آنكله مختلط اولديلر عقد عينك كسريله بوغوق
وايلكى مرافقته اضافتى بيانيه در تا بونده حتى معناسنه در بوقت فرصت
يا حرف ظرف واضافت لاميه در محصول تركيب برايكى ييل بوحال مذكور اوزره
كجدى وزيرك محله سى لوندلرى اوغلانه قارشدى وآنكله اولاشديلر داخى
بولداشلق عقدينى بغلاديلر يعنى اتفاق ايلديلر تا فرصت وقتنده وزيرى
ايكى اوغلو ايله قتل ايلدى وبى حد وقياس نعمت قالديردى وحراميلر مغاره

ردسروری

بابايى برينده اوتوردى وعاصى اولدى سوق كلامدن فهم اولان بودركه مذكور
برسر دادلرى اوغلى اوله پادشاه ايشيديجك حيرت الينى دندان ايله طوتدى
يعنى الينى خيرتدن ايصردى وديدى قطعه شمشير نيك از آهن بد چون كند كسى
ناكس بتربيت نشود اى حكيم كس شمشير شينك فتحى وكسريله قليج نيك اضافت بيانيه
در ايو قليج كندك مفعول صريحيدر واز آهن غير صريحى بد اضافت ده بيانيه در
يرامز دمور دن ديمكدر چون وا واصليه ايله استفهام انكاريه مفيد در كسى ياء
وحدتيله فاعل كند در ناكس الچق دنى الاصل ديمكدر بتربيت با حرف سبب نشود
فعل نفى مستقبل شويدندن اولماز ديمكدر اسمى تحتنده ناكسه راجع ضمير وخبرى
كس در اى حكيم معترضه محصول بيت پادشاه خيرتدن الينى ايصردى وديكى
ايو قليج يرامز دموردن نيجه ايدر بركمسه يعنى برشنه نك كه اصلى يرامز اوله آنى بركمسه
نيجه ايو ايدر ايمدى اى عاقل ناكس ودنى الاصل تربيتله كس اولمز حاصلى يرامز تربيتله
ايو اولمز نشودى شدندن اشتقاق ايلين مصادر احوالندن غافل ايمش
باران كه در لطافت طبعش خلاف نيست در باغ لاله رويد ودر
شوره بوم خس باران يغمور كه حرف رابط صفت لطافت طبع لاميه شين بارانيه
راجعدر خلاف ظرفك فاعليدر در باغ رويدك ظرفيدر ولاله مفعولى اكر منصوب
اعتبار اولنورسه تضمين طريقيله ولازم اعتبار اولنورسه لاله مبتدا ورويدك
صله سى برمقدر سنه اولور مثلا از سبيش وازو كبى در شوره در باغه معطوف
در بوم يردر زمين معناسنه يعنى شوره بوم چورق يردیمكدركه اندن اوت بتمز
خس خانك فتحيله چورچوب معناسنه در محصول بيت باران كه آنك لطف طبعنده
خلاف يوقدر يعنى هر يرده طاتلو يغار هيچ بريرده كرك يغاز بويله ايكن باغده
لاله بتور ورشوره يرده چورچوب بتور درباخود آنك سببيله باغده لاله بتر
وچورق يرده خار وخس حاصلى هر يرك ينه استعدادى وار دیسه انى بتوردر معلوم
اوله كه سيد على زاده ظاهر بودركه رويد رويا ندمعناسنه در اشتراك ويا مجاز
طريقيله ديدوكينه سرورى اعتراض ايلمش ليكن اعتراضى قانون مناظره اوزره كلدر
فتأمل وشوره بوم چورق يرديدوكينه ده دخل ايلمش كه مفرد ظن ايلمش دبوحال

بوكه تفسیر ندن هیچ بر وجهله افاده اکلانمز زیرا عربی تفسیرنده ارض ذات ملح دیمش و ترکیده چورق یر پس دخل بر بنده دکل ولفظ شوره مضافدر بومه لیکن همزه ضرورت وزن ایچون حذف اولندی دیدوکیده فاسددر زیرا اصلی بوم شوره ایدی اضافتله صکره اضافتدن قطع ایدوب ترکیب مزجی ایلدیلر پس بالفعل اضافت دعواسی باطلدر رویدی رستن دن اشتقاق ایلین اشتقاف احوالنی بیلزمش **دیکر زمین شوره سنبل بر نیارد ❁ دراو تخم عمل ضایع مکردان** زمین شوره بیانیه در بوم شوره کبی نتکه ذکر اولندی زمین مبتدا بر نیارد فعل نفی استقبال مفرد غایب لغتده بوقار وکتورمز دیمکدر اما بونده حاصل ایلمز و بتورمز دیمکدر خبر مبتدادر وسنبل مقدم مفعولیدر وضمیری زمین شوره یه راجعدر تخم عمل بیانیه در مکردان فعل نهی مفرد مخاطب ایله دیمکدر تخم عمل مفعول اولی وضایع مفعول ثانیسی محصول بیت چورق یره کرسنبل بتورمز پس زمین شوره ده تخم عملیکی ضایع ایله یعنی سنبل بتورمک ایچون اکا سعی کوشش ایله که بی فایده در تخم وعمل عبارتلرینی واو عاطفه ایله ایراد ایلین معنایه واصل دکل ایمش **نکویی بابدان کردن چنانست ❁ که بد کردن بجای نیک مردان** نکویی یا حرف مصدر ایلیک دیمکدر بابدان با حرف صله کردنک نکویی مفعول صریحی و بابدان غیر صریحی چنانست مصراع ثانیه مرهوندر که حرف بیان بد کردنک مفعول صریحی و بجای غیر صریحی جای عهد وحق معناسنه اولنجه با حرف ظرف اولورا اما مغنجه اولنجه با حرف صله در واضافتی لامیه در نیک مرد ترکیب مزجیدر اصلنده ترکیب اضافی ایدی یعنی مرد نیک صکره اضافتی فسخ ایدوب ترکیب مزجی ایلدیلر که قانونلری بودر مردان الف ونون ادات جمعدر محصول بیت یرامزلره ایلک ایلمک کبیدر یعنی ایکیسنده یرامزدر حاصلی یرامزلره رعایت وتعظیم ایلمک ایولره اهانت وتحقیر ایلمک کبیدر یا معقول للقدح یاخود مراد بو اولکه یرامزلره رعایتک عوضی اهانتدر وایولره اهانتک عوضی رعایتدر زیرا بددن بدکلور هر نقدر ایلک ایلسک ونیکدن نیک کلور هر نقدر یاراماز لق ایلسک والله اعلم **حکایت سرهنک زاده در دربار**

دذ سروری
دذ سروری
دذ سروری
دذ شمعی
دذ شمعی وکافی

سرای

٥

سرای اغلمش دیدم که عقل وکیاستی وفهم وفراستی زائد الوصف داشت هم از عهد خردی اثار بزرکی در ناصیه او پیدا سرهنک چاوش وچری باشی لغتلرده بو ایکی کیمسنه یه تعیین ایلمش پس بخیه کسریله تعمیم ایلین یانلدن تعمیم ایلمش زاده ده یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل ورا ادات مفعول برظرفیت افاده ایدر در سرای اضافتی لامیه در اغلمشه اضافتده بویله در اغلمش همزه نک ولامک ضمی وغینک سکونی ومیمک کسریله جنکیزخان نسلندن بر پادشاهک اسمیدر پس ایکی ضمه ایله دینیلر ابهام ایلمشلر که حرف رابط صفت کیاست زیرکلک ویا حرف تنکیر فراست عطف تفسیری کبیدر ویا حرف تنکیر زائد الوصف وصفدن بیرون عهد خردی لامیه عهد زمان وخرد اوفاق بونده کوچک مراددر ویا حرف مصدردر اثار اثرک جمعیدر بونده نشانلر مراددر بزرکی یه اضافت لامیه در ویا حرف مصدردر ناصیه لغتده آلین اوزرنده اولان صچه دیرلر اما بونده آلین مراددر یعنی بیشانی پیدا لایح واضح دیمکدر محصول ترکیب سلطان اوغلمش قپوسنده بر سرهنک زاده کوردم که عقلی وزیرکلیکی وفهم وفراستی وصفدن زیاده ایدی یعنی بو اوصافی تقریر وتعبیردن ووصف بیاندن بیرون ایدی واوفاقلغی زماننده دخی اولولق آثاری ودولت وسعادت نشانلری الننده ظاهر وهویدا وباهر ونمایاندی یعنی عظیم الشان اولاجغی کوچکلکنده معلوم ایدی **بالای سرش زهوشمندی ❁ می تافت ستاره بلندی** بالا بونده اوست معناسنه در عجمه فوق دیرلر سره اضافتی لامیه در شین ضمیر سرهنک زاده یه راجعدر زا حرف ابتدا هوشمند دیعنی عقل مند ادات نسبت یا حرف مصدر تافت حکایت حال ماضی پیلدیر ردی یعنی تابان ودرخشان اولوردی دیمکدر زهوشمندی بر فعله متعلقدر ستاره فاعل میتافتدر بلندی یه اضافتی بیانیه در بلند یوجه دیمکدر رفعت معناسنه محصول بیت سرهنک زاده نک باشی اوزره اوصلولیغندن رفعت کوکبی تابان ودرخشاندی یعنی کوچکلکنده صاحب عز وسعادت اولاجغنه سیماسی دلالت ایدردی حاصلی جبیننده اثار سعادت ودولت نجمی لامع ودرخشان ایدی بالای سرش اولندن در

دذ سروری وکافی
دذ ابن سید علی

تقدیر ایدوب دربالامی مرتش دیین فارسی بیلمز ایمش زهوشمندی ستاره
بیان دردیبی ایو بیان ایلمش فی الجمله مقبول نظر سلطان آمد که جمال صورت
وکمال معنی داشت که حرف تعلیل جمال کوزلکدر حسن کبی صورتدن مراد شکلدر
یعنی روی ومعنادن اطوار واخلاق یعنی امور باطنیه داشت لفظنده طوتدی دیمکدر
اما استعمالده وارلقدن عبارتدر محصول ترکیب حاصل کلام مذکور جوان
نظر سلطانك مقبولی کلدی یعنی بادشاهك مقبولی اولدی زیرا شکلی و
صورتی کوزل وکمال اخلاق واطواری واریدی حاصلی ظاهری وباطنی معمور
ایدی زیرا هم حسن صورته وهم کمال سیرته مالك ایدی وحکما گفته اند توانگری
بهنرست نه بمال ٭ وبزرگی بعقلست نه بسال توان مطلق قوتدر وکر
کاف عجمك فتحیله کاردن مخففدر ادات فاعلدر جی معناسنه توانا ترکیب و الفعل
غنی معناسنی افاده ایدر که ترکیبه بای دیرلر وبا حرف مصدردر با مصاحبت
وهنر صنعتدر وصنعتده مهارته دیرلر اما استعمالده عیبه مقابلدر که عربجه
منقبت دیرلر میمك وقافك وبانك فتحه لریله مقابلی مثلبت در عیب معناسنه
بزرگ اولو ویا حرف مصدر اولولق دیمکدر بوندن عظمت ونباهت شان
مراددر محصول ترکیب وحکما وعقلا دیمشلردر که غنیلق وبایلق هنر ایله در یعنی
معرفت وکمال ایله در مال ایله واسباب دنیویه ایله دکلدر واولولق وبیوکلك
عقل ایله در ییل ایله دکلدر یعنی سن وسال اله چوق یشامغله دکل یعنی عقلا نظرنده
عاقل وکامل جوان نادان پیر خورده دن معزز ومکرمدر حاصلی عقل وکمال
اولمینجه چوق یشامق فایده ایلمز دیمکدر ابنای جنس او بر وحسد بردند
وبخیانتی متهم کردند ودر کشتن او سعی بی فایده نمودند ابنای جنس
دن مراد سایر چاوش زاده لردر با حرف مصاحبت خیانت معروف
ویا حرف وحدت یا نسبت ایراد ایدنلر جمیع نسخه لره مخالف یازمشلر کشتن
اومصدر رکن مفعولینه اضافتیدر محصول ترکیب اول سرهنك زاده نك
ابنای جنسی اکا حسد ایلدیلر یعنی بادشاهك منظور نظری ومقبول خاطری
اولدوغنی قسقندیلر وبر خیانت ایله آنی متهم ایلدیلر وقتلنده بی فایده

سی

سی کوستردیلر اما کارکر اولمدی مصراع ٭ دشمن چه کند چو مهربان باشد
دوست مهر محبت وبان ادات فاعلدر جی معناسنه محصول مصراع دشمن
نه ایلمکه قادردر چونکه دوست اهل محبت وشفقت اوله یعنی برکمسه که بر کمسه
دوست ویار اولدقده دشمن بیك درلو اغوا ایدرسه دوستلغنی بوزماز ملك
پرسید که موجب خصمی ایشان درحق تو چیست گفت در سایه دولت خدا
وندی همکنانرا راضی کردم مگر حسودرا که راضی نمیشود الا بزوال نعمت من
که حرف بیان موجب بوندن سبب معناسنه در اضافتی لامیه در خصم بوندن دشمنلك
ویا حرف مصدردر وهمزه اضافت ایچون کلمشدر که لامیه در سایه دولت بیانیه
خداوندی یه اضافتده بویله در یا حرف نسبت همکنان جمیع را ادات مفعول
مگر ادات استثنا حسودرا ادات مفعول که حرف تعلیل الا حرف استثنا
با حرف مصاحبت زوال مصدردر زال یزول دن یعنی نصر ینصر بابندن اجوف
واوی سندن کیتمك معناسنه نعمت اضافتی مصدرك فاعلینه اضافتیدر ومنه اضافتی
لامیه در محصول ترکیب پادشاه بونك حصوصنده بدخواه لرك ایلدکلری
مکر وحیله یه مطلع اولیجق بوکا سؤال ایلدیکه آنلرك سنك حقکده خصومتلری
سببی ندر یعنی عداوتلرینه باعث ندر بر دیدیکه پادشاهك سایه دولتنده
جمیع قبوقولینی راضی ایلدم الا حسودی که راضی ولماز الا بنم نعمتمك زوالیله یعنی
مرادلری بنی باب سعادتکزدن مهجور ونعمتکزدن دور ایلمکدر دولت واقبال
خداوندی باد دولت واقبال بونلك کبی بیرلرده عطف تفسیری قبیلندندر
خداوندی اضافتی لامیه در وبا حرف نسبت در باد موقع دعاده فعل امر غایب
صیغه سیدر یعنی پادشاهك دولت واقبالی اولسون دیمکدر صحیح نسخه لر بویله در
تقدیری دائم وباقی وثابت ویا جاوید در بس بو الفاظك برسینی کتابنده
اثبات ایدنلر صحیح نسخه لره مخالفت ایلمشلر وقتا کر بسرالا بزوال نعمت من دیدکی
ایسه لازم اولدی پادشاهك دعاسیله تعقیب ایلمکه اکرچه که رومده عادتیدر
ابتدا کلامده دعا ایلمکدر مثلا سلطانم صاغ اولسون دیرلر اندن صکره تکلمه
ابتدا ایدرلر قطعه توانم آن که نیازارم اندرون کسی ٭ حسود را چه کنم

رد ا[illegible]
رد کافی
رد سروری و شمعی و کافی
رد س و شمعی و کافی

کوزخود برنج درست توانم فعل مضارع متکلم وحده در توانیدندن قادرم
دیمکدر ان اسم اشارتدر وبر رامقدرهدر تقدیری توانم ازاد رکه حرف بیان نیاز دم
فعل نفی استقبال متکلم وحده بوندن متقد بدر انجمیم دیمکدر زحمت کلور انجمیم
معناسنه اندروندن مراد خاطردر خوف دیبی اصابت ایتمش کسی به اضافتی لامیه در — رد سروری
حسود را ادات مفعول کنم فعل مضارع متکلم وحده در کنیدندن بوندن ایلیم
دیمکدر تقدیرجه چاره کنم در حسود کنمک مقدم مفعول اولی وچه مفعول ثانیسی که
حرف تعلیل واو ضمیری حسوده راجعدر خود بوندن روم ضمه ایله واو رسمیله کندی
معناسنه در برنج با حرف ظرف رنج رانک فتحیله زحمته دیرلر در با متضمن اولدیغی
ظرفیتی تاکید ایدر بایه حرف زاید دینلر زاید دیمشلر درست سبی وتا ادات — رد اول سید علی و سروری
ادات خبر در همزه نک مجتلبه ایله یا زائدر همزه نی زاید یا زمشلر محصول بیت قادرم — رد اول سید علی و سروری
اکا که کسه نک خاطرینی بر بشان ودلینی رنجیده ایلیم یعنی هیچ وجهله کمسه یی ازار ایلیم
اما حسوده نه چاره ونه درمان ایدهیم که اول کندندن رنج وبلاده در یعنی
حسد ممتنع الازاله بر ذاتی وجبلی مرضدر اندن رفع ایدوب ازالهسینه قادر دکلم
بمیر تا برهی ای حسود کین رنجیست ✲ که از مشقت آن جز بمرگ نتوان رست
بمیر با حرف تاکید میر فعل امر مفرد مخاطب اولدیغی دیمکدر عربیجه مُت دیرلر تا حرف
تعلیل برهی با حرف استقبال رهی رانک فتحیله فعل مضارع مفرد مخاطبدر بوندن
قورتلسک دیمکدر کبی اصلندهکه این درکه حرف تعلیل واین اسم اشارتدر حده
رنجیست یا حرف وحدت که حرف رابط صفت مشقت ان اضافتی لامیه در دور بجز
اشارت بمرک با حرف مصاحبت مرگ موت معناسنه در بوندن رستن معناسنه
در زیرا نتواندن بوی استقبالیت وارد در محصول بیت ای حسود اول نا کیم
مرض حسددن خلاص بولاسن زیرا بو حقد وحسد بر المدر که انک مشققتندن
موتدن غیری علاجیله خلاص بولمق ممکن دکلدر یعنی حقد وحسد بر مرضدر که
چاره ودرمانی موتدر زیرا امر ذاتی وجبلیدر قطعه شور بختان بارزو
خواهند مقبلانرا زوال نعمت وجاه شور بخت بوندن بدبخت معناسنه
در اصلنده فارسیلر شورینی طالعله دیمکدر الف ونون ادات جمعدر شور بختان
مبتدا

مبتدا وخواهند فعل مضارع جمع غایب خبر مبتدا استرلر ودیدیلر وبارزو
با حرف مصاحبت وآرزو الف ممدوده دله شوق واشتیاق معناسنه در خواهنده
متعلق مفعول غیر صریحیدر مقبلان اصحاب اقبال معناسنه در الف ونون ادات
جمعدر ورا ادات تخصیص زوال خواهندک مفعول صریحیدر ونعمت اضافتی
مصدرک فاعلینه اضافتیدر وجاه نعمته معطوف جاه منصب معناسنه در محصولی
بیت بدبخت وبرگشته طالع اولنلر اهل واقبال دولتک آرزو واشتیاقله
نعمت وجاهلرینک زوالینی استرلر یعنی کندولری کبی تمام عالمی شوربخت وبیجاه
اولدقلری استرلر بیت ای نجابتی سودمش بقلانی یبقلان ✲ انک ایچون هب
کوزللری وفا اولسون دیرم گر نبیند بروز شبپره چشم ✲ چشمهٔ آفتاب
راچه گناه نبیند فعل نفی استقبال مفرد غایب در نبینیدندن اکر کورمزسه دیمکدر
بروز با حرف ظرف روز بوندن کوندوز معناسنه در که عربجه نهار دیرلر شبپره
اصلنده وصف ترکیبیدر شب ایله پریدندن کیجه اوجوجی معناسنه صکره یراصه حسنسنه
اسم اولدی بس جمله وصف ترکیبی اولدی کیجه کوروب کوندز کورمین کیمسه یه
یراصه کوزلو کیمسه دیمکدر چشمهٔ آفتاب عین الشمس معناسنه در کونش چشمهسی اضافت
بیانیه در را حرف اختصاص چه گناه تقدیری چه گناهست در محصول بیت اکر
یراصه کوزلو اولان کیمسه کوندز کورمزسه آفتاب چشمه سینک نه گناهی واردر
یعنی اول شخصک کوندز کورمدوکی آفتابک قصوروندن دکلدر بلکه کندی
اولمرضندندر بونک تقدیری چشم شبپره ایدی وصف ترکیبدن اکاه اولملی
ترکیب اضافی یه ارتکاب ایلمش واکر روزده شبپره نک کوزی کورمیه دیسه — رد شمعی
اثر بجه کتمش مصراع ثانینک معناسی آفتاب چشمه سینک نه گناهی وار دیرا بو
قباحت شمسدن دکلدر بلکه یراصه نک کندوسندندر دیبی مصراع اولدی — رد شمعی
ایلدوکی خطابی تاکید وتاکید ایلمش بعض شراح شبپره نک اصلی شب پرندر در
دیمش وبعضلر رد ایدوب شبپره اصل لغتدر وضع اوزره دیمش وبعضیسی
حق بودر که شب پرندن ماخوذ اولمغه مانع یوقدر دیمش لیکن حق بودر
اوجی بیله اصابت ایلمش زیرا اصلنده پرنده شب در سایر مشتقاتدن اوله — رد اول سید علی و سروری وکافی

وصف ترکیبلری کبی شبپره چشمك معناسنه ای عینه دیمك معلومدرکه ایکی ترکیبلر
کبی وصف ترکیبدن اکاه اولمامش **راست خواهی هزار چشم چنان کور بهتر** رد سروری
که آفتاب سیاه راست بوندن کرجك وطوغری معناسنه درخواهی فعل مضارع
مفرد مخاطبدر دیلرسك معناسنه یعنی معناء شرطی متضمن در جوابی خوبود ر
دیمکدر هزار بیك دیمکدر عربجه الف در ثلاثی لاماک سکونیله اسم عدد در مبتدا واقع
اولمش چشم چنان موصوفك صفتنه اضافتی قبیلندندر ومتمیز هزار لرکور در
مبتدا ثانی بهتر خبری جمله اسمیه خبر مبتدا اولدر که من تفضیلیه معناسنی متضمندر
آفتاب مبتدا وسیاه خبری محصول بیت طوغریسی دیلیوب کرجکین ایستر سك
بیك پراصه کوزلو کبی نك کوزی کور اولمق یکدر که فرض آفتاب سیاه اولمقدن
زیرا پرنج شبپره کوزلوکمسه اعمی اولمقدن عالمه ضرر مترتب اولماز اما افتاب
سیاه اولمقدن تمام عالمی ظلمت قبلدر اکر خواهی که هزار چشم چنان یعنی شبپره
چشمی کبی کور اولمق یکدر که افتاب سیاه اولمقدن راست دیلرسك بس راست
خواهی معنا جهتندن شرط محذوف جوابدر دیمك تطویل کلام ایلمشی بلا فایده
زیرا معنادید وکیزکیدر بویله دکلمی صحیح دیلرسك بیك پراصه کوزی کبی کوز رد لامعی
کور اولمق اولیدر آفتاب سیاه اولمقدن دیمك مقصود بیته واصل اولمامش رد سروری
بیتك معناسنك تحقیقندن اول مقوله بیك دانه چشم اعمی ونابینا اولمق یکدر
آفتاب بی نور اولمقدن دیمك اول مقوله بیك دانه چشم عبارتندن ابهام المعنی رد کافی
حکایت یکی را از ملوك عجم حکایت کنند که دست تطاول بمال رعیت 6
دراز کرده بود وجور واذیت اغاز که حرف بیان دست تطاول بیانیه تعدی
وظلم الینی دیمکدر با حرف صله مال رعیت لامیه در دراز کرده بود اوزاتمش
ایدی دراز دالك فتحی وکسریله اوزون دیمکدر بوندن دست تعدیه دن
عبارتندر اذیت فتح همزه وکسر ذال وتشدید یا ایله رعیت وزنی اوزره
اینجتمك دیمکدر ایذا معناسنه اغازدن صکره برکرده بود تقدیرا ولنور که
اولکی فقره یه مطابق اوله محصول ترکیب عجم پادشاهلرندن برینی حکایت
ایدرلر که تعدی وظلم الینی مال رعیته اوزاتمش ایدی وجور وجفا وایذایه

باشلمشدی

باشلمش ایدی **خلق از مکاید ظلمش در جهان برفتند واز کربت جورش** رد لامعی و سروری
راه غربت کرفتند خلقدن مراد سلطنتی التنده اولان قومدر مکاید مکیدتك جمعیدر و شمعی و کافی
وزنی اوزره جمع مکیده در جمع کید دیمکدر اصابت ایلمدیلر ظلمه اضافتی بیانیه در
در حرف صله جهان عالم برفتند بوندن طاغلدیلر دیمکدر کربت کافك ضمیله الغم
غم وغصه دیمکدر اما بوندن شدت معناسنه در جوره اضافت لامیه در شین
ضمیر یکی را از ملوك عجم راجعدر راه غربت لامیه در محصول ترکیب حکمی و
امری التنده اولان خلق مکر وحیله لرندن عالمه طاغیلوب کتدیلر داخی جورد
وجفاسی شدت والمندن ترك اوطان ایدوب غربت بولین طوتدیلر
یعنی دیار غربت اختیار ایلمشلر ایدی **چون رعیت کم شد ارتفاع ولایت**
نقصان پذیرفت وخزینه تهی ماند ودشمنان از هر طرف زور آوردند
چون ادات تعلیل کم کاف عربینك فتحیله اکسك معناسنه در کاف عجمك ضمیله
دیمك معنانی کم ایلمش ارتفاع افتعال بابندن مصدر در محصول معناسنه
ولایته اضافت لامیه در مراد مملکتدر نقصان نونك ضمیله مصدر در غفران
وزنی اوزره پذیرفت بای عجمك فتحیله فعل ماضی مفرد غایب قبول ایلدی دیمکدر
تهی تانك فتحی وکسریله وهانك کسریله خالی معناسنه در یعنی بوش ماند فعل
ماضی مفرد غایب قالدی دیمکدر محصول ترکیب چونکه رعیت اکسلدی محصول
مملکت نقصان قبول ایلدی خزینه داخی بوش قالدی دشمنلر ده هر جانبدن
زور کتوردیلر یعنی هر جانبدن غلبه وهجوم کوستردیلر زیرا محصول زراعتدن
ونجارتدن حاصل اولور بونلر ایسه ظلمدن غیری مملکته فرار ایلدیلر ایدی بس
محصولی کیمدن آلسون **قطعه هر که فریاد رسی روز مصیبت خواهد کو در**
ایام سلامت بجوانمردی کوش هر که فریادرس وصف ترکیبیدر رسیدندن
برکمسه نك مددینه ایرشیجیه دیرلر و یا حرف وحدت روز مصیبت اضافت فی معناسنه
در خواهد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی هر که در که یه راجع بخشنده ضمیر و
مفعولی فارسی وظرف زمانی روز مصیبت درکو خطاب عام در حرف
تاکید ایام سلامت اضافت فی معناسنه در با حرف صله جوانمردیکی معناسنه

وصف ترکیبدر و یا حرف مصدر کوتش فعل امر مفرد مخاطبدر سعی ایله یعنی دوریش
دیمکدر محصول بیت هر کمسه که مصیبت کونندن یعنی باشینه برانش دوشوب بر حاله
اوغرادیغنده مدد بنه و فریاد دینه ایرشمی برکمه استرسه اوکه دی ذوق و صفا
وسلامت و رفاهیت ایامنده سخاوت و کرم و خلقه حسن معامله سعی کوشش ایلیه یعنی
وقت ضرورتنده یار و یاور و معین و معاون دیلین کمسه بر سویله فراغت و حضور
زماننده هر کسه عزت و حرمت اوزره اول تاکم سکا احتیاج وقتنده هر کس فریاد ددسرودی
رس و مغیث اوله فریادرسی یاسنی حرف مصدر ردیفی ظن ایلمشدر و جوانمردی دو سرودی
رجل شاب معناسنه ده کلور دیو عندی سویلمش بندهٔ خلقه بکوش از نوازش
برود لطف کن لطف که بیکانه شود خلقه بکوش بنده خلقه بکوش اضافتی
بیانیه زیرا خلقه بکوش وصف ترکیبدر قولاغی حلقه لو دیمکدر معلوم اوله که رسوم
اعجامدندر زر خرید عبید ینک قولاغینه حلقه کچورمک تاکم دیکرلردن
ممتاز اوله یعنی بومثلو غلاملرندن که رومده آکا ددا و غلانی دیرلر فرق اوله
دیو از اکردن محققدر ادات شرط نوازی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب
نوازیدندن نونک فتحه ده جائزدر او خشامزسک دیمکدر برود فعل مستقبل
مفرد غائبدر رویدندن کیدر دیمکدر نوازی نی نواختن دن و رودی
رفتن دن اشتقاق ایلیین بیلمزایمش لطف کن فعلینک مقدم مفعولیدر و
تکرار تاکید لفظی قبیلندندر و بنه لطف ثانیدن مکرم برکن مقدردر وکن
فعل امر مفرد مخاطبدر کیدندن ایله دیمکدر که حرف تعلیل بیکانه یاء عربینک کری
وکاف عجمیله یاد معناسنه در یعنی اشنا اولمایان کمسه شود فعل مضارعدر یعنی فعل مفرد
غائب شویدندن اوله دیمکدر اسمی تحتنده بیکانه یه راجع و خبری حلقه بکوش و بیکانه
مبتدا و ما بعدی خبری محصول بیت حلقه بکوش قولاغی حلقه لو یعنی عبد مملوککی
اکر او خشامز ایسک یعنی رعایت ایلموب جفا ایدرسک قیو کدن کیدر یعنی
فرار ایدر حاصلی جورده تحمل ایدن میوب سنی ترک ایدوب کیدر بس
ایدی لطف ایله یعنی تعظیم و تبجیل ایله که بیکانه حلقه بکوش اوله حاصلی ایلک
اوزره اول که هر کس سکا بنده اوله حضرت شیخ بیتده محتمل الضدین صفتنی

رعایت

رعایت ایلمش تامل ایتدر روزی در مجلس او کتاب شاهنامه همی خواندند و
زوال مملکت ضحاک و عهد فریدون روزی یا حرف وحدت او ضمیری باشا
مذکوره راجعدر بونده کتاب شاهنامه دن مراد ظاهرا فردوسی شاهنامه سی
اوله زیرا ابو اسمیله منهور اولدر دانک ایچون اضافتله ذکر ایلدی همی خواندند او
قورلردی دیمکدر حکایت طریقیله در حرف ظرف زوال المصدر در ذهاب
و زنی اوزره زال یزول دن یعنی نصر یا بنک اجوف واوییدندن مملکته اضافتی
مصدرک فاعلینه در و ضحاکه اضافت لامیه در ضحاک و فریدون قصه لری
سابقده مفصل بیان اولندی محصول ترکیب برکون مذکور پادشاهک مجلسنده
شاهنامه کتابی او قونوردی ضحاکک مملکتی زوالی خصوصنده یعنی انک کیبی
قهار و قوتلو پادشاهک مملکت و سلطنتی زواله کلدی و فریدون برتیم
بیکس شاهزاده ایکن نه وجهله پادشاه اولدی دیو شاهنامه نک بو راسی
او قونوردی وزیر ملک را پرسید که فریدون گنج و ملک و حشم نداشت برو
پادشاهی چه کونه مقرر شد حشم حانک و شینک فتحه لریله خدام معناسنه در
اما امام نووی شرح مسلم حدیثنده بیورد وغی مراد در حشم الرجل من یغضب
له و خدمه و یغضب له یعنی کشینک حشمی شول کسه در که کشینه تعصب ایلیه و
اول متعصب خدمت ایلیه اولکشنیه خدمت ایلیین و کشنیه تعصب ایلیه بس بونده
فریدونک ضحاکک حشمیدر که ضحاکه تعصب ایلدی و فریدونه خدمت ایلدی ضحاکه
خدمت ایلیین و ضحاکه تعصب ایلدی زیرا ضحاکک اوموزنده بیتن ایکی بیلانه
آدم بینسنی بیدیرمک ایچون کوننده ایکی کسه هلاک ایدردی ول جهتدن هر کس
خوف ایدوب مملکتندن فرار ایدردی و فریدون بن آبتین قولنوغینه صغنوردی
و ضحاکه عدو اولوردی بو جهتدن یانینه حشم عسکر جمع اولدی و جمیعا ضحاکه
دشمن اولدیلر پس برکون علی الغفله ایلغار ایدوب باصوب باشنی کسدیلر و
فریدون تختنه چقوب پادشاه اولدی مذکور تواریخده یازیلدیک مجملیدر تفصیلی
مراد ایدن حمدی مستوفی تاریخنه و شاهنامهٔ فردوسی یه مراجعت ایلیون محصل
کلامی وزیری پادشاه ظالمه سؤال ایلدیکه فریدون برتیم و بیکس شاه زاده ایکن

خزینه و ملك و حشمی و خدامی یوق ایدی او زرینه پادشاهلق نیجه مقرر اولدی و ضحاك
کبی صاحب عظمت و قدرت پادشاهه نه وجهله ظفر بولدی گفت انجنان که شنیدی
خلقی بر وی تعصب گرد آمدند و تقویت کردند پادشاهی یافت خلقی یا
حرف وحدت نوعیه در بر بولك خلق دیمکدر بر حرف استعلا و ضمیری فریدونه راجعدر
یا حرف مصاحبت تعصب معروف گرد آمدند کاف عجمینك کسریله جمع اولدیلر دیمکدر
تقویت تفعیل بابنك ناقص واوییندن مصدردر قوت ویرمك معناسنه پادشاهی
یا حرف مصدر محصول ترکیب پادشاه دیدی بجلیس که کتابدن بو مجلسده
ایشتدك و یا بوندن غیری یرده ایشتدك دیمکدر بر بلوك خلق انك او زرینه
تعصب طریقیله جمع اولدیلر و تقویت ایلدیلر پس پادشاهلق بولدی حاصلی بو جمله
پادشاه اولدی پادشاه اولدی پادشاهك انجنان که شنیدی عبارتندن مفهوم
اولان اولدر که وزیرك سؤالی تجاهل طریقیله اوله تأمل تدر وزیر گفت چون
گرد آمدن خلق موجب پادشاهیست تو خلق را چرا پریشان میکنی
مگر سر پادشاهی نداری چون ادات تعلیل گرد آمدن دالك سکونیله جمع
اولمق معناسنه در خلقه اضافت لامیه در موجب پادشاهی اسم فاعلك مفعولنه
اضافتیدر و یا حرف مصدر خلق را ادات مفعول خلق میکنینك مفعول
اولی و پریشان مفعول ثانیسی و میکنی فعل مضارع مفرد مخاطب در مگر بوندن
کانه معناسنه در سر سودا و هوس وارزو معناسنه اسمدر مگر پادشاهلق با
یوقدر دین باشدن خطا ایلمش نداری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب طوغاز
سك یعنی سنك یوقدر دیمکدر محصول ترکیب پادشاهه وزیر دیدی چونکه
خلقك جمع اولماسی پادشاهلغه و سلطنته سببدر سن خلقی نیچون پریشان
ایدرسك مگر پادشاهلق سوداك یوقمیدر یعنی اگر سنده سلطنت هوسی
اولسه ظلم و جوریله خلقی اورکودوب مملکتکدن قاچرمزدك بیت همان به که
لشکر بجان پروری ٭ که سلطان بلشکر کند سروری پروری فعل مضارع
مفرد مخاطب لشکر مفعول صریحی و بجان غیر صریحی که حرف تعلیل سلطان مبتدا
و ما بعدی خبری سروری یا حرف مصدر محصول بیت هم اول ییکدر که لشکری

جانیله

جانیله بسلیه سك یعنی کمال رعایتله تربیه ایلیه سك زیرا پادشاه لشکر ایله سرورلك
و پادشاهلق ایلربس چونکه بقاء سلطنت اجتماع عسکر و اتفاق رعایا ایله در پس
انلری جان و کوکلدن رعایت اوزره طوتمق ممکن اولدوغنجه کمال حرمت و عزت
ایلمك گرك گفت موجب گرد آمدن سپاه و رعیت چیست پادشاه وزیره
دیدی که سپاه و رعیتك جمعیتنه سبب ندر گفت پادشاه را عدل باید تا
بر وی گرد آیند و رحمت تا در سایهٔ دولتش ایمن نشینند و ترا این هر دو نیست
محصول ترکیب وزیر دیدی که پادشاهه عدل و کرم گرك تاکم او زرینه عسکر و
رعیت جمع اوله لر و رحمت و شفقت گرك تاکم سایهٔ دولتنده امین و آسوده
اولوب بی غم و غصه مملکتنده قرار ایدوب حضور ایده لر سنده ایسه مذکورلرك
ایکیسی بیله یوقدر و سنکده سلطنت نیجه قرار ایدر حاصلی سنك جور و ظلمك
بر حده وارمشدر که سلطنت الدن کتمکه قریب اولمشدر مثنوی نکند جور
پیشه سلطانی ٭ که نیاید ز گرگ چوپانی نکند فعل نفی مستقبل مفرد غائب جور
پیشه وصف ترکیبی اسم نکنددر جور پیشه صنعتلو معناسنه لازمیسی ظالمدر سلطانی
یا حرف مصدر در و سلطانی خبر نکنددر که حرف تعلیل نیاید فعل نفی مستقبل
کلمزدیمکدر گرگ ایکی کاف عجمیله قورد دیمکدر چوپانی جیم و بای عجمیله ترکیبده جیم
عجمی و بای عربیله چوبان دیدکلری دعربجه راعی دیرلر و یا حرف مصدر چوبانلق
دیمکدر محصول بیت جور پیشه اولان پادشاهلق ایلمز یعنی ظالم پادشاهلق ایدهمز
زیرا قورددن چوبانلق کلمز حاصلی ظالم کیمسه نك پادشاهلغی قوردك چوبانلغی
کبیدر زیرا قوردك قویون یرغاده اختیاری یوقدر کذلك ظالمك دخی
انجمه ده اختیاری یوقدر بعض شراح نکندی نشود و جوری کا اسم و پیشه ی
سلطانی یه اضافتله کا خبر و سلطانینك یاسنی حرف وحدت طوتوب نشود کل
معناده یعنی جور پیشه ی سلطانی نشود دیمش صکره کذ سمعت و فیه تکلف استعمال
کند فی معنا نشود مجازا دیمش صکره دیمش که او مولوردکه نکند جور را پیشه سلطانی
یا حرف وحدت اولمق اعتباریله و معناسی پادشاهلردن بر پادشاه جور
پیشه ایلمز دیمش صکره و یجوز ان یقال دیو بوب اعراب ایدوب دیرکه جور پیشه

٨٢

وصف ترکیبدر نکندك فاعلی و سلطانی یاء مصدریه ایله مفعولی ومعناسنی سلطنت ایدرز اول یکسه که صنعتی جور اولدیغی بونك کبی ترزیقانی صواب ایرادیمك ایدی لکن اختلاف طبایع وتفاوت اذهان ومراتب اذعانی بیان ایلمك ایچون ذکر اولندی **پادشاهی که طرح ظلم افکند ٭ پای دیوار خویش بکند** پادشاهی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت طرح بوندن قانون واساس معناسنه در یعنی ظلمه اضافت بیانیه اولور افکند فعل ماضی مفرد غایب فاعلی مذکور پادشاهدر وطرح ظلم مقدم مفعولی پای بوندن اساس معناسنه در که ترکیبجه غلط دیرلر دیواره اضافت لامیه در ومکره اضافت بیانیه در وخویشه لامیه بکند باء تاکید ایله فعل ماضی مفرد غایبدر قازدی وقوپاردی یعنی قلع وقمع ایلدی حاصلی بیقدی وخراب ایلدی دیمکدر پادشاه مبتدا وبکند خبری و پای بکندك مقدم مفعولی محصول بیت بر پادشاه که ظلم رسم وقانونی خلق عالمه صاله یعنی ملکنی حلقنه ظلمی عادت ایلیه کندو ملکنی ویا سلطنتی دیوار دینك اساس وتملی خراب ایلدی زیرا ظلم ایله سلطنت ثابت وقایم اولمز بعض شراح طرح عوارض وصالغون معناسنه در واضافت بیانیه در دیمش وبعضیسی تعرض ایدوب بیانیه اولمق لازم دکلدر دیوب معناسنی ظلمی خلق عالمه طرح ایلیه دیمش بوندن اول طرح رسم اساس دیمشدر دیش بو ایکی کلامی بیننده تعارض واقع اولدی زیرا ظلمی خلق عالمه طرح ایلیه مصدر معناسیدر دیش مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندن اولور مصراع اولك معناسی بر پادشاه که ظلم تملنی براقدی یعنی ظلمه بنیاد ایلدی دیمك ایو بنیاد ایدممش ومصراع ثانینك معناسی حقیقتده اول پادشاه کندو سلطنتی دیوارینك ایاغینی قازدی دیدوکیدی بی بنیاد در **ملك دا بندو وزیر ناصح موافق طبع نیامد بند فرمود وبزندان فرستاد** یعنی وزیر ناصحك نصح وپندی پادشاه ظالمك طبیعتنه موافق ومطابق کلمدی زیرا ظلم وجور اوزره مخلوق ایدی پس وزیرك کلامی رای باطلینه موافق کلمدوکندن بیحضور اولدی ویاخود وزیر بوبله سخت ودرست سویلدوکندن بیحضور اوله زیرا اکابرك کوکلی اولمغندر دیش وزیره قید وبند بوردی وانی زندانه کوندردی

یعنی

رد کامی

رد سمی

رد سمع

یعنی حبس ایلدی **بسی بر نیامد که بنی عم سلطان بمنازعت برخاستند وبمقاومت لشکر اراستند وملك پدر خواستند** بسی چوق بر نیامد بوندن چوق کچمدی یعنی چوق زمان مرور ایلمدی که حرف بیان اصلنده بینی ایدی وغلطدر دیمکدر نون اضافت سبیله دوشدی بنینك عمه وعمك سلطانه اضافتی لامیه لردر بمنازعت با حرف صله ویا حرف مصاحبت برخاستنده متعلق منازعت مقاتله بابندن مصدردر برخاستند بر حرف تاکید وخاستند فعل ماضی جمع غایب قالقدیلر بمقاومت با حرف صله اراستنده متعلق مقاومت ده مصدردر مقابله ومقاتله معناسنه اراستندك مفعول غیر صریحی ولشکر صریحی اراستند فعل ماضی جمع غایبدر بزه دیلر یعنی حاضر ومهیا ایلدیلر ملك پدر لامیه در خواستندك مقدم مفعولیدر ایستدیلر و دیلدیلر دیمکدر محصول ترکیب بر پادشاه که الی التنده اولنلره ظلمی جایز طوتا یعنی جایز کوره انك محبی شدت واضطراب کوننده قوی وغالب دشمنی دریعنی انك دوستی شدت وضرورت حالنده محکم وشدید خصمی وعدوی شدیددر حاصلی هوادار ومحبلری دشمنی اولور **با رعیت صلح کن وز جنگ خصم ایمن نشین ٭ زانکه شاهنشاه عادل را رعیت لشکر است** با حرف مصاحبت جنك بخصم اضافتی مصدرك فاعلینه ویا مفعولنه در ایمن کسر همزه ایله بی پروا وامین معناسنده مستعملدر زان ادات تعلیل در لاجل معناسنه که حرف بیان شاهنشاه عادل بیانیه رعیت مبتدا ولشکر خبری محصول بیت رعیتله صلح ایله یعنی رعیتی ارضا وخشنود ایله وخصمك جنك وجدالندن فارغ وبی پروا اوتور زیرا عادل پادشاهك رعیتی لشکردر یعنی محلی دو شنجه رعیت لشکرلك ایدر حاصلی عدالتی سببیله لازم کلدکده پادشاه اوستنه دونوب لشکره ناصر ویاور اولورلر دشمنه جواب ویروب پادشاهی محاربه قیدندن ازاد ایدر **حکایت پادشاهی با غلام عجمی در کشتی نشسته بود غلام دیگر دریا ندیده بود ومحنت کشتی نیازموده گریه وزاری آغاز کرد ولرزه بر اندامش افتاد چندانکه ملاطفت کردند آرام نگرفت** با حرف مصاحبت غلام قول عجمی یه اضافت بیانیه در عربدن غیریلرینه عجمی دیرلر ویا حرف نسبت حرف وحدت

٧

ردسروجهه وشمعی
وکانی

طوتنلر اصابت ایلمدیلر کشتی کاف عربك فتحی ویاء اصلیه ایله کمیدر سفینه معناسنه
قیاس عجمی ده وکشتیدر یالرنیدن صکره بر یاء وحدت ایراد ایلمك ایدی اما بو مقام
بر یاء ذکریله مشهور در غلام مبتدا دیکر داخی دیمکدر دریا مفعول ندیدن بود
وجمله خبر مبتدا در محنت دریایه معطوف کشتیه اضافتی لامیه در نیازموده فعل
نفی استقبال صنامش یعنی تجربه ایلمش کریه اسم مصدر در اغلامه معناسنه زاری یاء اصلیه
ایله اسم مصدر در اینکلدی معناسنه یاء مصدر در دیمن اصابت ایلمش اغاز کرد
باشلدی دیمکدر لرز لرزلمك فتحیله اسم در دترمه معناسنه عربجه رعشه درلر
اندامدن بوندن اعضا مراد در ملاطفت ملایمت معناسنه در ارام بوندن
قرار معناسنه در محصول ترکیب بر پادشاه عجمی قول ایله یعنی دیل سویلمز کوله ایله
کمیه کیروب او تورمش ایدی غلام بوندن غیری دریا کورمش ایدی وکشتینك
بلاء ومحنتنی صنامش ایدی یعنی بوندن اول کمیه کیرمش ایدی پس اغلامغه وایکلمکه
باشلدی یعنی فریاد وفغانه باشلدی واندامنه لرزه ورعشه دوشدی یا بوغلتق
خوفندن ویا دکز طوتقدن اولقدر بوکه ملاطفت وملایمت ایلدیلر قرار
وارام طوتمدی حاصلی دیتره منی وفریاد وفغاننی کسمدی یاء وحدت ایله
اولسه بر پادشاه بر عجمی قول ایله بر کشتیده او تورمش ایدی یعنی دریا سفری ایچون
بر کشتیه کیرمش ایدی دیمك اولوردی بر پادشاه احوالی بلمز بر عجمی غلام ایله کندو
مجبوبی ایدی دیبوب حاشیه کتابده غلام عرب وعجمده محبوب معناسنده
استعمال زیاده شایعدر ومحلنده اکا قرینه در دیمن عندیات سویلمك عجب
ماهر در وبر پادشاه خاطری مربوط اولان بر دیل بلمز عجمی غلام خدمتکار ایله
کمیه کیرمشلر ایدی دیمك اثر بخش کتمش زیرا ترکیبدن ربط خاطر فهم اولنماز
ملك را عیش ازو منقص شد را ادات تخصیص عیش عینك فتحیله دیرلك در
حیات معناسنه منقص اسم مفعولدر تفعیل بابندن صاد مهمله ایله مکدر دیمکدر
حاصلی غلام بویله اولدوغندن پادشاهك عیش وصفاسی اندن مکدر اولدی
یعنی زیاده متألم اولدی **چاره نمی دانستند** اهل کشتی بو اغلامك اضطرابنی
وپادشاهك الم وکدرینی دفع ایلمکه چاره بلمدیلر حاصلی اغلامك بی قرارلغنی

ردسروجهی

ردشمعی

ردکانی

ردشمعی وکانی

٤٢

دفع ایدمدیلر که پادشاهك الم وکدری مندفع اوله چاره ده بر همزه یازوب
وحدت ایچون طوتانلر زاید یازمشلر **حکیمی در آن کشتی بود گفت اگر فرمایی**
من اورا خاموش کنم پادشاه گفت غایت لطف باشد حکیمی یاء حرف وحدت
مراد اهل حکمت اوله ویا عاقل ودانا بر کسه غایت لامیه در کمال لطف دیمکدر حاصلی
بر حکیم وار ایدی پادشاهه دیدی اکر بیورر ایسك بن انی خاموش ایدیم یعنی کریه
وزاریسنی واضطراب وبی قرارلغنی دفع ایدیم پادشاه دیدیکه غایتیله لطفدر
حکیم فرمود تا غلام را بدریا انداختند باری چند غوطه خورد مویش بگرفتند
وسوی کشتی آوردند بهر دو دست در دنبال کشتی آویخت چون برآمد
بگوشهٔ بنشست وقرار یافت تا حرف تعلیل در غلام را را ادات مفعول انداختندك
مفعول صریحی وبا حرف صله باری یا حرف وحدت چند نیچه دیمکدر غوطه
غینك فتحیله صویه طالمق معناسنه در غوطه یه اسناد مجاز یدر زیرا یجید وکی دکز
صوییدر یعنی هر غوطه ایلدکجه بوغازینه دکز صویی کیدیسرا اول اعتبار ایله غوطه ایچکی
دیر حاصلی سببه اسناد مجاز مرسل قبیلندندر مویش بگرفتند وغلامك صاچنی طوت
بهر دو دست ایکی اییله بیله دیمکدر در بوندن حرف صله در با معناسنه دنبال بوندن
کمی دومنیدر بعض نسخه ده دنبال یرینه سکان دوکمش همان وزنی اوزره دومن
معناسنه بعض شراح جمع ساکن دیمش ظاهر کمیدن ساکن اولنلر مراد در اکر بویله ایسه
خطاء فاحش ایلمش تامل تدر آویخت بونك کبی یرلرده یاپشدی دیمکدر آویخت
فعل ماضی مجهولدر دیمشلر ابن سید علی وسروری افترا ایدوب فعل ماضی معلوم
دیدی دیمش وبو وجهله تعرض ایلمش لکن ایکیسی بیله اصابت ایلمش زیرا آویخت بوندن
یاپشدی معناسنه در اصیلدی معناسنه دکل فتأمل برآمد چیقدی یعنی کمی اوزرینه
بگوشهٔ با حرف ظرف وکوشه بوجق ویا حرف وحدت وهمزه حرف توسل محصول
ترکیب حکیم بیوردی تاکم غلامی دریایه آتدیلر برنیچه غوطه ایچدی یعنی برنیچه کره دیبه
طالدی وچیقدی پس صاچین طوتدیلر وکمی جانبنه یعنی یاننه کتوردیلر ایکی الیله
دومنه یاپشدی چونکه کمینك اوستنه چیقدی بر کوشه ده اوتوردی وسکون و
قرار بولدی حاصلی اولکی کریه وزاریسی وفریاد وفغانی مندفع اولدی **ملك را**

ردسروجهی

پسند ید آمد گفت درین چه حکمتست یعنی پادشاهه حکیمك وضع عاقلانه
سی و تدبیر حکیمانه سی مقبول کلدی و حکیمه سؤال ایلدی که بو تدبیرکده حکمت ندر
دیو گفت اول محنت غرق شدن بخشیده بود قدر سلامت نمی دانست
همچنین قدر عافیت کسی داند که بمصیبت گرفتار آید قدر سلامت لامیه در
و یا حرف تنکیر بعض نسخه ده سلامت کشتی واقعدر همچنین کذلك دیمکدر علام عجمی کبی
قدر عافیت لامیه بوندن عافیتدن صحت مراد در کسی یا حرف وحدت که حرف رابط
صفت یا حرف صله مصیبت اسم فاعل مفرد مونث غایبه در افعالدندن اما بونك
کبی یرلرده روزکاردن ایریشن محنت و بلا یه دیرلر بعض نسخه لرده بمصیبتی یا وحدت
ایله واقعدر محصول ترکیب حکیم دیدی اول بو عجمی غرق اولمق محنتنی طاتمامش ایدی
پس صحت قدرینی بیلمز ایدی تمدیکه غرق اولمق لذتنی طاتدی و اولومدن خلاص
بولدی کبیدن صحت وعافیتله اوتورمانی عظیم نعمت بیلدی که بو بحلین سلامتی
وعافیت قدرینی برکمسه بیلور که بر مصیبته گرفتار اولمش اوله بعض شراح همچنین عبارتی
ما بعدینه تخصیص ایلدیلر قصه دن حصه اعتباریله لیکن تتمهٔ قول حکیم اولمق انسبدر
همچنین قدر عافیت کسی داند قولینی ای من یعرف قدر العافیة دیو تفسیر ایلین
تفسیر ایلمش ای سیر ترا نان جوین خوش ننماید ❊ معشوق منست آنکه بنزدیک
تو زشتست ای حرف ندا منادی محذوف در تقدیری ای شخص سیر دیمکدر سیر
سینك کسری و یاء مجهوله ایله طوق دیمکدر که عربجه شبعان دیرلر عجم لغتنده واو
و یاء معروف و مجهوله اعتبار اولنور معروف اولدر که واو و یا ساکنك ماقبلنده اولان
ضمه و یاء ساکنك ماقبلنده اولان کسره تمام اشباع ایلیه سك و مجهول اولدر که
تمام اشباع ایلمیه سك ترا سکا دیمکدر نان جوین بیانیه در جوجینك فتحیله اربه دیمکدر
عربجه شعیر دیرلر شینك فتحی و عینك کسریله و یا حرف نسبت و نون حرف تأکید
اربه اتمکی دیمکدر ننماید فعل نفی مستقبل غایبدر نمودندن کورنمز دیمکدر معشوق
منست اضافت لامیه در آن که آن کس که دیمکدر که مکرر بیان اولندی زشت زانك
کسریله چیرکین دیمکدر قبیح معناسنه محصول بیت ای شول کمسه که طوقسون یعنی بنم
آج دکولسك سکا اربه اتمکی خوش کورنمز یعنی طوقلوغندن اربه اتمکینی بکمزسنك

د دسر وجهی
د دسر وجهی

بکم

لیکن بنم معشوق و محبوبمدر اولکمسه که سنك قتکده چیرکین در یعنی سکا خوش کلمین
بکا خوش کلور حاصلی سکا اربه اتمکی طوقلوغکدن مقبول دکلدر اما بن که آج و
محتاجم بنم مسلمیدر حوران بهشتی را دوزخ بود اعراف ❊ از دوزخیان
پرس که اعراف بهشتست حوران حوراء نك جمعیدر حورك و حوراء نك
جمعیدر حمر احمرك و حمراء نك جمعی اولدیغی کبی اما عجم مفرد مقامنده استعمال
ایدوب الف نون ادات جمع ادخال ایدوب حوران دیدیلر بهشتی یه اضافت بیانیه در یا
حرف نسبت در را ادات صله در دوزخ دالك ضمی و زانك فتحیله طامو دیمکدر
یعنی جهنم اعراف جنت ایله جهنم اراسنده بر دیوارك اسمیدر دوزخیان دوزخی
نك جمعیدر اهل دوزخ معناسنه و پرس فعل امر مفرد مخاطب سؤال ایله دیمکدر که
حرف بیان اعراف بهشتست مبتدا و خبر محصول بیت جنت حوریلرینه اعراف
که جنت ایله جهنم بیننده در دوزخدر یعنی اهل جنته نسبت اعراف دوزخدر
اما اهل دوزخه سؤال ایله که اعراف جنتدر حاصلی احوال عالم جمیعا امور اضافیه
در مثلا آدم وارد رکه تاوق اتنی بکنمیوب بیلدرجین و کوکرجین اتنی استر اما
آدم وارد رکه آتی یانندن قورو اتمکه لباسندن و سایرنسنه ده بو کا نسبت
بیت ❊ فرقست میان انکه یارش دربر ❊ با انکه دو چشم انتظارش بردر
فرقست مقدم خبر میان موخر مبتدا ان مضاف الیه در لامیه ایله که حرف رابط
صفت یارش ضمیری انه راجعدر در حرف ظرف و بر یان معناسنه در یعنی عند معناسنه
اولمق احتمالی وار در بافرق و متعلقدر ان که اصلنده ان کس که در چشم انتظار سابقه
شین ضمیر انك مشار الیهی اولان کسه راجعدر بر حرف استعلاء در قپو در باب معناسنه
محصول بیت فرق و تفاوت اولکمسه نك اراسنده که یار و دلداری یاننده
بلکه سینه سنده اوله اولکمسه ایله که ایکی چشم انتظاری قپوده در که جانان کلورمی
کلمزمی یعنی عیش وصالده در و بو دوزخ هجران و حرماننده در حکایت هرمز تاجدار
را گفتند وزیران پدر را چه خطا دیدی که بند فرمودی هرمز هانك و میمك
ضمیله و رانك سکونیله نوشروان عادلك اوغلیدر تاجدار دیدوکی انك
ایچوندر که مرصع التون تاجی اول اول کیدی نته که خلفاء عباسیه ده منتصر

٨

بالله اول كيدى واندن اول دلبند كيرلردى محصول تركيب هر تاجداره
سؤال ايلديلركه باباك وزراسينك نه خطاسين كوردك كه حبس بيوردك
مكركيم تحت سلطنته جلوس ايدنجه باباسى وزيرلرينى حبس ايلمش ايمش كفت خطايي
معلوم نكردم وليكن ديدم كه مهابت من در دل ايشان بى كرانست وبر
عهد من اعتماد كلى ندارند خطايي ياحرف وحدت ويا تنكيرمهابت هيبتك
فتحيله بوندن خوف معناسنه دركران كاف عربك فتحيله حد وغايت ديمكدر عهد
لفظ مشتركدر بيمان وزمان بيننده محصول تركيب هر جواب ويروب ديديكه
بونلردن بر خطا معلوم ايلمدم اما كوردم كه بنم خوفم كونكللرنده بى حد وبى
غايتدر وبنم بيمانمه كلى اعتقادلرى يوقدر ترسيدم كه از بيم كزند خويش
قصد هلاك من كنند بس قول حكما را كار بستم كه كفته اند كه حرف بيان بيم قورقو
در خوف معناسنه كزند كاف عجمك ضميله ضرر معناسنه در اضافتلر لاميه لردر
قصد هلاك مصدرلك مفعولنه اضافتيدر ومنه لاميه در حكما را راحرف تخصيص
محصول تركيب هر مزدير كه بونلر بوبلا ولدقلرندن قورقارم كه كندولرينك ضررلرى
خوفندن بنم هلاكمه قصد ايليه لر بس حكمانك قوللرينى ايش بغلدم يعنى قوللريله عمل
ايلدم كه ديمشلردر قطعه ازان كز تو ترسد بترس اى حكيم ؛ وكر با چو
او صد براى بجنك ازان يعنى ازان كس ديمكدر كز كه حرف رابط صفت ترسد
تانك وسينك فتحه لريله ورانك سكونيله فعل مضارع مفرد غايبدر فاعلى تحتنده
انك مشار اليهى اولان كس در اجمد ر بترس باحرف تأكيد ترس تانك فتحيله فعل امر
مفرد مخاطب وكر واكردن مخففدر باحرف مصاحبت چو ادات تشبيه او ضميرى
انك مشار اليهى اولان كس در اجمد ر صد يوز در چو او عبارتنه قيددر بعضلر احتمال
بعيد ايله برايى فعلنه قيد طوتمشلر بر حرف تأكيد آتى فعل مضارع مفرد مخاطب
برايى بوندن چيقرسك معناسنه در بجنك باحرف صله ويا حرف ظرف محصول
بيت اول كسه دن كه اول سندن قورقار يعنى سندن خوف وخشيت ايدن كيمسه
دن قورق واكر يوز انك كبى ايله جنكده چيقيشرسك يعنى يوز انك كبى ايله جنك
ايلمكه قادر ايسك حاصلى صواشده يوز انك كبى كيمسه يه غالب ايسكده سندن

در نسخه
در كاه

خوف ايدندن خوف ايله زيرا جايزدركه زور وقوتله سكا ظفر بوله بو جيله
ومكر يله ظفر بوله مصراع اولك معناسينى اكر يوز انجلين ايله جنكده يوقار وكلو رسك
ديبين يوقار وكلممش وفرضا يوز انجلين كيمسه ايله جنكده غالب اولورسكده ديمى
اثر بنجه كتمش نبيني كه چون كربه عاجز شود ؛ برارد بچنكال چشم پلنك نبينى
فعل نفى استقبال مفرد مخاطب استفهام انكارى متضمن بيندن مشتق كورمزميسك
ديمكدركه حرف بيانيدر چون حرف تعليل كربه چتك كه عربجه هرة وسنور ديرلر يعنى
كدى مبتدا شود فعل مضارع مفرد غايب اسمى تحتنده كربه يه راجع ضمير وعاجز
خبريدر وجمله فعليه خبر مبتدا در برارد فعل مضارع مفرد غايب فاعلى تحتنده
ضمير چيقار در ديمكدر باحرف مصاحبت چنكال جيم عجمك فتحيله برنجى جوانك قاينغى
يعنى پنجه سى چشم پلنك لاميه در وبرارد ك مفعول صريحى وبچنكال غير صريحى
وجمله فعليه جواب تعليلدر تدبر محصول بيت كورمزميسك چونكه كربه عاجز اوله
وخلاص ولمغه مجال بوليه چشم پلنكى پنجه سيله اخراج ايدر حاصلى جان قورترميه
بيلنجه پلنك هر نقدر كه كندو يه غالب ايسه ده بورنينه وصورتنه ياپيشور ازان
مار بر پاى راعى زند ؛ كه ترسد سرش را بكوبد بسنك ازان ادات
تعليل لاجل معناسنه ماريلان بر بوندن حرف صله در پاى راعى لاميه در
راعى فتحه بايندن اسم فاعلدر يعنى رعى يرعى دن ناقص يائيسندن زند ندن لفعل
اوردر ديمكدر اما بوندن مراد لدغدر يعنى صوقمق كه حرف بياندر ازان در
سرش را را ادات مفعول بكوبد كاف عربك ضمى وبانك فتحيله كوبيدندن
باء عربيله دوكمك معناسنه بونك كبى يرلرده ازمك مراددر فعل مضارع
مفرد غايب ازدر ديمكدر باحرف مصاحبت سرش بكوبدك مقدم مفعول
صريحى وبسنك غير صريحى محصول بيت انك ايچون يلان چوبانك اياغينى
صوقار يعنى اياغينى انك ايچون ايصيرركه قورقاركه باشينى طاش ايله ازه ديو
يعنى چوبانك طاش ايله باشينى ازه جكين بيلور اولجهتدن اياغينى صوقار
حاصلى اول بنى هلاك ايلمزدن اول بن آنى هلاك ايليه يم ديو اياغينى
ايصيرور هرمز بو بلده يرجايزدركه وزرا بندن قورقدقلرندن هلاكمه

رد ابن سیدی و سروری و شمعی

قصد ایلیه لر بن انلری خود هلاك ایلمدم نهایت حبس ایلدم کو بدی کو فتن دن
اخذ ایدنلر غلط ایلمشلر حکایت یکی از ملوك عرب رنجور بود در حالت
پیری وامید از زندکانی قطع کرده بعض نسخه ده عرب یرینه عجم واقعدر رنجور
رانك فتحیله مریض معناسنه در مستعملی وغلا تخفلره تخریف ایدوب رنجیل دیدیکلر
بوندندر زندکانی سابقا بو عبارتی بیان ایلمشز ایدك دیرلك مراد در حیات
معناسنه محصول ترکیب عرب پادشاهلرندن بریسی مریض اولمش ایدی بیرلك
حالتنده یعنی بیرلك وقتنده وحیاتندن امیدینی قطع ایلمش ایدی حاصلی اولمش
بیلمش ایدی که بر بو مقدردر کرده دن صکره ناکاه سواری از در در
آمد وبشارت آورد که فلان قلعه را بدولت خداوندی کشادیم و
دشمنان اسیر شدند و سپاه ورعیت آن طرف بجملکی مطیع فرمان کشتند
سواری یا حرف وحدت بشارت بانك کسریله وضمیله مشتولق اسمیدر که حرف
بیان بجملکی جمیعا دیمکدر محصول ترکیب پادشاهك مذکور حالی وانسته دی
مرضی وقتنده ناکاه قپودن بر آتلو کلدی و مژده کتوردی که فلان قلعه یی پادشاهك
دولتنده فتح ایلدك و دشمنلر اسیر اولدیلر واول جانبك سپاه ورعیتی جمیعا
مطیع وفرمان اولدیلر دیدی چون این سخن بشنید نفسی سرد بر آورد
وکفت این مژده مرا نیست دشمنانراست یعنی وارثان مملکت بعض نسخه ده
دشمنانمراست یرینه دشمنان مراست معنی بردر دشمنلرمکدر دیمکدر زیرا اسم
وتا ادات خبردر ایکی ادات ایله محصول ترکیب چونکه پادشاه کلان سوارك
مژده سنی وکلامنی دیکلدی بر صووق نفس کتوردی یعنی بر آه سرد ایلدی و دیدیکیم
بو مژده بکا دکل دشمنلرومه در یعنی مملکت وسلطنت وارثلرینه در که بنم اولادم
دیلو لرکه پادشاهلق انلره در که دیمو قطعه درین امید بسر شد دریغ عمر عزیز
که هیجه در دلمست از درم فراز آید بسر با حرف صله وسر غایت ونهایت
معناسنه در عمر عزیز موصوفك صفتنه اضافتیدر بهر حال بیانیه در که حرف بیان
در دلمست در حرف ظرف دلمست دلمده در از درم در بو ومیم معناده
فراز معقیددر فراز ایدر تقدیرنده در یعنی بکا حاصل ومیسر اوله دیمکدر

رد سروری
رد سروری
رد سروری
رد کافی
رد شمعی

فراز قپوده قپو معناسنه مستعملدر اما بوندن حصول معناسنه در محصول بیت
بو امیدده یعنی مصراع ثانی بیان ایلدوکی امیدنده نهایته وغایته واردی حیف
و دریغ عمر عزیز یعنی عمرم بوار زوهوسدن آخر اولدی حیف و دریغ که اول ارزو
ورجا که کوکلمده در قپودن ایجرو کله یعنی حاصل ومیسر اوله حاصلی کوکلم دیلکی
حاصل اولمق امیدنده عمرم دوکندی بوندن سندی صبر ورت ایچون یعنی اولدی
معناسنه طوتان خطا ایلمش بر شدك معناسنی تمام شد ایله بیان ایلمی ردایدن
مردوددر بو عبارتی تم دیمکله تفسیر ایلمسی ناتمامدر وتمام شد ایله تفسیر ایلنمك
کلامندن استدراك واردیمسی مستدرکدر وعمر عزیز اضافتی موصوفك صفتنه
در بیانیه دکلدر دیرین بی وجه سویلمش امید بسته بر آمد ولی چه فایده زانکه
امید نیست که عمر کذشته باز آید امید بسته بیانیه در بر آمد حاصل اولدی
ولی ادات استدراك زانك کافك سکونیله ادات تعلیلدر که عمر کذشته
بیانیه باز آید عودت ایلیه دیمکدر محصول بیت کوکلمده بغلو اولان امید
حاصل اولوب وجود بولدی یعنی نتیجه بولدی رجا وارزو ایلدیکم مرادات حصول
بولدی اما نه فایده حصول بولمسندن انك ایچون که رجا وامید یوقدر که کچن
عمر عودت ایلیه یعنی مرادات وارزولر هپ حاصل اولدی لکن کچن عمر عودت ایلیوب
حاصل اولمز حاصلی کچن عمری تحصیل ایلمکه چاره یوق قطعه کوس رحلت بکوفت
دست اجل ای دو چشم وداع سر بکنید کوس رحلت بیانیه در وبالامیه
مجازا کوس طبل سلطنت بر سازدر حرب وقتنده وبیرا ملرده وامور عظیمه
ده چالینور رایری اولور شویلکه ایاغ اوزره دورر کن ویا دوه اوزره
چالینور بکوفت فعل ماضی مفرد غایب لغتده دوکدی دیمکدر اما مراد چالدیلر
دست اجل اضافتی مذکوردر کیسه ده وداع واوك فتحیله تودیع معناسنه
اسمدر سلام تسلیم وکلام تکلیم معناسنه اسم اولدوغی کبی سره اضافتی مصدرك
مفعولینه اضافتیدر بکنید با حرف تاکید کنید فعل امر جمع مخاطب وداع
مقدم مفعولیدر محصول بیت آخرت کوسنی چالدی اجل دستی یعنی اولوم
وقتی کلدی آخرته سفر ایلمك لازم کلدی زیرا اول زمانلرده کوچك

وقتنده کوس چالورلردی اما بو زمانده سُرنا چالورلر بس زمان سابق عادتینه
اشارتدر دنته که بر زمان جرس یعنی چاک چالارلردی خواجه حافظ بیورردوغی
کبی ای ایکی کوزم باشمه وداع ایلك زیرا خاکه کیروب بری بریکزدن
جدا اولیسرز ایمدی شمدیدن بری بریکزله وداع ایلك ای کف دست
وساعد و بازو ❊ همه تودیع یکدیکر بکنید کف الك ایاسنه وطبانه دیرلر
کف پای کبی دسته اضافتی لامیه در مراد پنجه در ساعد عینك کسریله بیلکه
دیرلر بازو دیرسکدن یوقارو اوموزه دك قره جکره دیرلر تودیع بکذ
مصدرك مفعولینه اضافتیدر و بکنیدك مقدم مفعولیدر محصول بیت
ای ال آیه سی وای ساعد وای بازو جمیعکز بری بریکزله تودیع ایلك زیرا
خاك التنده بری بریکزدن ایریلوب چوروسکوزکرك ایمدی شمدیدن بری
بریکزله وداع ایلك برمن اوفتاده دشمن کام ❊ آخر ای دوستان گذر
بکنید برحرف استعلامنك اوفتاده یه اضافتی بیانیه در اوفتاده واوله
لغتدر افتاده کبی دشمن کام وصف ترکیبی اقسامندندر دشمن مرادلو دیمکدر
یعنی دشمنك مرادینجه حاصلی دشمنك دیلدوکی کبی دشمنك خود دیلدوکی موت
وفوتدر آخر فارسیده مقرر و تاکیدا فاده ایدر اکثری نتکه خواجه حافظك
بیوی نافه کاخر بیتینك شرحنده مفصل ذکر ایدوب تحقیق ایلمشز مراد ایدنلر
اول رساله مراجعت ایلسونلر گذر اسم مصدردر گذر دیدندر گچمه و اوغرامه
معناسنه گذر بکنیدك مفعول صریحی و برمن غیر صریحی تقدیری برمن گذر
بکنید در محصول بیت دشمنك مرادینجه بن افتاده نك اوزرینه یعنی دشمنك
استدوکی و دیلدوکی کبی بن دوشمشك اوزرینه البته ای دوستلر
گذر ایلك بو عبارت ایکی معنایه محتملدر یعنی عیاده ایلك و یا قبریمی
زیارت ایلك دیمك اوله بعض نسخه ده بو بیتك مصراع اولینی برمن افتاده
مرك دشمن کام یازمش و ابن سید علی بیزم یازدوغمز کبی یازمش لکن معناسنی
تحقیق ایده ممش و سایر ترکیبنده خطا ایلدکلری کبی معناسنده ده خطا
ایلمشلر علی الخصوص کافی اولقدر یاوه لر سویلمش که استماعی صداع دکل جنون

ایرات

ایرات ایدر روزکارم بشد بنادانی ❊ من نکردم شما حذر بکنید روز
کار ایام و ازمان معناسنه در کاه اولور که عمردن کنایت ایدرلر بوندده بویله
در مبتدادر بشد خبری بشد برفت معناسنه در بنادانی بشده متعلق باحرف
مصاحبت نادان جاهل ویا حرف مصدر من مبتدا نکردم فعل نفی ماضی متکلم
وحدهٔ مفعولی بر مقدر حذر در که مذکور حذر دانی بیان و تفسیر ایلر جملهٔ فعلیه
خبر مبتدادر مذکور حذر مفعول بکنید در محصول بیت بنم ایام عمرم واوقات
حیاتم جهل ایله و نادانلق ایله کچدی یعنی عمری هوا و هوس ایله کچوردم یعنی عذاب
و عقاب آخرتدن حذر ایدوب زاد آخرته تقید ایلیوب غفلت ایلدم ایمدی
سیزه نصیحت اولسونکه اول بانی ایچون بو فانیده زاد اعمال صالحه کسب ایلك که غفلت
واهمال ندامت و شرمندهلك ویرر حکایت سالی بربالین تربت یحیی پیغمبر
علیه السلام معتکف بودم در جامع دمشق سالی یا حرف وحدت بر حرف
استعلا بالین و بالش یصدوغه دیرلر که عرب وساده دیر واوك کسریله
تربتدن مراد قبر شریفلری در مراد باشی اوجیدر بالینك تربه یه و تربه نك
یحیایه اضافتلری لامیه لردر معتکف ملازم معناسنه در بودم فعل اولنجه
اولدم دیمکدر واداتنا ولنجه ایدم دیمك اولور جامع دمشق اضافتی لامیه
در که مراد جامع بنی امیه در دمشق اصلنده دالك کسری و میمك فتحیله اما شهرت
ایکیسینك کسریله در محصول ترکیب بر ییل شامده بنی امیه جامعنده حضرت یحیی
پیغمبرك مقبره سینك باشی اوجنده معتکف اولدم ویا معتکف ایدم بو ترکیب
تمام سنه معتکف اولدوغنی ویرمز نهایتی سنیی دن برسنه معتکف ایمش یا تمام سنه
ویا بر مقدارینی بالینك تربه اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر
دین معلوم مدر که تربه نك بالینه تشبیه ایلمش لکن مراد سابقا مذکور اولاندر بو کلد
یحیی پیغمبر علیه السلامك تربه سینی یصدندم دیدوکی سابقا ذکر ایلدوکی تشبیهی
تعیین ایلمش لکن مردوددر بوده جایزدر که مرقد منوره لرندن اولان حجره
ادعاءً بالین اطلاق ایدوب بطریق الاستعاره قبر ایچون بالین اثبات
ایدوب باشی اوجنده دیمك مراد اوله بوده معلوم اولکه قبر شریفلرینك

وازدوی نفس ایله

۱۰

ردکاتی

ردکاتی

ردکاتی

ردکاتی

دد شراح جمیعا

بانی وایاغی اوجنده حجره یوقدر همان شویله مسنّم بر قبردر یشیل صوف ایله
مستوردر وبعضلر دیرلرکه بالش وبالین عبارتلری عتبۀ بابه اطلاق اولنورکه
قبونك اشیکی مراددر بو تقدیرجه تربه مراد قبر شریفی محتوی اولان محوّط وبقعه
اولور نقل قول بعضده باطلدر زیرا قبر شریفلری اوّل زمانده کنارده ایمش یعنی
جامع اورتاسنده اطرافی آچق بر قبر ایمش وال عثمان بکلربکیلرندن لطفی نام بر
بکلربکی که شامده متوفی اولوب دکر جامع قربنده مدفوندر استانبولدن
سرو اغاجی کتوروب اوزرینه بارمقلی بر مقصوره ایلمش معلوم اوله که دعا
کویك سیاحتی زماننده بو قدر قبورکه زیارت ایلدم حضرتك قبری کبی بلند
قبر کورمدم بنده که طوال ناسدن ایدم بنم قامتمدن یوکسکدر یکی از ملوك
عرب که به بی انصاف موصوف بود اتفاق بزیارت آمد ونماز
کرد وحاجت خواست که حرف رابط صفت بزیارت آمد باحرف
صله ونماز کرد یعنی نماز قیلدی محصول ترکیب عرب پادشاهلرندن برسی که
انصافسزلغله موصوف ایدی زیارته کلدی ونماز ادا ایلدی وحاجت
دیلدی نته که قبورده زیارت عادتدر بیت درویش وغنی بنده ایم
خاك درند وانان که غنی ترند محتاج ترند بنده نك این لفظنده
اضافتی لامیه در خاکك دره ده بویله در نون ودال ادات خبردر وانانا
اصلنده وآنان در الف ممدوده وصله همزه ساقط اولمشدر که حرف رابط
صفت ویا حرف بیان تر ادات تفضیل ونون ودال ادات جمع یعنی سبب
وتاکه مفردك ادات خبریدر دانك جمعیدر محصول بیت فقیر وغنی انبیا و
اولیا قبوسی طبراغنك مطیع ومنقاد بنده لریدر وانلرکه غنیترقدر یعنی
صاحب جاه ومنصبدر بو خاكِ دره محتاجترقدر زیرا انلرك نیجه دودلو
مرادات وارذولری وار خاكِ دردن مراد اول خاکده مدفون اولاندر
ذکر محل واراده حال قبیلندندر نهایتی خاكِ دربوردر وغنی تادب طریقیله
درخاکدن مراد اول بابك خدمتکارلریدر دیمکده نظر وار آنکه روی
بمن کرد وگفت از انجاکه همت درویشانست وصدق معامله ایشان

رد شمعی و کافی

خاطری

خاطری همراه من کنید انکه انکاهدن محققدر اندن صکره دیمکدر یعنی نماز
قیلوب ودعا ایدوب وحاجت دیلدکدن صکره روی تقدیری درویش در
قرینه قایم اولدوغی ایچون نسبی حذف اولندی بمن باحرف صله یوزینی بکا ایله
یعنی بکا توجه ایلدی دیمکدر از انجا اول مقام ومرتبه دن دیمکدر زیرا جا
بونك کبی یرلرده محل ومکان معناسنه در همت هانك فتحی وکسریله لغتده
اهتمام معناسنه در درویشانه اضافتی لامیه در صدق معامله یعنی معامله
صادقه که اندن ریا وسمعه اولمیه دیمکدر خدا ایله معامله لری مراددر خاطری یاحرف
وحدت ویاحرف تنکیر همراه یولداش زیرا هم ادات جمعدر همخانه خانه داش
وهمحجره حجره داش دیمکدر بونده رفیق معناسنه در بس منه اضافتی اسم فاعلك
مفعولنه اضافتی قبیلندندر کنید فعل امر جمع مخاطب ایلك دیمکدر تعظیم
طریقیله همراه مقدم مفعولیدر محصول ترکیب ملك بی انصاف نماز قلوب
ودعا ایدوب وحاجت دیلدکدن صکره دیدی اول مقامدن که درویشلرك
همتی مقامیدر یعنی اهل اللهك بر مرتبه سی واردر اول مرتبه دن هرنیه که همت
ایلیه لر باذن الله حصول بولور صدق معامله ده بو معنایه دردیعنی خدا ایله
بر معامله صادقه مرتبه سندن هرنه که مراد ایدینورلرسه اللهك امریله ظهوره
کلور حاصلی واصل الی الله اولنلر هرنه مراد ایدرلرسه میسر اولور نهایتی اراده
لری خدانك ارادتینه موقوفدر بس مذکور مرتبه دن بکا برخاطر توجهینی
ولوکل همتنی همراه ایله یعنی بنی کوکلدن چیقارمه حاصلی بنی دعادن اونتمه
دیمکدر از انجانك معناسی از درون دل وجان دیبی عندی سویلمش زیرا — رد ابن سید علی
بو عبارتدن مستفاد اولماز بعضلر دیمشلرکه بو تقدیرجه خاطری قیدی
مستدرك اولور بویله دیبی مستدرك سویلمش زیرا خاطردن مراد توجه — رد سروری
خاطردر حاصلی طلب دعادر بعضلر دیمش که جادن مراد فیض وفضل خدادر
زیرا همتلری خدادندر دکندر ولردن دکلدر بو معنا کرچه صحیحدر اما بو عبارتدن — رد سروری
مستفاد دکلدر فتامل بعضلر از ان روی واز ان سبب واز ان جهت
معناسنه در دیمش بوده بو عبارتدن مستفاد دکلدر که از دشمن صعب — رد کافی

اندیشناکم که حرف تعلیل دشمنی صعب بیانیه اندیشناکم ناك بونك كبی یرلرده نسبت
معناسینی افاده ایدر غضبناك و ترسناك و برشناك كبی بوندن ترسناك معناسنه
دراما المغتم فكرلو معناسنه در حاصلی سندن همت دیلدیكم انكیچوندر كه صعب
دشمندن خوف وبیم اوزره یم **کفتیم برعیت ضعیف رحمت کن تا از دشمن**
قوی زحمت نبینی رعیت ضعیف بیانیه رحمت کن فعلینك مقدم مفعولیدر
كن كافك ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر كیندندن ایله دیمكدر تا حرف تعلیل دشمن قوی
بیانیه زحمت نبینینك مقدم مفعولیدر نبینی فعل نفی استقبال مفرد مخاطبدر دیندندن
كورمیه سك دیمكدر محصول تركیب حضرت شیخ بیوردوقتاكم ملك نی انصاف
بندن همت رجا ایلدی ایسه بن اكا دیدیم ضعیف رعیته مرحمت ایله تاكم قوی
دشمندن زحمت كورمیه سك یعنی رعایا یی اسركه الله سنی اسركه سك و دشمندن
امین و سالم ایلیون رحمت و زحمت بجنیس خطدر **نظم بازوان توانا و قوت**
سر دست ؎ خطاست بنجه مسکین ناتوان بشکست ببازوان باحرف
مصاحبت بشكسته متعلق بازوان بازونك جمعیدر قول مراددر توانا به اضافتی
بیانیه در قوت بازوانه معطوفدر سره اضافتی وسرك دسته لامیه لردر بوندن
سردستدن مراد بنجه در خطاست مقدم خبر بنجه نك مسكینه اضافتی لامیه در
و ناتوان بیانیه بنجه بشكستك مقدم مفعولیدر بشكست بوندن مصدر معناسنه
در اول جهتدن فاعل ایسمز و مبتدا اولمغه قابلدر محصول بیت زورلو بازو
ایله و بنجه قوتیله مسكین ناتوانك بنجه سنی صنمق خطادر یعنی سلطنت زور و قهر ایله
رعایا یی مسكینك بنجه سنی بورمق یعنی جور و جفا و ظلم ایلمك خطادر تیرسد
آن که بر افتادگان نبخشاید ؎ گر ز پای در آید کسش نگیرد دست بیتر
فعل امر مفرد غایب فعل مضارع مفرد غایبله مشتركدر تنته لرده بو یله در جمعلرده
بس فعل مضارعدر امر معناسنه دیتلر مشترك صیغه اولدوغی بیلرلو ایمش
آن که تقدیری آنكس كه در نته كه مكرر بیان اولندی بر حرف استعلا افتادگان
مساكین و ضعفا نبخشاید فعل نفی مستقبل بخشاییدندن اسرگمز دیمكدر كه حرف
بیان و یا حرف تعلیل ز پای در آید متعلق در كه فعل شرطدر كس مبتدا نكیرد فعل

نفی

نفی مستقبل مفرد غایب طوتماز دیمكدر خبر مبتدا در جمله اسمیه جزاء شرط واقع در
تقدیری كس دستش نگیرد در محصول بیت قورقسون شول كمسه كه ضعفا و مساكینه
رحم ایلمز یعنی فقرایه ظلم ایلین خوف ایلسون كه ایاقدن دوشوب زلّه و لغزش
واقع اولورسه یعنی روزگاردن باشینه بر مصیبت كلورسه كمسه الینی طوتماز حاصلی
كمسه اكا دستگیر و معین و ظهیر اولمز بس قورقوب فقرایه ظلم ایلمسون بعض نسخه
لرده نترسد وا قعدر فعل نفی مستقبل استفهامی متضمن قورقمز می دیمكدر یعنی البته
قورقمق كرك دیمكدر **هر آن که تخم بدی کشت و چشم نیکی داشت ؎ دماغ بیهده**
پخت و خیال باطل بست تخم بدی بیانیه تخم معروف بد یرامز و یا حرف مصدر
یرامزلق تخمی دیمكدر كشت فعل ماضی مفرد غایب كشتندن اكدی دیمكدر و او حرف
عطف چشم نیكی لامیه در چشم بوندن رجا معناسنه نیكی یا حرف مصدر یالك دیمكدر
داشت فعل ماضی مفرد غایب طوتدی دیمكدر دماغ دالك كسریله تركیبه دامق
دیدكلری در بوندن فكر مراددر ذكر محل و اراده حال قبلندندر بیهده و بیهوده
بی فایده و باطل معناسنه در خیال باطل بیانیه در دماغ بختنك مفعولیدر و خیال
بستنك محصول بیت هر اول كمسه كه یرامزلق تخمینی اكدی و ایلك امیدینی طوتدی
یعنی فقرا و مساكینه ظلم ایدوب و فلاح و ایلك مكافاتنی رجا ایلدی فكر فاسد
بشوردی و تصور باطل بغلادی زیرا سیآته حسنات جزا اولمز بلكه سیآته سیآت
و حسناته حسنات در كشت فعلنی كاشتندن اخذ ایلین غفلت ایلمش من كاشتن
یعنی افشاندن دینی تخطئه ایلین تعصب ایلمش زیرا مرادی تضویر معنادر بیان
ترادف دكلدر **ز گوش پنبه برون آر و داد خلق بده ؎ و گر تو می ندهی**
داد روز دادی هست گوش كاف عجمینك ضمیله قولق دیمكدر پنبه بانك اول عجمیدر
حركاتنده بنبوق معناسنه برون طشره دیمكدر آر فعل امر مفرد مخاطب كتوردن
دیمكدر آریدندن كه مخففدر آوریدندن بجیب اللغه طشره كتور دیمكدر اما
مراد چیقار دیمكدر داد بوندن اسم در عدل معناسنه خلقه اضافت مصدرك
مفعولنه در بده باحرف تأكید وده دالك كسریله و هاء اصلیه ایله ویر دیمكدر
دهیدندن كلن مصدر دینده و مضارعنده و اسم فاعلنده دالك فتحی مشهوردر

رد ابن عبد علی

رد سروری

رد کافی و شمعی

داد بدهك مقدم مفعولیدر می ندهی تقدیری نمی دهی در ضرورت وزن
ایچون نون تأخیر اولندی اکر سن ویرمز سك دیمكدر فعل مضارع مخاطبدر
داد مفعولیدر عدل معناسنه دور زدادی لامیه در و یا حرف وحدت ویا تنكیر
محصولِ بیت ملكِ بی انصاف و یا هر ظالمه خطاب بیوررلر قولاغكدن غفلت
پنبه سینی چیقار و خلقك عدل و انصافنی ویر یعنی الك الیندن اولنلره عدالت
ایله و انصاف كوستر و اكر سن داد و عدل و یرمز سك یعنی عدل و انصاف ایلمز سك
عدل كونی وار در كه اندن هر كسك بلكه هر حیوانك انتقامنی آلوب انصاف
ایدرلر حاصلی دنیاده ظلم ایدرسك آخرتده جزاسن كوررسن می ندهی ده می
وزن ایچون تقدیم اولندی دیین حق ادا ایلمش نون تأخیر اولندی وزن ایچون
دیمك كرك ایدی بو نظمك اولندن رباعی یازنلر اقسام نظمی غریب بیلورمش اكر نو
ندهی ده دادیرینه دان یازوب امر دانستن دن دیین ایكی وجهله خطا ایلمش
قند برو دو زدادی یرینه دو زدادنی دیدوكی اغربدر و یا مصدریله مصدر ده
داد اولدوغنی كورلمش وایشیدلمش دكلدر مثنوی بنی آدم اعضای یكدیكرند
كه در آفرینش زیك جوهرند بنی اصلنده بنین ایدی اضافتله نون ساقط اولمشدر
آدمدن بونده مراد حضرت آدمدر اعضا عضونك جمعیدر یكدیكره اضافت
لامیه در دونون و دال ادات جمع خبردر كه حرف تعلیل آفرینش اسم مصدردر
آفریدندن یاراتلمش معناسنه عربجه خلقت و فطرت دیرلر كوهر كاف عجمك فتحیله
معروف تعریب ایدوب جوهر دیرلر نون و دال نداد ادات خبردر محصول بیت
حضرت آدم اوغللری بری برینك اعضاسیدر یعنی بری برینك جسدی
حكمنده در زیرا خلقتده و فطرتده بر كوهردندرلر یعنی جملهسی بر انادن و بر
انادندر كه حضرت آدم و حوادر بعض نسخهده مصراع ثانی كه در اصل فطرت
زیك جوهرند واقعدر و بعض شراح بو نسخهیی اختیار ایلمش و بعضیسی بو نسخهیی
اختیار ایلدوكینه تعصب طریقیله اعتراض ایلمش لكن اعتراضی موجه دكلدر
بعض شراح جوهردن مراد نطفهٔ حضرت آدمدر دیمش بو بلا ولیسه بعید دكلدر
مجاز نطفهیه جوهر دیمشلر ولو بعضلر دخل ایلدیلر كه نطفهیه جوهر دیمك صحیح دكلدر

دیو

دیو لكن دخلی مدخلدر چون عضوی بدرد آورد روزكار دكر عضوها را نماند قرار
جواد ات تعلیل عضوی یا حرف وحدت بدرد با حرف صله دردد
اغریه دیرلر عربجه الم دیرلر بس درد ده مرض دیین لغت معناسنی سویلمش روزكار
آوردك فاعلیدر و عضوی مفعول صریحی و بدرد غیر صریحی عضوها ها ادات
جمع و را حرف تخصیص نماند ایكی نونك فتحیله فعل نفی مستقبل مفرد غایبدر قالماز
دیمكدر قرار فاعلی آرام و سكون دیمكدر محصول بیت چونكه روزكار بر
عضوی وجع و تعبه یعنی المه كتوره حاصلی دردناك ایلیه غیر اعضانك
آرام و قراری قالمز یعنی اول دردناك عضونك اثری سایر اعضایه تأثیر
ایدر پس چونكه بنی آدم بر جوهردن خلق اولوب بری برینك اقرباسی حكمنده
اولدی ایسه برینه برالم و بلا كلیجك جمیعنی متألم و متأثر اولمق كرك بدر دك
باسنه حرف زاید دیین زاید سویلمش تو كز محنت دیكران بیغمی نشاید
كه نامت نهند آدمی كز اصلنده كه از ایدی كه حرف بیان محنت دیكران
لامیه با بطنی ایله غمی یا ضمیر خطاب نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غایب لایق
دكلدر دیمكدر كه حرف بیان نامت تا ضمیر خطاب آدك دیمكدر نهند فعل
مضارع جمع غایب نهیدندن قورلر دیمكدر آدمی یا ایله انسان دیمكدر
محصول بیت سن كه غیریلر محنتندن بیغمسن یعنی سایر قرداشلرك الم
و بلاسندن بی پرواسك حاصلی انلرك دردندن بی دردو غمسك
و انلری اجیمازسك لایق دكلدر كه آدیكی آدمی قویالر یعنی سكا انسان دیمك
لایق دكل زیرا انسانیت و مردملك بلا و المه كرفتارلری قایروب انلر
ایچون غم و غصه چكمكدر حكایت درویشی مستجاب الدعوت در بغداد
بدید امد درویشی یا حرف وحدت مستجاب اسم مفعولدر استفعال
بابندن مقبول معناسنه دعوته اضافتی قائم مقام فاعلینه اضافتیدر یعنی
دعاسی مقبول دیمكدر بغداد عرب دال ثانیسی معجمه اوقور بر اسمده ذوراله
درزانك فتحی و واوك سكونیله سلامده دیرلر بدید فصحای عجم باء عجمیله
اوقور اما رومیلر باء عربیله اسكاده معناسنه محصول تركیب بغداد ده

دعاسی مقبول بر درویش ظاهر اولدی بدید آمدك معناسیه ظاهر اولدی
دیمکدر حجاج یوسف بخواندش وکفت دعای خیر بر من کن کفت خدایا
جانش بستان حجاج لغتده مبالغه ایله حجتلشجی اما بونده بر شخصك اسمیدر که
ظلمده نامدار در عدالتده نوشروان اولدیغی کبی معاویه نسلندن مروان
ابن حکمك اوغلی که عبد الملك ایدی انك خانی وبکلربکیسی مقامنده بر ظالم ایدی
حضرت کعبه‌یه منجنیقلر قوروب بیقدی وکنه یایدی الآن اولان یاپی انکدر
قصه‌لری لجه ونهایه در بریسی بودر که حکومتی وولایتی زماننده بیك
التی یوز کره بیك یعنی بیك کره بیك والتی یوز کره بیك مسلمان قتل ایلمش و
اون سکز بیك مسلمان هلاك اولمش خمار سید یکیکه ترسینی از دوردوب محبوس
ایجورمش وتمام خلافت وحکومتی دوردنبیل وبر آی ایمش کذا فی تاریخ الخلفاء
باباسنك اسمی یوسف ایمش تقدیر کلام حجاج یوسفدر بین العالمین واقع اولان
ابنی حذف ایلمك دأب اعجامدر بخواندش با حرف تأکید خواند واوردسی
ودوم ضمه ایله فعل ماضی مفرد غائب فاعلی نخننده حجاجه راجع ضمیر ومفعولی
درویشه راجع شنید دکفت حجاج درویشه دیدی دعای خیر بر من کن
بر بونده با صله معناسنه در استعلا ایچون دکلدر دعای علیه لازم کله
اولسه ده خود ضرر ایلمز زیرا اول قاعده عربیه مخصوصدر عجمده معتبر دکل
بکا خیر دعا ایله دیمکدر کفت درویش دیدی جانش شین حجاجه راجعدر
بستان با حرف تأکید ستان سینك کسریله آل دیمکدر ستانیدندن امر مخاطبدر
ستاندن دینی اصابت ایلمش محصول بیت حجاج بن یوسف مذکور درویشی
یانینه دعوت ایلدی ودیدی بکا برخیر دعا ایله درویش یارب جانینی
آل دیدی کفت از بهر خدا این چه دعاست کفت دعای خیرست
ترا وجمله مسلمانانرا از بهر خدا الله ایچون دیمکدر محصول ترکیب حجاج درویشه
بوبله دعانی استغراب واستعجاب ایدوب دیدی الله ایچون بونه دعا
در که بنم حقمده ایلدك یعنی بوبله دعا استماع ایلمش دکل درویش دیدی بو خیر
در سکا وجمیع مسلمانلره تا که سن اولمکله ظلم وکناه کسبندن خلاص بوله سنك

ومسلمانلر سنك شر وفساددن خلاص بولالر حاصلی ایکی جانبه بیله بو دعاده
نفع واردر مثنوی ای زبردست زبردست آزار کرم تاکی بماند این بازار
ای حرف ندا منادا سی محذوف تقدیری ای مرد زبردست در زبردست وصف
ترکیبیدر الی اوستون معناسنه بلکه الی اوستلو دیمکدر زیرا زبر زانك وبانك
فتحه‌لریله اوست معناسنه در که عربی فوق دیرلر زبردسته اضافتی بیانیه در زیر
دست ده وصف ترکیبیدر الی آلتلو معناسنه مغلوبدن کنایه در زیرا زیر
زانك کسریله آلت معناسنه در عربجه تحت دیرلر آزار زیردست ایله بر وصف
ترکیبی داخی اولمش اما معناسی زیردسته مقید در کرم لغتده اسیجق دیمکدر
بونده قیزغینلق مراد در تا الی معناسنه در کی نجی دیمکدر عربجه متی دیرلر اسماء
منقوصه دندر تاکی نجه‌یه دك دیمکدر این بازاره اشارتدر محصول بیت
ای الی اوستنده کیلری انجیدیجی الی اوستلو یعنی ای زبونلری ومغلوبلری
ازار ایدیجی زورلو وکوجلو حاصلی ای فقرا ومساکینی انجیدوب انلره ظلم
ایدیجی جوار ظالم سنك ظلم وجفاك بازاری نجه‌یه دك قیزغون قله یعنی
فقرا ومساکینه جور وجفاك نه زمانه دك ممتد اولوب باقی قاله البته برکون
نهایت وپایان بوله حاصلی بو منصب ودولته برکون زوال کلور ایکی
جاهکله مغرور اولمه بچه کار آیدت جهانداری مردنت به که مردم آزاری
بچه با حرف صله آید فعل مضارع مفرد غائب تا ضمیر منصوب معناسنه مفعولی
جهاندار وصف ترکیبیدر جهان طوتیجی یعنی صاحب سلطنت وحکومت معناسنه
ویا حرف مصدر جهاندارلق دیمکدر مردنت تا ضمیر مجرور معناسنه مضاف الیهدر
کر ضمیر خطابدر که بونده من تفضیلیه معناسنه در مردم آزار وصف ترکیبیدر
آزار یدندن مردم انجیدیجی معناسنه ویا حرف مصدر محصول بیت
زبردسته خطاب بیوردر جهانداری وسلطنت سنك نه ایشوکه کلور یعنی
پادشاهلق نه که کرك حاصلی سلطنته لایق وسزاوار دکلسك زیرا ظالم
بی باك سك پس سنك اولمك یکدر مردم آزارلقدن یعنی صناع اولوب
خلقه جور وظلم ایلمکدن اولمك یعنی موتك یکدر که هم سن ماتم ومظالم

كسبندن خلاص بولورسك وخلق عالم جور وظلمكدن خلاص بولور بعضلر
كه حرفنى حرف تعليل اعتبار ايدوب ياىنى ضمير خطاب طوتمش ومعناسنى زيرا
مردم انجيدمجى سك ديمش لكن ياء مصدر ايله ياء خطاب بر قافيه جمع اولنق
عيبدر وبعضلر ازارى فعل مضارع مخاطب ديمش بو عيوب قافيه دن سالم
اولمز حكايت يكى از ملوك بى انصاف پارسايى را پرسيد كه از عبادتها
كدام فاضل ترست پارسا باء عجمله عابده ديرلر ويا حرف وحدت ورا ادات
مفعول پرسيد باء عجمك ضميله وراءنك سكونى وسينك كسريله فعل ماضى مفرد
غائب صوردى ديمكدر كه حرف بيان كدام كاف عربك ضميله قنغى ديمكدر
فاضلتر افضل معناسنه در محصول تركيب انصافسز وظالم پادشاهلردن بر
بر عابده صوردى كه عبادتلردن قنغى عبادت افضلدر كه اكا مقيد اولوب
مشغول ولازم عبادت تهادن صكره مراعبارتنى ايراد ايدنلر زائد ايلمشلر زيرا
سؤال عموم اوزره واقع اولمش كفت ترا خواب نيم روز تراسكا ديمكدر
خواب بوندن اويقو معناسنه در نيمه اضافتى لاميه در نيم لفظنى روزه
ونيمه وسائره مقارن اولان يرلرده مضاف قيلمق مشهوردر لكن قياس معنا
قيلمقدر شول يرده كه نصف مراد اوله مثلا نيم نان ياريم اتمك ديمكدر ونيم
سيب ياريم الما ديمكدر پس قياس اضافتلو اوقومقدر مراد ياريم كوندر اولمه
نصف يوم معناسنه پس نيم روزدن قيلوله وقتنى اراده ايلمك هيچ بر وجهله
مساغ يوقدر اول ظالمى وبو مقدن خلقى ظلم وتعديسندن اراحت ايلمك
مراد اولنجه قيلوله وقيلوكه وحيلوبه بو معنايه نسبت برابردر على كل حال
بوندن ياريم كون مراددر نته كه نيم نانى كر خورد مرد خدا ببخشد مرد ابلدى
نصف نان مراددر وبو معنا اضافتسز مستفاد اولمزنتكه عقل سليم وطبع
مستقيمه واضحدر پس عابد پادشاه جائزه ديركه سكا اويله زماننده دك
اوبو مقا احسن عبادتدر تاكه اول حالده كسب ماثم ايلمزسك وكمسه اوزرينه
جور وظلمك جارى اولمزكه انك سببيله آخرتده معذب اولماسك قندر
تا دران يك نفس خلق را نيازارى تا حرف تعليل آن اسم اشارتدر يكنفسه

در نسخ وهمي ١٢
در ابن سيدلى

در نسخ وهي وابن سيدلى

در شراح جميعًا

ويا مذكور خوابه بيازارى فعل نفى مستقبل مفرد مخاطب ازار ايليه سك يعنى
انجيتميه سك محصول تركيب عابد ديركه سكا نصف يوم نوم افضلدر تاكم اويودوغك
بر ساعتده خلقى ازار ايليه سك يعنى خلق خدا سندن امن وامان اوزره اولا
ياخود تاكيم اويودوغك حالده بر نفس وبر ساعت خلقى آزار ايليه سك يعنى
اويودوغكده خلق بر نفس سنك جور وظلمكدن ازاد اولالر اكثر نسخه لرده
بك عبارتى يوقدر وبعضنده نفس دو يتمش وبعضنده ساعت يكنفس بيوردوغى
قلت زماندن كنايتدر نته كه خواجه حافظ تفسير اين دو حرفست بيورمشدر
قلت الفاظ وكثرت معانيدن كنايتدر قطعه ظالمى را خفته ديدم
نيم روز كفتم اين فتنه است خوابش برده به ظالمى يا حرف وحدت ورا
ادات مفعول خفته لفظ منزكدر يا تمش واويومش بيندن ماضيدن فهم دوبوندن
اويومش معناسنه در نيم روز اضافت لاميه در ياريم كون يعنى كوننك ياريسى
حاصلى زوال وقتنده دك اين اشارتدر ظالمه ومبتدا فتنه است خبرى مبتدا
وشين ضمير ظالمه راجعدر معنا جهتنده برده نك مفعوليدر وبه وزن
ايچون تقديم قلنمشدر تقديرى اوراخواب برده به در برده به خبر مبتدا
در محصول بيت بر ظالمى نصف النهارده اويومش كوردم ديدم بو ظالم بر فتنه
در فتنه نك اويودوغى يكدر يعنى اويومشى ولماسى يكدر زيرا يا تمش واويومش
فتنه يه اويارانه لعنت وارد اولمش پس بو ظالمى خواب المش وايلتمش اولمق يكدر
حاصلى خوابده اولماسى محض خيردر آنكه خوابش بهتر از بيدارىست
آنچنان بد زندكانى مرده به آنكه انكسكه كه حرف رابط صفت خواب
مبتدا وشين ضمير انك مشاراليهى اولان كسه راجعدر وبهتر خبر مبتدادر
از من تفضيليه معناسنه در بيدار اويانق ديمكدر صفت مشبهه عربجه يقظان
ديرلر يا حرف مصدر وسين وتا ادات خبر آن چنان آن اسم اشارت
چنان ادات تشبيه بد زندكانى وصف تركيبى يرامز ديرليكلى ديمكدر
كاف عجمى هاء رسميدن بدلدر والف ونون نسبت ده داخل اولمشدر
زيرا ازندكى وزندكانى ياء مصدريه ايله بر معنايه در مرده تقدير

مرده شدن یعنی مرده اولمق بکدر محصول بیت اول کیمسه که اویقوسی بیدار القند
بکدر یعنی اویوماسی اویانقلغندن بکدر نیز انجلیس بد زندکانی یعنی یرامز
دیرلکلی کیسه مرده اولمق بکدر حاصلی مماتی حیاتندن بکدر انجلیس یرامز ونا
معقول دیرلکدن اولمشی ولمق بکدر دیمک عندی سویلمش حکایت یکی را ۱۲
از ملوك شنیدم که شبی در عشرت روز کرده بود ودر پایان مستی
میکفت که حرف بیان شبی یا حرف وحدت در حرف ظرف عشرت اختلاط معناسنه
اسمدر اما بونده ذوق وصفادن عبارتدر کرده بودماضیدن قسم در
ایلمش ایدی دیمکدر جعل وتصییر معناسنی متضمن اولدوغی ایچون ایکی مفعول
آلور اولکیسی شب وثانیسی روز در پایان باء تحمیله غایت ونهایت دیمکدر
مستی یه اضافتی لامیه در میکفت حکایت حال ماضی سویلردی دیمکدر
محصول ترکیب پادشاهلردن برینی اشتدم که کیجه عشرت وصفاده کون
ایلمش ایدی یعنی صباحه دك باده ذوقنه مشغول اولوب اویومامش ایدی
کیجه کون ایلمك اویومامقدن کنایه در یعنی ایچکیده احیاء لیل ایلمش ایدی
ومستلك آخرنده سویلردی یعنی بو بیتی اوقوردی بیت ما را بجهان
خوشتر ازین یکدم نیست ٭ کز نیك وبد اندیشه واز کس غم نیست
ما دا را حرف صله ویا حرف تخصیص بزه ویا بزم دیمکدر بجهان با حرف
ظرف از حرف ابتدا این اسم اشارتدر بو مقدر دم لفظنه ویا مذکور
یکدمه در بوندن صکره بردم تقدیر اولوب مبتدا قیلنه ونیست خبری کز
اصلی که از ایدی که حرف تعلیل نیك ایو بد یرامز اندیشه بونده غم وغصه وخوف
والم وتشویش معناسنه در محصول بیت بزه ویا بزم جهاندن بو بردمدن
خوشترق ویکرك بردم یوقدر زیرا ایودن ویا رامزدن یرامز وغم وغصه
خوفمز یوقدر یعنی کیفیت باده ایله برحالتده وارمشز که دنیا ومافیها کوزمزه
جوبجه کورنمز حاصلی باده کیفیتنك برحالتی وار در کم کدایی پادشاه ایدر
نته کم شاعر بیوردر بیت برعالمه وارمشدر ارباب خرابات ٭ کیم دوشنده کیمی
کورمز آنی اهل کرامات ٭ اندیشه یه نیك وبد ایله وصف ترکیبی اعتبار ایدوب

زیرا

زیرا ایو فکر لودن ویا رامز فکر لودن وکیمسه دن غم یوقدر دیمک هنوز وصف
ترکیبی طاعتامندر درویشی برهنه بیرون بسرما خفته بود کفت درویشی
یا حرف وحدت برهنه بانك فتحی وضمیله وهانك سکونیله چیلاق دعریان معناسنه
بیرون طشره ده دیمکدر ظروف مکانندندر بسرما با حرف ظرف سرما صوغق
دیمکدر سینك فتحی ورانك سکونیله خفته بونده یاتمش معناسنه در بود اداة
زمانیه در ایدی معناسنه محصول ترکیب پادشاه مذکور دیمک اوقودوغی حینده
بر عریان درویش طشره ده صووقده یاتور ایدی یعنی ایشدیجك دیدی آه
سرما هم صووغه وهم زمانینه دیرلر دیمک افترا ایلمش زمانیه زمستان دیرلر
بیت ای آن که باقبال تو در عالم نیست ٭ کیرم که غمت نیست غم ما هم نیست
ای آنکه ای اول کس که تقدیر نده در باقبال با حرف تخصیص اقبال دولت معناسنه
در تو یه اضافت لامیه در کیرم فعل مضارع متکلم وحده در کیرید ندن طوتیم
یعنی فرض وقیاس ایده یم که حرف بیان غمت نیست کند وکه مخصوص غمك یوق
غم ما اضافتی لامیه در دیاء بطنی ایله که تخصیص افاده ایدر دهم بونده عطف
وجمعیت معناسنی افاده ایدر استفهام انکاریله محصول بیت ای شول
عشرت وذوق ایلین پادشاه که سنك دولت واقبالکله عالمده برفرد یوقدر
یعنی سن واصل اولدوغك ذوق وصفایه کیمسه واصل دکل فرض ایده یم که کندو
مخصوص غمك یوقدر بر مخصوص غمکده یوقمی یعنی فقرا ومساکینك غمی جکمز
حاصلی بزوم ایچون غم جکمك کرکسن زیرا آخرتده سلاطیندن رعایا وفقرا
ومساکین احوالی تغییر وقطمیر تفتیش وتفحص اولنسه کرك مصراع ثانینك معناسی
طوتالم که غمك یوقدر بزمده یوقدر دیمکسن بر ابریزی غم اولمقدر
اکرچه بو عبارت بو معنایه محتملدر اما مقام بو معنادن کلی ابا ایدر تأمل
بوبیتده غم وهم اجتماعی لطفدن خالی دکل زیرا عربیده هم میم مشدد ایله
غم معناسنه در معلوم اوله که بو ایکی بیتك اجتماعندن بر رباعی حاصل
اولور ملك را این کلام خوش آمد صره هزار دینار از روزن بیرون
داشت وکفت ای درویش دامن بدار کفت دامن از کجا آرم که دامن

ندادم ملك را پادشاه دیمکله کلامدن مراد اوقودوغی بیتدر صره صادك ضمی و رای مشددیله کیسه معناسنه در هزاره اضافتی لامیه در درون بوندن بحره معناسنه در جامه ندادم جامم یوق دیمکدر محصول ترکیب پادشاه درویشك اوقودوغی بیت خوش کلدی یعنی حظ ایلدی بیك التون صره بحره دن طشره طوتدی و دیدی که درویش اتکك طوت یعنی آچ درویش دیدیکه انکی قندن کتوره یم که قفتانم یوقدر یعنی قفتان اولمق کرکدر که دامن اوله **پادشاه را بر ضعف حال او رحمت زیادت کشت خلعتی بر ان مزید کرد و بیرون فرستاد** پادشاه را ادات تخصیص ضعف الحال لامیه یعنی مصدرك فاعلنه اضافتیدر کشت بوندن صار معناسنه در اولدی دیمکدر خلعتی یا حرف وحدت بر قفتان دیمکدر بران اول صره اوزرینه مزید مصدر میمیدر زیاده معناسنه در بیرون طشره یه فرستاد فعل ماضی مفرد غائبدر فرستادندن کوندردی یعنی ارسال ایلدی دیمکدر محصول ترکیب پادشاهك درویشك ضعف حالنه مرحمتی زیاده اولدی و اول صره اوزرینه بر خلعت زیاده ایلدی وطشره ارسال ایلدی **درویش ان نقد را باندك مدت بخورد و تلف کرد و باز آمد** محصول ترکیب صره هزار دیناری از آجق زمانده یدی وتلف ایلدی و کیرو پادشاه حضورینه کلدی **بیت قرار بر کف آزادکان نکیرد مال خ نه صبر در دل عاشق نه آب در غربال** قرار مبتدا آزادکان دن مراد قیودد نیا ایله مقید اولمیانلردر نکیرد فعل نفی مستقبل طوتماز دیمکدر مال فاعلی بر کفدن اکا متعلقدر جمله فعلیه خبر مبتدا در غربال غینك معجمك کسریله ترکیجه قلبور دیدکلری یدر بعضلر اندن تحریف اولنمش دیدیلر و بعضلر محرف اولدوغنه دلیل یوقدر دیدیلر علی کل حال اکسیکلر دلیلی یوق لکن تحریفنه حکم ولنسه ترکیبده انك ایچون موضوع اولمش لفظ بولنمامق لازم کلوردی بو ایسه خلاف قیاسدر پس عدم تحریفنه حکم قیاسی و تحریفنه تحکم محصول بیت حضرت شیخ مذکور درویش کبی آزاده لر خصوصنده بیوردر دنیا قیودیله مقید اولمیان فقرا آوجنده مال قرار طوتماز یعنی کسبیله مقیدا ولمدقلر

رد ابن سلیم وکافی

کبی

کبی حفظ ایلدده تقیید ایلمزلر کذلك عاشقك کوکلنده صبر قرار ایلمز یعنی عاشق بی صبر و بی قرار اولور صوده غربالده قرار ایلمز حاصلی اهل فنا الندده مال دل عاشقده صبر و غربالده آب کیدر قرار طوتماده حاصلی سریع الزوال و تیز کذار اندر بونلرك جمیعی **در حالتی که ملك را پروای او نبود** در حالتی باز آمده متعلقدر حاصلی درویش بر حالده کلدی که پادشاهك آنکله مقید اولاجق پرواسی یوق ایدی یعنی اکا التفات زمانی دکل ایدی بلکه فکری امور سلطنته و مهمات عالمه مصروف ایدی اول ملاقاتندن اولان ذوق و شوق و حضور و سروری یوق ایدی **حالش بکفتند بهم برآمد و روی از وی درهم کشید** حالش ضمیری درویشه راجعدر بهم برآمد پادشاه منقبض و منفعل اولدی کلدیکی ایچون و روی از وی درهم کشید دخی پادشاه یوزینی بورشدردی یعنی بوروشدردی حاصلی درویشك حالنی پادشاهه اعلام ایلدیلر پادشاه قرشو دیش اولدی یعنی منقبض و منفعل اولدی واکا انجندوکندن یوزینی بورشدردی حاصلی عبوس الوجه اولدی **وازینجا کفته اند اصحاب فطنت و خبرت که از حدت و سورت پادشاهان بر حذر باید بود که غالب همت ایشان بر معضلات امور مملکت متعلق باشد و تحمل از دحام عوام نکند** ازینجا ازین ده ایکی اعتبار وار بری از حرف ابتدا واین اسم اشارت در جا لفظینه و جادن مراد محل مقام اوله بری ده ازین ادات تشبیه اوله نته که بو کتابده واقعدر ازین مه پاره عابد فریبی بونك کبی بر مهپاره دیمکدر فتأمل پس بوندن بو مقامدن و یا بونك کبی مقامدن دیمکدر اصحاب فطنت لامیه در فطنت فانك کسری و طانك سکونیله مصدردر فهم و زیرکلك معناسنه بو لغت ایکی بابدن مستعملدر نصر و علم بابلرندن خبرت نصر بابندن کسر خا ایله مصدردر خبر یخبر خبرا ضم خا ایله و خبرةً کسر خا ایله پس خبرت خانك ضمی و کسریله دیین ضمه یانلدن سویلنمش و خبرت خبیرلق معناسنه در دیین اصل لغتدن آکاه دکل ایمش زیرا خبرت تجربه و امتحان معناسنه در که حرف رابط مقول قولدر حدت حانك کسری و دالك تشدیدیله کسکینلك بوندن یاوزلق مراددر سورت سینك فتحی و سکون واویله بوندن

رد کافی وسروری

خشم وغضب معناسنه در بادشاهانه اضافتی لامیه در حذر حاء مهمله نك
وذال معجمه نك فتحه لریله علم بابندن مصدر در صقنمق معناسنه باید فعل مضارع
مفرد غائبد ربایدندن کرك اولمق معناسنه بود بوندن بودن معناسنه در
زیرا مضارعه مقارندر انکیجون فاعل اقتضا ایلمز که حرف تعلیل غالب تقدیری
غالب اوقاندر همت ایشان لامیه در بادشاهلرك همتی دیمکدر بمعضلات باحرف
صله معضلات وزندن ومعناده مشکلات کبیدر اموره اضافتی وامورك
مملکته لامیه لردر بوندن امور احوال معناسنه در متعلق بمعضلاتك صله سیدر
غالب مبتدا وهمت ثانی ومتعلق باشدخبر ثانی وثانی خبر باخبر اول وتحمل
متعلقه معطوف وازدحام اضافتی مصدر در ك مفعولیدر ودر عوامه اضافت
لامیه در وتحمل مبتدا ونکنند خبری محصول ترکیب بو محل ومقامدن ویا بو محل
ومقام کیبیدن یعنی سلاطین مختلف الاحوال ومتغایر الاطوار اولدقلرندن
اصحاب فطنت وخبرت سویلمشلردر که بادشاهلرك حدت وسورتندن یعنی
غضب وخشمندن حذر اوزره اولمق کرك زیرا غالب واکثر اوقات انلرك
همتی ونظرلری مشکلات امور مملکته متعلق اولور وازدحام عوامه تحمل
ایلمزلر حاصلی ناسك غلوسندن مضطرب اولورلر منتوی حرامش بود
نعمت بادشاه ÷ که هنکام فرصت ندارد نکاه حرامش بن ضمیر مصراع ثانیده
اولندن کسه راجعدر اضمار قبل الذکر طریقیله تقدیری انکس که در بود بانك
ضمی وفتحیله واوك فتحیله فعل مضارعدر بویدندن کینونت معناسنه اولمق
دیمکدر بودندن اشتقاق ایلمی غلط ایلمش نعمت بادشاه لامیه در که حرف
رابط صفت هنکام وقت معناسنه در فرصته اضافتی لامیه در ندارد فعل
نفی استقبال مفرد غائب طوتماز دیمکدر نکاه بوندن حفظ معناسنه در معلوم
اوله که نکاه لفظی داشتن وداریدن مصدر دیله ومشتقاتیله مستعمل اولسه حفظ
معناسنه در اما کردن وکندن مصدر دیله ومشتقاتیله مستعمل اولسه نظر معناسنه
یعنی بقمق محصول بیت اولکسه بادشاهك نعمتی حرامدر ویا حرام اولسور
ویا حرام اولسون که زمان فرصتی رعایت وصیانت ایلمیه یعنی احوالندن

خبردار اولمیوب هر زمانی بربیله مجال سخن تا نبینی ز پیش بیهوده کفتن
مبر قدر خویش مجال بوندن محل معناسنه در سخنه اضافتی لامیه در تا حرف
توقیتدر مادام معناسنه نبینی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر بینیدندن مادامکه
کورمیه سك دیمکدر ز پیش بینیه متعلقدر بیهوده یه تعلیق ایلمی خطاء فاحش
ایلمش باحرف مصاحبت سببیته متضمن کفتن مصدر دینه متعلق وبیهوده
زاید وباطل معناسنه در مبر میمك وبانك فتحه لریله فعل نفی مفرد مخاطبدر بردید
یدندن بردندن دینلر بیلمزا یمش ایلمه دیمکدر یعنی ضایع ایلمه قدر خویش لامیه
در محصول بیت سوز محلنی مادامکه سویلمزدن اول کورمیه سك یعنی قبل التکلم
سوزك فرصتنی وکلامك محلنی کورمك سزین بیهوده وباطل سوز سویلمکله
کندو مقدار یکی ضایع وحرمتکه نقصان ویرمه زیرا بی محل سوز سویلمك
حرمتسزلیکه سببدر کفت برانیداین کدای شوخ مبذر را که چندین نعمت
باندك مدت برانداخت نداند که خزینه بیت المال لقمه مساکینست
نه طعمه اخوان شیاطین برآنید فعل امر جمع مخاطبدر دراندندن سورکز
دیمکدر راندندن اشتقاق ایلینلر غلط ایلمشلر کدا بوندن دیلنجی معناسنه
در شوخه اضافتی بیانیه در شوخ بوندن کستاخ وبی ادب وبی شرم معناسنه
در مبذره اضافتی بیانیه در تفعیل بابندن اسم فاعلدر مسرف دیمکدر که
حرف تعلیل ویا حرف رابط صفت باندك با حرف ظرف اندك از دیمکدر
قلیل معناسنه مدت زمان دیمکدر بر حرف تاکید انداخت فعل ماضی مفرد
غائب اتدی یعنی تلف ایلدی نداند فعل نفی مستقبل مفرد غائب بیلمز دیمکدر
ویا استفهام طریقیله بیلمزمی دیمك اولورکه حرف بیان خزینه بیت المال لامیه
در لقمه مساکین ده بویله در خزینه مبتدا ولقمه غیری نه حرف نفی طعمه طانك
ضمیله وسکون عینله مطعوم معناسنه در بیلینسنه که فارسیده خوارش درلر
اخوانه اضافتی واخوانك شیاطینه لامیه لردر اخوان کسر همزه ایله قرداشلر
معناسنه در محصول ترکیب وقتاکم بادشاهه مذکورك احوالنی عرض
ایلدیلر ایسه دیدیکم سوزك بو کستاخ ادبسز مسرف جراری بوندن کتسون

كه بو قدر نعمت ومالى از اجق زمانده تلف ايدوب بباته آتدى يعنى اسراف ايله ضايع
ايلدى بيلمم كه و يا بيلمزمى كه خزينه بيت المال فقرا و مساكين لقمه سيدر يعنى بونلره نفقه و لوازم
ايچون و دفع احتياج ايچون و يريلور لقمه اخوان شياطين. ديكلد ريعنى مسرفلره و
ومتلفلره اسراف و اتلاف ايچون و يريلمز حاصلى خزينه بيت المال محتاجلرك حقيدر
مبذرلرنك حقى دكل مبذرى نسخه عطف ايدنلر صحيح نسخه لره مخالفت ايلدكلر ندن
غيرى لذت كلامدن بيخبرا يمشلر و خوشدن صكره چنم لفظنى زيادا يدن زائد
ايلمش و نعمتدن صكره مال لفظنى زياده ايدنلر صحيح نسخه لره مخالفت ايلمشلر براندلحتى صكره
و تلف كرد تركيبنى عطف ايدنلر باتندن ايلمشلر ندانند عبارتنى ترك ايدنلر صحيح عباد
ترك ايلمشلر بيت ابلهى كو روز روشن شمع كافورى نهد خ زود بينى كش
بشب روغن نباشد در چراغ ابلهى ابله صفت مشبهه در احمق معناسنه و يا
حرف وحدت كوا صلندر كه اودر كه حرف رابط صفت و ضمير ابلهه راجعدر روز
روشن بيانيه در ظرف زماندر آيدين كونده ديمكدر شمع كافورى بيانيه در شمع
عربيدر شينك فتحى و ميمك كسريله بالموميه دركلر اما عجم ميمك سكونيله اوقورلر
بو معنايه صكره تعميم ايلديلر پس كافورى قيد احترازيدر ياء نسبتيله آق بالموميه
دركلر نهد فعل مضارع مفرد غايبدر نهيدندن نونك فتحى و كسريله لغتدر قومق
معناسنه قومقدن مراد يقمقدر زود تيز ديمكدر يعنى يقين زمانده بينى فعل مضارع
مفرد مخاطب كورسنك ديمكدر كش كافك فتحى و كسريله لغتدر اصلى كه در كافك
كسريله لكن شين ضمير ايله تركيب اولنجه تناسب فتحه تخصيص ايلمك ايدى زيرا ضما ترك
ما قبلى بو دليل مفتوح اوقنور الا الضرورت وزن ايچون ساكندر اوقنور
اما بعضلر شذوذ اكثر اوقورلر اصل كسرى رعايتله نيكى معنا جهتندن چراغه مقيد
در چراغش تقديرنده بشب با حرف ظرف نباشد متعلق روغن رانك ضمى
و غينك فتحى ايله ايچ ياغندن غيرى ياغه ديرلر اما ايچ ياغنه پيه ديرلر باء عجمك
كسريله نباشد فعل نفى استقبال مفرد غايب اولمز ديمكدر چراغ فتيله ده يانان آتشك
اسميدر اما بوندن شمعدان مراد در ذكر حال و اراده محل طريقيله محصول بيت
برابله كه آيدين كونده يعنى كوپه كوندز شمع كافورى يقار يقين زمانده كورسنك

رد ابن سيد علي و سرورى

رد شمعى • و كافى
رد شمعى • و كافى

رد سرورى • و كافى • و شمعى

ك

كه چراغنده ياغ اولمازيعنى ايچ ياغى و يا بزر ياغى يقمغه قادر اولمزقنده قالدكم
زيت و ياشيرلغان ياغى حاصلى بو يله اسراف ايلين احمق آز زمانده شو يله مفلس
و فقير اوله كه آنك او جوزا ولان ياغى يقمغه قادر اولمز ديمكدر بعض نسخه لرده نباشد
يرينه نماند كلمش و شراحك بعضيسى آنى اختيار ايلمش و بعضيسى بو مختاره دخل ايلمش كه تركيبى
ايلمهك روغنى يقدوغى مفهوم دكلدر كه چراغنده روغن قالميه و بعضيسى امعان نظر
ايليوب مختاره معاون اولمش و حيلى اكنا ركلام ايلمش لكن طريق مكابره يه سلوك
ايلمش فتامل كشند كافنك كسره يه تخصيص ايلين سمت شذوذه ذاهب اولمش
يكى از وزراى ناصح گفت اى خداوند مصلحت آن مى بينم كه چنين كسانرا
وجه كفاف بتفاريق مجرى دارند تا در نفقه اسراف نكنند بعض نسخه ده ناصح
يرينده نبك محضر واقعدر ليك ناصح اولى در و بعضنده ان مى بينم يرينه آنست
دو شمش و بعضيلر بو نسخه يى اختيار ايلمش و بعضيلر اختيارينه اعتراض مكابره در وجه
جهت و خرجلق و كفاف كافك فتحى و كسريله دذقه و آزيغه ديرلر با حرف مصاحبت
تفاريق تفريقك جمعيدر آيرى آيرى يعنى كون بكون و يا هفته بهفته و يا ماه بماه
ديمكدر مجرى اسم مفعولدر افعال بابندن معين معناسنه حتى بعض نسخه لرده
عطف تفسيرى طريقيله كلمش تا حرف تعليل محصول تركيب پادشاه سورك نوجرزاى
ديمكه ناصح وزرانك برى پادشاهه ديدى اى پادشاه مصلحت ابى كوردمكه
بو نجلين مسرف و متلفلرك وجه معيشتلرينى و جهت كفافلرينى دفعة ايلنه
و يرميه لر بلكه متفرق اذازويه لر يعنى كون بكون و يا هفته بهفته و يا ماه بماه تعيين
ايده لر تا كم نفقه ده اسراف ايلميه لر اما ايچه فرمودى از زجر و منع مناسبت
سيرت ارباب همت نيست يكى را بلطف اميد وار كردانيدن و باز
بنوميدى خسته خاطر كردن اما ادات استدراكدر مصلحت مى بينم دن
زجر و منع عطف تفسيريدر سورمك و كيدرمك معناسنه سابقا پادشاهك
سورك ديدوكنه اشارتدر اميد وار اميدلو ديمكدر اميد و اميد تخفيف
و تشديد ايله لغتدر ديبن لغو سويلمش زيرا لغت عجمده تشديد ضرورت وزن
ايچون كلور ننته كه سابقا بيان اولنديكو دانيدن بوندن ايلمك معناسنه در

١٤

مختار ابن سيد علي
و معترض سرورى
و معاون كافى

رد شمعى

مختار ابن سيد علي
معترض سرورى

رد شمعى

رد شمعی

دوندرمك دیبن خطا ایلمش باخوف مصاحبت و نومیدی نونك فتحیله
و نا امیدی مأیوس معناسنه در یاء مصدریه ایله امیدسزلك دیمكدر محصول
تركیب پادشاهم مصلحت بنم سویلدوكمدر اما زجر و منع كه بو ردوكز یعنی
اول در دوشنی سورك شوندن بو ردوغكز ارباب همتك اخلاقینه و اصحاب
كرمك شانلرینه مناسب و لایق دكلدر برینی بركره لطف و احسان ایله
امیدوار ایدوب تكرار امیدسزلكله خسته خاطر و پریشان دردون ایلمك حاصلی
سنك كبی لطف و كرم صاحبی پادشاهلره سزاوار و ملایم دكلدر بر فقیری
بركره احسان ایله مسرور صكره زجر و منع ایله مأیوس و مغموم ایلمك استغفر الله تعالی
رحمت ایلسون بویله وزیرلره **بیت روی خود در اطماع باز نتوان كرد**
چو باز شد بدرشتی فراز نتوان كرد بروی با حرف صله نتوان كرده
متعلق روی خود لامیه در اطماع افعال بابندن مصدر بر كمسنه طمعه دوشورمك
باز نتوان كرد تركیبی فتح معناسنه در یعنی آچق كرد بوندن كردن معناسنه در
نتوان كرد اكثر یرلرده عدم امكاندن كنایه در اما بونده عدم جوازدن
عبارتدر چو ادات تعلیل باز شد آچلدی دیمكدر بناء مفعول معناسنه یكرسی
باسینی متضمن حرف مصاحبت درشت دالك و رانك ضمه لریله ایری دیمكدر
كه عربجه خشن دیرلر صفت مشبهه در مقابلی نرم در و یا حرف مصدر در
فراز فانك فتحی و كسریله بونده بند و اغلاق معناسنه در نتوان كرد كبی سابق
كبی در محصول تركیب كشی كندو یوزینه یعنی كندو بنه اطماع قبوسنی یعنی خلقی كندو
نك لطف و احساننه طمعه دوشرمك باسینی آچق كرك حاصلی خلقی كندونك
جود و كرمینه طمعكار ایلمك كرك اما چونكه باب اطماع مفتوح اولدی یعنی
چونكه خلقی كندونك سخا و كرمینه طامع و امیدوار ایلدی خشونت و جفا ایله
اول بابی سد ایلمك جایز دكلدر حاصلی خلقی اولدن لطف و احسانینه معتاد
و امیدوار ایلمك كرك اما ایلدكدن صكره زجر و منع ایله خسته خاطر و پریشان
دردون ایلمك كرك باز اكنجی مصراعده بیله مفتوح معناسنه در دیمكده نظر
وار فرازی كسر فایه تخصیص ایدوب آكنی معنایه كاوردی بوكسك دیری

بوقتی

رد ابن سید علی و سروری
و شمعی و كافی
بلكه اوزانكی مصراعده باز فتح
و اكنجیده مفتوح معناسنه
رد شمعی

بوقتی معناسنه و كاه اولوركه آنكله منع و اغلاقدن كنایت اولور دیدیلر كره به
تخصیص و یوكسك دیمكدر و متعدن كنایت در دیمه لرنده افترا ایلمشلر
و مصراعی اولك معناسی كندو یوزینه امید لو امید قبوسنی كوجله اچمق ممكن
دكلدر یعنی سندن بلا رضاء برنسنه الموق ممكن دكلدر مكرسن احسان ایده سك
دیبن برپیلق یول معنای جیددن ایراق كتمش فراز بونده بسته و مغلق معناسنه در
دیبن قنی مغلق سویلمش نتوان كرد عبارتی اینكه مجال یوقدر ممكن دكلدر دیمكدر
دیبن ناممكن سویلمش نتوان كرد عبارتنده سید علی مبالغه وار دیمش و سروری
معنای مبالغه یه انكار ایلمش لیكن انكاری منكردر **قطعه كس نبیند كه تشنگان**
حجاز بلب آب شور گرد آیند كه حرف بیان حجازدن مراد مكه و حج اولنه
قابلدر نته كه بو كتابده تجبیرده آكیسندن حجاز ایله تعبیر بیورمش با حرف صله
لب بونده كنار معناسنه در آبه اضافتی لامیه در دو شور ده بیانیه شور دن
بونده توزلو و كورك مراددر گرد كافك كسریله و رانك سكونیله العتدر
د كرمی و اطراف معناسنه در و بعض لفظلك تركیبی جمعیت معناسنه ده كلور
مثلا گرد آمد دیرلر جمع اولدی معناسنه و گرد آید دیرلر جمع اولور معناسنه
محصول بیت كیمسه كورمز كه حجاز تشنه لری یعنی كعبه یولنك صوسزلری آجی
صو كنارینه جمع اولورلر یعنی شور صو كنارینه جمع اولدقلرینی كیمسه كورمشدر
هر نقدر كه تشنه و متعطش اولورلرسه ده **هركجا چشمهٔ بود شیرین مردم**
ومرغ ومور گرد آیند چشمه بكار معناسنه در یا حرف وحدت و همزه حرف
توسل بود فعل مضارع مفرد غایب اولور دیمكدر شیرین طتلو دیمكدر مور
قرنجه محصول بیت هر یرده كه برطتلو بكار اوله اوزرینه مردم و مرغ و مور جمع
اولور حضرت شیخ وزیر جانبندن پادشاهه خطاب بیوردكه پادشاهم سیز
ماء معین و چشمهٔ شیرین حكمنده سز لایق اولان اولدركه احسان و كرمكه
تشنه دل فقرا آب جود كدن و سحاب لطفكدن سیراب اولوب بر فردی
مظهر حرمان واقع اولمیه بلكه هر كس علی قدر حاله سخا و كرمكدن فیضیاب اوله
بیت مرغ جایی پرد كه چینه بود نه بجایی دو كه چه نبود بعض نسخه ده

رد ابن سید علی و سروری
رد شمعی و محقق
رد كافی
رد سروری

برد برنید ددد وانفقد رجایی یا حرف وحدت برد باء عجمك ودانك فتحه لریله فعل
مضارع مفرد غایب اوجار دیمکده مرغ مبتدا و برد خبری که حرف بیان ویا رابط صفت ندر
جینه جیم عجمك کسریله توش بینه دیرلر نه حرف نفی معناده رود ده مقید دررود تقدیر
فعل نفی غایب کیتمز دیمکده بجایی یا حرف صله رود ده متعلق ویا حرف وحدت که سباقی
کبی درجه جیم ضرورت وزن ایجون برمقدار مد اولورکه تلفظده برپا متولد
اولورکه مصراع اولده جینه بودایله تجنیس مرکب اولور مذکور ربایی کتابنده اثبات
ایدوب جی با زائلر ضرا بزنشودن بیخبر ابیتلر محصول بیت مرغ بریره اوجارکه انده
توش یمی اوله یعنی دیره جك دانه اوله بریره کیتمزکه هیچ نسنه اوله یعنی جینه ولیبا
بره اوجوب کیتمز جی لفظی جبه کبی نسنه معناسنه در دیین ظاهر درکه بایله ویاسین
لغت طوتارامش بوندن صکره آخرنده کی یا ضرورت وزن ایچون اشباع ایمکده
حاصل اولوردیدوکی نوعا تناقض سکلیده منه سنده چی جینه معناسنه در
یابله دیین ترادف سکلین اعتبار ندن سهوایلمش حکایت یکی از پادشاهان
پیشین در رعایت مملکت سستی کردی ولشکر بسختی داشتی جون دشمن
صعب روی نمود همه پشت بدادند پادشاهان پیشین اضافتی بیانیه در
پیش اوك ویا حرف نسبت ونون حرف تاکید نسبت دراولکی دیمکدر
رعایت مملکت مصدرك مفعولنه اضافتیدر مضاف تقدیریله اهل مملکت
دیمکدر سستی سست سینك اولك ضمی وتانك سکونیله لغتده گوشك معناسنه
درامابونك کبی یرلرده اهمال وتغافلدن کنایتدر ویاسی حرف مصدردر
کردی یا حرف حکایت لشکر دریایته معطوفدر بعض نسخه ده لشکردن صکره
بررا یازمش علامت مفعول بسختی باحرف مصاحبت داشتیه متعلق سخت
سینك فتحی وخانك سکونیله قاتی معناسنه در ویا حرف مصدر داشتی یا حرف
حکایه طوتاردی دیمکدر جون اداة تعلیل دشمن صعب بیانیه روی نمودك
مقدم مفعولیدر همه اداة تاکید درعربیده جمیع کبی پشت باء عجمك ضمیله
ارقه دیمکدر بدادندك مقدم مفعولیدر ارقه ویردیلر دیمکدر محصول
ترکیب حضرت شیخ بیوردرکه بیزم شهد یکی زمانمز پادشاهلرندن اول برپادشاه

رد شمعی وکافی
رد کافی
رد شمعی

اهالی

مملکت رعایتنده تقصیر وتغافل واهمال ایدردی ولشکری شدت ومحنتله طوتار
دی یعنی علوفه لرینی ویلیقلوینی ورسوم ولوازمینی ویرمزدی حاصلی ذلیل وزبون طوتاردی
دی پس جونکه ضرب دشمن بوکه ظاهر وهویدا اولوب یوز کوستردی یعنی بونکله
جنك ایلمکه کلدی جمیع عسکر ارقه ویروب بوندن اعراض ایلدی سلاطین عثمانیه
دن یلدرم خان بایزیددن اعراض ایلدکلری کبی شارحك بریسی یکی لفظنی مبتدا
وپادشاهانی اکابر وپیشین عبارتنی صفت پادشاهان طوتوب خبر مبتدا
ذکرینی اهمال ایلمش ظاهر درکه خبری سستی کردیدر در رعایت مملکت اولنده که
حرفنی کتابت ایلمین عجب نه معنا ملاحظه ایلدی کردی عبارتنك معناسنی ایلدی
وداشتنینك طوتدی دیبلر یاء حکایه معناسنی رعایت ایلمه مثلو بیت
چو دارند گنج از سپاهی دریغ ❊ دریغ آیدش دست بردن بتیغ
دارندك فاعلی سلاطین وحکامدر گنج بونده مالدر خزینه معناسنه ده کلور
دریغ بونده اسیرکمك وقیصمق معناسنه در دریغ ثانی حیف معناسنه در
آیدش شین ضمیر سپاهیه راجعدر دست بردنك مقدم مفعولیدر ایلتمکدن
مراد صونمق واوزاتمقدر بتیغ باحرف صله محصول بیت جونکه سلاطین وحکام
وسپاه ولشکردن خزینه ومالی اسیرکرلر یعنی امساك ایدوب رعایتلرندن تقیصاك
ایدرلر سپاه وعسکره ده لازم کلدکه قلیجه ال اورمق یعنی جنك ایلمك حیف
ودریغ کلور ایکی دریغی بیله حیف معناسنه طوتانلر غلط ایلمشلر اولکی دریغی
منعله شرح ایدنلرده معنای مطابقیله شرح ایلمه مثلو یکی را از آنانکه غدر
کردند با منش دوستی بود یکی را حرف تخصیص رایی ترك ایدنلری وجه
ترك ایلمشلر آنان جمع آن درکه اسم اشارتدر که حرف رابط صفت غدر
عینك معجمه نك فتحی ودالك سکونیله ترك وفا معناسنه در با حرف مصاحبت
منش شین ضمیر یکی یه راجعدر دوستی یا حرف مصدر محصول ترکیب
اول ترك وفا ایدنلردن برینك بنمله دوستلوغی واریدی ملامتش کردم
وگفتم دونست وناسپاس وسفله وحق ناشناس که باندك تغیر حال
از مخدوم قدیم خود برگردد وحقوق نعمت سالیان درنوردد

رد سروری
رد شمعی
رد شمعی وکافی
رد ابن سید علی وشمعی
رد سروری وکافی
رد جمیع شراح

ملا متن شبن ضمیر یکجی یه راجعدر بعض نسخه ده ضمیر بولنمادی ولمه ماسبی اولنی دراول
آشنا ولالی لوم سرزنش ایلدم دون الجوع معناسنه دربغی یر ازضد فوق دیبن الحق
قاجمش ناسپاس کفران نعمت معناسنه درسفله ضم وکسر سینله الجنود ر دون معناسنه
حق ناشناس وناحق شناس نوزانمك حقنی بیلمز کفران نعمت معناسنه حاصلی مذکور
رد سروری
الفاظ متقارب المعانیدرکه اصلنده آن که در که حرف رابط صفت باندك با
سببیه متضمن حرف مصاحبت برکرد ده منغلق تغییرحال لامیه بعض نسخه ده
باندك مایه تغییراه مایه ماده وسرمایه معناسنه در ازمخدوم قدیم برکرده منغلق
بیانیه دربرکرده دوزبعی بوزنی جویره حاصلی اعراض ایلیه یرجع ایله تفسیرایلیی
بوکلمه نك معناسی بیلمز ایمش حقوق نعمت لامیه درسالیانه اضافتدر بویله در
رد سروری
یاحرف نسبت والف ونون ادات جمعدر سند و ذطریقیله درحرف تاکیدنوردد
نونك فتحی وضمی وواوك و دالاولینك فتحه لریله فعل مضارع مفرد غایب فاعلی
برکود دکدر بونکدر یکجی یه راجع ضمیردر محصول ترکیب بنمله دوستلوغی ولان
تجعنبك بربنی لوم وسرزنش ایلدم دیدم الجفدر ودنی وکفران نعمت ونونی
اتمك بیلمز وناشاکردر اول که ازاجق سرمایه تغییرحال سببیله کند ومخدوم قدیمند
روکردان اولوب اندن اعراض ایلیه ونیجه بیللق حقوق نعمتی طی ایدوب ضایع ایلیه
وکفران نعمت طریقنه ذاهب وسالك اوله کفت اکربکویم معذور داری
لوم ایلدوکم سپاهی دیدی اکر بوقضیه نك اصلنی بیان وترك وقاماجراسنی
عیان ایلرسم بنی معذور طوتوب البتته لوم ایلمزسك شاید که اسیم بی جو بود و مخدوم
زین درکو و سلطان که بزر باسپاهی بخیلی کند با اوبجان جوانمردی نتوان
شاید فعل مضارع مفرد غایب در شایدندن استفهام انکاری طریقیله
لانقیدر دیمکدر فاعلی بن حاله راجع تخته ضمیردر که حرف بیان اسب فتح
همزه وسکون سینله وباء عربیله آت دیمکدر فرس معناسنه جو جیمك فتحیله اربه
دیمکدر عند زین لامیه درعند مطلقا کجه یه دیرلر و زین اکر معناسنه درکه
عربجه سرج درلر عند زین دن مراد اکر کجه سیدر که زمان سابقده بکلنی اولماز
ایمش بلکه برکجه قات قات ایدوب اکر التنه بکلتی برنه قودلر ایمش ومنزله وار بخه

الوب

الوب کلیم و زیلی یرینه التنه دوشرلر ایمش پس سپاهی دیرکه مناسبمدر که
اکرکجه سی که التمه دوشورد دم رهندر اولرکن کاف عجمك کسری وزانك فتحیله
رهنه درلر که حرف رابط صفت بزر باحرف ظرف زر بونك کبی یرلرده مطلقا
اقجه معناسنه در باحرف صله سپاهی یا حرف نسبت عسکری دیمکدر بخیلی باحرف
مصدر کند فعل مضارع مفرد غایب بوندن ایلیه دیمکدر باحرف صله واو تخییری
سلطانه راجعدر جوان مرد لفظ مشترکدر بهادر له سخی وکریم بینده و یا حرف
مصدر دربس بهادر معناسنه اولورسه بجانك با سی حرف مصاحبت اولور
اما جود و سخا معناسنه اولورسه حرف صله در ولکل وجهة نتوان کرد ایلمك
اولمز دیمکدر عدم جوازدن کنایه در محصول ترکیب معهود کونجه بوردر
لانقیدر آتم اربه سی و تلوقی سراج و ذلیل و زبون اوله و التمه دوشندیکم
اکرکجه سی بر مقدار دین ایچون مرهون و پادشاه که خزینه و مال حصوصنده
عسکره بخل و امساك ایدوب وظیفه لرینی و بخششلرینی و سائر لوازم و
رسومنی محلنده ویرمیه آکاجان و دل ایله بهادرلق و فداییلق و ملازمت
آنك یولینه جان بذل و نثار ایلمك اولمز حاصلی آنك اوغرینه جان و باش ویرمك
جایز دکلدر زین اضافتیله اکرکجه سیدر دالك سکونیله تکلفی معناسنه در
دینلر لفظده و معناده خطا ایلمشلر شاید که اسپم بی جو بود عبارتینی
کلام اخبار سه حمل ایدوب اهنما لانت بعید ایله تاویل ایدوب اکثار کلام
و اطناب مقال ایدرنك اباسنی وکوجی و لمادیغندن بولدو عنی سوبلرلر ایمش
بیت • زر بده مرد سپاهی را تا سر بنهد • وکرش زر ندهی سر بنهد در
عالم زر بونك کبی یرلرده اقجه و التونه شامله سکه لو اولد قلری نقدی
باحرف تاکید ده دالك کسریله فعل امر مفرد مخاطبدر و یر دیمکدر دهندن
دادندن دکل زر بدهك مفعولی اولی و مرد نانیسی آدر دیمکدر بها درمعناسنه
ترکیبده کاه بهادر ده اردرلر حتی ارلك ایلدی درلر بهادرلق معناسنه
سپاهیه اضافتی بیانیه در ورا ادات مفعول تا حرف تعلیل سر بنهد ك
مقدم مفعولیدر وکرش اصلنده و اکرش در ضرورت وزن ایچون تخفیف .

رد شراح جمیعا

رد کافی

رد ابن سید علی

قیلندیغنی سپاهیه راجعدر زر ندهینك مقدم مفعولیدر ندهی فعل نفی
استقبال مفرد مخاطبدر سر بنهدك مفعول صریحی و در عالم غیر صریحی در حرف
صلادر محصول بیت بهادر سپاهیه التون واقجه ومال واسباب وآت داخی
طون ویر حاصلی التفات ورعایت ایله تا کیم سکا منقاد و مطیع اولوب قاپك کلیه
ولازم کلیجك یوکوکه وار غزوکه جان و باش فدا ایلیه حاصلی رعایت ایلهکه سکا مخصوص
اوله واکر مرد سپاهیه مال واسباب ویرمزسك قاپك بکلمز وسنی قوب باشین
الوب ترك دیار ایدر دیمکدر دومرهلرنده سر در عالم نهاد دیرلر باشین الوب
کندی وسر درعالم بنهد باشین الوب کیدر دیجك یرده حاصلی ترك دیار
ایتمکدن کنایهدر بنهد یرینه بایله ننهد یازان نون ایله عجب طبع سقیم ایتمش
وبویله یازانلرك افادهسیله تقیید ایلمیی غریب قوی دماغدر مالك ابن الله قوت ویره
بیت :. اذا شبع الکمی یصول بطشا * وخاوی البطن یبطش بالعزاب
فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر فتح باندن قجان دویسه کمی بهادره درلر شجیع کبی
شبعنك لفظا مرفوع فاعلیدر اصلی کمیی در ادغام اولنمشدر اولدی یصول فعل
مضارع مفرد مذکر غائب هجوم وحمله ایدر دیمکدر جزا شرطدر بطشا یصولك مفعول
مطلقیدر قعدت جلوسا کبی خاوی اسم فاعلدر لفیف مقروندن خالی معناسنه
یعنی بوش بطن لفظا مجرور مضاف الیهدر قارن دیمکدر شکم معناسنه یبطش فعل
مضارع مفرد مذکر غائبدر ضرب باندن یصول معناسنه حمله وهجوم ایدر دیمکدر
با حرف مصاحبت یبطشه متعلق فرا کسر فایله قحط دکردر معناسنه محصول بیت
قجنکم دلاور آرتوق اولسه یعنی آج اولمیه حاصلی غنی اولسه فقیر اولمسه عدویه شدتله
یا بشور وزیاده هجوم وحمله ایدر اما قارنی بوش اولسه یعنی آج اولسه حاصلی فقیر و مفلس
اولسه عدویه بك یابشمز بلکه همان باشنی قورتارمغه مقید اولور انجق حاصلی حکم
صواشه ایدهمز زیرا اسبابی ویا آتی یراغی یرنده دکل فرار ایله حمله وهجوم ایدر
دیمکدر مراد کاه کارزار وهنکام پیکارده دشمنه جان وکوکلدن وارمز زیرا
نه آته اعتمادی ونه یراغنه مصراع ثانیده اسم فاعل یرینه مفاعل باندن فعل ملاسی
ایراد ایلمی وبطن لفظنی اکا مرفوع طوتوب اذا خاوی البطن تقدیرنده کندو زعمله

ردتیروی

ردکانی

تقدیر

١٥

ردسجع

تقدیر ایلمش زیرا بو لغت مفاعلده مستعملدر کل مصراع ثانینك معناسی قجان بهادرلك
قارنی آج اولسه قجنی محکم طوتار یعنی قدرتی اولمیه جنکه اصلا طاقتی کتورمیوب فرار
ایدر دیمن معنای حقیقیدن فرار ایلمش حکایت یکی از وزرا معزول شد وبحلقهٔ
درویشان درآمد وبرکت صحبت ایشان دروی اثر کرد وجمعیت خاطرش
دست داد با حرف صله وحلقه حانك فتحی ولامك سکونیله اشانده مستعملدر ولامك
فتحیله غیر بده درویشانه اضافتی لامیهدر برکتدن بونده مراد مبارکلکدر یمن معناسنه
صحبته اضافتی لامیهدر صحبتك ایشانه مصدرك مفعولینه ویا فاعلینه اضافتیدر
در حرف صله وی واوك فتحیله وزیره راجع ضمیر غائبدر محصول ترکیب وزیرلر
دن بریسی معزول اولدی درویشلر حلقهسنه یعنی مجلسنه داخل اولدی وانلرك مصاحبت
برکتی اکا تأثیر ایلدی وجمعیت خاطرده اکا ال ویردی یعنی دنیا جیفهسنه التفاتدن
خلاص واکا متعلق وتلبسدن آزاد اولدی ملك بار دیکر بروی دلخوش کرد
وعمل فرمود قبول نکرد وکفت معزولی به که مشغولی بروی اصلنده بر اوی ایدی
وصلده همزه ساقطا ولمشدر بر حرف استعلا وی حرف صله واو ضمیری وزیره راجعدر
دل کردك مفعولی اولی وخوش مفعول ثانیسی تقدیری دلش خوش کرددر
ملکه راجع اولور وعمل یعنی عمل وزارت معزولی یا حرف مصدردر که من تفضیلیه
معناسنهدر مشغولی یا حرف مصدر محصول ترکیب پادشاه وزیر اوزرینه وبا
وزیره بر داخی کوکلنی خوش ایلدی یعنی کدورت غضب وتیره کی ختم کیدروب
وزیره صاف دل اولوب ینه وزارت عملنی وخدمتنی بیوردی یعنی تکلیف ایلدی وزیر
قبول ایلمدی ودیدی معزوللق مشغوللقدن یکدر یعنی زخارف دنیا ایله آلوده
وقیود ایله پریشان حال ومتشتت البال اولمقدن کوشهٔ فراغت اختیار ایدوب قیود
وتفرقهدن آزاده والامدن بلیاتدن آسوده اولمق اولیدر واخوتدر رباعی آنان که بکنج
عافیت بنشستند * دندان سك ودهان مردم بستند آنان انك جمعیدر
آنلر دیمکدر که حرف رابط صفت بکنج با حرف ظرف کنج کاف عربك ضمیله بوجقدر که
عرب زاویه دیر عافیته اضافتی بیانیهدر عافیت الله تعالی قولندن بلاتی دفع ایتمکه
دیرلر که عربجه سن دیرلر سینك کسری ونونك شدیله سکه اضافتی لامیهدر سك

متشتت پریشان دیمکدر تفعل
باندن اسم فاعلدر
منه

صحبت شیر بچه وجه اختیار افتاد کفت تا فضلهٔ صیدش مجورم واز شر دشمنان
در پناه صولتش زندکانی میکنم سیاه کوش قره قولاقی دیدکلری جواندر که ارسلانه
ملازمت ایلر ایکی قولاغی بیله سیاه در پارسی دکلو اولور ر ادات مفعولدر ملازمت
صحبت شیر اولکی اضافت مصدر مفعولنه در و ایکنجی لامیه در یا اولکی کبی تا حرف تعلیل فضله
ارتوغه یعنی زیاده قلانه دیرلر صیده اضافتی لامیه در شین ضمیر شیره راجعدر مجورم
ییم دیمکدر پناه اسمدر صغناجق معناسنه صولته اضافتی بیانیه در پناهیدن معنانی
اسم مصدر در دیرین واضافتی لامیه در دیرین مجاز ارتکاب ایلمش بلا ضرورت زندکانی
دیرلکدر حیات معناسنه محصول ترکیب قره قولاغه دیرلر سکا ارسلانک صحبتنه
ملازمتک نه وجهله اختیار واقع اولدی قره قولاق دیدی تاکیم شکار ایلدوکی حیوانک
کندودن باقی قلانینی ییم و دشمنلرندن آنک صولت وشدتنی صغناجاغنده
دیرلک ایلیم بو مثلی حضرت شیخ پادشاهلر وزیره نسبت ایراد ایلمش کفتند اکنون که
بظل حمایتش درامدی وبشکر نعمتش اعتراف کردی چرا نزدیکتر نیایی تا بحلقه
خاصانت دراوردو واز بندکان مخلصت شمارد که حرف بیان با حرف صله ظل ظلالک
کسری ولامک تشدیدیله کولکه در حمایت حفظ دیرلر اضافت بیانیه در شین شیره
راجعدر درآمد در حرف تاکید و با حرف صله شکر نعمت مصدرک مفعولنه اضافتدر
نزدیک نونک فتحی ایله یقین دیمکدر قریب معناسنه تا حرف تعلیل با حرف صله حلقه خاصان
اضافتی بیانیه در حرف تحسین کلام آوردد واوک ودانک فتحه لریله کتوره دیمکدر آوردن
دن دیرین غلط ایلمش بندکان مخلص بیانیه محصول ترکیب قره قولاغه دیدیلر شیدیکه
ظل حمایته داخل اولدک وشکر نعمته اعتراف ایلدک نیچون شیره یقینرق کلمزسک
تاکیم سنی خاصلر مجلسنه داخل ایده ومخلص بنده لرندن عد ایلیه یعنی بویله ایکن سبب
نه که بو سعادت ودولته وصول ممکن ایکن هرکز یاننه تقرب ایلمیوب ایراقدن سیر ایدرسن
کفت همچنان از بطش او ایمن نیستم همچنان انجلین دیمکدر کذلک معناسنه یعنی
شیرک مخلص بنده لرندن وشاکر نعمتندن ایکن صولت وشدتندن وبطش وغضبندن
مامون وبی باک دکلم جایزدر که برکون قهر وخشمنه مظهر دوشوب بنی هلاک ایلیه
علی الخصوص که آج اوله بیت اکر صد سال کبر آتش فروزد اکر یکدم دراو

افتد بسوزد کبر کاف عجمک فتحیله آتش پرسته دیرلر عرب مجوسی دیر جمعی مجوس کلور
فروزد فانک و رانک ضمه لریله و زانک فتحیله فروزیدن دن یاقلندرمق یعنی یاقمق
معناسنه همزه ایلدو همزه سز لغتدر بسوزد با حرف تاکید سوزد فعل مضارع مفرد غایب
لازم ومتعدی بینده مشترکدر لازم اولنجه فاعلی کبردر متعدی اولنجه فاعلی آتش
ومفعولی کبر اولور محصول بیت اکر یوز ییل کبر معبودی مدرد یو آتشه تعظیم وتبجیل
ایدوب آتش کده یه اودونلر دوکوب بر نفس سوندرمسه فایده ایلمز زیرا اکر بر نفس
آتشک ایچنه دوشرسه یانر یاخود آتش آنی یاقر یعنی آتشه تعظیم ایلدی دیو آنی اسیرکمز
بس سلاطینه بویله در مثلا یوز ییل خدمتنده پروانه اولوب یانسک و یاقلسک
ادنی رنجش خاطر سببیله سکا قیادر افتد که ندیم حضرت سلطان زر بیاید و باشد که
سر برود افتد واقع اولور دیمکدر ندیم بوندن مصاحب معناسنه در سر برود دیرک
تقدیری سرش برود در محصول ترکیب واقع اولور که پادشاه حضرتنک ندیمی
آلتون واقچه واسباب واتطون بولور یعنی کاه اولور که جود وکرمه ولطف
واحسانه مقارن اولور وکاه اولور که باشنی کیدر یعنی مظهر قهر وغضب اولور
وباشندن چیقار وحکما کفته اند از تلون طبع پادشاهان برحذر باید بود که
کاه بسلامی برنجند وکاه بدشنامی خلعت دهند تلون تفعل بابندن مصدر
در دولودولو صورت واشکاله کیرمکدر محصول ترکیب حکما وعقلا دیمشلردر
پادشاهلرک طبعی تلونندن حذر اوزره اولمق کرککه یعنی مختلف احوالترندن
وتغیر مزاج واطوارلرندن اجتناب ایلمک کرک که کاه اولور که بر سلام سببیله رنجیده
خاطر وپریشان درون اولورلر وکاه اولور که بر دشنام سببیله خلعت ونعمت
احسان ایدرلر حاصلی مزاجلرینی اکلامق کرک وکفته اند ظرافت بسیار
هنر ندیمانست وعیب حکیمان محصول ترکیب داخی حکما وعقلا دیمشلر که چوق
ظرافت وحشریلق مضحکلرک ومسخره لرک هنریدر یعنی آنلره مخصوص کاردر اما
عقلا وحکما وعلما قتنده زیاده شوخلق وشاطرلق عیب ومحض ریادر نقصاندر
لیکن احیانا ظرافت ونزاکت وکشاده طبع ودرون اولمق عیوبدن معدود دکل
بلکه دائما عبوس الوجه وغمناک شکل اولمق محل طعن ومقام تشنیع اولور وفی الحقیقه

مذموم حالدر بیت ه تو بر سر قدر خویشتن باش و وقار نه بازی وظرافت
بندیمان بگذار تونك ضمننی تمام اشباع ایلمك كرك كه واو ملفوظ اولوب
شعر موزون اولەبوندن سودا و هوا معناسنەدر تقدیری برسر حفظ قدر
دروقار قدرده معطوف بازی و ظرافت بگذارك مفعول صریحلری بدر و بندیمان
غیر صریحی باحرف تاكید كذار كاف عجمك ضمیله فعل امر مفرد مخاطب قود یمكدر یعنی ترك
ایله محصول بیت سن كند و قدرك حفظنی سودا سنده و وقارك صیانتی هواسنده
اول یعنی مقدار یكی و وقار یكی رعایت اوزره اول واو یونی و ظرافتی و سخریه
و نزاكتی ندیملره قو یعنی انلره حواله ایله زیرا بوكار انلره سزاواردر حكایت یكی از
رفیقان شكایت روزكار نامساعد بنزد یك من آورد كه كفاف اندك
دارم و عیال بسیار رفیقان رفیقك جمعیدر یولداشلر دیمكدر شكایت روزكار
لامیه و نامساعد اضافت بیانیه باحرف صله نزدیك قیت معناسنه عندكبی منه اضافت
لامیه دەدر آورد فعل ماضی مفرد غایب فاعلی كیمدر كه حرف بیان كفاف كافك فتحیله رزق
دیمكدر اندك از دیمكدر قلیل معناسنه عیال عینك كسریله فقرا دیمكدر جمع عیل عینك
فتحی و یانك كسریله جیاد جیدك جمعی ولد وغنی كبی یولر دیمكدر عیالی فرزند و دختره
تخصیص ایلین بیلمزامش محصول تركیب حضرت شیخ بیورر رفیقلردن بری روزكار نامسا
عدك شكایتینی بنم قتیمه كتوردی یعنی بكا زمان غدارك و ایام مكارك عدم موا
فقتندن شكایت ایلدی كه قوت و زادم و عیال و خورندم چوقدر دیو عیال
كشینك اوزرینه نفقەسی لازم و لازم دیرلر وطاقت بار فاقه ندارم اضافتلر
لامیه لردر بار دیوكدر فاقه فقر و حاجته دیرلر یعنی فقر و احتیاج یوكنه طاقتم
یوقدر یعنی فقره طاقت كتورمزم بارها دردلم آمد كه با قلیم دیگر روم تا در
هرصورت كه زندگانی كنم كسی را برنیك و بد من اطلاع نباشد بار
بوندن كره معناسنەدر وها ادات جمعدر معلوم اوله كه بو ادات جمعك ما قبلی
ساكن اوقنور مگر كه جمع اولنان كلمه نك آخری هاء رسمی اوله لاله كبی ژاله كبی پس
اول وقت متحرك اوقنور لالهها و ژالهها دیرلر پس بارهادەرانك فتحیله دیمن
مذكور قاعده یه مخالف سویلمش كه حرف بیان با حرف صله اقلیم دیباجه ده مفصل

دد نمی

دداین سبدكلی

بیان

بیان اولندی دگره اضافت بیانیه در بعض نسخه ده با قلیمی یاء وحدتله واقعدر
ایكیسیده جایزدر روم رانك و واوك فتحه لریله فعل مضارع متكلم وحده در
رویدندن بوندن گیدەیم دیمكدر تا حرف تعلیل كه حرف بیان زندگانی دالك فتحیله
بوندن معاش معناسنه دركنك دیمكدر كسی یا حرف وحدت و را ادات تخصیص
بر حرف استعلا بد من لامیه در اطلاع نباشد اطلاعی اولمیه دیمكدر محصول
تركیب رفیق دركه گرانلكو كلمه كلدی كه غیری اقلیمه گیدەیم یعنی ترك دیار ایدیم
تا هرصورتدن كه معاش ایدم هیچ بركسنه نك بنم ایومه و یراما زمه اطلاعی اولمیه
یعنی ایومی و یرامزمی كیمسه بیلمز حاصلی هر وجهله اوزره گچنورسم حالمه
كیمسه مطلع اولمیه بیت ه بس گرسنه خفت و كس ندانست كه كیست
بس جان بلب آمد كه بروكس نگریست گرسنه كاف عجمك ضمی و رانك سكونی
و سینك كسریله آچ دیمكدر عربجه جوعان دیرلر تقدیری كلام بس كس گرسنه آه
خفت فعل ماضی مفرد غایب یاتدی و اویودی بجنده مشترك صیغه در كه
كیست كه حرف بیان كیست كیمدر دیمكدر معلوم اولكه چه و كه عبارتلری ادات
خبرا ولان سین و تاء متصل اولسه هاء رسمی یا به تبدیل اولور فاحفظ بس جان
تقدیری بس كس را جان آه بلب با حرف صله لب دوداق كه حرف بیان بر حرف
استعلا او ضمیری مذكور كسه راجعدر نگریست فعل نفی ماضی مفرد غایب در
گریستندن اغلامادی دیمكدر محصول بیت دیار غربتده و اقلیم آخرده چوق
كیمسه آچ یاتدی و اویودی و هیچ بركیمسه بیلمدی كه بو آچ یاتوب اویویان كیمدر
و كیمك اوغلیدر و چوق كیمسه نك جانی دوداغه كلدی و اوزرنده كیمسه اغلامدی
یعنی دیار غربتده چوق كیمسه تسلیم روح ایلدی و هیچ كیمسه اوزرینه ماتم چكوب
اغلامدی حضرت شیخك بوبیتی دیار غربتده اولان غربانك احوالن بیان ایدر
فی الواقع بیوردقلری كیبیدر باز از شماتت اعدا می اندیشم كه بطعنه در
قفای من بخندند و سعی مرا در حق عیال بر عدم مروت حمل كنند و گویند
شماتت دشمن دشمنك بلاسنه و حزننه سوینمكه دیرلر پس اعدا تجرید طریقیله
ذكر اولنمش اندیشم فعل مضارع متكلم وحده در فكر و خوف ایدرم دیمكدر كه

مطلب

حرف تعلیل ویا حرف بیان یا حرف مصاحبت طعن لغتده نیزه ایله اورمغه
دیرلر اما بونک کبی یرلرده دخل وتعرض معناسنه در وآخرنده هاء رسمی شکلی
علامت نقلدر عربیدن عجمیه قفا قافک فتحیله اکسه دیمکدر منه اضافتی لامیه در
سعی مرامصدرک فاعلنه اضافتیدر عدم مروت لامیه محصول ترکیب دیا غرنته
باشم آلوب کتمک استرم که دوشمنلرک سویمسندن اوشنورم که طعن وتشنیعله
کولرلرونیم عیالم حقیمه سعیمی عدم مروته حمل یدرلر حاصلی ترک دیار ایلمک
خاطرمدن کچر لیکن شماتت اعدادن وطعن دشمناندن اندیشه ایدرم که [ضعف]
غیرته وعدم حمیته حمل ایدوب سویلرلر **قطعه** • **ببین آن بی حمیت راکه هرگز**
نخواهد دید روی نیک بختی با حرف تاکید ببین فعل امر مفرد مخاطبدر
بینیدندن کوردیمکدر بعض نسخه ده مبین دوشمش فعل نهی مفرد مخاطب کوره
دیمکدر بی حمیت بی عار وبی غیرت دیمکدر را ادات مفعول که حرف رابط
صفت ویا حرف تعلیل نخواهد دید کورمیسردر دیمکدر دید بوندن دیدن
معناسنه در روی مفعول نخواهد اضافتی لامیه در نیک بخت وصف ترکیبی
ایو بختلو یعنی دولتلو یا حرف مصدردر دولتلولک دیمکدر محصول بیت اول
عارسز وغیرتسز نامردی کور که هرگز دولت وسعادت یوزینی کورمیسردر
ویا کورمیجکدر نخواهد یدک معناسنی کورمسه کرکدر دینلر حق ادایی
ایدوب ممثلو مبین اولمق دیمک اولور اول بی عار وبی غیرت نامردی هر کز کورمه
یعنی یوزینه کوروب التفات ایدجک نامرددر کلدر ببین امرددر یدنکه
دیین اصابت ایلمش مذکور بیتک معنای مطابقیسی مسطور اولاندر ‌[نسخ]
نخواهد دیدک معناسنی دعاء علیه حمل ایدوب کورمسون دیین لزوم مالا
یلزم بیورمش مبین نسخه سنی اختیار ایدنه بی جهت دخل وتعرض ایدن کندو
مدخول معترضدر **تن آسانی گزیند خویشتن را** • **زن وفرزند بگذارد**
بسختی تن آسان وصف ترکیبی صاحب حضور وراحت دیمکدر ویا حرف
مصدر گزیند کاف عجمک ضمیله گزینیدندن فعل مضارع مفرد غایب اختیار
ایدر گزیدندن دیین اصابت ایلمش خویشتن واو رسمی وروم ضمه ایله کندو

ردّ سروری وکافی •

ردّ سروری

ردّ کافی

ردّ سروری

ردّ سروری

دیمکدر

دیمکدر ورا ادات مفعول گزیندک تن آسان مفعول اولی وخویشتن مفعول
ثانیسی بگذارد فعل مضارع مفرد غایب قورکیدر دیمکدر زن وفرزند مفعول صریحی
وبسختی غیر صریحی وبا حرف ظرف ویا حرف الصادق ویا حرف مصدر محصول بیت
کوراول بی عار نامردی ویا کودنی هر کز که کندو نفسینه حضور وراحت اختیار ایدر
وعورت واوغلانینی شدت وفقر وفاقه ده قودیعنی کندی باشنی الوب ترک دیار
ایلدی واهل وعیالنی بلا ومحنت وفلاکتده قودکید حاصلی کندو طالب حضور
وصفا اولوب کیدر دوا ولاد انسابینی فقر وفاقه ده قور بیت ثانی بیت اوله
مقام تعلیلده واقع اولمشدر فتامل **ودر علم محاسبه چنانکه معلومست**
چیزی دانم یعنی داخی علم محاسبه ده انجلین که معلومکزدر برنسنه بیلوردم
یعنی علم دفتر وفن ارقامده واسلوب کتابتده معلومکزدرکه بر مقدار وقوفم
واردر **اگر بجاه شما جهتی معین گردد که موجب جمعیت خاطر باشد بقیه**
عمر از عهده شکران نتوانم بیرون آمدن اگر حرف شرط با حرف مصاحبت
سببیته متضمن جاه قدر ومنصب ومنزلت شما یه اضافتی لامیه در جهتی یا
حرف وحدت گردد فعل مضارع مفرد غایب اوله دیمکدر صیرورت معناسنه
که حرف رابط صفت موجب جمعیت اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر جمعیت
خاطره مصدرک فاعلنه در باشد فعل مضارع مفرد غایب اوله دیمکدر صیرورت
معناسنه بقیه عمر لامیه در عهده شکر حق شکر دیمکدر آن لفظنه اضافتی مصدر
مفعولنه در بیرون طشره محصول ترکیب اگر سزک دولت وسعادتکز سببیله
برجهت معین اوله که موجب جمعیت خاطر اوله عمرمک بقیه سنده انک شکری
حقندن طشره چقمغه قادر دکولم یعنی اگر سزک قدر ومرتبه کز سببیله جمعیت خاطر
اولاجق برخدمت ودفتر ومحاسبیه متعلق برخدمت تعیین بیورلورسه
اولنجه اولان احسانکزک شکرین ایلمکه قادر اولمازین **گفتم ای یار دعمل با دشاه دو**
طرف دارد امید نان وبیم جان وخلاف رای خردمندانست بدین
امید بدان بیم افتادن محصول ترکیب رفیقه دیدم ای یار پادشاه عملینک
ایکی جانبی واردر بریسی اتمک امیدی یعنی نعمت دنیا وبریسی جان قورقوسی در

یعنی غضب وقهر سلطانه مظهر دوشمك وعقلا رأی وتدبیرینك خلافنده
بو منصب وریاست امیدیله جان قورقوسنه دوشمك یعنی ورطهٔ هلاکه وخطره
جان باکه دوشمك قطعه • کس نیاید بخانهٔ درویش * که خراج زمین وباغ بده
با حرف صله خانهٔ درویش لامیه که حرف بیان خراج زمین لامیه بده فعل امر مفرد مخاطب
ویر دیمکدر محصول بیت درویشك خانه سنه کیمسه کلمز که یرك وباغك خراجینی ویر دیو
حاصلی یرك مقاطعه سنی وارضك خراج عشرینی وباغ وباغچه نك خضروات حقنی
درویشدن کیمسه ایستمز زیرا اول بونلره مالك اولمز یوقسه مالك اولسه اندن ده
ایسترلردی یا بتشویش وغصه راضی شو * یا جگر بند پیش زاغ بنه یا ایکی یرده
حرف ابتدا اوله عربیده اما کبی کسر همزه ایله ومخاطب رفیق اوله یعنی یا تشویش وغصه
فقر وفاقه یه راضی وآنکله قانع اول ویا سلاطین خدمتنی اختیار ایدوب
قتل قبول ایله لاشه کبی زاغ وزغنه طعمه ایلسون ویا حرف عطف اوله ما بعدینی خراجه
عطف ایلیه انسب بویله در ولکن جگر بند بوکر کدر آدیه کرده در کاف عجمك
ضمیله وعربیجه کلیه دیرلر کاف عربك ضمی ولامك سکونیله محصول بیت خانهٔ
درویشه کیمسه کلمز که تشویش وغصه یه راضی اول یعنی اهل دنیا کبی غم وغصه چکوب
بلیه یه صابر اولوب راضی اول یا بکره کوکی زاغ اوکینه قو بوکرکی زاغ اوکینه قومق
محنت بلیهٔ دنیایی چکمکدن عبارتدر حاصلی درویش وتارك دنیایه خانه سی
اولدوغی تقدیرجه کیمسه قپوسی اوکینه کلوب عوارض وکوچکی وعزب اقچه سی تقاضی
ایلیوب انواع عقوبات واصناف بلیات ایلمز اما اهل ضیعه وعقار دائما محنت
وبلا چکوب تشویش وغصه والمدن خالی دکل ودرویشه بغدای اتمکی یمك حاصلیدر
بو مذکورلر مکلف دکل بو بیتده رفیقی مخاطب طوتوب یا فقر وفاقه یعنی فقر
جهتندن تشویش وغصه یه راضی اول ویا کندوکی مخاطره ومهلکه یه القا ایدوب
مقتول بیل دینلر رفیقه تخصیص بلا مخصص ایلدکلرندن غیری سباق وسیاقه
ملایم دکل فتأمل گفت این سخن موافق حال من نگفتی وجواب سؤال من رد شمعی • وکافی
نیاوردی نشنیده که گفته اند هر که خیانت ورزد دستش از حساب بلرزد
موافق حال اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر ومنه اضافت لامیه در جواب سؤال ده

بولدر

بولدر دو دزد فعل مضارعدر وزیدندن برننده اعتبار ایلیوب سعی وکوشش
ایلمك دیرلر بلرزد با حرف تأکید لرزد فعل مضارع مفرد غائب محصول ترکیب رفیق
دیدی بو سوزی بنم حالمه موافق سویلمدك وبنم سؤالمه جواب مطابق ومناسب
کتورمدك زیرا بن سکا دعوای استقامت ایدر بن وسن بنی اهل خیانت عقوبتیله
تخویف ایدرسك اشتممش میسك بو ضرب مثلی که هر کس که خیانت ایلر الی حسا
بدن دیتر یعنی خیانتی وشناعتی ظهور ایلر دیو خوفندن الینه رعشه طوتار
بیت • راستی موجب رضای خداست * کس ندیدم که گم شد از ره راست
راستی یا حرف مصدر موجب رضای اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر رضای خدایه
اضافت لامیه در کس ندیدمك مقدم مفعولیدر محصول بیت استقامت
خدانك رضاسنه موجبدر کیمسه کورمدم که طوغری یولدن ضایع وهلاك
اولدی یعنی طریق مستقیمه سالك اولان کم اولدوغین کورمدك گم شدك معناسی
ییتدی دیمکدر ازدی دیمك دکلدر پس ضل فعلیله تفسیر ایدنلر آزمشلر وحکما رد ابن سید علی • وسروری
گفته اند چهار کس بجان برنجند حرامی از سلطان ودزد از پاسبان وفاسق از
غماز وروسبی از محتسب وآنرا که حساب پاکست از محاسبه چه باکست
محصول ترکیب وحکما دیمشلردر درت کیمسه درت کیمسه دن جان وکوکلدن
انجینورلر حرامی پادشاهدن زیرا آنی اله کتورنجه یا چنگله اوروب یا قازوغه
اورغی پاسباندن زیرا آنی طوتان اولدوحاکمه ایلدوب سیاست ایندرن
وفاسق غمازدن انجینور زیرا آنی صوباشی یه طوتدورور وروسبی محتسبدن
انجینور زیرا محتسب ایسه قتل لازم کلور ورودکل ایسه یوزده معلوم اولکهٔ عجمده
مناهی شرعه متعلق اولان احوالی محتسبلر کورر شارب خمر وزانی وتارك صلوة
وبونلردن غیری احوال محتسب عهده سندهدر ومحتسب صلحای علمادن اولور
واول کیمسه نك که حسابی پاکدر محاسبه دن اکا نه باکدر حاصلی بن مستقیم کیمسه دن
نه پروام وار دیمکدر قطعه • مکن فراخ روی در عمل اگر خواهی * که وقت رفع
تو باشد مجال دشمن تنگ فراخ فانك فتحی وکسریله کینك دیمکدر واسع معناسنه رد سروری
فراخ دو رانك فتحیله وصف ترکیبیدر رویندن رفتن دن دکل وبا حرف مصدر

دد دره عمل فراخوننك ظرفيدر اكرخواهى مصراع ثانيه مرهوندر كه حرف بيان
وقت رفع لاميه در وقت عزل ديمكدر تو يه اضافت مصدرك مفعولنه در
باشد فعل مضارع مفرد غايب بوندن اوله ديمكدر مجال فاعلى يعنى اسمى اسم مكاندر
جولانكاه معناسنه محل حركت ديمكدر دشمنا اضافتى لاميه در تنك طار ديمكدر
عربجه ضيق ديرلر باشد فعلينك خبريدر محصول بيت عملده ايكن فراخ دولت
ايله يعنى هر ايشده اعتدال ايله حركت ايله اكر خلقله معامله ده واكر تعيين اولنان
خدمتده حاصلى نه كمسه يه تحقير ونه تعذيب اوزره اول ونه خيانت وسفاهت
ايله دبلرسك كه عزلك زماننده مجال مقال دشمن تنك • وهنكام تفتيش وتفحصده
باى اعتراضى لنك • اوله حاصلى منصبده ايكن هر كارك عدالت واستقامت
اوزره اولسون ديمكدر بيتك معناسنى منصبده وعملده اولدوغك حالده حد
اعتدالدن تجاوز ايدوب مسرف ومبذر اولمه ديمك معنا جهتنده اسراف ايلمش
تو پاك باش ومدارى برادر از كس باك :. زنند جامهٔ ناپاك كازران بر سنك ددسروى
تو مبتدا وپاك باش خبرى باش فعل امر مفرد مخاطبدر باشيدندن پاك اوله
ديمكدر مدار فعل نهى مفرد مخاطبدر داريدندن طوتما ديمكدر باك باى عربيله
اينجمك ديمكدر بوندن خوف معناسنه در جامهٔ ناپاك بيانيه كازران كاف
عجمله وزاى مضموم ايله بزجر بجيلره ديرلر بوندن مطلقا اثواب يويان مراددر
جامه شورلر وغيريلر كبى مفردى كازردر عربجه قصار ديرلر مبالغه صيغه سيله
محصول بيت خطاب عام طريقيله بورداى برادر سن پاك ومستقيم اول يعنى
هر ايشده راست رو وپاك رو اول وهيچ كسدن خوف خشيت ايلمه كه طوغرى
اولانه بر كمسه زبان درازلق ايدمز زيرا ناپاك لباسى كازرلر طاشه اورورلر پاك
ايلمك ايچون حاصلى كارنده پاك اولانى اعدادن واغياردن ومكر وحيله لردن
آزاده وسالمدر اما ناپاك وخائن هر كسدن بر واجكر كفتم حكايت آن روباه
مناسب حال تست كه ديدندش كريزان وافتان خيزان كسى كفتش چه آفتست
كه موجب چندين مخافتست كفت شنيدم كه شتررا بسخره مى كيرند روباه
ديلكو وروبه الفك حذفيله لغتدر معلوم اولكه هر كلمه نك كه آخرنده الفدن

ويادن

وياذن وواودن صكره هاء اصلى ولسه بو حروفك اثباتى واسقاطى جايزدر
مثلا روباه وروبه وديه ودوه وابنوه وانبه ديرلر فاحفظ حكايت مبتدا
آن مضاف اليه وروباه مشار اليه مناسب خبر مبتدا حال اضافتى اسم فاعلك مفعولنه
اضافتيدر تويه لاميه كه حرف بيان ديدند فعل ماضى جمع غايب شين ضمير منصوب متصل
معناسنه مفعول اول وكريزان كاف عجمله وراء مهمله نك كسريله صفت مشبهه در كريزيدندن
قاچغن ديمكدر افتان دشكون ديمكدر افتيدندن خيزان قلقاغن ديمكدر خيزيدندن
بو اوچ صفت روباهكدر كريختن وافتادن وخاستندن مشتقدر بين احوال اسنفا
بى بهره ايمش كسى يا حرف وحدت كفتش شين روباهه راجعدر آفت بلايه ديرلر كه حرف ددسروى • وابن سيد على
بيان ويا حرف رابط موجب چندين اضافتى اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر مخافت مصدر
ميمى در خوف معناسنه چندينك مشار اليهى كفت روباه ديدى كه حرف بيان شتر را
دوه نى ديمكدر با حرف صله ويا حرف مصاحبت سخره سين مهمله نك ضمى وخاء معجمه نك
سكونيله اجرتسز استخدام ايلدكلرى نسنه مثلا اولاغ آلدورى وساير نسنه كه مفت قوللا
نورلر ميكيرند فعل مضارع جمع غايب طوتارلر ديمكدر محصول تركيب رفيقه ديدمكه
اول ديلكونك حكايتى كه اولنيور سنك حالكه مناسبدركه آنى كوردبلر قاچغن و
دوشكن وقلقاغن يعنى دوشه دوره سيكه سيكه دودميوب قاچار بر كمسه اكا ديدى
نه بلادركه بو قدر خوف وخشيت واضطراب وفراره باعث اولدى روباه ديدى كه اشتدم
دوه نى سخره يه طوتارلر جايزدركه بنى ده طوتالر قورقوسندن دوشه دوره قچوب كيدرم
سخره كلفظ عربى اولدوغى انكار ايده نه ارز كفتند اى سفيه شتررا باتو ددسروى
چه مناسبت وترا با او چه مشابهت روباهه ديدبلر اى سفيه يعنى خفيف العقل شترك
سنكله نه مناسبتى واردر سنك اكا نه مشابهتك واردر حاصلى اراكزده نره دكلو نسبت
يوقدركه بويله وهم وبيمه دوشرسك كفت خاموش كه اكر حسودان بغرض كويندكه
اين شتراست وكرفتار آيم كرا غم تخليص من باشد تا تفتيش حال من كند وتا
ترياق از عراق آورده شود مار كزيده مرده شود كرا كه كاف عربينك كسريله اسمدر
كيم معناسنه ورا اداة تخصيص كيمك ديمكدر غم تخليص لاميه ومن اضافت مصدرك
مفعولنه در تا حرف تعليل غم تخليصه قيددر تفتيش حال مصدرك مفعولنه اضافتيدر

ومنه لامية تا بوندن حتى والى معناسنه در ترياق مفرد درعراق ايكيدر برى عراق عرب
كه بغداد در وبرى عراق عجم كه اسفهاندر مرحوم ومغفور سلطان سليمان ايكيسنى
بيله بربيلده طولاشدى وغتى انجون اول سفره عراقين سفرى ديرلر وبغدادى اول سنه ده
فتح ايلمشدر پس معلوم اولدى كه حضرت شيخك عراقدن مقصودى ظاهرا بغداددر كه
اول زمان خلفانك تختى ايدى وزياده معمور ايدى آورده شود كتورلمش اولدى ديمكدر
ماركزيده وصف تركيبيدر نقدبرى مردم ماركزيده دركاف عجمك فتحى وزانك
كسريله لغتده ايصرمق درامّا بوندن صوقمق معناسنه در ماركزيده يه عربجه ملدوغ
ديرلر زيرا لدغ لسعك فتحيله جيان ويلانك صوقمغه ديرلر مرده شود اولمش اولور
محصول تركيب روباه بويله ديدى ايشتم اولك كه سوبلدوكك سوز نايده در
اكر حسود لر غرضله ديديكز كه بوشتر دركفتار يعنى حسودلر سوزينه اعتماد ايدوب
بنى جبر وقهر ايله كرفتار ايدرلرسه بنى قورترمغه كيمك غمى اولوركه بنم حالمى تفتيش ايليه
ونيم روباه اولوب شتر اولمدوغمى بلدوره وبنى قورتاره عراقدن ترياق كتوردوكجه
بيلان صوقمش كمسه اولمش اولور يعنى اول زمانه توقف ايلمز ايدى بكاده مصلحت بودر
كه كرفتار اولماغه ماكوشش ايلمم والحاصل روباه لغزاثبات ايدنجه تمام اولور ايشتم
وترا همچنين فضلست وديانت امّا حسودان دركمينند ومدعيان كوشه نشين
اكر انچه حسن سيرت تست بخلاف ان تقرير كنند ودر معرض خطاب پادشاه
آيى ومحل عتاب افتى دران حالت كرا مجال مقالت باشد مصلحت آن مى بينم كه ملك
قناعت حراست كنى وترك رياست كويى كه عاقلان كفته اند بعض نسخه ده همچنان
يرينه همچنين دوشمش يعنى انجلين كه بيلورم ويا بو انجلين كه بن بيلورم حاصلى بيلدوكم
كبى كبى كاف عربك فتحيله بوبسى ديمكدر ونون ودال ادات جمعدر حسن سيرت
مصدرك فاعلنه اضافتيدر ونسته اضافت لاميه معرض بونك كبى يرلرده محل معنا
درشدد وذا زيرا معرض شول لباسه ديرلر كه جاريه يه عاريةً صاتمق انجون كيدوردرلر كه
كوزل كوريندپس معرض ميمك كسرى وراتك فتحيله مشهوردر امّا صحيح ميمك فتحى وراتك
كسريله دردين عندى سوبلمش عتاب ازارلمق وقاقيمق معناسنه در مقالت ده تا
اثباتى حالت تلبسى انجوندر ملك قناعت بيانيه در حراست حفظ معناسنه مصدر

ددكانى

ترك رياست مصدرك مفعولنه اضافتيدر كويى فعل مضارع مخاطبدر يعنى دلكدن
وزباندن رياستى ترك ايلدم ديه سك حاصلى رياست هواسندن كليا كچه سك محصول
تركيب حضرت شيخ رفيقته بو دردمباه شتر اولمدوغمى مقرر ومحقق در كه هيچ كلامده
ريب يوق سنكده انجلين كه بن بيلورم ويا بو انجلين حقيقت حال وفى نفس الامر
ديانت وتقواك وفضلت واستقامتك كمال مرتبه ده در هر نه خدمت كه سكا تعيين
اولنسه كمايتبغى حقندن كلورسك امّا حسودلر بوسبدن دركمينده در لر يعنى درونلرندن حسد ايدب
ظاهرده سكا دوست صورتنده معامله ايدرلر ومدعيلر يعنى سنك واقع اولدوغى
خدمتده استقامت وپرهيزك خلافنى دعوا ايدنلر كوشه نشينلردر يعنى ايضا
مضرته قاصد وهفوات وزلاتك ايرشدرمكه مقيد ومترصدلر اكر اول كه سنك
حسن سيرتكدر آنك خلافنى تقرير ايدرلرسه يعنى اتفاق ايدوب پادشاهه سنك
استقامتكى سقامت وصداقتكى خيانت تقرير وبيان ايدرلرسه وپادشاهك معرض
خطابنه كلسك ومحل عتابنه دوشسك يعنى مقهور ومعاتب اولسك اول حالده
سنك حقكده معقول ومقبول سوز سويلمكه كيمك قدرتى وطاقتى اولور پس مصلحت
آنى كوردمكه ملك قناعتى حفظ وحراست ايليه سك تا كيم دشمنان وبدخواهان
سكا هيچ بروجهله طعن وتعرضه ظفر بولميه لر ودخى ترك رياستى وجاه ومنصب وهوا
وآرزوسينى كوكلكدن كليا قلع وقمع ايدوب اخراج ايليه سك كه عقلا وحكما
مثللردر بيت بدريا در منافع بى شمارست اكرخواهى سلامت بركنارست
بدريا با حرف ظرف دريادكز در با متضمن اولدوغى ظرفيت معناسنى تاكيد ايدر
منافع جمع منفعت فوايد ديمكدر بى شمار بى حساب معناسنه در خواهى فعل مضارع
مفرد مخاطب فعل شرط ديلرسك ديمكدر سلامت مفعولى در حرف ظرف كنار معروف
سين وتا ادات خبردر كنارست جزاء شرطدر محصول بيت درياده منافع و
فوايد بى حد وبى شمار در امّا اكر سلامت وعافيت ايسترسك كنارده در يعنى
سلاطين خدمتى دريا سفرينه بكزر هم نفع جليل وهم خطر عظيمى وار در صله در
دين معنايه واصل دكل ايمش وبا زايده در دين كذلك رفيق اين سخن بشنيد
بهم برآمد وروى درهم كشيد وسخنهاى رنجش آمير كفتن كرفت كه اين چه

در اين سبك كلى
دد سمعى

عقل وكفايتست وفهم ودرايت وقول حكما درست آمد كه كفته اند
دوستان در زندان بكار آيند كه بر سفره همه دشمنان دوست نمايند
بعض نسخه ده رفيق جون اين سخن بشنيد وافعدرا اين سخندن مراد روباه
قصه سيدر آه بينله بيله بهم بر آمد منقبض ومكدر اولدى ديمكدر وروى درهم
كشيد داخى يوزينى بورتاردى يعنى عبوس الوجه اولدى حاصلى غضبه كلدى
وسخنهاى رنجش آميز بيانيده در رنجش آميز وصف تركيبيدر انجينيش قريشدر يعنى
يعنى درد والم ويريجى كفتن كرفت سويلمك طوتدى يعنى سويلمكه باشلدى
كه حرف رابط مقول وقول دركفايت عقلك عطف تفسيريدر واقع والمش
نته كه خواجه حافظ كفايتى عقلدن تعبير ايلمش مصراع جانا كدام سنكدلى
كفايتست بى عقل وادراك ديمكدر پس خواجه نك بو بيتنده عقلى كفايته
اضافت ايليى بى كفايت ايمش بيت ٭ من وانكار شراب آن جه حكايت
باشد ٭ غالبا اين قدرم عقل وكفايت باشد درايت ادراك معناسنه
در درست دالك وراتك ضمه لريله وسكون سين ايله لفظ مشتركدر
كرجكله بوتون بيتنده بوندن كرجك ديمكدر صحيح معناسنه اكرجه عرب بوتونه
ده صحيح دير دوستان در زندان بكار آيند تقديرى دوستان آنان اندكه
در زندان بكار آيند كه حرف تعليل بر حرف استعلا سفره معروف همه جمله
ديمكدر محصول تركيب رفيق جونكه بندن مذكور كلامى استماع ايلدى منقبض
مكدر اولدى ويوزين بورشدردى يعنى عبوس الوجه اولدى دخى خاطر برنجيده
ورنجش آميز كلمات سويلمكه باشلدى كه بونده عقل وادراك دروقده فهم وفراسته
وحكما وعقلا قولى كرجك كلمشدر كه ديمشلر دوست انلردركه دوستى زنداندا
بولينه لر يعنى بوكدمنده وفلاكت زماننده دوستى ايجون سعى كوشش ايليه لر
حاصلى دوست اولدر كه كشينك باشينه ايش دوشدكده اوستنه دوشه زيرا
سفره ونعمت اوستنده ومنصب ودولت وقتنده جميع دشمنلر دوست
شكلنده كورينورلر ومحبت ومودت اظهار ايدوب تقرب كوسترلر
قطعه ٭ دوست مشماران كه در نعمت زند ٭ لاف يارى وبرادر خواندكى

در بعض

مشمار

مشمار فعل نهى مفرد مخاطب صايمه يعنى عد ايلمه شماريدندن شمردندن دكل دوست مفعول
اولى وآن بودر تقديريله مفعولى ثانيسى انرا تقدير ندر كه حرف رابط صفت در نعمت زند
مصراع ثانيه مرهوندر زند فعل مضارع مفرد غايبدر زنيدندن لاف يارى بيانيه وياحرف
مصدر برادر يارى يه معطوف برادر خواندكى روزمره لرنده قرداشلق وقوشماق معناسنه
دركاف عجمى هاء رسميدن بدلدر محصول بيت دوست عد ايلمه اول كمسنه كه خوان ونعمت وجاه
ودولت زماننده دوستلق ويارلق لافنى وقرداشلق وقوشماقجه سينى اوره يعنى سنكله
قرداشلق وقوشلقه وقرداشيكم ديو لاف اوره آنى كرجكدن دوست بيلمه دوست آن
دانم كه كيرد دست دوست ٭ در پريشان حالى ودرماندكى دانم فعل مضارع
مفرد متكلم دانيدندن بيلورم ديمكدر دوست مفعول اولى وآن بودر تقديريله مفعول
ثانيسى كه حرف بيان كيرد فعل مضارع در مفرد غايب دوتر ديمكدر دست مفعولى
دوسته اضافت لاميه در در حرف ظرف كيرد متعلق پريشان حال وصف تركيبى
وياحرف مصدر واو حرف عطف درماند عاجز ديمكدر وكاف عجمى هاء رسميدن
بدلدر وياحرف مصدر محصول بيت كرجكدن صادق دوست اول كمسنه يى بيلورم كه
پريشانلق دمنده وبيچاره لك واضطراب زماننده دوستى يار اولوب دستكير
اوله ديدم كه متغير ميشود ونصيحت من بغرض ميشنود بنزديك صاحب ديوان
رفتم بسابقه معرفتى كه ميان ما بود صورت حالش بكفتم تا بكارى مختصرش
نصب كردند مى شنود فعل مضارع مفرد غايب ايشيدر ديمكدر شنويدندن باحرف
صله نزديك قيت معناسنه درعند ديمكدر صاحب اضافتى لاميه وصاحبك ديوانه
بويله در صاحب ديواندن وزير مراددر بسابقه باحرف سبب رفتم فعلنه متعلق
تقديرى رفتم بسبب معرفت سابقه در بر مضاف تقديريله صكره حذف ايدوب
متلبله بيان ايلديلر بسابقه ده همزه اضافت ايجون كلمشدر لاميه در معرفتى ياسى حرف وحدت
كه حرف رابط صفت ميان ما لاميه صورت حال لاميه وشين رفيقه راجعدر تاحرف
تعليل بكارى باحرف صله ويا حرف وحدت مختصر بونده جزوى ديمكدر محصول تركيب
كوردم كه رفيق سوزمدن متغير وبيخضور اولور ونيم اكا نصيحت وپنديمى كوش رضا ايله
استماع ايلميوب غرضله ايشيدر بالضرورى وزير يانينه واردم برآشنالق سابقه سى سببيله كه

ردايى سكلمه والمروى

مابینمزده وار ایدی جواب سوال مقدر دن سؤال کلدی که اهل الله اهل دنیا یانته
وارا غان دکلدر یاسن نیچون وار دك جواب سابقهٔ آه وزیره صورت حالنی
وخصوص آمالنی تقریر ایلدم و قابلیت واهلیتنی بیان ایلدم تا آنی برجزوی
ایش وخدمته نصب وتعیین ایلدیلر حاصلی بنم شفاعت وسنها دتم سببیله وزیرك
انك حقنده حسن اعتقادی ایدوب بر مختصر مصلحت اوزرینه انی نصب ایلدی
چند روز برین بر آمد لطف طبعش را بدیدند وحسن تدبیرش بپسندیدند
کارش از ان درکذشت وبمرتبهٔ برتر ازان متمکن کشت وهمچنین نجم سعادتش
در ترقی بود تا باوج ارادت رسید ومقرب حضرت سلطان شد ومشار الیه
بالبنان ومعتمد علیه عند الاعیان بر سلامت حالش شادمانی کردم وکفتم
محصول ترکیب بر نیجه کون بو حال اوزره کلدی کجدی یعنی مذکور کار مختصر خدمتده
بر نیجه کون مرور ایلدی لطف طبعنی ولیاقت واستعدادینی کوردیلر وحسن تدبیرینی
بسند ایلدیلر اینی یعنی حالی وشانی ومنصب وجاهی اوّلکی مرتبه دن کجدی واوّلکی
مرتبه دن یوجه رك بر مرتبه ده متمکن وثابت اولدی بو نجلین نجم وسعادتی ترقیده
اولدی تا کم اوج ارادتنه یعنی استیوب دیلدوکی مرتبه لرك اعلاسنه وکوکلی دیلدوکی
مناصبك غایت ونهایتنه ایرشدی وبادشاهك مقرب ومقبولی اولدی دخی مشار
الیه بالبنان اولدی یعنی برمقله کوستریلور اولدی حاصلی انکشت نمای عالم اولدی
بنان ذکر ایدوب انکشت اراده ایلمك مجاز مرسل قبیلندندر یعنی ذکر جزو واراده
کل طریقیله در زیرا بنان برمق اوجینه دیرلر دخی رفیق اکابر واعیان ناس قتنده
معتمد علیه اولدی یعنی ارکان دولت واعیان سلطنت یانمده موثوق به ومرجع الیه
اولدی بناءً علیه اندن واعیاندن صکره برشد نعمت بر او لنمغ کرك فتامل بو بلمه اونجه سلامت
حالنه شادمانلق ایلدم ودیدم بیت ه زکار بسته میندیش ودل شکسته مدار
که آب چشمهٔ حیوان درون تاریکیست کار بسته بیابانه میندیش فعل نهی مفرد مخاطب
اندیشه وغم چکمه دیمکدر ودل تقدیری دلت را در شکسته صنق دیمکدر مدار فعل
نهی مفرد مخاطب دوتما دیمکدر دل مفعول اوّلی وشکسته ثانیسی که حرف تعلیل آب
چشمه لامیه در وحیوانه اضافت بیانیه در یانك سکونی ضرورت وزن ایچوندر

درون

درون ایچ والمجرور دیمکدر تاریکه اضافتی لامیه در تاریك قره کو ویا ایله قره کولق دیمکدر
یعنی یا حرف مصدر در وسین وتا ادات خبر محصول بیت بغلانمش ایشدن یخضوب اولوب
غم چکمه یعنی حصول مرامك بر نیچ کون عقده تأخیره دوشوب بر زمان روزکار الویره
صعوبت حال وعکس رجا وامال کوستردیکیه غم چکمه وکوکلوکی شکسته طوتمه حاصلی منکسر
البال اولمه زیرا آب چشمهٔ حیوان قره کولق ایچنده در یعنی حضرت خضر قره کولق زحمت
ومشقتنی بلکه ظلمتده کم اولمق خوفنی چکمینجه آب حیات نصیب اولمدی ایدی سنده ای
رفیق روزکارك بر مقدار شدت فقر وفاقه سین چکدك عاقبت دولت عظیم ونعمت
جسیمه واصل اولدك مذکوردر یعنی عومه مصرف ایلمکده قابلدر بیت ه الا لا تحزنن اخا
البلیه ÷ فللرحمن الطاف خفیه الا حرف استفتاح ویا حرف تنبیه لا حرف نهی لا تحزنن
فعل نهی مفرد مخاطب مؤکد بالنون الثقیله در علم بابندن البته محزون ومغموم اولمه دیمکدر
اخا اسمدر اسماء ستهدن مضاف اولدقده نصبی الفله اولور بونده منادای مضاف
واقعدر تقدیری یا اخا البلیه در بانك فتحی ولامك کسریله بلا معناسنه در اخا البلیه
صاحب بلیه دیمکدر حاصلی بلایه ملازم وملابس دیمکدر نته که جنکه ممارس اولانه
اخو الحرب دیرلر آب امله ده بویله در مثلا ابو الاخبار وام الاخبار دیرلر فا حرف
تعلیل ولام اولی حرف جر بر فعل عامه متعلق ولام ثانیه حرف تعریفدر که همزه سی وصلله
ساقط اولمشدر بونك کبی یرلرده رحماندن مراد خدادر وبو صفت خدادن غیریه
اطلاق اولنماز فاحفظ جار مع المجرور اعرابدن محلا مرفوع مقدم خبر والطاف لطفك
جمعی لفظا مرفوع مؤخر مبتدا خفیه صفت الطافدر ضرورت وزن ایچون اخری ساکن
اولوب اعرابی تقدیری اولور معلوم اوله که کتب تعلیمیه ده رحمان الفله یازلمق کرك
محصول بیت بو بیتك مضمونی بیت سابقك مضمونیه مناسب وملایمدر دیو درکه
ای بلا قرداشی یعنی بلا وجفای روزکاره مبتلا کیمسه البته محزون اولمه زیرا خدانك
مخفی لطف وعنایتلری وار در یعنی سن مدوکك یردن ارباب سعادت ودولت فتح
اولور حاصلی جفایه صبر ایدن ایر وفایه بیت ه منشین ترش از کردش ایام که صبر
تلخست ولیکن بر شیرین دارد منشین فعل نهی مفرد مخاطب نشینیدندن نشستن یدن دن
دکل ترش تانك ورانك ضمه لریله اکشی دیمکدر رانك سکونیله ده لغتدر تقدیری ترش

ردن سورك

ضرورت وزن ایچون حذف اولندی کردش کاف عجمک فتحیله و رانک سکونیله اسم مصدر
در کردیدندن دونوش دیمکدر معلوم اوله که اسم مصدر شینک ماقبلی مکسور اولور
جمع زماندر ایام اضافت لامیه درکه حرف تعلیل صبر بانک سکونیله مبتدا و مصراع ثانیه
مرهون معناسنه تحمّلدر بونده ایهام طریقیله مذکوردر زیرا بانک کسریله صبر دیدکلری
اوتلکده کاهی باسنه ساکن ایدرلر تلخست خبر مبتدادر بونده میوه دیمش معناسنه
شیرینه اضافتی بیانیه در داردفعل مضارع مفرد غائب طوتار یعنی بر شیرینی وار
دیمکدر فاعلی صبره راجع ضمیردر محصول بیت کردش ایام و تصاریف روزکاردن
تقالیب احوالدن ترش روی و عبوس الوجه و تورمه یعنی دور و سیر فلک کج رفتار
دن منقبض و منفعل اولمه صبر اول زیراکه محنت و شدت روزکاره صبر ایلمک
کرچه صعب و دشوار در ولیکن آخر الامر فائده سی ظاهر و ثمره سی لایح اولوب
عسر یسره و غموم و هموم سرور و حبوره مبدل اولمسی مقرّر در نته کم مذکور نبات
ذاتنده آجی در امّا منفعتی چوقدر آجیلغنه تحمّل ایلین کل مرّ دواء حسبنجه علاج بولور
اولور بو بیتک مضمونی بیتین سابقینه مناسب و ملائمدر دران مدت مرا با جمع
یاران اتفاق سفر مکه افتاد چون از زیارت مکه باز آمدم دو منزلم استقبال
کرد ظاهر حالش را دیدم پریشان و در هیأت درویشان کفتم حال چیست
کفت چنان که تو کفتی طایفه حسد بردند و بخیانتم منسوب کردند و ملک در
کشف حقیقت آن استقصا نفرمود و یاران قدیم و دوستان رحیم از کلمهٔ
حق خاموش شدند دران مدت یعنی رفیق مرتبهٔ علیایه واصل اولدوغی مدت مرا
باکه دیمکدر با مع معناسنه در جمع یاران لامیه اتفاق سکون قافله اتفاقا معناسنه
در سفر مکه لامیه افتاد دوشدی یعنی واقع اولدی دو منزلم استقبال کردمیم معناده
استقبال مقید در هیأت بونده صورت معناسنه در طایفه یا حرف وحدت و همزه
حرف توسّل طایفه مبتدا حسد بردند خبری حسد ایلدیلر دیمکدر بخیانت با حرف
صله میم معناده منسوبه مقید در کشف حقیقت مصدرک مفعولنه اضافتیدر و آنده
اضافت لامیه اشارتدر خیانته منسوبه یعنی نسبت خیانتک حقیقتنی کشف خصوصنده
استقصا بورنسه حقیقتنا تفتیش ایدوب بلکه دیرلر نفرمود بیورمدی یعنی بنی

حقیقتنا

حقیقتنا تفتیش ایلمدی یاران قدیم بیانیه در دوستان رحیم ده بویله در بعض نسخه
ده رحیم یرینه حمیم واقعدر کلمهٔ حقدن مراد حق سوزدر صحبت دیرینه بیانیه فراموش
کردند اونوتدیلر محصول ترکیب اول زمانکه رفیق پایهٔ علیایه واصل اولدی بکا
بربولک یارانله اتفاق مکه یه سفر واقع اولدی چونکه مکه زیارتندن کندی کلدم
ایکی منزل مقداری بنی قارشولادی ظاهر حالنی پریشان و فقرا شکلنده و درویشان
صورتنده کوردم که حال ندر و بو صورته کیرمه نک سببی نه دیدیکه سن دیدیکک
کبی بر بولک اصحاب حسد و ارباب غرض بکا حسد ایدوب خصومت ایلدیلر و بنی
خیانتله متهم ایتدیلر و پادشاه دخی اول خصوصده و کشف حقیقتده تفتیش و تفحص
بیورمدی تا کم محسود اولوب استقامتم اکا معلوم اولیدی دخی نیجه زماندن
برو یاران مشفق و مهربان کبی احبا حقیقت حاله واصلین ایکن حق سوز
سویلکدن خاموش اولوب سکوت ایلدیلر و اسکی صحبت و اختلاطی فراموش
ایلدیلر قطعه بصنع خدا چون کسی اوفتاد ❊ همه عالمش پای بر سر نهند با حرف
مصاحبت صنع خدا لامیه امر خدا دیمکدر چون ادات تعلیل کسی یا حرف وحدت
اوفتاد و اوایله دوشدی یعنی منصبدن و دولتدن دوشدی حاصلی دوشسه و یا
دوشه دیمکدر عالمش ضمیری کسی یه راجعدر نهند فعل مضارع جمع غائب قورلر دیمکدر
پای مفعول صریحی و بر سر غیر صریحی محصول بیت الله امریله بر کیمسه که دولت و منصبدن دوشسه
جمع عالم ایا غنی باشنه قور یعنی هر کشی آنی چنبر حاصلی هر کس قادر اولدوغی دکلو
آنی پایمال ایدر قدیم نسخه لرده بو بیت بویله واقعدر لیکن اکثر شراح بونی یازمشلردر
نبینی که پیش خداوند جاه ❊ ستایش کنان دست بر بر نهند نبینی فعل نفی استقبال مفرد
مخاطب استفهام انکاریی متضمن کورمزمیسک یعنی کوردسک که حرف بیان پیش خداوند
جاه اضافتلری لامیه لردر منصب صاحبنک اوکنده دیمکدر ستایش اسم مصدر
ستایدندن اوکش دیمکدر کنان الف و نون جائز درکه ادات جمع اوله یعنی ستایش
کن وصف ترکیبی و ستایش کنان جمع و جائز درکه ادات صفت اوله ستایش ایدرک
معناسنده دست نهندک مفعول صریحی و بر بر غیر صریحی اوکلی بر حرف استعلا و بر ایکنجی
سینه معناسنه در محصول کورمزمیسک که خداوند جاه و منصب اوکنده ستایش

ایدیجیلری و یاستایش ایده رك الینی کوکسنه اوزره قوردلر حاصلی خلق عالم یاریجك الله
دیه رك قارشوسنده اباغ اوزره دوروب اللرین کوکسنه قوردلر **جو بینند کاقبال**
دستش کرفت ستایش کنان دست بر بر نهند جواد ات تعلیل بینند فعل مضارع
جمع غائب بیندندن که حرف بیان اقبال دولت دیمکدر مبتدا واقعدر دستش بر کرفتك
مقدم مفعولی وخبر مبتدا درشین کیبه راجعدر محصول بیت جونکه کوره لرکه
دولت و اقبال وبخت وسعادت اکا معین ویاور اوله یعنی شونکه کوره لرکه جاه
ومنصب وعزت ورفعت صاحبی اوله ستایش ایده رك اللرین سینه لری اوزره
قودلر بوبیت مذکور نسخه ده بویله واقعدر **بیت** **وکر روزکارش درآرد ز**
جای همه عالمش بای بر سر نهند روزکارش شین ضمیر خداوند جاهه راجعدر
درآرد در حرف تاکید آرد فعل مضارع مفرد غائبدر آوردندن محففدر اوزره
کتوره دیمکدر زبای آرده متعلق در ایاقدن کتورمکدن مراد تحقیر وتذلیلدر
محصول بیت واکر خداوند جاهی روزکار ایاقدن بیقار یعنی منصبدن دوشوروب
ذلیل وحقیر ایدرسه جمیع عالم تحقیرا باشنه ایاق قودلر یعنی پایمال ایدرلر **فی الجمله**
بانواع عقوبت کرفتار بودم تا درین هفته که مژدهٔ سلامت حجاج برسید
از بند کرانم خلاص کردند وملك موروثم خاص فی الجمله حاصل کلام باحرف
صله انواع نوعك جمعیدر دولو دولو دیمکدر عقوبت اضافتی لامیه در کرفتار
اصلنده وصف ترکیبیدر بونده مبتلا دیمکدر بودم جائزدر که فعل ماضی متکلم وحده
اوله اولدم معناسنه وجائزدر که ادات زمانیه اوله ایدم معناسنه ولکن وجهة
تا انتهای غایت ایچون ندر الی معناسنه درین هفته بو هفته ده که حرف رابط صفت در
مژده موشتلق وهمزه اضافت ایچون کلمشدر که لامیه در سلامت باحرف مصدر مصادر
عربیه یاء مصدریه لاحقا ولمق جائزدر اما کند ومصدرلرینه لحوقی شایع دکول
زیرا عربی مصدرلری حکم جامدده در یانلرینه ومصدریتی ظاهردر ورودش
دکول حجاج اضافتی لامیه در حجاج حاجك جمعیدر اصلی حاجج ایدی مفاعقد
نصرتا بندن بس ایکنجی جیمی ماقبلی مکسور اولور ظرفیدر اولدوغی ایچون یایه
قلب ایدیلر تغضر الباذی کبی برسید ایرشدی دیمکدر بندکرانبیانیه میم معتاده

خلاصه

خلاصه مقید در ضمیر منصوب متصل معناسنه یعنی خلاص ایدیلر دیمکدر وملك مملك
کسریله بونده مال واثواب یعنی متملکات معناسنه در موروث اضافتی بیانیه در یعنی
ارثله انتقال ایلین ملکم دیمکدر خاص ایدیلر بونده برکوردند تقدیرا ولنور محصول ترکیب
حاصل کلام انواع شکنجه یه مبتلا اولدم تا بو هفته ده که حجاجك سلامتی مژده سی
شهریمزه کلدی وایرشدی آغیر قیدوبنددن یعنی اطلاق ایدیلر وملك موروثم یعنی
اوآلدن ارثله انتقال ایلین مال وملکمی غصب ایدوب ظلمله الیمدن الدیلر ومال میریه
خاص ایدوب ضبط ایدیلر حاصلی مالکم ویرمك ایله باشمی کوجیله قورتاردم **کفتم**
آن نوبت اشارت من قبول نکردی که عمل پادشاه چون سفر دریاست سودمند
وخطرناك یا کنج برکیری یا در طلسم بمیری اشارت من لامیه یعنی مصدرك
فاعلینه اضافتدر نکردینك اشارت مفعول اولی وقبول مفعول ثانیسی اشارتمی
قبول ایلمدك دیمکدر که حرف بیان عمل پادشاه لامیه یعنی خدمت پادشاه چون ادات
تشبیه سفر دریا لامیه سودمند فائده ومند ادات نسبت فائدهلو دیمکدر خطر
بونك کبی یرلرده خوف معناسنه در وناك ادات نسبت زهرناك زهرلو دیمکدر
یا کنج برکیری یعنی یامال صاحبی اولورسك برکیری فعل مضارع مخاطب درکیریدندن
قالدیررسك دیمکدر تحصیلدن عبارتدر یا در طلسم بمیری دفینه یه حفظ ایلین
شکل بمیری باحرف تاکید میری فعل مضارع مفرد مخاطب اولورسیك دیمکدر حضرت
شیخ سفر دریایی پادشاهك خدمتنه منبه ایدر فائده ده وخطرده محصول ترکیب
پادشاه خدمتنه طالب اولدوغك وقت بنم رمز واشارتله نصح وپند ومحی سمع
قبول ایله استماع ایدوب قبول ایلمدك زیرا بنم کلامم سکا بویله اولاجغك اشارت
ایلمش ایدی که پادشاه خدمتی دریا سفری کبیدر هم فائدهلو وهم قورقنجلو وافر مال
قالدیررسك یعنی تحصیل ایدرسك ویاطلسمده اولورسك مراد قصه دن حصه در
کرچکدن حاصلی کاه اولورکه برکمسنه دریا سفرین ایدوب مال فراوان تحصیل ایدر
وکاه اولورکه کیمسه یاره لنوب غرق اولور پادشاه خدمتی بویله در کاه اولورکه
برکمسنه اعلی مناصبه واصل اولوب کلی خزینه یه مالك اولور وکاه اولورکه پادشاهك
غضبنه دوشوب باشندن چیقاریر یا در طلسم بمیری دیمکدن مرادی بو ایکی معنا

یعنی کیمسی پاره لنوب غرق اولمق و پادشاه خشمنه مظهر دوشوب هلاك اولمقدر حقیقتده
طلسمدر اولمك دکلدر بعضیلر ظن ایلدکلری کبی بیت پا زدیهر دو دست کند خواجه
درکنار * یا موج روزی افکندش مرده برکنار پا عربیده اما ابتداییه معناسنه در
بهر با حرف مصاحبت وهر ادات تأکید تقدیری بد و دست در کند فعل مضارع مفرد
غائب ایلردیمکدر خواجه فاعلی مراد سفرده دریا ایلین کیمسنه در بازرکان اولسون غیری
اولسون لیکن مقصود تجار تدر کنار لغتده قوجقمقدر اما بونده کند و به ضم ایدوب
احاطه دن کنایه در حاصلی مال ایله اولوردیمکدر یا حرف عطف ما بعدینی ذره عطف
ایدر موج دکز طلغه سی روزی یا حرف وحدت افکند همزه نك و کاف عربیك
ونونك فتحیله و فانك سکونیله فعل مضارع مفرد غائبدر بیراغور دیمکدر مرده اولی
یعنی میت بر کنار بر حرف صله کنار قراغی معناسنه در محصول بیت دریا سفرین اختیار
ایلین خواجه یا صاغ و سالم سفردن مال فراوان تحصیل ایدوب کلور یعنی دولتی
مساعد اولوب دریادن ساحل نجاته دوشوب مال فراوان صاحبی اولور و یا بر کون
موج آنی اولی یعنی میت کناره براغور حاصلی طالع زبونی سوره سوره کناره اتار
نته کم صولرك حالی بویله در یعنی سفر دریا کاه سودمند و کاه زیانکاردر خواجه دن
کینی ایله تعبیر ایلین بی وجه ایمش مصلحت ندیدم از پی بیش ریش درون خراشیدن
و نمك پاشیدن بیش زیاده معناسنه در ریش یاره درون نه اضافتی لامیه در
وشین رفیقه راجعدر خراشیدن خانك کسریله مصدر در طرمالمق نمك توزدر
پاشیدن باء عجمیله صاچمق دیمکدر یعنی بیتمك محصول ترکیب مصلحت و معقول کورمهم
ذکر ایلدیکم نثر و نظمك مضموننذن زیاده کلامیله و لسان ازار ایله درون ریشنی
خراش ایدوب یعنی یوره کی دردینی تازه لیوب یاره سینه توز سپمکی ریش درون یعنی
خراش ایلمکدن مراد دردین تازه لمکدر بدین دو بیت اختصار کردم و کفتم
بو ایکی بیتله کلامیمی مختصر قیلدم و دیدم قطعه ندانستی که بینی بند برپای
جو در کوشت نیاید پند مردم ندانستی فعل نفی ماضی مفرد مخاطب استفهام
انکاری متضمن بیلمزمیدك یعنی بیلوردك که حرف بیان بینی فعل مضارع مفرد مخاطب
کوررسك دیمکدر بند بونده دوشق دریعنی بوقاغی بر بونده ادات ظرفدر

رد شمعی و کاشی

رد شمعی

جو

جو ادات تعلیل و در حرف صله کوش کاف عجمك ضمیله قولق دیمکدر عربجه اذن در همزه و
ذالك ضمی و سکونیله تا ضمیر خطابدر رفیقه بنیامد کلمدی مراد کیرمدی دیمکدر پند مردم
لامیه در مردمله حضرت شیخ نفسندن کنایت بیوردمش محصول بیت ایاغکده بوقاغی کورده
جکك بیلمدکمی چونکم مردمك نصیحتی قولاغکه کیرمدیکندن بویله اولاجغك بیلیدیکدی یعنی
بیلدك ایدی اما مفید اولمدك استفهام انکاری بو مقامده انکار واقع ایچوندر ایچون
بیلمدك دیمکدر دیبن عندی سو بلمش زیرا انکار واقع مرادولان یرده جواب الفضلا
اولنور عربیده لم حرفیله مستعمل اولدوغی کبی اما استفهام بونك کبی یرده اوقویوشدن
جیقار قرینه ایله ننکه تتبع ایدن نه معلومدر فقد بر جانب عربیده لفظ اذا شرط ایچون
و ظرفیت ایچون اولدوغی کبی فارسیده دخی چون لفظی شرط ایچون و ظرفیت ایچون اولمغی
جائزدر و بو محلده ظرفیت معناسی انسبدر دیبن ایکی لفظك تحقیقنده اصابت ایلمامشدر
زیرا اذا معنای شرطه دلالتنی ضمیده در وضعی معنای ظرفیت ایچوندر و چون لفظی
ادات تعلیلدر نه شرطه دلالت ایدر و نه ظرفیته فتأمل دکر ده نداری طاقت
نیش * مکن انکشت در سوراخ کژدم ره راهدن مخفف در بر یول دخی
یعنی بر کره دخی دیمکدر معناجهتندن مصراع ثانیه مصروفدر نداری فعل نفی
حال مفرد مخاطب فعل شرط اکر طوتمازسك دیمکدر طاقت نیش مصدرك مفعولنه
اضافتیدر نیش نونك کسریله عقربك و آرینك و سایر لادغ حیوانك صوقدیغی
عضوه دیرلر که ترکیجه اکا ایکنه دیرلر انکشت همزه نك فتحی و کاف عجمك ضمیله
برماغه دیرلر سوراخ سینك ضمی و خاء معجمه ایله دلیك در عرب نخش دیر
بانك ضمی و خاء معجمه نك سکونیله نقب ده دیرلر ثاء مثلثه و سکون سکون قافله
کژدم کاف عربك فتحی و زانك سکونیله و دال مهمله نك ضمیله عقرب دیمکدر
محصول بیت بر داخی اکر نیشه طاقت و قدرت طوتمازسك یعنی سنی زهرلو
حیوان صوقدوغنه تحملك یوقایسه برماغكی عقرب دلکینه ایلمه یعنی صوقمه
زیرا البته صوقار نیجه اولماز حاصلی خاصه سیدر که انی ترك ایلمز ایمدی
سنده سلاطین و حکام جفاسینه تحمل ایدمزسك بر داخی پایلرینه اوغرامه
بر کره داد بینی کوردك بر دخی تجربه یه احتیاج قلمدی نیش دخی صوقندی

رد کاشی

رد کاشی

کر

ردشمع

معناسنده در دبس عندی سویلنش حکایت تنی چند درصحبت من بودند ظاهر
حال ایشان بصلاح اراسته تندن مراد تخصیص دروباحرف وحدت چند
برنجه تن معناسنده درصحبت من لامیه بعض نسخه ده من برینه ماده وشنی بروم
صحبتمزده دیمکدر بودند ادات زمانیه جمعیدر ابدیلرد دیمکدر ظاهر حال اسم
فاعلک فاعلینه اضافتیدر وایشانه اضافت لامیه دربصلاح باحرف مصاحبتدن
اراسته یه متعلق اراسته اسم مفعولدر برنشنه دیمکدر محصول ترکیب دروبشانا
برنیجه کیمسه بنم صحبتمده ایدیلر یعنی مریدلرم ایدیلر ظاهر حاللری صلاح ایله برنشنمش
ایدی حاصلی اهل صلاح ونقوا ایدیلر اراسته دن صکره بر بودنندبرو افکنور
یکی از بزرکان درحق این طایفه حسن ظن بلیغ داشت وادراری
معین کرده بود حسن ظن بلیغ حسن ظن مصدردر فاعلینه اضافتیدر وبلیغی
اضافت بیانیه در داشت حکایت حال ماضیدر طوتاردی دیمکدر وادرار لغتده
عبارتدر داد ردکر هره ایله افعال بابندن وظیفه معناسنده در ویاحرف وحدت
کرده بود ک مفعول اولی ومعین مفعول ثانیسی زیرا کرده ده جعل وتصییر
معناسی ملحوظدر بود ادات زمانیه محصول ترکیب اکابردن برسی بوطایفه
نک حقنده مبالغه ایله کوزل ظن طوتاردی یعنی بونلرک حقنده زیاده کوزل
ظنی واریدی زیرا ظاهر حاللری صلاح ونقوا ایله پیراسته ایدی وبونلره
حاللرینه کوره بر مقدار وظیفه تعیین ایلمش ایدی مکر یکی از ایشان حرکتی کرد
نامناسب حال درویشان ظن ان شخص فاسد شد وبازار اینان کاسد
مکر بوندن کانه معناسنده در حرکتی یا حرف وحدت توصیف نفی مناسب
حال اسم فاعلک مفعولینه اضافتیدر ودرویشانه لامیه ومبتدا وتخصیص
مثنا راالیه فاسد شد خبر مبتدا وجمله اسمیه جواب شرط محذوف بازار
نیابد لامیه ومبتدا وکاسد شد خبری وجمله اسمیه سابقه یه معطوف ورشد
مقدده دنتکه مکر اشارت اولندی کاسد شد دیمکدن مراد اول صاحب
دولتک حسن التفاتندن دوشدیلر ووظیفه لری قطع اولندی وحاللری
مکدر اولدی محصول ترکیب بنم صحبتمده اولانلرک برسندن درویشلرک

حالنه

حالنه نامناسب برحرکت صادر اولدی حاصلی برمخالف ایش ایلدی کبی بونلرک
حقنده اول شخصک ظنی فاسد اولدی وبوفساد سببیله درویشلرک بازاری
کساده دوشدی یعنی اول صاحب دولتک حسن التفاتندن دووادرار معینندن
مهجور اولدیلر خواستم تا بطریقی کفاف یارانرا مستخلص کنم خواستم فعل ماضی متکلم
واحد تا حرف تعلیل با حرف مصاحبت طریقی یاحرف وحدت کفاف کافک فتحیله
ازیق ورزق معناسنده دیارانه اضافتی لامیه درورا ادات تخصیص کنمک کفاف
مفعول اولی ومستخلص ثانیسی مستخلص اسم مفعولدر استفعال بابندن محصول ترکیب
دیلدم تا برطریقیله مذکور فقرانک کفافنی تخلیص ایلیم یعنی بوندبیر تدارک ایلیوب
اول صاحب دولتک فقرانک وظیفه لرین کنه تعیین ایدوم اهنک خدمتش کردم
دربانم رها نکرد وجفا کرد ومعذورش داشتم بحکم ان که کفته اند آهنک
بونده قصد معناسنده درخدمتش اضافتی مصدرک مفعولینه در وکرده مک مقدم
مفعولیدر دربان قپوجی زیرا در قپو دربان ادات فاعلدر جی معناسنده درم
مفاده نکردک مفعول اولی ورها مفعول ثانیسی ودربان مبتدا ونکرد خبری
رها نکرد رها ایلدی یعنی صالیویرمدی وجفا ایلدی معذورش دربانه
راجعدر محصول ترکیب اول درویشلرک خدمتنه وارمق قصد ایلدم یعنی ملاقات
مراد ایلدم قپوسنه واردقده بواب ایچرو کیرمکه اجازت ورخصت ویرمدی وبکا
جفاده ایلدی نته کیم بوکلامک عادتلریدر داماکی معذور طوتدم زیرا بونلرک
سلطانلرک مصلحتنه خبر غنیلر زحمت اختیار ایدوب وارمشیدم بوجهتدن
هیچ بیحضور اولمادم وبواب ناسازکارک غلظتنی معذور طوتدم اول معنایله و اول
سبب ایله که عقلا وعلما بوبابده سوز سویلمشلر قطعه درمیر ووزیر وسلطان
بی وسیلت مکرد بیرامن درمیر لامیه دروزیر میره معطوف وسلطان
وزیره وراحرف تخصیص معناده درده ومصراع اول مصراع ثانیه مرهون مکرد
فعل نهی مفرد مخاطب دوئه وچکرمه معناسنده حاصلی دولاشمه دیمکدر بیرامن اطرافنی
معناسنده دربیرامون ده درلر محصول بیت بک ووزیر وپادشاه قپوسنک اطرا
وسیله سز طولاشمه یعنی ایچرو داخل اولایم دیسک وسیله سز یاننه اوغرامه کیم شکل

سك و دربان چو بافتند غريب ✤ اين كريبانش كير و آن دامن سك ايت
دربان قپوجی چو حرف تعليل يافتند فعل مضارع جمع غائب بولدبلر ديمكدر سك
و دربان مبتدا و مصراع ثانی خبری غريب يافتندك مفعولیدر و فاعلی تحتنده مستتر
و دربانه راجع ضميردر معلوم اولكه فارسيده و تركيده تثنيه ايچون فعل وضع اولنماز
بلكه تثنيه و جمع صيغه ده مشتركلردر فاحفظ اين و آن اشارتدر دربانه و آن سكه
لف و نشر طريقيله كريبان كاف عجمك و رانك كسره لريله ياقه ديرلر نون ضرورت
وزن ايچون ساكن اوقنور دامن و دامان اتكه ديرلر محصول بيت سك كزندهلر
بواب طائفه سی بيننده مناسبت و جهت جامعه وار خاصه لری بوددكه بر غريب
و فقير سكلنده كيمه بولدقده بواب ياقه سنه يابشور و كلب دامننه حاصلی بالطبع
ايكسيده موزيدر چندانكه مقربان حضرت اين بزرك بر حال من واقف
شدند باكرامم در آوردند و برتر مقامی معين كردند اما بتواضع فرو تر
نشستم و كفتم چندان اول قدر ديمكدر همان معناسنه كه حروفيدر مقربان مقربك
جمعيدر يقينلر ديمكدر يعنی مخصوص آدملری معناسنه حضرت اضافت لاميه دور
و آن اضافتده بويله در بزركك بانك و زانك ضمه لريله و رانك سكونيله اولو
ديمكدر بو نده مذكور دولتلو مراددر بر حرف صله خال من لاميه در باكرامم باحرف
مصاحبتدر آوردند متعلق اكرام افعالندندر مصدردر بونده تعظيم مراد
در ميم ضمير معناجهتنده ضمير منصوب متصلدر آوردندك مفعول صريحی و باكرامم غير
صريحيدر آوردند ايچرو كتوردبلر برتر يوجه رك مقامی يا حرف وحدت
اما حرف استدراك با مصاحبت نشستم متعلق تواضع الچقلق كوسترمكه ديرلر
زيرا وضع مقابل رفيعه در الچق معناسنه فروتر مقابل برتردر اشاغارق ديمكدر
نشستم اوتوردم محصول تركيبی اول قدركه يعنی هما نكم اول دولتلونك مخصوص
و مقرب آدملری بنم حالمه واقف اولدبلر و سعدی اولدوغمی بيلدبلر بنی تعظيم و
تبجيل ايله ايچرو صاحب دولتك يانته كتوردبلر و بر يوجه رك مقام تعيين ايلدبلر
يعنی صدر مجلسده جلوسی تكليف ايلدبلر حاصلی بكا اعزاز و اكرام ايلدبلر اما
بن تواضع ايدوب اول بيوردقلری مقامدن اشاغه رق اوتوردم و ديدم

چندانكه

رد نسخه وكلی

رد نسخی وكلی

چندانكه معناسنه اول زمانه دك قپوده بواب ايله خصومت و غوغاده اولدم ديين
و اول قدركه يعنی دربانك جفاسيله قپوده توقفم اولدقلو ممتد اولدی و شول مرتبه
وار دیكه دیين حضرت شيخه بو اوادن غلظت شاة لازم اولدو غنی سليم مشكل
عفا الله عنهما بيت بكذار كه بنده ى كمينم ✤ تا در صف بندكان نشينم
بكذار فعل امر مفرد مخاطب قودديمكدر مصراع ثانيده هونكه حرف بيان و يا حرف
تعليل بنده ى كمين بيانيه كمين با حرف نسبت و نون حرف تاكيد اكسكلو ديمكدر
كاه اولوركه بر هاى ى تخصيص ادخال ايدوب كمينه ديرلر بونده ده جايزدركه
هاى رسمی همزه ى مجتلبه ايله حذف ايصال طريقيله ترك اولنه ضرورت وزن ايچون
تا حرف تعليل صف بندكان لاميه صف نعال ديمكدر فا ضرورت وزن ايچون
تخفيف قيلندی محصول بيت بنی كذ و حالمه قويمه معتذر اوله زيرا كه بن عبد كمترين
و درويش فقير و حقيرم ايدی قوبنی تاكم صف نعال و مقام ذوالده اوتورايم
حاصلی تكليف بوددوغكز مقام فقرا مقامی در كل كبرا مقاميدر بن ايسه افقر
و احقرنا سم كفت او صاحب دولت بندن بو بيتی ايشيدنجك ديدی مصراع
الله الله چه جاى اين سخنست الله الله بونده تعجب افاده ايدر يعنی تعجب
سويله ديكز بو كلامك نه محليدر بويله نيچون بيورد سز يعنی سز بويله ديجك مقامده
دكلسز بونده الله الله معناسنه لله تعالی ديين عجب سويلمش كه محل تعجيد در بيت
كر بر سر و چشم من نشينی ✤ نازت بكشم كه نازنينی نشينی فعل مضارع مفرد
مخاطبدر اوتورسك ديمكدر فعل شرط واقعدركه حرف تعليل نازنينی ايكی نون
اداله نده يا ايله حروف بسنده اولكی نون شذوذا داخلدر و يا ى آخير ضمير كی
خطابده محصول بيت اكر بنم باشم و كوزم اوزده اوتورسك نازو استغنا
چكرم كه قتی نازليسك ناز استغنا معناسنه در يعنی هر نقدر كه صدر مجلسده
اوتورميوب استغنا ايدوب پايان مجلسده اوتوردك ايسه استغنا كی چكرز
و برده يالكز وار و اوتورديز زيرا مقبولمز و نازليمزسك بهر حال بزسكا
تابع ايز في الجمله نشستم و از هر دری سخن پيوستم تا حديث زلت ياران
در ميان آمد كفتم في الجمله حاصل كلام نشستم مذكور صف نعالده و با تكليف

بيوردقلری مقامده اوتوردم و از هر دری يا حرف وحدت فارسيده در
عربيده باب كبی كاه اولور كه اسلوب ونوع وكونه معناسنه ده استعمال اولنور
بونده بويله در يعنی هر سمتدن وهر نوعدن سوز سويلدم يعنی دفعةً واردیغم
قضيه‌یی اورتايه كتوردم بلكه مناسبتله هر بابدن سوزی سوزه وقصه‌یی قصه‌يه
ايصال ايلدم بيوسته فعل متعدد يدرا ولاشده دم ديمكدر تا بونده حرف تعليل در
حتی معناسنه ذلت زانك فتحيله ولامك تشديديله طبرغوق بالجمیعه وغیرده
طبرغوق لغزیدن معناسنه یارانه اضافت لامیه در ده حرف صله میان اوزره دیمکدر
محصول تركيب محصل كلام اوتوردم وهر بابدن مناسبتله سوق كلام ايلدم بيان
ايلدوكم كبی تا كم الكلام يجر الكلام حسبنجه تقريب دوشوب يارانك ايلدكلری
تقصير وخطا ادايه كلوب مذكور اولدی پس فرصت بولوب عرض حال وبيان ما
فی البال شروع ايدوب ديدم **قطعه** **جه جرم ديد خداوند سابق الانعام**
كه بنده در نظر خويش خوار ميدارد حضرت شيخك سوق كلامی نظملا بيوردوغی
حاصلی سباق وسياق كلامه دلالت ايده كه مذكور صاحب دولت ارباب نظمدن
اوله جرم جيمك ضمی ودانك سكونيله كناه ديمكدر عربيده خداوندك سابق الانعامه
اضافتی بيانيه در وسابق صيغه جرت علی غير من هی له در اصلی سابق انعامه در كه
سابقك انعامه فاعليدر صكره ضميری حذف ايدوب بدلينه الف ولام ويروب
فاعلنه مضاف ايدوب سابق الانعام ديديلر فتدبر انعام ولطفی سابق اولان
خداوند ديمكدر كه حرف بيان بنده به تقديری بنده را در نظر خويش لاميه مبتدا در
بنده مفعول اولكی وخوار مفعول ثانيسی محصول بيت انعام واحسانی سابق خداوند
نه كناه كورديكی بنده سينی نظر شريفنده خوار وحقير طوتار جائزدر كه بنده دن
حضرت شيخ كندويی مراد ايليه زيرا فقرا اسنه حقارت وهوان معنا جهتندن كيدوب
راجعدر ديمك ايستركه سابقا فقرا حقنده انعام واحسانی جاری اولان دولتمند
وسعادتمند بو بنده دن نه مقبول جرم كوردی كه بنده يه حقارتله نظر ايدوب
وخوار وذليل كوروب فقرانك جهت معاشلری قطع بيوردلدی وجائزدر كه
بنده لفظيله مقصر ومجرم اولان درويش مراد اوله يعنی اول بنده لرندن صادر اوله

سهو

ردسمی
ردكاى

سهو وخطا اومنبه ده دكلدر كه مجرد اول قدر تقصير سببيله جمله درويشانی تحقير ايدوب
اسباب معاشلرين قطع ايلمكه باعث اوله بونده خداوندی صاحب لفظيله
تفسير ايليی تفنبر ايلمش وسابق الانعام لفظی خداوندك صفتيله اضافت درست
دكلدر ديمين عجبا خداوندی نيجه اوقودمش كه اضافت درست اوليه **خدای رات**
مسلم بزركواری ولطف **كه جرم بيند ونان برقرار ميدارد** خدای را
ادات صله تقديری خدای را مسلمت در بو عبارت مقدم خبردر وبزركواری
ياء مصدريه ايله عظيم الشان ونبيل القدر حاصلی عظمت وكبريا صاحبی ديمكدر يعنی
اولولوق موخر مبتدا لطف بونده جود وسخا وكرم معناسنه در كه حرف تعليل ويا حرف
رابط صفت جرم بيندك مقدم مفعوليدر ونان ميداردك مفعول صريحی وبر
قرار غير صريحی محصول بيت عظمت وكبريا ولطف وعطا خدايه مسلمدر يعنی اكا مخصوصدر
زيرا عبادك هر دم وهر ساعت نيجه درلو خطا وجرائمنی كوردوسيلو دايكن نان
ونعمتلرينی برقرار وثابت علی الدوام طوتار فنه كه كتاب اولنده ووظيفه‌ی روزی
بخطای منكر نبرد بيوردمشلر ايدی پس شرط مروت ومقتضای علو همت اولدركه
آدميلك وانسانيت دعواسن ايدن صاحب سعادتلر **تخلقوا باخلاق الله** ايله
عمل ايدوب فقرا ودرويشانك مقتضای بشريت اوزره واقع اولان تقصيرات
وزلاتی سبب اعراض وباعث عدم التفات اولميوب هر ايشلری حسبة لله اوله
ريا وسمعه ايچون اولميه **حاكم را اين سخن بسنديده آمد واسباب معاش ياران**
فرمود تا بر قاعده ماضی مهيا دارند ومؤنت ايام تعطيل وفا كنند اسباب
معاش ياران اضافتلری لاميه لردر تا حرف تعليل مهيا اسم مفعولدر تفعيل بابندن
حاضرلنمش وبراقلنمش ديمكدر مؤنت زحمت ومشقت ديمكدر ايامه اضافتی وايام
تعطيل لاميه لردر محصول تركيب حاكم بو ايكی بيت مقبول كلدی وفقرانك اسباب
معاشلرين وادرار معهودلرين بنه تعيين ايدوب بيوردی تا كم اولكی اسلوب
وقاعده اوزره حاضر ومهيا ايده لر دخی ايام تعطيلك زحمت ومشقتنی
وفا ايده لر يعنی بر نجه كون مقطوع اولان وظيفه لرين بيله ويره لر **شكر نعمت**
بكفتم وزمين خدمت ببوسيدم وعذر جسارت بخواستم ودر حالت

بیرون آمدن این سخن بگفتم شکر نعمت مصدرلی مفعولنه اضافتیدر دی
وبگفتمك مفعول قولیدر زمین خدمت بیانیه در وبوسیدمك مقالم مفعولی بستمك
وعذر جسارت لامیه جیم عربنك فتحیله جرأت معناسنه در و ترکیب اضافی نحوا
مقدم مفعولی حالت بیرون آمدن بیانیه محصولِ ترکیب نعمته شکر ادیدم یعنی
ممنون اولوب حاکمه شکر وثنا ایلدم وتواضع ایدوب زمین خدمتی بوس ایلدم
حاصلی مسکنت اظهار ایلدم وبهادرلق وکستاخلق ایلدیکمه کلوب مبارك باشکزی
آغرتدق دیو عذر دیلدم وچیقوب کیتملو ولیکن بو سوزی سویلدم یعنی بو قطعه‌یی
اوقودم قطعه :. چو کعبه قبلهٔ حاجت شد از دیار بعید :. روند خلق بدیدارش
از بسی فرسنك کعبه مکه شهرنده اولان بیت الله دیرلر قبلهٔ حاجت لامیه
از من معناسنه حرف ابتدادر دیار لغتده دارك جمعیدر اولر دیمکدر اما مملکت
معناسنه مستعملدر بعید اضافت بیانیه از دیار بعید مصراع ثانیه مرهوندر
روند فعل مضارع جمع غایب رو یدندن کیدرلر دیمکدر خلق فاعلی با حرف
صله دیدار اصلنده وصف ترکیبدر دید گورمکی یعنی گوزه گورنمکی صکره یوززه
وزیارته استعمال ایلدیلر نته که بو کتابده ایکی معنایه بیله کلور ان الله تعالی
بونده زیارت معناسنه در بسی یاء اصلیه ایله چوق دیمکدر بسیار معناسنه فرسنك
فارسیده عربیسی فرسخدر اوچ ایکی بیك آدم یره دیرلر محصول بیت چونکه
کعبهٔ مکرمه قبلهٔ حاجت اولوب دعالر قبولی اولاجق مقام اولدی خلق
عالم بعید دیاردن نیچه فرسخ یوللردن قطع مسافه ایدوب زحمت و مشقت
چکوب زیارتنه کیدرلر لفظ دیدار دیدندن مشتق اسم مصدردر در
دیدن معناسنه رفتار رفتن معناسنه اولدوغی کبی دیدن نه دیدار
بیلورمش ونه رفتاری زیرا ایکیسی اصلنده وصف ترکیبیدر نهایت بر کسلری
حقیقتدر ترا تحمل امثال ما بباید کرد :. که هیچ کس نزند بر درخت بی بر سنك رذ سروحی
تراسکا دیمکدر تحمل امثال مصدرك مفعولنه اضافتیدر ومابه اضافت
لامیه در باید فعل مستقبل مفرد غایب گرك دیمکدر کرد مصدر معناسنه در
زیرا مضارعه مقارندر که حرف تعلیل هیچ کس هیچ بر کمسه دیمکدر نزند فعل نفی مستقبل

بی حرف سلب بر یمش میوه معناسنه محصول بیت سکا ای صاحب دولت لایق
وسزاوار اولدیکه بزم کبی فقرا وارباب حاجتك تصدیعلرینه تحمل ایلیه سك وخصوصا
زادلری ایچون واقع اولان گستاخانه الحاح ابراملرین معذور طوتاسك زیرا
میوه‌سز درخته کمسه طاش آتمز یعنی لطف وجودکزه اعتمادلری اولماسه‌ایدی بو
قدر زحمت ویرمزلردی پس دولتلولیك شانی ومردملك نشانی اولدر که فقرانك
حاجاتن روا کوره سك بیت کرم قیل کسمه لطف التفاتك بی نوالردن
الکدن کلدوکی خیری دریغ ایتمه کدالردن حکایت ملك زادهٔ گنج فراوان
از پدر میراث یافت دست کرم برگشاد وداد سخاوت بداد ونعمت بی
رذ شعی قیاس بر سپاه ورعیت بریخت زادهٔ یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل
همزه حرف وحدت دردین غلط سویلمش گنج بونده خزینه معناسنه در فراوان
فانك کسریله چوق دیمکدر اضافت بیانیه در از پدر تقدیری از پدرش در قرینه
قائم اولدوغی ایچون ضمیر حذف اولندی یافت فعل ماضی مفرد غایب بولدی
دیمکدر فاعلی تحتنده ملك زاده یه راجع ضمیردر ومفعول اولی گنج وثانیسی
میراث وغیر صریحی از پدردر وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر که ملك زاده در
دست کرم بیانیه در وبرگشادك مقدم مفعولی بر حرف تاکید وگشاد فعل
ماضی مفرد غایب آچدی دیمکدر فاعلی تحتنده ملك زاده‌یه راجع ضمیر وجملهٔ
فعلیه شرط محذوفك جواب درفندر داد سخاوت لامیه بداد با حرف تاکید
داد ویردی یعنی سخاوتنه عدالت ویردی حاصلی اسراف ایلمیوب سخا وکرمی عدل
ایله ایلدی داد سخاوت بدادك مقدم مفعولیدر وفاعلی سابق کبیدر وایکی
داد بیننده تجنیس تام صنعتی واقعدر دست کرم برگشاد داد سخاوت بداد واو
عاطفه‌سز موزون بر مصراع اولور بحر منسرحدن فتأمل نعمت بی قیاس بیانیه‌در
اوراننر نعمت دیمکدر بریخت با حرف تاکید ریخت فعل ماضی مفرد غایب
دوکدی دیمکدر فاعلی سابق کبی ومفعول صریحی نعمت وغیر صریحی بر سپاه
ورعیت در وجملهٔ فعلیه ما قبلنده جمله‌یه معطوفدر محصول ترکیب بر شاه زاده
باباسی میراثندن چوق خزینه بولدی یعنی باباسندن ارث طریقیله کندویه چوق

مال دكدی پس بو یله اولیجق سخا و کرم البنی آجدی یعنی جومرد لك ایلدی و سخاوت
و کرمه عدالت ویردی یعنی غلط بخش و کج عطا اولوب اسراف ایلدی بلکه جود
و کرمی محلنده ایلدی و سپاه و رعایا اوزرینه او دانسر نعمت و مال دوکدی
یعنی بونلره وافر انعام و احسان ایلدی نرم زمانمزده سلطان محمد بن سلطان مراد
ایلدوکی کبی **قطعه • نیاساید مشام از طبلهٔ عود ؛ بر آتش نه که چون عنبر**
ببوید نیاساید فعل نفی استقبال مفرد غایب آسایش ایلمز و راحت اولمز دیمکدر
بونده معطّر و مبخّرا و لمز دیمکدر آساییدندن مشتقدر آسودندن دکل
مشام فاعلی کلمز ده قوقی الآن بیره دیرلر یعنی قوت شامه موضعی طبلهٔ عود
اضافتی لامیهدر داد نا ملابسه ایله زیرا عربده و عجمده مبخرات و معطرات
مثلا عود و صندل و عنبر و سائرلرینی طبلهلره ترتیب ایدوب صتارلر
نته که استانبولده میوه و غیری سینی طبلهلردن صاتارلر کیش بونده همزه وحدت
ایچوندر دیینلر ایکی وجهله خطا ایلدیلر برسبی ولدر که همزه فارسیده وحدت
ایچون کلمز بلکه وحدت منصوص یادر دو برسیده اولدر که اضافتدن مقطوع اولسه
عودك اعرابدن محلی اولمز ایدی نته که عقل سلیم و طبع مستقیم اربابنه معلومدر
فتأمل بر آتش بر حرف استعلا نه نونك کسریله و های اصلیه ایله فعل امر مفرد مخاطب قو
دیمکدر نهیدندن نهادندن دکل مفعول صریحی مقدردر عود و غیر صریحی بر آتشدر که
حرف تعلیل چون ادات تشبیه عنبر مو دنی نا معلوم قوقی ویرنلر دن برنوعدر مسك
کبی ببوید با حرف تاکید بوید فعل مضارع مفرد غایبه بونده لازمیدر قوقه
دیمکدر لازمی یعنی معنای لازمیسی قوقی ویره فاعلی عود دیر پس متعدی اولماسی
تجویز ایدوب مشامی فاعلی اعتبار ایدن مشامنده بوی لذت فارسی بوراعش
محصول بیت مشام طبلهٔ عوددن محظوظ و معطّر اولمز یعنی عود طبلهده دوردقچه
بره قوقی ویرمز پس ایمدی آتش اوزره قو که عنبر کبی قوقه یعنی اندن قوقی چیقه
ایمدی قصددن حصه بودر که اموال و نقود مقارن بذل و جود اولماسه
و نا محمود در نیچون طبله ده طوردن عود کبی **بزرکی بایدت بخشندکی کن**
که دانه تا نیفشانی نروید بزرکی یا حرف مصدر اولولق دیمکدر بایدت فعل

رد ابن سید علی و سروری

رد سروری و کافی

رد ابن سید علی و سروری

رد ابن سید علی و سروری

مضارع مفرد غایب معنای شرطی متضمن کرکسه دیمکدر و تا ضمیر منصوب متصل
مفعولی بخشنده بخشلیجی معناسنه و کاف عجم های رسمیدن بدلدر و یا حرف مصدر
بخشلیجیلق دیمکدر کن کاف عربك ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر کنیدندن ایله دیمکدر
بخشندکی کن جواب شرط مقدردر که حرف تعلیل دانه حبه دیمکدر تا حرف توقیت
مادام معناسنه نیفشانی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب صاچمیه سك نروید
فعل نفی مستقبل مفرد غایب بتمز دیمکدر محصول بیت خطاب عام طریقیله بودرکه
سکا اولولق کرکسه یعنی دولت و عزت و رفعت ایسترسك همیشه عطا و جود
و بذل موجود ایله تا که خلق بنده احسانك و شاکر نعمت فراوانك اولسون
زیرا مادام که تخم و دانه صاچوب اکمیه سك اندن نسنه بتمز حاصلی عظمت و
رفعت احسان و کرم ایله در امساك ز رود رمله دکلدر مصراع ثانی مصراع اوله
مقام تعلیلده واقعدر **یکی از جلسای بی تدبیر نصیحتش آغاز کرد که ملوك پیشین**
این نعمت را بسعی اندوخته اند و برای مصلحت نهاده جلسا جمك ضمی و لامك فتحیله
جالسك و جلیسك جمعیدر بی تدبیره اضافت بیانیهدر آغاز کردن شروع ایلدی
که حرف بیان ملوك پیشین بیانیه بسعی با حرف مصاحبت اندوخته ماضیدن قسم مفرد
غایب آند ادات جمع قزانمشلردر یعنی کسب ایدوب ادخار ایلمشلر دیمکدر برای با
مفتوحهٔ اصلیه ایله ادات تعلیلدر لاجل معناسنه مصلحت اضافت لامیهدر تخصیص
ایچون نهاده ماضیدن قسم تقدیری نهاده اند در قومشلردر یعنی حفظ ایلمشلر
دیمکدر محصول ترکیب مذکور شاهزادهیه بی تدبیر مصاحبلرك برسی نصیحته
شروع ایدوب ایتدی اوکلی پادشاهلر یعنی آبا و اجدادك بو نقد اموال و خزائنی
زحمت مشقتله جمع ایدوب قومشلر و مهم مصلحتدن اوتوری صقلامشلر یعنی برکون
لازم اولادیو حفظ ایلمشلر پس سنك اوزدیکه دخی ضبط و صیانتی لازمدر
دست ازین حرکت کوتاه کن که واقعها در پیش است و دشمنان در پس نباید که
در وقت حاجت در مانی دست کن فعلینك مفعولی اولکی و کوتاه تأنیسی
و ازین حرکت غیر صریحی کوتاه کاف عربك ضمیله قصه دیمکدر که حرف تعلیل واقعها
واقعهنك جمعیدر معلوم اوله که هر کلمهنك که فارسیده آخری های رسمی اوله و یای

عربی کلمه اولکه آخرنده هاء رسمی شکلنده ها اولکه تلفظ اولنمه واقعه وقلعه وحقه
وشُقه وغیریلری هایله جمع اولدقده هاء رسمی ومرتبه سنده اولان هاکتابتده اثبات اولنمز
واقعها وحقها کبی فاحفظ دریش است اولکه درود شمنان دربس ارتدر عکسدر
واقعها مبتدا ودریش خبری ودشمنان مبتدا ودربس خبری نباید فعل نفی
استقبال مفرد غائب کرکمز یعنی لازم دکل باید ندن بایستدن دکل دروقت
حاجت درحرف ظرف واضافت لامیه درماندی فعل مضارع مفرد مخاطب عاجز
قلاسک دیمکدر دایله مصدر ولنجه معنا بوله اولور درماندندن مشتقدر
درماندن دکل محصول بیت جلبنی تدبیرک تتمه‌سی مقول قولیدر شاهزاده
یه دیرکه الوکی بوجر کندن کوتاه ایله یعنی بو اسراف واتلافدن کچ وفارغ اول که
الیرووده واقعلر وار یعنی نیچه درلو حوادث ظهور ایلمک احتمالی وار ودشمنلر
اردکنه یوسبده درفرصت اسیری اولوب سنک حالکه ناظر ومقیدلردر
اولمیه که وقت حاجتده عاجز وفرومانده قلاسک برجانبدن اعدا مستولی
اولدقده خزینه قلتندن عسکر جمعنه مالک اولمیه سز مملکت الدن کیده وایدوکک
اسرافلردن ندامت چکه سک قطعه ه اکر کنجی کنی بر عامیان بخش ٭ رسد هر
کدخدائی را برنجی کنج بونده خزینه معناسنه درو یا حرف وحدت کنی فعل
مضارع مفرد مخاطب فعل شرط واقعدر اکر ایلرسک دیمکدر بر حرف استعلا عامیا
عامینک جمعیدر عامه ناس معناسنه بخش حصه وقسم معناسنه درسد فعل
مضارع مفرد غائب کدخدا صاحب خانه یعنی هر خانه یه ایرشور یا حرف وحدت
ورا حرف صله برنج لفظ مشترکدر عربدن عبارت دلدر ویا حرف وحدت
محصول بیت اکر بحث تصرفکده ومالک سلطنتکده اولان عوام ناسه برخزینه
تقسیم ایلسک خانه دن خانه یه بر برنج ایرشور انجق یعنی برنج مقداری کومش
ویا جمیع خزینه کی برنجه صرف ایدوب عامه یه توزیع ایلسک هر برینک حصه سنه
بردانه دوشر انجق یعنی شیء قلیل اولوب هیچ کس اندن منتفع وبهره مند اولمز نسنک
اموال وخزائندن آیرلدیغک قالور انجق جود کرمله وبذل درمله خلقی طوتورمق
میسر دکل پس بادشاهلق اولدرکه سن خلقدن الوب جمع ایلیه سک دیمکدر

رد ابن سید علی وسروری

رد ابن سید علی وسروری

چرا نستانی از هر یک جوی سیم ٭ که کرد آید ترا هر روز کنجی چرا عربیده لم
معناسنه نیچون دیمکدر نستانی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب نیچون المازسک
دیمکدر از هر یک یعنی هر عامیدن ویا هر کدخدادن جو جیمک فتحیله وواو اصلیه
ایله اربه در ویا حرف وحدت سیم کومش یعنی برشعیر مقداری کومش کی حرف
تعلیل کرد آید جمع اوله ترا سکا هر روز هرکون دیمکدر کنجی یا حرف وحدت
برخزینه دیمکدر محصول بیت نیچون عامینک ویا کدخدانک هر برندن بر
اربه مقداری کومش الوب جمع ایلمزسک تاکیم هرکون سکا برخزینه جمع اوله
یعنی بذل موجود ایمکدن هم سکا ضرر مترتب اولور وهم انلر اولقدر مستفید
اولمز لکن هر برندن بر شیء قلیل تعیین ایدوب سن انلردن جلب ایلسک هم انلره
چونلق ضرر اولمز وهم سکا نفع عظیم وکلی خزینه حاصل اولور دیمکدر بعض
شراح از هر یک عبارتن رعایانک هر برندن دیو تفسیر ایلمش وبعضیسی آنی
رد ایدوب بومحلده رعایایه تخصیصک وجهی یوقدر بلکه رعایا وسپاهک
جمله سندن دیمکدر مقدما برسپاه رعیت بر بخت دید وکی کاشاهد در دیمش
مخفی دکلدر که سپاهه اولان بذل وجود محل اعتراض اولان اسرافدن دکلدر
وسپاهه صالغون صالوب انلردن جلب مال ایلمک جمیع زمانده جائز کورلمه
مندر سوق کلامک دخی ولمعنایه مساعده سی یوقدر دیجکا شارح اول آنک
کلامی صحیح ایجید رکه شارح معترض سابقا مذکور اولان برسپاه ورعیت
عبارتیله عمومه استدلال ایدوب بومقامده بر عامیان بخش عبارتینک خصوص
عوامه دلالتندن غفلت ایلمشدر فتأمل معلوم اولکه قوافیده واقع اولان
الفاظک حرف آخیری اصلیسنه روی اصطلاح ایدرلر وما قبلنده حرف
صحیح ساکنه قید دیرلر اولدر اون حرف مخصوصدر که بر بیسی نوندر پس ما
دامکه حرف روی ساکندر قیدک ما قبلنده اولان حرکتک اختلافی جائز
دکلدر اما روی حرف وصل کلمک سببیله متحرک اولسه اختلافی جائزدر نته کم
کمال اصفهانینک بو رباعی سنده واقعدر رباعی ه کر سوز توام یکنفس
آهسته شود ٭ از دود دلم راه نفس بسته شود ٭ در دیده از ان آب

شارح اول ابن سید علی
شارح معترض سروری

رد سروری

همی کردانم :. تا هرچه نه نقش نشست از وشسته شود روی یه متصل ولان
حرف حرف وصل دیرلر بو رباعیده هاء دسمی کبی فقد برپس برنج کنج لفظینه قافیه
اولماغه مذکور ولان قانون ایلهدر ایدی بو محلده یانک نحو قبله حاصل او
سببله عیبدن سالم اولمشدر دیمک فن قافیه یه مطلع دکل ایمش ملک زاده
روی ازین سخن درهم کشید که موافق رایش نیامد وکفت خدای عز وجل
مرا مالک این مملکت کردانیده است تا بخورم وبخشم نه پاسبانم که نکه دارم
درهم کشید عبارتینک معناسی مکدر بیان اولدی که حرف تعلیل موافق طبع اسم
فاعل مفعولیته اضافتیدر شین ملک زاده یه راجعدر بعض نسخه ده موافق رایش
واقعدر مرا یعنی دیمکدر مالک این مملکت اسم فاعلک مفعولینه اضافتیدر کردا
ایلمش دیمکدر دیدندن الف ونون ادات تعدیه در تا حرف تعلیل پاسبان
سینک سکونیله عسس معناسنه در که حرف بیان نکه دارم صفلایم یعنی حفظ
ایدم سابقا نکاه لفظنک استعمالی بیان اولمشدر مخصوص ترکیب ملک زاده
یه بیرک بو سوزندن یعنی بند وعظندن یوزین بورتادی حاصل مخصوص
اولدی زیرا بو نصیحت رای طبعنه موافق کلمدی داخی دیدی الله تعالی بنی بو
مملکته مالک وپادشاه ایلمشدر تا کیم امساک ایلمیوب کندم بیم وخلقه بذل
وانعام ایلیم پاسبان دکلم بیموب وایچمیوب وکمسه به ویرمیوب طلسم کبی اوستنده
دتره یوب صقلایم موافق طبعش نیامدندن صکره مرا او را زجر فرمود یازدن
جمیع نسخه لره مخالف یازمش بیت قارون هلاک شد که چهل خانه کنج داشت
نوشین روان نمرد که نام نکو کذاشت قارون حضرت موسینک عمی اوغلی ایدی
وقیز خادا شین طوتاردی بعض تفسیرلرده قصه سی مفصلدر وسوردیک
برمقدار یازمشدر اما بدینی اکا مراجعت ایلسون که حرف علت چهل
جیم عجمک وهانک کسریله قرق دیمکدر اربعین معناسنه کاه اولورکه هاسنی
حذف ایدوب چل دیرلر جیم عجمک کسریله خانه او ودربیت معناسنه کنج بونده مال
معناسنه در داشت بونک کبی یرلرده میداشت تقدیرنده در یعنی حکایت
حال ماضی طوتاردی یعنی انک وار ایدی معلوم اوله که قارون حضرت موسینک

عمی اوغلی ایدی وتوقرنداشینک اری ایدی وقتا که خدای تعالی موسی یه توراتی
التون صوبیله یازدیوب بوردی ایسه حضرت موسی دیدی یا رب بن فقیرم التونی
قنده بولایم که انکله سنک کتابکی یازم پس الله تعالی اکا علم کیمیانی تعلیم ایلدی وقارون
اول زمانده غایتله فقیر ایدی واهل وعیال صاحبی وزیاده عباده ملازم ونجه قائم
وکوندز صائم ایدی پس موسی اکا مرحمت ایدوب علم کیمیانی تعلیم ایلدی حتی بو طریقله
زیاده چوق ماله مالک اولدی شویله که خزینه لرینک مفتاحلرینی یوز دوه چکردی
وبر دوه ایندن تمتش دوه چکردی مجاهد دیر که هر بر مفتاحک وزنی بر درهم ایدی
وبر دوه ایندن نصف درهم ایدی وهر بر مفتاح ایله تمتش قپو آچیلوردی پس وقتا کیم
قارون مال جمعنه مشغول اولدی ایسه نوافل وعباداتی کلیا ترک ایلدی اندن
صکره الله سبحانه وتعالی موسی یه بیوردیکه اندن مالک زکاتنی استیه وآردی
قارون مالینک زکاتنی حساب ایلدی کوردیکه غایت چوق مال کیمک لازم کلیور
پس زکاتنی ویرمدی وکندو ایله بیلک قوللی وبیک جاریه یی اتلاندوردی جمعسنک
اکرلری وزرختلری التون ایدی ولباسلری کذلک وقتا کیم موسی زکات ویرمسنی
الحاح وابرام ایلدی ایسه قارون دیدی ایرته شهر خلقنی جمع ایدوب سنکله مناظره
ومباحثه ایدهیم اکر بحث وجدلده سن بکا غالب اولورسک مالمک زکاتنی
ویره یم والا ویرمیم دیدی واول وقت بنی اسرائیل آراسنده زیاده کوزل بر زانیه
عورت وار ایدی قارون آنی دعوت ایتدی واکا دیدیکه ایرته بن بنی اسرائیلی
جمع ایلسم کرک اکر موسی یه فسق ایله شهادت ایدوب بکا زنا ایلدی ویرن اندن
یوکلویم دیرسک سکا بو قدر مال ویره یم دیدی پس عورت سوزین قبول ایدوب
ایلیه یم دیدی ایرته اولیجق قارون بنی اسرائیلی کندوا اوبه دعوت ایدوب جمع
ایلدی اندن حضرت موسی یی دعوت ایلدی موسی ده کلدی اندن صکره بنی
اسرائیل ایتدی یا موسی بزه وعظ ایله حضرت موسی وعظه شروع ایدوب اثناء
کلامده بیوردیکه برکیمسه که مال محفوظنی سرقه ایلسه الینی کسرم وبرکیمسه که یول کسوب
قطاع طریقدن اولسه باشنی کسرم وبرکیمسه زنا ایلسه آنی طاش ایله دپه لرم دیدی
بوکره قارون آیاغ اوزره دوروب دیدیکه بو دیدوکلرکی سن ایلرسک دینسک

اوزریکه حکم نیجه جاری یدردیدی حضرت موسی بیوردی اکربن دیدکلرینی ایتدیلر ایسم اوزریمه
حکم توراتدر الله تعالی بویوردوغی کبیدر اندن صکره قارون دیدی پس بو عورته زنا
ایلمش سك واقرار ایدرکه سندن بو کلیدر دیو واشارت ایلدی قارون عورته قالق
یوقاروسویله دیدی پس الله تعالی عورتك قلبنه خوف وخشیت دوشوردی ولسانینی
کذبدن صدقه دوندردی ودیدی حضرت موسی قارونك دیدوکندن مبرا و
منزه در وبکا قارون بوقدر مال وعد ایلدی وبکا تعلیم ایلدی که موسی یه بر بهتان
افترا ایدیم دیو بن ایسه اللهدن قورقرم سنی سنه وکلیمنه بر یرامزنسنه افترا ایدیم اندن
صکره حضرت موسی غضبه کلوب ایتدی یا عدو الله نه مراد ایلدك بو افترا ایله بکا
اندن صکره موسی مجلسدن طشره کتدی والله سجده ایلدی ومناجات ایلدی و
قارونندن شکایت ایلدی پس حضرت جبریل امین کلدی ودیدی یا موسی الله تعالی
سکا سلام ایدر و بیوردکه کره ارضی سنك امرکه مامور ایلدم هر نه بیوررسك دینسنك
امروکه مطیعدر قارونك هلاك کندر اندن صکره موسی دوندی قارونه کلدی و
کوردیکه بر التون تخت اوزرنده اوتوردی بیادن دوشکلر وبصدقلره طاینمش
پس موسی عصاسنی یره اوردی و سریریله یره کیردی دیدی اول ساعت سریری یره
باتدی قارونده سریردن مجرا یوب قچایم دیدی موسی ده یره امر ایلدی یوت
شونی دیدی فوری دیزلرینه دك یره باتدی پس موسی یه تضرعه بشلادی هیچ نظر عنایت
التفات ایلیوب یوت دیدی اندن صکره بیر قارونی و قوقسنی واوینی یوتدی
روایت اولنورکه الله تعالی موسی یه وحی ایلدی که یا موسی قارون سکا دورت کره
امان یا موسی دیدی وامان ویرمدك عزتم وجلالم حقیچون اکر بندن بر کره امان
دیلسه البته بن اکا خسفدن امان ویرردم اندن صکره بنی اسرائیل اراسنه کفت وکو
دوشدی که موسی قارونی یره باتوردی اموال وخزائنی کندو یه قالسه دیو اندن صکره
موسی الله تضرع ایلدیکه مالنی یره باتوره پس الله تعالی مالنیده یره باتوردی
فخسفنا به وبداره الارض بو قصه یه دالدر تمت قصه قارون معلوم اولکه حصر
شیخك مرادی کثرتی بیاندر جهله حصر دکلدر زیرا یاز دقلری یرده شو یله مبالغه
ایدرکه کجه له خانه بیوردوغی عشر عاشری اولمز نمرد فعل نفی ماضی مفرد غایب که حرف

تعلیل

تعلیل نام نکو بیانیه کذاشت کاف عجمك ضمیله فعل ماضی مفرد غایب قودی یعنی کندودن
صکره قالدی محصول بیت قارون هلاك اولدی زیرا حدن زیاده مالی وخزینه سی
وار ایدی یعنی کثرت مال هلاکنه سبب اولدی فنه که قصه سندن فهم اولنور اما نوشیروان
روان اولدی زیرا عالمده عدل وداد ایله ایو آد قودی یعنی اوصافی دیللرده مذکور
ومشهور در دیمکدر کویاکه هنوز زنده در وباقیدر مصراع اولك معناسی قارون هلاك
اولدی حال بوکه قرق ارکه کنج وخزینه طوتدی دیمك وقارونك قرق خانه طولوسی مالی
وخزینه سی وار ایکن فایده ایتموب هلاك اولدی دیمك مراد مصنفه واصل اولمامشلر رد شراح جمیعا
زیرا مساق کلامه امساك مال سبب هلاك اولدوغنی بیاندر بوقدر مالی وار ایکن اولدی
دیمك مراد دکلدر زیرا موسی اندن مالك زکاتنی طلب ایلیجك حساب ایدوب کوردی
دیکه جوق مال کیدر دیو قیامدی عاقبت مالیله کندو یره باتدی کذاشت لفظی
منه سنده نهاد لفظیله تفسیر ایلیوب تفسیر ایلمش حکایت آورده اندکه نوشروان
عادل را در شکارکاهی صیدی کباب کردندی نمك نبود غلامی بروستا
فرستادند تا نمك بیاورد نوشروان کفت نمك بقیمت بستان تا رسمی نکردد وده
خراب نشود آورده اند لغتده کتورمشلر دیمکدر اما اصطلاحده روایت ایلمشلر
دیمکدر در حرف ظرف شکارکاه ظرف مکان آو یری دیمکدر و یا حرف وحدت صید شکار
یعنی آو و یا حرف وحدت کردندی یا حکایت حال ماضی افاده ایدر ایلردی دیمکدر
صید مفعولی و کباب مفعول ثانیسی نمك نونك و میمك فتحه لریله توز دیمکدر عربجه ملح
دیرلر میمك کسری ولامك سکونیله غلامی یا حرف وحدت بروستا با حرف صله دوستا
کویه دیرلر ده معناسنه فرستادند فعل ماضی جمع غایب کوندردیلر دیمکدر
غلام مفعول صریحی بروستا غیر صریحی تا حرف تعلیل بیاورد فعل مضارع مفرد غایب
کتوره دیمکدر نمك مقدم مفعولی تا کیم توز کتوره دیمکدر بقیمت با حرف مصاحبت
قیمت بها معناسنه دربستان فعل امر مفرد مخاطب صاتون آل دیمکدر ستانیدندن
نمك مفعول صریحی وبقیمت غیر صریحی تا حرف تعلیل رسم بونده عادت معناسنه در و یا
حرف تنکیر نکردد فعل نفی مستقبل اولمیه دیمکدر کردیدندن صیرورت معناسنه کاف
عجمك فتحیله ده مبتدا وخراب مبتدا یه ثانی ونشود فعل نفی مستقبل مفرد غایب کجنسون

دِهٖ راجع ضمیر جملهٔ فعلیه خبر خرابدر و جملهٔ اسمیه خبر دهٖ در محصول ترکیب روایت
ایلمشلردر که نوشروان عادل بر کون بر صیدکاهده کند و حضورنده بر شکاری
کباب ایلرلردی اتفاقا توز حاضر بولق ایدی یعنی اول حالده یانلرنده توز بولنمدی
بر اوغلانجغی کویه کوندردیلر تاکه توز کتوره نوشروان اول ویران آدمه دیدی
توزی مفت و مجانا المه بها ایله آل تاکه بوندن صکره رسم و عادت و قانون و بدعت
اولمیه پادشاهلر و حکامه صیدکاهده کباب و یا طعام پشورمك لازم کلدکجه
توزی رایکان المق و کویك خرابلغنه سبب اولمیه گفتند ازین قدر چه خلل
زاید گفت بنیاد ظلم در جهان اول اندك بوده است و هر که آمد برو مزید
کرد تا بدین غایت رسید خلل لغتده کدیك معناسنه در یعنی رخنه اما بونلرك عادتی
کبی یرلرده نقصان معناسنه در زاید فعل مضارع مفرد غائبدر زاییدندن دور
دیمکدر یعنی حادث و ظاهر اولور معناسنه بنیاد بونده ابتدا معناسنه در ظلمه
اضافتی لامیه در بوده ادات زمانیه و سین و تا ادات خبر اندك بوده است
ازینشدر دیمك اولور بر حرف استعلا و او ضمیری بنیاد ظلمه راجعدر مزید مصدر میمیدر
زیاده معناسنه تا حرف تعلیل بدین با حرف صله دال همزه دن بدلدر اصلنده این
ایدی غایتدر که سابقا بیان اولندی ایدی غائب بونده حد معناسنه در محصول ترکیب
نوشروانك یاننده حاضر اولنلر دیدیلر که بو قدر بدعتدن نه دکلو خلل و نقصان
حادث اولور بو مقدار جزوی تعدی بر معمور کوکك خراب اولماسنه ندن با[..]
اولور نوشروان دیدی ظلمك بنیادی جهانده اول ازاجق ایمش دروهر کیمسنه کیم
سلاطین و حکامدن کلدی اول بنیاد اوزرینه زیاده ایلدی تاکه بو حده ب[..]
و بو غایته واردی و دنیا ظلمله طولدی معلوم اوله که فقها خلفاء راشدیندن
صکره کلن سلاطینه عادل اطلاق قلندن منع ایلمشلر حتی بعض فتاواده کفرینه
حکم ایلمشلر مکر کم عادل عدولدن مأخوذ اوله اهل اسلام پادشاهلری ایکن
اما نوشروان کافر ایکن اکا عادل اطلاقنده اتفاق وار قطعه • اکر زباغ رعیت
ملك خورد سیبی • بر آورند غلامان او درخت از بیخ • باغ رعیت لامیه
خورد فعل مضارع مفرد غائب فعل شرط سیب الما عربجه تفاح دیرلر تانك

ضمی

ضمی و تانك تشدیدیله و یا حرف وحدت برآورند بوندن چیقاردیرلر دیمکدر غلامان
قوللر و خدمتکارلر معناسنه در او ضمیری ملکه راجعدر بیخ بای عربینك کسریله آغاجك
و غیرینك کوکنه دیرلر محصول بیت اکر رعیتك باغ و باغچه سندن پادشاه غضب
و تعدی طریقیله بر الما ییمك جائز کورده سه قوللری و خدمتکارلری اول الما آغاجینی
کوکندن چیقاردرلر یعنی اول باغی خراب ایدرلر به نیم بیضه که سلطان ستم روا
دارد • زنند لشکریانش هزار مرغ بسیخ بیضه یا تك تحجیله یومرده که حرف بیان
ستم سینك کسری و تانك تحجیله ظلم معناسنه در روا رانك فتحیله بونده جائزدر دیمکدر
دارد طوتار یعنی جائز طوتار زنند فعل مضارع جمع غائب اودرلر لشکریان یا حرف
نسبت و الف و نون ادات جمع لشکریلردر دیمکدر هزار بیك دیمکدر الف معناسنه
مرغ لغتده هر قوشه دیرلر اما بونده تاوق مراددر مرغ خانکی معناسنه غلبهٔ استعمال
ایله مرغ تاووغه دیرلر عربجه دجاجه دیرلر سیخ کباب دموری که ترکجه شوغلی دیرلر
محصول بیت بشی یومورطه جه ظلمی که پادشاه جائز کوره یعنی بش عدد یومورطه تعدی
طمع ایدوب غصبله آلسه آنك عسکری و سپاهی بیك طاووغی شیشه صاپجوب کباب
ایدرلر یعنی پادشاهك اول مقدار ظلمی عسکره کلی ظلمه اجازت اولور بیت نماند
ستمکار بد روزکار • بماند برو لعنت پایدار نماند فعل نفی مستقبل مفرد
غائب قلمازدیمکدر ستمکار ظالم دیمکدر زیرا کار دکاف عجمله ادات فاعلدر
جی معناسنه در که سابقا مفصل بیان اولندی نماندك فاعلیدر بد روزك
روزکاره اضافتی بیانیه در بد روزکار وصف ترکیبیدر بونده روزکار
زمان معناسنه در برامز زماننلودیمکدر برامزلق کندوینه نسبتدر روزکاره
نسبتدکل نماند قالور فاعلی لعنتدر پایداره اضافتی بیانیه در محصول بیت
ظالمی بد عهد و بد زمان قلماز یعنی بر کون دنیادن کوجوب کیدر باقی قلماز
البته ولکن آنك اوزرنده لعنت ثابت و باقی و مؤبد و برقرار قالور حالا
قبایح احوالی هر کیم ایشیدرسه اکا نفرین و بددعا ایدر ستمکاری وصف ترکیبی
دینلر خطا ایلمشلر فارسیده موصوف صفتنه مضاف ولمق جائز دکل دیسنلر
قرمسك فادسلرندن دکل ایمش حکایت عاملی را شنیدم که خانهٔ رعیت

ردادن سدلی • وسوه
ردکلی

خراب کردی تا خزینهٔ سلطان آبادان کند بی خبر از قول حکما که گفته اند
هرکه خدای تعالی را بیازارد تا دل خلقی بدست آرد خدای تعالی همان خلق را
بروی گمارد تا از روزگارش برآرد عاملی یا حرف وحدت و را ادات مفعول
که حرف بیان خانهٔ رعیت لامیه کردی یا حرف حکایت کردینک خانه مفعول اولی
وخراب مفعول ثانیسی تا حرف تعلیل خزینهٔ سلطان لامیه آبادان الف ممدوده معمور
معناسنه در کندک خزینه مفعول اولی و آبادان مفعول ثانیسی بی خبر از قول حکما
حالدر کندک فاعلندن که حرف بیان هرکه اصلنده هرکس که ایدی نتکه مراد گیبی
اولدی تعالی را را ادات مفعول بیازارد فعل مستقبل مفرد غایب بونده انجمع
دیمکدر تا حرف تعلیل دل خلق لامیه و یا حرف وحدت وخلق مخلوق معناسنه در
بدست با حرف صله آردک دل خلق مفعول صریحی و بدست غیر صریحی همان هم
ایله آندن مرکب اولمغجائز مفرد اولمقده جائز خلق را را ادات مفعول بر
حرف استعلا وی ضمیر غایب عامله راجع گمارد کاف عجمک ضمیله حواله ومسلط ایدر
دیمکدر خلق مفعول صریحی و بروی غیر صریحی تا حرف تعلیل دمار لفظ مشترکدر
عرب ایله عجم بیننده عربی اولنجه هلاک معناسنه در عجمی اولنجه کنه مشترکدر اصل وکوک
ایله انتقام بیننده برآورد بونده چیقاره دیمکدر دمار مفعول صریحی و از
روزگار غیر صریحی تقدیر کلام دمار ش از روزگار برآرد در محصول ترکیب
بر ظالم عاملی اشتدمکه پادشاهک خزینه سبی معمور و آبادان ایلمک ایچون
رعایانک خانه لرینی ظلمله خراب و یباب ایدردی حکما وعقلا قوللندن بی خبر
اولدوغی جهتدن بویله ایدردی که دینلردر هر کیمسه که اللهک سخط وغضبنه سبب
اوله بر مخلوقک کوکلینی الده کتورمک ایچون حق تعالی اول مخلوقی یعنی کوکلینی
الده کتورمکه سعی ایلدوکی مخلوقی اوزرینه مسلط وحواله ایده تاکم روزگاردن
اصلینی وکوکینی چیقاره یعنی آنی هلاک ایلیه معلوم اوله که خدای تعالی نک
خصوصنده آزار وازی وجفا ممتنع ومحالدر بلکه رضای شریفینه نسبت
مخالفت سببیله مستوجب عذاب وعقوبت اولمقدن کنایتدر بیت
آتش سوزان نکند با سپند ۞ آنچه کند دود دل مستمند آتش سوزان

بیانیه در سوزان صفت مشبهه یققان دیمکدر سوزیدندن بونک کبی برگرده
یاقجی ویاندیجی معناسنه در با حرف صله و سپند سینک کسری وبای عجمک فتحیله
یوزرلک دیدکلری نباتدر یا وذکور دیمک ایچون یقارلر با سپند نکندیه متعلق
آنچه کندک مقدم مفعولیدر دیمن فکونزیو پلمتی دود دل لامیه و کندک فاعلی
مستمند مست میمک ضمی و سینک سکونیله لفظ مشترکدر شکایت وغم وغصه
ونخافت بیننده یعنی ضعیف ونحیف ولمق ومند ادات نسبتدر دردمنده
دردلو دیمکدر پس مستمند غملو وغصه لو ونحیف دیمکدر محصول بیت یاقجی آتش سپند
اول حالی اول کاری ایلمز که بر فقیرک دود دلی وانکسار قلبی ایلر یعنی بر مسکین
مظلوم کوکلندن چکدوکی آهی و بد دعاسی ایلدوکی تأثیری آتش سوزان سپندک
ایلمز حضرت شیخ سپندی تخصیص بالذکر ایلدوکینک نکته سی اولدر که آتشه یاندقده
چتردیسی سایر نباتاتدن وجوهله زیاده در بعض شراح دیمش خفی ولیه که بعض
دیارده بوزرلک قوت اوزره اولوب اغستوس زماننده شدت حرارتدن
بر حالت واستعداد پیدا ایدرکه بر صحرانک برا وجندن جزئی آتش دوقونسه طرفة
العین ده بالتمام یانوب کل اولور حضرت شیخ بو بیتله اکا اشارت وسرعت تأثیر
دن کنایت ایتمشدر سپندی تخصیص بالذکر ایتدوکینک وجهی بودر دیمش خفی
دکلدر که جمیع نباتات قوریدقدن صکره بو استعدادی بولور دفعه بر سوزانی
مکتنبهله بیان ایلنلر غلط ایلمشلر لطیفه ۞ گویندسر وجملهٔ حیوانات شیرست
وکمترین جانوران خر وباتفاق خردمندان خر باربر به از شیر مردم در
سرور کرتش معناسنه در ومبتداء جمله یه وحیوانات اضافتلری لامیه لردر شیرست
خبر مبتدا شیر بونده یاء مجهول ایله ارسلان معناسنه در کم اکسک بونده الحق
دیمکدر وتر ادات تفضیل ویا حرف نسبت ونون حرف تأکید جانوران اضافت
صفتک موصوفینه اضافتیدر جانور نونک سکونیله جانلو دیمکدر زیرا ور
وارک فتحیله ادات نسبتدر والف ونون ادات جمع با حرف مصاحبت کلمک
خبره متعلق اتفاق خردمندان مصدرک فاعلینه اضافتیدر عقلا اتفاقیله
دیمکدر خرباربیانیه بار بر وصف ترکیبیدر یدندن بانک فتحیله ایلتنک معناسنه

در کلی
دد ابی سیلی ورسوری

بار بوندن یوکدر بار بر یوك کتوریجی یعنی چکیجی یری بر دندن اخذ ایدنلر احوال
اشتقاقدن کلیا غافل ایمشلر خر باربر مبتدا به یك دعکدر که من تفضیلیه معناسنه
در بعض نسخه ده که بر بنه از واقعدر شیر مردم در بیانیه و خبر مبتدا و مردم در وصف
ترکیبده در دیدندن دالك فتحیله زیرا داللدن فتحه و کسره جایزدر محصول ترکیب
دیرلرکه جمیع حیواناتك سروری و رئیسی ارسلاندر و جانلولرك اك الجغی خردر
زیرا غایتله احمق و ابلهدر و عقلا اتفاقیله یوك چکیجی خر آدم یرتیجی شیردن
بهتر و مقبولتر و مرغوبتردر زیرا نیجه امورده استخدامی قابلدر مثنوی ∴ مسکین
خر اگرچه بی تمیزست ∴ چون بار همی کشد عزیزست مسکین خر اصلنده خر
مسکین ایدی موصوفك صفتنه اضافتی قبیلندر یعنی بیانیه ضرورت وزن ایچون اضافتدن
فك اولندی تمیز اصلنده تمییز در تفعیل بابندن مصدردر لکن اعجام یای مصدری
حذفیله استعمال ایدر چون ادات تعلیل همی ها حرف تأکید و می بونك کبی یرلرده
ادات استمراردر کشد فعل مضارع مفرد غایبه کشیدندن چکر دیمکدر مسکین خر مبتدا
و ما بعدی خبری و بار همی کشدنك مقدم مفعولی و جملهٔ فعلیه معلل عزیزدر محصول بیت
خر مسکین اگرچه کیم ادراکدن محروم و فهم درایتدن دور و تمییز و تشخیصدن مهجور اما
چونکه یوك چکر و ضرورت حالنده مرکوبدر عزیزدر یعنی بولهلی تمیز و بیاد داك
ایکن بعضی جهتدن استخدامه قابل اولدوغی ایچون ارسلاندن اعز و اکرمدر کاوان
و خران باربردار ∴ به ز آدمیان مردم آزار کاوان مبتدا و خران انکا معطوف
باربردار اضافت بیانیه ده باربردار وصف ترکیبیدر برداریدن بارك تحملجیسی بحسب اللغه
یوك قالدیریجی دیمکدر اما کتوریجی مراددر به یك زاء مفرده بوندن من تفضیلیه معناسنه
در آدمیاندن وصلا همزه ساقط اولمشدر مردم آزارده اضافت بیانیه در مردم آزار
وصف ترکیبیدر آزاریدندن مردم انجیدیجی یعنی موذی مصراع ثانی خبر مبتدادر محصول
بیت یوك چکیجی کاولر و خرلر خلقی انجید و موذیلق ایدن ظالم آدم اوغلانلرندن
یکدر یعنی باد کشی حمار و کردون کش کاولی دلازار و خاطرشکن بنی آدمدن یکدر زیرا نیجه
فایدهلری واردر و هیچ ضررلری یوقدر خرانی باربرداره و آدمیانی مردم آزاره
اضافت ایلمین یعنی اضافتلرین تجویز ایلمین فارسیده باشقه بر صاحب مذهب ایمش

رد ابن سید علی و سروری و کافی

کردون
قالکی
رد کافی

حضرت شیخ مذکور لطیفهٔ معترضه طریقیله ذکر ایلدوکدن صکره بنا اصل حکایه یه شروع
ایدوب بیورر ملك را طرفی از ذمایم اخلاق او معلوم شد بشکنجه کشیدش
و بانواع عقوبت بکشت ملك را دا ادات مفعول طرف طانك و رانك فتحه لریله
بوندن بعض معناسنه در و یا حرف وحدت ذمایم ذمیمه نك جمعیدر مذمومه معناسنه
اخلاق اضافتی صفتك موصوفینه اضافتیدر اصلنده اخلاق ذمیمه ایدی شد لامیه
در بشکنجه با حرف صله و شکنجه عذاب معناسنه در کشیدش فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده
ملکه راجع ضمیر و شین ضمیر عامل ظالمه راجعدر با حرف مصاحبت انواع عقوبت لامیه
در بکشت دیلدی محصول ترکیب پادشاه بر مقدار عاملجا برك اخلاق ذمیمه لرندن معلوم
اولدی یعنی خلق عالمه ایلدوکی جفا و ظلمی اکلادی انی اشکنجه یه چکدی و انواع عقوبت
و اصناف عذاب ایله انی هلاك ایلدی قطعه حاصل نشود رضای سلطان
تا خاطر بندکان نجویی رضای سلطان لامیه و مبتدا و حاصل نشود مقدم خبر
تا حرف توقیت خاطر بندکان لامیه و نجویینك مقدم مفعولی و نجویی فعل مضارع نفی
مفرد مخاطبدر جویدندن جستندن دینلر غلط سویلمشلر زیرا جستندن فعل ماضی
ایله اسم مفعولدن غیری نسنه مشتق اولمز معلوم اوله که فارسیده مصادرك آواخری
تون دو نوننك ما قبلی تا دروبا دالدر و دالك ما قبلی یا اولورسه جمیع مشتقات
اندن اخذ اولنور قیاس مطرد ایله اما اول ایکی صورتدن اولن مصادردن یعنی تالی
مصدردن و شول دالی مصدردن که ما قبلی یا اولمیه مثلا شدن و بودن کبی انلردن
ماضی اسم مفعولدن غیری نسنه مشتق اولمز بو اسلوبی ضبط ایدنجه جمیع مشتقات عجم
قیاسی اولور هیچ نسنه سی سماعی اولمز نهایتی فکره بر مقدار ریاضت ویرمك کرك قدر
محصول بیت پادشاهك رضاسی حاصل اولمز یعنی پادشاه سندن راضی و خشنود اولماز
مادامکه قوللرینك و فقرا و رعایاسینك خاطرلرین استمیجه یعنی خاطرلرین رعایت
ایدوب الکتورمیجه زیرا مقرردر که مادامکه فقرانك خاطرلرین رعایت ایلمیه سك
و رعیت پرور اولمیه سك و دادکستر اولوب خلقه عدل کوسترمیه سك البته پادشاه
سندن راضی اولمز پس رضای پادشاهی و عطای شهنشاهیه مظهر اولمق بهر تقدیر
رعایا و فقرایه عدل و داد ایله میسر اولور خواهی که خدای بر تو بخشد ∴ با خلق

رد ابن سید علی و سروری
و شمعی و کافی

خدای کن نکویی خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب معنای شرطی متضمن دیلرمسك
دیمکدر کر حرف بیان خدای مبتدا بر حرف استعلا بخشد فعل مضارع مفرد غائب فاعلی
خدایه راجع مستتر ضمیر وجمله فعلیه خبر مبتدا در وجمله اسمیه مفعول خواهیدر باحرف
صله خلق خدا لامیه بونك کبی یرلرده مخلوق معناسنه در نکویی یاء اولی اصلیه در یاء
ثانیه مصدریه در ایلك دیمکدر محصول بیت ایسترمیسك که الله تعالی سکا رحمت وغفران
ایلیه یعنی خدای سکا رحمت ومغفرت ایلیه وکرم دیلرسك خدانك مخلوقینه اکر انسان
واکر غیریدر ایلك ایله یعنی سن مخلوقاتی اسرکه که الله سنی اسرکه سون معلوم اوله که
بخشیدن مصدری مشترکدر بعضلر اسرکه مك بخشد وایکی معنانك بیله مضارعی
بخشد کلور بوندن اسهمك معناسنه درکه بخشودن وبخشاییدن ایله مرادفدر
نته که ختام بر رباعیده ذکر ایلمشدر رباعی یارب توکریمی وکریمی کرمست
عاصی زچه روبرون زباغ ارمست * آمرزش اکر بطاعتست نیست کرم
در معصیتم اکر ببخشی کرمست اکر بخشی اکر رحمت وغفران ایدرسك دیمکدر
پس بیت سابقك شرحنده ذکر ایلدوکمز قاعده اوزره بخشد بخشیدن مصدرندن
مشتقدر بخشودن مصدرندن مشتق اولمق احتمالی یوقدر زیرا الك ماقبلنده
یا یوقدر وبخشاییدندن مضارع بخشاید کلور بخشد کلمز پس شراح عموما بخشد
بخشودن مصدرندن دیدکلری الحق خطا ایتدکلریدر یکی از ستم دیدکان
بروبکذشت وکفت ستم دیده وصف ترکیبیدر ظلم کورمش یعنی مظلوم بر وبر حرف
استعلا وا ضمیری عامل مقتوله راجعدر بکذشت کچدی یعنی یانندن مرور ایلدی
ودیدی محصول ترکیب مظلوملرك بریسی عامل مقتولك اوستنه اوغرادی وحال
مستقیمنه نظر ایدوب دیدی قطعه نه هرکه قوت بازو ومنصبی دارد *
بسلطنت بخورد مال مردمان بکذاف نه حرف نفی مصراع ثانیده بخورد فعلینه
ناظردر هرکه اصلنده هرکس که ایدی نته که مرادا مرور ایلدی ایدی قوت بازو لامیه
منصبی یا حرف وحدت وبا حرف تنکیر یا حرف مصاحبت سلطنت قهر وغلبه یعنی تسلط
معناسنه بخورد فعل مضارع مفرد غائب ییه دیمکدر مال مردمان لامیه بکذاف باحرف
مصاحبت کذاف کاف عجمك ضمی وذاء معجمه ایله مفت وایلق بیره دیمکدر یعنی بیهوده

رد شراح عموما

و

وضایع بیره محصول بیت ایلدکلدر هرکیمه نك که قوت قاهره سی وقوت منصبی ویا بر
منصبی اوله قهر وغلبه ایله وتسلط ایله خلق عالمك مالینی خدا ایله دایکان ومفت وبی وجه
وضایع بیره اکل ایله حاصلی بو معنا میسر دکلدر البته برکون هضم ایده میوب بوغازندن
کلور یعنی بلا سببن وجفا وجزاسین چکر البته توان بحلق فرو بردن استخوان درشت
ولی شکم بدرد چون بکیرد اندر ناف توان امکان وقدرت معناسنه اسمدر
فروبردنه مقید با حرف تاکید وحلق حاء مهمله نك فتحیله وسکون لامله بوغازدر
کلو معناسنه فرو بردن لفظ مرکبدر فرو ایله بردندن یوتمق معناسنه که عربجه
بلع دیرلر بانك فتحی ولامك سکونیله استخوان واو دسمیله کوکدر عربجه عظم دیرلر
عینك فتحی وظانك سکونیله درشت دالك وراء نك ضمه لریله وشینك سکونیله
بوندن ایری معناسنه در ایکی معنا ایله یعنی بیوك و یومشق مقابلکه عربجه کا خشن
دیرلر خانك فتحی وشینك کسریله ولی ادات استدراك شکم شینك کسری وکافك
فتحیله قارن دیمکدر عربجه بطن دیرلر بانك فتحیله باحرف تاکید درد دالك فتحه وکسره
لغتندر ورانك فتحیله یرتار دیمکدر عربجه خرق دیرلر خاء معجمه نك فتحیله چون ادات
تعلیل باحرف تاکید کیرد فعل مضارع مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه طوتله
دیمکدر ناف کوبکدر عربجه سره دیرلر محصول بیت بوغازه ایری وبیوك کمیکی
یوتمغه قادردر یعنی یوتماسی ممکندر اما قارنی یرتار کوبکده طوتولوب قالیجه یعنی
روده بکچوب کیتمیجه شکم ضمیرایدرو جایزدرکه بحلق یاء سببیه آز معناسنه اوله وفرو
بردندن ترکیب معناسی مراد اوله یعنی اشاغه ایلتمك کچورمك معناسنه پس محصول
بیت ایری کمیکی بوغازدن کچورمك ممکندر اما کوبکده طوتلوب اشاغه کیتمیجه قارنی
یرتار یعنی صاحبنی هلاك ایدر حکایت مردم آزاری را حکایت کنند که
سنکی برسر صالحی زد درویش را مجال انتقام نبود سنکرا با خود نکاه
میداشت تا وقتی که ملك بران لشکری خشم کرفت ودر چاهش کرد مردم
آزار ایدندن و یا حرف وحدت ورا حرف مفعولیت سنکی یا حرف وحدت
سر صالحی لامیه ویا حرف وحدت درویش مراد مذکور صالحدر ورا حرف تخصیص
مجال انتقام لامیه نبود یوق ایدی سنك را اداة مفعول نکه میداشت

د نسخی

حفظ ایدردی حفظ ایتدی دیمک معنای منطوقیده ورمش تا انتهاء غایب ایچوندر
وقتی یا حرف وحدت که حرف بیان ورابط صفت ملك مبتدا لشکری یا حرف نسبت
خشم خانك فتحی وسکون شینله غضب دیمکدر کرفت فعل ماضی مفرد غایب فاعلی
تحتنده ملکه راجع ضمیر ومفعول صریحی خشم وغیر صریحی بران لشکری وجملهٔ فعلیه
خبر مبتدادر درچاه در زندان دیمکدر درویش ضمیر مردم ازاده راجعدر محصول
ترکیب بر انسان ایخیدیجی موذیسی حکایت ایدرلرکه بر صالحك باشنه بر طاش
اوردی درویش صالحك انتقامه مجالی یوق ایدی زیرا پادشاه قولی ایدی
که قوت قاهره صاحبی ایدی پس اندن کینی المدی طاشی کند وایله صقلردی
یعنی باشنه اوردوغی طاشی حفظ ایدردی شول وقته دك که پادشاه اول مردم
ازاد لشکرینه خشم ایدوب قویوبه صالیجه یعنی زندانه حبس ایدیجه درویش درآمد
وآن سنك را برسرش انداخت کفت توکیستی واین سنك برسر من چرا
زدی کفت من فلانم واین سنك همان سنکست که در فلان تاریخ برسر
من زدی کفت چندین مدت کجا بودی کفت ازجاهت اندیشه میکردم
اکنون که درچاهت دیدم فرصت غنیمت شمردم درآمد ایچرو کیردی
یعنی زندانه کیردی محصول ترکیب درویش صالح زندانه کیردی واول حفظ
ایلدوکی طاشی ظالمك باشنه اتدی یعنی اوردی ظالم دیدی سن کیمسن وبو طاشی
باشمه نیچون اوردك درویش دیدی بن اول فلانم که باشمه طاشی اوردك
وبو طاش اول طاشدرکه فلان تاریخده بنم باشمه اوردك مردم ازاد دیدی
بوقدر مدت وزمان قنده ایدك درویش دیدی سنك منصبك وقوت
قاهرکدن خوف ایدردم شمدی که سنی چاه وزندانده بولدم فرصتی غنیمت
بیلدم که عقلا دیمشلردر مثنوی ناسزایی راکه بینی بختیار عاقلان
تسلیم کردند اختیار ناحرف توصیف نفی سزا لایق ناسزا لایق اولمیان ویا حرف
وحدت ورا ادات مفعول چو حرف تعلیل بینی فعل مضارع مفرد مخاطبدر منید
بوندن کوره سك دیمکدر بختیار وصف ترکیبی اقبالمندندر بخت دولتدر
ویار قرین ومصاحب دیمکدر یعنی دولت کند وبه یار دیمکدر عاقلان مبتدا وتسلیم

کردندک

کردندك مفعولی اولی واختیار مفعول ثانیسی وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر محصول
بیت بر نااهل ونامعقول ونامقبول کیمسه که بختیار ودولتمند وسعادتمند کوره سك
یعنی دولت اکا هم وجهل قوتی الاقتدار کوره سك عقلاء انجلین ناسزا وناهموار
مقابله ایلمیوب وانکله مجادله ایلمیوب اکا تسلیم اولمالغی وسرفرو ایلمکی اختیار ایلدیلر
قصه دن حصه یعنی عاقللر بویله ایلدیلر سنده عاقل ایسك اکا تسلیم ورضایی اختیار
ایله مصراع ثانینك معناسی عاقللر اول ناسزایه اختیار لرینی تسلیم ایلدیلر دیمکلر
ناسزا سویلمشلر چون نداری ناخن درنده تیز با بدان آن به که کم کیری ستیز
چون حرف تعلیل نداری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب چونکه طوتمازسك یعنی چونکه
سنك یوقدر دیمکدر ناخن خانك ضمیله طرنقدر درنده یه اضافتی بیانیه در درنده
درندن اسم فاعلدر دریدندن دالك فتحه وکسره جائزدر ودواده تندیدر ضرورت
وزن ایچوندر زیرا الغلر ندن تندیدیو قدر نته که سابقا بیان اولندی تیز نامی
مجهوله ایله کسکین دیمکدر با حرف مصاحبت بدان بدك جمعیدر یرامزلر دیمکدر
آن اسم اشارتدر بر مقدره مثلا حال وشان کبی برنسنه یه که حرف بیان کم کاف
عربك فتحیله لغتده اکسك دیمکدر اما بونك کبی یرلرده ترك کلیدن عبارتدر
یعنی هیچ ایلمك معناسنه کیری فعل مضارع مفرد مخاطب طوتمیه سك یعنی هیچ طوتمیه
سك ستیز سینك وتانك کسره لریله اسمدر عناد معناسنه کم کیرینك مفعول صریحی
وبا بدان غیر صریحی محصول بیت چونکه کسکین بیرتیجی طرناغك یوقدر یعنی خصمله معاده
ومجادله یه حاصلی مقاومته ومقابله یه قادر دکل سك اول یکدر که یرامزلرله هیچ
ستیز وعناد ایلمیه سك یعنی ظلمه وبدکارلرله هیچ خصومت وعداوت اوزره
اولمیاسك مصراع ثانینك معناسی اول یکدر که یرامزلرله ونامعقوللرله ستیز
وعنادی ازطوتاسك دیمک وظالم وبدکارلرله چوقلق خصومت ومجادله
ایتمیه سك دیمک کم سویلمشلر زیرا بونده کم محض عدمدن عبارتدر فقدی
هرکه با پولاد بازو پنجه کرد ساعد سیمین خود را رنجه کرد هرکه تقدیری
هرکس که درنته مکرر بیان اولندی با حرف مصاحبت پولاد با ء عجمیله چلیك
دموره دیرلر تعریب ایدوب فائله فولاد دیرلر عربجه ذکر دیرلر ذالك وکافك

ردّ این سبك ظلمه وسرو...
وستمی

ردّ ستمی وکافی

فخرلر ایله بولاد بازو وصف ترکیبیدر چلیك بازولو دیمکدر کمال قوتدن کنایه‌در
بنجه هاء رسمی بونك کبی یرلرده تخصیص افاده ایدر زیرا هر بشر بنجه دیرلر صکره
هایل نشر بر معنی تخصیص ایلدیلر بنجه کردك مفعول صریحی و با بولاد غیر صریحی ساعد
عینك کسریله بیلکدر سیمینه اضافتی بیانیه‌در یا حرف نسبت و نون حرف تأکیددر خوده
اضافت لامیه‌در ودا حرف تخصیص رنجه رنج رانك فعجاله الم دیمکدر و هاء رسمی
نسبت و تخصیص معناسنی افاده ایدر دردلو والملو دیمکدر ساعد کردك مفعول
اولی ورنجه مفعول ثانیسی محصول بیت هر کیمسه که بولاد بازو ایله یعنی قوللی قوتلو
ایله بنجه ایلدی یعنی طوتدی حاصلی زورلی بخص ایله خصومتدن کنایه‌در کندینك
کمش کبی نازك و بیاض بیلکینی رنجیده و دردناك ایلدی یعنی کندو مقدارینی
بلمیوب اولولر ایله خصومت ایلدی البته بخضور اولور دیمکدر باش تا دستش
بیند دوزکار ۰ بس بکام دوستان مغزش برار باش دوزمره‌لرنده صبر
ایله دیمکدر نته که دیوان شاهیده واقعدر بیت تو در دل امیر لیسی مهمان چه جای
صبر وعقل وجان ۰ زمانی باش کز نامحرمان خالی کنم جا را ۰ بس بوندن خاص
باش وخاموش باش دیمی وحالك اوزره اول دیمی مذکور اصطلاحدن
غافل ایمش تا انتهاء غایت ایچوندر الی معناسنه دستش ضمیری بولاد بازویه (رد ابن سید علی و سرودی)
راجعدر بیند فعل مستقبل با غلبه دیمکدر دوزکار فاعلی و دست مقدم
مفعولیدر بس بوندن ادات تعقیبدر اندن صکره معناسنه بکام دوستان لامیه
بادن بونك کبی یرلرده ترکیبده بجه دیمکله تعبیر اولنور دوستلرك مرادینجه دیمکدر
مغز میمك فتحی وغینك سکونیله بیثی و ایلك و فندق و فستق و بادم کبینك ایچیدر
دیرلر شین ضمیر سابق کبیدر براد فعل امر مفرد مخاطب چیقار دیمکدر مرکبدر
برا ایله اوردن که فعل امردر آریدندن کتور معناسنه محصول بیت صبر ایله تا کم
مذکور بولاد بازونك یعنی قوی و زورلو ظالمك دوزکار دوزکار الیني تغلیب
یعنی منصب و مرتبه‌دن آنی دوشور بخوار و ذلیل ایده حاصلی روزکار کنه
کذارانی منکوب ایده صبر ایله اندن صکره دوستلرك مرادنجه دیه سندن
بینینی چیقار کوکلکدن نجه کبی اندن انتقامك آلوب حقندن کل بیت خطاب

عام

عام طرفندن سوق اولنمشدر حکایت یکی را از ملوك مرضی هایل بود که اعاده
ذکران موجه نبود طائفه حکماء یونان متفق شدند که مرین درد را دوایی
نیست مکر زهره آدمی که بچندین صفت موصوف بود مرضی یا حرف وحدت
هایل قورقنج کحرف رابط صفت اعاده ذکر مصدر دك مصدر ده اضافتیدر
اعاده افعال بابندن مصدردر اجوف واویدن لغتده دوندرمك دیمکدر اما بونك
کبی یرلرده تکرار مراددر بو ترکیبده حضرت شیخه اعتراض ایلمشلر که مرض هایل برکره
ذکر اولمادی که اعاده سی موجه اولیه ولفظ هایل ذکرندن بر کراهت آکلنمدی
که تکراری مستنکر اوله ذکرك آنه اضافتی لامیه‌در طایفه حکماء یونان اضافتلری
بیانیه ولامیه‌در لف ونشر طریقیله یونان مملکت قرماننده حکماء مقدمیندن
ظهور ایلمشلردر که اسکندر بن دارانك بیریدر که حرف بیان مرین دردامرینك
دلالت ایلدوکی معنای مفعولیتی تأکید ایدر بحسب اللفظ ایچون زائد دکلدر (ردد شمی)
دوایی یا حرف تنکیر مکر ادات استثنا زهره او دکه جکرك یاننده اولور که
عربجه مراره دیرلر زهره‌نك آخرنده هاء رسمی بونك کبی یرلرده تخصیص افاده
ایدر زیرا زهر آغودر آغویه منسوب دیمکدر که اولوردکه مجال معناسنده استعمال
اولنور نورك اوردی یوق دیر عجم زهره ندارد دیرلر نته شاعر بیوردر بیت زهره
ندارم که ببوسم لبت ۰ تیر وکمان دارد ابروی تو ۰ بعض شراح اودمعناسنه
اولان زهره عربیده و فارسیده مستعمل اولان الفاظ مشترکدن ظن ایدوب غلط
ایلمش ولغات عربیه‌ده مستعمل اولدوغنی مختار صحاحدن نقل ایدوب افترا ایلمش که (رد ابن سید علی)
اندن بوچندن نام ونشان یوقدر آدمی اضافتی لامیه‌در و یا حرف وحدت که حرف رابط
صفت بچندین با حرف مصاحبت چندین بو نده الفاظ کنایه‌دندر عدد غیر معین
مراددر بود فعل مضارع مفرد غائبدر بوندن اوله دیمکدر محصول ترکیب پادشاهلر
دن برینك قورقنج مرضی واریدی که انك ذکرینی دوندرمك یعنی آنی تکرار دیله
کتورمك واکلمق موجه ومعقول دکلدر طایفه حکماء یونان متفق اولدیلر و سوز
بربیرلرینه ویردیلر که بو مرضه هیچ علاج و دوا اولمز الا بر آدم اوددیکه اول آدم نیجه صفتله
موصوف اوله وصفتلرین بیان ایلدیلر ملك بفرمود طلب کردند دهقان

پسري يافتند بدان صفت كه حكما كفته اند دهقان كوبليو و اكنجي معناسنه در
پسري يا حرف وحدت كوبليو و اكنجي اوغلاني ديمكدر حاصلي زراعتدن بر اوغلان عكدر
محصول تركيب پادشاه بيوردي طلب ايلديلر بر كوبليو و اكنجي اوغلاني بولديلر اول
صفتله كه حكما ديمشلردر ملك پدر و مادرش بخواند و بنعمت بيكران خشنود
كردانيد و قاضي فتوى داد كه خون يكي از رعيت ريختن براي سلامتي نفس
پادشاه روا باشد سلامتي ده يا حرف مصدر در و همزه اضافت ايچون كلمشدر
محصول تركيب پادشاه دهقان پسرك آتاسني و اناسني دعوت ايدوب نعمت
بي قياس نعمتله خشنود ايلدي يعني راضي و متسلي ايلدي و قاضي فتوا ويردي پادشاه
زمانك صحت و عافيتي ايچون رعايادن برينك قانن دوكوب هلاك ايلمك
شرعا جائزدر ديو جلاد قصد كشتنش كرد پسر روي بسوي آسمان كرد و بخنديد
يعني جلاد اوغلاني قتل ايلمك قصد ايلدي و اوغلان يوزيني آسمان جانبنه ايلدي
وكولدي حاصلي حياتدن نا اميد اولوب يوزين كوكه دوندروب تبسمندن كولدي
ملك كفت درين حالت چه جاي خنده است پادشاه اوغلانه سؤال ايلدي و
ديدي بو حالتده يعني قتل حالنده نه كولمه نك يريدر زيرا شاشوب مبهوت اولجق
محلدر پسر كفت ناز فرزندان بر پدر و مادر باشد و دعوى پيش قاضي برند
و داد از پادشاهان خواهند اكنون پدر و مادر بعلت حطام دنيا مرا
بخون در سپردند و قاضي بكشتنم فتوى داد و سلطان صحت خويش در هلاك
من بيند بجز خداي تعالى پناهي ندارم محصول تركيب اوغلان ايتدي اولادك
نازلري پدر و مادرلرينه در يعني انلر رحيم و شفيق اولدقلري ايچون ناز و شيوه
لرين چكرلر و شرعا دعواسي اولنلر بهر تقدير قاضيه مرافعه اولورلر يعني عدل و
انصاف ايله اجراي حق ايدوب دفع ظلم اتمكي اهل شرعدن رجا ايدرلر و عدل و
دادي و دفع ظلم و بيدادي پادشاهلردن تمني ايدوب اغياردن جفا كورن
لر انلره پناه ايدرلر بونلرك جميعي بنم حقمده بر طرف و يوق يره وجودم تلف
اولماسني محقق بيلوب بو كار بو العجبي استغراب ايدوب كولدم شمديكي حالده
پدر و مادرم متاع و اسباب دنيا ايچون يعني نعمت دنيايه طمع ايدوب بنم قتليمه

رضا ويرديلر و قاضي قتليمه فتوى ويروب هلاكيمه حكم ايلدي و پادشاه كندو صحت
وجودني بنم هلاكيمده اكلايوب باعث حياتيني بنم قتليمده بيلور پس بونلرك جمله
سندن مأيوس اولوب جنابندن غيري اميدكاهم و ملجأم و پناهم قالمدي اول
سببدن تعجب ايدوب خنده ايلدم بيت پيش كه برآورم ز دستت فرياد
هم پيش تو از دست تو ميخواهم داد پيش بوندن اوك وقتي معنالرينه ولحق
جائز و كه اسمدر كيم معناسنه برآورم چيقارم و كتورم ديمكدر ز دستت تا ضمير
خطاب فرياد برآورمك مفعول صريحي و ز دستت غير صريحي هم ادات تأكيد پيش تو
لام صله دست تو ده بويله در ميخواهم فعل مضارع متكلم وحده در داد مفعول صريحي
و از دست تو غير صريحي محصول بيت حضرت شيخ بزرك جانبندن پادشاهه تضرع
بيوردر يعني سنك الكدن كيمه فرياد ايدييم و كيمك اوكينه واروب شكايت ايدوب
اغلايايم حاصلي سنك الكدن كيمه داد و نالش و فرياد ايدوب شكايت ايدييم
كنه سنك الكدن سكا شكايت ايدوب سنك انصافنه راضي اولوب عدل
و دادي ينه سندن توقع ايدرم سلطان را دل ازين سخن بهم برآمد و آب
در ديده بكردانيد و كفت هلاك من اولي ترست از خون بيكناهي ريختن
سر و چشمش ببوسيد و در كنار كرفت و نعمت بيكران بخشيد و آزاد كرد كويند
كه ملك هم دران هفته شفا يافت محصول تركيب پادشاهك كوكلي بو سوزدن
متأثر اولوب مرحمتي و شفقتي غالب اولدي و كوزلري ياشيله طولدي و نامرادك
حال پرملالنه كريان اولدي و ديدي كه بر بيكناه مظلومك ناحق يره قاني
دوكمكدن بن بو مرضدن شفا بولميوب هلاك اولمام يكدر آنك هلاكيله كلن عاقبتي
بخدم و بر فقيرك مماتيله حاصل اولان حياتدن الچكدم و اول هوايي كوكلدن
چيقاردم اوغلانك باشين و كوزين اوپدي و آني قوجدي حاصلي پادشاه
بزرك كلامندن متنبه اولوب بيچاره يه تسليه و استمالت ايدوب يوزين و
كوزين اوپوب قوجدي و بي حد نعمت و مال احسان ايدوب آزاد ايلدي ديرلر
كه پادشاه همان اول هفته ده اللهك عون و عنايتيله شفاخانه خدادن صحت
بولوب و مرضنه ائلدن خلاص اولوب كورمش كبي اولدي بعض شراح از خون

مقدر ابن سید علی

ونابسند سروری

بیکناهی ریختن تقدیر کلام از ریختن خون بیکناهی در دیمش وبعضلر رد ایدوب
بوتقدیری بند ایلمشدر کیکی بند ایلمسی نابسند در قطعه همچنان در فکر آن بیتم
که کفت ٭ بیلبانی بر لب دریای نیل همچنان بو ندن الان معناسنه در یعنی هنوز
فکر آن لامیه در که حرف رابط صفت بیلبان فیلجی دیمکدر زیرا بیل فیل در یعنی اندن
معربدر وبان ادات فاعلدر حجی معناسنه لب بوندن کنار معناسنه در دریا یه اضافت
لامیه در ونیل بیانیه نیل ایرماغنه دریا اطلاقی فی انك اجوندر که دیار عربده انك
عظیم صو یوقدر والا حقیقتده تونه ایرماغی اندن اعظمدر لکن عربستانده او محلده
بجردیلر محصول بیت دریای نیلك کنارنده بر فیلجی سویلدوکی بیت هنوز خاطرمده
در که هرکز فکرمدن کتممشدر اول بیت بو قطعه نك بیت ثانیسیدر یعنی زیر پایت
کر ندانی حال مور ٭ همچو حال تست زیر پای پیل زیر پای لامیه وتا ضمیر خطاب
خطاب عام طریقیله ندانی فعل مستقبل مفرد مخاطب فعل شرط اکر بیلمز ایسك دیمکدر
حال مور ده لامیه در وندانینك مفعولی وزیر پایت ظرف مکانی همچو ادات تشبیه
حال تست لامیه در زیر پای پیل اکی اضافت بیله لامیه لردر محصول بیت ایاغك التنده
قریجه نك حالی معلومك دکل ایسه وبیلمك ایسترسك همان سنك حالك کبیدر فیلك
ایاغی التنده یعنی کندوکی فیلك ایاغی التنده فرض ایلسك نه حالده اولاجاغك
معلومك اولمدی مور ضعیفکده حالی سنك ایاغك التنده جاق ایلدر امدی بنی
ضعیفلره مرحمت ایلکه قوتلیلر ایاغی التنه دوشوب پایمال حوادث اولمیه سك بیلبانی
وسکبانی ودربانی وغیریلری وصف ترکیبی دینلر وصف ترکیبدن اکاه دکللر
ایمش وبان ادات نسبتدر دیبی ادات فاعل ایله ادات نسبتی فرق ایلمز ایمش
بیلبانی بر لب دریای نیلك معناسنی بر فیلجی نیل دریاسنك کناری قتنده دیمکی
اراده قصور ایلمش فتامل حکایت یکی از بندکان عمرو لیث کریخته بود کسان
در عقبش رفتند وباز آوردند وزیر را باوی غرضی بود اشارت بکشتن
او کرد تا دکر بندکان چنین حرکت نکنند بنده بیش عمرو سر بر زمین نهاد و کفت
عمرو لیث تقدیری عمرو بن لیث در عالمین بیننده واقع اولان ابن لفظنی حذف
ایلمك بو دیارده شایع در کریخته بود قچمش ایدی کسان جمع کس در عقبش عقبنك

رد ابن سید علی وسروری
رد سروری

رد شمعی

وقافك

وقافك فتحه لریله آرد معناسنه در وزیر را را ادات تخصیص وزیرك دیمکدر باحرف
صله وی ضمیر غایب بندیه راجع غرضی یا حرف وحدت با حرف صله کشتن او مصدرك
مفعولینه اضافتیدر تا حرف تعلیل عمرو ابن لیث دیدکلری پادشاهك بر قولی قچمش
ایدی برنچه کمسه آردنجه کیدوب طوتوب کیرو کتوردیلر وزیرك آکا غرضی وار ایدی
پادشاهه آنی قتل ایتمکه القا واشارت ایلدی تا کیم سایر بنده لره عبرت اولوب
انلردن برسی بویله ناشایسته حرکتی تجویز ایلمیه اول بنده مستمند بیچاره وزیرك
کندو حقنده بر امر قصدیسی کوریجك پادشاه اوکنده یره باش قیوب دیدی
بیت ٭ هرچه رود بر سرم چون تو بسندی رواست ٭ بنده چه دعوی کند حکم
خداوند راست هر کل افرادی معناسنه در چه نه دیمکدر شیدن عبارتده هر شی
که دیمکدر مبتدادر وافعه رود فعل مضارع مفرد غایب کیدر یعنی کچر دیمکدر
بر حرف استعلا رود ده متعلق جون ادات تعلیل ادات شرط دکل بسندی با عجمیله
بجك فتحیله فعل مضارع مفرد مخاطب بکنور ولائق کورسك دیمکدر روا خبر
دیمکدر وسین وتا ادات خبر ومجموع مرکب خبر مبتدادر بنده مبتدا چه کندنك
مفعول اولی ودعوی مفعول ثانیسی وجمله خبر مبتدا حکم سکون میمله مبتدا وخدا
وندا فندی دیمکدر ورا ادات تخصیص وسین وتا ادات خبر ومجموع مرکب
خبر مبتدادر تقدیر کلام خداوند راست ایدی دیبی قائلنه فرسدن اکاه
دکل ایمش محصول بیت بنده نك آبق عمروه خطاب ایدوب دیر هر نه حال وهر نه
کذشت وعقوبت که باشمدن کچرسه جونکه سن آنی مستحسن وجایز کوررسك لایق
وسزاواردر وهیچ برکمسه نك چون وچرایه ومخالفته قدرتی وامکانی یوقدر بنده
نه دعوی ایده ونه سوز ایده یعنی بنده قادر وبنیه مالکدر حکم پادشاهکدر هرنه
دیلرسه آنی ایدر وهرنه که امر ایدرسه کیمسه معارضه ومناقشه یه مالك دکل شارحك
بری خداوند راستك تقدیری بخداوند مفوضست دیمکدر دیمش وبر شارح
دیمش که خداوند راست خبر در تقدیره احتیاجی یوقدر وبر شارح تقدیره
احتیاجی واردر بو شارح اول جانبندن شارح ثانیه معارض اولمش وزیاده تطویل
کلام واطناب مقال ایلمش که ذکریجه صداع ایراث ایدر اما حق بودر که معارضه سی

رد سروری

رد شمعی

شارح مقدر ابن سید علی
وشارح رد سروری
وشارح ناصر کلمی

بیهوده در سوز شارح نا اینکدر اما بموجب آن که پرورده این خاندانم بخواهم
که در قیامت بجون من گرفتار آیی اگر این بنده بخواهی کشت باری بتأویل
شرع بکش تا در قیامت مؤاخذ نباشی با حرف مصاحبت موجب جمیله فجمله
بو نده سبب معناسنه در آنه اضافتی لامیه در که حرف بیان پرورده نعمت اسم مفعولدر
قائم مقام فاعل اضافتیدر وآینه اضافت لامیه در وخاندان مشار الیه بخواهم فعل
نفی استقبال متکلم وحده که حرف بیان با حرف مصاحبت سببیتی متضمن خون من لامیه
گرفتار بو نده مؤاخذ معناسنه آیی فعل مضارع مفرد مخاطب گرفتار کلسک یعنی مؤاخذ دیر
اولسک دیمکدر بخواهی فعل مضارع مفرد مخاطب فعل شرط کشت بو نده کشتن معناسنه
باری یاء اصلیه ایله ادات توسلدر اولی واخرای اختیار معناسنه نته که خواجه سلمان بیورر
بیت دلا اگر یار کند یار نگاری باری ٭ ور کسی یار گزیند چو تو یاری باری ٭ با حرف
مصاحبت تأویل شرع لامیه بکش فعل امر مفرد مخاطب دیه له دیمکدر تا حرف تعلیل مؤاخذ
مفاعل بابندن اسم مفعولدر معذب ومعاقب معناسنه مصادر ده مؤاخذه بر کیمسه
ایشلدوکی گناه ایچون طوتمغه دیرلر دیمش محصول ترکیب بنده یکریچه بینی وقودقدن صکره
پادشاهم استدراك طریقیله بیورر پادشاهم هر نه که بکا ایلسك قادرسك و کیمسه نك
بو خصوصده قیل وقاله مجالی یوق اما بو خاندانك نعمتیله مربا اولوب ولی نعمتم اولمق
سببیله استرم که قیامتده بنم قانم ایچون معذب ومعاقب اولسك یعنی ناحق یره
ظلمیله قانم دوکمك سببیله روز جزاده معذب اولدوغك لایق کورمزم زیرا
اباق عبد شرعا موجب قتل دکلدر بعض شراح ایچون من باسنی حرف صله اعتبار
ایدوب حرف مصاحبت وسببیت معناسنی طوتانه اعتراض ایلمش لیکن بی وجه در ردکامی
ملك گفت تأویل چه گونه کنم گفت اجازت فرمای تا من وزیر را بکشم آنکه بقصاص
او مرا بفرمای کشتن تا بحق کشته باشی ملك بخندید و وزیر را گفت چه مصلحت
می بینی گفت ای خداوند بصدقه گور پدرت این حرام زاده را آزاد کن تا مرا هم
در بلا نیفکند گناه از منست که قول حکما را معتبر نداشتم که گفته اند محصول
ترکیب پادشاه دیدی نیجه تأویل ایده یم ونه وجهله صورت شرعیه قویا بن بنده دیدی
اجازت بیور تا کم بن وزیری قتل ایده یم اندن صکره انك قصاصی سببیله بنم قتلمه حکم

بیور تا کم شرعیله قتل ایلمش اولامیه سن و بالادن ظالم اولامیه سك پادشاه بو سوزه خوش
کلدی و بیچ اختیار کولدی و وزیره دیدی بو سوزه نه دیرسك و نه معقول کوردك دیدی
وبو دعواده جوابك ندر بنده نك تدبیرله عمل ایده لیمی دیو لطیف ایلدی و وزیر دیدی
پادشاهم باباك قبری صدقه سنه یعنی باباك روحیچون بو حرام زاده یی آزاد ایله
تا کم بنی ده بلایه دوشورمیه صوج بنده ندر که عقلانك سوزیله عمل ایلمدم که بویله عیار
حرام زاده لازم دکل ایکن کندومه خصم ایدوب باشمه بلا کتورده یاز دم زیرا
عقلا دیمشلر قطعه ٭ چو کردی با کلوخ انداز پیکار ٭ سر خود را بنادانی
شکستی جو ادات تعلیل کردی فعل ماضی مفرد مخاطب ایلدك دیمکدر با حرف مصاحبت
کلوخ کاف عربیك ضمیله کسکه دیرلر بعض عجم فتحه کاف عربیله وقور کلوخ انداز وصف ترکیبیدر
اندازیدندن کسك آتیجی دیمکدر تیر انداز کبی اوق آتیجی دیمکدر حاصلی بونلری شول یرده
استعمال ایدرلر که آتدوغی یره دوشمیه پیکار یاء عجمیك فتحی وکاف عربیله صواشه دیرلر
حرب وجنك معناسنه وبعضلر یاء عربیك کسری وکاف عجمیله اوقودیلر سر خود لامیه
در یاء بطنیله ورا ادات تخصیص با حرف مصاحبت نادان جاهل ویا حرف مصدر
نادانلغیله یعنی جاهللغله شکستی فعل ماضی مفرد مخاطب صیدك دیمکدر محصول بیت
چونکه استاد ماهر کلوخ اندازه سنك اندازیله جنك وحرب ایلدك سنك بو قدر
جهالت ونادانلغك کند و باشنك صیدك زیرا فنده ماهر دد هر نه کم ایسترسه اورر ر د سروی
چون لفظینه ادات شرط معناسنی ویرن بو فنده مهارتی یوقیمش چو تیر انداختی
در روی دشمن ٭ حذر کن کاندر او ماجش نشستی جو ادات تعلیل در سابقو کبی
انداختی فعل ماضی مفرد مخاطب آتدك دیمکدر تیر مفعول اولی ودر روی تانیسی در
حرف صله در با معناسنه دشمنه اضافت لامیه در حذر کن حذر ایله یعنی صاقن کاندر که
حرف تعلیل اندر ادات ظرفیه او وماجه همزه نك ضمیله اوق نشانی عرب هدف و ترك
بوته دیر اماج ده دیرلر الف ممدوده ایله سنین ضمیر دشمنه راجعدر نشستی فعل
ماضی مفرد مخاطب اوتوردك دیمکدر محصول بیت چونکه دشمنی یوزینه و حواسنه
سنه اوق آتدك یعنی آنی تیرکله اوروب هلاك ایلمك قصد ایلدك حذر ایلیکه سنده
آنك نشان کاهنده اوتوردك یعنی سنك تیرك اکا وارد یغی تقدیرجه انکده

تیری سکا واصل اولور پس وزیر قصه‌دن حصه ایدوب بیور کشی خصمینی بیلمك کرکدر
هرنه ایسه کرجایزدر که ضمیر پنهان‌دن ملك مراد ایدیندوکك کیمسه اول سندن اول سکا ایرشدی

حکایت ملك زوزن را خواجه بود کریم النفس ونیك محضر که همکنا نرا در مواجهه خدمت کردی ودر غیبت نکوئی کفتی

ملك کاف مکسور اضافت ایله‌در
زوزن ایکی زانك فتحیله وا والرنده سکون واوله بر شهرك اسمیدر که معلقات شارحی
امام زوزنی وتلخیص شارحی زوزنی اول شهردندر پس ملك زوزن اضافتی لامیه‌در
تخصیص افاده ایدر ورا حرف تخصیص زوزن پادشاهینك دیمکدر خواجه وزیره و
دفترداره اطلاق ایدرلر بونده دفتردار مراددر وآخرنده یا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل پس عجمك وکیل خرج واول مقوله خدمتلرده اولانه دیرلر دیبی
عندی سولنمش بود ادات زمانیه ایدی دیمکدر کریم النفس ترکیب اضافی نبك نفس
معناسنه حاصلی بد نفس وبدخو دکل ایدی نیك محضر عطف تفسیری شکلیدر حسن الخلق
یعنی کوزل خولو ایدی جرکین خولو دکل ایدی که حرف رابط صفت همکنان هانك فتحی
ومیمك سکونی وکاف عجمك کسریله جمیع معناسنه اسمدر همه نك جمعیدر دیبی عندی
سولنمش را ادات مفعول در حرف ظرف مواجهه بونده حضور معناسنه‌در که مقابلی
غیبتدر کردی فعل حکایت ماضی ایدردی دیمکدر همکنان مفعول اولی وخدمت
مفعول ثانیسی ودر غیبت در مواجهه یه معطوف نکوئی یا حرف مصدر کفتی
فعل حکایت حال ماضیدر کردی کبی وهمکنان مفعول اولی ونکوئی مفعول ثانیسی ودر
مواجهه ودر غیبت ظرف مکانلردر محصول ترکیب زوزن پادشاهینك بر کریم النفس
وخوش خوی دفتر داری واریدی که هرکسك مواجهه سنده وحضورینده خدمت
ایدردی وغیبتنده هرکسك ایلکینی سویلردی حاصلی افعال واقوالندن تمام خلق
راضی وشاکر ایدی **اتفاقا از وی حرکتی در نظر ملك ناپسندیده آمد مصادره کرد وعقوبت فرمود سرهنکان ملك بسوابق نعمت او معترف بودند وبشکران مرتهن بر در مدت توکیل او رفق وملاطفت کردندی وزجر ومعاتبت روا نداشتندی** اتفاقا بالاتفاق دیمکدر وی ضمیر غایب خواجه یه
راجعدر ناپسندیده نامطبوع مصادره مفاعل بابندن مصدردر ناحق یره

بر

برکمه‌نك مالینی آلمغه دیرلر عقوبت بونده اشکنجه معناسنه‌در سرهنکان الف ونون
ادات جمعدر بونده چاوشلر دیمکدر ملکا اضافت لامیه‌در با حرف صله سوابق سابقه‌نك
جمعیدر نعمته اضافتی صفتك موصوفینه اضافتیدر تقدیری بنعم سوابق در وخواجه‌یه
راجعدر معترف مقر معناسنه‌در با که حرف صله شکران لامیه مرتهن اسم مفعولدر
افتعال بابندن لکن صحاحده مرتهن آخذ الرهن دیمشدر مناسب اسم فاعلدر والمقدر
قندر بوده ندمقددر قرینه‌یه سابقه ایله یعنی اوزلرنده نعم سابقه‌سی جوق ایدی
شو بله که شکری عهده‌سندن کلمزلردی کبی بوبلا ولنجه مدت زمان معناسنه‌در و
توکیلا اضافت مصدرده اضافتیدر واو ضمیرینه مصدرك مفعولینه اضافتیدر
رفق رانك کسریله وفانك سکونی ملایمت یعنی یومشقلق وملاطفت عطف تفسیریدر
کردندینك رفق مفعولی ودر مدت ظرف زمانی زجر زانك فتحیله سورمك ور
آزارلامق معناسنه‌در معاتبت مفاعله بابندن مصدردر ما قبلنه عطف تفسیریدر
روا جایز معناسنه‌در نداشتندی یا حرف حکایت نداشتندینك زجر مفعول
اولی ورواثانیسی زجر ایتمسنی جایز طوتمزلردی دیمکدر محصول ترکیب اتفاقا مذکور
خواجه‌دن پادشاه نظرنده بر نامطبوع ونامعقول حرکت صادر اولدی آنك
مالینی الدی واکا اشکنجه بیوردی اوزرینه حواله اولنان پادشاهك چاوشلری جوجه
دولت واقبالی ومنصبی زماننده کوردکلری احسان وکرمینه معترف ومقر ایدیلر
یعنی بر مرتبه لطفینی کورمشلر ایدیکه فراموش ایتمکه ممکن دکل ایدی واول احسان و
کرمینه ونعمت سابقه‌سنه مرتهنلر ایدی یعنی شکرینك عهده‌سندن کلمه ممتنعلر ایدی
کانه شکرینه مرهونلر ایدی حاصلی نعمتنك ممنونلری ایدی پس آنك اوزرینه موکل
وحواله اولدقلری مدتده اکا رفق وملاطفت ایلرلردی وزجر ومعاتبتی جایز
طوتمزلردی حاصلی رعایت ایدرلردی وجور وجفایی لایق کورمزلردی

قطعه ◦ **صلح با دشمن اگر خواهی هرگه که ترا ٭ در قفا عیب کند در نظرش تحسین کن**

خواهی فعل شرط دیلرسك دیمکدر صلح مفعول صریحی وبا دشمن غیر صریحی
هرگه هرگاهدن مخففدر که حرف بیان ترا سکا دیمکدر قفا آرکه کندك عیب مقدم
مفعولیدر قفا ظرف مکان کنك تحسین مقدم مفعولیدر نظر ظرف مکانی وشین ضمیر

دکانی

دشمنی

دشمنه راجعدر محصول بیت اکر دشمنله صلح ایدوب بادشمن اییترسك وانی کندوکه دوست ایدوب مکرینندن سالم ولامن دیرسك هربارکه اول سنك اردکنجه عیب ومذمتنك وقدح وغیبتك ایلیه سن آنك نظرنده وحضور ومواجهه سنده تلطف ایدوب هم وضعینی تحسین ومدح ایلیه هرنه دکلو سنکدل وبدخوی ولور سه البته باذن الله تعالی عداوتی صداقته مبدل ولور معلوم اولکه خواهی فعلینك یاسی سکون ایله یعنی سکته ایله اوقنور اماحین تقطیعده یا یه کسره حرکت ویررلر سخن آخر بدهن میکذرد موزیرا ✽ سخنش تلخ نخواهی دهنش شیرین کن سخن مبتدا آخر لفظ فارسیدر تأکید وتقریر ایچون کلور الحق بدهن بانوك کبی یرلرده از معناسنه در ازدهن تقدیرنده میکذرد متعلق در موزی اسم فاعلدر افعال بابندن اذا ایدیجی جفاکار معناسنه ورا ادات تخصیص موزینك دیمکدر میکذرد متعلق وجمله فعلیه خبر مبتدا سخنش شین ضمیر موزیه راجعدر تلخ آجی دیمکدر نخواهی فعل نفی استقبال معناسی شرطی متضمن اکر دیلمزسك دیمکدر سخن مفعول اولی وتلخ مفعول ثانیسی دهنش شین موزیه راجع درکنك دهن مفعول اولی وشیرین مفعول ثانیسی محصول بیت البته بدکوی وبدزبان موزینك اغزندن سنك حقکده سوزچقر وچیقار یعنی سنك حقکده هنوز سویلمکه قادر دکلدر البته سویلرا یمدی آجی سوزینی ایشتمك استرسك اغزینی طاتلو ایله یعنی مدارا ایدوب رعایت ایله تاکیم حقکده بدکوی وبدزبان اولماسون حاصلی موزینك بدکو یلقده اختیاری یوقدر دهان نه ایلرسك ایله انکله مدارا اوزره اول معلوم اولکه بو ایکی بیت اصل حکایه یه چوقلق چسبان دکلدر مصرع اولك معناسی یعنی سخن تو آخر بدهن موزی میکذرد دیبی شارح اکر مرادی سخن تودن سنك سویلدوکك سوزا یسه نته که بعض شراح بونك توجیهنده یعنی نه سویلرسك آخر موزینك دهاننه واصل اولور دیمش بو تزییف محضدر بونی کورمه جیز دیوانه سویلمز واکر مرادی سخن تودن سکا موزی البته سوز سویلر دیمك ایسه شارح معترض وموجه بو کلامی کلمیوب بی تقریب دخل ایلمش بعض شارح یعنی تحقیق موزی اغزیندن کلام اجرا ایلمکه قادردر سوزده اغزینده جاری اولور وبو مصراع ثانینك معناسنه مناسبدر دیمش لیکن زیاده نامناسب سویلمش وبعض

شارح اولایی سیکلی
وشارح معترض سرودی
وشارح موجه کافی

ددسروری

ددشمعی
ددکافی

شارح دیمش که آخر موزینك سوزی سکا دهن وسیله سی ایله کلور ایلر یعنی سکا اغزیندن چیقان سوزیله در سایر اعضا ایله دکلدر بوده اغزیندن چیقان سوزك معناسنی بیلمز ایمش وبعضیسی سوزبهر تقدیر موزی وبدزبانك دهاننه جریان ایدر غیر کذا دکاهی یوقدر دیمش بوده تزییف سویلمش سابقلره بیرولق ایلمش عفا الله عنهم

انچه مضمون خطاب ملك بود ازعهده بعضی بیرون آمد وببقیتی در زندان بماند انچه مبتدا اولنسنه که دیمکدر مضمون بونده معنا دیمکدر خطابه اضافتی لامیه در خطابدن بونده مراد امردر ملکه اضافتی لامیه در عهده سنه حق معنا درهمزه اضافت ایچوندر کلمشدر بعضی ده یا حرف تنکیردر ازعهده بعضی بیرون آمد متعلقدر یعنی بعضیسینك حقندن کلدی کلدی طاشره کلمکدن مراد ادا ایلمکدر جمله فعلیه خبر مبتدا در ببقیتی با حرف سبب ویا حرف تنکیر محصول ترکیب مذکور خواجه امر ملك مقتضاسنجه مصادره ومطالبه اولنان مالین برمقداری تدارك ایدوب تسلیم ایلدی وباقی قلان برمقداری اداسندن عاجز اولوب عهده سندن کلمدوکی ایچون زندانده محبوس قلدی یکی از ملوك آن نواحی در خفیه بیغامش فرستادکه ملوك آن طرف قدر چنان بزرکواری ندانستند وبی عزتی کردند نواحی ناحیه نك جمعیدر طرف معناسنه خفیه حانك ضمی وفانك سکونیله کیزلین بیغام وبیام وپیم خبر معناسنه در فرستاد فعل ماضی مفرد غایب کوندردی دیمکدر فاعلی تحتنده یکی از ملوکه راجع ضمیردر که حرف بیان ملوك آن طرف لامیه در مبتدا قدر چنان لامیه بزرکوار بزرك بانك وزانك ضمه لریله ورانك وکافك سکونیله عظیم معناسنه وار نسبت وتخصیص معناسنی افاده ایدر عظیم الشان وبنیه القدر دیمکدر ویا حرف وحدت ندانستند فعل ماضی جمع غایب بیلمدیلر دیمکدر قدر چنان مقدم مفعولی وجمله فعلیه خبر مبتدادر وبی عزتی کردنده متعلق وجمله فعلیه ندانستنده معطوف محصول ترکیب خواجه زندانده ایکن اول اطرافده اولان سلاطینك بری مخفی خبر کوندروب یعنی اول جانبك سلاطینی سنك کبی واجب الاحترام وجلیل القدر صاحب دولتك قدرین بیلمدیلر وحرمتسزلك وعزتسزلك ایلدیلر اکر خاطر عزیز فلان احسن الله عواقبه بجانب ما التفات کند در رعایت خاطرش هرچه تمامتر

سعی کرده شودکه اعیان این مملکت بدیدارا و مفتخر اند وجواب مکتوب را
منتظر خاطر عزیز بیانیه و فلان اضافت لامیه احسن الله عواقبه جمله دعائیه معترضه
واقع اولمشلر اعرابدن محلی اولماز عواقب عاقبتك جمع مکسری منتهی الجموع دندر فواعل
وزننده اوزره خواجه یه دعاء لدر الله تعالی عاقبتلرین کوکجك ایلسون یعنی خیر ایلسون
باحرف صله جانب ما لامیه التفات کندك مفعول صریحی و بجانب غیر صریحی دعابت
خاطر مصدرك مفعولینه اضافتیدر هرچه تمامتر هرنسنه که تمام وکمال مرتبه ده سعی
اولنه که حرف تعلیل اعیان این لامیه ومبتدا مملکت مشار الیه باحرف صله مفتخر بدن
متعلق دیدار لفظ مشترك در بونده کورمك بینندر بو نده ایکی وجه ایله جایزدر
مفتخر اسم فاعلدر افتعال بابندن ونون ودال ادات جمعدر بدیدارا و مفتخر اند
خبر مبتدادر وجواب مکتوب لامیه و را حرف تخصیص منتظرك جواب مفعولیدر
محصول ترکیب اکر فلان کسك خاطر عزیزی یعنی خواجه منز کورك الله تعالی
عاقبتلرین خیر ایلسون بیزم جانبمزه التفات ایلرسه یعنی بودیاره قدم شریفی تشریف
ایدرسه حاصلی بیزه کلورسه خاطرینی رعایت ایلمه وعزت وحرمتده هر نه کیم
اوفر رعایتده آنك خصوصنده سعی واقدام اولونه زیرا بو مملکتك اکابر واعیانی
دیدارینه مفتقر وجمال برکمالینی کورمکله مفتخرلردر وجواب مکتوبمزه منتظرلردن
کورمکتوبده خواجه غایب یرینه تنزیل ایلمکلرندن بعض شراح مکتوب بالذات
خواجه یه اولیوب بعض هوادارلرینه اوله دیو زعم ایلمش لکن وهم ایلمش زیرا اکابر
واعیان ناسه تعظیم قصدا ولندقده غایب منزلینه تنزیل ایدرلر خواجه برین
وقوف یافت وازخطر اندیشید جوابی مختصر چنان که مصلحت دید بر ظهر
ورق نوشت وروان کرد یکی از متعلقان ملك برین واقعه مطلع شد وملك
را اعلام کرد وکفت فلانرا که حبس فرموده با ملوك نواحی مراسلت دارد
برین اشارتده مضمون مکتوبه خطر بونده ضرر وفنا معناسنه در اندیشید فعل
ماضی مفرد غایب قورقدی دیمکدر جوابی باحرف وحدت مختصر صفت جوابدر
چنان انجلین دیمکدر که حرف رابط صفت دیدك مصلحت مقدم مفعولی ترکیب
اسنغلا ظهر ورق لامیه مکتوب ارقه سنه دیمکدر نوشتك مفعول غیر صریحیله

وجواب صریحی چنان که مصلحت دید معترضه روان کردك مقدم مفعولیدر
متعلقات جمع متعلقدر ملکه اضافتی لامیه در ملکك خواصندن برینی دیمکدر
برین واقعه یعنی مکتوب قصه سنه مطلع طانك تشدیدیله افتعال بابندن اسم فاعلدر
آکاه اولدی فلان را الفاظ کنایه دندر وراادات مفعول که حرف رابط صفت
باحرف مصاحبت ملوك نواحی لامیه مراسلت مفاعل بابندن مصدردر مکتوبلشمك
معناسنه در محصول ترکیب خواجه مضمون مکتوبه وقوف بولدی یعنی مکتوبدن قصد
نه ایدوکینی بیلدی وضرر وفنادن قورقدی یعنی بو سر پنهانی بیلنوب پادشاهدن
کنده بر ضرر وخطر ایریشه دیو خوف ایلدی پس کند ومعقول ومناسب کوردوکی وجه
اوزره کلن مکتوبك ارقه سنه بر مختصر جواب یازدی وکوندردی پادشاهك متعلقات
وتوابعندن برینی بو حاله واقف اولدی بعضلر مصاحبلرندن برینی دیمش مصاحب اولق
لازم دکل اتباعدن برینی دیمکدر کرکسه مصاحب وکرکسه غیرینی وپادشاهه اعلام ایلدی
ودیدی فلان کیمسه که حبس بویرمشسك اطراف پادشاهلریله مراسله وار یعنی
کیزلو مکتوبلشور ملك بهم برآمد وکشف این خبر فرمود قاصد را بکرفتند ورساله
رابخواندند نوشته بود که حسن ظن بزرکان بیش از فضیلت بنده است وتشریف
قبولی که فرموده اند بنده را امکان اجابت آن نیست ملك مبتدا بهم برآمد
خبری وکشف این خبر مصدرك مفعولینه اضافتیدر فرمود بیوردی قاصد
اصطلاحلرنده بیك دیرلر وعرب برید دیر بانك فتحیله ورا ادات مفعول بکرفتند
باحرف تاکید ومدخولی فعل ماضی جمع غایبدر طوتدیلر معناسنه ورساله مکتوبه
دیرلر ورا ادات مفعول بخواندند فعل ماضی جمع غایب نوشته بود یازمش ایدی
دیمکدر که حرف بیان حسن ظن بیانیه وبزرکانه اضافت لامیه بیش باء عربیك کسریله ازید
زیاده معناسنه فضیلت علمده وکمالده آرتقلغه دیرلر بنده یه اضافت لامیه در
وتشریف قبول مصدرك مفعولینه اضافتیدر وباحرف وحدت وتشریف مبتدا
که حرف رابط صفت فرموده اند بیورمشلردر بنده را ادات صله امکان اجابت
مصدرك مفعولینه اضافتیدر واجابتك آنه ده بویله در امکان مبتدا ونیست
خبری وجمله اسمیه خبر تشریفدر محصول ترکیب پادشاه غمازك غمزندن بغضوب اولدی

ردشمی

یعنی منقبض و مضطرب اولدی و بو خبرك کنفسنی بوردی یعنی بو خبرك صحتی بلمك
وحامل مکتوب بولنمز کرکدر دیدی پس قاصد یعنی حامل مکتوب طوتدیلر و ملکك حضورینه
کتوردیلر و کاغدی اوقودیلر رساله ده خواجه یازمشدی و مکتوبده یازلمشیدی
یعنی ظهر مکتوبده یازمشیدیکه صاحب سعادتلرك بو بنده نك حقنده حسن ظنی فضلندن
زیاده در یعنی ظن ایلدکلری فضل و کمال اول سبب ایله رغبت و التفاته لایق اولم
بنده ده اول حالت یوقدر وحضرتلری قبول ایلمك امکانی یوقدر یعنی حضور
مشرف اولمق قبولنی که بیورمشلر در حاصلی بن ملا اولمق شرفیله مشرف اولمغی قبولیله که
بیورلمشدر بنده یه اول تکلیفی اجابت و اول فرمانه اطاعت ایلمکه مجال و قدرت
یوقدر بحکم آن که پرورده نعمت این خاندانم و باندك مایه تغیر خاطر
با ولی نعمت خود بیوفایی نتوان کرد که گفته اند با حرف مصاحبت وحکم بونك
کبی یرلرده سبب معناسنه در که حرف بیان پرورده نعمت این اضافتلری
لامیه لردر خاندان اینك مشار الیهی ومیم ضمیر متکلم واو حرف حال و با حرف
مصاحبت اندك آز دیمکدر قلیل معناسنه مایه بونده اصل و سبب معناسنه در
وهمزه اضافت ایچون کلمشدر تغیره و خاطره اضافتلر لامیه لردر بعض اعجام
مایه نك اضافتنه قائل دکلدر فی الواقع مضاف اولمق اصلا دلیکن اکثر خلق
اضافتله استعمال ایدر اول جهتدن اضافتنه ذاهب اولدق قندبر و کلستانك سکرنجی
بابنده اضافتسز واقع در نته که بو بیتده اولیله در بیت الا تا نشنوی مدح سخن
کوی که اندك مایه نفعی از تو دارد با حرف صله ولی فعیل فاعل معناسنه در و
نعمته اضافتی اسم فاعلك مفعولینه اضافتی قبیلندندر صاحب نعمت دیمکدر و خود
اضافت لامیه دربی حرف سلب و فایی یای حرف مصدر در کرد بونده کردن
معناسنه در زیرا نتوان ده بوی مضارعت وار محصول بیت بیوریلان تشریفی
قبول ایلمك ممکن دکل اول سبیله که بو خاندانك نعمتنك پرورده سی و مرباسیم و جزئی
تغیر خاطر سبیله کندیمك ولی نعمتنه و صاحب دولتنه و فاشلق ایلمك جائز و
معقول دکلدر زیرا حکما دیمشلردر بیت ان را که بجای تست هردم کرمی
عذرش بنه ار کند بعمری ستمی ان را که تقدیری ان کس را که در بجای با حرف صله

تزئیف بونك کبی یرلرده احسان دیمکدر

د

وجای مخمد رضر ورت و زیچون بونك کبی یرلرده جایه حق معناسینه و یرنلو افترا
ایلمشلر جاپیك تست اضافتی لامیه در هردم هر ساعت دیمکدر کرم ایلك دیمکدر
و یا حرف وحدت نوعیه عذرش ضمیری ان کسه راجعدر بنه باحرف تاکید و تی نونك
کسری و هاء اصلیه ایله قودیمکدر عذرش بنه آنی معذور طوت دیمکدر را ادات
شرط اکردن مخفف با حرف ظرف و عمر بونك کبی یرلرده زمان معناسنه در ویا حرف
وحدت حرف تنکیر وابهام دیبی عندی سوبلمش ستم ظلم و یا حرف وحدت فرد یه محصول
بیت اول کیمسه نك که سکا هردم و هر ساعت بر نوع کرم و احسانی وار در یعنی دائما سکا
لطف و احسانی واصل اوله آنی معذور طوت و خاطرك پریشان طوتمه اکر سکا بر زمانده
برجفا ایدرسه حاصلی بنجه لطف و احسانی کوردوکك کیمسه نك برجفاسی سبیله اندن
روکردان اولوب ترك و فاسین ایلمه بعض نسخه ده عذرش بنه بر بنه نازش بکنی دوستمش
و بعضیسنده عیبش مکن واقعدر بعض شراح جای بونده مکان معناسنه در دیمش یعنی
کرمی سنك یرکه اولنجه سکا یکجا اولمق کرك دیمش بوندن معلومدر که بو کیمسه بو میدانك
فارسلرندن دکلدر ملك را حق شناسی او بسند آمد نعمت و خلعت بخشید و عذر
خواست که خطا کردم و ترا بی گناه بیازردم گفت ای خداوند بنده درین حالت
شما را گناهی نمی بیند بلکه تقدیر خدای تعالی چنین بود که مرین بنده را مکروهی برسد
پس بدست تو اولیتر که سوابق نعمت برین بنده داری و ایادی منت ملك را دا حرف
صله حق شناس وصف ترکیبی در حق بیلجی و اکلایجی معناسنه و یا حرف مصدر کسره او به
اضافت ایچون کلمشدر بعض نسخه ده ملك را سیرت حق شناسی او واقعدر بسند مقبول
معناسنه اسمدر وعذر خواستك مقدم مفعولی که حرف بیان عذر بیکناه کناهسز
دیمکدر بیازردم فعل ماضی متکلم وحده سنی کناهسز انجیتدم دیمکدر گفت خواجه
دیدی ای پادشاه شما را را ادات تخصیص سیزك دیمکدر کناهی یا حرف تنکیر نمی بیند
فعل نفی استقبال مفرد غائب سیزك کناهکز کورمم بعض نسخه ده نمی بینم دوشمش متکلم
وحده صیغه سنده کورمم دیمکدر بلکه ادات اضراب تقدیر خدای تعالی مصدرك
فاعلینه اضافتیدر چنین بود بویله ایدی که حرف بیان مرا ادات تاکید یعنی را متضمن
اولدوغی معنانی تاکید ایدر مکروهی یا حرف وحدت مکروهدن بونده شدت

ردکانی
ردمردنی

والم مراد در برسد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده مکروهه راجع ضمیردر
بس فاء جزائیه معناسنه در با حرف ظرف دست تو لامیه که حرف تعلیل سوابق سابقه
نك جمعید نعمته اضافتی موصوفینه اضافتید راصلنده نعم سوابق دردار فعل
مضارع مفرد مخاطب لغتنده طوتارسك دیمکدر اما استعمالده وار لقدن کنایه در
ایادی ایدی نك جمعی وایدی یدك جمعی حاصلی منتهاء جموعدندر منته اضافتی لامیه در
محصول ترکیب پادشاه خواجه نك حق شناسلغی سیرتی ووفادارلغی طریقی مقبول
ومطبوع کلدی یعنی بکندی وانصاف ایلدی خواجه یه نعمت وخلعت باغشلادی
واندن عذر دیلدی که خطا ایلدم وسنی بیکناه ناحق یره انجتدم خواجه ایتدی
ای پادشاه بنده کز بو خصوصده سیزك کناهکز بیلیم وبو حالده سیزه کناه اکلام
حاصلی بونده سیزك کناهکز یوقدر بلکه خدانك تقدیری بویله ایدی که بو بنده
بو مکروه ایریشه یعنی باشمه بوبلا کله بس بو مصیبت وبلاء سنك الکدن اولمغله اولیدر
زیرا بو بنده نك اوزرنده نیجه نعم سوابقك وانعامات متواترك وار ومنته
لائقدر وسزاوار اوزرنده ایادی واحسانك وار حاصلی قت قت نعمتك کورمشیم
بس بر ذلتك وتحقیرك بکا چوق کورنمز وحکما وعقلاء دیمشلر مثنوی کرکزند
رسد زخلق مرنج که نه راحت رسد زخلق نه رنج کزند کاف عجمك ضمی و
زانك فتحیله ضرر معناسنه اسمدر رسد رانك وسینك فتحه لریله فعل مضارع
مفرد غایب زخلق رسده ومرنجه متعلق اولمق قابلدر وکلٍّ وجهةٌ که حرف
تعلیل نه حرف نفی معناده رسده مقیددر رنج رانك فتحی وسکون نونله دردر
والم دیمکدر محصول بیت اکر سکا خلقدن ضرر وزیان ایریشورسه انجنمه وبا اکرسکا
ضرر ایریشورسه خلقدن انجنمه زیرا خلقدن کیمسه یه نه راحت ایریشور ونه زحمت
ومشقت بلکه هپ خدادندر زیرا که بیت ثانی بودر از خدا دان خلاف دشمن
ودوست که دل هر دو در تصرف اوست دان فعل امر مفرد مخاطب دردانید
داستن دن دکل بل واکله دیمکدر خلاف دشمن مصدرك فاعلنه اضافتیدر
دوست دشمنه معطوفدر وخلاف مفاعل بابندن مصدر ثانیدر دوستك
ودشمنك سنکله مخالفتی زیرا بعضی امورده کشینك دوستی کندویه مخالفت

ددشمن

ایدریا خود معنا بویله اوله دوست ودشمن سنك خصوصکده متخالف اولدیکی
یعنی دوست صداقت ودشمن عداوت اوزره اولدقلرینی خدادن بیل زید وعمردن
بیلمه علی کل حال دوستی وفاق عبارتنی مضاف تقدیر ایلمکه احتیاج یوقدر که حرف تعلیل دل
هر دو لامیه دریاء بطنیله تصرف اوست مصدرك فاعلنه اضافتیدر محصول بیت
دوستك ودشمنك مخالفتینی خدادن بیل یعنی سکا دوستی محب صادق ودشمنی عدو
مخالف ایلین خدادر زیرا ایکیسینك بیله کوکللری خدانك حکمنده وتصرفنده دریعنی
جمیع امورده ظاهرا وباطنا خدانك النده دردیلدوکی کبی تصرف ایدر کرچه تیراز
کمان همی گذرد بر از کمان دار بیند اهل خرد همی ها حرف تأکیددر گذرد فعل مضارع
مفرد غایب بونده چیقار کیدر دیمکدر کمان دار وصف ترکیبیدر یای طوتوجی دیمکدر
اما مراد تیرانداز دربیند فعل مضارع مفرد غایب کورر دیمکدر بیند دن اهل خرد
لامیه در محصول بیت اکرچه ظاهرا اوق یایدن چیقار کیدر اما اهل عقل وبینش کماندار
وتیراندازدن بیلور یعنی ظاهرا یایدن چیقار اما حقیقتده تیری آتان تیرانداز در
وکمان آرآده بر واسطه وآلتدر انجق افعال عباده بویله در ظاهرا فعل زید وعمرو
صادر اولور اما اول فعلی انلردن اصدار ایدن خالق اشیادر که افعال عبادی خلق ایدن
اولدر وزید وعمرو اراده وآلت ملاحظه در انجق حکایت یکی از ملوك عرب متعلقان
دیوان را فرمود که مرسوم فلان را چندانکه هست مضاعف کنید که ملازم درگاه است
ومترصد فرمان وسایر خدمتکاران بلهو ولعب مشغولند ودر ادای خدمت
متهاون صاحب دلی بشنید وگفت علو درجات بندکان بدرگاه حق جل وعلا
همین مثال دارد متعلقان دیوان اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر ورا ادات
مفعول که حرف بیان مرسوم بونده وظیفه دیمکدر فلان الفاظ کنایه دندر فلانی
بنده دیمکدر مضاعف اسم مفعولدر مفاعل بابندن ایکی اولقدر دیمکدر که حرف تعلیل
ملازم درگاه اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر مترصد فرمانده بویله در سایر
خدمتکاران سایر بونده باقی دیمکدر لهو لامك فتحی وسکون هایله اویون معناسنه در
لعب لامك فتحی وعینك کسریله مرادف لهودر ادای خدمت مصدرك مفعولنه اضافتیدر
خدمتی ادا ایلمکده دیمکدر متهاون اسم فاعلدر سست معناسنه در درجات درجه نك

ددکاه

جمیعنه بوکسك یره جیقمزه بصامقلره دیرلر تنه کالجق یره آتیمکه درکات دیرلر دركه نك جمعی نیتکه اذ اضافت لامیه در محصول ترکیب عرب بادشاهلری ندن بریسی دیوانه متعلق اولان ارکان واعیانه امر ایلدی که فلان قولومك وظیفه سنی نقدر ایسه براولیه کلو دخی ایکلك زیرا دائما استانمزه ملازمت وخدمت دیوانمزه مداومت ومواظبت ایلر وهر نیوز دن که امریمز وارد اولور سه احسن وجهله یرینه کتورب اداء خدمت ایلکه ناظر وحاضر ومترقبدر وباقی خدمتکارلرلهو ولعبه وهوای نفسلرینه مشغوللردر واداء خدمتده کاهل وسست یعنی تهاون وتکاسل اوزره درلر اهل دل اولیادن بریسی پادشاهك بو کلامینی استماع ایدوب دیدی الله تعالی قوللرینك درکاه جلال علو جاه ورفعت مقاماتی بوکه مانند در یعنی عبادت وطاعته ملازم اولنلرك مراتبی رفیع وپایه لری منیع در واهمال وتقصیر اوزره اولنلرك ایشلری خدانك لطفینه قالمشدر فَیَغْفِرُ لِمَنْ یَشَآءُ وَیُعَذِّبُ مَنْ یَشَآءُ وَاللّٰهُ عَلیٰ کُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ دو بامداد اگر آید کسی بخدمت شاه ❊ سوم هر آینه در وی کند بلطف نگاه بامداد ایرته دیمکدر یعنی ایکی صباح کسی یا حرف وحدت باحرف صله خدمت شاه اضافت لامیه در سوم سینك کسری وواوك ضمیله اوچنجی دیمکدر رنته که بابلرده بیان اولندی هر آینه البته دیمکدر بر لفظدر در حرف صله دریا معناسنه وی ضمیر غائب کسیه راجعدر کندك فاعلی تحتنده شاه راجع ضمیردر با حرف مصاحبت لطف مصدردر ملایمت معناسنه نگاه نظر دیمکدر کندك مفعول صریحی دروی وبلطف غیر صریحلری محصول بیت ایکی صباح اگر برکمسه پادشاه خدمتینه کلسه ومرتبه ملازمت ومداومت بولنسه اوچنجی صباح اول کمسنه به بهر حال لطف وشفقتله نظر والتفات ایلر امید هست پرستند کان مخلص را ❊ که ناامید نکردند ز آستان اِلٰه امید مبتدا وهست خبر پرستنده اسم فاعلدر عابد معناسنه وکاف عجم هاء رسیده دن بدلدر والف ونون ادات جمع مخلصه اضافتی بیانیه در ورا ادات تخصیص مصراع اول مصراع ثانیه مرهوندر که حرف بیان ناامید مأیوس مبتدا نکردند خبری فعل نفی استقبال جمع غائب لفظ مشترکدر اولمامق ودونمك بیننده کردیدندن مشتق کاف عجمله زاء مفرده ازدن مخففدر نکردندنه متعلق آستان اِلٰه لامیه در محصول بیت خالص ومخلص عابد وزاهدلرك

امیدی واردر یا معنا بویله اوله خالص ومخلص عابدلر ایچون امید واردر یعنی امید درکه درکاه کبریادن محروم وناامید وخائب وخاسر اولمیه لر ویا رجوع وعودت ایلمیه لر بلکه نظر عنایت حقه مظهردر وثواب منظور خدا اوله لر حاصلی دنیا پادشاهلرینه ملازمت ایدنلر احسانلرینه امید وار اولنجه بس جناب حقه خلوص طویتله عبادت وطاعت ایدنلر امید وار اولملری اولی واحری در بو ایکی بیتی رباعی دیو یازنلر اسلوب شعردن عجب بی بهره ایمشلر ونکردندی عودت ورجوعه تخصیص ایدنلر تقصیر ایلمشلر

مثنوی ❊ مهتری در قبول فرمانست ❊ ترك فرمان دلیل حرمانست مهتر مهتر اولوبه دیرلر وتر ادات تفضیلدر اولور دیمکدر ویا حرف مصدر قبول فرمان مصدر مفعولینه اضافتیدر ترك فرمان کذا مصدرك مفعولینه اضافتیدر دلیل حرمان اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر مهتری مبتدا ومابعدی خبری وترك فرمان مبتدا ودلیل حرمان خبری محصول بیت اولولق ودولت وسعادت بویرق قبول ایلمکده در یعنی امره امتثال ایدوب عبودیت شرطینی یرینه کتورمکده در اما بویروغی ترك ایلمك یعنی امره اطاعت ایلمیوب ترك فرمان دلیل حرمان ونشان خسران وسبب خذلاندر هر که سیمای راستان دارد ❊ سر خدمت بر آستان دارد هر که هر کیس که تقدیرنده سیماسینك کسریله علامت ونشان معناسنه در راستانه اضافتی لامیه در طوغریلر سیماسی دیمکدر دارد طوتار وار لفظدن کنایتدر رنته که مکرر بیان اولندی سر خدمت بیانیه بر حرف استعلا آستان واستانه اشیکدر محصول بیت هر کیمسه نك که مستقیم وسعادتلیلرك نشانی اوله یعنی دائما استقامت طریقی اوزره اوله حاصلی دولتلو باشی اولی کیمسه خدمتی افندیسینك استانی اوزره اولور طوتار دیمکدن مراد افندیسینك خدمتنده اولور واندن ایرلمز دیمکدر حکایت ظالمی را حکایت کنند که هیزم درویشان خریدی بحیف وتوانگران را دادی بطرح صاحب دلی برو بگذشت وگفت ظالمی یا حرف وحدت ورا ادات مفعول که حرف بیان هیزم هانك کسریله وزانك ضمیله وهمه هانك کسری ومیمك فتحیله اوده دیرلر عربجه حطب دیرلر درویشانه اضافت لامیه در خریدی یا حرف حکایه صاتون آلوردی دیمکدر هیزم مفعول صریحی وبحیف غیر صریحی حیف بوتنده ظلم معناسنه در توانگر بوننده کوجلو دیمکدر یعنی غنی والف ونون ادات جمع

ردّ شراح جمیعًا
ردس وردی وشمعی وکلنی

ورا ادات مفعول دادي نك مقدم مفعول صريحي وبطرح غير صريحي دادي يابي
حرف حكايه در وطرح دن مراد صالغند دير وبرا و تقدير ندهدر محصول تركيب ظالمي
حكايت ايدرلركه فقرانك او دونني كوجلا و جوز بهايله صاتون آلوردي واغنيايه جبر ايله
صالغون طريقيله صاتردي حاصلي فقرايه واغنيايه ظلم ايدردي زيرا انلردن اوجوز الوردي
دي وبونلره بهالو صاتردي بر صاحب دل بركون يانندن كچدي ودیدي **بيت**
مادي نوكه هر كوا بيني بزني ٭ يا بوم كه بجا نشيني بكني مادي تو اخباده وانشايه تحملي وار
بس بر ينه قصه ايدنلر تقصير ايلمشلر مار ... ضمير خطابدر حرف وحدت ديمك اصابت ايلمكي
كه حرف تعليل ويا حرف بيان هر كوا هر كيمي ديمكدر بيني فعل مضارع مفرد مخاطب در بينيدندن
كوردسك ديمكدر بزني فعل مضارع مفرد مخاطب در زنيدندن اوررسك ديمكدر ياحرف
عطفدر او معنا بوم بيقوش ديدكلري طير در تقديري يا بومي نوكه كه سانوكه بر
هر كجا هرقنده ديمكدر نشيني فعل مضارع مخاطب در نشيندندن اوتورسك ديمكدر
بكني فعل مضارع مفرد مخاطبدر كنيدندن كه مشترك در قازمق وقوپارمق ويولمق بيننده
بونده تخريبدن كنايه در حاصلي كاف عربك فتحيله ونونك كسريله در كندندن مشتقدر
ديبلر احوال الاشتقاقدن اكاه دكل ايمشلر محصول بيت سن بيلدن سك ويا سن بيلان سك
كه هر كيمي كه كوردسك صوقارسك ويا بيقوش سك ويا بيقوش ميسك كه هر يرده اوتورد
يعني هر قنده كه قونارسك خراب ايدرسك ايكي مصراعك تقريرنده ادات تشبيه ايراد
ايدن بي وجه ايلمش **قطعه ٭ ز ورت اد بيش مير ود باما ٭ با خدا وند غيب**
دان نرود زور زانك ضميله قوت معناسنه در وتا ضمير خطاب بيني يا عربك كسريله
آرتق ديمكدر زياده معناسنه ميرود فعل مضارع مفرد غايب لفظ مشترك در كتمك
وواقع اولمق بيننده با حرف صله ما بيز ديمكدر بخي معناسنه باكه حرف صله در خداوند
غيب دان بيانيه غيب دان وصف تركيبيدر عالم الغيب معناسنه نرود فعل نفي استقبال
مفرد غايب كتمز وواقع اولمز ديمكدر اشتراكي اوزره محصول بيت اكر زورك يعني قوتك
قاهرك بيزه زياده واقع اولوب تجاوز ايدرسه يعني فرض وقياس ايده لم كيم امرك و
حكمك وظلم وحيفك بيزوم اوستمزه وحقمزده نافذ وجاريدر وبيزده بالضروره تحمل
ايدوب دفع ومنعنه قادر دكلوز ليكن عالم الغيب اولان خداوند امرك جاري

رد سروري وشمعي وكافي ... انشادن مراد استفهام انكاريدر

رد ابن سيدي وسروري وكافي

رد كافي

وحكمك نافذ وجورك وظلمك ساري ومتجاوز دكلدر البته غيرت حق بوظلمه
وبو تعدييه تحمل ايلمز بركون سني اخذ ايدر **زور مندي مكن بر اهل زمين ٭ تا دعايي**
بر آسمان نرود زورمندي منداداتِ نسبتدر زورلو ديمكدر ويا حرف مصدر
مكن فعل نهي مفرد مخاطب ايلمه ديمكدر بر حرف صله اهل زمين لاميه تا حرف تعليل دعايي
يا حرف تنكير وابهام بر حرف صله آسمان سينك سكونيله فلك معناسنه در نرود كتميه و
واقع اولميه ديمكدر محصول بيت اهل زمينه يعني يريوزينك اهلنه قوت قاهره
اظهار ايدوب ظالملق وجفا كارلق ايلمه تاكيم آسمانه دعا كتميه يعني كمسه سكا بد دعا ايلميه
زيرا مظلومك بد دعاسي ظالمه البته تأثير ايدر دعايي ياسي حرف وحدتدر طوتمق
لذت معنادن اكاه دكلدر ايمش **ظالم ازين سخن بر نجيد وروي از و در هم كشيد**
وبرو التفاتي نكرد اخذته العزة بالاثم ازين سخندن مراد ابيات مذكوره در
بر حرف صله واو ضميري صاحب دله راجعدر التفاتي يا حرف تنكير اخذته فعل ماضي مفرد
مؤنث غايبه وضمير غايب مفعول صريحي اخنس بن شريف نام منافقه راجعدر والعزة لفظا
مرفوع فاعليدر اخذتنك با على معناسنه حرفدر وانمك كسر همزه وسكون ثاء مثلثه ايله
كناه معناسنه در بونده اخذ تحمل معناسنه در وعزت تكبر وغيرت جاهليه معناسنه
در مذكور اخنس منافقدن بر دلي طانلو شخص ايدي هر بار كه حضرت محمد عليه السلامه
ملاقي اولسه مسلمانم وسني سورم ديو دعوا ايدردي ليكن بر موذي منافق ايدي چوق
فساد ايدردي حتي بعض مسلمينك اكيننه يقاردي وچوق زيانلر ايدردي بس اللهدن
قورق بو ايشي ايلمه دينلدكده غرور وتكبر آني كناه اوزره طوتاردي يعني عناداً فسادي
آرتق ايدردي آيت كريمه نك حقيقتله فحواسنه مطلع اولمق استين تفسيرلره مراجعت
ايلسون حق تعالي نك عزتي آني طوتدي كناهي سببيله ديمك غلدي سويلين خطا ايلمش
قندر محصول تركيب صاحب دلك مذكور كلماتندن ظالم بحضور اولدي واندن
اعراض كوستروب يوزين بورتاردي يعني عبوس الوجه اولدي واكا هيچ التفات ايلمدي
تكبر وغرورندن **تا شبي كه آتش از مطبخ در انبار هيزمش افتاد وسائر املاكش بسوخت**
واز بستر نرم بر خاكستر كرمش نشاند تا انتهاء غايت ايچوندر الي معناسنه شبي يا حرف
وحدتدر آتش مبتدا مطبخ اسم مكان در فتح بايله ندن بيمك بشور مجك يير ديمكدر حرف

رد سروري وشمعي وكافي

ابن سيدعلي

صلد دیا معناسنه ابناز معروف هیزمه اضافت لامیه درشتین ظالمه راجعدر بیازبوندن جمیع
معناسنه در یافی معناسنه ده محتملدر واملاکه اضافت اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر
املاک ملکك جمعیدر میمك کسری ولامك سکونیله باحرف تأکید وسوخت فعل ماضی مفرد غائب
لازمدر متعدی بینده مشترکدر بوندن اکیسنده ده محتمل وارکلین افتاده ونشانه نسبت
متعدی فتامل بنتر بانك کسری وسکون سینله دوشك دیمکدر بزمه اضافت بیانیه در
خاکستر کاف عربینك کسری وسکون سینله کول دیمکدر رماد دیرلر رانك فتحیله کرمه اضافت
بیانیه در دوشین بینه ظالمه راجعدر نشاند فعل ماضی مفرد غائب اوج فعلك فاعللریدر
تختنده مسکن ظالمه راجعدر محصول ترکیب ظالم مذکور خلقله بو معامله ایدردی
بر کیجه دك که مطبخدن آتش اودون انبارنه دوشدی وجمیع املاکنی وبااو دونیه
غیری املاکنی یاقدی ویاندردی داخی بو منقدن دوشکدن آنی ایسیجق کوله اوتورتدی
یعنی عزتدن وحضوردن ذلت هوانه دوشدی حاصلی اسباب واملاك باعثله جور
وحقیر اولدی سائری بوندن بقیه معناسنه اخذ ایلین سرودینه تقلید ایلمش لکن فیه
وما فیه اتفاقا همان صاحب دل برو بکذشت شنیدش که بایاران همی کفت
ندانم که این آتش ازکجا درسرای من افتاد کفت از دود دل درویشان
بو کتابده هر یرده که صاحب دل عبارتی مذکوردر حضرت شیخ کندو مرادی در
دیرلر والعلم عندالله محصول ترکیب اتفاقا همان مذکور صاحب دل ظالمك یانندن کچدی
یعنی اوندن چی یبره اوغرادی اشتدکه ظالم یارانه سویلردی بیلمزم که بو آتش بم سرایمه
قندن دوشدی وبو مصیبت بکا نره دن کلدی مذکور صاحب دل جوابنده دیدی بو آتش
سنك سرایکه فقرانك دود دلدن دوشدی یعنی فقرایه ایلدوکك ظلم وجفا سببیله
بو مصیبته اوغرادك وانلرك بدعاسی وآه سوزناکی ایله خانمانك یانوب بی نام ونشان
اولدی تا شیبی بوندن واقع اولان بکذشته مربوط ومتعلقدر دیین وهم ایلمش فتامل
قطعه حذر کن زدود درونهای ریش ٭ که ریش درون عاقبت سر کند حذر
کن حانك وذالك فتحه لریله صاقین دیمکدر دود درونها اضافت لامیه در ودرونها اضافت
بیانیه در بوندن ریش یاره لو دیمکدر مجروح معناسنه در که حرف تعلیل ریش درون اضافت
در درون بوندن قلب مرادر یاره لو بورك ومجروح دل سرکند باش ایلر یعنی

اوج ویر رحاصلی تأثیر ایدر دیمکدر محصول بیت مجروح کوکللرتوتوندن حذر ایله یعنی
شکسته خاطرلر آهندن وبددعاسندن احتراز ایله حاصلی کیمسه نك بددعاسین المه زیرا عاقبت
ریش دل اوج ویرر یعنی سنده اثرین اظهار ایدر حاصلی سینه مجروح وپریشان ایدر درون
زبینك تقدیری ریش درونها در دیین تقدیره حلل ویرمش درونهای ریش وصف ترکیبیدر
دیین ترکیب اضافیله وصف ترکیبی خوب فرق ایلممش بعض شراح بعضینك کلامینی نقل
ایلدکدن صکره بو تکلفاتی ارتکاب اصل معنایه عدم اطلاعدن ناشیدر دیمش قیاس
بو تکلفاته دیمك ایدی نته که جوهری ارتکاب الذنوب اتیانها بیورمش ذنوبه کلمك
دیمکدر ذنوبی کلمك دیمك دکلدر فقیر بعض شراح سرکندك معناسینی ریش درون
عاقبت اوکیلور روانك اوکولمسی موزنیك هلاکنا ولمسیلا ولور دیمش بو امر توجیه دکل
اکرا ستعمالاتنه مطابق اولسه بهم بر مکن تا توانی دلی ٭ که آهی جهانی بهم بر کند
بهم بر مکی قاریشمور ریش ایلمه دیمکدر یعنی بحضور وپریشان ایلمه دلی یا حرف وحدت
که حرف تعلیل آهی یا حرف وحدت وجهانی یا حرف تنکیر بهم بر کند قاریشمور ریش
ایدر یعنی زیر وزبر ایدر محصول بیت مادام که قادرسك بر کوکلی پریشان وبحضور و
رنجیده ایلمه یعنی کوکل یقمه زیرا مظلومك بر آهی جهانی بری برینه اورر یعنی عالمی خراب
ایدر حکت بر تاج کیخسرو نوشته بود کیخسرو سیاوشك اوغلیدر وسیاوش افراسیاب
اوغلیدر تفصیلی شاهنامه لرده مسطور ومذکوردر نوشته بود یازلمش ایدی یازلی
بو قطعه در قطعه چه سالهای فراوان وعمرهای دراز ٭ که خلق بر سرما بر زمین
بخواهد رفت چه بونك کبی یرلرده مبالغه افاده ایدر نته که خواجه حافظ چون
افتاده در دلها بیورمش یعنی مبالغه خون دیمکدر سالهای فراوان بیانیه در فراوان
چوق دیمکدر عمرهای دراز ده بویله در عمر بونك کبی یرلرده زمان ومدت معناسنه
تضمین قیلنور که حرف بیان خلق مبتدا بر حرف استعلا سرما لامیه بر حرف استعلا زمین
یر درارض معناسنه بخواهد فعل مضارع مفرد غائب رفت بوندن رفتن معناسنه در
زیرا مضارعه مقارندر بر سرما وبر زمین وبخواهد رفته متعلقدر وجمله فعلیه خبر
مبتدادر محصول بیت نه چوق یللر ونه اوزون مدتلر وزمانلر که خلق عالم یرنده
یبرم باشمزاوزرده یجوب کسته کرکرك یعنی براولوب ومقبره قبری باصوب چکنسه لر

ددایوصدکلى
ددسروره
ددکاكی
ددایوصدکلی
ددلامع

رد ابن سيد علي ومردود

كرك بونده چه چندان معناسنه دردين فارسيده چندان سليم ايمشلر چنان كه دست
بدست آمدست ملك بما * بدستهاي دكر همچنين بخواهد رفت * چنان
انجليس ديمكدر كه حرف بيان دست بدست الدن اله ديمكدر عربجه يداً بيدٍ ديرلر آمدست
اصلنده آمده است ايدي حذف وايصال آمدست اولدي ضرورت وزن ايچون
ملك ميمك ضميله مملكت وسلطنت معناسنه در بما باحرف صله ملك آمده استك فاعلي
وبا مفعولي بدستهاي باحرف صله ودستهاي دكر يا ثانيه ويا لاميه ايكي اعتبار ايله غيري
اللره وباغيريلك اللرينه همچنين بويله ديمكدر بخواهد رفت كيده جك رفتن ديمكدر محصول
بيت مملكت وسلطنت بيجه كه الدن اليمزه كلديسه يعني ملوك سالفه وسلاطين ماضيه
دن بيجه كه سلطنت بيزه انتقال ايدوب كلمشدر غيريلرك اللرينه بويله كيده جكدر
يعني دولتلري كيمسه يه باقي دكل والا بو زمان پادشاهلري دولت وسلطنتي قنده بو
لوردي مقصود بو قطعه دن بودركه عالملك زياده فانيسي وعدم بقاسني ملاحظه
ايدنلر جور وظلمه راغب ودنيانك مال وملكنه طالب اولماز حكايت يكى در
صنعت كشتي سرآمده بود سيصد وشصت بند فاخر درين علم دانستي وهر
روز بنوعي كشتي كرفتي صنعت كشتي بيانيه كشتي يا اصليه ايله كورش معناسنه در سر
آمده حد وغايه كلمش يعني سرآمد وبي نظير اولمش ايدي سيصد اوچيوز ديمكدر
واو حرف عطف شصت آلتمش ديمكدر سين ايله ده لغتدر بند فاخر بيانيه بند باء عربك
فتحيله اول صنعتك هر برا اوبونه بند ديرلر فاخردن مراد معتبر ومقبول ديمكدر درين
علم يعني درين صنعت ديمكدر دانستي حكايت حال ماضيدر بيلوردي ديمكدر حرف
مصاحبت نوعي يا حرف وحدت كشتي كورش كرفتي يا حرف حكايه طوتاردي
ديمكدر محصول تركيب بريسي كورش صنعتنده حد وغايه ايرشمش ايدي يعني اولقدر
ماهر وسرآمد وبي نظير ايدي اوچيوز آلتمش مقبول ومعتبر اويون بيلوردي كورش
صنعتندن وهر كون بر دورلو اويون ايله كورش طوتاردي حاصلي بر سنه ده هر كون
كورش طوتسه بر كون كوستردوكي فني بر كون دخي كوسترمكه قادر دردي وهر كورش
طوتدوغنده بر غيري هنر عرض ايتمكه مالك ايدي ديمكدر مكر كوشه خاطرش
باجمال يكى از شاكردان ميلى داشت سيصد وپنجاه ونه بندش درآموخت

مكر

مكريك بندكه در تعليم ان دفع انداختي مكر بونك كبي يرلرده كاه اتفاق معناسنه
دركوشه لغتده بوجقدر اما بونك كبي يرلرده همان خاطر كندي مراد در اضافت بيانيه
طريقيله باحرف صله جمال يكي لاميه از حرف بيان شاكرد معروف والف ونون ادات جمعيدر
ميلي يا حرف تنكير داشت طوتدي يعني بار ايدي پنجاه باء عجميك فتحيله وسكون نون ايله اللي
ديمكدر نه نونك ضمي وها يا اصليه ايله طقوز ديمكدر حاصلي اللي طقوز بندش ضمير شاكرده
راجعدر در حرف تأكيد آموخت فعل ماضي مفرد غايب لازمله متعدي بيلدي ديمكدر
بونده متعدي واقعدر فاعلي تحتنده استاده راجع ضميردر ومفعولي سيصد معطوفاتيله
وبند تمييز عدد در مكر ادات استثنا يك بند مستثنا كه حرف رابط صفت
در حرف ظرف تعليم آن مصدرك مفعولنه اضافتيدر دفع مصدر دركيدرمك
معناسنه انداختي انداخت لغتده آتدي ديمكدر اما بونك كبي يرلرده ايلمك
معناسنه تضمين اولنمشدر ويا حرف حكايه دربعض نسخه ده وتهاون كردي واقعدر
يعني اهمال ايدوب تكاسل ايدردي ديمكدر محصول تركيب اتفاقا مذكور كشتي كيرك
خاطري كوشه سي شاكردلردن برينك جمالنه ميل طوتدي يعني مايل اولدي حاصلي محبت
ايلدي واكا همتي وتعليم وتربيتي غيريلردن زياده اولدي اوچيوز اللي طقوز
بندي بوقدن اكا تعليم ايلدي حاصلي بلدوكي فنلردن برني اوكرتمدي غيريلرني
جميعا اوكرتدي يعني بر بندك تعليمنده اهمال كوستروب آني تعليمده دفع ايدردي
واوكرتمزدي حاصلي براويوني كوسترمده تعلل وبهانه كوسترردي زيرا بيلوردي
باشنه كلجكيني آموخت يرينه آموزانيد يازوب آموزانيدندن متعدي دربيوب
اما آموزيد آموزيدندن لازمدر آموختن كبي ديينلره دانستن لغتني اوكرنمليو
دركه غلط سويلمينه لر پس در صنعت وقوت برآمد وكسي را باو امكان
مقاومت نبودي تا بجايي كه پيش سلطان كفت استاد را فضلي كه بر منست
از روي بزركي وحق تربيتست والا بقوت ازو كمتر نيستم وبصنعت با او برابرم
پسردن مراد مذكور شاكرددر برآمد حد وغايه كلدي يعني صنعتده وقوتده
كماله ايريشوب سرآمد اقران اولدي كسي يا حرف وحدت ورا ادات تخصيص باحرف
مصاحبت او ضمير پسره راجعدر امكان مقاومت مصدرك مفعولنه اضافتيدر

رد ابن سيد علي وسروري وكافي

مقاومت بوندن قارشو قومقدر یعنی بوفندن بوکه کیمسه قارشو قویوب طورمز دی تا
انتهاء غایت ایجوندر بجدی یا حرف صله و یا حرف وحدت که حرف بیان بیش سلطان لامیه
کفت بسر دیدی استاد را راحرف تخصیص فضیلت زیاده لك و یا حرف وحدت که حرف
رابط صفت دوی بزرکی لامیه در حق تربیت که بوبله والاّ ادات استثنا بقوت
یا حرف ظرف و یا حرف مصاحبت از واستاددن کمتر اکسکرك و آز رق بصنعت
بقوت کبی در یا حرف مصاحبت او استاده راجعدر محصول ترکیب بر صنعت و
قوتده حد و غایته ایرشدی یعنی فنده و زورده کامل و سرآمد اولدی وهیچ
برکیمسه نك آنکله مقابله و قارشو قومغه امکان و مجالی یوق ایدی حاصلی فایق
الاقران و غالب الامثال اولدی برحده دك که برکون پادشاه اوکنده دعوای
مرد و تفرد فی الفن ایدوب دیدی استاد بمك بنم اوزریمه فضیلتی و رجحان و مزیتی
اولوغی یوزندن و استادم اولوب بکا فن کشتیه تعلیم ایلدوکی جهتدندر
حاصلی اوسنده حق تعلیمی اولدوغندندر والاّ قوتده اندن اکسك دکلم و صنعتده
انکله برابرم یعنی بوفنده هرنه که او بیلور سه بنده بیلورم و آنکله طوطوشمغه قادرم
ملك را این ترك ادب از وی بسند یده نیامد بفرمود تا مصارعت کنند
مقامی متسع معین کردند ارکان دولت و اعیان حضرت حاضر شدند جون
پیل مست درآمد بصدمتی که اکر کوه آهنین بودی از جای برکندی استاد
دانست که جوان از و بقوت برترست بدان بند غریب که ازوی نهان داشته
بود باوی درآویخت جوان دفع ان ندانست استاد بدو دست از زمین
برداشت و بربالای سر برد و بر زمین زد غریو از خلق برخاست ملك را را
ادات صله ترك ادب مصدر لك مفعولیته اضافتدر ازوی یعنی بسردن بسندیده
مقبول تا حرف تعلیل مصارعت مفاعل بابندن مصدردر کورشمك معناسنه
مقامی یا حرف وحدت متسع اسم فاعلدر افتعال بابندن واسع دیمکدر یعنی برکنش
یر معین بوندن مصدر مجیدر تعیین معناسنه جون ادات تشبیه پیل مست بیانیه یا
حرف مصاحبت صدمت لغتده کوده ایله وجدایله برنسنه یه طوقنمقدر اما
بونده هیبت و جلادت و عظمت مراددر یا حرف وحدت که حرف رابط صفت

کو

کوه اهنین بیانیه در آهن دمور و یا حرف نسبت و نون حرف تاکید دموره
منصوب یعنی دموردن طاغ برکندی بر حرف تاکید و کندی کاف عربیك فتحیله و یاء
حکایه ایله قوپاردی دیمکدر بند غریب بیانیه که حرف رابط صفت نهان کیزلو دیمکدر باحرف
صله وی بسره راجعدر آویخت یاپشدی دیمکدر نته که غلام عجمی قصه سنده بدو دست
در سکان کشتی درآویخت دید و کنده یاپشدی دیمکدر بونده ده ایله در قیاس بدو
دستش ایدی شینی ضمیر ایله لیکن اکثر نسخه ضمیرسز واقعدر قیدیدر دفع آن مصدرك مفعولنه
اضافتیدر جوان مبتدا ندانست خبری دفع آن مفعولی محصول ترکیب پادشاهه بسردن
مذکور ترك ادب مقبول و مطبوع کلمدی حاصلی استادی حقنده مذکور دعواسنی
بکنمدی پادشاه بویوردی کورشه لر یعنی امر ایلدی تاکیم استاد و شاکرد کورشوب طوتشه
لر بربیوك میدان و بر واسع مکان تعیین ایلدیلر ارکان دولت و اعیان حضرت
ملك حاضر اولوب کلدیلر و اوغلان مست فیل کبی میدانه کیردی بر هیبت و مهابتله
که اکر دمور دن طاغ اولسه یرندن قوپاردردی استاد بیلدیکه جوان قوتده اندن اعلا
در و اول بندغریب ایله و فق عجیب ایله که بسردن کیزلردی یعنی اندن بندی نهان طوتار
دی اوغلانه اول بند ایله یاپشدی جوان اول بندی دفع ایلمکه بیلمدی و د فعینه
مالك اولمدی استاد بسر ایکی ایله یردن قالدیردی و باشی اوزرینه ایلتدی و
یره اوردی خلقدن غریو و فریاد و فغان قالقدی نته که عادتدر ملك فرمود
تا استاد را خلعت و نعمت دادند و بسر را زجر و ملامت کردند که با پرورنده
خویش دعوی مقاومت کردی و بسر نبردی کفت ای خداوند استاد بزور و قوت
برمن دست نیافت بلکه در علم کشتی دقیقه‌ٔ مانده بود که از من دریغ همی داشت
امروز بدان دقیقه برمن دست یافت استاد کفت از بهر چنین روزکه می
داشتم که حکما کفته اند دوست را چندان قوت مده که اکر دشمنی کند بتواند
زجر بوندن قاقمق و آزارلمق معناسنه در با حرف مصاحبت پروردنده اسم فاعلدر
مربی معناسنه خویش اضافت لامیه در و دعوی مقاومت مصدرك مفعولنه اضافتدر
بسر نبردی باشا ایلتمدك برمن دست نیافت بنم اوزریمه غالب اولمدی دیمکدر دقیقه
دن مراد بر ادیون و بر بند در دریغ همی داشت اسیرکردی و قیصقنوردی

دیمکدر دوست را ادات مفعول چندان اولقدر دیمکدر مَدهَلِك دوست
مفعول اولی وقوت مفعول ثانیسی که حرف بیان دشمنی یا حرف مصدر توان فعل مضارع
مفرد غائب فاعلی مخشی دوسته راجع ضمیردر محصول ترکیب پادشاه بیوردی که
استاده خلعت ونعمت ویردیلر وبری زجر وملامت ایلدیلر که استادك وولی
نعمتکله دعوای مقاومت ومقابله ایلدك وباشچیقاده مدك وسوزینی اثباته قادر
اولمدك دیو بردیدی ای خداوند استاده روزبله زور تله بکا غالب اولوب اودرجه
ال بولمادی بلکه علمکسندنده بردقیقه قالمش ایدی یعنی بو فنده براو بون قالمش ایدی که
همیشه آنی بندن دریغ طوتاردی بوکون اول دقیقه ایله بکا غالب اولدی وظفر
بولدی استاد دیدی اول دقیقه بو مجلس بر کون ایچون صقلاردم که حکما وعقلا
دیمشلردرکه دوستکه اولقدر قوت وقدرت ویرمه که اکر دشمنلك ایلمك اولوب
کفران نعمت مسلکنه سالك اولورسه سکا ظفر بولمغه قادر اوله یعنی عداوته فرصت
بولمیه عداوت قصد ایدرسه نشنیده که چه کفت آن که از پرورده خود
جفا دید تتمه قول استاد در دیرکه ایشتمش میسك که نه دیدی اول که کندو بسلمه سندن
جفا وجور کوردی یعنی بسلمه سندن الچیکن نه دیدی وکه ایشتدکمی یعنی بو قطعه نك
فحواسنی ایشتدکمی قطعه یا وفا خود نبود در عالم یا مکر کس درین زمانه نکرد
یا بوندن ابتدا کلامه واقع اولان اما معناسنه در خود واو ومیله اسم ایله ادات
بیننده مشترکه بو ندا اندر اکرچه تکلف ایلکند و معناسنه اسم ولمقده قابلدر
نبود اولمدی دیو قدر معناسنه در یا حرف عطف مکر کاه معناسنه وادات تاکید
اولمقجایز واستثنا ایچون الا معناسنه اولمقده جایز کس مبتدا نکرد فعل نفی ماضی
مفرد غایب خبر مبتدا ودرین زمانه ظرف زمان محصول بیت یا عالمده هرکز وفا
یوقدر یعنی دنیاده وفا حقیقت دیدکلری هیچ یوقدر وهرکیز اولمامش حاصلی
بر فرددن وفا حقیقت وجوده کلمامش یا خود زمان سابقده دنیاده دلك وبونلك
زماننده وارمش اما بو زمانده هیچ برکمسه کیمسه یه اظهار وابراز ایلمدی حاصلی مهر وفا
وحقیقت یا دنیایی دیدیه هرکیز کلمامش ویا بر زمان وارمش اما بو زمانده عنقا وکیمیا
کبی موجود الاسم معدوم الجسمدر کس نیاموخت علم تیر از من که مرا عاقبت

نشانه نکرد کس مبتدا ونیاموخت فعل نفی ماضی علم تیر لامیه ومفعول صریح نیاموخت
درواز من غیر صریح وجمله فعلیه خبر مبتدا درکه حرف بیان مرا بنی دیمکدر نکردك
مفعول اولی ونشانه مفعول ثانیسی نکرد فعل نفی محصول بیت کیمسه بندن اوق علمینی
اوکرنمدی یعنی تیراندازلق علمینی تعلیم ایلمدی که عاقبت بنی نشان تیر ایلمدی یعنی هر
کیمسه یه کیم تیراندازلق فننی تعلیم ایلدم ایسه عاقبت بنی نشان تیر وهدف سهام ایلمکه
قصد ایلدی قصددن حصه یعنی کیمه کیم بر لطف وکرم واحسان ایلدم ایسه اندن بکا
اسات وشر وضرر دایرشدی دیمکدر نتکه حضرت بیورمشدر اتق شر من احسنت الیه
بوندن کثیر الوقوع حدیث شریف اولمغندر حکایت درویشی مجرد در کوشه
صحرایی نشسته بود پادشاهی بر وبکذشت درویش ازانجاکه فراغ ملك قنا
عتست سر برنیاورد والتفات نکرد وپادشاه ازانجاکه سطوت سلطنت بهم
برآمد وکفت این طایفه خرقه پوشان بر مثال حیوانند درویشی یا حرف وحدت
مجرد اسم مفعولدر تنفیل یا بندن کوشه صحرا لامیه دریا حرف وحدت پادشاهی
یا حرف وحدت ازانجا اول مقام ومرتبه دن دیمکدرکه حرف رابطه صفت
فراغ ملك لامیه وقناعته اضافت بیانیه سر برنیاورد دلك مفعولی والتفات
نکردك مفعول صریحی وغیر صریحی محذوف با وتقدیرینده درکه کنه سابقوکبی
سطوت سینك فتحی وطانك سکونیله قهر وغلبه معناسنه مصدر در نضر بابندن
سلطنته اضافتی لامیه در طایفه خرقه پوشان بیانیه خرقه پوش وصف ترکیبی
خرقه کیجی معناسنه یعنی یا لوقفتان کیجی والف ونون ادات جمع بر مثال حیوانند
اضافتی لامیه در محصول ترکیب بر درویش یعنی بر سالك مجاهد بر کوشه صحرا
خلقدن منقطع اولوب عزلت کزین وتنهانشین اولمشیدی اتفاقا درویش
اولدوغی مقامه بر پادشاه اوغرادی واول کوشه ده درویشی کوردی مکر
عالم مراقبه یه وارمش ایدی پس درویش اول مقامدن که فراغ ملك قناعتدر
یعنی ملك قناعت عالم وعالمیاندن فراغت بال ویردوکی جهتدن مراقبه
دن باشنی قالدرمادی وپادشاه وتوابعنه هیچ التفات ایلمدی وپادشاه
اول مقام وجهتدن که سلطنت وقهر وغلبه سبیدر یعنی سلطنت وقهردر

مذکوردن بری ... اعلی الرماة ... ایلدوکلری ...

دیمکده دوست را ادات مفعول چندان اولقدر دیمکدر مَدهُك دوست
مفعول اولی و قوت مفعول ثانیسی که حرف بیان دیمکدر یا حرف مصدر در تواند فعل مضارع
مفرد غایب فاعلی بخشد دوستدر راجع ضمیر در محصول ترکیب پادشاه بیوردی که
استاده خلعت و نعمت ویردیلر و برنی زجر و ملامت ایلدیلر که استادك و ولی
نعمتکله دعوای مقاومت و مقابله ایلدك و باشچقاده مدك و سوزینی اثباته قادر
اولمدك دیو بیردیلر ای خداوند استاد دوزبله و قوتیله بکا غالب اولوب اوزره دیکه
ال بولمادی بلکه علم کشتیدم بر دقیقه قالمش ایدی یعنی بو قدم براویون قالمش ایدی که
همیشه آنی بندن دریغ طوتاردی بوکون اول دقیقه ایله بکا غالب اولدی و ظفر
بولدی یا استاد دیدی اول دقیقهء بو بخلین برکون ایچون صقلردم که حکما و عقلا
دیمشلردر که دوستکه اولقدر قوت و قدرت ویرمه که اکر دشمنلك ایلمه اولوب
کفران نعمت مسلکینه سالك اولورسه سکا ظفر بولمغه قادر اوله یعنی عداوته فرصت
بولمیه عداوت قصد ایدرسه **نشنیده که چه کفت آن که از پرورده خود**
جفا دید تتمهء قول استاد در دیرکه اشتمش میسك که نه دیدی اول کمسنه و بیلمسندن
جفا و جور کوردی یعنی بسلمسندن الجیسی نه دیدی و که اشتمدکمی یعنی بو قطعه نك
فحواسنی اشتمدکمی قطعه **یا وفا خود نبود در عالم** **یا مکر کس درین زمانه نکرد**
یا بوندن ابتداء کلامدر واقع اولان اما معناسنه در خود واو دیمکدر اسم ایله ادات
بینده مشترکدر بونده اداتدر اکرچه تکلف ایلکند و معناسنه اسم و لمقده قابلدر
نبود اولمدی و بو قدر معناسنه در یا حرف عطف مکر کاه معناسنه و ادات تاکید
اولمق جایز و استثنا ایچون الا معناسنه اولمقده جایز کس مبتدا نکرد فعل نفی ماضی
مفرد غایب خبر مبتدا و درین زمانه ظرف زمان محصول بیت یا عالمده هرکز وفا
یوقدر یعنی دنیاده وفا و حقیقت دیدکلری هیچ یوقدر و هرکیز اولمامش حاصلی
بر فرددن وفا و حقیقت وجوده کلمامش یا خود زمان سابقده دنیاده ذلك و بونلك
زمانده وار ایمش اما بو زمانده هیچ برکمسه کمسه یه اظهار و ابراز ایلمدی حاصلی مهر و وفا
و حقیقت یا دنیای دنیه هرکیز کلمامش و یا بر زمان وار ایمش اما بو زمانده عنقا و کیمیا
کبی موجود الاسم معدوم الجسمدر **کس نیاموخت علم تیر از من** **که مرا عاقبت**

نشانه نکرد کس مبتدا و نیاموخت فعل نفی ماضی علم تیر لامیه و مفعول صریح نیاموخت
در و از من غیر صریح و جملهء فعلیه خبر مبتدا در که حرف بیان مرا بنی دیمکدر نکردك
مفعول اولی و نشانه مفعول ثانیسی نکرد فعل نفی محصول بیت کیمسه بندن اوق علمینی
اوکرنمدی یعنی تیر اندازلق علمینی تعلیم ایلمدی که عاقبت بنی نشان تیر ایلمدی یعنی هر
کیمسه یه کیم تیر اندازلق فننی تعلیم ایلدم ایسه عاق
قصد ایلدی قصه دن حصه یعنی کیمه کیم بر لطف
اسائت و شر و ضر رایرشدی دیمکدر ننك حضر
بوندن کثیر الوقوع حدیث شریف اولمز
صحرایی نشسته بود پادشاهی بروبکذشت
عنت سر برنیاورد و التفات نکرد و پاد
بر آمد و کفت این طایفهء خرقه پوشان
بحر اسم مفعولدر تعلیل یا بندن کوشه
یا حرف وحدت از انجا اول مقام و
فراغ ملك لامیه و قناعت اضافت بیا
نکردك مفعول صریحی و غیر صریحی محذ
سطوت سینك فتحی و طانك سکونیل
سلطنت اضافتی لامیه در طایفهء خ
خرقه کیجی معناسنه یعنی یالو فقنان کیم
اضافتی لامیه در محصول ترکیب بر د
خلقدن منقطع اولوب عزلت کد
اولدوغی مقامه بر پادشاه اوغراد
عالم مراقبه یه وارمش ایدی پس درویش اول
یعنی ملك قناعت عالم و عالمیاندن فراغت بال ویردوکی جهتدن مراقبه
دن باشینی قالدرمادی و پادشاه و توابعینه هیچ التفات ایلمدی و پادشاه
اول مقام و جهتدن که سلطنت و قهر و غلبه سبید ریعنی سلطنت و قهردن

مذکور دن بر عورت [illegible] سیدر کرا [illegible]
اعلا الرماة [illegible] شرح [illegible]
[illegible] ما زیلدی

احمد بك
حسن بك
عزیز
نعمت
محمود
نخبه
مصطفی
سلیم
صالح
رشید
احمد
علی
جمیل

دیمکدر دوست را ادات مفعول چندان اولقدر دیمکدر مَدهُك دوست
مفعول اولی وقوت مفعول ثانیسی که حرف بیان دشمنی یا حرف مصدر توانذ فعل مضارع
مفرد غایب فاعلی مخسندن دوسته راجع ضمیر در محصول ترکیب پادشاه بیوردی که
استاده خلعت ونعمت ویردیلر وبسری زجر وملامت ایلدیلرکه استادک وولی
نعمتکله دعوای مقاومت ومقابله ایلدک وباشچقاره مدك وسوزینی اثباته قادر
اولمدك دیو بیردیلر ای خداوند استاد دوز بله زور ایله بکا غالب اولوب اوزره
ال بولمادی بلکه علم کشتیدن بردقیقه قالمش ایدی یعنی بوقدر براوبون قالمش ایدیکه
همیشه آنی بندن دریغ طوتاردی بوکون اول دقیقه ایله بکا غالب اولدی وظفر
بولدی استاد دیدی اول دقیقه‌ی بو مجلس برکون ایچون صقلردم که حکما وعقلا
دیمشلردر که دوستکه اولقدر قوت وقدرت ویرمه که اگر دشمنلك ایلمه‌لو اولوب
کفران نعمت مسلکنه سالك اولورسه سکا ظفر بولمغه قادر اوله یعنی عداوته فرصت
بولمیه عداوت قصد ایدرسه شنیده‌ئی که چه گفت آن که از پرورده‌ٔ خود
جفا دید تتمه‌ٔ قول استاددر دیرکه ایشتمشمیسك که نه دیدی اول که کندو بسله‌سندن
جفا وجور کوردی یعنی بسله سندن الجنیق نه دیدی وکه ایشتدکمی یعنی بو قطعه‌نك
فحواسنی ایشتدکمی قطعه یا وفا خود نبود در عالم یا مگر کس درین زمانه نکرد
یا بونده ابتداء کلامده واقع اولان اِمّا معناسنه در خود واو مجیله اسم ایله ادات
بینده مشترکدر بونده اداتدر اگرچه تکلف ایله کندو معناسنه اسم اولمقده قابلدر
نبود اولمدی و بو قدر معناسنه دریا حرف عطف مگر کاته معناسنه وادات تأکید
اولمق جایز واستثنا ایچون الّا معناسنه اولمقده جایز کس مبتدا نکرد فعل نفی ماضی
مفرد غایب خبر مبتدا ودرین زمانه ظرف زمان محصول بیت یا عالمده هرگز وفا
بوقدر یعنی دنیاده وفا حقیقت دیدکلری هیچ بوقدر وهر گیز اولمامش حاصلی
بر فردده وفا وحقیقت وجوده کلممش یا خود زمان سابقده دنیاده دللك وبونلك
زمانده وارمیش اما بو زمانده هیچ برکیمسه کیمسه‌یه اظهار وابراز ایلمدی حاصلی مهر ووفا
وحقیقت یا دنیای دنیه هرگیز کلممش ویا بر زمان وارمیش اما بو زمانده عنقا وکیمیا
کبی موجود الاسم معدوم الجسمدر کس نیاموخت علم تیر از من که مرا عاقبت

نشانه نکرد کس مبتدا ونیاموخت فعل نفی ماضی علم تیر لامیه ومفعول صریح نیاموخت
در وازمن غیر صریح وجمله فعلیه خبر مبتدادر که حرف بیان مرا بنی دیمکدر نکردك
مفعول اولی ونشانه مفعول ثانیسی نکرد فعل نفی محصول بیت کیمسه بندن اوق علمینی
اوکرنمدی یعنی تیراندازلق علمینی تعلیم ایلمدیکه عاقبت بنی نشان تیر ایلمدی یعنی هر
کیمسه‌یه کیم تیراندازلق فننی تعلیم ایلدم ایسه عاقبت بنی نشان تیر وهدف سهام ایلمکه
قصد ایلدی ... ایسه اندن بکا
اسات ... تر من احسنت الیه
بوندن ... یعنی مجرد درگوشه
صحرایی ... فراغ ملك قنا
عنت ... سلطنت بهم
برآمد ... دشی یا حرف وحدت
مجرد اسم ... وحدت یا دبجه نشانه
یا حرف و... رابط صفت
فراغ ملك ... مفعولی والتفات
نکردك مفـ... ردکه کنه سابوکبی
سطلوت ... ددر نضر باندن
سلطنت اضـ... پوش وصف کدبده
خرقه کبی معنـ... جمع بر مثال جواند
اضافتی لام... مدبر کوشه صحرا
خلقدن منـ... انقاقادروش
اولدوغی مـ... نی کوردی مگر
عالم مراقبه‌یه ... ملك قناعتدر
یعنی ملك قـ... نی جهتدن مراقبه
دن باشینی قالدرمادی وپادشاه وتوابعنه هیچ التفات ایلمدی وپادشاه
اول مقام وجهتدنکه سلطنت وقهر وغلبه سبیدر یعنی سلطنت وقهر

وغلبه‌سی جهتندن حاصلی پادشاهلق قهارلق اولدوغی جهتدن منقبض و بخضور اولدی یعنی رنجیده خاطر اولدی و دیدی یعنی پادشاه اولانلره سویلدی که بو خرقه‌پوشلر طائفه‌سی یعنی صوفیون طائفه‌سی وعباپوش زمره‌سی امثال حیوانانده‌که مقادیرنه‌سی بیلمزلر و شاه و کدایی برابر کوردکلری از انجانی ازان سبب معناسنه اخذ ایدنلر لغة واصطلاحه مخالف سویلمشلردر اذان مقام وازان جهت معناسنه ازان سبب ظن ایلمشلر و سطوت سلطنتی قوت سلطنت ایله شرح ایلین ضعیف سویلمش وزیر گفت پادشاه‌ا روی زمین بر تو گذر کرد چرا خدمت نکردی و شرط ادب بجای نیاوردی گفت بگو ملک را توقع خدمت از کسی دار که توقع نعمت از تو دارد و دیگر بدان که از بهر پاس رعیتند نه رعایا از بهر طاعت ملوک

وزیر مذکور پادشاه بویله دیجک وزیر کلدی درویش مجرده دیدی ای درویش پادشاه روی زمین اضافتلری لامیه‌لردر یعنی یر یوزینک پادشاهی دیمکدر گذر اسم مصدردر گذر یدندن او غرامه معناسنه کرد فعلیدر او غرادی دیمکدر خدمت نکردی خدمتدن مراد بوندن تعظیمدر یعنی تعظیم ایلمدک دیمکدر شرط ادب لامیه‌در بجای با حرف صله و جای محل معناسنه‌در نیاوردی فعل نفی ماضی مفرد مخاطب کتورمدک دیمکدر گفت درویش وزیره دیدی بگو ملک را را حرف مفعول ملکه سویله دیمکدر توقع تفعل بابندن مصدردر امید معناسنه خدمته اضافتی مصدرک مفعولنه‌در کسی یا حرف وحدت دار فعل امر مفرد مخاطب دردار یدندن طوت دیمکدر که حرف رابط صفت توقع نعمت توقع خدمت کبیدر اعرابده دارد فعل مضارع مفرد غائب طوتار دیمکدر واو حرف عطف دیگر دخی بدان درویش وزیره خطاب ایدوب دیر بیل و آگاه اول که حرف بیان بهر ادات تعلیلدر لاجل معناسنه پاسه اضافتی لامیه‌در پاس پای عجمیله اسمدر حفظ معناسنه پاسیدندن مشتق قورومق معناسنه رعیته اضافتی مصدرک مفعولنه‌در ونون و دال ادات جمعدر ملوک اعتباریله نه حرف نفی رعایانک فتحیله رعیتک جمعیدر معلوم اوله که ناقصدن فعیله وزنی اوزره کلن اسم فعالا وزنی اوزره جمع اولور مثلا قضیه و هدیه و ثنیه جمعلری قضایا و هدایا و ثنایا کلور فانک فتحه‌لریله فتدبر طاعت ملوک مصدرک

مفعولنه اضافتیدر محصول ترکیب وزیر پادشاهدن مذکور مصاحبتی ایشیدیجک دیدی ای درویش یریوزینک پادشاهی سنک اوستکا او غرادی نیچون تعظیم ایدوب خدمت ایلمدک و شرط ادبی یرینه کتورمدک درویش وزیره دیدی پادشاهه سویله ودیدی پادشاه خدمت امیدینی برکسه‌دن طوت که اول سندن نعمت امیدینی طوتار دخی ای وزیر بیل که پادشاهلر رعیتی حفظ وصیانت ایچوندر رعایا سلاطینه خدمت ایچون دکلدر قطعه پادشه پاسبان درویشست گرچه نعمت بفر دولت اوست پادشه مبتدا پاسبان بان ادات فاعلدر حفظ معناسنه قوروجی دیمکدر حافظ معناسنه درویشه اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر و خبر مبتدادر نعمت مبتدا با حرف مصاحبت سببیتی متضمن فر بوندن قوت معناسنه‌در ونشدیده ضرورت وزن ایچوندر دولته اضافتی لامیه‌در واوست لفظنده ده بویله‌در بعض ما بعدیله خبر مبتدادر محصول بیت پادشاه درویشک یعنی فقرا و رعایانک پاسبانیدر یعنی ظلمه‌نک شرندن حافظ و حامیدر اگرچه نعمت و حضور فقرا و رعایا پادشاهک دولتی قوتیله‌در یعنی سایهٔ حمایتنده آسوده حال و مرفه البال کچینورلر گوسفند از برای چوپان نیست بلکه چوپان برای خدمت اوست گوسفند کاف عجمک ضمی و واو و سینک سکونی و فانک فتحیله قیونه دیرلر عربجه غنم دیرلر غینی و نونک فتحه‌لریله فاء برینه بائله ده لغتدر برای یای اصلیه ایله ادات تعلیل و تخصیصدر چوپان جیم و بای عجمیله معروف گوسفند مبتدا برای چوپان لامیه و نیست خبر مبتدادر بل حرف اضراب که حرف بیان چوپان مبتدا برای خدمت اوست لامیه‌لر و خبر مبتدا محصول بیت اولکی توضیح و تنویر ایدوب بیورددیقیون چوپانه خدمت ایچون دکلدر بلکه چوبان قیونه خدمت ایچوندر نهایتی سود ایله و یاغی ایله منتفع اولورلر یعنی آنکله فائده‌لنورلر قطعه اخری یکی امروز کامران بینی دیگری را دل از مجاهده ریش یکی تقدیری یکی را در دیگری را قرینه‌سیله بیننک مفعولی اولور دار امروز ظرف زماندر کامران وصف ترکیبیدر را نیدندن مراد سوریجی دیمکدر مفعول ثانیدر بینی فعل مضارع مفرد مخاطب کورسک دیمکدر دیگری یا حرف وحدت و را ادات مفعول بر مفعولدر بیننک مفعول اولی و دل مفعول ثانیسی از مجاهده مفعول غیر صریحی و ریش صریحی

ردشمعی وکافی

ردشمعی

مفعولنه

محصول بيت دنياده بر شخصي بوكون كامران وكامبين كوردسك يعني عيش وعشرت
وذوق وصفاده بر مراد وخوشحال ومسرور ومرفه البال كوردسك وبر غيريسني وبا
غيريسنك بورده كيبي مجاهده وددده والمدن مجروح كوردسك يعني دنيانك حالي
بويله دركيمي ناز ونعمتده وكيمي هوان وذلتده در روزكي چند باش تا بخورد
خاك مغز سر خيال انديش روزكي كاف حرف تصغير ويا حرف وحدت چندبچه
ديمكدر باش فعل امر مفرد مخاطب صبر ايله ديمكدر تا حرف تعليل ويا حرف غايت بخورد
فعل مضارع مفرد غايب تاكيم ييه خاك فاعلي مغز يني وايلك سره اضافتي لاميه
در وخيال انديشه لاميه ويا بيانيه ايكي اعتبار ايله خيال انديش وصف تركيبيدر انديشيد
محصول بيت برنيجه كونجكز صبر ايله تاكم طپراق خيال انديشنك باشينك بيني سني ييه ويا
خيال انديش باشنك بيني سيني ييه يعني برنجه كون جوريسوب طپراق اولنجه صبر ايله فرق
شاهي وبندكي برخاست چون قضاي نوشته آمد پيش فرق شاهي مصدركي
فاعليه اضافتيدر بندكي معطوف در شاهيه برخاست قالقدي ورفع اولندي
چون ادات تعليل قضا حكم ازلي نوشته يه اضافتي بيانيه پيش بوندن اوك ديمكدر
محصول بيت پادشاهلق وبندهلك فرقي قالقدي يعني ارالرينده تمييز وتخصيص قالمدي
چونكه خدانك قضاي نوشته سي اوكلرينه كلدي يعني ايكيسينكده موت مقدري كلكله
مابينلرينده تفاوت وتغاير قالميوب برابر اولديلر اركسي خاك مرده باز كند
نشناسد توانكر از درويش كسي يا حرف وحدت خاك مرده لاميه درمجاز اخاك
مرده دن مراد قبريده باز كند كافك فتحيله اولنجه قزه ديمكدر بس باز تاكيد ايچون كلمش
اولور وكافك ضميله اولنجه مجموع مركب آچه ديمكدر نشناسد فعل نفي استقبال اكلامز
وتخصيص ايلمز ديمكدر توانكر مفعول صريحي واز درويش غير صريحي محصول بيت اكر بركسه
مرده نك مقبره سني آچه يعني قزسه غني يي فقيردن تخصيص وتمييز ايلمز يعني طپراغه كيردكدن صكره
ايكيسينك اراسني يعني مابينلريني فارق اولمز مقبره يا بوسيله كفنلر درکه پادشاهك
وبعض اغنيانك مقبره سني طاشيله ويا كرمد ايله ويا كريج يا پديلر واوستونه ايچه كفنلر
صررلر اما درويشك بوحاللري اولمز ليكن لاشه لري برابر اولور وبعض نسخه ده با
ازخاك مرده باز كنند نشناسند توانكر از درويش جمع صيغه لريله باز كنند فعليني جمع

مخصص

ردد سروري
تخصيص ايلين اوچ جهتدن خطا ايلمش ضميرة تخصيص وكرددندن اشتقاقده وفتح كافي
ترجيح ايلينه دخل ايلمه سندن كنند كاف عربينك فتحيله كندندن فعل مضارع مفرد در ديبي
مرجح فتح كافه ابن سيدعلي
حكم اشتقاقده خطا ايلمش زيرا كند كاف عربينك فتحيله كنيدندن مشتقدر نته كه سابقا
رد شمعي
قاعده اشتقاق بيان اولنمش ايدي باز كندك معناسنه كاف عربينك ضميله اولدوغي
تقديرجه آچه يعني كشف ايليه ديمكدر كيرو ايليه ديبن حق ادايه مالك دكل ايمش ملك دارا
رد شمعي
كفتا درويش استوار آمد كفت از من چيزي بخواه كفت آن ميخواهم كه دكر زحمت
من ندهي كفت مرا بندي بده كفت كفتار بوندن كلام معناسنه در استواره همزه
نك ضمي وسينك سكوني وتانك ضمي ايله محكم ديمكدر زحمت من مصدرك مفعولنه اضا
فتيدر ندهي فعل نفي مستقبل مفرد مخاطب محصول تركيب پادشاهه درويشك كلامي
محكم يعني مؤثر كلدي ودرويشه ديدي بندن برنسنه استه درويش ديدي آني استرم كه
دخي بكا زحمت ويرميه سن پادشاه ديدي بكا برنصيحت ويردرويش ديدي بيت
درياب كنون كه نعمت هست بدست كين دولت وملك ميرود دست بدست
درياب فعل امر مفرد مخاطبدر دريابيدندن دريافتن دن ديبن ويافتن دن ديبي
ردد سروري وابن سيدعلي
حرف در سزا صابت ايلمه مثللو لفظ مشتركدر اكلمقله تدارك بيتنده آكلمه وتدارك
ردد سروري وابن سيدعلي
ايله ديمكدر ايرشمك اكلمق ودويمق معناسنه در ديبن اكسك سويلمش فهم ايله ديبي
ده كذالك كنون شمدي ديمكدر كه حرف بيان ويا حرف تعليل نعمت تاء خطاب معنا
جهتنده دسته مقيد در بدست تقديرندن كبي كه حرف تعليل واين اسم اشارتدر
دولته ملك ميمك ضميله سلطنت ومملكت معناسنه در ميرود فعل مضارع مفرد غايب
فاعلي دولت وملكه راجع تحتنده ضمير در على سبيل البدل دست بدست تقديري
از دست بدست درالدن اله ديمكدر محصول بيت آخرته لازم اولان احوالي
تدارك ايدوب قايركما الكده نعمت ودولت وار يعني فرصت الده ايكن فوت
ايلمه كه صوك پشيمانلق اصلي ايلمز زيرا بو نعمت وملك ودولت الدن كيدبه يعني
سندن اوتلر ولا تلوك الندن قلمدوغي كبي سنكده النده قالماز حكايت
يكي را از وزراي پيش ذو النون مصري رفت وهمت خواست كه روز
شب بخدمت سلطان مشغولم وبخيرش اميد واروز عقوبتش ترسان

ذو النون بگریست وگفت اگر من از خدای تعالی چنین ترسیدمی که تو
از سلطان از جملهٔ صدیقان بودمی بیتی بوندن قبل معناسنده در ذو النون
دیکلهٔ دنیاده ایکی کیمسه مشهوردر بریسی انبیادندر که حضرت یونس پیغمبردر وبریسی
اولیادندر که ذو النون مصری حضرتلریدر ذو النونی مشایخ تذکره لرینده طبقهٔ
اولی ده یازدیلر واسم شریفی ثوباندر وکنیتی ابو الفیض ولقبی ذو النوندر وذو النون
لقبیله ملقب اولمسنده وجه تفصیله محتاجدر انک ایچون ترک ایلدک ترسیدمی و
بودمی یالری حکایت ایچوندر محصول ترکیب وزیرلردن بریسی ذا النون مصریلک
یاننه واردی وهمت دیلهدی که کیجه کوندوز پادشاهک خدمتنه مشغولم ودنی
خیر وحسناتنه امیدوارم یعنی امیدلویم وعقوبت عذابندن قورقارم ذو النون
بوسوزی ایشیدیجک اغلادی ودیدی اگر بن اللهدن بو مخلصین قورقدیم که سن
پادشاهدن قورقرسک صدیقلردن بریسی اولوردم قطعه گر نبودی امید راحت
ورنج ﴿ پای درویش بر فلك بودی نبودی فعل نفی ماضی ویاحرف حکایه امید
راحت اضافتی مصدرك مفعولنهدر رنج راحته معطوفدر بر مضاف تقدیریله
یعنی بیم رنج پای درویش لامیه درویشدن مراد عابد وزاهددر بر حرف استعلا فلك
معروف بودی فعل ماضی حکایت حال محصول بیت اگر راحت ونعمت امیدی والمید
یعنی جنتده راحت وحضور امیدی اولمایدی وجهنمده عذاب وعقاب قورقوسی
اولمایدی یعنی اگر عباد وزهاد صدق نیت وخلوص طویتله مجرد خدانک عبادته
وطاعته استحقاقی ایچون وذاتنک تعظیم وتبجیل واجلاله لیاقتی ایچون عبادت
ایلسهلر درویشک ایاغی فلك اوزره اولوردی یعنی مذکور شرطله عباد وزهاد
خدایه عبادت ایلسهلر ملایکه مقربین کبی عرش عظیمده سیر ایدرلردی حاصلی مقبول
خدا اولورلردی یعنی مراتب عالیهیه واصل اولورلردی ور وزیر از خدا بترسیدی
همچنان کز ملك ملك بودی ور اصلی وار ایدی ضرورت وزن ایچون تخفیف
قلندی بترسید با حرف تأکید ویاحرف حکایت قورقیدی دیمکدر مصراع اول ثانیه
مرهوندر همچنان انجلین دیمکدر کز ملك اصلی که از ملك در ضرورت وزن ایچون
تخفیف قلندی ملك بودی ملك اولوردی یعنی ملك کبی مکرم ومعزز اولوردی

زیرا ملایکه خدادن زیاده قورقارکه دائما نظرنده وحضورنده در واگر وزیر
پادشاهدن قورقدوغی کبی خدادن قورقیدی ملك کبی معزز ومکرم ومبجل اولوردی
حاصلی حضرت عیسی کبی عوایق وعلایقدن دنیادن پاك ومجرد اولوب فلکه عروج ایدوب
ملك مرتبهسنی بولوردی ور بونده کر یازنلر شرطی شرطه عطف ملاحظهسین ایلمشلر
بعض شراح بو بیتك مصراع ثانیسی چو ملك بر فلك ملك بودی یازوب لامك کسریله
اوقیدیلر وتجلیل ثانیسنده واگر قافیه رعایتی اولمایدی ایکنجیده کسر لامك وجهی
وار ایدی دیمش واکثر صحیح نسخهلرده مذکور مصراعك بدلی همچنان کز ملك ملك
بودی اولینك کسری وثانینك فتحیله دیمش صحیح نسخهلرده اولمانی ترك ایدوب غیر صحیحی
یازمسی غرایبدندر بونك صحتنی بیلوب اکا اعتراف ایلدکدن صکره حکایت پادشاهی
بکشتن بی گناهی فرمان داد گفت ای ملك بموجب خشمی که ترا بر منست آزار خود
مجوی گفت چگونه گفت این عقوبت بیك نفس بر من بر آید وبزهٔ آن بر تو
جاوید بماند پادشاهی یاحرف وحدت بکشتن باحرف صله بی گناهی اضافتی لامیهدر
بر مضاف تقدیریله شخص بی گناه دیمکدر حاصلی مصدرك مفعولنه اضافتیدر ویا
حرف وحدت فرمان داد فرمان ویردی یعنی بیوردی گفت بی گناه دیدی ای پادشاه
باحرف مصاحبت موجبده فتح جیم وکسر جیمه جایزدر فتحله مقتضا معناسنه وکسریله
سبب معناسنه خشمی بر اضافتی لامیهدر ویاحرف وحدت که حرف رابط صفت
ترا سنك دیمکدر آزار خود مصدرك مفعولنه اضافتیدر مجوی فعل نهی مخاطب
جو بیدندندر دیلمه دیمکدر چگونه نه وجهله ونتك کبی دیمکدر عقوبت بونده عذاب
معناسنهدر بیك باحرف ظرف نفس کندی معناسنه وساعت معناسنه اولمق جایزدر
بر آید حاصل اولور دیمکدر یعنی تیز بجر وبزهٔ آن اضافتی لامیهدر بزه بای عربینك فتحیله
گناه معناسنهدر جاوید ابدی حاصلی باقی ودایم بماند فعل مضارع مفرد غایب
قالور دیمکدر ماندندن مستقبلدر ماندندن دینلر غلط ایلمشلر محصول ترکیب بر
پادشاه بر بی گناه مظلومی قتل بیوردی اول مظلوم دیدی ای پادشاه بنم اوزریمه
اولان خشم وغضبك سببیله ومقتضاسیله حاصلی بنی قتل ایلمکله کندوکی انجیدوب
آزار ایلمه زیرا حدت نفس مقتضاسیله بنی هلاك ایدرسك لیکن سن بندن زیاده

رد ابن سید علی ۵ و سروری
وکاتبی ۵ و شمعی

رد ابن سید علی

رد ابن سید علی ۵ و سروری

زحمت و ضرر چکورسک پادشاه دیدی سنی قتل ایلمکله بن نه وجهله متضرر اولورم
مظلوم دیدی بکا اینجکک عذاب و عقوبت بنم او زرمدن بر آنده و بر نفسده تمام
اولور یعنی بر نفسده اتک المندن قورتولورم اما انک کناهی ابدالاباد سنک اوزرکده
قالور زیرا قتله مستوجب دکلم که بنی قتل ایلمکله سن آخرتده معذب اوله سک **دوران**
بقا چو باد صحرا بکذشت * تلخی و خوشی و زشت و زیبا بکذشت دوران بقا لامیه
زمان بقاده بکلر یعنی زمان حیات زیرا بقادن مراد حیاتدر چو ادات تشبیه در باد صحرا
لامیه صحرا ایه تخصیص ضرورت وزن ایچون و قافیه ایچوندر والا باد مطلقا سریع المرور
در صحرایه و عمرانه نسبتی برابردر بکذشت با حرف تأکید کذشت فعل ماضی مفرد غایب
کچدی دیمکدر بونک کبی یرلرده اولاجاغنی اولمش یرینه تنزیل ایدوب ماضی فعلیله
تعبیر ایدرلر نته که قرآن شریفده مواضع عدیده ده خصوصا قیامت احوالنده واقعدر
بس بونده بکذرد معناسنه در ویروب بو مقوله مواضعده معنای مضی معتبر دکلدر
دیو کچدی دیلره دخل ایدن بی وجه سویلمش زشت چرکین زیبا لغتده براشقه در
اما بونده خوب معناسنه در ضرورت وزن و قافیه ایچون زیبا دیمش محصول بیت
زمان حیات بی ثبات باد صحرا کبی سرعتله کچدی یعنی باقی قلمدی حاصلی عمر هر نقدر که
ممدود و مطول ایسه ده دوکمسی مقرردر پس کچمش حکمنده در ایدی دنیاده لذت
و لذتسزلک و کوزل و چرکین هر نه ایسه کچدی کندی باقی قالمدی یاء مصدریلر ضرورت
وزن ایچوندر والا زشت و زیبا یه نسبت یالازم دکل یعنی آجی و طتلو و چرکین
و کوزل دنیادن کچوب کتدی باقی قالمدی **بنداشت ستمکر که ستم بر ما کرد * خ**
در کردن او بماند و بر ما بکذشت بنداشت ظن ایلدی ستمکر ستم ظلم و کرکاف
عجمک فتحیله کاردن مخففدر ادات فاعلدر جی معناسنه ستمجی یعنی ظلمجی معناسنه که حرف
بیان بر حرف صله کردن بیون ضمیره اضافتی لامیه در بماند فعل ماضی قالدی دیمکدر
بر ما ازما محصول بیت ظالم ظن ایلدیکه بیزه ظلم ایلدی یعنی خیال ایلدیکه جور و جفا
بیزه ایدوب کندی حضور و صفا سوردی لکن خبری یوقکه بیزدن بر آنده کچوب
کندی و کناه و مظلمه سی ایدی کندونک بوینده قالدی زیرا دنیاده بدنام اولوب
آخرتده عذابه چکر العیاذ بالله من غضب الله **ملک را نصیحت او سود مند آمد**

د

ردکانی

و از سر خون او درگذشت و عذر خواست پادشاه بی کناهک نصح و پندی
فایده لو کلدی یعنی تأثیر ایلدی و انک قتلی سوداسندن کچدی یعنی قتلدن عفو ایلدی
و عذر دیلدی بکه سنی ناحق یره قتل ایدوب اولو کناهه ارتکاب ایدیوردم که آخرتم اوینی
بیقایوردم زیرا قتل نفس بغیر حق ایدیوردم دیدی حاصلی لطف و احسانله خاطرن تسلی
ایلدی **حکایت وزرای نوشیروان در مهمی از مصالح مملکت اندیشه میکردند
وهر یکی بر وفق دانش خود رائی میزد و ملک نیز همچنین اندیشه میکرد بزرجمهر را
رای ملک اختیار افتاد وزیران در سرش گفتندش رای ملک را چه مزیت دیدی
بر فکر چندین حکیم گفت بموجب آنکه انجام کار معلوم نیست و رای همکنان در
مشیت خداست که صواب آید یا خطا پس موافقت رای ملک اولیترست تا اگر
خلاف صواب آید بعلت متابعت او از معاتبت او ایمن باشم** مهم بونده ضروری
معناسنه در و یا حرف وحدت مصالح مصلحتک جمعیدر مملکته اضافتی لامیه در
اندیشه فکر معناسنه در میکردند حکایت حال ماضیه در ایلرلردی دیمکدر و فق مصدر
در موافق معناسنه دانشه اضافتی و خوده لامیه لردر رائی یا حرف وحدت میزد
فعل حکایت ماضی اوردردی دیمکدر نیز دخی معناسنه در همچنین و ز آکبی دیمکدر میکرد
فعل حکایت ماضی ایلردی دیمکدر فاعلی ملکدر بزرجمهر را را ادات صله رای
ملکه لامیه در افتاد دوشدی یعنی واقع اولدی معناسنه فعل ماضی مفرد غایبدر معلوم
اولکه می ایله مصدر فعل ماضیلر حکایت حال ماضیه دلالت ایدر پس بونلره ماضی حکایه
معناسنی ویرنلر می حرفنک معناسنی ضایع ایلمشلر وزیران مبتدادر سر یعنی خفیه گفتندش
ضمیر بزرجمهره راجع و فعلک فاعلی وزرا و جمله فعلیه خبر مبتدادر رای ملک را را
ادات تخصیص ملک ملک رائینک دیمکدر مزیت میمک فتحی و زانک کسری و یاء مشدده
فتحیله فضیلت یعنی آرتقلق معناسنه در بو بر مصدردر که فعلی یوقدر یعنی مستعمل دکلدر
گفت بزرجمهر دیدی با حرف مصاحبت موجب جیمک کسریله سبب دیمکدر و فتحیله مقتضا
معناسنه در آن لفظنه اضافتی لامیه که حرف بیان انجام آخر و صوک معناسنه در
کاره اضافت لامیه در انجام مبتدا و نیست خبری و رای مبتدا همکنانه اضافتی لامیه در
همکنان هانک فتحی و میمک سکونی و کاف عجمیک کسریله جمیع معناسنه اسدر مشیت ازلدن

رد شمعی وکانی

معناسنه مصدردر یعنی مصدر دیمکدر الکهه اضافتی لامیه در جمله ظرفیه خبر مبتدا که حرف بیان
صواب دوغری وخطا اکری پس شرطک جوابینه داخلدر ولان فا معناسنه در موافقت
رای ملکه لامیه لر ومبتدای کلام اولیتر ست خبرنا حرف تعلیل خدف فصواب مصدر
مفعولینه اضافتیدر با حرف مصاحبت علی متابعت لامیه معاینت او مصدرک
فاعلینه اضافتیدر ایمن همزه نک ومیمک کسریله واد الرنک سکون یا ایله امین معناسنه
درباشیم فعل مضارع متکلم مع الغیردر باشیدندن بوندن اولاوز دیمکدر محصول
ترکیب نوشیروانک وزیرلری امور مملکت ومصالح دولت خصوصنده بر مهم امرده
وضروری حالده تدبیر ومشاورت ایدرلردی وهربری کند وبیلدوکی اوزره
بر رای وتدبیر ایدردی بادشاهده بونلرکبی بر رای وتدبیر ایدردی بزرجمهره
بادشاهک رای وتدبیری مختار واقع اولدی یعنی انک راینی ترجیح ایلدی سائر
وزیرلرک رای وتدبیرینه وزیرلر بزرجمهره خفیة دیدیلر بادشاه رای وتدبیرینک
نه فضیلتینی ونه مزیتنی کوردک بوقدر حکیمک فکر وتدبیری اوزره بزرجمهر دیدی
اول سبب ایله ترجیح ایلدم بادشاه فکرینی که ایشک صوکی معلوم دکلدر وجمیعنک
فکر وتدبیری الکهه ارادت ومشیتنده در که صوابمی کله ویاخطامی کله یعنی جمیع
تدبیر وتصرف خدانک ارادتینه مفوضدر صوابمیدر خطامیدر اندن غیری کسه
بیلمز پس بادشاهک رای وتدبیرینه موافقت ایلمک اولیدر تا اکر رای صواب مخالف
کلورسه اکا متابعت سببیله معاتبندن وخشم وغضبندن امین اولاوز مثنوی
خلاف رای سلطان رای جستن ؛ بخون خویش باشد دست شستن خلاف
رای سلطان اضافتلری لامیه لردر رای جستن مصدرینک مقدم مفعولیدر بخون
با حرف مصاحبت خون خویش لامیه در دست شستن مصدرینک مفعول غیر صریحی و
دست صریحی محصول بیت بادشاهک رای وتدبیرینه مخالف تدبیر استمک یعنی انک
ایلدوکی تدبیره مخالف تدبیره طالب ولحق کندی قانیله الیو مقدر یعنی بادشاهه
مخالفت ایلمک کندو باشندن وجانندن کچمکدر زیرا اولو الامره اطاعت لازمدر
اکر خود روز را کوید شبست این ؛ ببباید کفتن اینک ماه وپروین خود ادات
تأکید روز را را ادات مفعول کوید ک مفعول اولی وشبست نا نیسی وای

اسم

اسم اشارتدر شبه با حرف استقبال باید فعل مضارع مفرد غایب کرک دیمکدر
بایدندن با بیتن دن دینیلر خطا ایلمشلر اینک اشته دیمکدر پروین اولکر یلدیزه
دیرلر محصول بیت اکر بادشاه فرضا روز روشنه بوکیجه در کوندز دکلدر دیرسه
اکا موافقت ایدوب کلامینی تصدیق وتأیید ایدوب کرچکدر بودر دوغیکز
حقیقت حال اینته آی واینته اولکر کوریبوب اشکاره طورر دیمک کرک
ظاهر بودر که حضرت شیخک بیوردوغی ظلم وجوره متعلق سوزاولمدوغی
بیرده والا ظلمه متعلق سوزده تصدیق ظلم صریحدر حکایت شیادی کیسوان
برتافت که من علویم وبا قافله حجاز بشهر آمد که از حج می آیم وقصیده
بیش ملک برد که من کفته ام بونده نعمتش داد واکرام کرد ونوازش بیکران
فرمود ترکیبنی زیاده ایلین زاید سویلمش که هیچ برنسخه ده موجود دکل یکی از
ندمای ملک دران سال از سفر آمده بود کفت من اورا در عید اضحی در
بصره دیدم حاجی چکونه باشد ودیکری کفت پدرش نصرانی بود در
ملاطیه علوی چکونه باشد وشعرش در دیوان انوری یافتند ملک
فرمود تا بزنندش ونفی کنند که چندین دروغ چرا کفتی کفت ای خداوند
روی زمین سخنی دیکر بکویم اکر راست نباشد بهر عقوبت که فرمایی سزا
وارم کفت آن چیست کفت شیادشینک فتحیله زراق معناسنه در نته که
بوستانده بیورمش بیت کره برسر بنداحسان مزند که این زرق وشیدست
وان مکر وفن قصه خوانلره ده شیاد دیرلر پس بو برلفظدر که رومده ونجمده
مستعملدر دیو مجمل قویان ظاهر بودر که معناسنی بیلسه مهمل قومازدی وغیریه
دخل ایلمزدی شیاد کذاب معناسنه در اما بونده مخنند وظریف معناسنه در
دبین مخنند افترا ایلمش کیسو صاچ بلوکی برتافت اوردی دیمکدر امیرلر صحابه نسی
اوردوکی کبی که حرف بیان علوی یا حرف نسبت علیه منصوب دیمکدر حاضل
امام علی اولادینه علوی درلر قصیده قحی با حرف وحدت وهمزه حرف توسل
بیش بونده قیت معناسنه در عید اضحی قربان بیرامینه ملاطیه سیواسدن
آمد یولنده برشهرک اسمیدر انوری شعرای متقدمیندن برمشهور زودلو

شاعرك مخلصيدر اولوليغينه ديواني دلالت ايدر محصول تركيب برشياد
صاجلر يتيم اولوردي اميرلركبي كه بن علويم يعني اميرم ديو وحجاز قافله سيله
شهره كيردي كه حجدن كلوردين ديو وپادشاهه برقصيده صوندي كه بن سويلديم ديو دن
اتفاقا اول انناده پادشاهك نديماسندن برسي يعني مصاحبلرندن برسي اول بلسفر
كلمش ايدي ديديكه بن بوشيادي قربان بيرامنده بصره شهرنده كوردم حاجي نيجه اولور
وحجاجله بيله شهره كيرمكدن حج نيجه ثابت اولور وبر مصاحبي دخي ديديكه ملاطيه
شهرنده باباسي بر نصراني ايدي يعني بر نصرانينك اوغليدر پس علوي نيجه اولور و
حقنده شرف نه وجهله ثابت اولور وصوندوغي شعريني ديوان انوريده بولدبلر
حاصلي اوج جهتدن كذبي ظاهر اولدي پادشاه بيوردي كه آني اورالر وشهردن
سوره لر بوقدر ديلديني نيچون سويلدك ديو شياد ديديكه اي يريوزينك پادشاهي
برسوز داخي سويليه يم اكر كرجك اولمز سه هر عقوبت وجفاكه بيورد سك لايق
وسزاوارم پادشاه بيوردي اول سوزندر شياد ديدي قطعه غريبي كرت ماست
پيش آورد نه دوپيمانه آبست ويك چمچه دوغ غريبي يا حرف وحدت كرت تا
ضمير خطاب ماست سين وتانك سكونيله يوغورت ديمكدر پيمانه اولچك چمچه تركيجه
چمچك ديدكلري بدركه بوزه جيلر استعمال ايدرلر كيجه ديبلر انترا ابلديلر محصول بيت
بر غريب يعني بر مرد غريب اكر حضورك وقاتوك يوغورت كتورسه ايكي پيمانه سي صو
وبر چمچه سي آيراندر يعني كتوردوكي يوغورت ترور ده صافي دكلدر حاصلي كتوردوكي
نفسنده صو ايله ايراندر پس يوغورت كتوردم ديو كذب ايلمش اولورديانندكه عاد
اكا زجر وعتاب وعقوبت اولمز وبكا اولور كرازبنده لغوي شنيد مرنج
جهان ديده بسيار كويد دروغ لغو لامك فتحي وسكون غينله كلام باطله ديرلر
ويا حرف وحدت مرنج فعل نهي مفرد مخاطب در رنجيده اولمه ديمكدر فعل
لازمدر جهان ديده وصف تركيبيدر سياح معناسنه دروغ كذب معناسنه مفعول
بيت پادشاهم يوغورت كتورنك كذبندن انجمز سك پس بن بنده دن ده برنا
فعل وبربهتان قول ايشتدك ايسه انجيتمه رادولوب بكا عتاب وعقاب ايلميوب معذور
بيوز زيرا جهان ديده وهرزه كرد هر جايي اولان كيمسه چوق كذب ايدر ديمدي اكا
اعتبار

اعتبار ايدوب جفا وجور ايلمك كرك ملك بخنديد وكفت ازين راستر
سخن در عمر خود نكفته بفرمود تا آنچه مامول اوست مهيا دارند عمر خود لاميه
در نكفته ده يا ضمير خطاب وهمزه حرف توسل همزه خطاب اچوندر ديبي خطابه
قابل دكل ايمش تا حرف تعليل مامول اسم مفعولدر نصر يابندن اميدلنمش ديمكدر يعني
اميد ايلدوكي نسنه مهيا حاضر ديمكدر دارند فعل مضارع جمع غايب طوتالر يعني ايليه لر
محصول تركيب پادشاه بو ايكي بيتك مضموننه كولدي وديدي بوندن كرچك سوز بني
تمام عمركده ديمش سك پس پادشاه بيوردي تا هرنه كه اميد ايلدي ايسه يعني آتدن و
طوندن واقچه والتوندن حاصلي ديلدوكي نه ايسه آني حاضر ايدوب ويرديلر و
حاجتني بتورديلر تا كم خوش دل اوله حكايت آورده اندكه يكي از وزرا بر زيرد
دستان رحمت آوردي وصلاح همكنان جستي اتفاقا بخطاب ملك كرفتار آمد
همكنان در موجب استخلاص او سعي كردند وموكلان بروي در معاقبتش ملاطفت
كردندي وبزركان ديكر در سيرت نيك او بپادشاه كفتند تا ملك از سر خطاي
او دركذشت صاحب دلي برين حال اطلاع يافت وكفت آورده اند رواة
ايلمشلر يعني راويلر روايت ايلمشلر زير دست وصف تركيبيدر والف ونون ادات
جمعدر يعني رعايا وفقرا والي النده اولان كمسه لر آوردي يا حرف حكايت صلاح همكنا
لاميه جميعنك ايلكيني وفايده سيني ديمكدر جستي كه يا حرف حكايه ايستردي موجب
كسر جيمله سبب ديمكدر استخلاص اضافتي اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر وضميرا اضا
مصدرك مفعولنه در موكلان كافك فتحيله موكلك جمعيدر اسم مفعولدر تفعيل
بابندن والف ونون ادات جمعدر معاقبت مفاعلة بابندن مصدردر بونك
كبي يرلرده ابتكيجه وعقوبت معناسنه در ملاطفت ده مفاعلة بابندن مصدر در
ملايمت معناسنه در كردندي يا حرف حكايت ايلرلردي ديمكدر وبزركان ديكر
بيانيه محصول تركيب روايت ايلمشلردركه وزيرلردن بر يدي الي النده اولان رعايا
وفقرايه ترحم كتوردي يعني ايدردي وجميعنك ايلكيني استيوب ديلردي حاصلي
هركسله دوستلق ايدردي اتفاقا پادشاهك خطابنه كرفتار ومبتلا كلدي يعني
برخصوصده پادشاه مذكور وزيره انجنوب حبس وعقوبت بيوردي جميع اعيان

دد شمعی

ددای سدلمی و سردی
وکالی

وارکان آنك استخلاصنه سعي ايلديلر يعني سبب خلاصنه كوشش ايلديلر واوزنيه
موكل اولانلر عقوبت وعذابنده ملاطفت ايلرلردي يعني ملايمت كوسترديلر زيرا جمي
زيرا جمي انك احسان ديده‌لري ايدي پس اكا عقوبت ايلمكده مساهله اوزره اولوب
لطفله معامله ايدرلردي وغيري اولورلر يعني دفتردارلر ونشانجيلر واغالر
وبكلر وپاشالر انك خوب سيرت دروني خصوصنده پادشاهه سويلديلر حاصلي هر
هر وجهله مدح وثنا سني وايلك مجهتندن دعاسني ايلديلر تاكم سوزلري پادشا
كوكلنه تاثير ايدوب صوجندن كجدي يعني خطاسني عفو ايلدي بر صاحب دل بو حاله
اطلاع بولدي يعني بو معامله‌يه مطلع اولدي وديدي صاحب دلدن بوندن مراد
حضرت شيخ كندي بدر ديديلر **قطعه** تا دل دوستان بدست آري **بوستان**
پدر فروخته به تا حرف تعليل دل دوستان لاميه بدست با حرف صله آري
فعل مضارع مفرد مخاطب در بوستان پدر لاميه در مراد پدردن ارثله انتقال
ايلين بوستاندر ويا بالفعل پدرك الندن اولان بوستان مراد اوله زيرا لفظ
عامدر ايكي وجهه بيله محتملي وار لكن حقيقتده بستان مراد دكلدر بلكه ماملكدر
يعني سنك وپدرك ماملكيني بيع ايدوب دوستلره بذل وصرف ايله ديمكدر فروخته
اسم مفعولدر صاتلمش معناسنه به بانك كسري وهاء اصليه ايله ايك ديمكدر حسن
لفظيله شرح ايلين جيركبي سويلمش محصول بيت تاكم دوستلرك كوكلني الكتوره سن
يعني احبا كوكللريني الكتوروب تسليه ايلمك ايجون پدرك بوستانيني صاتمش اولسه
بكدر ويا پدرك بوستاني صاتلمش اولدوغي بكدر قصه‌دن حصه در حاصلي احباب
قلوبيني رعايت وتسلي ايلمك ايجون پدرك وسنك ماملككي بذل وصرف ايله بو تيربه
بختن ديك نيك خواهان را ✤ هر چه رخت سراست سوخته به بختن دبك
مصدرك مفعولنه اضافتيدر ديك ياء مجهولك كسريله وكاف عجميله چولمك ديمكدر
كه عرب قدر در قافك كسري وسكون داله كاف عربيله ديينلر غلط سويلمشلر
نيكخواه وصف تركيبيدر ايلك دليجي ديمكدر دوست معناسنه والف ونون ادات
مفعولدر ديك اضافت لاميه‌در رخت دن بو نده جائزدر كه مطلقا اسباب
مراد اوله ويا نقددن بذل وصرف مراد اوله يعني صاتلوب دوستلرك مصالح ومهماتنه

تلف

تلف ايلمك احسندر ايكمكدن سرايه اضافت لاميه اصلي سرايدر با ضرورت وزن ايجون
حذف اولنمش محصول بيت مخلص وخيرخواه دوستلره قزان قيناد وب طعام بشورمك
مك ايجون هر نه كه اوك اسبابي ومتاعيدر يانمش اولسه بكدر يعني هر نه كه رخت خانه
دردوستلر يولنه صرف وبذل اولنمق اولي در زيرا احباب يولنه مصروف اولان
اسباب ومتاع ومال ومنال اسرافدن معدود دكلدر كه بر كون نفعي وفائده‌سي
البته ظهور ايدر نته‌كه مذكوردر زيرغونه در مصراع اولك معناسي دوستلرك
چولمكيني قيناد وب انجنده كيني بشورمك ايجون ديبنه دخل ايلين كندر ومدخول اولد
زيرا كندر وچولمكي بشورمك ايجون ديو تعبير ايلمش **با بد انديش هم نكويي كن**
دهن سك بلقمه دوخته به با حرف صله بد انديش وصف تركيبيدر دشمن معناسنه
دهن سك لاميه بلقمه با حرف مصاحبت لقمه معروف دوخته لفظ مشتركدر ديكمك
ومبخلانمق بيننده محصول بيت بد انديشه ده يعني دوشمنكه ده ايلك ايله يعني اندن احسان
وكرمكي دريغ ايلمه زيرا ايتك اغزيني لقمه ايله طوتمش اولدوغك بكدر يا خود ايتك
اغزيني لقمه ايله ديكلمش ومبخلنمش اولسه بكدر ضرب مثلدر ايتك اغزيني كموك طوتار ديرلر
حاصلي حسن خلق واحسان دوشمنلري دوست ايدر ديمكدر دشمني وبد انديشي كلبه
تشبيه ايلمش زيرا ايكيسي موذيدر مبخلقدن ودبكمكدن مراد اغزيني طوتوب يرامز
سوز سويلمكدر **حكايت يكي از پسران هارون الرشيد پيش پدر آمد خشمناك كه**
فلان سرهنك زاده مرا دشنام داد بمادر هارون اركان دولت را كفت جزاي
اين چه باشد يكي اشارت بكشتن كرد وديكري بزبان بريدن وديكري بمصادره
ونفي هارون كفت اي پسر كرم آنست كه عفو كني واكر نتواني تو نيز دشنام مادرش
ده نه چندان كه انتقام از حد كذرد انكاه ظلم از طرف ما باشد هارون الرشيد
خلفاء عباسيه‌نك بشنجي خليفه‌سيدر كنيتي ابو جعفر در تاريخ نبويه‌نك يوز يتمش
سريرخلافته جلوس ايلدي معلوم اوله كه كتب عربيه ثلاثيه‌نك اسم فاعل وزني
اوزره اولان اعلام طاهر وظاهر كبي وفاعول وزني اوزره اولنلري الف ايله يازيلور
هرون كبي وفارسي وتركيده الف لازم خشمناك ناك ادات نسبتدر كه حرف بيان محصول
تركيب هارون الرشيد اوغللرنك بريسي باباسي قاتنه كلدي خشم وغضب ايله كه فلان

سرهنك زاده انا مه شتم ويردي يعني سوكدي هارون الرشيد اركان دولتدن سؤال
ايلديكه بونك جزاسي ندر يعني خليفه زمانك خاتوننه شتم ايليه نك جزاسي نيجه اولمق
كرك اركان دولتك برسي قتلنه اشارت ايلدي يعني قتل لازمدر و برسي غيري دلين كسمك
كرك ديدي و برسي مصادره ايدوب يعني وافر مالن الوب نفي بلد ايلمك كرك ديدي
هارون ديدي اي اوغل كرم ولطف اولدر كه انتقامله مقيد اولميوب كناهندن
كچوب عفو ايليه سك زيرا انتقام اللهه لايقدر و اكر كناهندن كچوب عفوه قادر
دكل ايسك سنده انك اناسنه شتم ايله اما او لقدر سوكه كه انتقام حددن تجاوز
ايليه يعني اول سكا سوكدوكي دكلو سوك زياده سوكدوكك تقديرجه كناه و ظلم
بزم جانبمزدن اولور پس عدالتدن تجاوز ايدر و دعواي انتقام انك حقي اولور
ملك روزن حكايه سنده مصادره وشيا حكايه سنده نفي بلدي شرح ايلدكدن صكره
بونده ايكيسنده تكرار شرح ايليه دخل ايلين بي وجه دخل ايلمش زيرا التكرار حسن در
رد سروري قطعه ، نه مردست آن بنزديك خردمند ؛ كه با پيل دمان پيكار جويد بلي
دمان بيانيه در دمان دميدندن صفت مشبهه در كوكره مش و ياوزلنمش ديمكدر
جويد بونده استمك معناسنه دكلدر بلكه ايلمك معناسنه در زيرا پيكار جوي
جنك جو صواش ارينه يعني بهادره ديرلر پس پيكار جويد صواش و جنك قادر
اولور ديمكدر حاصلي قوت و قدرتدن كنايه در ايمدي جنك ايلمك ايستيه ديني
رد شمعي مذكور اصطلاحجه بيلمز ايمش محصول بيت عاقل قتنده ار دكلدر اول كمسه كه كوكره مش
فيل ايله جنك ايلمكه قادر اوله يعني شويله بهادر اولكه فيل ايله جنك ايلمكه مالك اوله
علي الخصوص فيلك خشمي و غضبي وقتنده بلي مرد آنكسست از روي تحقيق ؛
كه چون خشم آيدش باطل نكويد محصول بيت بلي تحقيق يوزندن مرد اولدركه
چون خشم و غضب كله باطل ولغو كلمات ايليه حاصل پيل دمان و پير بيابانه جنك
و صواشه مالك اولوب انلرك حقندن كلمك يعني انلره غالب اولمقجه
هنر دكل عقلا قتنده بلكه كمال هنر و زياده ادلك اولدركه خشم و غضب كلدكده
حينده باطل و بيهوده سوز سويليه مثنوي ، يكي را زشت خويي داد دشنام
تحمل كرد و كفت اي نيك فرجام زشت خو وصف تركيبدر و يا حرف وحدت

بريا اصليه و بر يا مصدريه در ديديكي معلومدر كه بو بيتك معناسنه واصل اولامش نيك رد سروري
فرجام وصف تركيبدر آخري و عاقبتي خيرلو معناسنه فرجامك معناسي عاقبت
اولدوغي انكار ايدن زايدا انكار ايلمش محصول بيت بريسنه بر يرامز و چركين خويلو بر كمسه رد سروري
دشنام ويردي يعني شتم ايلدي حاصلي سوكدي اول سوكولن كيمسه ده شتمينه تحمل ايلدي
و ديدي اي آخري و عاقبتي خيرلو كيمسه نيك فرجام وصف تركيبي اولدوغني بيلميلر سنه رد ابن سيد علي و سروري
بيلمز ايمش بتر زانم كه خواهي كفتن آني ؛ كه دانم عيب من چون من نداني بتر لفظنده
بعضيلر تفصيل ايدوب بد تردن مخففدر ديديلر و بعضيلر بديركه مخفف دكل بلكه
اول معنايه بر كلمه در والله اعلم زانم اصلنده از آنم در كه حرف بيان خواهي فعل مضارع
مفرد مخاطب آني آن اسم اشارت و يا ضمير خطاب كه حرف تعليل عيب من لاميه چون
ادات تشبيه نداني فعل مضارع مفرد مخاطب بيلمزسك ديمكدر محصول بيت بن اندن
بترم كه سن بكا اولسون ديجك سك بن اندن بترم يعني هر ديجككدن بترم زيرا بيلورم كه
عيبمي بندن ايو بيلمزسك حاصلي بني نيجه بيلمكه سوكمك استرسك عيبلرومي بندن اوكون اندن
صكره مرادجه سوك حكايه ، با طايفه بزركان در كشتي بودم زورقي در پي ما غرق شد
دو برادر در كردابي در افتادند يكي از بزركان ملاح را كفت بكيران هر دو
برادر را تا ترا صد دينار بدهم ملاح تا يكي را خلاص كرد و ديكري هلاك شد كفتم
بقيت عمرش نمانده بود از آن سبب در كرفتن او تأخير افتاد ملاح بخنديد و كفت
آنچه تو كفتي يقينست و ديكر خاطر من برهانيدن اين بيشتر بود سبب آنكه وقتي
در بيابان مانده بودم اين مرا بر اشتر نشاند و از دست آن ديكر تازيانه خورده بودم
در طفلي كفتم صدق الله العظيم كه مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا
با حرف مصاحبت طايفه بزركان اضافتي بيانيه در زورق زانك و رانك فتحه لري و
سكون واو له صندل معناسنه در و يا حرف وحدت در پي ما لاميه كرداب كاف عجميك
كسري و سكون را ايله صو چوكلكي كه عربجه اكا دُردُور ديرلر ايكي دالك ضمه لريله يعني صو چوكنتيسي
يركه انده غرق اولمق خوفي اوله ملاح لغتنده كشتيبان در يعني كمجي اما بونك كبي يرلرده ديك
مراد دكمي صاحبي ديين غلط سويلمش بكير فعل امر مفرد مخاطب دركيرندن كرفتندن رد ابن سيد علي و سروري
ديينلر غلط سويلديلر تا حرف تعليل صد دينار يوز التون ديمكدر بري بجون يوز التون

دیبی عندی سویلنمش ملاح تا خاطرمن تا حرف تعلیل خاطرمن لامیه یا حرف صله رهاندن
مصدر در قورتمق معناسنه الف ونون ادات تعدیه در زیرا اصلی رهیدن در استتر
همزه نك وتانك ضمی وشینك سكونیله در ده دیرلر همزه نك حذفیله ده لغتدر ستردیرلر
شینك وتانك ضمه لریله نشاند فعل ماضی مفرد غایب بوندن بیندردی دیمکدر تا زبانه زانك
كربله نجی دیمکدر طفلی یا حرف مصدر داوغلانجقلق دیمکدر من اسم موصول محلا مرفوع
مبتدا عمل فعل ماضی مفرد مذكر غایب فاعلی تحتنده منه راجع ضمیر در صالحا لفظا منصوب
مفعولیدر جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق صله سیدر اسم موصولك فلنفسه فامعنای
شرطیتی متضمن اولان اسم موصولك خبرینه داخل ولمشدر زیرا صله سی جمله فعلیه در لام
حرف جر مفید دكان به ویا كائنه متعلق نفس روحه وجانه وجسمه دیرلر بوندن ذات
مراد در ضمیر محلا مجرور مضاف الیه جمله ظرفیه محلا مرفوع خبر مبتدادر وجمله اسمیه
بوندن كبی ببرلرده مقول قول خدادر ومن سابق كبی مبتدا اساء فعل ماضی مفرد مذكر
غایب در افعال بابندن اصلی اسوء ایدی اعلال سببیله اساء اولدی وزنی افعل در
اساء نقیض احسن در یرامزلق ایلدی دیمکدر فعلیها سابق كبی در وضمیر مؤنث نفسه
راجعدر جار مجرور یله سابق كبی یا فعل ویا اسم فاعل متعلقدر وخبر مبتدادر محصول
تركیب یعنی هر كس نه ایشلرسه كندو یه در اكر خیر واكر شر حاصلی عمل صالح ایشلرسه
كندو یه در عمل فاسد ایشلرسه ده كندو یه در محصول تركیب حكایه شیخ سیاح عالم ایكن
كوردوكی وقایع حوادثندن برینی ایراد ایدوب بیوردكا بر ناسله بر كمیده ایدم
بزم آدیمزده بر صندل غرق اولدی واول ذورقده اولان خلقك اراسنده ایكی
قرداش بر كوردابه ده و شدیلر دولتلولردن برسیه دیدی اول ایكی قرداشی طوت یعنی
خلاص ایله سكا یوز التون ویره یم ملاح ایكی قرداشك برسنی خلاص ایدنجه او برسی
هلاك اولدی یعنی غرق اولدی شیخ دیركه ملاحه دیدم بقیه عمری قلمدی اول سببدن
آنی تخلیص ایلمسنده تأخیر وتقصیر واقع اولدی یعنی بونی خلاص ایتمكه مفید اولدك
وآنی اهمال ایلدك ملاح كولدی ودیدی سن دیدیكك مقرر ومحققدر ودخی
بنم خاطرم بونی خلاص ایدوب قورتارمغه اندن زیاده ایدی اول سببدن كه بر
وقت بیابانده یوریه ده بیاده یوریلوب قالمش ایدم وبونی دوه یه بندردی واول

برینك الندن طفل ایكن قمجی یمش ایدم اول سببدن قلبمده عقده قالمش ایدی كه استخلاصنه
متوجه اولمدم حضرت شیخ بو سوزی ایشیدنجه دیدم الله تعالی كلام قدیمنده بو دخی
بوندن ظاهر اولدی كه بیورمشدر من عمل الآیة قطعه تا توانی درون كس مخراش
كاندرین راه خارها باشد تا حرف توقیت توانی فعل مضارع مفرد مخاطب درون كس
لامیه مراد خاطردر مخراش فعل نهی مفرد مخاطب طرمله دیمکدر یعنی رنجیده خاطر ایله دیمکدر كه
حرف تعلیل راهدن مراد كشینك حیاتنده واقع اولان احوالدر خارها دیكنلر دیمکدر محصول
بیت مادامكه قادرسك كیمسه نك خاطرین پریشان ورنجیده ایلمه یعنی ممكن اولدقجه دكلوهر
كوكلین الكوروب خاطرین رعایت ایله زیرا عمر وحیات یولنده نیجه دورلو دیكنلر یعنی مشكلات
ومعضلات وار حاصلی انسانك باشنه چوق ایش كلور بر خلق ایله معامله ایلمك كرك كم باشیكه
بر حال كلیجك هر كس سنك یولیكه جان وباش فدا ایلیه بو یولده دیكنلر وار دیمکدن مراد یعنی
سن كیمسه نك كوكلین خراش ایدرسن سنك كوكلك ایدرلر حاصلی كما تدین تدان وكما تكیل
تكال قندر كار درویش مستمند برآر كه ترا نیز كارها باشد مصراع اولدر اضافتلر
لامیه لردر برآر حاصل ایله دیمکدر كه حرف تعلیل ترا سنك دیمکدر سكا دیمك دكلدر نیز داخی
دیمکدر كارها ایشلر دیمکدر محصول بیت درویش وفقیر مستمند وبیچاره نك مصلحتن بولون
یعنی انلرك كارینده معاونت ومظاهرت ایله زیرا سنكده نیجه دورلو مصالح ومهماتك واقع
اولور بس غیرلرده سنك مصالحكده بولنوب مهماتك ادا ایلسونلر ویا خدا ایلیه دیمك
اول معلوم اولكه بو حكایه وزیر شفیقك حكایه سنه متصل یازلمق كرك ایدیكه بو بابه فی الجمله
مناسبتی اولیدی قندر حكایت دو برادر بودند یكی خدمت سلطان كردی ودیكری
بسعی بازو نان خوردی باری این توانكر درویش را كفت چرا خدمت سلطان نكنی
تا از مشقت كار كردن برهی كفت تو چرا كار نكنی تا از مذلت خدمت رهایی یابی كه
حكما كفته اند نان خود خوردن ونشستن به كه كمر زرین بستن وبخدمت ایستادن
با حرف مصاحبت سعی بازوان مصدرك فاعلنه اضافتیدر بازو اندن الف ونون ادات
جمعدر بازولر دیمکدر باری یا حرف وحدت بركره دیمکدر خدمت سلطان مصدرك
مفعولنه اضافتیدر مشقت كار كردن اضافتیدر بوبلدر برهی فعل مضارع مفرد مخاطب
قورتولاسك دیمکدر مذلت خدمت مصدرك فاعلنه اضافتیدر رهایی یا حرف مصدر

رهایی خلاص معناسنه در بیابی فعل مضارع مفرد مخاطب بولاسك دیمكدر بیابید ندن كه حرف تعلیل ویا حرف بیان نان خود لامیه وخود دنك مقدم مفعولی به بك دیمكدر تنكر در مكرر بیان اولندی بس حسن دیبی حسن ابله احسنی فرق ایدر دكل ایمش كه من تفضیلیه معناسنه
یعنی ازكوزدن بیانیه بستنك مقدم مفعولیدر بخدمت با حرف ظرف ایستادن ایاق اوزره طورمق دیمكدر محصول تركیب برزمان ایكی قرداشی وار ایدی بریسی پادشاهه خدمت ایدر دی بریسی بازولری سعیله یعنی كد یمین وعرق جبینله اتمك بیوب تعیش ایدردی
حاصلی ارباب كسبدن ایدی بركز بوغنی قرداشی درویش قرداشه دیدی نیچون پادشاهه خدمت ایلمزسك تا ایش ایشلمك مشقت والمندن قورتیلوب خلاص بولاسك درویش قرداشی
نیچون ایشلمزسك تا خدمت ذلتندن خلاص بولاسك یعنی مخلوقه قوللق خدمتی ایلمك ابتذالندن قورتولاسك كه حكما دیمشلركه كندی اتمكنی بیوب اوتورمق یعنی حضور ایلمك
بكدر التونلی قوشاق قوشانوب مخلوق خدمتنده طورمقدن یعنی كندك كبی بر مخلوقك خدمتنده اولمقدن **بیت** • **بدست آهك تفته كردن خمیر ❊ به از دست بر سینه**
پیش امیر آهك الف ممدوده لروهانك فتحیله وكاف عجمله كرجه وكرج بونده كرج مراد در
تفته قریبی سبله تفته به اضافتی بیانیه در قیزمش كرج دیمكدر كردن خمیر تقدیری خمیر كردن در ضرورت وزن ایچون تقدیم وتأخیر اولندی یعنی قیزمش كرج یوغورمق
یعنی قادینیدرمق پیش امیر لامیه محصول بیت ال ایله قیزمش كرجی خمیر ایلمك یعنی قادینیدرب یوغورمق بك وپادشاه اوكنده الی سینه اوزره قیوب طورمقدن یكدر یعنی اكابر
خدمتنده ال قاوشدروب اداغ اوزره طورمقدن قیزمش كرجی ال ایله قادینیدروب یوغورمق یكدر آهك كاف عربیله ددینلر سیلمزلر ایمش وآهن وزنی اوزره بر قیر
میزی صواد كه ترجا اكا آلچو دیرلر دیبی هم لونده خطا ایلمش وهم كندی بیع ذیرابونده آهك تفته دن مراد سونمش طاش كرچه علی كل حال بونده آهكی الچو به تخصیص ایدنلر
بیتدن مقصوده واصل اولمامشلر مصراع ثانیسی • به از دست بر دست پیش امیره یازانلر نادر واقع اولانی اختیار ایلمشلر بعض نسخه ده آهن تفته واقع اولمش مبالغه
طریقیله قیزمش دمور دیمكدر دست بر ست نسخه سیبی دست بر سینه نسخه سنه ترجیح ایلبی نادری مشهوره ترجیح ایلمش تفته به ایسجق معناسنی ویرن قنی صووق سونمش

رد سروری

رد داي سدعلي وسروري

رد داي سدعلي

رد داي سدعلي وسروري وشمعي

رد سروري وكافي

رد كافي رد سروري

قطعه • **عمر كرانمایه درین صرف شد ❊ تا چه خورم صیف وچه پوشم شتا** عمر كرانمایه بیانیه كرانمایه وصف تركیبیدر كران كاف عجمك كسریله لفظ مشتركدر اغیر وقیمتلو بیننده
بونده قیمتلو معناسنه در بس معناسی اغیر اصللو دیمكدر معنای لازمیسی قیمتلو دیمكدر بس معنای مطابقیسی قیمتلو دیمكدر چوق قیمتلو واغیر بهالو دیمكدر معنای لازمیسی
ویرمشلر درین اسم اشارت برمفرد فكره مصروفدر كه مصراع ثانی آنی بیان ایدر تا بونك كبی یرلرده عجبا معناسنه در نتكه دیوان حافظ ترجمهسنده مكرر بیان اولنمشدر
صیف صاد مهملهنك فتحی ویانك سكونیله یاز معناسنه در وشتا شینك كسریله قیش معناسنه در محصول بیت عمر كرانمایه بو فكره صرف اولدی عجبا یازین نه ییرم وقیشین
نه كیرم دیو یعنی فكر معاش قیدندن بردم آسوده وفارغ اولمدم وتفرقه خرج وقیود كسوه ولباسدن برنفس خلاص بولمدم درین لفظینك مشار الیهی مصراع
ثانینك مضموننده ردیه بینلر مشار الیهی اكلامامشلر **ای شكم خیره بنانی بسازی ❊ تا نكنی پشت بخدمت دوتا** شكم شینك كسری وكافك فتحیله قارین دیمكدر خیره خاء معجمهنك
كسریله الچق وزبون معناسنه در نتكه خیره رای دیرلر فاسد فكرلو كیمسه یه بنانی با حرف مصاحبت ویا حرف وحدت بسازی با حرف تأكید وساز فعل امر مفرد مخاطبدر ساختن
زیدندن قانع اول دیمكدر تا حرف تعلیل نكنی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب ایلمیهسك دیمكدر پشت مفعول صریحی بخدمت با حرف ظرف ویا حرف مصاحبت مفعول
غیر صریح دوتا ایكی قات دیمكدر نتكه دیباچهده پشت دوتای فلك ده بیان اولنمشدر ایدی دوتا نكنینك مفعول ثانی صریحیدر محصول بیت ای فاسد شكم بر اتمك ایله
قانع اول وحیوانات كبی اكل وشرب وآب وعلف قیدینه دوشمه تا كم اكابر ملازمتنده وملوك وسلاطین خدمتنده ارقاكی ایكی قات ایلمیوب پادشاه عالم
اولاسك زیرا القناعة كنز لا یفنی درخیره نك معناسنی لجوج وبداندیش دیدكدن صكره خیره چشمی وخیره دستی بوكه ضم ایدوب قاتمش وایو تمش معنالرنی
ذكر ایدن صدددن كلیا خارج اولمش ولجوج ومعاند ونادان وبداندیش ایله تفسیر ایدوب بو محلده حریص وغیر قانع معناسی مراددر دیبن اكثار كلام ایلمش بلا فائده وخیره لجوج وغیر قانع معناسنه در دیین محله مناسب سوز سویلمش

رد داي سدعلي

رد سروري وشمعي وكافي

رد سروري وشمعي

رد داي سدعلي

رد كافي

رد سروري وشمعي

حکایت کسی پیش نوشیروان عادل مژده آورد که خدای عز وجل فلان دشمنت
را برداشت گفت هیچ شنیدی که مرا فرو گذاشت برداشت قالدیردی
یعنی دنیادن رفع ایلدی حاصلی اولدردی دیمکدر هیچ شنیدی استفهام معناسنی
متضمندر هیچ ایشتدکمی دیمکدر فرو گذاشت ترك ایلدی واهمال ایلدی دیمکدر محصول ترکیب
برکسه نوشیروان عادل قاتنه کلوب مژده کتوردی که الله تعالی فلان دشمنکی قالدیردی
یعنی دنیادن کتوردی نوشیروان بو خبری ایشیدیجك کلن کمسیه دیدی که هیچ
کمسه دن ایشتدکمی که بنی ترك ایدوب باقی ومؤبد قوده وغنی یعنی اصلاح خیرلو بنات
بویدی که بنی امانت ایلمیوب دنیاده باقی قویایدی والا اول بو کون کندیسی
بزیادن کیدن دیر نهایتی بر ایکی کون اول بزدن اول کتمش اولور دیا بوکه نه مشتلق
کرك و نه سرور وحبور سببیدر مرا مرگ عدو جای شادمانی نیست که زندگانی
کانی ما نیز جاودانی نیست مرا بکا دیمکدر یا حرف مصاحبت سببینه متضمن مرگ
عدو لامیه جای بوندن محل معناسنه در شادمانی صفت مشبهه در ویا حرف مصدر و
اضافت لامیه در محل مسرت وسرور دیمکدر که حرف تعلیل زندگانی یا حرف مصدر
مابه اضافت لامیه در جاودانی یا حرف نسبت بعض نسخه ده مرا مرگ عدو یرینه
اکر بمرگ عدو دوشمش محصول بیت بکا دشمنك مرکی وهلاکی سببیله سرور وشادمانلق
محلی یوقدر دشمن اولمکله مسرور اولاجق یر دکل زیرا بنم حیاتم داخی مؤبد
وباقی وثابت دکلدر یعنی عدونك اولومیله مسرور اولمزوز زیرا بزده عالمده
ثابت وپایدار دکلوز حاصلی اول بو کون اولدیسه بز صکره یارین ویا اوبر کون
اولمه مقرر در حکایت کروهی از حکما در بارگاه کسری در مصلحتی سخن میگفتند
بزرجمهر خاموش بود گفتندش چرا در این بحث با ما سخن نگویی گفت وزرا بر مثال
اطباانند وطبیب دارو ندهد جز سقیم را پس چون بینم که رای شما بر نهج صواب است
مرادان سخن گفتن حکمت نباشد کروه کاف عجمك ضمیله بولك معناسنه در ویا حرف
وحدت بارگاهدن بوندن سرای ودیوان خانه مراددر کسری عرب کافك فتحی
وکسریله وسکون سین وفتح رایله اولور اما عجم پادشاهلرینك لقبیدر نتکه رومك قیصر
وحبشه نك نجاشی ومصرك فرعون وخاقان چین وفغفورك لقبیدر کسری خسروك

شادمانی ده دال ساکندر وهر بیرده مانك ما قبلی ساکن اولور تدبر منه

مؤیدر

معربیدر جمعی اکاسره کلور خلاف قیاس اوزره زیرا قیاس کسرون دیمك ایدی عیسون
وموسون دیدکلری کبی سینك فتحیله کذا فی مختار الصحاح محصول ترکیب کسری بارگاهنده
حکمادن بر بلوکی بر مصلحت خصوصنده سوز سویلیورلردی بزرجمهر که کسرینك وزیر
اعظمیدر ایسه اوتوردی وبونلرك تدبیر ومشاوره سنه داخل دکل ایدی حکما دیدیلر که
نیچون بو خصوصده بزمله مشاوره و تدبیره داخل اولمازسك بزرجمهر دیدی وزرا
طبیبلر مثلیدر وطبیب دوا ویرمز مریضدن غیریه پس چون کوردم که سیزك رای وتدبیر
بیر بکوز طریق مستقیم اوزره در بکا اندن سوز سویلمك حکمت اولمز مثنوی چو کاری
بی فضول من بر آید مرا در وی سخن گفتن نشاید کاری یا حرف وحدت فضول
من لامیه در فضول فانك وضادك ضمه لریله عجم مصدر معناسنه استعمال ایدرلر ارتقلق
وزیاده لك معناسنه اما صحاحده بو بابده بو وزن اوزره مصدر دکلدر ممش محصول بیت
چونکه بر ایش بنم زیاده لکمسزن وارتقلغمسز حاصل اوله یعنی بر ایش که بنم قاریشوب قاتلمقسزن حاصل
اوله بکا اول ایشده سوز سویلمك لایق دکل زیرا تحصیل حاصل لازم کلور فضولیه بر
ادخال ایدوب آدینی یاء مصدر دیتلر زیاده فضوللق ایلمشلر دیدکه هضم قابل دکل تامل
تدبر وکر بینم که نابینا وچاهست اکر خاموش بنشینم گناهست که حرف بیان
نابینا اعمی یعنی کوره دیرلر چاه جیم عجمله قویی معناسنه در محصول بیت فاما شویله که بر
یرده قویی اوله وبر اعمی که اول محلده بولنوب قویدن بیخبر اولوب دوشمك احتمالی
اوله بنده بو حالی کوردم اکر نابینانی طریق سلامته دلالت ایلمیوب اهمال ایدوب دیمسم
کنهکار اولورم زیرا اول حینده سکوتم تلف نفسه سبب اولور قصه دن حصه بودر که
اکر سیزك رای وتدبیرده خطا کورسه ایدم البته سویلردم سکوت ایلمزدم حکایت
هارون الرشید را چون ملك مصر مسلم شد گفت بخلاف آن طاغی که بغرور
ملك مصر دعوی خدایی کرد نبخشم این مملکت را مکر بکمترین بندگان بخلاف
با حرف صله خلاف بویله یرلرده رغم وکورلك معناسنه در آن طاغیه اضافت لامیه
در طاغی ازغون دیمکدر که حرف رابط صفت با حرف مصاحبت غرور ملك لامیه
در مصره اضافت بیانیه ویا لامیه دعوی خدایی مصدرك مفعولنه اضافتیدر ویا حرف
مصدر نبخشم فعل نفی مستقبل متکلم وحده بغشلیم دیمکدر مکر ادات استثنا در الا معناسنه

رد شراح

باحرف صله کمترین تر ادات تفضیل و باحرف نسبت و نون حرف تأکید بندکانه اضافت
لامیه در محصول ترکیب چونکه هارون الرشید ملک مصر مسلّم اولدی یعنی خلافتنه و سلطنتنه
داخل اولدی دیدیکه اول اذغونک یعنی و عونک دعمیسی وکودلکیله که مصر سلطنتی غرورندن
سببله تکبرلق دعواسنی ایلدی مملکت مصری بغشلدی ما یهم الآ قو للریمک غایتیله
دنی سنه یعنی الجق دغیه سیاهی داشت کودن نام او خُصَیب ملک مصر دا بوی
ارزانی داشت سیاه یا حرف وحدت داشت طوتادی یعنی کندینک واریدی
کودن کاف عربک و دالک فتحه لریله لغت عربیه ستم آتیه دیرلر تشبیه و استعاره طریقیله
احمق کمسیه کودن دیرلر نام اولامیه خصیب خانک ضمی و صادک فتحیله صورت تصغیرده
بوی یا حرف صله ارزانی لایق داشت طوتدی یعنی کوردی محصول ترکیب هارونک
بر قره عربی واریدیکه آدی خُصَیب ایدی مملکت مصری اکا لایق کوروب حاکملکنی
اکا ویردی کوینده عقل و کفایت او بحدی بود که طایفهٔ حرّاث شکایت اوردند
که بنیه کاشته بودیم برکنار نیل باران بی وقت آمد تلف شد کفت بشم بایستی
کاشتن صاحب دلی بشنید و کفت عقل و کفایت عطف تفسیری شکلبدر بعض
نسخه ده کفایت یرینه کیاست در و تمش زیرکلک معناسنه بحدی یا حرف ظرف و یا حرف
وحدت که حرف بیان طایفهٔ حرّاث اضافت بیانیه در همزه اضافت ایچون کلمشدر تیلیز
اول بیلدکلری خطالری اوزره ذاهب اولمشلر حرّاث جمع حارثدر تصّاد و زنی
اوزره اکینجیلر دیمکدر ذوداع ده دیرلر مصره اضافت لامیه درکه حرف بیان
بنبه باء عجمک اوچ حرکتیله و سکون نونیله پنبق معناسنه در کاشته بودیم اکمش ایدک
دیمکدر کاشتن مصدرندن مشتق بر حرف استعلاکنار معروف نیل و اضافت لامیه
مصر ایرماغی باران بی وقت آمد تلف شد ظاهر بوندن مراد نیلک طغیانیدر
والآ مصرده اولقدر یغمور یغماز که اکینلری افنا ایلیه بشم باء عجمک فتحیله و سکون شینیله
یوکه دیرلر بایستی یا حرف حکایه در بایستن کرک اولمق کاشتن المک محصول ترکیب
روایت ایدرلرکه عقل و کفایتی و فهم و فراستی بر حدّه و بر مرتبه ده ایدیکه یعنی بر طبقه ده
ناقص العقل و نادان و احمق ایدیکه مصرک اکینجی طایفه سی شکایت کتوردیلرکه نیل کنارنده
پنبه اکمش ایدک یغمور و قتسز کلدی یعنی نیل وقتسز طاشدی و پنبه مز فاسد و تباه اولوب

کیاست نسخه

ردّ تمغیه وکالتی

و تنده بغد و غنی جادن اکنلر قابوش یوخسه یغمور یاغوب اکینی افنا ایتمک دیمک دکل فتأمل

هب تلف اولدی بوشکایتدن مقصودلری بوکم آفت سماویه دن نقصان و خسران
کوردک بو ییل بزدن بو جهتدن عشر و خراج طلب ایلمک دیمکدر خُصَیب دیدی
یوک اکمک کرک ایدیکه یغمور ضرر ایلمیوب زیان کورمیه یکز یعنی شو بله احمق و
نادان ایدیکه یوک بنبه کبی اکیلور و بحیلور صانور دی پس بر صاحب دل بوسوزی اشیدوب
دیدی جائزدر که صاحب دلدن حضرت شیخ کندی مراد اوله و اینشمی الدن روایت
طریقیله اوله مثنوی ه اکر روزی بدانش درفزودی ✻ ز نادان تنک روزی تر
نبودی روزی یا اصلیه ایله رزق معناسنه در با حرف مصاحبت و دانش اسم مصدر
در علم معناسنه ترکیبیله بلش دیمکدر در حرف تأکید فزودی حکایت حال ماضی ارتار ایدی
دیمکدر تنک لغتده طار دیمکدر اما بونک کبی یرلرده قلتدن عبارتدر تر ادات
تفضیلدر معناده تنک مقید در تنکتر دیمکدر نبودی یا حرف حکایه در محصول بیت
اکر ارزاق و اموال و جاه و جلال عقل و دانش مقدارنجه آرتوب زیاده اولیدی
یعنی هرکسک رزقی عقلینه و فهمنه کوره اولیدی جاهلدن رزقی و مالی آز رزقی کمسه
اولمزدی یعنی جهلاً افقر ناسدن اولوردی لکن ارادت خدا ایله بویله دکل بلکه خدا
بنادانان چنان روزی رساند ✻ که صد دانا دران حیران بماند با حرف صله
نادانان الف و نون ادات جمع در رساند الف و نون ادات تعدیه در ایرشدرر
دیمکدر اصلنده رسد ایدی ایرشور معناسنه که حرف بیان دانا صفت مشبهه در علم
معناسنه دران یعنی رزق ایرشدرمه ده صد دانا مبتدأ اول حیران مبتدأ
ثانی بماند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده حیرانه راجع ضمیر جمله فعلیه خبر
حیراندر و جملهٔ اسمیه خبر صد در و جمله صغرا و کبرا نک اعرابدن محلی یوق جملهٔ ابتدائیه
محصول بیت نادانلره خدا الخلین رزق و مال ویردکه یوز عاقل و دانا اول رزق
و مال و جاه و جلال ویرمسینه حیران و سرکردان و مدهوش قالور دعربیده بو مفهومی
ایراد ایلمشلردر لکن عربی بیلمین شرح اولنمیه حفظ ایلمه دیو ترک ایلدک مثنوی بخت
و دولت بکاردانی نیست ✻ جز بتأیید آسمانی نیست با حرف مصاحبت کاردان
وصف ترکیبیدر ایش بیلیجی دیمکدر با حرف مصدر با حرف مصاحبت تأیید تفعیل بابندن
مصدر در لغتده محکم ایلمکدر اما بونک کبی یرلرده مراد توفیق ربانی و لطف و احسان

صمدانه در آسمانه اسناد مجازیدر زیرا فاعل حقیقی خلاق عالمدر آسمانی بایب حرف
نسبتدر محصول بیت بخت و دولت وسعادت و رفعت ایشن بیلمکلکله ومبصر لغله
دکلدر بلکه توفیق ربانی وتایید صمدانیدن غیریله دکلدر حاصلی بخت و دولت
فوت علم ومعرفت وکماله میسر دکلدر بلکه فقر وغنا ویرمک خلاق عالمک ارادتنه
منوطدر انجق اوفتادست در جهان بسیار خوار بی تمیز ارجمند وعاقل خوار
اوفتادست اصلنده اوفتاده است در حذف وایصال طریقیله هاء رسمیه همزه
مجتلبه ترک ایلدک زیرا سین وتا کاف ادات خبر در فعله داخل ولازم اسمه مخصوص
تمیز اصلنده تمییزدر ایکی یائله اما عجم عین الفعل یاسنک حذفیله استعمال ایدر ارج
قیمت و بر مقدار معناسنه در و مند ادات نسبت معناء لازمیسی معزز ومکرم
دیمکدر معناسنی مقدار صاحبیله تفسیر ایدوب معزز ومکرم معناسنه کلدوکنی
انکار ایلیین فرزند ارجمند معناسنی بیلمز ایمش ارجمند سکون جیمله درجیمک ضمیله در
دیین خطا سویلمش زیرا مند لفظنک ماقبلی دائما ساکن اولور خوار واو رسمیله ذلیل
وحقیر معناسنه در مصراع اولی ثانیه مرهوندر محصول بیت دنیاده چوق واقع والمنده
بی عقل وبی تمیز یعنی تشخیص وغیره مالک اولمیین معزز ومکرم اولمق وعاقل وعالم
خوار وذلیل اولمق عالمده بوچوق واقع اولمشدر کیمیاگر بغصه مرده و رنج ابلهاند
خرابه یافته گنج کیمیا کاف عربک کسریله علوم حیله نک بریسیدر که بعض حیله ایله التوند
غیری معدنیاتی التون ایدرلر وکر ادات فاعلدر جی معناسنه کیمیاجی دیمکدر یعنی اول
فنه جالشن دیمکدر با حرف مصاحبت غصه غم اما اصلنده بیمک ییرکن بوغازینه
طوران لقمه در رنج الم معناسنه در ابله همزه نک ولامک فتحه لریله احمق معناسنه
خرابه ویرانه معناسنه در گنج بوندن دفینه معناسنه در محصول بیت کیمیاگر یعنی اول
عمله سعی وکوشش ایلیین کیمسه غم وغصه ورنج ومحنت الله مفلس ونوب کیتمش وفقیر
فلاکتله اولمش وبیتمش اما ابله وجاهل هیچ الم وزحمت چکمکسزین وطالب وراغب
دکل ایکن ویرانه ده گنج ودفینه بولمق واقع اولمش حکایت یکی را از ملوک کنیزک
چینی آورده بودند خواست که در حالت مستی باوی جمع آید دختر ممانعت
کرد ملک درخشم شد ومر ورا از بندکان بسیاهی بخشید که لب زبرینش از پرده

دس روی
دداس سدلی و بحثی

ع

بینی درکذشته بود وزیرینش بکریبان فروهشته هیکلی بود که صخر جنی از
طلعتش برمیدی وعین القطر از بغلش بکندیدی کنیزک وکنیز جاریه یه دیرلر
چینیه اضافت بیانیه در خشم خانک فتحی وسکون شینیله غضب دیمکدر شد بوندن رفت
معناسنه در مر ادات تاکیددر یعنی رانک مضمونی تاکید ایدر لب زبرین بیانیه پرده بینی
بوروننک قولاغی دیمکدر زیرینش زیرینه معطوف بکریبان با انتهاء غایت ایچوندر الی
معناسنه فرو فانک ضمیله ادات تاکید هشته بوندن صارقمش معناسنه در هیکل بوندن
هیات معناسنه در و یا حرف وحدت که حرف بیان صخر جنی صادک فتحی وخانک سکونیله
سلیمان پیغمبرک مهرینی سرقه ایلیین عفریتدر دیدیلرکه زیاده بدشکل وچرکین قیافت
ایمش که سایر عفریتلراندن اورکوایمش طلعت بوندن یوز معناسنه در رمیدی حکایت حال
ماضیه اورکودی دیمکدر قطر قافک کسری وطانک سکونیله بوندن قطران معناسنه در
عین القطر قطران بیکاری دیمکدر بغل بانک وغین معجمه نک فتحه لریله قولتق معناسنه در
که عربجه ابط دیرلر همزه نک وبانک کسره لریله با حرف تاکید کندی کاف عجمک فتحیله بیمک
یعنی پرامز قوقو که عربجه اکا نتن درلر حضرت شیخ قاده نک اوصافنده مبالغه بوددر
محصول ترکیب پادشاهلردن برینه چین ولایتندن جاریه کتورمشلر ایدی پادشاه
استدیکه مستانه لک حالتنده آنکله مجامعت ایلیه جاریه منع ایلدی یعنی ال ویرمدی
ورضا کوسترمدی پادشاه غضب ایلدی وآنی قوللرندن بر قاره قولینه بغشلادی
که اوست طوداغی بورننک قولاغندن ناشمش ایدی والت طوداغی یقاسینه دک
صارقمش ایدی بر شکل ایدیکه صخر جنی بویله بدشکل وبدقیافت ایکی یوزینی کورسه اورکوب
قجاردی وقطران بکاری قولتوغندن قوقاردی یعنی شکلی بد وکندی بغلی بدترایدی
بیت ه توکویی تاقیامت زشت رویی بر وختمست وبر یوسف نکویی
کویی شرط محذوفه جوابدر یعنی قرانک شکلینی کوردیک دیدیک فعل مضارع مفرد
مخاطبدر کوییدندن تا حرف انتهاء غایت زشت رو وصف ترکیبی ویا حرف مصدر
چرکین یوزلولک دیمکدر بر حرف استعلا واو ضمیری قاریه راجعدر انک اوزرینه
نامدر دیمکدر نکویی یاء مصدریه ایله ایلک دیمکدر محصول بیت سن دیدیک قیامته
دک چرکین یوزلولک یعنی یوز چرکینلکی انک اوزرینه مختومدر یعنی اکا ختمدر حاصلی

جركينلك اندن اوته اولمز وحضرت يوسف اوزرده كوزلك يعني حضرت يوسفك
حسنى بيحد وبي پايان اولدوغى كبى بونك قبحى كذلك بيحد وبي غايه در قطعه تخصى
نه چنانكه بمنظر بهْ كه زشتى او خبر توان داد تخصى ياحرف وحدت كريه بوندن
مكروه معناسنه در منظر بوندن شكل معناسنه در كريه منظر وصف تركيبيدر بد شكل
ومكروه هيئت معناسنه كه اصلى كه زايدى كه حرف بيان زشتى ياحرف مصدر واوبه
اضافتى لاميه در داد بوندن دادن معناسنه در محصول بيت برشخص ايدى اما ايله
بدشكل وكريه هيئات ده كل ايديكه انك چركينلكندن وزشتلغندن خبر ويرمك
ممكن اوليدى يعنى چركينلكى فوق الحد ايديكه قابل تعبير دكلدر وانكه بغلتش نعوذ بالله
مردار بآفتاب مرداد واوحرف عطف كه كاهدن مخففدر مردار دن لاشه و
جيفه مراددر باحرف ظرف افتاب مرداد لاميه در تقديرى ماه مرداد ايدى ضرورت
وزن ايچون حذف وايصال اولدى مرداد تاريخ جلالى حسابى اوزره شهورك
صيفيه نك اورته آيك اسميدر كه اول ايده لاشه لر وجيفه لر زياده بد قوقار خصوصا
كم عربلرك يعنى قاره لرك قولتوقلرى محصول بيت قاره نك شكل وصورتى معلوم
اولدقدن صكره قولتوغى نعوذ بالله افتاب مرداد ماهنده لاشه وجيفه كبى ايدى
يعنى قاتى بد قوقاردى شويله كه هيچ بر وجهله قوقوسنه تحمل اولمزدى استعاذه بو
جهتدندر سياه زادران مدت نفس طالب بود وشهوت غالب مهرش بجنبيد
ومهرش برداشت بامدادان ملك كنيزك راجست ونيافت ماجرا كفتند خشم
كرفت وبفرمود تا سياه را با كنيزك دست وپا استوار ببندند وازبام جوسق
بخندق دراندازند يكى از وزراى نيك محضر روى شفاعت برزمين نهاد
وكفت سياه را در اين خطائى نيست بلكه سائر بندكان وخدمتكاران بخشش و
انعام خداوندى معتاد اند كفت اكر درمفاوضه او شبى تاخير كردى چه شدى
كفت اى خداوند نشنيده كه كفته اند سياه را راحرف تخصيص سياهك ديمكدر
مهر ميمك كسريله محبت معناسنه در بجنبيد دپرنشدى ديمكدر مهر ميمك ضميله بكارتدن
عبارتدر مهرين قالديردى يعنى بكارتى ازاله ايلدى بامدادان ايرته ديمكدر بام
دام اوستى معلوم اولكه بو قار و ويلايت اولرينك اوستى دوزدر يعنى سسطحدر

اكا عجم بام ديرجوسق جيم عربك وسينك فتحه لريله برج اوزره اولان كوشك در قصر
معناسنه واضافت لاميه در باحرف صله وخندق معروف در حرف تاكيد اندازند فعل
مضارع جمع غائب ويا فعل امر جمع غائب حاصلى ايكيسينه صيغه ده مشترك اولور اتالر ويا اتسونلر
ديمكدر خطائى ياحرف تنكير يا ادات اضراب كه حرف تعليل سائر جميع وباقى معنالرينده
مستعملدر مفاوضه لغتده مشاركت معناسنه در اما بوندن مجامعت معناسنه دراويه
اضافت مصدرك مفعولينه در كردى ياحرف حكايه شدى ده بويله در محصول تركيب
اتفاقا سياهك اول مدتده نفس خبيثى طالب وشهوت وتوقان وآرزوسى غالب
ايدى جاريه به مهر ومحبتى حركته كلوب اختيارى الدن كتدى ومهرينى قالديردى
يعنى فيز ليغينى الدى ايرتسى كه پادشاه شراب كيفيتندن آيلوب عقل كلدى جاريه اسندى
وبولمادى كيجه واقع اولان ماجرايى سويلديلر غضبه كلدى وبيوردى تا سياهك
جاريه ايله اليني وايا غينى محكم بغليه لر وبرج اوزرنده اولان كوشكدن حصارك
خندقينه اتالر ويا آتسونلر بويله اولنجه ايو خويلو وزيرلردن برسى شفاعت يوزينى يره
قودى يعنى پادشاهه تعظيم ايلدى وديدى پادشاهم سياهك بو خصوصده خطاسى
يوقدر بلكه سائر قوللر وخدمتكارلر سعادتلو پادشاهك انعام واحسانينه معتادلردر
سياه بيچاره ده بونى معتاد اولان بخششلره قياس ايدوب استرداد احتمالى خاطرينه
كتورميوب حظ اوردى ديو ماكانه تصرف ايلمشدر پادشاه وزيردن بو مصاحبته
ايشيديجك ديدى اكر بر كيجه مجامعتى تاخير ايلسه نه اولوردى وزير ديدى اى پادشاه
مسموعكز اولمدى حكما وعقلا ديديكلرى قطعه تشنه سوخته در چشمه روشن
چو رسيد تو مپندار كه از پيل دمان انديشد بعض نسخه ده روشن يرينه حيوان
واقعدر تشنه صوسز سوخته يه اضافت بيانيه در وهمزه حرف توسل وياء بطنى اضافت
ايچون كلمشدر درحرف صله چشمه روشن بيانيه در وعين يتر اشكلى كه عربيده وفارسيده
همزه دن بدل كتابت اولنور بونك كبى يرلرده اضافته دلالت ايدر ليكن خالص همزه
تلفظ اولنمز بلكه يا ايله بين بين تلفظ اولنور پس بوندن ايكى يرده بيله همزه اضافت ايچون
كلمشدر ديو ذكر اولان تحقيق وتدقيقه واصل اولمامشلردر تو مبتدا مپندار فعل نهى مفرد
مخاطب دربندار ديدن ظن ايلمه ديمكدر ما بعدى جمله خبر مبتدادر كه حرف بيان پيل دمان بيانيه

مطلب

ردشمعى وكالى

کوکرمش و غضبه کلمش فیل ننکه بر هار و ندر کجدی اندیشد فعل مضارع مفرد
غایب قورقمه دیمکدر محصول بیت نار درونله سوزان اولان تشنه و عطشان جونکه
صافی صوجشمه سنه ویا آب حیات بیکارنه ایرشدی یعنی واصل اولسه ظن ایلمه اول وقتن
هیبتلو وکوکرمش فیلدن خوف ایدوب بر واجکه بلکه خاطرینه بیله کلمز اندن فیل واد
وفیلدن اولدوغی ملحد کرسنه در خانه خالی بر خوان بنه عقل باور نکند کز رمضان
اندیشد ملحد اسم فاعلدر اَلْحَدَ يُلْحِدُ دن یعنی افعال بابندن طریق شریعتدن خارج
اولوب حنره و نشره منکر اولان ظالمه دیرلر کرسنه بو ندر کاف عجمک ضمی و رانک
سکونی و سینک کسریله آج معناسنه در که عربجه جایع دیرلر کاف عجمک ضمی و رانک
کسری و سینک سکونیله ده لغتدر فاحفظ در حرف ظرف خانه خالی بیانیه بر باء عجمک
ضمیله طولو دیمکدر عربجه ملآن دیرلر خوان بو ندر نعمت و طعام معناسنه در ملحد مبتدا
اول عقل مبتداء ثانی باور باء عربیله و واوك فتحیله کرد و یاکند لفظیله مستعملدر ویا
بعض مشتقاتیله نفی و اثبات طریقیله تصدیق معناسنه در بو ندر نکند فعلیه مستعملدر
که فعل نفی مستقبلدر ایلمز معناسنه تصدیق ایلمز دیمکدر باور نکند مابعدیله خبر مبتدا
ثانی و جمله اسمیه خبر اول و مبتداء اول خبریله جمله مستانفه در کز که حرف بیان
رمضان معروف اندیشد مفرد مضارع مفرد غایبدر فکر ایدر دیمکدر محصول بیت
آج ملحد خالی اوده یعنی تنها خانه ده که کیمسه حالنه مطلع اولمیه و خانه نعمت و طعامله
ملآن اوله یعنی بر اوله عقل تصدیق ایلمز که رمضان فکرین اید و بطعامه ال صونمیه
یعنی رمضان فکر اید و ب طعام یمه سینی اینانمز البته آج اونجه یر بر لفظی باء عجمله
بر ظن اید و ب باء عربینک فتحیله و خوانه مضاف قیلان و خوانی سفره معناسنه
اخذ ایلین عجب متصرف ایمش لفظی بر خوانه مضاف قیلان نه خوب موزون ایمش
و بری باء عربک فتحی و رانک سکونیله تجویز ایلین غلط سویلمه مذکورلرك
اثر یجه کتمش عفا الله عنهم ملك را این لطیفه خوش آمد و کفت سیاه را بتو بخشیدم
کنیزك را چه کنم کفت کنیزك را بسیاه بخش که نیم خورده او هم او را شاید سیاه
را را ادات مفعول بتو با حرف صله بخشیدم بو لفظ ایکی معنایه مستعمل دربری
وزیر بغشلمق یعنی تملیك ایلمك و بری اکا موجب بغشلمق کنیزك را را ادات

مطلب

رد کلمه
رد نعمی

ر دس و هی

مفعول

مفعول جاریه دیمکدر بسیاه با حرف صله سیاه دیمکدر بخش فعل امر مفرد مخاطب بغشله
نیم خورده بر کمسه نك یعنی انسانك و یا حیوانك ییدوکندن و یا ایجدوکندن ارتانه
دیرلر که عربجه اکا سؤر دیرلر او یه اضافت لامیه در او را اکا دیمکدر شاید فعل مضارع
مفرد غایب معناسنه در محصول ترکیب پادشاهه وزیرك مذکور لطیفه سی خوش کلدی
و دیدی سیاهی سکا باغشلادم ایکی معنایله یا جاریه نیجه ایدیم و زیر دیدی پادشاهم
جاریه سیاهه بغشله که آنك نیم خورده سی یعنی ارتیغیدر کیمسه انك لاحقیله شمدن صکره
سیزك حرمیکزه وسرا یکزه متمتع اولمق جایز دکلدر بو فکرلر کلیا خاطریکزدن چیقورك
قطعه هر کرا او را بدوستی مپسند که رود جای ناپسندیده او را آنی دیمکدر
اضمار قبل الذکر واقع در مرجعی ایلهی مصراع ثانیده اولندر مقدرا انکسراوله یاخود
او را انکسی تقدیرنده او لیس طریق اضمار اولمز با حرف صله دوستی یا حرف مصدر
مپسند فعل نهی مفرد مخاطب بکنمه و لایق کورمه که حرف رابط صفت جای ناپسندیده
بیانیه محصول بیت هر کرا اولکیمسه دوستلوغه بکنمه و لایق کورمه نامعقول و نامقبول
یره وارر یعنی اکر محبوبك و مطلوبك و اکر غیریسی که اراذل نشین و اراذل پرست اوله
آنی دوست اتخاذ ایلمه و کندو یارو یاوردم دیو اکا اعتبار قیلمه بعض شراح جایز
در که مپسند لفظی مفعول معناسنه اوله یعنی مرضی و مقبول اولمیوب دیو لکن فسادی
زیاده و اصحدر فتدبر تشنه را دل نخواهد آب زلال بنه نیم خورد دهان کندیده
تشنه را را ادات تخصیص تشنه نك دیمکدر نخواهد فعل نفی مستقبل مفرد غایب فاعلی
تحتنده دله راجع ضمیردر و مفعولی آب زلال اضافت بیانیه ایله زلال طاتلو صویه
دیرلر پس بو ندر زلال و صفتدر اطناب ایلین مطنب ایمش نیم خورد و نیم خورده بر
معنایه در که سابقا ذکر اولندی ایدی ترکیب مزجی قبیلندندر دهان اضافتی لامیه
در و کندیده بیانیه مصراع ثانی آب زلالدن حال واقع اولمش محصول بیت تشنه نك
کوکلی آب زلالی ایستمز و اکا مایل اولمز قوقمش اغزك آرتیغی و سودی اولدوغی حالده
اول آب زلال یعنی هر نقدر که بر کمسه تشنه ایسه ده اغزی قوقمش کیمسه نك آرتیغین
و فضله سین ایچمز حضرت شیخ بو یعنی مبالغه طریقیله سوق ایلمش والا قوقمش آغزلو بر صودن
ایچدکله اول صو متغیر اولماز و حلال ایکن حرامدر اولمز و جایزدر که تشنه انك اغزینك

رد کله

رد كافی

توقوسندن بیلیمه وبیلیجك اكراه لازم كلیه واقعا اكراه نزه دن لازم كلور وخلقك چوغینك
اغزي قوقادوكن بیلورکن بري برینك سوزیني بیر وایجو بعض شراح نیم خورده هاء رسمیه وهمزه ایله
یازوب اكثر نسخه لره بو شكلي اسناد ایدوب افترا ایلمش حال بوكه بو نسخه كند شرحندن غیري
یرده كورمدك بوقدر تتبعمز وار ایكن قطعه دست سلطان دكر كجا بیند ٭ چون
بسر كین دراوفتاد ترنج دست سلطان لامیه كجا قنده دیمكدر استفهام انكاریدر بیند
فعل مضارع مفرد غایبدر بینیدندن قنده كوره دیمكدر چون ادات تعلیل دات شرط
دیمین اصابت ایلمشی باحرف صلت سركین سینك فتحی وكسریله ورانك سكونی وكاف عجمك كسریله
حیوانات تزسي وكوهسي تعریف ایدوب سرقین دیرلر در حرف تاكید اوفتاد واو اصلیه ایله
دوشدی دیمكدر ترنج معروف اوفتادك فاعلیدر وملاحظه ده مصراع ثانی مصراع اولدن
مقدمدر زیرا علت معلولدن مقدمدر پس تقدیر كلام چون بسر كین دراوفتاد ترنج ٭
دست سلطان دكر كجا بیند ٭ در بو یلده اولنجه بیند واوفتاد ترنجده تنازع ایدر دیمكه
احتیاج اولمز بیندك فاعلی ترنجه راجع ضمیردر فندر بعض نسخه ده بیند بیرینه یابد واقع
اولمش معناسی سهلدر محصولی بیت قاذورات ومهملات ایچینه دوشن ترنج بر داخی پادشاه
الینی قنده كوره جك نزه ده بولور یعنی تزسه وكوبه دوشن ترنج هركز پادشاه الینی كور
مدوكي وپادشاه آنی الینه المدوغی كبی حاصلی پادشاهه لایق اولمدوغی كبی سپاهك
ادنیغی اولان كنیزك داخی پادشاهك نظر تربیه وفراش لطیفنه هركز لایق ومناسب دكل
قصه دن حصه در فتامل تشنه دا دلكجا بخواهد آب ٭ كوزه بكذشته بر دهان سلنج
آبدن مراد مذكور آب زلالدر ضرورت وزن ایچون حذف اولندی كوزه كاف
عربك ضمیله وهاء رسمیله فارسیدر وهاسز كوزه عربیدر بادغه دیرلر بكذشته ماضیدن
فهمدر كچمش دیمكدر بر حرف استعلا دهان سلنج بیانیه سلنج سینك ولامك ضمیله ونونك
سكونیله دودا اقدم یلامه دیدكلري مرضدر غایله اغریغان اولور مصراع اولده استفهام
انكاري وار محصولی بیت بر كوزه كه اغزي یلامه كیمسه نك اغزیندن كچه یعنی سلنج اغزلو
كیمسه كه اول كوزه دن صو ایچه تشنه نك كوكلی اول كوزه دن صویه قنده طالب اولور
یعنی هر نقدر صوسز اولورسه ده كوكلنده صو ایچمكه مائل اولمز زیرا طبعی اندن اكراه
ایدر بو بیت حضرت شیخك اولدوغنده نظر وار زیرا تركیبنده تركیك وادا سنده ضعف

رد كافی

رد ابن سید علی وسروری

حاصل

وجه تامل یعنی تكرو وجهی دیمیوب تكرووجه دیمك كرك ایدی

رد كافی

حاصل وعلی الخصوص كه بعض متونده موجود دكل بو بیتك شرحنده تكرووجهی ارتكاب
ایلمز دیبی ادادة خلاف صحیح ارتكاب ایلمش فتامل حكایه اسكندر رومي را كفتند كه
دیار مشرق ومغرب بچه كرفتی كه ملوك پیشین را خزائن وملك وعمر ولشكر بیش
ازین بود وچنین فتحی میسر نشد كفت بعون خدای تعالی هر مملكتی كه كرفتم رعیتش
نیازردم ونام پادشاهان جز بنیكویی نبردم اسكندر مشهور بر پادشاهك اسمیدر
علما بونده اختلاف ایلدیلر اصح قول بودركه نبی دكل ایمش لیكن بر صالح وعابد ومتدین
حكیم كامل ایدیكه علمی ارسطاطالیسدن آلدی ابن فیلقوس رومي دیمكله مشهوردر بعضلر
سلسله اجدادینی نوحك اوغلی یافثه ایصال ایلدیلر وبعضلر حضرت ابراهیم پیغمبره
وذوالقرنین لقبیله ملقب اولمسنده نیجه وجه یازمشلر لیكن بو بر مقام استیفاده دكل
ایدي اسكندره دیدیلر كه حرف بیان دیاردن بونده مملكت مراددر كرفتی فعل
ماضی مفرد مخاطب كه حرف تعلیل ملوك پیشین بیانیه جز غیر معناسنه در باحرف مصاحبت
نیكویی یا حرف مصدر محصولی تركیب اسكندر رومي یه دیدیلر كه مشرق ومغرب
دیاریني نه وجهله ضبط ایدوب تحت تصرفیكه كتوردوب مسخر قیلدك كه ایلروكي پادشاه
لرك خزینه لري وسلطنتی وعمر ولشكري سندن زیاده ایدي حال بوكه بو فتح وتسخیر
میسر اولمدي كه سكا میسر اولدي اسكندر دیدي كه خدانك عونیله هر مملكتی كه فتح
وتسخیر ایلدم رعیتنی انجیتمدم ونام سلاطین ماضیه ایلكدن غیریله اكمدم یعنی جمیعنی
خیرله ذكر ایلدم كه الله تعالی جمیعنی اعطا ایلدوكینی اعطا ایلدي بیت بزركش
نخوانند اهل خرد ٭ كه نام بزركان بزشتی برد بزركش ضمیر اضمار قبل الذكر
طریقیله مصراع ثانینك اولنده مقدر آن كسرا جهد تقدیری انكس را كه در
نخوانند اوقومازلر یعنی دیمزلر اهل خرد لامیه وفاعل نخوانند دركه حرف رابط
صفت نام بزركان لامیه دریاء بطیله بزركاندن بونده مراد اكابردر باحرف
مصاحبت زشتی یا حرف مصدر زجر كینلك دیمكدر برد فعل مضارع مفرد غائبدر
بریدن بردندن دكل محصولی بیت اهل عقل وفراست اوكیسه بزرك وكبیر اوقو
مازلر یعنی اكا اولو كیمسه دیمزلر اكابرك نامنی زشتلقله اكار حاصلی اكابر نامنی خیر ایله
لكله ذكر ایتمینی عقلا ارازلدن عد ایدرلر قطعه این همه هیچست چون

رد سروری

می بکذ د ن بخت وتخت وامر ونهی وکیر و دار این همه مبتدا ومصراع ثانینك مضمونی
اشارت هیجست خبر مبتدا چون حرف تعلیل می حرف تاکید زیرا می حاله وبا استقباله
دلالت ایده بوایسه استقبال مقامیده بکذ رد فعل مستقبل مفرد غایب وفاعلی همه یه
راجع تختدن ضمیر وبعضلر مصراع ثانیدن معدود اولنلر فاعلدر دیدیلر لیکن فیه نظر
کیر ودار و دارکیر واو عطفله آکیسی بیله صواش معناسنده مستعملدر کیر کیرندن ودار
دار یدندن مشتقد دکوفتن دن وداشتن دن دیبن احوال اشتقاقدن کلیا غافلا مش
[رد کافی]
محصول بیت جمیع امور دنیا یعنی بخت وتخت ودولت وسلطنت وامر ونهی وحکم
وحکومت وعسکر جکوب اورمه وطوتمه وفتح ممالك هیج نسنه دکلدر جونکه آخری
فانی وکذ راندر حکم عدمده در پس عاقل اولان بونلره کوکل بندایدوب عقد قلب
ایلمز بعض شراح کیر ودار طمطراق وطنطنه وصاول یورت معناسنه در بونك استعما
بودر غفلت اولنمیه دیمش معلوم اولکه کند وبو استعمالدن کلیا غافل ایمش فتدبر
[رد شمعی]
نام نیك رفتکان ضایع مکن تا بماند نام نیکت پایدار نام نیك بیانیه ورفتکانه
اضافت لامیه نام نیك مکنك مفعول اولی وضایع ثانیسی تا حرف تعلیل بماند فعل
مضارع مفرد غایب قلد یمکدر نام نیك بیانیه وبماندك فاعلی پایدار وصف ترکیبیدر
دار یدندن ثابت وبرقرار معناسنه در اعرابده بماندك خبری واقع اولمش محصول
بیت بکچنلرك یعنی موتانك ایو آدینی ضایع ایلمه یعنی آدلرینی خیر ایله ذکر ایله اذکروا
موتاکم بالخیر نحو اسنجه تا کم عالمده سنکده ایو آدك ثابت وپایدار وبرقرار قاله
یعنی تاکیم سنده صحیفهٔ روزکارده خیر ایله مذکور اوله سك
باب دوم در اخلاق درویشان حکایت
یکی از بزرکان پارسایی راکفت که چه کویی در حق فلان عابد که دیکران
در حق او بطعنه سخنها کفته اند کفت در ظاهرش عیب نمی بینم ودر باطنش
عیب نمی دانم دوم دالك وواوك ضمیله ایکنجی دیمکدر اخلاق خلقك جمعیدر
خا مضموم ولام مضموم وساکن اولمق جایز درویشان اضافت لامیه در درویشاندن
مراد اهل سلوك صوفیلردر پارسا باء عجمیله عابد وزاهده درلر ویا حرف وحدت
ورا ادات مفعول که حرف بیان فلان الفاظ کنایه دندر که حرف تعلیل یا حرف

مصاحبت

مصاحبت طعنه ها تصرفات اعجامدندر زیرا بونك اصلی طعن در طانك فتحی وعینك
سکونیله مصدر در نصر یابندن مصدری طعان ده کلور طانك فتحیله کفت مسؤل عنه
اولان پارسادیدی در حرف ظرف درایکی یرده بیله باطن ظاهر مقابلیدر محصول
ترکیب اکا بودن برسیی برزاهده صوردی که فلان عابدك حقنده نه دیرسك زیرا
سندن غیریلر انك حقنده طعنله سوزلر سویلمشلر که زهد وصلاحه منافی اینلری وار
در دیو بس سن نه دیرسك آنك حقنده پارسا جواب ویردیکه ظاهرنده عیب کورمم
وباطننده عیب بیلمم یعنی ظاهرنده وباطننده بر قصور ونقصاننه مطلع دکلم زیرا
مؤمنه لایق اولان بودر که ظاهر حالنه ناظر اولوب احوال درونینی صلاحه حمل
ایدوب سوء ظن اوزره اولمیه قطعه هر کرا جامه پارسا بینی پارسادان
ونیك مرد انکار هر کرا هر کیمسه حرف رابطه ضرورت وزن ایچون کتورلمش جامه
پارسا وپارسا جامه وصف ترکیبی اقامه ندر زاهد وعابد لباسلودیمکدر بینی مسنك
هر کرا مفعول اولی جامه پارسا ثانیسی پارسادانك مقدم مفعولی نیك مرد ترکیب
مزجید راصلنده مرد نیك ایدی اضافتله ضرورت وزن ایچون مزج ایلدیلر انکارك
مقدم مفعولیدر انکار فعل امر مفرد مخاطبدر افعال قلوبدن ظن ایله دیمکدر محصول
بیت هر کیمسه که عابد وزاهد لباسلو کوره سك آنی زاهد وعابد بیل وایو آدم
ظن ایله یعنی آنی صالح بیل وایو کیمسه در دیو اعتقاد ایله حاصلی صلحا لباسنده اولانه
مادامکه شریعت مطهره یه مخالف بر حالی معلوم اولمیه حسن ظن لازمدر مصراع اولك
معناسنی هر کیمکه پارسا جامه سیله کوره سك دیبن اداده قصور ایلمش فتامل هر کراده
[رد شمعی وکافی]
لام جاره معناسنه طوتان غلط ایلمش جامه اصلنده جامهٔ ایدی همزهٔ اضافتله صکره
[رد سروری]
همزه ضرورت وزن ایچون ساقط اولدی دیبن بیتك مضموننك پاینه اوغرامش
[رد سروری]
وانکار انکاشتن وانکاریدندن امردر دیو ویا لیکن انکاریدندن مشتقدر دینه
اعتراض ایدن کند معترض واقع اولمش جامه پارسا خواجه سرکیبیدر وسیلهٔ
[رد سروری]
اضافت اولان همزه محذوفدر دیبن مقصودینه واصل اولمامش منه سنده جامه
[رد کافی]
پارسا جامهٔ پارسا تقدیرنده در دیبن بو میدانك فارسلرندن دکلدر ور ندانی
[رد شمعی]
که در نهادش چیست محتسب را درون خانه چه کار ورا اصلنده واکردر

ندانی فعل نفی مستقبل که حرف بیان در حرف ظرف نهاد نونك کسریله طبع وخلقت
معناسنه در محتسب دیادکجدر امر معروف نهی منکر ایلیبی محتسب در اول داخی ازهد
واورع علمادن اولاغاند درا حرف تخصیص در لام جارّه معناسنه درون ایچ معنا
درخانه یه اضافتی فی معناسنه در محصولبیت واکر بارسا جامه لینك تلبندن ودرو
نه وارایدوکینی یعنی خیردن وشردن نه حال اوزره دربیلمزسك سنه لازم کلمز یعنی سکا
احوال ددرونیه اطلاع لازم دکل زیرا محتسبك اولیجندن نه ایشی وار یعنی محتسبك امر
معروف ونهی منکرده وظیفه سی فساد ومنکری ظاهر اولانی اخذ ایلمکدر احوالی مستور
اولانه تعرض ایلمکه رخصت دکلدر زیرا فقها بیورمشلردر الفِسقُ الخَفِیُّ لا یُسقِطُ العدالَة
یعنی برکمسه که فسقینی اخفا ایلیوب اشاعت ایلمیه بیزا کا ظالم دیمه زوز حکایت دروفی
را دیدم که سر بر آستان کعبه نهاده مینالید ومی کفت یا غفور ویا رحیم تو دانی که
از ظلوم وجهول چه آید که ترا شاید درویشی یا حرف وحدت را ادات مفعول
که حرف بیان آستان کعبه لامیه کعبه نك اشیکی دیمکدر کعبه مکه شهرنده اولان تکریی اوبدر
نهاده هاء دیمی حرف تر بیدر قویوب دیمکدر مینالید حکایت حال ماضی ایکلردی دیمکدر
میکفت ده بو بله درسویلدی دیمکدر یا حرف ندا غفور مبالغه ایله اسم فاعلدر غایتله بار غیبیجی
دیمکدر رحیم بوده مبالغه ایله اسم فاعلدر زیاده اسیرکیجی دیمکدر ظلوم ده مبالغه ایله
ظالم جهول مبالغه ایله جاهل دیمکدر چه آید نه کلور یعنی نه حاصل اولور دیمکدر که حرف بیان
ترا سکا دیمکدر شاید فعل مضارع مفرد غایب بوندن یرایه یعنی لایق اوله معناسنه در
محصول ترکیب بر درویشی کوردم که باشینی کعبه اشیکینه قیوب ایکلردی وسویلردی
یا غفور ویا رحیم سن بیلورسك که ظلوم وجهولدن نه کلور ونه حاصل اولور که
سکا لایق اوله یعنی بن سکا لایق طاعت وعبادت کتورمکه قادر دکلم معلوم اوله
که عموما شراح نهاده لفظندن صکره بود وروی در زمین می نالید ترکیبی زیاده ایتدیلر
کتابك عرضینی بوزمشلر زیرا کعبه نك اشیکی یردن یوقارو وآدم بوینجه وار یعنی
یوکسك واقعدر پس باشینی اشیکه قودقدن صکره یوزینی یره سورتمك هرکز متصور
دکلدر زیرا مانعة الجمعدر ابکیسی بر آنده وبر ساعتده اولمق میسر دکلدر قطعه عذر
تقصیر خدمت آوردم نه که ندارم بطاعت استظهار عذرك تقصیره وتقصیرك

رد شراح جمیعاً

حدم

خدمته اضافتلری لامیه لردر وعذر آوردمك مفعولیدر که حرف تعلیل بطاعت ندارمك
مفعول غیر صریحی استظهار استفعال بابندن مصدردر آرقه لنمق معناسنه مفعول صریحی
محصول بیت یارب سنك ذات پاککه لایق خدمت وعبادت وطاعت کتوره میوب
بلکه خدمتکده واقع اولان قصور ونقصانك عذرینی کتوردم زیرا عبادت وطاعتمه
اعتمادم یوق وعمل موجب جنت اولمدوغینی بیلورم بنم اعتمادم محض لطف وکرمکه در
عاصیان از کناه توبه کنند عارفان از عبادت استغفار عاصیان الف
ونون ادات جمعدر مجرمان معناسنه یعنی کناهکارلر عارفان الف ونون ادات
جمعدر اهل عرفان اولان الله دوستلری از عبادت تقدیری از تقصیر ویا از نقصان
عبادت در بر مضاف تقدیریله محصول بیت عاصیلر ومجرملر کناهلرندن توبه ایدرلر
اما اهل عرفان تقصیر ونقصان عبادتلرندن استغفار ایدرلر یعنی عبادتلرنده اولان
قصورلرین بیلوب عبادتلرین عین معصیت عدّ ایدوب استغفار ایدرلر عابدان
جزای طاعت خواهند وبازرکانان بهای بضاعت ومن بنده امید آورده ام
نه طاعت وبدریوزه آمده ام نه بتجارت عربی اصنع بی ما انت اهله ولا
تفعل بی ما انا اهله فاذیجه مذکور دورت فقره وعربیه ایکی فقره تتمه قول درویشدر
عابدان الف ونون ادات جمعدر ومبتدادر جزای طاعت لامیه وخواهندك مفعولیدر
وجمله فعلیه خبر مبتدادر بازرکانان بونك اصلی مفردی بازاره در بازاره مخصوص
معناسنه زیرا هاء دیمی بونك کبی یرلرده تخصیص افاده ایدر پس الف ونونله جمع اولنمق
سببیله هاء دیمی کاف عجمی به ابدال ایدیلر بازرکانان اولدی رانك فتحیله بعده کثرت استعمالله
الف حذف اولنوب راساکن قلندی بازرکان اولدی پس بو عبارته تغییر بو متدادر
یول بولیجق کثرت استعمال الاحکم مفرده واروب تکرار داخی جمع ایدوب بازرکانان
دیدیلر معلوم اوله که حضرت مولانا جامی سبحة الابرار نام کتابنده عقد هفتمده الفی
ورانك فتحه سینی اثبات ایدوب یاء نسبتله الف ونونی جمع ایلمش ایك بازارکیانه
دیدم ورند صد از این جنس بیك جو نخرند وحضرت شیخ بوستاننده بازرکان عبارتنی
مقام مفرده ذکر بیورمشلر شهنشه که بازرکان را نجست دخیر بر شهر ولشکر
ببست ایدی بونده بازرکان زانك فتحیله اوقنمق کرك فتأمل بضاعت لغتده بجارت

بر مقدار مال ارسال ایلمکه دیرلر مثلا بر تاجر بر مقدار مال ویررسك كه كند و مالی بانجه
سنك مالكی سنك ایجون قوللانور اما بونده مطلق اسباب ومتاع مراد در با حرف صله
در بوزه دالك فتحی ورانك سكونیله جوابلمكه دیلمكه دیرلر تحریف ایدوب عوام ددوا
دیرلر اصنع فعل امر مفرد مذكر مخاطب افعل معناسنه یعنی ایشله یجی با حرف صله ویا ضمیر
متكلم بكا دیمكدر ما اسم موصول در الذی معناسنه اصنعك مفعول صریحی وبی غیر
صریحی انت ضمیر مرفوع منفصل محلا مرفوع مبتدا اس دیمكدر اهل بونده لائق معناسنه در
لفظا مرفوع خبر مبتدا در وضمیر مجرور مایه راجعدر وجمله اسمیه نك اعرابدن محلی
یوق ماننك صله سیدر لا تفعل فعل نهی مفرد مذكر مخاطب ایشلمه دیمكدر بنی سابق كبیدر
انا اهله انت اهله كبیدر بعض نسخه ده بنی بیرینه بنا دوشنی بیزه دیمكدر محصول تركیب
عابدلر ایلدكلری عبادتك ثواب وجزاسینی استرلر واول امید ایله طاعت ایدرلر
وبازركانلر اسباب ومتاعلرینك بهاسینی استرلر كیسه مفت نسنه ویرمزلر اما بن عبد
عاصیمدركه اهل امید خالصله ولطف وكرمكه اعتماد ایلكلم عبادت وطاعتم یوق كم
مقابلنده عوض جنت وجزای كوثر رجا ایدم ودخی تهی دست مجرد جرم وددیوزه
كلمشم بضاعت وسرمایم یوق وتجارته كلمدم كه قیمت وبها استیم بس بكا سن ساكه لائق
اولدیغنی ایشله كه مغفرت ومرحمتدركه عاصی بندك سندن آنی رجا ایدر وبكا بن لائق
ومستحق اولدوغمی ایشلمه كه عذاب وعقابدر زیرا سندن لطف واحسان رجاسیله
قپوكه كلمشم بیت ه كركنی ودجرم بجشی دوی وسر براستانم ﷺ بنده را فرمان نباشد
هرجه فرمایی برانم كنی ضم كاف عربیله فعل مضارع مفرد مخاطب قتل ایدرسك دیمكدر
كشیدندن كشتندن دكل جرم جیم عربك ضمی وسكونیله كناه معناسنه در بخشی
فعل مضارع مفرد مخاطب در بخشیدندن لفظ مشتركدر بغشلمق عفو ایلمك بیننده
بونده ایكیسنه ده تحمل وار دوی وس تقدیری رویم وسرم در آستانم میمی معنا
جهتنده بونلره مصروفدر بنده را حرف تخصیص در لام جاره معناسنه بنده نك
دیمكدر فرمان اسمدر بیورق معناسنه فرمایی فعل مضارع مفرد مخاطب بیوررسك دیمكدر
بر حرف استعلادن اسم اشارتدر جه یه میم ضمیر متكلم محصول بیت اكر بنی قتل ایدرسك
كناهلرم ایجون واكر كناهلرم بغشلیوب عفو ومغفرت ایدرسك هرنه كه ایلرسك بویوم ددس دوهی

وبانم

وبانم استان كرم واحسانكده درحاصلی هرنه كم بكا ایشلرسك تسلیم ورضا اوزره یم
روكردان وسركش دكلم بن بنده عاصینك ومجرم قاصینك فرمانی وبیوروغی اولمز یعنی
هیچ نسنه سوبلمكه مالك وقادر دكلم هرنه كم سن بیوررسك اول بویروغك وامرك
اوزرینه یم حاصلی هرنه كم امر ایدرسك امروكه تابع ومنقادم قطعه ه بر در كعبه
سائلی دیدم ﷺ كه همی كفت ومیكرستی خوش برحرف ظرف در كعبه لامیه سائلی یا حرف
وحدتدر كه حرف بیان ها حرف تاكید ومحی حرف حكایه در ایكی فعلده بیله اصلی كریستی در
رادن صكره یا ایله یا ضرورت وزن ایجون ساقط اولدی خوش واو رسمیله وخاده ده وم
ضمه ایله بونده مبالغه معناسنی افاده ایدر محكم اغلردی دیمكدر محصول بیت كعبه قپوسنده
خدادن سائل بر درویش كوردم كه سویلردی ومحكم اغلردی یعنی جان وكوكلدن درلو
كریه ایدردی من نكویم كه طاعتم بپذیر ﷺ قلم عفو بر كنا هم كش با حرف تاكید بذیر
باء عجمله فعل امر مفرد مخاطب قبول ایله دیمكدر قلم عفو بیانیه كش كافك فتحیله فعل امر مفرد
مخاطبدر چك دیمكدر محصول بیت بو بیت اولده همی كفتك مقولیدر یعنی یارب
بن دیمزم كه عبادت وطاعتم قبول ایله حاصلی جزا وثوابه مستحق عملم بوقدر بیلوردم بلكه
لطف وفضلكه وعنایت وكرمكه امیدوارم انجق بن عفو وصفح قلمنی كناهمه چك یعنی
صحایف سیئاتمدن جرائم صغائر وكبائرومی اخراج ایله تاكم مجرمین ایله حشر وایلام حاصلی
سكا لائق اولیان عملرمدن كلیا كچ حكایت عبدالقادر كیلانی در حرم كعبه روی بر
حصاه نهاد همی كفت ای خداوند ببخشای واكر مستوجب عقوبتم در قیامت مرا نا
بینا برانكیز تا در روی نیكان شرمسار نشوم كیلانی یا حرف نسبت كیلادن كاف عجمك
كسریله مملكت اسمیدر اصلنده كیلادن دورتدر معتبرا ولان رشت ولاهجاندر عبدالقادر
كیلانی رشتندر مشایخ عظام واولیاء كرامدن مناقب سنی وكرامات علیا صاحبی
بر عزیزدر اولیا ارا سنده زیاده شهرتی وار حرم كعبه لامیه حصاهاء مهمله نك
فتحیله جمع حصاتدركه كعبه حرمنده دوكلی خرده چاقل طاشلریدركه فارسیجه سنكریزه
دیرلر بوشول خرده طاشلردركه بیرام كونلرینده منا ده اتارلر واو طاشلری خدام
كعبه جمع ایدوب حرمه دوكرلر نهاده ها حرف ترتیبدر قویوب دیمكدر بوهای ترجمه
یا زمیان معناء ترتبی بیلمزامیش ویا زوب قومش معناسنی ویرنده كذلك بخشای
ددس دوری دغنجه

فعل امر مفرد مخاطب اسیرکه دیمکدر مستوجب عقوبت اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر لایق
عقوبت دیمکدر نابینا نا حرف نفی یعنی حرف توصیف نفی بینا صفت مشبهه در نابینا
اعمی دیمکدر بر حرف تأکید انگیز فعل امر مفرد مخاطبدر انگیزیدندن انگیختندن دکل
تا حرف تعلیل دوی نبکاندن مراد نظر ومواجهه نیکاندن شرمسار دیمك سکونیله صفت
مشبهه در خجل معناسنه نشوم فعل نفی استقبال اولمیام دیمکدر محصول ترکیب عبد القادر
کیلانی حرم کعبه ده یوزینی طاش دوکندوسی اوزره قیوب سویلردی یعنی مناجات
ایدردی که یارب رحمت وعفو ایله واکر عذابه مستحق ایسم یعنی عقوبت مقرر ایسه باری
قیامتده بنی اعمی حشر ایله تاکم مقبول قوللرك نظرندن ومواجهه سندن خجل وشرمسار
اولمیم قطعه روی برخاك عجز میکویم ٭ هر سحر که باد می آید روی مقدر
نهاده نك مقدم مفعولیدر تقدیری روی برخاك عجز نهاده میکویم در هر سحرکه
ظرف میکویمدر محصول بیت یوزومی خاك عجز ومذلته قیوب سویلرم هر سحر وقتنده که
باد سحرکاه هبوب ایلیه یعنی اسه ای که هرکز فرامشت نکنم ٭ هیچت از بنده یاد
می آید ای حرف ندا منادی محذوف تقدیری ای جانان در که حرف رابط صفت
فرامش اصلی فراموشدر واو ضرورت وزن ایچون حذف اولندی بودیلدن ضمایرك
ماقبلی مفتوح اولمق قاعده اولدوغی ایچون تاء خطابك ماقبلی مفتوح قلندی
حرکت فتح اخف اولدوغی ایچون دیینلر عندی سویلمشلر هیچت تا ضمیر خطاب تقدیری سنی
هیچ ترا دریاد آمکدر محصول بیت بو بیت میکویمك مقولیدر یعنی ای جانان که سنی
هرکز فراموش ایدوب اونوتمم یعنی هیچ یادمدن کیتمزسك عجبا بو بنده دن سکا هرکز
یاد یعنی اکمق کلورمی یعنی عجبا سنده بنم کبی هیچ یاد ایدوب اکارمیسك حاصلی بن
سنك هیچ خاطرکه کلورمیم باد سحردن مراد باد صبادر زیرا عشاق دلفکارك خبر
وپیامنی وسلام وکلامنی ایصال واظهار شوق وغرامنی جانان قتنده ایلیی
اولدر انکیچون آکا برید عاشقان وپیك مشتاقان دیرلر برید باد صباده دیرلر
حکایت دزدی درخانه پارسایی درآمد چندانکه طلب کرد چیزی نیافت
دلتنك شد پارسارا خبر شد کلیمی که بران خفته بود در ره کذر دزد انداخت
تا محروم نکردد دزدی یا حرف وحدتدر حرف صله خانه پارسا لامیه ویا حرف

وحدت در آمد کیردی دیمکدر دلتنك ونکدل وصف ترکیبیدر بجقو معناسنه پارسا
را ادات مفعول کلیمی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت خفته یاتمش واویومش
دیمکدر ره کذر دزدانك فتحی وهانك سکونی وکاف عجمك ضمیله کجید یرینه دیرلر ترکیب
زجید انداخت آتدی دیمکدر تا حرف تعلیل نکردد اولمیه ویاد وغیه محصول ترکیب
براوغری برعابدك خانه سنه کیردی بر نسنه اوغورلامق ایچون اولقدرکه اوکی اکجذبه
براقجق نسنه ارادی بولامدی بجقو اولدی عابده خبر اولدی یعنی اوبیه اوغری
کیردوکی معلومی اولدی برکلیم که اوزرنده یاتمش ایدی دزدك کجید یرینه آتدی
تاکم محروم اولمیه ویاد وغیه قطعه شنیدم که مردان راه خدا ٭ دل دشمنان
رانکردند تنك مردان راه خدا لامیه لردر دل دشمنان بویله در ونکردندك
مفعول اولی وتنك ثانیسی محصول بیت اشتدمکه خدا یولینك مردلری ورجال
الله یعنی مردان طریق حق دشمنلرین بیله دلتنك وپریشان خاطر ایلمدیلر بلکه عدولرینکده
خاطرلرین رعایت ایلدیلر ترا کی میسر شود این مقام ٭ که با دوستانت خلافست
وجنك ترا سکا دیمکدر کی قچان دیمکدر وقتدن سؤالدر که حرف بیان محصول بیت
سکا قچن میسر اولور بو مقام یعنی دشمنلرك خاطرینی رعایت ایلمك مقامی که دوستلرکله
جنك وجدال ونزاع وخصومت ایدرسك یعنی سنکه دوستلرکله بد معاش وبد
زندکانی سك بس دشمنلرکله قچان حسن زندکانی وصفای معاشرت اوزره اولورسك
مودت اهل صفا چه در روی وچه در قفا ٭ نه چنانکه از پست عیب کیرند
وپیشت بمیرند مودت محبت معناسنه دراهل اضافتی واهلك صفایه لامیه لردر
نه چنان ایله دکلدر دیمکدر که حرف بیان پس آرد معناسنه درواز بوندن ادات
ظرفدر پست تقدیر ندن کیرندك ظرف مکانی وعیب مفعولی کیرند فعل مضارع
جمع غایب کیرندندن طوتالر دیمکدر پیش اوك وقت معناسنه درو تا لر خطاب
ایچوندر میرند فعل مضارع جمع غایبدر میریدندن اوله لر دیمکدر محصول ترکیب
اهل صفا وذوقك محبت ومودتی حضورده وغیبتده یعنی اوکلنده وآردکده برابر
در متفاوت دکلدر انلرك حالی ایله دکلدرکه اردکده وغیبتکده عیب ونقصانك
طوتالر ویانکده وحضورکده محبت ورأفت اظهار ایدوب یوکلکه اولمك دعوا سنی

ایدی لر حاصلی حضور لرنده و غیبتلرنده صلفی دورلر در بیت ه در برادر چو گوسفند سلیم نه در قفا همچو گرگ مردم خوار گوسفند قیون گرگ مردم خوار اضافتی بیانیه در مردم خوار وصف ترکیبی در آدم ییجی معناسنه محصول بیت یعنی اهل صفانک نفیضلری برابر لرنده و حضور لرنده قیون گبی سلیم و حلیم گوستره لر کند ولرینی اما ارد لرنده و غیبتلرنده آدم ییجی قورد گبیدر یعنی اهل نفاقک حاللری بویله در اما اهل صفا و اصحاب وفاده بو حال یوقدر بلکه ظاهر و باطنلری معمور در دون و بیرونلری لو طیب و طاهر حضور لرنده نیجه ایسه غیبتلرنده همان ایله در ارد لرنجه بر دور لر و اوکلرنجه بر دور دکللر آردلرنده و اوکلرنده برابر در لر بیت ه هر که عیب دگران پیش تو آورد و شمرد بیگمان عیب تو پیش دگران خواهد برد عیب دگران لامیه و آورد شمردک مقدم مفعولی و پیش تو لامیه و ایکیسنک ظرف مکانی عیب تو لامیه و مفعول خواهد برد پیش دگران لامیه و ظرف مکانی برد مصدر معناسنه در محصول بیت هر کیمسه که غیریلرک عیوب و مثالبنی سنک حضورکه کتوروب تعداد ایده یعنی بر بر سویلیه بی شبهه و ریب سنک داخی عیوب و نقائصکی غیریلره نقل ایده و بر بر سویلیه کرک حاصلی یرامزلق لر هر کسی ذم و قدح ایلمده دیو زبیک احسان ایلسک فایده اتمز زیرا بد نهاد در ایلک بیلمز بلکه ایلک قتنده یرامزلق ایده حکایت تنی چند از روندگان متفق سیاحت بودند و شریک رنج و راحت خواستم که مرافقت کنم موافقت نکردند تنی یا حرف وحدت روندگان روندهنک جمعی در سیاحلر دیمکدر متفق سیاحت اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر سیاحت سینک کسریله مصدردر ضرب بابندن بیر یوزنده یوریوب کتمک دیرلر شریک رنج اضافتی فی معناسنه در تقدیری شریک در رنج در رنجده والمده شریک دیمکدر راحت رنجه معطوف که بودند مقدر در مرافقت مفاعل بابندن مصدردر یولداشلق موافقت مفاعل بابندن مصدردر او یمق معناسنه محصول ترکیب سیاحلردن بر نیچه کیمسه سیاحته متفق ایدیلر یعنی سیاحت ایلمکه اتفاق ایلدیلمشلر ایدی و رنج و راحتده شریک اولمشلر ایدی یعنی روزگارک گرم و سردینی و راحت و دردین بیله چکلوم دیو قول و قرار ایلمشلر ایدی پس بن دخی دلدم که بونلره یولداشلق ایدیم

یعنی

یعنی دنیالی بیله کوزمک مراد ایدندم لیکن بو خصوصده بکا موافقت ایلمدیلر یعنی یولداشلغه قبول ایلمدیلر کفتم از کرم و اخلاق بزرگان بدیعست روی از مصاحبت مسکینان تافتن و فایده دریغ داشتن که من در نفس خویش این قدر قوت قدرت میشناسم که در خدمت مردان یار شاطر باشم نه بار خاطر اخلاق بزرگان لامیه در بعض نسخه ده کرم اخلاق مضاف واقعدر بدیع عجیب و غریب معناسنه در بوندن بعید وجه معناسنه در مصاحبت مسکینان مصدرک مفعولنه اضافتیدر تافتن لغتده دوندرمک و بورمک معناسنه در اما بونک گبی یرلرده اعراض معناسنه در فایده داشتنک مفعول اولی و دریغ ثانیسی که حرف تعلیل نفس خویش واو رسمیله کتدو معناسنه در میشناسم فعل مضارع متکلم وحده اکلارم دیمکدر که حرف بیان خدمت مردان لامیه یار شاطر بیانیه یار یولداش شاطر ایا غینه چابک خدمتکار بار خاطر لامیه خصوصی شیخ بو درو نده لر بنی مرافقته قبول ایلمینجه دیدم که اولولرک کرملرندن و اخلاق حمیده لرندن زیاده بعید در مسکینلر و فقیرلرک مصاحبتندن اعراض ایلمک و انلردن فایده دریغ طوتمق زیرا بن کندو نفسمده و عقلمده بو مقدار قوت و قدرت ادراک و احساس ایدرم که یارانک خدمتنده یار شاطر اولورم بار خاطر اولمیم حاصلی هر وجهله بندن حظ ایلرسکز اکلارم بو قدر اعراض بیورمک بیت ه ان لم اکن راکب المواشی نه اسعی لکم حامل الغواشی ان و لم ایکیسیده حروف جازمه دندر حتی بعض علما ما بعدنده کلن فعل مضارعده عامل اولملرینده اختلاف ایلدیلر کیمیسی لم دردیدیلر اکن اصلنده اکون ایدی جزمله واو دوشدی فعل مضارع متکلم وحده صیغه سیدر اسمی تحتنده متکلم ضمیری انا مستتر و خبری راکب در مواشی اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر مواشی ماشیه نک جمعیدر بونده بینت طوار مراددر آت گبی و قاطر گبی اسعی فعل مضارع متکلم وحده در مجزوم و ملدو معلومدر که اکن ده عامل اولان لم در ان دکل لکم اسعایه متعلقدر حامل لفظا منصوب حالدر اسعانک فاعلندن غواشیه اضافتی سابق گبی در غواشی غاشیه نک جمیدر اکر قلیغنه دیرلر محصول بیت اکر طواره سوار اولمز ایسم یعنی سیزکله مصاحب و یاران و راکب و همعنان اولمغه قابلیت و لیاقتم اولمز ایسه غاشیه داریکز اولوب

محصول ترکیب

خدمتیکزا ایدرك کیددم یعنی مصاحبکزا ولمزسوخدمتکاریکزا ولمغه لیاقت و
استحقاق اکلادیرکند وفرده سعی یوریمکه دیرلر بوندہ سعی کوششن معناسنه اخذ ایلینی
لغته ایو سعی ایلمەمش **یکی ازان میان نکفت ازین سخن که شنیدی دل تنك مدارکه دریك**
روز هاد زدی بصورت درویشان درآمد وخود را در سلك صحبت ما منتظم کرد
ازان میان ارالرندن دیمکدر دل مدارکك مفعول اولی وتنك ثانیسی که حرف تعلیل روزها
روزلك جمیدر کونلرده دیمکدر با حرف ظرف صورت درویشان لامیه خود را ادات
مفعول وخود کو دك مفعول اولی ومنتظم مفعول ثانیسی در سلك در حرف صله سلك
دیزی و دیزی ایبلکیی صحبته اضافت بیانیه ومایه لامیه در سلك کردك مفعول غیر صریحی
محصول ترکیب بن مذکور سوزلری سویلیجك بر سبب ارالرندن دیدی بو سوزدنکه
اشتدك کوکلوکی تنك طوتمه یعنی تنکدل اولمه وخاطرك بجفنور طوتمه زیرا سنی
بولدا شلیغه قبول ایلمیوب سنکله موافقت ایلمدیکمزك اصلی بوددکه بو کونلرده بر
اوغری صورت درویشانده بیزه داخل اولدی یعنی بیزه یولداش اولدی وکندینی
بیزم صحبتمزده دیزبسینه دیزدی یعنی بیزمله همصحبت وهم عشرت اولدی **بیت جه داند**
مردم که در جامه کیست ٭ نویسنده داندکه در نامه جیست مردم اسم جمعدر
که فعل جمعه فاعل اولمغه قابلدرکه حرف بیان در حرف ظرف جامه لباس کیست هایه دیمکی
یا یه نبدیل اولمشدر نویسنده اسم فاعل که حرف بیان نامه مکتوبه دیرلرکه عربیده صحیفه
دیر بعض نسخه ده خامه دوشمش قلم معناسنه محصول بیت خلق عالم نه بیلورکه لباس
کیمدر یعنی صالح وطالح ظاهرًا لباسدن معلوم اولمز زیرا نیجه صالح وزاهد وعابد
تستر حالی اججون عوام سکلنده کزر ونیجه طالح وفاسق وفاجر زی زهاد وعبا د
وصلحا ایله متلبسدر فسق وفجورینی اخفا اججون حاصلی کیمسه نك حالی لباسدن معلوم
اولمز نتکه مخفی یازیلن مکتوبك اججنده نه وار ایدوکین کاتب بیلور اججق یعنی یازان
کاتب بیلور اججنده نه وار ونه یوق اججق بهر حال مخفی کاری خدا بیلور فقط **از**
انجاکه سلامت حال درویشانست کمان فضولش نبردند وبیاری قبولش
کردند ازانجا اول مقام ومرتبه دن واولجهتدن که حرف بیان سلامت حال دیرونشان
لامیه لردر سلامت حالدن مراد صافی درون وبی غرض وبی علت اولملرندن کنایه

کمان فضول لامیه در ظن فاسد ووهم باطل معناسنه در یعنی لباس فقراده اولدیغیجون
انی باطل وفاسد اعتقاد ایلمدیلر وآنی یاردیاو داعتقاد ایدوب موافقته قبول ایلدیلر
محصول ترکیب اول مقام ومرتبه دنکه درویشلر صافی درون وپاك ضمیرلردر و
هرکسه حسن حاله معتقد اولدقلری جهتدن اول کیمسه یه یرامز ددیو اعتقاد ایلمدیلر
وحقنده سوء ظن ایلمدیلر حاصلی زی صلحاده اولدوغیجون کندونی صالح وعارف
اکلادیلر ومصاحبتلرینه آنی اختیار ایلدیلر **مثنوی ٭ ظاهر حال عارفان دلقست**
این قدر بس که روی در خلقست ظاهر حال لامیه ومبتدا عارفانه اضافت لامیه
عارف بالله دیمکدر یعنی ٭ من عرف نفسه فقد عرف ربه ٭ دیدکلریدر دلق دالك فتحی و
لامك سکونیله فقرا خرقه سی خبر مبتدا در این ظاهر حال عارفان دلق اولمغه اشارتدر
قدر مقدار معناسنه در بس یتر دیمکدر کافی معناسنه که حرف بیان روی بونده ظاهر
معناسنه در یعنی غیبته مقابل حضور دیمکده تنکیر ورایلدی که جهه در روی وجه در قفا
در حرف صله ویا حرف مصاحبت وخلق معروف محصول بیت بو بیت ماسبقه حکم تعلیلده
واقعدر یعنی یاران مذکوره دك زی صلحا ولباس عارفینه اولمسیله اکتفا ایدوب
بولداشلغه قبول ایلدیلر وبونك احوال درونینه اطلاع وباطننی استکشافه مقید
اولمدیلر زیرا عارفینك ظاهر حالی خرقه صوفیه در وبو مقدار کفایت ایدر
ظاهرلرینك خلقله اختلاطینه یعنی ظاهرلری خلقله وباطنلری حقله اولمغه بو مقدار
کفایت ایدر زیرا باطنلرینه اطلاع میسر دکل آنی خلاق عالم بیلور اججق بس یارانده
آنك لباس صوفیانه سنه اعتبار ایدوب آنی عارفیدن ظن ایلدیلر ویاران و
مصاحب ایدیندیلر بو بیتی آکلیوب انواع تصرفات ایلمنلر بی فایده تکثیر کلام و
اطناب مقال ایلمشلرکه هضمه قابل دکل عفی الله عنهم **در عمل کوش وهرچه خواهی**
پوش ٭ تاج بر سر نه وعلم بر دوش در حرف صله کوشه متعلق هرچه خواهینك
مقدم مفعولیدر ومجموع پوشك به فعل امر مفرد مخاطبدر قودیمکدر علم معطو
تاجه وعلمدن مراد دیار عربك وعجمك دلبنجیلری اوموزینه قیوب آنکله جرایلدکلری
علمدر محصول بیت عمله سعی وکوشش ایله وهرنه لباس کیورسك کی یعنی عمل صالحه تقید ایله
وهرنه استرسك کی تك حرام اولمسون حریر والتونلو اسباب کبی کرکه باشنکه

بادشاهلر تاجینی قو یعنی بادشاهانه تاج ولباس کیی کرکسه کدایانه زیرا اموزه علم
قومقدن مراد کدالق ایلکدر تنکه عرب وعجم کدالرینك دابیدر بوبیتك معناسنده
بعض شراح اولقدر یاوه لر سویلمشلردر که بالضروره صداع ایراث ایدر زاهدی
در پلاس پوشی نیست ✱ زاهد پاك باش واطلس بپوش زاهدی یا حرف مصدر
پلاس لغتده دوه نك سمری التینه اورتلدیغی چولدرکه عربجه حلس دیرلر اما بونده کیی
یرلرده اسکی بوسکی لباسدرکه فقرا کیرو پلاس پوش وصف ترکیبیدر خرقه پوش کیی
دن بوندن کیمك دیمکدر پلاس کیمجی دیمکدر یا حرف مصدر در زاهد پاك بیاننه باش
فعل امر مفرد مخاطب اطلس بوندن معهود قماشدر بپوش فعل امر مفرد مخاطب کیی دیمکدر
عربجه البس دیر محصول بیت زاهدلك اسکی بوسکی کیمکلکده دکلدر یعنی فقرا خرقه لری کیمکله
دکلدر زاهدلك زاهد پاك اول یعنی کرچکدن زاهد وعابد اول داخی اطلس وکخا
ودیبا وسراسرکی یعنی زهد وتقوی نه لباس فاخرله اولور ونه غیر فاخرله حاصلی صوفیلك
مجرد کهنه پلاس وصوفیانه لباس کیمکله دکلدر بلکه افندیله معامله در حضرت شیخك مرادی
حرام لباس کیمکه اغرا دکلدر بلکه مرادی لباس فاخر زهد وتقوایه مانع دکل مادامکه
اکا کوکلده تعلق اولمیه حاصلی افندکله معاملك درست اولدقدن صکره لباس فاخر
وغیر فاخر برابر اولور نتکه نفحات انسده حضرت مولا جامی شاه شجاع کرمانیدن نقل
ایدر که صاحب ولایات وکرامات ایکن قماش کیردی واولاد سلاطیندن ایدی
ترك دنیا وشهوت وهوس ✱ پارسایی نه ترك جامه وبس ترك دنیا مصدر
مفعولنه اضافتیدر شهوت وهوس دنیایه معطوفدر ترك خبر مقدم مبتدا پارسایی
مؤخر مبتدا ویا حرف مصدر نه حرف نفی ترك جامه اضافت سابق کبیدر وبس
واو الحق دیمکدر فقط معناسنه محصول بیت زاهدلك وعابدلك وصوفیلك
دنیایی ولذات نفسانیه وهوا وهوسی ترك ایلمکدر مجرد ترك لباس فاخر ندیل
شکل ظاهر ایلمك دکلدر یعنی صوفیلك انجق لباس فاخر کیمکله دکلدر وبس لفظنده کی
واو ضرورت وزن ایچون کلمشدر دیبی بوکلمه نك استعمالندن اکاه دکل ایمش
در کزاغند مرد باید بود ✱ بر مخنث سلاح جنك چه سود کزاغند وکزاکند
وقزاکند کاف عربیك وقافك فتحه لریله وزاء عجمیه ونونك ما قبلنده کاف عجمیه یعنی

ددس وردی ه وکاشی وشمعی ه

ددس وری ه وکلی

ایکی

ایکی لغتدر بیله کاف ثانی عجمیدر اما اولکیسی عربیدر قزاکندی بعضلر زاء عربیله اوقو
دیلر حاصلی وجهی بیله زره وجبه وجوشن دیرلر بودخی مصدر معناسنده مخنث بوندن
قورقق معناسنه در نتکه رومیلر تحریف ایدوب مخنث دیر ایکی نقطه ایله سلاح جنك
لامیه در محصول بیت درع وجبه وجوشن انجق مرد بهادر ودلیر بی پروا کرك
الا مخنث ونامرد ولکن نك اوزرنده آلت حرب وسلاح جنك نه فایده ویرر حقنده
کلمیجك قصه دن حصه بودرکه درویشلر لباسنی کیجك اول لباسك مقتضاسینی
ویرمك کرك والا ترك ایلمك کرك فی الجمله روزی تا شب رفته بودیم وشبانکه
بپای حصاری خفته دزدی بی توفیق ابریق رفیق برداشت که بطهارت میروم
اوخود بغارت میرفت فی الجمله محصل کلام روزی یا حرف وحدت تا انتهای
غایت ایچوندر شبانکه اختتام وقتی دیمکدر صبحه صباح وقتی اولدیغی کیبی یا حرف
ظرف پای حصار لامیه حصاردیبی دیمکدر ویا حرف وحدت خفته یا غشی اویو
بیندن مشترکدر نتکه بودیم مقیدر دزد بی توفیق بیاننه بی دولت وبدبخت
دیمکدر ابریق رفیق لامیه یولداشك ابریقینی برداشت قالدیردی دیمکدر که حرف بیان
ویا حرف تعلیل بطهارت با حرف صله طهارت دیمکدر او ضمیر مذکور دزد بی توفیقه
راجعدر خود ادات تاکید بغارت بانیه حرف صله غارت یغما میرفت کیدر ایمش
دیمکدر محصول ترکیب محصل کلام برکون اختتامه دك کیتمش ایدك واختتام وقتی بر
حصارك دیبنده یاتمش ایدك دزد بدبخت وبی دولت یارانك برینك ابریقینی
قالدیردی که طهارته کیدرم دیو اول نامرد مکر غارت ویغمایه کیدرمش روزی
تا شب یعنی روزی وشب یازان معنا جانبنه ناظر دکل ایمش بیت پارسایی که
خرقه در برکرد ✱ جامه کعبه را جل خر کرد پارسانیك مقدم مفعولیدر که حرف
بیان ویا حرف رابط صفت خرقه کردك مفعول صریحی ودر بر غیر صریحی در حرف صله
وبراوست معناسنه اسمدر اوستونه ایلدی دیمکدر کیمکدن کنایه در جامه کعبه
لامیه یا بطنیلر دراد ان مفعول جل خر لامیه دکذ یای بطنیله جامه کردك مفعول
اولی وجل خر ثانیسی جل اصلنده جیمك ضمی ولامك تشدیدیله در ضرورت وزن
ایچون تخفیف قلنمشدر معناسی معلوم محصول بیت عابد وزاهدی کوردکه خرقه

ددای سدکلی ه وسروری

صوفیانی ولباس عارفانی آکینه آلدی وکیدی مکه او دتوسنی خره جول ایلدی یعنی
بویله بدبخت وبدکردار خرقهء صوفیانی کیمك همان کعبه او دتوسنی خره جول ایلمکدر
مصراع اولك معناسنی پارسایی کورکه اوزرنده خرقه ایلدی دیبی معنایه ایولنا
کیدوده ممش چندانکه از نظر درویشان غایب کشت بیرجی بر رفت
ودرجی بدزد بند تا دزد روش شدان تاریکدل مبلغ راه رفته بود در قفا
بی کناه خفته بامدادان همه را بقلعه بردند وبزندان کردند ازان تاریخ ترك
صحبت کفتیم وطریق عزلت کرفتیم که السلامة فی الوحدة بیرجی باحرف صله
برجدن مراد حصار برجیدر و یا حرف وحدت بر برجه دیمکدر بر رفت چیقدی
دیمکدر عروج معناسنه بیرجی از حصار لفظی متن ایدنلر زاید ایلمشلر درج
جوهر حقه‌سی و یا حرف وحدت انجو حقه‌سنه تخصیص ایلیبی بلا مخصص ایلمش بنه دید
اوغورلادی دیمکدر تا انتهاء غایت ایچوندر الی معناسنه روز روش شد صباح
اولنجه دیمکدر بوندن شدی مصدر صو دتندن شدن یازانلر عجب نه ملاحظه ایلدیلر
تاریکدل اکوکلی قره دیمکدر تاریك یرینه ان در تارك یازانلر متنی تحریف ایلمشلر
مبلغی بیرخیلی دیمکدر رفیقان بی کناه بیانیه خفته یاتمش واو بومثلو دیمکدر وبزندان
باحرف صله کردند ایلدیلر یعنی حبس ایلدیلر تاریخ تفعیل بابندن مصدردر وقت
تعیین ایلمکه دیرلر توریخ ده دیرلر همزه‌نك بیرینه واو ایله ورخت وورخت بومعنایه در
برنسنه‌نك وقتنی تعریف وتعیین ایلمکه دیرلر اما بوندن وقت مراد در ترك صحبت
مصدرك مفعولنه اضافتیدر کفتیم فعل ماضی متکلم مع الغیر یعنی یارانله اتفاق
ایلدك وسوبلشدك دیمکه طریق عزلت لامیه و یابیانیه که حرف تعلیل السلامة
زیرا سلامت وحضور فی الوحدة تنهالقده و یالکزلقده در دیمکدر محصولی
اولقدرکه درویشلرك نظرندن غایب اولدی یعنی هانکه حضورلرندن ونظر
لرندن ناپیدا اولدی بربرجه چیقدی وبرجواهر حقه‌سنی اوغورلادی معلوم اولدکه
درج کرچه جواهر حقه‌سنه دیرلر وخاتونلرك زینت اسبابنه کا ظرف اولان بره
نسنه‌یه ده دیرلرکه رومده اکا فبرجق دیو اطلاق ایدرلر لیکن بوندن اهمال اولدر
مذکوردر یعنی انجه نه وارایدوکی معلوم دکل بوده غریب قصه در که حصارده

بچه

ردّ شمعی

ردّ ابن سید علی وسروری وکافی
ردّ شمعی

ردّ ابن سید علی وسروری وکافی
ردّ ابن سید علی وسروری وکافی

بچه کیردی وحقه دوردوغی یری نچه بیلدی بوکتابك بومقامی تردد نحالی
دکل روز روشن اولنجه یعنی صباح اولنجه اول قراکوکلو خیلی یول کتمش ایدی یعنی خیلی
مسافه قطع ایلمش ایدی وبی کناه یولداشلر کندو حاللرنده غافل یاتمشلر ایدی یرسنی
جمیعنی قلعه‌یه ایلندیلر وزندانه حبس ایلدیلر اول زماندن برو برکمسه ایله هم صحبت اولوب
اختلاط سمتنی کسدك وهیچ کمسه ایله الفت ومرافقت ایلمیلم دیو قول وقرار ایلدك
وخلقدن انقطاع وعزلت طریقینی طوتدق زیرا سلامت وحدتنده در یعنی
خلقله مناسبتی والفتی قطع ایلمك حضور وصفایه سببیدر حاصلی خلق ایله اشنالق
باشی اغریسیدر قطعه چو از قومی یکی بی دانشی کرد نه کهرا منزلت ماند
نه مه را قومی یا حرف وحدت بی حرف سلب دانش اسم مصدردر علم معناسنه
بیلمش دیمکدر و یا حرف مصدریدر دانشی نادانلق دیمکدر که کاف عربك کسری
وهاء اصلیه ایله کیچی دیمکدر ومه میمك کسری وهاء اصلیه ایله اولو معناسنه دروالی
ادات مفعول منزلت بوندن قدر ومرتبه دیمکدر که ومه ماندك مفعولی اولدی
ومنزلت ثانیسی محصول بیت چونکه برقومدن بریسی نادانلق وجاهللك ایلیه حاصلی
ناشایسته اشی ایشلیه اول قومك نه کبیرینه حرمت ورعایت قالور ونه صغیرینه
یعنی برینك کناهی جمیعنه سرایت ایدرکه تعیین اداره حکایه سندن سابق اولدی
نمی بینی که کاوی در علف زاره بیالاید همه کاوان ده را نمی بینی فعل نفی
استقبال مفرد مخاطب استفهامی متضمن کورمزمیسك دیمکدر که حرف بیان کاو کاف
عجمله صغر دیمکدر عربجه بقر دیرلر و یا حرف وحدت علف طوار اوتلیاجق نسنه
زار ادات مدخولنك وفرتنی افاده ایدر کلزار ولاله زار کبی کلکك ولاله
لك دیمکدر بوندن علف زار اکینلیکه وچایرلیغه عامدر بیالاید فعل مضارع مفرد
غایب بولاشدرر دیمکدر معنای مطابقیسی بودر معنای لازمیسی ایچیدر در
دیمکدر همه ادات تاکید کاوان الف ونون ادات جمعدر ده اضافت لامیه در اصلی
ده ایدی لیکن با سیزا استعمالی زیاده در اصلنده کوی وکند معناسنه دردر
ادات تخصیص محصول بیت استفهام طریقیله بیورر کورمزمیسك برکاو اکینلکك
ویاچایرلقك کوبیك جمیع کاولرینی آلوده ایدر تازه اوتی چوق یمك سببیله یا

مجازا آلوده اید یعنی ایده یعنی اول برکاو زیان ایلمکلا جیمی یاکوتنک بیر و بافور قلری
کسیلور ننکریجه کرت مشاهده اولمشدر حاصلی زیانکار یعنی بریسی ایلرو اول سبیله غیرلره
جفا و بلا ایریشور قصه دن حصه بود که ایم ادامزدن بریسی قباحت ایلمکله جمیعه زند آن
کیرو بیجه عذاب و عقاب چکدک که کهتر معناسنه در بکلاندن محققدر دیبن
قنی کهترلک ایلمش ماند ماندندن مشتقدر دیبنلر احوال الاشتقاقدن قنی کیره ده
قلمشلرمه مهتر معناسنه در بکلاندن مقصود دردیبن سابقده کی کبی ایکی وجهله کهتر
ایلمش فتأمل علفزاری ترلاییه تخصیص ایدنلر تخصیص بد مخصص ایلمشلر اسم مکانی سایر
اسم مکانلره قیاس اید و ب مَعْلَفْ دیبن یانندن سو یلمش زیرا بونک اسم مکانی مَعْلِف
کلور میمک کسری و عینک سکونی ولامک فتحی ایله آرتیّ ده کلور اصلی اَوْدِی در
قندر برآخور ده آتلر او کنده تکنه شکلنده برشنه یا برلر او تلوغی و صمانی واریه لی
آنک ایچنده بیرلر علفزار معناسنده کلدکی ظن ایلدوکی کبی بونک ایچون ابن سید علی
علفزاری مرعی ایله تعبیر ایلمش بیالاید معنای مطابقیسی ترکیجه بولاشدر و دردیوب
معنای لازمیسی اذاو جفا ایدر دیبنه تعرض ایدن کند و معترضدر زیرا مقام لزوم
و مطابقتدن اعمدر **گفتم منت خدای را عزوجل که از فواید درویشان محروم
نماندم اگرچه از صحبت ایشان وحید شدم و بدین حکایت مستفید گشتم و
امثال مرا در همه عمر این نصیحت بکار آید** که حرف رابط صفت و یا حرف بیان
فواید فایده نک جمعیدر درویشانه اضافت لامیه در وحید یالکز دیمکدر تنها
معناسنه بعض نسخه ده وحید یرینه فرید دوشمش مستفید اسم فاعلدر استفعال بابندن
فایده لنیجی دیمکدر امثال مثلک جمعیدر بکدش دیمکدر مرایه اضافت لامیه و را اداة
تخصیص بنم کبی سیاحلرک همه اداة تاکید عمری تاکید ایدر یا حرف صلا امثال
مرا آیدک مفعول صریحی و بکار غیر صریحی و در همه عمر ظرف زمانی محصولی ترکیب
اول درویشدن بو سوزی ایشیدیجه دیدم شکر الله که درویشلرک ملاقاتی
برکتندن محروم قلمادم بلکه فوائد عظیملرندن فایده مند اولدم اگرچه شرف
مصاحبتلرندن و سعادت مرافقتلرندن تنها و شدم یعنی گرچه شرکله مصاحب
و مرافق اولمدم اما انلردن منتفع اولدم حاصلی بو ایشتدوکم حکایتله بکا چوق

در ابن سید علی
در ابن سید علی و سروری
در ابن سید علی
در سروری دکلدر
در سروری
در سروری

فایده

فایده حاصل اولدی و بو نصیحت بنم کبیلرک تمام عمرینده ایشینه کلور یعنی بو نصیحت
ایشیدن کمال مرتبه منتصح اولور و بدین حکایت اوتلنده و اویرینده اما بازان جمیع
نسخه لره مخالف یازمش **مثنوی بیک ناتراشیده در مجلسی * برنجد دل
هوشمندان بسی** بیک یا حرف مصاحبت سببی متضمن نا حرف نفی تراشیده لغتده یونلمش
و ناتراشیده یونلماق دیمکدر حاصلی ناساز و ناهموار دن کنایه در مجلسی یاسی حرف وحدتدر
برنجد یا حرف تاکید رنجد فعل مضارع مفرد غایب بوندن فعل لازم مدر اما متعدی دیده
کلور دل فاعلی هوشمندانه اضافت لامیه در عاقلانی دیمکدر بسی یاء اصلیه ایله چوق دیمکدر
محصول بیت بر مجلسده بر ناساز و ناهموار کیمسه سببیله عقلا و فضلانک کوکلری چوق
رنجیده اولور خاطرلری زیاده پریشان اولور بسی لفظنی هوشمندانه قید ظن ایلین بی هوش
ایمش **اگر برکه ای پر کنند از گلاب * سگی در وی افتد کند منجلاب** برکه بانک ضمی
و رانک سکونیله کولدیرکه عربجه حوض و غدیر دیرلر سگی یا حرف وحدت ویا ضمیر
برکه یه راجعدر گلاب بر او لوق اعتباریله افتد معنای شرطی متضمن فعل مضارع مفرد غایب
فاعلی تحتنده سگه راجع ضمیردر کند فعل مضارع مفرد غایب کنیدندن مشتق فاعلی
تحتنده سگه راجع ضمیردر کند فعل مضارعدر کردیدندن دیبن غریب خطا ایلمش
منجلاب میمک و جیمک ضمیله و سکون نون ایله مُردار و ناپاک صو یه دیرلر محصول
بیت اگر بر حوضی گلابدن پر ایلسه لر بر ایت ایچنه دوشسه مردار اید رقصه دن حصه
بود که بریرام بیجه ایونک آدینی یرام ایدر برکه یه منصلا و لان همزه وحدت ایچوندر
دیبن اسکی خطاسی اوزره مصر اولمش **حکایت زاهدی مهمان پادشاهی بود
چون بر سفره بنشستند کمتر از آن خورد که ارادت او بود و چون بنماز برخاست
بیشتر از آن کرد که عادت او بود تا ظن صلاحیت در حق او زیادت کند** زاهدی
یا حرف وحدت مهمان میمک کسری و هانک سکونیله قونوق معناسنه در پادشاهی
اضافت لامیه در و یا حرف بود اداة زمانیه و یا فعل ماضی چون حرف تعلیل بر حرف
استعلا سفره اوستنده یمک ییدکلری شنه بنشستند با حرف تاکید نشستند فعل ماضی
جمع غایب اوتوردیلر دیمکدر کمتر کم اکسک و تر اداة تفضیل اکسکرک دیمکدر خورد
فعل ماضی مفرد غایب ییدی دیمکدر که حرف بیان ارادت افعال بابندن مصدر در

در ابن سید علی و سروری دکلدر
در شمعی و سروری
در سروری
در شمعی

دیلك معناسنه او ضمیر بیا اضافت لامیه در بوداد زمانه نماز با حرف صله بر
خاستند قالقدیلر برخاستندن مشتقدر او دود ورمق معناسنه بیش بای عربیک
کسریله زیاده دیمکدر و ترادات تفضیل زیاده رك دیمکدر كه حرف بیان عادت
اولامیه تا حرف تعلیل ظن صلاحیت مصدر در مفعولینه اضافتیدر صلاحیت بابی
محققدر مشتدر یا زان حفت ایلمش حق اولامیه زیادت بونك کبی تا لرعربیدر کرد
یازیلور اما عجم اوزون یازار محصول ترکیب بر زاهد بر پادشاهك قونوغی ایدی
ویا قونوغی اولدی چونكه سفره یه اوتوردیلر اشتهاسی اولدوغی دکلو یمدی یعنی
ایستدوکی دکلو یمدی بلکه ایستدوکندن اکسکوك یدی حاصلی قارنن طویوربخ
آج قالدی وچونكه نمازه قالقدیلر نمازی عادتندن زیاده قیلدی یعنی معتاد اولان
وظیفه سندن زیاده رك قیلدی بوبخه ریا یچون خلق آنك حقنده زهد وصلاح ودیا
وپرهیزه اعتقادینی زیاده ایلیه لر دیو ایدردی بیت ترسم نرسی بکعبه ای اعرابی
کین ره که تو میروی بترکستانست ترسم فعل مضارع متکلم وحده در ترسیدندن
قورقارم دیمکدر نرسی فعل مضارع منفی یعنی نفی مستقبل با حرف صله کعبه خانه خدا
اعرابی صحرالو ده وترو بیابانده قونارکوچر بر طایفه در حاصلی اسم جنسدر عربك جمعی
دکلدر یاسی حرف نسبتدر کین که حرف تعلیل واین اسم اشارتدر ره که حرف بیان میروی
فعل مضارع مفرد مخاطبکیدرسك دیمکدر با حرف صله ترکستان جیحون ایرماغندن
آتکاریسنه دیرلر محصول بیت ای اعرابی قورقارین که کعبه مقصوده واصل اولمیه سك
حاصل کلام مرادك کعبه سینه وصول بولمیه سك زیرا بو یول که سن کیدرسین سنی ترکستانه
ایلدر یعنی مراد که سنی ایصال ایلمز حاصلی زاهد زرق وریا ایلمکله واصل اولماز بلکه
کندیکجه بعیدی آرتر وکندوجانینه ایلدوکی جفا قالور دانجق یعنی خطب دوزخه اولور
ایلدوکی ریا سببیله چون بمقام خویش باز آمد سفره خواست تا تناول کند بسری
داشت صاحب فراست کفت ای پدر در دعوت سلطان چیزی نخوردی
کفت در نظر ایشان چیزی نخوردم که بکار آید کفت نماز را هم قضا کن که چیزی
نکردی که بکار آید تا حرف تعلیل تناول اکل طعام معناسنه در بسری یا حرف وحدت
صاحب فراست اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر فراست بوندن ذکاوت وطبیعت

معناسنده در دعوت سلطان مصدرك فاعلینه اضافتیدر چیزی یا حرف وحدت
نخوردی فعل ماضی مفرد مخاطب معنای استفهامی متضمن ییدکمی دیمکدر نظر ایشان لامیه
که حرف بیان کفت بسر دیدی محصول ترکیب چونكه زاهد مرایی دعوت سلطاندن کندی
کندو مقامنه کلدی سفره دیلدی که طعام اکل ایلیه بر صاحب فراست وذکاوت وزندی
واریدی دیدی ای پدر پادشاه دعوت ضیافتنده برنسنه یمدکمی زاهد دیدی که
آنلرك نظرنده برنسنه یمدم که کفایت ایلیه حاصلی اکابر واعیان نظرنده طویجه نسنه
یمدم بلکه آج قالدم پسر دیدیکه نمازیی قضا ایله زیرا برنسنه ایلمدك که کفرته یارایه
یعنی ظاهر بودر که اکل طعامده ایلدوکك ریایی اداء صلوتده ده ایلمش سك ایمدی
آنی ده قضا ایله که اندم ایلدوکك ریا ایله قیلدوغك نماز حقه یرامز قطعه ای هنرها
نهاده برکف دست عیبها برکرفته زیر بغل ای حرف ندا منادلیسی مقدردر هنر
صنعت وصنعتده اولان مهارته دیرلر حاصلی بخصی مقبول ایلین نسنه عربیده منقبت
دیرلر وها ادات جمعدر نهاده هاء رسمی بونك کبی یرلرده حرف ترتب اولور
معناسی قیوب دیمکدر کف دست لامیه در الك ایاسی دیمکدر هنرها نهاده نك
مفعول صریحی و برکف غیر صریحی عیبها برکرفته نك مفعول اولی زیر بغل لامیه
ومفعول ثانیسی زیر آلت معناسنه جهات ستدندر عربیده تحت دیرلر بغل
قولتقدر عربیده ابط دیرلر همزه نك وبانك کسره لریله سکون بایله ده لغتدر
محصول بیت ای هنرلرکی الك آیه سنه قویوب عیبلرکی قولتوغك آلتنه
الوب کیزلیین کیمسه معناده منادیدر یعنی ای هنرلرکی اظهار ایدوب عیبلرکی
ستر ایدن کیمسه تا چه خواهی خریدن ای مغرور روز درماندکی بسیم دغل
تا حرف تعجب عجبا معناسنه خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب دیلرسك دیمکدر
خریدن خانك ورانك کسره لریله مصدردر صاتون المق معناسنه ای حرف
ندا منادی محذوف تقدیری ای مرد مغروردر مغرور بوندن غافل معناسنه
در روز درماندکی لامیه در کاف عجم هاء رسمیدن بدلدر و با حرف مصدر
روز عجز دیمکدر با حرف مقابله سیم دغل بیانیه دغل قلب وفاسد ونجز اقجه
ناسره معناسنه محصول بیت مغروره خطاب ایدوب بیورر عجبا نه آلسك کرك

اي مغرور يعني نه صاناتون آلسك كرك عجز كونندن قلب كو مثل حاصلي ريا ايله
اولان عمل فاسد وكاسد در ومردود ومطرود در پس خدا قتنده حيز اعتبارد
ده دكلدر كه مقابلنده ثواب وجزا ميسر اوله يعني ريا ايله اولان عمله خدا الدانم
ايمدي بويله عمله اعتماد ايدوب جنت اميد ايلمه حكايت ياد دارم كه در
عهد طفوليت متعبد بودم وشبخيز ومولع زهد وپرهيز ياد دارم
خاطرمده در ديمكدر كه حرف بيان عهد بونده زمان معناسنه در اضافتي لاميه در
طفوليت صباوت يعني اوغلنجقلق زماني ديمكدر متعبد اسم فاعلدر تفعل بابندن
عبادته مقيد اولنجيه ديمكدر شبخيز كيجه قالقجي يعني متهجد ومولع افعال بابندن اسم مفعول
حريص معناسنه بو معناده بو لغت اسم مفعول وزني اوزره مستعملدر زهد وپرهيز
عطف تفسيري شكليدر محصول تركيب هنوز يادمده در فراموش ايلمديكم كه
صباوت زماننده متعبد ومتزهد ايدم يعني عبادت وطاعته مشغول ايدم
وكيجه تهجده قالقجي وزهد وپرهيزه حريص حاصلي ايشم صوفيجه سنه ايدي شبي
در خدمت پدر نشسته بودم وهمه شب ديده بهم نبسته ومصحف عزيز در
كنار كرفته وطايفه كرد ما خفته پدر را كفتم از اينان يكي سر برنمي دارد كه دو
ركعت بكذارد وچنان خفته اند كه كويي مرده اند كفت جان پدر تو نيز اكر بخفتي
به كه در پوستين خلق افتي شبي در خدمت پدر يا وحدت ايله بر كيجه پدرك
خدمتنده ديمكدر ديده بوندن كوز در بهم بربرينه نبسته بغلمدم معناي لازمي
كوز يومدم ديمكدر حاصلي ترك نوم ايدن كنار بغل در كنار قوجقده ديمكدر كرفته
طوتمش ايدم بو مجعلوك جميعنده بودم لفظي مقدردر وطايفه يا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل كرد بوندن اطراف معناسنه در ما يه اضافت لاميه در خفته
بوندن اويومش ديمكدر پدر را را حرف صله از اينان بونلردن يعني اطرافمزده ياتانلردن
سر برنمي دارد يعني باشين قالدرمز دو ركعت ايكي ركعت ديمكدر بكذارد ادا ايده
چنان انجلين كه حرف بيان كويي فعل مضارع مفرد مخاطب كفت پدر ديدي جان
پدر منادي حرف ندا محذوف ونيز داخي ديمكدر بخفتي با حرف تاكيد خفتي فعل
ماضي مفرد مخاطب فعل شرط واقعدر به كه حرف بيان پوستين لغتده كورك در

اما اصطلاحده مساوي وغيبت معناسنه در افتي فعل مضارع مفرد مخاطب
جزاي شرط واقعدر محصول تركيب بر كيجه پدر عزيزمزك حضور شريفنده اوتور
دم ايدي يعني احياء ليل ايلدم ديمكدر معلوم اوله كه حضرت شيخك مناقبنده ياز
مشلردر كه پير نظر حضرت شيخ سعدي سلطان العاشقين شيخ روزبهان است
كويند پدر حضرت شيخ سعدي يعني شيخ عبد الله خادم حضرت شيخ بوده است
وچون حضرت سعدي متولد شد بخدمت شيخ آورده وحضرت نظر فرمود
اند كه عشق را بخشش كرديم پدر وهم نصيبي داديم امام رشد او شيخ شهاب الدين
سهروردي است قدس الله سره العزيز وتمام كيجه صباحه دك كوزم يومادم
واو مجيد يوزين كورمدم ومصحف شريفي المدن قومييوب تلاوت ايدردم حاصلي
صباحه دك يانمز ايدي وبر بولك طايفه يعني اوجماعت اطرافمزده خواب غفلتده
ياتوب اويودلردي پدريمه ديدم بونلردن بريسي باشين قالديرمز كه ايكي ركعت نماز
ادا ايليه شويله اويومشلر كويا كه اولمشلردر يعني خواب غفلته شويله مستغرقلردر كويا كه
موتادر پدر بندن بو سوزي ايشيدجك ديدي اي جان پدر سنده اكر اويوياي دك
يكيدي كه خلقك غيبت ومساوي سين ايليه سك يعني خلقك معايب ومثالبين
سويليكدن اويومغك يكدي زيرا انلر اكرچه خواب غفلته مستغرقلردر وعبادتده
مقصرلردر ليكن اول حالده كسب معصيتدن خالي وسالملردر اما سن اكرچه عبادت
وطاعتده سن ليكن غيبت ومساوي سببيله ضايع ايده زحمت چكرسك كه بونك
سببيله عملك مبرور دكل قطعه نبيند مدعي جز خويشتن را كه دارد پرده پندار
درپيش نبيند فعل نفي مستقبل مفرد غايب مدعي افتعال بابندن اسم فاعلدر ديلدن بر
نسنه دعوي ايدن بوندن مراد خود بين وخود پسند در جز غيري خويشتن خاده
روم كسره ايله وواو رسميله كندي ديمكدر را ادات مفعول كه حرف تعليل پرده
پندار بيانيه پندار ظن معناسنه در محصول بيت خود بين مدعي دنياده كندودن
غيريني كورمز يعني همان كندو طاعت وعبادتني كورر انجق زيرا او كوندن زعم پندار
وعجب واستكبار پرده سي غيريلري كورمكه مانعدر وحال آنكه بو اطلاعي دافع كرش
چشم خداييني بخشند نبيند هيچ كس عاجز تر از خويشتن كرش كر حرف شرط وضمير

مدعیه را جود دچشم خدا بین بیایشخدا بین وصف ترکیبید دخدادن غیریبی فانی و مطلق کورن کوزدیمکدر و یا حرف مصدر دبخشند فعل مستقبل جمع غایب نفسلیه لردیمکدر نبیند فعل نفی مستقبل مفرد غایب کور دفرد بمکدر هیچ کس مفعول اول صریح عاجز تر مفعول ثانی صریحی ازخویش مفعول غیر صریحی محصول بیت اکر مدعیه جناب کبریادن عنایت و هدایت اولوب چشم خدا بین عطا ایلسه لر حقایق اشیایی کما هی کورمکه و بیلمکه موفق اولوب خلق عالمده کندیدن عاجزرک و حقیررک هیچ برکیمسه کورمزدی و کندو حالین بیلوب اصلا انانیت و وجوددن لاف اورمزدی حاصلی زبان بریدن قالوردی و هیچ کیمسه یه دخل و تعرض ایلمزدی بو بیتده نسخه لر مختلفدر لکن اصح نسخه بازدیغمزدر

حکایت بزرکی داد رمحفلی همی ستودند و در اوصاف جمیلش مبالغه می نمودند سر برآورد و کفت من آنم که من دانم بزرکی یا حرف وحدت و را ادات مفعول محفل اسم مکاندر مجمع معناسنه زیرا حفل کثرت معناسنه در ضرب بابندن و یا حرف وحدت ها حرف تاکید و می حکایت حال ماضی افاده ایدر ستودند فعل ماضی جمع غایب اوکردی دیمکدر یعنی مدح ایدرلردی اوصاف جمیل بیانیه سر برآورد باشین قالدردی یعنی محفلده حاضر ایدی مذکور اوصاف و مدحلری ایشیدیجک باشین قالدردی و دیدی من آنم بن اول کیمسه یم که حرف بیان من دانم بن بیلورم محصول ترکیب براولو کیمسه مواجهه برمجمعده اوکوب مدح ایدرلردی و اوصاف جمیلنده و اخلاق حمیده سنده مبالغه کوسترلردی مذکور عزیز مبالغه لری ایشیدیجک باشینی قالدردی و دیدی بن اول کیمسه یم که بن بیلورم یعنی سیز بنم حقمده هرنقدر مبالغه ایدرسکز فائده سی یوقدر زیرا اوز حالمی بن سیزدن ایو بیلورم سیز بیوردوغکز مبالغه دربنم حقمده بنده انلردن نسنه یوقدر بیت کفیت اذی یا من تعد محاسنی علانیتی هذا ولم تدر باطنی کفیت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب ضرب بابندن ناقص یائیدن مبنی للمفعول بسنده وکافیسک دیمکدر اذی مصدردر اذی یأذی دن حسب بابندن مهموز الفاء معتل اللام جفا معناسنه دربونده تمییز لفظ منصوبدر کفیت فاعلندن یا حرف ندا من اسم موصول منادی تعد فعل مضارع مفرد مذکر مخاطب فاعلی تحتنده انت مستتر محاسن حسنک جمعیدر خلاف

قیاس

قیاس اوزره مساجد و زنی اوزرینه مفعول تعددر و جمله فعلیه نک اعرابدن محلی یوق موصولک صله سیدر و یا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه محاسنده تعدیبی یا ایله یازوب تائیله یازانلر خلاف ظاهر حمل ایلمشلردر یعنی خلاف ظاهره ذاهب اولمشلر نته که یا من بدا جمالک دن ظاهردر علانیه اشکاره دیمکدر و یا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه علانیه محلا مرفوع مقدم خبر و یا مبتدا هذا موخر مبتدا و یا خبر مبتدا ولم تدر فعل جحد مطلق لم ترم کبی دری یدری دن ضرب بابینک ناقص یائیسندن بیلمدک دیمکدر مصدری درایت کلور باطنی فاعل وزنی اوزره کیزلو دیمکدر لم تدر نیک مفعولیدر و یا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه محصول بیت ای بنم محاسن و هنرلرومی یوزومه قارشو بر بر ذکر و تعداد ایدن و قارشمده مدح و ثنا و اوصاف جمیله مشغول اولان بوجهتدن بکا جفا و اذی ایلمکده کافیسک زیرا بونک و دا نباحت وارکه نفسمه عجب و غرور ویررکه حقدن دور و طریق استقامتدن مهجور اولمامه باعث اولور علی کل حال بکا بوجهتدن ضرر کلی مترتبدر و بوسنک سوبلدوکک بنم ظاهر حالمدر و مطلع اولدوغک بنم اشکاره و ضمیمدر اما باطنمی بیلمدک و بیلمزسک زیرا خلقک احوال باطنیه سنه حق مطلع و عالمدر انجق قطعه بخصم بچشم عالمیان خوب منظرست ؛ وزخبث باطنم سر خجلت فتاده پیش تخصیم دن مراد نظر کلی وجودیدر با حرف صله چشم عالمیان لامیه یا حرف نسبت و الف و نون ادات جمع عالمه منسوب خلقک کوزینه دیمکدر منظر اسم مکاندر نظرکاه معناسنه خبث باطن لامیه خبث خانک ضمی و بانک سکونیله مصدردر مردارلق معناسنه میم متکلم معناده خجلت مقیددر سر خجلت بیانیه و یا میم بینه مفیددر بیشیم تقدیرندر و یا بو میم قرینه سیله بینه برمیم تقدیر اولنه محصول بیت بنم وجودم و تخصیم خلق عالمک کوزینه خوب سیرانکاهدر یعنی ظاهرم نظرلرینه خوب کورینور اما باطنم خباثتندن و دروغم قباحتندن شرمندهلک باشنی قالدروب کیمسه یوزینه بقه مم بلکه خجالتمدن باشم اوکومده در و شمس سر خجلت اضافتی مجازیدر زیرا خجلتک باشی وار یاغی اولمز مقصود خجلتدن باشم اوکومده در و شمسدر دیمکدر نته که اوتانن کیمسه خجالتدن باشنی اوکینه صرقیدر طاوس را بنقش و نکاری که هست خلق ؛ تحسین کنند و او خجل

ازبای زشت خویش طاوس معروف حیواندر و را حرف صله با حرف مصاحبت
سببیتی متضمن نقش ونکار عطف تفسیری و یا حرف وحدت نوعیه که حرف رابط
صفت خلق مصراع ثانیه مرهوندر کنندك طاوس مفعول اول صریحی و تحسین
ثانیسی و بنقش غیری صریحی اوضمیری طاوسه راجعدر خجل صفت مشبهه در
معناسنه بای زشت بیانیه وخویشه اضافت لامیه در محصول بیت طاوس بر دودلو
نقش ونکار سببیله که انده واردر خلق تحسین ایدرلر اما اول کندو زشت ایاغندن
شرمسار در قصدن حصه بودر کم ممدوح عزیز بیوردر که بنم علم و معرفت و کمال ایله
آراسته و پیراسته اولدوغم ظاهر اسکا خوش کلور و بنی زیاده ممدوح واطرا ایدرلر
اما بنم باطنم ظاهریله و بیز بیرا ولجهتدن زیاده شرمندهیم حاصلی عیوب درون
زیاده محجوبم که ظاهریه اوغار حکایت یکی از صلحای جبل لبنان که مقامات
او در دیار عرب مذکور بود و کرامات او مشهور صلحای جبل لبنان صلحانك
جبله اضافتی لامیه در و لبنان بیانیه لبنان طرابلس ایله شام بیننده بر طاغك اسمیدر
عثمان و زنی اوزرینه که حرف رابط صفت مقاماتدن بونده مراتب مراد در که طریق
مشایخده مستعملدر محصول ترکیب جبل لبنان صلحاسندن بریسی که دیار عربده مقامات
و مراتبی مذکور و کراماتی مشهور ایدی بجامع دمشق در آمد و بر کنار برکهٔ
کلاسه طهارت میکرد پایش بلغزید و بحوض در افتاد و بمشقت بسیار از انجا
خلاص یافت چون از نماز بپرداختند یکی از اصحاب گفت مرا مشکلی هست شیخ
گفت آن چیست گفت یاد دارم که بر روی دریای مغرب می رفتی و قدمت
ترنمی شد و امروز درین یك قامت آب از هلاکت چیزی نمانده بود درین
چه حکمتست با حرف صله جامع دمشق لامیه در مراد جامع بنی امیه در کم اصلنده کنیسه
ایمش معاویه زماننده نصف شریفینی صحابه نصارادن الوب مسجد ایدرلر
الان محرابلری دور در و اول محرابه محراب صحابه دیرلر صکره ولید ابن عبدالملك
نصارایه بعض کنیسه ویردی و اول نصفی دخی الوب مجموعنی بر اولو جامع ایلدی
پس مذکور جامع شریفی ترمیم و تطیین ایلدکدن کرجی جامعك قربنده دیوارنه
متصل یرده بیغرلرایمش یعنی جمع اولوردی شانك ایچون اول یره کلاسه دیرلرمیا

اطرا مدحده مبالغه‌یه دیرلر

صیغه‌سی اوزره ارض کلاسه تقدیرنده زیرا کلس کوجه و آلچیه دیرلر صکره نور الدین
محمود بن زنکی مذکور کلاسه ده سنة خمس وخمسین وخمسمائه ده بر مدرسه بنیاد ایلدی
واول مدرسه‌نك اسمی الان کلاسه در ارض کلاسه ده مبنی اولدوغی ایچون ائمهٔ
شافعیه‌یه مشروطدر اما بو زمانده انده بانی بناسندن نام ونشان یوقدر زیرا
سنة سبعین وخمسمائه ده آتش یاندی اکا متصل جامع شریفك بر مناره‌سی که اکا
مأذنة العروس دیرلر پس نیجه زمان بویله قالدی صکره سلطان صلاح الدین
شامه پادشاه اولدقده بناسنه امر بیوردی لکن حجره‌لرینی شویله کوجك ایلدیلر
که بر آدمدن غیری صیغمزایدی مذکور برکه مذکور کلاسه‌نك اورتاسنده در
جامع شریفه چیقان بر کوجك قپونك قارشوسنده و دردیکلکی بر بچق آدم بویی
وار بر جامع بنی امیه دیدکلری نصارادن اول آلوب جامع ایدن اندر اولدیغی
ایچوندر بر کنار برکه یه کلاسه برکهٔ کلاسه‌نك کنارنده دیمکدر فتحه دیمك
دکلدر طهارت میکرد طهارت ایدردی پایش شین ضمیر صالحه راجعدر بلغزید
باء تأکید ایله طیبرندی دیمکدر فعل ماضی مفرد غائبدر لغزیدندن با حرف صله
حوضدن مراد مذکور برکه‌در با حرف مصاحبت مشقت بسیار مصدر دك
فاعلینه اضافتیدر چون حرف تعلیل از نماز نمازدن دیمکدر بپرداختند باء
تأکید ایله فارغ وخالی اولدیلر یکی از اصحاب مریدلردن بری گفت دیدی
یعنی صوردی مرا بنم دیمکدر مشکلی یا حرف وحدت شیخ گفت دیدی آن اشاره
ره تدر مشکله گفت مرید دیدی یاد دارم خاطرمده در که یك قامت آب بر آدم
بویی صو دیمکدر بعض نسخه ده قامت یرینه قد واقعدر قافك ضمی ولامك تشدیدی
ایله بر بویوك دستیه دیرلر که ایکی یوز اللی بطمان صو آله بو صونك قلتندن کنایه
ایدر هلاکت تا ضمیر خطابدر از هلاکت چیزی نمانده بود دك معناسی
غیر از هلاکت تقدیراتدن معنایی هلاك ایلمش و کلی هلاکه بولوندی
واندن بر جزء و بر پاره اصلا قالمدی دیمك عجب معنا تصویر ایلمش محصول ترکیب
مذکور صالح جامع دمشقه یعنی بنی امیه یه داخل اولدی و کلاسه حوضنك کنارنده
ابدست آلوردی ناکهان حکمت الله ایاغی طیبرندی و حوضه دوشدی و چوق

ردس ورى
ردان سبدلی

مشقت ومحنتله بو غلغلهدن کوچله خلاص بولدی چونکه نمازدن فارغ اولدی
لر عزیزک مریدلریندن بریسی عزیزه خطاب ایدوب بیوردی بنم بر مسئلهم واردر
شیخ بیوردیکه اول مشکل ندر مرید دیدیکه یادمدرکه سن دریای مغرب
یوزنده کیدردک وایاغک یاش اولمزدی یعنی اصلنمازدی وبوکون بر آدم
بویی صووده هلاک اولدن نسنه قالمامش ایدی حاصلی غرق اولهیازدک پیر مجیب
تفکر فرو برد وپس از تأمل بسیار سر بر آورد وگفت نشنیدهٔ نشنیدهٔ همزه سنی
خطاب ایچون طوتان بولنی کیمهدن نه کورمش ونه اشتمش که سید عالم محمد مصطفی
علیه السلام گفت لی مع الله وقت لا یسعنی فیه ملك مقرب ولا نبی مرسل
ونگفت علی الدوام با حرف صله جیب جمیك فتحیله یقیه دیرلر تفکره اضافتی
بیانیهدر فرو برد بحسب اللغه اشاغه ایلندی دیمکدر اما استعمالده ایندیردی
دیمکدر مراد فکره طالدی دیمکدر تأمل بسیار بنیانیه سر بر آورد اوکلی سرفرو
بردک مفعول صریحیدر بجیب غیر صریحی وایکنجی سر بر آوردک مفعولیدر لام حرف
جر ویا ضمیر متکلم محلا مجرور ولام متعلقدر مقدره حاصل کلمهسینه که مقدم خبردر
مؤخر مبتدانک که وقتدر مع میمک وعینک فتحهلریله زمان مصاحبت
ومقارنتک ومکانلرنک اسمیدر محلینه کوره اضافت وظرفیه ملازمدر مذکور
حاصل متعلق جلاله اضافتله مجروردر تقدیر کلام خدا ایله بنم بر وقتم وار دیمکدر
لا یسعنی فعل نفی استقبال مفرد مذکر غایب حسب بابندن اصلی یوسع ایدی
واو بین یا وکسره واقع اولدوغی ایچون حذف اولندی صکره حرف حلق
ایچون سین مفتوح قیلندی وذی اصل نسبت یفعل درکسر عینله اما فرعده نسبت
یفعل درفتح عینله ونون حرف وقایه ویا ضمیر متکلم محلا منصوب مفعولیدر
وجملهٔ فعلیه محلا مرفوع صفتیدر وقتك یعنی بکا لایق ومناسب دکل ویا
بکا مجامع ومقارن دکل ملك فرشته لفظا مرفوع صفت ملکدر واو حرف
عطف ولا حرف نفی ونبی ملکه معطوف تقدیری لا یسعنی نبیدر مرسل لفظا
مرفوع صفت نبیدر مرسل شول پیغمبره دیرلر که خلقی بر تازه دینه دعوت
ایلمکه جانب خدادن بر کتابی اوله حضرت محمد وعیسی وموسی وداود کبی

رد شمعی

داو

را وحرف عطف نگفت حدیث شریف اولندی کفته معطوفدر علی الدوام مقول گفتهدر
محصول ترکیب عزیزک مریدی ایکی حالك بیننده اولان مخالفت ومغایرتك حکمتندن
سؤال ایدیجك عزیز باشینی فکر یقاسنه ایلندی یعنی فکره طالدی دیمکدر فکره یقه اثباتی
مجازلهدر وچوق تأملدن صکره باشینی قالدروب دیدی ایشتمش سك که حضرت
محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم دیدی یعنی بیورمشکه بنم خدا ایله بر وقتم واردرکه اول
وقتده بکا ملك مقرب لایق ومناسب ویا مجامع ومقارن دکل پیغمبر مرسل دخی یعنی خدایه
انلردن یقین رفا اولورم حضرت پیغمبر خدا ایله بر وقتم وار دیدی هر وقت وهر ساعت
دیمدی حاصلی دائما حالم خدا ایله بویلهدر دیمدی زیرا اول مقامه مقام محمود دیرلر
نوع انسانه میسر دکل دیو سویلرلر لا یسعنی فیه ملك مقرب ولا نبی مرسلك معناسنی
ایله وقتکه بکا وسعت ویرمز اول وقتده مقرب ملك ومرسل نبی دیبی معنایه بو
وسعت ویرمش وقتی چنین که فرمود بجبرائیل ومیکائیل نپرداختی ودیگر وقت
با حفصه وزینب درساختی وقتی یا حرف وحدت چنین بویله دیمکدر که حرفی
بیان بجبرائیل ومیکائیل با حرف صله ویا حرف مصاحبت نپرداختی فعل نفی حکایت
ماضی مقید ومشغول اولمازدی دیمکدر یعنی بونلره ملتفت اولمزدی ومناسبت ایلمز
دی نپرداختنك معناسنه مقارنت ایلمزدی دیبی عندی سویلمش با حرف مصاحبت
حفصه حضرتك خاتونی وامام عمر حضرتنك قیزی هجرتدن ایکی سنه اول آنی تزوج
ایلدی وامام عثمان خلافتنده مدینهده وفات ایلدی زینب آدلو ایکی خاتونی
اولمشدر اما بوندن خزیمه قیزی مراددر که حضرتك حال حیاتنده وفات ایلمشدر در
ساختی قانع وراضی اولوردی فعل ماضی حکایت حال یعنی بویله علو مرتبه صاحبی ایکن
انلرك مصاحبتی ایله قانع وراضی ایمش محصول ترکیب بر وقت بویله ایدیکه حضرت
بیوردی یعنی جبرائیل ومیکائیل ایله مقید اولمزدی یعنی مرتبهسی انلردن اعلی ایدی
انلرك مرتبهسنه تنزل ایلمزدی وبر وقت داخی حفصه وزینب ایله قانع وراضی اولوب
مصاحبت ایدردی یعنی انبیا واولیانك ایکی حالی واردر بری روحانیت وبری بشریت
روحانیت حالتری خدا ایله اولان حالتری ایدر وبشریت حالتری بشر ایله اولان حالتریدر
در مشاهدة الابرار بین التجلی والاستتار میغاید ومی ربایند که حرف تعلیل

رد ابن سید علی

رد سروری و شمعی و کافی

مشاهده مفاعله بابندن مصدردر بوندن مشایخك سیر وتماشاسندن عبارتدر
ابرادتبارك وبارك جمیدر صفت مشبهه لردر ایولردیمکدر مراد مقربین خدادر تجلی
تفعل بابندن مصدردر یائی رعایت ایچون لام مکسور اولمش معناسی ظهوردر
استتار افتعال بابندن مصدردر دکیزلنمك دیمکدر می نماید فعل حال مفرد غایب
مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر فاعلی خدادر واو حرف عطف می رباید
فعل حال مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه قپاردیمکدر استتاردن کنایه در یعنی
کورنمك ننکه می نماید تجلیدن کنایه در یعنی کورنمك محصول ترکیب حضرت حبیب
اللهك کاه حقله وکاه خلقله مناسبتی اولدیغی ایچون دکه اولولرك سیر تماشاسی یعنی انبیا
واولیانك حقی مشاهده لری تجلی واستتار بیننده در یعنی بونلره کاهی جمالی عرض
ایدوب سیر ایدر وکاهی اخفا ایدوب کیزلر حاصلی کاه کورینور وکاه کورنمز
حدیث شریفك مضمونی بودر دیمکدر می نمایند ومی ربایند فعللرندن صکره قلوب
اولیانی ذکر ایدن معلوم در که مقصوده واصل اولمامش ومذکور فعللر مفرداولمغی
کرك جمع صیغه سیله ایراد ایلینلر معنالرینه جمع اولدیغیه معنالرینی بردم کوسترر لر
وبردم قپارلر دیبی وبردکوکنه آلورلردیبی ملاحظه ایدرمشلر والمسئلة
دیدار می نمایی وپرهیز میکنی ٭ بازار خویش وآتش ما تیز میکنی دیدار دن
مراد بوندن یوزدر می نمایی فعل مضارع مخاطبدر دیدار مقدم مفعولی وپرهیز
میکنی بو مصراع مینماییك معنالرینی متضمندر بازار خویش لامیه ومیکنینك
مفعول اولی وآتش ما معطوف ندر ایکا ونیز مفعول ثانیسی محصول بیت بیزه دیدار
یکی کوسترر سك یعنی عرض جمال ایلرسك وپرهیز ایلرسك یعنی جمالکی کیزلرسك
حاصلی کاه تجلی ایدوب بیزی دیداریکه مشتاق ایدرسك وکاه متستر اولوب
بیزی واله وحیران ایدرسك بوندن مرادك کندو بازاردوریقلکی کسکین ورایج
ایدوب بیزم آتش عشقمزی زیاده ایلمکدر حاصلی کاه متجلی وکاه متستر اولمغله کندو
آتش محبت وعشقکی قیزغین وبیزم عشق وشوقمزی کسکین وزیاده ایلرسك
خواجه حافظ بوردر **بیت** شیدا ازان شدم که نکارم چو ماه نو ٭ ابرو نمود
جلوه کری کرد ورو ببست **اشاهد من اهوی بغیر وسیلة فیلحقنی شأن**

اصل

اضل طریقا اشاهد فعل مضارع متکلم وحده در مفاعله بابندن کورورم دیمکدر
من اسم موصول محلا منصوب مفعول اشاهد در اهوی فعل مضارع متکلم وحده
در علم بابندن تقدیری اهواه در اسم موصوله راجع ضمیر منصوب ضرورتدن
ایچون حذف اولنمشدر ضرورتسزده حذفی جائزدر سوه رم دیمکدر بغیر باحرف جر
اشاهدیه متعلق وسیله بو نسنیه اولاشمه سببه دیرلر فیلحقنی فا سببیتی وترتیبی متضمن
حرف تعقیبدر یلحق فعل مضارع مفرد غایبدر علم بابندن نون حرف وقایه ویا ضمیر متکلم
محلا منصوب مفعول یلحقدر یس بکا اولاشور شان لفظا مرفوع فاعل یلحقدر همزه
الف قلب ایلمکده جائزدر حال معناسنه در اضل فعل مضارع متکلم وحده در ضرب
بابینك مضاعفندن ییتورورم یعنی کم ایدرم دیمکدر جمله فعلیه صفت شاندر
وموصوفه راجع ضمیر محذوفدر تقدیری اضل به در طریقا لفظا منصوب مفعول
اضلدر محصول بیت سوه دیکمی یعنی جانانمی وسیله سز کورورم وسیر وتماشا ایدرم
حاصلی اشکاره تماشا لنورم پس بکا برحال شان اولاشور برحال ولورکه بن اول
مشاهده سببیله یولومی کم ایدرم کمال حیرت ودهشتدن حاصلی عرض جمال ایدوب
بکا تجلی ایدیجه مدهوش اولوب کندومی بیتورورم **یوجج نارا ثم یطفی برشة**
لذاك ترانی محرقا وغریقا یوجج فعل مضارع مفرد غایب فاعلی بیت اولك مصراع
اولنده منه راجع ضمیردر تفعیل بابندن تاججه آتش یالکلندرمق ایقاده دیرلر
نارا لفظا منصوب مفعولی ثم حرف عطف ترتیب وتراخی افاده ایدر یطفی فعل مضارع
مفرد مذکر غایب افعال بابندن اصلنده مهموز اللامدر ضرورت وزن ایچون همزه یایه
قلب اولندی سیوندردی دیمکدر فاعلی تحتنده یوجج فاعلی کبی منه راجع ضمیردر با
حرف جر اطفایه متعلق رشه رانك فتحی وشینك تشدیدیله جیسه یه دیرلر مثلا یغمور
جیسی کبی لذاك لام حرف جردر تعلیل ایچون ذاك اسم اشارتدر تاججه ناده واطفایه
ترانی ترا فعل مضارع مفرد مخاطب اصلی ترأی ایدی همزه سماعا حذف اولنمشدر نون
حرف وقایه ویا ضمیر متکلم محلا منصوب مفعولی سن بنی کورورسك دیمکدر رؤیت
عین مراد اولسه بر مفعول ایله اکتفا اولنور رؤیت قلب مراد اولورسه ایکی مفعول
آلور بنا برین افعال قلوب کبی بونده ایکی سینه ده مساغ وار محرقا افعال بابندن اسم

ردص وری
ردص وری وشمی وکافی
ردسمع وکافی

مفعول لدر تري نبصر معناسنه اولورسه محرقا حالیله منصوب اولور تراني یا سندن
اما فعل قلبی اولورسه محرقا مفعول ثانی اولور یانمش کوردسك ویا یاغش اولدوغم
حالده کوردسك وغریبا اعرابده محرقا کبیدر فعیل مفعول معناسنه در مغرق
دیمکدر غرق اولمش معناسنه محصول بیت جانان آتش عشق ومحبتی تجلی سببیله ایقاد
ایدوب یاکلندردیغی جانبنی کوسترمك ایله عشق آتشنی بیدا ایدر صکره استتار
واختفاره شاشیله سو یوندردحاصلی تاجیح نار تجلیدن کنایه دور شاشله
اطفا وتستر واختفادن یعنی کندو یی جانان ازل عاشق ومحبینه کوستردی صکره سنی
کیزلدی نه ایدوم دیه دیمکدر ربنا بقا بودر دوغی کبی فقدیر مصراع اولك معنا
فراقندن بنی عشقی آتشنه یقار صکره وصال صو بینك سر پندیسیله اول اتشی سو یو
نددردیمی معنایی بینی سوندرمش ومصراع اولك معناسنی عشق نادینی ایقاد
ایدر فراقدن بر نوعلاندن صکره ماء وصالدن بر رشح ایله انی سوندردیمی
مذکور کبی معنایی مصراعی سوندرمش ونار عشقی جانان تاجیح ایدداندن صکره
وصالك ازاجق صو بیله سوندرردیمی مذکور کبی تاجیح واطفاده زیاده
ابهام بیورمش حکایت منظومه یکی پرسید ازان کم کرده فرزند که ای
روشن کهر پیر خردمند یکی یاحرف وحدت پرسید فعل ماضی مفرد غایب
صوردی دیمکدر کم کرده کم ایلمش یعنی ییترمش فرزند اوغول که حرف بیان روشن
لغتده آیدین دیمکدر اما بونك کبی یبرلرده واضح وصحیح و پاك معناسنه در
کهر کافك ضمی وهانك فتحیله کوهر معناسنه در بونده مراد اصل ونسب ونهادی
ونژاددر روشن کهر وصف ترکیبیدر پاکیزه اصل وصحیح النسب وعالی نژاد تقدیری
مرد روشن کهردر پیر خردمند بیانیدر وروشن کهردن بدل روشن کهرك معنا
لفظی کبی روشندر دیوب صافی و پاك کوهرله تفسیر ایدنه اعتراض ایلین
کند ومعترض واقع اولمش محصول بیت بر کیمسه اوغلنی یتورندن سؤال ایلدی
یعنی حضرت یعقوب پیغمبردن که یوسفی یتورمش ایدی بویله دیو که ای نبی پاك
وپاکیزه اصل ونسب ای پیر خردمند زمصرش بوی پیراهن شنیدی
چرا در چاه کنعانش ندیدی زمصرش شین ضمیر معناده پیراهنه مقیددر

وزاء

رد شمعی

رد ابن سیدی

رد سروری

رد سروری

وزاء مفرده ازدن محققدر پس بویله دیینه اعتراض ایدن کند ومعترضدر بوی
پیراهن لامیه شنیدی فعل ماضی مفرد مخاطب ایشندك یعنی دویدك دیمکدر شنیدن
یعنی ایشتمك حاسه سمعه مخصوص ایکن مجاز احاسه شم ده استعمالی چوقدر نتکه خواجه حافظ
بیو رر بیت بوی بنفشه بشنو وزلف نکار کیر • بنکر بر نك لاله وعزم شراب کن • حاصلی
قوقویی دویمقده استعمالی چوقدر ترکیده بو رنم قوقی دویماز دیرلر در حرف ظرف
چاه کنعان لامیه چاه قویی وکنعان حضرت یعقوبك مملکتی وسراینده قویینك ارتفاعی
ایکی فرسخ بیر مقداری بحق وار والآن مذکور چاه مستعمل دیانده بر مسجد وار یولك
اوستنده بر کوچك کویك یاننده حاصلی شامدن قدس مبارکه وارن یولك اوستنده
در ایکیسنین بیله یوسفه راجعدر که فرزنداندن عبارتدر محصول بیت حضرت یعقوبه
سائل درکه مصردن حضرت یوسفك کوملکی قوقوسین دویدك نتکه مشهور حکایه در
یا نیچون چاه کنعانده ایکن آنی کورمدك یعنی کنعاندن مصر اون بش کون یول
ایراغ ایکن قوت شامه ایله پیراهنی بو ینی احساس ایلدك یا قوت باصره ایله بو قدر قریب
مسافه ده آنی نیچون کورمدك بکفت احوال ما برق جهانست • دمی پیدا و
دیکر دم نهانست احوال ما لامیه ومبتدادر برق جهان ترکیب توصیفی وخبر مبتدادر
دربرق شمشك درو جهان جیم عربك فتحیله صفت مشبهه در جهیدندن جیم عجمله او قویا
عندی او فورمش جیمك کسریله جهان او قویانلرد نیا معناسنه ملاحظه سنز او قودلر اغنی
ادات تشبیه مقدردر همچون برق جهانست تقدیرنده چراغی شمشك کبی دیمکدر حسنی
وجهیدنی قالغمقله شرح ایدنلر غلط ایلمشلر دمی یاحرف وحدت بردم وبرساعت
دیمکدر دمی مبتدا وپیدا خبری تقدیری پیداست در نهانست قرینه سیله دیکر دم
که مبتدا ونهانست خبری مصراع ثانی جائزدر که برق جهان بیان ایلیه وجائزدر که
مذکور احوالی محصول بیت حضرت یعقوب سائله جواب ویروب دیدی انبیا واولیا
نك معجزات وکرامات وخرق عادتلری برق جهان کبیدر یعنی استمرار ودوام اوزره
دکل حاصلی انبیادن ظهور معجزات واولیادن ظهور کشف وکرامات دائمی دکلدر
بلکه مفیض ازلدن درافاضه ایدرسه مستفیض اولورلر والا فلا کهی برطارم
اعلی نشینم • کهی بر پشت پای خود نبینم کهی الف تخفیفا حذف اولندی یاحرف

رد سروری
حاصلی شنیدن بونك کبی بیر کرده دو یمق معناسنده در

رد شمعی و رد شمعی و کافی

رد شمعی و کافی

وحدت بر وقت دیمکدر بر حرف استعلا طارم راده حرکات ثلاثه ایله ترکیبدر دم
دیدکلری ترکمان و کوچرا ولیلر قوروب کجیلر اور تدکلری اودر که فلکی اکا تشبیه
ایدوب طارم دیرلر بوندن مراد طارمدن فلکدر اعلا یه اضافتی بیانیه در بر حرف
استعلا اولی بودر که حرف صله اوله بیت ارقه یا یه و بایک خوده اضافتلری لامیه
لردر نبینم فعل نفی مستقبل بینیدندن محصول بیت حضرت یعقوبک جانبندن بیورر
گاه اولور که فلک اعلاده و فوق سماده اوتورورم یعنی زمان تجلیده کندومی اعلای
علیینده بولورم و گاه اولور که ایاغمک ارقه سنی کورمم یعنی اسفل سافلینه دوشرم حاصلی
مصراع اول مقام سکردن خبر ویرر و مصراع ثانی مرتبهٔ صحوه دن که بشریت عالمیدر
بعض شراح مصراع ثانینک معناسنده گاه اولور که ایاغمک ارقه سی اوزنده اولان
نسنه یی کورمم دیمش فی الواقع نسنه کورمیشه بکزمز طارمی قاده او دیمکله تفسیر ایلینلر طاری
بیلمزامش زیرا قاده او عرب صحرانشینک و اکرادک و بعضی اولی ترکمانک او بدر که
طولانی اولور حرکه اسلوبندن قاده جولکی دن چاتورلر فلکله بونک هیچ بر وجهله
مناسبتی و مشابهتی یوقدر زیرا بو او زونده کابر کیلادیکی بعض شراح اعجامک
بعض مقلدلرندن مصراع ثانینک مکتوب نسخه سینه مخالف کلمات نقل ایلدی وکذا اعتبار
اولنمیون که نامعقولدر اگر درویش بر حالی بماندی   سر دست از دو عالم
بر فشاندی حالی یا حرف وحدت ظاهر برحالدن مراد عالم کشف و تجلیده یعنی عالم
سکرده بماندی فعل حکایت حال ماضی سر بونک کبی یرلرده اوج معناسنه کلور
دسته اضافتی لامیه در بوندن سردستدن مراد بر مقلوددر ذکر جزء و ارادهٔ کل
طریقیله نفس دست مراددر بر حرف تاکید فشاندی حکایت حال ماضی مفرد غایب
لفندن سلکردی دیمکدر اما بوندن المحبوب فارغ البال اولمقدن کنایتدر محصول
بیت اگر درویش سالک بر حال اوزره قالیدی یعنی احوال کشف و تجلی ممتد و متمد
و دایم و باقی قالیدی یعنی گاه کلوب گاه کتمسه ایکی عالمدن البته چکوب حضوره ابدی
فارغ البال اولوردی حاصلی احوال سکر دوام اوزره قرار ایدیدی ماسوادن
منقطع اولوب دائما انده بیله معامله ده اولوردی حکایت در جامع بعلبک
کلمهٔ چند بطریق وعظ می گفتم با جماعتی افسرده دل مرده ره از عالم صورت

ردای سبکلی

ردس وردی ۰ وشمعی وکالی

معنی

بمعنی نبرده دیدم که نفسم در نمی گیرد و آتش گرمم در هیزم تر ایشان اثر
نمی کند دریغ آمدم تربیت ستوران و آیینه داری در محلهٔ کوران ولیکن در
معنی باز بود و سلسلهٔ سخن دراز جامع بعلبک بیوردوغی قصبه نک اورتاسنده در
بر بیوک جامعدر که جمیع قصبه لویی آلور یعنی جمیعسی اکا صیغار خالد بن ولید بناسیدر
دیرلر و بعلبک شامک بر ویاننده بر بوجقی کونلک یولده بر شیرین قصبه در که اول
ویلایتده اندن اوجوزلق یر یوق هر نسنه سی وفرت اوزره در خصوصا میوه یی
کلمهٔ یا حرف وحدت و همزه حرف توسل همزه یه حرف وحدت دیین حرف وحدت بیلمزمش
چند بجه با حرف صله جماعتی یا حرف وحدت افسرده دوکش دیمکدر عربجه منجمد دیرلر
جماعته صفتدر دل مرده وصف ترکیبیدر دوکلی اولمش معناسنه صفت بعد الصفتیدر
جماعتک راه یول عالم صورت بیانیه بمعنی با حرف صله نبرده فعل نفی ماضیدر بر
قیدر راه مفعول صریحی و از عالم و بمعنی غیر صریحلری راهک اولندن واو عطف
باز نلر صحیح نسخه لره مخالف یازمشلر و جماعته صفت ثالث اولدوغنی بیلممشلر که حرف
نفس نونک فتحه سیله بوندن سوز مراددر یعنی نصیحت و پند در حرف تاکید
نمی گیرد فعل نفی استقبال مفرد غایب استعمالگرنده تأثیر ایلمز دیمکدر نته که خواجه
حافظ بیورر بیت دلم ز حرم همه دربان طریقی بر نمی گیرد ۰ زهر در میدم هم
پندش ولیکن در نمی گیرد ۰ آتش گرم بیانیه و من اضافت لامیه در در حرف صله
هیزم تر بیانیه هیزم اودون دو تر یاش معناسنه ایشانه اضافت لامیه در دریغ
حیف معناسنه آمدم بکا کلدی دیمکدر تربیت ستوران مصدرک مفعولنه اضافتی
الف و نون ادات جمعدر ستور طوار دیمکدر یعنی بنیلی حیوان آت و قاطر قسمی
کبی آیینه دار وصف ترکیبیدر دار یدندن آیینه طوطوجی معلوم اولکه آیینه دار
و آیینه کردان شول کمسه دیرلر که بر آیینه الینه الوب کوزدورر و ملاقی اولدوغی
کمسنه صونار اوله بر پاره آیینیه باقنوب بو وضع اکثر هند و عجم فقراسنکدر و
آیینه دن مراد دمشقی آیینه در که دموردن صایجی اولور و انلر آیینه دیسه لر اول مراد
در خواجه حافظ آیینه داری مذکور معنایه قصد ایلمش بو بیتده بیت دل سراپردهٔ
محبت اوست ۰ دیده آیینه دار طلعت اوست پس آیینه داری آیینه فروش

رد شمعی

ردس وردی ۰ وشمعی وکالی

ره شراح جمیعا

معناسنه اخذ ایدنلر و تفسیرینی کلیاً اهمال ایدنلر معلومدر که مذکور تقریردن بی نصیب
ایمشلر ولیکن ادات اسناددر که دیمکدر لامیه بازبونده مفتوح دیمکدر سلسلهء سخن بیانیه
زنجیره دیرلر سوزه اضافتی مجازیه دردداز دالك کسریله و فتحیله اوزون دیمکدر
محصول ترکیب بعلبك جامعنده وعظ طریقیله برنجه کلمه سویلردم یعنی خلقه وعظ
ایدردم حاصلی کندولری طوکمش و قبللری اولمش بر جماعته نصح و پند ایدردم عالم
صورتدن جانب معنایه یول ایلتمش حاصلی عالم معنایه و مقصد اقصایه وصول
بولمامش بر بولك قاصلر ایدی کوردمکه نفسم و کلمات تفهیم یعنی وعظ دلپسندم
و تذکیر دلپذیرم اول طایش بودکلولره تأثیر ایلمز و نم ایسیجی آتشم یعنی آتش کبی سوزنا
کلماتم انلرك یاش اودون کبی بارد طبیعتلرینه اثر ایلمز حاصلی اول حجر دللو بعلبك
قومنه نفس سوزناکم و پند آتشناکم تأثیر ایلمز بس بکا حیف کلدی حیوانانه تربیه ایلمك
و کوردلره محلّه سنده آیینه دارلق قیلمغه یعنی وعظ و نصحتدن فراغت ایلمك کلدی ایدی
لیکن معنا قپوسی آچق ایدی و سوز سلسلهسی درازایدی یعنی وعظ و نصیحتی ترك ایلمك آیدی
بیری دکل ایدی زیرا بکا معنا ال ویرمش ایدی و اوزون اوزاق سوزه بشلادم
حاصلی زیاده سوز کوتوردم ایدی در بیان این آیت که ونحن اقرب الیه من
حبل الورید بو آیت کریمهنك بیاننده ایدی که نحن ضمیر مرفوع منفصل محلا مرفوع
مبتدا اقرب اسم تفضیل یقینترك دیمکدر لفظا مرفوع خبر مبتدادر الیه حرف جر
وها ضمیر مجرور متصل جار و مجرور اقربك صله سیدر من حرف جار اقربه متعلق حبل
مجروردر من حرفی لغتده ایب معناسنه در بونده وریده اضافتی بیانیه در ورید
واوك فتحیله بیون طمرینه دیرلر بونلر ایکی طمردر بری بیونك بر جانبنده و بری بر جانبنده
حبل الوریدی قرب امکنهده ضرب مثل ایدر عرب محصول ترکیب وعظ و نصیحتم بو
آیت کریمهنك بیاننده ایدیکه بیز انسانك هر حالینه اعلمز حبل الوریددن اکا اقرب
اولان کبی یعنی هر حالینه بیز واقفز و بیزدن ایو آنك حالینی بیلور یوقدر سخن بجایی
رسانیده بودم که کفتم سوزی بر سایرشدرمش ایدم قطعه دوست نزدیکتر
از من بمنست و این عجبتر که من ازوی دورم دوست مبتدا نزدیکتر نزدیك
دیمکدر نزدیك ده بویلهدر و تر ادات تفضیل و بمنست سین و نا بسی معناده نزدیکتر

مفید

وبن

مفید در حاصلی خبر مبتدادر از من بمن بندن بکا دیمکدر دوری اصلنده وای ایدی
همزه ضرورت وزنچون حذف اولوب کسرهسی واوه نقل اولدی و یا همزه کسرهسیله حذف
اولوب واوك ضمی کسرهیه مبدل اوله ما بعدنده یاء ساکنه ایچون و لکل وجهة محصول
بیت حضرت شیخ بو قطعهده آیت کریمهیه مناسب ذکر ایلمش دوست یعنی جانان بندن
بکا یقینترندر اما بو زیاده عجیب و غریبدرکه بن اندن دوردم یعنی بن انك نورینه
مستغرق و انك نوری بنده ساریدر اما عوایق دنیویه و علایق بدنیه بنی اول
نوردن دور و مهجور ایلمشدر چه کنم با که توان کفت که او در کنار من و من
مهجورم باحرف صله و که اسمدر کیم معناسنه کفت مصدر معناسنهدر که حرف بیان
او ضمیری مذکور دوسته راجعدر و مصراع ثانیه مرهونهدر در حرف ظرف کنار یان
معناسنهدر منه اضافتی لامیه وا و حرف حال من مبتدا و مهجور خبری محصول بیت
نیجه ایدوب تبلیه یم کیمه دیهیم اولور و کیمه اکلادوب اذعان ایتدرمك ممکندرکه
جانان بنم یانمده در و بن اندن دور و مهجورم من از شراب این سخن مست
و فضلهء قدح در دست من مبتدا و مابعدی خبری منك اوّلنده واو عطف ایراد
ایدنلرك معنا جانبنه وصولی یوقایمش فضله آرتیغه و زیادهیه دیرلر قدحه اضافتی
لامیه محصول ترکیب بن آیت کریمهنك فحواسندن و مذکور قطعهنك مضمونی سرّ انبدن
مست و بو اسرارك کیفیتندن واله و حیران ایدم و اول جامك فضلهسی و اول بادهنك
بقیهسی هنوز الیمده ایدی یعنی کلامم مطول و دور و دراز اولوب سوزومی تمام ایدوب
دوکتمدم ایدی که روندهء از کنار مجلس کذر کرد و دور آخر دوا ثر کرد نعرهء
چنان زد که دیکران بموافقت او در خروش آمدند و خامان مجلس در جوش
کفتم سبحان الله دوران باخبر در حضور و نزدیکان بی بصر دور که حرف
بیان رونده اسم فاعل کیدیجی دیمکدر یعنی یولجی و یا حرف وحدت و همزه حرف توسل
همزه یی حرف وحدت طوتان خطا ایلمش کنار مجلس لامیه کذر کرد کذر ایلدی یعنی
کچدی دور آخر بیانیه مضاف الیه محذوف تقدیری دور آخر مجلس دیمکدر مجلسك
صوك دوری در دوا کثر کرد اکا اثر ایلدی دیمکدر زیرا در بونده حرف صلهدر
نعره لغتده کلندن یعنی خیشومدن چیقان صوته دیرلر اما بونك کبی یرلرده

ره سروری وکاتی

ره شمعی وکاتی

قتی جا غیر معه دیرلر جنان آنجلین دیمکدر که حرف بیان دیکران غیرلر باحرف مصاحبت
موافقت او مصدرك مفعولینه اضافتیدر در حرف صله خروش خاء معجمه نك
وراننك ضمه لریله اسمدر خروشیدن دن چوقرامق معناسنه مثلا طنجره و یا چولمك
قینادکی قباغین اوستنه قوسك اندن چیقان صوته چوقرامق دیرلر و فارسیده جوش
خامان خامك جمعی ناپخته لر دیمکدر مجلسه اضافت لامیه در مجازا در حرف صله جوش
اسمدر جوشیدن دن قینامق معناسنه سبحان مقام تنزیه و تعجبده مستعمل لفظدر
بوندن تعجب مراد در رجالدله اضافت مصدرك مفعولینه اضافتیدر دوران
دورك جمعیدر ایرافلر دیمکدر با خبره اضافت بیانیه و مبتدا با حرف مصاحبت
با خبر خبردار دیمکدر در حرف ظرف حضور بوندن غیب مقابلیدر نیز دیکان
دوران معطوفی بی بصره اضافت بیانیه و دور خبر تر دیکان در تقدیر کلامی در
حضور ندو دورند در ادات خبر قرینه قائم اولدوغی ایچون ترك اولندی محصول
ترکیب سوزمی هنوز تمام ایتمدین بر بلبلجکی مجلس وعظك یاننده کتدر ایلدی و مجلس
وعظك صوکی دوری یعنی آخر مجلسده نقل اولنان کلمات اکا تأثیر ایلدی انجلین
بر نعره اوردی که غیرلر آنك موافقتیله های وهوی و خروشه کلدیلر و مجلس وعظده
اولان خام و ناپخته لری جوشه و شوقه کتوردی یعنی جمله سنه بر حال غلبه ایلدی که
آنکله بیله فریاد و فغان و های وهویه باشلدیلر بو حالتدن بن تعجب ایدوب سبحان
الله دیدم نه غریب حالدر که مسافه بعیده ده اولوب عارف بالله و خبردار
و آکاه اولنلر مجلسده حاضر کبی اولدیلر بلکه حقیقتده حاضر اوله و قریب مجلسده داخل
صحبت اولن بی فهم و بی ادراکلر ظاهرده حاضر ایکن معنی عالمنده غایب و
دور و جدا و مهجور اولدیلر اصلا متأثر اولمیوب لهم قلوب لا یفقهون بها
فحواسنه ماصدق اولدیلر قطعه فهم سخن چون نکند مستمع * قوت طبع از
متکلم مجوی فهم سخن مصدرك مفعولینه اضافتیدر چون ادات تعلیل مستمع
اسم فاعل قوت طبع مصدرك فاعلینه اضافتیدر مجوی فعل نهی مفرد مخاطب
جوییدن دن جستن دن دینیلر خطا ایدنلر محصول بیت مخاطب و سامع متکلمك — ده ابن سید علی و سروری
سوزین فهم و اذعان ایلمیجه متکلمدن قوت طبع و شوق و تأثیر توقع ایلمه یعنی مستمع

سوزینی

سوزینی اکلیه سوزه طاقتی اولمز و سوز سویلیجکی کلمز حاصلی حسن تقریره و فصاحت
بیانه مالك اولمز * فسحت میدان ارادت بیار * تا بزند مرد سخن کوی کوی فسحت
وسعت کبی مصدردر میدانه اضافت مصدرك مفعولینه اضافتیدر و ارادت اضافت
بیانیه در بیار فعل امر مفرد مخاطبدر آوردندن که مخففدر آوریدندن اوردندن فعل
امردر دیین خطا ایلدی فسحت بیارك مقدم مفعولیدر تا حرف تعلیل بزند فعل مضارع — ده سروری
مفرد غائب اوره دیمکدر یعنی چاله مرد سخن کوی بیانیه سخن کوی وصف ترکیبیدر
کوییدن دن کفتن دن دینلر خطا ایلمشلر کوی کاف عجمك ضمیله طوب دیمکدر بزندك — ده ابن سید علی و سروری
مقدم مفعولیدر و مرد سخن کوی فاعلیدر محصول بیت ارادت میدانننه وسعت کتور
یعنی میدان ارادتکی واسع ایله یعنی ارادتکی چوق و بیوك ایله تا کم سوز سویلیجی مرد کوی
سخنی مراد اوزره اوره یعنی استدوکی کبی بسط کلامه قادر اوله حاصلی سن ارادتکی واسع
ایله تا کم متکلم فصاحت و بلاغتله تکلم ایده واسع ایلیه حکایت شبی در بیابان مکه
از غایت بیخوابی پای رفتنم نماند سر بنهادم و شتربانرا کفتم دست از من
بدار با حرف وحدت در حرف ظرف بیابان مکه یعنی بر بیابان مکه لامیه غایت بیخوابی لامیه
زیاده اویقوسزلقدن دیمکدر پای رفتن بیانیه کیتمك یعنی یوریمك ایاغی دیمکدر نماند فعل
نفی ماضی مفرد غائب قالمدی دیمکدر عجزدن کنایتدر سر بنهادم مفعولی باشم قودم
یعنی بر منزلده استراحت ایچون باشمی یره قودم شتربان شتر همزه نك حذفیله دوه در
وبان ادات فاعلدر دوه جی دیمکدر را ادات مفعول کفتمك مقدم مفعولیدر دست
بدارك مقدم مفعول صریحی و از من غیر صریحیدر دالك بندن طوت یعنی قوبنی بر منزلده
بوندم اویوبا بین محصول ترکیب بر کیجه مکه یولنده یولنده و بیابانندم حاصلی بریه سنده
زیاده اویقوسزلقدن حرکته و یوریمکه مجالم قلمادی کیتمك ایاغم قلمدی کمال عجزدن
کنایتدر دوالمه کیتمه نك الی و ایاغی اولمز حاصلی کلام مجازیدر بو یلد اولنجه باشومی
قودم و دوه جیه دیدم الك بندن چك بر پاره استراحت ایده یم قطعه پای
مسکین پیاده چند دود * کز تحمل ستوده شد بختی پای مسکین پیاده اصلنده
پای پیاده مسکین ایدی پس ضرورت وزن ایچون صفتی موصوف اوزره تقدیم ایدوب
پای مسکین پیاده دیدی مسکین پیاده نك ایاغی دیمکدر مسکینی پایه صفت ایدوب معناسینی

رد سمعی

بیچاره وقدر نسزا یاق پیاده یعنی برکیمسه دیمک تراکیب عجمیه عجب متصرف ایمش کزکه حرف تعلیل
وزا حرف ابتدا تحمل تغفل یابندن مصدر در بوندن یوک کتورمک وتعب ومشقته صبر
ایلمک معناسنه در ستوده سینک ضمیله عاجز وفرومانده معناسنه در بختی بانک ضمی
وخاء معجمه نک سکونیله بترک دوه دیمکدر محصول بیت مسکین ونامراد وبیچاره پیاده
ایاغی یعنی برکیمسه که دکلو یول یورومک وقطع مسافه ایلمکه قادر دکدر یعنی مالک دکل
زیرا طی منازل وقطع مراحل ایلمکه بوراه پر مشقتده بترک وتوانا دوه لر بیطاقت
وبیمجال اولدی یعنی یورلدی قالدی پس بترک نه طاقتیله وار دیکه تحمل ایلیه مصراع ثانی جمله
حالیه اعتبار ایدنلرک بو دیلدیکی بر حاللری یوقایمش تا شود جسم فربهی لاغری
مرده باشد از سختی تا حرف غایه در الی معناسنه شود فعل مضارع مفرد غائب
افعال ناقصه دن یصیر معناسنه جسم اسمی فربه اضافته لامیه ویا حرف وحدت فربه
فانک فتحی ورانک سکونی وبانک کسریله وهاء اصلیه ایله سمیز دیمکدر عربجه سمین در
ویا حرف وحدت لاغر شودک خبریدر اریق دیمکدر عربجه غث دیرلر غینک فتحی وثاء
مثلثه ایله لاغری یا حرف وحدت ویا تنکیر بر لاغر ویا مطلق لاغر مرده باشد اولمش
اولور یعنی اولور لاغری مبتدا ومرده باشد خبری واز سختی باشدده متعلق خبری محصول
بیت سفرلرک شدائد والاملی بدیهیاتدن اولدوغی هر کسک معلومی ومعهودیدر بیانه
تعریفه احتیاج یوق وعلی الخصوص که مکه مکرمه سفری نه مرتبه صعب وشدیداولدوغی
کورن وچکن بیلور الحق ایدی بو مبارک سفرده بر سمیز حیوانک تعب ومشقتدن حسمی
لاغر یعنی الام وشدائده تحمل ایدوب ضعیف وزبون اولمق مرتبه سنه واریجه لاغر اولان
حیوان محنت وفلاکتدن صاغ قلمز اولور وتوانالر بیمجال اولدقلری محلده ناتوانلر
طاقت کتورمیوب هلاک اولور کفت ای براد حرم در بیشت وحرامی در پس
اکر رفتی بردی واکر خفتی مردی کفت شتربان دیدی حرم یعنی حرم مکه دیمکدر حرامی یعنی
دشمن حرامی ذکری حرمله صنعت اشتقاقه داخل اولسون ایچوندر بو صنعته جناس مطلق
دیرلر مطلقا افترا ایلمش ایمش وپیش ذکری صنعت تضادده داکثر نسخه ده در پس یرینه از پس
واقعدر رفتی فعل ماضی مفرد مخاطبدر اکر کیتدک یعنی کتدکیسه حاصلی کیتدک تقدیرنجه
دیمکدر بردی فعل ماضی مفرد مخاطب بوندن خلاص بولدک دیمکدر بویرده بوعبارت

رد کاهی وتیخ

رد کاهی

اصطلا

رد شراح جمیعا

اصطلاحلرینده مفعول تقاضیسی ایلمز ظفر بولدک ومرادیکه واصل اولدک معنالرینده
استعمال ایدرلر پس بوندن جان در وح عبارتلرینی تقدیر ایدنلر بو استعمالدن غافللر
ایمش خفتی فعل ماضی مفرد مخاطب بوندن اویودک دیمکدر مردی یا ضمیر خطابدر اولدک
دیمکدر معلوم اولکه عربیده شرط فعل ماضیه داخل اولسه آتی استقباله نقل ایدر اما
فارسیده نقل ایلمکدن جائزدر بوندن ایکی وجه مساغ وار محصول ترکیب شتربان لک
بندن چک بر پاره استراحت ایدیم دیمک دیدی ای برادر حرم مکه او کمزده در یعنی
ایلروده دیمکدر زیرا بوندن قربینه وبعدیته اشارت یوقدر اکرچه که ترکیبده اولان عبارت
نوعا قربه دلالت ایدر وحرامی وعدو کیروده وآرده در اکر کیدر سک ویا کتدکیسه
خلاص بولورسک ویا بولدک یعنی مرادیکه غالب اولدک واکر اویورسک ویا اویوب
قالدکیسه اولورسک ویا اولدک حاصلی کیدرسک مرادیکه ظفر بولورسک اویورسک
هلاک اولمکلکی مقرردر بیت خوش است زیر مغیلان براه بادیه خفتن شب
رحیل ولی ترک جان بباید کفت زیر مغیلان لامیه مغیلان کعبه یولنده یعنی بریه ده
بردیکنلو اغاجک اسمیدرکه دیکنلری اوزون وسیاه اولور بو کلوکی شفتالو اغاجی
دکلو اولور بریه نک اودونی اولدر زیر مبتدا وخوش است مقدم خبری وبراه بادیه
خفتن متعلقدر وخفتن مصدر معناسنه در بادیه صحرا بوندن بریه مراددر شب رحیل
لامیه رحیل رحلتک اسمیدر کوچ معناسنه یعنی سفر اوزره کوچمک اسمیدر ولی ادات
استدراک ترک جان مصدرک مفعولینه اضافتیدر ببابد با حرف تاکید باید فعل
مضارع مفرد غائب کرک دیمکدر کفت مصدر معناسنه درکه مضارعه مقارندر محصول
بیت رحلت کیجه سی راه بریه ده مغیلان التنده یاتوب اویومق لطیفدر وحضور وصفا
در ولکن جان ترکین سویلمک کرک یعنی کچدم جاندن وباشدن اولور سم اولیم دیمک
مرتبه سینه وارمق کرک حاصلی هلاک اولوب اولمکی اختیار ایلمک کرک وجائزدرکه
بوندن کفت مجاز اکور معناسنه اوله معلوم اولکه مغیلان آلتنده یاتمقدن مراد کولکه
لنمکدر بو معنا ایسه شبده ملحوظ دکل زیرا کیجه ده هر یر کولکه در اما کوندز اکرچه بعض
یرلرده قبا فولتقلر بر کولکه در لیکن هر یرده بولنمز ومغیلان اکثر یرده بولنور
علی کل حال بوندن مغیلاندن ذکر تردددن خالی دکل حکایت پارسایی دادیدم

مغیلاننک اصطلاحا غیلان ندر لیکن ناس ارا سنده تحریف ایله مشهوردر مصحح

رد شیخ

برکنار دریا که زخم پلنك داشت و بهیچ دارو به نمی شد و مدتها دران رنجور
بود و دمبدم شکر خدای تعالی همی کفت الحمد لله که بمصیبتی کرفتارم نه بمعصیتی
پارسایی یا حرف وحدت و را ادات مفعول برادات ظرف کنار دریا لامیه که حرف بیان
زخم پلنك لامیه زخم یاره و پلنك قپلان دارو دوانك ضمیراً دوا و علاج دیمکدر به بو
ایو معناسنه در یعنی اوکلمز دی رنجور مریضه دیرلر زیرا رنج الم دیمکدر رنجور الم دار دیمکدر
کنج خزینه یه دیرلر کنجور خزینه دار ده دیدکلری کبی دمبدم ساعت بساعت یعنی هر دم و هر
ساعت شکر خدا مصدرك مفعولنه اضافتیدر مصیبت آدمه کلن بلا و الم و معصیت
کناه و عصیان و یالری وحدت و تنکیره قابلدر محصول ترکیب حضرت شیخ بیوردی سیاحتم
زمانمده دریا کنارنده بر عابد کوردم که پلنك یاره سین طوتاردی یعنی آنی پلنك
یاره لمش ایدی و هیچ بر دوا ایلا اوکلمزدی و دایما خدایه شکر سویلردی که الحمد لله که مصیبته
کرفتارم یعنی مبتلایم معصیته کرفتار دکلم یعنی نقد دکه عذاب و الم چکرسم بکا کناه
یازلمز دیبو دایما خدایه شکر ایدردی قطعه کرمرا زار بکشتن دهد آن یار عزیز
تا نکویی که دران دم غم جانم باشد زارا سمدر ذلیل و حقیر معناسنه انك ایچون
زار و ذلیل و حقیر و زار دیرلر عطف تفسیری طریقیله ایمدی زار ایکلیجی معناسنه در
دینلر زار یله زاری فرق ایلمزلر اعتش تذکره قایق الحقایق مرغ زار له مرغ زار بیا
ایکیسنده تحقیق اید ممش لیکن متتبع اولن اکثر ایچون مقلد الکلماته تامل ندر یا حرف
صله کشتن مصدردر قتل معناسنه دهد فعل شرط مفرد مضارع غایب ان فاعلی و یار
عزیزه اضافت بیانیه ایله انك مشار الیهی و مراد هدك مفعول اول صریحی و زار مفعول
ثانی صریحی و بکشتن غیر صریحی زار لفظی حال طوتانلر بی حال اعتبار دهد ایکی مفعو
الدیغینی انکار ایلیلر معنایه و اصل دکلدر ایمش تا حرف تنبیه نکویی فعل نفی مستقبل
مفرد مخاطب که حرف بیان دران حرف ظرف آن اسم اشارت دم نفس و ساعت معنا
در غم جانم لامیه باشد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده غم جانه راجع ضمیر
در محصول بیت اکر اول یار عزیز یعنی جانانم بنی زار و ذلیل قتل ایلمکه ویررسه
یعنی قتلمه فرمان ویررسه حاصلی بنی ذلت و حقارتله قتل ایدرسه زنهار دیمیه سن که
اول دمده واول وقتده جانم غمی اوله یعنی جان غمی و اولمك قیغوسی اوله حاصلی او

دران صید علم • و سروری
• و کالی
در قایق الحقایق

ردنسخه و کالی
ردنسخه و کالی

پروا چکم مصراع اولك معناسی اکر بن ضعیفی قتل ایتمکه ویره دیبن ضعیف سویلمش و
مصراع ثانینك تحقیقنده بویله خیال ایتمه که اول حالده اولمی ناله و انینم باش ویرمك
المندن اوله دیبن زار لفظی ناله و انین معناسنه ظن ایله وکی کبی زیاده فاسد در
و انینم جانم کیتدوکندن دکلدر دیبن بیتك معناسنی ایکلمتش کویم از بنده
مسکین چه کنه صادر شد که دل آزرده شد از من غم آنم باشد بنده مسکین
بیانیه کنه کناهدن مخففدر که حرف بیان دل آزرده وصف ترکیبی اقسامندندر کو کلی
انجمش دیمکدر غم ان لامیه محصول بیت قتلم زمانده جان و باش غمین چکم بلکه دیرم
بنده مسکیندن نه کناه صادر اولدی که بندن آزرده دل و پریشان خاطر اولدی
اول جانان بنده آنك غمی اولور یعنی جانانك بنی قتل ایلمکه بندن متغیر البال و پریشان خاطر
اولدوغی ایچوندر پس الم و غم بوجهتندر یوخسه مقتول اولدوغمدن دکلدر حاصلی
جانان بندن پریشان خاطر اولدوغندن بیحضوردم والا آنك کشته سی اولمق حیات
جاودانیدر بندن آزرده دل و پریشان خاطر اولدی دیبو ناله ایدرن دیبن پریشان
سویلمش حکایت درویشی را ضرورتی پیش آمد کلیمی از خانه یاری بدزدید
حاکم فرمود که دستش ببرند صاحب کلیم شفاعت کرد که من او را بحل کردم
حاکم کفت بشفاعت تو حد شرع فرو نکذارم کفت راست فرمودی اما هر که
از مال وقف چیزی بدزدد قطعش لازم نیاید که الفقیر لا یملك شیئا و لا یملك
هرچه درویشانراست وقف محتاجانست درویشی را یا حرف وحدت و را ادات
مفعول ضرورتی یا حرف وحدت پیش آمد اوکینه کلدی یعنی واقع اولدی کلیم کاف عربك
و لامك کسریله انواع بساطدن بر نوع بساطك اسمیدر که هر کسك معلومیدر کاف
عجمك کسریله دینلر عندی سویلمشلر و یا حرف وحدت خانه یار لامیه و یا حرف وحدت
بدزدید اوغرلادی دیمکدر که حرف بیان ببرند با تأکید ایله فعل امر جمع غایب دستش
مقدم مفعولی صاحب کلیم لامیه اضافتنده استعمال ایدرلر بونك کبیلری شفاعت
کرد شفاعت ایلدی که حرف بیان بحل بانك فتحی و حای مهمله نك کسری و سکون لامله
حلال معناسنه مستعمل لفظدر با سببیتی متضمن حرف مصاحبت شفاعت تو لامیه
حد شرع ده بویله در فرو ادات تأکید در بونك کبی یرلرده نکذارم فعل نفی مستقبل

ردنسخه
رد کالی
رد سروری
ردنسخه • و کالی •

متکلم وحده ترك واهمال ایلیم دیمکدر راست فرمودي راست بوندم کرچك معنا
در کرچك بیوردك دیمکدر اما ادات استدراك که اصلندم هرکسك که در حذف
وایصال طریقیله کس ترك اولندي مال وقف جنري یا حرف وحدت بد زد فعل مضارع
مفرد غایب اوغورلیه دیمکدر قطعش تقدیري قطع یدش درکه حرف تعلیل الفقیر لفظا
مرفوع مبتدا لا یملك فعل نفي مستقبل مفرد مذکر غایب مبني للفاعل فاعلي تحتنده مستتر
فقیره راجع ضمیر وشیئا لفظا منصوب مفعولي هیچ برشیئه مالك اولمز دیمکدر ولا یملك
فعل مذکور کبیدر مبني للمفعول قائم مقام فاعلي مذکور کبید دکیمسه یه مملوك اولمز دیمکدر
درویشان فقرا مراد دروا ادات تخصیص وسین وتا ادات خبر درویشلرکدر دیمکدر
وقف محتاجانست مصدرك مفعولینه اضافتیدر والف ونون ادات جمعدر و
وتا ادات خبر محصول ترکیب بر درویشك اوکینه برضرورت کلدي یعني احتیاجي واقع
اولدي بر یارینك یعني کندو کبي بر درویش یولداشنك اویندن برکلیم اوغورلادي
حاکم یعني قاضي بیوردیکه الین کسه لر السارق والسارقه حکمیله بویله اولنجه صاحب کلیم
شفاعت ایلدي که بن اکا حلال ایلدم ودعوا ونزاع ایلمزم دیو قاضي دیدیکه سنك شفاعتك
سببیله اقامت حد شرعي ترك ایلیم بونك کبیلرده رعایت خاطر مشروع دکلدر البته
شرعیله لازم اولان حکمي اجرا ایدرین صاحب کلیم دیدي کرچك بیوردك اما هرکیمسه که
وقف مالدن برنسنه اوغورلیه اکا قطع ید لازم کلمز زیرا فقیرده نیاده بر نسنه یه مالك
اولورنکیمسه یه مملوك اولورهن نکه درویشلرکدر اول فقرایه ومحتاجلره وقفدر
یعني درویشلردن اخذ اولنان نسنه فقرایه موجب عقوبت اولمز زیرا معناده کندو
المش اولور لر پس آنلره نه قطع مترتب اولور ونه ضمان **حاکم دست ازو بداشت**
وکفت جهان برتو تنك امده بود که دزدي نکردي الا از خانه چنین یاري
اي خداوند نشنیدم که کفته اند خانه دوستان بروب ودر دشمنان مکوب
دست ازو بداشت اندن الین چکدي دیمکدر یعني الینی کسمکدن فراغت ایلدي برتو تنك
آمدم بوداوستوکه طارمي کلدي دیمکدر استفهام طریقیله که حرف بیان الا ادات استثنا
خانه درویشان لامیه ومقدم مفعول بروب درکه باء تاکید لفعل امر مفرد مخاطبدر
روبیدن دن رفتن دن دینلر خطا ایدلر سوبرد یمکدر در دشمنان لامیه مکوب فعل نهي

رد شارح جمعاً

مفرد مخاطبدر کوبیدندن کوفتن دن دینلر خطا ایدلر در دشمنان مکوبك مقدم
مفعولیدر باء تجملدر باء عربلر دیبیلر ایمش محصول بیت صاحب کلیم مذکور تقریري ایدنجه
حاکم سارقدن الچکدي ودیدي جهان باشیکه طارمي کلدي که اوغورلق ایلمدك الا بو
کبي بر درویشدن یعني بویله بر فقیرك خانه سندن سارق دیدي اي خداوند اشتمس
میسنکه ضرب مثل طریقیله دیمشلر یعني اکابر کلمانیدر دوستلرك خانه سني سویر یعني خانه
سندم هرنه که الماغه قابل ایسه آل تکلف چکمه ودشمنلر قبوسني قاقمه یعني عرض احتیاج ایلمك
ایچون دق الباب ایلمه حاصلي دشمنه عرض احتیاج ایلمه **بیت چون فرومانی بسختي تن**
بعجز اندرمده دشمنانرا پوست برکن دوستانرا پوستین فرومانی ماندن دن
ومانیدن مصدرلري ومشتقاتي فرو بله مستعمل اولسه عجز معناسني افاده ایدر بوندن
کبي یا ضمیر خطاب در عاجز قلسك دیمکدر بسختي با حرف مصاحبت سختي یاء مصدریه
شدت ومحنت معناسنه در تن بدن معناسنه در مراد وجودي وکندو وسیدر بعجز
با حرف صله ویا حرف ظرف اندر بانك معناسني تاکید ایدر مده فعل نهي مفرد مخاطب
ویرمه دیمکدر بعض نسخه ده منه دوشمش قومه دیمکدر اما مکن هیچ برنسخه ده موجود دکل
دشمنانرا را ادات تخصیص دشمنلرك دیمکدر پوست دري دیمکدر بر حرف تاکیدکن کاف
عربیك فتحیله قوپار دیمکدر بوندم صوي معناسنه یعني دریسني یوز دیمکدر برکن کندن
اشتقاق ایلمشلر بلمز ایمشلر دوستانرا را حرف تخصیص دوستلرك دیمکدر پوستین کورك
برکنك دشمنان مفعول اولي وپوست مفعول ثانیسي وطریق عطفله دوستان مفعول
اولي وپوستین ثانیسي محصول بیت چونکه شدت ومحنتله عاجز قلسك تنوکي ووجودیکي
یعني کندوکي عجزه ویرمه یعني کربت مشقتلي کاروبي نوا اوتورمه بلکه فرصت بولورسك
دشمنلر دریسني یوز ودوستلرك صرتندن کورکني صوي حاصلي ضرورت وعجزله
اوتورمه وکندوکي محنت والمه دوشورمه بلکه فرصت بولورسك دشمنك مال وجاننسي
قهرله وجبرله آل امان ویرمه اما ابتدالا عرض حال واظهار حاجت کوسترمه لیکن دوستلرله
هرنه معامله ایلرسك ودفع ضرورت ایچون عرض حال واظهار عجز ایدرسك رخصت
واجازت وار **حکایت یکي از پادشاهان پارسایي را کفت هیچت از ما یاد**
مي آید کفت بلي هرکاه که خدا را فراموش میکنم هیچت تا ضمیر خطابدر سکا دیمکدر

رد شارح جمعاً

رد ابن سید علی

رد سروري

رد کاتب و شمعي

ازما بزدن دیمکدر یاد می آید آنکو کلور می یعنی هیچ بیزی اکارمیسک محصول ترکیب بر پادشاه
بر صالحی کوردی و دیدی هیچ بیزدن یادک کلورمی یعنی هیچ بیزی اکارمیسک اولدیغی
هرکه که خدایی فراموش ایدم سنی یاد مه کتوردم بونک کبیلر تعلیق بالمحال قبیلندندر یعنی هر
کز خاطره کلمزسك زیرا بن بر نفس ذکر خدادن خالی دکلم کرسن یاد یمه کلسك **بیت**
هر سو دود آنکش ز در خویش براند ٭ وان را که بخواند بدر کس ندواند
سو سینك ضمیر جانب دیمکدر دود دالك و واوك فتحه لریله فعل مضارع مفرد غایبدر دوید
دن یلمك و یوگرمك معناسنه آن فاعلیدر کش که حرف بیان و شین ضمیر جایزدر که خدایه
راجع اوله قرینه قائم اولدیغی ایچون یعنی براندك فاعلی قرینه سیله و جایزدر که آنك
مقدم مشار الیهینه راجع اوله زیرا تقدیر کلام ان کس کش درا ول کیمسه که آنی دیمکدر
ز در خویش کند و قپوسندن براند با حرف تأکید راند سوره دیمکدر فعل مضارع مفرد
غایب فاعلی خدادر و او معنای استدراکی متضمن حرف عطفدر ان راکه اصلنده ان کس
راکه در حذف ایصال طریقیله کس ترك اولندی که حرف بیان بخواند دعوت ایلیه
یعنی مقبولی طوتب معزز و مکرم درکاهی ایلیه با حرف صله در کس لامیه ندواند فعل
نفی مستقبل مفرد غایب فاعلی خدادر الف و نون ادات تعدیه در یلدیرمز دیمکدر
محصول بیت هر جانبه یگریوبوردیعنی بی قرار و بی آرام اولوب هر جانبه تك و پو ایدر
اول کیمسه که خدا آنی درکاه لطف و کرمندن طرد و طرح ایلیه یعنی خدانك مقبولی و
معززی اولمیان زایدیرم قپودن قپویه تك و پو ایدوب اسباب معاشنی دریوزه در
اولسندن اکلر و حصول مرام و مقاصدی اکابر قپولرینه ملازمتندن بیلور العیاذ
بالله تعالی اما اول کیمسه که خدا کندویه دعوت ایلیه کیمسه نك قپوسنه آنی یلدیرمز یعنی کیمسه
محتاج ایلمز زیرا انك مقبولی اولان غیری کیمسه یه محتاج اولمز و اغیارك قپولرینه
وارمز حاصلی پادشاه صورت و معنی اولور و هر کس اکا محتاج اولور و اول هیچ کسه
محتاج اولماز معلوم اولکه صحیح نسخه لرده مصراع اولده هر سو دودان کش واقعدر شین
ضمیر که بس سین مهمله ایله یازنلر ضمیردن آکاه دکل ایمشلر **حکایت یکی از صالحان**
پادشاهی را بخواب دید در بهشت و پارسایی را در دوزخ پرسید که
موجب درجات آن چیست و سبب درکات این چه که ما بخلاف این میداشتیم

دد سروری وکانی

کفتند

کفتند این پادشاه بمحبت درویشان در بهشت و این پارسا بتقرب پادشا
هان در دوزخ با حرف ظرف و خواب بوندن دوشنده دیمکدر پرسید مذکور صالح دوشنده
سؤال ایلدی و یا اویانقدن صکره بعض کیمسه لره صوردی که حرف بیان موجب درجات
آن اسم فاعلك مفعولینه و لامیه اضافتلریدر سبب درکات این اضافتلری لامیه لردر
درجات درجه نك جمعیدر یوکسك یره چیقاجق سبب اولن بصه مقلره دیرلر جنت
مقاماتنده در مستعملدر درکات درکه نك جمعیدر یعنی الچق یره اینمکه سبب اولان بصمقلره
دیرلر مراتب دوزخده مستعملدر که حرف تعلیل ما بیز دیمکدر بخلاف با حرف تأکید اینه
اضافت لامیه در بنداشتیمك مقدم مفعولیدر کفتند صالحه جواب ویردیلر با حرف
مصاحبت سببیتی متضمن محبت درویشان مصدرك مفعولینه اضافتیدر تقرب
تفعل بابندن مصدردر پادشاهان اضافتی سابق کبیدر محصول ترکیب بر صالح
دوشنده بر پادشاهی جنتده و بر عابدی جهنمده کوردی سؤال ایلدی که اول پادشاهك
مقامات جنته موجبی ندر و بو زاهدك درکات جهنمه سببی ندر زیرا بز بونك
خلافنی ظن ایدردك دیدیلر که اول پادشاه فقرا و درویشانه محبتی سببیله جنتده
و اول پارسا سلاطین و امرایه تقربی سببیله دوزخده در **قطعه دلقت بچه کار**
آید و مسیحی و مرقع ٭ خود را ز عملهای نکوهیده بری دار دلق فقرا خرقه سی و تا
ضمیر خطاب مسیح میمك کسری و سین مهمله نك سکونیله پلاس معناسنه در یعنی اسکی بوسکی
و یا حرف نسبت پلاسه منسوب لباس دیمکدر فقرا لباسی مراددر مرقع تفعیل بابندن اسم
مفعولدر ینجه پاره ایله یاما لو خرقه هند فقراسی کیدوکی خرقه لرکبی خود واو رسمیله بونده
کند و معناسنه در را ادات مفعول عملهای نکوهیده بونك کسری و کاف عجمیك ضمیله
حقیر و ذلیل معناسنه در بری یانك سکونیله اصلنده بری در همزه ایله فعیل وزنی
اوزره لیکن عجم اکثر همزه نك حذفیله استعمال ایدر دار فعل امر مفرد مخاطب خود را
بری دارك مفعول صریحی و ز عملها غیر صریحی محصول بیت دلق سنك نه ایشوکه کلور
یعنی نه ایشوکه یرار حاصلی اندن سکا نه فائده مسیحده یعنی مسیحی کیمکدن سکا فائده ایلمز مرقع
خرقه داخی یعنی درویشلك و صوفیلك فقرا لباسینه کیرمکله اولمز همان کندوکی یرامز
عملردن بری و سالم و عاری طوت یعنی فقرا لباسیله تنها صوفیلق اولمز بلکه کنیده دوزخده

خلاص ایلین اعمال صالحه وافعال مبروره در صوفیلک کسوه‌سی دکل حاجت بکلاه برکی
داشتنت نیست نه درویش صفت باش وکلاه تتری دار باحرف صلا کلاه برکی
بیانیه بره بانک ورانک فتحه‌لریله وهاء رسمیله قوزیه دیرلرکه عربجه حمل دیرلر حانک ومیمک
فتحه‌لریله ایدی معلوم اوله‌که شروان وقره باغ واذربایجان وبالجمله اکثر اعجام قوزی
دریسندن کلاه کیرلروا کا کلاه برکی درلر یاء نسبتله خواجکی وبندکی کبی کاه اولورکه
تنها برکی ده دیرلر اکثر مذکور دکلاهی فقراجنسی کیدوکی ایچون بونده آنی تخصیص بالذکر
ایلدی داشتن مصدر دوتا ضمیر خطابدر درویش صفت وصف ترکیبدر درویش صفتلو
یعنی درویش خویلو وصوفی قیلیقلو دیمکدر باش فعل امر مفرد مخاطب اولدیغی کبی بکلاه ترکی
بیانیه لغتلرده کلاه امیرانه ایله تفسیر ایلمشلر اکابر علماء اعجامدن مسموعمز بویله در
خصوصا نادره زمان واعجوبه دوران صاحب تصانیف رایقه ومالك قصائد
مصنوعات فائقه افندمز وولی نعمتمز واستادمز مولانا حلیمی شروانی قدس الله تعالی
روحه وجعل فی غرف الجنان فتوحه که شام شریفده توطن ایدوب ادنی وظیفه ایله قانع
اولوب طلبه‌نك افاده سبیل نقیدایلمش بو بنده دعاکویلر بنه کلستان تعلیم ایلدکده بویله
افاده بیوردیلر وسایر طلبه‌یه‌دخی تعلیمده بویله افاده بیوردیلر دیکه کلاه برکی مقابلنده
واقع اولمغین اندن کلاه فقیرانه وبوندن کلاه امیرانه مراددرکه آنی تاتار خانلری و
میرزالری وسلطانلری کیرلر اکثری سمور ووشقدن اولورمش برکی کاف عربیله متاعدن بر
نوعدرکه صوفیلر آنی عمامه یرینه کیرلر دیدی ایکی وجهله خطا ایلمش کاف عربی دیمسنده و
متاعدن بر نوعدرکه صوفیلر آنی عمامه ایدرلر دیمسنده وکاف عربیله جنس قلنسوه‌دن بر
نوعدر دیمسنده ایکی وجهله خطا ایلمش کاف عربی دیمکده وقلنسوه دیمکده وکلاه برکی برکو
درکه درویشلر کیردیدی تحقیق مقام ایدیمش کلاه تتریدن مراد قلنسوه درکه آنی جندی
وتاتار طایفه‌سی کیر دیدی خطا ایلمش خراسانده کلاه برکی دیرلر قوزی دریسندن بر حبش
طاقیه اولور اکثر درویشان ومشایخ کیرلر کاه اولورکه اول کلاه اوزره لف عمامه ایدرلر
دیمسنده ایکی وجهله قصور ایلمش خراسانه تخصیصده واکثر درویشانه ومشایخه زیرا اغنیاء
اعجام داخی کاه اولورکه آنی کیرلر برکی اصلنده تشدید یدیله دیرلکن کثرت استعمالدن خصوصا
بو محلده ضرورت شعر ایچون مخفف اولمشدر دیدی خفت ایلمش زیرا سابقا مکرر بیان

اولدیکه

رداسی سید علی

رد سروری

رد شمعی

رد سروری

رد کافی

رد کافی

او لدیکه اصل لغتلرینده تشدید یوقدر بعض شراح برکی ایکی فتحه ایله دردیمش وبعضیسی اعتراض
ایدوب ایکی فتحه حالت افراده مخصوصدر اما حالت اضافتده کافی متصل اولان حرف
مکسور استعمال اولنور دیمش سهو فاحش ایلمش زیرا ایکی حالتده بیله ایکی فتحه ایله در تتری بونده
کافر معناسنه در تنك محل اکا قرینه در وبو معنیده مبالغه واردر دیبن افحش خطا ایلمش
زیرا بو کلامك فحواسیدر درویش صفت اول وکافر شیوه‌سی کبی دیمکدر بوایسه هرکز
جایز دکلدر زیرا بر کیمسه ارکان اسلامی رعایت ایلسه وباشنه کافر شیوه‌سی کیسه ویا
بلندن زنار صارقسه اهل شرع آنك کفرنه حکم ایدرکه بونلر علامت تکذیب شعایر
اسلامدر دیو بونده خود مبالغه طریقیله کندو دیدوکی کبی شعار کفری اظهاره رخصت
وجواز کوسترمك فهم اولور العیاذ بالله حکایت بپیاده سر وپا برهنه با کاروان
حجاز از کوفه بدر آمد وهمراه ماشد خرامان همی رفت ومیکفت بیاده یا حرف
وحدت وهمزه حرف توسلدر همزه یه حرف وحدت دیینلر معهود خطالری اوزره مصر اولمشلر
زیرا آخرینده هاء رسمی اولان کلملرده حرف توسلدر فقط وحدت معناسینی افاده ایلین
یاء مقدره غیر مکتوبه‌در نهایت متقدمین یاء هاء رسمیدن صکره کتابت ایدوب
اظهار ایدرلردی لیکن متأخرین هاء رسمی اوزرینه بر عین بتر اشکلینی وضع ایدرلر
که هم یایه وهم همزه‌یه دلالت ایدر واول شکل همزه دیدکلری مجازلردر زیرا همزه‌نك
حروف علتدن غیری شکلی یوقدر فتامل سر وپا برهنه باشی وایاغی چپلق برهنه بانك
فتحی وضمیله لغتدر چپلق دیمکدر با حرف مصاحبت کاروان حجاز لامیه‌در کوفه مشهور
شهردر لیکن بو زمانده جامعینك دردیواری وبعضی تربه‌لرك جدرانی وبعضنك
یارم قبه‌سی وبعضنك آرتق وکمینك اکسك خراب اولمشدر وباقیسی شویله مندرس
اولمشدرکه آثار بنادن ذره مقداری بیدا دکلدر زیرا بجنك آده میسی اساس بنانك
طاشینی وکرمیدینی چیقاروب یا بولرینه سورمشلر پس شدیکی حالده نه بنادن اثر وار
ونه اساسدن وبالجمله عالمك فناسندن عبرت الحق استین بغداد جانبنه کدرایکن
کورسون که اول مشهور کوزل مملکت نیجه خراب ویباب اولوب یاتور پس حضرت
شیخك بیوردوغی کوفه معمور ایکندرکه اندن حضرت مکه‌یه اول زمان مستقل محمل
چیقارمش بو زمانده مصردن وشامدن ویمندن چیقدوغی کبی بدر آمد چیقدی

رد شمعی

رد شمعی

رد شمعی وسروری

کوفه حضرت امام علی مدفون اولدیغی
قصبه‌نك [illegible]
[illegible]

دیمکدر همراه مالامیة بیزم بولدا شمز دیمکدر خرامان صفت مشبهه در صالیناراق دیمکدر
همی ها حرف تاکید محصول ترکیب باشنی وایاغنی چیلبلق بر پیاده کوه شهرندن قافله مجازله
طشره چیقدی و بیزوم همراه اولدی صالنه صالنه کیدردی و بو بیتلری اوقوردی
نظم، نه بر اشتر بسوارم نه چو استر زیر بارم ٭ نه خداوند رعیت نه غلام شهریارم
بر حرف استعلا بسوارم با حرف تاکید سوار آتلو دیمکدر یاق مقابلی چو حرف تشبیه استر همزه نك
فتحی وسینك سکونیله قاتر دیمکدر عربجه بغل دیرلر بانك فتحی و غینك سکونیله بعض نسخه ده استر
یرینه اشتر دوشمش ظاهر تصحیف طریقیله در زیربار لامیة در یوك التنده دیمکدر غلام
شهریار لامیة شهریار یا یاء اولك سکونیله پادشاه دیمکدر محصول بیت نه دوه اوزرینه سوارم
یعنی راکب دکلم نه استر کبی یوك التنده یم یعنی راکب دکل ایسم یوکلمده یوق یعنی کیمسه نك
یوکی التنده دکلم رعیتك اقندیسی ده دکلم یعنی صاحب رعیت وخدمه دکلم پادشاهك
دکلم حاصلی نه حاکمم و نه محکومم بلکه دنیانك جمیع امورندن سالم وازاده یم
غم موجود و پریشانی معدوم ندارم ٭ نفسی میزنم آسوده و عمری بسر آرم
غم موجود بیانیة ویالامیة بالفعل موجود غم ویا بالفعل موجودك غمی پریشانی معدوم
بیانیة ویالامیة در ندارم ایکی ترکیب اضافیة مصروفدر نفسی یا حرف وحدت و یا حرف
تنکیر میزنم اوردم آسوده راحت وحضور عمری یا حرف وحدت و یا تنکیر بسر باحرف
صله سربونده نهایت و پایان معناسنه در آرم فعل مضارع متکلم وحده عمر مفعول صریحی
و بسر غیر صریحی محصول بیت غم موجودم و پریشانی معدومم یوقدر یعنی هر کز هیچ بر وجهله
غمم یوقدر آسوده حال و مرفه البال نفس اوردم یعنی آسوده لکله و راحتلکله کچنوردم
حاصلی اوقات وازمانم حضورله کچر و بو وجهله پایانه عمر ایلردم یعنی عمرمی صفاو
حضورله کچیرردم حاصلی عمرمی نهایت و پایانه بی غم وغصه ایلردم مذکور ایکی بیت
بحر رمل مخبون اقسامندندر اما بحورلر آشنا اولمیان بیت اولی ایکی بیت ظن ایدوب
دیمش خفی دکلدر مصراع ثالثده سکته واردر اشعار قدماده چوقدر بی سکته اوقونسه
نه خداوند رعیت اوقنور دیمش حق بودر که ظنی فاسد ایلمش بوندن بوقاعده اولماز
معلوم اولکه بو بیتلرك تقطیعی بویله اولور نه بر اشتر فعلاتن بسوارم فعلاتن نه چو استر
فعلاتن زیربارم فاعلاتن سالم نه خداون فعلاتن د رعیت فعلاتن نه غلامی فعلاتن

شهریادم

شهریادم فاعلاتن غم موجود فعلاتن د و پریشا فعلاتن نی معدو فعلاتن م ندارم
فعلاتن نفسی می فعلاتن زنم آسو فعلاتن ده عمري فعلاتن بسر آرم فعلاتن بیت اولك
قافیه لری بنده واقع اولان الفاظ سالم تقطیع اولنور باقیسی جمیعا مخبوندر فندبر نفسی
میزنم آسوده وعمری بسر آرم بو مصراعین تمام بیت ظن ایدوب شرحینی استیفادن صکره
دیمش خفی اولمیه که اکرچه بو بیتك قافیه سی نظم سابقه موافقدر اما بحرلری مختلفدر دکلدر معلوم
اولکه بو کیمسه نه وزن بیلورمش نه بحر بو مصراعك معناسینی بر نفس و بر دم آسوده بی قید
اولدوغمی بر عمر عد ایدرم دیمکدر دیمش معنایی یالك عد ایدن ممش پریشانی ده همزه اضافت
ایچون کلمشدر دیمش قتی پریشان سویلمش بو ایکی بیتك ترکیبی جمیع شراح ناموزون یازدقدن
صکره معنالرینی هب غلط ویرمشلر تامل تددر و بعضیسی بو نظمی رباعی وزننده فرق ایده
نظم یزاجق یرده رباعی یازار اشتر سواری کفتش ای درویش کجا میروی بازکرد
که بسختی بمیری نشنید و قدم در بیابان نهاد و برفت چون بنخله محمود رسیدیم
توانکر را اجل فرا رسید و درویش ببالینش بیامد وکفت ما بسختی نمردیم و تو بر
بختی بمردی اشتر سوار وصف ترکیبیدر دوه یه بینجی معناسنه یعنی دوه راکبی و یا حرف
بازکیر و وکرد فعل امر مفرد مخاطبدر کردیدندن دون دیمکدر که حرف تعلیل بسختی با حرف
مصاحبت و یا حرف ظرف و یا حرف مصدر شدت تله و یا شدتده دیمکدر نهاد فعل ماضی
مفرد غایب قودی دیمکدر قدم مقدم مفعول صریحی و در بیابان غیر صریحی چون ادات
تعلیل با حرف صله نخله محمود کوه شهرنده اوچنجی قوناقدر عین زرقانك منبعی یعنی باشی
اولان بیرك اسمیدر زبیده خاتون اندن بر مسجد و بر خان یاپمشدر و اعلی برکه لر و حوضلر
بنا ایلمشدر حجاج اندن اوچ کون اوتوراق ایدوب حضور و صفا ایدرلر رسیدیم
فعل ماضی متکلم مع الغیر ایریشدك دیمکدر توانکرغنی دیمکدر مراد مذکور اشتر سوار
را ادات تاکید با حرف صله بالین یصدیق وشین ضمیر توانکره راجعدر بختی بانك ضمی
وخانك سکونیله بسرك دوه یه دیرلر محصول ترکیب مذکور درویش بر اشتر سوار دیدیکه
ای درویش قنده کیدرسك استطاعتك یوغیکن نه سببدن بو زحمتی اختیار ایدرسك
سکا خود فرضدکل کیرو دون که بلا و شدتدا اولورسك حاصلی بو مبادك یول براغر
یولدر تحمل ایده میوب هلاك اولورسك درویش سوزینی دکلیوب بیابانه قدم

رد کافی
رد سروری
رد شمعی
رد شراح جمیعا
رد شمعی

رد کافی

قویوب آلدي بو دیبو ویردي جونکه نخلۀ محموده ایریشدك اشتر سواره اجل یرشدي واولدي دردویش بیصد و غیذ یعني باشي وجینه کلدي و دیدي بیز ضعیف لك و بیار قلق زحمت ومشقتیلا اولمدك وسن بسرك دوغ اوزره حضور وراحتده ایکي اولدك

بیت شخصي همه شب بر سر بیمار گریست ⁂ چون روز شد او بمرد و بیمار بزیست

شخصي یا حرف وحدت سر بیمار لامیه دربیمار خسته یه دیرلر اصلنده وصف ترکیبیدر بیم کتوریجي معناسنه مکره خسته یه اسم اولدي اکثر خسته لره ولکن اولدوغي ایجون خسته یه بیمار دیدیلر یعني اولمك قورقوسي کتوردوکي ایجون بیمار دیدیلر گریست کاف عجمك ورانك کسره لریله فعل ماضي مفرد غایب اغلادي دیمکدر بیمار مبتدا بزیست باء تاکیدیله خبري زانك کسریله فعل ماضي مفرد غایب صاغلدي و دیرلدي دیمکدر محصول بیت بر شخص یعني برکمسه بتون کیجه بر بیمارك باشي اوزرینده اغلادي حاصلي اولوطن ایدوب خوفندن صباحه دك کریه وبکا ایلدي جونکه صباح اولدي کیجه صباحه دك قورقیجهتندن کریان اولان اولدي وبیمار اولان صاغلدي و دیرلدي یعني بو قصه دنیاده جوق واقع اولمسندن قورقولان خسته صاغالوب وطول املا ایجه ییل داخي صاغ اولوردیمس تاکهاني اولمك

قطعه اي بسا اسب تیز رو که بماند ⁂ که خرلنك جان بمنزل برد

اي حرف ندا منادي محذوف اي یار دیمکدر بسا جوق ویجه نیجه اسب تیزرو بیانیه تیز رو وصف ترکیبیدر رو یدندن تیز یوریجي دیمکدر که حرف بیان بماند فعل ماضي مفرد غایب یوریلوب قالدي دیمکدر که بوندن حرف استدراك در خرلنك بیانیه اقسق اشك دیمکدر برد فعل ماضي مفرد غایب جان مفعول صریحي بمنزل غیر صریحي وجملۀ فعلیه خبر مبتدا در که خرلنکدر بعض نسخه ده خرك لنك واقعدر کاف تصغیرله محصول بیت اي یار نیجه نیجه جوق واقع اولمشدر که یوکرك و یوردغه آت یولدن یوریلوب طوردي وقالدي و خرلنك افتان وخیزان ضعف حالله قیا یبرق قطع منزل ایدوب مقصوده جان ایلتدي یعني بو قضیه جوق واقع اولدي تیزرو ده دوکلمسیني رفتندن الانلر غلط ایلمشلر

بس که درخاك تندرستانرا ⁂ دفن کردند و زخم خورده نمرد

بس جوق که حرف بیان درخاك در حرف صله تندرست وصف ترکیبیدر صحیح البدن معناسنه الف ونون ادات جمع ورا ادات مفعول مصراع ثانیه مرهوندر کردند تندرستان

رد ابن سینکلی وسروري

مفعول

مفعول اولي دفن ثانیسي واو حرف حال زخم خورده وصف ترکیبي ومبتدا نمرد فعل نفي ماضي مفرد غایب خبر مبتدا اولمدي دیمکدر محصول بیت جوق کره واقع اولمشدر که صاغ وسالم تندرست اولان کمسه لري اجللري کلوب خاکه دفن ایلدیلر یعني ناکهان صاغ وسالم ایکن اجللري کلوب واولوب خاکه تسلیم ایلدیلر و یاره لنوب زخم شدید ییین کمسه اولمیوب قورتلدي یعني مجروح اولوب حیاتدن ناامید اولان کمسه یه اجل کلمیوب موتدن امان بولوب یعني اولمیوب قورتلدي باذن الله تعالی

حکایت عابدي را پادشاهي طلب کرد عابد اندیشید که دارویي بخورم تا ضعیف شوم مگر اعتقاد در حق من زیادت کند آورده اند که دارویي قاتل بود بخورد و بمرد

اندیشید که حرف بیان دارویي یا حرف وحدت تا حرف تعلیل مگر ادات تمني دارویي قاتل بیانیه بود ادات زمانیه محصول ترکیب بر عابدي بر پادشاه طلب ایلدي یعني کلسون کندي ولیله مشرف اولایم عابد فکر ایلدي که بر دارو یعني بر معجون اکل ایده یم ویا بر شربت نوش ایده یم تا ضعیف اولایم اولکه بنم حقمده اعتقادي زیاده ایلیه یعني بو یله ایلمکله شاید که پادشاه بکا زیاده اعتقاد ایلیه حاصلي بني کوجکدن زاهد ومرتاض خیال ایدوب بکمال صلاح حسن ظن اوزره اوله روایت ایدرلرکه اول دارودیبو تناول ایلدوکي مگر زهر قاتل وسم هلاهل ایمش همان ییدوکي کبي هلاك اولدي

قطعه آنکه چون پسته دیدمش همه مغز پوست بر پوست بود همچو پیاز

آنکه تقدیري انکس که در حذف وایصال طریقیله آنکه قالدي چون ادات تشبیه پسته باء عجمله وفتح کسریله لغتده رفستق دیمکدر لکن مراد حلب فستقیدر دیدمش بن ضمیران کسه راجعدر بعض نسخه ده دیدیش دوشمش یاء خطا دیدندن بوندن مراد فعل قلبدر ظن معناسنه همه هب دیمکدر مغز بیني وایلك ودام وفستق وفندق کبیلرك ایجنه دیرلر پوست باء عجمك ضمیله حیوانات دریسنه وهر نسنه نك قبوغنه دیرلر بوندن قابوق مراد در بود بوندن ادات زمانیه دراعمش معناسنه همچو ادات تشبیه پیاز صوغان معناسنه در محصول بیت اول کیمسه که فستق کبي همپایج ظن ایلدم زیرا فستقیك ایجي صاغ اولدوغي تقدیرجه یعني ظاهرینه باقوب باطنیني داخي معمور ظن ایدوب صلاح حالله اکا معتقد اولدم اولا بلکه کل ایمش بلکه اول کوردوکلرم بري بري اوستنده قشر وقابوق ایمش ایجنده هیج نسنه سي یوق ایمش پیاز کبي یعني معني

برقوري صورت ایمش پارسایان روي در مخلوق ** پشت بر قبله میکنند نماز
پارسایان جمع پارسادر عابدلر دیمکدر روي یه اضافت بیانیه ده در مخلوق ده حرف صله روي یه
مقیددر پشت اداة بر قبله بر حرف صله محصول بیت پارسایان مبتدا ومصراع ثاني خبر واقع
اولمش یعني یوزي وتوجهي مخلوق جانبنه اولان عابدلر وزاهدلر آرقه لريني قبله دن یکا
ویروب نماز قیلور حاصلي انلر بو حکمده در زیرا قلب که حقدن معرض اوله قالب دخي
قبله دن روکردان اولمش حکمنده در حاصلي عبادت ایدن قالب قلبه تابعدر بیت چون بنده
خداي خویش خواند ** باید که بجز خدا نداند چون اداة تعلیل خواند فعل مضارع مفرد
غایب دعوت ایلیه دیمکدر خداي خویش لامیه ومقدم مفعوليدر باید فعل مضارع مفرد غایب
کرك دیمکدر که حرف بیان بجز با حرف زائد غیر معناسنه در نداند فعل نفي مستقبل مفرد
غایب بونده بیلمیه دیمکدر خدا مفعول صریحي وبجز غیر صریحي محصول بیت چونکه بر قول خدا
حضرتني کندونك معبودي بیله ورتمدد دیه کرك اولان ولایق وسزاوار اولدر که
خدا حضرتندن غیریني بیلمیه وماسوایه کوکل بندایمیه خواندك فاعلي خدایه راجع ضمیر
درو مفعولي بنده در دیمك ظاهر ترکیبه مخالف سویلمش حکایت کاروانی را در زمین
رد ابن سید علی
یونان حرامیان بزدند نعمت بي بردند بازرکانان کریه وزاري کردند وخدا و
رسول شفیع آوردند فایده نداد زمین یونان قره مال ولایتنه دیرلر زاري نالهٔ
اصلیه ایله فریاد وفغان معناسنه در محصول ترکیب یونان مملکتنده بر کارواني حرامیلر
اوردیلر وبي حد وبي پایان نعمت ومال الدیلر بازرکان طایفه سي کریه وفریاد وفغان
ایلدیلر وخدا ورسولي حرامیلره شفیع کتوردیلر یعني چوق یلواردوب یالواردیلر لکن فایده
ویرمدي بیت چو پیروز شد دزد تیره روان ** چه غم دارد از گریهٔ کاروان
پیروز باء عجمك کسریله مظفر وغالب معناسنه دزد تیره روان بیانیه تیره روان وصف
ترکیبي قره جانلو دیمکدر زیرا روان روح انسانیه دیرلر قره جانلو وغري معناسنه
در گریهٔ کاروان لامیه محصول بیت چونکه جاني قره دزد یعني بي رحم وسنکین دل اوغري
مظفر وغالب اولدي کاروانك کریه وزاریسندن نه غم طوتار یعني نه غمي وار ونه پروا
جکر حاصلي فرصت اله ویروب مال مردمه ظفر بولدقدن صکره بیك کره فریاد وفغان
وتضرع وزاري قیلسه لر متأثر اولوب مرحمت ایلمزلر تیره روان جمع تیره رودر یعني وصف

ترکیبي

ترکیبدر شبر ومعناسنه در دیدي تیره روان ایمش وبوندن صکره غیرینك قولیني نقل
رد ابن سید علی
ایدوب دیمش که تیره طرفدر وروان صفت مشبههدر رفتن دن روان کیبي دو یدیرن
یعني دزدي که رونده است در تیره یعني في ظلمة اللیل اصلي ونقلي فاسد اولدوغنده اشتباه
یوقدر مصراع اولك معناسي چون مظفر اولدي جاني بولانق وجاني قرکوا وغري
رد ابن سید علی
دیبي بولانق سویلمش لقمان حکیم دران میان بود یکی از کاروانیان گفت کلمهٔ
رد سرودی
چند از حکمت وموعظت با اینان بگوي باشد که طرفي از مال ما دست بدارند که
دریغ باشد که چندین نعمت ضایع شود لقمان گفت دریغ باشد کلمهٔ حکمت با ایشان
گفتن کاروانیان کاروان اصلي کاربان دکار ایش وبان اداة فاعلدر حجي معناسنه ایشجي
دیمکدر بایله واوك بیننده تواخي وتبادل اولدوغي جهتدن واوله ده بایله ده مستعملدر مثلا
کاربان سراي وکاروان سراي دیرلر ویا حرف نسبت والف ونون اداة جمع موعظت
مصدر میمیدر وعظ دیمکدر طرفي یا حرف وحدت بر مقدار دیمکدر دست بدارند ال
جکلر دیمکدر محصول ترکیب لقمان حکیم اول کاروان اراسنده ایمش کاروانیلرك بریسي
لقمانه دیدي بونلره حکمت وموعظه دن برنچه کلمه سویله اولکه بر مقدار مالیمزدن ال جکه لر
یعني بر مقداردین کینه بیزه ویره لر طرف شرف وزني اوزره بعض دیمکدر ال طوتالر یعني
ترك ایده لر دیمکدر زیرا حیفدرکه بوقدر نعمت ومال رایکان یره ضایع اوله والیمزده
سرمایه اولاجق بر مقدار مبلغ قلمیه لقمان دیدي حیفدر بو ظالملره کلمهٔ حکمت
وموعظت سویلمك زیرا بونلره سوز تأثیر ایلمزکه متأثر اولوب سیزه مرحمت ایده لر
قطعه آهني را که موریانه بخورد ** نتوان برد ازو بصیقل زنك آهن دمور
ویا حرف وحدت ورا اداة مفعول که حرف رابط صفت موریانه دمور قورد دینه
وپاسه دیرلر نتوان برد بردن مصدر معناسنه در ازو بصیقل با حرف مصاحبت صیقل
فیعل وزني اوزره پاس آجیجي استاده دیرلر نصر بابندن مصدري صقل کلور صادك
فتحي وقافك سکونیله صقال ده کلور صادك کسریله مصقله اسم آلت یعني پاس آجیجي آلت
زنك زاء عربیك فتحیله پاس معناسنه در وبعضیلر تصحیف ایدوب زاء عجمیله اوقودیلر
محصول بیت بر دموري که موریانه یمش اوله آنك پاسني صیقل سببیله کیدرمك اولمز
زیرا پاس آنك ماده سیني افساد وجوهریني افنا ایلمشدر بو نده موریانه نك ایکي معناسي

رد ابن سعدی

اولمغه قابلدر اولکه تخصیص ایلمی بلا مخصص ایلمش بو تقریر بعض لغتلرك یازیشینه كوره
در اما بعضیسی دیدیكه موریانه شول باسه دیرلر كه دموری دلبك دلیك ایلیه كه آنی صیقل
آچوب جلا ویرمكه قادر اولمیه زیرا ماده سی فاسد وجوهر فانی اولمش اولور حضرت
شیخك كلامینده ملایم اولان بودر اما آنك مطلق باسد در باسیه دل چه سود
كفتن وعظ * نرود میخ آهنین در سنك باحرف صله سیه دل وصف تركیبی قرا كوكلك
كوكلو دیمكدر سابقا تیره روان دیبوب قره جانلو مراد ایلدوكی كبی كفتن وعظ مصدر
مفعولینه اضافتیدر میخ آهنین بیانیه آهنین یا حرف نسبت ونون حرف تاكید در حرف
صله سنك طاش محصول بیت قره كوكلو كیمسه یه وعظ ونصیحت سوزینی سویلمك نه فایده
ویردیعنی فایده ویرمز مصراع ثانیسی تعلیل طریقیله ذكر اید وب بیوردیكه زیرا دمور میخ طاشه
كیرمزیعنی بو یله ظالملره نصح وپند ایلمك طاشه دمور میخ قاقمقدر حاصلی پند پذیر اولوب
متأثر اولمق احتمالی یوقدر بروزكار سلامت شكستكان دریاب * كه جبر خاطر مسكین
بلا بكرداند باحرف ظرف روزكار سلامت لامیه شكستكان الف ونون ادات جمعدر
دلخسته ومكسور خاطر اولان فقرا مراددر دریابك مقدم مفعولیدر دریاب فعل امر مفرد
مخاطب آكله وتدارك ایله دیمكدر تقدیری حال شكستكان دریابدر كه حرف تعلیل جبر
جیمك فتحی وبانك سكونیله برصنیقی سبكلمدر واولسیك نحته لرینه جبیره دیرلر خاطره
اضافتی مصدرك مفعولینه در ومسكین لامیه بلا بكرداندك مقدم مفعولیدر باحرف
تاكید كرداند فعل مستقبل مفرد غایب كرداندن دوندردر دیمكدر الف ونون ادات
تعدیه در محصول بیت صحت وعافیت وسلامت ورفاهیت زماننده فقرای شكسته
دل ودرویشان مكسور خاطرلری یوقلیوب وبولوب تفقد وتدارك ایله یعنی
احسان وصدقه وزكاتله خاطرلری تسلی ایله زیرا مسكین فقیرك خاطرینی تسلی ایدوب
خبر ایلمك بلایی دفع ایلر یعنی صدقه وزكات مالی وجانی حفظ ایدوب بلیاتی
دفع ایدر چو سائل از تو بزاری طلب كند چیزی * بده وكرنه ستمكر بزور بستاند
چو حرف تعلیل سائل دیلنجی باحرف مصاحبت زاری فریاد وفغان چیزی یا حرف
وحدت بده فعل امر مفرد مخاطب وكرنه والا دیمكدر ستمكر ظالم باحرف مصاحبت
زور بونده قوت وقدرت وقهر دیمكدر یعنی كوجله بستاند فعل مضارع مفرد غایب

الوردیمكدر محصول بیت چونكه سایل سندن تضرع وزاریله بر نسنه ایسته یه البته ویر
واما السایل فلا تنهر * حسبنجه والا ویرمیوب حست ایدرسك ظالم سندن زوریله یعنی
كوجله آلور مذكور كاروان خلقندن الدوغی كبی حكایت چندان كه مرا شیخ اجل
شمس الدین ابو الفرج ابن جوزی بترك سماع فرمودی وبخلوت وعزلت اشارت
كردی عنفوان شبابم غالب آمدی وهوا وهوس طالب ناچار بخلاف رأی
مربی برفتمی واز سماع ومخالطت حظی بركرفتمی چون نصیحت شیخم یاد آمدی كفتمی
چندان كه اولقدركه دیمكدر اجل تشدید لامله اصلی اجلل ایدی ادغام اولدی شمس الدین
لقب ابو الفرج كنیت بن جوزی صفت بترك باحرف صله ترك سماع مصدرك
مفعولنه اضافتیدر سماع بونك كبی یرلرده ساز واوازینه وخوانندهو كوینده و آوازینه دیرلر نته كه حضرت شیخ بوستاننده بیورر بیت * نه مطرب كه آواز ستم ستود
سماعست اگر عشق داری شنود بالبداهه معلومدر كه بونده واز جنسنه سماع بیورمشدر
فتامل بس از سماع ومخالطت حظی بركرفتمی معناسینه سماع ایدر دم دیبینلر معلوم اولدیكه
سماعی بونده صوفیلرك رقص معناسنه اخذ ایدرلر ایمش ایدیكی معلومدر كه سجع الابرارك
اوتوزدوردنجی عقیدینك مرادینه واصل اولماز لر ایمش عنفوان اول معناسنه
شباب یكیتلك اوكی دیمكدر مرا بكا غالب آمدی غالب كلوردی یا حرف حكایه ناچار
بالضروره بخلاف باحرف صله خلاف رأی مربی لامیه لردر مربی اسم فاعلدر تفعیل بابندن
تربیه ایدیجی دیمكدر مراد ابن جوزی حضرتلریدر برفتمی كیدردم یا حرف حكایه مخالطتدن
مراد خلقله اختلاطدر حظی برحرف تاكید كرفتمی طوتاردم یا حرف حكایه محصول كلام
اولقدر كه بكا شیخ اعظم ابن جوزی حضرتلری كه اول زمانده حضرت شیخك مربیسی ایمش
سماع تركینی بیوردی ودخی خلوت وعزلته اشارت ایدردی جوانلغمك اوكی یعنی
تازه لكی غالب كلوردی وهوا وهوسم مقتضای نفس اولان احوالی وآرزوی
خاطری طالب اولوردی بالضروره مربینك رأی خلافنجه خلوت وعزلتدن كیدردم
دخی سماع واختلاطدن حظ آلوردم چونكه شیخك نصح وپندی یاده كلوردی
یعنی چونكه نصیحتنی اكاردم دیردم مذكوره فعالك آوآخرینده اولان یالر حكایه
ایچوندر نتكه هر برینه اشارت اولدی بیت قاضی ار با ما نشیند برفشاند دست را

محتسب كرمي خورد معذور دارد مست را بو بيت كفتمي بو ر دوغينك مقولەلرندر
آراكودن محققدر برفشاند فعل مضارع مفرد غايب فاعلي محتسبدر قاضيە راجع ضميردر
القرصاد دي ديمكدر نتكه خوانندە وكويندە ساز يانجه الاصوليني طوتاردى ال سكمك
ديبلر غلطا ايلمينلر محصول بيت قاضي بزملرە اوتوررسە يعني مجلسمزە داخل اولسە ذوق وشوقدن
مجلسدە القرصاد دي حاصلي بزم اهالي وهم رنك اولوردي محتسب اكر بادە ايچرسە مستلري
معذور طوتار يعني كند وبادە نوش اولمغلە احكام شرعي اجرا ايدن قربو مصراع مصراع
اولە نسبت مقام تعليلدە وتمثيلدە واقعدر يعني حضرت ابن جوزي اكر بزم مجلس ومحفلزك
رونق وصفاسيني كورەيدي وبيلەيدي داخل مجلس اولوب بيزملرە همرنك وهمجنس اولوردي
دي هر نقدر كە متورع وزاهد ايسە دە نتكه محتسب اورع ناسدن اولدوغي تقديرجە
بادە مجلسنە داخل اولوب بادە نوش اولسە مينوشلري معذور طوتاردي مصراع
اولك معناسندە قاضيە القرصاد دي يعني سماع ايدردي ديبلر دست افشاندن مراد دي
بيلزلر ايمش ساعدن دخي فقدر محتسب بو محلدە صوباشي معناسنەدر ديبي محتسبي
بيلزلر ايمش **تا شبي بمجمع قومي برسيدم وددان ميان مطربي ديدم** تا انتهائيە غايت
ايچوندر الي معناسنە شبي يا حرف وحدت مجمع با حرف صلە مجمع مجلس قومي يا حرف
وحدت محصول تركيب سماع ومخالطە دن حظ الوردم بر كيجە بە دك كە بر قومك
مجلسنە ايرشدم يعني اول كيجە يە دك بو يلە ايدردم واول قومك اورتاسندە بر مطرب
كوردم مذكور بيتدە بيوردوغي كبي **بت كويي دك جان ميكسلد زخمە ساز ش**
ناخوش تراز آوازە مرك پدر آوازش كويي فعل مضارع مفرد مخاطب ديردك
ويا دبيدك ديمكدر يعني حاظر اولوب اشيت سك ديردك دك رانك فتحي وكاف
عجميلە طمر معناسندەدركە عربيدە عرق ديرلر عينك كسري ورانك سكونيلە جانە اضافتي
لاميەدر ويا بيانيە ميكسلد مي بوندە حرف تاكيد واقعدر كسلد كاف عجمك ضمي وكسريلە
وسينك فتحي وكسريلە كسليدي مصدريندن فعل مضارع مفرد غايب اوزرە قيرر ديمكدر
منلە ايپ وايپلك قيرمق كبي قطعە تغييرا بدنلر خطا ايلەيلر زخمە سازە جالدقلري
اغج وياكموك ويا بوينوز پارەسيكە سازندەلر اكا تازيانە ديرلر سازە اضافتي لاميە
درشين ضمير مطربە راجعدر تا ادات توصيف نغي خوش واو دسيلە ايو ديمكدر وتر

ادات تفضيلدر ناخوشرك ديمكدر آوازە مرك پدر لاميەلردر يعني بوكسيە بابالك اولدي
دبو موحش خبر ويرمك صداسندن اول مطربك صداسي جان كاه وبدترايدي بو قضيە
اكثره بناءً دروالا نيجە ناخلف وارددكە باباسينك اوليسي خبرينە مژدە كانە ديرد محصول
بيت مذكور مطربك خصوصندە بيوردوكە مذكور مطربك زخمەء سازيني اشيدسك
ديردك كە جان طمريني قيرردي وزرسازينك زخمەسي شول مرتبە مزعج ومولم ايدي
وآوازي بد اوليسي آوازيندن داخي ناخوش وموحش ايدي حاصلي سازندەلكي
كمال مرتبە منفور وقبول طبعدن زيادەدە دورايدي زخمە برينە نغمە ياتلرە نغمە ايليلودر
كاهي انكشت حريفان از و در كوش وكاهي برلب كە خاموش محصول تركيب مذكور
مطربك زخمەء سازيني وناساز آوازيني اشتميلوم ديو كاهي اهل مجلسك برمقلري قولقلرنە
ايدي وكاهي خاموش اول ديو لبندە ايدي حاصلي سكوت ايلە ديو اشارت ايدرلردي
يُهاجُ اِلَي صَوْتِ الْاَغانِي لِطيبِهِ ❊ وَاَنْتَ مُغَنٍّ اِنْ سَكَتَّ تَطِيبُ يهاج فعل
مضارع مبني للمفعول اجوف يائي ضرب بابندن مصدري هيجان كلور دهانك
ويانك فتحەلريلە ميل ورغبت معناسنە الي حرف جر مجرورايلە قائم مقام فاعل يهاج در
وجايزدركە كندي مصدرينە مسند اولە صوت صادك فتحي وسكوني واو ايلە آواز معنا
دراغانيە اضافتي لاميەدر اغاني منتهاي جموعدن اغنيە نك جميدر همزەنك
ضمي وغينك سكونيلە وتشديد يائلە اماني امنيە نك جمعي اولدوغي كبي امنيە آرزويە
ومرادە ديرلر واغنيە غنا معناسنەدر كسر غين والف ممدودلە ايرلامق معناسنەكە
فارسيجە سرود ديرلر لطيبه لام حرف تعليل يهاج فعلينە متعلق وضمير مذكور صوتنە
راجعدر لطيبها يزانلر خطا يازديلر وانت واو حرف حال انت ضمير مرفوع منفصل
محلا مرفوع مبتدا مغن اسم فاعل مفرد مذكر مخاطب تقديرا مرفوع خبر مبتدا لام الفعلي
اعلال ايلە ساقط اولمشدر ان حرف شرط سكت فعل شرط تطيب فعل مضارع مفرد مخاطب
جزاء شرط جملەء شرطيە اعرابدن محلا مرفوع صفت مغنيدر بعض نسخەدە نطيب در متكلم
نون متكلملە وبعضندە يطيب دوشمش يا ء غيبتلە فاعلي مقدردر ولان سكوت اولوردر محصول
بيت مغنيلر صوتنە ميل ورغبت اولنور لطيف اولدوغي ايچون يعني لطيف وخوب اولديغي
تقديرجە روح اصواتە مائل وراغب اولور حال بوكە سندن مغنيسك اكر ساكت

اولسك زياده طيب سك حاصلي سكوت ايتسك سكوتك موسيقي يرينه كچر ياخود سكوت
ايلسك بيزه طيب اولوب خوش حال اولورز ياخود سكوتك طيب اولور فتدبر **بيت**
نبيند كسي در سماعت خوشي ۞ مكر وقت رفتن كه دم دركشي نبيند فعل نفي مستقبل
مفرد غايب كورمز ديمكدر كسي يا حرف وحدت سماعت تا ضمير خطاب سماع كيمك نغمه و
صوت معناسنه در خوشي خاده دوم ضمه ايله و واو رسميله و ياء مصدر ايله ايلك ديمكدر مكر
ادات استثنا وقت رفتن لاميه كيتمك وقتي ديمكدر دم نفس در حرف تاكيد كشي فعل مضارع
مفرد مخاطب محصول بيت كيمسه سنك سماعكدن ايلك كورمز يعني سنك ساز و آوازكدن
بر ذوق بوقدر اندن كيمسه صفا كسب ايلمز مكر كيتمك وقتنده كه نفسك چكه سك يعني سكوت
ايليه سك حاصلي مجلسدن كيدوب سكوت ايليه سك هر كس مسرور اولور زيرا سنك
ناهموار سازكدن و ناساز آوازكدن خلاص اولورلر بونده سماع صوت و آواز معناسنه
اولدوغي زياده بديهيدر پس سماع صوفيلر رقصي معناسنه و استماع ايتمك معناسنه اخذ
ايدنلر بو معنايي بيلمز ايمشلر خوشي خانك فتحيله اوقنور كشي قافيه اولمغايچون ديبنلر دوم
ضمه دن اكاه دكللر ايمش وقت رفتن معناسني موت معناسنه اخذ ايلين بيتك معناسني
فوت ايلمش بو بيته دلالت واردر كه اول ناساز بد آواز ناساز و ناهموار اولدوغندن
غيري صوتنه مغرور اولوب دكه بلا ئيله ديكمد يكينه زيرا ناسازلرك حالي بويله در كه
چيغرمقدن اوصانمز **مثنوي چون در آواز آمد آن بربط سراي ۞ كدخدا را گفتم
از بهر خداي** چون حرف تعليل در حرف صله در با معناسنه بربط سراي وصف تركيبيدر
قبوز ايله ايرلايجي يعني قبوز چالوب ايرلايجي بربط ايكي بانك فتحيله قبوزه ديرلر اما
مشهور باء ثانينك ضميدر سراي سينك فتحي و كسريله لغتدر ضميله روستايلر ديليدر كتخدا
كاف عربيك فتحيله او اسي صاحب خانه معناسنه بهر ادات تخصيص محصول بيت چونكه اول
قبوزجي آوازه كلدي يعني قبوز يا نيچه ايرلامغه باشلدي يعني خوانندهلك ايلمكه باشلدي
او اسينه ديدم الله ايچون **زيبقم در كوش كن تا نشنوم ۞ يا درم بكشاي تا بيرون
روم** زيبق زانك كسري و بانك فتحيله زيوه يه ديرلر ميم معناده كوشه مقيددر تا حرف
تعليل يا حرف عطف در دم در قپو و ميم ضمير متكلم يعني ميم ضمير منصوب متصل معناسنه
در تا حرف تعليل روم فعل مضارع متكلم وحده در محصول بيت كتخدايه ديدم الله ايچون

رد شمعي و كاني
رد شمعي و كاني
رد شمعي
رد سروري

قولاغمه

قولاغمه زيوه ايله يعني قويي تاكم صاغر اولوب بو ناسازك آوازيني ايشيتميم زيرا قولاغمه
زيبق كيرديكجه صاغر ايدر يا بكا قپوني آچ تاكم طشره كيدم يعني بو ايكي ايشك برينی ايله ديو او
صاحبخانه يه ديردم تاكم مذكور بربط سرايي ناسازي نكوره يم و نه ايشيده يم **في الجمله
پاس خاطر يارانرا موافقت كردم و شبي بچندين مجاهده بروز آوردم** پاس حفظ
معناسنه در خاطره اضافتي مصدرك مفعولينه در و يارانه لاميه شبي يا حرف وحدت
و يا حرف تنكير بروز با حرف صله محصول تركيب حاصل كلام يارانك خاطري ايچون اونلره
يارانه موافقت ايلدم و كيجه يي بنجه زحمت و مشقتله كونه كتوردم يعني صباحه چيقاردم
قطعه مؤذني بانك بي هنكام بر داشت ۞ نمي داند كه چند از شب كذشتست بانكدن
مراد بونده تمجيد و يا صباح اذانيدر برداشت قالدردي يعني اوقودي محصول بيت مؤذن
بانكي وقتسز قالدردي يعني اذاني وقتسز اوقودي بيلمز كه كيجه دن نه قدر زمان و ساعت كچمشدر
درازي شب از مژكان من پرس ۞ كه يكدم خواب در چشمم نكشتست درازي يا حرف
مصدر شبه اضافت لاميه مژكان من لاميه جمع مژه در يعني فارسي غريب تتبع ايلمش ايمش
پرس باء عجمك ضمي و رانك سكونيله فعل امر مفرد مخاطب صورد ديمكدر سؤال ايله معناسنه كه حرف
تعليل دم نفس و ساعت معناسنه در خواب اويقو ديمكدر نكشتست فعل نفي ماضي مفرد غايب
اولمامش و يا چكرنمش ديمكدر اشتراك اوزره محصول بيت كيجه نك اوزنلوغيني بنم كرپكلرمدن
سؤال ايله يعني كيجه اوزنلوغيني مؤذن نه بيلور كه صباحه دك بستر نازده ياتور بلكه بنم
مژكانم ايو بيلور زيرا بر نفس كوزمه اويقو كيرمشدر يعني كوزمه اويقو دولانمامشدر
حاصلي كوزم اويقو كورمامشدر **بامدادان بحكم تبرك دستار از سر و دينار از كمر
بكشادم و پيش مغني نهادم و در كنارش كرفتم و بسي شكر كفتم ياران ارادت من در
حق او بر خلاف عادت ديدند و بر خفت عقل من حمل كردند و نهفته ميخنديدند يكي
از ايشان زبان تعرض دراز كرد و ملامت كردن اغاز كه اين حركت مناسب حال
خردمندان نكردي خرقه مشايخ بچنين مطربي دادي كه همه عمرش درمي در كف نبوده
است و قراضه در دف** بامدادان و بامداد ايرته ديمكدر با حرف مصاحبت حكم تبرك
لاميه تبرك تفعل بابندن مصدر در تحفه و هديه معناسنه تبرك رسميله و اسلوبيله ديمكدر
دستار دلبند دينار التون كمر قوشاق ديمكدر معلوم اوله كه عربك و عجمك فقراسي نقد يني

رد سروري

حزنه ایسه قوشاغینه بغلر زیرا انلرك قوشاقلری بزدن اولور بس دینار ازکمر بود دوغی
بومعنایه کوره دربس بو معنایی بیلمیوب کیسه وجیبدن دیناری چیقاردم دیبن خلاف قسمته
سلوك ایلمش دستار ودیناری یاء وحدتله ایراد ایلین جمیع نسخه لره مخالف ایلدوکندن غیری
معنایه حلل ویرمنددر فندبر معنیدن مراد مذکور مطربدر ارادت من مصدرك فاعلینه
اضافتیدر بر حرف صله خلاف عادت لامیه عادتك خلافنجه دیمکدر خفت عقل مصدرك
فاعلینه اضافتیدر ومنه اضافت لامیه در بعض نسخه لرده ونهفته بخندید ندر دوشمنده
یعنی حفیظ بقیله بنی مزه لنوب کولندیلر زبان تعرض میانیه اغازدن صکره بر کرده معقدر
دركه حرف بیان مناسب حال اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر خردمندانه اضافت لامیه
در بعض نسخه ده حال برینه رأیی دوشمنده خرقهٔ مشایخ این حرکتدن بدلدر وداد نیك
مقدم مفعول صریحیدر وبجنین غیرصریحی مطربی یا حرف وحدت دادی فعل ماضی مفرد
مخاطب ویردك دیمکدر که حرف رابط صفت ما بعدی مطربه صفتدر دم دالك کسری
ودانك فتحیله انجه معناسنه در کف ایه یعنی آوج قراضه التون خرده سی فارسیجه ریزه زر
دیرلر دف دالك فتحی وفانك تشدیدیله لفظ مشترکدر عربله عجم بیننده ترکیجه دف
دیرلر دالك ضمی ومیمك سکونیله ودانك کسریله محصول ترکیب اولیجه نك ایرسی
تبرك حکیله یعنی تحفه وهدیه رسمیله باشیندن دستاری وقوشاغندن دیناری چیقاردوب
مغنیه اوکینه قودم وآنی درکنار ایلدم یعنی قوجدم وچوق شکر ایلدم یادان بنم ادادب
مغنیه حقنده عادتك خلافنجه کوردیلر یعنی بویله ایده کن دکل ایدم خصوصا بو مجلس
ناسازه مغنیه وبو اوضاعی خفت عقله حمل ایلدیلر وکیزلوجه یعنی حفیظ بقیله بو حالمه کولشدیلر
بس بر بسی یاندن بکا تعرض ایلدی وطعن زبانینی دراز ایلدی حاصلی بکا اعتراض ایلدی
دخی بنی لوم وملامت ایلمکه باشلدی که بو حرکتی عقلا رأیی وحالینه مناسب ایلمدك
مشایخ خرقه سی بو مجلس مطربه ویردك که جمیع عمرینك الندن واوجندن بر انجه اولمامشدر
یعنی بر انجه یه مالك اولمامشدر وبر قراضه یعنی بر التون اوفاغی دفنده کورمشدر حاصلی
کیسه اندن حظ ایدوب الینه واوجنه بر انجه وبرجه ویرمشدر کلدر دستاده خرقهٔ مشایخ
بیوردوغی مجازیدر حضرت شیخك مبارك باشنده اولدوغی اعتباریله در بحکم تبرك
اولندی برکه یازان باشندن یازمش درحق او یرینه درحق آن یازان اولا انك معناسی

بیلمزایش حرکتدن صکره دا یزانلر جمیع نسخه لره مخالف یازمشلر خرقهٔ مشایخ اولندی که
یازلرده بویله ایلمشلر مثنوی مطربی دوداذین خجسته سرای ٭ کس دوبارش ندیده در
یك جای مطربی مطرب اسم فاعلدر افعال بابندن سویندریجی دیمکدر نفس ایو سازنده
وکوینده دن مسروداولدوغی ایچون مطرب دیدیلر یا حرف وحدت دودر تقدیری دود
باد در خجسته قوتلو دیمکدر مبارك معناسنه کس تقدیری که کس درکه حرف رابط صفت
درضرورت وزن ایچون ترك اولندی وکس قلدی دو بار ایکی کره دیمکدر ندیده ماضیه
قسم کورمشدر دیمکددر حرف ظرف در یك جای بریرده دوداذین خجسته سرای جملهٔ معترضه
درکه بدیعده حشو ملیح دیرلر صفتله موصوف بینه اعتراض ایلمشدر محصول بیت بر مطرب ایراغ
اولسون بو مبارك سرایدن بومعترضه سرایه نسبت دعادر ودر مطربه نسبت دعاء علیه
درکس دو بارش دوبار ایکی کره دیمکدر وشبی مطربه راجعدر انجلیسی مطرب که کمسه آنی
بر محفلده وبر مجلسده ایکی کره کورممشدر یعنی شویله ناساز وناهموار درکه بر کره آنی دیکلیس
بر داخی مجلسنا وغرامز یعنی ایکی کرة بریرده کورممز بو تقریر مبتداء محذوفه خبر ومصراع ثانی دخی
صفت اولدوغی تقدیرجه در وجایزدرکه مصراع ثانی حشو ملیح مقام تعلیلده اوله فتدبر
معلوم اولاکه حضرت شیخ بو ابیاتی مذکور معترض جانبندن نقل بیوردیعنی بو صنف
بر ناسازه سن بو قدر تعظیم وتبجیل ایلمکلکندن لازم کلدی دیمك استر داست چون
بانکش از دهن برخاست ٭ خلق راموی بر بدن برخاست داست کرچك یعنی بی
شك وشبهه چون ادات تعلیل بانك کاف عجمله اواز معناسنه در برخاست قالقدی یعنی
صادر اولدی دیمکدر خلق را را حرف تخصیص خلقك دیمکدر محصول بیت بی شك چونکه
اوازی اغزندن صادر اولدی خلقك یعنی اهل مجلسك بدننده موی قالقدی یعنی اودی
صوتی زیاده مزعج اولدوغندن جایزدرکه بونك کبی یرلرده بریاء حکایه تقدیر اولنه
یعنی قالقاردی راستك معناسینی مستقیم دیینلر مستقیم سویلمشلر وبراوغوردنی دیمکی
قنی اکری کتمش وتقدیری موی بر بدن راست برخاست در دیینلر بیتك ترکیبینی غریب
تعقیده صالمش مرغ ایوان زهول او بپرید ٭ مغز ما برد وحلق خود بدرید مرغ
مطلقا قوشدر وایوان بونك کبی یرلرده کوشکدر یعنی چاردق معلوم اولاکه قزلباش
بد معاشندن اول شیراز شهرینك داب وعادتی بو ایمش که کوشکلرینك علی یرینه انجدن

رد کافی
رد شمعی
رد شمعی

رد شمعی • رد شراح جمیعاً •
رد سروری • وشمعی •
وکافی •
رد ابن سید علی • وسروری
رد شمعی •
رد کافی •

بر قوش تراشن ایدوب وضع ایدرلر ایمش کیمی ال وکیمی یشیل طوطی وکیمی بیاض وکیمی کبوتر وقمری

وطاوس وشاهین وغیری یلرینی و بوم رغانك ایجنیی تجویف ایدرلر ایمش یعنی ایجلرینی قوغوش

ایدرلر ایمش واغزلرینه بر رسیبی وضع ایدرلر ایمش پس هر بارکه بر باد حرکت ایلسه بو حیوانلر

دونوب بونلردن اصناف اصوات صادر اولور ایمش پس حضرت شیخ مرغ ایوان زهولی سند

اویرید بیوردوغی مبالغه طریقیله در یعنی اول ناساز مطربك مزعج وهولناك صدا

مرغ ایوان جامد ایکن اوردکوب قاجدی ایمدی قیاس ایله نه مرتبه موئلم وموحش اوازی الوق

کوك آوازی هول قورقی بیرید بایله مؤکد فعل ماضی مفرد غایب اوجدی دیمکدر مفر

سابقا مفصل بیان اولندی نه یرده استعمال اولندوغی حلق حانك فتحی ولامك سکونیله

بوغاز درخوده اضافتی لامیه در باحرف تأکید در یدرالك فتحی وکسریله فعل ماضی مفرد

غایب بردك وودریدك فاعلی هر بونیك تحتنده مطربه راجع ضمیر در محصول بیت

مرغ ایوان اول مطرب ناسازك اوازی هولندن اوردکوب اوجدی یعنی تحمل ایده مدی

بزندن بزآن اولدی کندی بزم بیلرو مرغ الدی ابلمدی وکند و بوغازنی یرتدی

حاصلی هم بزه جفا ایلدی وهم کندو یه شراحك هیچ بریسی مرغ ایوانه تعرض ایلمدوکندن

معلومدرکه جمیعنك مجهولی ایمش کفتم مصلحت آنست که زبان تعرض کوتاه کنی که مرا کرامت   ددشراح جمیعاً

اوظاهر شد کفت مرا بر کیفیت آن مطلع کردان تا همکنان تقرب نمایم و بر مطایبه که رفت

استغفار کنیم کفتم بحکم آنکه مرا شیخ بارها بترك سماع فرموده بود و موعظهای بلیغ

کفته و در سمع قبول من نیامده امشب مرا طالع میمون وبخت همایون بدین بقعه رهبری

کرد تا بدست این مطرب توبه کردم که دکر باره کرد سماع ومخالطت نکردم زبان تعرض

بیانیه که حرف تعلیل کرامت اولامیه کفت معترض دیدی کیفیت یای مشدد وتا ادات

مصدر در نیجه لك معناسنه انه اضافتی مصدرك مفعولینه اضافتی قبیلندندر کردن

ان فعل امر مفرد مخا[ب] مطلع ایله دیمکدر الف ونون ادات تأکید در مصدری کرداندی

کلور تا حرف تعلیل همکنان جمیعمز دیمکدر تقرب تفعل بابندن مصدردر نمایم مقدم مفعولی

مطایبه مفاعل بابندن مصدر در لطیفه وحشریلق معناسنه ویاحرف وحدت وهمزه

حرف توسل که حرف رابط صفت کفتم حضرت شیخ معترضه دیدم دیر باحرف سبب

حکم بونك کبی یرلرده علت معناسنه در ان لفظینه اضافتی مصدرك فاعلینه در که حرف

بیان بارها ها ادات جمع دکر آنلر دیمکدر با حرف تأکید ترك سماع مصدرك مفعولینه

اضافتیدر فرموده بود بیورمش ایدی و موعظه میمك فتحی وعینك کسریله مصدر میمیدر

وعظ معناسنه و ها ادات جمع بلیغ اضافتی بیانیه کفته یعنی کفته بود واو حرف حال در

حرف صله سمع قبول بیانیه و من اضافتی لامیه طالع میمون بیانیه مبارك طالع دیمکدر

واو حرف عطف بخت همایون عطف تفسیری باحرف صله بقعه بانك ضمی وقافك سکونیله

باره عرض معناسنه در یعنی یردن بر پاره یوندن مراد مذکور مطربك جمع اولدقلری خانه

در رهبر وصف ترکیبیدر قلاغوز معناسنه ویا حرف مصدر قولاغوزلق دیمکدر تا حرف

تعلیل باحرف ظرف دست این لامیه مطرب مشار الیه که حرف تعلیل دکر بار بر کره دخی دیمکدر

کرد سماع لامیه کرد کاف عجمك کسریله وسکون رایله دکرمی واطراف معناسنه در مخالطت

مفاعل بابندن مصدر در اختلاط معناسنه نکردم کاف عجمله فعل نفی استقبال متکلم وحده

در کردیدندن دونمك وچکنمك معناسنه محصول ترکیب معترضه دیدم مصلحت اولدر

تعرض دیلنی کوتاه ایلیه سك یعنی دخل وطعن دیلنی بندن چکه سك زیرا بکا بونك کرامتی

ظاهر اولدی پس اول جهتدن بوکه بو فدر تعظیم ایلدم معترض دیدی بنی بونك

کیفیتنه مطلع ایله یعنی بورد وغك احوالی بکا اکلت تاکم جمیعمز بوکا تقرب کوستره لم

و بزدن صادر اولان مطایبه ولطیفیه استغفار ایده لم دیدم اول حکمله که بکا شیخ کرانلر

سماعی ترك ایلمکه بیورمش ایدی ومبالغه ایله نصیحتلر سویلمش ایدی حال بوکه بنم قبولم

قولاغنه کلمدی یعنی سوزین قولاغمه قومادم وقبول ایلمدم بوکیجه بکا مبارك طالعم

وقوتلو بختم بو خانه قولاغوزلق ایلدی تاکم بو مطربك الیندن توبه ایلدم تاکم بر

دخی سماع اطرافنده واختلاط چوره سنده چکزنیم یعنی نه سماع دکلیم ونه کمسه ایله

اختلاط ایلیم قطعه آواز خوش از کام ودهان ولب شیرین * کر نغمه کند ورنکند

دل بفریبد آواز خوش بیانیه کوزل آواز دیمکدر کام کاف عربیله دماغ وآغزك ایچی

لب شیرین بیانیه او چینه بیله فیدا ولمقده قابلدر نغمه کندك مقدم مفعولیدر ور دو

اکردن مخففدر دل مقدم مفعولیدر بفریبدك کوکلی الدادر دیمکدر محصول بیت

کوزل آواز طاتلو چکه دن وطاتلو طوداقدن کرکسه تغنی ایلسون کرکسه ایلمسون کوکلی کندیه

میل ایتدورر یعنی آواز کوزل اولدقدن صکره نغماتسزده کوکلی جذب ایدر

وپردهٔ عشاق وصفاهان وحجازست ٭ ازحنجرهٔ مطرب مكروه نزيبد معلوم
اولدی كه عشاق وزنكوله راستك فرعلريدر بعض اهل فن فرعه پرده اطلاق ايلمش اما صفاهان
نه فرعدر نه پرده بلكه اصول اربعه نك اصل رابعيدر حجاز دخي نه فرعدر ونه اصل بلكه مايه
وبوسلكك آوازيدر پس حضرت شيخ اوجينه بيله پرده بيوردوغي يا تغليب طريقيله در ويا
پردهٔ مقام ونغمه معناسنه اعتبار ايلمش اوله حنجره وحنجور حانك فتحيله خلقوم در يعني بوغاز
حنجرهٔ مطرب لاميه ومكروهه اضافت بيانيه نزيبد فعل نفي مستقبل مفرد غايب يراشماز
ديمكدر محصول بيت كام ودهان ولب شكربندن صادر اولان آواز بويله در اما اكر
نغمهٔ عشاق وصفاهان وحجاز ايسه ده مكروه وناساز مطربك خلقومندن زيبا دكلدر
يعني مقبول دكلدر بلكه دلخراشدر حكايت لقمان راكفتند ادب ازكه آموختي كفت
ازبي ادبان هرچه از ايشان در نظرم ناپسند آمد از فعل آن پرهيز كردم لقماندن
مراد عاديدركه ديباجه ده ذكر اولنديغي كه بوندن اسمدركيم معناسنه آموختي فعل
ماضي مفرد مخاطب اوكرندك ديمكدر بي ادبان الف ونون ادات جمعدر ادبسزلر
ديمكدر مابعدي بي ادباني بياندر هرچه ازيشان هرنه كه انلردن در نظرم در
حرف ظرف نظر مدح ديمكدر نا حرف توصيف نفي پسند اسمدر مقبول معناسنه فعل
فانك فتحيله مصدردر ايشلمك معناسنه اما فانك كسريله اسمدر ايش معناسنه پرهيز
باء عجمك فتحيله ورانك سكونيله وهانك كسريله صاقنمق ديمكدر محصول تركيب لقمانه
ديديلر ادبي كيمدن اوكرندك ديدي ادبسزلردن زيرا هرنسنه كه انلردن نظرمده
نامقبول كلدي آني ايشلمكدن پرهيز ايلدم قطعه نكويند از سر بازيچه حرفي
كزان پندي نكيرد صاحب هوش نكويند فعل نفي مستقبل جمع غايب بونك كبي فعللرك
كاه اولوركه فاعلي خلق ويا ناس ويا قوم تقدير اولنور نته كه عربيده ايدرلر يقولون
ليلى بالعراق مريضة • يقولون فاعلي واو ضميردر كه مقدر مذكور لوك يرينه راجعدر
فتامل سر بونك كبي يرلرده جهت معناسنه در بازيچه تصغير بازيدر اويون معناسنه
پس بازيچه اويونجق ديمكدر اضافت لاميه در ياء بطنيله حرفي يا حرف وحدت نكويندك
مفعول صريحيدر وازسر غير صريحي كزان كه حرف بياندر وآن اسم اشارتدر حرفه پندي
يا حرف وحدت ويا تنكير نكيرد فعل نفي مستقبل مفرد غايب صاحب هوش ياء بطنيله

لاميه

لاميه در ونكيردك فاعلي ممكندركه نكويند ونكيرد فعللري تنازع طريقيله فاعل اوله ديني معنا
جهتنه ناظر اوله وغندن غيري ايكي فعلك افراد وجمعي جهتنه التفات ايلمز ابتك محصول بيت
لطيفه ومزاح جهتندن برسوز وبرحرف سويلنلركه صاحب عقل اندن يعني اول حرفدن
بر پند ونصيحت آلميه حاصلي لعب وبازي طريقيله ده برسوزي خلق سويلرسه اهل ادراك اولان
اندن متنصح اولوردیمكدر افتعال بابندن اسم فاعلدر نصيحت قبول ايلمك معناسنه اما
تفعل بابندن متنصح ناصحلره تشبه معناسنه در پس بوندن متنصح دينيلر اصابت ايلديلر
وكر صد باب حكمت پيش نادان ٭ بخوانند آيدش بازيچه در كوش واو حرف حال كر
حرف شرط باب حكمت لاميه عدم اضافتي تجويز ايدنلر باب حكمتدن خبر دار دكل ايمشلر باب
حكمت بخوانندك مقدم مفعوليدر پيش نادان ظرف مكاني واضافتي لاميه بخوانند فعل مستقبل
جمع غايب فعل شرط اوقوسه ديمكدر آيد جواب شرط وشين ضمير نادانه راجعدر آمد معنا
جهتندن كوشه مفيددر تقديري در كوششن آيد در حرف صله محصول بيت اما حال وشان
بويله دركه اكر يوز ابواب وفصول حكمت نادان اوكنده اوقوسه‌لر قولاغنه بازيچه كلور
يعني اندن عبرت الوب متنصح اولمز زيرا عقلي افسرده وطبعي پژمرده اولمش وقولاغي
غفلت پنبه سيله طوتلمش حكايت عابدي راحكايت كنندكه شبي ده من طعام خوردي
وتا سحر ختمي در نماز كردي صاحب دلي بشنيد وكفت اكر نيم ناني بخوردي وبخفتي
بسيار فاضلتر ازان بودي عابدي يا حرف وحدت ورا ادات مفعولدر كه حرف بياندر
شبي يا حرف وحدت تقديري هرشبيدر وتا انتهاء غايت ايچون ختمي يا حرف وحدت بر
ختم ديمكدر كردي يا حرف حكايه نيم نان لاميه ونا يا حرف وحدت براتمك نصفي ديمكدر بخوردي
يا حرف حكايه ييبيدي ديمكدر وبخفتي اويويايدي ازان يعني اوندن بطني طعام ايله طوب
نمازده برختم قرآن ايلمكدن فاضلتر ثوابلورك ديمكدر محصول تركيب برعابدي حكايت
ايدرلركه بركيجه ده اون بطمن مقداري طعام يردي وصباحه دك برختم نماز قيلوردي
برصاحب دل بوحالني ايشتدي ودیدي اكر براتمك نصفني ييبيدي واويويايدي
چوق مرتبه اندن خيرلورق وثوابلورك اولوردي زيرا هرنه كه وار ايسه آجليقده در
قطعه اندرون ازطعام خالي دار ٭ تا درو نور معرفت بيني اندرون مراد
شكمدر خالي بوش ديمكدر تا حرف تعليل درو اصلنده دراو در همزه ضرورت وزن ايچون

ردابن سيد علي

رد سروري وشمعي

رد ابن سيد علي وسروري

ساقط اولمشدر ضمیراندر دونه راجعدر نور معرفت بیانیه وبیبینك مقدم مفعولی در بیبینی
فعل مضارع مفرد مخاطب بینیدندن کوره سك دیمکدر محصول بیت ایچرو کی طعامدن
بوش طوت یعنی کندوکی آج طوت تا کم درونکده معرفت نوریکی کوره سك حاصلی سکا
تا کم معرفة الله میسر اوله • تهی از حکمتی بعلت آن بکه پری از طعام تا بینی تهی خالی دیمکدر
حکمتی یاسی ضمیر خطابدر با حرف مصاحبتدر علت آن لامیه که حرف تعلیل بری یا ضمیر
خطاب طولیسك دیمکدر تا انتهاء غایت ایچون بینی یاء اصلیه ایله بوردون دیمکدر که
عرب انف دیر محصول بیت اول علت واول سبب ایله حکمت ومعرفت وکمالدن خالی و
عاریسك که بورنوکه دك طعامدن مملوسك یعنی درونك طعامدن طوبطولی
اولمق سببیله نور معرفت وحکمته انده یریوق زیرا بر ظرف که بر نسنه دن مملو اوله انده
غیری نسنه صغماز حکایت بخشایش الهی کم شده را در مناهی چراغ توفیق فرا
راه داشت تا بحلقهٔ اهل تحقیق در آمد بیمن صحبت درویشان وصدق نفس ایشان
ذمایم اخلاقش بحمایْد مبدل کشت ودست از هوا وهوس کوتاه کرد وزبان
طاعنان در حق او دراز شد که همچنان بر قاعدهٔ اولست وزهد وصلاحش نا معول
بخشایش اسم مصدردر بخشاییدندن بخشودندن دینلر خطا ایلمشلر دانش داننددن
مشتق اولدیغی کبی دیدکلریده فاسددر زیرا دانش دانیدندن مشتقدر داننددن
دکل الهی یه اضافتی بیانیه در ویا حرف نسبتدر الهی صفت بخشایشدر دیبن ظاهر
بوردکه اضافه قائل دکلدر کم کاف عجمك ضمیله بیتکدر یعنی ضایع شده یا حرف وحدتدر
وهمزه حرف توسل همزه حرف وحدتدر دیبن زائد سویلمش راادات تخصیص کم شده
دیمکدر در مناهی ظرف کم شده در مناهی منهینك جمعیدر که اسم مفعولدر مرعی کبی
چراغ توفیق بیانیه فرا فانك فتحیله ادات صله در راه مفید داشتك چراغ توفیق
مفعول اولی وفرا راه مفعول ثانیسی فرا بونده فوق معناسنه در تحته مقابل دیینلر
فوق وتحته وزیر بالایه فرق ایدر دکلر ایمش وفرا بونده قریب معناسنه دردیبن.
تزدیق سویلمه مذکور لره قریب ایمش تا حرف تعلیل با حرف صله حلقه حانك فتحی و
لامك سکونیله انسان دائره سنه مستعملدر ولامك فتحیله غیریسنه بونده مراد مجلسدر
مراد زمره دردیبن حلقه نك معناسینی بیلمز ایمش اهل اضافتی واهلك تحقیقه لامیه لردر یا

حرف مصاحبت سببیه متضمن یمن یانك ضمی ومیمك سکونیله برکت معناسنه در مبارکلك
دیمکدر صحبته اضافتی وصحبتك درویشانه لامیه لردر صدق نفس ایشانه لامیه لردر
نفس ایکی فتحه ایله بونده سوز معناسنه در یعنی آنلرك کلمات طیبه لری ذمایم ذمیمه نك
جمعیدر مذمومه معناسنه یعنی اخلاق مذمومه با حرف صله حمایْد حمیده نك جمعیدر محموده
مبدل اسم مفعولدر تفعیل بابندن ذمایمك اخلاقه اضافتی صفتك موصوفنه اضافتندندر
حمایده ده بویله تقدیر اولنور دست کو تاه کردك مفعول اول صریحی وکوتاه ثانیسی واز هوا
غیر صریحی زبان طاعنان لامیه در حرف ظرف حق او لامیه در از تقدیری دراز شد
ودراز کشت درکه حرف بیان همچنان الخلیی دیمکدر بر حرف استعلا قاعدهٔ اول لامیه نا
حرف توصیف نفی معول اسم مفعولدر تفعیل بابندن اعتماد شده دیمکدر بعضی معول دیبن
خطا ایلمش زیرا آنی اسماء جوامده واسماء مصادره مخصوصدر مشتقاته داخل اولمز
فتد بر محصول ترکیب خدایه منسوب ترحم ولطف واحسان طرق مناهیده کم اولمش
یعنی ضال اولمش بر کمسنه نك یولینه توفیق وهدایت چراغینی طوتدی یعنی طریق مستقیمه
دلالت ایدوب انصاف ویردی که جمیع مناهی ومعاصیدن توبه واستغفار ایلدی
تا کم اهل تحقیق مجلسنه داخل اولدی درویشلرك صحبتی برکتیله وانلرك مبارك
نفسلرینك صدقیله اخلاق ذمیمه اخلاق حمیده یه مبدل اولدی والینی هوا وهوسدن
کوتاه ایلدی یعنی جمیع نفسانی آرزولردن کچدی اما اهل طعن حسودلرك زبانلری
آنك حقنده دراز اولمش ایدی که الخلیی قاعدهٔ اولی اوزره در یعنی اولکی کبی
هوا وهوسی وآرزوی نفسانیه سی سوروب کچورمه ده در وزهد وصلاحی وتقوی
فلاحی بی اعتبار بی اعتماددر دیدیلر بیت بعذر توبه توان رستن از عذاب خدای
ولیک میتوان از زبان مردم رست با حرف مصاحبت عذر توبه لامیه عذاب
خدای ده لامیه در میتوان تقدیری نمی تواند در ضرورت وزن ایچون تقدیم
وتأخیر قلندی زبان مردم لامیه رست بونده رستن معناسنه در زیرا توانده
بوی مصاعت وار محصول بیت توبه عذریله وسببیله خدانك عذابندن خلاص بولمق
ممکندر اما زبان خلقدن خلاص بولمق ممکن دکل یعنی خلق البته هر کیی اغتیاب ایدر
کرکسه هوادا اوچسه ودریاده یوروسه حاصلی بدکویلردیلندن خلاص ممکن دکل

طاقت جور زبانها نیاورد و شکایت بیش پیر طریقت برد شیخ بکریست و کفت شکر
این نعمت چه کونه کذاری که بهتر از آنی که پندارند طاقت جور زبانها لامیه لردر
بیش پیر طریقت ده بو یله در با حرف تاکید کریست کاف عجمک و رانک کسریله اغلادی دیمکدر
شکر این نعمت مصدر ک مفعولینه اضافتیدر کذاری کاف عجمک ضمیله فعل مضارع مفرد
مخاطب ادا ایده سک دیمکدر زیرا بونده ذال یازنلر بو لفظک املاسندن اکاه دکللر
اینکه حرف تعلیل بهتر بکرک از حرف ابتدا وان اسم اشارت و یا ضمیر خطاب اندن
یکرکسک دیمکدر که حرف بیان پندارند فعل مضارع جمع غایب و تا ضمیر خطاب سنی ظن
ایده لر دیمکدر محصول ترکیب مذکور مهتدی خلقک دیللری جور و جفاسنه طاقت
کتوره مدی و طریقت پیرینک یانینه شکایت ایلتدی یعنی پیرینه شکایت ایلدی شیخ اغلادی
و دیدی بو نعمتک شکرینی نیجه ادا ایدرسک که سنی ظن ایلدکلرندن یکرکسک حاصل خلقک
سنی ظن ایلدکلرندن یک اولدوغی بر نعمتدر پس بو نعمتک شکرینی نیجه ادا ایده سک
قطعه • چند کویی که بد اندیش و حسود ۞ عیب جویان من مسکینند کوینی فعل مضارع
مفرد مخاطب نیجه سویلرسک که حرف بیان بد اندیش وصف ترکیبیدر یرامز صانیجی بدکمان
معناسنه حسود معروف عیب جو وصف ترکیبیدر بحسب اللغه عیب استیجی دیمکدر اما مراد
عیبلیجی معناسنه در الف و نون ادات جمعدر من اضافت اسم فاعلک مفعولینه اضافتیدر
مسکینه ومسکینه بیانیه در یا بطنیله محصول بیت نیجه بر سویلرسک که دشمن ایله حسودلر
مسکینه عیب ایدیجیلردر یعنی دائما بنم معایب و مثالبم سویلیجیلردر حاصلی بنی غیبت
و مساوی ایدرلر کر بخون ریختنت برخیزند ۞ ور ببد خواستنت بنشینند بخون
یا حرف صله ریختن مصدر در دوکمک معناسنه و تا ضمیر خطاب بر حرف تاکید خیزند
فعل مضارع جمع غایب خیزیدندن قالقرلر دیمکدر مراد اتفاق ایلیه لر معناسنه در ور د
و اکر دیمکدر بید با حرف صله خواستن دیلهمک یعنی بر نسنه مراد ایدینمک و تا ضمیر
خطاب بنشینند فعل مضارع جمع غایبدر او توررلر دیمکدر یعنی قصد ایدرلر محصول
بیت شیخ درویش شاکییه بیور در اکر سنک قانک دوکمکه قالقرلر یعنی اتفاق ایدرلر
یعنی سکا ظلم ایلمک مراد ایدینلر و اکر سنک یرامزلغنکی استمکه او تورررلر یعنی سنک یرامز
لغنکی مراد ایدینمک ایچون جمع اولالر حاصلی هر خصوصده طرف خلافکده اولورلر ایسه

دیمکدر

رد ابن سید علی • وسروری وشمعی

دیمکدر دایکی مصراعده بیله ادات شرط یوقدر که یازانلر و ایکی مصدرک آخرنده تا
خطاب یوقدر میم متکلم یازانلر صحیح نسخه لره مخالف یازدقلرندن غیری عقل سلیمی وطبع
مستقیمی اولانلر بیلورکه معناجهتی زیاده درکیک اولور بوندن غیری صحیح متن یازانه
اعتراض غرابتدندر نیک باشی و بدت کوید خلق ۞ به که بد باشی و نیکت بینند
باشی فعل مضارع مفرد مخاطب ایو اولاسک دیمکدر و بدت تا ضمیر خطاب سکا یرامز
دیمکدر کوید ک مقدم مفعولیدر و خلق فاعلیدر نیکت تا ضمیر خطاب سنی ایو دیمکدر
بینند ک مقدم مفعولیدر محصول بیت سن ایو اولاسک و یا ایو اولسک و خلق سکا یرامز
دییه لر و یا یرامازدیرلرسه بکدر که یرامز اولاسک و یا یرامازاولسک و سنی ایو کوره لر
و یا ایو کوره لر حاصلی سن ایو اولوب خلق یرامز ظن ایلدکلری سن یرامز اولوب خلق
سنی ایو ظن ایلدکلرندن یکدر کوید فعلینی جمع صورتنده یازان احتیاجسز وزنه
حلل ویرمشلر ولیکن مرا بین که حسن ظن همکنان ۞ در حق من بکمالست و من در عین
نقصان محصول ترکیب شیخ مرید شاکییه دیر سنک حالک لطیفدر اما بنی کور که
جمیعنک حسن ظنی بنم حقمده کمالده در و کمالمده در اما حال بوکه بن عین نقصانده یم
ومن در عین نقصان عبارتنی مصنف کلامیدر دیین ناقص طبعمش عفا الله عنه
بیت کرانها که میکفتمی کردمی ۞ نکوسیرت و پارسا مردمی انها اقوالدن عبارتدر
که حرف بیان میکفتمی معلوم اولدکه کفت فعلینک اولنده می و آخرنده یا ادات حکایه
لردر علی کل حال تکرار تاکید افاده ایدر کردمی یا حرف حکایه نکو سیرت وصف
ترکیبیدر ایو خولو دیمکدر پارسامرد تقدیری مرد پارسادر ضرورت وزن و قافیه
ایچون تقدیم و تاخیر ارتکاب قلندی مردمی یاسی حرف حکایه در محصول بیت
اکر اول نسنه لری کیم سویلردم یعنی خلقه پند یوزندن سویلدکلرومی ایلیه ایدم
یعنی عمله کتوردیدم ایو خویلو کیمسنه ومرد عابد و زاهد اولوردم حاصلی افعالم
اقوالمه مطابق اولسه عباد و زهاددن اولوردم بو بیت مذکور شیخک جانبندندر
مردمی یرینه بودمی یازنلر صحیح نسخه لره مخالف یازدقلرندن غیری قافیه ده خطا
ایلمشلر پارسامردمی پارسا مرد ایدم دیمکدر پس معناسی پارسا مرد بودمی در دیبی
بی وجه سویلمشلر بیت عربی • اِنّی لَمُسْتَتِرٌ مِنْ عَیْنِ جِیْرَانِی ۞ وَاللهُ یَعْلَمُ اِسْرَارِی وَاِعْلَانِی

رد مروری • وشمعی

رد ابن سید علی • وسروری • وشمعی

رد سروری

رد ابن سید علی • وسروری • رد شمعی

انيّ يا ضمير متصل محلاً منصوب اسم انّ لمستترلام حرف تاكيد مستترا اسم فاعلدر
انفعال بابندن لفظا مرفوع خبر انّ من حرف جر مستتره متعلق عين مجرور در من ايله
مضاف در جيرانكه جارك جمعيدر قوكشيلر ديمكدر اصلي جوران ايدي ميزان كبي واوي يايه
اعلال اولدي اسرار همزه نك فتحيله سرك جمعيدر وكسريله مصدردر افعال بابندن كيزلمك
معناسنه اعلان بويله در علمي دن كه اشكاره ديمكدر محصول بيت بن تحقيق قوكشيلر
كوزيندن كيزلويم يعني احوالمه واقف ومطلع دكللردر اما خداي ذو الجلال بنم
كيزلولرم وآشكاره لرم وياكيزلدكيم وآشكاره ايلديكم يعني احوال ظاهر وباطنمه
مطلعدر حاصلي علام الغيوبدر اكا نسبت كيزلو يوق بلكه بيزه كوره در قطعه
دربسته بروي خود ز مردم تا عيب نكسترند ما را بو قطعه عربي بيتك ترجمه سي
شكليدر دربسته نك مقدم مفعول صريحيدر بروي خود ز مردم غير صريحلري بروي
خود باحرف صلا واضافت لاميه در تقديري دربسته ايم درما قرينه سيله تاحرف تعليل
عيب نكسترندك مقدم مفعولي نكسترند فعل نفي استقبال جمع غايب دوشه ميه لر
يعني مطلع اولوب افشا ايليميه لر ديمكدر ما را راادات تخصيص بيزوم ديمكدر محصول
بيت اوستومزه ويوزومزه خلق عالمدن قپويي بغلمشز يعني مردمدن عيبمزي كيزلمشز
تاكم عيبمزي دوشه ميه لر يعني واقف اولوب فاش ايليميه لر دربسته چه سود عالم
الغيب تا داناي نهان وآشكارا دربسته تقديري دربسته شدن در عالم الغيب
اسم فاعلك مفعولينه اضافتيدر ومصراع ثانيه مرهون داناي نهان اسم فاعلك
مفعولينه اضافتيدر وخبر مبتدا درسين وتانقديريله تتكه خبر ده قاعده در
تقديري داناي نهانست در آشكارا نهانه معطوف آشكارا وآشكاره وآشكار بر معنايه
در كيزلو مقابلي يعني واضح محصول بيت قپو بغلو اولمق نه فايده كه غايب بيلجي الله
كيزلي وآشكارا بيلري بيلجيدر يعني اكا هيچ برنسنه كيزلو يوق هب آشكاره در بلكه
كيزلو ديديكمز بيزه كوره در عالم الغيب كند مصراعنه مصروفدر ديدي معناسنه
كند وبيلورانجق حكايت كله كردم بيش يكي از مشايخ كه فلان در حق من كواهي
داده است بفساد كفت بصلاحش خجل كن كله كاف عجمك كسريله شكايت ديمكدر
كه حرف بيان كواه كاف عجمك ضميله شاهد ديمكدر طانق معناسنه وياحرف مصدر فساد

رد شمعی

باحرف صلا بصلاحش باحرف مصاحبت صلاح نقيض فساد در خجل صفت مشبهه
درا وتانغي معناسنه محصول تركيب مشايخدن برينك قتنده شكايت ايلدم كه فلان
كمسنه بنم حقمده فساده شهادت ويرمشدر ديديكه صلاحله آني شرمنده ايله يعني صلاح اوزره
اول تاكم حقكده فاسد سوز سويلمكه قادر اولميه نظم تو نيكو روش باش تا بدسكال
بنقص تو كفتن نيابد مجال نيكوروش وصف تركيبيدر ايو يوريشلو معناسنه روش
اسم مصدردر يوروميش معناسنه باش فعل امر مفرد مخاطب اول ديمكدر باشيدندن
تاحرف تعليل بدسكال وصف تركيبيدر سكاليدندن سينك فتحي وكسريله صانمق معناسنه
بدسكال يرامازصانجي دشمن معناسنه باحرف صلا نقص مصدردر نقصان معناسنه
تو به اضافتي مصدرك مفعولينه در وكفتنك مقدم مفعولي نيابد فعل نفي مستقبل
فاعلي مخنده بدسكاله راجع ضمير ومجال مفعولي محصول بيت سن ايو يوريشلو اول
تاكم يرامازصانجي دشمن سنك نقصانك سويلمكه مجال بوليميه يعني سن صلاح وتقوي
اوزره اول تاكم بدانديش سنك ذمك ايلمكه ظفر بوليميه چو آهنك بربط بود مستقيم
كي از دست مطرب خورد كوشمال چو ادات تعليل اهنك يرلنغ وساز آوازي بربط
قوبوزكي نجي ديمكدر خورد فعل مضارع مفرد غايب يبر ديمكدر اكل ايدر معناسنه كوشمال
وصف تركيبيدر قولق اووجي معناسنه اما استعماللرده قولق بورمق معناسنه در حاصلي
تاديبدن كنايت ايدرلر بوندن بورغوجي بورمق معناسنه در محصول بيت بو بيت سابقه
مقام تعليلده در چونكه قوبوز آوازي ودوزني مستقيم اوله يعني پرده سي راست اوله
مطرب الندن نجي كوشمال يير يعني آوازي سازا ولنجه مطرب بورغوسين بورمز بو ايكي
بيته رباعي ديلر احوالا وزاندن بي خبرا يمش حكايت يكي را از مشايخ شام پرسيدند
كه حقيقت تصوف چيست كفت پيش ازين طائفه بودند در جهان پراكنده
بصورت وبمعني جمع وامروز قومي اند بظاهر جمع وبباطن پريشان طايفه ء ياحرف
وحدت وهمزه حرف توسل همزه يه حرف وحدت ديمك غلط سويلمش پراكنده كاف عجمك فتحيله
طاغنيق ديمكدر بصورت باحرف ظرف يعني باسيله بويله در امروز بوكون ديمكدر قومي
ياحرف وحدت واندا ستك جمعيدر بظاهر وبباطن باللرده ظرف ايچوندر پريشان پراكنده
كبي طاغنيق معناسنه در محصول تركيب شام مشايخندن برينه سؤال ايلديلر كه حقيقت تصوف

رد ابن سيلع وسروري
وشمعي

رد شمعي

ندر دیدی بو ندن اول جهانده بر طائفه وار ایمش صورتده پراکنده ومعناده جمع یعنی
ظاهرلری زی عوامده و باطنلری زهد وتقوا ایله آراسته ایدی حاصلی ظاهرلری
دوزوب قوشمغه مقید دکللر ایمش اما درونلری نور معرفت ایله مملو اولوب جمعیت
خاطره مالك لر ایمش معلوم اوله که اك اول صوفیلر ایچون خانقاه بنیاد ایلین شام شریف
ویره یقننده رمله شهرینده امرای نصارادن بر امیر در نتکه حضرت مولانا جامی نفحات
انسده تحقیق بیورمشدر پس بو ندن طائفه یه بودند درجهان پراکنده در پراکنده جهان
لفظینه قید اکلیوب علتیتی بیان ایدوب دیمش زیرا زمان سابقده صومعه صوفیه
یوق ایدی بلکه اك اول رمله ده امرادن بر امیر بنیاد ایلدی دینی عجب کج رفتار ایمش ردس وری
نعوذ بالله **قطعه. چو هر ساعت از تو بجایی رود دل ٭ بتنهایی اندر صفایی نبینی**
بجایی با حرف صله ویا حرف وحدت با حرف ظرف تنها یا کلمه ویا حرف مصدر دانددر
معنای ظرفیتی تاکید ایدر یعنی با متضمن اولدوغی ظرفیتی نته که مکرر بیان اولنمشدر
صفایی یا حرف تنکیر نبینی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب کورمزسك دیمکدر محصول بیت
چونکه هر دم وهر ساعت کوکلك سندن بر یره کیدر یعنی کوکلوکی که عوایق وعلایق
دنیویه ایله مشوش وپریشان ایلیه سك تنهالقده یعنی خلوت وعزلتده جمعیت خاطر
ترلغله صفا کورمزسك حاصلی سنك صفاك جمعیت خاطرله در کوکسه خلوتده اول
کوکسه کثرتده **کرت مال وجاهست وزرع وتجارت. چو دل با خدایست خلوت
نشینی** جاه منصب زرع اکین خلوت نشین وصف ترکیبی ویا ضمیر خطاب بو بیت
بیت سابقی تنویر ایدر محصول بیت اکر سنك مال ومنصبك و زراعت وتجارتك وار ایسه
یعنی ظاهرا بونلره مقید ایسك چونکه کوکلك خدا ایله در خلوت نشین سك یعنی هر نه که
ایتدیسك وهر نیه که مشغول اولسك کوکلك خدا ایله اولنجه حاصلی ماسوا یه تعلقك
اولمینجه سکا ضرر ایلمز بلکه کثرتده وحدت ایلرسك **حکایت یاد دارم که شبی
در کاروان همه شب رفته بودیم وسحر در کنار بیشه خفته شوریده که درآن سفر
همراه ما بود نعره برد وراه بیابان کرفت ویکنفس آرام نیافت چون روز شد کفتمش
این چه حالتست کفت بلبلانرا دیدم که بنالش درآمده بودند از درخت وکبکان
از کوه وغوکان از آب وبهایم از بیشه اندیشه کردم که مروت نباشد همه در تسبیح رفته**

و

ومن بغفلت خفته یاد دارم یاد مده در یعنی خاطرمده در دیمکدر که حرف بیان شبی
یا حرف وحدت در کاروانی بر کاروان ایچنده یعنی ارالوینده بیشه عربیده مشته معنا
در عجم میشه در ویا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه حرف وحدتدر دیین غلط سویلمش ردسخه
خفته یاتمش واویومش دیمکدر شوریده عشقدن براثری اولان کیمسه یه دیرلر ویا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل بر شوریده شخص دیمکدر که حرف رابط صفت نعره یا حرف ردسخه
وحدت وهمزه حرف توسل شوریده نك همزه لری یعنی وحدت ایچون طوتان بیخبر ایمش
نالش اسم مصدردر ایکلیش معناسنه یعنی فریاد وفغان کبکان کبکك جمعیدر کلك
دیمکدر غوکان غوکك جمعیدر قورباغه لر دیمکدر بهایم بهیمه نك جمعیدر جاد یا حیوان
معناسنه عربیدر در تسبیح رفته تقدیری در تسبیح رفته باشند در یعنی تسبیحه طالمش وکتمش
اوله لر محصول ترکیب یاد مده در که بر کیجه بتون کیجه بر کاروان ایچنده کیتمش ایدوك وسحر وقتنده
بر مشه کنارنده یاتمش واویومش ایدوك بر شوریده کیمسنه که او سفرده بزم ایله بولنمش
ایدی بر نعره اوردی وبیابان یولنی طوتدی یعنی بیابانه کیتدی وبر نفس وبر ساعت آرام
وقرار ایلمدی چونکه صباح اولدی اول شوریده یه دیدم بو نه حالتدر که سنده ظاهر
اولدی شوریده ایتدی بلبللری کوردم ایدی که اغاجلردن فریاد وفغانه کلمشلر ایدی
یعنی لسان حال ایله خدانك تسبیحنه مشغول اولمشلر ایدی وکلکلر طاغدن وقورباغه لر
صودن وحیوانات مشه دن فکر ایلدم که مروت دکلدر که کلی اشیا خدانك تسبیحنه
مشغول اوله لر وبن خواب غفلتده اوله یم بالخصوص که بن اکرم واشرف مخلوقات و
خدایه تعبد ومحبت ایچون خلق اولنمشم **قطعه دوش مرغی بصبح مینالید ٭ عقل
وصبرم ببرد طاقت وهوش** دوش دون کیجه مرغی یا حرف وحدت بصبح باجایز
در که حرف ظرف اوله وجایزدر که حرف انتها اوله یعنی صبحه دك محصول بیت دون کیجه
بر مرغ صباح وقتنده ویا صباحه دك ایکلدی یعنی ناله وفغان ایدردی عقل وصبر
وطاقت وهوشمی ایلتدی یعنی ناله سی بنی مدهوش ایلدی **یکی از دوستان مخلص را
مکر آواز من رسید بکوش** دوستان مخلص بیانیه و را حرف تخصیص مکر کاه معناسنه
در آواز من لامیه بکوش با حرف صله محصول بیت مخلص دوستلرك برینك قولاغینه
مکر بنم آوازم ایرشدی یعنی احبادن برینك کوشنه بنم فریاد ونالم واصل اولدی

مرآد حضرت شیخدر دکفت باور نداشتم که ترا ز بانك مرغی چنین کند مدهوش
معلوم اوله که لفظ باور کردن و داشتن و بونلرك مشتقاتیله استعمالی محتاجدر که معنا
افاده ایلیه باور نداشتم ایناغمدم دیمکدر که حرف بیان ترا سیبی بانك مرغ لامیه و یا حرف
وحدت مدهوش متحیر معناسنه در محصول بیت محب مخلص دیدی اینانمادم که سنی
بر مرغك آوازی بو مرتبه مدهوش و متحیر ایلیه یعنی بر قوشك آوازی سنی بو یله بی اختیار
ایلیه که راه بیابانه دوشوب کیده سك تصدیق ایدمم کفتم این شرط آدمیت نیست
مرغ بتسبیح خوان و من خاموش شرط آدمیت لامیه آدمیتده یا و تا ادات مصدردر
مرغ مبتدا و تسبیح خوان وصف ترکیبی خبر مبتدا واو حرف حال و من مبتدا و خاموش خبری
تقدیری کلام مرغ تسبیح خوان باشند و من خاموش باشم شرط فارسیده لازم معناسنه
مستعملدر دیدی افترا ایلمش محصول بیت محب مخلصك جوابنده بویوردیدم بو آدملك
شرطی دکلدر که مرغ تسبیح خوان اوله و بن خاموش اولام یعنی بن عبادت و طاعت ایچون
مخلوق اولوب تسبیح و تهلیلدن خالی اولام و مرغ بی عقل و ادراك اولوب مسبح اوله
بو انسانیت شرطی دکلدر بو قطعه شیخك حسب حالیدر مذکور شویله که نك حسب
حالی دکلدر دیدی بس حضرت شیخ انك حالنی بیان ایلدیکندن غافل ایمشدیمك اولور
بو خود فاسد در حکایت وقتی در سفر حجاز طایفهٔ جوانان صاحب دل همدم من
بودند و همقدم وقتها زمزمهٔ کردندی و بیتی چند محققانه بکفتندی و عابدی در
سبیل منکر حال درویشان بود و بیخبر از درد ایشان تا برسیدیم بنخیل بنی هلال کودکی
سیاه از حی عرب بدر آمد و آوازی برآورد که مرغ از هوا در آورد دیدی اشتر عابد
را دیدم که برقص برآمد و عابد را بینداخت و راه بیابان کرفت کفتم ای شیخ در حیوانی
اثر کرد و ترا اثری کند وقتی یا حرف وحدت سفر حجاز لامیه مراد مکه در طایفهٔ جوانان
بیانیه جوانلر بولوکی دیمکدر صاحب اضافتده بوله در صاحبك دله اضافتی جایزدر همدم
اضافتده همدم همنفس یعنی مصاحب همقدم ایاقداش یعنی یولداش وقتها جمع وقت
کاه کاه دیمکدر زمزمه کوکلدن کوکلدن آوازی بوندن مراد مطلق آوازدر و یا حرف تنکیر
وهمزه حرف توسل کردندی یا حرف حکایه ایلرلردی دیمکدر بیتی یا حرف وحدت
چندینچه دیمکدر محققانه محقق اسم مفعولدر تفعیل بابندن والف ونون وهاء دسمی

نسبت

نسبت و لیاقت معناسنی افاده ایدر حاصلی توحیدانه دیمکدر بکفتندی یا حرف حکایه
عابدی یا حرف وحدت سبیل یول منکر حال اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر درویشانه
اضافت لامیه در درد ایشان دخی بویله در تا حرف انتها یا حرف صله نخیل لغتده خرما اوزدیکی
دیرلر اما بونده بر بیرك اسمیدرکه کوفه دن اون اوچنجی منزلدر اندن مدینهٔ منوره یه دورت
قوناق قالور اصل نخیل بحیی بن بنی هلالدر حذف و ایصال طریقیله نخیل بنی هلال واقع اولمش
نخیل یرینه حی یازان جمیع نسخه لره مخالف یازمش کودك کاف عربینك ضمی و سکون واو و دال
فتحی و کاف عربیله اوغلان دیمکدر صبی معناسنه و یا حرف وحدت حی عرب لامیه عرب قبیله سی
دیمکدر بدر آمد چیقدی دیمکدر آوازی یا حرف وحدت برآورد چیقاردی دیمکدر یعنی بر صدا
ایلدی که دده آورد ایندردی دیمکدر یعنی اوچار قوشی یره ایندردی محصول ترکیب بر وقت
سفر حجازده صاحب دل جوانلر بلوکی یعنی بر قاچ صاحب دل جوان بنمله همدم و همقدم ایدیلر یعنی
مصاحب یولداشلرم ایدیلر کاه کاه بو جوانلر زمزمه ایدرلردی یعنی تغنی و ترنمات ایدر
لردی و برنیچه محققانه و توحیدانه بیتلر اوقورلردی درویشلرك حاللرینه منکر بولدر بر
عابد وار یدی انلرك دردندن بیخبر یعنی اهل حال دکل ایدی بو حال اوزره یوله کیدرکن
نخیل بنی هلاله ایردیکمزده بر قاره اوغلان عرب قبیله سندن طشره چیقدی و بر آواز قالدردی
که قوشی هوادن ایندردی یعنی بر موثر آواز که طیوری یره دوشوردی حاصلی
اوجمعدن الیقوردی عابدك دوه سنی کوردم که رقصه کلدی و عابدی اوستندن یره
دوشوردی و بیابان یولینی طوتدی یعنی صحرایه کتدی بویله اولنجه دیدم ای شیخ بر حیوانه
خوب آواز تاثیر ایلدی و سکا تاثیر ایلمدی یعنی یولده بوندن کلنجه بو قدر اصوات طیبه
دکلدک و سکا هیچ تاثیر ایلمدی نه عجب شدید القلب ایمش سك نظم دانی چه کفت مرا
آن بلبل سحری ؟ تو خود چه آدمی کز عشق بیخبری دانی فعل مضارع مفرد مخاطب
استفهامی متضمن بلبل سحری بیانیه وزن ایچون اصلی کبی اوقونور مدیله خود ادات تاکید
آدمی یاء اولکی حرف نسبت و ثانی ضمیر خطاب کز که حرف بیان بیخبری یا ضمیر خطاب
محصول بیت بیلورمیسك اول سحر بلبلی بکا نه دیدی یعنی بکا سویلدی و کیمی بیلورمیسك
دیدی بکا سن نه آدمیسك که عشقدن بیخبر سك یعنی بکا بویله خطاب ایلدی حاصلی
عشقدن بی بهره اولان انسان دکل دیمکدر بعض نسخه ده مرا ن دوشمش را دن صکره

الفقر دیبن کیمه مسکین زیاده ناموزون ایمش اشتر بشعر عرب درحالتست وطرب
کرذوق نیست ترا کج طبع جانوری بشعر عرب باحرف مصاحبت واضافت لامیه
حالتدن مراد شوق وذوقدر وطرب شنلك کج کاف عربك فتحی وجیم عربله اکری دیمکدر
کژده دیرلر کاف عربك فتحی وزاء عجمله بسج کج سهوله واقعدر زیرا کج کبره جه دیرلر
ایکی وجهله سهو ایلمشلر کج کژه مرادف اولدوغنی بیلمدکلری برسببدر کج کیجه دیدکلری
زیرا کیوج کج دکاف عجمله عربله دکل حاصلی بونلر بومقدار بضاعتله کلستان کبی کتابك ترجمه
اقدام ایلمك زیاده جنوندر عفا الله عنهما کج طبع وصف ترکیبیدر اکری طبعلو دیمکدر
جانور جانلو دیمکدر و یا ضمیر خطاب محصول بیت اشتر عرب شعریله حالت طربده در
یعنی ذوق وشوق وصفاده در اکر سنك اشعار واصوات طیبه دن ذوق وشوقك
یوغیسه اکری طبعلو جانورسك یعنی دوه دن دون دنی برحیوان سك معلوم اوله
دیار عربده دوه جیلر سفرلرده دوه لریا نجه برنوع صوت ایدرلرکه آکا حدی
دیرلر ودوه لر حدایی اشتمکله زیاده سرعت وجلادت ایدرلر پس شیخك درحالتست
وطرب بیوردوغی بوحالتی نه اشارتدر معلوم اوله که مذکور نظمك بحری بحر بسیط
دیرلر که عربه مخصوصدر وعجم بوبحرده شعر سویلمز لیکن حضرت شیخ التزام ایلمشدرکه
کلستانده جمیع بحوری اجرا ایلیه وبو بحرك اصلی مستفعلن فاعلن مستفعلن فاعلن
لیکن بوندن فاعلن مخبون مستعملدر یعنی ایکنجی ساکنی که الفدر محذوفدر پس نقطیعی
بویله در دانی جه کف مستفعلن تمر فعلن آن بلبلی مستفعلن بحری فعلن وقس الباقیه
علیه بوبیتلره رباعی دینلور رباعی نه وجهله اولدوغنی بیلمزلر ایمش بیت شتر راچو
شور وطرب درسرست ٭ اکر آدمی را نباشد خرست شتر را ادات تخصیص
شترك محصول بیت چونکه شترك شور وطرب باشندر یعنی باشنده سودا وهوا
وار اکر آدمینك اولمزایسه خردر یعنی عشق وشوق اهلی اولمیان خردر زیرا اخرخس
حیواناتدندر بیت وَعِنْدَ هُبُوبِ النَّاشِرَاتِ عَلَى الْحِمَى ٭ تَمِيلُ غُصُونُ الْبَانِ لَا الْحَجَرُ
الصَّلْدُ هُبُوب مصدردر دخول وزنی اوزره مضاعفدر دیلی اسمك معناسینی متعلقدر
ناشراته اضافتی لامیه در ناشرات ریاح معناسنه دریللر دیمکدر علی هبوبه
حمی حانك کسری ومیمك فتحیله جایکه دواردن قورودلر تقدیرکا مجروردر علی ایله متعلق

فعل مضارع

دداوسدعلی

ددابن سید علی وسروری

ددابن سید علی وسروری وشمعی

فعل مضارع مفرد مؤنث غائبه اجوف یائی ضرب بابندن میل ایدر صالینور
غصون غصنك جمعیدر دالّر وبوداقلر دیمکدر بانه اضافتی لامیه در بان
صورقون اغاجی لا حرف نفی صلد صادك فتحی ولامك سکونیله صفت مشبهه در
قتی معناسنه صفت حجردر محصول بیت یللر قوری وجایر وحمی اوزره اسدوکی
حینده بان اغاجینك تازه داللری وقدانلری صالینور قتی طاش صالنمز حاصلی
اصوات طیبه دن والحان نفیسه دن عقل سلیم وطبع مستقیم صاحبی لذتلنور یابس
طبیعتلر دکل مثنوی بذکرش هرچه بینی درخروشست ٭ دلی داند درین معنی
که کوش است باحرف مصاحبت ذکر ذالك کسریله دیل ایله اکمغه دیرلر وضمیله کوکل
ایله مصدر دل مفعولیه اضافتیدر شین ضمیر دیلدن مذکور اولان خدایه راجعدر
خروش خانك وراءنك ضمه لریله لغتده جوقرامقدر اما بوندن صیت وصدادن
کنایتدر دلی یا حرف وحدتدر در حرف ظرف واین اسم اشارتدر خروش وبا
ذکره معنی داندك مفعولیدرکه حرف رابط صفت محصول بیت هرنسنه که عالمده
کورسك اللهك ذکریله خروش وجوشده در یعنی جمیع اشیا ذکرینه مشغولدر
بوخروشده وذکرده معنایی برکوکل بیلورکه سرتاسر قولاقدر حاصلی هرشی
خدانك ذکرینه مشغول اولدوغنی کوزی وقولاغی آچق اولانلر بیلور امحق
غافللر بومعنادن اکاه دکللر نه بلبل برکلش تسبیح خوانیست ٭ که هرخاری
بتسبیحش زبانیست کلش شین خدایه ویا بلبله راجعدر تسبیح خوان وصف ترکیبیدر
نعت خوان وعشرخوان کبی تسبیح اوقویجی دیمکدر ویا حرف تنکیرکه بوندن معنای
اخراب افاده ایدر خاری یا حرف وحدت باحرف مصاحبت ویا حرف ظرف
زبانی یا حرف وحدت محصول بیت یالکز بلبل کل اوزره خدانك تسبیح خوانی
دکلدر بلکه هر بر دیکن اللهك تسبیحنه بر دیلدر حضرت شیخ خاری زبانه بلبله
تشبیه ایلمش زیرا طیور جنسینك دیللری شیوه دیده بلبل وکل وخار جمعی مراعات
نظیر قبیلندندر بونلرك اجتماعی صنایع شعریه اقسامندندر دیو اسم ضعیفنی
تعیین ایلمبی ظاهردرکه نه صنعت اولدوغنی بیلمزلر ایمش حکایت یکی را از ملوك
مدت عمر سپری شد وقایم مقامی نداشت وصیت کرد که بامدادان نخستین کسی که

دد سروری

از درشهر در آید تاج پادشاهی بسر وی نهید وتفویض مملکت بدو کنید سپری شد سینك و باء عجمك ضمه‌لریله وسینك کسری و باء عجمك فتحه‌لریله لغتده دوکنمك معناسنه سپری شد دوکندی دیمکدر اما تمام اولدی معناسنه‌در ولر قائم مقام لامیه‌دردر و یا حرف وحدت نخستین یا حرف نسبت ونون حرف تأکیدکیی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت در آید ایچرو کیره دیمکدر بر حرف استعلاسر وی لامیه نهید فعل امر جمع مخاطب قوك دیمکدر وضع ایلك معناسنه بعض نسخه‌ده نهند دوشمش یا یرینه نونله یعنی فعل امر جمع غایب صیغه‌سیله ولکل وجهة قوسونلر دیمکدر تفویض مملکت مصدرك مفعولنه اضافتیدر بدو باء دیمکدر همزه دال ابدال المنادی کندی کنید ویا کنند نهیدکبی ایکی وجه متحملدر محصول ترکیب ملوکدن برینك مدت عمری دوکندی یعنی عمری آخر اولدی و قائم مقامی یوق ایدی وصیت ایلدی که اولدوکیمك ایرتسی اول برکیمسه که شهر قپوسندن ایچرو کیره پادشاهه منسوب تاجی آنك باشینه قوك ویا قوسونلر و مملکتنی اکا تفویض ایلك ویا ایلسونلر اتفاقا اول کسی که از در شهر در آمد گدایی بود که در همه عمر لقمه لقمه اندوختی وخرقه برخرقه دوختی ارکان دولت واعیان حضرت وصیت ملك رابجای آوردند وملك وخزائن بدو ارزانی داشتند درویش مدتی مملکت راند گدای یا حرف وحدت که حرف رابط صفت اندوختی یا حرف حکایت قزانوردی یعنی دیلنوردی خرقه برخرقه یمه اوزرینه دوختی یا حرف حکایت دیکردی یعنی دیلنجی جنبند برکیمه ایدی ارزانی لایق داشتند طوتدیلر یعنی لایق کوردیلر محصول ترکیب اتفاقا اول برکیمسه که شهرك قپوسندن ایچرو کیردی بر دیلنجی ایدی که لقمه لقمه قزانوردی یعنی دیلنوردی ویمه اوزره دیکردی یعنی یاماردی ارکان دولت واعیان حضرت پادشاهك وصیتنی یرینه کتوردیلر وملك وخزینه‌لری آکا تسلیم وتفویض ایلدیلر درویش بر زمان ملك سوردی تا بعضی از امرای دولت کردن از اطاعت او بپیچانیدند وملوك دیار از هر طرف بمنازعت برخاستند وبمقاومت لشکر آراستند فی الجمله سپاه ورعیت بهم بر آمدند وبرخی از بلاد از قبضه تصرف او بدر رفت تا حرف انتها ویا حرف تعلیل بعضی یا حرف وحدت برخ بعض یعنی برنجکسه امرا امیرك جمعیدر یعنی بکلر دولته اضافت لامیه کردن بیون طاعت اطاعت معناسنه‌در بپیچانید فعل ماضی جمع غایب الف ونون ادات تعدیه‌در دوندردیلر بمنازعت با حرف صله منازعت چکشمك با کنه حرف

صله مقاومت مقابله ومقاتله معناسنه‌در بهم بر آمدند قرشدیلر وبجغنوردومضطرب اولدیلر حاصلی اضطرابه دوشدیلر باخود عاصی اولان بکلرك سپاه ورعیتی جمع اولوب متفق اولدیلر وبرخی بعض دیمکدر بلاد بلدك جمعیدر شهرلر دیمکدر قبضه تصرف بیانیه قبضه بوندن الوآوج معناسنه‌در اوبه اضافت لامیه‌در بدر رفت چیقدی دیمکدر محصول ترکیب درویش سلطنت سوردی تا امرای دولتك بعضیسی اکا اطاعتدن بیون دوندردی باحتی امرای دولتك بعضیسی اکا اطاعتدن بیون دوندردیلر یعنی یوز چویردیلر بعض نسخه‌ده ازمتابعت اودوشمش یعنی پادشاهلغه قبول ایلمیوب عاصی اولدیلر وغیر ممالکك پادشاهلری هرجانبدن منازعه‌یه قالقدیلر ومقابله ومقاتله‌یه عسکر ترتیب ایلدیلر حاصلی درویشه جنکه مهیا اولدیلر حاصل کلام اطراف پادشاهلرینك سپاه وعسکری جمع ومتفق اولدیلر ویا کندونك سپاه ورعیتی یاد عسکره تحمل ایده میوب مضطرب ومضطر اولدیلر وبعضی مملکت قبضه تصرفندن چیقدی درویش ازین واقعه خسته خاطر همی بود تا یکی از دوستان قدیمش که در حالت درویشی قرین او بود از سفر باز آمد واورادر چنان مرتبه دید وکفت منت خدا را عز وجل که بخت بلندت یاوری کرد واقبال رهبری تا کلت از خار وخارت از پای بر آمد وبدین پایه رسیدی همی ها حرف تأکید تا حرف انتها دوستان قدیم بیانیه که حرف رابط صفت بخت بلند بیانیه وتا ضمیر خطاب یاور یاردیمجی دیمکدر معاون معناسنه ویا حرف مصدر تا حرف تعلیل کلت از خار کلك دیکندن چیقدی یعنی دیلنجیلك اضطرابندن سلطنت ذوقنه واصل اولدك دیکنده ایاغکدن چیقدی یعنی هر وجهله فراغت خاطر الویردی محصول ترکیب درویش مذکور واقعه‌دن خسته خاطر ایدی تاکیم قدیم دوستلرندن بریسی که درویشلك حالتنده اکا قرین ویولداش ایدی سفردن کلدی وآنی بو بخلیل مرتبه‌ده کوردی ودیدی منت خدانك عز وجل که بخت بلندك وطالع میمونك معین وظهیرك اولدی واقبال ودولت دلیلك تاکلك دیکندن ودیکن ایاغکدن چیقدی یعنی فقیرلك ودیلنجیلك اضطرابندن خلاص بولدك وبو عالی مرتبه‌یه واصل اولدك إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا عسر زحمت ومشقته دیرلر ویسر اسانلیغه وخضوره یعنی تحقیق عسرله یسر مقرردر یعنی جفایه صبر ایدن ایرر وفایه یعنی بوقدرکه فقر چکدك اول واسطه ایله خدا سنی

غایت غنایه ایصال ایلدی بیت شکوفه کاه شکفتست وکاه خوشیده ٭ درخت
وقت برهنست وکاه پوشیده شکوفه مطلقا چچکدر شکفتست اصلنده شکفته است
در ضرورت وزن ایچون حذف وایصال واقع اولمشدر آچلمش دیمکدر خوشیده ماضیدن
فهم دقورمش وبورشمش وصولمش دیمکدر برهنست بوده اصلنده برهنه است درکه حذف
وایصال طریقیله برهنست اولدی پوشیده اورتلمش یعنی یپراغیله مستور اولمش در وبیتده
تمثیل بودر محصول بیت چچک کاه تازه آچلمش اولوردر وکاه پژمرده وصولمش اولوردر کاه
تازه وکاه پژمرده اولور آغاج کاه یپراقدن چپلاق اولوردر وکاه یپراقله مستور اولور
سن ده نیجه زمان فقر وفاقه چکدک وکیمه منت خدایه که آنک سببیله سلطنته قدم بصدک
خوشیده اسم مفعولدر دیین مفعولیت وفاعلیت معناسینی ادراك ایلمز ایمش شکفته
استك معناسنی آچنجق دیمکله تعبیر ایلین ابوجه اجاما مش کفت ای برادر تعزیتم کن که
جای تهنیت نیست آنکه که تو دیدی غم نانی داشتم وامروز تشویش جهان تعزیت مصیبت
وقتنده برکسه یه صبر ویرمکدر تسلیه غم اکلمور صبر معناسنه تهنیت مبارك باد معناسنه
در غم نانی لامیه ویا حرف وحدت تشویش جهان مصدرك مفعولنه اضافتیدر وجرف نافیه
تنکیر محصول ترکیب دردویش شاه رفیقنه دیدی ای یادینی تعزیه ایله زیرا تهنیت یری دکل
اول وقت که سن بنی کوردك ایدی بر اتمك غمنی چکردم انجق یعنی بو غادم قیدی وارایدی
فقد اما بوکون دنیا غمینی یعنی رعیت وعسکر وغیرنیك قیودینی چکرم بعض نسخه ده جهان
یرینه جان در وتشویش جهانیده اولان یا وحدت ونسبت ایچون اولمق جائزدر دیین نسبت
معناسنی بیلمز ایمش مثنوی اکر دنیا نباشد دردمندیم ٭ وکر باشد بمهرش پای بندیم
دنیادن مراد اموال واشغال دردر ذکر محل واراده حال طریقیله بمهرش با حرف صلهدر ومهر بونده
محبت معناسنه در وشین دنیایه راجعدر پای بند ایاق باغینه دیرلر محصول بیت اکر دنیا
اولمزسه فقر وفاقه جهتندن دردمندیز وبیچاره یوز اما اکر اولورسه محبتنه پای بندز
یعنی ایاغمز بغلیدر حاصلی اولدوغی تقدیرجه مهر ومحبتنه کرفتارز بلایی زین جهان
آشوبتر نیست ٭ که رنج خاطرست ارهست ورنیست بلایی یا حرف وحدت زین
ازین دن مخففدر جهاندن مراد دنیادر مذکور معنایه آشوبتر مشوشرك وپریشانرك
دیمکدر زیرا آشفتن وآشوبیدن قرشدرمق وپریشان ایتمك معناسنه در حاصلی

در س وری
در ابن سید علی
در شمعی

تشویشدن

تشویشدن عبارتدر که حرف تعلیل در رنج خاطر لامیه در الم خاطر معناسنه محصول بیت
بو دنیادن مشوشرك بر بلا یوقدر یعنی دنیا تشویش وغصه دن عبارتدر زیرا خاطرك المیدر
اکر وار واکر یوق یعنی وارلغنده رنج والمدر یوقلوغنده حاصلی وارلیغی دنیاده خوف
وبیم وآخرتده حساب وعذاب ویوقلوغی ذلت وهوان ار اکر دن مخففدر ور دو اکر
دن زاید مفرده ازدن مخفف اولدوغی کبی بو تحقیقه انکار ایلیین بو دیاده بهره سی یوق ایمش
قطعه مطلب کر توانکری خواهی ٭ جز قناعت که دولتیست هنی مطلب فعل نهی مفرد
مخاطب طلب ایلمه یعنی ایستمه طلبیدن مشتقدر عربی الفاظه عجم تصرف ایلمه اکا معمول
دیرلر توان قوتدر دیرلر وکر کاف عجمك فتحیله ادات فاعلدر ویا حرف مصدر خواهی فعل
مضارع مفرد مخاطب فعل شرط واقع اولمش ومطلب جزاسی جز غیر معناسنه در ومطلبك
مفعولی که حرف تعلیل در دولتی یا حرف وحدت هنی فعیل فاعل معناسنه در منهضم دیمکدر
محصول بیت اکر توانکرلك دیلرسك یعنی اکا بولك ایسترسك قناعتدن غیری نسنه طلب
ایلمه زیرا آسان منهضم بر دولتدر حاصلی قناعتدن کوا دولت وسعادت اولمز کر غنی
زر بدامن افشاند ٭ تا نظر در ثواب او نکنی غنی فعیلدر فاعل معناسنه غنی مبتدا
وافشاند فعل مضارع مفرد غایب خبری وزر مفعول صریحی وبدامن غیر صریحی وجمله
اسمیه شرطیه تا حرف تنبیه در حرف صله در با معناسنه ثواب او لامیه واو ضمیری غنییه
در ده اولمق جائزدر نکنینك نظر مفعول صریحی ودر ثواب غیر صریحی محصول بیت اکر غنی
کیمسه احسان ویا تصدق طریقیله التونی انکیله بذل ایدوب نثار ایدرسه صاقن آنك
ثوابینه نظر والتفات ایلمیه سك یعنی غنینك ثواب قصد ندویا اندن الدیغك ذره
ثواب ایتلمك قصد ایلمکله حاصلی زری قبول ایلمه هر نوجهله ایسه کز بزرکان شنیده
ام بسیار ٭ صبر درویش به که بذل غنی کز که حرف تعلیل بیت سابقه علتدر وآی
مفرد از دن مخففدر بزرکان الف ونون ادات جمعدر واولولر دیمکدر صبر درویش
مصدرك فاعلینه اضافتیدر به یك دیمکدر که من تفضیلیه معناسنی افاده ایدر بذل
غنی ده مصدرك فاعلینه اضافتیدر محصول بیت غنینك اتکلمالی نثار ایلدیکنه
التفات ایلمه زیرا اکابردن چوق ایشتمیشم که درویشك صبری غنینك بذل ونثارندن
یکدر زیرا درویشه مالیچون حساب وعذاب یوقدر بیت اکر بادیان کند

در کردوری

بهرام کوردی نه نچون پای ملخ باشد زموری معلوم اوله که بهرام توارخده
ایکید دربیسی بهرام چوبین درکه بربهادر کیمسه ایمش بریسیده بهرام کوردرکه برجبار دباشاه
ایمش کوردکات ایچک صفیلرقولاند دیرلر یعنی یبان اشکینه مذکور پادشاه شکارینی تخصیص
ایلدوکی ایچون ادنی ملابسه ایله بهرام کورد دیدیلر حاصلی اندن غیری نسنه آولامزدی
حتی برکون شکارده برکودک آردینه دوشوب کندی کوربر مغاره یه کیردی بوده
اردنجه اندن صکره معلوم اولمدی نیجه اولدوغی حتی اناسی سلاحدارلر جوقداری
اشکینده هلاک ایلدی که اوغلومی نیجه ایلدیکز دیو بهرامک مذکور قصه سنه خیام
اشارت ایدوب بیورر رباعی • این قصر که بهرام دروجام گرفت • آهو بچه کرد و
رُوبه ارام گرفت • بهرام که گور میگرفتی همه عمر • بنگر که چه گونه گور بهرام گرفت • کوری
یاحرف وحدت وکورکندک مفعول اولی وبربان تانیسی وبهرام فاعلی نه حرف نفی
چون حرف تشبیه پای ملخ لامیه میمک ولامک فتحه لریله چکرکه دیرکه عرب جراد دیر
موری یاحرف وحدت برقریجه دیکدر محصول بیت اکر بهرام کور برکوری بریان
ایدوب فقرایه بذل ایلسه خدا قتنده برموردن چکرکه ایاغی مقداری دکل زیرا
موره نسبت چکرکه ایاغی چوقدر اما بهرامه نسبت بیک کور جوق دکلدر حاصلی خدا
قتنده اعتبار فقر وصبره در غنایه تکبره دکل حکایت یکی رادوستی بود که عمل
دیوان کردی مدتی اتفاق دیدنش نیفتاد کسی گفت که فلان را دیر شد که ندیدی
گفت من اورا نمی خواهم که بینم قضارا از کسان او یکی حاضر بود گفت چه خطا
کرده است که از دیدن او ملولی گفت خطایی نیست ولی دوست دیوانی را
وقتی توان دید که معزول باشد که حرف رابط صفت عمل دیوان مصدرک مفعولنه
اضافتیدر مدتی یاحرف وحدت اتفاق افتعال بابندن مصدر دروا ضافتی
مصدرک مصدره در دوشمی ضمیر دوست دیوانیه راجعدر نیفتاد واقع اولمدی
دیکدر دیر لغتده گچ معناسنه در اما بونک کبی یرلرده چوق زمان دیکدرکه حرف
بیان ندیدی کورمدک دیکدر گفت فاعلی بکید دردیدی یعنی سویلدی قضارا
ناکهانی واتفاقی دیکدر معناسی قضای الٰهی یه نظر ایله دیمک بی نظر وبی بصر
کسان اولامیه دوستِ دیوانینک کیمسه لرندن دیکدر محصول ترکیب برینک بردوستی

دکوردی

وادیدی

وادیدی که دیوانه خدمت ایدردی یعنی اهل دیوان ایدی برمدت زمان
کورمک اتفاقی واقع اولمدی برکیمسه دیدی چوق زمان اولدی که فلان اهل دیوانی
کورمدک دیدی که بن آنی کورمک استمیم یعنی کورجکم کلمز ناکهانی اهل دیوانک کیمسه
لرندن بری مجلسده حاضرایدی دیدیکه نه خطا ایلمشدرکه آنی کورمکدن ملول و محصو
سک دیدی که خطا بوقدر یعنی برخطا ایشلمدی اما دیوانه متعلق دوستی بروقت کورمک
ممکندرکه معزول اوله زیرا مادامکه عملده در مصالح دیوانه وخدمت اتامه مشغول اولور
لر و دوستلرله مصاحبته فرصت بوله میزلر حاصلی آنی کورمک ایستمدکم بوجهتدندر
غیری معنا ایچون دکلدر قطعه در بزرگی و دار و گیر عمل • ز آشنایان فراغتی دارند
بزرگی یاحرف مصدر دار و گیر و دار طوتمه قابه معناسنه در عمله اضافت لامیه در
فراغتی یاحرف تنکیر حرف مصدر طوتان بیلمز ایمش محصول بیت اکابر کبار وعمل هنگامه و غوغا
سنده یعنی شغل حالتنده آشنالردن فراغتلری اولور یعنی آشنالری یاد ایلمزلر کدنیا
ذوقینه مشغول اولورلر روز درماندگی و معزولی • درد دل پیش دوستان آرند
روز ظرف زمان ما بعدینه اضافتی لامیه درماندن وفرومانده عاجز معناسنه در
وکاف عجم هادن رسمیدن بدل و یا حرف مصدر معزولیده بویله در درد دل لامیه پیش
دوستان ده بویله در آرند فعل مضارع جمع غایب محصول بیت عمله اولدقلرنده بویله
درلر اما عاجزلق و معزوللق کونلرنده کوکللری دردینی دوستلریانینه ایلدلر یعنی اظهار
عجز و شکایت ایدرلر حاصلی دردسرلرینی دوستلره عرض ایدرلر حکایت ابوهریره
صحابه دن برعزیزک کنیتیدر اسمی عبد الرحمن در ابوهریره دیمک کدیجک باباسی دیمکدر
مکر مرحوم کدی جنسنه مایل ایمش برکون حضرت محمد صلی الله تعالی علیه وسلم بونی کوردکده
اسبابندن بوننه کوتوردی سؤال ایدرکه یا عبد الرحمن نه وار اسبابکده بیوردکه کدیدر
یارسول الله حضرت بیوردکه انت ابوهریره یعنی سن ابوهریره سک کدی باباسی دیمکدر
پس بو اسمله مشهور اولدی و سوَردی بو اسمله چاغرلدوغنی تبرکا زیرا اکا بو اسمی حضرت
قودی ابوهریره حضرتی حضرت پیغمبردن بش بیک اوچیوز قرق حدیث شریف
روایت ایلمشدر هر روز بخدمت مصطفی صلی الله علیه وسلم آمدی گفت
یا اباهریره زرنی غبا تزدد حبا یعنی هر روز میا تا محبت زیاده گردد زرنی زیارتک

من المقامات
لا تزر من تحب في كل شهر غير يوم ولا تزده عليه
فاجتلاء الهلال في الشهر يوم ثم لا تنظر العيون اليه

ضمّی ودانك سكونیله فعل امر مفرد مخاطبدر ونون حرف وقایه ویا ضمیر متكلم بنی زیادت
ایله دیمكدر غبا غبنك كسریله كون آشیری دیمكدر تمییزلك ایله منصوبدر تز دز فعل مضارع
مفرد مخاطب در انفعال بابندن جواب امر اولمغله مجزومدر زیاده اولسك دیمكدر حبا
حانك ضمیله محبت معناسنه در تمییزلك ایله منصوبدر محصول حدیث شریف یا ابا هریره
بنی كاه كاه زیادت ایله محبت جهتندن زیاده اولسك یعنی محبتك زیاده اولە حضرت
شیخ معناسیبی بودر یعنی هر كون كلمه تا محبتك زیاده اوله لطیفه صاحب دلی را كفتند
بدین خوبی كه آفتابست نشنیده ایم كه كسی اورا دوست كرفته باشد كفت از برای
آن كه هر روزش میتوان دید مكر در زمستان كه محجوبست ومحبوب محصول تركیب
بر صاحب دله دیدیلر بو كوزللكله كه كونش در هیچ ایشتمدك كه كمسه آنی سومش اوله یعنی
اكا عاشق اولمش اوله صاحب دل دیدی آنكیچون كه هر كون كورمك اولور مكر قیشین كه
محجوب ومحبوبدر زیرا الكثرة المشاهدة قلة الحرمة مشهوردر یعنی زمستانده كاه
قاه یا غوب وكاه بلوده كیروب نا پیدا اولدوغیچون مقبول ومحبوبدر دیمشدرك
ضیادن غیری اسباب جهتندن سنه سبی بو قدر دیبی حسن صاحبلری كونشه تشبیه
ایلدكلرندن آكاه دكل ایمش مسكین قطعه بدیدار مردم شدن عیب نیست ولیكن
نه چندان كه كویند بس باحرف صله دیدار اصلنده وصف تركیبیدر آرنده دیدار معناسنه
تركیب اضافیله صكره كاه یوزده وكاه زیادتده استعمال ایلدیلر بونده زیادت معناسنه
در مردم اضافت مصدرك مفعولنه در شدن بونده آفتن معناسنه در محصول بیت
مردمك زیادتنه وارمق عیب دكلدر زیرا زیادت مستحبدر داما اولقدر چوق وارمه
كه بقیه كلدك دیبیلر واحیانا وار دیمك تقدیریجه چوق اوتورمه كه اوتوردوغكدن
ملول اولهلر اكر خویشتن را ملامت كنی ملامت نباید شنیدن ز كس خویشتن
كندو معناسنه در ورا ادات مفعول كنینك مفعول اولیدر وثانیسی ملامتدر نباید
شنیدن جواب شرط وملامت مفعول صریحی وز كس غیر صریحی جواب شرطی محذوف
اعتبار ایدنلر شرطی بیلودلر ونه جزای محصول بیت اكر كندوكی لوم ایدرسك یعنی
كندوكه بند ایدرسك كیمسه دن لوم وبند ایشتمكه محتاج اولمازسك حكایت یكی دا
از بزركان باد مخالف در شكم بپیچید كرفت وطاقت ضبط آن نداشت بی

اختیار

اختیار ازوی صادر شد كفت ای دوستان مرا دراینچه كردم اختیار نبود و
بزه بر من ننویسند وراحتی بمن رسید شما نیز بكرم معذور دارید باد مخالف
بیانیه بپیچیدن بونده طولاشق وبورلمق دیمكدر بپیچیدن كوفت طولاشدی وبوردلدی
دیمكدر وطاقت ضبط مصدرك مفعولنه اضافتیدر واته اضافت كذ مصدرك
مفعولنه در وطاقت نداشتك مقدم مفعولیدر محصول تركیب اكابردن برینك
قارننده مخالف یل طولاشدی وبورلمغه باشلدی حاصلی قارنی ویوده كبی بوردی وضبطنه
طاقت طوتمادی یعنی ضبط ایده مدی بی اختیار اندن صادر اولدی دیدی ای
دوستلر بنم ایلدوكمده اختیارم یوق ایدی یعنی بندن بی اختیار صادر اولدی وبو
خصوصده بنم اوزریمه بر كناه ده یازمڭلر وبكا راحت ایرشدی یعنی اول ناساز كیتمكله
بكا حضور قلب حاصل اولدی سزده كرمكزله معذور طوتك بعض نسخه ده بزه آن دوشمش
اضافتله مثنوی شكم زندان باد ست ای خردمند ندارد هیچ عاقل باد در بند
شكم مبتدا زندان باد لامیه وخبر مبتدا ندارد دك فاعلی هیچ عاقلدر وباد مفعول صریحی
ودر بند غیر صریحی بند دن مراد حبس وزنداندر محصول بیت شكم بادك زندانیدر
ای عاقل بس بر عاقل باد بند وزندانده طوتماز زیرا ثقلت وضرر ویرر چو باد
اندر شكم بپیچید فرو هل كه باد اندر شكم باریست بر دل بپیچیدك باد مفعول صریحی
واندر شكم غیر صریحی فرو ادات تأكید در هل هانك كسریله فعل امر مفرد مخاطبدر
هلیدندن صالیویرمك معناسنه كه حرف تعلیل باد مبتدا باریست خبری بر دل خبره
متعلق واندر شكم باد دن ویا ضرورت وزنه ایچون اضافتدن مقطوع صفتی
محصول بیت چونكه باد شكمده طولاشه دیورولە یعنی سكا اضطراب ویره صالیویر زیرا
باد شكمده یوردك اوزره یوكدر یعنی ثقلت ویرر حاصلی اكر بادی واكر افشانی همان
الم ویردكده كیدرمك كرك مكوكم حجاب ایدیجك كیمسه اوله اكا ده برچاره یوقدر
تدادبكه مقید اولمق كرك زیرا حكما تأخیرینه اذن ویرمزلر اكرچه حضرت شیخك بو حكایه
سی صورت هزلده در لكن محض نصیحتدر بیت حریف ترش روی ناساز كار
چو خواهد شدن دست پیشش مدار حریف اصطلاحلرینده باده مصاحبینه
دیرلر اما بونده مطلقا مقارن دیمكدر ترش رویه اضافتی بیانیه در ترش رو وصف

ترکیبدر اکثینی صورتلو معناسنه نا ادات نفی سازنکار موافق معناسنه در ناسازکار
ناموافق دیمکدر چو حرف تعلیل خواهد شدن کرك ایستیه دیمکدر دست مدارك مفعول
اولی و بیش تانیثیه و مدار فعل نهی مفرد مخاطب طوتما دیمکدر محصول بیت ناموافق اکثینی
صورتلو حریفه چون کتمك ایستیه الیکی اوکینه طوته یعنی مانع اولمه تو کتسون اللهم اصرف لکن
حاصلی ناسازك صحبتی عذاب درو حدر مصراع • روح را صحبت ناجنس عذابیست
الیم • حکایت • از صحبت یاران دمشقم ملالتی بدید آمده بود سر در بیابان
قدس نهادم و با حیوانات انس گرفتم تا وقتی اسیر قید فرنك شدم در خندق
طرابلیس با جهودانم بکار گل بداشتند تا یکی از روسای حلب که سابقه معرفتی
میان ما بود گذر کرد و مرا بشناخت گفت این چه حالتست و چه گونه گذاری گفتم
صحبت یاران دمشق لامیه لردر ملالتی یا حرف وحدت نوعیه بدید عجم باء عجمله ادر ضم
و دو میلر باء عربله در بیابان در حرف صلهدر با معناسنه قدس اضافت لامیه قدك
مبارك مراددر تا حرف انتها بو حرف انی کوستردکه بیابانده بر مدت اولمش اول وقتی
یا حرف وحدتدر که حرف بیان اسیر قید فرنك لامیه لردر خندق خانك فتحی و نونك
سکونیله معروف طرابلیس اضافتی لامیه طرابلوس آق دکز کنارنده شام نواحیسنده
بر شهرك اسمیدر حصاریده وار شهری و حصاری دریادن بر میل ایراقدر لکن لب
دریاده جا بجا برجلر وارکه دریا جانبنی حفظ ایدر تا یکی بو تاده انتها ایچوندر
و بوندن امتداد فهم اولنور روسا رانك ضمی و همزه و سینك فتحیله لردر رئیسك
جمعیدر حلب اضافت لامیه درکه حرف رابط صفت سابقه یا حرف وحدت و همزه
حرف توسلی تقدیری معرفت سابقه دو بعض نسخه ده سابقه معرفتی واقعدر میانما
لامیه گذاری بونده چکینورسك دیمکدر محصول ترکیب دمشقده اولان یارانك
صحبتندن بکا بر ملامت ظاهر اولدی باشمی قدس بیابانینه قودم و حیوانات
ایله انس طوتدم شول وقته دك که فرنك قیدینه اسیر اولدم و طرابلوس خندقنده
بنی جهودلر له بالچق ایشینه طوتدیلر شول وقته دك که حلب اکابرندن بریسی که
آنکله ارامزده معرفت سابقه وار ایدی ایش ایشلدوکیزه اوغرادی و بنی بیلدی
و دیدی بو نه حالتدر و نیجه چکینورسك دیدم قطعه همی گریختم از مردمان بکوه

و بدشت

و بدشت ٭ که از خدای نبودم بدیگری پرداخت همی ها حرف تاکید میگریختم
حکایت حال ماضی متکلم وحده قچاردم دیمکدر مردماندن مراد انساندر بکوه با حرف
صله که حرف تعلیل نبودم میم معنا جهتندن پرداخت کلمه سنه مقیددر پرداختم نبودم
تقدیرنده محصول بیت انساندن و مردماندن کوه و صحرایه قچاردم زیرا خدادن غیریله
مصاحبت و مقارنتم یوق ایدی یعنی متقرب الی الله اولدوغم ایچون مردمدن نفرت
ایدوب کوه و دشته قچاردم که صحبت و مقارنتم اکا مخصوص اوله فقط حاصلی اغیار
مانع تقرب و صحبتم اولمسون دیو اغیاردن قچاردم بعض شراح دیمش طاغه و صحرایه
قچاردم خدادن غیریه مقارن اولمیام دیو لیکن معنای منطوقی بویله دکلدر فتأمل
مصراع ثانینك معناسینه زیرا حق تعالی حضرتندن غیری برکسنه ایله بکا مصاحبت
و مقارنت اولمدی دیمی حق ادایه مالك اولمامش قیاس کن که چه حالم بود درین
ساعت ٭ که در طویله نامردم بباید ساخت که حرف بیان درین ساعت بو ساعتده
و بو حالده دیمکله که حرف تعلیل طویله نامردم لامیه میم متکلم معناده بباید مفید
در بکا کرك دیمکدر ساخت بونده مصدر معناسنه در راضی و قانع اولمق دیمکدر
محصول بیت قیاس ایله که نه حالم اولور بو دمده و بو ساعتده که ناجنس و نامردلر
ودیزیسنده چکمك و اختلاط ایلمك کرك یعنی بر بلوك جهود ایله طپراق و بالچق
خدمتنده فرنکه اسیر اولان مسلمانك حالی نه اولدوغی معلومدر قیاسیله
احتیاجی حاصلی بونك کبی محنت و عذاب بدیهیاتدندر تعریفه محتاج دکل
بیت • پای در زنجیر پیش دوستان ٭ به که با بیگانگان در بوستان بیگانگان کاف
ثانی هاء رسمیدن بدلدر والف و نون ادات جمعدر محصول بیت دوستلر
قتنده ایاق زنجیرده اولوب محبوس اولمق بیگانه لرله بوستانده اولوب آزاده اولمقدن
یکدر حاصلی دوستلر قتنده محنتده اولمق بیگانه لر و ناجنسلر له راحتده اولمقدن
اگرچه بیگانه لرله راحت مشکلدر بر حالت من رحم آورد و بده دینار از قید
فرنگم خلاص کرد و با خود بحلب برد و دختری داشت در عقد نکاح من آورد
بکابین صد دینار چون مدتی بر آمد دختر بدخوی بود و ستیزه روی و نافرمان
زبان درازی کردن گرفت و عیشم را منغص داشتن چنانکه گفته اند دختری

ابن سیدکی • و سروري

یاحرف وحدت عقد نكاح بیانیه کابین کاف عربیله عقد نكاح ومهر مؤجل دد
بوندن مراد خبردر بدخوی وصف ترکیبیدر ستیزه روی بوده اویله در معاند
دیمکدر بعض نسخه ده نافرمان دوشمش غیر مطیع معناسنه در منفض اسم مفعولدر تفعیل
بابندن مکدر دیمکدر محصول ترکیب مذکوردر بنم مذکور ابتر حالمه رحم کتوردی
واون دیناره قید قرنکدن بنی خلاص ایلدی وکند وایله جلبه ایلتدی بر قیزینی وازگ
آنی بنم عقد نکاحمه کتوردی یعنی بکا نکاح ایلدی یوز التون مهره جونکه بر مدت
مرور ایلدی دختر بدخوی وستیزه روی ایمش وغیر منقاد ومطیع ایمش زبان دراز
ایلمکه باشلدی وبنم عیش وصفامی مکدر قیلماغه شویله که دیمشلر مثنوی زن بد در سرای
مرد نکو هم درین عالمست دوزخ او زن بد بیانیه سرای مرد نکو لامیه وبیانیه در
دوزخ او لامیه ومؤخر مبتدادر درین عالم مقدم خبر محصول بیت ایو کشینک اونده
یرامز عورت بو جهاندن آنک جهنمیدر دنیا اول اوانک جهنمیدر زینهار از قرین
بد زینهار وقنا ربنا عذاب النار زینهار زانک کسری ویا ایله ونونک سکونیله
یاسرده لغتدر منتر کدر ردع وتحذیر واماندن بینتدن بوندن تحذیر واماندن
معنالری ملایمدر قرین بد بیانیه واو حرف ابتدا قنا قافک کسریله فعل امر متکلم
مع غیره در وقایه دن یعنی لفیف مفروقدر ضرب بابندن بیزی صقله دیمکدر
ربنا تقدیری یا ربنا در منادای مضافدر اول جهتدن منصوبدر عذاب
نزع خافض لغله منصوبدر تقدیری عن عذاب النار در محصول بیت زینهار یرامز
یولداشدن زینهار یعنی صاقن یرامز یولداشدن ویا امان یرامز یولداشدن
یا رب بیزی صقله یرامز یولداشدن که عذاب ناراندن کنایه در نته کم حضرت
امام علی بیوردر دنیاده جهنم یرامز عورتدر حضرت شیخک بوندن مرادی کندینک
بدخوی وستیزه روی ونافرمان خاتوننیدر باری زبان تعنت دراز کرده
همی گفت تو آن نیستی که پدر من ترا از قید فرنگ بده دینار باز خرید گفتم
بلی بده دینار باز خرید وبصد دینار بدست تو گرفتار کرد باری یاحرف
وحدت زبان تعنت بیانیه کشینک ذلت وحقارتنی دیلمکه تعنت دیرلر کرده
بونک کبی یرلرده هاء رسمیه هاء ترتب دیرلر دراز کرده اوزادوب دیمکدر

دراز ایلمش اولدوغی حالده دیبی مذکور ترتیبدن اکاه دکل ایمش همی گفت حکایت
حال ماضیده سویلردی دیمکدر تو واو رسمیله انت معناسنه در آن اسم اشارتدر بر مقدر
که ویا مخصوص وغیر بیسه تقدیری تو آن کس نیستی دیمکدر سن اول مخصوص کلمیسک استفهام
انکاری طریقیله که حرف رابط صفت پدر من لامیه باز ادات تأکید در خرید فعل
ماضی مفرد غایب صاتون الدی دیمکدر بلی عربیدر لامک فتحیله وقیوندر وفانک سیده
کسریله اوت دیمکدر فارسیده آری دیرلر بده دینار یاحرف مقابله اون التونه دیمکدر
بصد دیناره بو یله در بدست تو یاحرف صله واضافت لامیه در محصول ترکیب
حضرت شیخ بیوررد مذکوره خاتون بر کره هوان وذلت زبانینی دراز ایدوب
سویلردی سن اول کیمسه دکلمیسک که بابام سنی اون دیناره قید وحبس فرنکدن صاتون
آلدی بلی جواب ویردم کرچک اون دیناره صاتون الدی وسکا یوز دیناره کرفتار ایلدی
مثنوی شنیدم گوسفندی را بزرگی رهانید از دهان ودست گرگی گوسفند کافک
عجمک ضمی وواو وسینک سکونی وفانک فتحی وفادن بدل بایله قیون دیمکدر ویاحرف
وحدت ورا ادات مفعول بزرگ بانک وزانک ضمه لری وراک سکونیله اولودر
رهانید فعل ماضی مفرد غایب والف ونون ادات تعدیه در قورتاردی یعنی خلاص
ایلدی گرگ کاف عجمک ضمیله وسکون رایله قورددر دیمکدر عربیده مشهور آدی ذئب
در دخی بیچه آدی وار محصول بیت اشتدم که بر قیونی بر اولو کیمسه بر قورددک اغزندن
والندن خلاص ایلدی شبانگه کارد بر حلقش بمالید روان گوسفند از وی بنالید
شبانگه کیجه سی کارد کاف عجمله واو جساکنله بیچق دد عربجه سکین دیرلر حلق خانک
مهمله نک فتحی وسکون لاملیه بوغازدر عجم کلو دیر کاف عجمله بمالید فعل ماضی مفرد غایب
لغتدر او ومقدر بوندن سورتمک مراددر حاصلی بوغازلادی دیمکدر روان بوده
جان معناسنه در زیرا روان روح انسانه مستعملدر وجان حیوانه کوسفند
اضافتی یاء بطنیله محصول بیت تو بونی کورکه بیچه سند ن خلاص ایلین کیجه اول قیونک
کلوسنه بیچق سورتدی یعنی ذبح ایلدی نا پاک وملعون دیو زیرا قورددن الندن جهشندر
بولیه ایدنجه جان کوسفندانک ذبحندن ناله ایلدی که از چنگال گرگم در ربودی
چو دیدم عاقبت گرگم تو بودی چنگال قینوق معناسنه در یعنی آو وبجی حیوانانک

یعنی سی اضافتی لامیه در در حرف تأکید بودی داده فتح وضمله مفرد مخاطب قابدك دیكدر
توبودی سن ایدك ویا سن ایمش سك محصول بیت دوان کوسفندنا لایلدیکه جنکال کرکدن
بنی قابدك خلاص ایلدك جونکه نظر صالدم عاقبت قورددم سن اولدك یعنی بنی خلاص ایدن
وهلاك ایدن سن اولدك قصه دن حصه بودرکه حضرت شیخی دنیس قیدفرزندن تخلیص ایلدی
اما بوبله بدخوی دخترینه کرفتار ایلدی حکایت یکی از پادشاهان عابدی را پرسید
که اوقات عزیزت چکونه میکذرد گفت همه شب در مناجات وسحر در دعا
وحاجات وهمه روز دربند اخراجات ملك فرمود تاوجه کفاف اومعین دارند
تا بار عیال از دل او برخیزد بند بوندن قید معناسنه در اخراجاتدن مراد اهل وعیاله
نفقه وکسوه ایچون خرج تدارك ایلمکدر قلبدن خواطر اخراجی مراد دکل تاحرف تعلیل
وجه بوندن جهت معناسنه در کفاف کافك فتحیله رزق وآذوق معناسنه در وجه کفاف
بیانیه وبالامیه مجازا اوبیه اضافتی لامیه کفافی کسریله فیدایلیبی کافی دکل ایمش بارعیال
لامیه در مجازاً باربوکدر اما بوندن نقلت مراد در عیال عینك کسریله عیلك جمعیدر عنك
فتحی ویاء مکورك تشدیدیله جیادجیدك جمعی اولدیغی کبی محصول ترکیب برپادشاه برعابده
صوردی که عزیز وشریف وقتلرك نیجه کچوحالك ندر دیدی عابد دیدی بتون کیجه
مناجاتده وسحر وقتی دعا وحاجاتده وبتون کون اخراجات نفقات اهل وعیالده
یعنی بونلرك لوازمینی تدارك قیدندهیم پادشاه بیوردی تاکم جهت معاش وکفاف
معین طوتالر یعنی تعیین ایدهلر تاکم کوکلندن عیالی یوکی وثقلیتی قالقه یعنی قیود عیالدن
مقیداولیوب عبادته مشغول اوله مشغول ای کرفتار پای بند عیال نه دکر آزادکی
مبند خیال کرفتار اصلنده وصف ترکیبیدر تراکیب جعفیه دن صکره مبتلا معناسنه
استعمال ایلدیلر پایبند ده اصلنده وصف ترکیبیدر صکره ایاق باغی معناسنه استعمال
ایلدیلر بابی واوه قلب ایدوب پایوند ده دیرلر نته که اتله را باغنه اوددقلری نسنیه پدر
پایوندیرلر حاصلی ایاق باغی دیمکدر معناسینه ایاغی بغلودیمکدر وکرفتاره عطف تفسیر
دیمی ایکی ادا سنده بر اجیط فاحش ایلمش اضافتلر لامیه وبیانیه در آزادهکی کرفتاره
مقابلیدر صنعت تضاددر ویا حرف مصدریدر بعض نسخه ده آسوده کی دوشمش مبند
فعل نهی مفرد مخاطب آزادکی مفعول اولی وخیال ثانیسی محصول بیت ای عیال ایاق باغنه

در نسخه

در نسخه ورسوده

در نسخه مرورکی

مبتلا اولان یعنی اهل وعیال قیدیله مقیدا ولان کیمسه دخی آزاده لك وآسوده
لك خیالینی بغلمه یعنی سندن کیروسکا صفای عبادت وحضور قلب میسر دکلدر غم
فرزند ونان وجامه وقوت نه بازت آرد زسیر در ملکوت ملکوت لغتده ملك
معناسنه در ملکوت عراق دیرلر ملك عراق معناسنه بوندن مراد عالم ملکوتدر یعنی
عالم قدس محصول بیت اوغول غمی واتمك ولباس ورزق غمی یعنی بونلرکبی غملر سنی
عالم ملکوت سیرندن آلیقور یعنی اول عالمك سیرینه مانع اولور زیرا خدایه
وصوله ادنا نسنه مانع اولور بونلر خود کلیا ندر مصراع ثانینك معناسینی عالم
ملکوتده اولان سیر ومشاهده دن سنی کیرو کتورور دیمک ادایه ایوکتور ممش
ومصراع اولجی غم فرزند وباد جامه وقوت بازانلر جمیع نسخه لره مخالف یازمشلر
همه روز اتفاق میسازم نه که بشب باخدای پردازم میسازم بوندن الیوم دیمکدر
که حرف بیان بشب باحرف ظرف باخدای تقدیری باعبادت خدای در با حرف مصاحبت
پردازم فعل مضارع متکلم وحده مقیدا ولاسم دیمکدر محصول بیت بتون کون اتفاق
ایدرم یعنی نیتمده وفکرمده طوتارم که کیجه عبادت خدا ایله مقید اولایم دیو یعنی جناب
عزته توجه ایدوب کوکلی ماسوادن خالی وسالم ایدم باخدا پردازم معناسینی خدا ایله
اختلاط ایدم دیبن اختلاط لایق دکل ایمش شب چو عقد نماز می بندم نه چه
خورد بامداد فرزندم شب درشب تقدیرا یدنلر زائد ایلمشلر محصول بیت بتون
کون مذکور اتفاق اوزره اولوردم اما چونکه کیجه عقد نماز بند ایدرم یعنی تکبیرة
الافتتاح ایدردم ایدوب چون نمازه شروع ایدم خاطریمه بوکلورکه ایرته اوغلجغم
نه ییه دیو حاصلی غم فرزند ونان وجامه وقوت خاطرمده صفای عباده خلوص طاعته
مجال ویرمز علی کل حال سلوك حقده هیچ برجهتدن مانع راه اولمق کرك مذکورلرك وجود
هر برسی بر دمانعدر جایزدرکه چه خورد اولینه بر انفاق تقدیرا ولسه وجهدن خالی دکل
حکایت یکی از متعبدان شام در بیشه سالها عبادت کردی وبرگ درختان خوردی
پادشاه آن طرف بحکم زیارت بنزدیك او رفت وگفت اگر مصلحت بینی در شهر
ازبرای تو مقامی سازیم که فراغت عبادت ازین به میسر شود ودیگران
ببرکات انفاس شما مستفید شوند وبراعمال صالح اقتدا کنند متعبد تنقل ایلدن

در نسخه

در دای سنه علی ورسوده

در نسرورکی وسخه

در دای سنه علی ورسورکی

اسم فاعلدر عبادت ایدیجی یعنی خدایه قوللق ایدیجی متنسك معناسنه الف ونون ادات
جمعدر شام اضافتی لامیه‌در بیشه منه معناسنه‌در و یا حرف وحدت وهم حرف توسل بر
منده دیمکدر سالها ییللر کردی یا حرف حکایت بوك دردختان لامیه خوردی یا حرف حکایت
بحکم یا حرف مصاحبت حکم بونك کبی یرلرده علت وبهانه معناسنه‌در زیاده اضافت
لامیه‌در مقامی یا حرف وحدت که حرف تعلیل دیا حرف رابط صفت فراغت عبادت
مصدرك فاعلینه اضافتیدر و یا مفعولینه یا حرف مصاحبت برکات برکتك جمعیدر مبارکلك
معناسنه انفاس نفسك جمعیدر بوندن مراد کلماتدر اعمال صالح بیانیه وثمایه اضافت لامیه
اقتدا مصدردر افتعال بابندن پیرو شنیه اولمق مثلا امامه اویمق کبی محصول ترکیب
شام عابدلرندن برسی بر منده ییللرله عبادت ایلردی واغنیالر ببرافلرینی طعام ویرنسه
یردی اولجانبك پادشاهی زیارت سببیله عابدك یاننه واردی دخی دیدی اگر
مصلحت کوردسك یعنی لایق کوردسك شهرده سنك ایچون بر مقام بنا ایدهیم که زور
فراغ عبادت بوندن یك میسر اولور وغیریلر دخی سیزك مبارك نفسکزله مستفید اولور
لر یعنی ارشاد وپندکزله نیجه‌لر مسترشد ومنتفع اولور حاصلی نیجه محب ومرید پیدا
ایدرلر دخی سیزك اعمال صالحه‌کزه اقتدا ایدرلر یعنی اوراد واذکارده وسائر عباداتده سیزه
تابع اولورلر زاهد این سخن قبول نکرد ارکان دولت کفتند پاس خاطر ملك را
مصلحت آنست که چند روزی بشهر در آیی وکیفیت مقام معلوم کنی پس اگر
صفای وقت عزیزان از صحبت اغیار کدورتی پذیرد اختیار باقیست آورده
اندکه عابد بشهر درآمد بستان سرای خاص ملك را ازبرای او پرداختند مقامی
دلکشای وروان آسای پاس با عجمی حفظ معناسنه اسمدر خاطره اضافتی مصدر
رك مفعولینه‌در ومکلکه لامیه ورا ادات تعلیل صفا الف ممدود ایله مصدردر
بولانقلق مقابلی وقته اضافتی لامیه‌در مجازا عزیزانه لامیه مراد مذکور متعبدلر
ادات جمع تعظیما کلمشدر صحبت اغیار مصدرك فاعلینه ویا مفعولینه اضافتیدر
کدورتی یا حرف وحدت پذیرد فعل مضارع مفرد غایب قبول ایلیه یا ایلرسه دیمکدر
فاعلی تحتنده صفایه راجع ضمیردر معناجهتنده فعل شرط واقعدر اختیار مبتدا
و باقیست خبری وجمله اسمیه جواب شرط واقعدر بستان سرای اصلنده سرای بستانیدی

بستانه

بستانه اولان سرای دیمکدر صکره اضافتدن قطع ایدوب تقدیم وتأخیرله ترکیب
مزج ایدوب بستان سرای دیدیلر سرای بستان معناسنه خاصه اضافتی بیانیه وملکه لامیه
ورا ادات تخصیص پرداختند فعل ماضی جمع غایب خالی ومهیا قلدیلر دیمکدر مقامی
بستان سرایی بیان ایدر یا حرف وحدت دلکشای وصف ترکیبیدر کوکلی آچیجی معناسنه
کشایدندن روان آسای ده وصف ترکیبیدر روح راحت اولاجق یر دیمکدر بکر
آسایدندن محصول ترکیب زاهد پادشاهك سوزینی قبول ایلمدی ارکان دولت دیدیلر
ملکك خاطرینك رعایتی ایچون مصلحت اولدر که برنیجه کون شهره کله‌سك اگر عزیز
لرك صفای وقتی محبت اغیاردن کدورت قبول ایدرسه یعنی مکدر الاوقات اولورسه
حاصلی اذدحام عوامدن خاطر شریف بیحضور اولورسه اختیاریکز باقیدر روایت ایدنلر
درکه عابد شهره کلدی پادشاهك خاص باغچه‌سی سرایینی آنك ایچون خالی قلدیلر یعنی اجنبیدن
اولان اسباب واثقالی قالدوروب عابده تسلیم ایلدیلر دلکشای وروان آسای
مقام ایدی مذکور بوستان سرای که اوصافی بیتلردن فهم اولنور مثنوی کل سرخش
چو عارض خوبان ٭ سنبلش همچو زلف محبوبان کل سرخ بیانیه ش بستان سرایه
راجعدر ادنی مناسبتله اگرچه حقیقتده کل بستانك اولور چو ادات تشبیه عارض اسم
فاعلدر زینی اوزره اصلنده صقلا اسمی ایدی صکره صقال بیتنه اطلاق ایلدیلر
اما عجم عارضك وحاجبك وکافرك عین الفعللرینی سهوا کلامده مفتوح اوقورلر
خوبانه اضافت لامیه‌در کل سرخ مبتدا وما بعدی خبری سنبلش مبتدا وما بعدی
خبری محصول بیت مذکور بستان سرایك کل سرخی محبوبلر عارضی کبی ایدی رنکده
وطراوتده سنبلی خوبلر زلفی کبی ایدی بوییده وکونده همچنان از نهیب برد عجوز
شیر ناخورده طفل دایه هنوز هم ادات تأکید چنان الجلیس عربیده کذلك
دیرلر نهیب خوف وبیم معناسنه‌در تورقو دیمکدر برد عجوزه اضافت لامیه‌در برد
عجوز قیشك آخرینده بهاره قارشو یدی کوندر اسمیدر حضرت لوط قومنك بلاسی
اول یدی کونده واقع اولمش واول کونلردن هر برینك بر اسمی وار قطعه
هست ایام عجوز ای سرور دانا سه روز ٭ ز آخر ماه شباط واول آذر چهار روز
صن وصنبر ست و وبر وعامر ست ومؤتمر ٭ مطفئ الجمر ست ومکفئ الظعن هفتم بشمار

شیر بو ندن سوت معناسنه در تا ادات توصیفدر خورده بوندن ایچمش دیمکدر تازه خورده
ایچمش دیمکدر طفل تازه دوغمش اوغلنجق و بوریه یعنی حیوانات جنسنک اوشاقنه دایه یا اضافت
لامیه در مجازا دایه اوغلنجقلر بسلین خاتون جنسنه دیرلر عربیده ظئر دیرلر دایه یه اضافت
تربیه جهتندندر هنوز الآن دیمکدر محصول بیت گل و سنبلی مذکور اوصافله اولدی
کبی بر عجوزک یمندن الآن سوت ایچمش طفل دایه در یعنی رنک و بوکی کمالده اولدی
کبی طراوت و تازه لکلرینه کمال مرتبه ایدی بیتک نتیجه سنده یعنی آنک گل و سنبلی بر
عجوزک خوقندن و سندن تام آچلمش ایدی اما آچلمسی نخ وصف ایلدوکی کبی اولدی
دیدیکی بیتک معناسیدر ایوجه آچامامش بیت وَأَفَانِينُ عَلَيْهَا جُلَّنَارٌ عُلِّقَتْ
بِالنَّجْرِ الْأَخْضَرِ نَارْ بحر رمل مسدس مجنون افانین جمع افنان که جمع فنن در داغ دالی
وندا نلری دیمکدر لفظا مرفوع مبتدا علیها محلا مجرور افانینه راجعدر جلنار
کلنارک کاف عجمک ضمیه معربیدر لکن عرب لام مضمومک تشدیدیله استعمال ایدرلر
انارینک چیچکینه دیرلر ظرفک فاعلیدر و جمله ظرفیه صفت افانین در علقت فعل ماضی
مفرد مؤنث غائبه در تفعیل بابندن مبنی للمفعول آصلدی دیمکدر یا بتمقدن کنایتدر
تعلق ایلدی معناسنه بالنجر علقت متعلق الاخضر صفت نجر در یشیل آغج دیمکدر نار لفظا
مرفوع قائم مقام فاعلیدر علقت فعلینک جمله فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدا
در جمله اسمیه نک اعرابدن محلی یوق جمله ابتدائیه محصول بیت کلنار تعلق ایلین افانین
حاصلی کلنار دالری و بداقلری چیچکیله کانه یشیل اغاجه یا بتمش آتشدر یعنی مذکور
مقامک شکوفه سی یعنی گل و سنبلی وصف ایلدی پس شمدی درختستانک شکوفه سنی
وصف ایدر حاصلی نار اغاجینک چیچکی کویا که اغاجه آتش یا بشمشدر انار اغاجینک
چیچکی آتشه تشبیه ایلمش جلنار نارک رالری ساکندر اوقنودر ملک در خال کنیز کی
خوب روی بیش فرستاد نظم ازین مه پاره عابد فریبی ملایک صورتی
طاوس زیبی معلوم اوله که فارسیده بعض مقامده ازین لفظنی تشبیه معناسنه استعمال
ایدرلر نتکه وصد تبریزی نجنیس خط بیتنده ایراد ایلمش بیت پری نداد ای صنم
بروشنی جبین بش دهد ازین برکه بود زجور عین ازین بو نککبی پرده دیمکدر
مهپاره آی پاره سی دیمکدر یا حرف وحدت و همزه حرف توسل عابد فریب وصف ترکیبیدر

عابد

عابد الداعی معناسنه در فریبیدندن و یا حرف وحدت ملایک صورت وصف ترکیبیدر
و یا حرف وحدت طاوس زیب ده وصف ترکیبیدر و یا حرف وحدت محصول بیت
بیت ثانیه مرهوندر بونک کبی بر عابد الداعی بر ملایک صورتلو بر طاوس پراشفلو
مهپاره ایدی یعنی بو صفتلوله متصف برکوزل کنیزک ایدی که بعد از دیدنش صورت
قبلهٔ
شبندد وجود بار سایان راشکیبی که حرف بیان دیدنش مصدرک مفعولنه اضافه
و شین کنیزکه راجعدر صورت نبنددک مقدم مفعولیدر و شکیب فاعلی و یا حرف
تنکیر شکیب شینک و کاف عربک کرملریله صبره دیرلر وجود پارسایان لامیه پارسای
عابده دیرلر والف و نون ادات جمعدر و را ادات تخصیص بو ابیاتک مضموننه شراح
واصل اولمامش محصول بیت بر مهپاره که آنی کورمکدن صکره عابدلر وجودینک
صبره شکیبی صورت بغلماز یعنی آنی کوردکدن صکره عابدلرک زاهدلرک وجودنده
صبر و قرار قلماز حاصلی یوزینی کوردکده بی تاب و طاقت اولورلر دیمکدر بو نظمی رباعی
دیو یازنلرک احوال شعره هیچ شعورلری یوقایمش همچنان در عقبش غلامی بدیع الجمال
لطیف الاعتدال یعنی جاریه کبی جاریه اردنجه جمالی غریب یعنی حسنده بی نظیر اعتدالی لطیف
یعنی لطیف و معتدل بر قول ارسال ایلدی منقید حاصلی بی مثل و مانند بر جاریه و بر غلام
احسان ایلدی فقطعه هلك النَّاسُ حَوْلَ عَطَشًا وَهُوَ سَاقٍ يَرَى وَلَا يَسْقِي هلك
فعل ماضی مفرد مذکر غائب الناس لفظا مرفوع فاعلی حول ظرف فیه لا منصوبدر ضمیر
غلامه راجعدر عطشا تمیز لغو منصوبدر هلك ناسه اسناددندر و هو محلا مرفوع
مبتدا ساق تقدیری مرفوع خبری و جمله اسمیه محلا منصوب جمله حالیه یری فعل مضارع
مفرد مذکر غائب در افعال بابندن فاعلی تحتنده ساقیه راجع ضمیردر جمله فعلیه محلا
مرفوع صفتدر ساقینک لا یسقی جمله فعلیه معطوفدر ما قبلنده جمله فعلیه یه و ایکی
فعلک مفعوللری محذوفدر تقدیری یریهم الکاس و لا یسقیهم الشراب محصول بیت
ناس اول غلامک اطرافنده صوسزلق جهتندن هلاك اولدی حال بوکه اول بر ساقیدر
باده کاسنی کوسترر و یا کندو کوزیدر اما بونلره شراب ایچورمز یعنی مرحمت ایدوب
قندرمز یری افعال بابندن مبنی للفاعل اولوب مفعوللری محذوف اعتبار اولنمق
اولیدر مبنی للمفعول اولمقدن قندبر دیده از دیدنش نکشتی سیر همچنان کز فرات

ده شمعی
ده شراح جمیعاً
ده شراح جمیعاً
ده سودی

مستسقی دیده مبتدا از دیدنش مصدر مفعولنه مضاف در وشین علامه راجعدر
کشنه یا حرف حکایه اولمزدی دیمکدر و فاعلی دیده یه راجع مختلف ضمیر و سیر مفعول صریحی
واز دیدنش غیر صریحی کذا اصلنده که از در زان فانك ضمیر بوندن طنلو صومراد در مستسقی
اسم فاعلدر استفعال بابندن استسقاء مرضنه مبتلا اولان کیمسه محصول بیت کوز اول غلام
نازنینی کورمکدن یعنی سیر و تماشا ایتمکدن سیرا ولمزدی یعنی نقدر بقسه طویمزدی انجلیس
که طنلو صودن مستسقی هر نقدر که ایچسه قانمز بالخصوص که کندو یه ضرر دیو ادحاصلی
کمال حسندن کوز باقدقجه باقاجاغی کلور عابد لقمهٔ لذیذ خوردن کرفت و کسوه
لطیف پوشیدن واز فواکه و مشموم حلاوت و تمتع یافتن و در جمال غلام و کنیزك
نظر کردن و خردمندان کفته اند زلف خوبان زنجیر پای عقلست و دام مرغ زیرك
لقمهٔ لذیذ بیانیه خوردن کرفت یمکه بشلادی بونك کبی عبارتلر ابتداء شروعدن کنایتدر
بونلرك آخرینه وارنجه هر فقرده بر کرفت تقدیرا ولنور و بوکرفتك ما قبلنده بر عادتلو
لفظی تقدیر ایدن زاید ایلمش فواکه فاکهه نك جمعیدر تازه میوه دیمکدر مشموم خوش قوقو
نسنه حلاوت مصدردر لذت معناسنه حلاوت یافتن کرفت یعنی لذت المغه بشلادی
تمتع تفعل بابندن مصدردر لغتده متاعلنمك یعنی فایده لنمکدر اما بوندن ذوقلنمك
معناسنه در جایزدر که حلاوت و تمتع فواکه و مشمومه لف و نشر طریقیله مصروف اوله
وجایزدرکه ایکیسی بیله هر برینه در حرف صله جمال غلام لامیه خردمندان مبتدا کفته اند
خبری جملهٔ اسمیه حالیه واقعه زلف خوبان لامیه و مبتدا زنجیر پای عقلست لامیه
لردر و خبر مبتدا دام مرغ زیرك لامیه و بیانیه در خبر معطوف دام دوزاغ و آغ
دیرلر محصول ترکیب عابد لذیذ و نظیف لقمه یمکه بشلادی و پاك لطیف کسوه کیمکه و فواکه
و مشمومات دن حلاوت و ذوق بولمغه و غلام و جاریه نك جمال با کمالنه نظر ایتمکه حال بو
عقلا دیمشلر محبوبلرك زلفی عقل ایاغینك زنجیریدر یعنی عقلی زنجیر ممکر دخی زیرك
و جابك قوشنك دوزاغی یعنی هر نقدر که برکیمسنه زیرك و دانا اولسه محبوب قصد ایدنجه
آنی صید ایدر بیت در سر کار تو کردم دل و دین با همه دانش مرغ زیرك
بحقیقت منم امروز تو دامی در حرف صله و یا حرف ظرف سر بوندن سودا و هوا معناسنه
در کار ده و کارك تو یه اضافتی لامیه لردر شنك ایشك سوداسنه و یا سوداسنده

دیعکدر

(رد بر سعدی)

دیعکدر کردم بونك کبی فعللرك ما قبلنده بر حرف عبارتی تقدیرا ولنور صرف کردم دیمکدر
دل مفعولی و دین اکا معطوف با حرف مصاحبت کردم فعلینه متعلق دانش اسم مصدر
در بیلیش معناسنه بوندن مراد علمدر مرغ زیرك بیانیه و مبتدا بحقیقت زیرکه متعلق
و با حرف مصاحبت و یا حرف ظرف منم خبر مبتدا وام و زظرف زمان و تو مبتدا و
دامی یاء خطاب له خبری یانك وحدت ایچون اولماسی تجویز ایدنلریی ذوق ایتمشلر
محصول بیت ای جانان سنك ایشك هوا و سوداسنده و یا سوداسنده صرف ایلدم دل و
دینمی جمیع علم و معرفتمله یعنی مالکیمی سنك عشقك هواسنه بذل ایلدم بن مرغ زیرك
بوکون بنم و سن دوزاغسك که بنی ایکی یا غمدن صید ایلدك فی الجمله دولت وقت
مجموعش بزوال آمد چنان که کفته اند دولت وقت لامیه مجموعه اضافت بیانیه بزوالی
با حرف صله حاصل کلام عابدك وقت مجموعینك دولتی زواله کلدی یعنی جمعیت وقتی و صفای
خاطری زایل اولوب کتدی حاصلی دنیاذ وقی او کلی ذوقندن آنی دور ایلدی شویله که
علما و عقلا دیمشلر قطعه هر که هست از فقیه و پیر و مرید و ز زبان آوران پاك نفس
که بوندن ایمدی کیم معناسنه از حرف تبیین فقیه بوندن عالم معناسنه در و پیر مرشد زبان
آور وصف ترکیبیدر فصیح و بلیغ معناسنه بوندن مراد واعظ و ناصحدر آور آوردن
مشتقدر آوردن مشتقدر دین خطا ایلمش الف و نون ادات جمعدر پاك نفسه
اضافتی بیانیه در پاك نفس وصف ترکیبیدر بوندن مؤثر سوزلو شخصلر و ناصحلر مراددر
محصول بیت هرکیمسه که وار در فقیهلردن و پیردن و مریددن و پاك و مؤثر نفسلو
فصیح و بلیغ واعظلردن زبان آورانی سخن دانا بلمز شرح ایلمی بیلمز ایمش چون بدنیای
دون فرود آمد بعسل در بماند پای مکس چون ادات تعلیل بدنیا با حرف صله دون
اضافت بیانیه در الچق دنیایه دیمکدر فرود بوندن داللدر آمد ترکیبله میل و تنزل
عبارتدر بعض مقاملرده اشاغه لق معنالرنده مستعملدر بوندن اشاغه کلدی دینیلور
اشتقاقدن سویلنملر بعسل با حرف ظرف و در حرف تاکید تنه که مکرر ایلدی بماند
فعل ماضی مفرد غایب پای مکس لامیه مصراع ثانی تمثیل و تشبیه طریقیله وارد اولمش محصول
بیت مذکورلردن هر بریسی چونکه الچق دنیایه میل ایدوب تنزل ایلدی یعنی
اکا تعلق ایدوب تشبث ایلدی انك لذتینه الدانوب قالدی عسلده مکس ایاغی

(رد بر سعدی و سروری)

(رد بر سروری)

(رد بر سعدی)

(رد شراح جمیعاً)

ده دنراح جبغنا

ده دنجي

تاالدوغي كبي حاصلي دنيايي عسل واهل دنيايي مكسه تشبيه ايلمشدر بيجه كه مكس عسله ميل

ايدوب كرفتار اولور اهل دنيا ده خطامينه ميل ايدنجه انجلين كرفتار اولور باي مكس پرينه

همچو مكس يازانلر نسخه لره مخالف يازدقلرندن غيري بر معني مآلدن جيقماز مذكور قطعه

دن صكره كلستانه خارجدن بر قطعه الحاق ايدوب شرح ايلين معتوه بونك كبي تفرقلري

داخل معرفت ظن ايدر دفهم اولنور بويله ايسه بئس الظن وبئس الفهم بادي ملك بديدن او

رغبت كرد عابد را ديد از هيات نخستين بكرديده وبسرخ وسفيد وفربه شده وبر

بالش ديبا تكيه زده وغلام پري پيكر با مروحه بر طاوس بالاي سرش ايستاده بر سلامت

حالش شادماني كرد واز هر دري سخن كفتند تا ملك بانجام سخن كفت من اين هر دو طايفه

را در جهان دوست ميدارم علما وزهاد را وزيري فيلسوف جهان ديده حاضر بود

كفت اي ملك شرط دوستي آنست كه با هر دو طايفه نيكويي كني علما را زر بده

تا ديكر بخوانند وزهاد را چيزي مده تا زاهد بمانند بد بدن او با حرف صله واضافت

مصدرك مفعولنه در هيات بو ندن شكل وسيما معناسنه در نخستينه اضافت بيانيه در

بكرديده دونمش يعني اوكلي شكلندن بر شكل دخي كيرمش بالش ديبا بيانيه شيب ديكلري

قاشدر تكيه زده طايانمش ديمكدر لفظ تكيه تركيبده مستعملدر غلام پري پيكر بيانيه پيكر

بانك عجمك فتحي وسكون يا وفتح كاف ايله صورت معناسنه در يا حرف مصاحبت مروحه

ميمك كسري وراءنك سكوني وواوك وحانك فتحلريله اسم آلتدر ايلبزه يه دير تركجه

يلبيزن دير بر قسنت ديمكدر طاوس به اضافت بيانيه يا حرف نسبت طاوسه منسوب

ديمكدر بالاي سرش لاميه با شيي اوزره ديمكدر ايستاده دورمش يعني اياغي اوزره

واز هر دري يا حرف وحدت هر بر بابدن وهر بر فصلدن ديمكدر تا ملك تا بو ندن

حتي معناسنه در با حرف ظرف انجام آخر ديمكدر سخنه اضافتي لاميه در وزيري

يا حرف وحدت فيلسوف بوندن عاقل ودانا معناسنه در جهان ديده به اضافت بيانيه

جهان ديده وصف تركيبيدر جهان كورمش ديمكدر مراد مجرب روزكاردر نكويي

يا حرف مصدر تا ديكر تا حرف تعليل ديكر دخي يعني زياده ديمكدر بخوانند اوقويالر

يعني علمده ترقي ديكر يرينه ديكران يازوب معناسني تاكيم غيري بلماول دعايي كوردي

دخي اوقو يالر ديبي جميع نسخه لره مخالف يازوب مقصوده واصل اولماسي محصول

بركره

بر كره ملك عابدي كورمكه رغبت ايلدي عابدي كوردي اوكلي شكل وسيمادن دونمش

وقيزلمي قيزل وآغي آغ اولمش وسمرمش وديبا يصدوغه طيانمش وپري سيما الوجوات

طاوس توپلرندن معمول يلبزه ايله باشي اوزره طورب بيلماز ودر پادشاه عابدك سلامت

حالنه وصفاي ظاهرينه شادمانلق ايلدي يعني ايو حالده بولدوغنه مسرور اولدي و

هر بابدن وهر جهتدن سوز سويلديلر حتي پادشاه آخر كلامنده بيوردي كه بن بو ايكي

طايفه يي جهانده سوررم يعني علما وزاهدلري بر عاقل ودانا وزير اول مجلسده حاضر

ايدي ديدي اي پادشاه محبتك ودوستلوغك شرطي اولدر كه ايكي طايفه يه بيله

احسان ولطف ايليه سك علمايه التون واقچه ويرتا علمده ترقي ايليه لر يعني احسان ولطف

سببي ايله علمه زياده كوشش ايليه لر وزاهدلره نسنه ويرمه تاكيم زاهد قاله لر يعني زهد

وصلاحه مانع اولمه نته كيم بانكي عابده مانع اولدي حاصلي زهد وتقوي لريني

دنيا لذتي افنا ايليه بيت نه زاهد را درم بايد نه دينار چو بستد زاهدي

ديكر بدست آر بستد فعل ماضي مفرد غايب ستدن فعل مضارع ديبي زياده غلط

سويلمش چونكه الدي ديمكدر زاهدي يا حرف وحدت بدست با حرف صله آر فعل امر مفرد

مخاطبدر آوردن كتور ديمكدر محصول بيت زاهده لازم كلمز نه اقچه كرك ونه التون

زيرا بونلر زاهدلكي بوزار چونكه زاهد درم ودينار الدي بو غير زاهد اله كتور زيرا

بو درم ودينار قبض ايلمكله زاهدلكدن خارج اولدي قطعه ازانكه سيرت خوش

وسر تيست با خدايي بي نان وقف ولقمه دريوزه زاهدست ازانكه تقديري

انكس راكه در حذف وايصال طريقيله ترك اولندي سيرت خوش بيانيه در بايي

بطنيله سرتيست يا حرف وحدت ويا تنكير لقمه دريوزه لاميه در دريوزه جزره ديرلر

تحريف ايدوب دوموده دروازه ديرلر محصول بيت اول كيمسنه نك كه كوزل خلقي وحسن

سيرتي والله ايله بر سري وار وقف ولقمه جرتر زاهددر يعني زاهد حقيقي اولان

فقرا لقمه سي ييمك لازم دكلدر نه يير سه اكا ضرر ايلمز انكشت خوب روي وبنا كوش

دلفريب بي كوشوار وخاتم فيروزه شاهدست انكشت خوبروي لاميه در

انكشت بر مق خوبروي وصف تركيبيدر كوزل يوزلو ديمكدر بنا كوش قولاق توزي

دلفريبه اضافت بيانيه در دلفريب وصف تركيبيدر فريبيدندن كوكل الدايجي ديمكدر

ده سروري

کوشوارکو یه خاتم فیروز بیانیه فیروزه بر جوهرك اسمیدر که عجم پیروزه دیر
ظاهر اموربد دیروزه ده دن شاهد بو نده محبوب معناسنه در محصول بیت لف
ونشر غیر مرتب طریقیله بیو ردخوبرویك انكشتی وكوشی الدیجی بناكوشی كوپه سز بنا كوش
وخاتم فیروزه سز انكشتی محبوب ومقبولدر یعنی بر كوزه لك خلقتی مقبول اولدقده
صكره اسباب زینته هیچ احتیاجی اولماز حاصلی حسن ذاتیه اسباب زینت لازم دكل
قطعه درویش نیك سیرت فرخنده رای را نان رباط ولقمه دریوزه کو
مباش درویش نیك سیرت بیانیه نیك سیرت وصف تركیبیدر ایو خولو دیمكدر
فرخنده رای اضافتده بیانیه در بعض نسخه ده فرخنده واو عطفله ایراد اولنمش لكن اسلوب
عجمه مخالفدر فرخنده رای وصف تركیبیدر مبارك فكرلو دیمكدر ورا اداة مفعول
باء صله نان رباط لامیه بونده رباطدن مراد خانقاه وتكیه كبی یرلردر بو مقامده
رباطك مشترك معنالرینی ذكر ایدوب تطویل كلام ایلمك اطناب بی فایده ایلمكدر
لقمه دریوزه لامیه كو فعل امر مفرد مخاطب سویله دیمكدر مباش فعل نهی مفرد مخاطب
اولمه دیمكدر كومباشك معنای مطابقیسی اولمدی ودی اولمه دیمكدر ومعنای التزامی
دی اولمسون دیمكدر كو فعلینی بعضیلر ده امر ونهی صیغه لریله استعمال شایعدر یرینه كوده
معناوریرلر خطاب عام مراد در محصول بیت مبارك فكرلو ایو خولو درویشه
رباط اتمكی ودریوزه لقمه سی دی اولمسون یعنی بركسه نك كه درویشلكی پاك وصافی
اوله اكا وقف اتمك یمك لازم دكل مراد بودر كه درویشلك خانقاهلرده
یاتوب فقرالباسین كیمكله دكلدر كو مباشدن مراد سلبدر همان اولمسون دیمكدر
پس كو تاكیدا افاده ایدر دیمك بی ملاحظه سویلمش بونك كبی یرلرده كو مقحمه
دیمك اتریجه كتمش خاتون خوب صورت وپاكیزه روی را نقش ونكار و
خاتم فیروزه كو مباش خاتون خوب صورت بیانیه خوب صورت وصف تركیبیدر
پاكیزه پاك معناسنه در پاكیزه روی وصف تركیبیدر بوایكی وصف تركیبی عطف
تفسیری طریقیله وارد اولمش را اداة مفعول له در حرف صله معناسنه ویا حرف تخصیص
نقش ونكار عطف تفسیری خاتم تانك فیجا بوزك دیمكدر محصول بیت خوب صورت
وپاكیزه روی خاتونه ویا خاتونك نقش ونكاری دخی خاتم فیروزه سی دی اولمه

دد مرودی

دد مرودی

دداو بیدكلی

ویا اولمسون یعنی خاتون كه روی خوب وچهره سی پاكیزه اوله اكا اسباب زینت
اولمسون یعنی لازم دكل زیرا اسباب زینت خلقتده ناقص اولانه كوره دركامل اسباب
حسنه احتیاجی یوقدر بیت تا مرا هست ودیگرم باید كو نخوانند زاهدم شاید
هست رابطه در است معناسنه یعنی تا كه مرا چیزی دكر چه خدای باید ست دیمك عجب
تصرفه مالك ایمش تا حرف توقیت در مادام معناسنه مرابنم دیمكدر هست وار در دیمكدر
یعنی مادام كه بنم برنسنم وار در هر نه اولور سه اولسون دیكر غیری باید فعل ماضی مفرد غایب
كرك دیمكدر نخوانند فعل نفی مستقبل جمع غایب اوقومیالر یعنی دیمیه لر زاهدم میم مفاده
نخوانندده مقیدد رضمیر منصوب متصل معناسنه شاید فعل مضارع مفرد غایب لایق دیمكدر
محصول بیت مادام كه بنم برنسنم وار در هر نه ایسه وبر غیری دخی كركم اوله یعنی بر وار ایكن بر
دخی سنه طالب اولام اكر بكا زاهد دیمیه لر لایقدر زیرا بر نسنه نك تكرارینه طالب اولمق
زاهدلكه منافیدر حاصلی زاهد اولدر كه هیچ بر نسنه نك تكرارینه طالب اولیوب بریله
اكتفا ایلیه مصراع اولك معناسینه فجی كه بنم سدرمق مقدارم اوله وغیریه طالب
اولام دیمك معنای مصراعی سد ایلمش ومادام كه بنم قوت لایموت مقداری نسنه یه
قدرتم وار در واندن غیری بكا كرك اولمه دیمك اتریجه بودر منش حكایت مطابق
این سخن پادشاهی را مهمی پیش آمد كفت اكر انجام این حالت بر مراد من باشد
چندین درم زاهدانرا بدهم چون حاجتش برآمد وفای نذرش بموجب شرط
لازم آمد یكی را از بندكان خاص كیسه درم داد كه بر زاهدان تفرقه كند كویند
غلام عاقل وهشیار بود همه روز بكردید وشبانكه باز آمد ودرمها را بوسه داد
وپیش ملك نهاد وكفت زاهدانرا چندانكه كشتم نیافتم كفت این چه حكایتست انچه من دانم
درین شهر چهارصد زاهد ند كفت ای خداوند جهان آنكه زاهدست نمی ستاند
وانكه میستاند زاهد نیست ملك بخندید وندیمانرا كفت چندانكه مرا در حق
این طایفه خدا پرستان ارادتست واقرار این شوخ دیده را عداوتست
وانكار وحق بجانب اوست مطابق این سخن اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر این
سخن اشارتدر ابیات سابقه یه یعنی بو حكایه آنلرك مضمونه موافق ومطابقدر دیمكدر
یا حرف وحدت انجام این حالت لامیه در چندین بو نده الفاظ كنایه دندر عدم

دد مرودی

دد سخی

تعيين دن عبارتدر درم دالك فتحي وكسريله ورانك فتحيله اقچه يه ديرلر وفاي نذر مصدريدر
مفعولنه اضافتيدر با حرف مصاحبت موجب اسم فاعل وزننده اولور ده اولمجق سبب معناسنه
در واسم مفعول وزنينه اولور ده اولمجق مقتضا معناسنه در شرط اضافتيه بوكه كوده در
تفرقه مصدردر تفعيل بابندن ياء مصدر حذف اولندي بدلنه تا وير لمشدر بوحد
وبدل سالمدر سماعيدر اما تا قصرده قياسيدر بكو ديدكچه نديم وطولاننديم وسبانكده
نديمان مصاحبان معناسنه در طايفه خداپرستان بيانيه در خداپرست وصف تركيبيدر
زاهد وعابد معناسنه والف ونون ادات جمعدر شوخ ديرم اصطلاحلرنده كستاخ
معناسنه در ورا ادات تخصيص وحق واو حرف حال وحق مبتدا با حرف ظرف جانب
اولاميه در محصول تركيب بوحكايه مذكور بيتلر مضموننه مطابقدر بر پادشاهك
اوكينه برمهم ايشي كلدي يعني برمهم مصلحت واقع اولدي ديدكه اكر بوحالتك وبومهمك
عاقبتي بابانيه مرادم اوزره اولورسه زهاده بوقدر اقچه ويره يم چونكه حاجتي
حاصل اولدي ايلدوكي شرط موجبلنه نذره وفا لازم كلدي خاص بندهلرندن
برينه بركيسه اقچه ويردي تاكم زاهدلره تقسيم ايده ديرلركه بنده عاقل ودانا ايدي
بتون كون كزدي وچكزيندي وكيجه سي كيرو كلدي واقچه اوپدي پادشاهك اوكينه قويدي
ودبدي هيچ زاهد بولمدم پادشاه ديدي بو نه حكايتدر اولكه بن بيلورم بوشهرده دورت
زاهد وار بنده ديدي اي خداوند جهان اولكه زاهددر المازو اولكه الور زاهد دكلدر
پادشاه كلدي ومصاحبلرينه ديدي اولقدركه بنم بو خداپرستلر طايفه سي حقنده ارادت
واقرارم وار بو كستاخك عداوت وانكاري وار حالبوكه حق انك جانبنده در زيرا
سوزي حقدر بيت زاهد كه درم كرفت ودينار ٭ زاهد تر ازو كسي بدست آر
كه حرف رابط صفت درم ودينار كرفتك مفعوللريدر زاهد تر زاهدك دعكيدر كسي جمع نافي
وحدت بدست با حرف صله آر الف ممدوده ايله فعل امر مفرد مخاطبدر آوردن آوردندن
دبين بيانه آوردن جالمش محصول بيت زاهدكه اقچه والتون قبض ايلدي يعني قبول ايلدي اندن
بر زاهدك كيمسه الهكور يعني دنيايه مايل اولان زاهدي ترك ايله ومايل اولميانني اله كوتور
يعني تحصيل ايله حكايت يكي از علماي راسخ را پرسيد ندكه چه كويي در نان وقف
كفت اكر از بهر جمعيت خاطر وفراغ عبادت ستانند حلالست اكر مجموع ز بهر نان

نشيند حرام علماي راسخ بيانيه راسخ محكم ديمكدر ورا ادات مفعول كه حرف بيان
در نان وقف تقديري درحق نان وقف در ستانند فعل مضارع جمع غايب فعل شرط
واقعدر حلالست جزاء شرط محصول تركيب علماء راسخدن برينه صوردبلركه نان وقف
حقنده نه دبرسك ديو ديدي اكر جمعيت خاطر وفراغ عبادت ايچون آلورلرسه حلالدر
واكر جمع اولوب وقف اتمك ايچون اوتوررلرسه حرامدر بيت نان از براي كنج عبادت
كرفته اند ٭ صاحب دلان نه كنج عبادت براي نان كنج عبادت لاميه در مجاز
نان كرفته اندك مفعول صريحيدر واز براي غير صريحي وصاحب دلان فاعلي محصول
بيت صاحب دللر اتمكي كنج عبادت ايچون المشلردر يعني كوشه عبادتده عزلت ايدوب
اوتوردقلري ايچون نان وقفي آلوب يرلر صاحب دللر كنج عبادتي وكوشه عزلتي
اتمك المق ايچون ووقفك حقيني يمكيچون طوتمدبلر حاصلي وقفك اتمكيني كنج عبادت
اختيار ايلدكلري ايچون آلورلر كنج عبادتي اتمك المق ايچون اختيار ايلمدبلر حكايت
درويشي بمقامي رسيد كه صاحب بقعه كريم النفس بود طايفه اهل فضل وبلاغت
در صحبت او هر يكي بذله ولطيفه چنانكه رسم ظريفان باشد همي كفتند درويش
راه بيابان قطع كرده بود ومانده شده وچيزي نخورده يكي از ان ميان بطريق
انبساط كفت ترا هم چيزي بيايد كفت درويش كفت مرا چون ديكران فضل
وبلاغت نيست وچيزي نخوانده ام بيك بيت از من قناعت كنيد همكنان
برغبت كفتند بكوي كفت محصول تركيب بر درويش بر مقامه ايرشدي كه صاحب
مقام كريم النفس كمسه ايدي اهل فضل وبلاغت طايفه سي انك مجلسنده هر برسي نكته
ظرفانك رسم وآيينی در بذله ولطيفه سويلرلردي درويش راه بيابان قطع ايلمش
ايدي وقالمش ايدي وشي يمامش ايدي اداليبندن برسي حرفلق طريقيله ديدي سنده
برشي سويلمك كركسك درويش ديدي بنم سايرلر كبي فضل وبلاغتم يوقدر وبرنسنه
اوقومامشم بندن بربيتله قناعت ايلك جميع اهل مجلس ارادت ورغبتله سويله ديديلر
درويش ديدي بيت من كرسنه در برابرم سفره نان ٭ همچو عزبم بر در
حمام زنان من كرسنه مصراع اولك تقديري من كرسنه ام در برابر سفره نان
در ضرورت وزن ايچون ميم تاخير اولندي وجايزدركه ديه وزميم ضرورت وزن

رد ابن سيد علي

ایچون کلمشدر و معنا جهتندن اکا هیچ احتیاج یوقدر و من کرسنه مبتدا اوله و مصراع
ثانی خبری تأمل ایده سز کرسنه بوندن کاف عجمک ضمی و رانک سکونی و سینک کسریله در آچ
دیمکدر جوعان معناسنه سفره ده نان لامیه غوب عینک و زانک فتحه لریله آدکی معناسنه
در حمام زنان لامیه لردر محصول بیت آچلق سفره یی قارنم سندن کرسنه عورتلر حمامی
قبوسندن آدکی کبی یم یعنی آدکی اولان کیمسنه عورتلر حمامی قبوسندن نیجه که محروم کچرسه بن
کرسنه اتمک سفره سی قارشوسندن انجلین محروم کچرم و جایز درکه من کرسنه مبتدا اوله
و سفره بر نان مبتدای ثانی اوله و در برابرم خبر ثانی اوله و جمله اسمیه حال اوله و مصراع
ثانی خبر مبتدای اول اوله فتدبر بیستند بدند و سفره پیش آوردند صاحب
دعوت کفت ای یار زمانی توقف کن که پرستارانم کوفته بریان میسازند درویش
سر برآورد و کفت پرستار قول لنجی دیمکدر اصلنده وصف ترکیبیدر آدنده پرست معناسی
طابوق کتوردیجی یعنی طابوجی صکره خدمتکار جنسنه اسم قلندی الف و نون ادات جمعدر
اکثر جواری جنسنه اطلاق ایدرلر کوفته دومدن بیجق قیمه سندن ایدرلر اما انلر
اول ایی خردجرده طوغردلر صکره ها و انه قیوب دوکرلر حقیقتده کوفته بوجنس
اولان اته دیرلر بریان سوسز پیشمش ات جنسنه دیرلر میسازند ایدرلر بیجق قیمه سنه
کوفته دیبلر عجم کوفته سنه دیدکلرین بیلمزلر ایمش محصول ترکیب جمیع اهل مجلسدن
درویشک بیتنی بکندیلر و او کیمسنه سفره کتوردیلر صاحب دعوت دیدی ای یار بر زمان
توقف ایله قول لنجیلرم کوفته بریان ایدرلر درویش باشینی قالدردی و دیدی
بیت کوفته در سفره من کو مباش نه کوفته را نان تهی کوفته است بیت اولنده
اولان کوفته مذکور کوفته در و مصراع ثانی اولنده اسم مفعولدر دوکلمش معناسنه
یعنی سقر ایده و الامنی چکمش کرسنه کیمسنه دا ادات صله نان تهی یابنه تهی بوش دیمکدر
مراد قاتقسز اتمکدر قافیه ده کی کوفته مذکور کوفته در محصول بیت کوفته بنم سفره مده
دی یعنی بکا کوفته لازم دکل زیرا بوک کوفته سنه قاتقسز اتمک کوفته در حاصلی آچ اولان
کیمسه قوری اتمکه شکر ایده بیقاردن تک بولنمون حکایت مریدی کفت پیری را
چکنم که از خلایق بزحمت اندرم از بسیاری که بزیارتم همی آیند و اوقات
عزیز مرا از تردد ایشان تشویش حاصل می شود کفت هرچه درویشانند ایشانرا

ردای سدکلی وسرورکی

وامی بده و هرچه توانکرانند از ایشان چیزی بخواه که دیکر کرد تو نکردند با حرف
ظرف زحمت صیقلیق و صیقنیقلق معناسنه در اندر با افاده ایلدوکی ظرفیتی تأکید ایدر
بسیاری یا حرف مصدردکه حرف بیان بزیارتم با حرف صله تردد نقل اینمدن مصدر
در کلمه وکثرت معناسنه ایشانه اضافت مصدرک فاعلنه اضافتیدر هرچه بو کتابک
بو مقامی بویله واقعدر جمیع نسخه ده اکرچه غیر ذوی العقوله استعمالی اغلبدر لکن
ذوی العقوله ده استعمال اولنور عربیه ما کبی وامی یا حرف وحدت و یا تنکیر که حرف
تعلیل کردتو لامیه نکردند فعل نفی مستقبل جمع غایب محصول ترکیب بر مرید بر پیره
دیدی نیجه ایدم بن که خلایقدن زحمتده یم زیاده نیجه چوق کلدکلرندن زحمت چکرم
و اوقات عزیزمه انلرک کلوب کیتمه لریندن تشویش حاصل اولور یعنی کثرت ناسدن
اوقات عزیزم انلرک کلوب کیتمه لرندن تشویش حاصل اولور یعنی کثرت ناسدن اوقاتم
مضبوط دکلدر دیدی اولکه درویشلردر انلره دین ویر یعنی مدیون ایله و اولکه
اغنیادر انلردن برنسنه ایسته که بر دخی سنک اطرافکده چکرمیه لر ویانکا و غرما
لر زیرا مدیونلر ادای دین ایلمکه لازم کلمسون دیو یانکه کلمزلر و اغنیا ایسته دوکک
نسنه یی ویرمک لازم کلمسون دیو قورقولرندن یانکه اوغرامزلر حاصلی ایکی فرقه
دن بیله بو وجهله خلاص بولورسک بیت کر کدا پیش رو لشکر اسلام بود
کافر از بیم توقع برود تا در چین کدادن بو نده مراد دیلنجیدر بیشرو وصف ترکیبیدر
اوکجه کیدیجی دیمکدر لشکره و اسلامه اضافت لامیه لردر کافر فانک فتحی مفتوح اولور
بیم توقع لامیه توقعدن مراد سؤالدر یعنی دیلمک برود فعل مضارع مفرد غایب
کیدر دیمکدر امام مرادی چخفدر فرار معناسنه در چین لامیه مراد سرحد چیندر در حرف
ظرفدر با معناسنه دیبی چین سوکمش یعنی خطا ایلمش محصول بیت اکر کدا لشکر اسلامک
مقدمی اولور یعنی دیلنجی و قولاوزی اولورسه کافر دیلمک قورقوسندن سرحد چینه
دک قچار یعنی بوکلی عسکر هب دیلنجیلر در بیزی دیلنور لر دیو خوفندن دوزر قچر
بیشر در لفظنی و برود فعلنی رفتی دن اخذ ایدنلر خطا ایلمشلر حکایت فقیهی پدر
را کفت هیچ از این سخنان دلاویز متکلمان در من اثر نمی کند بعلت آنکه نمی بینم
ایشانرا کرداری موافق کفتار فقیهی یا حرف وحدت پدر رایعنی پدرش را از جمع

چینك بو معنایه کوچك دیمکدر

ددکروردی دشمنی

ددای سدکلی وسرورکی

تأكيد واين اسم اشارتدر مخاطب وده لاوزره اضافت بيانيه دردلاوز وصف تركيبيدر
آويزيدندن كوكل تعلق ايديجي ديمكدر متكلمانه اضافت لاميه در متكلمان دن مراد
واعظلر وناصحلردر در من در حرف صله در بامعناسنه باحرف مصاحبت علت سبب
ديمكدر آنه اضافت لاميه دركه حرف بيان ايشان را راحرف تخصيص انلرك ديمكدر
كرداراصلنده وصف تركيبيدر كرده كه فعل معناسنه اسمدر آرد آرنده دن مرخمدر
تقديري آرنده كرد در كاف عربك فتحيله ايش كتوريجي معناسنه مجموع مركبي فعل معنا سنه
اسم ايلدبلرايدي كردار كاف عربك فتحيله عمل ديمكدر پس كافك كسريله اوقويانلر بو لفظك
حقيقتنه واصل اولمامشلر كفتارده كردار كبي وصف تركيبيدر تقديري آرنده كفت
در كفت اسمدر قول معناسنه پس مجموع مركبي كلام معناسنه اسم ايلديلر محصول بيتك تركيب
برفقيه باباسنه ديدي هيچ بو واعظلرك وناصحلرك كوزل داللري وكوكل تعلق ايديجي
سوزلري بكا تأثير ايلمز اول سببله كه انلرك اقواليله كوره موافق اعماليني كورمزم حالي
ايشلري سوزلرينه اويماز يعني خلقه كوزل پند ايدرلر اما كندولري نصيحتلريله متنصح
اولمزلر منوي . ترك دنيا بردم آموزند ✻ خويشتن سيم وغله اندوزند ✻
ترك دنيا مصدرك مفعولنه اضافتيدر بردم باحرف صله اموزندك ترك مفعول
صريحي وبردم غير صريحي خويشتن واو رسميله بوندن كند ولرد يمكدر مبتدا واقعدر
غله حبوب جنسنده مستعملدر مثلا بغداي وارپه وغيري سنده اندوزندك سيم وغله
مقدم مفعوللريدر وجمله فعليه خبر مبتدادر قزانورلر يعني كسب ايدرلر ديمكدر
محصول بيت مذكور واعظ وناصحلر دنيا تركيني خلقه سويلرلر اما كندولري كمش غله
كسب ايدرلر حاصل خلقه سويلدكلريني كند ولر اشلمزلر بلكه عكسيني ايشلرلر عالمي را
كه كفت باشد وبس ✻ چون بكويد نكيرد اندركس عالمي ياحرف وحدت
را حرف تخصيص كفت بونده اسمدر قول معناسنه واوله مستعملدر لاان پس فقط معناسنه
در لبخو ديمكدر نكيرد تأثير ايلمز ديمكدر فعل نفي مستقبل مفرد غائبدر اندر ادات
صله در بامعناسنه حرف صله در في معناسنه ديين سهو ايلمش كيمسه نك قلبنده تأثير ايلمز
ديين ظاهر ومتبادر اولدر اندر حرفي اندرون معناسنه اخذ ايلمش كيمسه ده تأثير ايلمز
ديين اندر حرف صله اولدوغندن اكاه دكل ايمش محصول بيت برعالمك كه همان قولي

رد شراح جميعا

رد سروري

رد اول سيد علي

رد شمعي

اوله لبخو يعني قولينه كوره فعلي اولميه يعني قوليله عامل اولميه چونكه خلقه نصيحت ايدوب
سويلر نصيحتي كيمسه يه تأثير ايلمز عالم آنكس بود كه بد نكند ✻ نه بكويد بخلق وخود نكند
محصول بيت عالم اول كيمسه دركه يرامز ايش ايشليه عالم اول كيمسه دكلدركه خلقه سويليه وكندو
سويلدوكني كندو طوتميه حاصلي كندو نصيحتيله متنصح اولميه حاصل عالم علميله عامل اولاندر
اولميندكلدر اَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ اَنْفُسَكُمْ ✻ بيت عالم كه كامراني وتن
پروري كند ✻ او خويشتن كمست كرا رهبري كند كه حرف بيان كامران وصف
تركيبيدر راندن ده راندن دكل مراد سوريجي ديمكدر وياحرف مصدر در تن پرورده
وصف تركيبيدر پروريدن بدني بسليجي ديمكدر ويا حرف مصدر دار وعالمه راجعدر خويشتن
مبتدا كمست خبري كرا كه اسمدر كيم معناسنه ورا ادات مفعول رهبر وصف تركيبيدر بريكن
دن قولاغوز معناسنه عربجه دليل وهادي ديرلر محصول بيت عالم كه كامرانلق وتن
پرورلك ايده يعني حضور وصفاي نفسانيده وبدنيني تربيه ايلمسيله مقيد اوله اول كندوسي
ضالدر يعني بيخش وضايع اولمشدر پس كيمه هدايت ايدر حاصلي كندو بانفسه چاره سي يوق
باغيريسنه نه چاره سي اوله بد كفت اي پسر بجرد اين خيال باطل نشايد دوي
از تربيت ناصحان برتافتن وراه بطالت كرفتن وعلما را بضلالت منسوب
كردن ودر طلب عالم معصوم از فوايد علم محروم ماندن مثل همچو نابينايي
كه شبي در وحل افتاد وكفت اي مسلمانان چراغي فرا راه من داريد زني فاجره
بشنيد وكفت توكه چراغ نبيني بچراغ چه بيني همچنين مجلس وعظ كلبه بزازانست
آنجا تا نقدي ندهي بضاعتي نستاني وآنجا تا ارادتي نياري سعادتي نبري
خيال باطل بيانيه تربيت ناصحان مصدرك فاعلنه اضافتيدر برتافتن دوندرمك
بعض نسخه ده كردانيدن دوشمش مآل بردر طلب عالم مصدرك مفعولنه اضافتيدر
معصومه اضافت بيانيه در فوايد علم لاميه در هر برفقره بر نشايد تقديرا ولنور نابينا
كور ديمكدر ياحرف وحدت وياتنكير كه حرف رابط صفت وحل واوك وحانك فتحيله بلبله
مسبوق بلجيغه ديرلر چراغي ياحرف وحدت فرا بونك كبي يرلرده باء صله معناسنه در
فرا يفين دردين زياده بعضلنمش در راه من لاميه داريد فعل امر جمع مخاطب طوتوكز
ديمكدر زني ياحرف وحدت فاجره فاسقه ديمكدر همچنين مجلس وعظ بعض نسخه ده همين

رد اول سيد علي وسروري

رد شمعي

مجلس وعظ بو مجلس وعظده دیمکدر کلمهٔ کاف عجمک ضمی ولامک سکونیله بوندن دکان معناسنه
دربزآزان لفظنه اضافتی لامیه در بزآز مبالغه اسم فاعلدر والف ونون ادات جمعدر بزصاحبی
دیمکدر اینجا یعنی کلمهٔ بزآزانده تا حرف توقیت نقدی یا حرف وحدت وتا تنکیر بضاعتی یاسیدر
بوبله در ندهی ونتانی فعل نفی مستقبللردر اینجا یعنی مجلس علمده تا حرف توقیت ارادن افعال
بابندن مصدردر دانستک وطلب معناسنه وبا حرف تنکیر سعادتی یاسیدر حرف تنکیردر
نیاری ونبری که فعل نفی مستقبللردر محصول ترکیب نفیهک بددی اوغلندن بو معقول
سوزابشندیکه دیدی ای اوغل مجرد بوخیال باطل ایله یعنی ادلهٔ عقلیه ونقلیه برهان بوظن
فاسد ایله لایق دکلدر تا صحلر تربیه سندن یوز دوندوب انلرک مجلسندن اعراض ایلمک
وکلیا بطالت بولیب طوتمق یعنی بطال اوتورمق وعلما وصحلری ضلالته نسبت ایلمک وعالم
معصوم طلبندن یعنی عالم ایلک وخالصا طلبندن علم فایدهٔ لرندن محروم قالمق یعنی علما
علیا عامل دکلدردیو علم مجلسندن کلیا تقاعد ایلمک لایق دکل شول نابینا کبی که برکیجه
بلجبه دوشندی یعنی سنک حالک اکا بکزر دیدی ای مسلمانلر بولیه برچراغ طوتوکز که قاسقه
زن اعمانک بو سوزنی ایشندی ودیدی سنک چراغ کورمسک چراغلرکه کوردسک قصه
دن حصه بودر که سنک علمایه حسن ظن واعتقاد خالصک بوقدر پس علمدن نه نوردوضیا
کسب ایدرسک حاصلی علمایه حسن ظنک توکدرکه علومله مهتدی اولسک ایدی مجلس
وعظده بزازلر دکانی کبیدر مادام که اندن نقدایمه سک بر بضاعت الامزسک وبوندن
مادام که ارادت صادق ومحبت کامل کتوردمیه سک علم سعادتیله مسعود اولمزسک قطعه
کفت عالم بکوش جان بشنو ؛ ور نماند بکفتنش کردار کفت بوندن قول معناسنه
اسمدر عالمه اضافتی مصدرک فاعلنه اضافتیدر با حرف مصاحبت کوش جان بیانیه
ورواکردن مخففدر نماند فعل نفی مستقبلدر ماندن بکزه مزسه دیمکدر ماندن دن
دینلر خطا سویلدی با حرف صلهٔ کفتنی مصدر شین ضمیر عالمه راجعدر کردار کاف
عربک فتحیله عمل معناسنه در محصول بیت عالمک قولنی جان قولاغیله ایشت اکر عملی قولنه
بکزه مزسه ده یعنی عالمک فعلی قولنه اویمازسه ده قولنی جان استماع ایله باطلست انکه
مدعی کوید ؛ خفته را خفته کی کند بیدار مدعی بوندن شول جاهلدرکه عالمکیبو
یعنی دعوای علم ایدر لکن علمی یوق محصول بیت عالمک قولنی هرنیجه ایسه دکلمامدعینک

ردشراح جمیعا

سوزی وجاهلک سوبلدوکی باطلدر زیرا اوبومنشی اوبارد یعنی جاهلک کندو
چاره سی یوقدر باغیره نه چاره سی اولور وجایزدرکه مدعیدن حکیم سنائی مراد اوله
دکویدک مقولی مصراع ثلاثی اوله زیرا حکیم سنائی عبرت نامه نام قصیده سنده
بربیت ایراد ایلمشدرکه حضرت شیخ ذکرایلدوکی مصراع ثانیسیدر بیت عالمت خفته است
وتو خفته ؛ خفته را خفته کی کند بیدار یعلم شیخک مرادی بو اوله مرد باید که کیرد
اندرکوش ؛ ور نوشتست پند بر دیوار باید فعل مفرد غایب که حرف بیان کیرد
فعل مضارع مفرد غایب طوتار دیمکدر اندر ادات ظرف قولاغنه طوتا یعنی خاطرنه اله
نوشتست اصلنده نوشته است در ضرورت وزن ایچون حذف وایصال اولدی محصول
بیت مرد عاقل ودانا کرککدر که قولاغنه طوتا یعنی قولاغنه اله ومتنصح اولا واکر
نصیحت دیوار ده یازلمش ایسه دکلکه عالم غیر عاملدن حاصلی نشان اولسه که هر بر پند
اولورسه پند پذیر اوله بندی دیوارده منقوش کوردرسه عالم غیر عاملدن خوب طریق
اولی حکایت منظومه صاحب دلی بمدرسه آمد زخانقاه ؛ بشکست عهد
صحبت اهل طریق را دلی یا حرف وحدت با حرف صله مدرسه مبالغه ایله اسم مکان
معرب خانکاه در صوفیلر تکیه سی عهدک صحبته وصحبتک اهله واهلک طریقه اضافتلری
لامیه لردر را ادات تخصیص محصول بیت بر صاحب دل خانقاهدن مدرسه یه کلدی
یعنی خدادوستلریندن بریسی صوفیلر طریقنی ترک ایلیوب علما طریقنه داخل اولدی
بوبله ایدیجه اهل طریقک عهد صحبتنی کسرایلدی یعنی انلر ایله هم صحبت وهم جنس وهم پیشه
اولمغه عهد ایلمشکن اول عهدی شکست ایلدی کفتم میان عالم وعابد چه فرق بود
تا اختیار کردی ازان این فریق را تا حرف تعلیل ان اهل طریقه مصروفدر واین اهل
مدرسه یه فریق اسم جمعدر بلوک معناسنه محصول بیت حضرت شیخ بیوردر مذکور
صاحب دله دیدم عالم ایله عابد بیننده فرق نه ایدی تاکم اول طایفه دن مدرسه
قومینی اختیار ایلدک یعنی علما زمره سنی اختیار ایلمکه مرجح نه ایدی کفت ان کلیم
خویش بدر میبرد زموج ؛ وین سعی میکند که بکیرد غریق را کلیمدن وجود ایله
مراد خویشه اضافت لامیه بدر طاشره دیمکدر بعض نسخه ده بد ریرینه برون دوشمش
ومیبرد یرینه میکند دوشمش وسعی یرینه جهد واقعدر غریق فعیل مفعول معناسنه در

بوغولن کسه و را ادات مفعول محصول بیت صاحب دل دیدی اول اهل خانقاه کندو
کلیمنی موجدن چیقاردی انجق یعنی جهنم عذابندن کندویی قورتاردی انجق اما اهل مدرسه
جهد ایلرکه موجدن غریقی بیله تخلیص ایلیه یعنی کندویی خلاص ایلدوکندن غیری عذاب
دوزخه مستحق اولانی بیله تخلیص ایلمکه سعی ایلر حاصلی عالم بندیله خلقی مناهیدن منع
ایدر ذی بیاطر یعنی ضلالتی و هدایتی تعیین ایدر پس بو وجهله خلقه جنت یولینی کوستر
حکایت یکی بر سر راهی مست خفته بود و زمام اختیار از دست رفته عابدی
بر سر او گذر کرد و در حالت مستقبح او نظر کرد جوان سر برآورد و گفت و اذا مروا
باللغو مروا کراما سر راه یول اوجی و صوقاق باشی و یا حرف وحدت خفته یونده
یاتمش معناسنه در زمام زانک کسریله اویان دیرکینی اختیار ده اضافت بیانیه در از دست
رفته تقدیری از دستش ایدی و بر بوده مقدردر عابدی یا حرف وحدت بر سر او
لامیه انک باشی اوزرندن کذر ایدر کجدیکی حالت مستقبح بیانیه او به اضافت لامیه
و او حرف عطف اذا ادات شرط غیر جازم مروا فعل ماضی جمع مذکر غایب باللغو
تقدیری باهل اللغو در مروا جواب شرط کراما حالیتله منصوبدر جوابک فاعلندن
مکرمین معناسنه محصول ترکیب بر پیر بر یول اوجنده مست یاتمش ایدی و زمام اختیاری
الندن کیتمش ایدی بر عابد آنک باشی اوزرندن کذر ایلدی و مستک حالت مستقبحه
نظر ایلدی جوان مست باشنی قالدیردی و دیدی قچن کم الله قوللری بر اهل لغوک
و صاحب کناهک یانندن کچسه لر نفسلرینه تکریم ایلدکلری حالده کچرلر یعنی انلرک
احوالندن اعراض ایلدکلری حالده و یانلرینده طورمدقلری حالده کچرلر حاصلی اهل
لغوک چرکین حاللرینه مقید اولمدقلری حالده کچرلر و یانلرینده اکلنمزلر نظم، **اذا**
رأیت اثیما کن ساترا و حلیما اذا ادات شرط رأیت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب
کوردک دیمکدر فعل شرط اثیما مفعول رأیت در فعیل بمعنی فاعلدر اثم یأثم دن یعنی
علم بابندن مهموز الفا کناهکار دیمکدر کن فعل امر مفرد مذکر مخاطب اول دیمکدر کان
یکون دن یعنی نصر یا بینک اجوف واویسندن اسمی مختزم مستتر انت ساترا لفظا
منصوب خبریدر و حلیما معطوفدر ساتره محصول بیت قچنکم بر کناهکاری کوردک
کناهنی ساتر اول و یه حلیم اول یعنی انک حالنه تعیب و تقبیح ایلمه **یا من تقبح لغوی**

لم لا تمر کریما یا حرف ندا من اسم موصول منادی تقبح فعل مضارع مفرد مذکر مخاطب
تفعل بابندن چرکین کوررسک لغوی تقدیرا منصوب مفعولیدر تقبح نک جمله فعلیه
اعرابدن محلی یوق صله سیدر اسم موصولک لم لامک کسری و میمک سکونیله اوقنور ضرورت
وزن ایچون اصلنده لم در میمک فتحیله لا تمر فعل نفی استقبال مفرد مذکر مخاطب نیچون
کچمزسک کریما منصوب در حالیتله محصول بیت ای اول کیمسه که بنم یرامز و چرکین ایشومی
تقبیح و تعیب ایدرسک نیچون یانمدن کرامتله و ایلکله کچمزسک یعنی نیچون یانمدن معرض
و مکرم کچمزسک حال بوکه خدا **و اذا مروا باللغو مروا کراما** بیورمشدر **قطعه**
متاب ای پارسا روی از کنهکار ببخشاینده کی در وی نظر کن متاب
فعل نهی مفرد مخاطب چویرمه دیمکدر تابیدن تافتن دن دینلر خطا ایلمشلر متابک
روی مفعول صریحی و از کنهکار غیر صریحی یا حرف مصاحبت بخشاینده اسم فاعلدر بخشاید
بخشودندن دینی سهو ایلمشلر اسرکمک یعنی ترحم ایلمک کاف عجمی هاء رسمیدن بدلدر و یا حرف
مصدردر حرف صلدر یا معناسنه و وی واوک فتحیله ضمیر غایبدر کنهکاره راجع
محصول بیت ای عابد و یکی کنهکاردن چویرمه ترحم و لطف ایله نظر ایله یعنی بر مجرم کوردک
سک اندن یوزکی دوندرمه بلکه آکه لطف و رفق نظر ایله **اگر من ناجوانمردم**
بکردار تو بر من چو جوانمردان گذر کن ناجوانمرد سخی کیمسیه و کریم کیمسیه
دیرلر ناجوانمرد نقیضیدر با حرف ظرف کردار کاف عربک فتحیله مطلق عمل دیرلر پس یرامز
عمل دیلر زاید سویلمش محصول بیت اگر بن عملده ناجوانمرد ایسم یعنی اگر افعال و اعمالم بد ایسه
سن بنم یانمدن جوانمردلر کبی کذر ایله یعنی یانمدن کریملر و حلیملر کبی کچ بو قطعه نک اولکی
بیت یازانلر یعنی قطعه دن فرق ایلمزلر ایمش **حکایت طایفهٔ رندان بانکار درویشی**
بدر آمدند و سخنان ناسزا گفتند و بزدند و برنجانیدند شکایت پیش پیر طریقت برد
و گفت چنین حالتی رفت گفت ای فرزند خرقهٔ درویشان جامهٔ رضاست هر که
درین کسوت تحمل نامرادی نکند مدعیست و خرقه بروی حرام طایفهٔ رندان بیانیه
طایفه همزه سی حرف وحدت دینی ایکی وجهله خطا ایلمش برسی معنای اضافتی فهم
ایلدوکی بریسنده همزه یه حرف وحدت دیدوکیدر با حرف صله انکار درویشک مصدری
مفعولنه اضافتیدر و یا حرف وحدت بدر آمدند خارج اولدیلر یعنی انکار نیه کلدیلر

رد شراح جمیعا
رد سروری
رد لامعی و سروری
رد شراح جمیعا
رد شمعی

حاصلی حالینه منکر اولدیلر سخنان ناسزا بیانینه حالینه یا حرف وحدت ویا تنکیر رفت
واقع وصادر اولدی دیمکدر خرقهٔ درویشان لامیه جامهٔ رضاده لامیه دره مجاز !
محل نامرادی مصدرک مفعولنه اضافتیدر نامرادی یرینه بی مرادی یازانلر تابسیله
بینک استعمالندن اکاه دکللر ایمش وخرقه بروی حرام یرینه نه درویش یازانلر صحیح
نسخه لره مخالف یازمشلر بعض نسخه ده بانکار یرینه بخلاف درویش خلافنجه دیمکدر محصول ترکیب
رندلر طائفه سی بر درویشک انکارینجه کلدیلر یعنی درویشلکدن خارج ایش ایله بلرو
ناسزا سوزلر سویلدیلر واینجدیلر درویش عدم تحملندن بیر طریقته اوکنه شکایت ایلدی
ودیدی بو مجلس بر حالت واقع اولدی بیر دیدی ای اوغل درویشلر خرقه سی جامهٔ
رضادر یعنی بو خرقه یی کین هر بلایه صابر کرکدر هر کسه که بو کسوه ده نامرادلغه تحمل ایلمز
مدعیدر یعنی اکا درویشلک دعواسی کذبدر وآنک اوزرینه خرقه حرامدر حاصلی
فقرا خرقه سنه استخفافی یوقدر بانکار درویشی بدنام ایدوک معناسینه بر درویشه
انکار لطائفه کلدیلر دیمک فتی ایراق کتمش بیت دریای فراوان نشود تیره بسنک
عارف که برنجد تنک آبست هنوز دریای فراوان بیانینه چوق دریا دیمکدر عظمتندن
کنایه در تیره بولانق دیمکدر تنک تانک فتحی ونونک ضمی وکاف عربیله یوفقه دیمکدر هنوز
الآن دیمکدر محصول بیت اولو دریا طاشه آنغله تیره اولمز یعنی بولنمز پس عارف که اینجنور دخی
اول یوفقه صودر دریا اولمغه قریب دکل حاصلی دخی نهر صغیردر دکز دکل قطعه کر کزند
رسد تحمل کن که بعفو از کناه پاک شوی کزندکاف عجمک ضمی وزانک فتحیله ضرر
معناسنه در که حرف تعلیل بعفو باحرف مصاحبت محصول بیت اکر سکا ضرر ایرشورسه ترک
دن تحمل ایله مضطرب اولوب شکایت ایلمه زیرا عفو سببیله کناهدن پاک اولورسک
که اکا انتقام قصد ایدرسک جائزدر که حدن تجاوز ایدوب مجرم اولورسک علی کل حال
تحمل محموددر ای برادر چو عاقبت خاکست خاک شو پیش از انک خاک شوی
محصول بیت ای برادر چونکه عاقبت خاکدر یعنی فنا مقرردر خاک اول اندن اوکدن
خاک اولورسک یعنی اولوب خاک اولمزدن اول خاک اول حاصلی موتوا قبل ان تموتوا
مقامینه واصل اول حکایت منظومه این حکایت شنو که در بغداد رایت
وپرده را خلاف افتاد شنو شنیدنک کری ونونک فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر خطاب

در شرح جمیعاً

در ابن سعلی وسروری

در سنخه

عام

عام طریقیله شنو بدندن شنیدندن دیمیلر خطا سویلدیلر که حرف بیان بغداد مشهور
بر شهرک اسمیدر عرب دال الآخیری نقطه ایله اوقودر رایتدن مراد سنجقدر که علم دخی دیرلر
پرده دن مراد پرده سیدر ضبو پرده سیچ کلدر بعضلر ظن ایلدوکی کبی را ادات تخصیص محصول
بیت بو حکایتی ایشیت که بغداد شهرنده رایت وپرده نک خلافی واقع اولدی یعنی
بحث وجدللری واقع اولدی رایت از کرد راه ورنج رکاب کفت با پرده
از طریق عتاب کرد راه لامیه یول توزی رنج رکاب یوبلداوزنکی زحمتی دیمکدر زیرا
رایتک اغاجی اوزنکیه طاینمه ضبطی مشکل اولور حاصلی اغاجینک اوجی سی رکابه طیادرلر
که ضبطی قابل اوله اما بوزمانده قایشدن برنسنه بیدا ایدرلر که اکوک اوک تاشندم
صرقیدرلر وسنجاق اغاجینک ایاغینی اکا کچوررلر که ضبطی قابل اوله عتاب ازاد لغتدر
محصول بیت رایت یول توزی زحمتندن واوزنکی رنجندن پرده یه عتاب وخطاب
جهتندن دیدی من وتو هر دو خواجه تاشانیم بندهٔ بارکاه سلطانیم
خواجه تاش ترکیبی تخفیف ایدوب خواجه دش دیدکلری بدر یعنی ایکیمز بر افندی قوللریه
بز سنکله والف ونون ادات جمع ویا ومیم ادات تکلم مصراع ثانی اولکی بیان ایدر
محصول بیت رایت پرده یه خطاب ایدوب دیر بن سنکله خواجه دشلرز یعنی بر افندی
قوللریوز خواجه افندی معناسنه در سلطان بارکاهینک بنده لری یز یعنی ایکیمز بر پادشاه
قوللریوز من ز خدمت دمی نیاسودم کاه وبیکاه در سفر بودم دم نفس
وساعت ویا حرف وحدت بر نفس وبر ساعت دیمکدر نیاسودم فعل نفی ماضی متکلم وحده
کاه وبیکاه وقتلو وقتسز دیمکدر محصول بیت رایت دیر بن خدمتدن بر نفس وبر ساعت
استراحت ایلمدم یعنی دیکلنمدم وقتلو وقتسز سفرده اولدم تو نه رنج آزمودهٔ نه حصار
نه بیابان وباد کرد وغبار رنج زحمت آزموده یه ماضیدن قسم مفرد مخاطب یا ضمیر
خطاب وهمزه حرف توسل صناممشسک دیمکدر حصار قلعه معناسنه در حصار صبا
مقدن مراد اولدر که حصاره یوروش ایلدکلری وقت سنجاغی ایلرو چکرلر حصاره
دیکک قصدیله پس حصار الجنده اولان خلق توفنک واوق وطاش وغیریسی
سنجاغه آترلر دوشورمک ایچون شویله اولورکه بیچاره سنجاق دلک دشک اولور اعدی
حصار صنامامشسک دیمکدن غرض بو معنادر یعنی بن بو محنتلری هب چکمشم باد کرد

در ابن سعلی وسروری

در سنخه

بوكتابك بومقامى بويله واقعدر اما كرد باد ديه ده وزنه خلل وبرمزدى غالبا تعليم ايجوندر
كه معلوم اوله كه بونك كبى تركيب مزجى نك اصلى اضافيدر يعنى كرد بادك وكرد ابك اصلى
بادِ كرد وآبِ كرد اعنى دكرمى بيل ودكرمى صو ديمكدر صكره كرد بالحصر غه يه وكرد اب
صوجولكيه ديديلر بونلرى كافك فتحيله اوقيان بيلمز اعنى محصول بيت برده يه ديركه سن نه
زحمت صيادك يعنى صيادك ونه حصار صواشنك ونه بياباب كودك ونه سكاقصرغه
صادلدى ونه سينه بنم كبى نوز ياصدى حاصلى سن هيج برمشقت كورمدك قدم من بيجى
بيشتر ست ٭ پس جرا عزتِ تو بيشتر ست قدم اياق يعنى ياحرف مصاحبت بيشتر
ايلرودك ديمكدر بيشترك معناسنى اشد تعدعاديني غلط اداايلمش قندبرعزت تو
لاميه دريايه بطنيله بيشتريا عربيله زياده دك ديمكدر محصول بيت بنم اياغم سنى دكوششده
ايلاايلرور كلدى زيرا سجاغى صواشدم وحصار يورويوشنده ايلروجكولردم بس نيچون سنك
حرمت وعزتك زياده در كرد تو بر بندكان مه رويى ٭ باكنيزان ياسمين بويى
بربندكان لاميه ومهرويه اضافت لاميه دره مهرويى وصف تركيبدر آى يوزلو ديمكدر
وياضمير خطاب باحرف مصاحبت كنيز جاريه دركاف عربينك فتحى ونونك كسريله
والف ونون ادات جمع در ياسمين بويه اضافتى بيانيه ياسمين بو وصف تركيبدر ياسمين
وياسمين بومعنابه دروياضمير خطابدر محصول بيت بو بيت بيت سابقده مذكوراولان
عزتى بيان ايدر ديرده يه ديركه سن اى يوزلو قوللر ومجوبلر قتنده سن ياسمين قوقولو
جاريه لوله سك حاصلى ادكك وديشى كوزللرله مصاحب ومقارن سك من فتاده
بدست شاكردان ٭ بسفر باى بند وسركردان فتاده تقديرى فتاده ام در
باحرف صله شاكردان لاميه شاكوداندن مراد خدمتكار طايفه سيدر بسفر باحرف ظرف
باى بند وصف تركيبدر اياغى بغلو ديمكدر سركردان استعمال اولوندى متحير معناسنه در
اما بوندن مراد بللرآنى تحريك ايدوب انواع زحمتلر جكدركيدر محصول بيت دايت
ديركه بن قدرمى قيمتى بيلمز خدمتكارلر الينه دوشتم يعنى انواع حقارت وهوان جكرم
اللرينده ن سفرده اياغم بغلو سركردان وسراسيمه كيدرم حاصلى هم وجهله رنج والمده يم
كفت من سر براستان دادم ٭ نه جو تو سر برآسمان دادم محصول بيت برده
دايندن بوقدر كلمات ايشديجك جواب ويروب ديدى بن باشمى آستانده طوتادم

سنده

دد سخن

دد سوری

سنك كبى كوكده طوتمازم يعنى بنم حرمت وعزتمه سبب يوزم يرده اولوب تكبر
ايلمدكمدندر وخاك كبى تواضع ايلدكمدندر سنك كبى كبر وغروروله باشم كوكلرده
دكل زيرا من تواضع رفعه الله ومن تكبر وضعه الله دره ٭ هركه بيهوده كردن افرا
زد ٭ خويشتن را بكردن انداز د بيهوده زائد وباطل معناسنه در كردن افرازدك
مقدم مفعوليدر افرازد رفع ايلر يعنى يوجلدر حاصلى تكبر وتعظمدن كنايه در خويشتن
اندازدك مفعول صريحى وبكردن غيرصريحى افرازد واندازد فعل مضارع مفرد غايبلر
در انداز دانادر ديمكدر محصول بيت حضرت شيخ بيورد هركمسه كه باطل وزائد تكبر وتعظيم
ايلر كنديني بوينى اوزره براغور يعنى ايلدوكى تكبر وغرور كنديوبى هلاك ايدر
زيرا تكبر خدايه لائق صفتدر انجق حكايت يكى از صاحب دلان زور آزماى
را ديدكه بهم برآمده ودرخشم شده وكف بر دهان آورده كفت اين راجه حالتست
كسى كفت فلانى دشنام داده است كفت اين فرومايه هزار من سنك برمى دارد
وطاقت سخنى نمى آرد زور آزما وصف تركيبدر آزمايدن زور صنايجى ديمكدر
آنلر زورباذه زور آزماى دبرلر را ادات مفعولدر بهم برآمده قايمش وغضبه كلمش
ودرخشم شده خشمه وارمش ديمكدر ما قبلنه عطف تفسيرى واقعدر كف كوبوكدر
فلان تقدير فلانش دره دشنام داده است ويرمشدر يعنى سوكمشدر فرومايه الحق
اصلى يعنى بداصل ديمكدر من نونك تشديديله بتمن ديمكدر برمى دارد قالدرر ديمكدر
طاقت بحر مصدرك مفعولنه اضافتيدر ياحرف وحدت نمى آرد فعل نفى استقبال
مفرد غايب استفهامى متضمن كتورمزمى ديمكدر محصول تركيب صاحب دللردن برى
بر زور بازى كوردى كه قايمش وغضبه وارمش واغزينه كوبوك كتورمش يعنى كوبوك
صاحب دل ديدى بوكه نه حالت اولدى بوكسه ديديكه فلان كمسه آنى سوكمشدر
صاحب دل ديدى بو بداصل بيك بتمن طاشى قالدرر وبر سوزه طاقت كتورهمى
يعنى بر سوزى كتورمزمى قطعه لاف سرپنجكى ودعوى مردى بكذار ٭ عاجز
نفس فرومايه چه مردى چه زنى لاف سرپنجه لاميه در اصطلاحلرنده سرپنجه قويى
وغالبه ديرلر ياى مصدرى لاحق اولمغله سببيله هاى رسمى كاف عجميه ابدال اولنمشدر
فويلك لاف فخر ديمكدر دعوى مردى مصدر مفعولنه اضافتيدر وياحرف مصدر

مردلك دعواسنی بكذاد بانك ضمیری وكاف عجمك سكونیله ترك ایله دیمكدر عاجز نفس فرومایه لامیة وبیانیه‌در بوعباده‌نك انجام اختلاف ایلدیلر بعضلر دیدیلركه عاجز منادادر تقدیری عاجز دیمكدر بعضلر دیدیلركه فرومایه ده‌ یاء خطاب مضمردر تقدیری فرومایه‌در ولكل وجهة جه مردی جه زنی بالرضمیر خطابدر وبوعبارتلرك معناسی ادلكك وزنلكك بیننده فرق بوقدر دیمكدر یعنی بو ایكی صفتك بیننده فرق یوقدر محصول بیت سرپنجه‌لك لاففی ومردلك دعواسنی ترك ایله ای نفسك عاجزی سنك ارلكله زنلكك بیننده فرق یوقدر بلكه زنلكك غالبدر فرومایه عاجزه صفت اعتبار ایلین فرومایه‌لك ایلمش کرت از دست برآید دهنی شیرین کن ؛ مردی آن نیست که مشتی بزنی بر دهنی کرت تای معنا جهتندن دسته مقیددر از دست دیمكدر دهنی یا حرف وحدت مردی یا حرف مصدردر مشتی یا حرف تنکیر بزنی فعل مضارع مفرد مخاطبدر دهنی یا حرف وحدت محصول بیت اکر الكدن كلورسه بر اغزی طاتلو ایله یعنی بركوكل الكوركه سندن شیرین دهن اولكونكه سكا خیر دعا ایلسون بددعا ایلمسون مردلك اول دكلدركه برآغزه منت اوره‌سك یعنی بركسه‌نك خاطرینی بریشان وددینی بجضور ایلیه‌سك حاصلی مردلك برخاطری تسلی ایلمكدر پریشان ایلمك دكلدر قطعه اکر خود بر دَرَد پیشانیٔ پیل ؛ نه مرد است آنکه دروی مردمی نیست خود ادات تاكید بردره بویله‌در دَرَد دالك فتحی وكسریله ورانك فتحیله فعل مضارع مفرد غائبدر پیشانیٔ پیل لامیه‌در پیشانی باء عجمك كسریله ویاء اصلیه ایله آلنه دیمكدر عرب جبهه دیرلر انكه اصلنده آنكس كه ایدی تنه كه مكرر بیان اولندی وی مذكوركسه راجعدر مردمی یا حرف مصدر محصول بیت اکر فیلك آلننی چاك ایلمكه قادر ایسه یعنی فیل ایله جنکه مالك ایسه ده مرد دكلدر اول كمسه كه انده مردملك وانسانیت یوقدر یعنی شجاعتدن سخاوت وكرم معتبردر بنی آدم سرشت از خاك دادد ؛ اکر خاکی نباشد آدمی نیست سرشت سینك وعینك كسری وشینك سكونیله اسم مصدردر خلقت معناسنه فعل ماضی مجهول دیمك مجهول سو یلنمش خاكی یا حرف نسبت محصول بیت بنی آدم اوغللرینك سرشتی وخلقتی خاكدندر زیرا حضرت آدم ترابدن خلق اولندی پس بنی آدم خاكی اولمزسه آدمی دكلدر بلكه جنی ویا شیطاندر علی كل حال تحمل وتواضع محموددر

الجئی

دده‌بای سبکلکی

دده سروری

حکایت

حكایت بزركی را پرسیدند از سیرت اخوان صفا گفت کمینه آنکه مراد خاطر یاران بر مصالح خود مقدم دارد وحکما گفته‌اند که دربند خویشتن نه برادر دست ونه خویشتن بزركی یا حرف وحدت ورا ادات مفعول سیرت خوی وخلق معناسنه‌در اخوان اَخ‌ك جمعیدر قرنداشلر دیمكدر سیرت اخوان صفا لامیه‌لردر كمینه كم اكسك ویا حرف نسبت ونون وها ادات تاكید اكسكلك دیمكدر یعنی اشاغه مرتبه‌سی اخوان صفانك بومرتبه دیمكدر آن كه یعنی انكه مراد دخاطر یاران لامیه‌لردر مصالح خود ده بویله‌در محصول تركیب برادر لوبه صوردیلر اخوان صفا اخلاق واطوارندن یعنی صفاوتلری كمالی ددبدیلر دیدیكه الك اكسكلیسی اولدر كه یارانك كوكلی مرادینی كند ومصالحی اوزره مقدم طوته وحكما وعقلا دیمشلردر براد ركه كند ومرادی وفائده‌سی قیدنده یعنی كند ونفسی هواسنه مقید دراو حقیقتده نه برادردر ونه خصم‌دد زیرا اكابونلر اسكا نسبت آنك تفاوتی هیچ بوقدر بیت همراه اکر شتاب کند همره تو نیست ؛ دل در کسی مبند که دلبستهٔ تو نیست همراه یولداش شتاب اسم مصدردر ایوتش معناسنه یعنی عجله همره تو لامیه‌در در كسی در حرف صله ویا حرف وحدت مبند فعل نهی مفرد مخاطب بغلمه دیمكدر كه حرف رابط صفت دلبسته وصف تركیبی قامندندر تو یا اضافتی لامیه‌در محصول بیت یولداشك اكرایورسه سنك یولداشك دكل زیرا سكا مناسب وموافق دكلدر ایمدی كوكلوكی بركمسه‌یه بغلمه كه سنك دلبستك دكل یعنی كوكلونی سكا بغلمامشدر سن اكا كوكلوكی بغلمه حاصلی سكا مقید اولمینه سن مقید اولمه بیت چون نبود خویش را دیانت وتقوی ؛ قطع رحم بهتر از مودت قربی خویش بوندن خصم معناسنه‌در ورا ادات تخصیص قطع رحم مصدرك مفعولنه اضافتیدر رحم رانك فتحی وحاء مهمله‌نك كسریله قرابتدر خصملق معناسنه مودت مصدردر محبت معناسنه قربایه اضافت مصدرك مفعولنه‌در قربی خصملق دیمكدر محصول بیت چونكه خصمك دیانت وتقوی‌سی اولمیه یعنی دیندار ومتقی اولمیه آنكله خصملق محبتندن خصملق علاقه‌سینی قطع ایلمك اولیدر زیرا جائزدركه قرابت محبتی سببیله اكا تابع اولوب خلاف شرع مصلحته ارتكاب ایلیه‌سك یاد دادم که مدعی درین بیت بر قول من اعتراض کرد وگفت حق جل وعلا در کتاب مجید از قطع رحم نهی کرده است وبمودت

ذوي القربى فرموده وانچه تو كفتي مناقض آنست كفتم غلط كردي موافق
قرآنست قال الله تعالى وان جاهداك على ان تشرك بي ما ليس لك به علم فلا تطعهما
مدعى يا حرف وحدت ان [illegible] ن شرط جاهدا فعل ماضي تثنيه مذكر غايبدر مفاعل بابندن
تثنيه الفي والدينه راجعدر وكاف ضمير منصوب متصل على جاهدايه متعلق مفعول به غير
صريحدر ان تشرك تاويل مصدر ده محلا مجرور وعلى ايله بجار مع المجرور ان تشرك به
متعلق مفعول غير صريحدر ما محلا منصوب مفعول صريحيدر ليس فعلدر افعال ناقصه دن
علم لفظا مرفوع اسميدر ولك محلا منصوب خبريدر به علم متعلق فلا تطعهما جمله نهيه جواب
شرطدر محصول تركيب خاطر مدعى دركه بر مدعى بو بيتدن بنم قولمه اعتراض ايلدي ودبدي
خداى تعالى كتاب مجيدنده قطع رحمدن نهي ايلمشدر ومودت ذوي القربى يه بيورمشدر
واولكه آني سن ديدك خدانك ديدوكنه مناقضدر ديدم كه غلط ايلدك موافق
قرآندر اكر سكا والدينك زحمت ويرلرسه بكا شريك قوشمه كه اول نسنه يكه سنك
انكا علمك يوقدر يعني شول نسنه يكه بكا شريك اولمغه استحقاقي اولدوغني بيلمزسك
وانلر سكا تكليف ايلسه آني بكا شريك ايلمكه صاقن انلره اطاعت ايلمه بيت هزار
خويش كه بيكانه از خدا باشد ✻ فداى يك تن بيكانه كاشنا باشد هزار خويش
مبتدا كه حرف رابط صفت فداى يك تن بيكانه خبر مبتدادر كه حرف رابط صفت
محصول بيت بيك خصم كه خدادن بيكانه اوله يعني خدا ايله آشنا اولوب تقرب الى الله
ايلميه يدي بو بجلين بيك خصم بر بيكانه تن يعني بر بيكانه وجوده فدا اولسون كه خدا ايله
آشنا اوله يعني تقرب الى الله ايليه حكايت منظومه پيرمردي لطيف در بغداد
دخترش را بكفش دوزي داد پيرمردي يا حرف وحدت يا حرف صله وكفش دوز
وصف تركيبيدر دوزيدندن بشمق ديمكدر يعني بشمقچي محصول بيت بر لطيف پير مرد بغداد ده
قيزيني بر بشمقچي يه ويردي يعني اكا نكاح ايلدي دوزي دوختن مصدرندن اخذ ايلمش
خطا ايلمش مردك سنك دل چنان بكزيد ✻ لب دختر كه خون ازو بچكيد
مردك تصغير مرددر سنك دله اضافت بيانيه در سنكدل وصف تركيبيدر طاش
يوركلو ديمكدر بكزيد يا حرف تاكيد كزيد فعل ماضي مفرد غايب ايصردي ديمكدر
فاعلى تحتنده مردكه راجع ضمير ومفعولي لب دختر اضافت لاميه ايله كه حرف بيان بچكيد

ردای سدعلی

با حرف تاكيد چكيد فعل ماضي مفرد غايب طامدي ديمكدر محصول بيت طاش يوركلو
ارجكز قيزك دوداغيني انجلين ايصردي كه اندن قان طامدي بامدادان بد چنان
ديدمش ✻ پيش داماد رفت و پرسيدش چنين بوندن قبيح معناسنه در داماد كوكيو
محصول بيت ايرته سي قيزك باباسي قيزي اوپكوردي كوكيسنك قتينه واردي وانكا صوردي
كاى فرومايه اين چه دندانست ✻ چند خايي لبش نه انبانست كاى كه حرف بياندر
سؤالي اى حرف ندا مناداسي محذوف تقديري اى مردك فرومايه در بد اصل ديمكدر خايي
فعل مضارع مفرد مخاطب چينرسك ديمكدر لبش مفعولي انبان همزه نك فتحي وسكون نونله
لغتده طغار جغه ديرلر اما بونده دباغت اولمش دري مراد در مطلقا محصول بيت دلماده
صوردي كه اى الچق اصلو بو نه دندر نيچه چينرسك دوداغيني انبان دكلدر يعني قيزك
دوداغيني سختيانمي ظن ايلدك كه بويله چينيدك بمزاحت نكفتم اين كفتار ✻ هزل بكذار
وجد ازو بردار با حرف مصاحبت مزاح ميمك ضميله اسمدر لطيفه معناسنه وميمك كسريله
مفاعل بابندن مصدر ثانيدر هزل لطيفه وجد جيمك كسريله كرچكدر محصول بيت حضرت
شيخ بيوردركه بشمقچي دختر قصه سني بن سكا لطيفه ايله ديمدم خطاب عام طريقيله سن لطيفه
ترك ايله واندن كرچكني اخذ ايله قالدرمقدن مراد اخذ ايلمكدر يعني سكا لايق اولان اولدركه
بو كلامدن هزلي ترك ايدوب جدني اخذ ايليه سك اول جد بو دركه بو بيتك مضمونيدر
خوي بد در طبيعتي كه نشست ✻ نرود جز بوقت مرك از دست خوي بد
بيانيه طبيعتي يا حرف وحدت كه حرف بيان محصول بيت بر طبيعتده كه يرامز خوي اوتوردي
اجل كوندن غيري كون الدن كيتمز اول يرامز خوي ويا طبيعت يعني اوكلمه الچق خلقي
بولور اول يرامز خويدن اول طبيعت حكايت فقيهى دختري داشت بغايت زشت
روي وبجاي زنان رسيده باوجود جهاز ونعمت كسي بمناكحت او رغبت نمي نمود
فقيهي يا حرف وحدت دختري ياسي ده بويله در زشت رو وصف تركيبي چركين يوزلو
ديمكدر جهاز جيمك فتحي وكسريله قيز كلين وسفر اسبابنه ديرلر با حرف صله مناكحت مفاعل
بابندن مصدر در ونكاح مصدر ثانيسي عورت اره ويرمكه ديرلر او يه اضافت
مصدرك مفعولنه در محصول تركيب بر فقيهك بر قيزي واريدي غايتله چركين يوزلو
وعورتلو مرتبه سنه ايرشمش ايدي يعني بالغه اولوب حيض كورمش ايدي واقرجهاز ونعمت

وجوده کلمه هیچ برکسه مناکحه سنه رغبت کوسترمزدی بیت زشت باشد دبیقی و دیبا
که بود بر عروس نازیبا دبیقی دالك فتحی و بانك کسریله مصر نواحیسنده بر قصبه نك
اسمیدر و یا حرف نسبت یعنی اول قصبه ده اشلنن قماشه دیرلر بغداد شهرنده اشلنن
قماشه بغدادی دیدکلری کبی دیبا ترکجه شیب دیدکلری قماشدر که حرف رابطه صفت
عروس کردك اولمزدن اول اوده عورتده دیرلر مثلا رجل عروس و امراه عروس
دیرلر نا حرف توصیف نفی زیبا یراشق و نازیبا یراشقسز محصول بیت دبیقی و دیبا
قماشلری چرکین اولورکه یراشقسز عورت اوزره اوله لر یعنی چرکین عورت اوزره کوزل
قماشلر یراشمز فی الجمله بحکم ضرورت باضریری عقد نکاحش بستند آورده اند که
دران تاریخ حکیمی از سرندیب رسیده بود که دیدهٔ نابینایان روشن کردی فقیه را
گفتند چرا دامادت را علاج نکنی گفت ترسم که بینا شود و دخترم را طلاق
دهد با حرف صله ضریر اعمایه دیرلر بو نده حکیمدن مراد کحالدر سرندیب هندده یانده بر
بر یرك اسمیدر محصول ترکیب حاصل کلام امر ضرورتله دختر زشت رویی بر اعمایه عقد
نکاح ایلدیلر دیو روایت ایلمشلردر که اول تاریخده سرندیب طرفندن بر حکیم کحال کلدی
ایردی که نابینالرك کوزلرینی روشن ایدر یعنی کورلرك کوزلرینی اچاردی فقیهه
دیدیلر نیچون کویکوکه علاج ایلمزسك دیدی قورقرمکه بینا اوله و قیزیمه طلاق ویره
مصراع شوی زن زشت روی نابینا به شوی عورت اریه زن زنه اضافت لامیه در
زشت رویه بیانیه شوی مبتدا نابینا به خبری محصول مصراع چرکین یوزلو عورتك
اری نابینا اولمق یکدرکه کوروب اندن اکرنمیه حکایت پادشاهی بچشم حقارت
در طایفهٔ درویشان نظر کردی یکی از ایشان بفراست دریافت و گفت
ای ملك ما درین دنیا بجیش از تو کمتریم و بعیش از تو خوشتر و بمرگ برابر
و بقیامت بهتر در طایفه ده در حرف صله در معناسنه در درویشان اضافت بیانیه
نظر کردی یا حرف حکایه دریافت اکلادی دیمکدر با حرف مصاحبت و با حرف
ظرف جیش عسکردر و بعیش یاسیله بوله دروبرك و بقیامتده بوله در محصول
ترکیب بر پادشاه طایفهٔ درویشانه حقارت کوزیله نظر ایدردی درویشلرك
بریسی حقارت نظرینی اکلادی و دیدی ای ملك بز بو جهانده عسکرله و با عسکر

خصوص

خصوصنده سندن اکسکرز و عیش و صفاده سندن خوشترز و موتده برابر و قیامتده
یکرك مثنوی اکر کشور کشایی کامرانست وگر درویش حاجتمند نانست کشود کشا
وصف ترکیبیدر مملکت آچیجی دیمکدر و یا حرف وحدت کشور کاف عربیك کسری و سکون
شین و فتح واوله اقلیم معناسنه در کامران وصف ترکیبیدر دانیدن مراد سوزیجی
دیمکدر حاجتمند مند میمك فتحیله ادات فاعلدر جی معناسنه یعنی حاجتلو دیمکدر نانه
اضافت اسم فاعلك مفعولنه اضافتی قبیلندندر محصول بیت بو بیت بیت آتیه
مرهوندر اکر بر کشور کشا یعنی بر فاتح مملکت پادشاه کامران ایسه یعنی مرادینجه یورسه
واکر درویش بیچاره نانه حاجتلو ایسه یعنی محتاج نان ایسه دران ساعت که خواهد
این وآن مرد نخواهند از جهان بیش از کفن برد مرد بونده مصدر معناسنه
در زیرا مضارع مقارندر برد ده مصدر معناسنه در محصول بیت او ساعتده که
درویش و پادشاه اولیسردر جهاندن کفندن زیاده سننا ایلتمیسردر یعنی قبره ایلد
جکلری کفندر فقط چو رخت از مملکت بربست خواهی گدایی خوشترست
از پادشاهی مملکتدن مراد جهاندر بر حرف تاکید بست بستن معناسنه در قیاس خواهی
بربست ایدیجك ضرورت وزن ایچون و قافیه ایچون بو اسلوبه ارتکاب ایلدی محصول بیت
چونکه دنیا مملکتندن اسباب آخرتی بغلیسرسن یعنی آخرته نقل ایلمك استیه سك گدا
یکدر پادشاهلقدن زیرا پادشاهلرك نیجه دورلو سؤالی و جوابی و نیجه دورلو
حسابی اولور اما گدانك بو بجلبی اولمز ظاهر درویش جامهٔ ژنده است و موی
سترده وحقیقت آن دل زنده است ونفس مرده ژنده زاء عجمیله اسکی لباسه
مستعملدر موی سترده مولانا حلبی نسخه‌سنده ترولینی و مولانا مصلح الدین لاریدی و مولانا سروری
بدخشی اضافت بیانیه ایله ژنده یه عطف ایلدیلر تقدیری جامهٔ موی سترده در
یوکدن طوقونان جامه دیمکدر عبا وکبه کبی مثلا اما شراح وصف ترکیبی طوتوب
جامه یه عطف ایلدیلر و تجرددن کنایت ایلدیلر محصول ترکیب درویشك ظاهری
اسکی عبالو قفتاندر و یوکدن طوقنمش جامه در اما حقیقتی دل زنده و نفسی مرده در
قطعه نه آنکه بر در دعوی نشیند از خلقی وگر خلاف کنندش بجنگ برخیزد
نه انکه نثر سابقدن مستثنادر یعنی ظاهر درویش مذکور اولاندر بو بیتده ذکر

رد شراح جمیعا

ابلدوکی دکلدر بو نك کبی یرلرده ظرفیت معناسنی افاده ایدر دد دعوی بیانیه
دعوی قبوسندن دیمکدر اسلوب عجم دعویدن واوك کریله اوقومقدر از خلقی تشنید
متعلقدر و یا حرف تنکیر وکرما کردن مخففدر بونك یرینه کوکی یازانلر صحیح نسخه لرده
مخالف یازد قلوندن غیری معناجهتی ترزیقا ولور کنند شی فعل مضارع جمع غایب
و شین ضمیر اسم اشارتك مشار الیهنه راجعدر بحثك یا حرف صله بر خیزد فعل مضارع
مفرد غایب قالقر یعنی قیام کوسترر محصول بیت ظاهردر یعنی اول دکلدرکه خلقدن
دعوی قبوسندن اوتوره یعنی خلقدن تقاعد ایدوب دعوای دروینلك ایلیه و اکر
مراجعه مخالف وضع ایلیو لرسه جنك و جدال قیام کوستره حاصلی درویش اول دکلدرکه
دعوای مرد ایدوب خلقك جفاسنه تحمل ایلمیه از خلقی عبارتنی مصراع ثانیه قید ایدوب
معناسنی خلقدن بریجه کمسنه اکر مخالفت ایدر لر تحمل ایتموب جنك و خصومت ایتمکه
قالقه دیین بینك قرایاسند ذره دکلو واصل اولمامش اکر زکوه فرو غلطد اسیا سنکی
نه عارفست که از راه سنك بر خیزد بونده کوکی یازانلر و کو یازانلر صحیح نسخه لرده
مخالف یازمشلر فرو بونده اشغالق معناسنی افاده ایدر دادات اولمق اوزره جایز
دادات تاکید اولمقده جایز غلطد فعل مضارع مفرد غایب یووالنمه دیمکدر اصل
لغت تائله در طانادن بدل اولمشدر نتکه عربیده بعض یرلرده بدل اولور زیر الفتلر
طایوند در نتکه سابقا بر قطعه ایله بیان اولمشدی اسیا سنك ترکیب مزجیدر اصلنده
سنك اسیا ایدی اضافتله و یا حرف وحدت راه سنك لامیه محصول بیت اکر طاغدن
بر دکرمن طاشی یووالنورسه عارف دکلدر اول کمسه که طاشك یولندن قالقه یعنی
درویشلره تسلیم و رضا اولقدر کرکدرکه هرنه که اوکنه کلورسه خدادن محض عطیه
بلمك کرکدر حاصلی قضایه رضا ویروب توکل ایدوب طورمق کرکدر طریق درویشان
ذکرست و شکر و خدمت و طاعت و ایثار و قناعت و توحید و توکل
و تسلیم و تحمل ذکردن مراد دیلکدن و کوکلکدن الله آدینی دوشورمکدر و شکر
دن مراد دیدوکی نعمته شاکر اولوب شاکی اولمقدر و خدمتدن مراد هر مؤمنك
مهما امکن قوللوغنی ایلمکدر نتکه حضرت بهاء الدین نقشبندی بیورمشدر
طریق ما خدمتست و طاعت طاعت خدمته عطف تفسیری مقامنده در

در شراح جمیعا
در نسخه
در شراح جمیعا

ایثار ما ملکنی بذل در قناعت قلیلله اکتفا ایدوب قسمته رضا ویرمکدر توحید خدای
بر بلمکدر اولدخی اوچ قسمدر توحید افعال و صفات و ذاتدر مشایخك هر برینه قوللری
واردر لکن بو مقام استیفاسی دکل توکل الله اعتماد ایدوب خلقك الندهکینه بقمامقدر
بونده دخی نیجه قول واردر و تسلیم اظهار عبودیت تحمل دنیا اجیسنی یونقو نوب یوزین
کوزین اکشتمامکدر هرکه بدین صفتها موصوفست بحقیقت درویشت اکرچه در
قباست اماهرزه کوی بی نماز و هوا پرست هوس باز که روزها بشب آرد در بند
شهوت و شبها بروز کند در خواب غفلت بخورد هرچه در میان آید و بکوید
هرچه بر زبان آید رندست اکرچه در عباست هرکه تقدیری هرکس که ایدی بدین
دالهمزه دن مبدلدر صفتها صفتك جمعیدر قبا اوکی آچق قفتان هرزه کوی وصف
ترکیبیدر هرزه زاید و باطل معناسنه در بعض نسخه ده هرزه کو در دونمش بی نماز اضافتی
بیانیه و هوا پرست وصف ترکیبیدر هوا به طابچی یعنی اهل هوا هوس باز اضافتی بیانیه
در هوس اوینادیجی یعنی اهل هوس که حرف رابط صفت روزها روزك جمعیدر اسلوب
عجم اوزره شبها ده بویله در خواب غفلت بیانیه رند بونده مباحی و فاسق معناسنه
در محصول ترکیب هرکمسه که بو صفتلرله موصوفدر حقیقتده درویشدر قبا ولباس حرقه ده
اما هرزه کوی بی نماز و هوا پرست هوس باز که کوندزلری کیجه یه کتوردر لذتی دنیا قیدنده
یعنی ایام اوقاتنی شهوات دنیویه ده کچوره و کیجه لرینی صباحه خواب غفلتده چیقاره هرنه
کراورتایه واوکنه کله ییه و هرنه که دیلنه کله سویلیه رند و فاسقدر عباده ایسه ده
حاصلی درویشلك عمله کوره در لباسه کوره دکل قطعه ای درونت برهنه از تقوی
وز برون جامه ریاداری ای حرف ندا منادی مصراعك آخرنده تقدیر اولنور
درونندن مراد دلدر و تا ضمیر خطاب برهنه بانك ضمی و فتحیله و فتح را ایله و سکون
ها ایله چیلق دیمکدر عریان معناسنه وز اصلنده واز در واو حرف حال بعض نسخه ده کز
واقعدر که حرف رابط صفت اولور جامه ریا لامیه در مجازا داری طوتارسك
دیمکدر وارلقدن کنایه در محصول بیت ای درونی تقوادن چیلق اولان کمسه یعنی قلبی
زهد و تقوادن خالی اولان کمسه حال بوکه طشره دن جامه ریا ایك وارد ریعنی ظاهرینی
ریا لباسیله بزه مشسك پرده هفت رنك در مکذار تو که در خانه بوریا داری

پرده هفت رنك بيانيه يدي رنكلو پرده دره اضافتي لاميه در مكذار فعل نهي مفرد
مخاطب قومه ديمكدر يعني صارقمه بوريا بانك ضمي و رانك كسريله پرده لو حصيردر كه قادغون
قميشندن اوريلور ديار عربده و ترك مملكتنده چوق اولور اوجوز اولدوغيچون فقرا
استعمال ايدر اول بر حصيرلر كبي ديوشورلر يعني رومك و مصرك حصيرلري كبي بلكه هما
تخته كبي دوشنور محصول بيت قپونك يدي رنكلو پرده سني يعني قپوكه يدي رنكلو پرده
آصمه سن كه او بكده بوريا طوتارسك يعني سنك خانك كه اثواب و اثقال و فراشدن
خالي اولوب فقركدن بوريا دوشمكه محتاج سك قپوكه يدي رنكلو چوقه دن ويا
قماشدن پرده صارقيدوب آصمه باطني نقوددن خالي اولوب ظاهري ديبا اسبابيله
مزين اولانه كيمسه ايچروسيني اسبابدن و فراشدن خالي اولوب قپوسنه يدي رنكلو
پرده اصلمش خانه يه تشبيه ايلمش بو بيتده در لفظي زائد طوتان زائد سويلمش حكايت منظوم دد سروری
ديدم كل تازه چند دسته ÷ بر كنبدي از كياه بسته كل تازه بيانيه كنبد كاف عجمك
ضمي و نونك سكوني و بانك فتحيله قبه معناسنه در عرب تعريب ايدوب جنبد ديرلر
جيمك و بانك ضميله ويا حرف وحدت از كياه بسته يه متعلقدر از بونده با معناسنه
محصول بيت بر قبه نك اوزرنده تازه اوتلنغلو برنيچه دسته تازه كل كوردم زيرا
عادتدر كلستانده ايلك بولنمسه بر نوع اوزون اوتلوق اولور كه كللري آنكله بند ايدرلر
پس از كياه عبارتي كنبده قيد ايدوب معناسيني بر قاچ دسته تازه كلي كوردم
اوتدن بر ييغن اوزره بغلنمش يعني بر مقدار كلي بر مقدار كياه اوزره بغلنمش كوردم
ديين معتوه بغلملو سوز سويلمش كفتم چه بود كياه ناچيز ÷ تا در صف كل نشيند او نيز دد شمعی
چه بود عبارتنده استفهام تحقيري وار يعني نه شيدر كياه ناچيزي تا حرف تعليل
صف كل لاميه نيز دخي ديمكدر ادات عطفدر محصول بيت حضرت شيخ بيوردكلي اوتله بغلو
كوردكده ديدم بونك كبي قضيه لر وقوعي اولمز بلكه فرض و تخمين طريقيله در يعني ديدم كياه
يعني لاشي كياه نه نسنه دركه اوده كل صفنده اوتوره يعني كلله همنشين و مصاحب اوله حاصلي
بيان اوتنه كل مقارن اولمق مناسب دكلدر مجموع بيتك معناسنده نه فايده يه براد و نتيجه
اعتباري وار دركه لاشي و حقير اوت كه اول كياه دخي كل صفنده اوتوره ديين عجب استقامت
طبع مالك ايمش كه بويله خوب معنا تصوير ايلمكه قادردر بكريست كياه و كفت خاموش دد شمعی

محـ

صحبت نكند كرم فراموش ÷ با حرف تاكيد كريست فعل ماضي مفرد غايب كياه فاعلي
كفت كريسته معطوفدر خاموش مقول كفت و فعل امر مفرد مخاطبدر ابسم اول ديمكدر
صحبت مبتدا نكندك كرم مفعول اولي و فراموش مفعول ثانيسي محصول بيت حضرت شيخ
بيوردكه كياه بندن مذكور كلامي ايشديجك اغلادي و زبان حاليله ديدي ابسم اول
مصاحبت كرم و احساني فراموش ايلمز يعني مصاحبت و مقارنت كرم و لطفي اونتماز صاحب
كرم و احسان اقتضا ايدر ايدي بنده كلا بر باعث اولدوغي نه دركه بو قدر كرم و
دد ابو سعيد خلجي و سروری
احسانه مظهر دوشميم ايدي صحبتي نكندك مقدم مفعولني و كرمي فاعلني اعتبار
ايدنلر معناي مقصوده واصل اولمامشلر مصراع ثانينك معناسيني اهل كرم سابقده
دد شمعی
اولان مصاحبتني درد وستلغي فراموش ايلمز ديبي تصوير معناده عجب متصرفدر
كر نيست جمال و رنك و بويم ÷ آخر نه كياه باغ اويم آخر فارسيده تقرير و تاكيد
مقامنده استعمال ايدرلر مصراع ثانيده استفهام تقريري افاده ايدر كياه باغ او
اضافتلري لاميه لردر محصول بيت كياه ديركه اكر بنم كل كبي جمال و رنك و بويم
يوغيسه كلك باغينك كياهي دكلميم مقرر اوله يم ايدي صحبت كرمي فراموش ايلمز
پس كلك ميانينده صاربلسم غريب دكلدر من بنده حضرت كريمم ÷ پرورده
نعمت قديمم بنده ء حضرت لاميه در و كريمه اضافت بيانيه در پرورده نعمت قديم
لاميه لردر محصول بيت حضرت شيخك كل و كياه ذكرندن مقصودي تمثيلدر يعني
كندوني كياه و حضرت كريمي كل مقامنه تنزيل ايدر ديركه بن حضرت كريمك بنده سيم
نعمت قديمك پرورده سيم يعني خدانك قولي و نعمتك پرورده سيم كر بي هنرم و كر
هنرمند ÷ لطفست اميدم از خداوند محصول بيت اكر كياه كبي بي هنر ايسم
و اكر كل كبي صاحب هنر ايسم خداوندن اميدم لطف و احساندر يعني هر حالده مأيوس
دكلم با آنكه بضاعتي ندارم ÷ سرمايه ء طاعتي ندارم بضاعت سرمايه و يا حرف
وحدت و يا حرف تنكير سرمايه ء طاعت بيانيه و يا مذكور محصول بيت آنك برله كه
بضاعتم يوقدر يعني باخصوص كه بضاعته مالك دكلم سرمايه ء طاعته قادر دكلم كه آنكله
بر ثواب اشترا ايدم مصراع ثاني اولكي بيان ايدر او چاره ء كار بنده داند
چون هيچ وسيلتش نماند او مبتدا و داند خبري چاره ء كار بنده لاميه لردر

ردادنك مقدّم مفعولی محصول بیت اولخداوند بنده سنك ایشینك چاره سی
بیلور یعنی ایشینه درمان نه اولدوغنی اول خداوند بیلور چونکه بنده نك هیچ بروجهله
وسیله سی قالمیه یعنی هیچ شفیعی اولمدوغی نقدیرجه درمانی انك الندهدر رسمیست
که مالکان تحریر ¶ آزاد کنند بنده پیر رسم عادت دیمکدر که حرف بیان مالکا
تحریر اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر تحریر بوندهٔ آزاد ایلمك معناسنه مصدردر
تفعیل بابندن حرّ ایلمك معناسنه بندهٔ پیر بیانیه وکنندك مفعول اوّلی وآزاد مفعول
ثانیسی محصول بیت عادتدر که قول آزاد ایلمکه قادر اولانلر قوجه قوللری آزاد ایدرلر
ای بارخدای کیتی آرای ¶ بر بندهٔ پیر خود ببخشای ای حرف ندا بارخدا افندی
دیمکدر تنکری انوری بیورر بیت ● عالم مجدکه بر بارخدایان ملکست ● مجد دین ابن بشر
برملکان بارخدای ● بارخدای افندی دیمکدر بوده انورینکدر بیت ● خواجهٔ
کل جهان آنکه خدایش کردست ● جاودان برهمه احرار جهان بارخدای پس اصلنده
باری ایدی یائله ویاسی ضرورت وزن ایچون حذف اولندی دیبی ظاهردرکه
بونی لفظ عربی ظن ایلمش خالق معناسنه لیکن ظنّی فاسد ایلمش که بو لفظ مجرد کیتی
آرایه اضافتی بیانیه در کیتی آرای وصف ترکیبیدر آرایندن دنیا جهان تزیینجی دیمکدر
بر حرف استعلا بندهٔ پیر خود بیانیه ولامیه در ببخشای فعل امر مفرد مخاطب بخشایندن
اسیرکه یعنی ترحّم ایله دیمکدر محصول بیت ای کیتی تزیینجی افندی یعنی ای عالم مخلوقات و
مصنوعاتی تزیین ایدیجی افندی کندو بیر قولوکه ترحّم ایله حاصلی بیر قوللری آزاد
ایلمك عادتدر بن ده سنك بیر قولوکم بنی جهنّم عذابندن آزاد ایله سعدی ره کعبهٔ
رضا کیر ¶ ای مرد خدا ره خدا کیر سعدی منادی حرف نداسی محذوف ره کعبهٔ
رضا لامیه وبیانیه در کیر فعل امر مفرد مخاطب طوت دیمکدر مرد خدا لامیه ره خدا
بوله در ایکی مصراعده بیله ره لفظی کیر فعلینك مفعولیدر محصول بیت ای سعدی
رضا کعبه سنك یولینی طوت یعنی طریق رضایه سالك اول حاصلی رضا اوزره اول
ای مرد خدا خدا یولینی طوت یعنی خدایه لایق بو یکیت که طریق انبیا واولیادر
بدبخت کسی که سر بتابد ¶ زین در که دری دکر نیابد بدبخت وصف ترکیبیدر کسی
یا حرف وحدت سر بتابدك مقدّم مفعولیدر زین در بتابده متعلقدر که حرف

تقلیل

تقلیل دردیکر بیانیه در ایکی اعتبار ایله ویابدك مقدّم مفعولی محصول بیت بدبخت
برکسه درکه باشنی بو قپودن چویره یعنی باب خدادن اعراض ایلیه زیرا غیری قپو ویا
غیرینك قپوسنی بولماز حاصلی باب خدادن اعراض ایلین بدبخت اولوب بر باره دخی
مالك اولماز تابد تابیدندن مشتقدر یابد یابیدندن اولدوغی کبی یافتن وتافتن
دن مشتقدر دینلر خطا ایلمشلر حکایت حکیمی را پرسیدند که از شجاعت وسخاوت
کدام بهترست کفت آنرا که سخاوت هست بشجاعت حاجت نیست محصول ترکیب
بر حکیمه صوردیلر که شجاعت وسخاوتدن قنقیسی ییکدر یعنی قنقیسی افضلدر جواب ویر
دیکه اول کمسه نك که سخاوتی وار شجاعته حاجتی یوقدر بیت ● نوشتست بر کور بهرام
کور ¶ که دست کرم به زبازوی زور نوشتست اصلنده نوشته است در ضرورت
وزن ایچون حذف وایصال اولندی بر هادر سیما همزه کتابت ایدوب صحتنه حکم ایدنلر
سهو ایلمشلر کورکاف عجمك ضمیله قبر دیمکدر بهرام کور سابقا مفصل بیان اولندی که حرف
بیان دست کرم بیانیه بازوی زور لامیه در محصول بیت بهرام کورك قبرینه یازلمشدر که
کرم الی بازوی زوردن ییکدر یعنی کرم واحسان صاحبی اولان ال زوردار صاحبی اولان
بازودن ییکدر قطعه ● نماند حاتم طائی ولیك تا بابد ¶ بماند نام بلندش
بنیکویی مشهور نماند قالمدی یعنی اولدی دیمکدر حاتم حانك مهمله ایله اسم فاعل وزنی
اوزره بر مشهور سخی عربك اسمیدر لیکن عجم تانك فتحیله استعمال ایدر طائی طی قبیله سنه
منسوبدر خلاف قیاس اوزره ولیك ادات اضراب تا حرف انتها با حرف صله ابد غایت
ونهایت معناسنه در نام بلند بیانیه شین ضمیر حاتمه راجعدر با حرف مصاحبت نیکو
واو کتابت اولنور امّا تلفظ اولنمز ضرورت وزن ایچون یاء ثانیه حرف مصدردر
محصول بیت حاتم طائی قلمادی اولدی امّا ابده دك یعنی انقراض عالمه دك نام بلندی
ایکلکله مشهور قالدی حاصلی آدی عالمده ایکلکله داستان قلدی زکات مال بدر کن
که فضلهٔ رز را ¶ چو باغبان ببرد بیشتر دهد انکور زکات معروف قرآنده الفی
واو شکلنده یازیلور امّا بزم کتابلرده کند و شکلنده کتابت اولنسه جائزدر مال اضافتی
لامیه در با حرف صله در بوندهٔ طشره معناسنه در مجازا که حرف تقلیل فضله زیاده یه
دیرلر ورز دالك فتحی وزاء معجمه ایله باغ جیبوغنی در اادات مفعول چو حرف تقلیل

رد ابن سعدی وسروری
رد ابن سعدی وسروری
رد ابن سعدی

باغبان باغ بکجیسی مراد باغه تمار ایدن کیمسه دربیر دکسه مراد بودر امقد رانکوداولازم
محصول بیت مالک زکاتنی طاشره ایله یعنی مالکدن اخراج ایله زیرا اصمنک فضله
سینی چونکه باغبان که یعنی بوداینه اوزومی زیاده دلک ویردکسلمه بکذن نتکه مجرب
قضیه در پس زکاة ظاهرًا وصورتًا نقصاندر اما حقیقتًا زیاده در باغ چبوغنی کیمی
باب سوم در فضیلت قناعت قناعت مصدر
در علم بابندن مالک اولدوغنه راضی اولمغه دیرلر اما فتح بابندن دلنمکه دیرلر
نتکه دیرلر العبد حر ان قنع والحر عبد ان قنع حکایت خواهندهٔ مغربی در
صف بزازان حلب میکفت ای خداوندان نعمت اکر شمارا انصاف بودی و مارا
قناعت رسم سؤال ازجهان برخاستی خواهندهٔ مغربی بیانیه و یا حرف نسبت همزهٔ
وحدت ایچون طوتب معناسنی بر مغرب دیلنجیسی دیبن غریب مغربلک ایلمش صف فانک
تشدیدیله صیره معناسنه در مراد دکان صیره سیدر بزازان اضافت لامیه دیبی
حلبه ده بویله در حلب حانک ولامک فتحیله بلده در عربده برمعمور ومشهور شهر در بزارا
مبالغه ایله اسم فاعلدر بزصاتیجیلر دیمکدر مراد بزازستاندر والف ونون ادات جمعدر
خداوندان نعمت یعنی اغنیا اصحاب نعمت دیمکدر اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر شمارا
ادات تخصیص انصاف عدالت دیمکدر افعال بابندن مصدر در رسم سؤال لامیه
در عادت سؤال دیمکدر بودی و برخاستی یالری حرف حکایه در محصول ترکیب
مغرب دیلنجیسی حلب بزجیلری بازارنده سویلردی ای نعمت اصحابی اغنیا اکر سزک
انصافکز اولیدی یعنی زکوات وصدقاتکزی بغیر سؤال ادا ایلسکز وبیزوملک
ویردوککزله قناعتمز اولیدی دیلنجیلک عادت وقانونی جهاندن قالقاردی
یعنی مرفوع اولیدی قطعه ای قناعت توانکرم کردان که ورای تو هیچ نعمت
نیست توانکر اداة فاعلدر چی معناسنه توانکر غنی معناسنه در میم معناجهتنده
کردان تعلیله مقیدر ضمیر منصوب متصل معناسنه کر دان کاف عجمک فتحیله فعل
امر مفرد مخاطبدر بونده تصییر معناسنی افاده ایدر ضمیر مفعول اولی وتوانکر
ثانیسی بنی غنی ایله دیمکدر که حرف تعلیل ورا اکاری دیمکدر تو به اضافت لامیه در محصول
قناعته مجاز اخطاب ایدوب بیوردی ای قناعت بنی غنی ایله زیرا سندن اوته و آنکا دکی

هیچ

دوصحیح

هیچ نعمت بوقدر یعنی جمیع نعمتلرک منتهاسی سنسک کنج صبر اختیار لقمانست ٭ هرکرا
صبر نیست حکمت نیست کنج کاف عجمک فتحیله بوجقدرکه عرب زاویه دیر دکاف عجمک
فتحیله خزینه معناسنه در بونده ایکسنده ده مساغ وار صبره اضافت بیانیه و مبتدا اختیار
لقمان لامیه وخبر محصول بیت کنج صبر یعنی صبر بوجاغنی ویا خزینه سی لقمانک مختاریدر
یعنی حکیم مشرب کوکدرکه کنج صبر اختیار ایلیه زیرا هرکیمسه نک که صبری یوقدر حکمتی یوقدر
یعنی کنج صبر اختیار لقماندر پس هرکس که آنک مختارینی اختیار ایلدی حکیم مشربدر حکایت
دو امیرزاده در مصر بودند یکی علم آموخت و دیکری مال اندوخت آن علامهٔ
عصر شد واین عزیز مصر کشت پس این توانکر بچشم حقارت در فقیه نظر کردی
وکفتی من بسلطنت رسیدم وتو همچنان در مسکنت بماندی کفت ای برادر شکر
نعمت باری تعالی بر منست که میراث پیغمبران یافتم یعنی علم وتو میراث فرعون
وهامان یعنی ملک مصر آموخت واندوخت بو ایکی فعلده فیاس باء حکایه اولمق ایدی
بعض نسخه ده اندوخته دن صکره عاقبت الامر واقعدر آن اسم اشارتدر کاسب علمه
واین کاسب ماله علامهٔ عصر لامیه در مبالغه صیغه سیدر مذکر ومؤنثه صفت اولور
عصر زمانه دیرلر عزیز مصر لامیه در با حرف مصاحبت چشم حقارت بیانیه در حرف صله
فقیه یعنی کاسب علم فقیه یرینه فقیر یازان متن صحیحه مخالف یازمش کوردی وکفتی یالری
حرف حکایه در با حرف صله سلطنت پادشاهلقدر همچنان اولکی کبی دیمکدر یعنی کسب علمدن
اول نیجه که مسکین ایدک کذا انجلین مسکین سک دیمکدر مسکنت مصدر در شکر نعمت
مصدرک مفعولنه اضافتیدر وباریه اضافت لامیه در باری عربیده خالق معناسنه
در یعنی علم بو تفسیر مصنفکدر میراث فرعون لامیه هامان وزیر فرعوندر دیرلرکه
فرعونک دیو بیتنه اول اقرار واعتراف ایلیوب ودعوای الوهیتی تصدیق ایلین هامانه
یعنی ملک مصر بوده تیمکدر محصول ترکیب مصرده ایکی بک زاده وار ایدی بری
کسب علم ایدردی وبریسی کسب مال عاقبت اول علامهٔ عصر اولدی وبو عزیز مصر
یعنی حاکم مصر پس بو غنی قرداشی عالم قرداشنه حقارت کوزیله بقاردی ودیردی
بن سلطنته ایرشدم وسن اولکی کبی مسکنتده قالدک عالم دیدی ای قرداش حقتعالی
شکر نعمتی بنم اوزریمه در که انبیا میراثنی بولدم که العلماء ورثة الانبیاء در وسن

میراث فرعون وهامانکه انلر بر زمان بو سلطنت سببیله دعوای الوهیت ایدرلردی مثنوی
من آن مودم که در پایم بنالند ٭ نه زنبورم که از نیشم بنالند که حرف رابطه صفت
در حرف ظرف پایم میم معناده بنالند فعلینه مقیددر ضمیر منصوب متصل معناسنه بنالند
فعل مضارع جمع غائب اوادرلر دیمکدر یعنی چیکنولر زنبور آری جنسنه دیرلر که حرف
رابط صفت نفی اول ایکنه درکه آری وغیریسی انکله صوقادغی یرینه دست یازان
اولی وانسیی بیلزلر ایمش یا حرف تأکید نالند فعل مضارع جمع غائب اینکلر دیمکدر محصول
بیت بن اول قرنجه یم که بنی آیغدن چیکنزلر یعنی اول حقیریم که حقارتمدن بنی پای
مال ایدرلر اول آری دکلم که نیشمدن اینکلر یعنی اول موذی دکلمکه مظلوملر بندن
فریاد وفغان ایدرلر کجا خود شکر این نعمت گزارم ٭ که زور مردم آزاری ندادم
خود ادات تأکید شکر این نعمت مصدرک مفعولنه اضافتیدر گزارم فعل مضارع
متکلم وحده ادا ایدرم دیمکدر بو معنایه اولان گذاردم زائد یاز یلور دیسی ذال الا بازالمر
بو ادایی بیلزلر ایمش که حرف بیان نعمتی بیان ایدر زور مردم آزار مصدرک مفعولنه
اضافتیدر مردم آزار وصف ترکیبیدر مردم انجیدیجی دیمکدر ونا حرف مصدر ندادم
طوتمام یعنی بنم یوقدر محصول بیت بو نعمتک شکرینی قنده ادا ایدرم یعنی ادا ایدرم
که مردم انجیدیجیلک زورم یوقدر یعنی کمسه یه جفا واذا ایتمکه قادر اولمدیغم بر عظیم
نعمتدر پس بو نعمتک شکرینی قنده ادا ایدم بیلوردم یعنی ایدمزم حکایت درویشی
را شنیدم که در آتش فاقه میسوخت وخرقه برخرقه میدوخت وتسلی خاطر
خود بدین بیت میکرد آتش فاقه بیانیه فقر آتشی دیمکدر خرقه بوندن پاره معناسنه در
اوکلی خرقه برینه رقعه یازان یاماندن یا زمقدر میسوخت ومیدوخت ومیکرد
حکایت حال ماضیلردر تسلی تفعل بابندن مصدردر خاطره اضافتی مصدرک
مفعولنه اضافتیدر وخوده لامیه محصول ترکیب بر درویشی اشتدم که فقر آتشنه یاندی
وپاره پاره اوزره دیکردی یعنی یاماردی وکندو خاطرینی بو بیتله تسلی ایدردی بیت
بنان خشک قناعت کنیم وجامهٔ دلق ٭ که بار محنت خود به که بار منت خلق نان
خشک بیانیه جامهٔ دلق ده بویله که حرف تعلیل بار محنت خود بیانیه ولامیه در بار منت
خلق ده بویله در محصول بیت قوری اتمکه قناعت ایدر دیز ویاما ایدر لم فعل مضارع

ردشمعی

بو آری بال آریسی قیاس اولنجه بال ویرمز
بر آری وار در زنکین اکه
اشک آریسی دیرلر
غایتده بیك شعور
مراد اولدر

ردشمعی وکاتب ولامعی

ردشمعی

ویا فعل امر اوله دخی فقرا خرقه سیله یعنی لباس فاخر استمز زیرا اکند ومحنتم یوکی یکدر
خلقک منتی یوکندن یعنی خلقک نفایس ولباسی ایچون منت داری اولمقدن محنت
دار فقر وفنا اولمق یکدر کسی گفتش چه نشینی که فلان درین شهر طبع کریم دارد و
کرم عمیم میان بخدمت آزادکان بسته ودر دلها نشسته اگر بر صورت حال
تو مطلع گردد پاس خاطر عزیزان منت دارد گفت خاموش که در نیستی مردن
به که حاجت پیش کسی بردن که گفته اند کسی یا حرف وحدت گفتش شین ضمیر درویشه
راجعدر که حرف تعلیل فلان بوندن مختص ذوی العقولدن کنایه در کرم عمیم بیانیه
در کرم عام معناسنه در یا حرف صلاحذمت آزادکان مصدرک مفعولنه اضافتیدر
در دلها لامیه در مجازا صورت حال تو لامیه لردر پاس یادی عجمیله حفظ معناسنه در
خاطره اضافتی مصدرک مفعولنه در وعزیزانه لامیه خاموش فعل امر مفرد مخاطب
اسم اول دیمکدر که حرف تعلیل نیستی یا حرف مصدر در یوقلق دیمکدر که حرف تفضیلدر
من معناسنه حاصلی من تفضیلیه معناسنه در حاجت بردنک مقدم مفعولیدر
وپیش ظرف مکان وکسیه اضافتی لامیه در ویا حرف وحدت محصول ترکیب بر کمسه
درویشه دیدی نه اوتورد سک که فلان کمسه بو شهرده طبع کریم وکرم عمیم صاحبیدر
آزاده لر یعنی اولولر خدمتنه بل باغلمش اگر سنک صورت حالکه مطلع اولورسه عزیزلر
خاطرینی رعایت ایدر یعنی سز عزیزلک خاطرینی رعایت ایتمکه جاننه منت دروبش
دیدی اسم اول زیرا یوقلوقدن اولمک یکدر کمسه اوکینه احتیاج ایلدوب عرض
ایتمکدن زیرا دیمشلردر قطعه هم رقعه دوختن به والزام کنج صبر ٭ کز بهر جامه
رقعه بر خواجکان نوشتن رقعه بوندن یاما معناسنه در دوختن مصدر در
دیکمک معناسنه رقعه مقدم مفعولیدر الزام کنج صبر مصدرک مفعولنه وبیانیه
اضافتلریدر الزام مصدردر افعال بابندن برنسنه یی برنسنه یه یا پشدرمق
بوندن مراد کنج صبری نفسینه لازم ایتمکدر ویا کنج صبره ملازم اولمقدر صبره کنج
اضافتی استعاره طریقیله در زیرا صبرک بوجاغی اولمز نهایتی اولور دیب صبر
ایلدوکی بوجاغه مجازا کنج صبر دیرلر سایرلرینه بو کنج قیاس ایله الزام بونده
اعتناق معناسنه در دیمی مقامه مناسب سویلمش زیرا اعتناق قوچمقدر که عجم

ردسروری

دراغوشیله تعبیر ایده اولایسه التزامك معناسیدر التزامك دکل کزمك تفضیلة
معناسنه در بعض نسخه ده کز یرینه از واقعدر اصح بودر اولمقدر اکرچه اکثر نسخه ده کز واقعدر
بهرجامه لامیه دفع بوندن کاغد باده سیدر که انک حسب حال و با عرض حال یازدقلری
اکابره صونادلر برخواجکان لامیه در اکابر قتنه دیمکدر نوشت بوندن نوشتن معناسنه
در محصول بیت یامه یا اوزره دیمك ونفسه صبر بوجاغینه لازم ایلمك یکدر
جامه ایچون اکابر قتنه دفع وعرض حال یازمقدن یعنی یا لولباس کیوب بر بوجقده
صبر ایدوب اوتورمق خواجه لره لباس ایچون عرض حال یازمقدن افضل واحرادر
حقا که با عقوبت دوزخ برابرست ٭ رفتن بپای مردی همسایه در بهشت
بو حقا لفظی عرب فمندن استعمال ایدر حرف نفیله حقا لا آیتك دیرلر عجم صدق مقامنده
استعمال ایدر حقیقت حال وحقیقت امر دیمك یرده قسم معناسینه مراد اولنمسه تحلی
وارکه حرف بیان با حرف مصاحبت عقوبت شکنجه معناسنه در دوزخه اضافت لامیه
در با حرف مصاحبت پای مرد اصطلاحلرینده شفیع ومعین معناسنه در تنکر بو
بیوزمشدر ٭ بیت ٭ یکی کفتش ای مجلس آرای مرد ٭ که بود اندرین مجلست پای مرد
پای مصدری لاحق اولمغله شفاعت معناسینی افاده ایدر تنکم لسانی دیوانده واقعدر
بیت ٭ خود کرده ام لسانی در دست وراست ٭ در غیر پای مردی همت ندیده ایم
پس بوندن پای مرد وپای مردم یازانلر مذکور اصطلاحده واصل اولمامشلر همسایه
اضافت لامیه در در حرف صله در با معناسنه محصول بیت حقیقت حال که جهنم عذابنه
برابردر قونشی شفاعتیله ومعاونتیله جنته کتمك یعنی غیرلرعون وعنایتیله حضور ده
وذوقه واصل اولمق جهنم عذابنه مقارن اولمقدر حکایت یکی از ملوك
عجم طبیبی حاذق بخدمت مصطفی علیه السلام فرستاد سالی چند در دیار
عرب بود کسی تجربتی پیش او نیامد ومعالجتی ازوی درنخواست روزی پیش
سید الانبیا علیه السلام آمد وکله کرد که مرا برای معالجت اصحاب فرستاده
اند ودرین مدت هیچکس بمن التفات نکرد تا خدمتی که بر بنده معینست
بجای آرم رسول علیه السلام فرمود که این طایفه را طریقتست که تا اشتها غالب
نشود چیزی نخورند وهنوز که اشتها باقی باشد دست از طعام باز دارند

حکیم

حکیم کفت اینست موجب تندرستی پس زمین خدمت ببوسید و برفت
حاذق ماهر دیمکدر کسی یا حرف وحدت با حرف مصاحبت تجربتی یا حرف وحدت و یا
تنکیر معالجتی یا سبب بوبله در درنخواست در حرف تاکید روزی یا حرف وحدت کله
کاف عجمك کسریله شکایت معناسنه در مرا بنی دیمکدر برای معالجت اصحاب برای با قیدر
اصلیه ایله ادات تعلیل معالجه به اضافتی لامیه در واصحابه مصدرك مفعولنه اضافتی
درین مدت یعنی بو قدر زماندن که بوندن اوتوردم هیچکس هیچ کیمسه دیمکدر تا حرف
تعلیل خدمتی یا حرف وحدت بجای آرم یرینه کتورم یعنی ادا ایدم دیمکدر طریقتست
یعنی قاعده یا حرف وحدت که تا حرف توقیت مادام معناسنه وهنوز که بو که حرفی
هنوزدن صکره یازمیوب باشددن صکره یازان مخلطدر یازمامش بازدارند
لفظی کبر وجکرلر دیمکده اماما دیرك اکل ایده لر دیمکدر متون قدیمه ده بدارند
دوشمش بازدارند بدلی بدارند دینه اعتراض ایلیین کنده معنی ضددر زیرا ایکی
ادادن مقصود بردر موجب جیمك کسریله سبب دیمکدر تندرستی به اضافتی لامیه
و با حرف مصدر در بازدارندك معناسی کبر وطوترلر دیمك معناسی کیرو طوتمقدر
محصول ترکیب عجم پادشاهلرندن بری بر حاذق طبیب حضرت پیغمبرك خدمتنه
ارسال ایلدی بر نیچه ییل دیار عربده اولدی کیمسه تجربه طریقیله اوکینه کلمدی یعنی
اصحابدن کیمسه بونی تجربه ایلمدی که بونك بو قدر بر حذاقتی وارمیدر بودر بو یعنی
بر معالجه ده طلب ایلمدی بر کون حضرت سرور کائناتك قتنه کلدی وشکایت ایلدی
که بنی معالجه اصحاب ایچون ارسال ایلدیلر وبو قدر مدتدر که دیار عربده اولدم هیچ
کیمسه بکا التفات ایلمدی تا بر خدمت که بو بنده نك اوزرینه تعیین اولنمشدر ادا
ایلیم حضرت بیوردی که بو طایفه اصحابك بر قانونلری واردر مادامکه اشتها
لری غالب اولمیه بر نسنه ییمزلر والآن اشتهالری باقی ایکن اللرینی طعامدن چکرلر
حکیم دیدی صحت وتندرستلك سبب بو معنادر اندن صکره زمین خدمتی
اوپدی وکتدی مثنوی ٭ سخن آنکه کند حکیم آغاز ٭ یا سر انکشت سوی لقمه دراز
سخن کندك مقدم مفعولیدر آغاز ابتدا دیمکدر ومفعول ثانیسیدر یا حرف عطفدر
آو وام معناسنه انکشت پرمقدر اما مراد الدر مجاز مرسل طریقیله سر انکشت پرمق

اوجي ديمكدر بونك كيبيلر اضافتلرده اوقنور وزن تحمل ايلدوكي يرده مر انكشت
كندك مفعول اولي وسوي لقمه لاميه ومفعول ثانيسي ودراز تاليني در راز دالك
فتحي وكسريله اوزون ديمكدر محصول بيت بو بيت لف ونشر طريقيله مابعد بيته مرهوندر
بوردكه حكيم سوزه اول وقت ابتدا ايدر يعني سوز سويلمكه اول وقت باشلرويا
لقمه جانبنه بو معنين اول وقت اوزادر يعني اكل ايلمكه اولجينه ابتدا ايدر كه ز نا
كفتنش خلل زايد٭ يا ز ناخوردنش بجان آيد كه حرف بيان ناكفتني سويلمامك وشين
ضمير حكيمه راجعدر خلل بوندن ضرر معناسنه در زايد فعل مضارع مفرد غايب بوندن
طوغر ديمكدر زاييدندن يعني صادر اوله يا حرف عطف ناخوردن يمامك شين
حكيمه راجعدر با حرف صله جان كلمكدن مراد مخمصه يه قريب اوله ديمكدر محصول بيت
حكيم سوزه شول دمده ابتدا ايدر كه سويلمكدن بر ضرر مترتب اوله ويمكه اليني اول
وقت اوزادر كه يمكدن مضطرب اوله يعني مخمصه قريب اوله لاجرم حكمتش بود
كفتارش٭ خوردنش تندرستي آرد بار لاجرم لا شك ولا شبهة ديمكدر حكمتش
شين معناده كفتاره مقيد در كفتارش حكمت بود ديمك اولور مبتدا وخبر
طريقيله خوردنش مبتدا آرد فعل مضارع مفرد غايب فاعلي تحتنده خوردنه راجع
ضميردر وتندرستي مفعول اولي وبار ثانيسي وجمله فعليه خبر مبتدادر بار حاصل
ونتيجه معناسنه در محصول بيت حكيم مذكور كبي ايدنجه شك يوقدر كفتاري حكمت اولور
ويمسي تندرستلكي حاصل ونتيجه كتورر يعني كلامي محض حكمت وطعامي اكل ايلمسي محض
صحت اولور حكايت يكي توبه بسيار كردي وباز بشكستي تا يكي از مشايخ بدو كفت
چنين ميدانم كه بسيار خوردن عادت داري وقيد نفس از موي باريكترست
يعني توبه ونفس را چنين كه تو مي پروري زنجير بكسلاند وآيد روزي كه ترا بدرد
يكي مبتدا توبه كرديك مفعول اولي وبسيار ثانيسي وجمله فعليه خبر مبتدادر
وجمله اسميه مستانفه در وتوبه بسياره اضافت ايدنلر يي وجه ايلمشلر وباز شكستي
تقديري توبه را باز شكستي در يالر حرف حكايه در تا جايزدر كه حرف انتها اوله
الي معناسنه وجايزدر كه حرف تعليل اوله قيد نفس لاميه در نفسك باغي ديمكدر باريك
باء عربي وراتك كسريله انجه معناسنه در وتر ادات تفضيل انجه رك ديمكدر يعني توبه

ددسوردي وقعي

حضرت

حضرت شيخك مذكور شيخك قيد نفس قولني تفسير بدر ونفس را چنين كه تو مي پروردي
واو حرف حال نفسي پروينك مقدم مفعوليدر ورا ادات مفعول پروردي فعل مضارع
مفرد مخاطب پروردبدندن زنجير موي مناسبتيله مذكوردر بكسلاند با حرف تأكيد
كسلاندن كاف عجميك ضمي وسينك فتحيله فعل مضارع مفرد غايبدر كسليدندن قيرار
ديمكدر وآيد فعل مضارع مفرد غايبدر آييدندن وفاعلي روزدر بركون كلور
يعني بركون اولور كه حرف بيان ويا حرف صفت تراسني ديمكدر با حرف تأكيددر دد
دالك فتحي وكسريله ودانك فتحيله فعل مضارع مفرد غايبدر دريدندن محصول بيت
بركمسه چوق توبه ايدردي وكنه صيرردي حتي مشايخك بري آكا ديدي شويله اكلادم
چوق يمك عادتكدر حال بوكه نفس قيدي كه توبه در قيلدن انجه ركدر ونفسي شويله
كه بسلرسك زنجيري قيرار وبركون واقع اولور كه سني يرتار بيت يكي بچه كرك
مي پروريد٭ چو پرورده شد خواجه را بردريد بچه باء عربي وجيم عجميله انك دير
پروريده تشديد ضرورت وزن ايچون كلمشدر كرك اضافتي لاميه در مي پروريد
حكايت حال ماضيدر بسلردي ديمكدر چو حرف تعليل پرورده شد بسلندي ديمكدر
زيرا اسم مفعول الوردن افعال عامه نك بريله مقيد اوليجق دركاه اولوركه قيد حذف
اولنور قرينه قائم اولدوغي يرده بسلنمش اولدي دينلر بو حقيقتدن اكاه دكل
ايمش خواجه دن مراد صاحبيدر ورا ادات مفعول بر حرف تأكيددر بدريد فعل ماضي
مفرد غايب يرتدي ديمكدر محصول بيت بركمسه قورد اينكني بسلردي يعني تربيه ايدردي
چونكه تمام بسلندي بيودي صاحبني يرتدي يعني هلاك ايلدي حكايت [illegible]
اردشير بابكان آمده است معلوم اوله كه شاهنامه ده مسطور اولان اردشير
ايكيدر بريسي اردشير بن اسفنديار كشتاسب شاه كه اسفنديار روبين تن ديمكله
مشهوردر بريسي ده اردشير بن ساسانياندر كه بابكانك قيزي اوغليدر زيرا
بابكان قيزيني ساسانه ويردي واردشير اندن متولد اولدي ايدي بابكان قيدي
احترازيدر اردشير بن اسفنديار دن كه اردشير بابكانك يدنجي جد اعلاسيدر
بوده معلوم اوله كه حضرت سيد الانبيادن اول بر پادشاهك فوتندن صكره وارث
سلطنتي قالمه ساسانيلردن بريسي آلوب پادشاه ايدرلردي امام عمر خلافتنه دك

ددسوردي وقعي

خال بویله ایدي اندن صکره بو قانون مرفوع اولدي فاحفظ که حکیم عرب را پرسید که
روزي چه مایه طعام باید خورد گفت صد درم سنگ کفایت میکند گفت این
قدر چه قوت دهد گفت هذا المقدار یحملك وما زاد على ذلك فانت حامله یعنی این
قدر ترا بر پاي همي دارد وهر چه بر این زیادت کني تو حمال آني بابکان ده بابك ده اردوان
نام پادشاهك بکلرندن برینك اسمیدر دیمش بابکانی جمع ظن ایلیبن اصل قصه یی بیلمز ایمش
حکیم لفظنده یاء وحدت ایراد ایلیبن جمیع نسخه لره مخالف یازدیغندن غیري معنایه بویوقدر
روزي یعني هر روز مایه بونده مقدار معناسنه درم درهم معناسنه در صد درم سنك
یوز درم طاش وزني دیمکدر قدر قافك ودالك فتحه لریله وسکون داللر ایله معنایه در
یعني مقدار معناسنه هذا اسم اشارت محلا مرفوع مبتدا المقدار لفظا مرفوع نعت
ویا عطف بیاني یحملك فعل مضارع مفرد مذکر غایب فاعلي هذا یه راجع تحتنده
ضمیر وکاف ضمیر منصوب متصل مفعولي وجمله فعلیه محلا مرفوع خبر مبتدا در وجمله
اسمیه نك اعرابدن محلي یوق جمله مستأنفه واو حرف عطف ما الذي معناسنه اسم موصول
محلا مرفوع مبتدا زاد فعل ماضي مفرد مذکر غایب فاعلي تحتنده مایه راجع ضمیر على ذلك
جار مع المجرور زاده متعلقدر جمله فعلیه اعرابدن محلي یوق صله سیدر مانك فانت
فا مبتدا اسم موصول اولدیغي ایچون خبره داخل اولمشدر انت ضمیر مرفوع منفصل
محلا مرفوع مبتدا حامل لفظا مرفوع خبر ضمیر محلا مجرور مضاف الیه جمله اسمیه محلا مرفوع
خبر مبتدای اولدر که اسم موصولدر وبو جمله نك اعرابدن محلي یوق معطوفدر جمله
اولي یه حضرت شیخ بو عربي یه ترکیبي شرح ایدوب بیوردیعني این قدر بو مقدار دیمکدر
همي ها حرف تأکید زیادت معلوم اولکه مصادرك آخرنده واقع اولان تالري
عرب کردیازار واکا تاء مربوطه دیرلر اما عجم کاه هاء دیمي شکلنده یازار ودر واقفور
وکاه اوزون یازوب تا اوقور دولت وسعادت تالري کبي وبو تایه تاء مطوله
دیرلر فاحفظ حمال اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر ویا ضمیر خطاب محصول ترکیب
اردشیر بابکانك اخلاق واطوارندن وارد اولمشدر یعني آنك طریقنده مذکور
در که عرب حکیمنه صوردیکه کونده نه مقدار طعام یمك کرك حکیم دیدي یوز درهم
طاشي آغیرلغي کفایت ایدر اردشیر دیدي بو قدرده نه قوت ویرر یعني بدنه بو مقدار

ردنسخه

ردنسخه

یترمي حکیم دیدي بو مقداري سني کوتورر وبو مقداردن زیاده سن کوتورسك
یعني بو مقدار طعام سني اياق اوزره طوتار حاصلي قیام بدنه کافیدر وهرنه که بو
مقداردن زیاده ایدرسك سن آنك حمالیسك دیمکدر بیت خوردن براي
زیستن وذکر کردنست تو معتقد که زیستن از بهر خوردنست خوردن مبتدا
ما بعدي خبري براي ادات تعلیل وزیستن اضافتي لامیه در وذکر کردنك مقدم
مفعولیدر تو مبتدا معتقد خبري افتعال بابندن اسم فاعلدر که حرف بیان زیستن
مصدردر دریلمك معناسنه بهر ادات تعلیل خوردنه اضافتي لامیه در محصول بیت
یمك یمك حیاتده اولوب ذکر حقه مشغول اولمق ایچوندر سن ایسه معتقد سك که
حیاتده اولمق یمك یمك ایچوندر یعني صاغ اولمق طعام اکل ایلمك ایچوندر حکایت
درویش خراساني ملازم صحبت یکدیکر سیاحت کردندي یکي ضعیف بود که بهر دو
شب افطار کردي واین دیکر قوي که روزي سه بار خوردي قضا را بر در شهري
بتهمت جاسوسي کرفتار آمدند هر دو را بخانه کردند ودر بکل بر آوردند بعد
از دو هفته معلوم شد که بي کناهند در بکشادند قوي را دیدند مرده وضعیف
جان بسلامت برده درین عجب بماندند حکیمي کفت خلاف این عجب بودي که
آن یکي بسیار خوار بود طاقت بي نوایي نداشت هلاك شد وان دیکر خویشتن
دار بود بر عادت خود صبر کرد وبسلامت بماند خراساني یا حرف نسبت
ملازم صحبت اسم فاعلك مصدره اضافتیدر ملازم اولنلر که حرفني زیاده ایلیبن
زاید ایلمش یکدیکره مصدردك مفعولیندر سیاحت سینك کسریله مصدردر
ساح یسیح دن یعني ضرب بابیندن اجوف یائیدن کیتمك دیمکدر ذهاب معناسنه
کردندي یا حرف حکایه بهر یا حرف ظرف وهر ادات تخصیص افطار لغتده صومي اچمقدر
اما بونده مطلق اکل مراددر افطاردي یاء وحدتله ایراد ایلیبن زاید ایلمش کردي یا حرف
حکایه در قوي دن صکره بر بود مقدردر که حرف تعلیلدر وبونده خوردینك ظرفیدر
ویا حرف وحدت سه بار اوچ کره دیمکدر خوردي یا حرف حکایه قضا را ناکهان دیمکدر
بعض نسخه ده اتفاقا دوشمش دیر شهر لامیه ویا حرف وحدت یا حرف مصاحب سببتی
متضمن تهمت جاسوسي لامیه ویا حرف مصدر بخانه بعض نسخه ده در خانه دوشمش در حرف

ردنسخه

ردنسخه

سلادر با معناسند و یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل برخانه یه ایلدیلر یعنی حبس ایلدیلر
درش ضمیر خانه یه راجعدر با حرف مصاحبت بکل برآوردند بالجمله یا بدیلر یعنی دیوار اوردیلر
بو معنا بر حرفیله مستعملدر بس درحرفیله یازیلوب استعمالدن اکاه دکل ایشنلر عجب بودی که حرف
تعلیل بسیار خوار وصف ترکیبیدر چوق یسجی معناسنه طاقت بی نوایی مصدردر مفعولینه
اضافتیدر نوا بونده التزاما آزیق معناسنه در نوانک لغتلرده مذکور اولان معنالری
بونده جمع ایدوب محله مناسب ومدلا یعنی بغیبی ایلیوب نوالی زاد ایله تفسیر ایلینه اعتراض
ایلین معترضلر ولنسندر یا بی حرف مصدر در خویشتن داد وصف ترکیبیدر کندوی حفظ
ایدیجی یعنی پرهیزکار که طعام اکل ایلمکله زیاده تقید ایلمزدی بلکه احتمال اوزره اولوردی
بسلامت با حرف ظرف و با حرف مصاحبت محصول ترکیب ایکی خراسان درویشی برنک
صحبتنه ملازم اولوب سیاحت ایدرلردی یعنی متحد اولوب عالم سیرین ایدرلردی
برسی ضعیف ایدی که ایکی کیجه ده بر افطار ایدردی واول برسی قوی ایدی که کونده اوچ
کز یمک یردی ناکهان بر شهرک قپوسنده جاسوسلق تهمتیله کرفتار اولدیلر ایکیسین
بیله برخانه یه حبس ایدوب قپوسنی دیوار ایلدیلر یعنی طاشله و یا کرپیجله اوردیلر ایکی هفته
دنصکره معلوم اولدیکه بیکناهلردر قپویی آچدیلر قوینیسی کوردیلر که اولمش وضعیف جانی
سلامت ایلمش یعنی اولمکدن خلاص بولمش خلق بوخصوصده عجبه قالدیلر یعنی تعجب ایلدیلر
برحکیم انده حاضر بولنوب دیدی بونک خلافی عجب ایدی یعنی ضعیف اولوب قوی سالم
قالسه زیرا اول برسی اکول ایدی که کونده اوچ کره یردی بس آچلیغه طاقت کتورمدی
هلاک اولدی واول برسی کندوسی اکل و شربدن حفظ ایدوب پرهیز ایدردی
بس عادتی اوزره آچلیغه صبر ایلدی و سلامت قالدی قطعه چو کم خوردن طبیعت
شد کسی را ٭ چو سختی پیشش آید سهل کیرد طبیعت بونده عادت وخوی معناسنه در
سختی یاء مصدر ایله شدت معناسنه در سهل آسان معناسنه در محصول بیت چونکه برکمسه به
آز یمک عادت وخوی اولدی یعنی چوق یمک یمک معتاد اولدی اوکیشی شدت کلیجه آسان
طوتر یعنی برکیجه کون طعام بولمسه و یا مدت مدید حبس اولنسه مذکور کبی چوق زحمت چکمز
وکر تن برورست اندر فراخی ٭ چو تنکی بیند از سختی بمیرد تن برور وصف ترکیبی
تنی بسلیجی یعنی چوق یسجی فراخ کنک معناسنه در یعنی واسع و یا مصدر وسعت دیمکدر تنکی

ردای سلامتی وسرودی

ردکوردی

تنکی

نقیض فراخدر محصول بیت واکر برکمسه وسعت و بوللقده تن برور اولوب اکول و یمکه
بی صبر و بی اختیار اولورسه چونکه طارلق ومضایقه کوره آچلق شدتندن یعنی مخمصه دن اولوردر
حکایت یکی از حکما پسر را نهی کرد از بسیار خوردن که سیری مرد را رنجور دارد
کفت ای پدر کرسنکی بکشد نشنیده که ظریفان کفته اند بسیری مردن به که بکرسنکی
بردن کفت اندازه نکه دار که قال الله تعالی کلوا واشربوا ولا تسرفوا سیری یا حرف
مصدردر رنجور مریض دیمکدر کرسنه کاف عجمینک ضمی و رانک کسری و سینک سکونیله آچ دیمکدر که
عربیده جوعان دیرلر وکاف عجمی هاء رسمیه دن بدلدر و یا حرف مصدردر با حرف مصاحبت
سیر سینک کسری و یاء مجهوله طوق دیمکدر که عربیده شبعان دیرلر و یا حرف مصدردر بیک
که حرف تفضیل اندازه مقدار نکه دار حفظ ایله کلوا کافک ولامک ضمه لریله فعل امر جمع مذکر
مخاطبدر نصرینصر بابندن مهموز الفاسندن اکل ایلک یعنی یک واشربوا واو حرف عطف
اشربوا فعل امر جمع مذکر مخاطب علم بابندن ایچکز دیمکدر ولا تسرفوا فعل نهی جمع مذکر مخاطب
در افعال بابندن اسراف ایلک یعنی یمه و ایچمه حددن تجاوز ایلمک دیمکدر محصول ترکیب
حکمادن برسی اوغلینی چوق یمکدن نهی ایلدی که طوقلق تخمه مریض طوتار یعنی مریض ایدر
اوغل دیدی ای بابا آچلق اولدر حاصل طوقلقدن آدم مریض اولور امّا آچلقدن
اولور ایشتمدیکمی سنکه ظریفلر دیمشلر طوقلوغله اولمک یکدر آچلقله چکمکدن بابا دیدی
ای اوغل اندازه یه رعایت ایله یعنی ذوقنی طوق اول که امتلا اولوب مریض اولمیاسک زیرا
خدا تعالی قرآننده بیورمشدر یک وایچک اما اسراف ایلمک یعنی حد اعتداله رعایت ایدوب
تجاوز ایلمک دیمکدر بیت نه چندان بخور کز دهانت برآید ٭ نه چندان که از ضعف
جانت برآید حرف نفی معناده بخور امریه مقیددر نهی معناسنه چندان بخور تقدیری ندر
کز که حرف بیان و یا حرف تعلیل مصراع ثانیده نه چندان دن صکره بر فعل تقدیر اولنور تقدیری
چندان کرسنه مباش دیمکدر که حرف تعلیل محصول بیت اولقدر چوق یمه که اغزکدن چیقا
یعنی استفراغه محتاج اولسک اولقدر دخی آچلق چکمه که ضعفدن جانک چیقا یعنی
حالک مخمصه یه وارمق مقداری آچ اولمه حاصلی آیت کریمه ایله عامل اول نته که شاعر دیر بیت
کرچه خدا کفت کلوا واشربوا ٭ در عقبش کفت ولا تسرفوا برآیدک معناسی بوقادی که کلو
دیمکله تعبیر ایلینی استعمالدن خبردار دکل ایمش قطعه با آنکه در وجود طعامست

کرچه خدا کفت کلوا واشربوا
در عقبش کفت ولا تسرفوا

ددمخی

حظ نفس نه دیج آورد طعام که بیش از قد بود طعام مبتدا وسببی وتا معناده نفسنه
قید دد وحظ نفس لامیه وخبر مبتدا دیج آورد ک مقدم مفعولیدر و طعام فاعلی که حرف
رابط صفت بیش با یعنی عربینک کسریله زیاده معناسنه قدر قافک و دالک فتحه لریله مقدار
معناسنه محصول بیت انک بوکه یعنی بویله ایکن حاصلی وجود حیوانده طعام اکرچه که حظ
نفسندر یعنی حظ نفسی ایکن طعام مرض ایراث ایدر چونکه مقداردن زیاده اوله حاصلی طعام
بدنه نافع ایکن حد اعتدالدن زیاده اولنجه مرض کتوردر کر کلشکر خوری بتکلف زیان
کندنه ور نان خشک دیر خوری کلشکر بود کلشکر وکل باشکر وکل بشکر شکرله کل مربا سی
دیرلر امتلایه نافعدر زیرمسهلدر تکلفدن مراد طوقلقدر نان خشک بیانیه در قوری
اتمک دیمکدر یعنی قاتقسز دیر یعنی دیمکدر بوندن آجلقدن کنایتدر محصول بیت اکر طوقلق
کل بشکر یرسک نافع محض ایکن زیان ایدر زیرا امتلا ایدر اکرچه بر مقدار شکلی مکیدر
اسهال ایدر اما قاتقسز قوری اتمکی آجلیسک نافع ده کلشکر حکمین ویرر حاصلی طوقله
یمک یمک ضرر محضدر اما آجلق اعتدال ایله یمک نفع محضدر حکایت رنجوریرا کفتند
دلت چه میخواهد کفت آنکه دلم هیچ نخواهد بعض نسخه ده آنکه دلم چیزی نخواهد در نخشی
مال بردر محصول ترکیب بر مریضه دیدیلر کوکلک نه ایستر دیدی کوکلم هیچ نسنه استمدکی
ایستر یعنی کوکلم هیچ بر نسنه یه طالب و راغب اولمدوغینی ایستر حاصلی کوکلم نسنه استمدیکی
ایستر بیت معده چو پر کشت وشکم درد خاست نه سود ندارد همه اسباب راست
معده میمک کسری وعینک سکونیله ومیمک فتحی وعینک کسریله ایکسیده بر معنایه لغتدر
عربده حیوان جنسنک شیرانی مقامنده در انساندن شکم معطوفدر معده یه واو
عاطفه سز اولماسینی بجوز ایدوب معناسینی چونکه شکم طعامله طولدی معده بر درد
قالقدی یعنی مرض حاصل اولدی دیبی تزیق معناو یرمه بی نظیردر درد مبتدا
وخاست خبریدر درد قالقدی یعنی ظاهر وهویدا اولدی سود مبتدا فایده دیمکدر ندارد
فعل نفی مستقبل طوتماز یعنی ایلمز دیمکدر خبر مبتدادر همه ادات تاکیددر جمیع کبی اسباب
راست بیانیه اسباب ندارد ک فاعلیدر راستدن مراد صحتدر یعنی صحیح اسباب یعنی
تجربه صحیح ایله مجرب اسباب مراد اسباب معالجه در اسباب معاش دیبی بینلک تخواشنه
ذوقده واصل اولماش غرابت بوندهدر که تجربه صحیح ایله مجرب اولان معالجه نفع ایلمز دینیلک

کلامنه

کلامنه اعتراض ایلمش که مقامه مناسب دکل دیو اما کنده معترض اولدوغندن خبری
یوقدر عفا الله عنه مصراع ثانی بر مقدر کلام اقتضا ایدر و یابرینی لفظی محصول بیت
معده ایله شکم که ممتلی اولدی درد دیج هویدا وظاهر اولدی بویله اولنجه نفع ایلمز معالجات
صحیحه وجایزدر که درخاست جمله سینک اوکنده بر حرف عطف تقدیر اوله بس مصراع ثانی
بر مقدره محتاج اولمز بو تقدیرجه معنا معده ایله شکم که ممتلی اولدی ودرد دیج حاصل
اولدی جمیع معالجات صحیحه ایله صحت بذیر اولمز حضرت شیخک بیوردوغی مبالغه طریقیله در
والا علاج که صحیح اوله البته مرضی دفع ایدر حاصلی نافع اولور حکایت قصابی داد دی
شهر واسط بر صوفیان درمی چند کرد آمده بود هر روز مطالبت کردی وسخنهای
با خشونت کفتی اصحاب از تعنت او خسته خاطر بودند و جز از تحمل چاره نبود صاحب
دلی زان میان کفت نفس را وعده دادن بطعام آسانترست که قصاب را
بد دم بعض نسخه ده قصاب یرینه بقال دوشمش وشراح آنی اختیار ایلمشلر لکن خطا ایلمشلر
زیرا بوندنصکره مذکور قطعه نک قافیه سی فاسد اولور زیرا بو آیله بقال قافیه اولمز حال
بوکه قطعه ده مذکوردر اولان کوشت و قصابدر بقال دکل شهر واسط بغداد ایله بصره بیننده
بر شهردر که بغداد جانبندن کلن سیاه قلم اول دیارده حاصل اولور اانک ایچون قلم واسطی
دیرلر لیکن شراح شهر واسطی ذکر ایلمشلر ظاهر بوده که بو کتابه جوق کورمشلر یعنی جوق
نسخه سنی کورمشلر کرد آمده جمع اولمش دیمکدر مطالبت تابع اسلوب عجم اوزره مطول
کتابت اولنور سخنهای باخشونت بیانیه نامعقول کلمات دیمکدر کردی وکفتی یالکز
حکایت ایچوندر اصحاب یعنی صوفیلر تعنت تفعل بابندن مصدردر زلت دیمکدر
یعنی برکمسه نک سورچوب ییقلدوغینی ایستمکدر بونده مراد جفا وازاردر صاحب دلدن
بونده مراد حضرت شیخ کندیدر و بو کنایه هر یرده که صاحب دل بیوردر کندولرمراد
دردیلر والعلم عند الله ازان میان یعنی اصحاب ارالرندن نفس را وعده دادن
بطعام لغته طعامله وعده ویرمکک معناسیه اولدر که دیه سک ای نفس ان شاء الله
صدقات وزکوات کلدکده سکا اعلا نفایس ییدوره یم دیو محصول ترکیب بر
قصابک شهر واسطده صوفیلر اوزره بر نیجه اقچه سی دین طریقیله جمع اولمش ایدی وهر
کون اقچه سنی مطالبت ایدردی و بونلره خشونتلر یعنی ایری یاری سوزلر سویلردی

دده مروری

دده شراح جمعا

دده شراح جمعا

اصحاب انك نعمت جفاسندن خستہ خاطر اولورلردی لیکن تحملدن غیری چارہ لری
یوق ایدی زیرا فقیرلر ایدی وادا اسینہ مالک دکللر ایدی اولجهتدن هر نہ بلا ایسہ
چکرلر دی ادا اولیندن بر صاحب دل دیدی نفس طعاملہ وعدہ ویرمك آسانر کدر قصابہ
انجق ایلہ ویرمکدن تنکہ ادا دینہ مالک اولمیان مدیونلر وعدہ ویررلر باخشونت بر ینہ
ناخوش بازنلر نسخہ لرہ مخالف وناخوش بازمثلو **قطعہ ترك احسان خواجہ اولیتر**
کا حتمال جفای بوآبان ترك احسان مصدرك مفعولنہ اضافتیدر خواجہ یہ اضافت
مصدرك فاعلنہ در ترك مبتدا اولیتر خبری کہ من تفضیلیہ معناسنہ در احتمال جفای
بوآبان لکی اضافت بیلہ مصدرك فاعلنہ اضافتیدر بوآبان بواب نصاد وزنندہ اوزدہ
قبوجی دیمکدر والف ونون ادات جمعدر محصول بیت خواجہ نك یعنی وذیرك وسایر
اکابرك احساننی ترك ایلمك اولی دیکدر قبوجیلرك جفا واذاسین چکمکدن **بتمنای**
کوشت مردن بہ کہ تقاضای زشت قصابان باحرف مصاحبت تمنای کوشت
مصدرك مفعولنہ اضافتیدر تمنا تفعل بابندن مصدردر نونی مفتوح قبلوب
یائی الف قلب ایلمك تصرفات عجمدر کہ بیہ حرف تفضیل یعنی من تفضیلیہ معناسنہ در
دیمکدر تقاضا تفاعل بابندن مصدردر ضادی مفتوح قبلوب یائی الف قلب ایلمك
عجمدر تاکیدر زشتہ اضافت بیانیہ در وقصابانہ لامیہ قصاب مبالغہ ایلہ اسم فاعلدر
ات بادہ لیچی دیمکدر مصدری قصب کلور دقافك فتحی وصادك سکونیلہ محصول بیت
اتہ آرزو سیلہ اولمك بکدر قصابلرك چرکین تقاضالرندن یعنی انلرك چرکین تقاضا
لرینی چکمکدن اتسزلك چکمك بکدر **حکایت جوانمردی را درجنك تاتار جراحتی**
هول رسید کسی کفتش فلان بازرکان نوش دارو دارد اکر بخواهی شاید کہ
قدری بدهد وکویند آن بازرکان بخل معروف بود جوانمرد یکیت معناسنہ
مستعمل لغتدر جوانمرد جوان دیمکدر دیبی نامردلك ایلمش ویاحرف وحدت دا
حرف صلہ در با معناسنہ تاتاردن مراد هلاکو تاتاریدر کہ کافرلر ایدی جراحتی یا حرف
وحدت هول هانك فتحی ایلہ قورقنج کہ عرب مخوف دیر جراحتہ صفتدر نوش دارو
بونك فایدہ لو معناسندہ در یعنی ایو مرهم قدری قافك ودالك فتحہ لریلہ ویا وحدتلہ
بر مقدار دیمکدر کویند واو حرف حال محصول ترکیب بر یکیتہ هلاکو تاتاری
جنکندہ بر قورقنج یارہ ایرشدی یعنی جنکدہ یارہ لندی برکمسہ اکا دیدی فلان بازر
کانك نوش داروسی وار یعنی نافع مرهمی وار اکر دیلرسك جایزدر کہ بر مقدار ویرہ
ودیرلر کہ اول بازرکان بخل ایلہ معروف ایدی **بیت کر بجای نانش اندر سفرہ بودی**
آفتاب تا قیامت کس ندیدی روز روشن درجهان بعضیلر بیت مطلع اولمق
ایچون درجهان یرینہ در خواب یازمشلر لیکن صحیح نسخہ لرہ مخالف یازمشلر محصول بیت
اکر مذکور بازرکانك سفرہ سندہ اتمك یرینہ آفتاب اولیدی قیامتہ دك کمسہ جهاندہ
ایدینلق کون کورمز دی زیرا کمسہ یہ سفرہ سی احاذ دی حاصلی هیچ برکمسہ اتمکن بوربیی
کورمزدی **جوانمرد کفت اکر نوش دارو خواهم دهد یا ندهد واکر دهد منفعت**
کند یا نکند بهر حال از وچیزی خواستن زهر قاتلست محصول ترکیب جوانمرد دیدی
اکر نوش دارو ایستسم ویرہ یا ویرمیہ واکر ویرہ فایدہ ویرہ ویا ویرمیہ بهر حال اندن بر نسنہ
ایستمك زهر قاتلدر **بیت هرچہ از دونان بمنت خواستی در تن افزودی واز جان**
کاستی دونان دونك جمعیدر الچقلر دیمکدر خواستی فعل ماضی مفرد مخاطب دیلدك کسہ
دیمکدر افزودی لازم ومتعدی بیننده مشترکدر بوندہ لازمدر آرتدك دیمکدر
کاستی دہ بویلہ در لیکن اکسلدك دیمکدر تنکہ عربیدہ نقص لازم ومتعدی بیننده مشترکدر
محصول بیت هر نسنہ یہ کہ الچقلردن منت ایلہ ایستدك اکرچہ تنده آرتدك اما جاندن
اکسلدك یعنی تنکہ اندن منفعت حاصل اولدی اما جانیکہ نقصان محضدر زیرا اول
نسنہ دیلمکلہ عرضنکہ کسر ویردك **وحکیمان کفتہ اند اکر آب حیات فی المثل بآب روی**
فروشند دانا نخرد فی المثل میمك وثانك فتحہ لریلہ فرضیا وتقدیریات دہ مستعملدر فرضا
دیمکدر باحرف مقابلہ آب روی یوز صویی درعرض معناسنہ فروشند فعل مضارع جمع
غایبدر صاتہ لر ویا صاتہ لر دانا عالم دیمکدر لیکن مراد عاقلدر التزاما بس دانایی
عاقل ایلہ تفسیر ایدہ نز دخل ایلمہ کند ومدخولدر نخرد خانك فتحی وکسریلہ فعل نفی مستقبل
صاتون المز دیمکدر محصول ترکیب وحکیملر دیمشلردر اکر آب حیاتی مثلا یوز صوییہ
صاتہ لرسہ عاقل ودانا صاتون المز دیمکدر **کہ مردن بعزت بہ از زندکانی بذلت**
کہ حرف تعلیل بعزت مردنہ متعلقدر زندکانی کاف عجم هاء رسمیدن بدلدر والف و
نون تحسین کلام ایچون کلمشدر ویا حرف مصدر باحرف مصاحبت مذلت مصدر میمیدر

حقارت معناسنه محصول ترکیب دانا آب حیاتی بوزصوینه الماز زیرا غرتله اولمك
ذلت وحقارتله زندکانیدن یکدر بیت اکر حنظل خوري از دست خوشخوی
به از شیرینی از دست ترش روي حنظل حاء مهمله ایله وظاء معجمه ایله ابوجهل قاربوزینه
دیرلرکه بر تیره بترقاز بوز سکلنده اما ایری اولمز بلکه همان بیلدنجق مقدارنده اولور زیاده
آجیدر قرغه بوکی دیرلر لیکن اطبا بعض علاجه آجیین آلوب آنکله بعض امراضه علاج ایدرلر
خوشخوي وترش روي رانك سکونیله وصف ترکیبلریدر ابوخویلو واکشی صورتلو دیمکدر
محصول بیت اکر مثلا حنظل ییرسك خوشخوی الندن ترش روي الندن لذیذ وطاتلو
سنه بیمکدن یکدر دنکر شاعر دیمش بیت اکر زهر ابه خوشند دیار الندن کرکمز سکری
اغیار الندن حکایت یکی از علما خورنده بسیار داشت وکفاف اندك با یکی
از بزرکان که حسن ظن بلیغ در حق او داشت بکفت روی از توقع وی درهم کشید
وتعرض سؤال از اهل ادب در نظرش ناپسند آمد خورنده اسم فاعلدر یمجی معناسنه
در مراد اهل وعیالیدر خورنده بسیار مضاف الیه ایدنلر معناجانبنه ناظر دکلدر عیشلرکفاف
بوندن رزق معناسنه در بایکی باحرف صله از بزرکان یکی بیان ایدرکه حرف رابط صفت
حسن ظن مصدرك فاعلنه اضافتیدر وبلیغ بیانیه حق اولامیه دروي درهم کشید ك مفعول
صریحی واز توقع غیر صریحی وی اضافت مصدرك فاعلنه در توقع امید معناسنه
در بوندن مراد عرض حال وطلبدر وی ضمیری عالمه راجعدر وداشت ودرهم کشید فاعلی
یکی از بزرکان در تعرض سؤال مصدرك مفعولنه اضافتیدر دیلنمك تعرض دیمکدر نظرش
شین ضمیر یکیه راجعدر محصول ترکیب علمادن بریسنك اهل وعیالی چوق ایدی وکفافی
آز اکابردن برینه که آنك حقنده حسن ظن بلیغی وار ایدی حالینی سویلدی بوزینی آنك
توقعندن بورومشدر یعنی عبوس الوجه اولدی واهل ادبدن دیلنمك عرض ایلمك نظرنده
ناپسند کلدی حاصلی نامقبول ونامعقول کلدی قطعه زبخت روی ترش کرده پیش
یار عزیز مرو که عیش برو نیز تلخ کردانی روی کرده نك مفعول اول صریحی وترش
ثانیسی ودر بخت غیر صریحی کرده ده هاء رسمیه حرف ترتبدر هاء ترتبی بیلمیلرکرده ده مرو
حال طوتوب خطا ایلمشلر یعنی یار عزیز لامیه وبیانیه در پیش مرو دن مقدم مفعولیدر
مرو فعل نهی مفرد مخاطب در وارمه دیمکدر که حرف تعلیل عیش عینك فتحیله بوندن دیر

مراددر

مراددر برو بر حرف استعلادر واو ضمیر غایب یار عزیزه راجعدر انك اوزرینه دیمکدر
عرب علیه دیر بوندن معنا اکا دیمکدر تلخ تانك فتحی ولامك سکونیله آجی دیمکدر نیز حرف
عطفدر واو کبی دیدم کل تازه چند دسته حکایه سنده کلمش ایدی وبعض شارح اندن
ذکر بیغا اهمال ایدوب بوندن ذکر ایدوب واو عطف معناسنه در دیمش وبعض شارح اندن
اهمال ایدوب بوندن ذکر ایلدوکی خطاسنه حمل ایدوب زیاده تعرضلر ایلمش لیکن حقیقت
حاله نظر ایدیجه محل تعرض دکل فتأمل کردانی فعل مضارع مخاطب در کوردانیدندن
ایلرسك دیمکدر عیش مفعول اول صریحی وتلخ ثانیسی وبرو غیر صریحی محصول بیت طالعك
دن یوزك اکشیدوب عزیز یارك اوکینه وارمه زیرا اکاده دیرلکیجی وصفاسنی تلخ
ایدرسك یعنی سنك بحضورلغکدن اولده بحضور اولور بحاجتی که روی تازه روی
وخندان روند فرو نبندد کار کشاده پیشانی بحاجتی با حرف صله که حرف بیان ویا
رابط صفت روي فعل مضارع مفرد مخاطبدر رویدن کیدرسك دیمکدر تازه
رو وصف ترکیبیدر تازه یوزلو دیمکدر کوکلج یوزلو معناسنه خندان تازه رویه معطوفدر
خندانرو تقدیرنده یعنی کولج یوزلو دیمکدر روداتك فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر
رویدندن کیت دیمکدر تنازع طریقیله ایکی وصف ترکیبیه مصروفدر مصراع ثانی مقام
تعلیلده واقعدر فرو بوندن ادات تأکیددر نبندد فعل نفی مستقبل بناء مجهول معناسنه
بغلنمز دیمکدر کار کشاده پیشانیه مضافدر یاء بطنیله بس یاء بطیه حرف وحدتدر بس
ظاهردرکه یایی کنایتدن اثبات ایلمش بولدیجه خطا ایلمش کشاده پیشانی وصف ترکیبیدر
آچق آلینلو دیمکدر آلنی آچق معناسنه محصول بیت بر حاجته که کیدرسك تازه رو
وخندان رو کیت زیرا آچق آلینلینك ایشی بغلنماز یعنی ایشی فتح اولور منعقد اولمز
خندانی حال طوتانلر بیجا ایتمشلر ودورفتی دن مشتقدر دیدی ابو وادمامش
مصراع ثانینك معناسنی آلنی آچلمش اولان کیمسه نك ایشی آشغه بغلنماز دیدی قبیح اشوددر سوکلمیش
آورده اند که اندکی در وظیفه او زیادت کرد وبسیاري از ارادت کم پس از
چند روز چون مجلت معهود بر قرار ندید کفت آورده اند روایت ایلمشلردر که
حرف بیان اندکی یا حرف تنکیر زیادت تا اسلوب عجمی مطول یازلمشدر بسیاري
یا سیدن حرف تنکیر در ارادت افعال بابندن مصدر در وتا مطول یازلمشدر

زيادت كبي محبت معهود بنابنه محصول تركيب روايت ايلمشلردركه صاحب دولت وظيفه
سندن ازاجق زياده ايلدي وارادت ومحبتدن جوق نقص ايلدي يعني ادادتيني ناقص ايلدي
عالم بجه كوندن صكره جونكه معهود محبتي قرار اوزره كورمدي ديدي بيت • بئس
المطاعم حين الذل تكسبها • القدر منتصب والقدر مخفوض بئس فعلدر افعال
ذمدن المطاعم موقوف باللام فاعلي مفردي مطعم كلور ميمك فتحي وطانك سكوني وعينك
فتحيله بينيلن شئ نك اسميدر مخصوص بالذم محذوفدر تقديري بئس المطاعم مطاعم
حين منصوبدر تكسبنك ظرفيتيله مضافدر ذله تكسبها فاعلي مخاطبدن كنايت
ضمير ها ضمير منصوب متصل مفعوليدر راجعدر مطاعمه القدر قافك كسريله جولك
لفظا مرفوع مبتدا منتصب انفعال بابندن اسم فاعلدر وخبر مبتدا انتصاب لغتده
ديكلوب طورمقدر بونده مراد جولك قيمقدر واو حرف عطف قدر قافك فتحي
ودالك سكونيله مرتبه ودرفت ديمكدر لفظا مرفوع مبتدا مخفوض اسم مفعول نقيض
مرفوعدر خبر مبتدا مصراع ثاني اوله نسبت مقام تعليلدهدر محصول بيت نيرا مر
سيجكاردر شول سيجكاركه انلري ذل هوان وفتنده كسب ايدرسك زيرا اكرچه جولك
آتش كناره مملو ديكيلوب قنار يعني اكرچه ذل وهوانله مكسوبك ازدياد نعمته
سببدر اما مرتبه وحرمتك انتقاصنه باعثدر حاصلي دليجينك يوزي قاره نودر بابي
طولودر ديمكدر بيت نانم افزود وآبرويم كاست • بي نوايي به از مذلت
خواست نانم مبتدا اكلكم ديمكدر افزود فعل ماضي مفرد غايب لازم متعدي بينده
مشتركدر بونده لازمدر اارندي يعني زياده اولدي ديمكدر خبر مبتدادر دويم لاميه
ومبتدا كاست كاف عربيله فعل ماضي مفرد غايب لازم متعدي بيننده مشتركدر
بونده لازمدر اكسلدي معناسنه خبر مبتدادر بي نوايي اذيقسزلق وفقيرلق معناسنه
درمذلت خاست لاميهدر مذلت مصدر ميميدر حقارت معناسنه وخواست فعل
ماضيدر خواستن معناسنه يعني ديلمك محصول بيت اكلكم زياده اولدي اما يوزم صوبي
اكسلدي بس نوانسزلق يكدر دلنمك مذلت وهوانندن يعني خلقه عرض حاجت ايدوب
عرض وناموسي تلف ايلمكدن نوانسزلق ايله وفقرله كچمك اوليدر حكايت دروشي را
ضروري بيش آمد كسي كفتش فلان نعمت بي قياس دارد اكر بر حاجت تو وا قف

کردد

كردد همانا درقضاي آن توقف روا ندارد كفت او را ندانم كفت رهبري
كنم دستش بكرفت تا بمنزل آن كس در آورد درويش يكي را ديد لب فروهشته
وتند نشسته سخن نكفت وباز كشت كفتش چه كردي كفت عطاي او بلقاي او
بخشيدم درويشه ضرورتي يا لري حرف وحدت نعمت بي قياس بنابنه همانا كانه و
مامولدر ديمكدر قضاي ان مصدرك مفعولنه اضافتيدر منت بن سكا ديمكدر
رهبر وصف تركيبيدر بويدندن قولاغوز معناسنه ويا حرف مصدر تا حرف غايت
باحرف صله منزل ان كس لاميهدر حرف تاكيد آوردكتوردي فروبونده حرفدر آشغه لق
معناسني افاده ايدر هشته ماضيدن فمدر لغتده صالي ويرمش معناسنه در اما فرو
لفظيله صرفيمق معناسني افاده ايدرلب مقدم مفعولدر طوداغيني صارقتمش ديمكدر
تند تانك ضمي ونونك سكونيله لغتده ايتي ديمكدر يعني كسكين اما بونده عبوس الوجه
اولمقدن كنايتدر باز كشت كيرو دوندي عطاي او مصدرك مفعولنه اضافتيدر
باحرف صله لقاي او لاميه لقا يوزه وكورمكه ديرلر بونده يوزمراددر محصول تركيب
بردرويشك اوكينه برضرورت كلدي يعني برضرورتي واقع اولدي بركمسه اكا ديدي فلان
كمسه نك بي قياس نعمتي واردر اكر سنك حاجتكه واقف اولورسه اميددركه آني قضا
وادا ايلمكده توقفي روا طوتميه درويش ديدي بن آني بلمم اول كمسه ديدي بن سكا قولاغوزلق
ايدين درويشك اليني طوتدي اول ديدوكي كمسه نك اوينه ادخال ايدي
آني يدردي درويش بو شخصي كوردي طوداغيني صارقتمش وغضبناك وعبوس الوجه
اوتورمش هيچ سوز سويلميوب كيرو دوندي قولاغوز درويشه نيلدك ديدي
درويش ديدي انك عطا واحسانيني لقاسنه يعني صورتينه بغشلدم قطعه • مبر
حاجت بنزديك ترش روي • كه از خوي بدش فرسوده كردي مبر فعل نهي
مفرد مخاطبدر بردندن ايلتمه ديمكدر حاجت مفعول صريحي وبنزديك غير صريحي
باحرف صله درترش رويه اضافت لاميهدر ترش روي وصف تركيبيدر اكشي صورتلو
معناسنه كه حرف تعليل خوي بد بنابنه وشين ضمير ترش رويه راجعدر فرسوده لغتده
اشينمش معناسنه در ماضيدن قسمدر اما استعمالاتنده اضطراب وبحضورلق معنا سنه
دربونك كبي صيغه لره اسم مفعول اطلاق ايدنلرك تتبعي يوقايمش فرسودن ازمكدر

دد سروری

درس وردی

دیین خطا ایلمش زیرا اذمك سودنك معناسیدر فرسودنك دكل كردی كاف عجمك فتحیله
وسكون رائیله فعل مضارع مفرد مخاطب اولورسك دیمكدر صیرورت معناسنه مصدری
كردیدن كلور اصلنده دونمكدر مولوی كبی و دكرمن كبی و عربه تكركلكی كبی وطولاب كبی و غیری
صكره انقلاب معناسنده استعمال ایلدیلر برحالدن برحاله دونمك معناسنه بوندنده
اولمق معناسنه استعمال ایدرلر فاحفظ محصول بیت اكینجی صورنلونك یا نتحاجتك الملحه
یعنی عبوس الوجه اولانه عرض حاجت ایلمه زیرا اجركبی خویدن و بدمشربدن بخضوده
مضطرب اولورسك یعنی حاجتك تمزسه بس بجضورلق لازم كلور اكر كوبی غم دل
باكسی كوی نه كه از رویش بنقد آسوده كردی كویی فعل مضارع مفرد مخاطب
غم دل لامیه و كوییننك مفعولی یا حرف صله كسی یا حرف وحدت باكسی كوینك مقدم مفعول له
كه حرف رابط صفت بنقد الآن و بالفعل دیمكدر آسوده ماضیدن قسمدر دیكلنمش
دیمكدر راحت معناسنه محصول بیت اكر كوكل غمنی سویلرسك بر كمسنه یه سویله كه كولر یوزندن
حالا و بالفعل آسوده و راحت اولاسك یعنی كوكل غمنی دیمك لازم اولنجه بركمسنه یه سویله
كه روی خندانندن مستریح و راحت پذیر اولهسك شارحك بر بیت مصراع ثانینك
معناسنی كولر یوزندن فرح و مستریح اولهسك دیمش و بر بیت مستریح عبارتنی ترك
ایدوب تعصب طریقیله یالكز فرح عبارتنی اسناد ایدوب اعتراض ایلمش لكن بو
خصوصده كندی معنی ضدرده مصراع ثانینك معناسنی كه انك یوزندن اول حالده
مسرور دونهسك دیین معنایی بیان ایدوب ندرمش حكایت خشك سالی در اسكندریه
بدید آمد چنان كه عنان طاقت خلق از دست رفته بود و درهای آسمان
بر زمین بسته و فریاد اهل زمین با سمان پیوسته خشك سال قورو قتلق ییل یعنی قیتلق
و یا حرف وحدت حرف مصدر دیین یا بس سویلمش اسكندریه دن مراد مصرك اسكندریه سی
دیدر پدید عجم بای عجمله اوقورور و مبلو با یعربیله آشكاره دیمكدر عنان طاقت
خلق بیانیه و لامیه در درهای آسمان لامیه در مجازا محصول تركیب اسكندریه ده
بر قورو قتلق ییل ظاهر اولدی شویله كه خلقك عنان طاقتی الدن كتمش ایدی زیاده
قیتلقدن و اجلقدن و كوك قپوسی یره اورده بغلنمش ایدی یعنی یغمور یغمازدی و ییرین
یوزندن بركت قالقمش ایدی و اهل زمینك فریاد و فغانی آسمانه اولشمش ایدی اجلقدن

وقیتلقدن

وقیتلقدن خلق یرینه درویشان یازلو نسخه لری تتبع ایلمه مثلو قطعه نماند جانور از
وحش و طیر و ماهی و مور نه كه بر فلك نشد از بی نوایی افغانش جانورنونك
سكونیله و واوك فتحیله جانلو دیمكدر زیرا دواوك فتحیله ادات نسبتدر از بو نده
حرف تبیین در وحش انسانله مانوس و لمیی حیوان كه حرف بیان نشد بو نده نرفت
معناسنه در بی نوایی بی زادی و بی نعمتی دیمكدر دور و دنی خراسانی حكایه سنده
نوانك معناسنی بو نده صحاح فرسدن نعمتله تفسیر ایدم نه تعرض ایلدیكی وجه تعرض
ایلمش افغانش شین ضمیر جانوره راجعدر محصول بیت وحش و طیر و ماهی و موردن
جانلو قالمدی كه نوا سزلقدن فلكه افغانی كتمدی یعنی كندی نشدك فاعل افغا
حاصلی جمیع جانلولر محنت و عذابده ایدی قیتلقدن عجب كه دود دل خلق جمع
می نشود نه كه ابر كردد و سیلاب دیده باران نش دود دل خلق لامیه لردر مجازا
می نشود تقدیری نمی شود در صیرورتدن ایجون بو یله اولدی كه بو نده حتی معناسنه
در كردد فعل مضارع مفرد غائبدر كردیدندن كه اصلنده دونمك معناسنده در
تنكردی فعلنده مفصل بیان اولندی ایدی علی كل حال صیرورت معناسنه استعمال
طریقیله در سیلاب مركبدر سیل آبدن سیل عربیده صو سیلی دیمكدر دیده یه اضافتی
استعاره طریقیله در بارانش شین ضمیر ابره راجعدر محصول بیت عجبدر كه جوف
اغلیوب یاش دوكمكدن و آه و ناله ایلمكدن خلقك كوكلی دوتونی بولوت اولوب
كوزلری سیلاب باران اولمیه یعنی عجبدر كه خلقك كوكلی توتونی جمع اولمیه كه بولوط
اوله و كوزلری سیلابی اول بولودك یغموری اوله حاصلی بو محل تعجبدر زیرا حدن
زیاده آه و ناله و كریه ایلرلردی قیتلق محنت و عذابندن در چنین سال مخنثی دور
از دوستان كه سخن در وصف او ترك ادبست خاصه در حضرت بزركان و بطریق
اهمال از سران در كذشتن هم نشاید كه طایفه بر عجز كوینده حمل كنند پس برین
دو بیت اختصار كنیم كه اندكی دلیل بسیاری بود و مشتی نمونه خرواری سالی
یا حرف وحدت مخنثی یا حرف وحدتدر مخنث تفعیل بابندن اسم مفعولدر بوكلمش
دیمكدر ظاهر بود ركه بیت اسناندن كنایه در دور از دوستان دعائیه در دوستلر
دن ایراغ اوله دیمكدر بو دعانك معناسنده كه حرفنی ایراد ایدن یعنی بر مخنث كه دوستلر

در شمعی

دن ایراغ اولسون دیمیاد ایه حل ویرمش که حرف رابط صفت یخی مبتدا وصف او مصدرك مفعولنه اضافتید ترك ادب داخی بویله در وخبر مبتدادر خاصّه خصوصا دیمکدر نته که نظامی مخزن الاسرارده بو در بیت هست زیادی همه را ناکزیر خاصّه زیادی که بود دسنکیر تشدید ضرورت وزن ایچون کتمشدر حضرت حضور معناسنه در بزدکانه اضافت لامیه در یا حرف مصاحبت طریق اهمال بیانیه سرآن لامیه سر جهت وسودا معناسنه در دوان اشارتدر وصف محنثدر دکذشتن تجاوز ایلمك دیمکدر یعنی اهمال ایلمك سنتاید لایق دکلدر که حرف تعلیل طایفه یا حرف وحدت وهمزه حرف توسّل همزه یه حرف وحدت دیمی خطای سابقی اوزره ذاهب اولمشی عجز کوینده لامیه در عجز کوینده حمل کوننده مقدم مفعولیدر برین بوندن بدتر معناسنه در تنکه بعض نسخه ده بویله واقعدر یا حرف مصاحبت ویا حرف ظرف کنیم فعل مضارع متکلم مع غیره ریا فعل امر متکلم مع غیره در اختصار ایدرز ویا اید لم دیمکدر که حرف تعلیل اندکی مبتدا دلیل بسیار لامیه در ومبتدای ثانی بود فعل مضارع مفرد غایب خبر مبتدای ثانی وجمله اسمیه خبر مبتدای اول وایکی یا حرف تنکیر حرف مصدر وحرف وحدت طوتانلر معنا جهتنه ناظر اولمامشلر مثنی یا حرف وحدت بوندن برآووج دیمکدر نمونه اورنك دیمکدر وهمزه اضافت ایچون کلمشدر خروار اصلنده اشك یوکینه دیرلرصکره هریوکه اطلاق ایلدیلر تخفیف ایدوب ترکیبه خوار دیدیلر شول معروف ظرفه وبعضلر خرار غرار دیدیلر یعنی خایه تبدیل ایلدیلر یا حرف وحدتدر حرف اصلیه در دیینلر عندی سویلمشلر نمونه خرواری لامیه در محصول ترکیب سوزن تخلیص برقحط وغلا سنه سنده بر محنثه دوستلردن ایراغ اولسونکه انك وصفندن سوز سویلمك ترك ایدر خصوصا اکابر نظرندن وطریق اهمال الله آنك اوصافی ذکر ندن تجاوز ایدوب کچمکلك لایق دکل زیرا بعض طایفه کوینده نك عجزینه حمل ایدرلرکه قادر اولمدی شاننه کوره آنی وصف ایلمکه دیرلر پس بو ایکی بیتله اختصار ایدلم ازجق چوغك دلیلی اولور دبرآووج نمونه براشك یوکندن اورنك قطعه کر تتر بکشد آن محنث را تتر یاد کر نباید کشت تتر تاتاردن مخففدر ضرورت وزن ایچون بکشد بانك ضمی وسکون کاف عربیله ضرورت وزن ایچون تتری یا حرف تنکیردر ادات

در شمعی

در شراح جمیعا

در اوستیکی وسروری

ادات مفعول دکر لفظ مشترکدر دخی معناسنه غیری معناسی بیتده دکر کس دیمکدر نباید کشت کشتن معناسنه در شراح دکر یرینه بدان یازدیلر لکن صحیح نسخه لره مخالفدر مشلر محصول بیت اکر اول محنثی تاتار اولدرسه قتلینه تاتاری تعیین ایلدوکی آنکچوندرکه اول زمان عرب وعجمك پادشاهی هلاکو ایدی واول جمیع عسکریله کافر تاتارلر ایدی وتاتار زیاده بی رحم وخونریز اولور علی الخصوص که کافر اوله تتری دخی انکچون قتل ایلمك کرك ویا غیری کمسه تتری یانی قتل ایلدوکیچون اولدرمك کرك حاصلی بویله محنثی قتل ایدن تاتاری قصاص ایلمك کرك چند باشد چو جسر بغداد ش آب در زیر وآدمی بر پشت جسر جیمك کسری وسینك سکونیله کپری اوزره قوردقلری کپری که بغداد کپریسی بویله در دونین ضمیر مذکور محنثه راجعدر آب باشدك اسمی ودر زیر خبری آدمی معطوف بر پشت در زیرکیبیدر محصول ترکیب نیجه یه دك بغداد کپریسی کبی اوستندن آدم التندن صو کچه یعنی اوزرندن آدم التندن صو اوله دی در زیر قرجینك صو لنماسندن کنایه در چنین شخصی که طرفی از نعمت او شنیدی دران سال نعمت بی کران داشت تنك دستان را سیم وزر دادی ومسافران را سفره نهادی کروهی درویشان از جور فاقه بجان آمده بودند اهنك دعوت او کردند ومشورت بمن آوردند سر از موافقت باز زدم وکفتم شخصی یا حرف وحدتدر که حرف رابط صفت نعمت بوندن وصف ویا صفت معناسنه در زیرا نعمت مدحده مستعملدر اویه اضافت لامیه در نعمت بی کران بیانیه تنك دست وصف ترکیبیدر بجسب اللغه الی طار یعنی بوقوق فقیردن کنایه در والف ونون ادات جمع ودر احرف صله دادی یا حرف حکایه نهادی یا سیله بویله در کروه بولك دیمکدر ویا حرف وحدت درویشان بدلدر کروهدن جور فاقه لامیه در بجان یا حرف صله جانه کلدیلر استعاله دجانده اوصاندیلر دیمکدر آهنك دعوت او مصدرك مفعولنه ولامیه اضافتلریدر بو کلامدن معلومدرکه حضرت شیخك درویشلری دعوت ایلمش اوله مشورت میمك دواوك ورانك فتحه لریله وشینك سکونیله ومشورت میمك فتحی وشینك ضمی وواوك سکونیله وشوری شینك ضمی ورانك فتحیله بر معنایه در طانشقلق دیمکدر سر از موافقت باز زدم با شیمی انلره موافقت

ایلمکدن کبر وار دم اعراض ایلمکدن کنایه‌در محصول ترکیب بو نخلی بر شخصه که نعمتدن
بر مقداری اشتدك اولسنده نعمت بی نهایه‌سی وار ایدی حاصلی اهل مکنت و قدرت
ایدی آلتی یوقفه اولنلره اقچه و آلتون ویروردی و مسافران و غربایه سفره قورردی
یعنی ضیافت ایدردی بر بولك درویشلر فقر جوندن جاندن اوصانمشلر ایدی
انك دعوت و ضیافتنه قصد ایلدیلر و بکا مشورت کتوردیلر یعنی بنمله مشاوره ایلدیلر
انلره موافقتدن اعراض ایلدم و دیدم قطعه نخورد شیر نیم خورده سك
ور بسختی بمیرد اندر غار نخورد فعل نفی استقبال شیر فاعل نیم خورده یمه‌دن
و ایچمه‌دن بر کسه‌نك و یا بر شئنك آرتغنه دیرلر فضل معناسنه که عربجه سؤر دیرلر
سك اضافت لامیه‌در ایتك آرتغی دیمکدر ور واو حرف حال و را مفرد حرف
شرط اگردن مخففدر شراح واو سزاکر یازمشلر لکن صحیح نسخه‌لره مخالف یازمشلر
بسختی با حرف مصاحبت و یا ظرف و یا مصدر غار مغاره معناسنه‌در محصول بیت
ارسلان ایت آرتغنی یمز حال بوکه مغاره‌ده شدت جوعله اولورسه‌ده تن بیچارگی
و گرسنگی بنه و دست پیش سفله مدار تن مصراع ثانی اولنده بنه فعلنك مقدم
مفعولیدر با حرف صله بیچارگی کاف هاء رسمیه‌دن بدلدر و یا حرف مصدردر
بیچاره لك دیمکدر گرسنگی کاف عجمك ضمی و رانك سکونی و سینك کسریله و یاء مصدر
آجلق دیمکدر بو ایکی لفظ بنه فعلنك مفعول غیر صریحلریدر بنه با حرف تأکید
و نه نونك کسریله و هاء اصلیه ایله فعل امر مفرد مخاطب قو دیمکدر واو حرف عطف
و مدار معناده بنه فعلنه معطوفدر و دست مفعولی و پیش ظرف مکانی و سفله
اضافتی لامیه محصول بیت تنکی بیچاره لکه و آجلغه قو یعنی تسلیم ایله و الکی آجلق
او کنه طوتمه یعنی احتیاج عرض ایله دیمکدن کنایه‌در گر فریدون شود بنعمت و مال
بی هنر را بهیچ کس مشمار بهیچ کس با حرف تأکید مشمار فعل نهی مفرد مخاطب صایمه
یعنی حسابه المه محصول بیت اگر نعمت و مالله فریدون اولورسه هنرسزی هیچ کمسنه صایمه
یعنی بی هنر او لاخی هیچ صایمه یعنی انسان برینه قومه دیمکدر پرنیان و نسیج بر نا اهل
لاجورد و طلاست بر دیوار پرنیان منقش قماش جنسنه دیرلر و نسیج اغربهالو قماش
دیرلر یعنی معتبر قماشه دیرلر بر حرف استعلا نا اهلدن مراد نادانلردر لاجورد معروف

وطلا

در شرح جمیعا

وطلا طانك کسریله یالدز التونه دیرلر محصول بیت نادانك اوزرنده پرنیانله
نسیج دیوارك اوزرنده لاجورد و طلا کبیدر ادات تشبیه مضمردر یعنی نا اهلك
اوزرنده آغر بهالو قماشلر لاجورد و التون صویله منقش دیوارده طلای عجم اماله
ایله طلی در موسی و عیسای عیسی ایلدکلری کبی حکایت حاتم طایی را گفتند
از خود بزرگتر همت در جهان دیده یا شنیده گفت در روزی چهل شتر قربان کرده
بودم و با امرای عرب بگوشه صحرا بیرون رفتیم خارکنی را دیدم که پشته خار
فراهم آورده گفتمش بمهمانی حاتم چرا نروی که خلقی بر سماط او گرد آمده اند گفت
بیت هر که نان از عمل خویش خورد منت حاتم طایی نبرد من او را بهمت
جوانمردی برتر از خود دیدم حاتم عرب تانك کسریله اوقودر اسم فاعل وزنی اوزره
اما عجم تانك فتحیله استعمال ایدر شارحك بری عجم تانی مفتوح اوقودوغنه واقف
اولمدوغندن فتح تایه منکردر طایی اضافت بیانیه‌در طایی اسم منسوبدر طی
قبیله‌سنه سید وزنی اوزره پس طای قبیله‌سنه منسوبدر دیمك اصل لغتده طیئی ایکن
نسب شاذدن اولدوغنه آگاه دکل ایمش بزرگتر اسم تفضیل و همت هانك فتحی و میمك کسریله
فاعل معناسینه قصد و اراده دیرلر دیده و شنیده‌ده اولان یا ضمیر خطاب و همزه
حرف توسلدر همزه‌لر خطابه ایچوندر دیمك قابل خطاب دکل ایمش دروزی یا حرف وحدت
چهل قرق امرای عرب لامیه امرا امیرك جمعیدر زیرا فعیل وزنی اوزره اولان اسم
اکثر بو وزن اوزره جمع اولور فقیرك فقرا کبی خارکن وصف ترکیبیدر کندندن
دیکن قازیجی و یا حرف وحدت دیکن یولیجی دینسه ده جایزدر اما قوباریجی دیمز
بعض شارح دیدوکی که حرف بیان و یا حرف رابط صفت پشته دیر و بعضیلر دیر
بوندن مراد بیغند ربس ادنی یوکی دیمك غلط سویلمش خار اضافتی بیانیه‌در پشته‌ده
اولان همزه وحدت ایچوندر دیمی ایکی وجهله خطا ایلمش فقدبر فراهم آورده جمع المثنی
دیمکدر با حرف صله مهمان میمك کسری و هانك سکونیله قونوغه دیرلر که عربجه ضیف
دیرلر ضادك فتحیله و یا حرف مصدر که حرف تعلیل خلقی یا حرف وحدت بر حرف استعلا
سماط بونده سفره معناسنه‌در گرد آمده اند جمع اولمشلردر که تقدیری هر کس که در خلف
وایضا الطریقه ترك اولندی پس هر که مبتدا نان خوردك مقدم مفعول صریحی و از

در سمع
در مسودی
در سمع
در سمع
در سمع
در سمی

عمل غیر صریحی عمل خویش لامیة دد خورد واو دسمیلحانك ورانك فتحه لریله فعل مضارع مفرد
غایب بیر دیمکدر منت حاتم طائی مصدر دك فاعلنه اضافتید ر نبرد فعل نفی مستقبل
مفرد غایب ایلتمز دیمکدر بو نده کوتورمز مراد ددمن او رابن آتی دیمکدر بهمت یا حرف ظرف
ویا حرف مصاحبت جوان مردی یا حرف مصدر بر ترتوجه رك یعنی اعلی محصول حکایه
حاتم طائی یه دیدیلر کندکدن اولورف همتلو کیمسه جهانده کوردك ویا اشتدك میسك
حاتم دیدی برکون قرق دوه قربان ایلمش ایدوم وعرب بکلریله کوشهٔ صحرایه طشره
کتمش ایدك بر خارکش کوردم که دیکن یعنی جمع ایلمش دیدم نیچون حاتمك ضیافتنه
وارمزسك که بر بولوك خلق انك ضیافتنه وادوب سفره سی اوزره جمع اولمشلر
خارکش بو بیتله جواب ویردی یعنی هر کیمسه که کند و عملندن اتمك یر یعنی هر کیم که کندو
کسبیله معاش ایدر حاتم طائینك منتنی کوتورمز حاصلی انك منتی یوکنی کوتورمز
وچکمز حاتم دیدی بن آنی همتده وجوانمردلکده کندمدن یوجه رك کوردم یعنی
کندمدن زیاده بلند همت کوردم حکایت موسی پیغمبر علیه السلام درویشی را
دید که از برهنکی بریك اندر نهان شده بود کفت یا موسی دعایی بکن تا خدای
تعالی مرا کفافی دهد که از بی طاقتی بجان آمدم موسی علیه السلام دعا کرد
تا حق تعالی او را دستکاهی داد پس از چند روزی که از مناجات باز آمد
دیدش کرفتار و خلقی انبوه برو کرد آمده کفت این را چه حالتست کفتند خمر خورده
وعربده کرده ویکی را کشته اکنون قصاص میکنند درویشی را یا حرف وحدت
ورا ادات مفعول برهنه باده فتح وکسر جائزدر ورا مفتوحدر چیلق دیمکدر عربجه
عریان دیرلر عینك ضمیله وکاف عجم هاء رسمیدن بدلدر ویا حرف مصدر چیلقلق
دیمکدر یا حرف ظرف ریك رانك کسری وکاف عجمله قوم دیمکدر عربجه رمل دیرلر رانك
فتحی ومیمك سکونیله اندر یا متضمن اولدوغی معنای ظرفیتی تاکید ایدر نهان نونك
کسریله کیزلو دیمکدر دعایی یا حرف وحدت ویا تنکیر تا حرف تعلیل کفافی حرف وحدت
ویا تنکیر که حرف تعلیل دستکاه دالك فتحی وسینك وتانك سکونیله قدرت ومکنت
دیمکدر ویا حرف وحدت ویا حرف تنکیر حرف وحدت تخصیص ایلین امعان نظر
ایلمش دستکاهی دن صکره داد بیننه دهد له اجابت آمد یازنلر صحیح نسخه لره مخالف

رد سروری

رد ابن سید علی و سروری

یازمشلر دید فاعلی موسی و شین ضمیر درویش برهنه یه راجعدر خلقی یا حرف تنکیر
انبوه فتح همزه و سکون نون وضم با و هاء اصلیه ایله چوق معناسنه یعنی کثیر عوغا بدن سرخوش
صواشینه دیرلر محصول ترکیب حضرت موسی بر درویشی کوردی چیلقلقدن قوم ایچینه
پنهان اولمش یعنی کندوی قوم ایله ستر ایلمش دیدی یا موسی دعا ایله خدا بکا کفاف ویره که
طاقتسزلکدن جاندن بیزار اولدم موسی دعا ایلدی تا حق اکا قدرت ومکنت ویردی
نیجه کوندن صکره که موسی مناجاتدن کلدی حریفی مؤاخذه کرفتار کوردی واوزرینه
خلق کثیر جمع اولمش دیدی بوکه نه حالدر دیدیلر که خمر ایچمش وسرخوشلق غوغا ایلمش
ویرینی قتل ایلمش شمدی حریفی قصاص ایدرلر بیت کربهٔ مسکین اکر پر داشتی تخم
کنجشك از جهان برداشتی کربهٔ مسکین بیانیه بربا بر قنادی بونده قنات معناسنه
درداشتی حکایت حال ماضی مفرد غایب قنات طوتایدی یعنی قنادی اولیدی تخم
معروف کنجشك کاف اولی بعض اعجام عربی دبعضی عجمی اوقودیلر وجیم عربیدر کاف نانیده
برداشتی فعل ماضی حکایت حال مفرد غایب جزای شرطدر قالدیردی دیمکدر محصول
بیت مسکین کربه نك اکر قنادی اولیدی سرچه نك تخمنی جهاندن قالدردی یعنی قرضت
البته کیرسه دنیاده برسرچه قومازدی المادق بیت بو بیت مجرهٔ احزاب اوزاننده
اولدوغیچون شراح بونی نثر ظن ایلمشلر که نثر شکلنده یازمشلر عاجز باشد که دست
قدرت یابد برخیزد و دست عاجزان برتابد عاجز تقدیری شخص عاجزدر
باشد که اولور که دست قدرت بیانیه ددر یابدك مقدم مفعولی یابد بونده بولمق معناسنه
در یابدندن برخیزد فعل مضارع مفرد غائبدر برخیز بدندن قالقار واو حرف
عطف دست عاجزان لامیه در برتابدك مقدم مفعولی بر حرف تاکید تابد فعل مضارع
مفرد غائبدر تابدندن تافتندن دیبنلر خطا ایلدیلر محصول بیت عاجز و زبون کیمسه

رد شراح جمیعا

اولور که قدرت الینه بولور یعنی قادر اولنجه قالقار و عاجزلرك الینی بورر حاصلی
عاجز اولور که اکا قدرت الویرمینجه ضعیف و زبون اولنلره جور وجفا ایدر نتکه
عالمده نکرار مشاهده در باشد بونده اولور و اوله معناسنه محتملدر یعنی چوق واقع
اولور که عاجز اولان کیمسه قوت و قدرت صاحبی اولنجه یعنی اکا قدرت الویرنجه عاجز
اولان کیمسه لرك الینی بورر یعنی جفا و اذا ایدر موسی علیه السلام بحکمت جهان آفرین

رد شراح جمیعا

اقرار کرد واز نجاسر خویش استغفار کرد و آیت ولو بسط الله الرزق لعباده
لبغوا فی الارض برخواند باحوق صلاحکمت جهان آفرین وصف ترکیبیدر تقدیری خدای
جهان افرین در نجاسر تفاعل بابندن مصدر در جرأت معناسنه ثلاثیسی جسارتدر بس
نجاسره کستاخلق دیمک کستاخلق ایلمکدر خویش اضافت لامیه در استغفار دن مکره برکرد
لفظی مقدر در لو حرف شرط بسط فعل ماضی مفرد مذکر غایب فعل شرط الله لفظا مرفوع
فاعل الرزق رانک کسریله مفعول صریحی لعباده غیر صریحی لبغوا فعل ماضی جمع مذکر
غایب جواب شرط فی الارض ظرف مکاندر لبغوا فعلینک محصول ترکیب حضرت
موسی خدانک حکمتنه اقرار ایلدی وکندینک اول حریف ایچون ایلدوکی دعایه جرأتندن
استغفار ایلدی و مذکور آیتک مضموننی اوقودی واکر خدا قوللرینه رزقی واسع
ایلسه ییر یوزنده البته بری بری اوزره آزغونلق ایدرلردی یعنی جمیعنی غنی ایلسه
بری برینه ظلم ایدرلردی واکر قوسنی فقیر ایلسه هلاک اولورلردی دیدیلر که بو
آیت کریمه اصحاب صفه نک برطایفه سی حقنده نازل اولدی که وسعت رزق و
غنا طلب ایلدیلر بیت ماذا اخاضک یا مغرور فی الخطر حتی هلکت فلیت النمل
لم یطر ماذا اسلوب عربیت اوزره ایکی وجهله اعراب اولور بیری ما اسم استفهام
محلا مرفوع مبتدا و ذا اسم موصول الذی معناسنه واخاض فعل ماضی مفرد مذکر
غایبدر افعال بابندن ادخال معناسنه اما اصلنده صوده مستعملدر یعنی صویه ادخال
ایلمک مثلا اخاض دابته فی الماء اذا ادخلها دیرلر یعنی طوارینی صویه ادخال ایلدی بلا تشبیه
لازمدر افعال نقل ایلمکله متعدی اولور خاض یخوض خوضا وخیاضا نصر بابندن اجوف
واویدندر کاف ضمیر منصوب محلا منصوب مفعولی جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق
صله سیدر ذانک و ذا صله سیله اعرابدن محلا مرفوع خبر ما در وجمله اسمیه نک اعرابدن
محلی یوق جمله ابتدائیه بس معناسی ندر اول شول که سنی ادخال ایلدی دیمکدر ایکنجی وجه
اولدر که ماذا مجموعی اسم واحد اعتبار اولنور ای شیء معناسنه محلا مرفوع مبتدا
ندر دیمکدر اخاضک جمله فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدا معناسی ای شیء
جعلک خائضا دیمکدر یعنی سنی نه شیء داخل و مقتحم قلدی دیمکدر یا حرف ندا مغرور
منادای مفرد معرفه مبنید رضم اوزره فی الخطر جار مع المجرور اعرابدن محلا منصوب

مفعول

مفعول فیه در اخاض فعلینک یعنی غیر صریح ظرفیدر خطر خاء معجمه نک و طاء مهمله نک
فتحه لریله اشراف علی الهلاک کلمه تعبیر ایدرلر یعنی هلاکه قریب اولمق حتی بوندن تا یه تعلیلیه
معناسنه در هلکت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطبدر ضرب بابندن هلاکا وهلوکا
ومهلکا ومهلکا ومهلکا ومهلکه کلور مصدرلری اسمی هلک کلور هانک ضمیله
مصدری تهلکه ده کلور شذوذا فاحفظ فلیت فا شرط محذوفه جواب در لیت لامک
فتحیله حرفدر حروف مشبهه بالفعلدن عمل نونک فتحیله وتریجه دیمکدر لفظا منصوب اسم
لیت در لم یطر طانک کسریله فعل جحد مفرد مذکر غایب جمله فعلیه اعرابدن محلا مرفوع
خبر لیت در ایکی رای ضرورت وزن ایچون کسرله اشباع ایله اوقنور که تقدیرا بر یامنوی
اولور بعض شارح لم یطر طاسی مفتوح اوقونمق کرک خطرک طاسنه قافیه ده
موافق اولدیمش و بعضیسی فتحک جوازینه حکم ایلمش لیکن ایکیسی بیله سهو ایلمش زیرا
طا حرکتی حروف و حرکات قافیه یه داخل دکلدر فندیر لم یطرده طا فتحیله و اکثر یا ایله
اوقنور قافیه ضرورتیچون دیمک خطا ایلمش زیرا طانک حالی مذکور کبیدر راقما
رانک کسری تولد یایه ضرورت وزن ایچوندر ضرورت قافیه یه تعلقی یوقدر
فتأمل محصول بیت ای مغرور سنی نه شروع ایتدردی خطرناک محلاتا که هلاک
اولدک یعنی مخوف محلاتسی نه شیء ادخال ایلدی که هلاکه سبب اولدی نه اولایدی
قریجه اوچمایدی جمیع دیلرده قریجه نک قنا تلمه سی ضرب مثلدر مذکور عربک
ضرب مثلیدر وعجمک کبی بوندن صکره قطعه ده کندی حضرت شیخ ایراد ایدر
در ترکیبده قریجه نک قنادیدر زوالی نظم سفله چو جاه آمد وسیم وزرش
سیلی خواهد بضرورت سرش بو ایکی بیتی رباعی دیو یازانلر احوال نظمدن بی بهره
ایمشلر و بو نظمه بیت اطلاق ایلیوب و شرحنده بیت یازان هنوز بیت
نه یه دیرلر بیلمز ایمش سفله اصل لغتده سینک فتحی و فانک کسریله اسم جمعدر الجی قوم
معناسنه کرم بعض عرب فانک کسرینی سینه نقل ایلدیلر بعد سلب حرکت سین و سفله
دیدیلر که جمع معناسنه لیکن عجم بو شکلی مفرده استعمال ایلدی بوندنکی کبی الجو معناسنه
بر دانقد بریله آمدک مقدم مفعولیدر زر وشی ضمیر سفله یه راجعدر سیک سینک
ولامک کسره لریله و یاء اصلیه ایله ترکیبده سیل معناسنه در هیئه ده دیرلر سیلنک

رد ابو سعید علی وسروری
رد ابو صد علی وسروری
رد شیع

یاسنه کسره حرکت ویره دیلو ضرورت وزنیچون دیبنلوك صورتنه سلمى اورمق کرك
احوال وزنه مطلع دکل ایکن بویله بلره شرح یازه قلری ایچون یا به کسره ویرمکسزن
موزوندر ننکه حضرت مولانا جامی عروضنده بسمله‌یی تقطیع ایلدکده مفعولن
مفعولن فاعلات بیورمشدر بونده اولکی مفعولن کلمکله ناموزون اولمز نهایت
سائر مصاریعه تقطیعده موافق اولمازلیکی ضرورد رفرننکه او زانی تتبع ایدن معلومدر
نظامینك مخزن الاسراری اولکی ونوابینك حیرت الابراری اولکی بسمله ایله واقع اولمش
وسائر ابیاتك تقطیعاتنه موافق دکللیکی موزوندر حضرت مولانا جامینك تقطیع
ایلدوکی کبی سلمی بعض شارح اوغلانجقلرك اساءت حیثنده بو زینه اوریلدن
نتایجه ایله بیان ایلمش وبعضیسی اکه یا اوریلدن سلبه تخصیص ایلمشلیکی ایکیسنده
تخصیصده خطا ایلمش زیرا استعمال اعمدننکه ترکیبی ایو بیلنه معلومدر سلبی
سلب معناسنه دره اکا متصل اولان همزه وحدت ایچوندر دیبن ایکی جهتدن خطا
ایلمش زیرا بونده همزه نك وجودی یوغیکی همزه اثبات ووحدت ایچون منصوص
اولان یا ایکی وحدته دلالتی همزه به حکم ایلمش بحقیقت یا حرف ظرف ویا حرف مصاحبت
بعض نسخه ده حقیقت یرینه ضرورت دوترش ضمیرکنه سفلیه راجعدر محصول بیت
الحق کمینه یه که منصب والتون واجه کله یعنی بو مذکورلره مالك اولدیغندن
نامعقول وناشایسته ایشلر ایشلرو تکبر وغرور ایدرلر بس آنك باشینه بالضرورت
وبالتحقیق طبانجه ایستر حاصلی اکا تادیب لازمدر این مثل آخر نه حکیمی زدست که
مو دهان به که نباشد برش این انم اشارتدر مصراع ثانیه ومثلدن مراد ضرب مثلدر
مصراع ثانیدن عبارتدر آخر ادات تاکید وتقریردر بونده ادات استفهام انکار
یدر حکیمی یا حرف وحدت زدست اصلنده زده است در ضرورت وزن ایچون
حذف ایصال ایلدی محصول بیت بو ضرب مثلی بر حکیم اورمادی یعنی البته اوردی
قرنجه نك اول بکدر که قنادی اولمیه حکیمك سوزی حاصلی بودرکه قرنجه نك قنادیدر
زوالی قصه دن حصه بودرکه حضرت موسی دعا ایلدوکی کیمسه نك غنا سبب
قضاصی اولدی حکمت ٭ بد درا عسل بسیارست ولیکن پسر کرمی داد ست
کرمی داد وصف ترکیبیدر حوادث دار معناسنه زیرا کرمی یاء مصدریله حرارته دیرلر

ددشراح جمیعاً
دداى سیدعلی وسروری
ددشمعی

دداى سیدعلی

کرکه ذاتی اولسون کرکه عارضی حار المزاج دیمک ذاتیه تخصیص بلا مخصص ایلمش محصول
ترکیب بو حکمت سابق حکایه تمثیل طریقیله واقع اولمشدر بودر که بد دك عسلی چوقدر
اما اوغل حرارت واردر یعنی باباسی اوغلنه عسل ویرمدوکی بخلندن وخساستندن
دکلدر بلکه ضرر ویرندن خوف ایدر که حرارتنی ارته دیبو فور ایدی الله تعالی هر کیمی
غنی ایلدیکی اول جهتدندر که هر کس غنایه تحمل ایلمز حضرت موسی حقنده دعا ایلدوکی
فقیر کبی بیت تمام مقصودی توضیح وتنویر ایدر بیت ٭ انکس که توانکرت نمی کرداند
او مصلحت تو از تو بهتر داند توانکر قوت وقدرت صاحبی دیمکدر وتا ضمیر خطابدر
کرداند فعل مضارع مفرد غائبدر کردانیدندن تصییر معناسنه سابقا مذکور اولان
کبی محصول بیت اول کیمسنه که سنی غنی ایلمز یعنی الله که سنی اغنیادن وصاحب ثروتدن ایلمز
اول سنك مصلحتکی وسکا لایق وموافق اولانی سندن یکرك بیلور زیرا هر کس غنایه
تحمل ایلمز فقیر دیك ننیکی که سابقا مرور ایلدی حکایت اعرابیء را دیدم در حلقهء
جوهریان بصره حکایت همی کرد که وقتی در بیابان راه کم کرده بودم واز زاد معنی
با من چیزی نمانده بود ودل بر هلاك نهاده بودم که ناکه کیسهء یافتم پر از مروارید
هرکز آن ذوق وشادی فراموش نکنم که پنداشتم که کندم بریانست وباز آن تلخی
ونا امیدی که معلوم کردم که مروارید است اعرابی بریه ده ساکن اولان قومه
اسمدر اسم جنسدر جمعی اعاریب کلور دیش شیخك اعرابی بودر دوغی یاء وحدتله دد
ورا ادات مفعول حلقه‌دن چارسولر یدر مراد جوهریان یا حرف نسبت والف ونون
ادات جمع جواهر صاتنجیلردن عبارتدر حلقه نك اضافتی بیانیه دره وبصره لامیه
دره زاد معنی بیانیه دره یجکله عبارتدر دهرنه ایسه بس زاد سفر ایچون الینان طعام
ومعنی ذخیره ایدیلن طعام دیمک یا مندن سو یلمش دل بر هلاك نهاده بودم کوکلمی
هلاکه قومش ایدم یعنی هلاك اولمغی مقرر ایلدم ایدی که حرف بیان ناکه کیسهء یاحرف
وحدت وهمزه حرف توسل مروارید میمك ضمی ورانك سکونیله اینجی دیمکدر شادی
یاحرف مصدردر پنداشتم بای عجمك کسریله فعل ماضی متکلم وحده ظن ایلدم دیمکدر
کندم بریان بیانیه کندم کاف عجمك فتحیله بغدای دیمکدر بریان بونده قورولمش معنا
درنارحك برسی قاورلمش بغدای دیمکدر نصکره بعضلر دیدیکه اوتمه بغدای در

ددشمع

دیمش وبعض شارح قودلمش بغدایدر دیدیکنی کندویه اسناد ایدوب اوتمه یه
مذکور شارحه اسناد ایدوب تعقب ایدوب دخل ایلمش لیکن بو قولی مدخولدر
تلخی ونا امیدی بالوی مصدریه لردر محصول ترکیب بصره جوهر فروشلری مجلسنده
براعرابی کوردم یعنی بر بریه نشین کوردم که حکایت ایلردی که بر وقت بیابانده یول
یترمش ایدیم وزاد معنی دن بنده هیچ بر نسنه قالمامش ایدی کوکلومی هلاکه قودم یعنی
مونمی مقرر بلدم ناکاه اینجو دن طلو بر کیسه بولدم هرکز اول ذوق وشادلغی فراموش
ایلمزم که بوندری غنم ظن ایلدمکه قاوردلمش بغدایدر وکذا اول امیدسزلکی واجلیغی که
تحقیق بیلدم که اینجوایمش قاوردلمش بغدای دکل ایمش معنی بوندن مراد ولازم اولان سنه
معناسنده دیبی بی معنی سویلمش دلك ماقبلنده بروا ایراد ایدنلر زاید ایلمشلر
وبار لفظندن صکره فراموش نکنم عبارتنی ذکر ایدنلر یعنی کتابنه کتوردنلری فایده
ذکر ایلمشلر قطعه • دربیابان خشك وریك روان ¤ تشنه رادردهان چه در
چه صدف دیك رانك وکاف عجمله قوم دیمکدر روان صفت مشبهه در اقاغان معنا
تشنه را ادات تخصیص صدف مروف محصول بیت قوری بیابانده واقاغان قومده
یعنی بریه قومنده تشنه نك دهاننده اینجو نه صدف نه دیعنی ایکیسی برابردر زیرا که
عطشی ایدوب صوسزلغی قاندرمز شارحك بریسی مصراع اولك معناسنده یعنی
دربریه دیمش وبریسی شویله ظن ایلمش که دیك روانی بیاندر واعتراض ایلمش لیکن
مقصوده عدم وصولندن کندو معترض اولمش بیت فکم من عائب قولا صحیحا
وآفته من الفهم السقیم • مردبی توشه کاوفتاد ازپای • درکربند او چه زرچه
خزف مردبی توشه بیانیه توشه آذیقه دیکاوفتاد اصلیکه او فتاد ایدی ضرورت وزن انجون
حذف وایصال اولدی که حرف رابط صفت واوفتادو اولدواوتلغند دو شدی
دیمکدر سقوط معناسنه بس شراح کاو اصلدرکه او ایدی او ضمیر غائب مرد بی توشه یه
راجع وفتاد فانك کسریله بعضیسنك قولی اوزره وضمیله بعضیسنك وبری برینك
قولنه دخل وتعرض ایلدکلری هب فاسددر فاد سیده بو مقدار بضاعتله بویله مغلق
کتابه شرح یازمق غرابتدندر ازپای او فتاد فعلنه متعلقدر در حرف ظرف کرنبند
قوشاغه دیرلر زرمعروف خزف خا وزاء معجمه ایله صقسی دیمکدر خزف صقسی بارده سی دینیه

اعتراض

رد سروری

رد شراح جمیعا

رد سروری

رد شراح جمیعا

اعتراض ایلین زاید ایلمش محصول بیت آز یقنزادکه ایاقدن دوشه یعنی یورومکه
طاقت وقدرتی قالمیه انك قوشاغنده التون اولمق نه صقسی اولمق نه یعنی التون ایله
طپراق اکا کوره برابردر زیرا بونلرقرین طویوررقوشاقده التون اولماغك معنابی
یوردکه عرب وعجم تقرابی التونی واقچه یی قوشاغنه بغلورلس دریه برپارنلر بومعتاددن
اکاه دکللر ایمش حکایت یکی ازغایت تشنکی همی کفت نظم یالیتنی قبل منیتی یوما
افوز بمنیتی یاحرف ندا منادی محذوف تقدیری یاالله لیت حرفدر حروف ستهدن
اسمی وخبری محذوف در تقدیری لیت الحال کما اتمنی قبل ظرف افوز درمنیه فعیله وزنی
اوزره اسمدر موت معناسنه ویاضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه یوما بدلدر ظرفدر
یومدن بوندن مراد مطلق ظرفدر یعنی مطلق وقت بس یومی تعریف مشهور ولدتعریف
ایلدکدن صکره اما بوندن مناسب اولان یومدن مراد مطلق وقت اولمقدر دینیه
اعتراض ایلین بی تقریب تعقب ایلمشدر افوز فعل مضارع متکلم وحده ظفر بولمق
دیمکدر نصر بابندن اجوف واویدر باحرف جر منیه میمك ضمی ونونك سکونیله آرزو
ومراد معناسنه در ویاضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه وجار مجرور افوزیه متعلقدر
محصول بیت یاالله نوله ایدی موت وفوتدن اول بر کون آرزو ومراده ظفر بولیدم
نهر تلاطم ذکبتی فاظل املاء قربتی نهر مجرور درمنیه دن بدل اولمغله مرفوع اولمغه
جایزمبتدا محذوفه خبرا ولمغله تقدیری تلك المنیة نهر تلاطم فعل ماضی مفرد مذکر
غائب لغتنده تبالجه اورمقدر اما مراد موج جاریمقدر زیرا تلاطم ذکبتی بر نهرطوتمقدر
مستعملدر رکبه رانك ضمی وکافك سکونیله دیز دیمکدر یاضمیر متکلم وحده محلا مجرور
مضاف الیه ورکبه تقدیرا منصوب مفعول به صریحیدر تلاطم نك وجمله فعلیه
صفت نهردر فاظل ان مقدر دله منصوب جواب تمنیدر تقدیری فان اظل در
فعلدر افعال ناقصه دن اصیر معناسنه فاعلی تحتنده مستتر انا عبارتدر متکلمدن
املاء فعل مضارع متکلم وحده در فتح بابینك مهموز اللامندن طولدورم دیمکدر
قربه قافك کسریله طولوم دیرلرکه عجم مشك دیرمیمك فتحی وشینك سکونیله یاضمیر
متکلم وحده محلا مجرور مضاف الیه وقربه تقدیرا منصوب مفعول به صریحیدر املا
نك وجمله فعلیه محلا منصوب خبریدر اظل نك محصول بیت منیه دیدیکم بر نهردر که

رد سروری

رد سروری متعقب

رد سروری

موجي ديو لي جادر يعني بنم برادم ديزه دك نهر در حاصلي ديزه دك ابو ماغ كبر سم
وقربه جي طو لدو ردا ولسم يعني نه او لايدي بو يله برابر ماغ ظفر بو لسم او لو مدن اول
تلده ظم فعل ماضي صور تنده كلد وكجه تقاؤل قصد يله در قند بر **حكايت مجنين در قاع**
بسيط مسافري كم شده بو د وقوت وتوشش نمانده ودر محجند بر ميان داشت
بسيار بكرد يد راه بجايي نبرد و بسختي هلاك شد طايفة برسيد ند ودر
مهابش درويش نهاده ديدند وبرخاك نبشته قاع بوندن صحرا معناسنه در و
بسيط مبسوط معناسنه در يعني اوزون وكنش حاصلي بو لصحراده بكدر مسافري ياحرف
وحدت كم كاف عجمك ضميله يتك ديمكدر كم شده بو ديتمش ايدي ديمكدر وقوت قدر
دخي قوت وتوشه سي نمانده قالمامش ايدي بر بو د نقد يريله نتكه اسجاعده قاعده در بكوديد
جكز ندي يعني مذكور صحراده جوق كزدي ياحرف صله جايي حرف وحدت راه نبردك
مفعول صريحي وبجايي غير صريحي ياحرف مصاحبت سختي ياحرف مصدر شد تله
ديمكدر طايفة ياحرف وحدت وهمزه حرف توسل در نهادا دات جمع انجه لر
ديمكدر در مهابش نهاده نك مفعول اولي وبيش مفعول ثانيسي ومجموعي ديدند لرك مفعولي
برخاك نبشته نك مفعول غير صريحي ومضمون بيت صريحي محصول تركيب مذكور ايكي
عربي يعني اوقيان عرب كبي بر بيوك صحراده بر مسافر ضايع اولمش ايدي وقوت
وتوشه سي قالمامش ايدي وبلنده بر نچ انجي سيده واريدي صحراده جوق طولاندي
وجكز ندي وبر يره يول ايلمه مدي يعني سلامت يقاسنه يول جيقا دامدي وشد تله
هلاك اولدي هلاك اولدوغي يره بر بولك طايفه ايرشدي وكوردي لر انجه
يوزي اوكينه قومش وطپراق اوزرينه بو قطعه يي يازمش **قطعه كرهمه زر جعفري**
دارد مرد بي توشه بر نكيرد كام زر ده داده نشد بدضر ورت وزن انجوند ر
جعفريه اضافت بيانيه در جعفره منسوب التون ديمكدر كه ايو بكله وخالصلكله
مشهور در مرد بي توشه بيانيه بر نكيرد قالدير مز كام كاف عجمله ادم معناسنه در كه
عرب خطوه دير خاء معجمه نك ضمي وطاء مهمله نك سكونيله وجايز در كه كام كاف عربيله
مراد معناسنه اوله زر قرينه سيله حاصلي مقام قرينه سيله زر قرينه سي تعارض ايدر
محصول بيت مرد بي توشه ادم قالدو رامز يعني ادم ادامز حاصلي حركت مالك اولامز

ويا

ويا مرادينى قالدو رامز يعني مرادينى المز مالك اولماز كر كه مالي جميعا جعفري التون
ايسه ده يعني مسافرده توشه اولمايجه زر خالص حركت قوت وير مز التون اكل اولنمز
بعض شراح كاف عربيله كام اولسنده تجويز ايلمش وبعضيسي تجويزيني رد ايلمش لكن
ردي مردود در **در بيابان فقير سوخته را نه شلغم پخته به كه نقره خام**
فقير سوخته بيانيه شلغم پخته ده بو يله در نقره يه خامده بو يله در نقره خام سكه
لنمش كومش محصول بيت بيابانده سوخته فقيره يعني هوا وكنش اسجاغنده يانمش فقيره
بشمش شلغم خام كومشدن يكدر زيرا شلغم غدا اولور اما سيم خام اولمز نقره سبيكه
كومش معناسنه در ديين مسامحه ايلمش **حكايت هركز از دور زمان نناليده بودم**
وروى از كردش آسمان در هم نكشيده مكر وقتى كه پايم برهنه بود واستطاعت
پاى پوشى نداشتم بجامع كوفه در آمدم دلتنك يكى را ديدم كه پاى نداشت
سپاس وشكر نعمت حق بجاى آوردم وبر بى كفشى صبر كردم هر كز لفظا قادر سيد
شراحك بري اصلا ديمكله تفسير ايلمش وبري اعتراض ايلمش لكن اعتراضنك اصلا
اصلي يوق دور زمان لاميه در مجازا زيرا تغيرات زماندن عبارتدر زمان
ابسه متغير اولمز بلكه احوال ناس متغير اولور قندير نناليده بودم نون حرف نفي
ايكلمش ايدم ديمكدر بحضور اولمقدن كنايه دكردش اسم مصدر در دونش معناسنه
اسمانه اضافتي لاميه دور فلك ديمكدر مكر ادات استثنا در الا معناسنه وقتي ياحرف
وحدت كه حرف رابط صفت استطاعت قدرت معناسنه در پاى پوش وصف
تركيبيدر پابوج معناسنه ويا حرف وحدت ياحرف صله جامع كوفه حضرت
امام علي امامت ايلدوكي جامعدر كه كوفه شهرينك اندن غيري جامعي يوق
حضرت شيخك بيوردوغي زمانده معمور ايمش اما بوزمانده جدا نادر بو سبب قلمشدر
باقيسي شهر كوفه كبي خراب ويبايدر شويله كه اثر بنادن نام ونشان قالمامشدر در آمدم
داخل اولدم دلتنك وصف تركيبيدر كوكلي دار ديمكدر ضوت قلبدن كنايه در
شكر نعمت مصدرك مفعولنه اضافتيدر وحق اضافت لاميه در بر ياء صله معناسنه
در بي ادات سلب كفش كاف عربك فتحيله وسكون فايله بشمق ديمكدر وياحرف
مصدر محصول تركيب هر كز دور زماندن ايكلمش ايدم وكردش آسماندن يوزم

یورتادمش ایدیم یعنی بحضور و مضطرب اولامش ایدیم الاَن بوقندنکه ایاغم جبلاف
قالمش ایدی یعنی یالن ایاق قالدم ایدی وبر پابوج المغه قدرتم یوق ایدی جامع
کوفیه قاسی القلب یعنی کوکل طارلیغیله و بحضورلقله کیدوم برینی ایاقسز کوردم یا
برایاقسز یاانکی ایاقسزیمی حقک نعمت نعمته شکر ایلدم و بتمز نزلغه صبر ایلدمکه بشنم یوغیسه
الحمدلله الم و ایاغم صاغدر دیجاو کمسه دن عبرت الدم قطعه مرغ بریان
بچشم مردم سیر * کمتر از برك تره برخوانست مرغ ظاهر بوددکه بوندن مراد
مرغ خانکیدر یعنی تاوق مطلق دکلدر ننکه استعمالات خلقدن معلومدر بس
مطلق قوشایله بیان ایدنلر اصابت ایلمه مشلردر یانه اضافت بیانیه یا حرف صله
چشم مردم سیر لامیه و بیانیه طوق ادمك کوزینه دیمکدر برك تره تشدید یله ضرورت
وزن ایچوندر و اضافت لامیه در تره ترکیده ده بو اسمله در خوان بونده سفره
معناسنه در محصول بیت بشمش تاووق طوق کشینك کوزینه تره یپراغندن
سفره سنده اکسکدر یعنی اندن بی قدر قیمتدر حاصلی بیجا اعتبار دد زیرا طوقلو
غندن کوزینه کورنمز وان کرا دستگاه قدرت نیست * شلغم پخته مرغ بریانست
وان را اصلنده وانکس راکه در حذف ایصال طریقیله ترك اولندی دستگاه قدر
عطف تفسیری شکلیدر شلغم پخته بیانیه مرغ بریانده بویله در محصول بیت اما او
کمسه نك که قدرت و مکنتی یوقدر یعنی فقیر اولان کمسه به بشمش شلغم هان بشمش تاوقدر
یعنی تاووق کبی خوره بجر حاصلی اشتهایه دایردر حکایت یکی از ملوك با تنی چند
از خاصان در شکار کاهی بزمستان از عمارت دور افتاد شب در آمد خانه
دهقانی دیدند ملك کفت شب انجا رویم تا زحمت سرما نباشد یکی از وزرا
کفت لایق قدر پادشاهان نباشد انجا بخانه دهقانی رکیك بردن هم اینجا
خیمه زنیم و آتش افروزیم از خاصان تنی چندی بیاندر با حرف ظروف زمستان
زانك و میمك کسره لریله فنش دیمکدر خانه دهقانی لامیه در رویا حرف وحدتدر
رویم فعل امر متکلم مع الغیر کیدلم دیمکدر تا حرف تعلیل زحمت سرما لامیه موق
زحمتی انجا افتعال بابندن مصدردر صقنمق دیمکدر رکیك ضعیف دیمکدر زنیم
واف وزیم فعل امر متکلم مع الغیر در زدن بندن و افروزیدندن محصول ترکیب

دد شراح جمیعا

پادشاهلردن برسی خاصلردن برنیچه شخصله شکارکاهك بر ینده قیش کونی عماردن
ایراق دوشدی یعنی اولدوغی شهریندن دور دوشدی کیجه کلدی برکوبلو اوینی
کوردیلر پادشاه دیدی کیجه اندن کیدهلم تاکه صووق زحمتی اولمیه یعنی صوق زحمتی
چکمیلم وزرادن برسی دیدی پادشاهلرك قدرینه لایق دکل برضعیف کوبلونك
خانه سنه پناه ایلمك یعنی اوینه صغنمق بونده چادر قورالم و آتش یاقالم دیرالم
دهقانرا خبر شد ما حضری طعام ترتیب کرد و بیش سلطان برد و زمین خدمت
بوسید و کفت قدر بلند سلطان بدین قدر نازل نشدی ولیکن نخواستند که
قدر دهقان بلند شود دهقانرا ادات مفعول ما حضری یا حرف وحدت
بر ما حضر دیمکدر زیرا ما اسم موصول حضر فعل ماضی مفرد مذکر غایب صله سیدر
الذی حضر دیمکدر از طعام ما حضری بیاندر ما حضر ترتیب کردك مقدم مفعولیدر
زمین خدمت لامیه در قدر قافك فتحی و دالك سکونیله مقدار معناسنه در
بلند اضافت بیانیه و سلطانه لامیه بدین دال همزه دن بدلدر اشارتدر پادشاهك
کندینك خانه سنه مهمان اولمغه قدر قافك و دالك فتحه لریله کندیه مقدار معناسنه
در نازل نشدی انجا اولمزدی یعنی مرتبه سندن دوشمزدی محصول ترکیب دهقانه
خبر اولدی پادشاه انك خانه سنه میل ایدوب و نزول مانع اولدوغی طعامدن
بر ما حضر ترتیب ایدوب پادشاه او کینه ایلتدی و زمین خدمتنی بوس ایلدی و دیدی
پادشاهك بلند مقداری بنم خانه مهمان اولمغله نازل اولمزدی یعنی قدرینه نقصان
کلمزدی ولیکن استمدیلر که دهقانك قدری بلند اوله ملك را سخن کفتن او مطبوع
آمد شبانکاه بمنزل او نقل کردند بامدادان خلعت و نعمتش بخشید شنیدم که در
رکاب ملك قدمی چند میرفت و میکفت محصول ترکیب پادشاهك سوزی
مقبول و مطبوع کلدی کیجه سی یعنی همان اول کیجه انك منزلینه نقل ایلدیلر ایرتسی پادشاه
اکا خلعت و نعمت بغشلدی ایشتدمکه پادشاهك اوزنکیسنده برنیچه قدم یعنی
برنچه ایاق کیدردی و سویلردی قطعه ز قدر شوکت سلطان نکشت چیزی کم
ز التفات بمهمان سرای دهقانی شوکت شینك و کافك فتحه لریله و سکون واو
شدت حرب یعنی قتی صواش و الت حربه کامل کیرمك حاصلی الت حربی تمام اوستونه

املاغ دیرلر اما عجم هیبت و عظمت معناسنده استعمال ایدر سلطانه اضافت لامیه
درنکشت کاف عجمك فتحیله فعل ماضی مفرد غایب اولمادی دیمکدر زیرا کشتن وکردیدن
مترادفلردر اصلنده دونمك معناسنه در سابقا ذکر ایلدیکمز کبی هر نه وجهله اولورسه
دونمك بو ندرکه انتقال معناسنده مستعملدر مثلا شراب سرکه یه دوندی کبی پس
صیرورت معناسنده استعمال بونده در فاحفظ فانه من المهمات فی هذه اللغة
چیزی یا حرف وحدت کم کاف عربك فتحیله اکسکدر ناقص معناسنه نکشتنك چیزی
اسمی وکم خبری ز التفات نکشتنه متعلق زای مفرده ازدن مخففدر بحقیف نزد بعض نسخه
لرده واقعدر حاصلی بونجه ایکیسنده جایزدر بلا تفاوت التفات افتعال بابندن
مصدردر دولتلنمك کیدرکن باشینی ادیندن دوندوب بقمغه دیرلر با حرف صله
مهمان سرای ترکیب مزجیدر اصلنده سرای مهمانددر اضافتله قوناق معناسنه دوم
ایلنده عزبخانه دیرلر دهقانه اضافت لامیه دروبا حرف وحدت وبا تنکیر
محصول بیت پادشاهك عظیم قدرندن وعظمت وهیبتندن هیچ برنسنه اکسك
اولمادی یعنی هیچ نقصان ویرمدی بر دکیك وضعیف کویلینك مهمان سراینه التفات
ایلمکدن یعنی بر ضعیف کویلینك اوینه نزول ایدوب قونوق اولمقدن شان
سلطنتنه نقصان ویرمدی کلاه کوشه دهقان بآفتاب رسید که سایه
برسرش افکند چون تو سلطانی کلاه کوشه هانك سکونیله ترکیب مزجیدر اصلنده
کوشه کلاه ایدی اضافت ایله کلاه اوجی دیمکدر دهقانه اضافت لامیه در با حرف
صله آفتاب فانك سکونیله کونش رسید فعل ماضی مفرد غایب فاعلی تحتنده کلاه
کوشه یه راجع ضمیر وبآفتاب مفعول غیر صریحی که حرف تعلیل سایه کولکه بر حرف
استعلا سرش سین ضمیر دهقانه راجعدر افکند فعل ماضی مفرد غایب فاعلی
سلطان مفعول صریحی سایه وبرسرش غیر صریحی سلطانی یاسی حرف وحدت
ویا تنکیر محصول بیت کویلینك بورکی اوجی قدر وشرفدن آفتابه ایرشدی
یعنی دهقان مکرم ومعزز اولدی زیرا باشینه سایه صالدی سنك کبی بر عظیم الشان
پادشاه حاصلی سلاطین هما مثال دهر کیمك باشینه سایه رافت وعنایت صالسه
لر قدر وشرف صاحبی اولورلر حکایت کدایی هول را حکایت کنند که نعمت وافر

داشت

داشت یکی از ملوک کفت می نماید که مال بیکران داری ومارا مهمی هست اکر
برخی ازان دستکیری کنی بحکم رعایت چون ارتفاع ولایت رسد وفا کرده
شود کفت لایق قدر بلند خداوند جهان نباشد دست همت بمال چون من
کدایی آلوده کردن که جوجو فراهم آورده ام کفت غم نیست که بتاتار میدهم که
الخبیثات للخبیثین کدایی یا حرف وحدت هول مخوف یعنی قورقنج یعنی هرکس بوبلنجی
اولمقدن خوف ایدردی شهرآمده مولانا مصلح الدین لاری یدن سؤال ایلدمکه
کدایی هول کیمدر دیدیکه شول کدادرکه سؤال ایلدوکی کیمسه دن المایجه اوکا غایه که عزب
ذوالوجه الوقاحه دیردی کدایه صفتدر بعض نسخه ده اضافتله واقعدر بیانیه طریقیله
را ادات مفعول کنندك کدا مفعول اولی وحکایت ثانیسی که حرف بیان ویا حرف
رابط صفت نعمت وافر بیانیه در داشتك مقدم مفعولی می نماید فعل مضارع
مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر که حرف بیان مال بیکران بیانیه
مال بی حد دیمکدر داری فعل مضارع مفرد مخاطب طوتارسك یعنی سنك
وار دیمکدر مهمی یا حرف وحدت با حرف مصاحبت برخ بانك فتحیله بعض معناسنه
در یا حرف وحدت بر مقدار یله دیمکدر دستکیری وصف ترکیبیدر کیدیلنده
ال طوطوجی دیمکدر یاء مصدریله معاونت معناسنه در کنی فعل مضارع مفرد
مخاطب عاریت یانك تشدیدیله قرض مراددر چون ادات تعلیل ارتفاع ولایت
مصدرلك فاعلنه اضافتیدر کرده شود کرده انضمامیله شود فعل مضارع
مبنی للمفعول معناسین افاده ایدر کفت کدا دیدی لایقك قدره اضافتی اسم
فاعلك مفعولنه در وقدرك بلنده بیانیه وبلندك خداونده وخداوندك
جهانه لامیه لردر دست همت بیانیه با حرف مصاحبت مال چون من لامیه
کدایی یا حرف وحدت آلوده کردن آلوده بولاشق دیمکدر که حرف تعلیل بیان
جوجو یعنی حبه حبه حاصلی آز آز دیمکدر فراهم آورده ام جمع ایلمشم دیمکدر کفت
پادشاه دیدی بتاتار با حرف صله تاتار بونده کفار معناسنه در زیرا اول
زمانده بعض سلاطین هلاکو یه جزیه طریقیله مال تعیین ایلمشلر ایدی بعض نسخه ده
بکافران دوشمن خبیثات خبیثتك جمعیدر مراد لر دیمکدر محصول ترکیب

بر قورتیج دیلنجی حکایت اید دلر که وافر مال و نعمتی وار ایدی پادشاهلردن
بریسی آکا دیدی کوردبنورکه بحد وبی قیاس مالک وار بزم ایسه بو مهم اینچون
وار اکر بر مقدار ایله بیزه عاونت و دین طریقیله معاونت و دستکیرلک ایده سك
محصول مملکت ایرشنجه وفا اولنه یعنی قرض طریقیله ایسترم غصب طریقیله دکل کدا
دیدی جهان پادشاهینك بلند قدر بنه لایق دکل همتی الینی بنم کبی بر کدانك
مالیله آلوده ایلمك یعنی بولاشدرمق که آز آز جمع ایلمشم پادشاه دیدی غم
دکل که سندن الا جنم مالی کافرتاتاره ویره جکم زیرا خبیثلر خبیثلر ایچوندر
یعنی سندن الاجاغم مال مردار ایسه غم دکل زیرا آنی کافره ویره جکم که مردار
مرداره لایقدر **بیت** قالوا عجین الکلس لیس بطاهر *** قلنا نسد به شقوق المبرز
عجین فعیل بمعنی مفعولدر یعنی خمیر کلس کافك کسری و سکون لام ایله آلچی که جاملو بحره لری
اندن دوزرلر عجین الکلس جر دقطیفه کیبد رلیس اسمی تحتنده بجیتنه راجع ضمیر بطاهر
باء زایده ایله محلا منصوب خبری قلنا جواب قالوا نسد فعل مضارع نفس متکلم در
نصربابنك مضاعفندن سد ایدرز مثلا بر کدیکی و یا بر دلیکی با غلمق و اصلاح ایلمك
استعمال ایدرلر به نسد به متعلقدر و ضمیر عجین کلسه راجعدر شقوق المبرز
لامیه شقوق شقك جمعیدر اصلنده مصدردر اما بونده یاریق و کدیك مراددر
مبرز زانك زا او زبه نقدیمله اسم مکاندر محل بروز معناسنه یعنی چیقاجق
برمراد خلادر محصول بیت دیدیلر که کیرج و آلچی خمیری طاهر دکلدر یعنی ناپاکدر
بیز بو بله دینیلرك جوابنده دیدك باس یوقدر یعنی قایرمز زیرا آنکله ایجانه
یاریقلرینی و دلیکلرینی سد ایدرز **بیت** کر آب چاه نصرانی نه پاکست
جهود مرده میشویم چه باکست آب چاه نصرانی لامیه لردر نصران شامده
بر کویه دردلر که بو طایفه اندن ظهور ایلمشدر یا حرف نسبتدر نه پاکست ناپاك
معناسنه در جهود مرده بیانیه یاء بطنیله میشویم فعل مضارع متکلم وحده در
شویدندن محصول بیت اکر بت پرست کافرك قیوسی صویی پاك دکل ایسه یعنی
ناپاك ایسه قایرمز زیرا آنکله اولمش جهودی یودم حاصلی مرداری مردار ایله یورم
شنیدم که سر از فرمان ملک باز زد و حجت آوردن گرفت و شوخ چشمی

کردن

کردن ملک فرمود تا مضمون خطاب از و بزجر و توبیخ مستخلص کردند فرمان ملك
مصدرك فاعلنه اضافتیدر باز زد کیرو اوردی یعنی ملکك قولینه اطاعت ایلمدی
و سرکشلك ایلدی شوخ چشم بونده یوزسوز و حرزی معناسنه در و یا حرف مصدر
تا حرف تعلیل زجر توبیخ بونده عطف تفسیری شکلیدر سرزنش معناسنه مستخلص
لامك فتحیله اسم مفعولدر استعمال بابندن محصول ترکیب استدمکه ملکك
فرماندن باشینی دوندردی یعنی سوزینی قبول ایلمدی و دلیل و حجت کتورمکه
باشلدی و ادبسزلك و کستاخلق ایلکه پادشاه بیوردی تا کیم مضمون خطابینی
یعنی بیوردوغی مقداری مالی اندن زجر و توبیخله یعنی سرزنش و غضبله استخلاص
ایلدیلر **مثنوی** بلطافت چو بر نیاید کار *** سر به بی حرمتی کشد ناچار بر نیاید
حاصل اولمز دیمکدر سر تقدیری سرش در سر بونده اوج دیمکدر یعنی حد و غایت
دیمکدر ش ضمیری کاره راجعدر با حرف صله بی ادات سلب حرمتی یا حرف مصدر
کشد فعل مضارع مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه چکیلور دیمکدر فاعلی کاره
راجع ضمیردر تامل تدردیعنی منقلب اولور نته که دیرلر شراب سرکه یه چکلدی ناچار
بالضروری دیمکدر محصول بیت لطافت و رونق و ملایمتله چونکه ایش حاصل او لمیه
یعنی ایلکه بر مصلحت بتمیه حد و غایتی حرمتسزلکه منجر و متحول و منقلب اولور
حاصلی حرمتسزلکه مؤدی اولور بالضروره هر که بر خویشتن نبخشاید *** کر نبخشد
بر و کسی شاید هر که یعنی هر کس که بر حرف صله خویشتن کند معناسنه در نبخشاید فعل
نفی مستقبل مفرد غایب بخشایدندن ترحم ایلمز دیمکدر کر حرف شرط نبخشد فعل نفی
مستقبل مفرد غایب بخشیدندن که مشترکدر امر ایلکه بغشلق جیندن بونده امر ایلمك
معناسنه در بخودندن مشتقدر دیبی لغوا بخشی شاید لایقدر محصول بیت هر کس که
کندویه ترحم ایلمزسه کمسه اکا ترحم ایلمزسه لایق و سزاواردر **حکایت** بازرکانی را دیدم
که صد و پنجاه شتر بار داشت و چهل بنده و خدمتکار شبی در جزیرهٔ کیش مرا بحجرهٔ
خویش برد و همه شب نیارامید از سخنهای پریشان کفتن که فلان انبارم بترکستانست
و فلان بضاعت بهندوستان و این کاغذ قبالهٔ فلان زمینست و فلان چیزی را فلان ضمین کاه کفتی که خاطر اسکندریه دارم که هوای خوشست و کاه کفتی نه که دریای

مغرب مشوشست سعدیا سفری دیگر در پیشست اگر آن کرده شود بقیت عمر خود بگوشه
بنشینم و ترك تجارت کنم گفتم آن کدام سفرست گفت گوگرد پارسی بچین خواهم بردن
شنیدم که آنجا عظیم قیمتی دارد و از آنجا کاسهٔ چینی بروم و دیبای رومی بهند و
پولاد هندی بحلب و آبگینهٔ حلبی بیمن و برد یمانی بپارس و از آن پس ترك تجارت
کنم و بدکانی بنشینم چندان ازین ماخولیا فرو خواند که بیش طاقت گفتنش نماند
گفت ای سعدی تو نیز سخنی بگوی از آنها که دیده و شنیده گفتم شتر باد دوه بویکی
جزیرهٔ کیش سرحد هندده بر جزیره نك اسمیدر نیارامید فعل نفی مستقبل مفرد غائب
ارام یعنی دکلمدی ارامیدندن انباز فتح همزه ایله شریك دیمکدر اورتاق معناسنه بر ترکستان
یا حرف ظرف بضاعت بوندن سرمایه معناسنه در قباله فتح قافله قاضی مکتوبی فلانه
اضافتی لامیه در ضمین کفیل معناسنه در خاطره اسکندریه دیمکدر که حرف تعلیل هوا بجی
یا حرف تنکیر هوا مبتدا و خوشخبری نه یعنی اسکندریه کیتم که حرف تعلیل دریای مغرب
لامیه و مبتدا مشوشتر خبر دریای مغرب یازنلر متنی تتبع ایله مشلو در سفری دیگر
دیدیکندن یاء وحدت تله معلوم در که مقصود اسفارك مسافات بعیده ده واقع اولور
بر سفر عذابدر کرده شود ایلنمش اوله بگوشه یا حرف وحدت و همزه حرف توسل
ترك تجارت مصدرك مفعولنه اضافتیدر کدام نفی دیمکدر گوگرد ایکی کاف عجمیله
ترکجه ایکی کاف عربیله گوگرد دیدکلریدر که عرب کبریت دیر پارسیه اضافت بیانیه در
کاسهٔ چینیده بیانیه در دیبای رومیدن بویله در پولاد هندیدن بویله پولاد چلیك در آبگینه
حلبیدن بویله برد یمانیدن بویله برد بر نوع الاجه در که یمندن کلور اکثر مکه خلقی انی
کییر چندان اولقدر دیمکدر ازین بونك کبی دیمکدر یعنی تشبیه افاده ایدر تنکساء بقا
بیان اولندی ماخولیا فکر فاسد دیمکدر فرو ادات تأکید خواند اوقودی یعنی سویلدی
که حرف بیان بیش زیاده طاقت گفتن مصدرك مفعولنه اضافتیدر محصول ترکیب
بر بازرگان کوردمکه یوز اللی دوه یوکی تجارت اسبابنه مالك ایدی و قرق عدد
قول و خدمتکاره بر کیجه جزیرهٔ کیشده بنی حجره سنه ایلتدی و بتون کیجه آرام ایلمدی
پریشان سوزلر سویلکدن که فلان شریکم ترکستانده در و فلان بضاعتم هندوستانده
بو کاغذ فلان یرك قباله سیدر و فلان نسنهیه فلان کیمسه کفیلدر گاه دیر دیکه خاطرم

رد او بسدلی و سروری

اسکندریه سفر ایلمکدر که هوا خوشدر و گاه دیر دیکه یوق دریای مغرب مشوشدر
یعنی مخوفدر کفاردن و لوندلردن بعض نسخه ده دریای مغرب یرینه دریای غرب
واقعدر فنذ ترای سعدی اوکومده بر سفرم دخی وار اگر اول سفر ایلنمش اولنورسه
بقیهٔ عمرمده بر گوشه ده اوتوردم و تجارتی ترك ایدردم بشنخ دیر دیدمکه اول
سفر قنغی سفردر دیدی فارسی گوگردی چینه ایلدیسرم ایشتدمکه اندن عظیم قیمتی
وار و اندن کاسهٔ چینی کتوردم و رومی دیبای هنده و پولاد هندی حلبه و حلب
شیشهسنی یمنه و برد یمانیسنی فارسه و اندن صکره تجارتی ترك ایدهدم و بر دکانده
اوتوردم اولقدر بونك کبی ماخولیا اوقودی که آرتق سویلمکه طاقتی قلمدی
اندن صکره دیدی ای سعدی سنده بر سوز سویله انلردن که کورمشسك و اشتمشسك
یعنی کوردکلرندن و ایشتدکلرکدن بنده دیدم نظم آن شنیدستی که در صحرای
غور بار سالاری بیفتاد از ستور آن اسم اشارتدر بیت ثانیه شنیدستی
سین و تا ادات خبر و یا ضمیر خطاب ایشتمشمیسك دیمکدر صحرای غور بیانیه غور
آکید دیرییه تهامه ایله عمان مابیننده اولان در و بر بیجی دخی هند ایله بلخ ارا سنده در تنکه
انوری شعرندن فهم اولنور بار سالار بار باء عربیه و سکون راء ایله یوکه و سالار
اولو یه دیرلر مراد تجار ارا سنده کاروان باشیسی دیدکلری بازرگاندر بیبی باری
باء عربیه بار باء عجمیله اعتبار ایدوب بار معناسنه اخذ ایدنلر و معناسنی بخیل
بر سالار دیینلر تراکیب فارسیده غریب متصرفلردر بو تصرفدن صکره تصرف
خاص ایدوب باری باء عربیه سالاره اضافت ایدوب سالارك باری دیبی
اغرب تصرف ایلمش غرایب بو مقدار بضاعت و مطالعه ایله صحیح معنایه و اصل
اولانه اعتراض ایلمکدر بیت فکم من عائب قولا صحیحا و آفته من الفهم السقیم
ستور طوار معناسنه در آت و قاتر و غیریسی کبی حاصلی بنیت مراد در محصول بیت
ایشتمشمیسك که صحرای غورده بر کاروان باشیسی طواردن دوشدی یعنی دوشدی
کبی ایشتدکمی گفت چشم تنگ دنیادار را یا قناعت پر کند یا خاك گور
گفت فاعلی بار سالاردر چشم تنك بیانیه در طار گوز دیمکدر یعنی آج گوز دنیا
دار اضافتی لامیه در و دنیادار وصف ترکیبیدر مال دار و خزینه دار کبی اهل دنیا

ردسروری و شمعی

ردسروری

ردسروری

ومحبت دنیا دیمکدر یاعربیدر اما کبید دکاه ابتداء کلامدر وکاه مقام عطفده
واقع اولور دخاک کور لامیه در مقبر طبراغی دیمکدر محصول بیت بادسالاردن طوارندن
دو شیجک دیدی دنیادارک آج کوزینی یعنی مالا دویمز کوزینی یا قناعت بر ایدر
یا مقبر طبراغی یعنی قناعت کوزینی دویوردر ویا اولدکده مقبره ترابی بو ایکی معنی دن باغی
برنالر اقسام شوی غریب ابو بیلورلر ایمش حکایت مالداری را شنیدم که بخل — دد کوروری وسفی
چنان مشهور بود که حاتم طائی بسخا ظاهر حالش بنعمت آراسته و خست نفس
جبلی در نهادش همچنان متمکن که نانی بجانی از دست ندادی وگربه ابی هریره را
بلقمه ی ننواختی وسگ اصحاب کهف را استخوانی نینداختی فی الجمله خانه او را
ندیدی در کشاده وسفره او را سر کشاده بخل یا حرف مصاحبت حاتم طائی
بیانیه سخا یا حرف مصاحبت ظاهر حالش لامیه آراسته بزنمش یعنی معمور و رخست نفس
جبلی مصدرک فاعلنه وبیانیه اضافتلریدر جبلی خلقی دیمکدر دخانک کسریله ویا
حرف نسبت برادیلینی دیمکدر نهاد طبع معناسنه در متمکن تمکن بابندن اسم فاعلدر
ثابت معناسنه که حرف بیان نانی یا حرف وحدت بجان با حرف مقابله ویا حرف
وحدت ندادی یا حرف حکایه وگربه کدی کاف عجمک ضمی وراءنک سکونیله ابی
هریره یه اضافت تعظیمادر و را حرف تخصیص با حرف مصاحبت لقمه ی یا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل ننواختی فعل نفی ماضی مفرد غایب ویا حرف حکایت نواختن
دن اوخشامزدی یعنی رعایت ایلمزدی کهف را ادات مفعول اصحاب کهفک
سکینه دیمکدر نینداختی فعل نفی ماضی مفرد غایب ویا حرف حکایت انداختن دن
اتمازدی دیمکدر فی الجمله حاصل کلام خانه او لامیه ورا حرف تخصیص ندیدی یا
حرف حکایه کورمزدی دیمکدر در کشاده قپوسی آچق دیمکدر سفره او لامیه ورا
ادات تخصیص سرکشاده سر بوندن اوست معناسنه در اوستی آچق دیمکدر محصول
ترکیب بر مالداری اشتدم که بخلله شویله مشهور ایدی که حاتم طائی سخاوکرمله
یعنی حاتم طائی سخاوکرمله نیجه که مشهور ونامدار در مذکور مالدار بخلله اول
ایدی ظاهر حالی نعمتله مزین وپیراسته یعنی نعمتی چوق ایدی ونفسنک خستی وبخل
جبلیسی طبعنده شویله متمکن ایدیکه بر اتمکی بر جانه دکشمزدی یعنی یا ستمز اتمک جاندن

عزیز ایدی وابوهریره حضرتنک کدیسنی بر لقمه ایله اوخشامزدی یعنی بر لقمه ویروب
رعایت ایلمزدی واصحاب کهفک اتینه اتمک اتمازدی ایکیسنک بیله رعایته استحقاقی
واریکن حاصل کلام انک اوینک کیمسه قپوسنی آچق کورمزدی سفره سنکده اوستی
واغزینی کیمسه آچق کورمزدی حاصلی کیمسه اوکینه سفره چکمزدی یعنی هیچ برکیسه اتمک ویرمزدی — دد نراح جمیعا
بیت درویش بجز بوی طعامش نشنیدی ❊ مرغ از پس نان خوردن او ریزه نچیدی
درویش یعنی فقیر بجز باحرف زائد بوی طعام لامیه وشین مذکور بخیله راجعدر
نشنیدی فعل نفی حال ماضی مفرد غایب بوندن دویمازدی دیمکدر مجازا استشمام
معناسنه دکلدر شراح ظن ایلدوکی کبی نتکه تورکیده بو رایحه قوقی دویمازدیرلر
مرغ ظاهر مراد مرغ خانکیدر یعنی طاووق مطلق مرغ دکلدر پس باء عجمیله آرد وصوک
معناسنه در نان خوردن اضافتی لامیه در نان خوردنک مقدم مفعولیدر ریزه
اضافتده لامیه در ریزه دوکونتی معناسنه بوندن اتمک خورده سی مراددر نچیدی
فعل نفی ماضی مفرد غایب ویا حرف حکایت دیرمزدی یعنی دیوشورمزدی دیمکدر یعنی
خساستندن اتمک دوکونتیسنی بیله دیوشوروب بیردی محصول بیت فقیر
یعنی فقرا جنسی طعامنک قوقوسندن غیریسنی دویمازدی یعنی بولدان بیشن
طعامینک قوقوسنی انجق استشمام ایدردی یوزینی کورمک ویا اکل ایلمک هرکز
میسر دکل ایدی طاووق دخی انک یمک واتمک یدوکندن صکره اوفاغینی دیوشور
مزدی یعنی کندی دیوشوروب یردی تا ووغه قالمزدی زیاده خساستندن شنیدم
بدریای مغرب راه مصر برگرفته بود وخیال فرعونی در سر قوله تعالی حتی اذا
ادرکه الغرق راه مصر لامیه وبرگرفته نک مقدم مفعولی خیال فرعونی بیابندن
راه مصره معطوف تقدیری خیال فرعونی در سر گرفته بود در اذا ادات شرط
ادرک فعل ماضی مفرد مذکر غایب در افعال بابندن وضمیر فرعونه راجع محلا
منصوب مفعولی غرق لفظا مرفوع فاعلی مذکور کلام فرعونک حقنده نازل
اولان آیت کریمه نک بعضیدر محصول ترکیب ایشتدمکه مغرب دریاسنده
مصر یولونی طوتمش ایدی یعنی مصره کیدردی وفرعونه منسوب خیالی یعنی تکبر و
غروری باشنده طوتمش ایدی حتی اکا غرق اولمق ایرشدکده ناگاه باد مخالف

کرد کشتی بر آمد چنان که گفته اند محصول ترکیب حریف فرعون گبی غرور ایله مصره
کبد دکی ناکاه مخالف یل کمی اطرافنه دولاندی کرد بر آمد طولاندی دیمکدر شویله
که دیمشلر در بیت با طبع ملولت چه کند دل که نسازد بن شرط هم و فنی
نبود لایق کشتی با حرف مصاحبت و یا حرف صله طبع ملول بیاننه و تای ضمیر اضافت
لامیه چه کند بو نده نه یه مالک و قادر در دیمکدر کندک دل فاعلی که حرف بیان نسازد
فعل نفی استقبال مفرد غایب اویا یه دیمکدر یعنی موافقت ایلمیه فاعلی دل در جمیع
شراح بای مکسوره ایله یازمشلر لیکن خطا ایلمشلر که بونده با ایله اولیجه معناسی اولماز
فتأمل شرط شینک فتحیله بویراز دیدکلری بیلک اسمیدر دینلر فکر سو دیمشلر
زیرا موافق یل کشتیه لایق اولماغک معناسی بو قدر دادنا فکره مالک اولان اسلوب
و فنی یا حرف تنکیر لایق کشتی اسم فاعلک مفعولینه اضافتیدر محصول بیت کوکل
نیه مالکدر که سنک ملول طبعکه او عیبه یعنی موافق اولیه حاصلی اولمایه ضرور دیدر
زیرا صاحبی انی اقتضا ایدر یعنی موافقت ایدرسه بالطبع ایلمز بلکه بالقسر ایلر
نتکه ریح شرط بالطبع کشتیه لایق اولمز مثلا مصره کیدن کشتیه بویراز لایقدر
اما کلنه لایق دکل بلکه لودوز لایقدر مصراع ثانی مصراع اوله نسبت مقام تعلیلده
واقعدر دست بر آورد و فریاد بی فایده کردن کرفت قال الله تعالی فاذا
رکبوا فی الفلك دست دعا لامیه در مجازا بر آورد قالدردی دیمکدر یوقاری
کتوردی دیمک دکلدر فریاد بی فایده بیانیه کردن کرفت ایلمکه باشلادی یعنی شروع
ایلدی اذا ادات شرط رکبوا فعل ماضی جمع مذکر غایب در علم بابندن فتحنکم
بینسه لر دیمکدر فی الفلك فی حرف جر رکبوا فعلنه متعلقدر فلك خانک ضمی و
لامک سکونیله کشتی معناسنه در بو کلام شریف بر محذوف کلام شریف بر محذوف
کلامه متصلدر که بونده ن اول حال مشرکین اکا دلالت ایدر و بو مقامده مفصل
بیانی تطویله مؤدیدر محصول ترکیب شیخک بو کلامی ناکاه باد مخالف کلامی مبنیه
مربوطدر دعا الینی قالدردی یعنی دعا ایچون ال قالدردی دیمکدر و فایدهسز
فریاده باشلادی شول طایفه کبی که خدایه شریک اثبات ایدرلر اما کمیه بندکلر نده
اللهم دعا و تضرع ایدرلر الله ایچون دینی خالص ایلدکلری حالده مؤمنلر کبی

در شراح جمیعا

در کوردی و شمعی

در شمعی

یعنی کند ولر یعنی مؤمنلر صورتنده مخلص اظهار ایلدکلری حالده دعایه مشغول
اولورلر لیکن خدا انلری کمی اضطرابندن قورتاروب نجات ویردکده کنه اول کمی
شرک اوزره اولورلر بیت دست تضرع چه سود بنده محتاج را بن وقت
دعا بر خدا وقت کرم در بغل دست تضرع بیانیه تفعل بابندن مصدردر
زاریلق ایدوب عرض نیاز ایلمکه دیرلر بنده محتاج بیانیه و را ادات صله وقت
دعا لامیه بر حرف صله در با معناسنه وقت کرم ده لامیه در در حرف ظرف بغل بانک
و غینک فتحهلریله قولتوق معناسنه در که عربجه ابط دیرلر همزهنک و بانک کسریله
محصول بیت محتاج بنده یه تضرع و نیاز ایله دعایه ال قالدرمقده فایده مصراع ثانی
اوله نسبت مقام تعلیلده در تضرع و نیاز فایده ویرمدوکی انکیچوندر که ضرور
وقتنده دعا الی خدایه در یعنی حین مضایقه ده خدایه دعا ایچون ال قالدورسک
حاصل خدادن دعا ایله مرادک دیلرسک اما کرم و احسان وقتنده الک قولتوغکده
یعنی محتاجلره بر شئ اعطا ایچون الک اوزاتمزسک بلکه ایکی الکی قولتوغکه
قیصدیررسک حاصل فقرایه شئ تصدق ایلمزسک پس دعاک نیجه مقبول اولسون
وقت دعا بر خدا نک معناسی دعا وقتی الی خدا اوزره اولهدر بی خطا سویلمشلردر
قطعه از دو سیم راحتی برسان بن خویشتن هم تمتعی برگیر راحتی یا حرف وحدت
و یا حرف تنکیر یا حرف تاکید رسان فعل امر مفرد مخاطبدر رسانیدندن ایرشدر
دیمکدر الف و نون ادات تعدیه در اصلی رسیدندر ایرشمک معناسنه خویشتن
اوزکمیله کندو دیمکدر تمتع تفعل بابندن مصدردر فایده لنمک دیمکدر و یا
حرف وحدت و یا تنکیر بر حرف تاکید و گیر فعل امر مفرد مخاطب اخذ ایله دیمکدر
محصول بیت زر و سیمدن محتاجلره راحت ایرشدر یعنی فقرایه مال بذل ایلمکله اسوده
حال ایله کندک دخی بذل و احسان سببیله فایده اخذ ایله یعنی الصدقة ترد البلاء
ایله عامل اول که بوندن ایو فایده اولماز دان که این خانه از تو خواهد ماند
خشتی از سیم و خشتی از زر گیر دانکه یعنی چونکه یازانلر وانکه یازان صحیح نسخهلرده
مخالف یازمشلر این خانه یعنی کند و خانک ماند بو نده ماندن معناسنه در
مضارعه مقارندر خشتی یالری حرف وحدت گیر طوت یعنی فرض ایله ترکیبده

در شمعی

در داوسیلی و سروری و شمعی

طوت فرض ایله معناسنه در مستعملدر محصول بیت سن بیل که بونده کی اوك سنده
کیر وقالیس دد بر کره بچینی کومندن و بر کره بچینی التوندن فرض ایله یعنی خانه کی هر
نقد دن زیبی اید دسك غیری ایچون اید دسك بس ما لکی خانه زینتنه صرف ایلمه بلکه
صدقات وزکواته وآخرت یولنه صرف ایله که منتفع اولاسك تاکه ورثه یه قلمیه
زیرا انلر عدو لر که دیرکه سنك موت وفوتك تمنی اید دلر آورده اند که در مصر
اقارب درویش داشت ببقیت مال او توانکر شدند وجامهای کهن بمرك
او بد رید ند وخز دمیاطی ببریدند هم دران هفته یکی را دیدم ازیشان
بر باد پایی روان وغلامی پری پیکر در پی او دوان با خود گفتم آورده اند
روایت ایلمشلر دیمکدر اقارب اقربانك جمعیدر اصدق قاصد بقك جمعی ولدوغی
کبی درویشه اضافت بیانیه در خز خاء معجمه نك فتحی وزاء معجمه مشدد ایله در کبنی
قیونی وآنك یوکننه دیرلر سمور وسنجاب ووشق هم حیوانینه وهم کورکینه دیرلر
کبی دمیاط مصرده طوتون ایلان الاجه جنسیدر بریدند فعل ماضی جمع غائبدر کسدیلر
یعنی بچیندیلر باد پای اتك صفتلرندندر وصف ترکیبیدر یل ایاقلو دیمکدر روان
صفت باددر یوروکی معناسنه صفت مشبهه در غلامی یاحرف وحدت
پری پیکر وصف ترکیبیدر پری یوزلو معناسنه دوان صفت مشبهه در غلامه
دویدندن بلمیجه دیمکدر محصول ترکیب روایت ایلمشلر که مصرده فقرا اقربابی
واریدی اتك مالینك بقیه سیله یعنی دریاده کندوایله غرق اولان مالدن غیریله
غنی اولدیلر واسکی لباسلرینی انك اولمی سببیله یرتدیلر بونده ایهام وار قفند
وخز ودمیاطی بچیندیلر هم اول غرق اولدوغی هفتده انلردن برینی کوردم
بر یوغرغه اتك اوزرنده وارد یجه بر پری پیکر قول بیلوب کیدر کندو مرده یدم
قطعه وه که کر مرده باز کردیدی به بیان قبیله وپیوند وه واوك فتحی وهاء
اصلیه ایله ادات حسرت وتغابندر واه ده دیرلر مرده اولی باز کیرو کردیدی
فعل حکایت مفرد غائبدر دوندی یعنی کیند دنیایه کلیدی یاحرف صله میان
قبیله لامیه قبیله اورتاسنه واراسنه دیمکدر بیوند خصم وقوم معناسنه در محصو
بیت حیف که اکر میت کیرو دوندی یعنی حی اولوب کنه دنیایه کلیدی قبیله سی

واقربابی اراسنه حاصلی تکرار حیات بولوب قبیله سی وپیوندی ایله سابقده کی
کبی اختلاط ایلسه رد میراث سخت تر بودی به وارثان را ازمرك خویشاوند
رد میراث مصدرك مفعولنه اضافتیدر سخت تر اسم تفضیل قتیرق ومشکلرك
وارثان فاعلدر در راادات صله زاء مفرده من تفضیلیه معناسنه مرك خویشاوند
مصدرك فاعلنه اضافتی قبیلندندر خویشاوند اسم جمعدر اقربا معناسنه مفرد
مقامنده مستعملدر محصول بیت اکر مرده مذکور کبی کنه کلیدی وارثلره میراثی
رد ایلمك خصملرك مونندن قتیرق ومشکلرك اولوردی یعنی مال جانندن
بس مال ویرمك همان جان ویرمکدر بسابقه معرفتی که میان ما بود آستینش
بکشیدم وگفتم باحرف مصاحبت بیتی متضمن سابقه موصوف لامیه موصوف بونده
آشنالق معناسنه در یعنی بجنس آشنالق سببیله که حرف رابط صفت میان ما لامیه
محصول ترکیب بوغرغه اتك اوزره سوار اولان خصیمه بجنس آشنالق سببیله که ادامز
واریدی یکنی چکدم ودیدم بیت بخور ای نیك سیرت سره مرد کان نکون
بخت کرد وبخورد نیك سیرت وصف ترکیبیدر خوش خوی معناسنه سره مرده
اضافتی بیانیه در نیك مرد دیمکدر زیرا اصلنده بجکی ایوانجه به دیرلر سره مردی
اکا عطف ایدنلر اسلوب عجمه مخالف ایلمشلر کان اصلنده که آن در که حرف تعلیل
نکون بخت وصف ترکیبیدر نونك کسری وکاف عجمك ضمیله باشی اشاغه دیمکدر
که عربیده منتکس دیرلر افتعال بابندن اسم فاعلدر عجم دوستابیلری نونك ضمیله
اوقودلر بس بضم النون دیبی دوستابیلق ایلمش بدبخت معناسنه در کرد کرد
کاف اول عجمی ومکسوردر وثانی عربی ومفتوحدر جمع ایلدی دیمکدر بخورد
خانك فتحی وواو رسمیله فتحه قافیه ضرورتی ایچوندر وزن ضرورتی ایچون دیبی
خطا سویلمش محصول بیت یا ای ایو خویلو ایو مرد زیرا اول بدبخت جمع ایلدی و
یمدی یعنی چونکه اول بدبخته یمك میسر اولمدی ای نیك مرد سن یه نوش جان
اولسون حکایت صیاد ضعیف را ماهی قوی در دام افتاد طاقت ضبط
آن نداشت ماهی برو غالب آمد ودام از دستش در ربود وبرفت صیاد
ضعیف بیانیه در را ادات تخصیص ماهی قوی بیانیه در حرف صله دام بونده آغ معنا

رد ضروری

ردای سبلکی

دركه عربيده شبكه ديرلر طاقت ضبط مصدرك مفعولنه اضافتيدر وضبطك
آنه مصدر مفعولنه ماهي مبتدا غالب غالب آمد خبري در حرف تأكيد نبود
فعل ماضي مفرد غائب قايدي ديمكدر محصول تركيب صيادك ضعيفك قوي بالق يعني
ايري وقوتلو بالق آغنه دوشدي آني ضبط ايلمكه طاقتي اولمدي يعني ضبط ايدمدي
ماهي اكا غالب كلدي وآغي الندن قابدي وكتدي قطعه شد غلامي كه آب
جوي آرد ٭ آب جوي آمد وغلام ببرد شد بونده رفت معناسنەدر
غلام بونده اوغلان ديمكدر ويا حرف وحدت كه حرف بيان آب جوي لاميه
ايرمق غلام ببردك مقدم مفعوليدر محصول بيت اوغلان كتدي كه ايرمق
صوييني كتوره يعني ايرمقدن صو كتوره ايرمق صويي كلدي واوغلاني ايلتدي
يعني كتوردي ماهي دامي يعني آغي كتوردكي كبي دام هر بار ماهي آوردي
ماهي اين بار رفت ودام ببرد بار بونده كره معناسنەدر محصول بيت آغ
هر زمان بالق كتوردي يعني بالق آولردي ماهي بوكره كتدي وآغي ايلتدي
يعني آغي قابدي وكتوردي ديكر صيادان دريغ خوردند وملامتش
كردند كه چنين صيدي در دامت افتاد ونتوانستي نكاه داشتن كفت اي
برادران چه توان كرد كه مرا روزي نبود وماهي را همچنان روزي مانده بود
دريغ دالك كسريله مشهوردر اما مير حسين معماسنده ضم ايلدەكه لسندر حيف
ديمكدر دريغ يدلر يعني حيفلنديلر كه حرف تعليل چنين صيدي يا حرف وحدت
بويله بر صيد ديمكدر واو حرف حال نتوانستي فعل نفي ماضي مفرد مخاطب
نكاه داشتن حفظ ايلمك يعني ضبط ايدمدك مرا روزي ياء اصليه ايله رزق
ونصيب معناسنەدر ايكنجي روزيده رزق ونصيب معناسنه اولمق جائز ويا
تنكير ايله يوم معناسنه اولمق جائز محصول تركيب غيري صيادلر حيفلنديلر
وآني ملامت ايلديلر كه بويله صيد دامكه دوشدي وضبطينه مالك اولمدك
ديو ديدي اي قرداشلر نيجه ايلمك كرك كه بنم نصيبم دكل ايدي وماهينك بنم نصيبم
اولمدوغي كبي نصيبي قالمش ايدي ويا دياده ديري كزمكه كوني قالمش ايدي
يعني اجلي دخي كلمش ايدي حكمت صياد بي روزي در دجله ماهي نكيرد و

ماهي بي اجل بر خشكي نميرد محصول تركيب نصيبي نز صياد دجلەده ماهي
طوتماز دجله ماهي چوقلوغينك مقامي ايكن واجلسز ماهي قرادە اولمز زيرا كاه
اولور كه صياد شبكه سندن بالقلري قرادە دوكر وبعضيسي طالابنرق كنه صويه
دوشوب خلاص اولور حكايت دست وپا بريده يي هزار پايي را بكشت
صاحب دلي برو بكذشت وكفت سبحان الله با هزار پايي كه داشت چون اجلش
فرا رسيد از بي دست وپايي نتوانست كريخت بريده اسم مفعولدر ويا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل هزار پا قرق آياقلو ديدكلري بوجك ويا حرف وحدت
ورا ادات مفعول سبحان مصدر لفظا منصوبدر بر فعل مقدر ايله تقديري اسبح
انزه معناسنه يعني أُنَزِّهُ اللهَ تَنْزِيهًا اكثر مقام تعجبده مستعملدر بونده كي فرا حرف
تأكيد كريخت بونده كريختن معناسنەدر محصول تركيب برالي واياغي كسلمش كمسه بر هزار
پايي قتل ايلدي بر صاحب دل اوزرينه اوغرادي وديدي سبحان الله بيك اياغله
طوتاردي يعني بيك اياغي كه انك وار ايدي چونكه اجلي ير شدي بو السز واياقسز
دن قچماغه قادر اولمدي يعني خلاص بولمدي مثنوي چو آيد زبي دشمن جان
ستان ٭ ببندد اجل پاي مرد دوان بي بونده آرد معناسنەدر دشمن جان ستان
بيانيه در جان ستان وصف تركيبيدر جان اليجي معناسنه ببندد فعل مضارع مفرد غائب
اجل فاعلي در پاي مرد لاميه ومفعولي دوان اضافت بيانيه محصول بيت چونكه ارتدن
جان اليجي دشمن ايريشه يعني كه اجل اليجي مردك اياغين بغلر شويله كه بر آدم آدملغه
قادر اولمز حاصلي اولجك وقتي كلدكده دشمندن خلاص بولمماز در آن دم كه دشمن
بيايي رسيد ٭ كمان كياني نشايد كشيد دم بونده وقت وساعت معناسنەدر كه
حرف رابط صفت بيايي بري بري اردينجه كمان كياني بيانيه سلاطين ماضيه نك بر قسمنه
كيانيان ديرلر اولكي كيخسرو وآخرلري اسكندر بن دارادر نشايد فعل نفي مستقبل
مفرد غائب لايق دكل ديمكدر بونده عدم امكاندن عبارتدر كشيد مصدر معناسنه
در زيرا مضارعه مقارندر محصول بيت اول دمده كه دشمن بري بري آردينجه كله
ايريشه كمان كياني چكمك ممكن دكل يعني هر نقدر كه كمان كش وزوربازو ايسه الچي و
اياغي دترديشويله كه كمانن چكمكه قادر اولمز كمان كيانه تخصيص ايلدي زيرا آنلرك

کمانلری هم ایو هم قانی اولورمش وانلر جمیعاً کمان کش اولورلرمش تنکه بعض تواریخده ذکر اولنمش حکایت ابلهی را دیدم سمین وخلعتی در بر ثمین ومرکب تازی در زیر وقصب مصری بر سر کسی گفت ای سعدی چه گونه می بینی این دیبای معلم برین حیوان لا یعلم گفتم خطی زشتست که باب زر نوشتست ابلهی با حرف وحدت ورا ادات مفعول سمین فعیل وزنی اوزره سمیزه دیمکدر وثمین بهالو دیمکدر زیرا ثمن قیمت معناسنه در اسب تازی عربی آت دیمکدر بعض نسخه ده مرکب عربی دوشمش قصب مصری ار ینجی ایبک وار جاجی کتاندن طوقنور بر دورلو الاجه بزدر که مصرک تازه جوانلری ولوندلری باشنه صارر الآن اراولرینده مستعملدر دیبای معلم بیانیه معلم اسم مفعولدر انفعال بابندن مراد طرازدر که اول زمانده لباسه آلتون نشان ایدرلر اوموزلرنده وکوکسلرنده اما بو زمانده مهجور ومتروکدر الا آل عثمانک سرایلرینده ایچ اوغلانی استعمال ایدر حاصلی ایبکدن بهار شکلنده یعنی گل وسنبل وقرنفل وغیریلر گبی ایدرلر بش نوبدن بر پاره در که ایکی اوموزه دیکرلردی بین طرازی بیلمز ایمش محصول ترکیب بر سمیز ابلهی گوردم اوزرنده آغر بهالو خلعت والتنده عربی آت وباشنده قصب مصری برکسه بکا دیدی ای سعدی نیجه گوردک بو دیبای معلم ومطرزی بو حیوان لا یعلم ولا یفهم اوزرنده دیدم برچرکین خطدر که آلتون صوییله یازلمشدر بیت قد شابه بالوری حمار ✲ عجلا جسدا له خوار قد حرف تحقیق شابه فعل ماضی مفرد مذکر غایبدر مفاعله بابندن با حرف صله وری واوک وزانک فتحه لریله خلق دیمکدر حرف جر فعل متعلقدر تقدیراً مجرور مفعول به غیر صریحیدر وحمار لفظاً مرفوع فاعلیدر عجلا قیاس مرفوع اولمق ایدی حماردن بدل الکل لکن قرآندن اقتباس دلالت ایلمک ایچون نصب ایلدی زیرا انده منصوبدر مفعول لیتلا اتخذ فعلندن اما بونده جایزدرکه مثلی گبی حکایت اوله وجایزدرکه اعنی تقدیریله اوله وجسداً بدلدر عجلادن له خوار له مقدم خبر وخوار موخر مبتدا وجملهء اسمیه صفت جسددر خوار خاء معجمه نک ضمیله بقر آوازینه دیرلر محصول بیت مذکور ابلهی که حماره تشبیه ایلدی وکاه بقره تحقیق حمار بنی آدمه مشابه اولدی اعنی بوزاغی جسدی که صغر آوازی صاحبیدر حاصلی صغر آوازلو بر بوزاغی جسدلو حمار بنی آدمه مشابه اولدی قطعه بآدمی نتوان گفت ماند این

حیوان ✲ مگر دراعه ودستار ونقش بیرونش با حرف صله آدمی انسان گفت مصدر معناسنه در ماند فعل مضارع مفرد غایبدر ماندن بکزر دیمکدر مانستن دبین خطا ایلمش مصراعده تقدیم وتاخیر وار تقدیری نتوان گفتن که بادمی ماند این حیوان دراعه دالک کسریله طیلسان دیدکلری لباسدر که بو زمانده مهجور ومتروکدر دستار بوندده دلبند در محصول بیت دیمک اولمز که آدمیه بکزر بو حیوان مگر طیلسانی ودلبند ونقش وشکل بیرونی یعنی حقیقتده انسان دکلدر وانسانه بکزمز مگر صورتی ظاهرسی بعض نسخه ده مگر بیرنیه بجز دوشمشدر بگرد در همه اسباب وملک هستی او ✲ که هیچ چیز نیابی حلال جز خونش با حرف تاکید گرد کاف عجمک فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر گردیدندن چکزن ودولان دیمکدر ملک هستی بیانیه محصول بیت جمیع اسباب وواردیغی ملکنده یعنی ما ملکنده چکزن دولان یعنی تجسس وتفحص ایله که هیچ برنسنه سنی حلال بولمز سک قاننده غیری یعنی قانی حلال وسایر اسباب واملاکی جمیعا حرامدر قطعه شریف اگر متضعف شود خیال مبر ✲ که پایگاه بلندش ضعیف خواهد شد متضعف تفعل بابندن اسم فاعلدر ضعفندن کم ضد ونقیض قوتدر که حرف بیان پایگاه پایه عجمله بونده مرتبه مراد در بلند اضافتی بیانیه در شد مصدر معناسنه در محصول بیت شریف اگر ضعیف دهاولورسه خیال ایلمه یعنی ایله حاصل خیال طوتمه که انک بلند مرتبه سی وعالی منصبی ضعیف اولیسردیمی شریفک وجودی ویا امردنیوسی ضعیف اولمغله شریفلک مرتبه سنه ضعف ونقصان گلمز کنه شریف شریفدر ور آستانه سیمین بمیخ زر در دوزد ✲ گمان مبر که یهودی شریف خواهد شد استانه سیمین بیانیه با حرف مصاحبت میخ زر ده بیانیه دردوزد فعل مضارع مفرد غایب دوزیدندن میخلیه دیمکدر زیرا دوختن ودوزیدن مشترکدر دیکمکله میخلمق بیننده بعض نسخه ده بزند دوشمشدر بو معنایه شریف بونده عزیز ومقبول معناسنه در محصول بیت واگر گوموش اشکیکی آلتون اکسرلرله میخلرسه یعنی بو قدر اموال واسبابه مالک اولورسه ظن ایلمه که یهودی شریف وعزیز اولیسردر یعنی مال وملک چوقلوغیله یهودی معزز ومکرم اولمز دزدی گدایی را گفت شرم نداری که از برای جوی سیم دست پیش هر لئیم دراز میکنی گفت محصول

براوغري بر دیلنجیه دیدی اوتانمزمیسك كادبه مقدار دیلنجه كومش ایچون الیكی هر
الجغك اوكینه اوزادرسیك دیلنجی دیدی بیت دست درازی پی یك جو سیم
به كه ببرند بدانگی ونیم دست دراز تقدیری دست درازكردن در بس دست
كردنك مفعول اولی ودراز ثانیسی بس درازوصف تركیبدر دیبی معنای بنه
واصل دكل ایمش بعض نسخه ده دست درازی دوشمش بالله بو تقدیرجه وصف تركیبی اولور
بی باء عجمك فتحیله ادات تعلیلدرجه شیء قبلیلدن عبارتدر ببرند فعل مضارع
جمع غایب تشدید ضرورت وزن ایچوندر كسرلو دیعكدر دانك كاف عجمله دهده دن
التی حصه دن بر حصه به دیرلر محصول بیت برجه كومش ایچون الاوزون ایلمك یعنی
ال اوزاتمق بكدركه كسه لر بردانك كومش ایچون ویا یارم دانك حاصلی اوغرلق ایدوب
ال كسلمكدن ایسه دیلنجیلك ایدوب الصاغ قالمق اولی دربو نده بی بعدی معناسنه
دردیبی خطا ایلمش حكایت مشت زنی را حكایت كنند كه از دهر مخالف بجان
آمده بود واز حلق فراخ ودست تنگی بفغان وشكایت پیش پدر برد واجازت
خواست كه عزم سفر دارم تامگر بقوت بازو دامن كامی بكف آرم مشت زن
وصف تركیبدر یومروق اورجی دیعكدر بونك اصلی بود كه مشت زنلك برفندی
صاغ الك باش بارمغین سبابه ووسطی بینه الود وصول لنده برنسنه سیر ایدر
ومطرق ادبونیكی اوتنادحاصلی صاغ الینی مطرق برینه استعمال ایدر وبو طایفه
بو فنده اولقدر ادمان ایدرلركه صاغ الینك هر برماغی خباره دونمشدر
تحصیلم زماننده شام شریفه برچ سمرقندی طالب علم كلدی وبعضینك بو فنده
بر مقدار مهارتی وار یدی مسافرلر دبو بونلری مجیك حامینه ایلتدك ایجرده
بر مقدار دردلدكدن صكره حمامك دیوارینه اولقدر مشت اوردیلركه قابل تعبیر
دكل مكر انواع ادمانلرندن بو برنوع ادمانمش وبركره بونلری آبوه جانبنه سیره
چیقاردق حین مصاحبتده بردیرماینه برضعیفجه سنه قالوق برمقدار اوینایلوم
دیدی قالقدیلر واوینایرق اول ضعیف توانانك قولاغی توزنیه برمشت اوردی
همان دیبی اوزده كلدی وكوم كوك اولدی بیتز برقاج دوجی طالب علملر خوف
ایلدك كه اولدی دیو اما انلرهیچ المندی وقالقدیلر واول مضروبی اوودیلر عقلی

باشنه

د ذ سروری

د ذ ابن سید علی

باشنه كلیجه بش مشت مشت زنی دوردباذل تفسیرایدنلر تعنیرایلمشلر یا حرف وحدت
وراادات مفعول دهر مخالف زمان غیرمساعددن عبارتدر اضافت بیانیه
در حلق فراخ ده بوبله در حلق نقطه سز عربیده بوغازه دیرلر وفارسیده كلودیرلر
كاف عجمك فتحی وضمیله فراخ فانك فتحی وكسریله كلیش دیعكدر واسع معناسنه در كثرت
اكل وعدم قناعتدن كنایه در دست تنگ وصف تركیبدر ویا حرف مصدر ال
طارلیغی دیعكدر صغرالید معناسنه حاصلی افلاسدن كنایه در دستی تنگ دیبی
تانك كسرینه تنبیه ایدوب اضافتله اوقیانلر تنگ طبع ایمشلر بفغان باحرف صله تقدیری
بفغان آمده بود در شكایت پیش پدر برد بعض نسخه ده مشورت دوشمش شكایت
برینه كه حرف بیان عزم سفر مصدرك مفعولینه اضافتیدر تا حرف تعلیل مكر حرف
تمنی تا اوله كه دیعكدر باحرف مصاحبت قوت بازو مصدرك فاعلینه اضافتیدر
دامن كام لامیه در مجازا ویا حرف وحدت ویا حرف تنكیر مراد اتكیمی دیعكدر
باحرف صله كف ال ایاسیدر مراد الدر مجاز مرسل طریقیله آرم فعل مضارع متكلم
وحده در اله كتوردم دیعكدر بعض نسخه ده بجنك دوشمش محصول تركیب برمشت زنی
حكایت ایدرلركه دهر مخالفدن جانه كلمش ایدی یعنی جاننددن اوصانمش وبیزار
اولمش ایدی وكثرت بوغازدن والطارلغندن فغان واضطراب شكایته باباسی
قتنه ایلتدی یعنی باباسنه حالندن شكایت ایلدی واجازت دیلدی كه سفره
نیت ایدرم اوله كه قوت بازوایله مرادانكینی اله كتوردم دیبو بیت فضل وهنر
ضایعست تانمایند عود برآتش نهند ومسك بسایند تا حرف توقیت
در ما دام معناسنه محصول بیت فضل وهنر ضایعدر مادام كه كورنمیه لر ویا
كوستریلمیه لر لزوم تعدی طریقیله مصراع ثانی تمثیل طریقیله واقعدر یعنی عودی آتشه
قودلر قوقوسی ظاهر اولمق ایچون ومسكی ازرلر زیرا ازلمكله قوقوسی زیاده اولور
حتی زلفه دكاكله وكیسویه مشك سا دیرلر بو معنا اعتباریله قندكر بدر گفت
ای پسر خیال محال از سر بدر كن وپای قناعت در دامن سلامت كش كه
بزركان گفته اند دولت نه بكوشیدنست چاره كم جوشیدنست خیال
محال بیانیه پای قناعت لامیه در مجازا دامن سلامت بوبله در كش فعل امر مفرد

د ذ شرح جیعا

د ذ ابن سید علی وسروری

مخاطبدر کشیدندن که حرف تعلیل کوشیدندن دوشمك دیمكدر یعنی سعی ایلمك کم بونك کبی یرلرده ترك کلیدن عبارتدر جوشیدن لغتده قینمقدر اما بونك کبی یرلرده اضطراب ومشقتدن عبارتدر محصول ترکیب بابا سیبه دیدی ای اوغل خیال محالی باشکدن چیقار یعنی اخراج ایله وپای قناعتی دامن سلامته چك یعنی ممکن اولدوغی دکلو قناعت ایدوب اضطراب ومشقتدن سالم وآزاده اول زیرا اکابر دیمشلردر دولت وسعادت سعی وکوشش ایله دکل یعنی جالشمغله دولت الویرمز مادامکه جانب حقدن عنایت اولمیه پس خاره اضطراب ومشقتی ترك ایلمکدر یعنی صبر ایدوب بجعضو دا المقدر بیت کس نتواند کرفت دامن دولت بزور ٭ کوشش بی فایده است وسمه برابروی کور کرفت مصدر معناسنه در دامن دولت لامیه در مجازا کوشش بی فایده بیانیه در وسمه واوك فتحی وسینك سکونیله بوندر راستق مراد در که دیشی اهلی قاشلرینه چکرلر ابروی کور بیانیه در زیرا بوندر کور عدم ابرودن عبارتدر اعمی معناسنه دکل یعنی ابرونك قبلی اولمایجه ابرویه راستق چکمك فایده ویرمز شراح کورك بو معناسنه تعرض ایلمدکلرندن معلوم در که کوری اعمی معناسنه اخذ ایدرلر محصول بیت دولت اتکینی زور ایله طوتمق قادر دکل یعنی قوت بازو ایله دولت ال ویرمز زیرا ابروی کوره وسمه چکمك کبی بی فایده در دولت وسعادتی سعی جانب حقدن عنایت اولمیجه بیت ٭ اکر بهر سر موییت هنر دو صد باشد ٭ هنر بکار نیاید چو بخت بد باشد بهر با حرف ظرف سر مو لامیه قیل اوجیدیمكدر هنر دو صد ضرورت وزن ایجون تقدیم وتاخیر اولنمش اصلنده دو صد هنر در محصول بیت اکر هر بر قیلك اوجنده ایکی یوز هنرك اولورسه هنر اینه کلمز یعنی فایده ایلمز چونکه بخت وطالع یرامز اوله یعنی طالعك مساعد اولمایجه هنر فایده ایلمز بیت چه کند زورمند وارون بخت ٭ بازوی بخت به که بازوی سخت زورمند زورلو دیمكدر زیرا مند ادات نسبتدر پس زورمند وصف ترکیبیدر دیبی خطا ایلمش وارون بخت وصف ترکیبیدر بختسز طالعلو دیمكدر زورمندك اضافتی بیانیه در بازوی بخت وبازوی سخت لامیه لردر مجازا محصول بیت زورلو کوچلو

ددشراح جمیعاً

ددایوسنعیلم وسرودی

طالعلو نه ایلسون یعنی نه قلدر دیدر ونه ما کلدر طالع اینلمیجه مصراع ثانی مقام تعلیلده در زیرا طالع بازو سیبه یکدر قوی بازودن یعنی طالع قوی اولمیجه بازو قوتی فایده ایلمز بو ایکی بیتی ریجوده ظن ایدوب متنوی یازنلر غریب بی تحقیق ایمشلر پس کفت ای پدر فواید سفر بسیارست از نزهت خاطر وجذب فواید ودیدن عجایب وشنیدن غرایب وتفرج بلدان ومحاورت خلان وتحصیل جاه وادب ومزید مال وکسب ومعرفت یاران وتجربت روزکاران چنانکه سالکان طریقت کفته اند فواید سفر لامیه از حرف تبیین نزهت خاطر مصدرك فاعلنه اضافتیدر سرور خاطر دیمكدر جذب فواید مصدرك مفعولنه اضافتدر فایده لو جلمك یعنی فواید تحصیل ایلمك دیدن عجایب وشنیدن غرایب ایکیسی بیله مصدرك مفعولنه اضافتدر تفرج بلدان مصدرك مفعولنه در بلدان بانك ضمیله بلدك جمعیدر شهرلر دیمكدر محاورت مفاعله بابندن مصدر در خلان اضافتی مفعولنه در سابقلر کبی خلان خلیلك جمعیدر تشدید لاملر ایله مزید مصدر میمی ماله اضافتی فاعلنه در ومعرفت یاران مفعولنه در تجربت روزکاران تجربت تفعیل بابندن مصدر در سماعی در زیرا معتل اللام اولمایجه یاء مصدری حذف ایلمك سماعی در فتأمل روزکاران اضافتی مفعولنه در روزکاران الف ونون ایله جمع اولمایسه خلافی قیاسدر محصول ترکیب پسر دیدی ای پدر سفر فایده لری جوقدر خاطر سروری وجذب فوایددن وعجایب احوال کورمکدن وغرایب قصه لر ایشتمکدن وشهرلر سیرندن ودوستلر ایله مکالمه دن ومنصب وادب تحصیلندن ومال ومکسبی زیاده لکندن ویارانی بیلمکدن وروزکارلر تجربه سندن شویلکه طریقت سالکلری دیمشلردر قطعه تا بدکان وخانه درکروی ٭ هرکز ای خام آدمی نشوی تا حرف توقیت مادام معناسنه بدکان باحرف ظرف در حرف تاکید کرو کاف عجمك کسری ورانك تحیله رهن معناسنه در و یا ضمیر خطاب نشوی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر محصول بیت مادامکه دکان وخانه ده رهندهسك یعنی انلره مقیدسك هرکز ای خام کیمسه آدمی اولمازسك یعنی مادامکه دکان وخانه دن چیقوب غربته کیتمزسك هرکز خاملغك کیتمز وانسان اولمزسك برو اندرجهان تفرج کن ٭ پیش ازان

ددایوسنعیلم ومروی

محاورت حاتر مصاحبت وجوابه فوکتشلک معناسنه دد

روز کر جهان بروی بر و فعل امر مفرد مخاطب کیت دیمکدر اند دهمزه نک فتحیله ادات ظرفدر کز اصلنده که از ایدی محصول بیت و ار جهاندن تفرج ایله اول کوندن اول جهاندن کید دسک یعنی دکاندن و اودن چیقوب و ار عالمی سیر ایله اول کوندن او که عالم فانیدن عالم باقییه کیدرسک یعنی اولمزدن اول بدر دگفت ای پسر منافع سفر بدین نمط که گفتی بسیارست ولیکن پنج طایفه را مسلمست اول بازرگانی که با وجود نعمت و مکنت غلامان و کنیزان دلاویز و شاکردان چابک دارد هر روز بشهری وهر شب بمقامی و هردم بتفرجگاهی از نعیم دنیا متمتع شود

منافع سفر لامیه نمط نونک و میمک فتحه لریله اسلوب دیمکدر بعض نسخه ده بسیار در بینه بی شمار دیمش پنج طایفه را اداة صله و یا ادات تخصیص فقدر بعض نسخه ده مسلم یرینه سین و تا که ادات خبردر واقع اولمش پنج طایفه راست دیمش بعض شراح بویله یازمش بعینه و بعضیسی افترا ایلمش که بنجک اولنه بر یاء صله ایراد ایلمش دیو لیکن یا غرده اولان نسخه مذکور شارحک نسخه سنده یازلمش غایتده صحیح نسخه در و الله افترا ایلدوکی بادن نام و نشان یوق بس معلوم اولدیکه یا سنده واقع اولان نسخه یا زیاده سقیم ایمش و یا تعصبا افترا ایدرمش و بویله اعتراضی چوق واقع اولیور اعوذ بالله من شرور انفسنا و من سیئات اعمالنا بعض نسخه ده اول یرینه نخستین واقعدر بازرکانی یا حرف وحدتدر که حرف رابط صفتدر باحرف مصاحبت سببیتی متضمن وجود نعمت لامیه مکنت قدرت دیمکدر غلامان دادرک مقدم مفعولیدر و کنیزان اکا معطوف الف و نونله جمع اولدقلری ذوی العقولدن اولدقلری ایچوندر بعض شراح غیر یدن نقل ایدوب کنیزان کنیزکک جمعیدر دیمش صکره بحر الغرایبدن نقل ایدوب دیمش کنیزان کنیزک جمعی و کنیز کان کنیزکک جمعیدر موجود دکه کنیزان کنیزک جمعی اولدیمش و بعضلر تعصب ایدوب بوکه بو تقریردن اسناد جهل ایدوب خیلی پریشان کلمات ایلمش غلامان اولنه بر که حرفنی ایراد ایلیی حق معنایه واصل دکل ایمش دلاویز وصف ترکیبیدر آویزیدندن لغتده اصمقدر اما استعمالده تعلق معناسنه در کوکل تعلق ایلدوکی نسنه لرده استعمال ایدرلر بونده غلامان و کنیزانه صفت واقع اولمش اشتراک طریقیله شاکردان چابک بیانیه در و غلامان و کنیزانه

ددسرودی

ددسرودی

ردصح

معطوف شاکردلردن خدمه مراد در یعنی خدمتکارجنسی دارد فعل مضارع مفرد غایب مذکوردر مقدم مفعوللری و بازرکانه راجع تحتنده ضمیر فاعلی بشهری باحرف ظرف و یا حرف وحدت بمقامی و بولیه در بعض نسخه ده هر دم یرینه هر لحظه دو شمش بتفرجگاهی بو بیله در نعیم دنیا لامیه نعمت دنیا دیمکدر متمتع تنعل بابندن اسم فاعلدر فایده لنیجی معناسنه محصول ترکیب بدر دیدی ای پسر بو اسلوب اوزره که سن بیان ایلدک سفر فایده لری چوقدر اما بش طایفه یه مسلمدر اولکیسی بر بازرکاندر که نعمت و قدرت وجودیله دلاویز جوانلری و جاریه لری اوله و چابک خدمتکارلری دخی اوله هر کون بر شهرده و هر کیجه بر مقامده و هر لحظه بو سیرانکاهده دنیا نعمتلرندن فایده لنه

قطعه منعم بکوه و دشت و بیابان غریب نیست هر جا که رفت خیمه زد و خوابگاه ساخت منعم اسم فاعلدر افعال بابندن صاحب نعمت اطلاق ایدرلر حاصلی اهل دولت دیمکدر غنی معناسنه اسم مفعول طوتب عینی فتحیله قید ایلین تصرف خاص ایلمش بکوه باحرف ظرف دشت دالک فتحی و شینک سکونیله اوّ وا و صحرا معناسنه منعم مبتدا در و غریب تابعیسی و نیست خبر ثانی و ثانی خبر یله جمله اسمیه خبر اول در و اول خبر یله جمله ابتدا خیمه جادر و زدک مقدم مفعولی خوابگاه یتاجق یر یعنی یتاق و راحت یری دیمکدر ساختک مقدم مفعولیدر محصول بیت منعم و غنی اولان کیمسه طاغده و اووه ده و بیابانده غریب دکلدر هر یره که وار دی چادر قوردی و یتاق و حضور یری بنا ایلدی حاصلی هر نره یه که وارسه حضور و صفا ایدر دیمکدر یعنی اهل دنیا هر قنده ذوق و صفاده در دیمکدر و انرا که بر مراد جهان نیست دسترس در زاد و بوم خویش غریبست و ناشناخت و او بونک کبی یرلرده استدراک معناسنی متضمندر که حرف بیان مراد جهان بیانیه دسترس وصف ترکیبیدر دسیدندن قدرت و وسعت معناسنه زاد و بوم جمیع گلستان نسخه لرنده و او عطفله در اما سید علی زاده و نعمت الله و اوسز ایراد ایلمشلر و هیچ بریسی تعرض ایلممشدر که ترکیب اضافیدر دیرلر و ثانی لغتلرده بوم زمین و قرار کاه در دیمشلر اما زاده مستقلا معنا ویرمشلر لیکن اهالی اعجام دیدیلر که زاد و بوم عطف تفسیر یدر اما زاد در یک بوندن غیری یرده بو معنایه دلالتی یوقدر و العلم عند الله ناشناخت نامعلوم دیمکدر

محصول بیت منعمك خالی مذكور كیبید داما اول كیمسه نك كه جهان مرادینه الجی بر نسنه یعنی
قدرت ووسعتی یوقدر حاصلی فقیر ومفلس در كند ونك دوغدوغی وقو بدوغی
برده یعنی كند وشهرینده ومملكتنده غریب ومجهول ومنكوردر حاصلی آنی كیمسه بیلمز ونام
ونشانی الماز در دوم عالمی كه بمنطق شیرین وقوت فصاحت ومایهٔ بلاغت هرجا
كه رود بخدمتش اقدام نمایند واكرام كنند دوم بش طایفه نك ایكنجیسی عالمدر یا حرف
وحدت كه حرف بیان یا حرف مصاحبت بسببی معنی منطق شیرین بیانیه مصدر میمیدر
نطق معناسنه یعنی تكلم قوت فصاحت واولكی تشدیدیله لامیه مایهٔ بلاغت ده بویله در
بخدمتش یا حرف صله اقدام نمایند لك مقدم مفعولیدر محصول تركیب ایكنجیسی بر عالمدر كه
شرین تكلم وفصاحت قوتیله وبلاغت سرمایه سیله هر یره كه كیدر خدمتنه اقدام كوستر
لر واكا اكرام ایدرلر قطعه وجود مردم دانا مثال زر طلاست كه هر كجا كه
رود قدر وقیمتش دانند وجود مردم دانا لامیه وبیانیه در مثال زر طلاست لامیه
لردر داده تشدیدیله ضرورت وزن ایچون در طلا طانك كسریله یالدوز التونیدر كه
حرف رابط صفت ما بعدی جایزدر كه مردم دانا یه صفت وجایزدر كه زر طلا یه
محصول بیت مردم دانانك وجودی یالدوز التونی كیبیدر كه هر نه یره كیدرسه
قدر وقیمتنی بیلولر یعنی خالص وصافی التون نیجه كه هر یرده معزز ومكرم ایسه اهل
علم ده انجلین معتبردر بزرك زادهٔ نادان بشهر واماند كه در دیار
غربتش بهیچ نستانند بزرك زاده وصف تركیبیدر اكابر زاده معناسنه نادانه
اضافت بیانیه در یا حرف صله شهروا بر لفظدر اما اصلنده مركبدر شهر لفظیله روا
لفظندن معلوم اولكه ازمنهٔ ماضیه ده بر پادشاه كلمشدر كه كونه سكهٔ شاهی ضرب
ایدوب التونی التون یرینه واقچه اقچه یرینه یوریدوب كندو حكم سلطنتنده خلق
انكله معامله ایدوب بیع وشرا ایدرلر ایمش حتی بو زمانده بركیمسه نك ظلمندن تعبیر ایلیو
اولسه لر مملكتنده كونه یوریدیلر دیرلر پس شهر شاهدن مخففدر روا جایز معناسنه
در اول شاه مذكور قضیه جایز كوردوكیچون اول كوندن اقچه والتونه شهروا
دیدیلر پس شهر احك بوندن انواع پریشان اقوالیله التفات اولنمشون كه نقید تقبیح
اوقاندر ماند فعل مضارع مفرد غایبدر ماندن بكزمك دیمكدر مانستن دن

دد دتراح جمیعًا

دینلو خطا ایلدیلر كه حرف رابط صفتدر حرف ظرفدر دیار غریب بیانیه شین ضمیر
شهروایه راجعدر نستانند فعل نفی مستقبل جمع غایب صاتون المازلر دیمكدر حاصلی
اعتبار ایلمزلر محصول بیت جاهل اكابر زاده شهروایه بكزر كه آنی اول پادشاهك
ملك دوینددن غیری دیارده هیچ المازلر سوم خوب رویی كه درون صاحب
دلان بمخالطت او میل كنند وصحبتش را غنیمت شناسند وخدمتش منت
دانند كه كفته اند اندكی جمال به از بسیاری مال روی زیبا مرهم دلهای خسته
است وكلید درهای بسته سوم بش طایفه نك اوچنجیسی خوبرو وصف تركیبیدر كوزل
یوزلو معناسنه یا حرف وحدت كه حرف رابط صفت درون صاحب دلان لامیه
صاحب دل سكون یایله اولنجه وصف تركیبیدر اما كسر یایله لامیه در حاصلی بونك كبیلر
ایكی وجهله اوقنور والف ونون ادات جمعدر یا حرف صله مخالطت مفاعله بابندن
مصدردر وتا اسلوب عجم اوزره مطول یازیلور وتلفظ اولنور اختلاط ومخالطه
قریشمقدر را ویه اضافت لامیه در میل كندلك منعول صریحی ومخالطت غیر صریحی وجملهٔ فعلیه
خبر مبتدادر كه درون در محصول تركیب اوچنجیسی بر خوبرویدر كه صاحب دللرك درونی
انك اختلاطینه ویا انكله اختلاطه میل ایدر وصحبتنی یعنی مصاحبتنی غنیمت اكلرلر
وخدمتنی منت بیلورلر كه اولولر دیمشلردر اندكی جمال یا مصدریه واضافتله
ازاجق جمال بسیاری مال ده كذا بویله در بغیته حاصلی جمال آز لیغی مالك چوقلغندن
یكدر زیرا روی زیبا خسته كوكللر مرهمیدر وباغلو قبولر مفتاحی كلیدی كافك عربك
كسره سنه تخصیص ایدنلر خطا ایلمشلر زیرا فتحله افصحدر قطعه شاهد انجا كه رود
عزت وحرمت بیند ور برانند بقهرش پدر ومادر خویش شاهد بونك كبی
یرلرده محبوب معناسنه در رود اكردن مخففدر بقهرش شین ضمیر معناده برانندیه
متعلقدر محصول بیت محبوب اول یره كه كیدر یعنی هر یره كه كیدر عزت وحرمت
كورر واكر آنی كندینك اتاسی وانا سی یانلرندن قهرلده سوردلرسه حاصلی كیم
اولورسه اكا اتالق وانالق ایدر بر طاوس در اوراق مصاحف دیدم كفتم
این منزلت از قدر تو می بینم بیش بر باء عجمله وتخفیف رایله لفظ مشتركدر
قنادایله یلك بیننده اما بونده یلك مراددر قنات دیین خطا سویلدی زیرا مصاحف

دد نرورکی ونجی

ددنحج

بلك قونور قنات قونلمازو بونی هر کس بیلور برك راستی تشد بدله قیدایدنلر ضرورت وزن ایچون دیبوروزن طبعه مالك دکلر ایمش دربنیه برباز انلر معناجانبنه ناظر اولمز لرایمش اوراق مصاحف لامیه مصاحف مصحفك جمعیدر منزلت تا مرتبت تابی کبی اسلوب عجم اوزره مطول بازیلور ومطول تا اوکبی تلفظ اولنور دبس ضمیر خطاب اعتباردن غفلت ایلمش بیش باء عرب زیاده معناسنه در محصول بیت طاوس یلکنی مصحفلرك اوراقی اراسنه کوردم تنکه عادت اوغلانجقلر طاوس یلکینی مصحفلرك اوراقی اراسنه قویاغنلر دبس مصحفلرك ورقلری اوزره طاوس قنادینی کوردم دبن ایو کوره ممش کوریجك دیدم بو مرتبه ومنزلی ومقامی سنك قدرکدن وحدکدن زیاده کوردم یعنی بو مکرم ومعزز مقام سنك لایقك دکلدر کفت خاموش

که هر کس که جالی دارد ؛ هر کجا پای نهد دست ندارندش پیش خاموش فعل امر مفرد مخاطب ابسم اول دیمکدر که حرف تعلیل جالی یا حرف تنکیر ندارندش شین ضمیر معناده بیشه مقید در بیشش تقدیرنده ندارندبر بنه نونله پدارند یازنلر بانلدصحیح نسخه لره مخالف یازمشلر اکرچه تأویل ایله معنا ویرمك قابلدر محصول بیت حضرت شیخ بیوردیر طاوس بن بوبله دیمجه دیدی ابسم زیرا هرکیمك که جالی وار هر نره یا قو دیسه کیدر اوکینه ال طوتمازلر یعنی کیمسه رد ومنع ایلمز بلکه هر کس کل بروجانم دیرلر زیرا صاحب حسنه هر کس طالبدر نظم ، چون دبسر موافقت ودلبری بود

اندیشه نیست کر پدر از وی بری بود جمیع شراح بو ایکی بیتی رباعی دیو یازمشلر حال بوکه رباعینك بحری معین بحردر نهایتی بوده بحر هزج اقسامندندر یعنی بحر مضارع اخرب در ورباعی بحر بنه قریبدر قدیر دلبری یا حرف مصدر بری بوندن بیزار معناسنه در محصول بیت چونکه بسرده دلبرلك وموافقت اولیعنی کوزل اولوب واختلاطه لایق وقابل اولمه غم یوقدر اکر باباسی اندن بیزار اولورایسه زیرا هر کس اکا یا النور خاصیله هرکیمسه انك کبی فرزندن جانم اوغول دیر

او کوهرست کو صدفش در میان مباش ؛ دریتیم راهمه کس مشتری بود او ضمیر بیت سابقده بسره راجعدر ومبتدادر و کوهر خبریدر کو فعل امر مفرد مخاطبدر کو بیدندن کفتن دن دینلر خطا سویلدیلر صدفلردن مراد باباسیدر تشبیه طریقیله

جامی

ردای سیدعلی وسروری
رد سروری وشمعی
رد ابن سیدعلی
رد شمعی
رد ابن سیدعلی
رد شراح جمیعا
ردای سیدعلی وسروری

مباش فعل نهی مفرد مخاطب اولمه دیمکدر دریتیم شول انجویه دیرلرکم برصدفده یالکیز اوله امّا انسانده یتیم باباسی اولمایانه دیرلر وحیوانده اناسی اولمیانه دیرلر وجماداتده نظیری اولمیانه محصول بیت اول بسر کوهردر سویله صدفی آراده اولماسون یعنی صدفی مقبول دکلدر کرکمز زیرا دریتیمه هر کس مشتری اولور دوبا مشتریدر یعنی هیچ کمسه دلبری باباسیله ایستمز یالکیز ایستر نتکه صبوحی بو دبیتده بیدر رانا بکی همراه ان شیرین بسر بینم ، الهی باشد ان روزی که اورابی پدر بینم جهادم

خوش اوازی که آب ازجریان ومرغ ازطیران بازدارد دبس بوسیلت این فضیلت دل مردمان صید کند وارباب معنی بمنادمت اورغبت نمایند

دوردنجی بیت طایفه نك خوش آواز وصف ترکیبی ویا حرف وحدت که حرف رابط صفت جریان مصدر در جری یجری دن یعنی ضرب بابیندن ناقص یائیدندر طیران مصدردر طار یطیر دن یعنی ضرب بابندن اجوف یائیدندر اوجمقدیمکدر باز دارد آلیقور یعنی مانع اولور یا حرف مصاحبت وسیلت سوزنه دکه آنکله غیره اولاشیلر یعنی غیره یقین اوله تایی تطویل اسلوب عجم اوزره در فضیلت معرفتده آرتقلغه دیرلر وتاینه مذکور کیبیدر دل مردمان لامیه وکندك مفعول اولی وصید تانیسی ارباب ربك جمیدر اصحاب معناسنه معنایه اضافت لامیه در یا حرف صله منادمت مفاعل بابندن مصدر در ندیملك یعنی مصاحبت معناسنه اویه اضافت لامیه در رغبت نمایدك مفعول صریحی ومنادمت غیر صریحی محصول ترکیب دوردنجیسی برخوش آوازدرکه صوبی اقمقدن وقوشی اوجمقدن منع ایلر حضرت داود پیغمبرك آوازی کبی پس بو فضیلتك وسیله سی وسببیله خلقك کوکلونی شکار ایدر وارباب معنی انك مصاحبته رغبت کوستررلر بیت . سمعی الی حسن الاغانی ؛ من ذا الذی جس المثانی سمع سینك فتحی ومیمك سکونیله قولاق معناسنه در یاء متکلمه اضافت لامیه در وتقدیرا مرفوع مبتدا اولمق جائزدرکه سمعی سماعی واصغائی معناسنه اوله ایشتمك ودکلمك دیمکدر بس حرف جرمقدره متعلق اولمازحسن صفت مشبه در اغانیه اضافت صفتك موصوفنه اضافتیدر اغانی جمع اغنیه درکه غنا معناسنه در بس اغنیه جمع غنادر دیبن

کندو ذعمیل سو یلنش من اسم استفهام محلا مرفوع مبتدا ذا اسم اشارت محلا مرفوع
خبری الذی اسم موصول جنجیل فعل ماضی مفرد مذکر غایب یا بشدی دیمکدر
متی کبی جملهٔ فعلیه اعرابدن محلی یوق صله سیدر الذینک والذی صله سیله محلا مرفوع
صفت ذادر المثانی جمع مثناد در ایکی قیللو سازه دیرلر نتکه مثالث جمع مثلث در کبر
اوج قیللو سازه دیرلر مثانی جتی نک منعولیدر وسکون یا ضرورت وزن ایچوندر
محصول بیت بنم قولاغم کوزل غنالره دروپا خود بنم سماع واصغام کوزل آوازه
مفیددر یعنی میلم کوزل آوازه در کمیدر شول کمسه که ایکی قیللو ساز چالر یعنی اکا
نه اعتبار مقصود بودر که کوزل آوازی سازه ترجیح ایدر حاصلی بنم میلم حسن صوته
در سازه دکل علی الخصوص قیللو سازدیکلک حرامدر مصراع ثانینک تحقیقنده
مراد حسن صورتدر دیین بیلدن مرادی بیلامش **قطعه چه خوش باشد آواز نرم**
وحزین * بکوش حریفان مست صبوح آواز نرم بیانیه حزین اینجه و نازك معناسنه
در با حرف صله کوش قولاق حریف باده مصاحبی الف و نون ادات جمعدر کوش
حریفان لامیه مست اضافت بیانیه و صبوحه لامیه صبوح مصدر در صباح و قتنده
شراب ایچمکه دیرلر نتکه غبوق عکسنه دیرلر حاصلی فعول وزنیدر او زره مصدرلر
در صبوح صباح وقتنده ایچیلن شرابك اسمیدر دیین مخالف سویلنش محصول بیت
نه خوش اولور یومشق اینجه آواز صبوح مستی اولان حریفلر قولاغینه یعنی قولاقلرینه
لطیف کلور **به از روی خوبست آواز خوش * که آن حظ نفس است واین قوت**
روح ان روی خوبه اشارتدر واین آواز خوبه محصول بیت روی خوبدن خوب
آواز یکدر زیراد روی خوب حظ نفسدر و آواز خوب قوت روحدر حاصلی حضرت
شیخ آواز خوبی روی خوبه ترجیح ایدر لکن فیما فیه بنجم بینده وری که **بسعی بازو**
کفایی حاصل کند تا آب روی از بهر نان ریخته نشود چنان که خردمندان گفته
اند بنجم یعنی مذکور طایفه نك بشنجیسی بینه بازو ایجمك کریله صنعت دیمکدر ورواك
فتحیله ادات نسبتدر لی معناسنه اوته بقالی لودبر واوله علی کل حال صنعتلی
دیکدر یعنی اهل صنعت و یا حرف وحدت که حرف رابط صفت با حرف مصاحبت
سعی بازو مصدرك فاعلنه اضافتیدر کفافی یا حرف وحدت تا حرف تعلیل

اب روی لامیه بهر نان ندن بویله در ریخته نشود دو کلمش اولیه یعنی دوکلیه محصول
ترکیب بشنجیسی بر اهل صنعتدر که سعی بازو یله بر کفاف حاصل ایلیه تا کم اتمك ایچون یوز
صویی دوکلیه حاصلی جره محتاج اولیه شویله که عقلادیمشلردر **قطعه * کر بغریبی رود**
از شهر خویش * سختی و محنت نبرد بینه دوز با حرف صله غریبی یا حرف وحدت سختی
یا حرف مصدر بینه یامایه دیرلر بینه دوز وصف ترکیبیدر دوز ید ندن رودك و
نبردك تنازع طریقیله فاعلیدر لغت جبینجه یا دیکیجی دیمکدر اما استعمالده اسکیجی یه دیرلر
محصول بیت اکر غربیلوکیدر سه یعنی دیار غربته کندی شهرندن شدت و محنت ایلتمز
یعنی چکمز بینه دوز یعنی اسکیجیلك بر جزوی صنعت ایکن آنك اهلی هر زیه وارسه اول
صنعتله کچینور **ور بخرابی فتد از مملکت * کرسنه خسبد ملك نیم روز** ور واکر
دن مخففدر نتکه مکرر بیان اولندی با حرف صله خرابی یا حرف مصدر خرابلق معناسنه
مقابلی معمورلقدر یعنی شنلك فتد فاده کسر وضم جایز اصلی افتدد همزه نك فتحی
وضمیله مصدری افتادن افتیدن کلور همزه حذف اولنجق فاکسر وضمه ایله فاحفظ
از مملکت فتده متعلقدر کرسنه بو لفظ ایکی وجهله مستعملدر بریسی بوندن کبی
یعنی کافك ضمی و رانك سکونی و سینك کسریله و بریسی کافك ضمی و رانك کسری
و سینك سکونیله فاحفظ خسبد خانك ضمی و سینك سکونی و بانك فتحیله فعل
مضارع مفرد غایب یاتور واو بوردیمکدر خسبیدندن ملك خسبدك و فتدك
فاعلیدر تنازع طریقیله نیم روز اضافتی لامیه در نیم روز ترکستانده بر شهرك
اسمیدر ملکی نیم روزه تخصیص بینه دوزه قافیه اولمق ضرورتیچوندر والا مذکور
معناده هر ملك بردر محصول بیت بینه دوزك حالی معلوم اما اکر کندی مملکت
و سلطنتندن برخراب اباده دوشرسه نیم روز پادشاهی ایسه ده النده بر کمالی
و صنعتی اولمدوغی تقدیرجه آج یاتور یعنی آج قالور بوندن مراد خرابلقدن کندی
ملکندن غیریدر والا حقیقتده خراب اباد ده ملکه بولنوری کبی ذخیره سی
اولمدوغی تقدیرجه هر کس آج یاتور حاصلی مراد تمثیلدر والا حقیقتده بویله اولمق
لازم دکل **چنین صفتها که بیان کردم در سفر موجب جمعیت خاطرست و**
داعیهٔ طیب عیش اما آن که ازین جمله بی بهره است بخیال باطل در جهان برود

و دیگر کس نام و نشانش نشنود چنین صفتها بو مجلس صفتلرکه حرف رابط صفت
و یا حرف بیان موجب جمعیت خاطر لامیه لردر سبب جمعیت خاطر دیمکدر داعیه
باعث دیمکدر طیبه اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر و عیشه اضافت صفتك
موصوفنه در بی بهره بی نصیب دیمکدر با حرف مصاحبت خیال باطل بیانده در
حرف صله در با معناسنه جهان دنیا در دیگر دخی دیمکدر معناسنی دخی کیرو دیمی سوری
کیرودن اکلر ایمش محصول ترکیب بدر دیر بو مجلس صفتلرکه بیان ایلدم سفرده جمعیت
خاطره سببدر و کوکلك دیرلکه باعث اما اول کیمسه که بو جملهدن یعنی مذکورلردن
طائفه دن اولمیوب جمع سندن بی نصیب اوله سیاحت جهانه باطل خیال و وهم
فاسد ایلکیدر و دخی کیمسه نام و نشانینی ایشتمز یعنی نیجه اولدوغنی کیمسه دوباره دیر
مشهور و نامدار کیمسه دکلدرکه اندن خبر الماق ممکن اوله قطعه هر آن که گردش
گیتی بکین او برخاست بغیر مصلحتش رهبری کند ایام گردش اسم مصدر
در گردیدندن دونش دیمکدر گیتی یه اضافت لامیه در گیتی کاف عجمك کسریله و یا ایله
اصلیه ایله جهان دیمکدر با حرف صله و کین کاف عربك کسریله عداوت دیمکدر
او یه اضافت لامیه در برخاست قالقدی یعنی قصد ایلدی با حرف صله و
غیر بو نده خلاف و عکس معناسنه در مصلحت اضافتی لامیه در رهبر قولاغوز
وصف ترکیبیدر بریدندن یول ایلتمك دیمکدر لازمی قولاغوز لقدر رهبر
کندك مفعول صریحی و بغیر غیر صریحی و ایام فاعلی محصول بیت هر اول کیمسه که
عالمك تبدل و تغیری یعنی احوال عالم انك عداوتینه قیام ایدوب قصد ایلدی
ایام و روزگار آنك مصلحتنك خلافینه و عکسنه اکا قولاغوزلق ایدر یعنی اکا
مرادینك خلافینه دلالت ایدر کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید قضا
همی بردش تا بسوی دانه و دام کبوتر کوکرجین و یا حرف وحدت که حرف رابط
صفت و یا حرف بیان دگر دخی دیمکدر آشیان یووا نخواهد دید دیدن معناسنه
کورمیسر در یعنی کورمك میسر اولمیسر در قضا مبتدا همی ها حرف تاکیدی حرف
استمرار دشین کبوتره راجعدر تا بونده الی معناسنه در با حرف صله سوی جانب
دیمکدر دانه یه اضافت لامیه در دام بونده طوزاق معناسنه در محصول بیت

بر کبوتر که دخی آشیانینی کورمیسر در یعنی کورمك میسر و مقدر اولمایسر در قضای
آسمانی آنی دانه و دام جانبینه ایلدر یعنی شکارا ولور خاصلی آنی یا آوجی اولدر و یا مرغ
شکاری اولور پسر گفت ای پدر قول حکما را چگونه مخالفت کنم که گفته اند رزق
اگرچه مقسومست باسباب حصول آن تعلق شرطست و بلا اگرچه مقدرست
از ابواب دخول آن احتراز واجب با حرف صله اسباب حصول آن لامیه لردر اسباب
سببك جمعیدر تعلقدن مراد مباشرتدر ابواب دخول ان لامیه لردر محصول ترکیب
پسر باباسینك جوابنده دیدی حکمانك قولینه نه وجهله مخالفت ایلیم که دیمشلردر
رزق اگرچه مقسومدر یعنی ازلده هر کسك رزقی تعیین اولنمشدر لیکن انك حصولینك
سببلرینه مباشرت شرطدر یعنی عقل مباشرت اقتضا ایدر بلاده اگرچه مقدردر
اما اکا داخل اولنق ابواب و اسبابندن احتراز واجبدر قال الله تعالی ولا تلقوا
بایدیکم الی التهلکة حاصلی بونك کبیلر مقتضیات عقلدندر نظم رزق اگرچند
بی گمان برسد شرط عقلست جستن از درها اگرچند اگرچه که معناسنه مستعمل
لفظدر پس اگر ادات شرط و چند کم خبریه معناسنه اعتبار ایدنلر چندان کبی بوقدر
چندان دقوتلری یوق ایمش محصول بیت رزق اگرچه که بی گمان و بی شك ایرشور یعنی
مقدر اولان رزق البته هر حیوانه کلور واصل اولور لیکن عقلك شرطیدر قپولردن
دن استمك یعنی عقل رزقی اهل دنیادن رجا ایلمك اقتضا ایدر و رچه کس بی اجل
نخواهد مرد تو مرو در دهان اژدرها مرد بونده مردن معناسنه در مرو میمك
ورانك فتحه لریله گیتمه دیمکدر فعل نهی مفرد مخاطبدر در حرف صله در با معناسنه دها
اژدرها لامیه در عربجه اژدرهایه ثعبان درلر محصول بیت دخی اگرچه که کیمسه اجلسز اولمیسر
دریعنی کیمسه بی اجل اولمز اما سن اژدرها اغزینه کیتمه یعنی هلاکه اولاجق یره وارمه
درین صورت که منم با پیل دمان بزنم و با شیر ژیان پنجه در افکنم مصلحت
آنست که سفر کنم کز این بیش طاقت بی نوایی ندارم با حرف صله و با حرف
مصاحبت پیل دمان بیانیه قوتلو و هیبتلو فیل بزنم اوروردم وار و روشورم جنك
ایلکه قادرم دیمکدر با حرف صله شیر ژیان بیانیه ژیان بیرتیجی حیواناتك صفتلرندندر
کوکرمش و غضبه کلمش دیمکدر که حرف تعلیل ازین بیش بونده زیاده دیمکدر یعنی شمدن کیرو

ردای سنجلی وسروری

اکوز

طاقت بی نوایی لامیه دربی نوا بی قدرت و بی زاد معناسنه در و یا حرف مصدر محصول
ترکیب بو صورتدر که منم یعنی بو قوت و زوز و بو مشت زنلک که بندر وار قونلو و هیبتلو
فیل کندوجی اوردرم یعنی اکا بی برامشت اورودم و یا آنکله صواشه قادرم و شیر
زیاذ بیجه براغورم یعنی آنکله بیجه بو نو نمغه قادرم اکرچه که اول بیجه اورمقدن ماهر در
بس مصلحت اولدرکه سفرایدمکه بو ندن آرتق نوا سزلیغه طاقت کتوردم قطعه چون مرد
درفتاد زجای و مقام خویش ٭ دیکر چه غم خورد همه آفاق جای اوست
در حرف تأکید فتاد فانک کسریله و ضمیله دوشدی دیمکدر بو ندن آیرلدی معنا سنه
درجای و مقام عطف تفسیری خویش اضافت لامیه دیکر یائله دخی دیمکدر آفاق
بو ندن اطراف معناسنه درجای او لامیه محصول بیت جونکه ار یعنی کیشی کندی مقام
و وطنندن دوشدی یعنی مفارقت ایدوب آیرلدی دخی نه غم ییر زیرا جمیع اطراف
عالم آنک مقام و مکانیدر شب هر توانکری بسرایی همی رود ٭ درویش هر
کجا که شب آمد سرای اوست بسرایی یا حرف وحدت محصول بیت کیجه هر زنگین بر سرایه
دبراوه کیدر یعنی هر کس کندی اوینه کیدر اما درویش بی کس هر یرده کی کیجه کلدی
یعنی قراکولق بصدی آنک سرایدر حاصلی کیجه کندوبی زه ده طوتارسه اندن یاتور
قالور یعنی جمیع عالم اکا نسبت برابردر این بگفت و همت خواست و پدرداع
کرد و روان شد و در هنگام رفتن شنیدندش که میگفت محصول ترکیب
بو مذکور قطعه یی سویلدی و همت دیلدی و باباسنه وداع ایلدی و کندی کتمک
وقتندن ایشتدیلر که سویلردی یعنی بو بیتی اوقوردی بیت هنرور که بختش نباشد
بکام ٭ بجایی رود کش نداند نام هنرور اهل کمال دیمکدر هنرلو معناسنه بیته ور
کیبی که سابقا کچدی که حرف رابط صفت بکام مرادینجه دیمکدر بجایی یا حرف صله
و یا حرف وحدت رود فعل مضارع مفرد غایب کش کافک فتحیله درز براما قبلی
بودیلدن مفتوح اولور ضرورت وزن اولیجق والا ساکندر اولوقت کسر کافله اولور
خلاف قاعده اوزره اوقورمش که حرف رابط صفت و یا حرف تعلیل و شین ضمیر
هنرور راجعدر معناده نامه معتبر در نامش تقدیرنده محصول بیت اهل
هنرکه طالعی مرادینجه اولمیه یعنی اکا که بخت و دولت مساعد اولمیه بر یره کیدر و یا بریره

کنسونکه

دد سمعی

کنسونکه آدینی بیلمزلر و یا بیلمیه لر حاصلی نام و نشانی اکلماز و ایشید بیلمز بره کیده و یا
خود برخلاف سمته کیدر که نام و نشانی چیقمیه و یا کنسونکه نام و نشانی چیقمیه تا برسید
بکنار آبی که سنک از صلابت او بر سنک همی آمد و آوازش بفرسنک همی رفت
تا حرف انتها الی معناسنه برسید فعل ماضی مفرد غایب یعنی ذهب الی ان وصل یا خود
حتی وصل یا حرف صله کنار آب لامیه و یا حرف وحدت که حرف رابط صفت صلابت
شدت یعنی یکلک و قتیلق او یه اضافت لامیه در و ضمیر آبه راجعدر همی ها حرف تأکید
می آمد حکایت حال ماضیدر و آوازش ضمیری بنه آبه راجعدر با حرف صله فرسنک
عربجه فرسخ دیدکلری یدی که اون ایکی بیک آدیم بر مقداردر دیرلر همی رفت حکایت
حال ماضیدر کیدردی دیمکدر محصول ترکیب مشت زن کندی تا بر صویه ایرشدی
که یعنی بر صویک کنارینه که صلابت و شدتندن و حدت جریانندن طاش طاش
اوزره کلوردی یعنی اوکینه کلن طاشلری بو والاردی نتکه بیک اقار صولارک
شانندر و آوازی بر میل یره کیدردی یعنی خروشی و چاغلدیسی بر میل مقداری
یره کیدردی بیت سهمگین آبی که مرغ آبی دروایمن نبودی ٭ کمترین موج
آسیا سنک از کنارش در ربودی سهم فارسیده خوف معناسنه در معلوم اوله
که آخری میم اولان کلمه یه ادات نسبت داخل اولمق مراد اولنسه اکثریا بر کاف عجمیله
توسط ایدرلر غمگین و عکین و شرمگین کیبی اما مطرد دکل زیرا غمین ده دیرلرکا
پس غمگین اصلنده غم آکیندر دیین سهو ایلمش زیرا الف ممدوده نک لفظلرنده
حذفی جایز کلدر علی الخصوص که سمکین ده اول ملاحظه غایتله فاسددر سهمگین
قورقنج دیمکدر آبی یا حرف وحدت که حرف بیان مرغابی اوردکدر ایمن امین
معناسنه در کمترین تر ادات تفضیل و یا و نون ادات نسبت اسیاسنک دکرمن
طاشی در حرف تأکید ربودی راده فتحه و ضمه لغتدر یا حرف حکایه محصول بیت
بر قورقنج صوایدی اوردک ایچنده امین دکل ایدی یعنی اوردک که صوقوشیدر
اول صویک صلابتندن و شدت جریانندن ایچنده یوزمکه خوف ایدردی
مبادا که صو تو یارلایه دیو الک کوجک موجی دکرمن طاشنی کنارندن قابوب
کوتوردردی حاصلی قراصو کبی و یا طونه کبی طاشقلرندن شدت و صلابتله آقردی

دد دقایق الحقایق

كروهي مردمان زاديدكه هريك بقراضهٔ در معبر نشسته و رخت سفر بسته
جوانرا دست عطا بسته بود زبان ثنا بر كشود چندانكه زاري كرد يارى نكر
دند و كفتند كروهي كاف عجمك ضميله و ياء وحدتله بر بولك مردمان زاد ااادات مفعول
كه حرف بيان يا حرف مصاحبت سببيتي متضمن قراضه قافك ضميله و تخفيف را ايله التون
اوفاغنه ديرلر كه فارسيجه ريزهٔ زر ديمكله تعبير ايدرلر ظاهرا اقجه مراددر والا التون
اوفاغي معاملاتده جاري دكلدر آخرنده يا حرف وحدت و همزه حرف توسل همزه
حرف وحدتدر ديمك غلط سويلمش معبر سامي لغتده معبر كشتي كذر كاه ديمش
يعني بچيت كسه كه خلقي صودن كچوردلر اسكدار قايقلري كبي اسم آلت وزني اوزره در
و اولكچدكلري يره معبر ديرلر اسم مكان وزني اوزره دست عطا اضافت بيانيه
در ويرمك الي يعني هيچ برنسنه يه مالك دكل ايدي كه معبر اجرتنه ويره زبان ثنا بيان
يعني بكيجي يه دعا و ثنا ايلدي بركشود آچدي يعني ملاحي مدحه باشلادي زاري ياي
اصليه ايله تضرع معناسنه درياء مصدري ديبي بوديلي بيلمز ايمش ياري يا حرف مصدر
محصول تركيب منتزن صويك كنارينه ايرشدكده بر بولك مردمي كورديكه هر
بريسي بر قراضه سببيله يعني بر قراضه اجرتيله معبرده اوتورمشلر ايدي و سفر اسبابني
بغلمشلر منتزنك عطا الي بغلو ايدي يعني اجرت كشتيه ويرمكه نسنه يه مالك دكل
ايدي ملاحه مدح و ثنا ايلمكه باشلادي اولقدر كه فرياد و فغان ايلدي ياردم
و بولداشلق ايلمديلر حاصلي مرحمت و شفقت ايلمديلر و ديديلر بيت بي زر نتواني
كه كني بر كس زور * ور زر داري بزور محتاج نه * بي زر التونسز نتواني فعل
نفي مستقبل مفرد مخاطب قادر دكلسك ديمكدر نه يا ضمير خطاب و همزه توسل حرفي
محصول بيت زرسز كيسه يه زور ايلمكه قادر دكلسك اما زرك وار ايسه زوره
محتاج دكلسك حاصلي قوت و زور ايله مراد حاصل اولمز ليكن زرك وار ايسه
ظلم و زوره محتاج دكلسك زيرا زرله جميع مصالح حاصل اولور ملاح بي مروت
از وبخنده بركرديد وكفت محصول تركيب ملاح بي مروت اندن خنده ايله يعني
كولمكله دوندي و ديدي يعني مزه لنمك طريقيله بوكا توجه ايلدي و ديدي بيت
زر نداري نتوان رفت بزور از دريا * زور ده مرده چه باشد زر يك مرده بيار

ددسمی

ددسروری

زور ده مرده لاميه وهاء رسمي مقدار معناسني افاده ايدر يك ساله و يك ماهه
كبي بر ييللق و بر ايلق ديمكدر بونده ده بر آدملك ديمكدر يعني بر آدم اجرتي مقداري
و اون آدم قوتي مقداري محصول بيت آقچك يوقدر يعني چونكه آقچك و پولك يوقدر
دريادن زورله كچمك اولماز اون كيشي زوري مقداري نه اولور بوندن نه فايده وير
بر آدملك آقچه كتور يعني بر آدمك اجرتي مقداري آقچه وير دريادن قوتله كچلمز معبرله
كچيلور دريا بوردوغي مبالغه طريقيله در زيرا دريا جاري اولمز مكر كم اسكدار
بوغازي كبي ر يبره اوله قنديه جوانرا ازين طعنه دل بهم برآمد خواست كه ازو
انتقام كشد كشتي رفته بود آواز داد كه اكر بدين جامه كه پوشيده ام قانع شوي
دريغ نيست ملاح طمع كرد و كشتي را باز كردانيد جوانرا ادات تخصيص
طعنه لغتده نيزه ايله اورمقدر اما بوندن خاطر طوقنمقدر بهم برآمد بحضوردن
منقبض اولدي ديمكدر كردانيد دوندردي ديمكدر زيرا الف و نون ادات
تعديه در اصلا كرديد در دونمك ديمكدر محصول تركيب جوانك ملاحك بو طعنه
سندن كوكلي منكسر و منقبض اولدي ديلديكه ملاحدن كينني الا كشتي كتمش ايدي
آواز ويرديكه اكر بو قفتانكه كيمشم قانع اولورسك دريغ دكلدر ملاح طمع ايلدي
و كشتيي كيرو دوندردي بيت بدوزد شره ديده هوشمند * در آرد طمع مرغ
و ماهي ببند با حرف تاكيد دوزد فعل مضارع مفرد غايب دوزيدندن ديكمك
ديمكدر دوختن دن ديرلر زايد سويلمشلر شره شينك و رانك فتحه لريله غلبهٔ حرص
ديرلر صفتي نشره كلور فرق وزني اوزره علم بابندن هاء اصليه ايله اما فارسيده
هاء رسمي سكوننده اوقومق جايزدر بدوزدك فاعليدر ديده هوشمند لاميه
در حرف تاكيد آرد فعل مضارع مفرد غايب طمع فاعلي مرغ مفعول صريحي و ماهي اكا
معطوف و ببند غير صريحي محصول بيت غلبهٔ حرص عاقل كيمسه نك كوزيني ديكر يعني بغلر
حاصلي كوزينه طمع مرغ و ماهي بنده كتورر يعني طوزاغه حاصلي طمع سببيله طاغه
كرفتار اولور چندانكه دست جوان بريش و كريبان ملاح رسيد او را بخود
در كشيد و بي محابا فرو كوفت يارش از كشتي بدر آمد كه پشتي كند همچنان درشتي
ديد پشت بكردانيد مصلحت آن ديدند كه با او مصالحت كنند و باجرت كشتي

ددابی سید علی وسروری

مسامحت نمایند چندان که او لقد ر که یعنی همانکه دیمکدر دست جوان لامیه جوانک
الی دیمکدر با حرف صله در دنیش دانک کسریله بوندن صقلادیمکدر کریبان معطوفدر
دیشه و ملاحه اضافتلری لامیه در دست مبتدا در سید خبری اورا ملاحجی دیمکدر
بجود با حرف صله کند ویه کشید چکدی دیمکدر بی ادات سلب محابا مفاعل بابندن
مصدر در اصلی محابا ندر تا اسلوب عجم اوزره حذف اولمشدر زیرا مفاعل
نک ناقصندن یایی حذف ایلمک قاعده لرندندر یعنی بی باک و بی پروا دیمکدر
بی میل توقف دیمن بولغت و قوتی یوغمش قرو بوندن ادات تاکید در کوفت کاف
عربک ضمیله دوکدی یعنی ضرب سند بد ایله ضرب ایلدی که حرف تعلیل بیشتن بشت
با عجمک ضمیله ارقه دیمکدر و یا حرف مصدر مظاهرت معاونت معناسنه در
همچنان ملاح کبی دیمکدر در شتی ایری دیمکدر عربجه خشن دیرلر خانک فتحی و شینک
کسریله و یا حرف مصدر مراد یاوز لقدر حاصلی کونک با اوجوانلر دیمکدر با حرف
مصاحبت اجرت کشتی مصدرک فاعلینه اضافتیدر مسامحت مفاعل بابندن
مصدر در لغتده مساهله در یعنی اسانلق اما بوندن سخا و جومردلک معناسنه
در بس مختار صحاحدن المسامحة المساهلة وتسامحوا تساهلوا دیمن اجمال ایلمش
محصول ترکیب همانکه جوانک الی ملاحک صقلینه و یقاسینه ایرشدی آنی کندو
چکدی و بی پروا و افردوکدی بولدایشی کیدن کوردی بو دوکدوکنی و
کیدن طشره کلدی که مظاهرت و معاونت ایلیه مذکور کیمجی کبی خشم و حدت
کوردی بس ارقه سن چویردی یعنی فرار ایلدی ایمدی مصلحت آنی کوردیلرکه
آنکله مصالحت ایدهلر و کمی نولونیله جومردلک ایدهلر و سخاکوستره لر مثنوی
چو پرخاش بینی تحمل بیار ✽ که سهلی ببندد در کارزار پرخاش بای عجمک فتحیله
وضمیله و رانک سکونیله صواش دعوا و حرب معناسنه که حرف تعلیل سهل سینک فتحیله
و سکون هایله اسان دیمکدر قولایی معناسنه و یا حرف مصدر بس معناسی
دیمکدر در کارزار لامیه در کارزار کاف عربله حرب و جنک معناسنه در
بیت چونکه صواش و جنک کوره سک تحمل کتور یعنی تحمل و صبر کتور زیرا سهولت
ورفق جنک و حرب قپوسینی بغلر حاصلی ملایمت و یواشلق جنک و جدالی

لطافت کن

لطافت کن آنجا که بینی ستیز ✽ نبرد قز نرم را تیغ تیز نبرد فعل نفی مستقبل
مفرد غایب راده تشدید ضرورت وزن ایچوندر قز قافک فتحی و تشدید زایله عرب
ابریشم دیرمبالغه ایله اسم فاعلی قز آز کلور اما بوندن ضرورت وزنیچون زا مخففدر
نرم اضافت بیانیه در و را ادات مفعولدر نرم نونک فتحی و رانک سکونیله یومشق
تیغ تیز بیانیه تیز تانک کسریله ایتی دیمکدر کسکین معناسنه محصول بیت لطافت و ملایمت
ایله شول یرده که ستیز و عناد کوره سک زیرا یومشق ابریشمی کسکین قلج کسمز حاصلی رفق
و ملایمت یومشق ایپک کبیدر و عناد و ستیز کسکین قلج کبیدر که اکا کار ایلمز بشیرین
زبانی و لطف و خوشی ✽ توانی که پیلی بمویی کشی شیرین زبان وصف ترکیبیدر
طاتلو دیللی دیمکدر و یا حرف مصدر دیل طاتلیلغیله دیمکدر خوشی یا حرف مصدر
توانی فعل مضارع مفرد مخاطب که حرف بیان پیلی یا حرف وحدت با حرف مصاحبت
مویی یا حرف وحدت کشی یا ضمیر خطاب یعنی کشی فعل مضارع مفرد مخاطبدر محصول
بیت شیرین زبانلغیله و ملایمت و خوشلغله یعنی ایلکله قادرسک که بر فیلی قیل ایله چکوب
ید ه سک یعنی رفق و ملایمتله سکا منقاد اولور بویله قوتلو و زورلو حیوانکن خلاصی
ملاح مدارایله مست زنک پنجه سندن خلاص بولدی بعذر ماضی در قدمش
افتادند و بوسه چند بنفاق بر سر و روی دادند و بکشتی در آوردند و روان
شدند تا برسیدند بستونی که از عمارت یونان در آب ایستاده بود ملاح گفت
کشتی را خللی هست یکی از شما که دلاور ترست و مردانه تر و زورمندتر باید که
برین ستون برود و ریسمان کشتی بگیرد تا عمارت کنیم با حرف مصاحبت سببیتی
متضمن عذر ماضی بیانیه در حرف صله قدمش ضمیر جوانه راجعدر بوسه با حرف
وحدت و همزه حرف توسل با حرف مصاحبت نفاق نونک کسریله مفاعل بابندن
مصدر تانیسیدر بکشتی با حرف صله در آوردند ادخال ایلدیلر روان شدند
کتدیلر دیمکدر تا حرف انتها با حرف صله ستون سینک و تانک ضمیله دیرک
دیمکدر عربجه عمود دیرلر و یا حرف وحدت که حرف رابط صفت عمارت یونان لامیه
یونان قرمانن ویلایتنه دیرلر لکن اول ویلایتده مذکور صو کبی صو یوقدر
مکر افلاطون بنیاد ایتدیکی بر کاری صو اوله لکن اول بنانه آقر بلکه بر بیوک مغاره

دوكلو رحاصلي بو كتابك بو رايي شبهه دن خالي دكلدر ظاهرا ولان بودركه بو حكايه
تصنيفي در تحقيقي دكلدر زيرا ظاهر حاله مخالف يرلري چوقدر فندبر ايستاد طودمش ديمكدر
مراد ديكلوب دودمقدر خللي يا حرف تنكير كه حرف رابط صفت دلاور وصف تركيبيدر
آور يدندن بهادده ديرلر وترادات تفضيل بايدكوك ديمكدر كه حرف بيان بريني ستون
بوستون اوزده ديمكدر ريسمان كشتي لامية يكنك ايبي ديمكدر تا حرف تعليل محصول تركيب
نجين عذر سببندن يعني بونى كشتيه الماتوب طعن ايلدكلري سببدن ايا غينه دوشند يلر ويرين
بوسه نفاق ايله باشينه وكوزينه وير ديلر يعني باشيني ويوزيني وكوزيني اوبديلر وكيبه
كنور ديلر يعني يكيه قويديلر وروان اولوب كتديلر برديره كه ايرشيجه كه يونان بناسندن
صوايجندن ديكيلوب دورمش ايدي ملاح ديدي كشتيه خلل وضرر وار يعني كمينك بوزغون
يري واركه اصلاحه محتاجدر بر يكز سيزدن كه بهاددركدر ومردانه دك وزورلي
در مرادي ملاحك بو سوزلر يله جوانى مغرور ايلكدر اوله كه كندو يه حسن ظنله سوزنى
طوتوب بس كركدركه بوستون اوزره وار ه وكمينك ايبيني طوته تاكم كمينك عادت واصلاح
ايده لم يعني خلل وضرريني دفع ايده لم جوان بغرور دلاوري كه در سر داشت
ازخصم دل آزرده نيند يشيد و قول حكما را كار نفرمود كه كفته اند هر كرا رنجي
بدل رسانيدي اكر در عقب ان صد راحت برساني از پاداش آن يك
رنج ايمن مباش كه پيكان از جراحت بدر آيد و آزار در دل بماند يا حرف
مصاحبت سببيتي متضمن غرور دلاور دلاميه ويا حرف مصدر كه حرف رابط صفت
خصم دل آزرده بيانيه كونكلي اينجنش خصم ويا كونكلين اينجتد وكي خصم نينديشيد فكر ايتمه
دي يعني باك وپروا چكمدي كار نفرمود ايش بيورمدي يعني ايشلايد يمدي وعمله
كتورمدي كه حرف بيان هركرا ادات تخصيص هركيمك ديمكدر حرف رابط مقدر
در يعني كه حرفي رنجي يا حرف وحدت برالم ديمكدر بدل با حرف صله رسانيدي
فعل ماضي مفرد مخاطب والف ونون ادات تعديه ايرشدردك ديمكدر در
حرف ظرف عقب آن لامية عقب بونده آردو صوك معناسنه در برساني فعل
مضارع مفرد مخاطبدر والف ونون بينه ادات تعديه در فعل شرط واقعدر
ايشدردرسك ديمكدر پاداش يا عجمى جزا وعوض معناسنه در آن اضافتي لاميه در

ايبن مباش جزاى شرط كه حرف تعليل پيكان با وكاف عجمله دمرنه ديرلر حربه
جيمك كه بدن پاره به دلوب بدر آيد طشره كلور يعني چيقار آزار الم ديمكدر برشيئ فقدر
در آزارش ديمكدر ضمير پيكانه راجعدر محصول تركيب جوان بهادر دلق غرور يله كه
باشنده ايدي خصم دل آزرده دن انديشه ايتمدي يعني باك چكوب قايرمادي وقول
حكمايي كار بيورمدي يعني سوزلريني عمل كتورمدي كه بيورمشلردر هركيمك كه كوكلينه
برالم ايرشدردك ايسه اكر اول المك اردنجه يوز راحت كوكلينه ايرشدردسك
اول بر رنجك جزاو عوضندن امين اولمه زيرا دمرن پاره دن چيقار اما رنج والم
كوكلده قالور پس اندن حذر ايلمك كرك بيت چه خوش كفت بكتاش با خيلتاش
چو دشمن خراشيدي ايمن مباش بكتاش با وكاف عربيله با ادات صله بكتاش
وخيلتاش شاه نامه ده مذكور اولان ايكي پهلوانك اسميدر چو ادات تعليل
خراشيدي فعل ماضي مفرد مخاطب طرمالادك ديمكدر انجتمكدن كنايه در محصول
بيت مصراع ثاني مقول بكتاشدر يعني بكتاش خيلتاشه نه خوش ديدي يعني ايو
ديدي چونكه دشمني طرمالادك انك مكرندن امين اولمه قطعه مشو ايمن كه تنك
دل كردي چو از دست دلي تنك آيد مشو فعل مفرد مخاطب اولمه ديمكدر
كه حرف تعليل تنك دل وصف تركيبيدر قياس تنكدل يازمق ايدي ليكن مبتديه
بو اسهلدر كردي كاف عجمك فتحيله فعل مضارع مفرد مخاطبدر اولورسك ديمكدر
كرديدندن صيرورت معناسنه دلي يا حرف وحدت يا حرف صله تنك طار
ديمكدر اضطرابدن كنايه در محصول بيت خطاب عام طريقيله بو در امين اولمه
كه تنك دل اولورسك يعني كوكلك طار اولور وبحضور اولورسك چونكه الكدن
بركوكل طار اولدي يعني چونكه بركسنه نك كوكليني اينجتدك البته سندن اينجينورسك
شراحك بعضيسي مصراع ثانيسي جمله شرطيه واولي جزائيه طوتمش وبعضيسي تعرض
طريقيله جزا مقدر در ديمش زيرا جزا شرطه اوزره مقدم اولماز لكن ايكسنك
بيله جولفظني ادات شرط طوتمق سوزنده نظر وار زيرا جو وچون بونك كبي
يرلرده ادات تعليل در ادات شرط دكل وجزا شرط اوزره مقدم اولمز ديين
خبط عشوا ايلمش زيرا عدم تقدم علما نحو قتنده در اما اهل منطق واهل فرس

دداي سكلي وسرورى

تتندہ اول اعتباریوقدر فتأمل سنك بر بارهٔ حصار مزن که بود کز حصار

سنك آید سنك مزن فعلینك مقدم مفعول صریحی و بر باره غیر صریحی بارهای حصیله

حصار دیواری باروده دیرلر و بعض نسخه ده باره دوشمش حصار ره اضافت لامیه

در مزن فعل نهی مفرد مخاطب اورمه دیمکدر که حرف تعلیل بود فعل فعل مضارع

مفرد غایب اولور معناسنه کز اصلی که از ایدی که حرف بیان سنك بودك فاعلیدر

محصول بیت حصار دیوارینه طاش اورمه یعنی آتمه زیرا اولورکه حصار دنده طاش

کلور حاصلی سن آتدوغك بره جایزدرکه اندن سکا طاش آتالر بو بیتك معناسی

بودر پس مصراع ثانینك معناسینی جایزدرکه حصار دیواردن طاش منقطع

اوله یعنی قوبه و سنك اوزرکه دوشه دینی ترکیبه مخالف معنا ویرمش چند آنکه

مقود کشتی بر ساعد بپیچید و بر بالای ستون رفت ملاح زمام از کفش در کسلید

و کشتی براند بیچاره متحیر بماند روزی دو بلا و محنت دید و سختی کشید سیوم

روز خوابش کریبان کرفت و باب انداخت چندان که اولقدرکه قلت مدتدن

و قصر مکثدن کنایتدر هانکه دیمکدر مقود لغتده یولاردر اما بونده کمی یدکاری

ایپ مراددر دیسمان کشتی دیمکدر ساعد بیلك معناسنه در عربیده بپیچید بوندن

دولادی دیمکدر بالا بوندن اوست معناسنه در زمام یعنی مقود زمام فارسیده

و مقود عربیده یولار معناسنه در بونده یدك ایپی مراددر کف عرب فانك

تشدیدیله اوقور اما عجم تخفیفله آل ایاسنه دیرلر در حرف تأکید کسلاندکاف

ضمی و سینك تخفیفله قیردی معناسنه در یعنی اوزدی دیمکدر بعض نسخه ده بود دو

کسلاند یرینه کشتی براند کیمی سوردی یعنی قرار ایلدی کندی بیچاره مشت زن

اوزده متحیر قالدی خوابش نیند معناده کربیان معقدد مجاز ایقاسنی طوتدی

یعنی غلبه ایلدی باب باحرف صلا انداخت اتدی دیمکدر یعنی دوشودی محصول

ترکیب هانکه مشت زن کمی ایپنی قولینه طولادی و دیرك اوزرینه واردی ملاح

کشتی ایپنی الندن چکدی قیردی و یاقایدی آندن صکره اکلندی کمی سوردی کندی

بیچاره دیرك اوزده حیران و سرکردان قالدی برایکی کون اندن بلا و محنت کوردی

و زحمت و شدت چکدی اوچنجی کون اویقو یقاسنی طوتدی و صویه آتدی یعنی

درس دوری

درس دوری

اویقو غلبه ایدوب صویه دوشودی بعد از شبانروزی بکنار افتاد از حیاتش

رمقی مانده بود برك درختان خوردن کرفت و بیخ کیاهان بر اوردن تا اندکی

قوت یافت سر در بیابان نهاد و برفت تا تشنه و کرسنه و بی طاقت بر سر چاهی رسید

قومی دید براو کرد آمده بودند و شربتی آب به پشیزی می آشامیدند جوانرا

پشیز نبود آب طلب کرد اباکردند دست تعدی دراز کرد میسر نشد تنی چند

را فرو کوفت مردان غلبه کردند و بی محابا بزدند و مجروح کردند شبانروزی

بر کون بر کیجه معناسنه در حضرت شیخك بو سوزینه غریبدرکه یوز کوج آدم بر کون

و بر کیجه دن صکره صویك کنارینه دوشمکه دریا کرك دریاده ایسه جریان اولماز

و حضرت شیخ ابتداء کلامده آبی شدت جریانله وصف ایلمش ایدی پس ایکی کلامك

بینی تطبیق ایلمده صعوبت وار و اکر برکمسه دیرسه که دریاده جریان بولنور

اسکدار بوغازی کیبی جواب اولدرکه شنا و بو نك کیبی یرلری بر ساعتده بیچر بر کون بر

و بر کیجه اکلنمز و اکر دیرسه که بونده دریاده بر کون و بر کیجه اولسون جواب اولدر

بیور مش ایدی سیوم روز خوابش کریبان کرفت دیبو علی کل حال محل اضطرابدر حالی دکل

رمق رانك و میمك فتحه لریله جانك باقیسنه و صوکینه دیرلر و یا حرف وحدت و یا

حرف تنکیر برك درختان لامیه خوردن کوفت یمکه باشلادی دیمکدر بیخ کیاهان

لامیه نباتات کوکینی بر آوردن یردن چیقارمق حاصلی اغاجلر یبراغنی و نباتات

کوکلرینی چیقاروب یمکه باشلادی تا ادات تعلیلدر حتی معناسنه انده کی یا حرف

وحدت بر پاره دیمکدر سر در بیابان نهاد باشینی بیابانه قودی یعنی باشینی الدی

بیابانه دوشدی بو فقره نك اولنه بر واو زیاده ایدوب و سر در بیابان دیمی سیاده

سویلمش تا ادات غایتدر الی معناسنه تشنه صوسز کرسنه آج بی طاقت زبون

دیمکدر بر حرف صلا سرچاه لامیه قویی باشی دیمکدر مراد صو قیوسیدر قومی یا حرف

وحدت و را ادات مفعول براو ضمیر چاهه راجعدر کرد آمده کاف عجمك کسری

و سکون رایله جمع اولمش دیمکدر شربتی یا حرف وحدت بر ایچم دیمکدر با حرف مقابله

پشیز بولدر یعنی منغر و یا حرف وحدت می آشامیدند حکایت حال ماضیه ایچرلردی

دیمکدر ابا امتناع معناسنه در یعنی ایچمکه مانع اولدیلر حاصلی پولسز ایچرمدیلر دست

مرحوم سودی افندینك صویه دوشدی دیو نقلندن بو تعبیر محلی اولورسه اوج میل یرده زیاده اولدوغندن قوم جبر وارد قلمیه شیخك کلامنی حضرت ... علمه

درس صحیح

تعدي لامية دد مجاز ادر اذ كرد او زاندي يعني صويي قهر ايله وزور ايله ايجمك ايستدي
ميسر نشد يعني غصب ايله ايچه مدي تيني يا حرف وحدت جند دا را ادات مفعول بر نجه تخفيف
في وكوفت محكم دو كدي ديمكدر محصول تركيب ستوندن صويه دوشدكدن صكره بركون
وبر كيجه بوزه صويك كنارنده دوشدي جاشدن بورمق قالمش ايدي يعني زياده
ضعيف وزبون اولمش ايدي اغجلر يبراغني ونباتات كوكيني چيقاردب يمكه باشلادي
تاكم بر باده قوت بولدي باشني الوب بيابانه دوشوب كتدي حتى آج وصوسز وبي
طاقت بر قويي باشنه ايرشدي بر طايفه كوردي قويينك اوزرنده جمع اولمشلر
وبر ايجم صويي بر منزه ايچرلردي جوانك منزوي بوغدي كه ويروب صوايچيدي
صو بلدي ايچمكه ابا ايلديلر يعني رايكان صوايچيرمديلر تعدي الين اوزادوب
كوجله ايچمك استدي ميسر اولمدي يعني زور ايله ايچه مدي بر نجه كيمسه محكم دو كدي مرتجي
دوكدوكي كبي ادلر چوق ايدي يعني قويي صاحبلري چوق ايدي اوشدلر وجوانه غلبه
ايلديلر ويي بالك دييه بر واجوني دوكديلر ومجروح ايلديلر **قطعه پشه چو پر شد**
بزند پيل را با همه تندي وصلابت كه اوست پشه با يعجك تخيل سوري سكك ايلين
شين ده تشديد ضرورت وزن ايچوندر لغت تشديد ايله اولدوغي ظن ايليين وهم ايتمش
بر بوندن چوق معناسنه در بزند با حرف تاكيد زند فعل مضارع مفرد غايب فاعلي
تخته راجع پشه يه عايد ضمير ومفعولي پيل نتند اينجي ديمكدر يعني باوروز و يا حرف مصدر
بوندر باوزلغله ديمكدر صلابت شدت معناسنه در جسامت وقوت زوردن
عبارتدر كه حرف بيان او ضمير غايب فيل راجعدر وسبي وتا ادات خبر تندي
بر پشه مردي يا ذان نامردلك ايلمش محصول بيت سوري سكك كه چوق اولدي فيلي
انجيدر يعني صو قادر والم ويرر فيله پشه اسغارده جمع ايلدكلري انك ايچوندر كه
فيل كبي خرطومي وار وبر پشه فيلك خرطومينه كيدر سه غايتده متالم اولوب زبون
اولور حاصلي اكثر زوالي پشه دندر ديرلر بو قدر تندلك وصلابتكه فيلده يعني
بو قدر جسامت وصلابت صاحبي ايكن پشه چوقلغندن عاجز وزبوندر
مورچكانرا چو بود اتفاق **شير ژيانرا بدرانند پوست** مورچكان مورچه
نك جمعيدر قياس بوندن چه ادات تصغير اولمقدر لكن استعمالده مطابق وتجه

معناسنه در را ادات تخصيص در شير زيان بيانه كوكره مثلا ارسلان ديمكدر
ورا ادات تخصيص يا حرف تاكيد درانند فعل مضارع جمع غايب دييرتادر وديمكدر
دالدن فتح وكسره جايزدر فاعلي تخته مورچكانه راجع ضمير ومفعولي پوستدر
محصول بيت چونكه قريجه لرك اتفاقي اوله يعني كه اتفاق ايليه لر قفان ارسلانك دريسيني
بيرتارلر يعني ارسلان بر نجيلوك پادشاهي ايكن قريجه چوقلوغندن عاجز وزبون اولور
حاصلي ارسلان قريجه دن زياده عاجز در فيل پشه دن اولدوغي كبي قصه دن حصه
بودر كه مستن زن بويله زورلي پهلوان ايكن كثرت ناسدن عاجز وزبوندر اشتدكي
كبي **بحكم ضرورت خسته ومجروح دربي كاروان افتاد وبرفت شبانگاه برسيدند**
بمقامي كه از دزدان درخطر بود كاروانيان را ديدم لرزه براندام افتاده ودل بر
هلاك نهاده كفت انديشه مداريد كه يكي منم درين ميان كه بنجاه مرد راجواب
دهم وديكر جوانان هم ياري دهند مردمانرا بلاف او دل قوي شد وبصحبت او شادماني
كشتند وبزاد وآبش دستكيري كردند جوانرا آتش معده بالا كرفته بود لقمه
چند از سر اشتها تناول كرد ودمي چند آب اشاميد تا ديو درونش بيارامبد
وخوابش در ربود وبخفت دربي كاروان لاميه كاروان ارديجه ديمكدر شبانگاه
اول كيجه ديمكدر بمقامي با حرف صله ويا حرف وحدت كه حرف بيان ويا حرف
رابط صفت لرزه اسم مصدر در ديترمه معناسنه كه حرف تعليل يكي بويي بنده
بر ديمكدر آتش معده لاميه بالا كرفته بود قالقمش ايدي يعني زياده اجلقندن معده
آتش اولمش ايدي بعض نسخه ده وعنان صبر وطاقت از دست رفته بود دوشمش
از سر اشتها اشتها جهتندن تناول كرد اكل ايلدي ديمكدر دمي چند آب بر نجه بودم
صو ديمكدر اشاميد ايجدي تا حرف تعليل ديو درون بيانه بيارامبد فعل ماضي
مفرد غايب ساكن اولدي ديمكدر وخوابش در ربود وجوانی اويخو قابدي جلي
واويودي محصول تركيب بالضرورت جوان خسته ومجروح كاروان ارديجه بر نجه كيدر
كيجه يي بر مقامه ايرشديلر كه اول مقام حراميلردن خوف اوزره ايدي يعني قورقنج
يبر ايدي جوان كوردي كاروان خلقينك اندامنه لرزه دوشمش وكوكللريني
هلاكه قومشلر يعني هلاك اولملرين مقرر بيلمشلر جوان كاروانيلره ديدي انديشه

طوتمك يعني قاييرمك و بروا جلمك كه بوا داده يعني اراكزده بربنم كه اللي ادجواب
ويرودم وغيري جوانلر دخي معاونت ايلسونلر دهند بوندن فعل امردر كاروان
خلقينك كوكلي آنك لا فيلا قوي اولدي وانك مصاحبتيله شادمان وخرم اولدبلر
وآذيق وصوايله دستكير لك يعني معاونت ايلديلر جوانك آتش معده سي قالقمش
ايدي وعنان صبر وطاقتي اليندن كتمش ايدي اشتها جهتندن بر بيچه لقمه تناول ايلدي
وبر بيچه بودم صوايجدي تاكم ايجريسي شيطاني ساكن اولدي يعني زياده آجلغي كندي
وشيطان نفسي راحت اولدي وكند وبي اويخو قابدي واويودي بيرمردي بختة
وجهان ديده دركاروان بود كفت اي ياران من ازين بدرقة شما اندنشناكم
نه چنان كه از دزدان چنان كه حكايت كنند كه عربي را درمي چند كرد آمده
بود شب از تشويش لوريان درخانه تنها خوابش نبردي يكي را از دوستان
نزد خود برد تا وحشت تنهايي بديدار او منصرف كرداند شبي چند درصحبت
او بود چندان كه بر درمهاش وقوف يافت ببرد وسفر كرد بامدادان عرب را
ديدند عريان وكريان كفتند حال چيست مكر آن درمهاي ترا دزد برد كفت
لا والله بدرقه برد بيرمردي ياحرف وحدت بختة صفتي جهان ديده وصف تركيبي
جهان كورمش يعني سياح عالم اولمش بدرقة شما لاميه بدرقه كفندن اجوتلاقولاغوزلق
ايلين وساعجي وامين ظاهر بونك كبي يرلرده امين وحافظ معناسنه در بدرقه
فارسيده دونداد معناسنه در ديين ايكي وجهله خطا ايلمش بريسي فادسيده بدرقه
زيرا بوني عربي لغتلرده يازمشلر برخطاسيده دونداد ديدوكيدر كه لغتلر بوني هيچ
يازمامشلر ولفظ دونداد ده خطا ايلمشكه دمدار دريميله دونداد دكلدر نونله
عسكرك آرديند ديرلركه عربيده ساقه ديرلر نهايتي دومك جهله سي تحريف ايدوب
دونداد ديرلر انديشناكم يرينه انديشناكتوم يازان ادات تفضيلي خطاسين اكلاماز
ايمش چنان كه يرينه چندان كه يازميده جميع نسخه لره مخالفدر عرب يرينه اعراب
يازميده نسخه لره مخالفدر تشويش لوريان لاميه در تشويش بوندن خوف معناسنه
لوري ولولي عجمك قراجيسنه ديرلر الف ونونله جمع ايدوب لوريان ولوليان ديرلر
بعض نسخه ده لوريان يرينه دزدان دوتمش وبعض شراح بونسخه يي اتخاذ ايلمش و تعقيبي

در نسخه

در نسخه
در نسخه

متوني

متوني عدم تتبعندن اكا اعتراض ايلمش ليكن اعتراضي زايددر زيرا لوري
جنسي البته دزد اولور دومك جنكاني كبي خوابش نبرد عربه راجعدر نبردي
ياحرف حكايه نزد خود لاميه كنديتك قتنه ديمكدر تاحرف تعليل وحشت تنهايي
لاميه در يالكزلق وحشتني ديمكدر صحبت او ضمير عربه راجعدر چندان كه اولقدر
يعني هما نكه ديمكدر عدم تراجيدن عبارتدر بيرد باءِ اولك كري وثانينك
ضميلا ايلمشدي ديمكدر عجمك دوستايلري ايكي باءِ بيله ضميلا اوقودلر وانلره
تابع اولنلر عجب دوستايلرامش بامدادان ابرته يعني على الصباح عريان
لفظي ذكرايلدوكي كريان له تضمين مزدوج صنعتني رعايت ايلمك ايجوندر والا
بركمسه نك اقچه سي كتمكله عريان اولمق لازم دكل كريان صفت مشبهه دركويندن
اغلايجي ديمكدر اما مراد اغلايجيدركه باكي معناسنه در مكر بونك كبي يرلرده
كانه معناسنه در والله بدرقه برد بدرقه بوندن امين وقولاغوز اولمغه
قابلدر يعني وحشتي ازاله ايليكه دليل وهادي معناسنه در محصول تركيب بختة
وجهان ديده بر بير كمسه كاروانده بيله ايدي ديدي اي ياران بوسزك بدرقه
كزدن قورقارم حراميلردن قورقدوغم كبي دكل بلكه انلردن زياده انجلين كه
حكايت ايدرلركه برعربك برنچه اقچه سي جمع اولمش ايدي وكيجه لوريلردن خانه سنده
يالكز عربي اويخو الماز دي يعني اوغري قورقوسندن اويخو اويومازدي دوستلرندن
بريني كندو ايله خانه سنه ايلتدي تاكم يالكزلق وحشتني انك ديداري سببيله ازاله
ايليه برنچه كيجه عربك صحبتنده اولدي هما نكه اقچه سنه وقوف بولدي يعني اقچه سي
نه يرده اولدوغني بيلدي الدي كتوردي وسفرايلدي ايرته سي عربي عريان وكريان
كوردي لرحال ندر يوخسه اقچه كي اوغري ايلتدي عرب ديدي لا والله بدرقه
ايلتدي قطعه هر كز ايمن زمار ننشستم ❊ تا بدانستم انچه خصلت اوست
تا ابتداي غايت ايچوندر زمانده منذ كبي عربيده خصلت خوي معناسنه
محصول بيت هركز يلاندن امين اوتورمادم يعني اندن امين وغافل اولمدم
اول وقتدن بروكم بيلدم انك خوبيني وعادتيني حاصلي انك حبائتيني بيلدن برو
اندن امين وفراغت اوزره اولمادم ديمكدر ننشستم يرينه ننشينم كتورن فعل

رد لامعی

رد سروری و شمعی

رد شراح جمیعا

رد سروری

مضارع خطای فاحش ایلمش زیرا بدانستم فعل ماضیدر و هرکز دخی قطّ معناسنه
اداتدر و قطّ خود ماضیه مخصوصدر مضارعده استعمالی لحندر و جمیع نسخه
لرده ماضی فعلیله مستعملدر علی کل حال بو یله یازانلر معنایه وقوفلری یوقایمش
زخم دندان دشمنی بتر است ٭ که غاید بچشم مردم دوست زخم دندان دشمنی
لامیه لردر و یا حرف وحدت بتر بدتر معناسنه لغتدر که حرف رابطه صفت
غاید فعل مضارع مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر یا حرف صله چشم مردم
لامیه غایدك بچشم مردم مفعول غیر صریحیدر و دوست صریحی و نائب فاعلی دوشمنه
راجع مستتر ضمیر محصول بیت بر دوشمنك زخم دندانی مادك زخم دندانندن
بتردر که مردمك کوزینه دوست کورینور زیرا مادردن انسان البته حذر ایدر
اما دوشمن کاشحدن یعنی عداوتنی اخفا ایلیندن دکه وجهله احتراز ایلمز زیرا
قلبنده اضمار ایلدوکی عداوته علی واصل دکل معلوم اولکه بیتده مفضل ماردر
و مفضل علیه عدوی کاشحدر لکن شراح مفضل عدوی صریحی و مفضل علیه دشمن
غیر صریحی طوتدیلر و خبط عشوی ایلدیلر بو ایکی بیت عربك بدرقه سنه مناسب
ذکر اولندی پس کینه بیر جهان دیده نك سوزینه کلدك اهل قافله به دیدی
چه دانید ای یاران من که این جوان هم از جملهٔ دزدان باشد و بعیاری
در میان ما تعبیه شده تا بوقت فرصت یاران را خبر کند بس مصلحت آن می
بینم که مر و را خفته بگذاریم و برانیم جوانان را تدبیر پیر استوار آمد و مهابتی
از مشت زن در دل کرفتند رخت بر داشتند و جوان را خفته بگذاشتند
انکاه خبر یافت که آفتاب بر کتفش تافت سر بر آورد و کاروان را رفته دید
بسی بکردید و ره بجائی نبرد تشنه و بی نوا روی بر خاك و دل بر هلاك نهاده
یا حرف مصاحبت عیار لغتده چوق کزیجی ذکی و زیرك کمسه و اوسلانه عیار
دیرلر صید آرامده چوق کزدیکی ایچون اما بو نك کبی یرلرده چوق بیلور
معناسنه در و یا حرف مصدردر عیار عرفده معروفدر دیبو ایهام ایلین عیار
ایلمش تعبیه تعفیل بابندن مصدردر برسنه یه سبکمك مثلا برسنه یه
برسنه نك قوقوسی سبکمك کبی بو نده مراد سبکمکدر تا حرف تعلیل بوقت فرصت

با حرف ظ

با حرف ظرف و اضافت لامیه در مر و دام بو نك کبی یرلرده رانك معناسنی
تأکید ایدر خفته اویومش بگذاریم فعل امر متکلم مع الغیر کذاردیندن ترك ایدهلم
و یا ابده روزده و برانیم سوره لم و یا سوره وز دیمکدر مهابتی مهابت خوف و حرف
وحدت نوعیه بر حرف استعلا کتف کاف عربك فتحی و تانك کسریله یغرین دیمکدر
اوموزدن اشاغی کوره کده یرلر تافت فعل ماضی مفرد غائب قیزدی دیمکدر لکن
آفتاب قیزماز بلکه قیزدور دیمکدر بس معنای لازمیسی ادوسبنی قیزدردی دیمکدر
سر بر آورد باشینی قالدردی بسی بکردید چوق چکزیندی یعنی اویودوغی یرده
کزدی و دولاندی ره بجائی یا حرف وحدت یولی بر یره ایلتمدی یعنی بر یول
بولمادی نهاده هاء دخی بو نده حرف تزیندر قویوب دیمکدر محصول ترکیب
پیر دیدی نه بیلورسیز ای بنم یولداشلرم که جوان جملهٔ دزداندن اوله و عیار لقله
بیزم ارامیزه سکمش اوله تا کم فرصت وقتنده یولداشلرینه خبر ایلیه پس مصلحت
آنی کوردم که اویومش ترك ایدوب کیدهوز جوانلره پیرك تدبیری محکم کلدی
و مشت زندن بر نوع خوف کوکللرینه الدی یعنی اندن قورقدیلر اسبابلرین قالدر
دیلر یعنی یوکلندیلر و بیچاره اویومش قودیلر اول وقت خبردار اولدیکه کونش
ادوسبنی قیزدردی باشینی قالدیردی و کاروانی کتمش کوردی اویودوغی صحراده
چوق چکزندی کزدی و بر یره یول ایلتمدی یعنی هیچ بر یره کیدجك یول بولمدی
صوسز و آذیقسز یوزینی خاکه و کوکلنی هلاکه قیوب سویلردی یعنی یوزین یره
قیوب هلاکنی مقرر بیلوب سویلردی یعنی بو عربی بیتی اوقوردی بیت
مَنْ ذَا یُحَدِّثُنِی وَذَمُّ الْعِیسِ ٭ مَا لِلْغَرِیبِ سِوَی الْغَرِیبِ أَنِیسُ من اسم استفهام
محلا مرفوع مبتدا اسم موصولدر الذی معناسنه یحدثنی تفعیل بابندن فعل
مضارع مفرد مذکر غائب فاعلی مستتر ذایه راجع ضمیر و نون حرف وقایه و یا
ضمیر منصوب منصل مفعولی و جملهٔ فعلیه نك اعرابدن محلی یوق صله سیدر
اسم موصولك و اسم موصول صله سیله اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدادر و جملهٔ
اسمیه نك اعرابدن محلی یوق جملهٔ مستأنفه واو حرف حال و حرف قد مضمر در ذم
فعل ماضی مفرد مذکر غائب مبنی للمفعول ایکی معناسی وار بری زمالندی یعنی

باشینه یولاداوادی یولکنمك ایچون و بربسی یولده ایلرو کندی قایم مقام
فاعلی عیش در عینك کسریله که جمع اعیش در ضاربه مایلاق دوه لره درلر مالبس
معناسنه حرف نفید در للغریب جار مجرور مقدم خبری و ابش مؤخر اسمی وسوی
بونده سینك کسری و واوك فتحیله غیر معناسنه در و تقدیر اظرفیتله منصوب
ومابعدی مستثنا لفظا مجرور مضاف الیه محصول بیت اول کیمسه در یعنی کیمسه در اول
کسه که نیمله مصاحبت و مکالمه ایده یعنی بندن یالکزلق وحشتنی ازاله ایده و بنی
الهیی کیمسه در حال بوکه دوه لرك یولکنمك ایچون باشینه یولادطاقلدی یعنی
ایلرو یولکندی دبن یجاره نی تنها قلدم بنی غریبك عو بیدن غیری مونسی
یوق یعنی غریبك اکلنجه سی ینه غریبدر بیت در دشتی کند با غریبان کسی
که نابوده باشد بغربت بسی دردشت دالك و دانك ضمه لریله و شینك سکونیله
ایری دیمکدر بومشق مقابلی غریجه خشن درلر خانك فتحی و شینك کسری ایله باحرف
صله کسی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت نابوده باشد اولمامش اوله
دیمکدر بغربت با حرف ظرف بسی یا اصلیه ایله چوق دیمکدر بسیار معناسنه
محصول بیت غریبلره برکیمسه خشونت و ناسزالق ایدر یعنی غلظت و بوغنلق
ایدر که غربتده چوق اولمامش اوله یعنی غریبلك چکمیش غریبلره جور وجفا ایده
یوخسه جهان دیده ایلمز اوددی سخن بود که پادشاه زاده دردی صیدی
از لشکریان دور افتاده بود و بالای سرش ایستاده این سخن بشنید و در
هیاتش نظر کرد صورت ظاهرش پاکیزه دید وحالش پریشان پرسیدش
ازکجایی و بدین جایکه چون افتادی برخی ازان چه برسرش کذشته بود
اعادت کرد ملك زاده را بر و رحم آمد خلعت و نعمت داد و معتمدی همراه
او کرد تا بشهر خویش باز آمد اوددی سخن ضمیر مثت زده را جعدر که حرف بیان
پادشاه زاده ی یا حرف وحدت و همزه حرف توسل بی صید لامیه در دیمکدر
لشکری یا حرف سنبت و الف و نون ادات جمع بالای سر لامیه بانبی اوستنده
دیمکدر بالا بونك کیبی یرلرده اوست معناسنه در ایستاده دورمش یعنی
قایم اولمش هیات بونده شکل معناسنه در پاکیزه پاك معناسنه در جایکه

جایکاهده

جایکاهده محققدر محل و مکان معناسنه در برخی بعض دیمکدر کذشته بود
کچمش ایدی یعنی باشندن آشاغی اعادت افعال بابندن مصدر در و تا اسلوب
عجم اوزره مطول یازیلور معتمد اسم مفعولدر افتعال بابندن اعتقاد او
کیمسنه به دیرلر تا حرف تعلیل و یا حرف انتها با حرف صله شهر خویش لامیه
محصول ترکیب مثت زده بو سوزده ایدی یعنی مذکور بیتی اوقومادهایدی
که پادشاه زاده بر صیدك آردینجه لشکرلرندن یعنی سپاهیلرندن ایراق
دوشمش ایدی و باشی اوزره طورمش ایدی بو اوقودوغی سوزی یعنی بیتی
ایشتدی و شکل و صورتنه نظر ایلدی صورت ظاهرینی پاکیزه کوردی اما
حالنی پریشان کوردی صوردیکه نه یردن سك و بو مقامه نه وجهله دوشدك
مثت زده دخی بر مقدار اول نسنه دن که باشندن کچمش ایدی یعنی سرکذشتنی
اکا اعادت ایلدی یعنی تقریر ایلدی ملك زاده نك بوکه رحمی کلدی یعنی بیجاره
اسیرکدی خلعت و نعمت ویردی و بر معتمد کیمسه یی اکا یولداش ایلدی تا کم کندی
شهرینه کیرو کلدی پدرش بدیدن او شادمان شد و بر سلامت حالش
شکر گفت شبانکه ازانچه برسر او رفته بود از حالت کشتی وجور ملاح و دوستان
بیان و غدر کاروانیان با پدر می گفت دیدن او مصدرك مفعولنه اضا
فتیدر و سلامت حال فاعلنه شبانکه کیجه سی یعنی کلدیکی کونك کیجه سی محصول
ترکیب پدری آنی کورمکله شادمان اولدی و سلامت حالنه شکر سویلدی کیجه سی
اول نسنه دن که باشندن کچمش ایدی کمی حالتندن و ملاح جفادن و دوستلردن
و کاروان غدر بندن یعنی ترك و فاسزدن باباسنه سویلدی پدر گفت ای پسر نکفتمت
در وقت رفتن که تهی دستان را دست دلیری بسته است و پنجه شیری
شکسته نکفتمت استفهام انکاریدر دیمدیمی دیمکدر وقت رفتن ظرفك مصدره
اضافتیدر که حرف رابط مقول و قولدر تهی دستن وصف ترکیبیدر خالی بوش دیمکدر
صفر الید معناسنه پنجه شیر بونده بو بیلدر محصول ترکیب بابابی جوانك تقریبی
ایشدیجه دیدی بن سکا دیمدیمی کنمك وقتنده ای اوغول که الی بوشلرك یعنی مفلس
لرك بهادرلقلری الی بغلودر و ارسلانلق پنجه سی صنقدر حاصلی تهی دستلرهر بر

وهر یرده عاجزو زبوندر بیت چه خوش کفت آن تهی دست سلحشود
جوی زر بهتر از پنجاه من زور تهی دست سلحشور ایکی وصف ترکیبدن مرکب
اضافت بیانیه در سلح سلاحدن مخفف در ضرورت وزن ایچون شور بونده قرشد
مؤمعناسنه در یعنی آلات حرب کاه بر بنی الدآلوب اوبناد دوکاه بر بنی جوی یاء حرف
وحدت تقدیری مقدار جوی در زر بونده آلتونه واقجه یه بادادر زیرا اقجه یه ده زر دیر
پنجاه من اضافتدر من اصلنده تشدید بونلدر ضرورت وزن ایچون تخفیف قیلندی
بتمن دیمکدر زور بونده قوت معناسنه در محصول بیت نه کوزل سویلدی اول ایکی بوش
یعنی مفلس سلحشور دد یدیکی مصراع ثانیدر که برادیه جه زر یکر کدر اللی بتمن قوتدن
حاصلی اللی بتمن جه آغیر سنه قالدر مقدن ویا بای جکمکدن یکدر دیمکدر حاصلی زر ایله
اولن مصلحت زورله اولماز بیر کفت ای پدر دهر آینه تاریخ بنزی کنج برنداری و
تا جان در خطر ننهی بر دشمن ظفر نیابی و تا دانه بریشان نکنی خرمن برنداری
نبینی که باندك مایه رنجی که بردم چه مایه کنج آوردم و بنیشی که خوردم چه
مایه نوش حاصل کردم باندك با حرف سبب مایه سرمایه و مقدار معناسنه در
رنجی یا حرف وحدت نیش آرینك وجبانك وغیر بنك صوقدوغی ایکنه یه دیرلر نیش
بونده آدی صوقدوغی معناسنه در دینی غیر مسموع بر تازه ادا ایو رمشدر محصول
ترکیب بیردیدی ای پدر مادامکه رنج والم چکمیه سك کنج قالدیرمزسك یعنی حاصل
ایده مزسك ومادامکه جانیکی خوف وخطره قومیه سك دشمن اوزره ظفر بولمازسك
ومادامکه دانه یعنی تخم پریشان ایدوب صاچمیه سك خرمن قالدیرمزسك یعنی حاصل
ایده مزسك کورمزمیسك ازاجق مایه رنج سببیله که ایلتدم یعنی چکدم نه مایه کنج
کتوردم و بر نیشی ایکه ییدم نه مقدار نوش حاصل ایلدم مایه ما بعدینه اضافت
ایدنلر بیلمزلر ایمش بیت کرچه بیرون زرزق نتوان خورد در طلب کاهلی
نشاید کرد نتوان خورد یمك اولمز خورد بونده مصدر معناسنه در وضمه مابل
فتحه ایله اوقور بونك کیبی یرلرده عدم امکان معنا ینی وبرنده ایلین عدم
وتوقیندر کاهل کاف عربی ایله وفتح ها ایله سست واو یا دیمکدر ویا حرف مصدر
در نشاید فعل نفی استقبال مفرد غائب لایق دکل دیمکدر کرد بونده کوردن معناسنه

ردشفیع

رد اوبی سدنکی وسروری

رد سروری

محصول

محصول بیت کرچه رزق دن طاشره یمك اولمز یعنی بر رزق که مقدر اولمامش اوله
آنی یمك ممکن دکل لیکن طلبده اهمال و تکاسل ایلمك لایق دکل البته تحصیلنده دست
و پا اورمق کرك تك دورمامق کرك بیت غواص اکر اندیشه کند کام نهنك
هرکز نکند در کرانمایه بچنك غواص مبالغه ایله اسم فاعلدر صو یه طالغچ دیمکدر
اندیشه بونده فکر معناسنه در کام کاف عربیله بونده جکه معناسنه در نهنك کاف عجمیله
تمساحدر که نیل دکزنده چوق اولور معلوم اوله که نون ساکندن صکره طرفده
واقع اولان کاف عجمیدر فاحفظ در کرانمایه بیانیه در کرانمایه کاف عجمیله کسر یله
آغیر بهالو دیمکدر چنك بونده آووج معناسنه در محصول بیت غواص اکر نهنك جکه
سنی فکر ایدرسه یعنی انجو ایچون طالدقده بنی قبار بودار دیو فکر ایدرسه هرکز
آغیر بهالو انجولی آووجنه کتورمز یعنی تمساح قورقوسندن دریایه طالمزکه الینه
انجو کتوره ضرب مثلدر رومده سرچه دن قورقان داری اکمز دیرلر حکمت اسیا
سنك زیرین متحرك نیست لاجرم تحمل بار کران میکند اسیا سنك دکرمن
طاشی زیرین اضافت بیانیه در یاو نون ادات نسبتدر لاجرم لامحالة ولاشبهة
دیمکدر لاجرم بونده سبب معناسنه در دینی عجب بوله دینك سببی ندر
بارکران بیانیه آغیر یوك دیمکدر تحملك بوکه اضافتی مصدرك مفعولنه در
محصول ترکیب دکرمنك آلت طاشی متحرك دکلدر پس شبهه یوقکه آغیر یوکه تحمل
ایدر که اوست طاشیدر قطعه چه خورد شیر شرزه در بن غار باز افتاده
را چه قوت بود چه خورد استفهام انکاریدر شیر شرزه بیانیه غضبند دیشی
صیریدان حیوانك صفتیدر بیر بخیلر صفتلر بندن در بن غار لامیه در مغاره
دیبی دیمکدر باز افتاده بیانیه و را ادات تخصیص چه قوت بود استفهام انکاریدر
محصول بیت مغاره دیبنده شیر شرزه نه بیر یعنی غاردن چیقوب صید المیجه
آجلقدن اولور علی کل حال معاش ایچون حرکت لازمدر دوشمش طوغانکده ابنی
اولور یعنی مرضدن یا پیرلکدن دوشکون طوغانك رزقی وآزیغی نه اولور
یعنی پروازایدوب شکار طوتوب المیجه طورد دوغی یرده اکا قوت بولنماز بهر حال
قادن طوبور مغه حرکت ضرور بدر کر تو در خانه صید خواهی کرد دست

ردشفیع

وبایت چو عنکبوت بود کردبوندم کردن معناسنه دد عنکبوت عربیدر اوروجک
معناسنه محصول بیت خطاب عام طریقیله بوردر اگر سن حرکت ایلمیوب خانه ده صید
وشکار ایلمک ایسترسك الك واپاغك عنکبوت کبی بربره مقید اولوب برمکس
مقداری نسنه ایله قناعت ایلمك کرکسك یعنی قوت لایموت اختیار ایدوب توکل
وقناعت ایلمك کرك بدد کفت ای پسر در بن نوبت فلك ترا یاوری کرد
واقبال دهبری تا کلت ازخار وخارت ازپای بدد آمد وصاحب دولتی
بتو رسید وبر تو بخشید وترحم کرد وکسر حال ترا بتفقدی جبر کرد وچنین
اتفاق نادر افتد وبر نادر حکم نتوان کرد یاور واوك فتحیله یو لداش ومعاون
ویاحرف مصدر معاونت دیمکدر اقبال بوندم دولتلو دهبر وصف ترکیبیدر
قولاغوز دیمکدر وباحرف مصدر قولاغوزلق دیمکدر خارت ازپای تقدیری
خار ازپایت دربواد الم اضطراب مشقتدن خلاص اولمق معناسینه وبر دجلسی
فقر وفلاکتده ذلت وغربتدن قوردتولدك کسر حال مصدرك مفعولینه اضافتیدر
وترا به لامیه در را ادات تخصیص باحرف مصاحبت تفقد تفعل بابندن مصدر
دربتیك آرامق معناسنه بوندم یوقلامق معناسنه دو یاحرف تنکیر جبر لغتده
برقانق نسنه سبکلمکده وسیکه جبیره دیرلر بوندم فقردن غنا ویرمك معنا
دراند بوندم واقع اولور معناسنه دد محصول ترکیب جوان باباسینه مذکور
احوال واقوالی بیان ایلدکدن صکره باباسی دیدی ای اوغول بوتوبنده فلك
سکا معاونت ونصرت ایلدی وددلت واقبال قولاغوزلق تا کم کلك دبکنکدن
ودیکنك ایاغکدن چیقدی وسکا برصاحب دولت ایرشدی وسکا ترحم
ایلدی وسنك حالك صنغینی تفقدله جبر ایلدی یعنی مکسور پریشان حالکی
یوقلیوب اصلاح ایلدی وبونك کبی اتفاق نادر واقع اولور ونادره حکم
ایلمك اولمز زیرا النادر کالمعدوم دد بیت صیاد نه هر بار شغالی ببرد افتد
که یکی روز پلنکش بدرد صیاد مبالغه ایله اسم فاعلدر آوجی نه حرف نفی معناده
برد فعلنه مقید دد بار بوندم کره معناسنه دد شغال شینك فتحیله قادسیدر چقال
دیرلر بس شغال عربیدر دیکو وفارسیده چقال دیرلر دیبی ای دیکولك ایمشدر

ردشمع

باحرف وحدت ویا تنکیر بیرد فعل مضارع مفرد غایب بانك اولی ضمه ایله قیدایلمی
روسنایلك ایلمش بیرد بوندم آلودد اولور معناسنه دد یعنی طوتاردی صیاد هروقت
صیدیرندن خانه سنه برشغال الیتردیبی قیاسیله سویلمش بیرد برینه کبی دیازان قافیه
ارادن کونورمش افتد بوندم واقع اولور معناسنه دد یکی بوندم بك معناسنه دد بدرد
فعل مضارع مفرد غایب دد بیرتار معناسنه بدد دیرینه بجوردیازانلر تکلفه دوشمشلر
محصول بیت صیاد هر کره شغال الموز یعنی اولازم حاصلی هرکره که آوه وار برشکار الماز
بلکه واقع اولور که برکون آنی قبلادن بیرتار یعنی بیر تیمجی جیوانانك بریبی برکون آنی
پاره لر تمثیل چنانکه یکی ازملوك پارس نکینی کرانمایه در انکشتری داشت
باری بحکم تفرج باتنی چند ازخاصان بمصلای شیراز بیرون رفت وفرمود
تا انکشتری را بر کنبد عضد الدوله نصب کردند تاهرکه تیر ازحلقه انکشتری
بکذراند خاتم او را باشد اتفاقا چهارصد حکم انداز که درخدمت او بودند
بینداختند جمله خطا کردند مکر کودکی که بربام رباط ببازیچه ازهر طرف تیر
انداختی باد صبا تیر او را ازحلقه انکشتری بکذرانید انکشتری را بوی ارزانی
داشتند ونعمت بی قیاس داد ندش پس بعد ازین تیر وکمان را بسوخت کفتند
چرا چنین کردی کفت تا رونق اولین بجای بماند حضرت شیخ بوحکایه تمثیل طریقیله
ایراد ایلمش نکین نونك وکافك عجمك کسریله یوزك قاشینه دیرلر انکشتری همزه نك فتحی
وکاف عجمك ضمیله یوزکه دیرلر باری برکره بحکم تفرج طریقیله باحرف صله مصلای شیراز
لامیه در شیرازك مشهور سیرانکاهیدر نتکه خواجه حافظ بیوردر بده ساقی
می باقی که در جنت نخواهی یافت کنار آب رکناباد وکلکشت مصلا را تاحرف
تعلیل کنبد عضد لامیه مراد عضد الدوله در که خلفای عباسیه دن برینك وزیری
ایمش که شیرازده متوفی اولمش بس کنبدن مراد تربه سیدر نصب کردند دیکدیلر
دیمکدر تاحرف تعلیل حلقه حانك ولامك فتحلریله انسانك عنبر بری وانسانده
سکون لامله در انکشتری به اضافت لامیه در حکم انداز وصف ترکیبیدر شولك
کیمسه به دیرلر که دعوی ایلدیکی یره اوقی اوره البته که حرف رابط صفت خدمت
اولامیه وضمیر ملك پارسه راجعدر مکر ادات استثنا در الا معناسنه کودك

رد نرووری

رد شمع

ردابن سعدی

ردابن سعادت وسروری

اوغلانجغی ویا حرف وحدتدر که حرف رابطه صفت بام طام اوستی ودر باط رباطنك
کسریله کاروان سرای واضافت لامیه‌در معلوم اوله که عربستانك وعجمستانك اولرنك
اوستی مسطح اولور یعنی اوستلوب دوزدر اکا بنا بر بام رباط بیورمشدر بازیچه
یا حرف مصاحبت وبازی یاء اصلیه ایله اویونه دیرلر وجه فتح جیمله ادات تصغیردر
اویونجغله یعنی حتی لعل بیازیچه اولمق کعرفی بازوب وبام رباط اولمقه بازمیانلر
معنای مستفیددن بی بهره ایمشلر واکبی برده بیله بازندم کذلك انداخت یا حرف حکایه
بعض نسخه‌ده می انداخت واقعدر مآل بردر باد صبا بیانیه صبا فیدی اتفاقی واقع ولنش
بکذراند فعل ماضی مفرد غایب والف ونون ادات تعدیه‌در کچوردی دیمکدر فاعلی
باددر بوی یا حرف صلدوی ضمیر غایب کودککه راجعدر ادرزانی یاء اصلیه ایله لایق
دیمکدر داشتند طوتدیلر لایق طوتدیلر یعنی لایق کوردیلر داد فعل ماضی
غایب وشین ضمیر کودککه راجعدر دونق بوندن اعتبار معناسنه محصول ترکیب
مثنی زنه بابای تمثیل طریقیله دیرای بسر بوسنك قصه‌سنك نادر واتفاقی بر قصه‌ده
شویله که پارس پادشاهلرندن برینك یوزیکنده آغیر قیمتلو قاشی واریدی برکره
تفرج طریقیله خاصلرندن بر نیچه کمسه ایله شیرازك مصلاسنه طشره کندی وبیوردی
که بو یوزکی عضد ولنك تربه‌سی اوزدنه دکدیلر تا هرکم که اوقونی یوزوکك
حلقه‌سندن کچوره خاتم یعنی یوزك انك اوله اتفاق درت یوز حکم انداز
پهلوان که آنك خدمتنده ایدیلر آتدیلر جمله خطا ایلدیلر هیچ بریسی اصابت ایلمدی
الا براوغلانجق که کاروان سرای طامی اوزره اویونجغله هر جانبه اوق آتردی
ننکه اوغلانجغلرك عادتیدر باد صبا یوزیکی اکا ویرمکه لایق کوردیلر دخی نیچه
نعمت ویردیلر کودك بوندن صکره اوقونی ویاپینی آتشه یاقدی دیدیلر که نیچون
بویله ایلدك دیدیکه تا اولکی اعتبار درونق برینده قلسون معلومدرکه بسر عاقل
ایمش که بو تدبیری ایلمشدر باباسی جوانه دیرکه ای اوغول سنك خاکلرم بویله بر
اتفاق قصه درشعدن کیرو دخی بیانه کیمه که هر زمان وهر یرده بر پادشاه زاده
موجود اولمز که سکا رعایت ایدوب بویله اویکه ارسال ایلیه قطعه که بود کز
حکیم روشن رای ؛ بر نیاید ز دست تدبیری حکیم روشن رای بیانینده‌در

روشن

روشن رای وصف ترکیبیدر روشن فکرلو دیمکدر حاصلی پاك فکرلی دیمکدر
بر نیاید کلمز یعنی حاصل اولمز دیمکدر درست بوندن صاغ وسالم دیمکدر یعنی
نقصاندن وخطادن مصون تدبیری یا حرف وحدت محصول بیت کاه واقع
اولور که حکیم پاك تدبیر وپاك رایدن بردرست تدبیر چیقماز یعنی تدبیرنده
سهو وخطا واقع اولور کاه باشد که کودکی نادان ؛ بغلط بر هدف
زند تیری کودکی یا حرف وحدت با حرف مصاحبت غلط بوندن سهو معناسنه
درهدف ها ودالك فتحه‌لریله اوق نشانینه دیرلر تیری یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر
محصول بیت کاه واقع اولور که بر نادان اوغلنجق یعنی استاده مقادن اوقمقسزین
وتعلم ایلمکسزین سهو وخطا ایله نشانه اوق اوردیغی ایسترکه بونك کبیلر اتفاقی
ونادردر خیر اعتبارده دکلدر حکایت درویشی دادیدم درغاری نشسته
ودربروی خود ازجهان بسته وملوك وسلاطین رادرچشم همت اوشوکت
نمانده غار مغاره ویا حرف وحدت ودربروی خود تقدیری ودراخلاط
با خلق بروی خود بسته محصول ترکیب بر درویش کوردم برمغاره‌ده اوتورمش
دخی خلقله اخلاط قپوسینی تمام جهاندن کندی یوزینه بغلمش یعنی هیچ بر کمسه ایله
دنیادن الفت ایلمزدی وپادشاهلرك وبکلرك انك همتی کوزنده شوکت وعظمتی
قالمامشدر حاصلی اهل دنیانك نظرنده هیچ اعتباری یوق ایدی قطعه هرکه بر خود
در سؤال کشود ؛ تا بمیرد نیازمند بود در سؤال بیانیه تا حرف انتها نیازمند
محتاج دیمکدر محصول بیت هر کمسه که کندو اوزرینه دیلنجیلك قپوسنی آچدی یعنی
کدالکی عادت وخوی ایدیندی اولونجه اول کمسه محتاج ونیازمند اولور حاصلی
احتیاجدن خلاص بولماز آز بکذارد وپادشاهی کن ؛ کردن بی طمع بلند بود
آز الف ممدوده‌له حرص معناسنه در بکذار فعل امر مفرد مخاطبدر ترك ایله دیمکدر
کردن بی طمع بیانیه بلند باده فتح وضم جایزدر محصول بیت خطاب عام طریقیله
بیوررکه حرصی ترك ایله وپادشاهلق ایله یعنی دنیا بلاسندن آزاده وسالم اول
زیرا طمعسز بیون بلند اولور یعنی احتیاج ایچون کمسه‌یه تواضع ایدوب سر فرو
ایلمز زیرا بی نیاز دائما سرفرازدر یکی از ملوك آن طرف اشارت کردکه توقع

بکرم اخلاق عزیزان انست که با نان وغك با ما موافقت کنند شیخ رضا
داد که اجابت دعوت سنتست دیکر روز ملك بعذر خدمتش رفت
عابد برخاست و ملك را درکنار کرفت و تلطف کرد چون ملك غایب
شد یکی از اصحاب شیخ را پرسید که چندین ملاطفه که پادشاه خلاف عادت
بود درین چه حکمتست کفت نشنیده که کفته اند محصول ترکیب اول طرف پادشاه
لریندن بر بی اشارت ایلدیکه عزیزلرك اخلاقی کرمندن مرجو اولدر که نان و نمکده
بیز و مله موافقت ایلیه لر شیخ رضا ویردیکه اجابت دعوت سنتدر دیو بر کون
دخی شیخك خدمته عذری سببیله پادشاه یانینه واردی عابد قالقدی ودخی پادشاهی
قوجدی و تلطف و رفق ایلدی چونکه پادشاه شیخك یانندن کندی اصحابندن
بری شیخه سؤال ایلدی که پادشاهه بو قدر ملاطفت خلاف عادتکز ایدی بوندم
حکمت ندر شیخ دیدی ایشتمدکمی که دیمشلر بیت هر کرا بر سماط بنشستی ٭
واجب آید بخدمتش برخاست هر کرا ادات تخصیص بنشستی فعل ماضی
مفرد مخاطب اوتوردك دیمکدر با حرف صله خدمتش شین ضمیر هر کراده کی
که یه راجعدر برخاست بو ندم مصدر معناسنه در محصول بیت هرکیمسه نك که سماطنده
و سفره سنده اوتوردك یعنی نان و نمکینی ییدك واجب کلور خدمتنه قالقمق
زیرا او ستکده حقی ثابت اولمش اولور مثنوی کوش تواند که همه عمر وی ٭
نشنود آواز دف و چنك و نی عمروی لامیه در وی واوك فتحیله ضمیر غایبدر
کوشه راجع نشنود فعل نفی مستقبل مفرد غایب ایشتمیه دیمکدر آواز دف لام ببنی
محصول بیت قولق قادردر کم کندینك تمام عمرنده دف وچنك و نیك آوازینی
ایشتمیه یعنی آلات لهوك آوازلرینی قولق ایشتمکله هیچ نقصان کلمز دیده شکیبد
ز تماشای باغ ٭ بی کل و نسرین بسر آرد دماغ شکیبد فعل مضارع مفرد
غایب صبر ایدر دیمکدر تماشای باغ مصدر دك مفعولنه اضافتیدر نسرین
و نسترن و نسترون واول وسنترون داللرده مدح کل ناصری دیدکاری چچکدر
قوقوسی خوب اولور بسر آرد بجینور و عمر کچور در دماغ فاعلیدر دماغدن مراد
مشامدر محصول بیت کوز باغ و راغ تماشاسنز صبر ایدر یعنی باغ و صحرا تماشا

ایلمسه صبر ایدر و نقصانی کورمز مشام و دماغم کل و سنبل و نسرین قوقلمسه
عمری حتم و غایة ایلدر و بی قصور کچینور بسر آردیرینه بسر آید یازان عندی
د د نسخی یازمش کر نبود بالش آکنده بر ٭ خواب توان کرد حجر زیر سر بالش لامك
کسریله و بالبی کذلك یصد وغدیر لر آکنده الف ممدوده و کاف عجمك فتحیله اسم
مفعولدر آکندن ندن بوسننه برسننه یه طیقمق مثلا یصد وغدو و شکه یوك طیقمق کبی
آکندم طیقلمش دیمکدر بو باده مجملا بوندم مراد قوش تویدر توان کرد ایلمك اولور
د د سروری دیمکدر یعنی ممکن و قابلدر پس امکانله تعبیر ایلینه دخل ایلین بی ترتیب نقصب ایلمشی
حجر مبتدا زیر سر خبری و جملهٔ اسمیه حال واقع اولمش محصول بیت اکر قوش تو یله
طقیلمش و طولمش یصدیق اولمازسه که اکا برك دو شکلری و یصد یقلری
بویله اولور که رومده اکا بویله دیرلر اوبخوا و یومق اولور باشی التندم طاش
اولدوغی حالده یعنی طاش یصد انوب اویومق اولور حاصلی یصد یقسز و
دوشکسز اوبخوا و یومق ممکندر مصراع اولك معناسینی اکر قوش قنادیله طولمش
د د شمع یصدیق اولمیه دیبی برك معنالرینی احاطه ایلدکندن غیری بویله نه ایله اولور
بیلمز ایمش ور نبود دلبر همخوابه پیش ٭ دست توان کرد در آغوش خویش
و ر معروف دلبر همخوابه بیانیه همخوابه دوشك دشه دیرلر یعنی بر دوشکده بیله
یتانه هر کم ایسه ادکلدن و دنیدن پیش بوندم قیت معناسنه در پیشی بوندم
اولك معناسنه آلوب معناسینی اکر بر دوشکده اوکنده بیله یاتور دلبرا ولمیه
د د شمعی دیبی دلبری بك چرکبی یاتورمش دست مبتدا توان کرد خبری قادر در
ایلمك در آغوش کرد فعلینه مقید در زیرا در آغوش کردن قوجقه ر بونده
کرد مصدر معناسنه در خویشه اضافت مصدر دك مفعولنه اضافتیدر
محصول بیت و اکر همبستر دلبر قنکده اولمازسه یعنی سنکله بر دوشکده یاتور
یانکده دلبرا و لمزسه ال کندوکی قوجغه قادر در یعنی الك سینی در آغوش ایلکه
قادر در حاصلی سینی قوجمق ممکندر بوندم توان ممکن معناسنه در مصراع
د د سروری ثانینك ترکیجه معناسینی الی ایتمك اولور کندی قوجاغکده دیبی ترزیق معنا
قوجمقدم عجب هنری وار دالینی کندی قوجاغنده ایلمك ممکندر یعنی الینی قوجوب

يا انوق ديين اثرنجه كمتش عفا الله عنهما وين شكم بى هنر پيچ پيچ ٢ صبر ندارد كه بسازد بهيچ معلوم اوله كه پيچ پيچ عبارتى اضداددن در كه هم مقام مدحده وهم مقام ذمده مستعملدر بونده مذموم معناسنه در مدح معناسنى منفعتى پيچ پيچ بوستانك بو بيتيدر بيت بدو كفت كاى دلبر پيچ پيچ ٢ زيغاجه آورده كفت هيچ ٢ وذمى منفعتى بو بيتيدر ٢ نديدم جنين پيچ پيچ كس مكن هيچ رحمت برين هيچ كس ٢ شكم بى هنر پيچ پيچ بيانيه لردر بسازد فعل مضارع مفرد غائبدر سازيدندن قناعت وموافقت معنالرينده مستعملدر محصول نسنه سى واما بو هنرسز مذموم شكم صبرى يوقدر كه هيچله قانع اوله البته الچنيه بر نسنه كيرمك كرك زيرا بونك قيامى اكل وشربله در آنسز اولمز البته مصراع اولك معناسى تركجه دولاشيق بغرسقلر والمراد الامعاء ديين غريب بيانه كتمش و نامعقول يرلره دولاشمش مسكين بسازدى ساختندن اشتقاق ايدنلر عجب ناسازلق ايلمشلر مصراع ثانينك تحقيقنده فالمعنى بالتركى دوزيله هيچله ديين هيچ نسنه يه مالك دكل ايمش فقير

باب چهارم در فوايد خاموشى

٢ حكايت يكى را از دوستان كفتم امتناع سخن كفتنم بعلت آن اختيار افتاده است كه در غالب اوقات در سخن نيك وبد اتفاق افتد وديده دشمنان جز بر بدى نمى آيد كفت اى برادر دشمن آن به كه نيكى نبيند امتناع سخن كفتنم مصدرك مفعولنه اضافتيدر كفتنى مصدر ميم متكلم مضاف وسخن مقدم مفعولى ومجموعى مضاف اليه واقعدر باحرف مصاحبت وعلت سبب معناسنه در آنه اضافت لاميه با اختياره متعلقدر امتناع مبتدا وافتاده است خبرى وجمله اسميه مقول كفتمدر كه حرف بيان علت غالب اكثر ديمكدر واوقات اضافت لاميه در افتد واقع اولور ديمكدر واو حرف حال ديده دشمنان لاميه بر حرف استعلا بد يرامز نمى آيد فعل نفى استقبال العدد كلمز ديمكدر واما مراد دوشمز ديمكدر كفت مذكور دوست ديدى آن بهكه اولكه نيكى يا حرف مصدر نبيند فعل نفى استقبال مفرد غايب دعاء عليه در ايلك كورميه ديمكدر محصول تركيب حضرت شيخ بيوردى دوستلردن برينه ديدم

سوز

سوز سويلمكه ابا ايلدوكم يعنى اكثر اوقات سوز سويليوب خاموش اولدوغم اول سببيله اختيار واقع اولمشدركه اكثر اوقاتده واتفاق سوزده ايو ويرامز واقع اولور حال بوكه دوشمنلرك كوزى يرامزدن غيريه دوشمز ديدى اول دوست اى برادر دشمن اول يكدركه ايلك كورميه بيت هنر بچشم عداوت بزركتر عيبست كلست سعدى ودر چشم دشمنان خارست هنر معروفدركه عربجه منقبت ديرلر وعيب وقافك وبانك فتحه لريله حاصل عيبك مقابليدر باحرف صلة چشم عداوت بيانيه در مجازا هنر مبتدا بزركتر مبتداى ثانى تر ادات تفضيلدر اولورق ديمكدر عيبست خبر مبتداى ثانى وثانى خبريله خبر اول وجمله اسميه مستأنفه در كلست مقدم خبر وسعدى موخر مبتدا چشم دشمنان لاميه وخار ظرفك فاعليدر محصول بيت عداوت كوزينه هنر اولورق عيبدر يعنى عدو كوزيله بقانه هنر اولو عيب كورينور سعدى حضرتلرى كلدر اما دشمنلرك كوزينه دكندر يعنى عداوت كوزيله بقانك كوزينه دكندر بيت وَاَخُو الْعَدَاوَةِ لَا يَمُرُّ بِصَالِحٍ ٢ اِلَّا وَيَلْمِزُهُ بِكَذَّابٍ اَشِرٍ واو حرف ابتدا واخ قرداشدر عداوته اضافتى لاميه در مجازا مراد صاحب عداوتدر وملازمى لا يمر فعل نفى مستقبل مفرد مذكر غائبدر نصر بابينك مضاعفندن بكمز ديمكدر بصالح لا يمر يه متعلقدر تقديرى برجل صالح در موصوف ضرورت وزن ايچون ترك اولندى اخ مبتدا وجمله فعليه خبرى وجمله اسميه مستأنفه الا حرف استثنا واو حرف حال يلمزه فاعلى تحته اخه راجع ضمير ومفعولى صالحه راجع ضمير منصوب متصل لمز لامك فتحى وميمك سكونيله اصلنده كوز ايله اشارتدر بركرضكره ديل ايله طعن ودخل معناسنده استعمال ايلديلر بكذاب يلمزه يه متعلق اشر همزه نك فتحى وشينك كسريله صفت مشبهه در علم بابندن اشر همزه نك وشينك فتحه لريله مصدردر محصول بيت عداوت قرداشى يعنى صاحبى بر صالح كيمسه دن مرور ايلمز الا كه طعن وتشنيع ايدر كذاب اشر ايله يعنى كذاب ومتكبر ومغروردر ديو صالحه كوز دكى يرده طعن ايدر حاصل بر كيمسه نك كه بر صالح كيمسه يه عداوت وبغضى اوله ياننده كجه كجه اكا سوز آتاركه مرائيدر وخود بيندر وبوندن غيرى بيت

نودکیتی فروزچشمهٔ هور ۞ زشت باشد بچشم موشك کور نودکیتی فروز بیانیه در کیتی فروز وصف ترکیبیدر عالم یاکلندریجی یعنی روشن ومنور ایدیجی دیمکدر چشمهٔ هوره اضافت لامیه در وچشمهٔ هور بیانیه هور هادی هوز ایله آفتاب معناسنه در باشد ادات زمانیه در است معناسنه با حرف صله چشم موشك لامیه کوره اضافت بیانیه در محصول بیت کونش چشمه سینك عالمی یاکلندریجی نوری یعنی آفتابك ضیاسی چرکندر موشك کورك یعنی یارصه نك کوزینه یعنی یارصه جنسی کونشده کوره مز اولجهتدن کوزینه چرکین کورینوردیو بیورمش بعض نسخه ده زشت باشد یرینه در نماید واقعدر یعنی کوزینه کیرمز حاصلی عینینه الماز دیمکدر بو نسخه بو مقامه اولکیدن انسبدر زیرا خفاشی کونشده کورمکله کوزینه چرکین کورنمك لازم کلمز کیتی فروزی وصف ترکیبی اعتبار ایلمك شبیره چشم اولمقدن کلوزو فروزی افروختن دن اخذ ایلمك بصیرتسزلکدن کلور وهور یرینه خور بازمق قواعددن عدم اطلاعدندر حکایت بازرکانی راهزار دینار خسارت افتاد بسرش را کفت نباید که این سخن باکسی درمیان نهی کفت ای پدر فرمان تراست نکویم ولیکن مرا بر فایدهٔ این مطلع کردان که مصلحت در نهان داشتن چیست کفت تا مصیبت دو نشود یکی نقصان مایه ودیکر شماتت همسایه بازرکانی یا حرف وحدت ورا ادات تخصیص خسارت زیان افتاد واقع اولدی دیمکدر نباید فعل نفی مستقبل مفرد غایب کرکمز دیمکدر که حرف بیان این سخن را ادات مفعول باکسی با حرف مصاحبت ویا حرف وحدت در حرف صله میان اورته وآرا نهی فعل مضارع مفرد مخاطب قوباسك یعنی اورتایه کتوروب سویلیه سك تراست را ادات تخصیص وسببی وتا ادات خبر سنکدر دیمکدر فایدهٔ این لامیه کردان فعل امر مفرد مخاطب در کردانیدندن صیرورت معناسنه ایله دیمکدر یعنی بنی مطلع ایله دیمکدر که حرف بیان تا حرف تعلیل مایه سرمایه معناسنه در شماتت عدونك بلاسنه سونمکی دیرلر همسایه یه اضافت لامیه در محصول ترکیب بر بازرکانك بیك التون خسارتی واقع اولدی اوغلینه دیدیکم اولمیاکم بو سوزی یعنی زیان مصاحبتنی برکیمسه ایله

دد شمع
دداوسیکلی
دداوسیکلی و مرودی

اودتایه قو یاسك یعنی ارایه کتوروب سویلیه سك بسر دیدی ای پدر فرمان سنکدر اما بنی بو فایدهیه واقف ومطلع ایله که تری کیزلی طوتماده مصلحت ندر بدر دیدی تا کم مصیبت ایکی اولمیه بری سرمایه نقصانی وبرسی عدونك سونوب کولمسی یعنی اینبدوب دشمنلر حظ ایلمسون مکوی اندوه خویش بادشمنان که لاحول کویند شادی کنان مکوی فعل نهی مفرد مخاطب کویدندن سویلیه دیمکدر کفتن دن اخذ ایلمی بیلمز ایمش اندوه فتح همزه ایله اندوه دن مخففدر غصه معناسنه خویش اضافت لامیه بادشمنان با حرف صله که حرف تعلیل لاحول کویندك مقدم مفعولیدر شادی سوینمك کنان صفت مشبهه در شادی کنی وصف ترکیبیدر شادلق ایدیجی والف ونون ادات جمعدر وبو وصف ترکیبی حالدر کویندك فاعلندن که دشمنانه راجع ضمیردر محصول بیت دشمنلره کندی غصه کی سویلمه زیرا لاحول ولا قوة دیه رك سوینورلر ویا خود لاحول ولا قوة دیرلر سوینرك یعنی ظاهرا بویله دیرلر اچیق سنکلیله اما کوکلری مسرور اولور کنانی بونك کبی یرلرده اسم تفضیل ظن ایلین وهم ایلمش حکایت جوانی خردمند که از فنون فضایل حظی وافر داشت وطبعی نادر چندان که در محافل دانشمندان نشستی هیچ سخن نکفتی باری پدرش کفت ای پسر تو نیز از آنچه دانی چرا نکویی کفت ترسم که بپرسندم از آنچه ندانم وشرمساری برم جوانی یا حرف وحدت خردمند صفتی که حرف رابط صفت فنون فضایل لامیه انواع فضایل دیمکدر فضایل جمع فضیلتدر علوم مدح اولنقلیغه دیرلر حظ حصه ونصیب معناسنه در ویا حرف تنکیر طبعی یا سیده بویله در نادر بی مثل ومانند دیمکدر محافل مجالس معناسنه در واضافتی لامیه در نشستی یا حرف حکایه نکفتی یا سیده بویله در پرسند فعل مضارع جمع غایب ومیم ضمیر منصوب متصل کنایه در متکلمدن شرمساری یا حرف مصدر برم فعل مضارع متکلم وحده در محصول ترکیب بر عاقل جوانکه انواع فضایلدن وافر نسنه یه مالك ایدی وخوب بی نظیر طبعی وار ایدی اولقدر که دانشمندلر مجالسنده اوتوردی هیچ سوز سویلمزدی بر کره باباسی دیدی ای اوغول سنده بیلدکلکدن نیچون

دد مرودی
دد شمع

سویلمزسک جوان دیدی بابا سنه قودقارمکه بکا بیلمدیکمدن صور الروب
بلمیم وشرمسارلق ایلدم یعنی حجاب چکم **قطعه آن شنیدی که صوفی میکوفت**
زیر نعلین خویش میخی چند که حرف بیان صوفی یا حرف وحدت میکوفت حکایه
حال ماضی‌دوکودی یعنی میخلودی زیر نعلین خویش لامیه‌لر در نعلین لامک مجلا
نعلك تثنیه سیدر مراد ترکیده نعلین دیدکلری بدر پشمق دکلدرزیرا صوفیلر اکثر
کیدوکی بودر میخدن مراد اکسریدرکه نعلینك التنه ققادلر صبر یلماسون دیو
بس نعلدن مراد پشمقدر و میخدن مراد کبکدر دیین معنایه اباغه بیراقدر میخی
یاحرف وحدت محصول بیت آنی اشتدمی که برصوفی نعلین آلتنه برنج میخ ققاردی
یعنی نعلینی محکم اولمق ایچون التنه برنج آکسری ققاردی **آستینش کرفت سرهنکی**
که بیا نعل برستورم بند آستین یك شیی ضمیر صوفیه راجعدر سرهنك جری یانی
وجاوش دبو نلرکبی لره اطلاق ایدرلر و یاحرف وحدت که حرف تعلیل بیانعل امر موردر
مخاطب نعل بوندم آن نعلیدر برحرف صله در بامعناسنه حرف استعلا طوتوب معنیاندن
بنم ستوردم اوزره نعل نعله دیین معنایه براز نعلامش بند نعل امر مودخطابدن
نعله دیکدر بستن دن اخذ ایدنلر نعلو ایش ایتلمسلر محصول بیت برصوفی نعلینی آلتنه
میخ قاقرکن بکینی برسرهنك طوتدی که کل طواربه نعل نعلینی پشمی نعلله دیو آستیننی
غرض بوکم صوفی نعلیننه اکسری ققماسه سرهنك آکا آت و یاقاطر نعللمك تکلیف ایلمزدی
بعض نسخه ده بوستانك برجینی بوندم بازمشلر **بیت** نکفته ندادد کسی با توکار
ولیکن چو کفتی دلیلش بیار نکفته نا کفته معناسنه در یعنی سویلمدیك حاصلی سویلمشی
ایکن دیکدر محصول بیت سویلمش ایکن سنکله کیمسه نك ایشی یوق یعنی مادامکه دعوای
مرد ایدوب بن فلانم و یافلان نسنه یی بیلورم دیمیه سك کیمسه نك سنکله کاری و دعوای
اولمز اما چونکه دیدك بن فلانم و یا بن فلان ایشده ماهرم دیدك سوبلدوکنه دلیل
کتور تاکم دعوای بی معنا اولمیون **حکایت یکی را از علمای معتبر مناظره**
افتاد بایکی از ملاحده و با او بحجت برنیامد سپر بینداخت و برکشت کسی
کفتش تو باچندین علم وادب و فضل و حکمت با بی دینی برنیامدی
کفت علم من قرآنست و حدیث و کفتار مشایخ واو بدینها معتقد نیست

رد سروری

رد شمعی

رد دارسد لامعی و سروری

ونمی شنود و مرا شنیدن کفر او بچه کار آید علمای معتبر بیانیه مناظره بحث دیمکدر
ملاحده جمع ملحددرکه حشریه ونشره قایل دکل بااو ملحدله برنیامد چیقشمادی یعنی مقابل
و معارضه ایدممدی سپر قلقان بینداخت آتدی قلقان آتمق عجزدن کنایه‌دز زیرا عرب
عدوسندن تحرز ایچون انوابینی بردبربیاده آترجان قودنارمق ایچون واول سپرینی آتاردی
بس اداالوبنده بو عبارت مقام عجزده مستعملدر برکشت دوندی یعنی اعراض ایلدی برنیامد
چیقشامدك یعنی مقابله ایدممدك بدینها الا اهمزه دن بدلدر بابنها دیمکدر نمی شنود
دیکلمز و قبول ایلمز دیمکدر ننکه ترکیده سوزم دکلدی یعنی اسلمدی و قبول ایلمدی دیمکدر
شنیدن کفر او مصدرك مفعولینه اضافتیدر ولامیه محصول ترکیب معتبر علمادن
برینك ملحدلردن بریله بحث وجدلی واقع اولدی واول ملحدله حجت و برهانله چیقه
شامدی یعنی مقابله ایدممدی عاقبت قلقانن آتدی یعنی عاجز قلدی و اعراض ایلدی
برکیمسه عالمه دیدی سن بوقدر علم و فضلله و حکمت و ادبله بر دینسزله مقابله ایده مدك
عالم دیدی بنم علمم قرآن شریف و حدیث نبوی و کفتار مشایخدر و اول ایسه بونلره معتقد
دکلدر و قبول ایلمز و بنم نه ایشیمه کلور انك کفرینی ایشتمك یعنی نه فایده و یردر **بیت**
انکس که بقرآن وخبر زو نرهی آنست جوابش که جوابش ندهی آنست
مقدم خبر جوابش موخر مبتدا که حرف بیان جوابش مبتدا ندهی فعل نفی مستقبل مفرد
مخاطب ویرمیه سك دیمکدر خبر مبتدادر محصول بیت اول کیمسه که قرآن وحدیثله اندن
قورتلوب خلاص اولمازسك یعنی بونله قوی حجتلرله اکا ظفر بولمازسك انك جوابی او
اکا هیچ جواب ویرمیه سك حاصلی آنکله هرکز مکالمه ایلمیه **حکایت جالینوس ابلهی**
را دید که دست در کریبان دانشمندی زده و بیحرمتی کرده بعض نسخه ده زده
بیحرمتی میکرد در بو تقدیرجه هادسمی حرف ترتب اولور او روب حرمتسزلك ایلر
دی دیمکدر **کفت اکر این دانا بودی کار او با نادان بدین جایکه نرسیدی**
جالینوس بر مشهور حکیمك اسمیدرکه بیان دانشمندی لامیه و یاحرف وحدت کرده
ایلمش دیمکدر بعض نسخه ده میکرد دوشمش جایکه جایکاهدن مخففدر مقام مرتبه دیمکدر
نرسیدی یاحرف حکایه ایرشمزدی دیمکدر محصول ترکیب جالینوس برابلهی کوردی
که بر دانشمندك یقاسنه ال اورمش و حرمتسزلك ایدر جالینوس دیدی اکر بو

دانشمند دانا و عاقل اولیدی انك ایشی بر نادانله بو مرتبه یه ایرشمزدی مثنوی دو
عاقل دا نباشد کین و پیکار نه دانایی ستیزد با سبکسار دو عاقل را ادات
ادات تخصیص کبی بغض دیمکدر پیکار صواش دانایی یاحرف وحدت سبکسار
حفیف معناسنه در محصول بیت ایکی عاقلك بغض و صواشی اولمز یعنی ایکی عاقل نه
چکیشور و نه صواشور و نه بر عاقل و دانا یعنی و حقیف کمسنه ایله عناد ایدر یعنی بر دانا
ایله بر سبکسار نادان بر خصوصده جمع اولسه لر دانا اول حقیفله عناد و جدال
ایلمز پیکار کاف فارسیله در دیبن تعجیلك ایلمش مصراع اولك معناسنی ایکی عاقلك ردّ ابن سید علی
بیننده تباغض و حرب اولمز دیبنه اعتراض ایلین کندی معترض در سبکسارده سار ردّ سروری
کثرت معناسنی افاده ایدر دیبن سار سر معناسنه اولدوغنی بیلمز ایمش اگر نادان ردّ سروری
بوحشت سخت گوید خردمندش بنرمی دل بجوید یاحرف مصاحبت
وحشت بونده نفرت معناسنه در یعنی خشونت و درشتلك یاحرف مصاحبت
نرم نونك فتحی و رانك سكونیله یومشق دیمکدر و یاحرف مصدر بجوید فعل
مضارع مفرد غائب دیلر دیمکدر کوکل اله المقدن عبارتدر محصول بیت اگر نادان
وحشت و سرکشلکله پك سویلرسه یعنی ایری یاری سویلرسه خردمند آنك ملایمت
و لطافتله کوکلنی اله آلور یعنی نسلی خاطر ایدر دو صاحب دل نگه دارند
مویی همیدون سرکشی و آزرم جویی نگه دارند حفظ ایدرلر مویی
یاحرف وحدت همیدون ادات تشبیه همچنان دیمکدر عربیده کذلك کبی انجلین معناسنه
سرکشی یاحرف وحدت و حرف عطف آزرم الف ممدوده و زاء مفتوحه و
سکون رائله حرمت معناسنه در اما بونده واو مفتوح و الف ساکن اوقنور
ضرورت وزن ایچون آزرم جو وصف ترکیبیدر حرمت استیجی یعنی تکریم و تعظیم
صاحبی دیمکدر یعنی اهل عرض و وقار و یاحرف وحدت بو ایکی یائی حرف مصدر
طوتانلر بوبیتك معناسنه واصل اولمامشلر محصول بیت ایکی صاحب دل بر قیلی ردّ شراح جمیعاً
رعایت ایدرلر یعنی بر قیلجه ارالرینده شقاق و خلاف اولمز بو سوز کمال اتفاق
و عدم اختلافدن عبارتدر کنه بو مجلین بر سرکش و بر صاحب حرمت بر مویی
رعایت ایدرلر یعنی ارالرینده بر قیلجه خلاف و شقاق اولمز زیرا دانا نادانه

مخالفت ایلمز که ارالرینده اختلاف اوله بو بیتك تصویر معناسنده شراحك غریب
تصرفلری وارددر کم عقلا کوکلکه لائق دکلدر و کر از هر دو جانب جاهلانند
اگر زنجیر باشد بگسلانند بکسلانند فعل مضارع جمع غائبدر کسلانیدندن
الف و نون که ادات تعدیه در ضرورت وزن ایچون کلمشدر و الا کسیكتن و
کسیلدن لازم ایله متعدی بیننده مشترکدر بس کیسمکتن لازمدر دیبن اشتراك
احوالندن اگاه دکل ایمش محصول بیت ایکی صاحب دلك و بر سرکشله بر عاقلك ردّ سروری
احوالی ذکر اولندی کبی در اما ایکی جانبدن بیله جاهللر ایسه اگر زنجیر اولورسه
قرارلر دکلکه بر موحاصله ایکی جانبدن بیله جاهل و نادان ایسه شقاقدن خالی
اولماز یکی را زشت خویی داد دشنام تحمل کرد و گفت ای نیك فرجام
محصول بیت بر نه بر حرکتی خویلو دشنام و یردی یعنی سوکدی اوله تحمل ایلدی
و دیدی ای صوکی یعنی عاقبتی خیر نیك فرجام وصف ترکیبیدر عاقبتی خیرلو
دیمکدر بتر زانم که خواهی گفتن آنی که دانم عیب من چون من ندانی
بتر بدتر معناسنه زانم اصلنده از آنم در که حرف بیان خواهی فعل مضارع مفرد
مخاطب دیلرسك دیمکدر آنی آن اسم اشارت و یا ضمیر خطاب اولسون دیمکدر
که حرف تعلیل عیب من لامیه محصول بیت اندن بترم کرسن بکا اول صوکی دیسك
کرك یعنی بکا دیجکدن بترم زیرا بیلورمکه بنم عیبمی بن کبی بیلمزسك حاصلی بن کندی
عیبمی سندن ایو بیلوردم حکایت سحبان وائل را در فصاحت بی نظیر نهاده
اند سالی بر سر جمعی سخن گفتی و لفظی را مکرر نکردی و اگر همان معنی اتفاق
افتادی بعبارت دیگر گفتی و از جمله آداب ندمای ملوك یکی اینست
سحبان سینك فتحی و حاء مهمله نك سكونیله حضرت نبینك مداحلرندن صحابه دن
بر فصیح و بلیغ شاعر ایدی و وائل اسمنه اضافتی لامیه در و وائل بر قبیله نك اسمیدر که
ابن قاسط بن وهب بن افصی بن دعمی در را ادات مفعول نهاده اند قومشلردر
یعنی تعیین ایلمشلردر سالی یاحرف وحدت بر حرف ظرف سر جمع لامیه جمعدن مراد
مجلسدر یعنی صدر مجلسده دیمکدر و یاحرف وحدت گفتی یاحرف حکایه لفظی یا
حرف وحدت و را ادات مفعول نکردی یاحرف حکایه و اگر همان معنی نسخه لرك

بعضنده معنی بربینه لفظ واقع اولمش حاصلی متون بو خصوصده تعارض ایلدی بس لفظا
عبارتنی اختیار ایدن نه تعرض بی تعزیبده دافتادی یا حرف حکایه جمله ٔ اداب ندماء ملوك
لامیه لرد ر محصول ترکیب سحبان وائل فصاحت و بلاغتده بی نظیر تعیین ایلمشلر
یعنی دیمشلر بر بیل بمحفل و مجلسك صدرنده سوز سویلیه بر لفظی مکرر ایلمزدی
واکر همان اول لفظ و یا اول معنا بعینه اتفاق واقع اولیدی آنی بر غیری عبارتله
سویلروادا ایدردی وسلاطینك مصاحبلرینك جمله ٔ ادابندن بریسی بودر که
بر مجلسده بر سوزی تکرار سویلیه مثنوی سخن کرچه دلبند وشیرین بود * سزاوار
تصدیق وتحسین بود دلبند وصف ترکیبیدر کوکل بغلایجی یعنی کوکلی کندویه
متعلق قیلیجی سزاوار لایق محصول بیت سوز اکرچه کوکل آلیجی ولذیذ ده اولورسه
تصدیق و تحسین مرتبه سینه لایقا ولورسه کرچك اولوب کوزل اولدوغی
چو یکبار کفتی مکو باز بس * که حلوا چو یکبار خوردند بس باز بس اتباع سـ
قبیلندندر محصول بیت بو بیت اول معتاددر یعنی سوز هر نقدر ممدوح اولور
ده چونکه بر کره سویلدك بردخی سویلمه یعنی تکرار ایلمه زیرا حلوای چونکه برکره
بیتر یعنی حلوا الذیذ و شیرین ایکی برکره که یندی کفایت ایدر تکرار دیمك لازم
حکایت یکی را از حکما شنیدم که میکفت هرکز کسی بجهل خود اقرار نکند
مکر آن کس که چون دیکری در سخن باشد هنوز تمام ناکرده او سخن اغاز کند
محصول ترکیب حکمادن بریسی ایشتدم که سویلردی هرکز بر کیمسه کندو جهلنه اقرار
ایلمز مکر اول کیمسه که چون غیری کیمسه سوزده اوله هنوز سوزینی تمام ایلمش ایکن اول
سوزه باشلایه مذکور متندن مفهوم بر جهل خود اقرار کرده باشد یا ذات جهلنه
اقرار ایلمش اولور مثنوی سخن را سرست ای خردمند و بن * میاور سخن
در میان سخن بن دیب دیمکدر محصول بیت سوزك باشی وار و دیبی یعنی ابا غی
حاصلی آخری وار واوّلی ابدی سوز اورتاسنه سوز کتورمه یعنی برکیمسه سوزده
ایکن سن سوزه باشلامه اول سوزینی تمام ایتمیجه خداوند فرهنگ و تدبیر و هوش
نکوید سخن تا نبیند خموش خداوند فرهنگ لامیه در فرهنگ هنر محصول
بیت هنر و تدبیر و عقل وادراك صاحبی سوز سویلمز مادامکه خموش کورمیه

یعنی

یعنی اسم کورمیه حاصلی حضور مجلسده اولانی ساکت کورمیجه عاقل و ذکی سوز سویلمز
حکایت تنی چند از بندکان سلطان محمود حسن میمندی را کفتند که سلطان
امروز ترا چه کفت در فلان مصلحت کفت بر شما هم پوشیده نماند کفتند تو دستوری
مملکتی انچه با تو کوید بامثال ما کفتن روا ندارد کفت باعتماد آن که داند که بکس
نکویم پس چرا می پرسید سلطان محموددن مراد مشهور پادشاهدر که حسن میمندی
ایکی میمك فتحه لریله انك وزیری ایدی آیاز ده وزیری و هم محبوبی ایدی دستور
دالك وتانك ضمه لریله اصطلاحده وزیره دیرلر محصول ترکیب سلطان محمود غزنوی
قوللرندن برقاچ شخص حسن میمندی یه دیدیلر سکا پادشاه فلان مصلحت خصوصنده
نه دیدی حسن میمندی دیدی سیزه ده کیزلی قلمز یعنی سیزه ده سویلرد یدیلرکه
سن مملکت وزیریسك سکا دیدیکنی بزم کبیلره سویلمکه روا کورمز سك حسن دیدیکه
اول اعتماد ایله که بیلور کیمسه یه دیمزم یعنی کیمسه یه دیمیه جکم بیلور پس نیچون صورد سز
بیت نه هر سخن که بداند بکوید اهل شناخت * بسر شاه سر خویشتن نشاید باخت
نه حرف نفی معناده کوید فعلنه مقیّددر که حرف رابط صفت هر سخن بداندك
و بکویدك مقدم مفعوللریدر داشتراك اوزره شناخت بو نده اسم مصدر
علم معناسنه پس اهل شناخت اهل دانش دیمکدر باحرف مصاحبت سر شاه لامیه در
سر خویشتن ده بویله در یاء بطنیله باخت بو نده باختن معناسنه در یعنی اویناتمق
متعدی معناسنه زیرا لغت مشترکه در لازم ومتعدی بیتده محصول بیت ایله در
هر سوزی که بیلور انی سویلر اهل دانش یعنی هر بیلدیکینی سویلمز زیرا شاهك سرّیله
یعنی سرینی افشا سببیله کندی باشنی اویناتمق لایق دکل حاصلی پادشاهلرك
امور سلطنت و تدبیر مملکته متعلق اسرارلرینی اظهار وافشا ایلمك هلاکه سببدر
حکایت در عقد بیع سرایی متردد بودم جهودی کفت من از کدخدا
یان قدیم این محلتم وصف این خانه چنان که هست از من پرس بخر که هیچ عیب
ندارد کفتم بجز آن که تو همسایه ٔ اویی عقد بیع سرای عقدك بیعه و بیعك
سرایه اضافتلری مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر عقد عینك فتحی ایله
مصدر در بغلمق معناسنه و بیع کاه اولور اشتراك معناسنده مستعمل در حاصلی

اضدادد ندد و یاحرف وحدت جهود یهود ییه دیرلر و یاحرف وحدت
کدخدا او ایستی دکوی ایستی وسایر سننلرك صاحبلرینه دیرلر قدیمه اضافت
بیانیه دد و محلیه لامیه وصف این خانه مصدرك مفعولینه دد بجز یاحرف تاکید
وخرخانه مجمك فتحی وکریله فعل امر مفرد مخاطب صاتون آل دیمکدر همسایه اوبی
لامیه و یا ضمیر خطاب محصول ترکیب براوك عقد ضرا سنده منزده ایدم یعنی بر
اوالمق استردم بر جهود دیدی بن بو محله نك قدیمی کدخدالرندنم بواوك صفتی
شویلکه وارد دینندن صوره صاتون آل که هیچ عیبی یوقدر دیدم اندن غیری
بس آنك قوکشی بیی سك یعنی سنك همسایه لیغك مذکور خانه نك عظیم عیبدر زیرا
الجار قبل الدار ددر قطعه خانه را کچون تو همسایست ۲ ده درم سیم کم
عیار ارزد خانه یاحرف وحدت وهمزه حرف توسل و را حرف تخصیص همزه
حرف وحدت دیین وحدتی بیلزایش که حرف بیان چون ادات تشبیه همسایه
ده هاء رسمی وهمزه مجتلبه لفظیه وکتابیه ترك اولنق کرك نتکه خمسه نظامینك
لیلی ومجنوننده واقعدر بیت در بند کشادن خزینیم • ترسم ز کلید آبگینیم اصلنده
خزینه ام و آبگینه ام در ضرورت وزن ایچون حذف وایصال اولدی لیکن شراح ردیمی
جمیعًا بو حذف وایصاله اشارت ایلممشلردر ده درم اون ایکی سیم کم عیارعینك
کسریله مغاعل بابینك مصدر تانیسیدر بر سننه نك وزنینی بیلمکه دیرلر یعنی نقلت • ردشراح جمیعًا
وخفتنی تخمیص ایلمکه که ترکیجه داراد دیرلرارزد فعل مضارع مفرد غایب دکر یعنی
بها ایده دکو دیمکدر ارزیدن ندن محصول بیت حضرت شیخ جهوده خطاب ایدوب
بیوردیلر براوك که سنك کبی همسایه سی اوله عیاری اکسیك اون درهم کومشه دکر
یعنی قلب کومشك اون ایکیسینه دکر معلومدر که کومش قلب اولنجه ایکیسی قلب
اولودیسی اون دغل ایکیسینه دکر ایمش لیکن امید وار باید بود ۲ که پس از
مرك تو هزار ارزد امیدمیمك تشدیدیله ضرورت وزن ایچوندر وار بوندن
بودن معناسنه دد تونك ضمی اشباع اولنوب ضرورت وزن ایچون بر واو متولد
اولور یعنی واو رسمی وار واصلی کبی وتتور محصول بیت جهوده خطاب ایدوب بیوردر
اما امیدلی اولمق کرك که سنك مرکلادن صکره بیك دکر ظاهر بود دیمکدر دم

کامل عیار مراددر زیرا بیتده مقدار مسکوت عنه در یعنی همسایه لکدن سنك کبی
بلید وخبیث اکسیك اولنجه بیك درم سیم تمام عیار دکر حکایت یکی از شعرا پیش
امیر دزدان رفت و ثنا کفت فرمود تا جامه اش بستد و از ده بدر کردند
سکان در قفای افتادند خواست تا سنکی بر دارد زمین یخ بسته بود عاجز شد
کفت این چه حرامزاده مردمانند که سك را کشاده اند و سنك را بسته امیر
از غرفه بشنید و بخندید وکفت ای حکیم از من چیزی بخواه کفت جامه
خود می خواهم اکر انعام فرمایی یعنی امیر دزدان لامیه لردر حرامیلر بکی قتینه
دیمکدر تا حرف تعلیل بستدند فعل ماضی جمع غایب الدیلر دیمکدر ده کسر داللہ
هاء اصلیه ایله کوی بدیر قریه معناسنه سکان الف ونونله جمع اولدی ذی حیات اولدی
ایچون در حرف صله قفا قافك فتحیله اکسه دیمکدر فاد سیحه حیره دیرلر حاجتی
ایله تا حرف تعلیل یخ یانك فتحیله بوز دیمکدر بسته ماضیدن قسمدر بغلمش دیمکدر طوکمش
معناسنه یخ مبتدا وبسته بود خبری وزمین مقدم مفعولیدر خبرك غرفه غینك
ضمی و رانك سکونیله چارطاق معناسنه در محصول ترکیب شعرادن بری حرامیلر
بکینك یانینه واردی و دعا و ثنا دیدی بك بیوردی تا کم لباسینی الدیلر و
کویدن دشره ایلدیلر ایتلر ار دینه دوشدیلر دیلدی تا بر طاش ئالدیره ایتلره
اتمق ایچون طپراق طوکمش ایدی عاجز اولدی ایتلر هجوم مندن دیدی بونه
حرامزاده مردملردر که ایتلری اچمشلر یعنی چوزمشلر وطاشلری بغلامشلر امیر
دزدان چارطاقدن ایشتدی و کولدی و دیدی شاعره ای حکیم بندن بر نسنه
دیله یعنی بندن بخشش ایسته شاعر دیدی کندی لباسم ایسترم اکر انعام بیوردرسك
یعنی بکا کندی لباسم ویررسك همان عین احساندر بیت امیدوار بود آدمی
بخیر کسان ۲ مرا بخیر تو امید نیست شر مرسان ۲ امیدوار تخفیف میمله باحرف صله
خیر کسان لامیه مرا را حرف تخصیص با حرف صله خیر تو لامیه امید تشدید میمله شر
مرسانك مقدم مفعولیدر رسانیدندن فعل نهی مفرد مخاطب ایریشدرمه دیمکدر
الف ونون ادات تعدیه در محصول بیت آدمی یعنی انسان کیمسه لر خیرینه امیدوار
در حاصلی انسان خلقك خیرات ومبراتینه راجیدر اما بنم سنك خیرکه

امیدم بو قدر همان بکا شرابر بیندر مه حاصلی فایت وجایزه دن کچدم همان بکا
ضرر وزیانك طوقونماسون مصراع رَضِینَا مِنْ نَوَالِكَ بِالرَّحِیلِ رضینا فعل
ماضی متکلم مع الغیر در علم بابندن من اکا متعلق نوال نونك فتحیله احسان
وعطیه معناسنه در کاف محلا مجرور مضاف الیهدر نوالك باحرف جر رضینایه
متعلق رحیل فعیل وزنی اوزره اسمدر کوچ یعنی سفره کتمك معناسنه مصدری
رحلت کلور نشدت وزنی اوزره حرف من بو نده بدل معناسنه در محصول
مصراع رضینا بالرحیل من نوالك یعنی سنك احسانكدن کتمكله راضی اولدوق
حاصلی سلامتله بو ندن کتمك سندن بیزه عظیم عطیه در سالار دزدان را
بر در حمت آمد جامه اش بفرمود وقبا پوستینی بر او مزید کرد و در می چند بداد
سالار هر شینك اولو سینه دیرلر مثلا سپه سالار عسکر باشنه وخوان سالار
چاشنکیر باشیه وکشی دزدان اضافتی لامیه ورا ادات تخصیص چرامیلر اولوسی
دیمکدر بر وضمیر شاعره راجعدر قبا بوستینی ترکیب مزجی کوردکلی اوکی آجقری
قفتان دیمکدر و یا حرف وحدت بو ترکیبی حرف عطفله ایرادایدنلر استعاللر
آکاه دکللر ایمش مزید مصدر میمیدر زیاده معناسنه محصول ترکیب دزدان
اولوسینك او شاعره مرحمتی کلدی پس لباسینی ویردی و بر کوردکلی قفتانجه اوزرینه
زیاده ایلدی و بر نیجه اقچه ویردی حکایت منجمی بخانه خود در آمد مرد بیکانه
را دید بازن او بهم نشسته دشنام داد وسقط گفت فتنه و آشوب
برخاست صاحب دلی برین واقف شد وگفت منجم اسم فاعلدر تفعیل
بابندن زمانی نیجه حصه ایدنه دیرلر نتکم احمد داعی عقود جواهرده نظم ایلمش
مصراع منجم آنکه زمانی بچند پاره کند و یا حرف وحدت باحرف صله خانه
خود لامیه در آمد کیردی دیمکدر مرد بیکانه بیانیه باحرف مصاحبت زن او
لامیه بهم بری بریله نشسته اوتورمش سقط نامعقول کلمانه دیرلر فتنه دشنام
وسقطه متعلقدر آشوب فتنه یه عطف تفسیریدر محصول ترکیب بر منجم
کندی اوینه کیردی بیکانه ارکوردی عورتیله بیله اوتورمش حریفه سوکدی
وسقط سویلدی پس فتنه وآشوب قالقدی حاصلی غوغا پیدا اولدی بر صاحب

دکه

دکه حضرت شیخ اولمق احتمالی وار در وقعه یه واقف اولدی و دیدی بیت
تو بر اوج فلك چه دانی چیست ٭ چون ندانی که در سرای تو کیست
اوج بو نده اوست معناسنه در همزه نك فتحیله فلکه اضافتی لامیه در سرای
بونك کبی یرلرده او معناسنه در یعنی خانه محصول بیت منجمه خطاب ایدوب
دیرسن فلك اوزره نه بیلورسك نه وار چونکه بیلمزسك که سرایکده کیم وار یعنی
اول که سطح زمینده وشهرکده ومحلکده اولان وایچنده کیم اولدوغنی بیلمزسك
پس فوق سماده واقع اولان کواکبك احوال واطوارینی ودورو سیرینی نه
بیلورسك ونیجه اکلرسك دیمکدر حکایت خطیبی کریه الصوت خود را خوش
آواز پنداشتی وفریادی فایده بر داشتی کفتی نعیب غراب البین در پرده
الحان اوست یا آیت اِنَّ اَنْكَرَ الْاَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ در شان او خطیبی
یا حرف وحدت کریه الصوت یعنی قبیح الصوت چرکین آوازلی دیمکدر خوش آواز
وصف ترکیبیدر کوزل آوازلو معناسنه پنداشتی یا حرف حکایه ظن ایدردی
فریادی فایده بیانیه برداشتی یا حرف حکایه قالدردی یعنی فریاد ایدردی
کفتی دیبیدك یعنی صوتنی ایشیدنلر دیبیدك نعیب نونك فتحی وعینك
کسری وسکون یا ایله فعیل وزنی اوزره قرغه آوازی نعب ینعب نعباً ونعیباً ونعباً
وتنعاباً فتح بابندن ضرب دندر مستعملدر قلتله حاصلی قرغه آوازینه دیرلر غراب
البین الاجه قرغه که عرب آنکله تطیر ایدر وتشؤم ایدر زیرا عربك عادتیدر که جنکم
اوبندن سفره و یا بر مهم مصلحته چیقسه اکر بو قرغه یولده بولینوب صاغ جانبنه
اوچرسه مبارکدر دیو چکلوب کیدر و اکر صول جانبنه اوچارسه نامبارکدر
دو نر اوینه کیدر بین بانك فتحیله اضداد دندر وصال وفراقده مستعملدر بو نده
فراق معناسنه عبارت ظاهردن مفهوم اولان شآمت آوازینده اولان الحان
بونك کبی یرلرده آواز پرده سی معناسنه در یا حرف عطف ان حرفندر حروف
مشبهه بالفعلدن انکر اسم تفضیل چرکین رك دیمکدر اصواته اضافتی لامیه در
لام ادات تأکید صوت الحمیر ترکیب اضافی لفظا مرفوع خبر ان در شان بونده
حال معناسنه محصول ترکیب بر کریه الصوت خطیب کندینی خوش آواز ظن

ایدردی وبی فایده فریاد وفغان قالدیردی دیدیدك که غراب البین آوازی
آنك الحانی یرده سنده در یعنی آوازی همان غراب البین آوازیدر ودیدکلکه
مذکوردر آیت آنك شاننده نازل اولمشدر بیت اِذَا نَهَقَ الخَطِیبُ اَبُو الفَوَارِسْ
لَهُ صَوْتٌ یَهُدُّ اِصطَخرَ فَارِسِ اذا ادات شرط نهق فعل ماضی مفرد مذکر غائب
حمار آغیردی دیمکدر خطیب لفظاً مرفوع فاعل ابو الفوارس لفظاً مرفوع بدلدر
خطیبدن ویا عطف بیان اصلنده ابو الفوارس اوسله کنیه در اما بونده حماردن
مراددر نهق قرینه سیله له صوت جملهٔ اسمیه جواب اذا در یهد فعل مضارع مفرد مذکر
غائب ییقار دیمکدر جملهٔ فعلیه صفت صوتدر اصطخر فارس مملکتنده بر محکم حصاردر
اسمیدر یهدنك مفعول بهیدر فارسه اضافتی لامیه در سینلر ساکن اولور نونق
کرك که ناموزون اولیه محصول بیت قچانکه خطیب ابو الفوارس نهاق ایلیه یعنی حمار
کبی اکیره آنك بر صوتی واردر که فارسك اصطخر نام قلعه سنی هدم ایدر یعنی
ییقار زیرا اصوات شدیده نك هدم بنیانده تأثیر خاصی وار ننکه شرح مواقفده
بحث اصواتده مذکوردر مردمان ده بعلت جاهی که داشت بلیتش می
کشیدند واذیتش مصلحت نمی دیدند تا یکی از خطبای آن اقلیم که باوی عدا
وت نهانی داشت باری بپرسیدن او آمده بود کفت ترا خوابی دیده ام
خیر باد کفت چه دیدی کفت چنان دیدم که ترا آواز خوش بود ومردمان
از نفست در راحت بودند خطیب اندرین لختی بیندیشید وکفت چه مبارك
خوابست که دیدی که مرا بر عیب خویش مطلع کردانیدی معلوم شد که
آواز ناخوش دارم وخلق از نفسم در رنجند توبه کردم ازین پس که بخوانم
مکر باهستکی مردمان ده لامیه یا حرف مصاحبت علت جاه لامیه یعنی خطابت
منصبی علتیله ویا حرف وحدت بلیت بلا معناسنه در واذیت اولوزنده
اذا معناسنه در تا حرف انتها خطبا خطیبك جمعیدر آن اقلیم اضافتی لامیه در
که حرف رابط صفت باوی یعنی خطیب مذکوره عداوت نهانی بیانیه خواب
بونده دوشدر آواز خوش بیانیه نفست حرکاتله مراد کلامدر لختی یا حرف وحدت
بر پاره دیمکدر آواز ناخوش بیانیه در حرف ظرف ویا حرف تأکید رنج اسمدر الم معنا

دون

ونون ودال ادات جمع رنجند دیرلر دیمکدر ویا رنجند فعل جمع مضارع غائب
حرف تأکید لدر رنجند انجنورلر دیمك اولور لیکن بو قول ذهن دن خالی دکلدر
مکر الا معناسنه در محصول ترکیب کویك خلقی بر منصب علتیله که آنك واریدی
یعنی خطابت منصبی سببیله بلاسنی چکرلردی واذاسنی مصلحت کورمزلردی تا
اول اقلیمك خطباسندن بری که آنکله نهانی عداوتی واریدی برکره آنك
زیارتینه کلوب آنی صورمغه کلدی حاصلی حالنی پرسش ایلمکه کلمش ایدی کلن
خطیبه دیدی سکا بر دوش کوردم خیرا اوله دیدی نه کوردمشسك دیدی سویله
کوردمکه سنك خوب آوازك واردر وخلق نفسکدن راحتده ایمشلر خطیب
بونده بر پاره فکر ایلدی اندن صکره دیدی بو نه مبارك دوشدرکه کوردك
که بنی کندی عیبمه مطلع ایلدك معلوم اولدیکه آوازم ناخوشدر وخلق
نفسمدن زحمتده درلر توبه ایلدم که بوندن صکره خطبه اوقومیم الا یا یواشجه
قطعه از صحبت دوستان برنجم که اخلاق بدم حسن نمایند صحبت دوستان
مصدرك مفعولنه ویا فاعلنه اضافتیدر برنجم بو صیغه اسمه وفعله محتملدر اسم اولنجه
یا حرف ظرف معناسنه الم وزحمتده یم دیمك اولور فعل اولنجه یا حرف استمرار اولور
معناسی انجنوردم دیمکدر ولکل وجهة بس اسمیتی قبول ایدن دخل ایلین کندی
مدخولدر مصراع ثانی مقام تعلیلده در که حرف تعلیل اخلاق بد بیانیه ومیم ضمیر
معناده نمایندده مفید در حسن سینك فتحیله کوزل دیمکدر نمایند فعل مضارع
جمع غائب کوسترلر دیمکدر متعدیدر نمایندن محصول بیت دوستلرك
مصاحبتندن رنج والمده یم ویا انجنوردم زیرا اخلاقمی یعنی خویلرمی
بکا کوزل کوسترلر عیبم هنر وکمال بینند که خارم کل ویاسمن نمایند محصول
بیت عیبمی هنر وکمال کوردلر ویا کوسترلر دیکنی بکا کل ویاسمن کوسترلر یعنی
بکا مجاملة ندن چوکین برلرمی کوزل کوسترلر کو دشمن شوخ چشم چالاك
تا عیب مرا بمن نماید کو کاف عربك ضمیله ادات استفهامدر دشمن شوخ چشم
بیانیه در چالاکه اضافتدر بویلده شوخ چشم وصف ترکیبیدر کستاخ معناسنه
وچالاك بونده بی پروا دردشمنده اسم جنس ویا اسم جمع معنالری ملحوظدر الحق

درس وردی

كرك دد بقعه ده واقع اولان فعل مطابق وموافق اولا تاخرى تقليل عيب مرالامید دد
ونما يندك مفعول صريحي بن با حرف [illegible] وبن مفعول غير صريحي محصول بيت
قتي بي برد اكستاخ دشمن تاكم بنم عيبمي بكا كوستره لر يعني حجاب ايلموب ديلينه
كلني بي برواسو يليه لر حكايت يكي دد مسجد سنجاريه بتطوع بانك نماز كفتي
بآوازي كه مستمعان را از و نفرت بودي وصاحب مسجد اميري بود عادل
ونيكو سيرت نخواستش كه دل آزرده كردد كفت اي جوانمرد اين مسجد را
مؤذنان قديمند كه هر يكي را پنج دينار ادرار است وترا ده دينار ميدهم تا بجاي
ديكر روي برين اتفاق افتاد وبرفت بعد از مدتي پيش امير باز آمد وكفت
اي خداوند بر من حيف كردي كه بده دينارم ازين بقعه روان كردي آنجا
كه رفته ام بيست دينارم ميدهند كه جاي ديكر روم قبول نمي كنم امير
بخنديد وكفت زنهار نستاني كه به پنجاه دينار هم راضي شوند مسجد سنجاريه
تقديري قصبه سنجاريه در وسنجار سنك كربلا بغداد جانبنده موصل يقين
بر كوزل قصبه در لكن بو زمان خرابه منزل اولمشدر بتطوع تفعل بابندن مصدر
در اجرتسز معناسنه بانك نماز يعني اذان كفتي يعني اوقودي بآوازي باحرف
مصاحبت ديا حرف وحدت نخواستش فعل نفي ماضي فاعلي تحتنده مستتر امير
راجع وشين ضمير منصوب متصل مذكور مؤذنه راجع كفت امير ديدي ادرار
وظيفه معناسنه دَوِي فعل مضارع مفرد مخاطبدر كيده سك ديمكدر بقعه پارهٔ
ارض معناسنه در اما بونده مراد مسجد مذكور در نستاني فعل نفي استقبال
مفرد مخاطب اليه سك ديمكدر محصول تركيب بري مسجد سنجاريه ده رايكان
بلا اجرت آذان اوقودي برآوازله كه مستمع اولنلرك آوازيندن نفرتي اولور
دي يعني آوازيندن نفرت ايدرلردي حال بوكه مسجدك صاحبي بر عادل ون
نيكو خلق بربك ايدي ديلمزدي كه دل آزرده اوله بك ديدي اي جوانمرد بو مسجد
قديم مؤذنلري وار كه هر برينك بشر التون ادراري ووظيفه سي وار وسكا
اون التون ويره يم تاكم غيري يره كيده سك بو حال اوزره اتفاق واقع
اولدي يعني اون التوني قبول ايدي وكتدي بر مدتدن صكره كينه بك اوكنه

كلدي

كلدي و ديدي اي خداوندكا حيف ايلدك كه بو بقعه دن بني غيري يره كوندر
دك اول يره كه بوندن كتدم يكرمي التون ويررلر غيري يره كيدم اما قبول ايلمم بك
كولدي و ديدي زنهار الماملك كه اللي ديناره راضي اولورلر بيت به تيشه كس نه
خراشد ز روي خارا كل ٭ چنانكه بانك درشت تو ميخراشد دل تيشه كسر
وكولنك وجابه بونده جابه مراد در نخراشد فعل نفي مستقبل مفرد غايب طرملاز
دقوزمق بونده ايكي سينده ده مساغ وار خارا بونده قاره طاش معناسنه در بانك
درشت بيانيه درشت دالك وراءنك ضمه لريله ايري معناسنه در ملايم مقابلي تويه
اضافت لاميه در ميخراشد فعل مضارع مفرد غايب طرملار ديمكدر محصول بيت
قاره طاش يوزندن جابه ايله كسه بالجيفي قادرمز وقاشيمز وطرملامز انجلين كه سنك
ناساز ايري آوازك كوكلي طرملار دحاصل قاره طاشك اوزرينه جابه چو كسنن
واقع اولان ميخر دي كوكلي انجلين طرملامز كه سنك يوغون وناهموار اوازك
ميخراشدك فاعلي تحتنده بانكه راجع ضمير در ومفعولي دلدر حكايت ناخوش
آوازي ببانك بلند قرآن همي خواند صاحب دلي برو بكذشت وكفت ترا مشاهره
چندست كفت هيچ كفت پس اين زحمت بخود چرا ميدهي كفت از بهر خدا ميخوانم
كفت از بهر خدا مخوان مشاهره ماه بماه تعين اولان وظيفه ديرلر زبرا عربجه
ماه شهر دد محصول تركيب بر ناخوش وناساز آوازلي كمسه بلند آواز ايله قرآن
اوقوردي بر صاحب دل كتزاحتمال حضرت شيخ كندي لري مراد دد قاري ناساي
زك يانندن كچدي وديدي سنك آيده وظيفك نقدر در ديدي هيچ ديدي
پس بو زحمتي كندوكه نيچون ويردسك ديدي الله ايچون اوقورم ديدي الله
ايچون اوقومه يعني الله ايچون اولسون اوقومه يعني اوقومانك الله ايچون اولسون
كلامده ايهام وار فقد بر سكر تو قرآن بدين نمط خواني ٭ ببري رونق
مسلماني نمط نوننك وميمك فتحه لريله اسلوب ديمكدر خواني فعل مضارع مفرد مخاطب
دربونك كبي فعللرك آخرينده يا الخطاب ايچوندر ديمك زايد ددر بو ابونلرك
افعالي خطاب ايچون اولدقلري يا ضمير اعتباريله در پس يابي افراد بالذكر ايلمك
امر زايد اولور ببري فعل مضارع مفرد مخاطبدر باي استقبالي طرفا عجم مكسور

دد سرودی و بخمی

رد شراح جمیعا

اوقورامادوستا یبلری منظوم اوقور یعنی نظم ایله اوقو یانلر دوستا بیلق ایدرلر
رونق حسن ولطافت معناسنه در مسلمانیه اضافت لامیه در ویا حرف مصدر
محصول بیت اکرسن قرآنی بو اسلوب وطریقیله اوقورسك مسلمانلق لطافت
وصفاسنی ازاله ایدرسك حاصل مسلمانلقده عرض ونام وناموس قومیوب
هپ هبایه ویررسك باب پنجم در عشق وجوانی
یعنی باب عشق وجوانلق بیاننده در حکایت حسن میمندی را گفتند سلطان محمود
چندین بنده صاحب جمال دارد که هر یك بدیع جهانند چگونه است که
با هیچ یك از ایشان میلی ومحبتی ندارد چنان که با ایاز که او زیاده حسنی نیست
گفت هرچه در دل فرو آید در دیده نکو نماید میمندی را ادات مفعول ایله‌در
صاحب جمال بیانیه در که حرف رابط صفت بدیع غریب وعجیب معناسنه در جهانند
اضافت لامیه در با هیچ با حرف صله میلی ومحبتی یالری حرف تنکیر حسنی یا حرف
تنکیر در در دل ده حرف صله فرو آید کیره دیمکدر یعنی هرشی که کوکله کیره و
مقبول خاطر اوله دیمکدر در دیده ده حرف صله دیده یه دیمکدر نکو ابو نماید
فعل مضارع مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر محصول ترکیب
سلطان محمودك وزیری حسن میمندیه سؤال ایلدیلر که سلطان محمودك بو قدر
بنده صاحب جمالی وار که هر بری جهانك بدیعلریدر یعنی هر برسی یکتای عالمدر
نیچون که هیچ برینه انلردن ایازه اولان کبی میل ومحبتی یوقدر که انك ارتق حسنی
یوقدر یعنی صاحب جمال دکل ایکن بو که بو قدر انجذاب وتوددندر میمندی
دیدی هرشی که کوکله کیره وکوکل آنی قبول ایده کوزه ایو کورینور میلی ومحبتی
وحسنی یالری وحدت ایچون اعتبار ایده‌ن اعتبار اولنر مثنوی هر که سلطان
مرید او باشد * گر همه بد کند نکو باشد محصول بیت هر کیمه که سلطان آنك
مریدی اوله یعنی طالبی اوله اکر جمیع ایشلدوکی ایشی یرامز ایسه ده اکا ایو اولور
یعنی کوزینه کوزل کورینور بو نظمك اولنده مثنوی یرینه بیت یازانلرك هیچ تشخیصلری
یوق ایمش وآن که را پادشه بینداز د* کسش از خیل وخانه ننوازد*
خیل فارسیده بولك وقبیله معناسنه در بعض نسخه‌ده خیل خانه اضافتله واقعدر

رد شمع

رد ابن سیدلکی وسروری

برغ

رد ابن سیدلکی وسروری

یعنی اوجاقندن دیمکدر ننوازد فعل نفی مضارع مفرد غائبدر نواز بدندن
نواختندن در بیلر احوال استفسار قلر آشنا دکلدر ایمش محصول بیت اما اول کمسه‌یی
که پادشاه اتار یعنی رد ایدر آنی اوجاقندن وتوابعندن کمسه اوخشامز یعنی رعایت
ایلمز حاصل پادشاهك مردودی اولان تمام آدم ایسبینك مردودیدر زیرا الناس
علی دین ملوکهم دربس ناسك قبولی سلطانك قبولینه موقوفدر قطعه کسی
بدیده انکار اگر نگاه کند * نشان صورت یوسف دهد بنا خوبی *
کسی یا حرف وحدت با حرف مصاحبت دیده انکار بیانیه نشان صورت یوسف
لامیه‌لردر با حرف مصاحبت نا حرف توصیف نفی ویا حرف مصدر محصول بیت
بر کمسه اکر انکار کوزیله نظر ایلرسه یعنی محبتله بقماسه وکوکل کوزیله التفات ایلمسه یوسفك
صورتی نشانینی بو قدر حسنله مشهور ایکن ناخوبلقله یعنی حضرت یوسفك حسن بر
کمالینی چرکنلکله وصف ایدر دیمکدر نشان دهدك مقدم مفعول صریحیدر وبنا
خوبی غیر صریحی وگر بچشم ارادت نگه کند در دیو * فرشته ایش نماید بچشم کروبی
واو حرف عطف وادات شرط سابقه معطوف با حرف مصاحبت چشم ارادت
بیانیه در حرف صله دیو شیطانه دیرلر فرشته هاء رسمیله فارسیجه ملکه دیرلر کروبی ده
دیرلر وهمزه حرف مجتلبه ویا حرف وحدت وشین ضمیر نگه کندك فاعلی که کسیه دکا
راجعدر نماید فعل مضارع مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر
فاعلی دیوه راجع ضمیر در بچشم با حرف صله شیء سابق معناجهتنده چشم مقیدر
بچشمش تقدیرنده کروبی کافك فتحی ورانك مشددکی ضمیله ملائکه مقربینی دیرلر
شرح موافقده تخفیف رائیله یازدیلر بوندن تشدیده ضرورت وزن ایچوندر
وعوام دبلرنده تحریفاتدر فرشته یه صفتدر محصول بیت واکر مذکور کمسه
چشم ارادت ومحبتله دیوه نظر ایدرسه انك چشمنه دیو فرشته وکروبی کورینور
حاصل بر بدشکل شخصه عین مودت ومحبتله نظر ایلسك کوزوکه یوسف ثانی کورینور
اما بر خوب جماله انکار نظریله نظر ایلسك کوزوکه اقبح ناس کورینور حسنی کروبیه
اضافت ایدنلر اعالق ایلمشلر حکایت گویند خواجه را بنده نادر الحسن
بود وبا او بر سبیل مودت ودیانت نظری داشت با یکی از دوستان گفت

رد ابن سیدلکی وسروری

دریغ اکر این بنده با چنین حسن وشمائلی که دارد زبان دراز وبی ادب نبودی
کفت ای برادر چون اقرار دوستی کردی توقع خدمت مدار که چون عاشقی
ومعشوقی درمیان آمد مالکی ومملوکی برخاست خواجه لفظ مشترکدر
وزراده وبازرکانلرده وتعظیمی واجب اولانلرده مستعملدر خواجه‌ء وبنده‌ء ده یالر
حرف وحدتدر وهمزه‌لر حرف توسط همزه‌لری حرف وحدت طوتانلر نارسیده‌دن
خبردار دکللر ایمش نادرالحسن بونده بی نظیر معناسنه‌در نظیری یا حرف تنکیر حرف
وحدت دیین اصابت ایلمدی یا یکی یا حرف صله شمائل شمالک جمعیدر شینک کسریله
خلق وخوی معناسنه اما بونده مطلق جمالدن عبارتدر که حرف رابط صفت
زبان درازو وصف ترکیبیدر اوزون دیللی معناسنه اقرار دوستی مصدرلرکه
مفعوللرینه اضافتیدر توقع خدمت ده بویله‌در عاشقی ومعشوقی ومالکی ومملوکی
یالری حرف مصدردر محصول ترکیب حکایت ایدرکه برخواجه‌نک فائق الجمال
بر بنده‌سی واردی واول بنده‌یه محبت ودیانت طریقی اوزره نظری واریدی
یعنی اکا نظری حقیقی ایدی نفسانی دکل ایدی خواجه بروجه شکایت دوستلرندن
برینه دیدی حیف اکر بو اوغلان بو مقدار حسن وجماللکه مالکدر زبان دراز
وبی ادب اولمیدی اول دوست دیدی ای برادر چونکه دوستلق ومحبت اقرارینی
ایلدک اندن خدمت وحرمت امیدینی طوتمه زیرا چونکه عاشقلق ومعشوقلق
ارایه کلدی افندیلک وقوللق مرتبه‌لری قالقدی بلکه قضیه عکس اولدی نته‌که قطعه
نک بیتلرندن مفهوم‌در قطعه خواجه با بنده‌ء پری رخسار ✧ چون درآید
بباز وخنده خواجه مبتدا وبیت ثانی خبریدر بو بیت اکمالهو ندر با حرف مصاحبت
بنده‌ء پری رخسار بیانیه پری رخسار وصف ترکیبیدر پری یوزلی دیمکدر بباز
با حرف صله وبازی یاء اصلیه ایله اویون معناسنه‌در وخنده اسم مصدردر کولمکی
وکولمه دیمکدر محصول بیت خواجه پری رخسار بنده‌سیله چونکه اوینامغه وکولمکه
کله یعنی مصاحبجانی منزلینه تنزل ایلیه چه عجب کر چو خواجه ناز کند ✧
وین کشد بار ناز چون بنده ناز کندک فاعلی بنده‌یه راجع ضمیردر وبیت اشارتدر
خواجه‌یه کشدک فاعلی ده اکا راجع ضمیردر بار ناز بیانیه محصول بیت خواجه بنده‌سیله

لا تکلف

لا تکلف اولنجه استفهام انکاری طریقیله بودر نه عجب یعنی عجب دکلدر اکر بنده
خواجه کبی فخر وناز ایدرسه وبو خواجه نازی بوکبی چکرسه بنده کبی یعنی بویله اولنجه قول
افندیلک ایدرسه عجب دکل بعض نسخه‌ده بو بیت واقع اولمش بیت غلام آبکش
باید وخشت زن ✧ بود بنده‌ء نازنین مشت زن آبکش سقا دیمکدر وصف
ترکیبیدر صوچکیجی معناسنه خشت زن ده وصف ترکیبیدر کرپیجی وکرمیجی دیمکدر حاصلی
حذمتکار دیمکدر خشتک خاسنده کسر وضم جایزدر لکن بونده ضمیدر مشت زن
ده وصف ترکیبیدر سابقا بیان اولنان کبی محصول بیت قول جنسی سقا وکرپیج وکرمید
کسیجی کرک یعنی دلبر جنسی کرکمز زیرا نازلی قول افندیسنه یومرق اوریجی اولور یعنی افندیسنه
حرمت ایدیجی اولمز بو بیت نثر شکلنده یازان اوزاندن خبردار دکل ایمش حکایت
پارسایی را دیدم بمحبت شخصی کرفتار وراز ش از پرده برملا افتاده چندان
که ملامت دیدی وغرامت کشیدی ترک تصابی نکردی وکفتی پارسایی را
یا ادات وحدتدر را ادات مفعول شخصی یا حرف وحدت نسخ شخص تعبیر بنده ابهام
ایلمشدر برملا میمک فتحیله ضد خلادر یعنی اشکاره اولمش غرامت بونده عذاب
والم معناسنه‌در ترک تصابی مصدرک مفعولینه اضافتیدر تصابی اشتیاق و
محبت معناسنه‌در نکردی وکفتی یعنی عشق ومحبتی ترک ایلمزدی ودیردی یالری
جمیعا حکایت افاده ایدر محصول ترکیب برعابدی کوردم برکیمسه‌نک محبتنه کرفتار
ومبتلا اولمش وراز محبت وعشقی کتمانه مالک اولمدیغندن ملایه دوشمش یعنی عالمه
فاش اولمش ولقدرکه سودیکندن ورقبادن ملامت وجفا کوردی وعذاب
محنت چکردی تصابی وعشق جانانی ترک ایلمزدی قطعه کوته نکنم ز دامنت
دست ✧ ور خود بزنی بتیغ تیزم کوته کوتاهدن مقصوردر قصیر دیمکدر
قصیر معناسنه محصول بیت ای دوست سنک دامنکدن الیمی کوتاه ایلمم یعنی الیم چکمم
واکر خود بنی ایتی یعنی کسکین قلیجده اورر سک یعنی الیمی اکدن وکوکلمی محبتکدن الامام
بعد از تو ملاذ وملجام نیست ✧ هم در تو کریزم ار کریزم بعد از تو سندن
صکره وغیری دیمکدر ملاذ وملجا اسم مکانلردر صیغه‌لری جق یر دیمکدر در تو
در حرف صله‌در با معناسنه کریزم فعل مضارع متکلم وحده قچارم دیمکدر محصول

بيت اي جانان سندن صكره وسندن غيري پناهكاهم يوقدر كنه قهر خشمكدن
نجه سم سكا فجارم حاصل دنياده بنم سندن غيري كيمسم يوقدر ديمكدر باري
ملامتش كردم وكفتم عقل نفيست را چه شد كه نفس خسيس برو غالب آمد
زماني بتفكرت فرو رفت وكفت باري ياحرف وحدت عقل نفيس بيانيه نفس
خسيس ده بويله در نفيس ايو وخسيس آلچق ديمكدر بتفكرت باحرف صله فرو رفت طالدي
ديمكدر محصول تركيب بر كره بن عابدي ملامت ولوم ايلدم وديدم دريغ سنك
عقل نفيسكه نه اولدي كه نفس خسيسك اكا غالب كلدي بر زمان تفكره طالدي و
ديدي قطعه هر كجا سلطان عشق آمد نماند قوت بازوي تقوى را محل
سلطان عشق بيانيه عشقه سلطان ديرلر عقله غالب اولدوغي ايچون قوت بازوي
تقوى لاميه وبيانيه در ورا ادات تخصيص محل مكان معناسنه در محصول بيت هر يره
كه عشق پادشاهي كلدي انده تقوي بازوسينك قوتنه محل ومكان قالمدي يعني عشق
وتقوى بر محلده جمع اولمز بر عشق كلنجه تقوى قلقار غانذك فاعل محلدر فقد بو
پاك دامن چون زيد بيچاره اوفتاده تا كريبان در وحل پاك دامن صفت مقدمدر
تركيبيده طاهر الذيل ديمكدر يعني معصيتدن بري چون واو اصليه ايله ادات استفهام
كيف معناسنه زيد ذالك كسري وياننك فتحيله فعل مضارع مفرد غائب در زيستندن
زيستن دن ديبيلر خطا ايلمشلر ديرلك ايدر يعني معاش ايدر بيچاره ياحرف وحدت
وهمزه حرف توسل حرف وحدت همزه در رديبي زايد سويلمش بيچاره زيدك فاعليدر
اوفتاده واو اصل اوزره صفت بيچاره در تقديري بيچاره كه اوفتاده باشد حذف
وايصال طريقيله ترك اولندي تا حرف انتها كريبان كاف عجمك ورانك كسره لريله يقه
ديمكدر در حرف الصاق وحل واوك وحانك فتحه لريله صبوق بالچق ديمكدر
چامور وبتاق معناسنه محصول بيت عابد عاشق ديركه بر بيچاره نجه پاك دامن ديريلير
بيلوركه يقاسنه دك بتاغه وچاموره دوشمش اوله يعني آرزوي طبع وهواي عشقه دوشمش
نجه پرهيز ايدوب راه تقوايه واره بيلور حكايت يكي را دل از دست رفته بود
وترك جان كفته مطمح نظر اوجاي خطرناك وورطه هلاك نه لقمه مقصود
نه شدي كه بكام آيد ويا مرغي كه در دام افتد يكي را الحسبه دل از دست رفته

ددشراح جميعا
ددنسخه

بود كوكل الدن كتمش ايدي يعني عاشق اولمش ايدي ترك جان مصدرك مفعولنه اضافتيدر
وكفته نك مقدم مفعوليدر جانك تركيني سويلمش ايدي ديمكدر ياكو كلدن ويادلدن
وياخود كفته مجازاً كرده معناسنه اوله قيد ر مطمح نظر لاميه در مطمح ايكي ميمك فتحيله
اسم مكاندر فتح بابندن مرتفع بير ديمكدر پس مطمح نظر كشينك كوزي مرتفع يره دوكمكدن
كنايه در يعني نظردوشجك يوكسك يير جاي خطرناك بيانيه مطمح مبتدا وجاي خبريدر
خطرناك بوندن خوفناك معناسنه وجايز در كه ورطه كردابدن كنايت اوله كه تركجه
چوللك وغريبه در ددر بر لقمه ياحرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه به حرف وحدت
ديبين بيلمز ايمش كه حرف رابط صفت منصور شدي ياحرف حكايه كه حرف بيان ياحرف
صله كام كاف عربيله دماغ وچكه معناسنه در مقصود دهاندر كاف عجميله ضبط ايدنلر
خطا ايلديلر مرغي ياحرف وحدت كه حرف رابط صفت دام طوزاق معناسنه در
محصول تركيب برينك كوكلي الندن كتمش ايدي يعني كوكليني آلديروب عاشق اولمش
ايدي وجان تركيني سويلمش ايدي يعني راه جاناندن هلاك اولورسم اولايين ديمش
ايدي زيرا سودكي شاهزاده ايدي ومطمح نظري خطرناك وورطه هلاك بودركي
بوجهتدندر نه بر لقمه ايديكه منصور اوله دي كه آغزه كلور يعني بونك اغزينه دوشر
لقمه دكل ايدي دخي بر مرغ دكل ايديكه طوزاغه دوشمك ممكن ومتصور اولبدي حاصلي
ابخلين عالي جناب شاهزاده سومك بونك وظيفه سي دكل ايدي بيت چو در چشم
شاهد نيايد زرت ز زر وخاك يكسان نمايد برت در چشم در حرف صله
شاهد بوندن محبوب معناسنه در نيايد كلمز يعني كوزينه كوربنمز نمايد فعل مضارع مفرد
غائب مبني للمفعول معناسنه كورنور ديمكدر بر بوندن قيت معناسنه در عربيده عند
كبي محصول بيت خطاب عام طريقيله بودر چونكه آلتونك واقچه نك شاهد كوزينه
كيرمز يعني دلبركه مالكه اعتبار والتفات ايلمز زرله خاك سنك قاتكده برابر كورنور
زيرا وسيله حصول مرام اولمز ياران بنصيحتش كفتند كه ازين خيال محال تجنب
كن كه خلقي هم بدين هوس كه تو داري اسيرند وپاي در زنجير بناليد وكفت
بنصيحتش يعني بطريق نصيحت خيال محال بيانيه تجنب تفعل بابندن مصدر در تبعد
واحتراز معناسنه كه حرف تعليل خلقي ياحرف وحدت هم حرف عطف بدين ياحرف

ددنسخه
دده شراح جميعا

صلە ودال عمزه دن بدلدر دبعض نسخەدە هوس بربنه كذه واقعدركانه كه عالی جناب سومك نصحت
كناهدر كه حرف رابط صفت محصول تركيب عاشق بیچاره یه یارلنی ودوستلری
طریقیلە دید یلر كه بوخیال محالدن تبعد واحتراز ایلمك یعنی بوزائد انكاردوادهامدن
صقین كرسندن غیری نیجه خلق بوسودایه كرسنك واریعنی سن كرفتار اولدوغك
درده كرفتار واسیرلردر وابا قلری زنجیر عشقده ثابت وبرقرار حاصلی سندن
غیری نیجه كسه بوشاهزاده بزركوارك عشقنه كرفتار اولوب یاشلرینه بلالر كلمش و
مقصودلرینه وصول بولمامشلردر بو هوسك تركی اولی واحرادر بو نصیحتی ایشید نیجه
ایكلدی و دیدی قطعه دوستان كو نصیحتم مكنید * كه مرا دیده بر ارادت
اوست دوستان منادی حرف ندا محذوف كوفعل امر مفرد مخاطبدر خطاب عام
طریقیلە مكنید فعل نهی جمع مخاطب ایلمك دیمكدر كه حرف تعلیل برادادت برحرف صلە
محصول بیت ای فلان دوستلره دی ای دوستلر بكا نصیحت ایلمك زیرا بنم كوكلم
وكوزم اول جانانك ارادتنده دربكانه دیلرسه ایلسون كرك لطفله دیركو دسون و
كرك قهرله اولدرسون ارادت واختیار انكدر جنك جو یان بزور پنجه وكتف
دشمنان راكشتند وخوبان دوست جنك جو وصف تركیبیدر جو بیدندن لغتده
جنك دیلیجی معناسنەدر اما استعمالده بهادر صواش اردینه دیرلر والف ونون
ادات جمعدر مبتدا ومصراع ثانینك خبری با حرف مصاحبت زور پنجه لامیه كتف
بونده كاف عربینك كسری وسكون تا ایله یغرین معناسنه كه فارسیجه شانه دیرلر دشمنا
كشتندك مقدم مفعولی ور ادات مفعول خوبان معطوفدر جنك جو یانه و
مبتدا ودوست خبری محصول بیت بهادرلر نیجه قوتیله وشانه وبازو قوتیله
دشمنلری قتل ایدرلر وخوبلر دوستلرینی یعنی عاشقلرینی شرط مودت نباشد اندیشه
باندیشه جان دل از مهر جانان بركرفتن شرط مودت لامیه با حرف سبب
جان لامیه خوف جان دیمكدر دل بركرفتنك مقدم مفعول صریحیدر واز مهر جانان
لامیه غیری بركرفتن قالدیرمق معناسنەدر یعنی محبتی ترك ایلمك معناسنه كوكل
بوتاری طوتمق دیمك قلبه اشغادن طوتمش محصول تركیب محبت شرطی دكلدر جان
خوفیله كوكلی جانان عشقندن قالدیروب محبتندن فراغت ایلمك مثنوی توكه دبند

خویشتن باشی * عشق بازی دروغ زن باشی بند خویشتن لامیه عشقباز وصف
تركیبیدر محبوب دوست معناسنه اكثریمون عشقلی معناسنده استعمال ایدرلر ویا
ضمیر خطابدر دروغ زن وصف تركیبیدر زدنیدندن یلان اوروجی دیمكدر یعنی
یلانجی معلوم اوله كه بعض الفاظ زدن ایله دبونك مشتقاتیله مستعملدر مثلا خنده
زدن ولاف زدن ودروغ زدن دبونلردن غیری باشی فعل مضارع مفرد مخاطب در
بیتك اولنده تو مبتدا ومابعدی صیغنی وایكی وصف تركیبلر تكرر خبر قبیلندندر
محصول بیت سن كه كندی بندكده وهوا وهوسنده اوله سك یعنی مهر ومحبت جانانه
له تقید ایلمیه سك عشقباز سك یلانجیسك یعنی محبوب دوست مدعیسك عاشق دكل
سك عشقبازی یاسنی حرف مصدر اعتبار ایدوب در عشقبازی تقدیر ایدن مقدر
بداعتش وحرف مصدر ظن ایدوب در تركیبی معناسنی عشقباز لیغی یلان اوروجی اولە سك
دیوب عشقبازی دروغ زن مفعولدر دیمی معناده جركین اوینامش ویای حرف
وحدت طوتوب معناسنی یلانجی بر عاشق اولورسك یعنی یلانجی بر عاشقسك دیمی
بی نظیر بریلان سویلمش كر نشاید بدوست ره بردن * شرط یاریست درطلب
مردن نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غائب عدم امكاندن عبارتدر بدوست
باحرف صلە ره بردن یول بولمق یعنی واصل اولمق ره بردنك مقدم مفعولیدر شرط
یاری لامیه ویا حرف مصدر دوستی وتا ادات خبر محصول بیت اكر دوسته یول بولمق
یعنی واصل اولمق ممكن ومیسر دكل ایسه یارلق ودوستلق شرطیدر طلبنده اولمك یعنی
وصال میسر دكل ایسه عشقیله فراقده اولمك كرك حاصلی عاشقه لایق اولان آتش محبتیله
یانوب كل اولمق ومحبتی ترك ایلممكدر رباعی خیزم چو غاند بیش ازین تدبیرم
خصم از همه شمشیر زند یا تیرم خیزم فعل مضارع متكلم وحده قلقادم ویا قالقایم
چو ادات تعلیل نماند فعل نفی ماضی مفرد غائب قالمدی دیمكدر بیش یاء عربینك كسریله
زیاده معناسنەدر بونده غیر معناسنه متضمندر ازین بیت ثانیه اشارتدر تدبیر
غاندك فاعلی خصم دن جنس خصم ویا اسم جمع مراد در وهمه اكه قیددر شمشیره و
تیره دكل بعضلر ظن ایلدوكی كبی یا حرف عطف وتیر شمشیره معطوفدر دبعض نسخه ده
باواقعدر بر نقطه ایله مومعناسنه تیرله دیمك اولور میم معناده زند فعلینه مقید در

زندم تقدیرنده محصول بیت قالقرم و یا قلقایم جونکه بوندن غیری تدبیرم قلمدی کرکسه جمله رقبا وخصما بکا قلجی اوروالر وکرکسه اوق و یای بکا قلجله اوق اوررالر یعنی بنی قتل ایچون بکا یراق اوشوره لر نه غم **کر دست رسد که آستینش کیرم * ور نه بروم بر آستانش میرم** کر دست رسد اکر ال ایریشور سه یعنی ممکن اولورسه که حرف بیان آستینین یک کیرمک مقدم مفعولی وشین ضمیر دلده مذکور اولان جانانه راجعدر کیرم فعل مضارع متکلم وحده بوندن طوتام دیمکدر بو شرطیه نک جوابی محذوفدر فیها ونعمت دیمک یرده دروندر والا معناسنده دروم فعل مضارع متکلم وحده دروبدندن بر حرف استعلا آستان معروف وشین کنه جانانه راجعدر میرم فعل مضارع متکلم وحده درمیر بدندن اولورم دیمکدر محصول بیت قالقارم اولوم ایریشورسه که یکینی طوتوب یا پشم یعنی جانانه واصل اولام فیها ونعمت والا واروب اشیکنده جان ویروب اولورم حاصلی یا وصال الاحیان بولورم ویا فراقیله ممات ایکیسنده عاشقه نسبت سعادت ابدیه **متعلقانش را که نظر در کار او بود وشفقت بر روزکار او بندش داد ند و بندش نهادند سودی نداشت** متعلقانش را دادات تخصیص متعلقلرینک دیمکدر که حرف رابط صفت در حرف صله کار او لامیه آنک ایشینه یعنی لسینه ایدی شفقت شین وقافک فتحلریله مرحمت دیمکدر باحرف صله روزکار او لامیه در باحوال واطوارا و دیمکدر بند بایی عجمله نصیحت وبند بای عربیله قید وحبس دیمکدر سودی یا حرف تنکیر نداشت فعل نفی استقبال مفرد غائب طوتمدی یعنی ایلمدی محصول ترکیب متعلقلرینک که نظری آنک ایشینه ایدی یعنی ایکیسنه ولسینه ایدی یعنی هر وجهله اوکده وغبن استرلردی واحوال واطوارینه شفقت ومرحمتلری واریدی بوکه بند وبردی واوستینه زنجیر دبو فائده قوردیلر یعنی اوردیلر فایده طوتمادی یعنی ویرمدی نظر درکار او بودک معناسنی ایشنده انلرک نظری واریدی یعنی آنی کوروب کوزه دلردی دیمکلر معقود جه بیانه ایدن مثللر **بیت درد را که طبیب صبر میفرماید * وین نفس حریص را شکر میباید** صبر ایهام طریقیله مذکوردر بری آرام وقرار معناسنه در و بریسیده که اجی اوت که بعض حماملرده شادروان اوزره سرنکون سرقید دلرکه قوردیوب بشاردر

درد سوزی و سمعی

دورد لیکن بونک اصلا بانک کسرله در نفس حریص بیانیه ورا حرف صله میباید فعل مضارع مفرد غائب کرک دیمکدر محصول بیت دردا و حسرتا که طبیب عشق صبر بیوردر امابو نفس حریصه شکر کرک یعنی احبا و دوستان محبت جانان ترکینی بکا القا ایدرلر بوایسه سم قاتل و زهر هلاهلدر نفس بوکه تحمل ایلمز بلکه حالینه ملایم ومناسب نشه ایستر یعنی وصال جانان **مثنوی آن شنید که شاهد بنهفت * باد لرا از دست رفته میکفت** آن شنیدی استفهامدر مخاطبدن که حرف بیان شاهدی یا حرف وحدت یا حرف ظرف نهفت نونک وهانک ضمه لریله کیزلی دیمکدر مخفی معناسنه با حرف صله دل از دست رفته کوکلی الدن کتمش یعنی عاشق رفته یده یا حرف وحدت وها حرف توسل ایکی بایله میکفته متعلقدر محصول بیت آنی ایشیدکمی که بر مخفی محبوب یعنی تنهاده کندینک کوکلی الندن کتمشینه یعنی عاشقنه سویلردی مقول قول کلی بیندر **تا ترا قدر خویشتن باشد * پیش چشمت چه قدر من باشد** تا حرف توقیت ترا سنک دیمکدر تخصیص معناسنی افاده ایدر پیش چشمت لامیه محصول بیت جانان بیچاره سنه دیر مادامکه سنک کندی قدرک اوله یعنی مادامکه سن کندی قدرکله وشانکله مقید اولاسک چشمک قتنده بنم نه قدرم ونه شانم اولور حاصلی سن کندکله مقید اولمیوب بلکه کوزک وکوکلک وظاهر و باطنک بنم محبت و عشقمله مقید اولمق کرک که سنک قتکده بنم مقدارم اوله **پادشاه زاده که مطمح نظر او بود خبر دارند که جوانی بر سر این میدان مداومت مینماید خوش طبع وشیرین زبان سخنهای لطیف ونکتهای غریب ازو میشنویم چنین معلوم میشود که بودر سر وسوزی در دل دارد که شیدا صفت مینماید پسر دانست که دل آویخته اوست واین کرد بلا انگیخته او مرکب بجانب او راند جوان دید که شاه زاده نزدیک او عزم آمدن دارد بکریست وکفت** پادشاه زاده را دادات مفعول که حرف رابط صفت مطمح نظر او لامیه لردر عاشق جوانک بلند نظرکاهی معناسنه در که حرف بیان جوانی یا حرف وحدت مداومت وملازمت معناسنه در خوش طبع وشیرین زبان وصف ترکیبلردر سخنهای لطیف ونکتهای غریب بیانیه لردر شوری وسوزی یالری حرف وحدت و یا تنکیر که حرف تعلیل شیدا

صفت وصف ترکیبی که حرف بیان دل آویخته وصف ترکیبیدر واو ضمیرینه اضافتی لامیه
در معنا شاه زاده نك دل آویخته سیدر یعنی کوکلی اکا متعلقدر کرد بلا بیانیه کرد
بلادن مراد عشقدر جواندر انگیخته او لامیه یعنی شاه زاده نك قوپارلمشیدر مرکب دانك
مقدم مفعولی صریحیدر وبجانب غیر صریحی واویه اضافت لامیه اودن مراد جوان
عاشقدر راند فعل ماضی مفرد غایبدر سوردی معناسنه عزم آمدن مصدر دك
مثلینه اضافتیدر کلمك نیتی دیمکدر محصول ترکیب پادشاه زاده یه کجوانك بلند نظر
کاهی ایدی یعنی منظور نظری ایدی خبر ایلدیلر که بدیلر برجوان بومیداندن اوجنده
مداومت وملازمت کوستر خوش طبع وشیرین زبان لطیف سوزلی وغریب نکته لر
اندن ایشیدیرز شویله معلوممدر که باشنده بر شوری وسودایی وکوکلنده برسوز وکدازی
وار که شیدا صفت وعاشق کبی کورینور شاه زاده بلدیکه آنك دل آویخته سیدر یعنی
مبتلا وکرفتاریدر یعنی جوانك کوکلی اکا مقیددر وبو بلانك توزی آنك قوپارلمشیدر
یعنی بو بلایی اول پیدا ایلمشدر آتینی شاه زاده جوانك جانبنه سوردی جوان جون
کوردیکه شاه زاده آنك جانبنه یعنی یانینه کلمك قصدین طوتار یعنی ایلرواغلادی
وردی بیت ان کس که مرا بکشت باز آمد پیش ؎ مانا که دلش بسوخت بر کشته
خویش باز ادات تأکید در ویاکیرو معناسنه پیش قتیب معناسنه در مانا عربیده
کان معناسنه در بکزر دیمکدر بر حرف صله در با معناسنه محصول بیت اول کیمسه که بنی
قتل ایلدی یانمه کلدی ویاکیرو یانمه کلدی بوکلمشندن بکزر که کوکلی کندی مقتولینه
یاندی ویاقیلدی یعنی عاشق بیچاره سینه ترحم ایلدی چندانکه ملاطفت کردن
پرسیدش که از کجایی وچه نام داری وچه صنعت دانی جوان در قعر بحر مودت
چنان غریق بود که مجال دم زدن نداشت غریق بوندن فعیل مفعول معناسنه در
یعنی غرق اولمش حاصلی بوغولمش دیمکدر محصول ترکیب شاه زاده اولقدر ملاطفت
وملایمت ایلدی وصوردیکه نه یردن سك ونامك نه در ونه صنعت بیلورسك
جوان محبت دریاسینك دیبنه شویله غرق اولمش ایدیکه نفس اورماغه مجالی یوق
ایدی حاصلی هیچ تکلم قدرتی یوق ایدی بیت اگر خود هفت سبع از بر بخوانی
چو آشفتی الف بی تی ندانی سبع سبنك ضمیله وبانك سکونیله یدیدن بره دیرلر

نی

ثمن ثانك ضمی ومیمك سکونیله سکزدن بره دیرلر وهفت سبع تمام مصحفدن کنایه‌در
زیرا قرا حجاج ظالم زمانده قرآنی یدی اجزایه تقسیم ایلدیلر اندن صکره بیردخی
اون اجزایه بسناسك یدی مصحفده بدکلری اول یدی اجزانك مجموعندن عبارتدر
شرعة الاسلامده یازمشدر که برکیمسه قرآنی بو یدی اجزا ترتیبی اوزره اوقوسه
اندن صکره دعا ایلسه الله امر ایله دعاسی مقبول اولور جمعه کونی اوللندن سوره
انعامه دك وسبت کونی انعامدن سوره یونسه دك واحد کونی سوره یونسدن
سوره طه یه دك واثنین کونی طاهادن سوره عنکبوته دك وثلاثا کونی عنکبوتدن
سوره زمره دك واربعا کونی زمردن سوره واقعه یه دك وخمیس کونی واقعه
دن آخره دك آشفتی فعل ماضی مفرد مخاطب پریشان حال اولدك دیمکدر بی
یائله اسلوب عجمدر والفله یاتا اسلوب عربدر بس بی تی یائله غلط مشهوردر
دیبی غلط سویلمش محصول بیت اگر خود هفت سبعی یعنی تمام مصحف شریفی ازبر اوقور
سك یعنی حافظ قرآن اولورسك جونکه عشق آلفته سی وآشفته سی اولدك الفی
بایی وتایی بیلمزسك یعنی عشق دیوانه سی اولیجه هب بیلدوکلرك اونودرسك دیمکدر — رد ابن سید علی
خطاب عموم اوزره در شه زاده کفت که با من سخن چرا نکویی که من هم از حلقه
درویشانم بلکه حلقه بگوش ایشانم اکر بقوت استیناس محبوب از میان تلاطم
امواج محبت سر بر آوردی وکفت آنکر اندن صکره دیمکدر با حرف سبب قوت
استیناس محبوب لامیه لردر استیناس استفعال بابندن مصدردر دانش طلب الملك
دیمکدر بوندن مراد یقینلقدر میان تلاطم امواج محبت لامیه لردر تلاطم تفاعل
بابندن مصدردر دیرلر بر بیرینه طوقنمق امواج بری برینه طوقنشدوغی کبی سر بر آورد
باشین قالدردی محصول ترکیب شه زاده جوانه دیدی بنمله نیچون سوز سویلمزسن
که بنده درویشلر حلقه سندنم یعنی انلردنم بلکه انلرك حلقه بگوش بنده سیم اندن
صکره جوان محبوبك قوت استیناسی سببیله محبت امواجی تلاطمی اورتاسندن یعنی
محبت دریاسی امواجی طوقنشمسی اراسندن کلام مجازیدر تأمل ایده باشنی
قالدردی ودیدی بیت عجبست با وجودت که وجود من بماند ؎ تو بگفتن
اندر آیی ومرا سخن بماند بگفتن با حرف صله وگفتن مصدردر تکلم معناسنه

ورده نزاح جمیعا

اندر بانك معنا سنی تأكید ایدر آیی فعل مضارع مفرد مخاطبدر آیدندن دینیلر
خطا ایدیلر محصول بیت عجبدر سنك وجودكله كه بنم وجودم قالدی یعنی سنك قنكده بن
محو اولورم كه بندن اثر وجود قلماز سن تكلم كلسك وبكا سوز قالدی بو عجبدر حاصلی
سن تكلم كلدكدن صكره بنده سوز سویلكه مجال قالمق عجبدر این بگفت و نعرهٔ بزد
وجان بحق تسلیم كرد یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل محصول تركیب جوان بو بیتی
سویلدی و بر نعره اوردی وجانی خدایه تسلیم ایلدی رحمة الله علیه بیت عجب از
كشته نباشد بدر خیمهٔ دوست ٭ عجب از زنده كه چون جان بدر آورد بسلیم
محصول بیت دوستك خیمه سی قپوسنده كشته اولنده عجب دكل یعنی قتیل اولاندن
تعجب ایلمك اولمز زیرا قتللی بر بدربلكه عجب زنده دركه نیجه جانینی اندن سلیم
چیقاردی حاصلی اول قتل بر ندن جانینی سلامتله خلاص ایدوب قورتاردیغندر
تعجب اندر قتل اولاندر دكلدر حكایت یكی از متعلمان كمال بهجتی داشت ومعلم
از انجا كه حس بشریتست با حسن بشره او میلی داشت بعنایتی كه غالب اوقات
در پی سخن بودی كه متعلم اوكرنجیدر ولر ومعلم اوكردیجیه بهجت بانك وجیك
فتحه لریله حسن وجمال معناسنه در حس بشر لامیه دحس بو نده ادراك معناسنه در
بشرك حسی یعنی انسانك ادراكی با حرف صله حسن بشره لامیه بشره بانك وشینك
فتحه لریله انسان دریسینك بوزینه دیرلر حسن بشره یه میلی حس بشریه تخصیص زیرا انسان
حیوانانده حسن بشره یه میل اولمز دیمشلر با حرف ظرف مثابه مرتبه معناسنه در وبا حرف
وحدت كه حرف بیان محصول تركیب متعلملردن برینك زیاده حسن وجمالی واردی
ومعلم اول مقامده كه حس بشریتدر یعنی مرتبهٔ بشریتدن آنك حسن بشره سینه میلی
واردی بر مرتبه ده كه اكثر اوقات بو سوزده ایدیكه قطعه نه انچنان بتو مشغولم
ای بهشتی روی ٭ كه یاد خویشتنم در ضمیر می آید بهشتی روی وصف تركیبیدر
اهل جنت یوزلی معناسنه یا حرف نسبتدر كه حرف بیان یاد خویشتن لامیه كندی
یادم یعنی كندیمی اكمه میم معناجهتنده ضمیره مقیددر ضمیر بونده خاطر معناسنه در
محصول بیت ای اهل جنت یوزلی سكا انچلین مشغولدر كه كندیمی اكمه خاطره
كلمه یعنی سكا شویله مقید ومشغولم كه كندیمی فراموش ایلمشم ز دیدنت نتوانم

ردای ابن عبد علی وسروری

كه دیده بر دوزم ٭ وگر مقابله بینم كه تیر می آید بر حرف تأكید دوزم فعل
مضارع متكلم وحده دیمكدر كوزیمی یومقدن كنایتدر مقابله تقدیری
از مقابله در ضرورت وزن ایچون حذف وایصال ایلدی محصول بیت سنی كورمكدن
كوزمی دیكمكه ویومغه قادر دكلم یعنی سكا بقمغه قادر دكلم واكر كوردیكم قادر شمدن
اوق كلور حاصلی سندن كوزمی بردم آیرمغه قادر دكلم دوزی دوزیدندن
اشتقاق ایلمك كرك دوختن دن اشتقاق ایدنلر خطا ایلمشلر باری پسر گفت
انچنان كه در آداب درس اجتهاد میكنی در آداب نفسم هم نظری فرمای كه اگر
در اخلاقم ناپسندی می بینی كه مرا آن پسند نماید بر آنم مطلع گردان تا
بتبدیل آن مشغول شوم گفت ای پسر این از دیگری پرس كه آن نظر كه مرا
باتست جز هنر نمی بینم باری یا حرف وحدت بر كره دیمكدر اجتهاد سعی وكوشش
دیمكدر نظری یا حرف وحدت ناپسندی یا حرف وحدت گردان فعل امر مفرد
مخاطب گرداندندن تصییر معناسنه ایله دیمكدر الف ونون ادات تعدیه در
محصول تركیب بر كره اوغلان معلمه دیدی انچلین كه آداب درسمده سعی كوشش
ایدرسك آداب نفسمده بر نظر بیوركه اگر اخلاقمده بر نامعقول كوردیسك كه بكا
اول معقول كورینور اول ناپسندك اوزرینه یعنی اكا بنی مطلع ایله تاكم آنك
تبدیلنه مشغول اولایم معلم دیدی ای اوغول بونی غیریدن صوركه اول نظر كه
بنم سكا درسنده هنردن غیری نسنه كوردم قطعه چشم بد اندیش كه بر كنده باد
عیب نماید هنرش در نظر كه بر كنده باد جملهٔ معترضه دعائیه در كندن قازمق
وقوپارمق وبولمق معناسنه در بونده قوپارمقدن مراد چیقارمقدر چیقمش اولسون
دیمكدر هنرسنك شینی معناده نظره مقیددر محصول بیت عدونك كوزی چیقمش
اولسون انك نظرنده هنر عیب كورینور زیرا چشم عداوتله ناظردر ورهنری
داری وهفتاد عیب ٭ دوست نبیند بجز آن یك هنر ورداو بونك كیبی
یرلرده استدراك معناسنی افاده ایدر واما اگر تقدیرنده در هنری یا حرف
وحدت محصول بیت بد اندیشك حالی مذكوركیبیدر اما اگر بر هنرك واریسه
وییتمش عیبك دوست كورمز اول بر هنردن غیریی زیرا چشم مودتله ناظردر بونده

قطعه یرینه بیت یازانلو قطعه ایله بیتی فرق ایلمزلر ایمش بیت ثانینك اولنده ور یرینه واو
کریازنلرکاتلو صحیح نسخه‌لره مخالف یازدقلرندن غیری معناجهتندن وهن وریر
حکایت شبی یاد دادم که یار عزیزم از در درآمد چنان بی اختیار از جای
برآمدم که چراغم باستین کشته شد خاطرمه دوکه برکیجه یار عزیزم قاپیدن ایچری
کیردی حیره‌تدن شویله بی اختیار یرمدن قالقدمکه یکمله چراغ سوندی بیت
سَرَی طَیفُ مَن یَجلُو بِطَلعَتِهِ الدُّجَی ۞ شگفت آمد از بخت کرای دولت از
کجا سری فعل ماضی مفرد مذکر کیجه کلدی دیمکدر طیف طاتلو خیال معناسنه
در لفظا مرفوع فاعل سری در مضافدر من موصل یجلو فعل مضارع مفرد مذکر
غایب در نصبی یانیك ناقص واو یسیدن یکشف دیمکدر اچار معناسنه فاعلی تحتنده
مَنَه راجع ضمیر در جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق صله سیدر اسم موصولك اسم
موصول صله سیله اعرابدن محلی مجرور مضاف الیهدر طیفك با حرف جر یجلویه
متعلق طلعت یوزدر وجه معناسنه ضمیر مجرور مَنَه راجعدر دجی داللك ضمی
وجیمك فتحیله قرانکولیغه دیرلر تقدیرا منصوب مفعول یجلودر شگفت شینك
وکاف عربینك کسری وضمیله لغتدر عجب معناسنه که حرف بیان محصول بیت طلعتیله
کیجه قرانکولیغنی کشف ایلینك کیجه خیالی کلدی کانه که اول وقتده جانان کلدکینی
استبعاد ایدر وانیانی خیالینه اسناد ایدر طالعمدن بکا عجب کلدیکه بودولت
قندن طلوع وظهور ایلدی یعنی جانانك بو وقتده کلدیکنی استبعاد واستغراب
ایدر کانه که سعادت غیر مترقبه در بو بیت بحر طویلك ایکنجی ضربندندر وبونك
کبی شعره ملمع دیرلر وبو عربی مصراع حضرت شیخك برعربی غزلندن بربیتك
مصراع اولیدر ومصراع ثانیسی ۰ وسائرُ لَیلِ المُقبِلِینَ صَبَاحُ خشت و
عتاب آغاز کرد که مرا در حال که دیدی چراغ را بکشتی کفتم کمان بردم که
آفتاب برآمد و نیز ظریفان کفته اند محصول ترکیب جانان اوتوردی و عتاب
وخطاب ایلمکه باشلادی که فی الحال کرنی کوردك چراغی سوندردك دیدیم
ای جانان ظن ایلدمکه آفتاب طلوع ایلدی ودخی ظریفلر دیمشلردر قطعه
کر کرانی بپیش شمع آید ۞ خیزش اندر میان جمع بکش کرانی یا حرف

وحدت

وحدت برشیء ثقیل دیمکدر پس رجل ثقیل دیب وهم ایلمش
خیز فعل امر مفرد مخاطب در خیزیدندن قالق دیمکدر خاستندن اخذ ایدنلر سهو
ایلمشلر شین ضمیر کرانه راجعدر ومعناده بکش فعله مقیددر ضمیر منصوب منفصل
معناسنه بو اعرابه ذاهب اولانلر دخی ایلین مردوددر ایمش بکش فعل امر مفرد مخاطب
لغتده اولدر یعنی قتل ایله دیمکدر اما بوندن مراد دفع ایله دیمکدر محصول بیت اکر بر
ثقیل شیء شمعك اوکینه کلوب ضیاسنه مانع اولورسه قالق اول شیء ثقیلی جماعت
مجلس اورتاسنده شمعك اوکندن دفع ایله یعنی کیدر ور شکرخنده ایست
شیرین لب ۞ آستینش بگیر و شمع بکش ور معطوفدر که شکرخنده وصف
ترکیبیدر دانلوکولو شلو دیمکدر همزه حرف مجتلبدر یا حرف وحدت شیرین لب وصف
ترکیبیدر شکرخنده یه صفت محصول بیت واکر مذکور کران شکرخنده شیرین لب
ایسه آستینن طوت وشمعی سوندر زیرا بو آفتاب در بو وارکن شمعه احتیاج اولمز
حکایت یکی دوستی را که مدتها ندیده بود کفت کجایی که مشتاقیم کفت مشتاقی
به که ملولی دوستی یا حرف وحدت ورا ادات مفعول مدتها ادات جمعدر
نیجه مدت دیمکدر کفت یکی دیدی دوستنه کجایی یا ضمیر خطاب که حرف بیاندر
مشتاقیم یا ومیم ضمیر متکلم مع غیره در کفت دوست دیدی مشتاقی یا حرف مصدر
به یك که من تفضیله معناسنه در ملولی یا حرف مصدر محصول ترکیب برسی
برسودیکی نیجه زمان کورمش ایدی سودیکینه دیدی کوردوکی حینده قنده سك
که مشتاقیز یعنی سنی چوقدن کورمدك اولده دیدی مشتاقلق یکدر ملوللقدن
یعنی صیقو کوروب اوصانوب ملول اولمقدن سیرك کوروب مشتاق اولمق یکدر
مثنوی دیر آمدی ای نگار سرمست ۞ زودت ندهیم دامن از دست
دیر کج دیمکدر نکار سرمست بیانیه سرمست لغتده باشی مست اما استعماله بی
پرواهوایی معناسنه در زود تیز دیمکدر مقابل دیردر وتا ضمیر خطاب ندهیم
فعل نفی مستقبل متکلم مع غیره در یرمزیز محصول بیت ای بی پرواهوایی نکار
کج کلدك پس بویله اولنجه الدن انکلی تیز قوبی ویرمزیز یعنی تیز کتمکه مانع اولورز
معشوقه که دیر دیر بینند ۞ آخر کم از آن که سیر بینند معشوقه‌ها علامت

نقلدر عرضه ده وغیر یده اولدوغی کبی یعنی عربیدن عجمیه نقلك علامتیدر دیمشدر
معشوقه اختیار ایلدیکی معشوق اوزره ضرورت وزن ایچون ردیفی بو معنایه
واصلدر کل ایمش که حرف رابط صفت بیننده فعل مضارع جمع غایب جنید ندن کوردکلری
دیمکدر آخر ادات تأکید وتقریردر وفارسیده عربیده کلکم ازان بو عبارت مقام
استفهامده مستعملدر اندن آکسکی یعنی اندن قالورمی دیمکدر که حرف بیان سیر
طوق دیمکدر محصول بیت جانانی کنج کنج کوردکلری یعنی سیرك سیر ایدرلر
اندن آکسکمیدر واندن قالورمی که طوق کوردکلری یعنی سیرك کوروب مشتاق اولمغی
صیق کوروب اوصانمقدن آکسکمی واندن قالورمی دیمکدر پس بو عبارتك معنا
اندنکم میدر داخی دیمی وآخر اندنکم میدر که طوق کوره لر دیمی زیاده ایهام
ایلمشلر شکایت شاهد که بار فیقان آید بجفا کردن آمده است بحکم آن
که از غیرت ومضادهٔ یاران خالی نباشد مضاده مفاعل بابندن مصدر
دردنجی نسخه ده یاران لفظی موجود اولدوغی ایچون یازلدی بعض نسخه ده مضادهٔ
نك تابعی معطوف بولندی علی کل حال مضافدر موجود اولدوغی یرده آن که
عبارتنی ایراد ایلمیوب وبحکم یمینی ساکن اوقیوب معناسنی البته دیمیلر بو کتابه
هیچ وقوفلری یوقایمش محصول ترکیب ذلبرکه رفیقلر ایله کلرجفا ایلمکه کلمشدر اول
علتله که یارانك یعنی عشاقك غیرت وضدیتندن خالی اولمز بو کلام حضرت
جانانی هیچ تنها کلدکینه کوره دردر فندبر بیت إِذَا جِئْتَنِي فِي دُفْعَةٍ لِتَزُورَنِي
وَإِنْ جِئْتَ فِي صُلْحٍ فَأَنْتَ مُحَارِبُ اذا اسمدر ظرف مستقبلدر شرطی متضمن جیئت
جیئت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب ونون حرف وقایه ویا ضمیر منصوب متصل
کنایتدر متکلمدن فی حرف جر ما قبلنه متعلق دفعه رانك ضمی کسری ایله دفعك جمعیدر
بولدا سنلر دیمکدر لِتَزُورَنِي لام حرف جر جیئت یه متعلق تزور فعل مضارع آن مقدر
منصوب ونون حرف وقایه ویا ضمیر متکلم وان جیئت بونك کبی یرلرده واو حرف
عطفدر جتندی قتنده ان لم یجیء وان جیئتی تقدیرندهدر اما جمهور قتنده حرف
حالدر بونك کبی یرلرده ان حرفنده معنای شرطیتدن منسلخ حرف وصلدر
فی صلح ما قبلنه متعلقدر فانت فا جواب وجزایه داخلدر ولکن حرفدر انت ضمیر

مرفوع

ردای سکلی • وس وری

ردای سکلی • وسروری

مرفوع منفصل محلا مرفوع مبتدا محارب اسم فاعلدر مفاعل بابندن لفظا مرفوع
خبر مبتدادر واعرابدن محلی یوق جواب اذادر محصول بیت جانانه خطاب
بیوردقچه بکا رفیقلرك اراسنده یعنی انلرله کلسك بنی زیارت ایلمکلك ایچون
صلحده ده کلورسك یعنی مصالحه طریقنده ده کلورسك سن صوابنجه سك زیرا انلر
بیله کلمك شقاق وخلاف عناده باعثدر قطعه بیك نفس که برامیخت یار با
اغیارهٔ بسی نماند که غیرت وجود من بکشد با حرف ظرف ویا حرف زائدیك
نفس بردم وبرساعت دیمکدر که حرف بیان بر حرف تأکید امیخت فعل ماضی مفرد
غائب قریشدی دیمکدر یار فاعلدر با حرف مصاحبت اغیار غیرك جمعیدر دیمکلر
مراددر بسی یاء اصلیه ایله چوق دیمکدر نماند فعل نفی ماضی مفرد غایب قالمدی
دیمکدر لیکن مقصود زمان استقبالدر که حرف بیان غیرت مبتدا وجود من لامنه
ومبتدای ثانی بکشد بانك کسریله فعل مضارع مفرد غایب خبر ثانی وثانی خبر
خبر اول محصول بیت بردم وبرساعت که یار اغیار ایله مختلط اولدی چوق زمان
قلمازکه غیرت بنم وجودمی قتل ایدر یعنی هلاك ایدر بخنده کفت که من شمع
جمعم ای سعدی ؛ مرا ازان چه که پروانه خویشتن بکشد شمع جمع لامیه یعنی
بن جمیع عشاقك محبوبیم کیمسه یه مخصوص دکلم محصول بیت جانان مذکور بنك
مضمونینی بندن ایشیدیجك خنده ایله دیدی بن مجلس عشاقك شمعیم ای سعدی
یعنی سکا وغیره مخصوص دکلم بکا اندن ضرر وزیان مترتب اولورکه پروانه کندی
شمعه اوروب بال وپرینی یاقوب وجودینی هلاك ایلر یعنی بکا نسبت سن شمعه نسبت
پروانه کبی سك بنم یوزیبك طالبم وار دردعالمده بریده سعدیدر بکشد ك
یا سنی ضمیله قیدایدنلر دوستانلق ایلمشلر حکایت یاد دارم که درایام پیشین
من ودوستی چون دو مغز بادام در یوستی صحبت داشتیم ناکاه اتفاق سفر
افتاد پس از مدتی که باز آمد عتاب اغاز کرد که دری مدت قاصدی
نفرستادی کفتم دریغ آمدم که دیدهٔ قاصد بجمال تو روشن کردد ومن
محروم باشم پیشین یا حرف نسبت ونون حرف تأکید دوستی وپوستی یالری
حرف وحدتدر اتفاق سفرلامیه در قاف سکونلادر تنوردیمی سهو ایلمش قاصد بو

ردای سیدنکلی • وسروری

ردسروری

بیك معناسنه در و یا حرف وحدت نوستادی فعل نفی ماضی مفرد مخاطب کوندر
مدك دیمکدر محصول ترکیب خاطرمده در که اوکلی ایامده یعنی جوانلیغم زمانده
بن بر دوستلر یعنی محبوبلر ایکی بادام ایچی کبی بر پوستك ایچنده یعنی ایکی بادام ایچی بر
قابوقده نیجه که متحد وصیق اولورسه بیز آنکله بویله ایدك کمال اتحاد و اتفاقدن
کنایتدر صحبت طوتاردیق دیمکدن غرض مصاحب ایدك دیمکدر ناکاه اتفاقی
سفر واقع اولدی بر نیجه مدتدن صکره که کیرو سفردن کلدی بکا عتاب وخطاب
ایلمکه باشلدی که بوقدر مدتده بکا بر بیك ادسال ایلمدك دیدیکی که بکا حیف
کلدی که قاصدك کوزی سنك جمالکله دوشن اوله وبن محروم اولهیم قطعه یار
دیرینه مرا کو بزبان توبه مده ﴿ کمرا توبه بشمشیر نخواهد بودن یاردیرینه
بیانیه دیرلغتده جوقدن و کهنه معناسنه در و یا حرف نسبت و نون وها حرف تأکید
کو فعل امر مفرد مخاطب دیمکدر یار دیرینه مقدم مفعولیدر و بعضیلر دیدیلر
یار دیرینه منادادر و کو امر بالمخاطب اولور و مفعول محذوف جانانه در تقدیری
ای یار دیرینه سویله جانانه و بعضیلر دیدیکه کو بوندم تأکید افاده ایدر الحق
بس معنا اسان اولور تأمل ایده که حرف تعلیل حاصل مصراع ثانی مقام تعلیلده
در محصول بیت بر مخاطب تجرید ایدوب بیوردی ای فلان یار دیرینه سویله بکا
زبانله توبه ویرمه بویلدی یا خود ای یار دیرینه سویله جانانه بکا زبانله توبه ویرمه
ای جانان یعنی محبتمی ترك ایله دیمه کانه که قاصدار سال ایلمدیکیچون جانانه بو کلمه
ایدر که بنی سورسك بو خصوصده قاصدار سال ایلردك دیبو یا خود معنا ای
یار دیرینه بکا زبانله توبه ویرمه دیمك اوله یعنی قاصدار سال ایلمدیکیچون بنی
سورسك دیمه کانه که بویله دیدیکی جانانك ترك عشقنه توبه ویرمیدر زیرا
بکا شمشیرله توبه اولمیسردر یعنی اوستومه شمشیر طوتسك بن سنك عشقکدن
توبه ایلمم دیمکدر ظاهرا بو بیتك سباق وسیاقه چوقلق مناسبتی کورنمز فتدبر
دشنم آید که کسی سیر نظر در توکند ﴿ باز کویم نه که کس سیر نخواهد بودن
دشنك بو نده غیرت معناسنه در غبطه معناسنه اخذ ایلین مراد بیننه واصل دکل
ایمش سیر لغتده طوق دیمکدر اما بونك کبی یرلرده طویمجه دیمکدر در تو در حرف

صلهٔ ادات اضرابدر سیر نظر در تو کند دن و که حرف تعلیل نخواهد بودن
ایکی یرده بیله اولمیسر در معناسنه در محصول بیت بکا غیرت کلور که بر کمسنه سکا
طویمجه نظر ایلیه یعنی سنی طویمجه کوره کنه دیرمکه بویله دکل یعنی بکا حسد کلمز زیرا کمسه
سنی طویمجه کورمز یعنی سکا نقد دیقسه بر کمسه کورمدن طویمز بو ایکی بیت اولنده قطعه
برینه بیت یازنلر سهو ایلمشلر و مده دهیدندن مشتقدر دادندن دیینلر خطا
ایلمشلر زیرا دادندن ماضیله اسم مفعولدن غیری نسنه مشتق اولمز سیر نظر وصف
ترکیبیدر دیبی بیتك معناسنه طویمجه نظر صالمامش نه که کس سیر برینه که نه کس سیر
یازان جمیع متونه مخالف یازمش حکایت دانشمندی را دیدم بمحبت شخصی
کرفتار و رازش فاش نه شد و جور فراوان بردی و تحمل بیکران کردی باری بطریق
نصیحتش کفتم دانم که ترا در محبت این منظور علتی نیست و بنای مودت
بر زلتی نه با وجود این معنی لایق قدر علما نباشد خود را متهم کردن وجور
بی ادبان بردن کفت ای یار دست عتاب از دامن روزکارم بدار که بارها
در مصلحت که تو کویی اندیشه کردم صبر بر جفای او سهلتر نماید که صبر
از او و حکما کفته اند که دل بر مجاهده نهادن اسانترست که چشم از مشاهده
بر کرفتن علتی و زلتی یالرده حرف وحدت و یا حرف تنکیر دست عتاب و
دامن روزکار اضافتلری بیانیه لر در مجازا بدار طوت یعنی چك که حرف تعلیل
بارها کراته دیمکدر که صبر از او کمی تفضیله معناسنه در که چشم کمی تفضیله معناسنه
در محصول ترکیب بر دانشمندی کوردم بر شخصك محبتنه کرفتار یعنی مبتلا و
اندن بر کفتاده راضی یعنی همان مصاحبتنه راضی و قائل غیر نسنه استمزدی جوق
جور و جفا کوتوردی یعنی چکردی و نهایتسز تحمل ایدردی بر کره اکا نصیحت
طریقیله دیدم بیلورمکه سنك بو منظورك محبتنده بر علتك و غرضك یوقدر
و بنای مودتك بر زلت نفسانی اوزره دکلدر بو معنی وجودیله یعنی علما قدرینه
لایق دکلدر که کندینی متهم ایلمك و ادبسزلرجوری چکمك دانشمند بونی
ایشیدنجه دیدی ای یار عتاب الینی روزکاردم اککدن چك یعنی عتابی ترك ایله
بنی آزاد ایله زیرا کراتله بو مصلحتده که سن دیرسك فکر ایلدم لیکن آنك جفاسنه

رد ای سید علی • وسروری
رد ای سید علی • وسروری

رد سروری

صبر آسانرق کوربنور که اندن ابسه یعنی آنی ترك ایلمك بلاسینه صبر ایلمکدن
آنك جفاسینه صبر ایلمك آسانرقدر وحکما دیمشلردر کوکلی مجاهده وزحمت
عشقه قومق قولایرقدر حتی مشاهدهٔ جمال جاناندن قالدرمقدن **مثنوی آنکه**
بی او بسر نشاید برد ✿ کر جفایی کند بباید برد بسر باحرف صله نشایدلایق
دکل یعنی ممکن دکل برد مصدر معناسنه در بباید کرکدر دیمکدر برد یعنی بردن محصول
بیت اول کیمسه که عمری آنسز بایانه ایلمك اولمز یعنی دیرلمك وکچمك اولمز حاصلی آنسز
اولمق ممکن دکل اکر بر جفا ایدرسه کوتورمك کرك یعنی جورینه تحمل ایلمك کرك
هر که دل پیش دلبری دارد ✿ ریش در دست دیگری دارد محصول
هر کمسه که کوکلینی بر دلبره ویرمشدر
هر کمسه که کوکلینی بر دلبر اوکنده و یا قتنده طوتار یعنی کوکلینی بر دلبره ویرمشدر
صقالینی غیرینك النده طوتار حاصلی هر کیم که کوکلینی بر دلبره ویرمشدر صقالینی
غیرینك الینه ویرمشدر که مجبوبیدر بعض نسخه ده بو بیت واقعدر اکرچه که قافیه‌سی
عیبلودر فتدبر **آهویی بالهنك در کردن ✿ نتواند بخویشتن رفتن** ✿
آهویی یا حرف وحدت بالهنك اصلنده پالاهنك ایدی جلبر و یولار معناسنه
محصول بیت کردننده بالهنك اولان آهو کندی اختیاریله استدیکی یره کتمکه
قادر دکلدر قصه‌دن حصه بودر که کردننده یولار اولان آهویه که کندی
کندیسی کوکلی استدیکی یره کتمکه مالك دکل ایسه صقالی غیری النده اولان کندی
اختیاریله حرکت ایده مز **روزی از دست کفتمش زنهار ✿ چند از آن**
روز کردم استغفار روزی یا حرف وحدت دست کفتن سو بلمك النده حیله
دیمکدر یعنی بیجون سویلدم دیو شینی ضمیر دکلمه مذکور اولان جانانه در
زنهار مقول قوللدر چند کی تقدیری چند باردر محصول بیت بر کون جانانه
سنك الکدن زنهار یعنی امان دیدیکمدن مکر بر کون جانانه امان الکدن دیمش
ایمش اول کوندن برو نیجه کره بو سوزدن استغفار ایلدم یعنی نیچون جانانه
امان الکدن دیدم دیو پشیمان اولدم بعض نسخه ده از دست کفتنش یرینه
از دست کفتمش واقعدر و بعض شارحلر اول نسخه‌یی اختیار ایلمشلر لکن طبعنده
ذره مقداری استقامتی اولان کمسه بیلور که اول نسخه فاسددر و بعض نسخه ده

ددس دری ❁ وشیخی

از دست

ددای سیدعلی

از دست کفتمش واقعدر بو داوکلی کبیدر بعینه اختیارده **نکند دوست زینهار**
از دوست ✿ دل نهادم بر آنچه خاطر اوست محصول بیت مال استغفار بو
بیتدر دوست دوستدن امان ایلمز حاصلی عاشق معشوقدن امان دیلمز پس
ایمدی کوکلی قودم اول نسنه یه که دوستك خاطری اکادر یعنی دوستك خاطری
هر نه که مراد ایدینورسه کوکلی اکا بند ایلدم **کر بلطفم بنزد خود خواند ✿ ور بقهرم**
براند او داند جایزدر که ایکی شرطیه بیلە بیتك آخرینده اوداند جمله‌سی جواب
اوله وجایزدر که مصراع اولك جوابی محذوف اوله فیها ونعمت تقدیرنده محصول
بیت اکر جانان لطف احساننه بنی کندی قتنه دعوت ایدرسه اول بیلور واکر بنی
یانندن قهریله سوررسه کنه اول بیلور اختیار آنکدر **حکایت در عنفوان**
جوانی چنان که افتد و دانی با خوش پسری سری و سری داشتم بحکم آنکه حلقی
داشت طیب الادا و خلقی کالبدر اذا بدا عنفوان عین مهمله‌نك وفانك ضمه
لریله اول معناسنه در جوانی یا حرف مصدر چنانکه افتد و دانی الجملتین که واقع
اولور و بیلورسك یعنی جوانلق یا منده انسانك نیجه در لو احوالی اولور بو کلام
جمله‌ٔ معترضه در با حرف مصاحبت خوش پسر کوزل اوغلان سر سودا و محبت
و یا حرف وحدت سری که یا حرف وحدت داشتم لغتنده طوتاردم دیمکدر اما
استعمالده برنسنه‌نك واراولمقدن تعبیردر مثلا داشتم بنم وار ایدی و دادم
بنم وار و فتح حلق حانك حطتنك فتحی و سکون لامله لغتنده بوغازدر کلو معناسنه
اما بونده مراد آواز در و یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر طیب الادا خوش
ادالو یعنی کوزل آوازی وار ایسه وار ایدی دیمکدر وخلق بار تغقد دمراد مصدر
مبنی للمفعول مخلوقیت دیمکدر یعنی وجه حسنه مالك ایدی دیمکدر و یا کنه حرف
وحدت و کنه بر داشت مقدر در اوکلی قرینه سیله کلبدر اذا بدا فحنکم ظاهر
اولسه یعنی افق شمادن و یا میغدن پیدا اولسه حاصلی بو زکاوندن دوردن کیجه‌لك
آی کیبی ایدی کوزلکده محصول ترکیب جوانلق اولنده شویله که واقع اولور و بیلورسك
یعنی آدم تازه لکنده جوان سومك مقرر و معینیدر بر کوزل محبوبیله محبت و سر
عشقم وار ایدی یعنی بر کوزل دلبر سوردم اول بهانه ایله که کوزل نغمه‌لو آوازی

میغ لغتده بولندر

واردی حاصلی خوش آواز ایدی و یوزی کوزل ایدی یددکی افقدن و یامنغدن طلوع ایلسه کانه که محبتنه بو ایکی شنه سبب اولمش ایمش بیت آن که نبات عارضش آب حیات میخورد ** در شکرش نگه کند هر که نبات میخورد آن که تقدیری انکس که در ضرورت وزن ایجون و قرینه قایم اولدوغی ایجون حذف و ایصال اولدی و که حرف ایکی اسم مقامنه قایم اولدی نبات عارض لامیه در نباتدن مراد خطیدر سبز اولمق اعتباریله زیرا تازه صقال سبز درلر تازه چمنه تشبیه طریقیله پس مصراع اولده نباتدن مراد بر ده بیتی نباتدر دیبی مذکور تشبیه و استعاره بیلمز ایمش عارض دانک کسریله عرب صقالده استعمال ایدر اما عجم دانک فتحیله صقل بیتی یره اطلاق ایدر و شین که به راجعدر خوش تیره ارجاع ایلین هر کیم معنا جانبیله آشنالق ایلمش معلوم اوله که فاعل و زنی او زده اولان بعض الفاظ عربیه یه عجم تصرف ایدوب عین الفعلینی مفتوح اوقورمثلا عارض و حاتم و کافر لفظلرین عینی مفتوح اوقور فاحفظ آب حیاتدن مراد عارضیدر زیرا عارضی آب به تشبیه ایلمشلر اضافت لامیه در میخورد ایچرد دیمکدر در حرف صله و شکردن مراد لب جاناندر تشبیه طریقیله و شین ضمیر که سابق کیبی که به راجعدر نگه نکاهدن مخففدر نظر معناسنه و کند لفظ مشترکدر فعل مضارع علی فعل امر بیننده نظر ایلیه و نظر ایلسون معنالرینه پس بو مقامده بر دینه تخصیص ایلینلر تخصیص بلا مخصص ایلمشلر نبات یعنی شکر میخورد اکل ایدر دیمکدر زیرا خوردن اکل و شرب بیننده مشترک لفظدر محصول بیت اول کیمسه که آنک نبات عارضی آب حیات ایچر آنک شکر لبینه نظر ایلیه و یا نظر ایلسون هر کیمسه که قند ییر یعنی شکر ییر آنک شکر لبینه نظر ایلیه و یا نظر ایلسون زیرا البیله شکرک بیننده مناسبت کلی وار اتفاقا بخلاف طبع ازو حرکتی دیدم که بپسندیدم دامن ازو در کشیدم و مهره مهرش در چیدم و کفتم مهره بو نحو جنسنه دیرلر مهر اضافتی بیانیه در اوکلی میمک ضمیله و تانیسی کسریله در محبت بو نحو یعنی دیمکدر بر حرف تاکید چیدم فعل ماضی متکلم وحده در چیدن دیو شردم مجتت بو نحو یعنی دیو شورمکدن مراد قطع تعلق و اختلاط در محصول ترکیب اتفاق طبعمه مخالف اندن بر حرکت

کوردمکه

ردّ سروری

ردّ سروری

ردّ ابن سیدعلی و سروری

کوردم که بکنمدم آنکم اندن چکدم یعنی مناسب و مخالطه اندن کسدم و محبتی بو نحو غنبی دیردم ددو شوردم و دیدم بیت برو هرچه میباید پیش کیر سرما نداری سر خویش کیر میباید فعل حال مفرد غایب و تا ضمیر خطاب سرما لامیه در یای بطنیله بیزم سودامز و هوامز دیمکدر نداری اخباره و انشایه تحمل وار طوتمازسک دیمک اجبار اولور طوتمازسک دیمک انشا اولور زیرا معنای شرطیتی متضمن اولور سر خویش لامیه در کندی سوداو هواکی دیمکدر کیرک مقدم مفعولیدر سرما ندارینک مقدم مفعولی اولدوغی کبی محصول بیت وار هر نه که سکا کرکسه او کوکه طوت یعنی دیلدیکک نسنه یه مشغول اول بیزم سودا و هوامزه طوتمازسک و طوتمازسک یعنی چونکه بیزمله موافقت و مرافقت یوقدر و بزه متابعت ایدوب اویمازسک کندی سودا و هواکی طوت یعنی کندی سوداکنه مشغول اول و هواکه متابعت ایله یعنی دیلدیکک ایله حاصلی شمدن صکره بیلدیککی قالمه سرما ندارینک معناسنی چون باماسر نداری دیبی اداده مسامحه ایلمش بزم باشمزی طوتمازسک کندی باشیکی طوت دیبی معناسی ایو طوتمامش سر خویش کیرک معناسنی وار تنها کیت دیبی بو معنایی تنهاده سویلمش شنید منکه میفت و میکفت یعنی بن وار بیلدیککدن قالمه دیدیکدن صکره ایشتدم که کیدر دی و سویلردی یعنی بو بیتی اوقویوب کیدر دی بیت شب بیره کرو صل افتاب نخواهد ** رونق بازار افتاب نکاهد شب پره یراسه که عربجه خفاش دیرلر خانک ضمیله وصل افتاب مصدرک مفعولینه اضافتیدر رونق بازار افتاب لامیه لر رونق لغتده قلیجک و غیرینک صوینه دیرلر اما بونک کبی یرلرده لطافت و صفا مراددر افتابه بازار اضافتی مجازادر نکاهد فعل نفی مستقبل کاهیدن کاستندن در بینلرک فارسیده رونقلری یوق ایمش معناسی اکسلمز دیمکدر محصول بیت یراسه اکر آفتابه واصل اولمق ایستمزسه یعنی آفتابدن حظ الممزسه زیرا یراسه کونشده کورمز اولجهتدن کونشی سومز پس آنک سومدیکندن آفتاب بازارینک رونق و صفاسی اکسیلمز یعنی لطافتینه نقصان کلمز این بکفت و سفر کرد و پریشانی ** او در من اثر کرد یعنی مذکور جوان بو بیتی

ردّ ابن سیدعلی

ردّ شمعی

ردّ سروری

ردّ ابن سیدعلی و سروری

سویلدی یعنی اوقودی و سفر ایلدی یعنی مسافر اولدی وانک بریشانلیغی بنم اثر ایلدی یعنی فراقی بکا تأثیر ایلدی بیت فَقَدْتُ زَمَانَ الْوَصْلِ وَالْمَرْءُ جَاهِلٌ ٭ بِقَدْرِ لَذِيذِ الْعَيْشِ قَبْلَ الْمَصَائِبِ فقدت فعل ماضی متکلم وحده در بیتردم دیمکدر زمانَ لفظا منصوب مفعول بهیدر وصل اضافتی لامیه در واو حرف حال المرء لفظا مرفوع مبتدا جاهلٌ لفظا مرفوع خبر بدر بقدر جار مع المجرور جاهله متعلقدر باتقویت ایچون کلمشدر لذیذه اضافتی مصدرک مفعولنه در و لذیذک عیشه اضافتی صفتک موصوفنه در جرّد قطیفه قبلندن قبل ظرف جاهله در مصائبه اضافتی لامیه در مصائب مصیبتک جمعیدر محصول بیت وصل زمانینی بیتردم حال بوکه کشی بیلمیجیدر یعنی بیلمز لذیذ عیش قدرینی مصیبتلردن اول یعنی جاناندن وصالده ایکن قدر وصلی بیلمزدم شمدی که فراقده و شدم وصالک لذیذ قدرینی بیلدم بو بیت حضرت شیخک باقافیه سندن برغزلندندر بیند تمام غزلی یازمق جایز ایدی لیکن شرح اوزلمیجه صفا ویرمدوکیچون ترک اولندی بیت
بازآی و مرا بکش که پیشت مردن ٭ خوشتر که پس از تو زندگانی بردن
آی الف ممدوده فعل امر مفرد مخاطبدر آیدن دن آمدن دن دینلر فارسیلر اشنا الفلری قلب ایتمش که حرف تعلیل خوشتر ادات تفضیلدر و که من تفضیلیه معناسنه در زندگانی دیرلک حیات معناسنه بردن ایلمک یعنی ایلمک بردن ربتبه کردن یازانلر فی قافیه دن بی بهره ایمشلر محصول بیت کیرو کل و بنی قتل ایله زیرا سنک اوکنده اولمک خوشترکه سندن صکره یعنی سنک فراقکده دیرلک ایلمکدن یعنی صاغ اولمقدن حاصلی سنک قتلکده مقتول اولمق سنسز جانانده اولمقدن خوشترکدر اما بشکر و منت بادی بس از مدتی باز آمد آن حلق داودی متغیر شده و جمال یوسفی بزیان آمده و بر سبب زنخدانش چو به گردی نشسته و رونق بازار حسنش شکسته متوقع که در کنارش گیرم کناره گرفتم وگفتم بادی اسم فاعلدر برکی بزیدن ضرب بابندن ناقص یائیدندر ثنا لق دیمکدر مراد خدادر حلق داودی بیانیه و یا حرف نسبت جمال یوسفی ده بویله در سیب الماده مراد بونده تفاح دیرلر تانک ضمی و فانک تشدیدیله زنخدانه اضافت
بیانه در

بیانیه در زنخدان اکله دیرلر عربجه ذقن دیرلر ذالک وفاتک فتحه لریله جواد آت تشبیه در به کسر بائله و های اصلیه ایله آیوه دیمکدر آبی ده دیرلر و عربیده سفرجل دیرلر شواد لبرلرک الکیمی آیوه یه تشبیه ایدرلر گرد توز در غبار معناسنه و یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر نشسته اوتورمش یعنی توتمش رونق بازار حسن معلوم و شبین مسافر جانانه راجعدر شکسته صنمش یعنی کسر کلمش دیمکدر متوقع تفعل بابندن اسم فاعلدر که حرف بیان در حرف صله در یا معناسنه کنار دن بو نده مراد قوجقدر و کناره دن مراد جانبدر محصول ترکیب اما الهک شکر و منتیله بر مدتدن صکره کیرو کلدی واول داودی آواز متغیر اولمش و یوسفی جمال زیانه کلمش یعنی کوزللکی کتمش دخی سبب زنخدانینه یعنی الکینه آیوه کیبی توزاو تورمش یعنی بو زینه آیوه توبی کیبی توزاوتورمش یعنی بو زینه آیوه توبی کیبی خط کلمش و حسنی بازارینک رونق و صفاسی صنمش امیدوار که اوکلی معانقه ایدوب آنی در آغوش ایدم نته کیم سفردن کلن کمسنه ایله تعانق ایدرلر اما بر جانبی طوتدم یعنی یان ویردم و دیدم قطعه
آن روز که خط شاهدت بود ٭ صاحب نظر از نظر براندی آن روز یعنی آن وقت و زمان که حرف بیان خط شاهد بیانیه یعنی خط محبوب و مقبول دیمکدر نو خط اولمقدن کنایه در که عرب اکا مختّش دیر اسم مفعول صیغه سی اوزره و زمانمزده بونک کیبی یه مذلّف دیرلر تا ضمیر خطابدر صاحب نظر وصف ترکیبیدر مرد صاحب نظر تقدیرنده لیکن سعت کلامده اضافتده جایزدر براندی سوردک دیمکدر فعل ماضی مفرد مخاطب محصول بیت اول وقتکه مقبول و محبوب خطک واریدی یعنی نو خط ایدک عاشق صاحب نظری نظرکدن سوردک یعنی آنی ترک ایدوب کتدک دیمکدر براندی یا سینی حرف حکایه اعتبار ایدن زیاده خطا ایلمش زیرا بو تقدیرجه فعل مفرد غائب اولمق کرک بو ایسه ترزیبی محمند در قندر امروز بیامدی بصلحش ٭ کش فتحه و ضمه برنشاندی با حرف صله و صلحش اضافتی لامیه و شین صاحب نظره راجعدر کش ضمیری خطه راجعدر کافی کسر ایله قید ایلین قاعده عجمدن بی بهره ایمش زیرا ضمایرک ماقبلی انلرده مفتوح اولور الا ضرورت وزن ایچون ساکنده اولور فا حفظ فتحه دن مراد بیقدر و ضمه دن

سبوری صقلادر لیکن حضرت شیخک وبر سبب زنخدانڭ چوبه کردی نشسته بود
دوغینه منافیدر فتامل بر حرف تأکید نشاندی فعل ماضی مفرد مخاطب نشاندن
توندوردک دیمکدر فایده برفشاندی یازنلر جمیع نسخه لره مخالف یازمشلر محصول بیت ردّ سروری و شمعی
بر کون صاحب نظرک صلحنه کلدک یعنی آنکله صلح ایلمکه کلدک کیم او لخط محبوبه
فتحه وضمه اوتورتدک یعنی قوندردک حاصلی تو خط ایکی نظره استغنا ایدردک
شمدیکه دیش آور اولدک آنکله صلحه طالب سک ضمه دن مراد بیعتی وفتحه دن عبز
دیبی تشبیه دن هیچ خبری یوق ایمش مثنوی تازه بهارا ورقت زرد شد ردّ شمعی
دیک منه کاتش ما سرد شد تازه بهارا الف حرف ندا ای تازه بهار دیمکدر ورق
زرد شد یعنی ورق کلزار حسنک زرد شد تقدیری نعه دردیک دالک کسری
وکاف عجمیله چولمک دیمکدر منه فعل نهی مفرد مخاطب قومه دیمکدر که حرف تعلیل آتش ما
لامیه مرد شد صوق اولدی یعنی صوغودی محصول بیت ای تازه بهار حسنک
کلزارینک ورقی صارردی یعنی بهار حسنک خزانه ایرشدی یعنی دیشک کلدی
بس محبت دیکنی آتش عشقمزه قومه یعنی یاقلشدرمه زیرا آتش عشقمز صوغودی
یعنی بیزه معشوق ومحبوب اولمغی ترک ایله زیرا بیزده سکا عشقدن ومحبتدن
اثر قالمدی چند حرامی و تکبر کنی ٭ دولت باد بنه تصور کنی دولت بادینه
بیانه کچی بیلک دولتی دیمکدر باد بیلدر وبا حرف نسبت ونون وها ادات
تأکید محصول بیت نیجه بر صالنورسک ونیجه بر تکبر ایدرسک یعنی نیجه بر بره محبوبلق
صاترسک یلکچی بیلک دولتی نیجه بر تصور ایدرسک یعنی نیجه بر کندوکی محبوب
ظن ایدرسک باد بنه بیلدرکی دیمکدر بیش کسی دو که طلبکار تست ٭ نازبران
کن که خریدار تست طلبکار کاف عجمله ادات فاعلدر جی معناسنه بر حرف
صله خریدار وصف ترکیبی مراد مشتریدر تو یه اضافت لامیه دز محصول بیت
برکسه نک قتنده وارکه سنک طلبکارکدر یعنی سنی استیجید نازی وشیوه اول
کمسه یه ایله که سنک مشتریکدر حاصلی عاشقک اولانه ناز وشیوه ایله که بیزده
سکا عاشق یوق قطعه سبزه درباغ کفته اند خوشست ٭ داند انکس که
این سخن کوید این سخن کوید که مقدم مفعولیدر وکوید که فاعلی تحتنده

انکه

انکه راجع ضمیردر محصول بیت دیمشلردر که باغده سبزه خوش شد یعنی سبزه
سبز باغک صفاسی یوقدر اول کمسه بیلور که بوسوزی سویلر یعنی سبزه درباغ
خوشست دیبی یعنی باغدن مراد روی جانانه در وسبزه دن خطدر بیتدن
مقصودی بیت آتی بیان ایدر یعنی از روی دلبران خط سبز ٭ دل عشاق
بیشتر جوید یعنی بیت اولک فحواسین تفسیر ایدر واضافتلر لامیه لردر وخط
سبز بیانیه در مبتدا ومصراع ثانی خبری دل عشاق جوید که مفعولیدر جوید
فعل مضارع مفرد غائب بوندن آلور معناسنه در وفاعلی تحتنده خط سبزه راجع
ضمیردر خط سبز جوید که مفعولی واز روی دلبران داندک مفعولیدر دیمین
زیاده برینان سویلمش ودل عشاق بیشتر جوید که فاعلی وخط سبز مفعولیدر ردّ سروری و شمعی
دبیلر اثر نیجه کتمشلر محصول بیت سبزه درباغ خوشستک معناسین بیان ایدوب
بیور یعنی دلبرلر رویندن خط سبز دل عشاقی زیاده دلک آلور حضرت شیخک
مذکور مضمونی ادعاییدر زیرا ساده رویلر خط آورجوان جذب قلوبده
برابردکل قندن قالدیکه زیاده دلک اوله بوستان تو کند نازار بیست ٭
بس که برمیکنی و میروید بوستان تو لامیه کند نا کاف عجمک فتحیله بیراساد یدکاری
صرمساعه بکر سبزه دعربجه کرات دیرلر کافک ضمی ورانک تشدیدیله کندنا فارسیده
وترکیبده مشترک لفظدر دبیلر افترا ایلمشلر ترکیبی ذکر اولنان کیبی بیراساد درزار ردّ شراح جمیعا
لفظی مبالغه وکثرت قصد ایلدکلری یرده استعمال ایدرلر مثلا لاله زار وبنفشه زار
وکلزار دیرلر بس کند نازار کند نالک دیمکدر وبا حرف وحدت بس چوق دیمکدر
که حرف بیان بر حرف تأکید میکنی فعل مضارع مفرد مخاطب کنیدندن کندندن
بیلمزلر ایمش قازمق دیولق وقوپارمق معنالرنده مستعملدر میروید فعل مضارع ردّ ابن سید علی و سروری
مفرد غائبدر روییدندن بیتمک معناسنه رستن دن دیبی خطا ایلمشلر محصول ردّ شمعی
بیت بو بیتک ابیات سابقه یه ربطی یوقدر ابتدای کلامدر یعنی بوستانک سنک
برکند نالکدر نقدر چوق کله یولار وقوپاررسک کنه بتر یعنی یولدقجه بتر هیچ تکلمز
ایکی بیت سابقه بو بیتک هیچ مناسبتی یوقدر فتامل قطعه تو یار برفته چو آهو
امسال بیامدی چو یوزی معلوم اوله که بو قطعه اکثر نسخه لرده بولنبور لکن شراح

یازدیغی ایچون بزده یازدیق یار بادعجله بیلد ددیکدر زنندکه سابقا کچدی برقته
یا ضمیر خطاب و همزه حرف توسل هره خطاب ایچوندر دیمی قابل خطاب دکل ایمش
جوادات تشبیها آهو معروف امسال بو ییل معلوم اولکه سال و دوزد و شبده ام کسر همزه
ایله اسم اشارتدر این معناسنه فاحفظ بو ز یادس دیدکلری حیواندر و یا حرف تنکیر
حرف خطاب و حرف وحدت اعتبار ایدن معنا جانبنه ناظر دکل ایمش زیرا خطاب
ایچون اولان یا حرف اولمز ضمیر اولور اقسام اسمده تامل ایده محصول بیت
سن کچن ییل یعنی بیلدیر بوندن آهو کبی مقبول و مطبوع کتمش سك یعنی سنی کوردنکر
بی اختیار سکا مایل و راغب اولوردی اما بو ییل یادس کبی قبللنوب کلدك که یوز
هیچ کمسه بغمار حیوانات اراسنده بوزی اختیار ایلدوکی آنك ایچوندر که جوالدوزه
نافیه اوله معلوم اولکه دفتر عبارتی اوزره بعضلر بی فایده و بی نتیجه اولقدر اطناب
کلام ایتکلر مقال الجنلرکه تعقیدی صداع ایرات ایدر سعدی خط سبز دوست
دارد نی هر الف جوالدوزی سعدی مبتدا و خط سبز بیانیه و دارد دك مفعول
اولی و دوست ثانیسی و دارد فعل مضارع مفرد غایب خبر مبتدادر نی ادات سلبدر
زکیبی الف جوالدوزه اضافتی بیانیه در همان جوالدوزدیمکدر محصول بیت سعدی خط
سبز سور یعنی تازه خط سور هر تیلی جوالدوزکبی اولان صقللی سومز جوالدوزی یایی
حرف تنکیردر حرف وحدت دیمی بیلمزایمش قطعه کر صبر کنی و ر نکنی موی بناکوش
این دولت ایام نکویی بسر آید و رواکردن محققدر نکنی فعل مضارع مفرد
مخاطبدر کنید ندن کندن دیمی لرخطا الجنلر موی بناکوش لامیه بناکوش قولاق
توزینه دیرلر بوندن موی بناکوش دن غرض صقلدر این ما بعدینه اشارتدر دولت
ایام نکوئی لامیه لردر نکوییدن یا حرف مصدردر مراد نکوییده کوزللکدر
بسرآید غایة و نهایته کلور یعنی نهایت بولوب تمام اولور محصول بیت اکر خطك
کلدکینه صبر ایدوب دیمازسك و اکر کلدوکینه صبر المیوب موی بناکوشکی یولارسك
حاصلی کرکسه یول کرکسه یولمه بو کوزللك ایامینك دولتی نهایت بولور یعنی تمام اولور
دکنور اکثر نسخه ده بو بیت بو بله واقعدر و بعضیسنده مصراع اول بو بله واقعدر
کر صبر کنی و ر نکنی موی بناکوش دایشر واو عاطفه ایله محصول مصراع اکر صبر

رد سروری و شمعی

رد شمعی

رد ابن سبکی و سروری

رد شمعی

رد ابن سبکی و سروری

البرسك و موی بناکوشکی یولارسك یعنی موی بناکوشك یولوب آجیسنه صبر ایدرسك
دیمکدر و بعضیسنده نکنی یرینه ناکنی واقعدر بونلر یولمازسك دیمکدر بس بونك قرینه
سیله تقدیر مصراع بو بله اولور اکر موی بناکوشی کنی و صبر کنی و اکر نکنی یعنی اکر موی
بناکوشکی یولوب صبر ایدرسك و اکر یولمازسك بس بو ایکی مصراع بو منوال اوزره شرح
ایدنه اعتراض ایلیوب و کند بیتك معناسنك شرحنه هیچ بر وجهله متصدی اولمیان
ظاهر بودرکه بیتك معناسنه واصل اولمامش کر دست بجان داشتمی همچو تو بردشتی
نکذاشتمی تا بقیامت کر بر آید بجان با حرف صله داشتمی یا حرف حکایه طوتایدم دیمکدر
دیشی صقلدر نکذاشتمی فعل نفی مستقبل متکلم وحده و یا حرف حکایه تا حرف انتهاء
محصول بیت اکر بنم جانمه الم ایریشیدی سنك ریشکه ایریشدیکی کبی یعنی سن ریشکه
قادر اولدوغك کبی بن جانمه قادر و مالك اولیدم قیامته دك قومازدم کرچه
مصراع ثانینك معناسنه قومازیدمکه قیامته دك که جانم بو قاری کلسه اما سن قادر
سك بس نه سببدن تراش ایتمزسك دیمک مقصود بیتده و اصل اولمامش قطعه سؤال
کردم و کفتم جمال روی ترا چه شدکه مورچه برکرد ماه جوشیده ست
جمال روی ترا لامیه لردر و را حرف تخصیص مورچه دن بونده مراد قرنجه در تصغیری
دکلدر کرد ماه لامیه آی چوره سنده دیمکدر جوشیده ماضیدن قسمدر ها ی رسمی
ضرورت وزن ایچون حذف اولنمشدر محصول بیت جانانه سؤال ایلدم و دیدم
سنك روی یك کوزللکینه نه اولدی که ماهك چوره سنده قرنجه قیناشمش یعنی اطرافنه
قرنجه اوشمش مراد یوزینه قرنجه ایاغی خط کلدوکیدر بخنده کفت ندانم چه بود
رویم را مکر بماتم حسنم سیاه پوشیده ست بود بونده فعل ماضیدر شد
معناسنه رویم را را حرف صله در مکر کاته معناسنه در بماتم با حرف سبب حسنم
اضافتی لامیه در محصول بیت بن جانانه مذکور سؤالی ایدیجك خنده ایله دیدی
بلمم نه اولدی رویمه کانه حسنم ماتمی سببیله سیاه کیمشدر نتکم ماتم زده لرك عادتیدر
که سیاهلره کیرلر مصیبت کونلرنده حضرت شیخك مذکور جوانه زیاده بخضورلغی
واقع اولمشدرکه آنك خصوصنده بو قدر تعریضات بیوردی حکایت یکی را از
مستوربان بغداد پرسیدند که ما تقول فی المرد کفت لا خیر فیهم ما دام احدهم

رد سروری

رد شمعی

لطيفاً يتخاشن فاذا اخشن يتلطف يعني تا خوب ولطيفند درشتي كنند وچون درشت شوند تلطف كنند ودوستي نمايند مستعرب دالك كسريله استفعال بابندن اسم فاعلدر خالص
اسم فاعلدر ومتعرب دخي دالك كسري وتشديدله تفعل بابندن اسم فاعلدر خالص عرب اولميناره دير لر تركيجه اكا ملكز ديرلر بغدادده اضافتي لاميه در كه حرف بيان ما
استفهام تقول فعل مضارع مفرد مذكر مخاطب نه ديرسك ديمكدر في حرف جر تقويه
متعلق مرد ميمك ضمي ودالك امردك جمعيد جمرا احمرك جمعي اولدوغي كبي بوزنده قبل اولميانه ديرلر سنكه جرد اجردك جمعيد بدنده قبل اولميانه ديرلر اما بوندن مراد ماده
روبالك يوز ليدر لا حرف نفي حكم جنسده رخبير فتح اوزره مبني اسم مفردي فبهم جاد ومجرور محلا مرفوع خبري ما حرف دوام مصدريه وظرفيه ده ديرلر دام فعلدر
افعال ناقصه دن احد لفظا مرفوع اسمي هم ضميري مرده راجعدر لطيفا لفظا منصوب
خبر مادام يتخاشن تفاعل بابندن فعل مضارع مفرد مذكر غائب خشونت ايدر
يعني غلظت ايدر زيرا اخشن خانك فتحي وشينك كسريله ايري معناسنه در بو مشق
مقابلي فاذا اذا ادات شرط اخشن حسن بابندن فعل ماضي مفرد مذكر غائب
يتلطف تفاعل بابندن فعل مضارع مفرد مذكر غائب جمله فعليه جواب شرط
مادام ما بعديله مقام تعليلده واقعدر محصول تركيب بغداد مستعربلرندن
برنه صورديلر كه امردلر حقنده نه ديرسك ديو ديدي انلرده خير يوق زيرا
مادامكه برسي انلردن خوب ولطيفدر خشونت وغلظت ايدر فاما اير ليوب
صقاللندقده ملايمت ايدوب دوستلق كوسترديلر وچون درشت شوندر
قولندن مكره چنان كه بكاري نبايند قولني زياده ايدوب معناسني اجلي كه
برايشه يرامديلر يعني بوس وكناره يرامبلر ديين زياده يرامزايش ايشلمش نظم
امرد آنكه خوب روي بود ٭ تلخ گفتار وتندخوي بود خوب روي صفت
تركيبيدر تلخ گفتارده بويله در آجي سوزلو ديمكدر تندخوي ده بويله در باوز
خولو ديمكدر محصول بيت امرد اول وقت كه خوب رويدر يعني لطيف وخوبدر
حاصل مادامكه دلبردر آجي سوزلو وباوز خولي اولور يعني سرد وسركش اولور بعض
نسخه ده خوب وشيرين بيتدر واقعدر وشادحك برسي آني يازمش ودمش كه بعض

در نسخه

نحده

نسخه ده خوب روي بود بو تقدير جه قطعه اولمز رباعي اولور ديمش مسكين عمريني فارسي
تحصيلنده افنا ايلمش دخي رباعي بحرينه ونه كه يمش بو نظمك اولنده رباعي يازلمسي شوردن
تعجب بيكاز ايمشلر چون بريش آمد وبلعنت شد ٭ مردم آميز ومهرجوي بود ٭
بريش با حرف صله صقل كلا يعني صقاللنز وبلعنت باسيده صله در شد رفت معناسنه در
لعنت كيتمك مقبول ومطبوع اولمقدن بعيد اولمقدر زيرا لعن بعد معناسنه در
ايراغ اولمق ديمكدر مردم آميز وصف تركيبيدر آميزيدندن ترشحي اولور يعني
ناسله مختلط اولور دمهرجوي ده وصف تركيبيدر مهر ميمك كسريله محبت معناسنه در
وجوي جوييدندند در مهر طلب ايدجي اولور ديمكدر يعني هر كسله مهربان ومشفق اولور
ديمكدر محصول بيت امرد ساده روي ايكن مذكور كبيدر اما چونكه صقاللو دلبر
لكدن بعيد اوله يعني كوزللكي كيده مردم آميز يعني خلقله مختلط اولور ومشفق و
مهربان اولور يعني هر كسه اظهار محبت ايدر حكايت يكي را از علما برسيدند كه
كسي با ماه رويي در خلوت نشسته ودرها بسته ورقيبان خفته ونفس طالب
وشهوت غالب چنان كه عرب كويد التمر يانع والناطور غير مانع هيچ داني
كه بعلت پرهيزكاري از وبسلامت بماند كفت اگر از ماه رويي بماند از بدگويان
نماند تمر خرما ومبتدا يانع خبري ينع يينع كويونمك يعني يتشمك ديرلر ناطور وناطر
باغبان معناسنه در ومبتدا غير مانع خبري محصول تركيب علمادن برينه صوردي
بركيمسه برآي يوزلي كوزلله برخلوتده اوتورمش اوله وقپولر بغلو اوله رقيبلرده اويو
اوله ونفس طالب وشهوت غالب اوله نتكه عرب ديرخرما يتشمش يعني كامل اولمش
باغبان ايسه مانع دكل هيچ بيلورميسك كه پرهيزكارلق علتي قوتيله اوله ماده دو
سلامتله قالورمي جواب ويردي وديدي اكر ماه رويدن سلامتله قالورسه
بدكويلردن قالماز بيت وان سلم الانسان من سوء نفسه ٭ فمن سوء
ظن المدعي ليس يسلم ان حرف شرط سلم فعل ماضي مفرد مذكر غائب علم بابندن
انسان لفظا مرفوع فاعلي من سلم يه متعلقدر سوء مجروردر من ايله برابر ديمكدر
نفسه اضافتي لاميه در وضمير انسانه راجعدر فمن سوء ليس يسلم يه متعلقدر وقا
ضرورت وزن ايچون ليس يسلم دن نقل اولمشدر سوء ظن المدعي لاميه لردر ليس يسلم

در نسخه
در اوبسلمه وسوء

جواب شرطدر محصول بیت اکر انسان برامز نقشندن سالم اولوب قورتولورسه
لیکن مدعینک سوء ظننندن سالم دکلدر یعنی آنک دلندن قورتلماز بیت
شاید بسر کار خویشتن بنشستن ❊ لیکن نتوان زبان مردم بستن شاید بوندده
ممکندر دیمکدر اولور بسر کار خویشتن لامیه دردزبان مردم لامیه محصول بیت ممکندر
کیمسه جمیع مناهی و نامشروع ایشلردن فارغ اولوب کندی ایشی آرد بنده و بیورق
یعنی سلامتله کندی حالنه مشغول اولمق لیکن خلقک دلنی بغلمق ممکن دکلدر زیرا
خلق هرکسک غیبتنی ایلر البته حتی انبیا و اولیانک دخی خدایه دخی افترا ایدرلر
حکایت طوطی را بازاغی در قفس کردند طوطی از قبح مشاهده او مجاهده
می بود و میکفت این چه طلعت مکروهست و هیات ممقوت و منظر ملعون
و شمایل ناموزون یاغراب البین یالیت بینی و بینک بعد المشرقین طوطی یاء
ثانی حرف وحدت و را ادات مفعول همزه حرف وحدتدر دیین غلط سویلمش زیرا
بونده همزه یوقدر واو لدوغی تقدیرجه همزه هرکز وحدت افاده ایلمز یا حرف
مصاحبت زاغی یا حرف وحدت در حرف صله قفص قوش حبس ایده جک نسنه
غرب صادله و نجم سینله استعمال ایدر قبح مشاهده مصدر دک مصدره اضافتیدر
حاصله لامیه در قبح فانک ضمیله نقیض حسندر جرکنلک معناسنه مشاهده مفاعله
بابندن مصدردر کورمک دیمکدر مجاهده مصدر مفاعله در زحمت معناسنه
طلعت مکروه بیانیه هیات ممقوت هیات صورتدر و ممقوت مغضوب و منظر
ملعونده بیانیه در منظر بونده روی معناسنه در و ملعون قوغلدن بعید یعنی
نامعقول شمایل ناموزونده بیانیه در شمایل جمع شماله در اخلاق دیمکدر یاغراب
البین یا حرف ندا غراب البین خطب حکایه سنده تفصیل کچدی یالیت یا حرف
ندا منادی محذوفدر یعنی ای غراب البین تقدیرا ولنور لیت حرف تمنی در حروف
مشبهه دن مقدم خبر بعد موخر اسمی یا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه بینک
ظرفیتله منصوب و کاف ضمیر مخاطب محلا مجرور مضاف الیه بعد بانک ضمی و
عینک سکونیله مصدردر ایراقلق معناسنه مشرقین لفظا مجرور مضاف الیه
بعدکدر مراد بعد المشرق من المغرب در تغلیب طریقیله مشرقین دیمش یاخود

مراد

مراد مشرق صیف و مشرق شتا اوله بس تغلیب اولمز یالیت بینی و بینک بعد
المشرقین قرآندن مقتبسدر محصول ترکیب طوطی بر قرغه ایله قفصه حبس ایلدیلر
طوطی قرغه نک قبح مشاهده سندن یعنی چرکین کورینشندن ایلدیردی یعنی
زحمت و مشقت چکردی و دیردی بو نه مکروه یوزدر و صورت مغضوبدر
یعنی شکلین کورن غضبه کلور دخی نه ملعون نظرکاه و سیرانکاهدر و نه ناموزون
اخلاق و اطوار صاحبیدر یا فراق قرغه سی نه اولایدی بنمله سنک آرامزده
مشرقله مغرب مابینی مقداری ایراقلق اولیدی یعنی نه اولایدی سنکله هرکز
بولشمیدیک قطعه علی الصباح بروی تو هر که برخیزد ❊ صباح روز سلامت
بر و مسا باشد بروی تو لامیه در صباح روز سلامت لامیه لردر مسا ممک
تجله اختتام معناسنه در محصول بیت صباح و قتنده هر کسکه سنک یوزکه قالقه
یعنی دوشکندن قالقدقده سنک یوزوکه ناظر اولوب بقه سلامت کوننک
صباحی اول کیمسه یه اختتام اولور حاصلی کوننی ماتم کونی کبی سیاه اولور بد اختری
جو تو در صحبت تو باشی ❊ ولی چنان که تو یی در جهان کجا باشد بداختر بد
بخت دیمکدر و یا حرف وحدت صحبت تو لامیه با یستی بایست یانک کسریله فعل ماضی
مفرد غایب و یا حرف حکایه ولی و لیکن دن مقصوردر که حرف بیان تویی یاء ثانی
ضمیر خطابدر محصول بیت سنک مصاحبتکده بر سنک کبی بدبخت قره صورتلو کرک
ایدی اما شویله که سنسنک یعنی سنکلین جهانده قنده اولور یعنی سکا بکزر بد شکل جهانده
بولنماز بو بیتلر اولنده قطعه یرینه بیت یازانلر ناد انلغ کوستر مشلر عجبتر آن که
غراب از مجاورت طوطی بجان آمده و لاحول کنان از کردش کیتی همی نالید
و دستهای تغابن بر یکدیکر همی مالید و میکفت این چه بخت نکونست
و طالع دون و ایام بوقلمون لایق قدر من آنستی که با زاغی بر دیوار باغی
خرامان همی رفتمی عجبتر ترادات تفضیلدر مجاورت مفاعله بابندن مصدردر
قونشلق معناسنه بعض نسخه ده نفطه نثر واقعدر مجاورت مصاحبت معناسنه
کنه فاعل مصدر بدر لاحول کنان لاحول ایدرک یعنی لاحول و لاقوة الا بالله
العلی العظیم دیه رک کردش کیتی لامیه کردش اسم مصدردر دونش دیمکدر کیتی جهان

ددای سیدکلمی وسرورکی

جهانك دونوشندن یعنی روزكارك تغیرو بند لندن دستهای تغابن بیانده تغابن
تفاعل بابندن مصدردر زیان كورمك بخت نكون بیانده یعنی باشی اشاغی طالع و
آلچق بخت و دوز بوقلمون یعنی دودلی دودلی رنكلره كیریر ایام زیرا بوقلمون بر قماشدر
كه انواع الوان كوردیور حاصلی متغیر و متبدل الایام دیمكدر یعنی عالم هر كون بر صورت
كوستررلا یبقی قدرمن لامیه لردر آنستی یا حرف حكایه كه حرف بیان یا حرف مصاحبت
زاغی یا حرف وحدت دیوار باغ لامیه و یا حرف وحدت خرامان صفت مشبهه صالینرق
دیمكدر همی رفتمی نسخه لر جمیعا بویله در لیكن قیاس همی رفتیم ایدی زیرا همی و با ایكیسیده
حكایت حال ماضی افاده ایدر مكر كه با محض تاكید ایچون كلمش اوله یا حرف تمنیدر دینن
عندی سولمشن فنا من محصول تركیب عجیبدرك اولدكه غراب طوطینك مجاورتندن جانندن
بیزار اولمش ایدی ولا حول دیه رك كردش كیتیدن ابكلردی وزبان اللهینی بری بریله
اووار دی وسویلردیكه بونه بخت نكوندر یعنی باشی اشاغی بختدر ونه طالع دوندر
یعنی آلچق طالعدر ونه ایام بوقلموندر یعنی نه متغیر و متبدل الاحوال روزكاردر بنم
قدرمك لایبقی اول ایدیكه بر زاغله بر باغك دیواری اوزره صالینارق كیدیم یعنی
سكسكرك یدم پارسا ابس این قدر زندان ؛ كه بود در طویلهء رندان
پارسا را ادات صله ابس بتر دیمكدر طویلهء زندان لامیه طویله دن مراد دیزی و
صبرا معناسیدر بعض نسخه ده درطویله یرینه هم طویله واقعدر محصول بیت عابده بو
مقدار زندان كافیدر كه رندلرله هم صحبت و هم مجلس اوله و یا صحبتلرنده و مجلسلرنده
اوله رندی اكثر طایفهء مباحیلرده استعمال ایدرلر اما اشعارده باده نوشلردن
كنایت ایدرلر تا چه كناه كرده ام كه روزكارم بعقوبت آن در سلك صحبت
چنین ابلهی خودرای و ناجنس یاوه دای بچنین بند بلا مبتلا كرده است
تا بونك كبی یرلرده عجبا معناسنه در بعقوبت ان با حرف سبب و اضافت لامیه در در
سلك دیزی و دیزی ابلكی صحبت اضافت لامیه در چنینده بویله در و طوطیه اشارتدر
ابلهی یا حرف وحدت خودرای وصف تركیبیدر كندی فكرلی یعنی كندی فكریله عامل
اولوب كیمسه فكریله عامل اولمیاندیرلر نا حرف نفی جنس معروف یاوه كلام لغو یعنی
زاید سوز دیمكدر درای ده بو معنایه كلور ایكیسی تركیب اولنسه لر كنه كلام لغو معناسنه

كلور

كلور ننك كمال اسمعیل بورد بیت زبس كه یكدا زدتم زغصه و رنج ؛ بجان رسیدم
ازین شاعران یاوه داری ؛ بو عبارت خورشید عبارتی كبیدر كه خور و شید هر
برینی مستقلا كوننه اطلاق اولنور كن ایكیسینی تركیب ایدوب كنه كوننه اطلاق ایدرلر
فندبر ین ناجنس یاوه داری بیاننده در بچنین با حرف صله بند بلا بیانیه محصول تركیب
عجبا نه كناه ایلمشم كه روزكار بنی آنك عقوبتی سببیله بو بچلین برخودرای و ناجنس یاوه
داری ابلهك صحبتی سلكنده یعنی مجلسنده دیزیلده و صحبتی صیراسنده بو بچلین بلایه بند
كرفتار ایلمشدر درای بونده جرس معناسنده در یعنی دوه وقطار جانكی دیین زاید و نشیدر در سروری
قطعه كس نیاید بپای دیواری ؛ كه بر آن صورتت نگار كنند با حرف صله پای
دیوار لامیه دیوار دیبی دیمكدر و یا حرف وحدت كه حرف تعلیل آن اسم اشارتدر
دیواره صورتت تا ثانیه ضمیر خطابدر نگار بونده نقش معناسنه در كنند فعل مضارع
جمع غائبدر محصول بیت كیمسه بر دیوار دیبینه كلمز كه اول دیواره سنك شكل و صورتكی
نقش ایدرلر یعنی زیاده بد شكل اولدوغك ایچون سنی كیمسه بر یره نقش ایلمز كر تو را در بهشت
باشد جای ؛ دیگران دوزخ اختیار كنند محصول بیت اكر سنك یرك جنتده
اولورسه یعنی مقامك فردوس برین اولورسه غیریلر دوزخ اختیار ایدرلر سندن
زیاده نفرت ایلدكلرندن این مثل بدان آوردم تا بدانی كه چندان كه دانا
را از نادان نفرتست صد چندان نادانرا از دانا وحشتست مثل میمك فتحیله
مثال معناسنه در بدان با حرف سبب انكیچون دیمكدر تا حرف تنبیه بدانی فعل مضارع
مفرد مخاطب بیله سك دیمكدر كه حرف بیان محصول تركیب حضرت شیخ بیوردكه طوطیله
زاغ مثالنی انكیچون كتوردم تا كه بیله سك كه اولقدر كه دانانك ناداندن نفرتی
و بیزارلغی وارددر یوز اولقدر نادانك داناندن وحشت و بخنبی وارددر قطعه
زاهدی در سماع رندان بود ؛ زان میان گفت شاهد بلخی زاهدی با
حرف وحدت سماع ساز آوازی و انسان نغماتی رندانه اضافتی لامیه در شاهد
بلخی بیانیه محصول بیت رندلر مجلسنده بر زاهد وار ایدی یعنی صحبتلرینه داخل ایدی
اول رندلر آراسندن بلخ شهرندن بر محبوب زاهده دیدی كر ملولی ز ما
ترش منشین ؛ كه تو هم در میان ما تلخی ملولی یا ضمیر خطاب منشین فعل نهی مفرد

مخاطب کرحرف تعلیل میان مالامیة نلحی یا ضمیر خطاب محصول بیت شاهدلحی زاهده
دیدی اکر بیزدن وسماعمزدن ملول ایسك ترش رو ومنقبض اولورمه زیرا سنده بزم
ارامزده آجیسك یعنی سن بزدن نقد رملول ایسك بیزده سندن بوز اولقدر ملولز
رباعی جمعی چوکل ولاله بهم بپیوسته * تو هیزم خشك در میانشان رسته
جمعی یا حرف وحدت برجماعت یعنی برقوم بهم بپیوسته بری برینه اولمشمش وقرشمش تو
زاهده خطابدر هیزم خشك بیانیه اودون وخشك قوری قوری اودون دیمکدر
میان شان میانك نونی ضرورت وزن ایچون ساکن قیلندی قیاس مفتوح اولمقدر
زیرا ضمایرك ما قبلی مفتوح اولور رسته بیتمش دیمکدر خشك لفظندن ودسته
یا خطا بلر حذف اولنمشدر اصلنده خشکی ورسته در محصول بیت برجماعت
کل ولاله کبی بری برینه قرشمش واولمشمش یعنی کمال اتحاد له متحد اولمشلر سن قوری اودون
صوك انلر ارا سنده بیتمش ویا بیتمش سك جمعی لفظینه هذه جماعة وبو برجماعتدر دیو
تقدیرا یدنلر زاید ایلمشلر چون باد مخالف وچو سرما ناخوش * چون برف
نشسته وچون یخ بسته مخالف وناخوش ونشسته وبسته عبارتلرینه بیرد
یا خطاب تقدیر اولنور کر حمل صحیح اوله برف قار یخ بوز دیمکدر وبسته بوز نده
طوکمش معناسنه در محصول بیت بیت تمه مقول شاهد دلحی دبرای زاهد سن بزم
ارامزده باد کبی مخالف سك وصوغوق کبی ناخوش سك وقار کبی اوتورمش سك
وقرار ایلمش سك که قالقمق بیلمزسك وبوز کبی طوکمش سك که چوزلمك بیلمزسك
حاصل ارامزده هیچ بر وجهله حظك یوقدر بو ایکی بیتك اولنده رباعی یرینه مثنوی
یازانلر اوزان شعری عجب تتبع ایلمشلر حکایت رفیقی داشتم که سالها باهم
سفر کرده بودیم ونان ونمك خورده وبی کران حقوق صحبت ثابت شده
آخر بسبب نفعی اندك آزار خاطر من روا داشت ودوستی سپری
شد وبا این همه از هر دو طرف دلبستکی حاصل بود بحکم آن که شنیدم که دو بیت
از سخنان من در مجمعی همی کفتند رفیق ونفعی یالری حرف وحدتدر
ودوستی یاسی حرف مصدر سپری سینك ضمه وکسره جائز وبای عجمیه فتحه وضمه
دوکنمك معناسنه سپری شد دکندی دیمکدر دلبستکی یا حرف مصدر وکاف عجم

هارمیدن بدل

هارمیدن بدل کلمشدر دلبسته کوکلی بغلو وصف ترکیبی اقسامندندر سخنان الف ونونله
جمع شاذدر مجمعی یا حرف وحدت همی کفتند سویلرلردی یعنی اوقورلردی محصول ترکیب
بر یولداشم واریدی بو بابده رفیقی برادایلدو کندن ظاهردرکه محجوب ایمش کرحرف
رابط صفت بیلکوله بیلا سفر ایلمش ایدك وتوز اتمك ییمش ایدك ونهایتسز حقوق
صحبت ثابت اولمش ایدی آخر الامر براز اجق فایده سببیله بنم خاطرمی انجتمکه جائز
طوندی یعنی روا کوردی وارامزده اولان دوستلق تمام اولدی وبونك برله یعنی
دوستلق تمام اولمغله کنه ایکی جانبدن ارتباط قلب حاصل ایدی یعنی بند نده اند
علاقه قلب واریدی اول سببدن که اشتدمکه برکون بنم سوزلرمدن برمجلسده
بو ایکی بیتی اوقورلردی قطعه نکار من چو در آید بخنده نمکین * نمك زیاده
کند بر جراحت ریشان نکار من لامیه محجوب من دیمکدر بخنده با حرف مصاحبت
ویا حرف صله نمکینه اضافت بیانیه در یا حرف نسبت ونون حرف تاکید وکاف عربیدر
عجمی دینلر زیاده عجیلك ایلمشلر بر حرف جراحت جیمك کسریله یاره معناسنه دردنش ده
یاره معناسنه در بس نتی نفسیه مضاف اولمز ایدی برمضاف محذوفدر جراحت
دلهای ریشاندر یا خود جراحت عاشقان دلریشاندر علی کل حال حمل کلامه بر مساغ
بید ایلمك کرك ریشك الف ونونله جمع اولمغی شاذدر محصول بیت بنم نکارم چونکه
خنده نمکینله یعنی مقبول وشیرین خنده ایله ویا خنده نمکله یاره لی یورکلرك یاره
سینه توز زیاده ایدر یعنی توز سپوب یاره لرینی تازه لر حاصلی دلریش عشاقك
یاره لرینی یکیلر یعنی محنتلرینی وشور وسعیلرینی زیاده دیمکدر توز سپمکدن مراد
زیاده اضطراب ویرمکدر معلوم اوله که نمکدریش ذکری عجمده چوق واقع اولور
بعض شراح جراحت دلریشان تقدیر ایلمش صحت معنا ایچون وبعضیسی تقدیره احتیاج
یوقدر زیرا ریش یا سنی بار ندر دیمش بس کینه محذوف ربا نفی وردذك هیچ فائده سی ومددی
چه بودی ار سر زلفش بدستم افتادی * چو آستین کریمان بدست درویشان
بودی یا حرف حکایه ار کردن مخففدر سر زلف لامیه وضمیر نکاره راجعدر افتادی
یاسی حرف حکایه در آستین کریمان لامیه در با حرف صله دست درویشان
محصول بیت نه اولیدی نکارك زلفی اوجی بنم الومه دوشیدی کریملرك یکی

دروشلرك الینه دوشدوكی كبی حاصلی نه اولایدی وصالینه دست رس بولیدم

دیمكدر طایفهٔ دوستان نه بر لطف این سخن بلكه بر حسن سیرت خویش كواهی

داده اند واو هم در آن میان مبالغه كرده و بر فوت صحبت قدیم تأسف خورده

و بخطای خویش اعتراف نموده معلوم كردم كه از طرف او هم رغبت هست این

بیتها فرستادم وصلح كردم طایفهٔ دوستان بیانیه طایفه نك همزه سی وحدت

ایچون طوتان ایكی وجهله خطا ایلمش برسی اولدر كه همزه انده اضافت ایچوندر برسیده

اولدر كه وحدت ایچون منصوص اولان یا در همزه دكلدر نه بر لطف این سخن بوردوغی

تواضع وهضماً لنفسه طریقیله در والا كلام مندم لطافت وصفا مقرردر حسن سیرت

بیانیه وخویش اضافت لامیه در كواه كاف عجمك ضمیله شاهد معناسنه در ویا حرف مصدر

نون فانك فتحی وواوك سكونیله مصدردر نصر بابنك اجوف واویسندن بر نسنه

كچمك معناسنه صحبت اضافت لامیه وقدیم بیانیه تأسف تفعل بابندن مصدر

دریغ معناسنه از طرف او هم رغبت هست از طرف او هم عبارتندن مفهوم

اولان او لدر كه حضرت شیخ دخی نده رغبت واردیمش فرستادم فعل ماضی متكلم وحده

كوندردم دیمكدر محصول تركیب دوستلر طایفه سی بو سوزك لطافت وصفا

سنه دكل بلكه كندیلرك حسن خلقنه شهادت ویرمشلر او دخی رفیق انلرك ادا ایتدكی

مدحده مبالغه ایلمش وصحبت قدیمك فوتنه تأسف ودریغ ایتمش وكندینك

خطاسنه اعتراف كوسترمش معلوم ایلدمكه انك جانبنده دخی رغبت واردر

بوكلجك بیتلری كوندردم وصلح ایلدم قطعه نه ما داد رمیان عهد وفا بود

جفا كردی وبدمهری نمودی عهد وفا مصدرك مفعولینه اضافتیله در وفا

دار لغه عهد یعنی قول وقرار ووفای عهده عطف ایدنلر معنا به واصله دكللردر ایتمش

بدمهر وصف تركیبیدر الچی مجنتلو دیمكدر ویا حرف مصدر نمودی فعل ماضی مفرد

مخاطب كوستردك دیمكدر محصول بیت استفهام انكاری طریقیله بوردیر بیزم

سنكله ارامزده وفادار لغه عهدمز یوقیدی یعنی وار ایدی حاصلی بری بریمزه وفادار

اولمغه عهد ایلمش ایدك جفا ایلدك ومحبت ترك كوستردك یعنی ترك محبت

ایلدك بعض نسخه ده ما را یرینه یارا واقعدر ندا طریقیله بیكبار از جهان دل

در

در تو بستم ٭ ندانستم كه بر كردی بزودی بیكبار كلیاً وبر او غوردن دیمكدر

در تو در حرف صله بركردی بر حرف تأكید كردی كاف عجمك فتحیله فعل مضارع مفرد مخاطب

محاطبه كوردیكندن دونك معناسنه یعنی رجوع ایلمك بزودی با حرف مصاحبت

ویا حرف مصدر تیز لكله دیمكدر محصول بیت بر او غوردن كوكلمی تمام جهاندن سكا

بغلادم بیلمدمكه تیز لكله بنم مهر ومحبتمدن دونوب رجوع ایلیه جكسك حاصلی بوكه

علی الفور بندن اعراض ایلیه جكك بیلسم بر او غوردن سكا كوكلمی بند ایلمزدم هنوزت

كر سر صلحست باز آی ٭ كز آن محبوبتر باشی كه بودی هنوزت تا ضمیر خطاب

سر سودا وهوس معناسنه در صلح اضافت لامیه در باز بونده كیرو معناسنه در آی

فعل امر مفرد مخاطبدر كل معناسنه باز آی كیرو كل معناسنه در ایكنجی كره كل دیمك

دكلدر بعضیلر ظن ایلدوكی كبی كز آن كه حرف تعلیل از آن اشارتدر اوّلكی حاله محبوبتر

زیادات تفضیل محبوبرك دیمكدر باشی فعل مضارع مفرد مخاطب اولاسك دیمكدر

كه حرف بیان بود جایزدر كه فعل ماضی مفرد مخاطب اوله وجایزدر كه ادات زمان

اوله محصول بیت ای جانان الآن اكر سنك صلح سودا وهوسی واریسه یعنی صلح میلك

واریسه كیرو كل یعنی بیزدن نفرت ایدوب قاچمه تا كیم محبوبرك اولاسك كه اولده

اولدك ایدی ویا كه اولده ایدك سر صلحك معناسی اكر سنك صلح بابنی وار ایسه دیمك

باشندن خطا ایلمش كه اندن زیاده اولمز حكایت یكی را زنی صاحب جمال بود

در كذشت وما در زن پیر فرتوت بعلت صداق در خانه متمكن بماند مرد

از محاورت او بجان رنجیدی وبحكم صداق از مجاورت او چاره ندیدی یكی

از ین طایفه كفت چه كونه ای در فراق یار عزیز كفت نادیدن زن بر من چنان

دشوار نمی آید كه دیدن مادر زن بعض نسخه ده زن صاحب جمال واقعدر اضافتله

نیاسده بویله اولمقدر در كذشت كچدی یعنی فوت اولدی دیمكدر مادر زن قین انا

پیر فرتوت بیانیه وصفدر مادر زن فرتوت بونامش دیمكدر با حرف مصاحبت علت

صداق لامیه صادك فتحی وكسریله كابین دیمكدر بعض نسخه ده بعلت كابین واقعدر

محاورت مصاحبت معناسنه در ومجاورت جمله قونشولق دیمكدر چاره درمان

دیمكدر چاره لغتلرده شایعدر دیبن مقام بیاننده ابهام ایلمش یكی از ین طایفه یعنی

اولیلردن بری دوستلردن بری دیبی بیلمز ایمش چه کونه یا ضمیر خطاب وهمزه حرف رد شمع
توسل همزه خطاب ایچوندر دیبی قابل خطاب دکل ایمش دشوار مشکل محصول ترکیب رد شمع
بر ینک بر صاحب جمال خاتونی وار ایدی فوت اولدی و بیر بوناموس قوین اناکا بین
علیتی یعنی سبیلکیستینک خانه سنده متمکن و ثابت قلدی کشی آنک مصاحبتندن جانم
رنجیده ایدی یعنی زیاده اینجینوردی وکابین سبیلیله اولمدن چاره کوردمزدی
یعنی مهرینی ادا ایده مدوکندن بالضروره بیله اولمغه اختیار ایدردی اولیلردن
برسی برکون دیدی یارعزیز نک فراقندن نیجه سک اولکشی دیدی خاتونی کورمک
بکا اولقدر کوچ کلمزکه انا سنی کورمک یعنی انا سنی کورمک آنی کورمکدن مشکل
کلور یعنی فراق جانان بکا اولقدر دشوار کلمز که وصال اغیار مثنوی کل بتاراج
رفت وخار بماند ❊ گنج بر داشتند ومار بماند باحرف صله وتاراج یغما
محصول بیت کل یغمایه کندی یعنی کلی دبوشوردیلر و دیکی برنده قالدی گنجی یعنی
دفینه یی قالدیردیلر وماربرینده قالدی مشهوردرکه دفینه قرق ییلدن صکره
ییلان تصرف ایدردیرلر بو کلامه آکا کوره در دیده بر تارك سنان دیدن
خوشتر از روی دشمنان دیدن دیده دیدنك مقدم مفعولیدر بجیدر و
برنارك غیری گبی تارك هرنسنه نك دپه سینه دیرلرسنانه اضافت لامیه در محصول
بیت کوزی دمرن اوجنده یعنی دپه سنده کورمك دشمنلر یوزینی کورمکدن
خوشترکدر یعنی بکرکدر واجبست از هزار دوست برید ❊ تا یکی دشمنت
نباید دید برید مصدر معناسنه در تا حرف تعلیل دشمنت تا ضمیر خطاب دیدن
مصدردر دیدن معناسنه محصول بیت بیك دوستدن کسلمك واجبدر بر دشمنکی
کورمك ایچون حاصلی بیك دوستدن بجمك کرك تاکم بر دشمنکی کورمیه سك بعلاوه
حکایت یاد دارم که در ایام جوانی کذر داشتم بکویی ونظر باماه رویی در
تموزی که حرورش آب دهان بخوشانیدی وسموش مغز استخوان بجوشانیدی
از ضعف بشریت تاب آفتاب هجیر نیاوردم والتجا بسایهٔ دیواری کردم مترقب
که کسی زحمت حر تموز از من ببرد وآبی فرو نشاند ناکاه از تاریکی دهلیز خانهٔ
روشنایی دیدم یعنی جمالی که زبان فصاحت از بیان صباحت او عاجز باند

چنانكه

چنان که در شب تاریك صبح بر آید یا آب حیات از ظلمات بدر آید قدحی
برف آب در دست وشکر دران ریخته وبعرق بر آمیخته ندانم که بکلابش مطیب
کرده یا قطرهٔ چند از کل رویش دران چکیده فی الجمله شراب از دست نکارینش
بر کرفتم وبخوردم وعمر کذشته از سر کرفتم یاد دارم خاطرمده که حرف بیان ایام
جوانی یا حرف مصدر کذر داشتم کذر طوتاردم یعنی کچردم بکویی با از معناسنه
دردر یا حرف وحدت کوی کاف عربك ضمیله محله دیمکدر با حرف صله ماه روی وصف
ترکیبی مقصود بودرکه جوان ایکن دلبری محله سینه ملازمت ایدوب دوشدیکم جانانه
سیر ایدرمش تموز تموز رومینك اونجی آیی اوزده یازك اورته آییدرکه اول آینك آدی خزیراندر
واورته آینك تموزدر واوچنجینك آب درکه آغستوس دربس تموزی آغستوس ایله بیان
ایلمین ییلك اون ایکی آینی دردمندیجه بیلمیوب آکلامزامیش بعض نسخه ده ایام تموز
واقعدر اضافتلرکه حرف رابطه صفت حرور کیجه ایله اسیسی اسیجی بیلنین ضمیر تموزه   رد شمع
راجعدر آب دهان دن مراد توکورك وآغز یادیدر بجوشانیدی یا حرف حکایه
قورودردی دیمکدر والف ونون ادات تعدیه در زیرا خوشیدن لازمدرکه
قورومق دیمکدر بجوشانیدی یا زوب نون وجمله دنون نافیه نك فتحیله قیدایلیی
ومحلك معناسنی صحیح ویره نك فتحیله قصدیتی خدا بیلور انجق سموم کوندزاسی اسیجی
بیلدر وشین ینه تموزه راجعدر مغز استخوان لامیه در مغز ایلك دیمکی واستخوان
همزه نك وتانك ضمه لریله وواو رسمیله کمکدر بجوشانیدی یا بر حرف تاکید ویا حرف حکایه
قیناددی دیمکدر والف ونون کنه ادات تعدیه در ضعف بشریت لامیه تاب آفتاب   رد ابر سلكی
هجیر لامیه لردر تاب بو نده طاقت دیمکدر وهجیر غایتله اسیجی زمانك کوندوزن ناشی
یعنی نصف نهاره دیرلر نیاوردم کتورمدم یعنی زیاده اسیجی تحمل کتوره مدم
التجا افتعال بابندن مصدردر صغنمق معناسنه با حرف صله سایهٔ دیوار لامیه ویا
حرف وحدت بردیوار کولکه سنه دیمکدر مترقب تفعل بابندن اسم فاعلدر منتظر
معناسنه که حرف بیان کسی یا حرف وحدت زحمت حر تموز لامیه لردر تموز اسیجیغینك زحمتنی
ببرد آبی یا حرف مصاحبت بر دآب صوغوق صو ویا حرف وحدت فرو ادات تاکید
نشاند فعل مضارع مفرد غایب سویندوره دیمکدر زیرا نشاندن مشترکدر انغ

دیمکله سویندرمك بیننده ناکاه فجأةً دیمکدر تاریکی دهلیز خانه لامیه لی در تاریکی
قراکولق یا حرف مصدر وهمزه اضافت ایچون کلمشدر دیمك افترا ایلمشدر که بونده
همزه یوقدر دهلیز صوقق قپوسیله و قپوسینك آرالیغنه دیرلر خانه یا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل روشنایی برآیدینلق یعنی جمالی یا حرف وحدت بعض نسخه‌ده یعنی عبارتی
بوقدر دیر جمال بدلدر روشناییدن که حرف رابط صفت زبان فصاحت بیانیه‌در
بیان صباحت ده بولیدر صباحت جمال وحسن معناسنه‌در برآید طلوع ایلیه دیمکدر
بدرآید چیقا دیمکدر قدحی یا حرف وحدت برف آب فانك سکونیله قارلی صو
دیمکدر ترکیب مزجی قبیلندندر وصف ترکیبی دیینلر خطا دیمشلر مطیب اسم مفعولدر
تفعیل بابندن کوزل قوقولی نسنه یا حرف عطف قطره چند بیانیه ویاخود اضافیه
حکم اولنمه ویا حرف وحدت همزه حرف توسل اولیوب اولی در اضافتدن چکیده بو
طامزمش معناسنه‌در دست نکارین بیانیه نکارین لغتده منقش دیمکدر بس خفیفته
محول اولورسه شربتی کتورن نشوه جنسی اولمق کرك واکر کوزل ومقبول الدن
عبارت ایسه محبوب جنسی اولمق ممکندر بر کرفتم قوپارادم یعنی الدم بعض نسخه‌ده بستدم
واقعدر فعل ماضی متکلم وحده آلدم دیمکدر بجوردم بوندن ایچدم دیمکدر سر از
سر کرفتم باشدن طوتدم دیمکدر یعنی استیناف ایلدم محصول ترکیب یاد میدهم
جوانلق زمانندن بر محلیه ملازمت ایدردم یعنی بر محلده جوان سوردم دخی
محلده سینه وارو بآنی سیر ایدردم یعنی جمال بر کمالینه نظر ایدردم بر تموز آینده که
انك حروری آب دهلیزی کمال حرارتندن قورودردی وسمومی کمیکك ایلیکینی
زیاده ایسجاقندن قینادردی ضعف بشریتمدن هجیر آفتابه طاقت کتوره مدم
بس بر دیوارك سایه‌سینه صیغندم پناه ایلدم مترقب ومنتظر اولدوغم حالده
بر کیمسه تموز حرارتنی وشدت زحمتینی بندن بر صوغوق صوایله سویندوره یعنی
ازاله ایلیه ناکاه بر اوك دهلیزی قراکولغندن برآیدینلق کوردم یعنی بر جمال که دیم
فصاحت انك کوزللکی وحسنی بیاننده عاجز قالوردی بلکه قراکولق کیجه‌ده صبح طلوع
ایلیه ویا آب حیات ظلماتدن چیقوب ظاهر اوله بر قدح قارلو صوالنده واکا
شکر دوکمش حاصلی قارلی شکر شربتندن عبارتدر وعرق قاریشدرمش یعنی کل صویی

در نسخه

در ذاتی ستاعله وس ورکی

قاتش

قاتش بیلمزمکه شربتی نفس امرده کلابلی مطیب ایلمش یوخسه زمان ایسجاقدن
بر نیچه قطره یوزیمی کلندمی اکا طامزمش ایدی حاصل کلام شرابی آنك دست
نکارینندن آلدم وایچدم وکچمش عمری ینه باشدن طوتدم یعنی تازه عمر کسب ایلدم
بیت. ظَمْاءٌ بِقَلْبِي لَا يَكَادُ يُسِيغُهُ ÷ رَشْفُ الزُّلَالِ وَلَوْ شَرِبْتُ بُحُورًا ظماء
الف مقصوره ایله عطش وزنی ومعناسی اوزره یا حرف ظرف مقدر حاصل کلم
سینه متعلق قلبی یا ضمیر متکلم متعلق ومتعلقی اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدادر کم
ظماء دروظماء نکره‌یه موصوفدر تقدیری ظماء شدیددر لا یکاد افعال مقاربه
دندر قریب اولمز دیمکدر یسیغ فعل مضارع مفرد مذکر غایب در افعال بابندن
وضمیر مذکور ظماءه راجعدر یزلادیمکدر یعنی تسکین ایدوب کیدرمز دیمکدر رشف
الزلال لامیه یعنی مصدرك مفعولنه اضافتیدر رشف رانك فتحی وشینك
سکونیله بر نسنه‌یی صورمقدر مثلا الخیر وامرود صورمق کبی رشف لفظا
مرفوع یسیغه فاعلدر رشفی سربند ایله بیان ایلین رشل دشفی قرقالمزا ایتمش ولو
ادات وصل لایکادیه متصل شربت فعل ماضی نفس متکلم وحده علم بابندن بحور
جمع بحر دکز دیمکدر محصول بیت قلبمده بر عظیم وشدید عطش یعنی تشنه‌لك
حاصل اولدی آنی سوبندوروب ازاله ایلمکه یعنی کسر ایلمکه قریب اولمز حاصل اول عطشی
بندن کیدرمکه ممکن دکل صافی صوبی صوره صوره ایچمك صافی دن دکزلرده
ایچسم عطشی کسر ایلمکه رشفی تعیین ایلدی زیرا صوبی صوره صوره ایچمك صوسوزلغی
قندرامغده نتکه ضرب مثلده وارددرکه الرشف انقع دیو صوره صوره ایچمك
عطشی ارتق کسر ایدر دیمکدر قطعه خرم ان فرخنده طالع را که چشم ÷ بر جبین
دوی او فتد هر بامداد خرم خاء معجمه‌نك ضمیله وراء مهمله‌نك فتحیله وتشدیدیله
شاد یعنی شن دیمکدر که فرح فانك فتحی ورانك کسری صفت مشبهه معناسنه
مستعملدر وکاه نزه یه دخی اول منوال اوزره یعنی اراسته وپاك معناسنه فرخنده
فانك وخانك فتحیله مبارك دیمکدر طالعه وصف ترکیبیدر خرم شاد معناسنه
اولدوغی تقدیرجه را حرف زاید اولور اما معنای مصدریت متضمن اولسه
را حرف تخصیص اولور که حرف رابط صفت چشم مصراع ثانیه موهوندر تقدیر

در نسخه

چشمش دره ضرورت وزن ایچون حذف وایصال اولدی چشمك میمی ضرورت
وزن ایچون تلفظ اولنماز دیمیلر زاید سویلنمشلردر وفتد واولدوشه دیمکدر
بامداد بونده صباح معناسنه در محصول بیت سعادت وسرور اول مبارك
وطالعلو کیمسه نکدر که آنك چشمی بو بخلین دویه دوشر هر صباح یعنی دولت
وسرور هر صباح یوزینی کوده نکدر و یوزینه بقانکدر مست می بیدار کردد
نیم شب ❊ مست ساقی روز محشر بامداد مست می لامیه در بیدار بای عربك
کسریله اویانق دیمکدر نیم شب اضافت فی معناسنه در نصف اللیله دیمکدر مست
ساقیده لامیه در روز محشرده بویله در بامداد ایرته دیمکدر محصول بیت شرابك مستی یعنی خمردن سرخوش اولان نصف اللیله بیدار اولور یعنی هشیار اولور سرخوش
آییلور اما ساقینك مستی محشر کوننده طاکله یعنی محشر کوننك صباحی آییلور
حکایت سالی سلطان محمود خوارزمشاه باخطا برای مصلحتی صلح اختیار
کرد بجامع کاشغر در آمدم پسری دیدم در خوبی بغایت اعتدال ونهایت
جمال چنانکه در مثال او گفته اند سالی یا حرف وحدت محمود خوارزمشاه ثانیه
در بو اول سلطان محمود در که هلاکو ایله محاربه ایدوب اندن شهید اولدی یا حرف
مع خطادن مضاف محذوفدر ملك خطا دیمکدر اول زمانده خطا وختن وکاشغر
ایدی خطا فتحی خایله در کسر خائله خطادر برای مصلحتی لامیه در بر مصلحت ایچون
دیمکدر بو کلام جواب سؤال مقدر در که ناکاه سؤال کلدی که اسلام پادشاهی
ضرورتکافرله صلح اختیار ایلمك جوابی برای مصلحتی در قند بر صلح کردك
مفعولی اولی واختیار ثانیسی اول زمانده حضرت شیخ سلطان محمودك استادی
ومصاحبی ایمش و بو شیخك سیاحتی زمانی ایمش بس شیخی خطا پادشاهینه ایلچیلك
طریقیله ارسال ایدر که کاشغر ترکستان شهرلرندن برینك اسمیدر که طایفه نقش
بندیه دن حضرت سعد الدینك شهریدر که حضرت مولانا جامینك پیر
ارشادیدر و قبرلرینك برینی حضرت ملایه دیرمش و برینی رنجان صاحبی
صفی به قدس الله ارواحهم پسری یا حرف وحدتدن یا حرف ظرف غایت اعتدال
ونهایت جمال لامیه لردر محصول ترکیب بر ییل سلطان محمود خوارزمشاه خطا ملکنك

پادشاهیله

پادشاهیله بر مصلحت ایچون صلح اختیار ایلدی یعنی بنی خطایه ارسال ایلدیکه آرا
لرینی اصلاح ایلیم کاشغر شهرینك براولو جامعی وار در که مشهور عالمدر اول
شهره وارد ووب قوندقده اول جامعك سیرینه وارد ووب کیردم بر پسر کوردم اول
جامعده کوزللکده غایت اعتدالده ونهایت جمالده شو یله که انك مثالنده دیمشلر
در نظم معلمت همه شوخی و دلبری آموخت ❊ جفا و ناز و عتاب
و ستمگری آموخت معلم مبتدا و تاء ضمیر معناده آموخته معتبر در ضمیر منصوب
متصل معناسنه در شوخ بونك کبی یرلرده اسیجق قیلی دیمکدر مطبوع معناسنه و یا
حرف مصدر در دلبری یا سیده بویله در آموخت فعل ماضی مفرد غایب متعدی
اوکرتدی دیمکدر خبر مبتدا در عتاب مفاعله بابنك مصدر ثانیسی فاقیمق
وآزارلمق معناسنه در ستم سینك کسریله ظلم معناسنه در و کرادات فاعلدر
جی معناسنه کادن مخفف و یا حرف مصدر آموخت عینی اول محصول بیت
معلمك سکا جمیعا شوخلق و دلبرلك اوکرتدی یعنی سکا همان بونلری اوکرتدی
جفا دخی ناز دخی ظالملق اوکرتدی حاصلی درسك همان بونلری ایلدی و چابك
در که بو ایکی فعل معنای استفهامی متضمن اوله یعنی همان بونلری می اوکرتدی هیچ بیچاره
عشاقه مرحمت اوکرتمدی دیمك اوله من آدمی بچنین شکل و خوی و قد و روش
ندیدم ام مکر این شیوه از پری آموخت بونده آموخت فعل لازم در و ایکی
سابقلر متعدی ایدی یعنی مشترکدر لازم ومتعدی بینده روش مصدر در
یورویش معناسنه مکر کاه معناسنه در محصول بیت شیخ حضرتلری خطابدن
غیبته التفات ایدوب بیور درکه نوع آدمی بو بچلین شکل و خوی وقد و روش
واسلوبله کورمشم بس کاه بو ناز وشیوه یی پریدن اوکرنمشدر یعنی آدمیده اولمیجه
پریدن اوکرنمشدر دیمیلر اولنده نظم برینه رباعی یازانلر نظم عجمده عجب متقرفلردر
مقدمهٔ نحو زمخشری در دست همی خواند ضرب زید عمرًا وکان المتعدی عمرًا
گفتم ای پسر خوارزم وخطا صلح کردند و زید وعمرو را همچنان خصومت
باقیست بخندید و مولدم پرسید گفتم خاك شیراز گفت از سخنان سعدی
چه داری گفتم مقدمهٔ نحو لامیه در روز محشره اضافت ده بویله در تقدیری

ردّ این بیت ظلمه وسروری ❊

❊ ردّ شارح جمیعا ❊

زمخشری اسمی محمود در

محمود زمخشریدر مقدمه دن مراد متن همزه نك فتحی وضمیله لغتدر انموذجدر زمخشر
خوارزم نواحیسندن بر کویك اسمیدر که کشاف صاحبی اول کویدندر اسمی محمود در
وزمخشر ذاتك ومیمك فتحه لریله صفت نسبیسیدر هجی خواندا اوقودی دیمکدر ضرب
زیدٌ عمرًا زید عمروی ضرب ایلدی وکان المتعدّی عمرًا ومتعدی یعنی اوردلمش عمرو اولدی
عمرو درا آدان تخصیص هجی خان الخلین دیمکدر یعنی اوکلی کبی خصومت بافیست
بوکلام استفهامی متضمن در خصوصینی بافیمیدر دیمکدر مولد اسم مکاندر مجلس
کبی جه داری نك واد دیمکدر محصول ترکیب مذکور دیسرك زمخشریه منصوب
نحو مقدمه سی الندم ایدی اوقوردی زید عمروی ضرب ایلدی حال بوکه متعدی
ومضروب عمرو اولدی اندن بو ترکیبی ایشیدیجه دیدم ای بر خوارزم وخطا صلح
ایلدیلر وزید وعمرونك خصومتی عین اول بافیمیدر دیر بو سوزدن کولدی و
مولدم صوردی دیدم خاك شیراز دیدی سعدی سوزلوندن نك وار دیدم
قطو. **بُلِيتُ بِنَحْوِيٍّ يَصُولُ مُغَاضِبًا ۞ عَلَيَّ كَزَيْدٍ فِي مُقَابَلَةِ الْعَمْرِو** بلیت فعل
ماضی متکلم وحده مبنی للمفعول نصر یا بینك ناقص واو بندن مبتلی اولدم
دیمکدر باحرف صله بلیت به متعلق نحوی نونك فتحی وحانك سکونیله یاء نسبتیله
اسم منسوبدر تقدیری بمحبوب نحویٍّ دیمکدر یصول فعل مضارع مفرد مذکر
غائب نصر بابینك اجوف واویسندن حمله وهجوم ایدر دیمکدر فاعلی نحویه
راجع تحتنده ضمیر جمله فعلیه اعرابدن محلاً مجرور صفت نحویدر علی جار و
مجرور یصول یه و یا مغاضبا کلمه سنه متعلقدر کزیدکاف اسمدر مثل معناسنه
محلاً منصوب مصدر محذوفه صفتدر تقدیری یصول صولة مثل صولة زید
فی مقابلة العمرو محصول بیت بر نحو اوقوتیجی محبوبه مبتلا اولدم که بکا حمله وهجوم
ایدر غضبناك اولدوغی حالده یاخود بکا غضبلو اولدوغی حالده حمله وهجوم ایدر
زیدك عمرو مقابله سنده حمله وهجومی کبی **عَلَى جَرِّ ذَيْلٍ لَيْسَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ ۞ وَهَلْ
يَسْتَقِيمُ الرَّفْعُ مِنْ عَامِلِ الْجَرِّ** علی حرف جر جرٍّ مجروردر علی ایله وذیل اضافتله
علی مجروریله محلاً منصوب حالدر لیس یرفع فاعلندن که نحویدر ضرورت
وزن ایچون مقدم اولمشدر رأس لفظاً منصوب مفعول یرفعدر وضمیر

۲

به نحویه راجعدر واو حرف ابتدا هل حرف استفهام یستقیم فعل مضارع مفرد مذکر
غائبدر استفعال بابندن الرفع لفظاً مرفوع فاعلیدر مراد اقسام اعرابدن
اولان رفعدر ایهام طریقیله من حرف جر یستقیم یه متعلق عامل جر اسم فاعلك مفعولنه
اضافتیدر بو مصراع استفهام انکاری طریقیله وافعدر وایهام لطیفی مشتملدر
محصول بیت یعنی مذکور نحوی یوروردکده باشنی قالدرمز اتکین چکیجی اولدوغی
حالده یعنی کسر به اعتبار والتفات ایلمز بلکه اکابرانه تکبر وناز وشیوه ایله اتکین
چکرك یعنی سوریه رك وسورکلیه رك کیدر نته که متکبر اولان محبوبلرك معتادیدر
معلوم اوله که اکابر ناسك انکلری یعنی لباسلری اوزون اولور زیرا اوزون لباس
ایدیمکه قدرتلری وارددر اما فقرانك اوزون اولمز قیصه اولور زیرا اوزون لباس
یپمکه وسعتلری اولمز پس جر ذیل وسعتدن واکابرلکدن کنایه‌در نته که حضرت شیخ
بوستاننده بیوررر **بیت** بسا نلخ عیشان تلخی چشان ۞ که در خلد باشند دامن
کشان ۞ وعامل جردن هرکز رفع مستقیم اولورمی یعنی رفع علمنی ایلین عوامل
غیریدر وجر علمنی ایلین غیریدر پس جاردن رفع علمی راست دکل بو کلام مصنف
جانبندن نحوی جوان ایچون اعتذاردر یعنی اتکین چکوك متکبرانه ناز وشیوه
ایله یوریدکده باشنی قالدیروب کیمسه یه اعتبار والتفات ایلمدوکینه حاملی
عامل جار رافع اولمز **لحظی بااندیشه فرو رفت وگفت غالب اشعار او درین
زمین بزبان فارسیست اگر بگویی بفهم تر دیکتر باشد کلم الناس علی قدر
عقولهم گفتم** لحظ بو نده باره معناسنه‌در ویا حرف وحدتدر باره دیمکدر
باحرف صله اندیشه بوندن فکر معناسنه‌در فرو رفت باتدی وطالدی معناسنه
زیرا رفت فرو ایله مستعمل اولدقده بو معنایی متضمن اولور غالب اشعار اولاجقه
لوردر غالب بونده اکثر معناسنه‌در درین زمین بویرده یعنی دیارکا شعرده
اگر بگویی یعنی بخوانی بفهم باحرف صله کلم فعل امر مفرد مذکر مخاطب تفعیل
بابندن سویله دیمکدر الناس لفظاً منصوب مفعولیدر علی حرف جر کلم متعلق
قدر عقول مصدر دك فاعلنه اضافتیدر وضمیره اضافت لامیه‌در محصول
ترکیب بن بو ایکی عربی بیتی اوقویجه بر باره فکره طالدی ودیدی سودنك

اکثر و اغلب اشعاری بو دیارده زبان فارسیله در اگر فارسی شعربنی اوقوسه
فهم یقینی دق اولوردی ننکم حضرت محمد صلی الله علیه وسلم بیورمشدر ناسی یعنی خلقی
عقللری مقدارنجه سویله یعنی آکلدقلری سوزی سویله دیمکدر بنده دیدم
طبع ترا تا هوس نحو شد ٭ صورت عقل از دل ما محو شد طبع تولامیله ورا
ادات تخصیص تا حرف ابتدا در زمانده منذ کبی عربیده هوس نحو مصدرك
مفعولینه اضافتید ر صورت عقل بیانیه دل مالامیة محو شد زیرا بو علم معقولاتدن
دکلدر و سماعی مسائلی قیاسیسندن زیاده در و کثرتندن ضبط احاطه سی
حیز امتناعده در و بو علمده اقوال علما نامعدود و اختلافات مشایخ نامحدود
و بیورد وغی کلام مجازی اولمقده جایز یعنی حقیقی او مطلوب ادعائی
اوله فتامل پس درسی اغیاردن اوقودوغی ایچون صورت عقلمز محو اولدی
دیبنلر مقام مناعلت سوقیله مشلر محصول بیت ای جانان اول زماندن
برو که سنك طبعکك نحو هوسی اولدی یعنی طبیعتك علم نحوه هوس ایدوب
میل ایدلی بزم کوکلمزدن عقل صورتی محو اولدی یعنی کوکلمزدن عقل زایل
اولدی زیرا مسائلی چوق و سن ایسه نازك مزاج حفظنده و ضبطندن زحمت
چکرسك بس سنی زیاده آجد یغمزدن لا یعقل اولمشز ای دل عشاق بدام تو
صید ٭ ما بتو مشغول و تو با عمرو زید ای حرف ندا منادی محذوف ای جانان
دیمکدر دل عشاق لامیة و مقصود بالندا پس منادای محذوف صفت طوتانلر
بو استعمالدن دذه دکلو آکاه دکللر ایمش با حرف صله دام تو لامیة صید بونده
مصید معناسنه در یعنی مصدر مفعول معناسنه شکار دیمکدر بتو با حرف
صله و یا حرف مصاحبت با عمرو با سیده بویله در محصول بیت ای جانان
عشاقك کوکلی سنك طوزاغك شکاردر یعنی عشاقك کوکللرینی هب ضبطکه
المشسك بز سکا مشغولز و سن عمرو و زیده یعنی بز سکا مقیدز و سن
اغیار ایله مصراع ثانیده ایهام لطیف وار در تأمل تدر بامدادان که عزم سفر
مصمم شد مگر کسی از کاروانیان گفته بود شکه فلان سعد نیست دیدم که
دوان آمد و تلطف کرد و بدرود اع تأسف خورد که چندین روز چرا نگفتی

ر د سروری و شمعی

ر د شراح جمیعاً

منم تا شکر قدوم بزرگان را بخدمت میان بستمی بامدادان یعنی مصاحبت
واقع اولان کونك ایرتسی دیمکدر و با مطلقا ایرته که حرف رابط صفت عزم سفر
مصدرك مفعولینه اضافتیدر مصمم تفعیل بابندن اسم مفعولدر مقرر دیمکدر
از حرف تبیین گفته بود شبره دیمش ایمش دیمکدر که حرف بیان فلان یعنی سکا ادون
مصاحبت ایلین سعد بدر دیبو دیدم کوردم که حرف بیان دوان صفت مشبهه
در دویدندن یلرك دیمکدر تلطف ملایمت دیمکدر وداع دن وداع تخجله
بوتده فراق مراددر چندین روز بو قدر کون دیمکدر چرا نیچون دیمکدر نگفتی
فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب که منم یعنی سعدییم دیبو تا حرف تعلیل شکر قدوم
بزرگان لامیة لر دور را ادات تعلیل بخدمت با حرف صله بستمی یا حرف حکایه
محصول ترکیب ایرتسی که عزم سفر مقرر اولدی مگر کاروانیدن یعنی بو اداده
دن بر کیمسه مذکور دیمش ایمش نم ایچونکه اینسنه بو سعدیدر کوردم یلرك
یا نمه کلدی و تلطف ایدوب ملایمت کوستردی و وداعده و فراقده تأسف
بیوب غصه چکدی که بو قدر کون که بو شهرده اقامت ایدوب اکلندك
نیچون دیمدك که بن سعدییم تاکم اولولرك کلمسی شکرانه سی ایچون خدمته
بل بغلیه یدم بستمی یا سی حرف تمنی دیبن تمنی معناسینی بیلمز ایمش حضرت شیخك بامدا
دان بیوردوغی چندین روز بیوردوغی بیننده ظاهرا منافات آکلنور تأمل
تدر مصراع با وجودت ز من آواز نیامد که منم محصول مصراع سنك
وجودکله بندن آواز کلمدی که بن سعدییم حاصلی سنك فنکلن عقلمی حیرت
آلدی شویله که کندومی بیتردیکمدن بنم دیمکه مالك اولمادم بو مصراعك تعلیلنده
زیرا ایلدز محو اولورکونسك طلوعی قتنده دیبن مناسبت سیرسویلمش
گفتا چه شود که درین بقعه چند روز بر آسایی از خدمت مستفید
شویم گفتم نتوانم بحکم این حکایت بقعه دن مراد شهر کاشغردر بر حرف
تأکید آسایی فعل مضارع مفرد مخاطبدر راحت اوله سك یعنی دیکلنه سك
تا حرف تعلیل از خدمت بعض نسخه ده بخدمت واقعدر مآل بردر محصول
ترکیب بس دیدی نه اولورکه بو دیارده بنجه کون آسایش ایلسك تاکیم خدمت

ر د شمعی

جواب حضرت شیخك بامدادان
مرادی سفره قصد ایتدکلری
کونك ایرتسیدر و مجموع
چندین روزدن مرادی
سعد ایله ملاقات ایتدکلری
مقدم کنجه کوندر
قندر

ر د سروری

شریفدن مستفید اولدیق بر دیدم قادردکلم بو حکایه سببیله مثنوی
بزرکی دیدم اندر کوهساری ؛ قناعت کرده از دنیا بغاری بزرکی یا حرف
وحدتدر دیدمك مقدم مفعولیدر کوهسار طاغلق دیمکدر زیرا سار مبالغه
افاده ایدر بغاری یا حرف ظرف غار مغاره و یا حرف وحدت محصول بیت بر
طاغده بر اولو کیمسه کوردم دنیا و ما فیها سندن اعراض و فراغت ایدوب بر
مغارده قناعت ایدوب اوتورمش چرا کفتم نشهر اندر نیایی ؛ که بار بند
از دل بر کشایی چرا کفتم تقدیری کفتم چرا درضرورت وزن ایچون قلب مکان
ایلدی نشهر با حرف صله و اندر اداتی تاکیدا یدر نیایی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب
کلمزسك دیمکدر که حرف تعلیل بار بند بنا نیه در اکثر نسخ بو یله واقعدر و اقل
قلیلنده باری یا ئله واقعدر بو تقدیرجه اولوب معناسی بر کره کوکلدن بندی
چوزه سك یعنی غمی دفع ایدرسك دیمك ایکی وجهله خطا ایلمش باری کره معناسنه
اخذ ایلمسنده و بندی غم معناسنه بو ندر خود باردن مراد یوکدر و بنددن اکل
و شرب و سایر لوازم انسانیه در و بند قید معناسنه اولدوغیچون بر کشایی دلیل
و اضحدر بو حرف تاکید کشایی فعل مضارع مفرد مخاطب آچاسك دیمکدر محصول
بیت دیدم شهره نیچون کلمزسك تا کم قید اخراجات یوکینی کوکلدن آچاسك
یعنی ازاله و دفع ایلیه سك بکفت انجا پری رویان نغزند ؛ چو کل بسیار
شد پیلان بلغزند پری روی وصف ترکیبیدر و الف و نون اداة جمعدر نغز
کوکچك یعنی ایو معناسنه بو ندن کوزللر مراددر کل کاف عجمك کسریله بلغزند بلغزند
فعل مضارع جمع غایبدر طیرینور دیمکدر محصول بیت مغاره نشین نیچون کلمزسك
دیجك دیدی انده کوزل پری رولر واردر که بیزی یولومزدن چیقاررلر مصراع
ثانی مقام تعلیلده در یعنی چونکه بلچیق چوق اوله فیللر البته طیرینور انشترکیمی
زیرا فیللرا و لماز هر نقدر عابد و زاهد ایسم ده کوزللر چوق اولنجه بی اختیار
کوکل میل ایدر این بکفتم و بوسه بر سر و روی ؛ هم دیکر دادیم و وداع کردیم
هم دیکر بری برمزك دیمکدر بعض نسخده هم دیکر یرینه یکدکر واقعدر مآل بردر
محصول ترکیب بو بیتلری سویلدم یعنی اوقودم و بری برمزك باشینی و یوزینی اوپدم

ددشمع

ووداع ایلدك یعنی ایرلشدق مثنوی ؛ بوسه دادن بر روی دوست چه سود
هم در آن لحظه کردنش بدرود لحظه بو ندر ساعت معناسنه در کردنش ضمیر دو
راجعدر بدرود بای عجمله استعمال ایدر عجم و رومیلر بای عربیله استعمالك معناسنه عرب
تحیت دیرلر مثلا سفره کیدن کیمسه یه سنی خدایه اصمرلادق دیرلر بو ندن قلاوز بوله دیو ب
شاد و اسن قال دیمکه بدرود دیرلر محصول بیت دوستك و جانانك دونینه بوسه
ویرمك یعنی کیده جك زمانده یوزینی اوپمك نه فایده در هم اول وقتده آنی بدرود
ایلمك نه فایده زیرا انا نیر الم و محنت فراق کینه با قیدر تحیت و درود وداع دفع اولمز
سیب کوبی وداع یاران کرد ؛ روی از نیمه سرخ و زان سو زرد سیب
سینك کسریله الما در کوبی کاف معناسنه وداع تودیع معناسنه اصمرلامق تسلیم معناسنه
اولدوغی کبی یاران اضافت مصدرك مفعولنه اضافتیدر روکی تقدیری روی نش
در از ینمه از ین سو دیمکدر سرخ تقدیری سرخست در زان سو اول جانبدن زرد
یعنی زرد ست در محصول بیت الما کویا که یارانه تودیع ایلدی یعنی دوستلرندن
مهجور و مفروق اولدی یوزینك بو جانبی قیزل و اول جانبی صاریدر یعنی فراق
المندن نصفی زرد اولمش حاصلی آتش عشقله نصفی قیزرمش و الم و محنت فراقله نصفی
صارارمش معلوم اوله که ازین و ازان بینده تقابل اولدوغی بعضلر بیلمدکلرندن
از ین عبارتی ادات تعلیل اعتبار ایلمشلر اجل معناسنه بو ندن سو لفظینه نصف
معناسنی ویرمك مجازدر مثنوی یرینه بو قطعه نك ابیاتی اوقنده بیت یازان
سهو ایلمش بیت ان لم امت یوم الوداع تأسفا ؛ لا تحسبونی فی المودة منصفا
ان حرف شرط لم امت فعل جحد مطلق متکلم وحده در موت دن یعنی نقص
یا بینك اجوف واویندن اولمز ایسم دیمکدر یوم ظرف زماندر وداعه اضافتی
فی معناسنه در وداع واولك فتحیله سابقا مذکور اولان کیبدر اماواوك کسریله
مفاعله بابینك مصدر ثانیسیدر تأسف تفعل بابندن مصدردر انتصابی
تمیزلقله و یا حالیتله در متأسفا تقدیرنده لا تحسبو فعل نهی جمع مذکر مخاطبدر
علم بابندن نون حرف وقایه و یا ضمیر منصوب متصل مفعولی فی المودة جار
مجرور منصفه متعلقدر منصف اسم فاعلدر افعال بابندن تحسبونك مفعول

ددای سببدلکی و سروری
ددسروری

تا نیسید ر محصول بیت و داغ جانان کو مندم غم و غصهٔ جهتندن اکوا ولمز سم یعنی فراق جاناندن غمناك اولوب اولمز سم محبت و مودتم بنی منصف یعنی اهل انصاف حساب ایلمك حاصلی بنی عاشق ظن ایلمك و عشق جانانه بکا صادق دیمك بو بیت حضرت منجك بر غزلینك مطلعدر و ما بعدی ۰ اوقفت راحلتی بارض مودع و بکیت حتی ان بلکت الموقفا ۰ من مات لا تبکوا علیه ترحما ۰ وابکوا الحی فارق المتألفا ۰ حکایت خرقه پوشی در کاروان حجاز همراه ما بود یکی از امرای عرب مر او را صد دینار بخشیده بود تا نفقهٔ عیال کند ناگاه دزدان خفاجه بر کاروان زدند و پاك ببردند بازرگانان گریه و زاری کردن گرفتند و فریاد بی فایده خواندن خرقه پوش وصف ترکیبیدر و یا حرف وحدت بر خرقه کیسجی یعنی بر فقیر کاروان حجاز لامیه حجازدن مرادی مکه در بوندن غیری بوکتابده بر ایکی یرده بو یله بیورمشدر همراه ما لامیه امرا امیرك جمعیدر بك معناسنه عرب اضافت لامیه در مر بونك کبی یرلرده ادات مفعول اولان رانك تأکیدیدر تا حرف تعلیل نفقهٔ عیال لامیه در عیال عینك کسریله جمع عیّل در عینك فتحی و یاء مشددك کسریله فقیر دیمکدر دزدان خفاجه لامیه خفاجه حرامیلری دیمکدر خانك فتحی و جیم معجمه ایله بنی عامردن بر قبیله نك اسمیدر پاك ببردند جمیع ما ملکی الدیلر هیچ نسنه قومادیلر دیمکدر محصول ترکیب بر خرقه پوش فقیر کاروان حجازده بیزه یولداش اولدی عرب بکلرندن بریسی بو فقیره یوز آلتون باغشلامش ایدی تا کیم اهل و عیالینه نفقه ایلیه ناگاه خفاجه حرامیلری کاروانی اوردیلر یعنی قافلهٔ بصدیلر و جمیع ما ملکی الدیلر هیچ نسنه قومادیلر بازرگانلر گریه و زاری یعنی ناله و فغان ایلمکه باشلادیلر و بی فایده فریاد و فغان باشلادیلر یعنی ایلدیلر بیت گر تضرع کنی و گر فریاد ۰ دزد زر باز پس نخواهد داد تضرع تفعل بابندن مصدردر زارلق ایلمك معناسنه دزد مبتدا و نخواهد داد خبری و زر دخی برك مفعولی و باز پس اصلنده باز و پس ایدی عطف تفسیری طریقیله صکره ترکیب ایدوب باز پس دیدیلر گیرو معناسنه پس معناسنه گیرو و صکره دینیلر استعمالدن آگاه دکللر ایمش محصول بیت خطاب عام طریقیله بیوردر اگر تضرع ایدرسك و اگر

فریاد

فریاد ایدرسك حرامی آلتونی گیرو ویرمز بیت در مکران درویش که بر قرار خود مانده بود و تغیر در وی نیامده گفتم مگر آن معلوم ترا نبردند گفت بلی بردند ولیکن مرا با آن چندان الفتی نبود که بمفارقت آن خسته دل باشم محصول ترکیب جمیع اهل قافله زار و فغان ایلدیلر الا اول درویش که کندی قراری و ثباتی اوزره قالمش ایدی و اکا هیچ وجهله تغیر گلمش ایدی دیدم مگر اول سنك معلومکی المادیلر اوله دیدی بلی الدیلر اما بنم آکا اول قدر الفتم و محبتم یوق ایدی که آنك مفارقتی سبیله خسته دل اولام بیت نباید بستن اندر چیز و کس دل ۰ که دل برداشتن کاریست مشکل نباید فعل نفی مستقبلدر گرکمز دیمکدر اندر ادات صله چیزه اشیادن عبارتدر و کس انساندن کنایه در که حرف تعلیل کاری یا حرف وحدت مشکل کاره صفتدر محصول بیت نسنه یه و کیمسه یه کوکل بغلمق گرکمز یعنی هیچ بر شیئه تعلق قلب جایز دگل زیرا اندن کوکل قالدرمق مشکل ایشدر خیزی کسه اضافت ایلین سهو ایلمش

دزدان شیئه علی

گفتم موافق حال منست آنچه تو گفتی که مرا در عهد جوانی با جوانی اتفاق مخالطت بود و صدق مودت بنا بیت که قبلهٔ چشمم جمال او بودی و سود سرمایهٔ عمرم وصال او محصول ترکیب درویشك حالنی بیان ایدیجک بن درویشه دیدم اول نسنه که سن سویلدك بنم حالمه موافقدر که بنم جوانلق زمانمده بر جوان ایله اتفاق و اختلاطم وار ایدی و صدق مودتم بر مرتبه که گوزمك قبله سی آنك جمالی ایدی دخی عمرمك سود و سرمایه سی آنك وصالی قطعه مگر ملائکه بر آسمان و گرنه بشر بحسن صورت او در زمی نخواهد بود مگر بونك کبی یرلرده ترجی معناسنی متضمن اولور و گرنه والا معناسنه در بشر مصراع ثانیه مرهوندر بحسن با حرف مصاحبت حسن صورت او اضافتلری لامیه لردر زمی دن نون تأکید ضرورت قافیه ایچون حذف اولنمشدر زیرا زم صو غوق معناسنه در و یا حرف نسبت و نون حرف تأکید نسبت واضح بارد بالطبع اولدوغیچون اکا زمین اسم ایلدیلر تا حفظ محصول بیت مگر آسمانده ملائکه آنك حسن صورتیله اوله والا یریوزنده بشر آنك حسن و صورتیله اولمیسر دگلدر یعنی آکا مشابه و نظیر مگر فلکلرده ملك اوله یوخسه یریوزنده آکا مشابه بشر اولمز بدوستی که حرامست بعد از و صحبت

کر هیچ نطفه چو او آدمی نخواهد بود بدوستی با حرف قسم و یا حرف وحدن با
حرف مصدر که حرف رابط صفت و یا حرف بیان حرامست مقدم خبر و صحبت
مؤخر مبتدا که حرف بیان نطفه بوندن ارکی صوبینه دیرلر امّا منی اعمدر
محصول بیت بر دوست جنجون الخلیل دوستکه اندن صکره بر غیری دوستلق
صحبت حرامدر یا خود دوستلق حنجونک مذکور دوستدن صکره غیری دوستلق
صحبت حرامدر که هیچ بر آدم نطفه سی آنک کبی آدمی اولمایسردر دوستی یا سی حرف مصدر
اولنجی مصراع ثانیده که حرف تعلیلدر اولور غفلت اولنمیه ناکاه پای وجودش
بکل اجل فرو رفت و دود فراق از دودمانش بر آمد روزها بر سر خاکش
مجاورت کردم و از جمله بیتها که در فراق او گفتم این بود پای وجود بیانیه
فرو رفت باندی دیمکدر دود دود فراق بیانیه دودمان قوم و قبیله دیمکدر بر حرف
استعلا سر خاک مقبره اوجی دیمکدر مجاورت مفاعله بابندن مصدر دوقونشلق
معناسنه امّا بوندن ملازمت و مداومت مراددر جمله بیتها لامیه در که حرف رابط
صفت محصول ترکیب ناکاه مذکور جوانک پای وجودی کل اجله باندی و فراق
دودتونی قوم و قبیله سندن قالدی یعنی ماتمین چکدیلر بندن بیچه زمان مقبره سی
باشی اوجنده مجاوره و ملازم اولدم و آنک فراقنده سویلدیکم ابیاتدن بونلر
بعضیدر قطعه کاشکان روز که در پای تو شد خار اجل ۞ دست کیتی بزدی
تیغ هلاکم بر سر کاش کاشکی معناسنه در که حرف بیان ان روز اولکون دیمکدر
که حرف رابط صفت در حرف صله پای تو لامیه شد رفت معناسنه در خار اجل
بیانیه دست کیتی لامیه در مجازا بزدی حکایت حال ماضیه اورایدی تیغ هلاک
بیانیه در مجازا میم متکلم معناده سره مقیددر محصول بیت کاشکی اول کونکی
سنک ایاغکه کتدی یعنی باندی اجل دیکنی دست کیتی باشمه هلاک تیغنی اورایدی
یعنی نه اولایدی سن اولدکده بنده هلاک اولوب کیدیدم تا درین روز
جهان بی تو ندیدی چشمم ۞ این منم بر سر خاک تو که خاکم بر سر تا حرف تعلیل
جهان ندیدینک مفعول صریحیدر و بی تو غیر صریحی در چشم فاعلی این بوندن
ایشته معناسنه اسم اشارتدر بر سر خاک تو لامیه لردر که حرف تمنی خاکم بر سر

میم متکلم معناده سره مقیددر دعاء علیه در طپراق باشمه دیمکدر محصول بیت
نولایدی بن هلاک اولایدم تا کم بو کوندن جهانی سنسز کوزم کورمیدی
ایشته بنم سنک قبرک اوجنده که طپراق باشمه یعنی طپراق باشمه اولسون دیمکدر
جهانده جانانسز قالدوغیمه کندینه بد دعا ایدر قطعه آنکه قرارش نگرفتی
و خواب ۞ تا گل و نسرین نفشاندی نخست آن که اصلنده آن کس که در کسر حذف
و ایصال طریقیله ترک اولنوب کسره بنه قائم اولوب حرفیندن اسمیته دوندی
قرارش مصدرک فاعلنه اضافتیدر و ضمیر که یه راجعدر جیبه ارجاع ایلینلر
مذکور حذف و ایصال احوالینی بیلمزلر ایمش نگرفتی یا حرف حکایه طوتمزدی دیمکدر
فاعل نخستدن که راجع ضمیر و مفعولی قرار و خوابدر امّا فاعلینی نخستدن قراره راجع
ضمیر و مفعولینی مذکور شیئن ضمیری طوتانلر عجب پریشان سویلمشلر ظاهر بودر که
علوم عربیه ده مطالعه لری بویله اولسه کرک غرابت بوندر که استقامت
اوزره معناویره نک مرادینی بعضیلر فهم ایده میوب تعرض ایلمه سی و از خواب
قراره معطوفدر او نخود دیمکدر تا حرف توقیت نفشاندی فعل نفی حکایت حال
ماضیه صاچمایدی نخست اول محصول بیت اولجانان که قرار خواب طوتمازدی
یعنی قرار ایلمزدی و اویخواویومازدی مادامکه اول دوشکنه گل و نسرین صاچمایدی
حاصلی دوشکنه گل و نسرین صاچمینجه یاتوب اویومازدی گردش گیتی گل دوشش
بریخت ۞ خاربنان بر سر خاکش برست گردش اسم مصدر گیتی یه اضافتی لامیه
در گردشدن مراد تغیر و تبدلدر گل دوش بیانیه خاربن دیکن اوجاغی نتکه
گلبن دیرلر گل اوجاغینه حاصلی شنکلدن و کوزلکدن کنایه در و الف و نون
ادات جمعدر شذوذا بندن دیب مراد اولدقده یعنی مضاف ایدرلر و بن
خار دیرلر بس بوندن دیکن دیبلری دینلر اصطلاحدن آکاه دکللر ایمش با حرف
تأکید رست دانک صیغه بیتدی دیمکدر محصول بیت فراشینه گل و نسرین صاچمینجه
اویومیانک تندی گردش گیتی و تغیر و تبدل احوال الجهان گل کبی دوشنی دوکدی
مقبره سی طپراغی اوزره قوجق قوجق دیکنلر بتدی یعنی مقبره سینی دیکنلر
قاپلادی بعد از مفارقت او عزم کردم و نیت جزم که بقیه زندگانی فرش

دردشراح جمیعا
در سروری و سمعه
در سروری
در شراح

هوس دن نوردم وکرده مجالست نکردم مفارقت او مصدرك مفعولینه ویا
فاعلینه اضافتیدر عزم قصد معناسنه در نیت ده قصد معناسنه در جزم بوندنی
اسم مفعول معناسنه در یعنی نیت مجزوم ومقدردر دیمکدر که حرف بیان بقیهٔ زندکانی
لامیه ویا حرف مصدر فرش هوس بیانیه در حرف تأکید نوردم فعل مضارع متکلم
وحده دردم ودیوشوردم یعنی هوا وهوسی ترك ایدم دیمکدر کرد مجالست لامیه
در مجازاً مجالست چوره سنده دیمکدر نکردم فعل نفی مستقبل چکزنیم دیمکدر
محصول ترکیب مذکوره جانانك مفارقت وفاتندن صکره عزم ایلدم ونیت
جزم که عمرمك وحیاتمك بقیه سنده یعنی مادامکه زنده یم فرش هوا وهوسی سنده
دردم یعنی ترك هوا وهوس ایدم ومجالست ومصاحبت اطرافنده وچوره
چکزنیم یعنی شمدن کیرو دلبر سومیم دیمکدر حاصلی عزلت وخلوت اختیار
ایدم قطعه سود دریانك بودی کر نبودی بیم موج ؛ صحبت کل خوش
بدی کر نبیستی تشویش خار سود دریا لامیه بودی یا حرف حکایه بیم موج لامیه
صحبت کل مصدرك مفعولینه اضافتیدر بدی اصلنده بودی ایدی یاء
حکایه ایله واو ضرورت وزیچون حذف اولندی نیستی یا حرف حکایه یوق ایمشسه
ودکل ایمش سه دیمکدر تشویش خار مصدرك فاعلینه اضافتیدر محصول بیت
دریانك فایده سی ایو اولوردی اکر موج قورقوسی اولمیایدی کلك صحبتنده
خوش ایدی ویا خوش اولوردی اکر دیکنك زحمتی وبلاسی اولماسه یعنی کوزللر
مصاحبت ومخالطت لطیف ایدی اکر هجران المی ویا فراق بلاسی اولماسه
دوش چون طاوس میناز یدم اندر باغ وصل ؛ دیکر امروز از فراق یار می
پیچم چومار میناز یدم می ماضی اولنده حکایت حال ماضی افاده ایدر
نازلنوردم دیمکدر باغ وصل بیانیه محصول بیت دون کیجه طاوس کبی وصل
باغنده کوره نوردم وقوانوردم یعنی وصل جانانله تفاخر وناز ایدردم لکن
بوکون یارك فراقندن مار کبی بوریلورم وبوکیلوردم یعنی اضطراب و
بیحضورلغمدن ییلان کبی قیوریلورم ودوریلورم حکایت یکی را از
ملوك عرب حدیث لیلی ومجنون بکفتند وشورش حال او که با کمال فضل

وبلاغت سر در بیابان نهاده است وزمام اختیار از دست داده
بفرمودش تا حاضر آوردند وملامتش کردن کرفت که در شرف انسان چه
خلل دیدی که خوی حیوانی کرفتی وترك عیش آدمی کفتی مجنون بنالید وکفت
بر سیه عرب بکلوندن لیلی ومجنون قصه سینی سویلدیلر شورش اسم مصدردر
قریشقورلق معناسنه یعنی اختلاط حال اضافت مصدرك فاعلینه اضافتیدر
او ضمیری مجنونه راجعدر که حرف بیان یا حرف مصاحبت کمال فضل مصدرك
فاعلینه اضافتیدر بلاغت فضله معطوف سرنهاده نك مفعول صریحی در بیابان
غیر صریحی در حرف صله در زمام اختیار بیانیه بفرمود فاعلی ملك عرب وشین
ضمیر مجنونه راجعدر ومعناده آوردند قید در ملامتش ضمیری مجنونه راجعدر حرف صله
که حرف تعلیل شرف انسانی بیانیه که حرف تعلیل خوی حیوان بیانیه ترك عیش مصدر
مفعولینه اضافتیدر آدمی به اضافت لامیه کفتی ترك لفظیله مستعمل اولیجق کردی
معناسنه در مجنون بو سوزلری ایشیدیجك ایکلدی ودیدی محصول ترکیب
عرب پادشاهلرندن برینه لیلی ومجنونك قصه سینی سویلدیلر ومجنونك حالنك
قریشقلغنی که کمال فضل وبلاغتله باشنی بیابانه قومش وزمام اختیارینی الدن
ویرمش پادشاه بیوردی تا کم مجنونی احضار ایلدیلر مجنونی ملامت ایلمکه باشلادی
که شرف انسانیده نه خلل ونقصان کوردك که حیوانلق خویینی طوتدك وانسان
دیرلکینی ترك ایلدك یعنی نوع انساندن قاچوب طاغلره دوشدك مجنون
ایکلدی ودیدی بیت وَرُبَّ صَدِيقٍ لَامَنِي فِي وِدَادِهَا ؛ أَلَمْ يَرَهَا
يَوْمًا فَيُوضِحَ لِي عُذْرِي بو بیت حضرت شیخك برغزلندندر بس مؤنث ضمیر
لری کندی حبیبه سینه راجعدر لیلایه ارجاع مجازیدر شویله معلوم اولکه رب
بونده تکثیر افاده ایدر حرف جردر صدیق دوست دیمکدر بنجه دوستلر دیمکدر
لام فعل ماضی مفرد مذکر غائب لوم ایلدی یعنی قاقدی وآزارلدی نون حرف
وقایه ویا ضمیر منصوب متصل مفعولیدر فی حرف جر لامه به متعلق وداد ك
فتحیله دوستلق دیمکدر وضمیر مؤنث معهود بر حبیبه راجعدر الم یرها همزه
حرف استفهام لم بر فعل جحد مطلق مفرد مذکر غائب فاعلی تحتنده صدیقه

راجع ضمیردر وضمیر منصوب متصل معهود حبیبه راجعدر بوما ظرف زمان
ایامدن برکون دیمکدر فتوضح جواب استفهام آنِ مقدرله منصوب فان
توضح تقدیرنده فاعل مخنندر حبیبه راجع ضمیردر افعال بابندن که اوضح
یوضح دردلی جار مجرور توضح به متعلق بنم ایجون یعنی بنم مفعول غیر صریحیدر
توضح نك وعذری عینك ضمیل تقدیرا منصوب مفعول صریحی محصول بیت
یحیه دوست بنی لوم وآزار ایدرا ولجانانه نك محبتندر آنی برکون کورمدیکی
تاکم بنم عذریمی ایضاح واظهار ایلیه یعنی جانانی برکون کورمش اعنی سه
بنی آزار ایلمیوب عذریمی قبول ایدردی بو غزلك مطلعی بیت امطلع بنمس
بَابُ دَارِكِ أَم بَدَرٍ • اَقَدُّكِ أَم غُصُنٌ مِنَ أَلبَانِ لاٰاَدرِي قطعه کاشف
کانانکه عیب من جستند ۲ رویت ای دلستان بدیدندی کانانکه حرف
بیان ایکنجی که حرف رابط صفت در عیب من لامیه وجستندك مقدم مفعولی
رویت بدیدندیك مقدم مفعولیدر محصول بیت کاشکی انلرکه سنك محبتك
بنم عیبیم ایستدیلر یعنی عشقکده سنك بنی تعیب ایلدیلر ای دلستان یعنی
ای کوکل آلیجی جانان سنك یوزکی کوره لردی تابجای ترنج در نظرت
بیخبر دستها بریدندی تا حرف تعلیل یا حرف صله جای ترنج لامیه بدل ترنج
دیمکدر در نظرت یعنی در حضورت مصراع ثانی مقام حالده واقعدر
بدیدندی وبریدندی یالری حرف حکایه در محصول بیت ای دلستان
کاشکی بکا طعن ایدنلر یوزیکی کوره لردی تاکم سنك نظریکده وحضورکده
سکا حیران اولدوقلرندن کندیلرندن بیخبرا یکن ترنج یرینه اللرین کسه لردی
حضرت یوسفی کوردن مصرك خاتونلری کبی نتکه آیت کریمه نك بیاننده کلهجك
ان شا الله تعالی تا حقیقت معنی بصورت دعوی کواهی دادی تا
حرف تعلیل حقیقت معنی لامیه مراد حسن لیلادر بو حرف استعلا صورت
دعوی لامیه مراد دعوای عشق ومحبت صادقدر کواه کاف عجمك ضمیله وهاء
اصلیه ایله شاهد دیمکدر طانق معناسنه محصول ترکیب کاشکی ای دلستان
یوزیکی کوره لردی تاکم سنك حسن وجمالك بنم دعوای صدق عشق ومحبتمه

شهادت

شهادت ویریدی حضرت یوسفك کمال جمالی زلیخانك افراط محبتنه شهادت
ویردیکی کبی قال الله تعالی فذلکن الذی لمتننی فیه معلوم اوله وقتاکه زلیخا حضرت
یوسفی افراط محبت ومودتله سودیسه وانواع حیله لرله وصالینه طالب اولدی
مصرك خاتونلری بوحالی ایشتدیلر وتعییب ایلدیلرکه عزیزك خاتونی عبد
کنعانی سینه عاشق اولمش دیدیلر وقتاکم زلیخا بونلرك عیبت ومکرلرینی
استماع ایلدیسه بونلری یانینه دعوت ایلدی وحضرت یوسفی برحجره یه پنهان
ایلدی وبونلر ایچون برعالی مجلس بنا ایلدی وکلدکلرده هر برینه برکسکین بچاقله
بر ترنج ویردیکه صویك سیزکله ترنج مراسیه تدارك ایدم دیدیلر بونلر
ترنجی صویارکن یوسفه چیق بونلره برجلوه ایله دیدی حضرت یوسف بونلره
کوروندکده کمال دهشت وحیرتلرندن ترنج یرینه اللرین طوغرادیلر ویوسفك
حسننی اکبار واستعظام ایلدیلر ودیدیلر حاش لله بو بشر دکلدر الا ملك کریمدر
یعنی مکرم ومعزز فرشته در دیدیلر اندن صکره زلیخا دیدی • فذلکن الذی
لمتننی فیه • ذلك حضرت یوسفه اشارتدر وکن ایله خاتونلره مخاطبه در الذی اسم
موصولدر لمتن فعل ماضی جمع مؤنث مخاطبه در قلتن کبی ونون مکسور حرف
وقایه ویا ضمیر منصوب متصل متکلمدن کنایه در فعلك مفعول صریحیدر فیه ضمیری
راجعدر ومضاف محذوفدر فی افتتانه دیمکدر محصول ترکیب ایشته بودر ای
خاتونلر اول عبد کنعانی که بنی لوم ایلدیکز انك محبتنده واکا مفتون اولدیغمدن
واکر بوندن اول بونك جمال با کمالینی کوردیکز بنی معذور طوتوب لوم ایلمکز
دکز ملك را در دل آمد که جمال لیلی را مطالعه کند تا بداند که چه صورتست
که موجب چندین فتنه است بفرمود طلب کردن در احیای عرب بکردیدند
وبدست آوردند وبیش ملك در صحن سرا چه بداشتند ملك در هیأت
او نظر کرد شخصی دید سیه فام ضعیف اندام در نظرش حقیر آمد بحکم آنکه کمترین
خدام حرم او بجمال از و بیش بود وبزینت بیش مجنون بفراست در یافت وکفت
ای ملك از دریچه ٔ چشم مجنون بجمال لیلی نظر بایست کرد تا سر مشاهده او
بر تو تجلی کند ملك را ادات تخصیص در دل در حرف صله تا حرف تعلیل احیا

حينك جمعيدر رقيبلر معناسنه بكو ديدند فعل ماضي جمع غايب چكرندلر يعني اراديلر سرا
چه تصغير سرادر فام كونه ديمكدر يعني رنك مكتوبي خدام حرم اولامية لردر بجمال باء حرف
ظرف مصاحبت بيش باء عجمه ايله وديمكدر بعض نسخه ده دربيش واقعدر مآل بردر زينت
بايد سابق كبيدر بيش زياده ديمكدر ديجه تصغيردر درفيوجق معناسنه مجنونه
اضافت بيانيه در وبو لامية با حرف صله جمال ليلي لامية بايست كورك ديمكدر كي د مصدر
معناسنه در تا حرف تعليل سر مشاهده ي اولامية لر در تجلي تفعل بابندن مصدر در
ظهور معناسنه محصول تركيب ملكك كوكلنه كلدي كه جمال ليلايي مطالعه ايليه تا بيلكه
نه صورتدر كه بو قدر فتنه يه باعثدر طلب ايلمكه بيوردي عرب قبايلنده دولتلو بكلر
يعني ارايوب الدكتوردبلر ويادشاهك اوكنده وقارشوسنده سر انجمنك مبدا
طورغوردیلر پادشاه آنك هيأتنه يعني شكلنه نظر ايلدي قره ياغز وضعيف اندام
برنحيف كوردي يعني ليلايه بويله ايدي نظرنه حقير كلدي يعني حقير كوروندي اول
سبب ايله كه حرمينك خدامينك اكثري كوزللكده اندن ايلرو ايدي وزينت
وزيورده اندن آرتوق مجنون ملكك ليلايي حقير كوردوكني فراستيله اكلايدي
وديدي اي ملك مجنونك كوزي بنجره سندن جمال ليلايه بقمق كركدر تاكم آنك
مشاهده سينك حقيقتي سكا تجلي ايده وب ظاهر اولايدي مثنوى ترابردر
من رحمت نبايد ÷ رفيق من يكي همدرد بايد محصول بيت سكا بنم دردمه
رحمت كلمز يعني سن بني اسير كورزسك بنم رفيقم ويارم بر همدرد كركدر يعني كندي حالنه
موافق ومناسب بر اهل درد كركدر كه با او قصه ميكويم شب وروز ÷ دو هيزم
دا بهم خوشتر بود سوز كه حرف تعليل با حرف صله هيزم اودون بهم برى بريله المحسوس
بيت بكا بنم كبي بر اهل درد كركدر تاكم اكا قصه ي درد عشق ومودتمي كيجه وكوندز
سويليم زيرا ايكي اودونك ياننسي برى بريله خوشتركه رشتها بر بينك يانيشندن يعني
كنى دردني اهل درده سويلمك بكوكدر بي درده سويلكدن نظم هامة من ذكر
الحمى بمسمعي ÷ لو سمعت ورق الحمى صاحت معي ما اسم موصولدر الذي معناسنه
مر فعل ماضي مفرد مذكر غايب نصر بابينك مضاعفندن مرور ايلدي يعني كجدي
ديمكدر جمله فعليه اعرابدن محلي يوق صله سيدر ماتك وما صله سيله اعرابدن محلا

مرفوع

مرفوع مبتدا من حرف جر اسم موصوله اولان ابهامي بيان ايدر مر به متعلقدر
ذكر لفظا مجرور من ايله مضاف اولمشدر حمايه وحمي تقديرا مجرور مضاف اليه در وحمي
حانك كسري وميمك فتحيله جايز قوروسنه ديرلر وكاه اولور كه جانانه نك منزلنه حمى
ديرلر آهوا ولان حمايه تشبيه طريقيله بمسمعي با حرف جر مر يه متعلقدر مسمع ميم اولك
كسري وسكون سين ايله وميم ثانينك فتحيله اسم آلت سمعدر كه مراد قولقدر وياء متكلم
ضمير مجرور متصل محلا مجرور مضاف اليه در لو حرف شرط سمعت فعل ماضي مفرد مونث
غايبه علم بابندن اعرابدن محلي يوق فعل شرط ورق واوك ضمي وراءنك سكونيله
جمع ورقاءدر حمر حمراءنك جمعي اولدوغي كبي طاغ كوكرجيني كوك رنكده اولور
وابري اولور نتيجه تحذه كوكرجيني ديرلر وهيال ديرلر لفظا مرفوع فاعلي سمعت
در مضاف اولمشدر حمايه صاحت فعل ماضي مفرد مونث غايبه در ضرب بابندن فاعلي
تحتنده ورقه راجع ضميردر جمله فعليه اعرابدن محلي يوق جواب لودر وجمله شرط
وجواب اعرابدن محلا مرفوع خبردر صيحه صوتي قالدرمقدر يعني آواز ايله چاغرمقدر
مع ظرفيتي لازم اسمدر مضافدر ضمير متكلمه جار مجرور بله اعرابدن محلا منصوب
حالدر صاحت فاعلندن محصول بيت شول نسنه كه بنم قولاغمدن كچدي منزل
جانان ذكرندن يعني منزل جاناندن بنم سمعدن مرور ايلين خبرلر اكر اول نسنه
يعني اول مذكور ورق حمايه ايشيتسه يدي بنمله بيله صيحه وفرياد ايدردي ذوق
وصفادن لفظ حمي كه منزل جاناندن عبارتدر آني تكرار ظاهرا ذكر ايلدي وكي
استلذاذ طريقيله در والا اضمار مقامي ايدي زيرا معرفه معرفلك ايله اعاده اولنمسه
اكثر بوددكه ثاني عين اول اوله جف تالله يا ظبيات القاع قلن لنا ÷ ليلاي
منكن ام ليلى من البشر ÷ يا معشر الخلان قولوا للمعافى ÷ لست تدري ما بقلب
الموجع يا حرف ندا معشر ميم وشينك فتحيله وعينك سكونيله اسم جمعدر قوم
ورهط كبي لفظدن مفردي يوقدر بولوك ديمكدر خلانه اضافت بيانيه در
خلان خانك ضميله خليلك جمعيدر دوستلر ديمكدر قولوا فعل امر جمع مذكر مخاطب
سويلك ديمكدر للمعافى لام اول حرف جر قولوا به متعلق وثاني حرف تعريف معافى
معافادر بابندن اسم مفعول مفرد مذكر غايبدر ناقص يائيدن تقديري دجل

معانادر یعنی عشق درد و بلاسندن عافیت و سلامت بولمش کیمسه مراد در معلوم
اوله که مصراع اول معافی نك الخ اوزره تمام اولور فی مصراع ثانینك اوللی ابتداسی
اولور و بو اسلوب اشعار عربده چوق واقعدر و بو اسلوبه مرهون دیرلر و بونك
کبی اشعار مصرع یازلمز بلکه متصل یازیلور فاحفظ و لا تغفل لست افعال ناقصه
دن مفرد مذکر مخاطب دکلسك دیمکدر تدری فعل مضارع مفرد مذکر مخاطبدر که
ضرب بابندن ناقصندن لست تدری اکلار بیلور دکلسك دیمکدر ما اسم موصول
الذی معناسنه با حرف ظرف و یا حرف الصاق قلب معروف موجع اسم مفعولدر
افعال بابندن یعنی مفرد مذکر غایب مثال واویدن وجع واوك و جیمك فتحه لریله
اغریمه دیرلر موجعك جیمی تشدید ایله قیدا ایلین وجود شریف عجب وزن طبعه
مالك ایمش جزاه الله محصول بیت ای دوستلر زمره سی عشق دردندن سلامت
و عافیتده اولان کیمسه یه سویلك سن بیلور دکلسك یعنی بیلمزسك شول نسنه که
دردلی کوکلده در یعنی عشق دردندن خبردار دکلسك دیمکدر تقدیری ما
حصل فی قلب الموجع و یا متعلق بقلب الموجع دیمکدر موجع ده عیندن سکون
یا اثبات ایلین اشعار عرب املاسندن آکاه دکل ایمش نظم ٭ تن درستانرا نباشد
درد ریش ٭ جز بهم دردی نکویم درد خویش تندرست صاغ معناسنه در
زیرا تنی بوتون دیمکدر الف و نون ادات جمعدر را حرف تخصیص درد دیکی
لامیه یاده آغریسی دیمکدر بهم با حرف صله هم درد درد داش دیمکدر درد خویش
لامیه در محصول بیت صاغ اولان کیمسه لرك یاده آغریسی اولمز یعنی بی درد اولور
پس کندی دردیمی همدرد اولان کیمسه دن غیریه دیمزم کفتی از زنبوری حاصل
بود ٭ با یکی در عمر خود ناخورده نیش زنبور آری دیمکدر عربیده فادیجه
منح دیرلر میمك ضمیله با حرف صله نیش بوتنده آری اکنه سی دیمکدر محصول بیت
آریدن و اکنه سندن سوز سویلك بی فایده در بر کیمسه که تمام عمرنده آری اکنه
سی یمیمش اوله یعنی اهل درد اولمیان اهل دردك حالنی بیلمز تا ترا حالی
نباشد همچو ما ٭ حال ما باشد ترا افسانه پیش تا حرف توقیت درمادام
معناسنه ترا را حرف تخصیص حالی یا حرف تنکیر حرف وحدت دیین خطا

ایلمش

رد سروری

رد شمعی

ایلمش حالما لامیه در محصول بیت مادامکه سنك حالك بزم حالمز کبی اولمیه
بزم حالمز سنك قتکده افسانه اولور یعنی بی فایده حکایه و آورد صاورد اولور
سوز من با دیکری نسبت مکن ٭ او نك بر دست و من بر عضو ریش ٭
محصول بیت بنم سوزی کذاری غیره نسبت ایلمه یعنی بر سوزکه سندن وار غیره بده
ده وار دردیمه زیرا او زآنك یاده سز او وجعی در و بنم یاده لی عضومدر دیر
حضرت شیخ مذکور ابیاتی مجنون جانبنده بیور خطاب عام طریقیله مقصود قصه
دن حصه در فتدبر حکایت قاضی همدان را حکایت کنند که با نعلبند پسری
سرخوش بود و نعل دلش در آتش دوزکاری در طلبش متلهف و پویان
و مترصد و جویان و برحسب واقعه کویان قاضی همدان را لامیه در ادات منقول
امام یافعی تاریخنده یازمش همذان هانك و میمك و ذال معجمه نك فتحه لریله دیار عجمده
بر شهردر اما هانك فتحی و میمك سکونی و دال مهمله ایله عندیه بر قبیله نك اسمیدر بو بیله
بیورمش لیکن مذکور همدان دال مهمله ایله مشهوردر قاضینك اضافتنده همزه اثبات
ایلین املادن آکاه دکل ایمش با حرف صله اعتبار اولنورسه سرخوش مست معناسنه
اولور اما حرف مصاحبت اعتبار اولنورسه باشی خوش ایدی دیمك اولور نعلبند
پسرده ده ایکی وجه محتملدر نعلبند اوغلانی و نعلبند اوغلی دیمك اولور نعل دلش
بیانیه و لامیه در در آتش بونده بر بود تقدیرا اولنور بونك اصلی بود در که بر
کیمسه یه مطیع و منقاد ایلمك مراد اولسه طالبك و مطلوبك اسمینی و سرپنجه برچ
اسمی استعمال کلمش برات نعلبنه یا ذوب آتشه بر آغورلر علی الفور تأثیر ایدر بونده
استعاره طریقیله قاضینك کوکلینه نعل اطلاق ایلمش آتش عشقه دوشوب یاندیغی
ایچون دوزکاری یا حرف وحدت یعنی بر زمان متلهف تلهف بابندن اسم فاعلدر
متحسر معناسنه یعنی حسرتلو ایدی پویان متلهفه معطوف صفت مشبهه در پوییدن
بکمك دیمکدر بو یانی حالده تانلرقنی بی حال ایتدیلر مترصد تفعل بابندن اسم فاعلدر
مترقب معناسنه در یعنی اوغلانی کوزه دیجی ایدیکه نه حالده و نه کارده در
دیو نتکه عشاقك عادتیدر معشوقیله مقید اولمق جویان ده صفت مشبهه در
جوییدندن جستن دن دیینلر خطا ایلمشلر حسب حانك و سینك فتحه لریله

رد شمعی

رد شمعی

رد ابن سیدعلی و سروری

رد شراح جمیعا

رد سروری و شمعی

مقدار معناسنده در واقعه یه اضافت لامیه در کویان ده صفت مشبهه در کوبیدندن کفتن دن دینیلر بیلمزلك ایلمشلر محصول ترکیب قاضی همدانی حکایت ایدرلر حضرت شیخك بو سوزندن ایهام ظاهر در یعنی متخیلدر که همدان قاضیلرندن بر قاضی اولوب شیخك زماننده اولان قاضی اولکه بر نعلبند پسره عاشق و مست ایدی یعنی و صالینه طالب ایدی و آنك محبتندن نعل دلی آتشده ایدی بر زمان آنك طلبنده حسرتلی و پوینده ایدی و متردد و جوینده و بر مقدار واقعه سینه و حسب حالینه نسبت کوینده یعنی جوانلر سر کذشتنه کوره بو رباعی اوقوردی رباعی در چشم من آمد آن سهی سرو بلند ۞ بربود دلم ز دست و در پای افکند در حرف صله چشم من لامیه آمد بونده کیردی کوزینه کلمکدر مراد آنی کورمکدر سهی سرو ده قده صفت اولمشلردر یعنی کاه مقدم کلور موصوفدن و کاه مؤخر طوغری سرو دیمکدر بلند بانك فتحی و ضمیله یوجه دیمکدر بربود با حرف تأکید در در بود رانك فتحی و ضمیله فعل ماضی مفرد غایب قاپدی دیمکدر بونده راضرورت وزنیچون ساکن اوقنور دلم ز دست تقدیری دل ز دستم در در پای در حرف صله افکند فعل ماضی مفرد غایب بیراقدی دیمکدر محصول بیت بنم کوزومه دوش اولدی اول طوغری سرو یعنی اول سروکبی سهی قد و بلند قامت جانان حاصلی منظورم اولدی بو بلا اولنجه کوکلومی الدن قاپدی و ایاغه بیراقدی یعنی دلمك قدرینی بلمیوب اهانت و حقارت ایلدی این دیدهٔ شوخ میکشد دل بکمند ۞ خواهی که بکس دل ندهی دیده ببند دیدهٔ شوخ بیانیه کستاخ دیده دیمکدر کندی دیده سینه اشارت ایدر پس دیدهٔ شوخی مطبوع عبارتیله تفسیر ایدنلر بونی مجموعه صفت ظن ایدوب خطا ایلمشلر دل میکشدك مفعول صریحی و بکمند غیر صریحی خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب معنای شرطی متضمن ایسترسك دیمکدر که حرف بیان بکس ندهینك مفعول غیر صریحی و دل صریحی دیده ببندك مقدم مفعولی و جملهٔ فعلیه جواب شرط محصول بیت بو بنم کستاخ کوزم کوکلی کمند عشق و محبته چکر یعنی کوز کورر و کوکل بی اختیار سور پس دیلرسك که کیمسه یه کوکل ویرمیه سك کوزیکی باغله یعنی کوزلکره باقدرمه که کوکل سووب

رد ابن سید علی و سروری

رد ابن سید علی و سروری

بلایه دوشمیه دیمکدر ببندك باء استقبالیسی مضموم اوقویانلر دوستایلیق ایدرلر بیت از یاد تو غافل نتوان کرد بهیچ ۞ سر کوفته مارم نتوانم که بپیچ یاد تو مصدرك مفعولنه اضافتیدر زیرا یاد ذکر معناسنده در غافل نتوان کرد تقدیری نتوان غافل کرد در کرد مصدر معناسنده در زیرا نتوان مضارعت معناسنی متضمندر بهیچ با حرف مصاحبت هیچله دیمکدر سر کوفته مار اصلنده مار سر کوفته ام در اضافتی بیانیه تقدیر بلا زیرا سر کوفته وصف ترکیبیدر ضرورت وزنیچون موصوف تأخیر قلندی نتوانم قادر دکلم دیمکدر که حرف بیان بپیچم فعل استقبال متکلم وحده بوریلیم و بوکلم دیمکدر یعنی کمال دردمدن و زبونلغمدن حرکته مالك دکلم دیمکدر بعض نسخه ده بپیچم نون نافیه ایله واقعدر پس سر کوفته دن ازیلمش مراد اولمز بلکه اوروشلمش مراد اولور یعنی باشینه اوروشلمش مار کبی مالك دکلم پیچ و تاب ایلمکه حاصلی اضطراب ایلمکه و بیحضور اولمغه قادر دکلم دیمکدر محصول بیت ای جانان سنی انمقدن هیچ بر نسنه ایله بنی غافل ایلمك ممکن دکل یعنی هیچ بر نسنه سنی تذکر ایلمکه بکا مانع اولمز مار سر کوفته ام یعنی باشی ازیلمش مارم قادر دکلمکه پیچ و تاب اورام تنکه صاغ اولان ییلان بوریلور و بوکیلور حاصلی درد عشقدن مقتول مار کبی حرکته مالك دکلم مصراع اولك معناسی سنی انمقدن غافل اییلو بیلمك اولمز یعنی هیچ دیمکدن مقصود واصل اولمامقدر هیچ بهیچ باسینك زیاده سینه قایل اولان اثر تحمیش شنیدم که در کذر پیش قاضی باز آمد برخی ازین معامله بکوش رسید رنجیده دشنام بی تحاشی داد و سقط کفت و سنك بر داشت و هیچ از بی حرمتی فرو نکذاشت قاضی با یکی از علمای معتبر که همعنان او بود کفت کذر لغتده کچدی معناسنه در اما بونك کبی یرلرده یول مراد در باز آمد باز بونده ادات تأکید در نتکه سابقا برنج یرده تنبیه اولمشدر برخی بعضی دیمکدر بعض نسخه ده طرفی واقعدر مال بر در معامله دن مراد سودیکی قضیسی اوله و یا اوقودوغی ابیات و اشعار اوله رنجیده هاء رسمی بونك کبی یرلرده حرف ترتب اولور ایخنوب دیمکدر دشنام بی تحاشی بیانیه در بی باك و بی پروا دیمکدر سقط شتیرانه و نامعقول سوز بر داشت قالدردی دیمکدر حرمتی یا حرف مصدر فرو نکذا

الحق قومادی یعنی فاد داولدوغی اهانتی اشاغه قومادی بابکی یا حرف صله علمای معتبر
بیانیه همعنان دیزکین دیزکینه بیکه کیده ندیرلر بونده مراد مصاحبدر محصول ترکیب
ایشتدمکه بیر برپولده قاضینک اوکینه کلدی و برمقدار بو عشق معامله سندن و بیا
اوقودوغی ابیات و اشعاردن اوغلانک قولاغینه ایرشدی ایجنبوب قاضینیه
بی پرواسوکدی و نامعقول کلمات ایلدی و طاش قالدیردیکه قاضی‌یه اوره یعنی
طاشه چاپندی و هیچ حرمتسزلکدن اشغا قومادی یعنی بولدوغی اهانتی ایلدی
قاضی معتبر علمادن برینه که کندیله دیزکین دشیدی دیدی بیت آن شاهدی
وخشم کرفتن بینش ، وان عقدهٔ برابروی ترش شیرینش یا حرف مصدریه
حرف وحدت دیبی خطا ایلمش خشم کرفتن شاهدی‌یه معطوفدر و ایکیسی بیله
بینک مقدم مفعوللریدر دبین یای عربینک کسریله فعل امر مفرد مخاطبدر دیمیدی بن
و شینی ضمیر بیره راجعدر عقده لغتده دوکومه دیرلر اما بونده قاشنه اولان بوروشیق
مراد دور ابروی ترش باشدر شیرین عقده‌یه صفتدر و شینی ضمیر بیره راجعدر
محصول بیت اول بسرک محبوبلغینی و خشم طوتقلغینی کورسیله بونده مخاطب همعنان
قاضیدر دور اول ترش شکل ابروسی عقدهٔ شیرینی کور یعنی اول شیرین و مقبول
قاشینی چاتمسینی کورسیله ابروی ترشه مضاف قیلمایوب ترشی عقده‌یه و شیرینی
ابرویه صفت طوتب نامطبوع و نامعقول تقییداته ارتکاب ایدنلر غریب ناشاذ
و ناهموار طبع صاحبلریدر اعیذ العباد بالله در بلاد عرب کویندکه ضرب الحبیب
زبیب ضرب الحبیب مصدر که فاعلنه اضافتدر و مفعول متروک و حبیب
فعیل مفعول معناسنه در زبیب زانک فتحی و بانک کسریله قوری اوزومه دیرلر محصول
ترکیب قاضی مذکوربنی اوقودوغی نصکره دیدی بلاد عربده سویلرلر محبوبک
ضربی یعنی کوتکی عاشقه قوری اوزمدر یعنی شیرینددر دیمکدر بیت از دست
تو مشت بردهان خوردن ، خوشترکه بدست خویش نان خوردن بردهان
برحرف صله بدست خویشن با حرف مصاحبت و اضافت لامیه در محصول بیت سنک
الکدن ای بیرآغزه یومروق ییمک کیشی کندی الیله اتمک ییمکدن خوشکدر همانکه
ازوقاحت او بوی سماحت می آید بادشاهان سخن بصلابت کویند و باشدکه

دربهان

در نهان صلح جویند اندن صکره قاضی دیدی همانا کانه دیمکدرکه حرف بیان و
قاحت قلت حیا معناسنه در سماحت عطا و احسان معناسنه در با حرف مصاحبت
صلابت شدت معناسنه در بادشاهان مبتدا و مابعدی خبری محصول ترکیب
بکزرکه بسرک قلت حیاسندن احسان قوقوسی کلیر یعنی بویله جیلاده مؤ ملایمته دلالت
ایدر زیرا بادشاهلر سوزی ظاهرا خصم بک سویلر اما اولور که کیزلین صلح استرلر
پس جایزدرکه بسر دخی ظاهرا خلق یاننده سرکشلک کوستره اما نهانیسی ملایمت
اوزره اوله بیت انکور نوآورده ترش طعم بود ، روزی دو سه صبرکن
که شیرین کردد انکور نوآورده بیانیه نوآورده تروانده معناسنه در یعنی قورقه
نجم غوره دیرلر ترش طعم وصف ترکیبیدر اکشی لذتلو معناسنه در زیرا طعم طاتک
فتحیله لذت دیمکدر روزی یا حرف وحدت محصول ترکیب تروانده کورلمش
اوزم اکشی لذتلو اولور بر ایکی اوچ کون صبرایلکه لذتلو اوله یعنی داد به این
بکفت و بمسند قضا بازآمد تنی چند از عدول که ملازم او بودند زمین
خدمت ببوسیدند که باجازت سخنی دادیم در خدمت بکوییم اکرچه
ترک ادبست و بزرکان کفته‌اند با حرف صله مسند قضا لامیه در محل حکم
دیمکدر بازادات تأکیدتی یا حرف وحدت چندیچه دیمکدر یعنی بریچه تخصص
عدول عنک و دالک ضمیله جمع عدلدر عادل معناسنه بعض نسخه ده عدول یرینه
واقعدر تفعل بابندن اسم مفعول یعنی پاک عادللر دیمکدر اسم فاعل طوتانلر بیلمز
ایمش که حرف رابط صفت ملازم او اسم فاعلک مفعولینه اضافتدر زمین
خدمت بیانیه که حرف بیان باجازت با حرف مصاحبت سخنی یا حرف وحدت
محصول ترکیب قاضی کچی نظم و نثر سوزلرینی سویلدکدن صکره مسند حکم و قضا
کلدی بریچه کسه عادللردنکه آنک ملازملری ایدی تعظیم و تبجیل طریقیله زمین
خدمتی اوپدیلر یعنی قاضی‌یه تعظیم ایلدیلرکه بر سوزمز وار در اجازتکزله حذمتکزده
سویلیلم اکرچه که ترک ادبدر واولولر دیمشلر بیت ، نه در هر سخن بحث
کردن رواست ، خطا بر بزرکان کرفتن خطاست نه حرف نفی روا به
مقیددر محصول بیت هر سوزده بحث ایلمک روادکلدر اولولره اوزره خطا

رد سروری

رد سروری و شمعی

رد شمعی

طوتوق خطادر یعنی هر سوزده کلمات ایلمك جائز دکلدر واکابر اوزره قصور
طوتوق قصوردر ندر اما بحکم آنکه سوابق انعام خداوندی ملازم روزکار
بندکانست مصلحتی که بینند و اعلام نکنند نوعی از خیانت باشد طریق
صواب آنست که پیرامن این طمع نکردی و فرش ولع درنوردی که منصب
قضا پایکاهی منیعست تا بکناهی شنیع ملوث نکردانی حریف اینست که دیدی
وحدیث این که شنیدی سوابق جمع سابقه در مبتدا انعامه اضافت صفتك
موصوفینه اضافتیدر تقدیری انعامات سابقه در وخداوندیه بیانیه ملازم
خبر مبتدا روزکاره اضافت اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر و بندکانه لامیه
مصلحتی یاحرف وحدت که حرف رابط صفت بینند فعل مضارع جمع غائب کوردکلری
نوعی یاحرف وحدت طریق صواب بیانیه پیرامن اطراف این طمع اضافتی لامیه‌در
نکردی فعل نهی استقبال مفرد مخاطب کردیدندن کاف عجمك فتحیله دونمك
معناسنه نکردی دولامیه سك دیمکدر فرش ولع بیانیه ولع واوك ولامك فتحیله
حرص معناسنه دردر حرف تأکید نوردی نونك فتحی وضمیله فعل مضارع مفرد مخاطب
دوره سك ودیوشوره سك دیمکدر که حرف تعلیل منصب قضا بیانیه پایکاه بوندن
مرتبه دیمکدر و یاحرف وحدت منیع محکم دیمکدر تا حرف تنبیه بکناهی یاحرف مصاحبت
ویاحرف وحدت شنیع ملوث اسم مفعولدر بولاشق معناسنه نکردانی فعل
نهی استقبال مفرد مخاطب ایلمه سك دیمکدر نکردانی فعلنی نون یرینه میم یازوب
فعل نهی ظن ایدوب ای لاتجعل ملوثا بالذنب الشنیع دیین فارسی غریب ملوث
بیلور ایمش محصول ترکیب قاضیه عدول دیرکه اما اول سببیکه افندینك انعامات
سابقه‌سی بنده‌لرك زماننه ملازمدر یعنی بیزه سنك نعمتکله حاصل اولمشوز تمام
عمرمزده نعمتك بیزه ملازم اولوب بیزدن منفك اولمامشدر امدی بو بنده‌لر
بر مصلحتی که کوره‌لر و اعلام ایلمیه‌لر خیانتدن بر نوع اولور دیمك طریق صواب اولدر که
بو طمعك اطرافنده چکزنمیه سك وشدت حرص فرشنی دورروب دیوشوره سك
زیرا منصب قضا بلند مرتبه‌در احترازبر کناه شنیعله اول منصبی ملوث ایلمیه سك
حریف بودرکه کوردك یعنی تعلبندا اوغلاننی کوردك نه ماهیتده وسوزی

بودرکه اشیتدك که سکا بو قدر ناسزا کلمات ایلدی مثنوی یکی کرده بی آب
روی بسی ٭ چه غم دارد از آب روی کسی یکی بربسی ادات ربط محذوفدر
وزن ایچون حذف اولمش تقدیری بربسی کا ایلمش بی ادات سلب جوامد آب روی
لامیه‌در یوز صویی یعنی عرض دیمکدر و یاحرف مصدر بسی یای اصلیه ایله چوق
دیمکدر آب روی کسی لامیه‌لردر محصول بیت بر بسیکه چوق یوزسوزلك ایلمش
اوله نه غم طوتار کیمسه‌نك آب رویندن یعنی نه غمی وانه پروایی وار کیمسه‌نك عرض اکسکلکندن
بسا نام نیکوی پنجاه سال ٭ که یك نام زشتش کند پایمال بسا بسی کبی چوق معناسنه
در نیکو پنجاه سال لامیه‌در که حرف بیان نام زشت بیانیه وشینی ضمیر نام نیکویه راجعدر
کند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحته‌ده نام زشته راجع ضمیر و مفعول اولی
نام نیکو وثانیسی پایمال دولغنده چیکنکدر اما بونك کبی یرلرده ضایع معناسنه‌در
محصول بیت چوق واقع اولور اللی ییلده کسب اولان نام نیکوکه برچرکین آدلی
پایمال وضایع ایدر برآنده و برساعتده قاضی را نصیحت یاران یکدل پسند آمد و
برحسن رای وحفظ وفای ایشان آفرین کرد وکفت نظر عزیزان در مصلحت
حال من عین صوابست و مسئله بی جواب ولیکن محصول ترکیب قاضیه صادق
یارانك نصیحتی مقبول کلدی وانلرك حسن رای و تدبیرینه وحفظ وفاسنه آفرین
دیدی وایتدی عزیزلرك نظری بنم حالمه عین صوابدر و مسئله بی جوابدر ولیکن
بیت ولو انّ جنا بالملام یزول ٭ لسمعت افکا یفتریه عذول واو حرف ابتدا
لو حرف شرط انّ حرف ناصب ورافع جنا حانك ضمیر لفظا منصوب اسم انّ
بالملام باحرف جر ملام لوم معناسنه مجروردر با ایله جار مجرور دبله یزول به متعلقدر
فعل مضارع مفرد مذکر غائب کیدر دیمکدر جمله فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر
انّ دروان اسمیله وخبریله اعرابدن محلی یوق جمله شرطیه مقامنده واقعدر لسمعت
فعل وفاعل اعرابدن محلی یوق جواب لو واقعدر افکا لفظا منصوب مفعولی
یفتری فعل مضارع مفرد مذکر غائبدر افتعال بابیندن ناقص یائیدن وضمیر مذ
کور محلا منصوب مفعولی افکه راجع عذول عینك فتحی وذال معجمه‌نك ضمیله مبالغه
عاذلدر ملامت ایدیجی معناسنه لفظا مرفوع فاعل یفتریدر جمله فعلیه اعرابدن

محلا منصوب صفت افکاد در بعض نسخه ده عدول واقعدر عینك و دال مهمله نك
ضمیله دخول وزنی اوزره عادل معناسنه عدلك جمعیدر سابقاً تنبیه چنداز عدو
ده مناسبدر محصول بیت اگر محبت ملامت و ازاله ذایل اولوب کیدیدی البته
بر کون ابتنبیدردم و بر بیله نکه آنی عذول ویا عدول افترا ایدر یعنی فلانك محبتی
ملامت و آزارله زایل اولوب کیندی دیو ابتنبیدردم بیت ملامت کن برا
چندان که خواهی ✤ که نتوان شستن از زنگی سیاهی که حرف تعلیل نتوان شستن
یومق اولمز یعنی ممکن دکل زنگی یاء نسبیله قاره عربلرده مستعملدر زنگ دیارینه منسوب
دیمکدر سیاهی یا حرف مصدر محصول بیت عذوله خطاب ایدوب دیر یعنی ملامت
ایله هر نه قدر ایسترسك فایده سی یوقدر بکا تأثیر ایلمز زیرا زنگیدن سیاهلغی
یومقله کیدرمك اولمز یعنی بکا محبت جانانی ترك ایله دیمك سیاه عربدن قاره
لغی کیدرمکه سعی ایلمك کبیدر این بگفت و کسان را بتفحص حال او بر انگیخت
و نعمت بی کران بر بخت که گفته اند هر که را زر در ترازوست زور در بازوست
کسان را را ادات مفعول متعلقاتندن کیمسه لری دیمکدر با حرف صله تفحص تفعل
بابندن مصدردر بحث دیمکدر حال اضافتی مصدرك مفعولنه در واو یه لامیه
یعنی حالنی یوقلمغه بر انگیخت فعل ماضی مفرد غایب حواله و مسلط ایلدی دیمکدر
محصول ترکیب قاضی مذکور بیتلری دیدی و متعلقاتندن بعضی کیمسه لری اوغلانك
احوالنی تجسسه حواله ایلدی که آنی بجنلیوب قلبنی ملایم ایدوب قاضی یه مایل ایده
و اوغلانك یولنه بی نهایت و بی پایان نعمت دوکدی زیرا دیمشلردر هر کسنك
التون ترازوسنده در زور بازوسنده در بو ضرب مثلدر یعنی هر کسنك که مالی
چوق اوله شویله که صایمق ایله اولمیوب ترازو ایله طارتمغه محتاج اوله زور بازو
سنده در یعنی هر نکم ایسترسه آل و برد دیمکدر حاصلی مالك و فرزندن کنایه در
وآن بر دنیا دست رس ندارد در همه عالم کس ندارد دست رس وصف
وصف ترکیبی در رسیدن دن وسعت و قدرتدن عبارتدر محصول ترکیب
مالدار اولانك حالی مذکور کبیدر اما اولکه آنك دنیایه الی ایرشمز یعنی ماله
مالك دکل تمام دنیاده کیمسه سی یوقدر یعنی مرادانه ظفر بولمغه کیمسه اکا معین اولمز

و دیكر

و دستگیر اولمز بیت هر که زر دید سر فرود آورد ✤ ور ترازوی آهنین
دوشست هر که یعنی هر کس که حذف و ایصال طریقیله که اسم اولدی فرود فرود
دالسن بر معنایه در استغناء دیمکدر او ورد فعل ماضی مفرد مذکر غایب کتوردی دیمکدر
یعنی باشنی اکدی حاصلی میل ایلدی دیمکدر ترازوی آهنین آهن دمر و یا حرف نسبت
ونون تأکید دوش قول معناسنه یعنی ترازو قولی اموز معناسنه دیین خطا ایلمشی
محصول بیت هر کیمسه کم التون کوردی اکا باشنی اکدی یعنی بی اختیار میل ایلدی گرگه
دمر قوللی ترازو ایسه ده یعنی التون ترازو ایله وزن ایدیجی کامل اولیجه وزننده بر مقدار
آغرجه کلور بس میزانك اولحالته سر فرود آوردی بو رمشدر حاصلی التونده بر
مرتبه ده جاذبه وار در که انساندن غیری جماد بیله اکا میل ایدر نوشروان مجلسنده
بر کون حکما ایندیلر صابون غم دنیاده ندر کیمی دیدیکه منصبدر کیمی دیدیکه
کوزل یوزینه نظر در بزرجمهر دیدی باده در جمیعی بوکه قایل اولدی نوشروان
دیدی حقیقتده صابون غم التوندر که جمیعاً بونلر آنکله حاصلدر جمیع حکما
بو سوزه سر فرو ایلدیلر فی الجمله شبی خلوتی میسر شد و هم در آن شب شحنه را
خبر شد که قاضی همه شب شراب در سر و شاهد در بر از تنعم نخفتی و ترنم گفتی
فی الجمله حاصل کلام شبی و خلوتی یالری حرف وحدتدر وجایزدر که خلوتی یاسی تنکیر
اوله فتأمل شحنه شینك فتحی و حانك سکونیله لغتده نایب دیمکدر اما بونده صوباشی مراد
در و را ادات صله که حرف بیان قاضی مبتدا و شراب در سر و شاهد در بر حالیه
لردر بونده ایهام طریقیله ذکر اولمشدر رفتیدر از تنعم نخفتیه متعلق و یا حرف حکایه و
جمله خبر مبتدادر و همه شب نخفتینك و گفتینك ظرفیدر و ترنم گفتیه متعلقدر و
از تنعم نخفتیه معطوف محصول ترکیب حاصل کلام بر کیجه اول خلوت میسر اولدی
و هم اول کیجه صوباشیه خبر اولدی که قاضی بتون کیجه شراب باشنده یعنی سرخوش و دلبر
سینه سنده و یاننده تنعم و ذوق و صفادن اویومازدی و یا اویومادی و ترنم و نغمات
ایله سویلردی و یا سویلدی یعنی ایرلادی نظم امشب مگر بوقت نمی خواند این خروس
عشاق بس نکرده هنوز از کنار و بوس امشب بو کیجه مگر کاته بوقت با حرف ظرف
نمی خواند فعل نفی استقبال مفرد غایب اوقومز یعنی اوتمز دیمکدر حکایت حال ماضیه

دستگیر

رد شراح جمیعاً

معنا سنی احذ ایدنلو نه لفظدن خبر دار ایمش ونه معنادن خروس لفظنی مفرد
ایراد ایلمک ضرورت وزن ایجوندر والا خروسان مقامی ایدی ویاخود جنس خروس
مراددر عشاق مبتدا نکرده خبری بس باء عربله بترد دیمکدر اکتفادن عبارتدر

رد شمعی

پس بس نکرده نك معناسنی جوق ایلمش دیبی جوق خطا ایلمش نکرده ماضیدن قیمید
ایلمش دیمکدر پس اسم مفعولدر دیبی فاعلیت ومفعولیت معنالرینی تشخیص وتمییز
ایلمز ایمش هنوز الان دیمکدر کناردن بونده آغوش مراددر حاصلی بهلو دیمکدر

رد سروری

وبوس اسم مصدردر اوپمه معناسنه محصول بیت بو کیجه کانه وقتنده اوتر بو
خروس زیرا عشاق هنوز اکتفا ایلمش کنار بوسدن یعنی دلبری اوپمه دن وقوجمه
دن طویمامش بعض نسخه ده بو وزنده وبو قافیه ده بر بیت واقع اولمش بونده
رخسار یاده دخم کیسوی تابدار ٭ چون کوی عاج در خم جوکان آبنوس
رخسار یار لامیه در حرف ظرف کیسوی تابدار لامیه وبیانیه در تابدار وصف ترکیبیدر
تاب بونده اسمدر بوکلم معناسنه ودار داریدن طوتوجی دیمکدر تاب بونده
تافتندن مشتقدر دیبی بو فقده تاب وتولنی یوق ایمش جون ادات تشبیه کوی

رد سروری

عاج بیانیه کوی طوب عاج فیل کوکی خم جوکان آبنوس لامیه وبیانیه در جوکان
جیم وکاف عجمیله اوجی اکری چه عصادر که اکثر هینالر یعنی کتنبلر استعمال ایدرلر
وآت اوزرنده آنکله طوب چلرلر عجم سپاهیلری جرید اوینی بیرینه آنی اوینادلر
تعریب ایدوب صولجان دیرلر صادك ولامك فتحه لریله آبنوس بانك سکونیله آب
ایله نوسدن مرکبدر آب صو ونوس سین مهمله ایله نوشدن مصحفدر شین معجمه ایله

غریب
یخفه قهر

وتصحیف ایلیین قوم هنددر زیرا شینی نقطه ایله انلر سین اوقودلر وبو اغاج
هندك بلوطیدر که هند دریاسنده بر زمان یاتمغله قرار بر ونامی آبنوس اولور
فاحفظ محصول بیت یارك رخساری یعنی یوزی کیسوی تابدارك بوکلمنده فیل
کمکندن طوب کیبیدر آبنوسدن جوکان بوکلمنده تشبیه خاصدر مذکور
بینك قاضی قصه سینه مناسبتی یوقدر لیکن شرح ایلدکاری ایجون شرح ایلدك
یکدم که چشم فتنه بخفتست زنبهار ٭ بیدار باش تا نزود عمر در فسوس چشم
فتنه لامیه در مجازاً بخفتست اصلی بخفته است در ضرورت وزن ایجون حذف وایصال

اولدی

اولدی بونده اویومش دیمکدر زنبهار یاایاد ادات تنبیهدر بیدار بیدار اسمدر
اویانق معناسنه باش فعل امر مفرد مخاطب بیدار اول دیمکدر تا حرف تعلیل نرود فعل
نفی مستقبل مفرد غایب عمر فاعلی در حرف صله فسوس افسوسدن مخففدر بونده حیف
معناسنه محصول بیت بر دم که فتنه کوزی اویومشدر یعنی بر دمکه عالم اغیاردن
خالیدر زنبهار صاقین بیدار اول اویقویی ترك ایله تاکم عمر نازنین حیف کتمیه یعنی
ضایع بیره صرف اولمیه **تا نشنوی ز مسجد آدینه بانك صبح ٭ یا از در سرای اتابك**
غریو کوس تا حرف توقیتدر ما دام معناسنه ونشنوی فعل نفی مستقبل مفرد
مخاطب مادام که ایشتمیه سك دیمکدر مسجد آدینه جمعه مسجدی دیمکدر زیرا آدینه دال
وذالله جمعه کوننه دیرلر دالله مشهوردر اما ذالله میرحسینی معمالرینك آدینه معماسندن
معلومدر بانك صبح صباح اذانی اضافتی لامیه در یا حرف عطف در سرای
اتابك لامیه لردر غریو کوس لامیه در غریو آواز اغلمقدر بونده فریاد وفغان مراد
در کوس سابقا مفصل بیان اولمشدر محصول بیت مادامکه مسجد جمعه دن صباح
اذانی ایشتمیه سك ویا اتابك سراینك قپوسندن کوسك ناله وافغانینی **لب از**
لب چو چشم خروس ابلهی بود ٭ برداشتن بکفتن بیهوده خروس لب برداشتنه
مفعول صریحی واز لب غیر صریحی چو چشم اضافتی بیانیه در خروسه لامیه ایله افعل
وزنی اوزره صفت مشبهه در احمق معناسنه ویا حرف مصدر ومبتدا بود بانك
ضمی وواوك فتحیله فعل مضارع مفرد غایب خبر مبتدادر ابلهلك اولور دیمکدر
وجایزدر که ادات زمانیه اوله برداشتن بوده فاعلدر بکفتن با حرف مصاحبت
برداشتنه متعلق بعض نسخه ده بکفتن یرینه بکفته واقعدر سوز معناسنه بیهوده یه
اضافت بیانیه وخروسه لامیه از لب یرینه بر لب یازانلر معنایه واصل دکللر ایمش
محصول بیت اوله مرتبطدر لبی یعنی عاشق لبنی چشم خروس کبی قیزل وصافی
اولان معشوق لبندن قالدرمق خروسك وقتسز ونسبتسز ابلهلك اولور ویا
ابلهلکدر حاصلی زائده یره خروسی وقتسز صباح دیو جانان صفاسندن فراغت
ایلمك ابلهلکدر **قاضی درین حالت بود که یکی از متعلقان در آمد وکفت که**
خیز وتا پای داری کریز که حسودان بر تو دقی کرفته اند که حقی کفته اند

اوّل زمانده وزرا قبولرنده صباح
وقتنده واکندی وقتنده کوسلر
جالنوب دیوان اولورلر ایمش بعض
دیارلرده حالا عیدلرده خصوصا
سحر اولان قلعه لرده البته
صباح اولدقده نوبت
جالنورلر

رد سروری وشمعی

تا مگر این آتش فتنه که هنوز اندکست بآب تدبیر فرونشانیم مباد اکه فرد اچون
بالا گیرد عالمی را فرا گیرد قاضی تبسم در ونکرد و گفت که رابطه مقول و
قول خیز فعل امر مفرد مخاطب قالق دیمکدر خیزید ندن خاستن دبینلر خطا ایلمشلر
تا حرف توقیت پای داری ایاغک وار یعنی قوت وقدرتک اولدقجه گریز فعل امر
مفرد مخاطب قاج دیمکدر گریزید ندن گریختن دن دبینلر یکلمش قاچمشلر که حرف
تعلیل دق غم وغمیه دیمکدر و یا حرف وحدت و یا تنکیر بل حرف اضراب حقی یا حرف
وحدت تا حرف تعلیل مگر حرف تمنی آتش فتنه بیانیه در که حرف بیان هنوز الان
دیمکدر یا حرف مصاحبت آب تدبیر بیانیه و یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر فرو
حرف تاکید نشانیم فعل مضارع متکلم مع الغیر در سوندرلم دیمکدر که لفظ مشترکدر
آتش سوندرمکه یرنشنه یی نصب ایلمک یعنی بر مصلحت اوزره برکشی دیکمک
بیننده مباد افعل نهی مفرد غایب اولمیه دیمکدر دعا مراد در که حرف بیان فردا
یارین چون حرف تعلیل بالا ارتفاع گیرد طوتا ارتفاع طوتا یعنی قالقه دیمکدر
فاعلی آتش فتنه در عالمی یا حرف تنکیر و را ادات مفعول قاضی مبتدا تبسم یا حرف
مصاحبت نکرده متعلق تبسم فعل یا بینک مصدری بدر گولومسومک دیمکدر در
حرف صله و او ضمیری قبو دن ایچرو کلنه راجع در نگرد نظر ایلدی دیمکدر محصول ترکیب
قاضی بو حالده ایدی یعنی بسرله بوس وکنارده ایدی که متعلقلرندن بریسی ایچری
گیردی و دیدی قالق وایاغک اولدقجه قاچ یعنی ایاغک تحمل ایدوب قادر اولدقجه
قاچ زیرا حسودلرسنک اوزرکه دق طوغمشلر یعنی غم ایلمشلر بلکه حق سویلمشلرتا اولکه
بو آتش فتنه هنوز که ازاجقدر بر تدبیر صویله سوندرده وزا اولمیا یارین چونکه
مرتفع اولوب قالقه تمام عالمی احاطه ایلیه قاضی تبسمله اکا نظر ایلدی و دیدی قطعه
پنجه در صید برده ضیغم را چه تفاوت کند که سگ لاید صید بونده مفعول
معناسنه در یعنی صید پنجه برده نک مفعول صریحی و در صید غیر صریحی در حرف صله
و برده ماضیدن قید در ایلتمش معناسنه ضیغم ضادک و عینک فتحیله ارسلان
و را حرف صله و یا حرف تخصیص لاید فعل مضارع مفرد غایب آفقر دیمکدر لایید
ایت افقرمق معناسنه محصول بیت پنجه سین صیده یعنی آوه ایلتمش یعنی بابتدرمش

ارسلانه

ارسلانه نه تفاوت ایدر که ایت افقر یعنی یاپنه کلوب سنکا دبن آلیمز دیمکدر
یعنی اعدانک وحسادک بکا ضرری یوقدر همان جانان بنم اولسون دیمکدر مصرع
قوندیر لرسه دیولر طوته کور یار اتکین دوی در دوی دوست کن بکذار
تا عدو پشت دست میخاید دوی کندک مفعول صریحی و در دوی غیر صریحی
و در دوسته اضافت لامیه بکذار فعل امر مفرد مخاطب قو یعنی اهمال ایله تا حرف تعلیل
عدو مبتدا پشت دست لامیه و مفعول میخاید که فعل مضارع مفرد غایبدر خبر
مبتدا محصول بیت خطاب عام طریقیله و یا کاملی متعلقه بو در که یوزیکی دوستونه
ایله یعنی لب لبه و سینه سینه یه اول جانانله و قو دیمه تاکیم تا کیم عدو الی ارقه سینی چینیه
عداوت و حسدندن حاصلی سن جانانله صفاده اول و قو عدو و حسد آتشنه یانوب
کل اولسون ملک را هم دران شب اگاهی داد ندکه در ملک تو چنین منکری
حادث شده است چه فرمایی گفت من او را از جمله فضلای عصر و یگانه دهر
میدانم باشد که معاندان در حق او بغرض خوض کرده باشند این سخن در سمع
قبول من نیاید مگر آنکه معاینه گردد که حکما گفته اند ملک پادشاه و را ادات
مفعول اگاهی یا حرف مصدر خبردارلق دیمکدر که حرف بیان ملک تو لامیه منکری
اسم مفعولدر افعال بابندن و یا حرف وحدت حادث شده است پیدا اولمشدر
جمله فضلای عصر لامیه لردر یگانه فضلایه و جمله یه عطف ایلمک جایز یعنی احتماله
در حرف ظرف حق او لامیه بغرض با حرف صله غرض لدیمکدر خوض شروع معناسنه
در سمع قبول من بیانیه و لامیه در نیاید کلمز یعنی کیرمز دیمکدر مگر الا معناسنه در
که حرف تعلیل محصول ترکیب پادشاه دخی اول گیجه خبردارلق ویردی که سنک ملکنده
شویله بر چرکین ایش ظاهر اولدی نه بیورر سک پادشاه دیدی بن آنی جمله فضلای
عصردن یعنی زمان فاضللرینک بریسین بیلورم و فرید دهرک بریسی بیلورم احتمال که معاند
لر و حسود و عدولر آنک حقنده غرضه شروع ایلمش اوله لر بو سوز بنم سمع قبولمه
کیرمز الا اول وقت که معاینه و اشکار اوله زیرا حکما دیمشلردر بیت بتندی
سبک دست بردن بتیغ بدندان برد پشت دست دریغ یا حرف
مصاحبت تند لفظ مشترکدر ترکیده اینی کیبی بریسی کسکین معناسنه در بریسیدر

دداي سيدعلي وسروري

دداي سيدعلي وسروري

عرضه

ضيغم

حدتلی یعنی یاوز معناسنه در و با حرف مصدر بس بونده حدتله و تیزلکله دیمکدر
سبک لغنده بینی دیمکدر حفیف معناسنه اما بونده فوری دیمکدر یعنی تا تیز و فکر سز
دیمکدر بردن مصدر دینه مرتبطدر دسنده بوبله در با حرف صله برد نه متعلق در
تیغ قلیج دسیف معناسنه بدان بردك مفعول غیر صریحی و بشت صریحی بشت دست
دربغ بیانیه لو در محصول بیت حدتله فوری قلیجه ال ایلتمك یعنی ال صومق حیف و شمانلق
الی ارقه سینی دیشینه ایلدر حاصلی اول حالتی ایلمك حیفلنوب و پشیمان اولوب
ال ارقه سینی دیشینه ایلدر اسناد مجاز یدر فقدر بعض نسخه ده برد بر بنه کز دوا فقدر
ایصیرر دیمکدر یعنی بو حدتك سببیله حیف دیو ال ارقه سین ایصیرر مصراع اولك
در زمان دشواری و صجرت دست بتیغ بردن بشتاب و استعجال دیمن معنانی دشوار
ایلمش و صربلغله یعنی ایلمك قلیجه دیمن معنانی صرب یره چکمش و برد فعل مضارع
دبردندن دیبنلر صوق سوبلنلر شنیدم که سحرکاهی ملك بانتی چند از خا
صان بر بالین قاضی رسید شمع راد بدایستاده و شاهد نشسته و می ریخته و قدح
شکسته و قاضی در خواب مستی بی خبر از ملك هستی بلطفش بیدار کرد و گفت
برخیز که آفتاب برآمد قاضی دریافت که حال چیست گفت از کدام جانب
برآمد گفت از جانب مشرق گفت الحمد لله که هنوز در توبه باز ست بحکم این حدیث
که لا يُغْلَقُ بابُ التَّوبةِ علی العِبادِ حتّی تَطْلُعَ الشَّمسُ مِنْ مَغرِبِها و گفت استغفر الله
واتوب اليه سحرکاهی ایرته سحر وقتی ملك پادشاه با حرف مصاحبت تنی با حرف
وحدت برنجه تنله دیمکدر بر حرف صله بالین قاضی لامیه یاصدوغی اوجینه یعنی باشی
اوجینه ایستاده و استاده تخفیف یا ایله طورمش دیمکدر ماضیدن فیمدر اسم مفعول
دیبن فاعل مفعولدن فرق ایلمزلمش و قاضی مبتدا در خواب مستی مستلك اویخوسنده
خبر مبتدا در بی خبر از ملك هستی خبر بعد الخبر دریافت اکلدی در توبه لامیه
در مجاز احضرت شیخك بیخبر از ملك هستی دیدکدن صکره دریافت بیوردوغی
تردددن حالی دکلدر فتأمل باز بونده آچیقدر مفتوح معناسنه بحکم این حدیث
با حرف مصاحبت و اضافت لامیه در حکم بونده سند و حجت معناسنه درکه حرف
بیان لا يُغلق فعل مضارع نفی استقبال مفرد مذکر غائب مبنی للمفعول لا یجعل مغلقا

ردان سید علی
ردمروردی
ردان سید علی

رد سروری

دیمکدر

دیمکدر باب التوبه فاعل لا يغلق و لامیه در مجاز اعلی العباد لا يغلق به متعلق حتی
تطلع ان مقدره ایله منصوب در الی ان تطلع دیمکدر الشمس لفظا مرفوع فاعل من
مغربها تطلع به متعلقدر استغفر فعل مضارع متکلم وحده الله لفظا منصوب
مفعولی واتوب استغفره معطوف فعل مضارع متکلم وحده در نضر یا بینك
اجوق داویندن الیه اتوب به متعلق محصول ترکیب ایشتدمکه اول صباح وقتنده
پادشاه خواصندن برینجه شخصله قاضینك باشی اوجینه ایرشدی یعنی کلدی شمعی
کوردی برینه طوروب یانار و دلبر مجلس کنارنده اوتورمش و باده دوکلمش و قدح
صنمش یعنی بونلری بویله کوردی و قاضی مستلك اویخوسنده و ارلق عالمندن بیخبر ملك
آنی لطفله بیدار ایلدی یعنی اویاردی و دیدی قالقکه آفتاب طلوع ایلدی قاضی
اکلدیکه حال ندر دیدی آفتاب نه جانبدن طلوع ایلدی پادشاه مشرق جانبندن
دیدی قاضی دیدی الحمد لله که توبه قپوسی هنوز آچیقدر بو حدیث شریف استدلالیله
که توبه قپوسی بغلنماز عباد اوزره شمس مغربدن طلوع ایدنجه اندن صکره قاضی دیدی
ایلدکم خطادن اللهدن مغفرت و عفو طلب ایدرم و دخی بو بله نامشروع
و نامعقول ایش ایشلیم خدایه توبه و رجوع ایدرم یعنی جمیع نامشروع ایشلردن
شمدن کیرو فراغت ایدرم قطعه این دو چیزم بر گناه انگیختند ✤ بخت نافرجام
و عقل ناتمام چیزم مجی معناده گناه مفعول در انگیختند فعل ماضی جمع غائب
اغرا ایلدیلر یعنی قندردیلر دیمکدر بخت نافرجام بیانیه نا حرف توصیف نفی فرجام
فانك فتحیله ایشك صوکی عاقبت کار معناسنه محصول بیت قاضی توبه و استغفار
ایلدکدن صکره بو ایکی جهتله اعتذار ایدرکه بو ایکی شنه بنی گناهه قندردیلر بیری
عاقبتسز یعنی ابتر و ناقص طالعم و بریسیده ناتمام و ناقص عقلم مصراع ثانی مصراع
اولی بیان ایدر حاصلی طالعك و عقلك قصوری بنی معصیته اغرا و اغوا ایلدی
گر گرفتارم کنی مستوجبم ✤ ور ببخشی عفو بهتر ز انتقام مستوجب استفعال
بابندن اسم فاعلدر مستحق معناسنه با حرف تاکید ببخشی فعل مضارع مفرد مخاطب
فعل شرط واقعدر باغشلرسك دیمکدر عفو مبتدا بهتر خبر ز انتقام بهتره متعلق
جمله اسمیه جواب شرطدر محصول بیت اگر بنی جرمم ایچون مؤاخذه ایدوب گرفتار

عقوبت وعذاب ایدرسك لایق ومستحقم واكر حلمك صفتیله متصف اولوب كناهمی
وجرممی باغشلرسك بهرحال عفو وغفران انتقام ایدوب عقوبت ایلمكدن یكدر
ملك كفت توبه درین حالت كه بر هلاك خود اطلاع یافتی سودی ندارد
قال الله تعالی فلم یك ینفعهم ایمانهم لما رأوا بأسنا یافتی فعل ماضی مفرد مخاطب
سودی یا حرف تنكیر یا وحدت دینلر فكر ترسو یلمشلر فا جواب شرطه داخل
اولان فادر لم یك اصلی یكون ایدی لم لم جازمه داخل اولمغله التقاء ساكنین
اولدی واودن ونوندن واو حذف اولندی جواز طریقیله نون ومادكل ینفع فعل
مضارع مفرد مذكر غایب هم ضمیر منصوب متصل مفعولی ایمان لفظا مرفوع فاعلی
هم ضمیر مجرور متصل مضاف الیه لما وقتا دیمكدر رأوا فعل ماضی جمع مذكر غایب
مهموز العین معتل اللام واو ضمیر سابقده مذكور كفاره راجعدر بأس لفظا منصوب
مفعولی نا محلا مجرور مضاف الیهیدر محصول تركیب پادشاه دیدی بو حالده
توبه كه كندی هلاكنه مطلع اولدك فایده ویرمز نتكه خدا بیورمشكه ایمان
كتورمك نفع ویرمز وقتاكه شدت عذابمزی كوردیلر سه یعنی ایمان یاس وخوفده
مقبول دكلدر سنده ای قاضی هلاك اولاجغك بلدك كه توبه واستغفار ایدر
قطعه چه سود از دزدی آنگه توبه كردن * كه نتوانی كمند انداخت بر كاخ
دزدی یا حرف مصدر كه حرف بیان نتوانی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب لفظ ضمیر
درفا رسیده وتركیده وتركیجه اوفرغ دیرلر كاخ كاف عربیله قصردر كوشك معناسنه
محصول بیت اوغریلقدن نه فایده اول وقت توبه ایلمك كه كوشكه اوزره كمند اتمغه
قادر اولیه سك یعنی قصره چیقمغه عدم قدرتكدن خیرسزلقدن توبه نه فایده
ایلمك ایمدی سنده ای قاضی عفو بتمدن خلاص اولمیه جغك بیلورسك كه توبه
ایدرسك بلند از میوه كو كوتاه كن دست * كه كوته خود ندارد دست بر شاخ
بلند كونك مقدم مفعولیدر از میوه كوتاه كنه متعلقدر بر مخاطب مجهوله ایدوب
انكا خطاب ایدوب كوید یعنی بلنده سویله كو بو نوع ادات تاكید دینی زاید
سویلمش دست كنك مفعول اول صریحی وكوتاه ثانیسی واز میوه غیر صریحی كه حرف
تعلیل كوتاه مبتدا خود ادات تاكید ندارد فعل نفی مستقبل مفرد غایب فاعلی بحثند

ردّ سروری وشمعی

ردّ سروری

كوتاه

كوتاه راجع ضمیر دردست مفعول صریحی وبر شاخ غیر صریحی وجمله فعلیه خبر
مبتدادر محصول بیت بلند اولان كمسنه سویله ای مخاطب مجرد كه الكی میوه دن كوتاه
ایله یعنی قبض ایله حاصلی الك چك اوزانمه میوه یه یعنی بو نبیه بلند قامته لازمدر
كوتاه قده اولانه لازم دكل زیرا كوتاه قامت خود داله وبوداغه الطوغاز یعنی
الایرشمز دیمز كه آكا تنبیه لازم اوله ترا با وجود چنین منكری كه ظاهر شد
خلاص صورت نبندد این بكفت وموكلان عقوبت در وی آویختند كفت
مرا در خدمت سلطان یك سخن باقیست ملك پرسید آن چیست كفت
منكری یا حرف وحدت كه حرف رابط صفت خلاص ترا قرینه سیله خلاص تو
تقدیرنده در ومبتدادر صورت نبندد خبری ملحوظ ومقصود ردكل دیمكدر
موكلان عقوبت لامیه موكلدنی جلاددن اعم طوتان زاید سویلمشدر حرف صله
وی ضمیر قاضیه راجعدر آویختند یاپشدیلر دیمكدر آویختند یرنه آویخت یازان
وفاعلی پادشاهی طوتان غریب مطالعه سی وآرایشی كفت قاضی مرا نیم دیمكدر
سنك بو نجلین بر نامشروع ایشك وجود بولكه سندن ظاهر اولدی خلاصك
صورت بغلماز یعنی خلاص ایلمك معقول دكلدر پادشاه بو سوزی سویلدی و
ایشنجه موكللر یعنی جلادلر قاضیه یاپشدیلر قاضی دیدی بنم بر سوزم پادشاه
حضورنده باقیدر یعنی بر سوزم دخی واردیمكدر پادشاه صوردیكه اول ندر
قاضی دیدی قطعه باستین ملالی كه بر من افشانی * طمع مدار كه از دامنت
بدارم دست با حرف مصاحبت سببیتی متضمن طمع مداره متعلق آستین
ملال بیانیه و یا حرف وحدت و یا حرف تنكیر حرف مصدر دینی یكلش سویلمش
كه حرف رابط صفت افشانی فعل مضارع مفرد مخاطب سلكرسك اعراضدن
كنایه در طمع مدارك مفعول صریحی وباستین غیر صریحی مدار فعل نهی مفرد
مخاطب داریدندن طوتمه دیمكدر كه حرف بیان از دامنت بدارمك مفعول
غیر صریحی ودست صریحی محصول بیت بر ملال آستینی سببیله ویا ملال استنی
سببیله كه بنم اوزریمه سلكرسك یعنی كه بندن اعراض ایدرسك طمع طوتمه یعنی
امید ایلمه كه دامنكدن الم طوتم یعنی اتكلكدن الم چكم اكر خلاص محالست

ردّ سروری

ردّ سروری
محصول تركیب

ردّ سروری

ازین کنه که مراست ❊ بدان کرم که تو داری امید واری هست بدانا
حرف صله که حرف رابط صفت امید واری یا حرف مصدر محصول بیت اگر خلاص
محال ایسه یعنی قورتلمق ممکن دکل ایسه بو کناهدن که ایتمدم یعنی بنده اولان کناهدن
خلاص جایز دکل ایسه اول کرمه که سنک وار امیدلیلک وار یعنی کرم و لطفکه
امید وارم اندن رجامی قطع ایلمم ملک کفت این لطیفه بدیع آوردی و این
نکتهٔ غریب کفتی ولیکن محال عقلست و خلاف شرع که ترا امروز فضل و بلاغت
از چنک عقوبت من برهاند مصلحت می بینم که ترا از قلعه بشیب اندازم تا دیکران
عبرت کیرند کفت ای خداوند جهان پرورده نعمت این خاندانم و نه تنها
من این کنه کرده ام دیکری انداز تا من عبرت کیرم ملک را ازین سخن خنده آمد
و بعفو از سر خطای او درکذشت و متعنتان را که اشارت بکشتن او کرده بودند
کفت ملک دیدی لطیفه آوردینک مفعول اولی و بدیع ثانیسی بدیع عجیب دیمکدر
و نکته کفتینک مفعول اولی و غریب ثانیسی غریب معناسنه در لطیفهٔ بدیعه و نکته
غریبه مضاف ایدن عجب نه ملاحظه ایلدی اولچنک عقوبت بیانیه و منه اضافت
لامیه در با حرف صله و شیب نشیبدن مخفف لفظدر نشیبدن مخفف اولدوغی
کبی آسغاولت و اینش معنالرینه مستعمل لفظدر کاه اولور که اتباع و فراوجه
طریقیله تیب لفظی بوکه عطف ایدوب شیب و تیب دیرلر عربیده حس بس و
ترکیده قرن قرن دیدکلری کبی پرورده ای این خاندانم لامیه لردر پرورده
اسم مفعولدر سر سودا وجهت معناسنه در خطایه اضافت لامیه در متعنت
تعنتدن اسم فاعلدر بر کسه نک زللتنی استمکه دیرلر الف و نون ادات
جمعدر محصول ترکیب پادشاه دیدی بو لطیفهٔ عجیب کتوردک و بو نکتهٔ غریب
سویلدک ولیکن محال عقلدر و خلاف نقلدر که سنی بو کون فضل و بلاغتنم
عقوبتمدن نجه سندن قورتاره یعنی خلاص ایلیه مصلحت آنی کوردم که سنی قلعه
دن اشغا خندقه آتام تاکیم غیریلر عبرت طوتالر یعنی الاکه قاضی بو سوزی
ایشیدنجه دیدی ای جهانک پادشاهی بو خاندانک نعمتی پرورده سیم و بو کناهی
یالکز بن ایلمیشم بندن غیری آت تاکیم بن عبرت الهیم پادشاه بو سوزدن

ددسوری

خنده کلدی یعنی کولدی و عفو ایلدی آنک خطاسی سوداسندن کچدی و آنک
متعنتلرینه که بونک هلاکینه اشارت ایلمشلر ایدی دیدی بیت همه حمال
عیب خویشتنید ❊ طعنه بر عیب دیکران مزنید حمالک عیبه اضافتی اسم
فاعلک مفعولینه اضافتیدر و خویشتنه لامیه در طعنه هاء رسمی علامت
نقلدر عرضه و معشوقه کبی عیب دیکران مصدرک مفعولنه اضافتیدر مزنید
فعل نهی جمع مخاطبدر اورمک دیمکدر محصول بیت جمیعکز کندی عیبکزک
حمالیسز یعنی هر بریکزده نیجه درلو عیب وار در ایدی غیریلرک عیوبنه طعن
ایلمک حکایت منظومه ❊ جوانی پاکباز و پاکرو بود ❊ که با پاکیزه
رویی در کرو بود جوانی یا حرف وحدت پاکباز وصف ترکیبیدر پاک نظرلو
دیمکدر مصلح معناسنه پاکرو ده وصف ترکیبیدر پاک یورویشلی معناسنه مستقیم
دیمکدر که حرف رابط صفت با حرف صله پاکیزه پاک معناسنه در پاکیزه روی
وصف ترکیبیدر کوزل یوزلو یا حرف وحدت در کرو حرف ظرف کرو کاف عجمک
کسریله و رانک فتحیله رهن معناسنه در محصول بیت بر پاکباز و پاکرو جوان
وار ایدی یعنی صالح و پاک دامن که بر پاک رویه مرهون ایدی یعنی کرفتار و مبتلا
ایدی بعضیلر کرو یرینه کرویاز دیلر کاف عربینک و رانک فتحه لریله کشتی معناسنه
ودر باعبارتی بو که قرینه طوتدی لیکن عربیده بو بله بیرده واو اعلال اولمق
خلاف قیاسدر آنک ایچون مشهور لغتلرده موجود دکل و فارسی لغتلرده
کروه قوروق دیمسه دیرلر یعنی ایچی بوش دنیز که قوددیمش اوله علی کل حال عربی و فارسی
لغتلرده موجود اولمایجق ترکجه و یاروجه اولمق کرک چنین خواندم که در
دریای اعظم ❊ بکردابی درافتادند باهم که حرف بیان صله کردابی کاف
عجمک کسریله صو چوکلکی یعنی صو چوریلوب باتدوغی یر که هلاک اولمق خوفی اوله
عربجه ددر دور دیرلر و یا حرف وحدت در حرف تاکید افتادند دوشدیلر باهم
بیله محصول بیت حکایه لرده شویله اوقودمکه دریای اعظمده بر کردابه دوشدیلر
ایکیسی بیله حضرت شیخ بو بیتده اجمال ایلمش یعنی نیجه دوشدکلری بیان اولنمدی
چو ملاح آمدش تا دست کیرد ❊ مبادا کاندران حالت بمیرد ملاح

دد شمع

کیمی آمدش شبی معناده دسته معتد دردستش تقدیرنده تا حرف تعلیل
مبادا فعل نهی غایب کاندران که حرف بیان بیرد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی
تخنده جوان راجع ضمیر در محصول بیت چونکه ملاح کلدی تا کیم عاشق جوانك
الین طوتا اولمیا کیم اول حالتده اوله دیبو همی کفت ازمیان موج وتشویر
مرا بکذار و دست یار من کیر همی ادات حکایه میان موج لامیه دریا یعنی طلغه
تشویر تانك فتحی وشینك سکونیله خجالت معناسنه در تشویش معناسنه ده کلور
بعضلر موجه عطف تفسیری طوتدیلر بکذار قو یعنی ترك ایله دست یار من
لامیه لردر کیر امر مفرد مخاطب طوت دیمکدر محصول بیت جوان ملاحه موج
تشویر یعنی حجاب دریا اورتاسندن سویلردی بنی قو یارمك الین طوت
یعنی خلاص ایله بوغولورسم بوغولایم دربن کفتی جهان بروی برآشفت
شنیدندش که جان میداد ومیکفت جهان مبتدا وبرآشفت خبری شنیدندش
شنی جوان معهوده راجعدر که حرف بیان محصول بیت بو سوزی سویلکده
جهان اوزرینه پریشان یعنی قرش مورمش اولدی اکا یقین اولان کیمسه لر آنی
ایشتدیلر که جان ویرردی وسویلردی سویلدوکی کلام بیتك مضمونیدر
حدیث عشق ازان بطال منیوش ۲ که در سختی کند یاری فراموش ۲
حدیث عشق لامیه بطال بیکار دیمکدر یعنی در عشقدن خالی منیوش فعل نهی
مفرد مخاطبدر بنوشیدندن ایشتمك دیکلمك معناسنه که حرف رابط صفت
سختی یا حرف مصدر یاری یا سیده بویله در دوستلق معناسنه فراموش اسم
مصدردر اونتمق دیمکدر محصول بیت عشق قصه سنی اول بطالدن دیکلمه که شدت
حالده یارلغی دوستلوغی فراموش ایلیه یعنی اونوده چنین کردند یاران زند
کانی ۲ زکار افتاده بشنو تا بدانی یاراندن مراد عشاقدر زندکانی یا حرف
مصدردر دیرلك دیمکدر کار افتاده مجرب احوال دیمکدر یعنی باشنه ایش
دوشمش دیمکدر بو بیتك مصراع اولی ابیات سابقه ناظردر ومصراع ثانیسی
ابیات آتیه قندیر محصول بیت مذکور جوان کبی ایلدیلر یاران دیرلکی بیت
باشنه ایش دوشندن یعنی احوال روزکاری تجربه ایلیندن ایشیت مراد مجرب

احوالدن

احوالدن حضرت شیخ کند یدر آنك ایچون بو درکه تا بیله سك که سعدی
راه ورسم عشقبازی ۲ چنان داند که در بغداد تازی که حرف بیاندر مصراع
ثانیسی سعدی مبتدا رسم بونده عادت وقانون معناسنه در عشقباز بونده
عاشق معناسنه در ویا حرف مصدر عاشقلق دیمکدر مصراع ثانی خبر مبتدا
در که حرف بیان تازی عربی دیمکدر عربی دیل مراد در بغداده تخصیص ایلمنك
وجهی بودر که کندی زماننده بغدادلی عرب وعجم دیلنی فصیح سویلرلردی اما
بو زمانده ایکی سندن بی بهره در بولك جهلهدر محصول بیت سعدی عاشقلق
راه ورسمنی اکلمن بیلور که بغدادده عربی دیلی یعنی اهل بغداد لسانی عربی
ایو بیلدکلری کبی سعدی عشق بازلق طریقنی اکلمن ایو بیلور مصراع ثانینك
معناسنی اکلمن بیلور که بغدادده عربی بیلور یعنی مشبهدر بغدادده عرب
وار ایدوکنی بیلدوکی کبی عشقبازلغك رسم وراهنی دخی اکلمن بیلور دیبی
رد شیعی — کیمسه هیچ نسنه بیلمز ایمش دلارامی که داری دل دروبند ۲ دکر چشم از همه
عالم فروبند بو بیت حقیقیه ومجازیه محتملدر دلارام وصف ترکیبیدر
آرامیدندن دیکنمك یعنی راحت اولمق ویا حرف وحدت که حرف رابط
صفت دلارام دارینك مقدم مفعولیدر طوتارسك دیمکدر واو لقدن
تعبیردر در دل بندك مفعول صریحی ودر غیر صریحی اوضمیری دلارامه راجعدر
بند فعل امر مفرد مخاطبدر بندبندن بغله دیمکدر دکر دخی دیمکدر چشم فروبندك
مفعول صریحی واز همه عالم غیر صریحی فروبند یوم دیمکدر محصول بیت بر دلارامك
که وارکو کلکی اکا بغله یعنی اکا تعلیق ایله دخی کوزکی جمیع عالمدن یوم یعنی اندن
غیریه التفات ایلمه اکر ظاهر دلارامیدر اکر باطن مصراع ثانینك معناسنی کبرو
رد شیعی — دوکلی عالمدن چشمکی اشاغه باغله دیبی معناسی قصد بغلمش اکر لیلی ومجنون
زنده کشتی ۲ حدیث عشق ازین دفتر نوشتی دفتردن مراد کتاب کلستاندر
کشتی ونوشتی یالری حرف حکایه در محصول بیت اکر لیلی ایله مجنون زنده اولیدی
یعنی صاغ اولسه لر ایدی عشق قصه سنی بو کتابدن یازرلردی یعنی هر بریسی
حضرت شیخك بو سوزی بشنجی بابه نسبتدر که عشق بابیدر

باب ششم در ضعف و پیری حکایت

با طایفهٔ دانشمندان در جامع دمشق بحثی همی کردم ناکاه جوانی از در در آمد
وکفت درمیان شما کسی هست که زبان فارسی داند اشارت بمن کردند کفتم خیرست
کفت پیری صد و پنجاه ساله درحالت نزعست وزبان فارسی چیزی میکوید
ومفهوم ما نمی کردد اکر بکرم قدم رنجه شوی مزد یابی باشد که وصیتی کند
چون ببالینش فرا رسیدم این میکفت باحرف مصاحبت طایفهٔ دانشمندان
بیانیه طایفهٔ همزه سی حرف وحدتدر دیبی خطا ایلمش بحثی یاحرف تنکیر پیری یاحرف
وحدت صد و پنجاه ساله یوز اللی یاشلو دیمکدر حالت نزع لامیه باحرف مصاحبت
زبان فارسی بیانیه چیزی یاحرف وحدت واو حرف حال مفهوم ما لامیه نمی کردد
اولماز دیمکدر نمی شود معناسنه بکرم باحرف مصاحبت اقدم رنجه شوی رنجه الم
وزحمت معناسنه در قدم زحمته کیررسك یعنی یایاق یورومکدن کنایه‌در مزد ممك
ضمیله وزانك سکونیله اجرت وکرا دیمکدر اما بونك کبی یرلرده ثواب معناسنه
دریابی فعل مضارع مفرد مخاطبدر یابیدندن بولمق معناسنه یافتندن دینلر
خطا ایلدیلر باشد که اولا که یعنی موجود رکه دیمکدر وصیتی یاحرف وحدت ویا
حرف تنکیر ببالینش باحرف صله یصدد وغنه دیمکدر فرا حرف تاکید رسیدم فعل
ماضی متکلم وحده ایرشدم دیمکدر این میکفت بو ایکی بیتی اوقودی محصول
ترکیب دانشمندلر طایفه سیله بحث ایلردم جامع دمشقده یعنی بنی امیه‌ده ناکاه
برجوان قپودن ایچرو کیردی و دیدی سیزك آرا کیزده برکمسه وار میدر عجم
دیلنی بیلور شیخ دیرکه بکا اشارت ایلدیلر یعنی اشته بو بیلور دیدیلر بن دیدم
خیردر جوان دیدی یوز اللی یاشنده بر پیر حالت نزعده در وفارسی دیلیله
برنسنه سویلر حالبوکه بزا کلمز اکر کرمله قدم رنجه اولورسك یعنی زحمت کیربرسك
ثواب بولورسك موجود رکه بر وصیت ایلیه مبادا فوت اوله جونکه یصدد وغنه
یعنی باشنه اوجنه ایرشدم بو ایکی بیتی اوقوردی قطعه دمی چند کفتم برآدم
بکام ❊ دریغا که بکرفت راه نفس دم نفس یاحرف وحدت چند نیجه
دیمکدر ضرورت وزن ایچون تقدیم وتأخیر قلنمشدر تقدیری کفتم دمی چند

در نسخه

برادرم چیغادم دیمکدر بکام باحرف صله ویاحرف مصاحبت کام ویا کامله
دیمکدر کام کاف عربیله بونده ایهام طریقیله مذکوردر مراد له دماغ بیننده
فتأمل دریغا داله کسره وضمه لغتدر الف حرف ندا یعنی حرف ندبه بکرفت فعل
ماضی مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه طوتلدی دیمکدر راه نفس لامیه
محصول بیت دیدم که برقاچ نفس مرادجه کتوردم یعنی چیغادم یاخود اغزیمه
کتوردم حاصلی برقاچ زمان یاشایوب عمر سوردم دریغ وحیف که نفسی یولی طوتلدی
چیقمغه مجال قالمدی حاصلی اجل کلدی ایرشدی مصراع اولك معناسنی ایدکه
برقاچ نفس مرادمله یوقاری کتوردم دیبی ایو کتورمش دریغا که برخوان
الوان عمر ❊ دمی چند خوردیم وکفتند بس بعض نسخه‌ده دمی خورده بودیم
واقعدر خوان الوان عمر بیانیه‌لردر محصول بیت حیفاکه عمرك دورلو دورلو
نعمتی سفره سنده یعنی انواع نعم عمرده برنیجه نفس یدك وایچدك ویتر دیدك
دیدیلر حاصلی نفقه قطع ایلدیلر خوان بو نده سفره معناسنه دردیبی کیجه
ییدکین بیلمز ایمش معنای این سخن با شامیان بعربی کفتم تعجب کرد ند از عمر
دراز وتأسف خوردن او بر حیات دنیا کفتمش چه کونه‌ٔ درین حالت کفت
چه کویم محصول ترکیب بو سوزك یعنی بو ایکی بیتك معناسنی شام قومنه عربجه
سویلدم تعجب ایلدیلر آنك اوزون عمرندن وحیات دنیایه تأسف وغصه یدوکی
بیره دیدم نیجه سك بو حالتده دیدی نه دییم قطعه ندیدهٔ که چه سختی همی رسد
بکسی ❊ که از دهانش بدر میکنند دندانی ندیدهٔ استفهام انکاری کوردکمی
میسك دیمکدر که حرف بیان بکسی باحرف صله ویاحرف وحدت که حرف رابط
صفت دهانش نون ضرورت وزن ایچون ساکن اوقونور کرك بددطشره دیمکدر
میکنند کاف مضموم اوقونور کینونت معناسنه اولور ایدرلر دیمکدر یعنی طشره
ایدرلر چیقارمقدن عبارت اولور اما کاف مفتوح اوقونور میکنند قوپاریرلر
دیمکدر علی کل حال چیقارمقدن کنایه‌در دندانی یاحرف وحدت محصول
بیت کورمش میسك که نه شدت والم ایرشور برکمسه‌یه که دهاننددن بر دیشی
چیقارلر یعنی بر دیشی چیقاریجه نقدر الم چکر ندیدهٔ همزه سی خطاب ایچوندر

در نسخه

در نسخه

دیبن یاء خطابدن وهمزه یه نوسلدن آگاه دكل ایمش قیاس كن كه چه حالش
بود دران ساعت ؛ كه از وجود عزیزش بدر رود جانی حالش ضمیر كسیبه
راجعدر وجود عزیز بیانیه وشین نبه سابق كیبی جانی یاحرف تنكیر محصول بیت قیاس
ایله حالی نه اولور اول ساعتده كه وجود عزیزندن جانی چیقه كیده یعنی روحی
بدنندن چیقا كیده مصراع ثانینك معناسی كه انك عزیز وجودندن بر جان
طشره كیده دیبن قتنده انسانده بر تاج جان وارمش كیبی كفتم تصور مرك
از خیال بد دكن و وهم را بر طبیعت مستولی مكردان كه فیلسوفان كفته اند
كه مزاج اكرچه مستقیم بود اعتماد بقارا شاید و مرض اكرچه هایل بود دلالت
كلی بر هلاك نكند اكر فرمایی طبیبی را بخوانیم تا معالجه كند كه بشوی كفت
هیهات تصور مرك مصدردك مفعولنه اضافتیدر مستولی غالب دیمكدر
استفعال بابندن اسم فاعلدر مكردان فعل نهی مفرد مخاطب ایله دیمكدر الف
ونون ادات تعدیه در كه حرف تعلیل فیلسوف فانك ولامك فتحیله حكیم معناسنه
در كه رابط مقول وقول اعتماد بقا مصدرك مفعولنه اضافتیدر ورا ادات
صله هایل قورقنج طبیبی یا حرف وحدت ورا ادات مفعول تا حرف تعلیل هیهات
یعنی محالدر محصول تركیب بیره دیدم كه اولوم تصورینی خیالكدن اخراج ایله
ووهم وخوفی طبیعتكه غالب ایلمه زیرا حكما دیمشلردر مزاج اكرچه مستقیم
وقوی اولور بقاسنه اعتماد ایلمك لایق دكل ومرض اكرچه هایل ومخوف اولور
اما هلاكه كلیا دلالت ایلمز اكر بیوررسك سكا بر طبیب دعوت ایدهلم تا كم
سكا معالجه ایلیه كه ایو اولهسك یعنی صغالهسك هیهات دیدی یعنی بو محالدر
مثنوی؛ خواجه در بند نقش ایوانست ؛ خانه از پای بست ویرانست
خواجه وزراده ونفطی واجب اولان ارباب دولتده مستعملدر بونده مطلقا
دولتلی مراد در بند بوندهه قید وهوس وآرزو معناسنه در نقش ایوان مصدرك
مفعولنه اضافتیدر ایوان كسر همزه ایله چارطاقدر عربیدر اما عجم فتح همزه ایله
اوقورلر پای بست بانك عربك فتحیله غل معناسنه در كه عربجه اساس دیرلر بانك عجمله
اولمسی ده تجویز ایلین افترا ایلمش ویران خراب دیمكدر محصول بیت

خواجه

خواجه قصرك نقشی قیدنده در لكن خانه تملدن خرابدر یعنی سن بنم ایچون
طبیب تدارك ایلمه سك لكن بناء وجود فنایه مشرفدر دست برهم زند
طبیب ظریف ؛ چون خرف بیند اوفتاده حریف دست زندك مفعول
صریحی وبرهم غیر صریحی وطبیب فاعلی وظریفه اضافتی بیانیه در خرف خاء معجمه نك
فتحی وراء مهمله نك كسریله صفت مشبهه در بونامش معناسنه خرف بیندك مفعول
ثانیسی واوفتاده واو لا كافیده در وحریف یعنی شخص مفعول اولی محصول بیت
ظریف اولان طبیب الینی بری برینه اوردر تأسف وتغابن طریقیله اما علاجه
مباشر اولماز چونكه حریف مریضی بونامش دوشمش كوره یعنی حالت نزعه قریب
ومشرف علی الموت كوره زیرا بیلور كه علاج بر پر اولمیوب سعی ضایع اولور
بیر مردی زنزع مینالید ؛ پیره زن صندلش همی مالید بیر مرد مرد پیر تقدیرنده
در بر قوجه ادكیشی زنزع بر مضاف مقدردر زنلخی نزع دیمكدر می نالید حكایت
حال ماضی معناسنه در اكلردی دیمكدر زیرا جان آجیسی سایر آجیلره بكزه
پیره زن تقدیری پیره زنی در ضرورت وزنیچون وقرینه قائم اولدیغیچون یاء
وحدت ترك اولندی بونده بر قوجه قری دیمكدر زوجه سی وقیز قرداشی
ومتعلقاتندن بر قری اولمغه جایز در صندل هند دیارندن كلور بر خوش
قوقولی اغاجدر آنی دكرمنده وباد ده بیله اون ایدرلر وآنی كلاب ایله خلط ایدوب
دفع صداع ایچون باشه سورترلر ودفع حرارت ایچون الكره وایاقلره سورترلر
شین ضمیر پیره راجعدر همی مالید حكایت حال ماضیدر لغتده اووق دیمكدر
اما بونده سورمك معناسنه در محصول بیت بر پیر مرد نزع آجیسندن اكلردی
ویر پیره زن اكا صندل سورتردی چون مخبط شد اعتدال مزاج ؛ نه
عزیمت اثر كند نه علاج چون حرف تعلیل مخبط تفعیل بابندن اسم مفعولدر
لغتده دوشمش دیمكدر اما بونده مختل معناسنه در اعتدال مزاج مصدرك
فاعلنه اضافتیدر نه حرف نفیدر معناده كنده مقید عزیمت بر درده برنسنه
اوقیوب اوفورمكه دیرلر دقیده دیرلر رانك ضمی وقافك سكونیله وفارسیجه
افسون دیرلر علاج مفاعله بابنك ایكنجی مصدریدر عزیمته معطوف عزیمت

مبتدای اول واثر ثانی وکند خبر بالخبر اول تقدیری غزیت اثر نکنده در محصول بیت
جونکه اعتدال مزاج مختل اولدی یعنی مزاج اعتدالدن دوشدی اکا افسون
تأثیر ایدر نه علاج **حکایت بیری حکایت کند که دختری خواسته بودم**
وحجره بگل آراسته وبخلوت با او نشسته ودیده ودل در وبسته شبهای دراز
نخفتمی وبذلها ولطیفها گفتمی تا باشد که وحشت نگیرد وموانست پذیرد از آن
جمله شبی میگفتم که بخت بلندت یار بود وچشم دولت بیدار که بصحبت پیر
افتادی پخته وجهان دیده گرم وسرد روزگار چشیده ونیك وبد آزموده
حق صحبت بداند وشرط مودت بجای آرد مشفق ومهربان خوش طبع وشیرین
زبان دختر دالك ضمی وخاء معجمه نك سكونیله وتانك فتحیله قیزه دیرلر وبا حرف
وحدت شبهای دراز بیانیه نخفتمی نخفتم فعل نفی ماضی متكلم وحده وبا حرف
حكایه بذله لطیفه دیمكدر وها ادات جمعدر لطیفها عطف تفسیری گفتمی اعرابده
نخفتمی كبیدر تا حرف تعلیل بخت بلند بیانیه وتا معناده یاره مقید دربو دجایزدر
فعل اوله وجایزدر كه ادات زمانیه اوله یارك اولدی ویا یارك ایدی دیمك اوله
چشم دولت بیدار مذكور فقره یه معطوف كه حرف بیان وبا حرف تعلیل با حرف صله
صحبت پیر مصدرك مفعولنه ویا فاعلنه اضافتیدر ویا حرف وحدت جهان
دیده وصف تركیبیدر جهان گورمش دیمكدر مشفق افعال بابندن اسم فاعلدر و
مهربان عطف تفسیریدر یعنی اسیرگیجی ومحبتلو معناسنه محصول تركیب بر پیر حكایت
ایدر كه بر قیز دیلدم یعنی بر قیز نكاح ایلدم وگردلگانی گلله آراسته وپیراسته ایلدم
وخلوتده انكله اوتوردم وگوزومی وگوكلومی اكا باغلادم یعنی اكا گوكل ویردم
بونده گلنجه بر دبود تقدیراولنور اوزون گیجه اویومازدم وبذله لر ولطیفه لر سویلردم
كه وحشت طوتمیه یعنی توحش ایلمیه وبنمله انس وموانست قبول ایلیه حاصلی بنمله الیشه
ذكر ایلدوكم احوالك جمیعندن بریسی بودر كه بر گیجه سویلردم كه بخت بلند یارك ایدی
ویا یارك اولدی وچشم دولتك بیدار ایدی ویا بیدار اولدی كه بر پیرك صحبتنه
دوشدك پشمش وجهان گورمش روزگارك ایسی سینی وصووغنی طاتمش وایو ویرامزی
اینشلر صنامش حق صحبتی بیلور ودشرط محبت ومودتی برینه گتورر ومرحمتلو ومحبتلو

خوش طبع وشیرین زبان **مثنوی تا توانم دلت بدست آرم ❊ ور بیازاردیم نیازارم** تا حرف توقیت توانم قادرم دیمكدر بدست با حرف صله آرم فعل
مضارع متكلم وحده گتورورم دروآكردن مخفف بیازاریم فعل مضارع مفرد
مخاطب ومیم ضمیر منصوب متصل مفعولی یاء ضمیر یعنی ضمیر خطاب مفتوح اوقنمق گرك
كه وزن خلل گلمیه واگر بنی اینجیدرسك دیمكدر بونده متعدیدر نیازارم فعل نفی مستقبل
متكلم وحده لازمدر متعدی بینده مشترك یعنی اینجنم ویا سنی اینجنم دیمكدر نیازارم
دینلر نونك كسریله نیاز گتورورم یعنی حاجت گتورورم معناسنه بنی مردف
ایدوب مقفا ایلمشلر محصول بیت ما دامكه قادرم گوكلكی اله گتوررم یعنی اله
آلورم حاصلی الیمدن گلدكجه گوكلكی رعایت ایدرم ویا ایده یم واگر فرضا بنی
اینجیدرسكده اینجنمم ویا سنی اینجتمم **ور چو طوطی شكر بود خورشت ❊ جان**
رد ابن سبك وسعی
شیرین فدای پرورشت بو شرطیه مذكور شرطیه یه معطوفدر بو نده ورپرینه
گرد كوایدنلر متونه مخالف ذكرایلمشلر خورش لغتده اسم مصدردر بیش معنا نسخ
رد شارح جمیعا
اما بونده طعام مراددر جان شیرین بیانیه خدای پرورشت مصدرك مفعولنه
اضافتیدر پرورش اسم مصدردر بسلیش معناسنه در مراد طعام در محصول بیت
واگر فرضا طوطی گبی شكر اولورسه طعامك جان شیرین سنك شكرینی غدالر یكه
فدا اولسون ویا جانانی سنك شكری طعاملریكه فدا ایده یم حاصلی سكوله بسلیه یم
نه گرفتار آمدی بدست جوانی معجب وخیره رای سرتیز وسبك پای كه هر دم
هوایی پزد وهر لحظه رایی زند وهر شب جایی خسبد وهر روز یاری گیرد
پیرك دختره تتمه قوللندر جوانی یا حرف وحدت معجب افعال بابندن اسم
فاعلدر متكبر دیمكدر خیره رای وصف تركیبیدر ضعیف وزبون فكرلی یعنی سفیه
سرتیز وصف تركیبیدر بینی معناسنه اغرباشلی مقابلی سبك پای ده وصف تركیبیدر
بینی ایاقلی یعنی یلراوكز معناسنه هوایی یا حرف وحدت پزد فعل مضارع مفرد
رد سروری وسعی
غایب بایك عجمك فتحیله پزیدندن پختندن دبیلر خطا ایلمشلر بشیرد دیمكدر رایی
یا حرف وحدت زند فعل مضارع مفرد غایبدر زنیدندن اوردر دیمكدر
جایی یا حرف وحدت خسبد خانك ضمیله فعل مضارع مفرد غایبدر یاتور واویور

دیمکدر خسبیدندن یاری یا حرف وحدت محصول ترکیب فقیره دیرکه بر منکبر جوان
البته کرفتار کلمدک یعنی مبتلا اولمدک سفیه وخفیف وبکراولمز کرهر نفس بر هوا
وهوس بشوده وهرساعت بر فکره قوللنه وهرکیجه بر یرده بیتا وهرکون بر نکاره طوتنه
بیت وفاداری مدار از بلبلان چشم که هردم بر کلی دیکر سرایند وفادارن
وصف ترکیبیدر و یا حرف مصدر مدار فعل نهی مفرد مخاطب طوتمه دیمکدر از بلبلان
مداره متعلقدر چشم مدارک مفعول صریحی اولیدر و وفاداری ثانیسی و از بلبلان
غیر صریحی لیکن تقدیری چشم وفاداری مدار در یعنی وفادارلق امیدینی طوتمه دیمکدر
که حرف تعلیل کلی یا حرف وحدت دیکر غیر معناسنه در سرایند سیننک فتحی وکسریله
فعل مضارع جمع غایب ایرلارلر دیمکدر محصول بیت بلبللردن وفادارلق امیدنی
طوتمه یعنی انلردن وفا کلمز زیرا هر نفس وهرساعت بر غیری کل اوزره ایرلادر
یعنی بر یرده قرارلری یوقدر جوانلرکده احوالی بویله در سابقا ذکر ایلدوکی
اما طایفهٔ پیران بعقل وادب زندکانی کنند نه بر مقتضای جهل وجوانی
طایفهٔ پیران بیانیه زندکانی یا حرف مصدر دیرلک دیمکدر مقتضای جهل مصدر
میمینک فاعلنه اضافتیدر جوانی یا حرف مصدر و اضافت بیانیه در محصول ترکیب
جوانلرک احوالنی بیان ایلدک اما طایفهٔ پیران عقل وادبله دیرلک ایدرلر جهل
جوانلق مقتضاسی اوزره دکل بعض نسخه ده جوانی جهله عطف ایلمش بیت زخود
بهتری جوی وفرصت شمار که با چون خودی کم کنی روزکار بهتری یا حرف
وحدت جوی وشمار فعل امر مفرد مخاطب لردر که حرف تعلیل با حرف مصاحبت
چون ادات تشبیه خودی یا ضمیر خطاب کم کاف عجمک ضمیله ضایع معناسنه در کم کنیننک
مفعول اول صریحی ودروزکار ثانیسی وبا چون خودی غیر صریحی محصول بیت خطاب
عام طریقیله نصیحت ایدوب بیورر کندی کندن ایورک بر کیمسه ارا یوب بول وآنی
آرا یوب بولمغی فرصت صای یعنی براولو نعمت بیل زیرا کندک کبیله روزکار دکچی یعنی
احوال واوقات وایامکی ضایع ایدرسین حاصلی کندی کندن ایو بر کمسه ایله صحبت و
آنکله مصاحبتی غنیمت بیل زیرا کندک کبیله مصاحبت تضییع احوال واوقات و
ایام واتلاف عمر بلا فایده در گفت چندان برین نمط نکفتم وکمان بردم که دل

در قید من آمد وصید من شد ناکاه نفسی سرد از دل پر درد بر آورد و
گفت چندین سخن که گفتی در ترازوی عقل من وزن آن یک سخن ندارد که
از قابلهٔ خویش شنیده ام که زن جوان را اگر تیری در پهلو نشیند به که پیری
گفت بیردیدی نمطا ونسق اسلوب وکونه معناسنه در درقید در حرف صله قید
دن مراد بند در منه اضافت لامیه در صید من اضافتی مصدرک فاعلنه در
نفسی یا حرف وحدت وزان مفاعل بابینک مصدر ثانیسیدر قابله روم ده
آورده دیدکلری خاتوندرکه طوغان اوغلنجغک کوبکین کسر بیکه در دیبی کلتی
سولیمش قابله برینه قبیله یازان صحیح متنلره مخالف یازمش تیری وپیری یالری
حرف وحدتدر پهلو یان معناسنه درکه عربیجه جنب دیرلر محصول ترکیب پیر
دیدی بو اسلوب اوزره اولقدر سوز سویلدم وظن ایلدم که کوکلی بنم قیدمه
کلدی یعنی بکا مقید اولدی وبنم صیدم اولدی یعنی بکا شکار اولوب رام و آلدی
ناکاه دل پر دردندن بر صووق نفس کتوردی یعنی بر آه چکدی ودیدی بوقدر
سوزکه سویلدک بنم عقلم ترازوسنده اول بر سوزک وزنی طوتماز یعنی اکا موا
زن دکل که کندی ابه مدن ایشتمیشم که دیدی تازه زنک اکر پهلوسنده اوق او توره
یعنی یانینه اوق باتوب دوره یکدر یاننده بر پیر اوتوروب طورمقدن حاصلی
پیرله همنشین وهمبستر اولمقدن اوق یاره سنی چکمک یکدر نظم لما رأت بین یدی
بعلها شیئا کارخی شفة الصائم لما بولماء وجودیه دیرلر مشایخ عربک بعضی
اسمیتنه ذاهب اولدی وبعضیسی حرفیتنه اسمیتنه ذاهب اولانلر جمله یه اضافتی لازمدر
دیدیلر حاصلی وقت معناسنی متضمندر وقتاکه دیمکدر رأت فعل ماضی مفرد
مؤنث غایبه مهموز العین معتل اللام اصلنده رأیت ایدی اعلال لله رأت اولدی
فعت وزنی اوزره وقتاکیم کوردیسه فاعلی پیرک زوجه سیدر بین ظروف مکانیه
دندر مضاف اولمشدر یدی لفظینه اصلنده یدین در حالت رفعی یدان در
نصب وجری یدین در نون اعراب بعل اضافتله ساقط اولمشدر نته که نحو کتابلرده
مسطوردر بونده معناسی اوکنده دیمکدر بعل لفظا مجرور مضاف الیه در زوج
بعل دیرلر بانک فتحی وعینک سکونیله زوجه یه بعله دیرلر وضمیر تانیث زاتک
ردشرح
ردابن سید علی وسروری

فاعل اولان زوجه به راجعدر شيئاً لفظا منصوب مفعول راندر شيئاً دن مراد
آلت بيردر كارخى كاف مثل معناسنده در وارخى اسم نقفبلدر رخوه دن رانك
فتحى وكسريله يومشاقلق وكوشكلك معناسنده در بونده سست رك ديمكدر شفته
لفظاً مجرور مضاف اليه ارخادر شفته دوداغه ديرلر صايمه اضافتى لاميه دركى
صايمه اوروج طوتوجى كسه دركه آنك دوداغى غايتله كوشك اولغاندر واجهند
بيرك ذكريني صايمك كوشكوك دوداغينه تشبيه ايلمشدر محصول بيت وقتا كيم
بيرك زوجه سى بيرك اوكنده يعنى زوجك اوكنده برشى كوردى يسه يعنى ذكريني
كوردى يسه صايمك كوشكوك دوداغى كيبى يعنى غايتله سست وزبون كوردى يسه
تقول هذا معه ميت ﴿ وانما الرقية للنائم تقول جواب لما در قياس قالت
ديمك ايدى لكن مراد حكايت حال ماضيه در سويلردى ديمكدر وبعض كيمسه ديديكه
لما مضارعى ماضيه رد ايدر آن مصدريه ماضى معناى استقباله رد ايلدكى كيبى
پس تقول قالت معناسنه اولور بويله ديبى زياده خطا ايلمش وهيچ بروجهله كندوى
دوشرسوز دكلدر زيرا ديدكى لماى جازمه در بوخود لمانك وجودنه دركه اسم ولكدر
تقدير جمله به مضاف اولمقدر شرطى فتأمل تقول فاعلدر انك فاعليدر يعنى بيرك
زوجه سى هذا اسم اشارتدر مذكور شيئه محلا مرفوع مبتدا وميت خبرى ومعه
ميته متعلق وضمير مذكور بعله راجعدر واو حرف ابتدا انّ حرفدر حروف مشبهه
بالفعلدن وما حرف كافه كه انّ حرفنى عملدن كف ومنع ايدر الرقية رانك ضمى وقافك
سكونيله مريض اوزره اوقنوب اوفورمكدر تاكم افاقت بوله لفظا مرفوع مبتدا
افسون ديمكدر كه سابقا بو معنايه عزيمت ايله تعبير ايلمش ايدى ليكن بونده مراد افسونه
وناز در للنائم لام حرف جر بر مقدره متعلق نائم اسم فاعلدر نومدن اويويان
كمسه يه ديرلر بونده مراد جوانك ذكريدر جار مجرور اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدا
در وجمله اسميه اعرابدن محلى يوق جمله مستانفه محصول بيت وقتا كيم بعله بير ذكريني
كوردى يسه ديدى بو آلت بيركندله بيله مبتدر يعنى نكند به حيات وادويه التنده
رقيه وافسون خود نائمه نافعدر يعنى نجخ ودلال جوانك جوكون تحريك ايدر
بيرك مرده ذكريني تحريك ايدن رجاسى جوانك جوكوني تخصيص ايله تشبيه ايلمش وبيرك

مخفی

شخص مرده به رباعى زن كز بر مرد بى رضا برخيزد ﴿ پس فتنه وجنك ازان
سر برخيزد زن مبتدا وبرخيزد خبرى وما بينلرى خبره متعلق كز اصلده كه از ايدى
ضرورت وزن ايچون حذف وايصال ايلدى بر مرد لاميه در بونده فيه معناسنه
در بى رضا رضاسز ديمكدر يعنى بجا معتنز برخيزد قالقه حاصلى دوشكندن كه
موطوئه در قالقمه مراد باضرورت قافيه وزن ايچون ترك اولندى محصول بيت زن
اربنك ياتندن يعنى دوشكندن رضاسز قالقه حاصلى موطوئه قالقمه چوق فتنه
وجنك اولاودن قالقار يعنى آجليغه وجيلقلقه صبر ايده اماكيه دوشك خدمتى
اولمنجه صبر ايلمز مصراع اولك معناسنى عورت كه زوجينك قتندن رضاسز و
اجازتسز قالقار ديبن اجازت عبارتندن معلوم دركه معنا بى خلافنه صرف
ايلمش اوله بيرى كز جاى خويش نتواند خاست ﴿ الا بعصا كيش عصا برخيزد
بيرى باحرف وحدت كه حرف رابط صفت جاى خويش لاميه خاست ماضى مصدر
معناسنده در زيرا مضارعه مقارندر الا ادات استثنا در نتواند خاست تركيبند
بعصا باحرف استعانت كبى ديمكدر شين ضمير بيره راجعدر عصا برخيزد تقديرى
عصاسى كبى برخيزد يعنى ضمير معناده عصايه مقيد در محصول بيت بر بير كه كندى
يرندن قالقمغه قادر اولميه الا عصا ايله آنك عصاسى يعنى ذكرى نجان قالقار
حاصلى يرندن دكنكسز قالقمغه قادر اولميه نك دكنكى قالقار فى الجمله امكان موافقت
نبود وبمفارقت انجاميد چون مدت عدت بر آمد عقد نكاحش باجوانى
بستند تند ترش روى تهى دست بدخوى جور وجفا ميديد ورنج وعنا
ميكشيد وشكر نعمت حق همچنان ميكفت كه الحمد لله كه ازان عذاب اليم برهيدم
وبدين نعمت مقيم برسيدم فى الجمله حاصل كلام امكان موافقت مصدرك
فاعلنه اضافتيدر نبود اولمدى واو حرف عطف باحرف مصاحبت مفارقت
مصدر دمفاعلدا بندن ايرلشمق ديمكدر انجاميد آخر اولدى يعنى آيرلشدق
ديمكدر مدت عدت لاميه بر آمد چيقدى عقد نكاحش مصدرك مفعولنه اضافتيدر
وشين اضافت لاميه ده دباحرف صله جوانى باحرف وحدت تند ياوز ترش روى
اضافتى بيانيه اكشى صورتلو ديمكدر تهى دست وصف تركيبيدر صفر اليد معناسنه يعنى

مغلس و فقیر بدخوبه اضافتی بیانیه در بو اوصاف صفت بعد الصفت واقعدر
مبدیدحکایت حال ماضیدر کوردی دیمکدر میکشید ده بو یله در شکر نعمت حق
مصدرک مفعولنه اضافتی و لامیه در تحجان انجلین یعنی میکفت عبادتندن صکره
حمد کبی دیمکدر عذاب الیم بیانیه در مولم معناسنه برهید فعل ماضی متکلم وحده
قورتلدم دیمکدر و بدین با حرف صله نعمت مقیم یعنی نعمت ثابت برسیدم ایرشدم
حاصلی واصل اولدم محصول ترکیب حاصل کلام موافقت ایلمکه امکان اولمدی زیرا
آلت مساعده ایلمدی وکار مفاد قتلنه تمام اولدی یعنی آخره ایرشدی و انجامیدنک
معناسینی ایرشدی دیدی لغة مخالف سویلمش چونکه مدت عدت چیقدی یعنی تمام و الذی
عقد نکاحی برجوانه بغلدیلر یاوز آکشی صورتلی فقیر بدخوی اندن جور و جفا کوردی
ورنج و عنا یعنی درد و الم چکردی و خدانک نعمتنه بو بخلین شکر ایدر دیکه الحمد لله
کاول عذاب الیمدن خلاص بولدم و بونعمت مقیمه ایرشدم دیو بیت **با این همه**
جور و تندخویی ٭ نازت بکشم که خوب رویی تندخو وصف ترکیبیدر یاوز خویلی
معناسنه و با حرف مصدر نازت تا ضمیر خطابدر بعض نسخه ده بارت دوشمنی یعنی یوکک
خوبرو وصف ترکیبی و یا ضمیر خطاب محصول بیت بو جمیع جورایله و یاوز خویلغله
نازک چکرم زیرا کوزلسک یعنی کوزللکک ایچون هرنه بلاک وار ایسه چکرم **قطعه**
با تو مرا سوختن اندر عذاب ٭ به که شدن با دکری در بهشت شدن صبورت
ایچوندر اولمق معناسنه دکری یا حرف وحدت محصول بیت قیز جوانه دیرکه باکه سنکله
جهنمده یانمق یکدر که غیریله یعنی بیریله جنتده اولمق یعنی بیرله جنتده اولمقدن سنکله
دوزخده اولمق یکدر **بوی پیاز از دهن خوبروی ٭ نغزتر آید که گل از دست**
زشت نغز کوکچک یعنی ایو و تر ادات تفضیل محصول بیت صوغان قوقوسی کوزلک
آغزندن ایودرک کلور که کل چرکین الندن یعنی چرکین الندن کل قوقوسندن کوزل
آغزندن صوغان قوقوسی یکدر بونده بعض شراح ایکی بیت ایراد ایلمش که متونده
موجود دکل لیکن آنلره تقلید ایراد ایلدک بیزده **قطعه ٭ روی زیبا و جامهٔ دیبا**
عرق و عود و رنگ و بوی و هوس روی زیبا و جامهٔ دیبا بیانیه لر دیبا شیب
دیدکلری قماشدر عرق کلاب عود معروف خوش قوقولی اغجدرکه هنددن کلور زنکدن

دسروری
وستمی ٭

مراد خاتونلر استعمال ایلدکلری آقلق و فرنلقدر بوی کوزل قوقو هوس بونلری
آرزو ایلمک محصول بیت کوزل یا قیشقلی یوز و دیبا و سراسر قماش قفتان کلاب و عود
و رنک و بوی دیو بونلرک آرزوسی بو بیت بیت ثانیه مرهوندر **این همه زینت**
زنان باشد ٭ مرد را کیر و خایه زینت بس زینت زنان لامیه باشد ادات
زمانیه اولمق جائز و فعل مضارع مفرد غائب اولمق جائز کیر چوک یعنی ذکر و خایه
همایه سی بس بتر دیمکدر محصول بیت بیت سابقده مذکور اولانلر جمیعا عورتلر زینتیدر
اما ارده کیر و خایه زینت یتر معلوم اولدرکه بو ایکی بیت بو کتابدن دکلدر لکن بعض
جهله دخل ایلمشلر دیو یازدق **حکایت مهمان پیری بودم در دیار بکر که**
مال فراوان و فرزند خوبروی داشت شبی حکایت کرد که مرا در عمر خویش بجز
این فرزند نبوده است درختی درین وادی زیارتگاه است که مردمان بحاجت
خواستن آنجا روند شبها در پای آن درخت بحق نالیده ام تا مرا این فرزند
بخشیده است شنیدم که با رفیقان آهسته میگفت چه بودی که من آن درخت
را بدانستمی که کجاست تا دعا کردمی که پدرم بمیرد مهمان پیر لامیه و یا حرف
وحدت بودم حکایت حال ماضی دیار بکر و دیار ربیعه بری برینه متصل مملکتلر
در دیار بکرک تختی آمددر که شیخ محمد آمدی حضرتلری مذکور آمد شهرندندر
و ربیعه نک تختی موصلدر که ابن خبار موصلی که قرآن شریفه معرب و اسباب نزول
یازمشدر آندندر که حرف رابط صفت مال فراوان بیانیه فرزند خوب ده بویله شبی
یا حرف وحدت حکایت کرد بیجه حکایت ایلدی بو سوزاول معنایی کوستر که
حضرت شیخ بر زمان بو پیرک مهمانی اولمش اوکه حرف رابط مقول و قول مرا را
ادات تخصیص عمر خویش لامیه کندی عمرمده دیمکدر بجز با حرف زائد درخت مبتدا
و یا حرف وحدت و ادی دره زیارتگاه هست خبر مبتدادر یعنی مستجاب الدعوة
بر مقام که حرف رابط صفت مردمان مبتدا و روند خبری و بحاجت خواستن خبره
متعلق شبها کیجه لر مبتدا و نالیده ام خبری و در پای آن درخت و بحق باء صله ایله
خبره متعلق تا حرف تعلیل آهسته یاپجه یاپجه می کفت حکایت حال ماضی چه بودی
ادات تمنی نه اولایدی دیمکدر بدانستمی حکایت حال ماضی بیلیدم دیمکدر کردی ده

بویله دریلیدم دیمکدر محصول ترکیب حضرت شیخ بیوردکه سیاحتم زمانده دیاربکرده
بر پیره قونوق اولدم که وافر مالی وار یدی وکوزل اوغلی برکیجه حکایت ایلدی که بنم تمام
عمرمده بو براوغولدن غیری اولمامشدر بوده بو زیارتگاه آغج واردرکه خلق حاجت
دیلمکه انده واردر نیجه کیجه اول اغاجك دیبنده حقه آغلیوب ایکلیمشم که خدای تعالی بکا
بو اوغلی بغشلمشدر حضرت شیخ دیرکه بابایه بو سوزی سویلیجك ایشتدمکه اوغلان
یولداشلرینه آهسته سویلردی که نه اولیدی اول آغجی بن بلیدم قنده در دعا ایدیدیم
بابام اولیدی **حکمت خواجه شادی کنان که فرزندم عاقلست وپسر طعنه زنان**
که پدرم فرتوت خواجه مبتدا شادی کن وصف ترکیبی یا حرف مصدر الف ونون
مبالغه افاده ایدر یعنی شادلق ایده کندر حاصل نسوینکندر خبر مبتدا واقعدر که حرف
تعلیل فرزند مبتدا عاقل خبری وپسر مبتدا وطعنه زنان خبری شادی کنان کبی که
حرف تعلیل پدرم مبتدا وفرتوت خبری محصول ترکیب خواجه شادلق ایلکندرکه
فرزندم عاقلدر وپسر طعنه اوراغندرکه بابام فرتوتدر یعنی بونامشدر حاصل بدرك
حالی بویله وپسرك حالی بویله **قطعه سالها بر تو بگذرد که گذر ؛ نکنی سوی تربت**
پدرت سالها مبتدا بر تو بکذرد اوستکدن مرور ایدر یعنی اوزریکدن کچر خبر مبتدا
درکه حرف بیان کذر ذال معجمه ایله وکاف عجمك ضمیله اسم مصدردر کچمه واوغرامه معناسنه
مصراع ثانیده مرهوندر نکنی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب سوی تربت اضافت لامیه
وپدرت کذلك محصول بیت خطاب عام طریقیله بیوردیلرکه چوسنك اوزرکدن بابالك
مقبره سی جانبنه کذر ومرور ایلمزسك یعنی جانبنه بر دعا ایلمك ایچون ویا برنسنه
اولندرمك ایچون قبرینه اوغرامزسك **توبجای پدرچه کردی خیر ؛ تا همان**
چشم داری از پسرت یا حرف صله جای پدر لامیه حقه بدر دیمکدر تا حتی معناسنه
دردارینك مفعول صریحی واز پسرت غیر صریحی محصول بیت که خطاب عام طریقیله
بیورر سن بابالك حقینه نه خیر ایلدك یعنی نه لطف واحسان ایلدك تاکه همان اول
احسانی اوغلوکدن رجا ایلیه سك یعنی سن باباکه نیجه عمل ایلدك ایسه اوغلك
همان اول عملی ایلیه کرکدر ؛ اِنْ خَیْرًا فَخَیْرٌ وَاِنْ شَرًّا فَشَرٌّ **حکایت روزی بغرور**
جوانی سخت رانده بودم و شبانکه بپای کریوه سست مانده پیرمردی ضعیف

از

از پس کاروان همی آمد وگفت چه خسپی خیز نه جای خفتنست گفتم چون روم
که نه پای رفتنست گفت نشنیده که گفته اند رفتن ونشستن به که دویدن وگسستن
سخت رانده بودم محکم سوردم ایدی یعنی یولده قتی یلك کتدم ایدی شبانکه بیه
یا حرف ظرف پای کریوه لامیه پای بونده دیب معناسنه درکریوه کاف عجمك وراناك
کسریله طاغ بلکنه دیرلر ویا حرف وحدت وهمزه حرف توسل سست بونده عاجز
وبیمجال معناسنه درمانده قالمش کنه بربودم مقدر درخسپی فعل مضارع مخاطب
بونده یاتورسك دیمکدر دویدن مصدردر یلمك معناسنه کسستن کاف عجمك
ضمی وکسریله وسینك فتحی وکسریله بونده اوزلمك معناسنه مصدردر محصول
ترکیب برکون جوانلق غروریله محکم کتمش ایدم وکیجه یه بر بلك دیبنده عاجز وبیمجال
قالمش ایدیم بر ضعیف پیر کشی کاروان آردیندن کلوردی وبکا دیدی نه یاتورسك
قالق بناجق یر دکل دیدمکه نیجه کیدهیم که کیدجك ایاق یوق یعنی ایاقدن چیقدم
دیدی ایشتمدکمی که عقلا دیمشلر درکمك واوتورمق یعنی دکلنمك دکلنمك کتمك یکدر
یلوب اوزلمکدن نشنیده ده اولان همزه خطاب ایچوندر دیبی قابل خطاب کل ایمی
قطعه ای که مشتاق منزلی مشتاب ؛ پند من کار بند وصبر آموز ای حرف
ندا منادی محذوف تقدیری ای آنکس که درحذف وایصال طریقیله که حرفینه دن
اسمیه نقل اولندی نتکه مکرر بیان اولندی مشتاق اسم فاعلدر افتعال بابندن منزل
اضافتی مفعولینه اضافتیدر ویا ضمیر خطاب مشتاب فعل نهی مفرد مخاطب شتا
بیدندن ایومه دیمکدر شتافتن دن اخذ ایلین خطا ایلمش پند من لامیه وپندك
مفعول اولی وکار ثانیسی وصبر آموز مقدم مفعولیدر محصول بیت ای شول کمسه که
منزلك مشتاقیسك ایومه یعنی منزله تیز ایرشمك دیلرسك عجله ایلمه بنم پندمی
ایش بغله یعنی کار ایدین وصبر اوکرن حاصل آهسته کیت یولده قالیه سك پند
بستن دن امر حاضردر دیبی اخذ اشتقاقده خطا ایلمش زیرا پند بندندن اخذ
اولنور **اسب تازی دوتك رود بشتاب ؛ اشتر آهسته میرود شب وروز**
اسب تازی بیانیه دوتك ایکی سکردم دیمکدر زیرا تك اسم مصدردر تکیدندن
یلمه معناسنه پس اصطلاحلرنده ایکی سکردم دیمکدر زیرا سکرتمکه تك دیرلر تکیدن

حل دیدکلری کبی تانك فتحی وکاف عربیله آتك صچرادوغی دیمکدر ابو صچرامق منتن عربی
آت ایکی یلمك کیدر سرعتله یعنی بر ایکی توتمغله یوریلور دیمکدر خیلی یورلمش منزلنده
تازی عرب وتازی آت عربی آت دیدکدن صکره تك بونده تکیدن معناسنه در
بترکی یلمك دیمکدر ایکی یرده خبط عشوا ایلمش فقدبرباحرف مصاحبت شتاب
اسم مصدردر ایو معناسنه اسب تازی مبتدا ودوتك مبتدای ثانی و دودخبر ثانی
وثانی خبریله خبر اول بعض نسخه ده دود یرینه دود واقعدر دالله دیمکدر
دویدندن تکیدن مرادف اولور اشتر مبتدا آهسته مبتدای ثانی ومیرود خبر
ثانی وثانی خبریله خبر اول محصول بیت عربی آت ایکی سکودم کیدر ابو یله اما
شتر کیجه وکوندوز آهسته کیدر قلمازحاصلی اسب تازی بر ایکی منزل سکرتمکله
یوریلور قالور اما دوه شب وروز آهسته کیدوب قلماز قصددن حصه بودر کم
بوله عجله ایله کیتمك کرك حکایت جوانی جست ولطیف وخندان وشیرین
زبان در حلقهٔ عشرت ما بود که دردلش ازهیچ نوعی غم نیامدی ولب
ازخنده فراهم نیاوردی روزکاری برآمد که اتفاق ملاقات نیفتاد بعد ازان
دیدمش زن خواسته وفرزندان خاسته وبیخ نشاطش بریده وکل هوسش
پژمرده پرسیدمش که چه حالتست کفت تاکودکان بیاوردم دکر کودکی نکردم
جوانی یا حرف وحدت جست چابك وظریف معناسنه درحلقهٔ عشرت ما بیانیه
ولامیه در یعنی مجلسمزه داخل اولوب مصاحبمز ایدی که حرف رابط صفت نوعی
یا حرف وحدت بعض نسخه ده ازهیچ نوع واقعدر یاسز نیامدی یا حرف حکایه
فراهم بری برینه دیمکدر جمعدن عبارتدر نیاوردی یا حرف حکایه در بریره کتورمزدی
دیمکدر که حرف بیان اتفاق ملاقات مصدرلك مصدره اضافتیدر بعد
ازان مذکور روزکاره اشارتدر زن خواسته اولمش فرزندان خاسته بید
وحاصل اولمش بیخ نشاط بیانیه شنلك کوکی کل هوس ده بیانیه پژمرده باء عجمك
فتحیله وزاء عجمك سکونیله ومیمك ضمیله صولمش دیمکدر تا حرف ابتدادر منذ کبی
زمانه کودك اوغلان الف ونون ادات جمعدر کودکی یا حرف مصدر محصول
ترکیب جست ولطیف وخندان وشیرین زبان یعنی طاتلی دللی بر جوان بزم مجلس

عشرتزده ایدی یعنی بزمله همصحبت ایدی شویلکه هیچ بر نوعدن غم یوق ایدی یعنی
کوکلینه غم کلمزدی ودوداغنی کولمدن جمع ایلمزدی یعنی یومزدی بر روزکار کچدی
که اتفاق آنکله ملاقات واقع اولمدی اندن صکره آنی کوردم اوْلنمش واوغل
قیز بیدا وظاهر اولمش وشنلکی کوکی کسلمش وکل هوسی صولمش حاصلی اوْلدن اولاد
ذوق وشوق وصفاسی کیتمش صورردمکه بو نه حالتدر دیدم دیدی اوغلانجقلر
کتوردلدن بری یعنی اولاد صاحبی اولالی ادتق اوغلانجقلق ایلمدم بیت
ماذَا الصِّبَى وَالشَّيْبُ غَيَّرَ لِمَّتِي ✱ وَكَفَى بِتَغَيُّرِ الزَّمَانِ نَذِيرًا ماذا ای شیٔ معناسنه
درمحلا مرفوع مبتدا الصبی صادك کسریله جهل وهوا وهوس میلی دیرلر الف مقصوره ایله
اما صاد مفتوح اولنجه الف ممدوده در واو حرف حال الشیب بیر لکه دیرلر لفظا
مرفوع مبتدا غیر فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر تفعیل بابندن لمه لامك کسری و
میمك تشدیدیله اوموزلره اینن صاچه دیرلر ویا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف
الیه وجار مجرور ومحلا منصوب مفعول غیردر وجملهٔ فعلیه محلا مرفوع خبر
مبتدادر وجملهٔ اسمیه نك محلی نصبدر حالیتله کفی فعل ماضی مفرد مذکر غائب ضرب
بابینك ناقص یاسندن بتغیر باحرف زائده الفاعلدر وجار مجرور ایله محلا مرفوع
فاعل کفی در وتغیرك زمانه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر ونذیرا تغیر
الزمان تمییزایدر انذار معناسنه انذار اعلام مدر تخویفله وکفی متعلقاتیله بر قید
محلا منصوب حالدر محصول بیت ندر بو جهل وهوا وهوس میل دخی آدزوی نفسانی
رکون واجابله طرب وشوق تهالك حال بوکه بیرلك که نذیر موت وشیر فوتدر
صچملونی تغییر وتبدیل ایلدی وبنی عرمك آخری تربیب اولمغله انذار وتخویف ایلدی
یعنی مونك تربیه دلالت ایلمکله حال بوکه صچملونی زمانك تغییری بکا نذیر وتخویف
یتر حاصلی شومی زمانك تغییر ایلدوکی کافی ایکن وموتمك تربیله نذیر ایکن بیرلك
شومی آغزمق نه بلادر بیت چون پیرشدی ذکودکی دست بدار ✱ بازی
وظرافت بجوانان بکذار کودکی یا حرف مصدر دست بدارك مفعول صریحی ودر
کودکی غیر صریحی بدار داریدندن فعل امر مفرد مخاطبدر بونده طوتمق معناسنه در
بداری داشتن دن اخذ ایدنلر خطا ایلمشلر بکذار فعل امر مفرد مخاطب قو دیمکدر

ردان سعدی وسوری

ترك وتسليم ايله معناسنه محصول بيت بير لره خطاب عام طريقيله بودر چونكه بير اولدك
اوغلانلق هوسندن الچك يعني اولهوايي ترك ايله اويوني وظرافتي جوانلره قو يعني انلره
بغشله مثنوى طرب نوجوان زپير مجوى ٭ كه ديگر نايد آب رفته بجوى
طرب نوجوان مصدرك فاعلنه اضافتيدر كه حرف تعليل نايد اصلي نيايد ايدى
ضرورت وزن ايچون همزه دن منقلب اولان يا حذف اولندى بجوى با حرف
صله مجوى فعل نهيدر جويدن جستن دن ديبن بكلش سو يلمش محصول بيت تازه
جوانك سنكلكيني وشادلغيني پيردن استه يعني پير تازه جوان كبي اهل شوق وذوق اولماز
زيرا ايرماقدن آقوب كيدن صو برده ايرماغه كلمز ايدى جوانلق كيند كدنصكره بر
دخي كلمز زرع را چون رسيد وقت درو ٭ نخرامد چنان كه سبزه نو
زرع اكين ودا حرف تخصيص ويا حرف مفعول وقت درو لاميه درو بيچم وقتي ديمكدر
درو دالك كسرى وراتك فتحيله اسم مصدر در بيچم معناسنه درويدندن نخرامد
فعل نفي استقبال مفرد غايب سبزه نو بيانيه نو يوند تازه معناسنه در محصول بيت
زرعك ويا زرعه چونكه بيچم وقتي ايرشدى يعني بيچلجك زماني اولدى تازه سبزه كبي
صالنماز يعني بيردخي تازه جوان كبي شادان وخندان اولمز قصه دن حصه در قطعه
دور جواني بشد از دست من ٭ آه ودريغ آن زمن دلفروز دور جواني
زمان جواني بشد برفت معناسنه در زمن زانك وميمك فتحيله زمان معناسنه
دلفروزه اضافتي بيانيه در دلفروز وصف تركيبيدر فروزيدندن كوكلي يا لكلنه
يعني قلبي روشن ايديجي ديمكدر محصول بيت الدن جوانلق زماني كندي يعني بيز
اولدم آه ودريغ اول دلفروز ونودلي زمان حضرت شيخ جوانلق زماننه تأسف
چكوب دريغ وحسرت يير قوت سرپنجه شيري برفت ٭ راضيم اكنون بپنيري
چو يوز قوت سرپنجه شيري لاميه وبيانيه در بپنيري با حرف صله پنير معروف
يوز يادس ديدكلرى حيوان مفترسدر كه پنيره زياده مائلدر محصول بيت پير لكدن
شكوى ايدوب بيوردر ارسلانه منسوب سرپنجه قوتي كندي يعني جوانلق دوزي
كندي قالمدي شمدى پير اولوب ديشلرم قالميجق يادس كبي پنيره راضيم اولده
قورى اولمق شرطيله بو برقاچ بيت كه پيرلك احوالنده واقع اولمشدر سودى

دوس ويكى واين سكلى

نامرادك

نامرادك تمام وصف حاليدر عفي عنه پيره زني موى سيه كرده بود ٭ كفتمش اى
مامك ديرينه روز مامك مام مادر معناسنه در كاف ادات تصغيردر ديرينه
روزه اضافتي بيانيه در ديرينه روز وصف تركيبيدر اسكى وچوقدانكه كونلى ديمكدر
زيرا ديرينه اسكى وچوق دنلى ديمكدر محصول بيت بر پير قرى صاچيني سياه ايلمش ايدى
يعني بويامش ايدى بن اكا ديدم اى چوق كونلى يا شلى اناجغم موى بتلبيس سيه كرده
كير ٭ راست نخواهد شدن اين پشت كوز بو بيت مقول قولك تتمه سيدر پشت
كوز بيانيه در كوزك كاف عجميك ضمي وزاى عربيله بوكرى ديمكدر زاى عجميله ديبنلر بوابياتك
قافيه لرينه ناظر اولمامشلر محصول بيت پيره زنه ديدم مويكي تلبيس وحيله ايله سياه
ايلمش يعني بويامش فرض وقياس ايله اما بو بوكلمش ارقه ومنحني قامت راست اولميسر
دكلدر حاصل صاچ قرار مغله بو كلمش ارقه طوغرولماز حكايت روزى بجهل جوانى
بانك بر مادر زدم دل آزرده بكنج نشست كريان همي كفت مكر خردي فراموش
كردي كه درشتي ميكني بانك برمادر زدم يعني انام اوزره بك چاغردم حاصلي
اوسنه غضبله سوز آتدم دل آزرده بكنج نشست كوكلي اينجنوب بر بوجقده اوتوردي
آزرده ده هاء دخي حرف ترتبدر كريان صفت مشبهه در اغليارق ديمكدر همي كفت
سويلردى محصول تركيب بركون جوانلق جهليله انامك اوستنه بك چاغردم كوكلي
اينجنوب بر بوجقده اوتوردي اغليارق سويلدكي حالده كانه اوشقلغي اونتدك
كه خشونت وغلظت ايدرسك بكا قطعه چه خوش كفت زالي بفرزند خويش ٭ چو
ديدش پلنك افكن وپيل تن زال قرى در عجوز معناسنه با حرف صله فرزند خويش
لاميه كنديك اوغلنه ديمكدر پلنك افكن وصف تركيبيدر افكنيدندن پلنك براغوجي
يعني يقيجي حاصلي بهادر لقدن عبارتدر پيل تن ده فيل كوده لي يعني روزلي ديمكدر
محصول بيت بر قرى كندي اوغلنه نه كوزل ديدي چونكه آني ارسلانلره وفيلانلره
غالب وزورلي كوردي كر از عهد خرديت يادآمدى ٭ كه بيچاره بودى
در اغوش من عهد خوردي لاميه وياء ساكنه حرف مصدر وتا ضمير خطاب
كه حرف رابط صفت در حرف ظرف آغوش قوجق ديمكدر محصول بيت قرى
فرزنده ديركه اوشقلق زمانك ووقتندن ياد كه كليدى يعني كوجك ككك

دوجلبمى ونحو الله
منحني يعني بوكرى
اوتنكه ديمكدر

حاصلی خرده لکلك اکا ایدك بنم قوجا غمده بیچاره و بی تاب و توان ایدك نکردی
ذرین زود بر من جفا ٭ که تو شیر مردی و من پیره زن نکردی جواب شرطدر فقد
و شرط و جوابی مقول قول ذالدر که حرف تعلیل شیر مرد بهادر معناسنه ترکیبده تحریف ایدوب
شرمند دیرلر محصول بیت اکرسن قوجا غمده اکین عجزکی و بیچاره لکمی بیلیدك بو کونده بنم
اوزریمه جفا ایلمزدك یعنی بکا اذا و جفا ایلمزدك زیرا سن بهادر ارسلك و بن قوجه
قری حاصل اول حالی آکایدك بکا رحم ایدردك حکایت توانکری بخیل را پسری
رنجور بود نیك خوهانش کفتند مصلحت آنست که از بهر او ختم قرآن کنی و یا بذل
قربان باشد که خدای تعالی شفا دهد لختی با اندیشه فرو رفت و کفت ختم مصحف
بحضور اولیتر که کله دور دست صاحب دلی بشنید و کفت ختمش بعلت آن اختیار
افتاد که قرآن بر سر زبانست و زر در میان جان رنجور مریض نیك خواه و صف
ترکیبدر خواهید ندن ایلك دیلیجی و الف و نون ادات جمع دوستلر دیمکدر ختم
مصحف بحضور اولیتر که کله دور دست ختم مصحف مصدر دك مفعولنه اضافتدر
با حرف ظرف حضورده یعنی حاضر کله کاف عجمك فتحیله سوری یعنی قویون سوریسی و غیریسی
بعض یرده لازم ضرورت زیرا قیون مستند دقیلندی محصول ترکیب بر بخیل غنینك اوغلی
مریض ایدی و یا مریض اولدی دوستلر اکا دیدیلر مصلحت اولدر که انکیچون ختم قرآن
ایلیه سن و یا بذل قربان اول که خدای تعالی شفا ویره بر زمان اندیشه یه باتدی یعنی
فکره طالدی و دیدی حضورده واقع اولان مصحفی ختم ایلك اولیدر زیرا سوری
ایراقدر قیون کچ کلور بر صاحب دل بو مصاحبتی ایشتدی و دیدی ختم قرآن آکا
اول علتله اختیار واقع اولدیکه قرآن دل او جنده در و اقچه و التون جان اورتاسنده
دركلدر نتشدید لاملر قیدایدنلر زایدایلمشلر مثنوی دریغا کردنِ طاعت نهاده
کرش همراه بودی دستِ دادن دریغا الفه حرف ندبه مصراع ثانیه مصر وقدر
کردن طاعت بیانیه در مجازا کردن کاف عجمك فتحیله بیون دیمکدر که عرب جید دیر
کرش ضمیر کردن طاعته راجعدر همراه بولداشده قرین معناسنه بودی اولایدی
یا حرف حکایه دست دادن بیانیه محصول بیت حیفا و دریغا اکر کردن طاعته
کرم و سخا الی همراه اولیدی یعنی کردن طاعتی قومغه اولیدی اعطا و احسان

الی

د ذا بو سبکلی • و سروکی •

الی قرب اولیدی حاصلی شوبله که عبادت و طاعته سر فرو ایدوب باش ایندوردکلر
حیف اکر صدقات و زکوت و سخا و کرم بوکه منضم اولیدی ذکوزلی اولوردی یعنی
عبادت و طاعتی زیاده مبرور و مقبول اولوردی حاصلی عبادت و طاعته سخا
و کرم قرب اولمد و غیند دریغ و حیف جکر مصراع اولك معناسنه ای دریغ انك
طاعت بو ینینی قومسنه یعنی طاعتنه دینی معنا یه حیف ایلمش و مصراع ثانینك نتیجه سنده
حیف آنك طاعتنه که سخا سیز بر عمل یرامزدیکی اولکیدن دخی یرامز بدیناری
چو خر در کل بماند ٭ ور الحمدی بخواهی صد بخواند با حرف مصاحبت سببیتی
متضمن دینار آلتون و یا حرف وحدت الحمدی یا حرف وحدت محصول بیت
بر دینار سببیله یعنی صدقه یه و یا زکاته و یا بر عطیه یه بر آلتون ویرمك تکلیف اولنسه
خر بالجقده قالدیغی کبی قالور یعنی ویرمده عجز جکر خر بالجقده قالمغی چوق استعمال
ایدر زیرا مسکین با تنجیفده زیاده عاجز اولور و اکر بر الحمد یعنی بر سوره فاتحه
طلب ایلسك یوز او قور بلکه دخی زیاده زیرا جیبدن چیقماز دیلی و جندن چیقار
حکایت پیر مردی را کفتند چرا زن نکنی کفت با پیره زنانم الفتی نباشد کفتند
زن جوان بخواه چون مکنت داری کفت مرا که پیرم با پیره زنانم الفت نباشد
او را که جوان باشد با من که پیرم چون دوستی صورت بندد زن کردن اولنمك
معناسنه در نتکه دیباجه ده کچدی که مربت بیازمای وانکه زن کن بیورمشلر ایدی
الفتی یا حرف تنکیر حرف وحدت دینی بیلمزامش بعض نسخه ده عیشی واقعدر دیرلك
معناسنه و یا حرف تنکیر در مکنت قدرت معناسنه در مرا را حرف تخصیص بنم دیمکدر
ادات مفعول اولمقده جایز بوراده مذکور اولان را کبی در چون واوله صلیه
ایله نجیه دیمکدر کیف معناسنه دوستی یا حرف مصدر محصول ترکیب بر پیره دیدیلر
نیچون اولنمزسن پیر دیدی قریلرله الفتم یوقدر و آنلرله عیش و زندکانه ایده مم
دیدیلر تازه زن دیله چونکه جماعه مکنت و قدرتك وار دردیدی بنم که پیرم قریلرله
الفتم اولمیه یا خود بکا که پیرم قریلرله عیش و الفت اولمیه انك که جوان اوله بنمله که پیرم
نیجه دوستلغی صورت بغلریا خود اکا که جواندر که نیجه دوستلق صورت بغلر
حاصلی پیر اهل انصاف ایمش که بویله جواب ویرمش بیت زور باید نه زر که بانو را

گزری دوسترکرده من کوشت بانوخاتون دیمکدر گز کاف عجمك فتحی و زای
عربیله هاوج معناسنه در و یا حرف وحدت من بتمن دیمکدر نون ضرورت وزن ایچون
تخفیف قلندی کوشت کاف عجمله تمیلات دیمکدر لحم معناسنه محصول بیت زور گرکدر
زرگز کمر زیرا قادینجغه برگز سوکلی دکدر اون بتمن اتدن حاصل آج اولور چلبق
اولور اما گنه سز اولمز یانلرنده مقبول و مکرم کیم سخنده اندن غیری بر نسنه دکل
حکایت منظومه ٭ شنیده ام که درین روزها کهن پیری ٭ خیال بست به
پیرانه سر که گیرد جفت کهن کاف عربك ضمی وهانك فتحی وضمیله اسکی دیمکدر هابی
ضمه یخصیص ایدنلر بی وجه ایلمشلر پیرانه سر پیرلك وقتنده دیمکدر استعمالنده جفت
جیم عربك ضمی و فانك سکونیله بونده زوجه مراددر زیرا طرفینه جفت دیرلر محصول
بیت ایشتمیشم که بو زمانده بر اسکی پیر یعنی بر کچکین قوجه خیال بغلدی پیرلك وقتنده
که زوجه اله یعنی تأهل ایده حاصلی اولمك خیالنی بغلدی بو قصه حضرت شیخك زماننده
کندینك معلومی اولان قصه لردندر نتکه بو نظمك آخرنده تصریح ایلر بخواست
دختر کی خوب روی گوهر نام ٭ چو درج گوهرش از چشم مردمان بنهفت
دخترکی کاف حرف تصغیر و یا حرف وحدت خوبروی وصف ترکیبی صفت دختردر
گوهرنام اضافتی بیانیه در اوله وصف ترکیبی قسامندندر چو آدات تشبیه درج
دالك ضمی و رانك سکونیله جواهر حقه سنه دیرلر گوهره اضافتی لامیه تعریب ایلدکلرنده
جوهر دیرلر ش ضمیر دختره راجعدر چشم مردمان لامیه بنهفت با حرف ظرف
و یا حرف تأکید و نهفت نونك وهانك ضمه لریله کیزلدی دیمکدر بونده مراد مستوردر
لقدر محصول بیت گوهر آدلی خوب روی بر قیز جفت دیلدی حاصلی بر گوزل قیز دیلدی
جوهر حقه سی کبی خلقك گوزلرندن مستور ایدی مصراع ثانینك معناسی فرجی
کیبی مردمك گوزلرندن مخفی ایدی دیبن فتی ایلرو کتمش چنانکه رسم عروسی بود تماشا
بود ٭ ولی بحمله اول عصای شیخ بخفت عروسی یاء نسبتله دوکونه دیرلر بود
فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر و بود فعل ماضی مفرد غائب اولدی دیمکدر
ولی ادات استدراك با حرف ظرف حمله اول بیانیه عصای شیخ لامیه بخفت
خانك ضمیله فعل ماضی مفرد غائب بونده یاتدی دیمکدر محصول بیت انجلیک

رد ابو سبلی و سروری

رد ابن سیدکلی

دوکونك

دوکونك عادت و قانونی اولور تماشا اولدی اما حمله اولده یعنی اول اسکرده
شیخك عصاسی یاتدی حاصلی آلتی ازاله بکارت ایده مدی یعنی درج عقیقی دلمکه
دولت مساعد اولمدی تماشا رتبه مهیا یازانلر جمیع متونه مخالف یازمشلر کمان
کشید و زد بر هدف که نتوان دوخت ٭ مکر بسوزن بولاد جامه هنگفت
هدف هانك و دالك فتحه لریله اوق نشانینه دیرلر دوخت مصدر معناسنه در
مکر الا معناسنه در با حرف صلهسوزن سینك ضمیله ایکنه دیرلر بولاده اضافتی
بیانیه در بولاد بای عجمك ضمیله چلیك دمیره دیرلر جامه هنگفت بیانیه هنگفت
هانك فتحی و کاف عجمك ضمیله صیق دوقنمش نسنه محصول بیت پیر کمانی چکدی اما
نشانه اورامدی یعنی ازاله بکارته مالك اولمدی زیرا دیکمك اولمازمکر بولاد
ایکنه ایله صیق دوقنمش اسبابی حاصلی آلت مساعده ایده مینجه ازاله بکارت میسر
اولمز بدوستان گله آغاز کرد و حجت ساخت ٭ که خانمان من این شوخ دیده
پاك برفت گله كاف عجمك کسریله شکایت معناسنه درخانمان او و برق معناسنه
اما نعمت الله مال و ملك وطوار دیمشدر مال و رزق دینه دخل ایدن زائد ایلمش
حاصلی ترکیب اولوب املا اولمق گرك شوخ دیده گستاخ معناسنه پاك
برفت پاك سوپوردی یعنی هر نم وار ایسه اتلاف ایلدی دیرلر پاك ببرد دیرلر هر نسنه
وار ایسه آلوب کتوردمك یعنی بر نسنه قومدی محصول بیت پیر حجاب ایلمکیچون
دوستلرینه شکایت ایلمکه بشلیوب حجت و دلیل پیدا ایلدی که بنم مال و ما ملکمی
بو گستاخ پاك سوپوردی نسنه قومدی کمنی مهر معجلته و کمنی دوکونه صرف ایدوب
فقیر اولدم بو خود قیز دکل ایمش بن مغبون اولدم دیو اظهار شکوی ایلدی پاك
برفتك معناسی نم وار ایسه اتابسی و اناسی او ببه ایلمدی دیبن معنای مرادی فتی
بیانه ایلمش میان شوهر و زن جنك و فتنه خاست چنان ٭ که سر بشحنه و
قاضی کشید و سعدی گفت شوهر شینك فتحی و ضمیله عورت اری بشحنه با حرف
صله خاستك فاعلی جنك و فتنه به راجع شحنده ضمیردر علی سبیل البدل سر بونده
غایت و نهایت معناسنه در تقدیری سر ایش در شین جنك و فتنه به راجعدر
طریق مذکور ایله کشید فعل ماضی مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه کذا فاعلی

رد سروری و شمعی

رد سروری

١٢٧

مذكور كبي دجكلدي يعني منتهي اولدي ديمكدر وسعدي كفت ما بعد نه موهوندر
محصول بيت آدم عورت اراسنده جنك وفتنه شويله قالقديكه اوجي يعني اوترسي
شحنه وقاضيه منتهي اولدي يعني دعوانك اوجي قاضيه وصوباشيه جكلدي حاصلي
دعوالر صوباشيه وقاضيه واردیلر پس از خلاف وشنعت كناه دختر نيست
تراكه دست بلرزد كهر چه داني سفت تا بونده اسلوب عجم اوزره داخلدر
زيرا بونك اصلي خلافدركه مفاعلة بابنك مصدريدر ثانيسيدر شنعت وشناعت
چركينلك معناسنه در ترا را حرف تخصيص سنك ديمكدر بلرزد باي استمرار دله
فعل مضارع مفرد غايب تحتنده بده راجع ضميردر كهر سفتك مقدم مفعوليدر
وسفت سفتن معناسنه در داني نك مفعوليدر داني فعل مضارع مفرد مخاطب
بيلورسين يعني نه قادرسك ديمك اولور محصول بيت سعدي ديدي بوقدر
مخالفت وشناعتدن صكره دخترك كناهي بوقدرسنكدر زيراسنك كبي پيركلدن
الك ديتركهر دلمكه نه بيلورسن يعني قادر دكلسن دخترك نامي كهر اولدوغي
جهتدن بينده ايهام لطيف واردر باب هفتم
در تاثير تربيت حكايت يكي از وزرا پسري كودن داشت بيش يكي از
دانشمندان فرستادكه مر اين را تربيتي كن مكر عاقل شود مدتي تعليمش كرد
مؤثر نبود بيش پدرش كسي فرستادكه اين عاقل نمي شود ومرا ديوانه كرد كودن
كاف عربيه ودالك فتحه لريله عربيده لغتده سر آتنه ديرلر صكره غبي واحمق معنالرنده
تابع اولدي تربيتي يا حرف تنكير مكرادات تمني مدتي يا حرف وحدت محصول
تركيب وزيرلردن برينك بر احمق اوغلي واريدي دانشمندلردن برينك قتنيه
كوندردي كه بوني تربيه ايليه اولكه عاقل ودانا اوله مدت بوكه تعليم ايلدي مؤثر
اولمدي باباسي قتنيه بركمسه كوندردكه بو عاقل اولمز وبني ديوانه ايلدي حاصلي بو عاقل
اولمدوغندن غيري بني ديوانه ايلدي قطعه چون بود اصل جوهري قابل
تربيت داددوا اثر باشد اصل جوهر لامية درو يا حرف وحدت تربيت تفعيل
بابندن مصدردر تا يايه مصدر ردن بدلدر ورا حرف تخصيص در حرف ظرف
او ضميري اصل جوهره راجعدر محصول بيت جونكه بر جوهرك اصلي يعني ذاتي قابل

اولا

اولا تربينك انده اثري اولور يعني تربيت مؤثر اولور هيچ صيقل نكو نداند كرد
آهني راكه بدكهر باشد صيقل صادك وقافك فتحه لريله ويانك سكونيله دمردن
باس آجيجي كه يعني صانعك اسميدر عجم صانعدن صنعته نقل ايدوب استعمال ايدرديني
افترا ايلمش بلكه اسم آلتي كه مصقله درانك معناسنه استعمال ايدرلر نداند بونك كبي
بيلورده نتواند معناسنه دركرد كردن معناسنه در آهني دموردو يا حرف وحدت
ورا ادات مفعول كه حرف رابط صفت كهر بونده اصل معناسنه در محصول بيت
هيچ بر استاد صيقل ايو ايلمكه قادر دكلدر بر دموريكه اصلي وذاتي يرامز اوله سك
بدرياي هفتكانه مشوي كه جو ترشد پليدتر باشد سك مشويك مفعول
صريحي وبدريا غير صريحي هفتكانه يه اضافتي بيانيه دراصلنده هفتكانه يدي شريدر
ديمكدر اما بونده درياي هفتكانه دن يدي دريا مراددر پس يدي دوكلي دريا ايله
تفسير ايدنلر تفسيرا ايلمشلر مشوي فعل نهي مفرد مخاطبدر شو يدن شستن دن
دينلر غلط ايلمشلر كه حرف تعليل تر يا شي معناسنه در پليد باي عجمك فتحي ولامك كسريله
مرداد ديمكدر وترادات تفضيل محصول بيت كلبي پاك اولسون ديو يدي دكزله
يومه زيرا جون ياش اولدي اولكيدن دخي مردار اولور خر عيسي كرش بمكه برند
چون بيايد هنوز خر باشد كرش ضمير خره راجعدر محصول بيت حضرت عيسانك
خرني اكر فرضا مكه يه ده ايلتوب كتوردلرسه جونكه مكه دن كلّا الآن خر در مكه يه
واروب كلمك خرلقدن آني اخراج ايلمز حكايت حكيمي پسرانرا همي پند داد كه
جانان پدر هنر آموزيد كه ملك ودولت دنيا اعتماد را نشايد وجاه از در
وازه بدر نرود وسيم وزر در سفر محل خطرست يا دزد بيكبار ببرد ويا خواجه
بتفاريق بخورد اما هنر چشمه زاينده است ودولت پاينده واكر هنرمند از
دولت بيفتد غم نباشد كه هنر در نفس خود دولتست هنرمند هر جاكه رود
قدر بيند ودر صدر نشيند وبي هنر هر جاكه رود لقمه چيند وسختي بيند
حكيمي يا حرف وحدت پسرانرا تقديري پسرانش را در را ادات مفعول كه حرف
بيان جانان الف ونون ادات جمعدر آموزيد فعل امر جمع مخاطب كه حرف تعليل
ملك ميمك كسريله اموال واثقال معناسنه در يعني هر كس مالك اولدوغي نسنه اما ميمك

دد شراح جميعاً
دد ذا بو سيد علي و سروري

ضبط مملکت و پادشاهلق دیرلر مقصد معناسنده دولت دنیا لازمه اعتماد را دا
ادات مفعول نشاید فعل نفی استقبال مفرد غایب لایق دکل دیمکدر جاه منصب
دروازه شهر قپوسی که سوقاق باشلرنده اولور که کوندز آچق دور دکیجه ایله
قپانور زیرا در قپو و واز باز معناسنده در آچق دیمکدر وهای دکمی ادات تخصیص
در آچق دور دیمکدر ایچون بو جنس قپو یه کوچه بند ده دیرلر سوقاق باشنی بغلدیغی
ایچون زیرا کوچه بتصغیر کوی در که کوی دن مقصود در که محله در سوقاق بغلیجی دیمکدر
ایدی دروازه سوقاق وقلعه قپوسی دیمن حقیقتین بیلمیوب غیریلره تقلید ایله
سویلمش در سیم و زر در سفر محل خطرست یعنی خوف محلنده در یا دزد بیکبار ببرد
و یا خواجه بتفاریق بخورد دزد بیکبار برا وغور دن دیمکدر خواجه یعنی صاحب سیم و زر
بتفاریق آزار آز در چشمه زاینده بیانیه زاینده دن طوغیجی چشمه یعنی دائما اقار کسلمز
دولت پاینده ثابت دیمکدر زیرا پاینده ن کوتمکدر لقمه چند لقمه دیو شور ریعنی دیلنجیلک
ایدر فعل مضارع مفرد غایب رچیند ندن دکل بعضیلر ظن ایلدوکی کبی محصول
ترکیب برحکیم اوغلانلرینه نصیحت ویردیکه ای بابانک جانلری هنر تحصیل ایلک
زیرا دنیانک ملک و دولتی اعتماده لایق دکل و جاه و منصب شهر قپوسندن طشره
سنکله کتمز یعنی غربته کتسک منصب سنکله بیله کتمز بلکه بیدکك برده قالور
والتون و اقچه سوده خوف مقامنده در یا اوغریلر برا وغور دن ایلدر و یا صاحبی آز آز
یاب یاب ییر اما هنر دائما اقیجی بیکار در که هیچ کسلمز و ثابت دولتدرکه اونکله
سندن آیرلمز هر قنده ایسک سنکله بیله در و اکر اهل هنر دولتدن دوشرسه غم دکل
زیرا هنر نفسنده دولتدر اهل هنر هر قنده که کیدر قدر و عزت و حرمت کورر
و صدر مجلسده اوتورر حاصل رغایت بولور اما هنرسز هر یره که کیدر دیلنجیلك
ایدر و روزکاردن شدت کورر بیت سخت است پس از جاه تحکم بردن
خو کرده بناز جور مردم بردن سخت است مقدم خبر و بردن مؤخر مبتدا
پس از جاه خبرك ظرف زمانی تحکم تفعل بابندن مصدر در بر کمسه نك حکمی
آلتنده اولمق یعنی حکومتین چکمك برده نك مفعولی خو کرده مانوس و الشمش دیمکدر
بناز با حرف صله و یا حرف مصاحبت نازه و یا نازله جور مردم لازمه و برده نك

در نسخه‌ای درسوری • درسطی
در نسخی

مفعولی بودن مبتدا و مقدر سخت است خبری محصول بیت منصبدن معکوس یعنی منصبدن
ایرلدقدن صکره اللك حکمینی و امرینی کوتورمك قتیدر یعنی مشکلدر نازو نعمته و یا نعمتله
مانوس اولان خلقك جور وجفاسنی کوتورمك شدیدر در قطعه وقتی افتاد فتنه
در شام ٭ هر کس از کوشه فرا رفتند وقتی یا حرف وحدت فتنه یا حرف وحدت
و همزه حرف توسل در حرف صله حرف ظرف اعتبار ایدن بیلمش کوشه یا سیده حرف
وحدت و همزه حرف توسل فتنه وکوشه همزه لرینی حرف وحدت دیمن غریب افتراکلمشی
محصول بیت بر وقت شامه بر فتنه دوشدی پس هر کس بر کوشه دن یعنی وطنندن
ایرلوب دیار غربته طاغلدیلر روستازادکان دانشمند ٭ بوزیری پادشاه رفتند
روستا کویدر قریه معناسنه روستازادکان کوی ده تولد ایلین اولاد دانشمنده
اضافتی بیانیه در بوزیری با حرف صله و یاء اولی حرف مصدر و ثانیه اضافتی ایچون
کلمشدر که لازمه در پادشاه دن ها قافیه ضرورتیچون حذف اولندی ضرورتدن
ایچون دیمن خطا ایلدی محصول بیت کوبك دانشمند اوغلانجقلری یعنی اوقومش
کویلیلر پادشاهك وزیرلکنه کیتدیلر یعنی سلاطینه وزرا اولدیلر پسران وزیر
ناقص عقل ٭ بکدایی بروستا رفتند پسران وزیر لازمه ناقص عقل وصف ترکیبیدر
پسرانه صفتدر وزیره دکل بکدایی با حرف صله و یا حرف مصاحبت و یا حرف
مصدر بروستا با حرف صله محصول بیت وزیرك ناقص عقللو اولان اوغلانلری
کدالغه کویه کیتدیلر یعنی شهرده دیلنجیلك ایلمکه چایندن روستالرده جرار لق
ایدرلردی زیرا اعتبار علم و کمالده در نسب و مالده دکل بیت میراث پدر خواهی
علم پدر آموز ٭ کین مال پدر خرج توان کرد بده روز میراث پدر لازمه
خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب معنای شرطی متضمن علم پدر لازمه و آموزك
مقدم مفعولیدر آموز فعل امر مفرد مخاطب اوکرن دیمکدر کین اصلی که این در
که حرف تعلیل و این اشارت قریبه در مال پدر ده که لازمه در و توان کردك مفعول
اولی و خرج ثانیسی کرد مصدر معناسنه در بده روز با حرف ظرف ده روز
اون کون محصول بیت اکر بابانك میراثنی دیلرسك بابانك علمنی اوکرن یعنی
بابانك منصبنی دیلرسك بابانك هنرینی تحصیل ایله زیرا بو مال پدردی اون کونده

در نسخی
در نسخی
در این سید علی

خرج ایلمك ممکندر اما هنر بر دوکنز مالدر حکایت یکی از فضلا تعلیم ملك زادهٔ
کردی وضرب بی محابا زدی وزجر بی قیاس کردی پسر از بی طاقتی شکایت
پیش پدر برد وجامه از تن دردمند بر داشت پدر را دل بهم برآمد استاد را
بخواند وکفت بر پسران احاد رعیت چندین جفا وتوبیخ روا نمی داری که بپسر مرا
سبب چیست کفت باندیشه باید کفتن وحرکت پسندیده باید کردن همه خلق را
خاصه پادشاهان را که هرچه بر دست وزبان ملوك رفته شود هر آینه بافواه کفته
شود وقول وفعل عوام را چندان اعتبار نباشد تعلیم ملك زادهٔ مصدرك
مفعولنه اضافتیدر زادهٔ یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه حرف وحدت
دیمك زائد سویلمش کردی یا حرف حکایت ضرب بی محابا بیانده بی توقف بی پروا دمکدر
زدی یا حرف حکایت زجر بی قیاس بیانده زجر لغتده سورمکدر اما بونك کبی یرلرده
جور وجفا مراددر کردی یا حرف حکایت بی طاقتی یا حرف مصدر تن دردمند
بیانده بهم برآمد منقبض اولدی احاد رعیت افراد رعیت دیمکدر بپسر مرا لامیه
بنم پسریمه دیمکدر بعض نسخهده فرزند مرا واقعدر بونده بر بپسر مرا باء زائد بوندن
معلومدر فارسیده رسوخی یوخ باید کفتنك مفعول صریحی وباندیشه غیر صریحی
بعض نسخهده اندیشیده واقعدر وبعض نسخه باید کفت وباید کرد واقعدر خاصه
خصوصا دیمکدر پادشاهان را ادات مفعول که حرف تعلیل هر آینه البته بافواه
یا حرف ظرف افواه فمك جمعیدر آغزلر دیمکدر محصول ترکیب فضلادن برسی بر
پادشاه زادهٔ تعلیم ایدردی وبی توقف وبی پروا بوکا کوتك اوروردی وبی
اورانسز جور وجفا ایدردی شهزاده طاقتسزلکدن باباسنه قتینه شکایت ایلدی
یعنی پدرینه اول بیرحم استاددن شکایت ایلدی ومجروح کوده سندن
قفتانن چیقاروب چوق نشانلرین کوستردی باباسی بونك حالنی کوریجك منقبض
ومکدر اولدی حاصلی غضبه کلدی استادی دعوت ایلدی ودیدی افراد رعیت
اوغلانلرینك اوزرینه بوقدر جور وتوبیخ روا یعنی جایز طوتمزسك که بنم اوغلومه
روا طوتارسك سبب ندر استاد دیدی سوزی فکرله سویلمك کرك وحرکتی
مقبول ایلمك کرك جمیع خلقه خصوصا پادشاهلره زیرا هر نسنه که ملوکك

الندن

الندن وه یلندن صادر اولورسه البته دیللرده سویلنور یعنی خلق اراسنده
شیوع بولور اما عوامك قول وفعلنه اعتبار یوقدر یعنی ملوکك اقوال وافعالی
کبی معتبر دکلدر قطعه اکر صد ناپسند آید ز درویش * رفیقانش یکی
از صد نداند محصول بیت اکر یوز قول وفعل نامقبول کلورسه یعنی صادر اولورسه
مرد درویشدن یولداشلری یوزدن برینی بیلمزلر زیرا حقیر اعتبارده اولانلر
دن دکلدر وکریك ناپسند آید ز سلطان * ز اقلیمی باقلیمی رسانند *
محصول بیت اما اکر سلطاندن بر قول وفعل ناپسند صادر اولورسه آنی اقلیمدن
اقلیمه ایرشدررلر یعنی مملکت باینکر کیدر پس در تهذیب اخلاق خداوند
زادکان انبتهم الله نباتا حسنا اجتهادی بیش از آن باید کرد که در حق عوام
تهذیب تفعیل بابندن مصدردر تطهیر معناسنه اخلاق اضافتی مصدرك
مفعولنهدر اخلاق خلقك جمعیدر خانك ضمی ولامك ضمی وسکونیله خوی وعادت
معناسنه خداوندزادکان اضافتی لامیه در انبت فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر
افعال بابندن انبات بیتدرمکدر هم ضمیر منصوب متصل مفعول صریحیدر انبت
نك وجلاله فاعلیدر نباتا مفعول مطلقدر حسنا صفتی اجتهاد افتعال بابندن مصدر
در سعی وکوشش معناسنه بیش باء عربینك کسریله زیاده معناسنه در محصول کرك
وقتاکه سلاطینك اقوال وافعالی عوامك اقوال وافعالی کبی اولمدیسه پس پادشاه
زادهلرك اخلاقنی پاك ایلمده الله تعالی انلری کوزل نبات بتورسون یعنی کوزل
ومقبول نبات کبی مقبول عالم ایلسون جملهٔ معترضه دعادر که دربس بونلرك تهذیب
اخلاقنده سعی وکوششلرندن زیاده ایلمك کرك که عوام زادهلرك حقنده مقام
اعتبارده بونلر در عوام زادهلر دکل قطعه هر که در خردیش ادب نکنند *
در بزرکی فلاح ازو برخاست هرکه یعنی هرکس که نکره مکرر بیان اولندی
خردی یا حرف مصدر وشین کیه راجعدر بزرکی یا حرف مصدر اولنوق و
بویکلك فلاح اسم در فوز ونجات معناسنه یعنی صلاح حال معناسنه ثلاثیدن
فعل مستعمل دکلدر افعال بابندن مستعملدر مفلح دیرلر ایو ایشلو کسنیه محصول بیت
هر کیمسه که خردهلقنده یعنی اوشاقلقنده آنی تادیب ایلمزلر ایریلکده وبیوکلکده

اندن فلاح قالقاز بونده ماضی مستقبل معناسنه در حاصلی کوچکلکن مؤدب
اولمیان بیوك اولنجه بی ادب اولور چوب تر را چنان که خواهی بپیچ ؛ نشود
خشك جز بآتش راست چوب تر یعنی چوب آغاج و تر یاش پیچ فعل امر مفرد مخاطبدر
پیچیدندن بونده اکمك و بوکمك معناسنه در نشود فعل نفی مستقبل مفرد غائب
اولمز دیمکدر خشك تقدیری چوب خشکدر بآتش با حرف مصاحبت را است بونده
طوغری معناسنه در چوبی عصا ایله بیان ایدن آغجی بیلمز ایمش محصول بیت یاش اغاجی
ایکلدیکنجه دیلرسین اك و بوك اما قوری اغاجی آتشدن غیری ایله راست اولمز یعنی
طوغرلمز بیت؛ انّ الغصون اذا قوّمتها اعتدلت ؛ ولیس ینفعك التقویم
بالخشب غصون غصنك جمعیدر دال و بوداق معناسنه اذا معنای شرطی متضمن
اسم ظرف قوّمت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطبدر تفعیل بابندن مصدری تقویم
کلور طوغرلمق معناسنه ها ضمیر منصوب متصل مفعول صریحی غصونه راجع
اعتدلت فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه در افتعال بابندندر فاعلی تحتنده غصونه
راجع ضمیر معتدل بونده مستوی و مستقیم معناسنه در همزه سی وصلا ساقط
اولور لیس اسمی مقدر ضمیر شاندر لیس الحال و الشأن دیمکدر ینفع فعل مضارع
مفرد مذکر غائبدر فتح بابندن و کاف ضمیر منصوب متصل مفعول صریحی التقویم
لفظا مرفوع فاعلیدر وجمله فعلیه اعرابدن محلا منصوب خبر لیس در بالخشب
جار مجرور دیله تقویم متعلقدر خشب خانك و شینك ضمیله خشبه نك جمعیدر
خانك و شینك فتحه لریله بونده قوری اغاجلر مراد در محصول بیت تحقیق تازه
بداقلرو فدانلرچی سن انلری طوغرلمق مراد ایلسك طوغرولور اما حال
شان بودرکه سکا فایده ویرمز قوری اغاجلری طوغرلتمغه سعی و کوششك
نته که بیوردی آتشدن غیریله راست اولمز ملك را حسن تدبیر ادیب و تقریر
سخن او پسندیده آمد خلعت و نعمت بخشید و پایه منصبش از آنچه بود برتر کرد
محصول ترکیب پادشاها استادك حسن تدبیری و انك سوز تقریری الملکه مقبول
کلدی خلعت و نعمت بغشلدی و مرتبه و منصبنی اولدوغندن یوجه لك ایلدی
یعنی منصبنی زیاده ایلدی اوکلیدن معلوم اولکه مذکور ادیبك فضلی وار ایمش اما

رد سروری

تعلیمی

تعلیمی بوقابلمش والا اسلوب تعلیمه مالك اولان شاکردی دوکمکه محتاج اولمز بلکه
آزارلمغه بیله محتاج اولمز دکلکه دوکمکه ذیرا حسن تعلیم دادخدادر علمه و فضیلته نسبت
دکلدر حکایت؛ معلم کتّابی اسم فاعلك ظرف مکانینه اضافتیدر معلم تفعیل
بابندن اوکرتیجی کمسه و متعلّم تفعل بابندن اوکرنیجی کمسه بعض جهله شاکردینه معلَّم
دیرلر تفعیل بابندن اسم مفعول صیغه سی اوزره بو خود جوانان جنسنده مستعملدر
انسانده استعمالی جایز دکلدر زیرا تعلیم متعلّم بوکا قرینه در و فروع کتابلرنده کتاب
صیده کلب معلم بحثی خود مثبتدر فتدبر کتّاب کافك ضمی و تانك تشدیدیله
لفظ مشترکدر مفرد له جمع بیننده مفرد اولنجه مکتب معناسنه اما جمع اولنجه کاتبلر
دیمکدر بعض شراح مختار صحاحك کلامنی غلط چیقارد و بخطای فاحش ایلمش دیمشکه
بضم الکاف وتشدید التاء بمعنی الکتبة والکتاب والمکتب والمعنی علی الاول بالترکی
بر یازیجیلر معلمی وعلی الثانی بر کتاب معلمی وعلی الثالث بر مکتب معلمی و مختار
صحاحك عبارتی بودر الکتّاب بالضم والتشدید الکتبة والکتّاب ایضا والمکتب
واحدا انتهی تأمل ندر منه سنده کتّاب جمع کاتبدر اما بونده مکتب مراد در دیین
جو حضرا یلدکندن اظهار جهل ایلمش بس معلوم اولدیکه کتّاب مکتبله بر معنایه در
و یا حرف وحدت و را ادات مفعول دیدم در دیار مغرب ترش روی و تلخ
گفتار و بدخوی و مردم آزار و گدا طبع و ناپرهیزکار که عیش مسلمانان بدیدن
او تبه گشتی و خواندن قرآنش دل مردم سیه کردی جمعی پسران پاکیزه و دختران دوشیزه
بدست جفای او گرفتار نه زهره خنده و نه یارای گفتار که عارض سیمین یکی را
طپانچه زدی و گاه ساق بلورین دیگری را شکنجه کردی القصه شنیدم که طرفی
از خیانت او معلوم کردند بزدندش و براندند و مکتب او را بمصلحی دادند
پارسایی سلیم نیك مردی حلیم که سخن جز بحکم ضرورت نگفتی و موجب آزار کس
بر زبانش نرفتی کودکان را هیبت استاد نخستین از سر بدر رفت و معلم
دومین را اخلاق ملکی دیدند یك یك دیو شدند و باعتماد حلم او ترك علم
کردند و در اغلب اوقات بپازیچه فراهم نشستندی و لوح درست ناکرده
در سر یکدیگر شکستندی ترش روی وصف ترکیبیدر اکشی صورتلی دیمکدر تلخ

رد سروری

رد شمعی

کفتار وصف ترکیبی آجی سوزلی دیمکدر بدخوی و مردم آزاد ده بو بابده دیرامزخو بلی
آدم انجیدیجی کدا طبع دیلنجی طبیعتلی یعنی طمعکار نابرهیزکار کارادات فاعلدر
برهیز سیز یعنی فاسق و فاجر تبه تانک و باء عربینک فتحه لریله و هاء اصلیه ایله تباهدن
مخفف فاسد دیمکدر کشتی باحرف حکایه اولوردی دیمکدر کوردی یا سبدن بو بابده در
جمعی یا حرف وحدت بربلوک دیمکدر پسران پاکیزه بنابنه پاکیزه پاک معناسنه در
دختران دوشیزه ده بیانیه در دوشیزه قیز اوغلان معناسنه در یا حرف صله دست
جفای او بیانیه و لامیه در کرفتار مبتلا دیمکدر زهره یخنده لامیه زهره لغتده جکر
یا نده اولان او ده دیرلر اما اصطلاحده مجال و قدرت معناسنه مستعملدر
ننکه شاعر دیمشدر **بیت** زهره نداردم که ببوسم لبت • تیروکمان دارد ابروی تو • خنده
اسمدر کولمک معناسنه یارای کفتار مصدرک مفعولنه اضافتیدر زیرا یارا قدرت
معناسنه اسمدر مصدری یارستن در یاد بدن کلور کفتار کلمجی معناسنه در اما اصلنده
وصف ترکیبیدر نهایت ترکیب خفی قیلندی سوز کتوردیجی معناسنه صکره نفس کلامه
اطلاق ایلدیلر که کاهدن مخففدر عارض سیمین بنابنه عجم رائی مفتوح اوقور ننکه
سابقا بیان اولندی بوندن عارضدن مراد یوزدر دخل تغییرایدن دخل ایدوب
یوزنک ایکی یانیدر دیبی نه سویلدوکین بیلمز امش طپانچه با و جیم عجیله لر ترکیجه هپا ز
وشیکه دیرلر ساق بلور بنابنه بلور بانک کسری و لام مفتوحک شدیله در
اصلنده اما عوام تخفیف ایدوب لام مخففک مبتدا استعمال ایدر و یا حرف نسبت
و نون حرف تأکید دیکره اضافتی لامیه و یا حرف وحدت و را حرف تخصیص طرفی
یا حرف وحدت بر مقدار دیمکدر بعضیلر یا حرف صله و یا حرف وحدت افعال بابندن
اسم فاعلدر اهل صلاح دیمکدر یا رسایی بدلدر مصلحدن و یا حرف وحدت
سلیم صفتی نیک مرد صفت بعد الصفت و یا حرف وحدت و حلیم نیک مرده صفت
که حرف رابط صفت با حرف مصاحبت حکم امر معناسنه در یعنی شان و کار موجب
سبب معناسنه در موجبک آزاده و آزارک کسره اضافتی لامیه لردر کودکان دا
الف و نون ادات جمع و را حرف تخصیص هیبت خوف معناسنه در نخست نونک
و خانک ضمه لریله و سینک سکونیله اول دیمکدر و یا حرف نسبت و نون حرف تأکید

دومین

دومین یا و نون سابق کبی و را حرف تخصیص اخلاق ملکی بیانیه و یا حرف نسبت یا
حرف صله اعتماد علم او مصدرک مفعولنه اضافتیدر و لامیه ترک علم ده مصدرک
مفعولنه اضافتیدر اغلب اوقات لامیه اکثر اوقات دیمکدر یا حرف صله بازیجه او یونجق
چه حرف تصغیردر فراهم مجموع معناسنه در لوح لامک فتحی و واوک سکونیله تخته
دیمکدر عربک و عجمک اولادی قرآن شریفی تخته دن اوکرهنورلر درست ناکرده یعنی
اننده یازیلوب تمام ازبر ایلمکسزین درس یکدکرده حرف صله نشستندی و شکستندی
یالری حرف حکایه لردر محصول ترکیب بر مکتب خانه معلمینی کوردم دیار مغربده
آکشی صورتلی و آجی سوزلی و برامزخو بلی و آدم انجیدیجی و دیلنجی طبیعتلی اهل
طمع و فاسق و فاجر که مسلمانلرک دیرلکی آنی کورمکله فاسد اولوردی و قرآن
اوقوماسی خلقک کوکلینی قرارددی بربولک پاک و پاکیزه اوغلنجقلر و بکر
قیزلرانک جفاسی الینه مبتلا اولوب انک خوف و خشیتندن نه کولمکه مجاللری و نه بر
بربله سویلشمکه قدرتلری واریدی کاه بربنک عارض سیمینه طپانچه اوردی
وکاه بر غیرینک ساق بلورینی شکنجه یعنی فلقه یه چکردی قصه نک او ترسی
بوددکه بو مقدار خیانتندن معلوم ایلدیلر آنی دوکدیلر و مکتبدن سوردیلر
و مکتبی بر صالح کیمسه یه و بردیلر بر زاهد و عابد سلیم و بر ابو حلیم کیمسه یه که سوزی
امر ضرورت سویلمزدی و دلندن کیمسه یه اینجنک صادر اولمزدی بو بابده اوغلنجقلر
اولکی استادک خوفی باشندن کندی و ایکنجی معلمک اخلاق ملکی سنی کورده بلر
بری برینه شیطان اولدیلر و انک حلمینه اعتماد ایله علم اوقومغی ترک ایلدیلر و اکثر
اوقاتده بری بربله او یون او یناغه اوتوررلردی و لوحنی تمام اوکره نوب بیلمزدن
اول بری بربنک باشینه قاقاردی **بیت استاد معلم چو بود کم آزار • خرسک
بازند کودکان در بازار** کم بونک کبی یرلرده ترک کلیدن عبارتدر بس کم آزاد
اینجیتمجی دیمکدر خرسک خانک کسری و رانک سکونیله و سینک فتحیله اوزبجه
اشک او یونینه دیرلر و بعضیلر دیدیلر آیوددر و کاف حرف تصغیر ایکی بوسکی
کبه لردن و کیملردن آیو سکلنده بر صورت پیدا ایدرلر و بریسی اول صورتنه
کیروب آنی او یناتدیر دومین رمضان کونلرنده جامع او یناتدقلری کبی و لکن

وجه محصول بیت استاد معلم چون کم آزار اوله یعنی حلیم و سلیم اوله اوغلنجقلر بازار ده خرسك اویونی اوینارلر بعض نسخه ده استاد و معلم دوشمش و او عطفله بعد از دو هفته بر در آن مسجد گذر کردم معلم اولین را دیدم که دل خوش کرده بودند و بمقام خویش باز آورده انصاف برنجیدم ولا حول کنان گفتم که ابلیس را دگر بار معلم ملائکه چرا کردند پیر مردی جهان دیده بشنید و بخندید و گفت نشنیدهٔ که گفته اند بعض نسخه ده دل بر وخوش کرده بودند واقعدر انصاف بونك کبی یرلرده زیاده معناسنه در لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم دیمکدر محصول ترکیب ایکی هفته دن صکره اول مسجدك قپوسینه گذر ایلدم کوردم اولکی بازی معلمك کوکلنی خوش ایلمشلر و کندی مقامنه کتورمشلر الحق بو معنا ایچون زیاده اینجندم ولا حول دیرك دیدم شیطانی کینه ملکلره نیچون معلم ایلدیلر بر پیر جهان دیده ایشتدی و کولدی و دیدی ایشتمش میسك که دیمشلردر نشنیده همزه سی خطاب ایچوندر دیمه قابل خطاب دکل ایمش مثنوی پادشاهی پسر بمکتب داد ٭ لوح سیمینش بر کنار نهاد لوح لغتده مطلق تخته در اما عرب و عجم اولادی اوستنده تعلیم ایلدکلری تخته نك جنسینه علم اولمشدر پس کنار نهاد اولسه اکا لوح دیرلر انك ایچون لوح سیمین دیمشدر معلوم اوله که ابنای سلاطینك لوحی کمشدن اولور اما غایتله اینجه اولورمش بوندن سیمینك نون تاکیدی و شین ضمیری ضرورت وزن ایچون ساکن اوقنمق کرك و ضمیر پسره راجعدر کنار یاندر اما بونده مراد قولتقدر محصول بیت بر پادشاه اوغلنی مکتبه ویردی کمشدن بر لوح قولتوغنه یعنی اکا بر کمش لوح ویردی بر سر لوح او نوشته بزر ٭ جور استاد به که مهر پدر سر لوح لامیه در او به اضافتندر بو یلده نوشته و او یله و بایله لغتدر جور استاد مصدرك فاعلنه اضافتیدر مهر پدر لامیه در مهر بونده محبت معناسنه در محصول بیت اول شاهزاده نك لوحی اوجنه التونیله یعنی التون صویله یازلمش ایدی یازیلان بو مصراع در که استادك جور و جفاسی بابانك محبتندن یکدر زیرا جور استاد علم و فضله ایرشدر دوم مهر پدر جهله حکایت پادشاه زاده را نعمت بی قیاس از ترکهٔ عمان

الضافی ... نسخه

در نسخه

بدست افتاد فسق و فجور آغاز کرد و مبذری پیشه گرفت فی الجمله چیزی نماند از سایر معاصی و منکری که نکرد و مسکری که نخورد باری بنصیحتش گفتم ای فرزند دخل آب روانست و عیش آسیای گردان یعنی خرج فراوان مسلم کسی را باشد که دخل معین باشد پادشاه زاده را یا حرف وحدت و همزه حرف توسل و را حرف تخصیص همزه وحدت ایچوندر دیبن خطا ایلمش ترکه تانك فتحی و رانك کسریله متروکه معناسنه در طلبه لامك کسریله مطلوبه معناسنه اولدیغی کبی آخرنده همزه اضافت ایچون کلمشدر عمان عمك جمعیدر اسلوب عجم اوزره عربیده اعمام کلور رجع قلب وزنی اوزره مبذر تفعیل بابندن اسم فاعلدر مسرف دیمکدر و یا حرف سایر معاصی بیانیه سایر جمیع دیمکدر و معاصی معصیتك جمعیدر گناه معناسنه منکر اسم مفعولدر افعال بابندن نامشروع معناسنه و یا حرف وحدت مسکر افعالدن اسم فاعلدر سکر ویرن نسنه و یا حرف وحدت باری یا حرف وحدت بر کره دیمکدر بنصیحتش تقدیری بطریق نصیحتدر دخل دالك فتحی و خانك سکونیله خارجدن کلوب الینه کیرن نسنه یه دیرلر آب روان آقان صو یعنی سریع الزوالدر عیش یعنی ذوق و صفا آسیای گردان بیانیه آسیا و آسیاب بابالر دکرمن دیمکدر گردان کاف عجمله صفت مشبهه گردیدندن دونه کن دیمکدر خرج فراوان بیانیه کبی یا حرف وحدت و را حرف صله دخل معین بیانیه محصول ترکیب بر عابد زاده نك عملرینك متروکاتندن نعمت بی قیاس و بی حد الینه دوشدی یعنی اوراثنه مال مالك اولدی فسق و فجوره باشلدی و اسرافی کند و به صنعت طوتندی حاصل کلام هیچ بر نسنه قالمدی جمیع معاصیدن و منکر و نامشروع قالمدیکه ایلمدی یعنی جمیع منکراتی ایشلدی و بر مسکر یعنی سکر ویروب سرخوش ایدن نسنه قالمدیکه ایچمدی و استعمال ایلمدی حضرت شیخ بیوردیکه بر کره بن اکا نصح طریقیله دیدم ای اوغل دخل یعنی بو الیکه کیرن نعمت بی کران آب روان یعنی آقار صو کبی کلمز کچر کیدر و ذوق و صفا دونه کن دکرمندر یعنی بولدیغی او کوز در کیدر یعنی یمکه و ایچمکه مال طاتمز حاصلی چوق خرج بر کسه یه مسلمدر که

در نسخه

دخل معینی اوله حاصلی معین کلوری اوله قطعه چو دخلت نیست خرج آهسته
ترکن که میکویند ملاحان سرودی که حرف تعلیل س و دایر لا دقلری
و یا حرف وحدت محصول بیت پارسازاده یه خطاب ایدوب بیورر چونکه معین
کلوردك یوقدر خرجی یاب یاپرك ایله یعنی خرجی چوق ایلمه زیرا کمیجیلر برابر سویلرلر
یعنی ایرلرلر ایر بیورد دوغی بیت ثانیده اکر باران بکوهستان نبارد بسالی
دجله کردد خشك رودی باحرف صله کوهستان طاغلق بسالی باحرف ظرف و یا حرف
وحدت دجله دالك کسری وجیم عربك سکونیله بغداد ایرماغی کردد فعل مضارع مفرد
غائب فاعلی تحتنده مستتر دجله یه راجع ضمیر خشك قوری دیمکدر یا بس معناسنه رود
دره یه دیرلر و یا حرف وحدت محصول بیت اکر طاغلره باران یغمزسه بر ییلده دجله
ایرماغی بر قوری دره اولور یعنی بر یابس چای اولور حاصلی یغمور دن معاونت اولمیجق
دجله صویی آقوب دوکنور بسره تمثیل طریقیله بیورورسنکره چونکه معین کلوردك یوقدر
چوق خرج ایلکده کجی تیز دوکنور عقل و ادب پیش کیر و لهو و لعب بکذار کجون
نعمت سپری شود سختی بری و پشیمانی خوری چراز لذت نای و نوش این سخن
در کوش نیاوردی و بر قول من اعتراض کردی و کفت راحت عاجل بتشویش محنت
آجل منغص کردن خلاف رای خردمندانست لهو همنی لایق اولمیان نسنه یه صرف
ایلمکه دیرلر لعب لامك فتحی و عینك کسریله و سکونیله و لامك کسری و عینك سکونیله لغتدر
لعب فرح طلب ایلمکدر حتی اولمیان نسنه ایله که حرف تعلیل سپری سپنك و باینجمك ضمیله
دوکنمك معناسنه در نای یعنی پارسازاده نای لفظ مشترکدر بو غزلده دودوك بیننده
بو ندر ایکیسنده ده مساغ وار در یته قصر ایلین تقصیر ایلمش نوش اسم مصدر در نوشیدندن
ایچمه و ایچکی معناسنه عاجل تمدی حاضر معناسنه و آجل الف ممدوده ایله حاضر اولیوب
کلجك دیرلر منغص مکدر دیمکدر محصول ترکیب بسره دیدم عقل و ادبی اوکه طوت یعنی
عاقل و مؤدب اول و لهو و لعبی ترك ایله زیرا چونکه نعمت دوکنه شدت ایله رسین یعنی
چکرسین و پشیمانلق یرسین اوغلان بوغز و ایچکی لذتندن و یا ساز و سوز و ایچکی لذتندن
حاصلی یه و ایچمه لذتندن بو سوزی قولاغنه کتورمدی یعنی قولاغنه قویمدی و بنم سوزمه
اعتراض ایلدی و دیدی تمدی حاضر راحت و حضوری کلجك محنتك تشویشیله مکدر ایلمك

خلاف فکر و تدبیر عقلادر مثنوی خداوندان کام و نیك بختی چرا سختی
برند از بیم سختی خداوند صاحب و مالك معناسنه در الف و نون ادات جمعدر
کام اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر واو حرف عطف نیك بخت وصف ترکیبیدر
و یا حرف مصدر چرا جیمك فتح و کسری جائزدر سخت شدید معناسنه در و یا حرف مصدر
شدت دیمکدر برند فعل مضارع جمع غائب ایلدیرلر بیم قورقو سختیه اضافتی لامیه
محصول بیت اصحاب کام یعنی مراد و اصحاب نیك بختی یعنی دولت ایچون شدت ایلدیرلر
یعنی چکرلر شدت قورقوسندن یعنی بر زمان زحمت و شدت چکرم دیو قورقوسندن
الآن نیچون شدت چکرلر حاصلی کلجك زمانده فقر و احتیاج چکرم خوفندن بالفعل
نیچون متألم اولورلر برو شادی کن ای یار دلفروز غم فردا نشاید خوردن
امروز برو فعل امر مفرد مخاطبدر دوید ندن کیت دیمکدر رفتن دن دیندر خطا
ایلدیلر بانی ضمه به تخصیص ایلمشلردر روشنا بیلمق ایلمشلر شادی یا حرف مصدر کن فعل
امر مفرد مخاطبدر کنید ندن ایلدیمکدر یار دلفروز ببانیه دلفروز دالك کسری
و لامك فتحی و فانك سکونیله وصف ترکیبیدر فروزیدندن که محففیدر افروزیدندن
کوکل یا لکلندیرجی یعنی روشن ایدیجی حاصلی مسرور ایدیجی دیمکدر غم فردا لامیه
ایرتهنك غمینی دیمکدر محصول بیت وارشنلك ایله ای دلفروز یار یعنی بو کونی
خوش کور ایرتهنك غمینی بو کون یمك لایق دکلدر نتکم شاعر بیورر بیت
غم نا آمده خوردن بنقدم رنجه میداردن همان بهتر که با فردا کذارم کار فردا را
فکیف مرا که در صدر مروت نشسته ام و عقد فتوت بسته و ذکر انعام
در افواه عوام افتاده فکیف خصوصا دیمکدر ابیاتك مضموننده مستثنا
در مرا بکا دیمکدر که حرف رابط صفت صدر مروت لامیه در مجاز اعقد یل
فتوت ده بویله در ذکر انعام مصدرك مصدره اضافتیدر لامیه انعام انعا
یابندن مصدردر احسان معناسنه افواه عوام لامیه محصول ترکیب هر کسه
مذکور متعا ایله عامل اولمق لازم خصوصا بکا که صدر مروتده اوتورمشم یعنی
کرم و احسان یاسنده و فتوت وجوم ردلك عقدنی بغشلمشم یعنی سخا و لطف
دوکومنی دوکمشم داخی انعام و احسانم افواه عوامه دوشمشدر حاصلی

جو مردلك ايله مشهور عالم اولمشم مثنوی هرکه علم شد بسخا وکرم ٭ بند نشاید که نهد بر درم علم بونده مشهور معناسنه در درم دالك کسری و رانك سکونی و هانك فتحیله
نجیله آقچه معناسنه در عربجه درهم دیرلر دالك کسری و رانك سکونی و هانك فتحیله
محصول بیت هرکس که مشهور اولدی سخا وکرمله لایق دکلدر که آقچه سنه دوکم دوکه یعنی بذل ایلیوب صاقله دکرم واحسانی ترك ایلیه نام نکوئی چو برون شد بکوی
در نتوانی که ببندی بروی نام نکو بیانیه و با حرف مصدر تقدیری نام نکو بیت
سنك آدك ایلکی معناسنه برون طشره دیمکدر ظرفدر فای عجم بانك کسریله اوقور امادر
بیلرمثله برون لفظی بعضیلر عبارتیله قید ایلمیی دوستانیلق ایلمش شد بونده رفت معناسنه
در بکوی با حرف صله در قبو تقدیری در احسان وکرم در نتوانی فعل نفی مستقبل مفرد
مخاطب قادر دکلسین دیمکدر که حرف بیان ببندی فعل مضارع مفرد مخاطب بونده
بغلیاسین دیمکدر بروی با حرف صله تقدیری بر روت در محصول بیت چونکه سنك
آدك ایلکی یعنی سخاوکرمك آدی محله یه طشره چیقدی یعنی فاش اولدی لطف واحسان
قپوسنی یوزکه بغلمغه قادر دکلسین حاصلی سخا وکرمی ترك ایده مزسین زیرا شهرت
بند ایلمکه مانعدر بونده در دنه مراد درخانه در دیمین بو بابده خطا ایلمش بروبك
تقدیرینی بروهیچکس دیمین معنای خطایدن غفلت ایلمش والمعنی بالتزکی ضبوطی بغلیو
بیلزسینی دیمین معنایی ایو بغلمش دیدم که بضیحت نمی پذیرد ودم کرم من در
آهن سرد او اثر نمی کند ترك مناصحت کردم وروی از مصاحبت او بکردانیدم
وکنج سلامت بنشستم وقول حکمارا کار بستم که کفته اند بَلِّغْ مَا عَلَيْكَ فَإِنْ لَمْ
يَقْبَلُوا فَمَا عَلَيْكَ نمی پذیرد فعل نفی مستقبل مفرد غایب قبول ایلمز دیمکدر دم کرم
من بیانیه ولامیه در حرف صله آهن سرد اوسابق کبی بیانیه ولامیه در ترك مناصحت
مصدرك مصدره اضافتی لامیه در مناصحت مفاعله بابینك مصدر اولیدر نصیحت
معناسنه بلغ فعل امر مفرد مذکر مخاطب در تفعیل بابندن ایریشدر دیمکدر ما اسم
موصولدر الذی معناسنه علیك جار مجرور بله مقدر ثبت به متعلقدر وجمله فعلیه
اعرابدن محلی یوق صله موصولدر موصول صله سیله اعرابدن محلا منصوب مفعول
بلغدر ان حرف شرط و لم حرف جزم یقبلوا فعل جحد مطلق علامت جزم نونك

ردادن سیلکی و سرودی

رداوسیلکی

رداوسیلکی

ردسرودی

سقوطبلدر

سقوطیدر فا علیك ما اسم استفهام حرف نفی ده اولمق جایز علیك اولکی کبیدر محصول
ترکیب کوردمکه بر نصیحت قبول ایلمز ونیم استی نفسم آنك صوغوق دمور بنه اثر ایلمز یعنی
دمور کبی شدید کوکلنه کار ایلمز اکا نصیحتی ترك ایلدم ومصاحبتندن یوزم دوندردم
وکنج سلامنده اوتوردم وحکما قولینی اشی بغلدم یعنی کار ایدندمکه دیمشلر در سن
سنك اوزریکه لازم اولان قولی ایصال ایله اکر قبول ایلمزلرسه سکا نسنه یوق یاخود
سکا نه وار اندن یعنی قبول ایلمدکلرندن سکا ضرر یوق زیرا ما علی الرسول الا البلاغ
در قطعه کرچه دانی که نشنوند بکو ٭ هرچه میدانی از نصیحت وپند نشنوند فعل
نفی مستقبل جمع غایب بونده قبول ایلمزلر معناسنه در محصول بیت کرچه بیلورسین
که سوزیکی دیکلمزلر سن سویله هرنسنه بیلورسین نصیحت وپنددن یعنی سکا لازم نصیحتدر
کرك قبول ایلسونلر کرکسه ایلمسونلر زود باشد که خیره سر بینی ٭ بدو پای اوفتاده
اندر بند خیره سر عاجز زبون وسراسیمه بینی نك مفعول اولی ومصراع ثانینك
مضمونی مفعول ثانیسی بد وپای با حرف مصاحبت اوفتاده واوله اصلی اوزره
اندر ادات صله محصول بیت تیز اولورکه نصیحت دیکلمین سرسمی ایکی ایاغیله طوناغه
دوشمش کوردسین یعنی بر مصیبته کرفتار کوردسین دست بردست میزند که دریغ
نشنیدم حدیث دانشمند محصول بیت خیره سر الینی الینه اورر که حیف دانشمندك
سوزینی ایشتمدم یعنی نادم وپشیمان اولوب نصیحت دیکلمدوکنه حیف ییر پس از
مدتی آنچه اندیشه کرده بودم از نکبت حالش بصورت بدیدم که پاره پاره
برهم میدوخت ولقمه لقمه همی اندوخت دلم از ضعف حالش بهم برآمد مروت
ندیدم درچنین حالت ریش درونش را بملامت خراشیدن ونمك پاشیدن
باخود کفتم محصول ترکیب بر مدتدن صکره سوزی تمام که اول فکر ایلمش ایدم انك
نکبت حالندن ظاهر کوردمکه پاره پاره اوزره دیکوردی ولقمه لقمه قزانوردی یعنی
جرایدردی کوکلم ضعف حالندن وزیاده فقر وفناسندن مکدر ومنقبض اولدی
بو بلا حالنده مروت کورمدم ریش درونی یعنی خاطری یاره سینی حاصلی دینی دیلنی
ملامتله طرماليوب اوستنه توز صاچوب یعنی لئیم آزادلیوب کوکلنی مجروح ایلمکی مروت
کورمدم کندی کوکلمه دیدم مثنوی حریف سفله در پایان مستی ٭ نیندیشد

ز زور تنک دستی حریف سفله بیاتنه سینک کسری وضمیله لفظدر حرف ظرف بایان

مستی لامیه وبا حرف مصدر نبند بیشد فعل نفی مستقبل مفرد غایب زور تنکدستی

لامیه ویا حرف مصدر محصول بیت دنی یعنی الچق باده نوش مستلک نهایتنده حاصله

غایت سکرده ال طارلغندن دفقردن قایرمز یعنی صوکنی فکر ایدوب قایرماز حاصله

ال طارلغی کونی یادینه کلمز درخت اندر بهاران بر فشاند ؛ زمستان لاجرم

بی برک ماند درخت مبتدا اندر اداة ظرف بهاران جمع بهار در رخلاف قیاس

اوزره بر یمیش در میوه معناسنه فشاند فعل مضارع مفرد غایب سیلکر وصاچار

معناسنه خبر مبتدا در بر فشاندک مقدم مفعولیدر زمستان زاده فتح وکسر جایز

قیشدر دیمکدر لاجرم لاشبهه ولامحاله دیمکدر برک یپراق وازبق بونده یپراق مراد

در ماند فعل مضارع مفرد غایب قالور محصول بیت ایام بهارده درخت یمشین

سلکوردر قیشین شبهه سز یپراقسز بیله قالور وقصه دن حصه بودر که بارسا زاده

اول زیاده حرکت ایدوب آخرنه دست قالدی شویله که جره محتاج اولدی

حکایت پادشاهی پسری با دیبی داد وکفت این فرزند تست تو بیتش چنان

کن که یکی از فرزندان خود سالی بر و سعی کرد بجایی نرسید وفرزندان

ادیب در فضل وبلاغت منتهی شدند ملک دانشمند را مواخذه کرد

وکفت وعده را خلاف کردی وشرط وفا بجای نیاوردی کفت ای ملک

تربیت یکسانست ولیکن استعداد مختلف است پادشاهی وپسری یالرکی حرف

وحدت با حرف صله ادیب مؤدب معناسنه در ویا حرف وحدت محصول ترکیب

بر پادشاه اوغلنی بر استاد ادیبه ویردی یعنی بر معلمه ویردی ودیدی بو سنک واوغلکدر

بو که کندی اوغللرک کبی تربیه ویر معلم بر ییل مقداری بوکه سعی وکوشش ایلدی یعنی

تعلیمنده تقصیر ایلمدی لیکن بر مرتبه به واصل اولمدی حاصلی هیچ بر شی تحصیل ایده مدی

ومعلمک اوغللری فضل وبلاغتده منتهی اولدیلر پادشاه ادیبی مؤاخذه ایلدی

کانه که کناه ایلمش اوله پادشاهک اعتقادنجه زیرا مؤاخذ کناهکار اولور لیکن

بونده مراد عتابدر وپادشاه دیدی اوغلمک تعلیمنده خلف وعده ایلدک وشرط

وفایی یرینه کتوردمدک کانه که معلم دیمش ایمش که کندی فرزندلرمدن اکا زیاده سعی

ایدوب

ایدوب وکندی فرزندلری کامل اولوب وشاه زاده کمالدن بی بهره اولدی وغیبی

ملک تعلیمده تقصیره حمل ایدوب ادیبی مؤاخذه ایدوب عتاب وخطاب ایدر

ادیب دیدی ای پادشاه تربیت برابردر لیکن استعداد وقابلیت مختلفدر قطعه

کرچه سیم وزر زسنک آید همی ؛ در همه سنکی نباشد زر وسیم زسنک دیمکدر

مجازا در زیرا سیم وزر طپراقدن چیقار لیکن طاشک اصلی طپراقدر دیمش اصحاب علم

طبیعی علی الخصوص که سیم وزر چیقان بر اوفاق اوفاق طاش سز اولماز نتکم مشاهده در

آید همی اصلنده همی آید در ضرورت وزنیچون تقدیم وتأخیر اولدی زر وسیم راده

شدر ضرورت وزنیچوندر محصول بیت شاهزاده ایچون تمثیل بیوروب دیر که

کرچه سیم وزر طاشدن چیقار اما هر طاشده زر وسیم اولمز واقعه بویله در بر همه

عالم همی تابد سهیل ؛ جایی انبان میکند جایی ادیم همی تابد بیلدز دریعنی پرتو

صالدر سهیل سینک ضمی وهانک فتحی تصغیر شکلی اوزره بر کوکبدر که دیار یمن اوزره

طلوع ایدر خاصه سی بعض اشیایه قیرمزیلق لوننی ویرمکدر کره ارضک هر یرنده مرئی

دکل یعنی هر یرده کورنمز پس مصنفک بر همه عالم همی تابد دیدیکی ادعا بیدر جایی یا حرف

وحدت انبان طوزجق وادیم سختیان محصول بیت کینه تمثیل طریقیله بیوردر که سهیل

بلدذی عالمه پرتو صالور لیکن بر یرده طوزجق حاصل ایدر یعنی مشین وبر یرده سختیان

وبلغری یعنی نور شنه یا استعدادینه کوره رنک ویرر یعنی فیاضده بخل یوق لیکن استعداد

مختلفدر میکند بونده میشود معناسنه در دیبی بیتدن مقصود ده واصل اولمشدر

حکایت یکی را شنیدم از پیران مربی که مریدی را میکفت چندان که تعلق

خاطر آدمی زاد بر وزیست اکر بروزی ده بودی بمقام از ملائکه در

کذشتی تعلق خاطر مصدرک فاعلنه اضافتیدر وآدمی زاده اضافت لامیه در

یا حرف صله روزی یا اصلیه ایله رزق معناسنه در اکر حرف شرط یا حرف صله روزی ده

وصف ترکیبیدر دهیدندن رزق ویریجی دیمکدر بمقام با حرف ظرف ویا حرف صله

محصول ترکیب پیران مربیدن برینی ایشتدم که بر مریدینه سویلردی اولقدر که

آدم اوغلینک خاطرینک رزقه تعلقی وار اکر رزق ویریجی خدایه اولیدی مرتبه

ومقامده ملائکه دن بکچردی یعنی انلردن خدایه اقرب اولوردی قطعه فراموشت

ز دست شمع

نکرد ایزد دران حال * که بودی نطفهٔ مدفون ومدهوش ایزد همزه‌نك
کسری ویانك سکونی وزاء معجمه‌نك کسریله تکری دیمکدر خدای معناسنه که حرف رابط
صفت بودی یا حرف حکایه نطفهٔ مدفون بیانیه مدهوش معطوفدر مدفونه نطفه
آنا بلندن بیانیه مدهوش معطوفدر مدفونه آنا بلندن انا قرنیه دوشن صوکه او علاقه‌ن
اندن منعقد اولور مدهوش لا یعقل دیمکدر محصول بیت سنی خدا فراموش ایلمدی اول
حالده که نطفهٔ مدفون ومدهوش ایدك یعنی انا قرننده مدفون لا یعقل نطفه ایدك
روانت داد وعقل وطبع وادراك * جمال ونطق ورای وفکرت وهوش
روان بونده روحدر محصول بیت خدا سکا روح ویردی دخی عقل وطبع وادراك
وجمال یعنی حسن ونطق یعنی تکلم ورای یعنی تدبیر وفکر وهوش قابلیه ضرورت ایچون کلمشدر
والا عقلله اکتفا اولنور فکرتك تاسی علامت نقلدر نتکه سابقا بر ایکی یرده مرور
ایلدی بس نفس کلمه دندر دیین بو نقلدن خبر داردکل ایمش ده انکشت مرتب کرد
بر دست * دو بازو بیت مرکب ساخت بر دوش محصول بیت سنك الکده
اون برمق مرتب ایلدی یعنی ایکی الیکه اون برمق ویردی وایکی اوموزك اوزره
ایکی بازو ترکیب ایلدی یعنی سکا ایکی قول ویردی کنون پنداری ای ناچیز همت
که خواهد کردنت روزی فراموش پنداری فعل مضارع مفرد مخاطب پندارید
صانورسن ظن معناسنه معنای استفهامی متضمن ناچیز همت همتسز دیمکدر خواهد کردت
ایده‌جکدر دیمکدر و تاء ضمیر خطاب روزی یا حرف وحدت اعتبار اولنورسه بر کون دیمکدر
اما یا نفس کلمه‌دن اعتبار اولنورسه رزق دیمك اولور بس تقدیر کلام که خواهد روزیت
کردن فراموش اولور ولکل وجه محصول بیت شمدی ایلمی ظن ایدرسین ای بی همت که سنی
بر کون اونوده‌جق یا که سنك رزقکی اونودیبس دیرحالبو که سکا اشیا اعطا
ایلدی هیچ بر کون وظیفهٔ روزکی فراموش ایلمز حکایت اعرابی را دیدم که بسر خود را
میگفت یا بُنَیَّ اِنَّكَ مَسْئُولٌ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ مَاذَا اکْتَسَبْتَ وَلَا یُقَالُ بِمَنِ انْتَسَبْتَ یعنی ترا
خواهند پرسیدن که علمت چیست ونگویند که پدرت کیست اعرابی را یا حرف
وحدت ورا ادات مفعول یا حرف ندا بنی بانك ضمی ونون ویاء مشددك فتحه‌لریله
ابنی‌نك تصغیریدر اوغلجغم دیمکدر ما اسم موصول ترکیبله بر اسم حکمنده قلنمشدر

ای

ردنسخ

ای شیء معناسنه اکتسبت‌نك مقدم مفعولیدر اکتسبت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب
کسب ایلدك یعنی قزاندك بمن با حرف صله من اسم استفهام انتسبت فعل ماضی مفرد مذکر
مخاطب کیمه منسوب اولدك دیمکدر علمت تاسی ضمیر خطاب پدرت تاسیده بویله‌در
محصول ترکیب بر اعرابی کوردم که کندی اوغلنه سویلردی ای بنم اوغلجغم تحقیق
سن قیامت کوننده مسئولسین یعنی صورلورسین دنیاده نه کسب ایلدك وسکا
دینلمز کیمه منسوبسین یعنی سندن صورلورکه دنیاده خیرمی ایشلدك شرمی ودخی
لرکه باباك کیمدر شریفمیدر خسیسمیدر حاصلی حسبکدن مسئولسین نسبکدن دکل قطعه
جامهٔ کعبه را که میبوسند * او نه از کرم پیله نامی شد جامهٔ یا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل کعبه را را ادات مفعول که حرف رابط صفت میبوسند فعل مضارع
جمع غائب کید وددلر واو دترلر دیمکدر بعض نسخه‌ده میبوسند واقعدر باء عربیله وسین
مهمله ایله بوس ایدرلر یعنی اوپرلر دیمکدر بو تقدیرجه جامه کعبه مضاف اولمق لازم‌در
او ضمیری جامه‌یه راجعدر نه حرف نفی معناده شده مقیددر کرم پیله لامیه کرم کاف
عربیك کسریله ورانك سکونیله قورت دیمکدر پیله بای عجمك کسریله ایپك دیمکدر نامی حرف
نسبتدر آدلی دیمکدر یعنی مشهور نامی اسم فاعلدر نمودن دیین بونی عربی ظن ایلمش
محصول بیت بر جامه که کعبه‌یه کیدوردلر یعنی انکله کعبه‌ی اوردترلر یاخود کعبه‌نك جامه
سینی که اوپرلر یعنی انکا تعظیم وتبجیل ایدرلر او لجامه ایپك قورتندن نامدار ومشهور اولدی
والا ایپك قورتنده تعظیم ایدوب اوپرلردی بس ایلدی اصلی بودرکه با عزیزی
نشست روزی چند * لاجرم همچو او کرامی شد با حرف مصاحبت عزیزی یا حرف
وحدت روزی یا حرف وحدت کرامی کاف عجمك کسری وضمیله ویاء اصلیه ایله عزیز معناسنه
درکرامی کرامه منسوبدر دیین خلاف سویلمشدر محصول بیت بلکه جامهٔ کعبه بر عزیز ایله
اوتوردی برقچ کون یعنی کعبهٔ مکرمه مقارنت ایلدی بس شبهه یوق آنك کبی عزیز اولدی
یعنی شرفی اندن کسب ایلدی حکایت در تصانیف حکما آورده‌اند که کژدم را
ولادت معهود نیست چنان که سایر حیوانات را بل احشای مادر را بخورند
و شکمش را بدرند و راه صحرا گیرند وان پوستها که در خانهٔ کژدم بینند اثر
آنست باری این نکته را پیش بزرگی همی گفتم گفت دل من بصدق این حدیث گواهی

رد ای سبکی

رد ای سبکی

میدهد و چنین نشاید بود که در حالت خردی با مادر و پدر چنین معامله کرده اند لاجرم در بزرگی چنین مقبولند و محبوب تصانیف تصنیفک جمعید ر مصنف معناسنه حکمایه اضافت لامیه در آورده اند روایت ایلمشلر کژدم کاف عربک فتحی و زاء معجمک سکونیله عقربه دیرلر و را حرف تخصیص و لادت معهود بیانیه و لادت مصدر در دوغمق معناسنه مراد بودر که سایر حیوانات کبی اناسی قرنندن ولادتی اولمز احشا جمع حشا در ایچ معناسنه بچوزند جمع صیغه سنی ایراد ایلدی زیرا بر قرندن برقاچ چیقر محصول ترکیب حکما مصنفاتنده روایت ایلمشلردر که عقربک سایر حیواناتک کبی ولادتی معتاد دکلدر یعنی سایر حیوانات کبی اناسی قرنندن تولد ایلمز بلکه انالرینک ایچ یسنی یرلر و قرنینی یرتارلر و صحرایه یولنی طوتارلر و اول دریلرکه عقربک خانه سنده کوریلور بو ایلدکلری اوضاعک اثریدر بر کره بو نکته یه اولونک تقننده سوبلدم دیر شیخ دیدیکم کو کلم بو سوزک کرچکلکینه شهادت ویردو بوندن غیری نسنه اولمق لایق دکلدر زیرا خرده لک حالتنده انا یه و اتایه بویله معامله ایلدیلر یعنی انلر بویله معامله ایلدکلری ایچون بلا شبهه بیوکلکده بونجلین محبوبلر و مقبوللر در **قطعه** **پسری را پدر وصیت کرد** ** کای جوانمرد یادگیر این پند** پسری را یا حرف وحدت و را ادات مفعول پدر تقدیری پدر پسر در ضرورت وزن ایچون ضمیر ترک اولندی که حرف بیان وای حرف ندا جوانمرد ادبکت و سخی آدم یادگیر خاطرکده طوت یعنی ازبر ایله دیمکدر که این پند آتینک مضمونینه اشارتدر محصول بیت بر اوغلنه باباسی وصیت ایلدی که ای جوانمرد بو پندی ازبر ایله **هر که با اصل خود وفا نکند** ** نشود دوست روی دولتمند** با حرف صله اصل خود لامیه دوست روی وصف ترکیبیدر مقبول معناسنده مستعملدر دولت مند منداداتِ نسبتدر دولتلو دیمکدر پس دولتمند وصف ترکیبیدر دینلر فارسی میدان نرسیدکلری ایش محصول بیت هر کس که کندی اصلینه وفا ایلمز یعنی لطف و احسان اوزره اولمزا اول کمسه مقبول دولتلو اولمز یعنی دولت و سعادت یوزین کورمز **لطیفه کژدم را کفتند چرا بزمستان بیرون نمی آیی کفت بتابستانم چه حرمتست که بزمستان نیز بیایم** محصول ترکیب عقربه دیدیلر قیشین نیچون طشره کلمزسین یعنی چیقمازسین دیدی یازین نه حرمتم وار که قیشین ده طشره کلم فقیره

حکایت درویش

درویشی حامله بود مدت حملش بسر آمده درویش را در همه عمر فرزند نیامده بود گفت اگر خدای عز و جل مرا پسری دهد جز این خرقه که پوشیده ام هر چه ملک منست ایثار درویشان کنم اتفاقا زنش پسری آورد شادمانی کرد و سفرهٔ یاران بموجب شرط بنهاد پس از چند سال که از سفر شام باز آمدم بمحلهٔ آن درویش بر گذشتم و از کیفیت حالش پرسیدم گفتند بزندان شحنه درست گفتم سبب چیست گفتند پسرش خمر خورده است و عربده کرده و خون یکی ریخته و از شهر گریخته پدر را بعلت آن سلسله در نای و بند گران بر پای نهاده اند گفتم این بلا را بدعا از خدا خواسته است فقیره درویش لامیه همزه وحدت ایچوندر دیبن ایکی جهتدن خطا ایلمش اولکی اولدر که وحدت ایچون منصوص اولان یا در همزه دکلدر ایکنجیسی اولدر که وحدتینی قبول ایلدکی تقدیرجه اضافتی مانع اولور و معنا فاسد اولور حامله و حامل بو کلی عورته دیرلر حامله دیبن دیدیکه بو صفت زنانه مخصوصدر پس التباسی لازم کلمز اما حامله دیبن بونی جاری علی الفعل قیلدی جاری علی الفعلک معناسی اولدر صیغه به مثلا حملت تحمل فهی حامله دیرلر بو اسلوبه مبنی علی الفعل ده دیرلر مرضع و مرضعه بو قبیلدندر فقیر جمیع شراح بو مقامدن اهمال ایلمشلردر و بعضی حامل یازمش لیکن جمیع متونه مخالف یازمشی مدت حمل لامیه بسر آمد نهایته کلدی یعنی وضع حمل وقتی کلدی بعض نسخه ده آمد یرینه آورد واقعدر پس مدت مفعول صریحی اولور و بسر غیر صریحی درویش را را حرف تخصیص پسری یا حرف وحدت ملک میمک کسریله مالک اولدوغی اشیا ایثار درویشان مصدرک مفعولنه اضافتیدر بذل معناسنه سفرهٔ یاران لامیه با حرف مصاحبت موجب جیمک فتحیله مقتضا معناسنه در شرطه اضافتی لامیه در با حرف ظرف زندان شحنه لامیه در با متضمن اولدوغی معنای ظرفیتی تاکید ایدر تنکه مکرر در و را ایلدی عربده سرخوش صواشنه دیرلر پدر شین پسره راجعدر و را حرف تخصیص سلسله زنجیر در حرف صله نای بوغاز معناسنه در بعض نسخه ده نای یرینه کردن واقعدر محصول ترکیب بر درویشک حامله بو کلی ایدی حمل مدتی نهایته واردی یعنی وضع قریب اولدی و درویشک جمیع عمرنده هیچ فرزندی کلممش ایدی دیدی اکر خدای تعالی بکا بر اوغل ویردسه بو کیدیکم

خروردن غیری هر نه که ملکم ایسه درویشلره بذل ایده یم اتفاق اوغل طوغوردی
شادمانلق ایلدی وموجب شرطیله درویشلره سفره قوردی یعنی ضیافت ایلدی نیچه
ییلدن صکره که شام سفرندن کیرو کلدم اول درویشک محلسنه اوغرادم و کیفیت
حالندن سؤال ایلدم دیدیلر که صوباشی زندانده دردیدم که سبب ندر دیدیلر که
اوغلی خمر ایچمشدر و عربده ایلمش و برینک قانن دوکمش یعنی برکمسه قتل ایلمش و شهردن
قچمش یعنی قصاص قوردقوسندن باباسنک اول سببله زنجیر بوغازینه یعنی بوینینه وآیغ
بوفاغی ایاغینه قومشلر دیدمکه بو بلایی خدادن دعا ایله دیلمشدر **قطعه زنان**
باردار ای مرد هشیار * اکر وقت ولادت مار زایند زنان باردار
بیانیه باردار وصف ترکیبیدر یوک طوتوجی دیمکدر یعنی یوکلی خاتونلر مرد هشیار
بیانیه اصلی هوشیار ایدی ضرورت وزن ایچون واو حذف اولندی معلوم اوله که
عرب دیلندن غیری دیلده صفتله موصوف بیننده مطابقت لازم دکل ایکیچون زنان
باردار مفرد ایکن صفت قیلدی پس ضرورت شعر ایچون مفرد ایراد ایلدی دیین
مخالف سویلدی واداسنده مسامحه وار در زیرا ضرورت شعر ایچون دیمک ادا
دکلدر ضرورت وزن ایچون دیرلر و هشیار وصف ترکیبیدر هوشیار دن عقل
کندیسیه یار دیمکدر آیقده و عاقله مستعمل لفظدر پس برینه قصر ایلینلر تقصیر ایلمشلر
وقت ولادت ظرف زمانک مصدره اضافتیدر و زایندک مفعول فیهی در
و مار مفعول بهی زایند فعل مضارع جمع غایب طوغورالر دیمکدر محصول بیت
حبلی عورتلر ای مرد هشیار اکر ولادت وقتنده ولد یرینه ییلان طوغورسه لر
ازان بهتر بنزدیک خردمند * که فرزندان ناهموار زایند ازان مصراع
ثانینک مضمونینه اشارتدر که حرف بیان فرزندان ناهموار بیانیه ناهموار ناموافق
و نامساعد دیمکدر زیرا هموار دوز دیمکدر پس دوز او لمق معناسنه عدم وفاق
و مساعده لازمدر فرزندان مفعول زایندر محصول بیت ولادت وقتی مار طوغورسه
لر عاقل قتنده اندن یکودر که ناموافق اولاد دوغورالر یعنی بدبخت و بدخوی اولاد
طوغورمقدن زیرا ییلانی تربیه ایدوب احوالنده زحمت چکمزلر بلکه تولد ایلدوکی
قتل ایدرلر اما فرزندک آخری نیچه اولاجاغنی کیمسه بیلمز و تربیه سنده نیچه زحمت و مشقت

جکرکو

رد داي سيلكي
رد داي سيلكي
رد داي سيلكي وسروري

جکرلر صکره اقاربندن غیری اباعدینه نیچه دولی نکبتی ایریشور **حکایت**
طفل بودم که بزرکی را پرسیدم از بلوغ کفت در مسطور کتب آمده است
که سه نشان دارد یکی پانزده سالکی و دوم احتلام و سوم آمدن موی زهار
اما در حقیقت یک نشان دارد آن که در بند رضای حق جل و علا بیش از آن
باشد که در بند حظ نفس هر که درو این صفت موجود نیست محققان بالغ
نشمارندش که حرف بیان بزرکی را یا حرف وحدت و را ادات مفعول مسطور
کتب اسم مفعول قایم مقام فاعلینه مضافدر اصلی کتب مسطوره در بعض نسخه
ده کتب مسطورست واقعدر پانزده بای عجمله و نون و زانک سکونیله اون بش
دیمکدر سالکی یا حرف مصدر و کاف عجم های رسمیدن بدل حرف توسط پس که معنای
مصدریت افاده ایدرلردیینلر زاید سویلمشلر آمدن موی مصدرک فاعلینه
اضافتیدر زهار ده اضافت لامیه در زانک فتحیله قاسیق دیمکدر در حرف ظرف
بند رضای حق لامیه لردر بیش بای عربیله زیاده معناسنه در از آن بند حظ نفسه
اشارتدر تقدیری نفس خود در محققان جمع محقق در اهل تحقیق دیمکدر الف و
نون ادات جمعدر اسلوب عجم اوزره محصول ترکیب طفل ایدم که برا اولویه صوردم
دم احوال بلوغدن یعنی انسان نه وقت بالغ اولور و نشانی ندر دیدیکه کتابلرده
مسطوردرکه اوچ نشانی وار بریسی اون بش یاشدر و ایکنجیسی احتلامدر و
اوچنجیسی قاسیق قیلی کلمکدر اما حقیقتده بر نشانی وار اولدرکه خدانک رضاسی
قیدنده اندن آرتق اوله که کندی حظ نفسی قیدنده در یعنی کندی حظ نفسی قیدنده
اولدوغندن خدانک رضاسی قیدنده آرتق اوله حاصلی هر وجهله خدانک رضاسنی
کوزده ده **قطعه بصورت آدمی شد قطره آب * که چل روزش قرار اندر**
رحم ماند با حرف ظرف قطره آب بیانیه در همزه حرف وحدتدر دیین خطا
سویلمش که وحدت ایچون منصوص اولان یادر همزه دکلدر مصراعده تقدیم و
تاخیر وار قطره آب بصورت آدمی شد در که حرف تعلیل چل چهل دن محففدر
قرق دیمکدر روزش شین قطره آبه راجعدر اما معناده قراره مقیددر قرار بو
مستقر معناسنه در قرار ایدیجی دیمکدر رحم رانک فتحی و های مهمله نک کسریله انا قرنده

رد داي سبكلي وسروري
رد شمعي

اوغلان بنا غیند دیرلر مانده بونده قالدی دیمکدر محصول بیت قطره آب
یعنی نطفه صورتا و یا صورتده آدمی اولدی زیرا قرق کون مقداری انا قرننده مستقر
اولدی یعنی انده قرار ایلدی وکر چل سال را عقل وادب نیست ؛ بتحقیقش نشاید
آدمی خواند سال راهای رسمی مقدار افاده ایدر و را حرف تخصیص بتحقیقش شین
خواند فعلنه متعلق در و خواند خواندن معناسنه محصول بیت واکر قرق یاشلینک
عقل و ادبی ولمزسه حقیقتده و یا حقیقتله اکا آدمی دیمک اولماز یعنی اهل تحقیق اکا
انسان دیمز قطعه جوانمردی و لطفست آدمیت ؛ همین نقش هیولائی مپندار
جوانمردی مقدم خبر و یا حرف مصدر سخاوکرم دیمکدر لطف معطوفدر اکا
آدمیت یاو تا ادات مصدر در اسلوب عرب اوزره انسانیت کبی مبتدا در
خبر مقدمه همین انجق دیمکدر نقش هیولائی بیانیه هیولائی حقیقتله بیلمکه حکمت
کتابلرینی کورمکه موقوفدر اکثر متونده نولنه واقعدر اما قیاس هیولاییدر
هیولا هر شینک ماده سنه دیرلر نقش هیولائی هنردن و کمالدن خالی نقش دیمکدر
مپندار فعل نهی مفرد مخاطبدر پنداشتن ظن ایلمه دیمکدر پنداشتن دن
دینی غلط سویلدی محصول بیت آدمیلک جوانمردلک و لطفده در همان نقش بی معنی
یعنی صورت بی هنر و بی کمال دکلدر انجق هنر باید که صورت میتوان ساخت
بایوانها در از شنکرف و زنکار هنر مبتدا باید خبری که حرف تعلیل صورت
میتوان ساختنک مقدم مفعولی ساخت مصدر معناسنه در با حرف ظرف ایوانها
جمع ایواندر مراد چارطاقدر نتکه سابقا بیان اولندی در بانک معنی اولدو
معنای ظرفینی تاکید ایدر دزی بونده باب معناسنه اخذ ایلین خطا ایلمش شنکرف
شینک کسری و نونک سکونی و کاف عجمک فتحی و رانک سکونیله زنجفر دیدکلری
قیرمزی مرکب اندن اولور و زنکار زای عجمک فتحی و نونک سکونیله قلمی زنکار دیدکلری
رنکدر محصول بیت هنر کرک که چارطاقلرده شنکرف و زنکاردن صورت دوزمک
اولور یعنی صورت بی معنایه اعتبار یوقدر حاصلی انسان صورتنده اولوب بی هنر
اولمق نقش دیواره مشابه اولمقدر چو انسان را نباشد فضل و احسان ؛
چه فرق از آدمی تا نقش دیوار اکثر متونده تا نقش واقعدر تا بلغا بنیچون و از

عبارتی بوکه قرینه‌در محصول بیت چونکه انسانک فضل و احسانی اولمیه آدمیدن
نقش دیواره دک فرق نه در یعنی فرق یوقدر حاصلی معرفت اولمیان انسان نقش دیوار
برابردر بدست آوردن دنیا هنر نیست ؛ یکی را کر توانی دل بدست آر
بدست با حرف صله آوردن دنیا مصدر دل مفعولنه اضافتیدر یکی را را حرف
تخصیص دل ادک مفعول صریحی و بدست غیر صریحی آر فعل امر مفرد مخاطبدر آوردن
کی مخففدر آوردندن کتورمک دیمکدر محصول بیت دنیا الکتورمک هنر دکلدر اکر
قادر ایسک برینک کوکلنی الکتور یعنی کوکل اله الملقدر هنر یوخسه مال و اسباب دنیا
دکلدر ٭ دل بدست آور که حج اکبرست ٭ بیتلرینی دنا غی دیو یازانلر غریب بی
دانشلق ایمش حکایت سالی نزاع در میان پیادکان حجاج افتاد و داعی هم در آن
سفر پیاده بودم انصاف در سر و روی یکدکر افتادیم و داد فسق و جدال بدادیم
کجاوه نشینی را شنیدم که با عدیل خود همی کفت یا للعجب پیاده عاج چون عرصه
شطرنج بسر می برد فرزین میشود یعنی به از آن میشود که بود و پیادکان حجاج
عرصه بادیه بسر بردند و بتر شدند سالی یا حرف وحدت نزاع یعنی جدالدر حرف
صله میان پیادکان حجاج لامیه‌لر در داعی هم یعنی شیخ انصاف الحق دیمکدر مبالغه مراد
در در حرف صله سر و روی یکدکر افتادیم بری برینه دوشدک دیمکدر زیاده نزاع
و جدالدن عبارتدر حاصلی محکم خصومت ایلدک و داد فسق و جدال بدادیم
فسق و جداله عدالت و یردک یعنی فسق و جدالده قصور قومادق آیت کریمه یه
تلمیح بیوردکه فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ یعنی فسوق و جدال المنهی ایکی
بیز رعایت ایدمیوب حدندن آشوردق کجاوه نشین وصف ترکیبیدر کجاوه کاف
و جیم عربیلرله و سینی اچیق محفه‌در که مصردن و شامدن حاجیلر اکا بینرلر امالی
هودج اوسینی اورتولی یعنی مقبب محفه‌در که دوه یه بر یسنی قودرلر انجق کعبه ورار
بیلور با حرف صله عدیل خود لامیه عدیل فعیل فاعل معناسنه در ترکیجه دکدش دیمکدر
یعنی قارشوکی محفه یه بینن کیمسه یا للعجب فتح لام تعجبیه ایلدر یا لله کبی کاه اولور که
لام مکسور اوقنور منادی محذوف اولمق اعتباریله تقدیری یا قوم ائتوا للعجب دیمک
اولور و بونده یا صاح ائت للعجب دیمکدر لامک کسرینه قائل اولمیان ظاهر بود رکه

رد سروری

کتب نحویهء تتبع ایلمشدر پیاده یه عاج شطرنج بیاینده ولامیه در عاج فیل کوکینه
دیرلر شطرنج شینک کسریله در صحیحی زیرا بر اسمی یعنی اسم عجمی تعریب ایلدکلرنده عربیده
وزنده شلرینه الحاق ایدرلر یعنی وزنده شلرینه رد ایدرلر عربیده لغت عربیده جحمرش
فعلل فانک فتحیله بوقدر اما کسریله واد جردحل لفظی که بوغون دوه یه دیرلر پس شطرنجی
جردحله الحاق ایلدیلر اما کتب فارسیده بو اعتبار لازم دکل پس انکیچون فتح شیننک
مشهوردر اکثر متونده عاج لفظندن صکره شطرنج یوقدر همان عرصه دن صکره
وار انجق بسر باحرف صله سردن نهایت و غایت مراددر برد فعل مضارع مفرد غایبدر
بریدندن ایلدر دیمکدر بریدندن بانک ضمیله کسردیمک دکلدر عرصه بادیه دالامیه

رد شراح جمیعا

ورا ادات مفعول محصول ترکیب بر پیل حجاج پیاده لری اداسینه نزاع وجدال ایدوب شدی
بن دعاجیده اول سفرده پیاده ایدم الحق محکم بری بریزه دوشدک و فسق و فجوره
عدالت ویردک یعنی فسق وجدالی کماله ایلتدک و اجراسنده قصور قومادق
حاصله فلا رفث ولا فسوق آیت کریمه سنه تمام مخالفت ایلدک بر کجاوه نشینی اینشده مکه
کندی عدیلینه سویلردی یا للعجب فیل کوکندن دوزیلی پیاده جونکه شطرنج
میدانینی باشه ایلده فرزین اولور دیشیخ بونی تفسیر ایدوب بیوردی یعنی اول اولدوغند
یک اولور زیرا بواو بونده خصوصا فرنکیده فرزین دکن اعظمدر اما حجاج پیاده
لری صحرای مکه میدانینی غایته ایلتدیلر واوکیدن بتر اولدیلر قطعه از من
بکوی حاجیء مردم کزای را ۞ کو پوستین خلق بآزار می درد بکوی بای
تاکید ایله فعل امر مفرد مخاطبدر کویدندن سویله دیمکدر کفتندن دیینلر خطا

رد ابن سید علی وسروری

رد سروری

ایلدیلر حاجیء مردم کزای وصف ترکیبیدر کزایدندن مردم دالایجی یعنی ایصیریجی
دیمکدر کزیدندن اخذ ایدن احوال اشتقاقدن آکاه دکل ایمش حاجی اصلنده حاج
در یعنی تفعّلا بیننک مضاعفندن اسم فاعلدر اجتماع مثلین ثقیل اولدوغیچون
مثلیننک ثانیسینی یا به قلب ایلدیلر نقضی البازی کبی حاجی اولدی کو اصلنده که او
ایدی که حرف رابط صفت او ضمیر غایب حاجییه راجعدر حذف وایصال طریقیله
کو اولدی پوستین لغتده کودکدر که عربجه فروه دیرلر اما عجم بویله یرلرده غیبت
ومساویدن پوستین دیمکله کنایت ایدر مراد ازار وجفادر خلق اضافتی لامیه بوستین

برنه

رد ابن سید علی وسروری

برنه آستین یا ازانلر مذکور کنایهء بیلمدکلرندن جمیع نسخه مخالف یازمشلر با حرف
مصاحبت آزار الف ممدوده ایله اسم مصدردر آزاردیدندن اینجیمک دیمکدر می درد فعل
مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده حاجییه راجع ضمیردر دریدندن یرتمق معناسنه
داله فتح وکسر جایزدر محصول بیت بندن حاجیء مردم کزایه یعنی مردم آزاره سویله
انجلین حاجی که غیبت و مساوی سببیله خلقک غوصتی خرق وکسر ایدر یعنی خلقی ازار
ایدر حاجی تو نیستی شترست از برای انک ۞ بیچاره خار میخورد و بار می برد
برای ادات تعلیلدر اجل معناسنه از برای انک مصراع ثانیه مرهوندر بیچاره یعنی
شتر بار بونده یوک معناسنه در خار میخورد دک و بار میبرد دک مقدم مفعوللردر
محصول بیت ای مردم کزای سن دکلسین حاجی بلکه شتردر زیرا بیچاره شتر
خار ییر و یوک ایلدر یعنی یوک چکرسن ایسه اوزرینه یوکلنوب حضور ایدرسین
لفظ بارده ایهام بیورمش تامل ایلدر حکایت هندوی نفط اندازی همی آموخت
حکیمی کفتش ترا که خانه نیینست بازی نه اینست هندوی یا حرف وحدتدن نفط
انداز وصف ترکیبیدر اندازیدندن نفط نونک فتحی وکسریله وفانک سکونیله نفط
شروانیدن کلور و یا حرف مصدر مراد قومبره آتیجیدر که حصارلردن و کمیلردن
اتارلر همی آموخت نعل لازمدر حکایت حال ماضی افاده ایدر اوکرنوردی دیمکدر
حکیمی یا حرف وحدت خانه اضافتسزلی تشدیدرو یا حرف نسبت و نون حرف تاکید

رد سروری وشمعی

رد شمعی

نسبت یا ونون ایکیسی بیله نسبت ایچوندر دیینلر بیلمزلر ایمش نیپن ادات ترکیب
ایلمیوب همزهء مجتلبه ایله توسط ایدنلر املادن بیخبرلر ایمش بازی اویون معناسنه
دراندهاولان یا خطاب ایچوندر دیین قابل خطاب دکل ایمش نه ادات نفی این اسم
اشارتدر نفط اندازلق محصول ترکیب بر هندو نفط اندازلق صنعتنی اوکرنوردی
یعنی قومبره آتجیلق فنی بر حکیم اکا دیدیکه خانک یعنی اول قسند نه در او بونک
بودکلدر شادحک بر بیچی خانه نیپن اولدر که قسندن یا بله دیمش و بر بیچی بوادای
بکمیوب سنک اول قسند ندر دیمش حق الانصاف مال بردر بکمند وکی بی تقریبدر

رد سروری

بیت تا ندانی که سخن عین صوابست مکوی ۞ وانچه دانی که نه نیکوش جوابست
مکوی تا ادات توقیت ندانی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب که حرف بیان مکوی فعل

نهی مؤدی مخاطب سویلمه دیمکدر مصراع ثانینک تقدیری • وانچه دانی که نه نیکوست جوابش مکوی • محصول بیت مادامکه بیلمیه سین که سوزعین صوابدر اول سوزی سویلمه و اول سوزیکه بیلهسین که ایو دکلدر که اکا جواب سویلمیه یعنی معقول اولمیان سوزک جوابیله مقید اولمه یعنی حکیمک هند ویه سویلدوکی سوز عین صوابدر و مسئله نک جواب حاصلی بیتدن نصیحت عام چیقادیس بو بیتک ماسبقه مناسبتی قلیلدر دیبی بیلهمش و مصراع ثانینک معناسنی زیرا خطا اصابت ایلمز سین وعلک صنایع ایدرسین دیبی ده معنایه اصابت ایلمهمش و اول نسنهیی بیلورکه ایو و معقول جواب دکلدر سویلمه دیبی معقول جواب ایلمهمش حکایت مردکی را درد چشم خاست پیش بیطاری رفت که دوا کن بیطار از انچه در چشم چهارپایان کردی در دیدهٔ او کشید کور شد حکومت پیش داور بردند گفت برو هیچ تاوان نیست اگر این خر نبودی پیش بیطار نرفتی مقصود ازین سخن آنست که ناآموزده را کار بزرگ فرماید با آنکه ندامت برد بنزدیک خردمندان بخفت رای منسوب گردد مردک کاف عربی حرف تصغیر تحقیر در ورا حرف تخصیص در درد چشم گوز اغریسی خاست لغتده قالقدی دیمکدر اما مراد بیدا و حادث اولدی دیمکدر بیطار باء عربیک فتحیله و یانک سکونیله نعلبند دیمکدر بیطار ده لغتدر که حرف بیانیدر دوا علاج دیمکدر از انچه اول نسنه دن یعنی اول اوتدن دیمکدر در حرف صله چشم چهارپایان لامیهدر ایاقلی حیوانات مراد درکوردی یا حرف حکایت در حرف صله دیده یه اولامیه حکومت حانک و کافک ضمه لریله خصومت دیمکدر داور حاکمدر بونده قاضی مراددر برو یعنی بر بیطار نه دحک برسی قاضی بیطاره خطا یا بویله دیدی دیمش لیکن سهودر تاوان اودکه دیرلر که عربیده ارش دیرلر ناآموزده صناعت اوگرنمامش یعنی تجربه اولنمامش ورا ادات مفعول کار بزرگ بیانیه فرماید بیوره محصول ترکیب برادجکزک یعنی بر ابلهک گوز اغریسی حادث اولدی بیطار قتنه واردی که بکا علاج ایله دیو بیطار دخی اول نسنه دن یعنی اول اوتدن که طوارلرک گوزلرینه ایدردی یعنی قوردی انک گوزینه چکدی کور اولدی حکومتی یعنی خصومتی قاضی اوکینه ایلتدیلر طلب ارش ایچون قاضی

دیدی نعلبنده بونده ارش لازم دکل زیرا اگر بو مرد کیخر اولمیدی بیطار قتنه گیتمزدی حضرت شیخک بوندن مقصود بو سوزدن اولدرکه هرکمسه که مجرب و ممتحن اولمیان کمسه یه اولو یعنی عظیم ایش بیوره انک برکه پشیمانلق ایلدی یعنی چکر عقلا قتنده خفت رأیه منسوب و سخافت فکرله مذموم اولور قطعه • ندهد هوشمند روشن رای • بفرومایه کارهای خطیر ندهد فعل نفی مستقبل مفرد غائب هوشمند روشن رای بیانیه روشن رای وصف ترکیبیدر آچیق فکرلی و گوزیدکلی دیمکدر با حرف صله فرومایه الچق اصللی دنی الاصل معناسنهدر کارهای خطیر بیانیه عظیم و مخوف ایشلر دیمکدر محصول بیت آچیق فکرلی و گوزیدبیرلی عاقل دنی الاصل اولانه عظیم و مخوف ایشلر ویرمز یعنی عظیم ایشلر بیورمز ندهدک کارهای خطیر مفعول صریحی و بفرومایه غیر صریحی بوریاباف اگرچه بافندهست نبرندش بکارگاه حریر بوریاباف وصف ترکیبیدر بافندهدن بوریا طوقوجی دیمکدر بوریا سابقا بیان اولندی بونده مراد حصیردر بافنده بافک یا فتحیله دن اخذ ایدنلر سهو ایلمشلردر بافنده ست های رسمی و همزه یه مجتلبه در و رت و زن ایچون لفظا و کتابة ترک اولندی حذف و ایصال طریقیله کتابتده اثبات ایدنلر خطا ایلدیلر نتکه سابقا ادله سیله بیان اولندی نبرند فعل نفی مستقبل جمع غائب و جائزدر که فعل نهی غائب اوله شین ضمیر بوریابافه راجعدر با حرف صله کارگاه و کارخانه بر معنایه در حریره اضافتی لامیهدر محصول بیت حصیر طوقوجی اگرچه طوقیجیدر یعنی اکا ده طوقوجی دیرلر لیکن آنی حریر کارخانه سینه ایبک ایشینی ایشلمکه ایلتمزلر و یا ایلتمسونلر زیرا اول کارده استعدادی یوقدر حاصلی هرکس قابلیتی گورده کار تکلیف اولنمق گرکدر که آخرنده ندامت و خسران چکلمیه حکایت یکی از بزرگان پسری شایسته داشت وفات یافت پرسیدندش که بر صندوق تربتش چه نویسیم گفت آیات کتاب مجید را عزت و شرف بیش از انست که روا باشد بر چنین جایها نویسند که بروزگار سوده گردد و خلایق برو بگذرند و سگان برو شاشند اگر بضرورت چیزی می نویسید این دو بیت کفایت میکند شایسته یانک فتحی و کسریله لایق معناسنهدر مفعول مقبول دیمکدر پرسیدند فعل ماضی

رد او سیلکی

رد سروری

رد شمعی

رد سروری

رد ابن سید علی و سروری

رد شراح جمیعاً

جمع غایب صو ردیلر دیمکدر شین ضمیر یکیه راجعدر که حرف بیان صندوق
صادقک ضمیرا مشهور ترکیبه دیکلر بیده جمعی صنادیقدر تربه اضافتی لامیه در و شین
ضمیر بیره راجعدر ایات کتاب مجیدر الامیه و بیانیه در و را حرف تخصیص که حرف
تعلیل بوزکادر باحرف مصاحبت زمانلر دیمکدر سوده کرد سودن سوریتمک و
ازمک کوردکاف عجمک فتحیله پس سوده کرد داز بلور و آشنیور یعنی محو اولور دیمکدر
شراحک بریسی کرددی شود معناسنه الوب محو شد دیمش و بریسی بوکه افترا ایلمش — رد سروری
محو شده دیدی دیمش لیکن نسخه لری تتبع ایلدک هیچ بر نسخه ده شد بولنمادی جمیعا
نسخه ده شود بولندی پس معلوم اولدیکه محض افترا ایتمش شاشند ایکی شینله نون
ایدلو فعل مضارع جمع غایبدر شیندن صکره سینله درد یبن خطا ایلمش اکر — رد ابن سید علی
بضرورت باحرف مصاحبت می نویسید فعل مضارع جمع مخاطب فعل شرط و فعدر
اکر بالضروره یازار سکز دیمکدر بو سوزانی کوسترکه نسنه یازمق لازم دکل و اکر
ضروری ایسا ای دو بیت کفایت میکند بو ایکی بیت کفایت ایدر محصول ترکیب
اکابردن برینک معقول مقبول اوغلی وار ایدی وفات ایلدی بعض کمسه لر سوز دیلر
که مقبره سنه نه یازالم دیو دیدی کتاب مجیدک آیت لرینک عزتی و شرفی اندن
زیاده در که بو مخلین یرلره آنلری یازالوز یا مرور ایام ایله محو اولور و خلق اوزرندن
چکنر کچر و کلاب اوزرینه بتول ایدر یعنی سیمیزپس اکر بر نسنه یازمق لازم ایسه
بو ایکی بیتی یازک یعنی بالضروری بر نسنه یازر سکز بو ایکی بیت کفایت ایدر **قطعه**
وه که هر که که سبزه در بستان ✿ بدمیدی چه خوش شدی دل من
وه واوک فتحی و های اصلیه ایله واه دن مخففدر که استغراب و تحزن و تحسر
و ندامت مقامنده مستعمل لفظدر بونی عربی ظن ایدوب اسماء افعالدن اولان
واهادن مخفف اکلیوب که مقام تعجبده مستعمل لفظدر و تحقیقی مختار صحاح
احاله ایلین کمسه نک حقنده واه واه دیملیدر که حرف بیان هر که کاف عجمیله کاهدن — رد ابن سید علی
مخففدر هر وقت دیمکدر که کینه حرف بیان سبزه در بستان واوله استعمال ایدر عجم
وواو سز عرب باحرف تاکید دمیدی یا حرف حکایت مصدری دمیدن کلور
بتمک و بلورمک و او نورمک و بیل اسمک و بر نسنه طلوع ایلمک بو نده بیتردی

دیکدر

دیکدر شدی یا سیده حرف حکایتدر دل من لامیه محصول بیت واه که هر
وقت که بوستانده سبزه بتردی بنم جیانمده یعنی دیری ایکن نه خوش اولوردی
بنم کوکلم یعنی مسرور اولوب کشت باغ و راغ ایدردم حاصلی بو ایکی بیت وفات
ایدن پسرک جانبندندر بدمیدی عبارتندن صکره یعنی اکر در بستان هر
زمان سبزه ءمن بدمیدی یعنی آن پسر من ظاهر شدی دیمک جمیع غولیبند
بواد لبسی اغوبدر **بکذرای دوست تا بوقت بهار ✿ سبزه بینی دمیده از** — رد ابن سید علی
کل من بکذر فعل امر مفرد مخاطب کچ دیمکدر تا حرف تعلیل بوقت باحرف ظرف
بهاره اضافتی لامیه بینی فعل مضارع مفرد مخاطب کوره سین دیمکدر دمیده
ماضیدن قسمدر بیتمش دیمکدر محصول بیت ای دوست قایرمه کذرایله یعنی اوغز
تاکم بهار وقتنده قبرم بالجغندن سبزه بتمش کوره سین یعنی بن جیانمده ایکن
عالم سبزه زاریبی سیر ایلدکم کیبی سن بنم ترابمدن بیتن سبزه زاری سیر ایله
ازبرینه بر یازانلر جمیع نسخه لره مخالف یازمشلر **حکایت پادشاهی بریکی از** — رد شراح جمیعا
خداوندان نعمت کذر کرد دید که بنده را دست و پای استوار بسته عقوبت
همی کرد کفت ای پسر همچو تو مخلوقی را خدای عز وجل اسیر حکم تو کردانیده است
و ترا بروی فضیلت نهاده شکر نعمت حق تعالی بجای آر و چندین جفا بروی
روا مدار نباید که فردا در قیامت این بنده از تو به باشد و شرمساری بری
بارشاه باحرف وحدت بنده ء را یا حرف وحدت همزه حرف توسل و را ادات
مفعول استوار محکم دیمکدر عقوبت ایشکنجه دیمکدر مخلوقی را یا حرف وحدت
و را ادات مفعول اسیر حکم تو لامیه لردر کردانیده کاف عجمک فتحیله ماضیدن
قسمدر تصییر معناسنی افاده ایدر مخلوقی مفعول اولی و اسیر مفعول ثانیسی
و فاعلی خدادر ترا را حرف تخصیص سنک دیمکدر بروی اول قولک اوزرینه
بجای باحرف صله آر فعل امر مفرد مخاطبدر آوردندن که مخففدر آوردیدن — رد ابن سید علی و سروری
کتور دیمکدر امر دراوردندن دینلر سهوا ایلمشلر بروی قولک اوزرینه دیمکدر — رد ابن سید علی
نباید فعل نفی مستقبل مفرد غایبدر بایدندن بایستندن دینلر خطا ایلدیلر
اولمیه که دیمکدر که حرف بیان شرمساری یا حرف مصدر و تاتغانلق بری ایلدهسی

محصول ترکیب بر عابد اصحاب نعمتدن برینك یاننده اوغرادی کوردیکه بر قولنك
الین وایاغین محکم باغلیوب اشکنجه ایدر زاهد دیدی ای اوغل سنك کبی بر
مخلوقی خدای تعالی سنك حکمکه وامرکه اسیر ایلمشدر و آنك اوزرینه سنك فضیلتك
قومشدر یعنی سنی آنك اوزرینه سید وحاکم قومشدر خدانك نعمتنه شکری یرینه کتورد
وآنك اوزرینه بو قدر جفا ایده وجایز کورمه اولمیاکه یارین قیامت کوننده
بو بنده سندن یك اوله و تا نغانلق ایده سبن یعنی حجاب چکه سین دیمکدر مثنوی
بر بنده مکیر خشم بسیار ✻ جورش مکن و دلش میازار مکیر فعل نهی مفرد مخاطب
طوتمه دیمکدر خشم بسیار بیانیه ومکیرك مفعول صریحی و بر بنده غیر صریحی جورش
مصدرك مفعولینه اضافتیدر مکن فعل نهی مفرد مخاطب جورش مقدم مفعولی
دلش معطوفدر جورشه میازار فعل نهی مفرد مخاطبدر آزردیدندن انجیتمه دیمکدر
دلش مقدم مفعولی وضمیرلر بنده یه راجعدر محصول بیت خطاب عام طریقیله
بیورر قولك اوزرینه چوق خشم طوتمه یعنی زیاده غضب ایلمه اکا جور وجفا ایلمه و
کوکلینی اینجیتمه حاصلی قولك ایسه ده اکا ظلم ایلمه اورا تو بدره درم خریدی ✻ آخر
نه بقدرت آفریدی اورا اداة مفعول بدره درم با حرف مقابله کلام مجازیدر
خریدی خانك ورانك کسره لریله فعل ماضی مفرد مخاطب صاتون الدك دیمکدر
آخر اداة تاکیدر نه حرف نفی آفریدی یه مقید آفریدی فعل ماضی مفرد مخاطب
یاراتدك دیمکدر محصول بیت اول بنده یی سن اون اقچه یه الدك بر مقدار مالدن
کنایه در آنی قدرتکله خلق ایلمدك حاصلی قولکدر مخلوقك دکلدر پس بو قدر
جفایه اکه لایق کورمه این حکم و غرور و خشم تا چند ✻ هست از تو بزرکتر
خداوند خشم خانك فتحیله اصحدر تا حرف انتها دالی معناسنه محصول بیت
بو حکم وغرور وغضب نه یه دك یعنی نیجه بر سندن اولورق خداوند واردر
یعنی سندن بیوك افندی تکری واردر ای خواجهٔ ارسلان وآغوش ✻ فرمان ده
خود مکن فراموش خواجه بونده افندی معناسنه در ارسلان وآغوش اضافتی
لامیه در بونلر بر قولدن کنایه در رومده سیاوش و فریدون کبی فرمانده
وصف ترکیبیدر بویرق ویریجی دیمکدر دهیدندن معناسینی قوت دهنده خود

دهن فنی تزدیق سویلمش خوده اضافت اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر وفرمان
ده مکنك مفعول اولی و فراموش ثانیسی محصول بیت ای ارسلان وآغوشك افندیسی
کندیکه بویرق ویریجی خدایی فراموش ایلمه یعنی سنی قول وخدمتکاره مالك ایلین
خدایی اونوتمه پس قوللرکی رفقیله طوت شدتله طوتمه در خبرست از پیغمبر علیه السلام
که بزرکترحسرتی در روز قیامت آن باشد که بندهٔ صالح را ببهشت برند وخدا
وند فاسق را بدوزخ حسرتی یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر بندهٔ صالح و
خداوند فاسق بیانیه لردر محصول ترکیب حضرت پیغمبردن حدیث شریفده
وارد اولمشدر که قیامت کوننده اولورق حسرت اولدرکه بندهٔ صالحی جنته و
خداوند ظالمی دوزخه ایلته لر یعنی قول جنته کیده وافندیسی دوزخه قطعه بر غلامی
که طوع خدمت تست ✻ خشم بی حد مران وطیره مکیر غلامی یا حرف وحدت
که حرف رابط صفت طوع طانك فتحیله مصدردر انقیاد معناسنه خدمته
اضافتی مصدرك فاعلینه اضافتیدر و تست لامیه خشم بی حد بیانیه مرانك
مفعول صریحی و بر غلامی غیر صریحی مران فعل نهی مفرد مخاطبدر راندندن سورمه
دیمکدر طیره قاقمقدر غضب معناسنه خشمه معطوف مکیر فعل نهی مفرد مخاطب
طوتمه دیمکدر محصول بیت بر غلامك اوزرینه اجلین غلامك سنك خدمتکه
مطیع ومنقاددر اول غلامه خشم بی حد سورمه واکا غضب طوتمه حاصلی بر غلامکه
خدمتکی طوع ورغبتله ایدر اکا حددن بیرون خشم سوروب اوستنه غضبله وب
جور وجفا اوزره اولمه که فضیحت بود بروز شمار ✻ بنده آزاد وخواجه در زنجیر
که حرف تعلیل فضیحت فانك فتحی وضادك کسریله رسوایلق دیمکدر با حرف ظرف
روز شمار ظرف زمانك مصدره اضافتیدر محصول بیت خدمتکه مطیع اولان
قولك اوزرینه بی حد غضب سورمه زیرا رسوایلق اولور ویا رسوایلقدر
یوم حسابده یعنی حشر کوننده بنده آزاده اوله یعنی جنته لایق اوله وافندی بر زنجیر
ده اوله یعنی دوزخه مستحق اوله حکایت سالی از بلخ باشامیانم سفر بود وراه
از حرامیان برخطر جوانی بیدرقه همراه ما شد سپرباز وچرخ انداز وسلحشور
وبیش زور که ده مرد توانا کمان او را زه کردندی و زوراوران روی زمین

ویا حرف حکایه بو فقره ده در مصادعه عبارتنی ایراد ایدن جمیع نسخ لره مخالف

ایراد ایلمش متنعم تنفعل بابندن اسم فاعل نعمت ایچنده بیومش و نعمته معتاد اولمش در — رد شراح جمیعا

دیمکدر. سایه پرورده کولکه ده بسلنمش یعنی شدت و زحمت روزکار کورمش حاصلی

اودن طشره چیقمامش رعد کوس دلاوران لامیه لر در رعد رانک فتحی و عینک

سکونیله کوك کورلمکدر. بونده مراد مطلقا آواز در کوسی سابقا بیان ایلمشز

بونده دلاورلرك کوسی صداسی مراد در. رعدن دیمی بیانه صدالمش دیلک — رد شمعی

ور ندان مراد بهادرلر در بکوش او یاحرف صله و اضافت لامیه در برق شمشیر

سواران لامیه لر در محصول ترکیب بر ییل بلخدن شامیانه سفر واقع اولدی

و یول حرامیلر دن خطرده ایدی برجوان قولاوزلق طریقیله بزه همراه اولدی

بوجوان سپر باز و ناوك انداز و سلحشور و بیش زور ایدی که اون قوتلی رانك

یاینه کرش کچور ردی یعنی اون زورلی آدم یاینی قور رلردی ویا خود

قورار دی و یر یوزینک زورلیلری ارقه سینی یره کتوره مزلردی حضرت

شیخ جوانك خصوصنده اطراب بویوردی اما بوجوان متنعم ایدی و سایه پرورده

یعنی اناقو بندن طشره چیقامش حضور و صفاده بیومش نجهان کورمش

و نه سفر ایلمش بهادرلرك کوسی آوازی قولاغینه ایرشمش و آتلیلرك قلیجی بلدر

مسینی کورمش بیت نیفتاده در دست دشمن اسیر * بکردش نباریده باران

تیر نیفتاده ماضیدن قسم همزه یا یه قلب اولمشدر دشمن دیمکدر. در حرف صله دست

دشمن لامیه اسیر نیفتاده نك مفعول صریحی و در دست غیر صریحی یا حرف صله

و یا حرف ظرف کرد کاف عجمك کسری و رانك سکونیله بونده اطراف دیمکدر. شین

ضمیر مذکور جوانه راجعدر. نباریده ماضیدن قسم فعل نفی مفرد غایب باران

فاعلی تیره اضافتی بیانیه محصول بیت مذکور جوان دشمن الینه اسیر واقع اولمامش

حضرت شیخ طرابلیس فرنکینه اولدوغی کبی اطرافینه اوق یغموری یغمامش حاصلی

نه اسیر اولمش و نه صواش کورمش اتفاق من و این جوان درپی هم دوان

هرآن دیوار قدیم که پیش آمدی بقوت بازو بیفکندی و هر درخت عظیم

که دیدی برو در سر پنجه برکندی و تفاخر کنان گفتی درپی هم یری برینك اردنجه

پشت او را بر زمین نیاوردندی اما متنعم بود و سایه پرورده نه جهان دیده

و نه سفر کرده رعد کوس دلاوران بکوشش او نرسیده و برق شمشیر سواران

ندیده سالی یا حرف وحدت بلخ خراسان توابعندن بر عظیم شهرك اسمیدر که

حضرت مولانانك بلدی اولدیار دندر یا حرف صله در الی معناسنه شامیان

سرحد هندده بر مملکت اسمیدر عربستانده شام کبی و روم ایلنده بوسنه کبی شامیان

بر ینه همدان یازان احوال کائناتدن هیچ خبر دار دکل ایمش زیرا بلخدن همدانه دك — رد شمعی

صاف عجم در غیر یسی دکلدر. سفر بود سفرم او لدی و یا سفرم وار یدی بود فعل

ماضی اولور و یا آدات زمانیه خطر بونده خوف معناسنه در و بر بود مقدر در

جوانی یا حرف وحدت بدرقه یا حرف مصاحبت تقدیری بطریق بدرقه در

بدرقه اجرتله یعنی کرایله قولاوزلق ایلمکه دیرلر در حرجه بابندن مصدر در بدرقه

به حارس دیو ب یعنی دوندار دیمکله تفسیر ایلین زیاده تفسیر ایلمش و مقام — رد سروری

بیانده بدرقه ایله دیمی معناسین بیلمز ایمش سپر باز وصف ترکیبیدر باز بدندن — رد شمعی

قلقان اوینادیجی دیمکدر. که براو یوندر سلحشور لرار اسنده یعنی بر قند در شراح مستقلا

بر فن اولدوغنی بیلمدکلرندن اهمال ایله کچمشلر چرخ انداز وصف ترکیبیدر انداز — رد شراح جمیعا

اندازیدندن چرخ لفظ مشترکدر. بو رایه مناسب بیك یایدر که کوبیتی الندن قدن

صکره ایکی یانی بر یره کلز بونوك یا بینه چرخ دیرلر که دمه اکا زنبرك

دیرلر و بونك اوقینه ناوك دیرلر کاف عربیله پس چرخ اندازدن مراد ناوك

انداز در مجاز مرسل طریقیله یعنی ذکر محل و اراده حال دیمکدر. پس زنبرك اتیجی

و چرخ آتیجی دیینلر مسامحه ایلمشلر سلحشور عجم اصطلاحلرندندر الحاصل حرب — رد سروری و شمعی

اوینادیجی یعنی قولاتچی بیش زور زیاده زورلی دیمکدر. ده اون مرد توانا

بیانیه ده صفتدر کمان اولامیه زه زای عربیک کسریله بونده یای کوبیتی مراد در

کوردندی یا حکایت حال ماضی افاده ایدر بعض نسخه ده نکوردندی واقعدر

ایده مزلردی دیمکدر. زورآور وصف ترکیبیدر زورکتوریجی یعنی زورلی

الف و نون ادات جمعدر در به و رویك زمینه اضافتلری لامیه لردر پشت

اولامیه و را ادات مفعول بر زمین یا حرف صله نیاوردندی فعل نفی ماضی جمع غایب

دوان صفت مشبهه دردو یدندن یلردك دیمکدر دیوار قدیم بنا ینه آمدی
یا حرف حکایه ییغلکندی یا حرف ییقاردی دیمکدر درخت عظیمه بنا ینه درکه حرف
رابط صفت دیدی یا حرف حکایه برکندی کاف عربك فتحیله ویای حکایه ایله قوپاردی
دیمکدر محصول ترکیب اتفاقا بن بوجوانلر بری برینه اردیجیلردك یعنی یلوب کیدرکن
هر اول اسکی دیوار که اوکومزه کلوردی قوت بازو ایله ییقاردی وهر اولو اغاجی که
کوردی زور سرپنجه ایله کوکندن قوپاردی وتفاخر ایدرك دیردی بیت
پیل کو تا کتف بازوی کردان بیند ٭ شیر کو تا کف وسرپنجهٔ مردان بیند ٭
پیل معروف کو کاف عربك ضمیله قنی دیمکدر عربیده أین دیرلر تا حرف تعلیل عربیده
کی معناسنه کتف کاف عربك فتحی وتانك کسریله یغرن معناسنه در فارسیجه شانه
دیرلر بازو قولدر آرش ده دیرلر هوزنك فتحی ورانك کسریله کردان کاف عجمك
فتحیله صفت مشبهه درکردیدندن دونکن دیمکدر مراد جستلك وچویکلکدر
زیرا فیلك الی صومدر یعنی سایر حیوانات کبی دیردن آکیلمز پس کردانلق صفتی
بولنماز بونی مصراع ثانیه قافیه دوشورن فیله نسبت کتف بازوی کردان
مناسبتنی بیلمز ایمش کردان فتح کاف فارسیله صفتدر کردانیدندن دیبن بو
متعادهٔ خطا ایلمش زیرا کردان لازمدر دونکن دیمکدر وکردانیدن متعدیدر
دوندرمك دیمکدر بازوی کردان اضافتی بیانیه در دونکن بازو دیمکدر بعضیلر
کاف عجمك ضمیله اوقودیلر کردك جمعی بهادرلر دیدیلر اولور بویله اولنجه هیچ تاویله
احتیاج اولنمز زیرا حرف روی متحرك اولنجه حرف قیدك ماقبلنده اولان حرکت
مختلف اولمق جایزدر بونده ایسه حرف روی دالدر ومتحرکدر وحرف قید رادر
پس ماقبلینك حرکتی مختلف اولمق جایزدر ننکه قافیه یه عالم اولان واقفدر
ننکه حضرت مولانا جامی قافیه رساله سنده ایراد بیورمشدر رباعی کرسوزن
تو ام یك نفس آهسته شود ٭ از دود دلم راه نفس بسته شود ٭ در دیده از
اب همی کردانم ٭ تا هرچه نه نقش تست از وشسته شود ٭ بو رباعیده سینك
ماقبلی ایکی یرده مفتوح وبریرده مضموم واقعدر پس کاف عجمك ضمیله کردان اوقیانلر
ردّ ایلین مردوددر هم لفظ جهتندن وهم معنا جهتندن کف آیه درکه عربجه راحه دیرلر

رد سروری
رد سروری
کردان عبارتنی مقید اولدوغمز یعنی کاف عجمك فتحیله دیمیوب بعض شراح بونی اختیار ایلدکلریچون والا بونده بونی استادلردن کافك ضمیله ضبط ایلمشیم معتقد مدر بودر منه

واو حرف عطف سرپنجه برمواوجی پس کفی سرپنجه یه اضافت ایلین معنایه عالم دکلی
ایمش مردانه اضافتی لامیه مردان برینه کردان یازان سرپنجهٔ کردانه اضافت ایلدکده
سکوه معنایی بویله تصویر ایدوب دیر والمعنی بالترکی ارسلان قنی تا پنجه اوجی
دوندیجی ایانی کوره بو تصویرده اوچ خطا ییوار بلکه زیاده الفاظ قافیه
تغییرنده وکفی سرپنجه یه اضافتنده وکردانی متعدی طوتسنده وسرپنجهٔ اکا مضاف
قیلوب دوندیرب مفعول به ایلمسنده حاصلی بو مصودرك معناده هیچ وقوفی یوغمش
پس بویله کتابلره شروح یازمق نه زحمت ایدی بو شارحه تابع اولوب الفاظ
قافیه تبدیل ایلینده مناسبت بیلمز ایمش محصول بیت فیل قنی تا کم بهادرلرك
یغرینی وقولینی کوره یعنی بهادرلرك قوت زوری نه مرتبه اولدوغنی کوره زیرا
بن انلر دیم یا ارسلان قنی شیر مردلرك کف وسرپنجه سینی کوره یعنی شیرك هنری
پنجه ده دیر اما شیر مردلره نسبت مغلوبدر هنری وار ایسه کلسون بنمله پنجه طوتوشسون
کورسونکه کف وسرپنجه نیجه اولور ما درین حالت بودیم که دو هندو از پس سنکی
سر برآوردند وقصد قتال ما کردند در دست یکی چوبی ودر بغل دیکری
کلوخ کوبی جوان را کفتم چه بایی که حرف بیان پس سنك لامیه ویا حرف وحدت
قصد قتال ما مصدرك مصدره اضافتیدر ولامیه چوبی یا حرف وحدتدر در
حرف ظرف بغل بانك وغینك فتحه لریله قولتق دیمکدر عرب ابط دیر همزه نك وبانك
کسره لریله دیکره اضافت لامیه در کلوخ کوب وصف ترکیبیدر کوبی دندن کلوخ
کاف عربك ولامك ضمه لریله کسك که تارلاده اولور کوبی کوفتن دن اخذ ایلین
سهو ایلمش کلوخ کوب ایکی کافی بیله وبایی فارسیله در دیین خطا ایلمش یا حرف
وحدت بایی فعل مضارع مفرد مخاطب نه طوردسین دیمکدر محصول ترکیب بز جوانلر
بو حالنده ایکی ایکی هندو بر طاشك ارددندن باشن قالدردیلر وبزم قتالمزه
یعنی بزمله مقاتله یه قصد ایلدیلر برینك النده براغاج وبرینك قولتوغنده برکسك
اززه جك اوجی توقفلی براغاج جوانه دیدم نه اکلنورسك ایشته ادلك دمیدر
بیت بیا آنچه دادی ز مردی وزور ٭ که دشمن بپای خود آمد بکور بیاد امر در
آدیدندن دینلر غلط سویلینلر دادی فعل مضارع مفرد مخاطب مردی یا حرف

رد سروری
رد شمعی
رد سروری
رد سروری
رد شمعی
رد شمعی وسروری

مصدر که حرف تعلیل دشمن مبتدا باحرف مصاحبت آمده متعلق بای خود لامیه
بکور باحرف صله آمده متعلق جملهٔ فعلیه خبر مبتداء دبکورك تقدیری بکوش در
محصول بیت جوانی دیدم کتور اولسنه به مالك سپی و زوردن یعنی ادلك و بها
درلك وقیدر زیرا دشمن کندی ایاغیله قبرینه کلدی یعنی اولجك برآدار بکورشی
تقدیر ایده نه دخل ایدن ذره مقداری معنایه دخولی یوقدر تیر و کمان را دیدم
از دست جوان افتاد و لرزه بر استخوان استخواندن صکره برافتاد تقدیره والنود
بو تقدیره قایل اولمیان بجمع احوالن بیلمز ایش محصول ترکیب کوردمکه جوانك اوقی
و یای الندن دوشدی و کوکسنه دترمه دوشدی یعنی خوفندن اندامنه لرزه دوشدی
بیت نه هر که موی شکافد بتیر جوشن خای ** بروز حملهٔ جنك آوران بدارد پای
نه حرف نفی معناده مصراع ثانیه معروفدر حاصلی بدارد فعلنه مقیددر که هر که
اصلنده هر کس که در تنکر مکر دبیان اولندی شکافد فعل مضارع مفرد غایب یارد
دیمکدر موی مفعول صریحی و بتیر غیر صریحی تیر جوشن خای بیانیه جوشن خای
وصف ترکیبیدر خابیدندن جوشن چینیجی یعنی جوشن بیریجی ودلیجی دیمکدر باحرف
مصاحبت ذو دحملهٔ جنك آوران لامیه لردر جنك آور وصف ترکیبیدر جنك
کتوریجی یعنی صواشیجی معناسنه هادردن کتاینددر الف و نون ادات جمعدر برارد
فعل مضارع مفرد غایب بای مفعول صریحی و بروز غیر صریحی محصول بیت ایله دکلدر
هر کمسه که جوشن چینیجی تیر له قیل یاره یعنی استاد تیرانداز اوله جنك آوردلرل حمله سی
زورینه اباق طونه یعنی تحمل ایلیه هر استاد تیرانداز و سلحشور صواش میداننده
ثابت قدم اولوب باید اراولمز چاره جز آن ندیدیم که رخت و سلاح و جامه
رها کردیم و جان بسلامت بردیم محصول ترکیب اندن غیری چاره کورمدك
که اسباب و یراغی و لباسی ترك ایلدك و جانی سلامته ایلتدك یعنی ما ملکمزی
ویرمکله اولمکدن خلاص بولدق قطعه بکارهای گران مرد کاردیده فرست
که شیر شرزه در آرد بزیر خم کمند باحرف صله کارهای گران بیانیه گران کاف
عجمك کسریله آغیر دیمکدر ثقیل معناسنه اما بونده عظیم معناسنه در مرد کاردیده
بیانیه ایش کورمش دیمکدر فرست فانك و رانك کسریله و سینك سکونیله

فعل

فعل امر مفرد مخاطبدر فرستیدندن فرستادن دینلر غلط سویلمشلر که حرف تعلیل
شیر شرزه بیانیه شرزه یاوز لغتندن دیش صریدان جانوردر حرف تاکید آرد
فعل مضارع مفرد غایب کتوره دیمکدر باحرف صله زیر خم کمند لامیه لردر زیر التی
معناسنه در عربجه تحت دیرلر خم خانك فتحیله بوکلمه رمیده تسند یدضمو دن یی خوارد
ایچوندر حلقهٔ کمند مراددر محصول بیت عظیم ایشلره ایش کورمش مجرب دورد
کمسنه کوندر تاکم شیر شرزه یعنی کوکره مثلا درسلان کیبی بهادر پهلوانلری کمند
حلقه سی النه کتوروب شکار ایلیه اولزمانده الاخن حربك برنسیده کمند ایش
حاصلی اولو مصلحتلره بجارب کتبرله مجرب کمسه لر کوندر کار کورمش نا آزموده
کوندرمه خطاب عامه در جوان اکرچه قوی بال و پیلتن باشد ** بجنك دشمنش
از هول بکسلد پیوند قوی بال وصف ترکیبیدر قوی حال معناسنه در زیرا
بال بونده حال و بوی بوس معناسنه اولمغه محتملدر قول اولمغده ممکندر بازو
معناسنه اما مهابت معناسنه نه عربی و نه فارسی لغتلرده پیلتن وصف ترکیبیدر
فیل جثه لی دیمکدر عظیم جسمدن عبارتدر باحرف ظرف جنك دشمن لامیه در دوشنی
جوانه راجعدر هول هانك فتحیله خوف معناسنه در باحرف تاکید کسلد کاف عجمك
ضمی و کسریله ولامك فتحیله فعل مضارع مفرد غایبدر کسلیدندن لازم و متعدی
کلور بونده متعدیدر کسیختندن اخذ ایدوب لازمدر دیبن ایکی قولنده سهو
خطا ایلمشلردر زیرا تحقیق معنادن معلوم اولیسر در پیوند بونده آیه او درد قوللری
پیوندر کوستك معناسنه دومه او ذدی کوستکی دیدکلری کیبی قاچمق
مقامنده اتلوده بکسیخت پیوند و بکسلد پیوند دیرلر پس بونده پیوندی
بند معناسنه اخذ ایدوب اتکل شرح ایلین زیاده فاسد شرح ایلمش زیرا
انلر آکی بندله تعبیر ایدرلر مثلا بند انکشتان دیرلر بر مقاله ده اولان بوغوملره
پیوند انکشتان دیرلر سایر اعضاده ده تعبیر بویله در محصول بیت جوان کرچه
قوی حاللی و بوبلی بوسلی و محکم قوللی و قنانلی و لور و فیل کوده لی و جسامتلی
یعنی مجسم و عظیم جثه لی اولور دشمن جنکنده اول جوان قورقودن اوزکو سنکی
یعنی قرار ایدر فجار مصراع ثانینك ترکیبه معناسی دشمن جنکنده انك قورقودن

اوزیلوراکی دیبن معنانک بلین اوزمش الله رحمت ایلیه مجموع بیتنک معناسی چونکه
آکوچه مهابتلو و قوتلو دخی ایری کوده لو اولا اولکیمسه دشمن جنکندن خوفندن
بیوندی قراراکرایاغنده بیوندا اولسه دیبن عجبا او بودکنی سویلدی بو معنا
عفا الله عنه **نبرد پیش مصاف آزموده معلومست چنانکه مسئلهٔ شرع**
پیش دانشمند نبرد نونک و بانک فتحلریله و دانک سکونیله جنک دیمکدر صواش
معناسنه مبتدادر پیش مصاف آزموده تقدیری پیش مرد مصاف آزموده در
مصاف میمک ضمیله نبردکاه مرادندر مصاف آزموده جنک صنامش یعنی جنکه کیرمش
چیقمش دیمکدر مجرب حروب معناسنه معلومست خبر مبتدادر مسئلهٔ شرع پیش
دانشمند لامیه لردر محصول بیت جنک صنامشک قتنده جنک یعنی صواش
کورمش و صواشه کیرمش و چیقمش کیمسنه قتنده حرب و قتال معلومدر نته کیم
مسئلهٔ شرع دانشمند قتنده معلومدر یعنی اهلنه هر نسنه آساندر **حکایت توانکر**
زاده‌ٔ دیدم بر سر کور پدرش نشسته و با درویش بچهٔ مناظره در پیوسته
که صندوق تربت پدرم سنکینست و کتابهٔ رنکین و فرش رخام انداخته
و خشت پیروزه در و ساخته بکور پدرت چه ماند خشتی دو فراهم آورده
و مشتی دو خاک بران پاشیده درویش پسر این بشنید و کفت خاموش که تا
پدرت این سنک کران برخود بجنبیده باشد پدرم بیهشت رسیده باشد
درخبرست موت الفقراء راحة توانکر زاده‌ٔ همزهٔ وحدتله در چوندر
دیبن یاوه سویلمش بلکه یا حرف وحدت و همزه حرف توسلدر دال ادات مفعول
کورکاف عجمک ضمیله قبردر سر کور لامیه قبراوجی دیمکدر پدر اضافت بیانیه لامیه در
نشین توانکر زاده یه راجعدر یا حرف مصاحبت درویش بچه درویش یورسی
یعنی اوغلی بچهٔ یا حرف وحدت و همزه حرف توسلدر بچه یرینه زاده یازانلر
صحیح نسخه مخالف یازمشلردر حرف تأکید بیوسته اولاشدرمش یعنی ایصال
ایلمش که حرف بیان صندوق صادک ضمیله قبحدر مراد قبراوزره یاپدقلری
صندوقدر تربت و تربتک بدده و پدرک میم متکلم اضافتلر لامیه لردر سنکینست
عبارتنی همزه مجتلبه ایله یازانلر املادن آکاه دکللر ایمش یا حرف نسبت و نون حرف
رد سروری
رد شمعی
رد شمعی
رد ابن سید علی و سروری
تأکید در

تأکید در سنک منسوب یعنی طاشندندر کتابهٔ رنکین بیانیه مراد قبرطاشلرینه
یازیلن نسنه در فرش رخام بیانیه رخام رانک ضمیله مرمره دیرلر خشت کرپیج
پیروزه یه اضافتی بیانیه در حرف ظرف او ضمیری رخامه راجعدر مراد بودر
که قبرینک مرمری فیروزه ایله مرصعدر در و ساخته بوکه قرینه در لیکن خشت
عبارتنه مسامحه ایلمشدر زیرا پیروزه خرده اولور خشت اولمق مرتبه سنده
ایری اولماز بعض نسخه ده در و ساخته یرینه در و برده واقعدر کذ مراد یر صعدر
با حرف صله کور پدرت لامیه ماند فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحته ده کور
پدرمه راجع ضمیردر بکذر دیمکدر ماندن مشتق مانستن دن دیبنلر
سهو ایلمشلردر چه ماند استفهام انکاریدر یعنی بکزمز دیمکدر خشتی یا حرف وحدت
فراهم اورده بریرکتورلمش مشتی یا حرف وحدت بر و یعنی خشتک اوزرینه پاشیده
اسم مفعولدر صاچلمش معناسنه درویش زاده یعنی درویش بچه خاموش فعل امر مفرد
مخاطب ایسم دیمکدر که حرف تعلیل زیرا این سنک کران لامیه و بیانیه در کران اغیر
معناسنه در با حرف تأکید جنبیده اسم مفعولدر دپرنمش معناسنه موت لفظا
مرفوع مبتدا فقرایه اضافتی مصدرک فاعلینه اضافتیدر راحة لفظا مرفوع
خبر مبتدادر محصول ترکیب بر توانکر زاده یعنی بر اکابر زاده کوردم که باباسنک
قبری اوجنده اوتورمش و بر درویش زاده ایله مناظره اولاشدرمش یعنی بحث
ایدر که بنم بابامک قبری صندوقی طاشندندر و اوزرنده رنکین و ملون
خط یازلمشدر یعنی تاریخ وفاتی و غیر نسنه سی آلتون صویله یازلمشدر نته که
عادت بویله در و اطرافنده مرمر فرش دوشنمش یعنی مجا طاشلری و الواح قبر
پیروزه ایله مرصعدر سنک باباک قبرینه نه بکزر یعنی بکزمز بر ایکی کرپیج بریره
کتورلمش یعنی بر ایکی کرپیج چاتلمش و بر ایکی آوج طپراق اوزرینه صاچلمش
یعنی بر ایکی آوج طپراق اوستنه دوکلمش درویش بچه بو سوزینی ایشتدی و
دیدی ایسم اول که سنک باباک بو آغیر طاشک آلتنده کندی کندینه قملدانمش
اوله بنم بابام جنته واصل اولمش اولور زیرا حدیث شریفده بیوردکه فقرانک
اولومی راحت و حضوردر زیرا بر نسنه لری یوقدر که آنک حسرتیله کیده لر
رد ابن سید علی و سروری

بیت خرکه کمتر نهند بروی بار ؛ بره آسوده تر کند رفتار که حرف رابط محققدر
صفت وی ضمیری خره راجعدر بار یوك یا حرف ظرف ده رانك تحلیلدر اهدن یعنی
آسوده دیکمشدر دیمکدر راحت معناسنه تر ادات تفضیلدر آسوده دن دیمکدر غنی
حضوریلیرك و راحتلیرك رفتار یوریش دیمکدر خبر مبتدا و مصراع ثانی خبری
محصول بیت خرکه اوزرینه یوکی آز رق قویالر یعنی یوکی که آز رق و یینی دن اولریده
آسوده رك رفتار ایدر یعنی یینرك یورر حاصلی یوکی خفیف اولمغله کندی جوکرك
یورور قطعه مرد درویش که بار ستم فاقه کشید ؛ بدر مرك هانا که سبکبار
آید مرد درویش بیانیه که حرف رابط صفت بار ستم فاقه لامیه و بیانیه در فقر ظلمی
یوکی دیمکدر با حرف صله درمرك لامیه در مجاز اهانا کانه معناسنه بکیز دیمکدر
که حرف بیان سبکبار وصف ترکیبی اقسامندندر یعنی یوکلی دیمکدر و بار دیوکدر محصول
بیت مرد درویش که فقر و جوری و جفا یوکنی دنیاده چکدی یعنی دنیاده فقر آتشنه
یاندی و یاقلدی بکوز رکه موت قپوسنه یعنی یوکلی کلر حاصلی دنیایه متوغل دکلدر که
حساب و عذاب یوکلرینی چکوب کوتوره نتکه شاعر بیورمشدر مصراع • یا انما غه
اودین هر کشی بوندن ایلدرلر وانکه در نعمت و در راحت و آسایش زیست
مردنش زین همه شك نیست که دشوار آید محصول بیت اما اول کیمسه که نعمت
و راحت و آسایشده دیریلدی و چندی او کیمسه نك اولمسی بونلرك جمیعندن
یعنی نعمت و راحت و آسایشدن شك یوقدر که مشکلدر زیرا او ترسینك
حالی معلوم دکلدر حاصلی موت الفقراء راحة بهر حال اسیری که زبندی بر هد
بهترش دان ز امیری که کرفتار آید اسیری یا حرف وحدت که حرف رابط
صفت بندی یاسیده حرف وحدتدر حرف نسبت دیین خطا سویلمشی بر هد فعل
مضارع مفرد غائبدر رهیدندن قورتلمه دیمکدر مصادر رهانیدندن
دیین خطا ایلمش بهترش شین اسیره راجعدر امیری یاسی حرف وحدت کرفتار
مبتلا دیمکدر محصول بیت جمیع احوالده بر اسیر که بر بنددن خلاص بولوب قورتیله
آنی سن یکرك بیل بر بکدن که بر بنده کرفتار و مبتلا اوله حاصلی محبوس بکدن
جسدن خلاص بولمش بنده یکدر حکایت بزرگی را پرسیدم از معنی این

حدیث

حدیث که اعدی عدوك نفسك التی بین جنبیك کفت بحکم آنکه هر آن
دشمن که با وی احسان کنی دوست کردد مکر نفس که چندانکه مدارا بیش کنی
مخالفت زیادت کند اعدی اسم تفضیلدر عدا یعدودن تجاوز معناسنه اظلم
دیمکدر عدو فعولدر فاعل معناسنه صدیقه مقابلنده مذکر و مؤنث برابردر اسم
جنسدر جمع مقامنده زیرا اسم تفضیل تعدد اقتضا ایدن شیئه مضاف اولور معرفه
اولدقده اعدی تقدیرا مرفوع مبتدا و عدوك مضاف الیه و نفسك لفظا مرفوع
خبر مبتدادر مراد نفس اماره در التی اسم موصول مفرد مؤنث محلا مرفوع صفت
نفسدر بین مقدر ثبتت و یا کانت فعلنه متعلق مضاف اولمشدر جنبیك تثنیه سیدر
حالت جرده و جمله ظرفیه نك اعرابدن محلی یوق صله سیدر اسم موصولك کفت
نزرك دیدی بحکم آنکه اول سببدنکه محصول ترکیب حضرت شیخ بیورر دیراولویه
بو حدیثك معناسندن سؤال ایلدمکه سنك دشمنلریکك دشمنرکی و ظالمرکی
نفسکدرکه ایکی بهلوك بیننده در یعنی دائما سنکله اولوب و سندن بر نفس منفك
اولمیان نفس اماره کدر دیدی اول سببدنکه اعدای عدو کدر که هر اول دشمنه که احسان
ایلرسین سکا دوست اولور الا نفس بویله دکل بلکه هر نقدر که مدارا و رفقی اکا زیاده
ایدرسین اول سکا مخالفتی زیاده ایدر قطعه فرشته خوی شود آدمی بکم خوردن
وکر خورد چو بهایم بیوفتد چو جماد فرشته خوی وصف ترکیبیدر ملك خویلی
و عادتلی دیمکدر با حرف مصاحبت کم بونده آز معناسنه در خوردن مصدر در
اکل معناسنه قلت اکل دیمکدر بهایم بهیمه نك جمعیدر جماد یا حیوانات معناسنه
در با حرف تاکید بیوفتد اصلی اوفتد در با مفاد تنبلا همزه یایه قلب اولمشدر نتکه سائن
بیان اولنمشدر فعل مضارع مفرد مخاطبدر اوفتیدندن دوشرسین دیمکدر افتادند
دیین خطا ایلمش جماد جمك فتحیله از دیاد اوزره اولمیان اشیاده مستعملدر یعنی
بیومیین و آرتمیان اشیاده محصول بیت آدمی قلت اکله فرشته خویلی اولور یعنی
خلوق و ملایم اولور و عبادت و طاعته چابك اولور و غائبدن مخاطبه التفات
ایدوب بیورر و اکر حیوانات کبی چوق ییرسك جماد کبی ییقلوب دوشرسین
نه عبادته مالك اولورسك و نه طاعته حاصلی قلت اکل و شرب انسانی ملکیت

صفتلرینه ایصال ایدر دوکنزنی حیوانیت مراد هر که برادری مطیع امر تو شد
خلاف نفس کردن کشد چو یافت مراد مراد هر که بیانیه مراد مفعول براد یدر
هر که اصلنده هر کس که در که حذف و ایصال طریقیله که حرف ایکی اسم اولدی برحرف
تاکید آری فعل مضارع مفرد مخاطب در آرید ندن که محققدر آور ید ندن مطیع
امر اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر و تو یه اضافت لامیه در خلاف نفس مصدر
فاعلینه و یا مفعولینه اضافتیدر که حرف بیان کردن کشد بویون چکر یعنی سرکشلك
وعناد ایدر محصول بیت هر کمسه نك که مرادینی حاصل ایلیه سن سنك امرکه مطیع
اما نفس ظالم بونك خلافنجه در که کردن کشی و معاند اولور چونکه مرادین بولدی
یعنی هر نقدر که رعایت ایلسك مطیع فرمان اولمز بلکه طغیانی زیاده اولور
منه سنده خلاف نفسه مضاف دکلدر دیین عجب عجب که طبعمش جدال سعدی
با مدعی در بیان توانگری و درویش یکی در صورت درویشان نه بر سیرت
ایشان در محفلی محفلینك ماقبلینه ومابعدینه دیدم عبارتینی زیاده ایدنلر
زاید ایلمشلر نشسته و شنعتی در پیوسته و دفتر شکایت باز کرده و ذم توانگران
آغاز سخن بدینجا رسانیده که درویشان را دست قدرت بسته است و
توانگران را پای ارادت شکسته محفل مجلس و یا حرف وحدت شنعت رسوالق
و یا حرف تنکیر حرف وحدت دیین اصابت ایلمشدر حرف تاکید پیوسته ماضی
قسم مفرد غایب اولاشدرمش یعنی مجلسه اضافت ایلمش حاصلی شنیع و فضیح کلمات
ایلمکه باشلامش پس دخی بر شنعته اولاشمش دیین خیلی شنعت ایلمش آغازدن صکره بر
کرده مقدردر محصول ترکیب بریسی درویشلر صورتنده اما انلرك اخلاق
وسیرتنده دکل بر مجلسده اوتورمش و اوتوردوغی مجلسه شناعت و فضاحت
ایصال ایلمش یعنی قبیح سوزلر سویلمکه باشلامش و شکایت دفترینی آچمش یعنی شکایته
باشلامش و اغنیانی ذم ایلمکه آغاز ایلمش سوزی بو مرتبه یه ایرشدرمش که فقرانك
و درویشانك دست قدرتی بغلیدر یعنی برشی یه مالك و قادر دکللردر و
اغنیانك ارادتی ایاغی شکسته در یعنی درویشلره ارادت و محبتلری یوقدر
حاصلی فقرایه احسان و اعطا اوزره دکللردر شکسته دن صکره بر است مقدردر

رد سمعی
رد شراح جمیعاً
رد سمعی
رد سمعی

بیت • کریمان را بدست اندر درم نیست ❊ درم داران عالم را کرم نیست
کریمان را اداة تخصیص بدست اندر یعنی اندر دست اندر بانك معنای ظرفیتی
تاکید ایدر درم دار وصف ترکیبیدر مال دار معناسنه و الف و نون ادات جمعدر
عالمه اضافتی لامیه در ورا حرف تخصیص محصول بیت کریملرك الندن درم یوق یعنی
کریم طبع اولانلرك سرمایه‌سی کرمی یوق یعنی انجق یه مالك دکللر و عالم درم دارلرینك
کرمی یوق یعنی ماله مالك اولنلرك طبع کرمی یوق حاصلی کریملرك مالی یوق و
مال دارلرك کرمی یوق مراکه پرورده نعمت بزرکانم این سخن ناپسند آمد گفتم ای
یار توانگران دخل مسکینانند و ذخیره گوشه نشینان و مقصد زائران و
کهف مسافران و متحمل بار گران از بهر راحت دیگران دست تناول بطعام آنگه
برند که متعلقان و زیر دستان بخورند و فضله مکارم ایشان بارامل و پیران
واقارب و جیران رسیده مرا بکاف دیمکدر را ادات مفعول که حرف رابط صفت
پرورده نعمت بزرگان لامیه لردر اولولرك نعمتی پروردهسی یعنی بسلنمشی میم ضمیر
متکلم ناپسند نامقبول بعض نسخه ده سخت آمد دیمش توانگران مبتدا دخل مسکینان
لامیه و خبر مبتدا دخل کسبینك خارجدن ملکینه داخل نسنه در انجق و غیر نسنه ذخیره
گوشه نشینان لامیه در دخل معطوف ذخیره آزیقدر مقصد زائران لامیه در
مقصد اسم مکاندر ضرب بابندن زائران زائرك جمعیدر زیارت ایدیجی معناسنه
کهف مسافران لامیه کهف مغاره در بوندن ملجأ مراد در صغینا جق یر دیمکدر
متحمل بار گران لامیه و بیانیه در بار گران آغیر یوك دیمکدر بهر راحت دیگران
لامیه لردر غیریلرك راحتیچون دست تناول لامیه در مجازاً طعام یمکیچون ال
اوزاتمق بطعام با حرف صله آنگه انکاهدن محققدر اول وقت دیمکدر برند
بانك و رانك فتحه لریله فعل مضارع جمع غایبدر ایلدرلر یعنی صونارلر که حرف بیان
زیر دست رانك سکونیله وصف ترکیبی اقسامندندر الالتنده اولانلر قول کبی
خدمتکار کبیلر و الف و نون ادات جمعدر فضله مکارم ایشان لامیه لردر فضله
زیاده در آرتق معناسنه مکارم مساجد کبی منتهای جموع وزنی اوزره در
مفردی مکرمت کلور ایکی میمك فتحی و رانك ضمیله ایلك دیمکدر کرم و احسان معناسنه

انلرك نعمتنك فضلاسی دیمكدر با حرف صله ادآمل آد ملك وارمله نك جمعیدر زوجی
سی اولمین یعنی وفات ایدن اره ادمل دیرلر وزوجی وفات ایدن زنه ادمله اقارب
منتهای جموعدن اكابر كبیدر دیفین اولان خصملرا قارب جمع اقربا واقربا جمع قریب
دیبن احوال جموعی قیاسی ظن ایلمش جیران جمع جار در قونشیلر دیمكدر بعض شارح
كلستانك بنجی لغتلرینی كاه فارسی عبارتله شرح ایلدوكاه تركی غرابت بونده در كه
غیرینك تركیله ویا فارسیله شرح ایلدكینه دخل ایدر محصول تركیب بكا كه اولورك
نعمتی پرورده سیم بوكیسه نك سوزی نامقبول كلدی یعنی سوزین بكنمدم دیدم
ای یار اغنیا مساكینك معتنی یعنی كیلربدر وكوشه نشین اولان فقرانك ذخیره
لریدر وزیارتجیلرك مقصدیدر یعنی زائرلر انلرك انعام واحسانه قصد ایدرلر
وادرلر و مسافرلرك صیغینجغی و قوناجغی یرلری حاصلی مسافرخانه لریدر وغیرلرك
راحتیچون اغنیا یوكه متحملدرلر یعنی فقرا و مساكین حضور و صفا سوردكیچون زحمت
اختیار ایدرلر انلرین طعام اول وقت صونارلر كه متعلقلری واتباعی التندهسی
اولان قوللری وخدمتكارلری ییك ییه لر وانلرك نعمتینك فضلهسی یعنی زیاده
طول عورتلره و بیرلره و خیصملره و قونشیلره ایرشمش اوله حاصلی بونلرك جمیعنه
طعامله واصل اولدقدنصكره كندیلری طعام آله صونادلر نظم توانكران را وقفست
ونذر ومهمانی ٭ زكات وفطره واعتاق وهدی وقربانی توانكران را دا
حرف تخصیص نذر آدق معناسنه در یعنی بركسه بر نسنهیی فقرایه ویا امیرلره ویا
علمایه آدامهمانی یا حرف مصدر قونقلق دیمكدر فطره رمضان بیرامنده فقرایه
ویردكلری بغدای وسائر نسنه اعتاق افعال بابندن مصدردر قول ازاد ایلمك
هدی هانك فتحی ودالك سكونیله حرم شریفه هدی اولنان طواردر قیون و
صغر ودوه كبی نسنه قربانی یا حرف نسبت قربانه لائق طوار هرنه ایسه محصول بیت
اغنیانك وقفی ونذری و قونوقلغی وزكاتی و فطرهسی و قول وجاریه ازاد
ایلمسی وهدیی وقربانی وار یعنی مذكورلرك جمیعنه مالكلردر معلوم اولكه مصرع
اول سكتلو قونر بو نظم رباعی دیبنلر زیاده خطا ایلدیلر توكی بدولت ایشان
دسی كه نتوانی ٭ جزاین دو ركعت وان هم بصد پریشانی كی وقتدن سؤالدر

رد شمعی

رد سروری

رد شراح جمیعا

استفهام

استفهام انكاری طریقیله قچان دیمكدر با حرف صله دولت ایشان لامیه انلرك دولتنه
دیمكدر رسی فعل مضارع مفرد مخاطب ایریشورسین دیمكدر كه حرف تعلیل نتوانی
فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب قادر دكلسین دیمكدر دو ركعت اقل صلاتدن
كنایه در زیرا نماز ایكی ركعتدن اكسك اولمز پریشانی یا حرف مصدر محصول بیت
سن اغنیانك بو قدر خیراتیله دولتنه قچان واصل اولورسین قادر دكلسین
بو ایكی ركعت نمازدن غیریه آنیده یوز پریشانلغله زیرا فقر واحتیاج ایله
صفای خاطر بولنمز صفای خاطر بولنمایجق صفای صلات بولنماز اكر قدرت
جود ست واكر قوت سجود توانكرانرا به میسر میشود كه مال مزكی دارند وجامه
پاك وعرض مصون ودل فارغ وقوت طاعت در لقمه لطیفست وصحت عبا
دت در كسوه نظیف پیداست كه از معده خالی چه قوت آید واز دست
تهی چه مروت واز پای بسته چه سیر آید واز شكم كرسنه چه خیر قدرت جود
مصدرك مفعولنه اضافتیدر سخایه قدرت دیمكدر قوت سجوده بویله در كه
حرف تعلیل مال مزكی بیانیه مزكی اسم مفعولدر تفعیل بابندن زكاتی چیقمش مال
مطهر معناسنه عرض مصون بیانیه مصون اسم مفعولدر صان یصون دن یعنی
نصر بابینك اجوف واویسندن قوت طاعت مصدرك مفعولنه اضافتیدر
ومبتدادر حرف ظرف لقمه لطیف بیانیه وخبر مبتدادر صحت عبادت مصدرك
فاعلنه اضافتیدر ومبتدادر حرف ظرف كسوه نظیف بیانیه وخبر مبتدادر
پیداست مبتدای محذوفه خبردر تقدیری این معنی ویا این حال پیداست
وكه حرف بیان معده خالی بیانیه معده میمك فتحی وعینك كسریله ومیمك كسری
وعینك سكونیله انسانده شیردن یرینه در حیوانده شكم كرسنه بیانیه در بعض نسخه
ده شكم یرینه دست واقعدر بو تقدیرجه اضافت لامیه اولور اجك الندن دیمكدر
محصول تركیب اكر سخایه قدرت واكر سجوده یعنی عباده قوت اغنیایه فقرادن
یك میسر اولور زیرا مال مزكیلری وار یعنی زكاتین ویرمكله ماللری پاك وطاهر
ولباسلری پاك وعرضلری جردن وفسق وفجوردن مصون ومحفوظدر
وكوكللری تشویش ناندن و جامهدن فارغ و قوت طاعت لقمه لطیفهده در وصحت

عبادت کسوهٔ نظیف وطاهرده در معلوم وظاهردرکه معدهٔ خالیدن نه قوت
کلور یعنی معده خالی اولیجق عبادت وطاعته مجال قالماز وبوشلادن نه مروت کلور
وبغلی ایاقدن نه سیر کلور یعنی وجه معاشله مقید اولان کیمسه سیره کیده مز زیرا آنکله
مقید در واچ قرنیدن وباآچ کیمسه تك اللدن نه خیر کلور وجمیعا بونلر معدهٔ
خالیه یه معطوفدر استفهام انکاری طریقیله حاصلی بونلر هپ ظاهر وهویدا
در صحت عبادتی مبتدا وپیداست لفظنی خبر طوتب معناسنی عبادتك صحتی
پاك لباسده ظاهردر دیمك عجب ناپاك سوز بلمیش **قطعه شب پراکنده خسبد**
آنکه بدید ٭ نبود وجه بامدادانش شب ظرف زمان خسبد فعل مضارع
مفرد غایب درخسبیدندن که مشترکدر یاتمق واویومق بیننده پراکنده یاوکاف
عجمك فتحیله طاغنق دیمکدر پریشان معناسنه پرکنده ده دیرلر آنکه آن کس که
تقدیرنده در نتکه مکرر ذکر اولندی بدید یای عجمك فتحیله وفوقیهٔ ممدود ومیلی
یای عربیك مصراع ثانیده رهوندر آشکاره نبود فعل نفی مستقبل اولیه دیمکدر
وجه بامداد لامیه وجه بونده خرج معناسنه در بامدادان وبامداد ایرته دیمکدر
شبی مصراع اولده که یه راجعدر محصول بیت کیجه پریشان وبیحضور یاتوب وبوزر
اول کمسه که انك آشکاره اولیه ایرته خرجلغی یعنی ایرته خرجنا جغی اولمیان کیمسه کیجه
تشویشدن نه یتابیلور ونه اویویبا **مور کرد آورد بتابستان ٭ تا فراغت**
بود زمستانش مور مبتدا کرد آورد کاف عربیك کسریله بونده جمع معناسنه
درآورد فعل مضارع مفرد غایب ایکیسینك ترکیبندن جمع ایلر معناسی چیقار
خبر مبتدادر باحرف ظرف تابستان یاز معناسنه مستعمل اصلنده تاب حرارت
وایسیجی معناسنه درستان مدخولینك کثرتینی افاده ایدر کلستان وبهارستان
ونکارستان کیبی پس اصل معناسی ایسیلك دیمکدر اسماء منقوله دندر تا حرف تعلیل
فراغت مصدردر دلالت وذنی اوزرنه زمستان قیش فصلنه دیرلر تابستان
یاز فصلینه دیدکاری کیبی اصلنده زم زانك فتحیله صووغه دیرلر وستان کذلك سابق
کیبی در پس اصل معناسی صووقلق دیمکدر زمستان فراغتك ظرف زمانیدر
در زمستان تقدیرنده شبی معناده فراغته مقید در محصول بیت قریچه یازین

دد سنجی

لوازمینی جمع ایدر تاکه قیشین فراغتی اوله یعنی آسوده حال اولوب حضور ایلیه
فراغت با فاقه نبیوندد وجمعیت در تنك دستی صورت نبندد ویکی تحرمه
عشا بسته ودیکری منتظر عشا نشسته هرکز این بدان کی ماند فراغت مصدر
در دلالت وذنی اوزرنه بونده مبتدادر با حرف مصاحبت نبیوندد ده متعلق
فاقه فقر نبیوندد فعل نفی مستقبل مفرد غایب خبر مبتدا حاصل اولمز یعنی جمع اولمز
جمعیت مبتدا یعنی جمعیت خاطر در حرف ظرف تنك دست وصف ترکیبیدر ویا
حرف مصدر نبندد خبر مبتدادر صورت مقدم مفعولی تحرمه تفعیل بابندن
مصدردر یای مصدر حذف اولوب بدلینه تاوریلمشدر یانك وجودیله
تاء جمع ایدنلر غالبا بو قاعده دن آکاه دکللردر اعیش عشایه کسر عینله اضافتی لامیه
در تحرمه تکبیرة الافتتاح وعشا بونده اختتام نماز بدر منتظر عشا اسم فاعلك
مفعولینه اضافتیدر عشا عینك فتحیله اختتام طعامیدر یعنی منتظر عشا با حرف صله
آن یعنی صاحب تحرمه ماند فعل مضارع مفرد غایب بکزر دیمکدر محصول ترکیب
فراغت فقره متصل اولمز یعنی فقرله حاصل وجامع اولماز وجمعیت خاطر الطادر نقیده
صورت بغلماز یعنی ایکیسی بریرده جمع اولمز بریسی تکبیرة الافتتاح الن بغلمش یعنی
شروع ایلمش وبریسی عشایه منتظر اولوب اوتورمش یعنی اختتام طعامی نه یردن پیدا اولور
دیو هر جانبه متوجه اولوب اوتورمش حاصل معنی فراغت قلبله عبادت وطاعته شروع
اولوب وفقیر غاذه شروع ایلمیوب اختتام یمکی نه یردن کلور دیو منتظر اولمش اوله
هیچ بو فقیر اول غنیه بکزرمی استفهام انکاردر یعنی بکزمز **بیت خداوند روزی**
بحق مشتغل ٭ پراکنده روزی پراکنده دل خداوند روزی لامیه صاحب
رزق دیمکدر مبتدادر بحق مشتغل متعلقدر که خبر مبتدادر واسم فاعلدر
افتعال بابندن پراکنده مبتدا طاغنق دیمکدر روزی فاعلی پراکنده دل خبر
مبتدا ودل فاعلی محصول بیت رزق صاحبی اولان غنی حقه وعبادت وطاعته
صفای قلبله وفراغت خاطرله مشغول در اما رزقی پریشان وپراکنده اولان
فقیر نه عبادتی عبادت ونه طاعتی طاعت اولور زیرا پراکنده دل وپریشان
خاطر اولمغله صحت عبادت بولمماز پس **عبادت اینان بمحل قبول نزدیکترست** که

ددای سیکه وس وری

جمعند وحاضرند پریشان و پراکنده خاطر كه اسباب معیشت ساخته وپرداخته
عبادت پرداخته عرب گوید اعوذ بالله من الفقر المكبّ ومجاورة من لا احبّ
ودرخبرست الفقر سواد الوجه فی الدارین كفتا نشنیدهٔ كه پیغمبر علیه السلام
الفقر فخری گفتم خاموش كه اشارت خواجهٔ عالم بفقر طائفه ایست كه مردان
میدان رضا اند وتسلیم تیر قضا نه اینان كه خرقهٔ ابرار بپوشند ولقمهٔ ادرار
فروشند پس بونده شرط محذوفك جوابنه داخل اولان فا معناسنه در عبادت
اینان مصدرك فاعلنه اضافتیدر اغنیایه اشارتدر مجل قبول باحرف صله تردیكیره
متعلقدر واضافت لامیهٔ عبادت مبتدا وتردیكیره خبری كه حرف تعلیل جمعند یعنی
جمعی انلره اسناد مجازادر قلبلری مجموع اولوب پریشان اولمدوغیچون كه حرف تعلیل
اسباب معیشت لامیه ومبتدا ساخته خبری ماضیدن قسمدر فاعلی اغنیادر پس
اسم مفعول دیمك معلوم مدر كه اسم مفعول معناسینه ملاحظه ایلمز ایمش باو داد عبا
دت باحرف صله پرداخته یه متعلق واضافت بیانیه پرداخته ماضیدن قسم مفرد
غائب فاعلی كذا اغنیادر بوكاده اسم مفعول دیموب محلهٔ غیر مناسب نیجه دورلی
معنالرویرن عجب غافل وجود شریفلر ایمش طیب الله ثراه پرداخته بونده مشتغل
معناسنه در فقر معروف مكب اسم فاعلدر افعال بابیندن مضاعفدن لغت عربده
نادر كلن افعال اندركه ثلاثیسی متعدی وافعالی لازم كلور كبیّه فاكبّ دیرلر فلانی
یوزی اوزره دوشوردم اولدمدو شدی دیمكدر بوتقدیرا اوزره مكبّ اولان
فقیردر لیكن بونده فقره اسناد اولندی مجاز ابوصودتده مبالغه وار كه اكبابر
فقیر فقرده پرمرتبه یه واردی كه اكباب كندیدن غیری صفتنه كه فقردر اكا بیله
عارض اولدی یعنی كندیدن غیری فقری بیله یوزی اوزره دوشدی وجایزدر كه
اكباب ملازمت معناسنه اوله یعنی فقر ملازم ومداوم دن اللهم صقینورم دیمك
اوله ولكل وجه مجاورت مفاعله بابندن مصدردر جوار كبی كه مصدر ثلاثیسیدر
پس مجاورت جواردن مشتقدر دیمك همان مصدر مصدردن مشتق دیمكدر
بو ایسه كلام لغودر فتدبر منه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر من اسم
موصولدر الذی معناسنه لا احبّ اصلی لا احبّه در بیجی رعایت ایلمك ایچون ضمیر

رد سروری

رد سروری

رد سروری ولامعی

مفعول

مفعول حذف اولندی لا احبّ فعل نفی استقبال نفس متكلم وحده در جملهٔ
فعلیهٔ اعرابدن محلی یوق صله سیدر اسم موصولك الفقر لفظا مرفوع مبتدا سواد
الوجه لفظا مرفوع خبری سواد مصدردر قرالق معناسنه بونك ثلاثیسی فعلی
مستعملدر كلدر بلكه افعلال وافعیلال مستعملدر سایر الوانكده خالی بولیدر پس
سواد الوجه یوز قرالغی دیمكدر فی الدارین جار مجرور بیله سواده متعلقدر نشنیدهٔ
همزه سی خطاب ایچون طوتان قابل خطاب دكل ایمش الفقر فخری جملهٔ اسمیه بونده
كفتك مقول قولی واقع اولمش الفقر مبتدا فخری جار مجرور بیله تقدیرا مرفوع خبری
یا ضمیر متكلمدر خاموش فعل امر مفرد مخاطب خاموشیدندن كه حرف تعلیل اشارت
خواجه مصدرك فاعلنه اضافتیدر وعالمه اضافت لامیه در با حرف صله فقر طائفه
لامیه ویا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزهٔ حرف وحدت طوتان اسكی
ضلالتی اوزره بودومش كه حرف رابط صفت مردان میدان رضا لامیه وبیا
در اندر استك جمعید وتسلیم مردانه معطوفدر میدانه عطف ایدن خطا ایلمش
ورضایه عطف ایلین خبط عشوا ایلمش شویله كه هیچ ملاحظه یه مالك دكل ایمش
تسلیمك تیره اضافتی مصدرك مفعولنه در وتیرك قضایه بیانیه بعض نسخه ده
سپر تیر قضا واقعدر یعنی تسلیم یرینه سپر واقع اولمش قضادن صكوره برانده مقدّردر
نه حرف نفی فقر اینان لامیه وفقر طائفه دن منفیدر كه حرف رابط صفت خرقهٔ
ابرار لامیه وبپوشندك مقدّم مفعولیدر ابرار برّك ویا بارّك جمعیدر ایولر
دیمكدر بپوشند فعل مضارع جمع غائبدر لقمهٔ ادرار لامیه ادرار وظیفه دیمكدر
فروشندك مقدّم مفعولیدر فروشند فعل مضارع جمع غائبدر فروشیدندن
فروختندن دینلر خطا سویلمشلر محصول تركیب وقتا كیم اغنیانك احوالی مذكور
اولدیسه بونلرك عبادتی محل قبوله یقینتردر فقرا عبادتندن زیرا جمع وحاضر
لردر یعنی تشویش وغصه لری یوقدر پریشان و پراكنده خاطر دكللردر یعنی جمعیت
خاطر وصفای قلبه مالكلردر زیرا اسباب معیشتلرین دوزمشلردر واورادلرینه
وعبادته مشغوللردر یعنی اغیاردن فارغ اولوب عبادته مشتغللردر عرب دیر كه
اللهم التجا ایدرین یوزی اوزره دوشن فقردن یعنی شول فقردن كه صاحبی آنك

رد شمعی

رد شمعی

رد لامعی

رد سروری

رد لامعی وسروری

شدت و زحمتندن بوزی اوزره دوشر یعنی خور و حقیر اولور دخی اللهم اجعل البدر
سومدکم کمسنك قوکشیلکندن وحدیث شریفده وارد اولمشدر که فقر ایکی عالمده
یوز قرالغیدر درویشلکدن بو سوزلری ایشیدیجه دیدی ایشتمش میسك که پیغمبر علیه
السلام دیدی فقر بنم فخرمدر که فقری کندی ذات شریفنه اضافت ایلدی بن دیلیم
ایسم که خواجهٔ عالمك الفقر فخری بیوردوغی بو طائفه نك فقرینه اشارتدر که رضا
میدانینك ارلریدر یعنی قضایه رضاکوتورمردلره وقضا و قدر تیرینه تسلیم و سپر
اولان درویشلره اشارتدر بو طائفه نك فقرینه اشارت دکلدر که ایولرك و اولو
لرك خرقه سنی کیوبلر و وظیفه لقمه لری دنیا طمعلرندن صتالر حاصلی دنیایه کمال
حرصلرندن پیمبوب صتادلر رباعی ه ای طبل بلند بانك در باطن هیچ
بی توشه چه تدبیر کنی وقت بسیج ای حرف ندا طبل مجازا منادی بلند بانك اصناف
بیانیه بو نده طبلدن مراد کندینی مدح ایلمده تصلف ایلین کمسه در اما الفقد طالع و
دیرلر بلند بانك وصف ترکیبیدر یوکسك آوازلی دیمکدر وبونك در باطن اضافت
بیانیه در در باطن ماقبلنه عطف ایدنلر صحیح نسخه لره مخالف ایلمشلر باتکده صکره
که حرفنی ایراد ایدوب و باطن هیچ مضاف قیلوب معناسنی ای بلند آوازلی طبل
که باطنکده هیچ معرفت و فضلدن نسنه یوقدر دیرین هم وزنده و هم معناده خطا
ایلمش فتأمل بی توشه ازیقسز وقت بسیج لامیه بسیج با و جیم عجمله سفر یراغینه دیرلر
بعضلر بای عربیله اوقودیلر اما جیمك عربی اولمسنی تجویز ایدن قافیه فنندن
آگاه دکل ایمش محصول بیت ای بلند آوازلی باطننده هیچ نسنه اولمیان طبل یا خود
ای باطننده هیچ نسنه اولمیان بلند آوازلی طبل توشه سز نه تدبیر ایدرسین
آخرت یراغینی کورمك وقتنده یعنی هر کس آخرت اسبابین تدارك ایلدکده
سن بو زرق و ریا یوکیله نه تدبیر ایدرسین روی طمع از خلق بپیچ ار مردی
تسبیح هزار دانه بر دست مپیچ روی طمع لامیه در مجازا بپیچ فعل امر مفرد مخاطبدر
بپیچیدندن بونده دوندر دیمکدر اکردن مخففدر مردی یا حرف خطاب
تسبیح هزار دانه بیانیه ظاهر هزار دانه بیوردوغی ضرورت وزن ایچوندر و
الا تعداد تا صد دانه اولمقدر بر دست ال اوزرنده دیمکدر جمیع متون بر دست

وافقدر

وافقدر معناده آنی اقتضا ایدر پس در دست یازان مخالف یازمش مپیچ
فعل نهی مفرد مخاطب دوندرمه دیمکدر یعنی چویرمه محصول بیت خلقدن طمع
یوزینی دوندر اکر ارسك یعنی هیچ کمسه دن برنسنه رجا ایلمه اکر کرچکدن درویش
ایسك بیك دانه لی تسبیحی الیکه الوب چویرمه حاصلی صوفیلك و درویشلك
تسبیح چویرمکله اولمز همان خلقدن طمع یوزین چویروب هیچ کمسه دن نسنه
امید ایلممکدر درویش بی معرفت نیارامد تا فقرش بکفر انجامد که کاد
الفقر ان یکون کفرا نشاید جز بوجود نعمت برهنهٔ را پوشیدن یا در استخلاص
کرفتاری کوشیدن ابنای جنس ما را مرتبهٔ ایشان که رساند و ید علیا بید
سفلی چه ماند نبینی که حق جل وعلا در محکم تنزیل از نعمت اهل بهشت خبر
میدهد که اولئك لهم رزق معلوم فواکه وهم مکرمون فی جنات النعیم
تا بدانی که مشغول کفاف از دولت عفاف محرومست وملك فراغت زیر
نکین رزق معلوم درویش بی معرفت بیانیه نیارامد فعل نفی مستقبل مفرد
غائب ارام ایلمز یعنی ساکن اولوب تك دورمز تا حتی معناسنه در فقرش ضمیری
درویشه راجعدر بکفر با حرف مصاحبت انجامد آخر اولور یعنی فقری کفر ایله
آخر اولور و یا فقر آنی کفره آخر ایدر یعنی ختم ایدر حاصلی فقر آنی کفره ایر یشدیرر
پس معناسنی فقری کفره ایریشور دیرین معنای مطابقنی سویلمش که حرف تعلیل
کاد فعلدر افعال مقاربه دندر الفقر لفظا مرفوع اسمی ان یکون کفرا تأویل مفرد
ده خبری با حرف مصاحبت وجود نعمت لامیه برهنه بانك فتحی و ضمیله
ورانك فتحیله چپلاق دیمکدر عریان معناسنه و یا حرف وحدت و همزه حرف
توسل و را ادات مفعول پوشیدن لفظ مشترکدر کیمك و اورتمك بیتیده
بو نده کیمك معناسی یا قنمز اورتمك معناسیده بو یله مکر پوشانیدن معناسی
تضمین ایدرز یعنی کیدرمك و یا اورتمکله کیدرمکدن تعبیر ایدرز
استخلاص کرفتاری مصدرك مفعولنه اضافتیدر تخلیص کرفتار معناسنه
و یا حرف وحدت ابنای جنس ما لامیه لردر و را ادات مفعول یا حرف
صله مرتبهٔ ایشان لامیه در انلرك مرتبه سنه دیمکدر که استفهام معناسنه

كیم دیكلر دساند رانك فتحیله ایریشد در معناسنه در ابنای جنس مفعول صریحی
زبردنه غیر صریحی بعض نسخه ده كه بردنه كی واقعدر بو تقدیرجه رساندك فاعلی فقر
اولور معنادخی مستقیم وچسبان اولور تأمل ایده سن دید علیا بیانیده ید الدر دست
معناسنه علیا عینك ضمی ولامك سكونیله مؤنث اعلی در بوجه دیكلر بلند معنا
مراد دست اعطادر یعنی ویریجی ال یاحرف صله ید سفلی سینك ضمی وفانك سكونیله
اسفلك مؤنثیدر كه بیانیده الت الی دست زیر معناسنه مراد فقیرك الیدر كه
الجیددر چه ادات استفهام ماند نونك فتحیله فعل مضارع مفرد غائبدر ماند
بكزمك معناسنه نبینی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب استفهامی متضمن كورمزمیسن
دیكلر كه حرف بیان حق جل وعلاده حرف ظرف محكم تنزیل الهیه محكمدن مراد
ایكیدن خالی دكل یاكتب اصولده ذكر اولنان اوله یعنی تأویله محتاج اولمیان
آیت ویا معنای لغویسی مراد اوله ولكل وجهه نعمت اهل بهشت لامیه در خبر
مبتدا هدك مفعول صریحی وار نعمت غیر صریحی اولئك محلا مرفوع مبتدا لهم
جار ومجرور مقدر حصل به متعلق ورزق لفظا مرفوع ظرفدر وجمله ظرفیه خبر
مبتدا در ومعلوم صفت رزقدر فواكه رزقی تفسیر ایدر بعضیلر عطف بیان
رزقدر دیدیلر وبعضیلر بدلدر اندن دیدیلر فواكه فاكهه نك جمعیدر یعنی یمشلر
وهم مكرمون مبتدا وخبر جمله اسمیه اعرابده محلا منصوب جمله حالیه در في
جنات النعیم مكرمونه متعلقدر نعیم نعمت معناسنه در تا حرف تنبیه بدانی
فعل مضارع مفرد مخاطب كه حرف بیان مشغول مشتغل معناسنه در كفاف
كاف عربیك فتحیله رزق دیكلر واضافت لامیه در دولت عفاف ده بویله
وعینك فتحیله ملك فراغت بیانیه در نكین رزق لامیه لردر ومعلومه اضافت
بیانیه نكین نونك وكاف عجمینك كسریله یوزك قاشینه دیرلر وعربجه فص دیرلر
فانك فتحی وصاد مشدده محصول تركیب معرفتسز درویش ادام وفؤاد الكمز
یعنی تك دودمان تا فقری كفرله آخر اولور ویا كفره ایریشور ویا آنی كفره
ایریشدرر حاصل معرفتسز درویشك اوته سی كفره چیقار زیرا حدیث شریف
بیوررر فقر كفر اولمغه قریبدر یعنی كفره قریبدر حاصل فقرنا اهل كمسه عصمتدن

اخراج

اخراج ایدر وبی كوره بر ایشه ادخال ایدر نعمت دنیا وجود ندن غیریله بر
چیلغی كیدرمك قابل وممكن دكلدر یا بر اسیری دشمن البدن ومحبوسی زندا
ندن تخلیص ایلمك اندن غیریله ممكن اولمز واكا سعی وكوشش آنسز لایق وبزال
وار دكل بیزم ابنای جنسمز یعنی فقرای صوفیه آنلرك مرتبه سینه فقرلجین ایضا
اید رو ید علیا یعنی اعطا واحسان ایدیجی ال ید سفلایه یعنی زكوات و
صدقات واحسانات وعطیات قبول ایدیجی اله نه بكزر یعنی بكزمز استفهام
انكاریدر كورمزمیسن كه الله تعالی محكم تنزیلده یعنی كلام مجیدنده اهل
جنت نعمتندن خبر ویروب بیوردركه انلرك معلوم ومعین رزقلری وار
دركه اول رزق میوه لردر واول اهل بهشت جنات نعیمده یعنی جنان نعمتلرنده
مكرم ومعززدر تا بیلسن كه رزق وكفافه مشغول ومقید اولان دولت
عفافدن یعنی حرامدن پرهیز ایلمدن محرومدر وملك فراغت رزق معلوم
نكینی التنده در یعنی هر كسك كه رزق معلومی ونعمت معینی وار در صفای
قلب وفراغت خاطره مالكدر بیت تشنكان را نماید اندر خواب همه
عالم بچشم چشمۀ آب تشنكان تشنه نك جمعیدر را حرف تخصیص نماید
فعل مضارع مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه كورینور دیمكدر اندر ادات
ظرف خواب بونده دوش معناسنه در همه عالم جمیع عالم دیمكدر نماید ك
نائب عن الفاعلیدر بچشم بای صله ایله مفعول غیر صریحی وچشمۀ آب اضافت
بیانیه ایله صریحی محصول بیت تشنه لرك دوشده كوزینه جمیع عالم صو چشمه سی
كورینور یعنی هر كس اویاندقده نه كه فكر وملاحظه ایدرسه اویوده دخی
آنی كورر حاصل قصه دن حصه بودر كه فقرای بی معرفتلرده فراغت بال و
صفای درون اولمز زیرا كوكللری فقر جهتندن هزار وسوسه ایله مشوشدر
هر كجا كه سختی كشیده ئی وتلخی چشیده ئی رابینی خود را به شره در كارهای مخوف
اندازد واز ثوابعوان بپرهیزد واز عقوبت آخرت نهراسد وحلال از
حرام نشناسد سختی یاحرف مصدر كشیده ئی یاحرف وحدت وهمزه حرف
توسل تلخی یاحرف مصدر چشیده ئی یاحرف وحدت وهمزه حرف توسل ورا ادات

مفعول شره فتح شین و واوهای اصلیه ایله حرص معناسنه در نهر اسد فعل
نفی مستقبل مفرد غایب محصول ترکیب هر برده که بر شدت جکمشی و آجلیقی
دادمیشی کوردسین کندینی حرص قودقونج ایشلره آتار و آنک توابعنه صاتمه
وعقوبت آخرتدن قورتمز وحلالی حرامدن بیلمز **قطعه سکی را اکر کلوخی**
بر سر آید ٭ ز شادی بر جهد کین استخوانست سکی یا حرف وحدت ورا
حرف تخصیص کلوخ کاف عربک ضمی و فتحیله ولامک ضمیله کسکه دیرلر تارلاده و
غیری یرده اولور ویا حرف وحدت بر حرف استعلا شادی یا حرف مصدر
بر حرف تاکید جهد جیم عربک فتحه لریله فعل مضارع مفرد غایب صیچرار دیمکدر
جهدی جهیدندن یعنی جیم عجمک ضمیله اشتقاق ایدنلر تصرف جدید ایلمشلر کین
که حرف تعلیل این اسم اشارت در کلوخه و مبتدا واستخوان خبری محصول بیت
بر کلبک بر کسک باشنه اوزرینه کلسه یعنی بر کیمسه بر کلبه بر کسک آتسه او ستندن
اشنه شاد یلقدن صیچرار که بو استخواندر دیو استخوان زیاده تهالکندن قصه
دن حصه بودر که زیاده فقر واحتیاجدن یانده بر کیمسه جیبنه ال اورسه ظن ایدر
که کندویه بر نسنه احسان ایدر **وکر نعشی دو کس بر دوش کیرند ٭ لئیم الطبع**
پندارد که خوانست نعش نونک فتحی وعینک سکونیله قبره میت کوتره جک
صال یعنی تابوت اکر ایجنده میت اولورسه عرب آکا جنازه دیرجیمک کسریله واکر
میت اولمیوب خالی اولورسه آکا سریر دیرلر یا حرف وحدت بر حرف استعلادر دوشی
اوموز کیرند فعل مضارع جمع غایب معلوم اوکر عرب دیلندن غیریده تثنیه وجمع
صیغه‌ده مشترکدر لئیم الجئی دیمکدر دنی الاصل وشحیح النفس معناسنه طبع اضافتی فعیلک
فاعلینه اضافتیدر پندارد فعل مضارع مفرد غایب پنداردیدندن ظن ایدر دیمکدر
که حرف بیان خوان بونده سفره معناسنه در طعام دینلر پندارلر سوبلمشلر محصول
بیت واکر ایکی کیمسه بر نعشی اوموزینه آلوب کوتورسلر دنی الاصل وشحیح النفس ظن
ایدرکه سفره درکه ایچنده طعام وار لئیم الطبعی کلبه تشبیه ایلدی طعامه زیاده حرصندن
مراد فقیر بی معرفتدر اما صاحب دنیا بعین **عنایت حق ملحوظست وبجلال**
از حرام محفوظ من هماناکه تقریر این سخن نکردم وبرهان بیان نیاوردم انصاف

از تو

از توقع دادم هرکز ندیدی که دست دغانی بر کتف بسته یا بی نوایی در
زندان نشسته یا پرده معصومی دریده یا کفی از معصم بریده الا بعلت درویشی
شیر مردان را بحکم ضرورت در نقبها کرفته اند وکعبها سفته ومحتملست که
درویش را نفس اماره مطالبت کند چون قوت احصانش نباشد بعصیان
مبتلا کردد که بطن وفرج توأمانند یعنی دو فرزند یک شکمند مادام که این یکی
بر جاست آن بر پاست شنیدم که درویشی را با حدثی خبثی بکرفتند با آنکه
شرمساری برده بیم سنکساری بود کفت ای مسلمانان زر ندادم که زن کنم و
قوت ندادم که صبر کنم چه کنم لا رهبانیة فی الاسلام صاحب دنیا اسم فاعلک
مفعولینه اضافتیدر با حرف مصاحبت عین عنایت بیانیه وحق اضافت لامیه
ملحوظ منظور معناسنه در اصلنده لحظ کوز اوجیله بقمقدر همانا بوندهکی کانه معناسنه
دلالتی محض فرض وقیاسیدر تقریر این سخن مصدرک مفعولینه اضافتیدر برهان
دلیل معناسنه در بیان اضافتی اسم فاعلک مفعولینه اضافتیدر انصاف دادمک
مفعول اولی و توقع ثانیسی توقع بونده امید معناسنه در هرکز بعض شراح هیچ ایله
بیان ایلمش وبعضیسی دیمش هرکز لفظی بدیهیات تدر احتیاجی یوقدر لکن هرکز
عباراتی فارسیده ترکیبه نسبت بیانه احتیاجی وار در کما لا یخفی دیدی فعل ماضی مفرد
مخاطب استفهامی متضمن دست دغا لامیه دغا بر کیمسه یه دیرلر که ظاهری باطننه اویمیه
حاصلی حیله باز و قلب و دغل معناسنه مستعملدر یا حرف وحدت بی نوا کیبی
یا حرف وحدت پرده معصوم لامیه تقدیری پرده عرض معصومدر یعنی بر پاک
وپرهیزکار عرضی پرده سی دیمکدر دریده بونده اسم مفعولدر یرتلمش دیمکدر
کفی یا حرف وحدت معصم میمک کسری وعینک سکونی وصادک فتحیله الده بیلزک
برنیه دیرلر بریده بونده اسم مفعولدر کسلمش معناسنه الا ادات استثنادر مذکوره
لردن یا حرف مصاحبت علت درویشی لامیه در یای مصدریه ایله شیر مردان
ارسلان ادلو بهادردن کنایه در نقب نونک فتحی وقافک سکونیله تحتیف یدو
لغم دیدکلریدر بونده مراد اوغریلق ایچون دیوار دلمکدر کعب طبوقدر سفته
سبنک ضمی وفانک سکونیله ماضیدن قسمدر اندن تقدیریله دلنمشلر دیمکدر مراد

در سروری

بو قاعده‌دن طوپوقلری مجروح اولمقدر سفته اسم مفعولدر دیمک مفعولی
فاعلدن فرق ایلمز ایمش در دوینش را نفس اماره‌ده حرف تخصیص و اضافت بیانیه
در تقدیری اماره بالسوء در یرامز لیغه امر ایدن نفس دیمکدر قوت احصان
مصدرک مصدره اضافتیدر دوشینه لامیه بعصیان با حرف صله که حرف تعلیل
بطن بانک و طانک سکونیله قادین معناسنه‌در که فارسیجه شکم دیرلر فرجدن
مراد بونده اوک و عورتک قبلیده یعنی اوکلری توأمان تانک و همزه‌نک فتحه
لریله ایکیز معناسنه‌در یعنی بر قارنیدن طوغان ایکی اوغلانه دیرلر فارسیجه همزاد
دیرلر شیخ شرح ایدوب یعنی بطن و فرج برشکلک ایکی فرزندیدر ابن اشادندر
بطنه وان اشادنده فرجه در دوینی را یا حرف وحدت و را حرف تخصیص یا
حرف ظرف حدث خبث بیانیه مراد حالده دیمکدر مراد زنادر بااان که انک
برله دیمکدر عرب مع ذلک دیر شرمسار صفت مشبهه‌در خجل معناسنه و با حرف
مصدر دیم سنکسار لامیه و یا حرف مصدر دزن کنم اوکنم دیمکدر زیرا زن کردن
اولنمق معناسنه‌در ع مردیت بیازمای وانکه زن کن رهبانیت رانک
فتحی و هانک سکونیله مصدردر رهب یرهب دن یعنی علم یابندن مصدردر
رهبت ده کلور رانک فتحی و هانک سکونیله لا رهبانیة فی الاسلام بر مطول
حدیث شریفه تلمیحدر که انده لا رهبانیة و لا تبتل فی الاسلام واقعدر یعنی دین
اسلامده افعال رهبان اولمز یعنی صوم دائمی و کشیشلر [illegible] کیمک و ات
یعنی لحم یمک و بوندن غیری نیجه احوال تبتل تفعل بابندن مصدردر نکاحی
ترک ایدوب نسادن کلیا منقطع اولمقدر محصول ترکیب بی معرفت در دویشلک
احوالی مذکوردکیدر اما اصحاب دنیا یعنی اغنیا خدانک عین عنایتیله منظور
لردر وحلال سببیله حرامدن محفوظلردر کانه که بن بو سوزی تقریر ایلدم و بنانه
برهان و دلیل کتوردم سندن انصاف امیدین طوتادم هر کز کوردکی که
بر عیار و حیله بازک الی آردینه بغلی اوله و بر بی نوا زندانده اوتورمش اوله یعنی
زندانه کیرمش اوله و یا بر معصومک عرضی پرده‌سی یرتلمش اوله و یا برایه بلزک
بردن کسلمش اوله الا در وینشلک و فقیرلک علتیله شیر مردلری و بهادرلری

ضرورت

ضرورت فقر سببیله اوه کیرمک ایچون دیوار دلمکده طوتب ایاغینه بوقاغی
اوروب طبوقلرین مجروح ایلمشلر حاصلی کوچکدن بهادرلر فقر ضرورتیله نامعقول
ایشلره ارتکاب ایدوب باشلرینه بلالر کلمش و احتمالدر که درویشک نفس اماره
مطالبه ایلیه پس چونکه قوت احصانی یعنی صیانت نفسی ولیه عصیانه مبتلا اولور
زیرا بطن و فرج ایکیزلردر یعنی بر قرندن طوغمش ایکی اوغوللردر مادام که قادین
برنده در فرج ایاغی اوزره‌در یعنی قادین طوق اولدقجه فرج حرکت ایدر
ایشتدم که بر درویشی بر نامشروع ایشده طوتدیلر یعنی زناده طوتدیلر انک
برله که حجاب چکدی طاشلنمق قورقوسی اولدی درویش دیدی ای مسلمانلر
انجم بو قدر که اولنم و او لقدر قوتم یوقدر که صبر ایدم نیجه ایدم بر دین اسلامده
رهبانیت اولمز یعنی کشیشلر عادت و قانونی اولمز و از جمله موجب سکون
و جمعیت درون که خداوندان نعمت راست یکی آنست که هر شب صنمی در بر
کیرند و هر روز جوانی از سر که صبح تابان زاد ست از صباحت او بردلست
و سرو خرامان را پای خجالت در کل جمله موجب سکون لامیه‌لردر موجب
جمع موجبدر که مصدر میمیدر وجوب معناسنه بونده مراد سببدر اسم مکان
ظن ایدنلر ظن فاسد ایلمشلر که حرف رابط صفت خداوندان نعمت اصحاب
نعمت دیمکدر یعنی اسم فاعلک مفعولینه اضافتیدر را حرف تخصیص در لاجاده
معناسنه یکی مبتدا آنست خبری که حرف بیان صنمی یا حرف وحدت بر بونده
سینه و پهلو معناسنه‌در جوانی یا حرف مصدر از سر باشدن دیمکدر استیناف
معناسنه کیرند مقدردر که حرف رابط صفت صبح تابان بیانیه و را حرف
تخصیص صباحت جمال معناسنه‌در او یه اضافتی لامیه‌در دل بوندن یورک
معناسنه‌در سرو خرامان بیانیه خرامان صفت مشبهه‌در صالنقان معناسنه
پای خجالت لامیه‌در مجازا پای در کل اولمق عجزدن و مغلوب لقدن کنایه‌در
محصول ترکیب جمله اسباب سکون و جمعیت دروندن که نعمت صاحبلرینکدر
یعنی انلره مخصوصدر برسی اولدر که هر کیجه بر صنمی پهلویه چکرلر و هر کون باشدن
یکنلک کسب ایدرلر یعنی کوزللرله یا توب قالقمقله تازه جوان اولورلر المخلبین

در شراح جمیعا

صنم که صبح تابانك الی انك حسن وجمالندن یوره کی اوزره در یعنی بو قدر حسن وجمال صاحبیکن انك صباحتی رشك وحسدندن یوره کی صبح بیس البنی یورده اوزره طوتادنتکه یوره کی صبحان کیمسه بوبله ایدر بو ندن دلدن سینه مراد ایدنلر معنای مقصوده واصل اولمامشلر دخی اول صنمك صباحتندن وخرامان قامت سرو خرامانك خجالت ایاغنی بالجمده در رشك وحسددن یعنی انك قامتی کبی خرامان اولمدوغندن خجالت چکوب خیر بنده قالمش که سجع رعایتی ایچون ادات خبر یعنی سین وتا مقدردر بیت مجنون عزیزان فرو برد چنك سرانکشتها کرده عناب رنك باحرف صله خون عزیزان لامیه فرو برده ما قسمدر مفرد غائب فاعلی مذکور صنمه راجع بختنده ضمیردر فرو برده اسم مفعولدر دیبی فاعلی مفعولدن فرق ایلمز ایشمش چنك مفعول صریحی ومجنون غیر صریحی چنکدن مراد پنجه در بارمقلر دردیبی خطا ایلمش سرانکشتها رانك سکونیله بر اوجی کرده نك مفعول اولی عناب رنك وصف ترکیبی ومفعول ثانیسی عناب عینك ضمی ونونك تشدیدیله ایکده دیدکلری یمشدر فادسیجه سنجد دیرلر محصول بیت عزیزلرك یعنی عاشقلرك قانینه پنجه سینی باتورمش یعنی پنجه عاشق قتل ایلمش وبرمقلرا وجینی قزاردوب اول قاندن عناب رنك ایلمش حاصلی برمقلرینك اوجینك قزللغی حنادن دکلدر بلکه قتل ایلدکلری عشاقك قانندن رنك آمیز اولمش محالست که باوجود حسن طلعت اوکرد نند مناهی کردند و یا قصد تباهی کنند که حرف بیان باحرف مصاحبت وجود حسن طلعت او لامیه لردر بونده طلعت یوز معناسنه در کرد مناهی لامیه کرد کاف عجمك کسری ورانك سکونیله اطراف معناسنه در مناهی منهینك جمعیدر یعنی شرع شریف نهی ایلدکی معنالر حاصلی نامشروع ایشلر دیمکدر کردند کاف عجمك فتحی ورانك سکونیله فعل مضارع جمع غائبدر چکزینلر دیمکدر قصد تباهی مصدرك مفعولنه اضافتیدر تباه تانك فتحیله فاسد دیمکدر قصد وباحرف مصدر فساد معناسنه محصول ترکیب محالدر که اول صنمك حسن طلعتی وجودیله اغنیا نامشروع ایشلرا طرافنده چکزینلر ویا فساده قصد ایدلر بیت

دلی که حور بهشتی ربود ویغما کرد کی التفات کند بر بتان یغمایی دلی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت حور بهشتی بیانیه حور عربیده احور ك وحوراء نك جمعیدر حمرا احمرك وحمراءنك جمعی اولدوغی کبی لکن عجم حور لفظنی مقام مفردده استعمال ایدر بهشتی یا حرف نسبت ربود رانك فتحی وضمیله فعل ماضی مفرد غائبدر دل ربودك مفعولی ویغما کردك بر حرف صله بتان یغمایی بیانیه یا حرف نسبت یغمایه منسوب بتلردیمکدر محصول بیت برکوکلی که جنت حوری قپدی ویغما ایلدی یعنی برکوکل که جنت حورینه تعلق ایدوب اکا عاشق اولدی نجان التفات ایدر دنیانك یغماجی محبوبلرینه یعنی جنت حوری کبی کوزللره مالك اولان کیمسه انلردن ادنالره نجان التفات ایدر بتان یغمایدن مراد روسبی زنلر ومستعمل اوغلانلردر دیبی قتی بیانه سو یلمش بیت من کان بین یدیه ما اشتهاه رطب نه یغنیه ذلك عن رجم العناقید من اسم موصول وکان ل تامه بین یدیه لامیه اوکنده دیمکدر قدام معناسنه بو عبارتی بو معنایه استعمال ایدرلر وما بونده مصدریه حینیه در یعنی دوام افاده ایدر اشتهاها افتعال بابندن فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر ناقص یایدن فاعلی تختنده موصوله راجع ضمیردر رطب رانك ضمی وطانك فتحیله لفظا مرفوع فاعل کان دیر جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق صله موصولدر موصول صله سیله اعرابدن محلا مرفوع مبتدا یعنی فعل مضارع مفرد مذکر غائبدر ناقص یایدن وضمیر بارز موصوله راجعدر ذلك محلا مرفوع فاعل یغنیه در ورطبه اشارتدر وجمله فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدادر که موصول صله سیله در عن حرف جر یعنی فعلنه متعلق رجم عناقید مصدرك مفعولنه اضافتیدر رجم طاش آتمغه دیرلر عناقید عنقودك جمعیدر لغتده اوزم صلقمیدر اما بونده مراد خرما صلقمیدر محصول بیت بر کمسه که اوکنده اشتهاسی ایلدکجه تازه خرما اوله یعنی کوکلی استدکجه رطبه مالك اوله بو کامالك اولمق یعنی رطبه اکا استغنا ویرر خرما صلقمنه طاش آتمقدن حاصلی حاضر وارایکن حاضر اولمیانه سعی ایلمکه نه احتیاج مصراع اولك معناسنی شول کیمسه که تازه خرما اشتها ایتسه

اول وقت اول سننه انك اوكنده اولسه دیین ومصراع ثانیی بوكه كوره بیان ایلیی
معلوم مدركه بینك معناسنه واصل اولمشدر اغلب تهی دستان دامن عصمت
بمعصیت آلایند وكرسنگان نان دربایند اغلب اكثر دیمكدر تهی دستانه اضافتی
لامیه در تهی دست تانك فتحی وكسریله لغتدر وصف تركیبیدر یعنی اقسامندندر
الی بوش دیمكدر صفر كبی معناسنه والف ونون ادات جمعدر اغلب مبتدا و
آلایند خبری دامن مفعول صریحی وبمعصیت غیر صریحی دامن عصمت بیانیه
باكلك معناسنه در با حرف مصاحبت معصیت گناه دیمكدر آلایند فعل مضارع
جمع غایبدر آلاییدندن وكرسنگان كاف عجمك ضمی ورانك كسری وسینك
سكونیله آج معنالركه اولوركه ضرورت وزنیچون راساكن وسین مكسور
اوقنور بونده مبتدا واقعدر اصلنده مبتدا مقدر اغلب لفظیدر فقرهٔ
سابقه ده كبی ورباینددانك فتحی وضمیله فعل مضارع جمع غایبدر دربایید
ربوددندن دیبلر خطا ایدنلر نان مقدم مفعولی جملهٔ فعلیه خبر مبتدا و
قپارلر دیمكدر محصول تركیب تهی دستلرك یعنی فقرانك اكثری عصمت اتكنی
معصیتله بولاشدیرلر یعنی گناه سببیله كندینی رسوا ایدرلر وآج اولنلرك
اكثری اتمك قپارلر حاصلی بی عرض وعار اولورلر بیت چون سگ درنده
كوشت یافت نپرسد ✤ كین شتر صالحست یا خر دجال سگ درنده بیا
داله فتح وكسر جائزدر ورا مفتوح وتشدید ضرورت وزنچوندر یرتیجی كلب
دیمكدر سگ مبتدا ویافت خبری وكوشت كاف عجمك ضمیله ات دیمكدر لحم معناسنه
یافتك مقدم مفعولیدر بولدی دیمكدر نپرسد فعل نفی مستقبل مفرد غایب
صورماز دیمكدر مصراع ثانیه مرهوندر كین كه این ایدی كه حرف بیان واین اشاره در
كوشته شتر صالح لامیه یا حرف عطف خر دجال لامیه دجال مسیح كذاب
دیدكلری لعینك اسمیدر محصول بیت چونكه یرتیجی كلب یعنی كلب عقور ات
بولدی صورماز كه بو ات شتر صالحك اتمیدر یوخسه خر دجالك اتمیدر یعنی
حلال وحرام فرق ایلمز آج اولان فقیرده بویله در سیچك بوكه حلال وحرام
دیمز البته بولدوغنی یر ونفسی طغیان ایدنجه حرامدن احتراز ایلمز

بسیار

رد نسخه

ردامن بسلكی وسروری

بسیار مستوران بعلت درویشی در عین فساد افتاده اند وعرض ودین كرامی بباد
زشت نامی داده اند مستوراندن مراد پرهیزكارلردر دین كرامی بنا تیه با
حرف صله باد زشت نامی بیانیه زشت نام وصف تركیبیدر چركین آدلی دیمكدر
ویا حرف مصدر عرض داده اندك مقدم مفعول صریحیدر وبباد غیر
صریحی محصول تركیب چوق مستورلر فقیرلق علتیله محض فساده دوشمشلر
در وعرض ودین شریفی زشت نامیلق یلنه ویرمشلردر یعنی حرام ارتكاب
ایلمك سببیله عرض ووقاری هبایه ویرمشلردر بیت با گرسنگی قوت
پرهیز نماند ✤ افلاس عنان از كف تقوی بستاند با حرف مصاحبت گرسنه
ضرورت وزنیچون سابقا مذكور اولان كیده وكاف عجم های رسمیدندر
ویا حرف مصدر قوت پرهیز مصدرك فاعلنه ویا مفعولنه اضافتیدر
نماند فعل نفی مستقبل مفرد غایب قالمز دیمكدر افلاس مصدردر افعال
بابندن مفلس وفقیر اولمق دیمكدر مبتدا واقعدر وبستاند خبری
وعنان خبرك مفعول صریحی واز كف غیر صریحی كف تقوی لامیه در مجاز
بستاند فعل مستقبل مفرد غایب بای تاكیدله آلور دیمكدر محصول بیت
آجلغیله قوت پرهیز قالماز یعنی آجلق پرهیزه مانعدر مفلسلق وفقیرلق
الندن عنان اختیاری آلور حاصلی فقر تقوی یه مانعدر زیرا تقوی غنا
اولمز خالی كه من این سخن بگفتم عنان طاقت درویش از دست تحمل برفت
وتیغ زبان بركشید واسب فصاحت در میدان وقاحت جهانید وبر من
دوانید وگفت چندان مبالغه در وصف ایشان كردی وسخنهای پریشان
گفتی كه وهم تصور كند كه زهر فاقه را تریاقند ویا كلید خزینهٔ ارزاق خالی
دیمك فی الحال دیمكدر كه حرف بیاندر عنان طاقت درویش بیانیه ولامیه در
دست تحمل بیانیه تیغ زبان بویله در اسب فصاحت ومیدان وقاحت ده
بویله در فصاحت رسوالق وقاحت ادبسزلك جهانید جیم عربك فتحیله
فعل ماضی مفرد غایبدر جهانیدندن صچراتدی دیمكدر دوانید دال مهمله
نك فتحیله فعل ماضی مفرد غایبدر دوانیدندن یلدردی دیمكدر زهر فاقه بیانیه

کلید خزینهٔ ادزاق لامیه لردر کلید کاف عربک فتحیله مفتاح معناسنه در
محصول ترکیب فی الحال که بن بکی سوزلری سویلدم ددوبیتک طاقتی دربکی
تحملی الندن کیتدی یعنی سوزه طاقت و تحمل کتورمدی واوزرینه دل قلیجنی
چکدی یعنی بنی دللمکه باشلدی ورسوالق آتینه ادبسزلک میداننده صچرادی
یعنی رسوا بلغه وادبسزلکه باشلدی وبنم اوزرمه یلددی ودیدی اغنیانک بر
حقنده و وصفنده اولقدر مبالغه ایلدک واول دکلو انلر ایچون پریشان سوز
سویلدک که قوت واهم تصورایدرکه فقر وفاقه زهرینه تریاقلردر ویا فقرانک
رزقلری خزینه سینک مفتاحیدرلر مشتی متکبر و مغرور و معجب و نفور و
مشتغل مال و نعمت و مفتتن جاه و ثروت سخن نکویند الا بسفاهت
ونظر نکنند الا بکراهت علمارا بکدایی منسوب کنند و فقرا را بی سرو
پایی معیوب کردانند بغرور مالی که دارند وعزت جاهی که پندارند
برتر ازهمه نشینند و خودرا بهتر ازهمه بینند آن در سر دارند که بکسی سر
بر دارند بیخبر از قول حکما که گفته اند هر که بطاعت از دیگران کمست و بنعمت
بیش بصورت توانکرست و بمعنی درویش مشتی مشت میمک ضمی و شینک
سکونیله بونده آووج معناسنه در قلتدن کنایتدر و مراد محتقردر و یا حرف
وحدتدر معجب اسم فاعلدر افعال بابندن متکبر خودبین معناسنه نفور نفول
در فاعل معناسنه مبالغه ایچون زیاده نفرت ایدیجی معناسنه مشتغل مال اسم
فاعلک مفعولینه اضافتیدر مال مشغول دیمکدر مفتتن اسم مفعولدر افتعال
بابندن جاه اضافتی قائم مقام فاعلنه اضافتیدر مفتون جاه دیمکدر ثروت
تانک و واوک فتحه لریله و دانک سکونیله غنا معناسنه در سفاهت خفت
معناسنه در مقابلی حلم در بی سرو پایی یا حرف مصاحبت حرف صله
دیبی غلط سویلمش بی سرو باشول کمسه یه دیرلرکه بی برو اکزو بی هیچ برکاد
وکسبله تقیدایلمیه کردانند بونده کنند معناسنه در یا حرف مصاحبت غرور نمال
لامیه و یا حرف وحدت که حرف رابط صفت عزت جاه غرور مال کیبیدر
و یا حرف وحدت که کذ حرف صفت زان درسر دارند یعنی باشلرنده آنی

رداى سید علی

طوتمز

طوتمزلر حاصلی باشلرنده اول هوا و سودا یوقدر دیمکدر که حرف بیان بکسی یا حرف
صله و یا حرف وحدت سر بردارندک مقدم مفعولیدر یعنی برکسیه التفات ایدوب
باشنی قالدرمزلر حاصلی تکبر کوسترلر محصول ترکیب اغنیا دیدوکک بر اوج
متکبر و مغرور لردر و خودبین و نفورلردر مال و نعمته مشتغل و منصب و
دولتک مفتونلری سوزسویلمزلر الا سفاهتله و فقرایه نظر ایلمزلر الا کراهتله
علمایی دیلنجیلکه منسوب ایدرلر یعنی علما کدالردر دیرلر و فقرایی بی سرو
بالمله معیوب ایدرلر یعنی بربلوک باشی و ایاغی بلورسز بی برو و بی کار و کسب
اینسز و کوچسز جونیلردر دیرلر بر مال غروریله که طوتارلر یعنی کندیلرده اولان
مالک غروری سببیله و بر منصب عزتیله که ظن ایدرلر یعنی منصبه عزیز و شریفدر
دیو ظنی سببیله مجلسده جمیع ناسدن یوقاری اوتوررلر و کندیلرینی جمیعندن
یکوک بیلورلر و باشلرینده اول غرور و تکبر یوقدر که کمسه یه باشلرین قالدروب
التفات ایدهلر قول حکمادن بیخبرلردر که دیمشلردر هر کمسه که طاعتله و یا
طاعتده غیریلردن اکسکدر و نعمتله و یا نعمتده زیاده در صورتده غنیدر
اما معناده فقیردر بیت گر بی هنر بمال کند کبر بر حکیم کون خرش
شمار اگر گاو عنبرست بمال با حرف سبب کبر کافک کسریله تکبرلک معناسنه
در کون خرش لامیه لردر کون کاف عربک ضمیله و واو اصلیه ایله کوت دیمکدر
دبر معناسنه کاه اولورکه واوی حذف ایدوب کن دیرلر شین ضمیر بی هنره
راجعدر شمار فعل امر مفرد مخاطب گاو عنبر لامیه در بعضلر دیدیلر که عنبر در کز
صغرندن حاصل اولور یعنی انک ترسندن پس بو سوزا کاکوره در محصول بیت
اگر هنرسز مال سببیله حکیم اوزره کبر و غرور ایدرسه آنی کون خر صای یعنی
کون خر عد ایله اگر گاو عنبر ایسه ده یعنی آنی احقر ناسدن عد ایله اشرافدن
عد ایله گفتم مذمت ایشان روا مدار که خداوندان کرمند گفت خطا
گفتی که بندهٔ درم اند چه فایده که ابر آذار اند و بر کس نمی بارند و چشمه
افتاب اند و بر کس نمی تابند و بر مرکب استطاعت سوار اند و نمی رانند
قدمی بهر خدا ننهند و درمی بی من و اذا ندهند و مالی بمشقت فراهم

آورند وبخست نکه دارند وبحسرت بکذارند وحکما کفته اند سیم بخیل
وقتی از خاک برآید که وی بخاک رود ابر آذار لامیه آذار ودر الفلاق والتفسیر
وذال یرنیه ذالیه بونده مارت آیی مراد در بس صوک کوز آیی دیبن تاریخ
جلالیه نسبت سویلمشکه بونده اول مراددر که لدر وتعمیم ایدوب بهارک صوک
آیی وکوزک صوک آیی وقیش آیی دیبی اصابت ایتمش اولور بار ند بونده نعیدن
لر دیمکدر متعدی معناسنه یعنی بغو دیغدرمزلر دیمکدر مراد کمسه یه احسان ایلمزلر
دیمکدر تابنده ده متعدیدر یعنی کمسه اوزره پرتو صالمزلر مرکب استطاعت
بیانیه محصول ترکیب دیدم که اغنیانک مذمتنی دواطوتمه زیرا کرم صاحبلری
دیدی خطا سویلدک که انجه قوللر بدرنه فایده که اذا بلوطلر وکمسه اوزره
یغمازلر وکونش چشمه سیدرلر وکمسه اوزرینه ضیا و پرتو صالمزلر ویقدرت مرکبینه
سوارلردر وآشوب کیتمزلر یعنی کمسه یه احسان ایلمزلر خدا ایچون بر قدم قومازلر
لر یعنی الله ایچون بر آدم آدملمزلر وبر انجه کمسه یه منتسز واذاسز ویرمزلر
مشقتله مالی جمع ایدرلر وخستلکله صاقلرلر وحسرتله کیدوب مالی بونده قورلر
وحکما دیمشلر مال بخیل اول وقت یردن چیقار که کندی یره کیره دیمکدر یعنی اولور
بیت برنج وسعی کسی نعمتی بچنگ آرد ❊ دکرکس آید وبی رنج وسعی بر دارد
برنج با حرف مصاحبت کسی یا حرف وحدت نعمتی یا سیده بوبله در بچنگ با
حرف صله در آرد فعل مضارع مفرد غایبدر آریدندن کتوردر دیمکدر
آید فعل مضارع مفرد غایب کلور دیمکدر بردارد قالدیرر دیمکدر محصول
بیت رنج وسعیله زحمت ومشقتله بر کمسه بر نعمتی اله کتوردی واکانصیب اولموب
غیر کمسه کلور رنج وسعیسز یعنی زحمت ومشقتسز قالدرر یعنی ورثه بلا رنج
وزحمت آلوب یر کفتم بر بخل خداوندان نعمت وقوف نیافته الا بعلت
کدایی ورنه هرکه طمع یکسو نهد کریم وبخیلش یکسان نماید محک داند که
زر چیست وکدا داند که ممسک کیست کفتا بتجربه آن می کویم که متعلقان
بر در بدارند وغلیظان شداد بر کمارند تا بار عزیزان ندهند ودست
بر سینه صاحب تمیزان نهند وکویند کس در سرای نیست وبحقیقت

داست

رد ابو سعیدکی
رد سروری

داست کفته باشند برحرف استعلا بخل خداوندان نعمت لامیه لردر ورنه
واکرنه دن مخففدر یوخسه دیمکدر طمع نهد ک مفعول اولی ویکسو ثانیسی
یکسان برابر دیمکدر نماید فعل مضارع مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه کورنور
دیمکدر محک میمک فتحی وکسریله اولمق جایزدر اسم آلت ویا اسم مکان اعتباریله
ممسک اسم فاعلدر افعال بابندن خسیس معناسنه بتجربه آن با حرف مصاحبت
واضافت لامیه در غلیظان شداد بیانیه شداد شدیدک جمعیدر محکم معناسنه
بر کمارند کاف عجمک ضمیله نصب ایدرلر تا حرف تعلیل بار عزیزان لامیه بار
بونده اجازت معناسنه صاحب تمیزان اضافتله وقطعله اوقومق جایزدر
سرای بونک کبی یرلرده خانه معناسنه در محصول ترکیب دیدم که اصحاب
نعمتک بخیللرینه وقوف بولمش سبب الا کدالق علتیله والا هر کمسه که طمعی بر جانبه
قویه یعنی ترک طمع ایلیه کریم وبخیل اکا برابر کورینور محک بیلورکه کومش
التون ندر و کدا بیلور که ممسک کیمدر یعنی خسیسی کدالر بیلورکه انلره نسنه
ویرمزدر دو دیش دیدی اول تجربه ایله دیرم که متعلقاتی قپوده قورلرو
محکم غلیظلری قپولرینده نصب ایدرلر یعنی قپوجی ایدرلر تا علما وصلحایه
اجازت ویرمیه لر که ایچری کیروب بولوشه لر وصاحب تمیزک کوکسنه ال
قویالر و دیرلر که اوده کمسه یوقدر دیو لیکن کرچک دیمش اولورلر
بیت آن را که عقل وهمت وتدبیر ورای نیست ❊ خوش کفت پرده دار که کس در سرای نیست
آن را را حرف تخصیص پرده دار قپوجیدر که
عرب حاجب دیر محصول بیت اول کمسه نک که عقل وهمت وتدبیر وفکری
یوقدر کوزل دیدی پرده دار که اوده کمسه یوقدر یعنی بونک کبی کمسه لر یوق
منابه سنده در کفتم بعذر آن که از دست متوقعان بجان آمده اند واز
رقعه کدایان بفغان ومحال عقلست که اکر ریک بیابان در شود چشم کدایان پر شود
با حرف مصاحبت عذر آن لامیه در که حرف بیانیه دست
متوقعان لامیه در متوقع تفعل بابندن اسم فاعلدر امیدلی دیمکدر و
الف ونون ادات جمعدر رقعه کدایان لامیه بجان وبفغان یالری حرف

صله در محال عقل لامیه که حرف بیان دیك بیابان لامیه دیك دانك کسری
وکاف عجمله قوم دیمکدر عوب دمله دیر دانك فتحی ومیمك سکونیله رمال بوندیدر
در دالك ضمی ودرای مشدّدله اینجو دیمکدر لیکن بوندن ساکن اوقنور بر لفظیه
موافق اولمغیچون چشم گدایان لامیه پرشود براوله یعنی کوزلری طویا قناعتدن
کنایتدر محصول ترکیب بن درویشه دیدم متعلقان وغلاظ وشدادی
قبوبه قودقلری ایکیچوندر یعنی اول عذردکه احسانلرینی امید ایدنلرك
الندن جانه کلمشلر یعنی جاندن بیزار اولمشلر وجوادلر رقعه سندن ناله
وفغانه حاصلی دیلنجیلرا لندن بیزار اولمشلر انکیچون قبولرینه آدم قودرلر
ومحال عقلدر که بیابانك قومی اینجو اولسه گدالرك کوزی طویا یعنی اغنیا
هرکون برخزینه اولسه دیرسه بونلره قناعت کلمز بیت دیدم اهل طمع
بنعمت دنیا * پرنشود همچنان که چاه بشبنم دیدم اهل طمع لامیه لر دردر
اهلك اضافتی بطنیه در یعنی لامك کسره سینی اشباع ایله اوقومق کرك که موزون
اوله باحرف مصاحبت نعمت دنیا لامیه در نعمت تاسینك کسری اشباعله
اوقونمق کرك ناموزون اولمیه دیینلر زیاده ناموزون شوبلمشلر زیرا
آنی اشباعله اوقومق بیتی ناموزون ایدر همچنان که کافی ساکن اوقومق
کرك وزن ایچون دیینلر اصلا اوزاندن خبرلری یوق ایمش چاه قویی باحرف
مصاحبت شبنم چه معناسنه در کیم کیجه ایله یغان عرجیه نداد یرلر محصول
اهل طمعك دیدم سی دنیا نعمتیله براولمز یعنی طویماز چاه شبنمله براولمدوغی
کبی یعنی بو محال اولدوغی کبی اول محالدر حاتم طایی که بیابان نشین
بود اگر در شهر بودی از جوش گدایان بیچاره گشتی وجامه برتن او پاره
محصول ترکیب حاتمی طایی که صحرانشین ایدی اگر شهرده اولیدی دیلنجیلر
کثرتندن بیچاره ومضطر اولوردی واوزرندن لباس فقیر لقدن پاره پاره
اولوردی گفتا من برحال ایشان رحمت می برم گفتم نه که برمال ایشان
حسرت میخوردی محصول ترکیب درویش دیدی بن انلرك حالینه رحمت
ایلدم که نعمت دنیایه مالك اولدرد و ثواب کسب ایلمزلر بن دیدم که ایلدکل

بلکه

بلکه انلرك مالینه حسرت بیرسین یعنی حسرت چکرسین مادرین گفتاد وهر
دو بهم گرفتار هر بیدقی که براندی بدفع آن بکوشیدمی وهر شاهی که بخواند
بفرزین بپوشیدمی تا نقد کیسهٔ همت همه درباخت وتیر جعبهٔ حجت بیندا
خت بیدق شطرنج آلاتندن پیاده دن معربدر وباحرف وحدت که
حرف رابط صفت براندی یاحرف حکایت سوردی دیمکدر باحرف
صله دفع آن مصدرك مفعولینه اضافتیدر باحرف تاکید کوشیدمی باحرف
حکایه دور دیشیردم یعنی سعی ایدردم شاهی یاحرف وحدت مراد شاه
دیمکدن کشت شاه دن مراد بوندن کشت دیمکدر کافك ضمیله عوام تحریف
ایدوب کشت دیرلر کافك کسریله دیین تحریف عوام ایلمشدر زیرا عجم کافك
کسریله اوقورنته که تتبع ایدن معلومدر که حرف رابط صفت باحرف
مصاحبت فرزین آلات شطرنجدن برمعروف آلتدر بپوشیدمی یاحرف
حکایه بوندن اورتردم دیمکدر تا حتی معناسنه در نقد کیسهٔ همت لامیه
وبیانیه در در حرف تاکید باخت اوینا تدی دیمکدر یعنی کیسهٔ همتده نه وارسه
نسنه قومیوب دوکتدی وتیر جعبهٔ حجت لامیه وبیانیه در جعبه ترکش
معناسنه در محصول ترکیب بیز درویشله بوکلماتدن ایدك وایکیمزی بری بره
گرفتار یعنی قاور اشمش ایدك هربیدقی که سوردی انك دفعنه سعی ایدردم
یعنی هرنه سوزکه سویلردی آنی موجه جوابله رد ایدوب قارشیلردم
وهربار که کشت شاه دیردی آنی فرزینله ستر ایدردم یعنی کلامنه هربر
حجت وبرهان که سوق ایدردی آنی قوی دلیللر ایله منع ودفع ایدردم
تا کیم جمیع نقد کیسهٔ همتنی دوکتدی یعنی سویلجك سوزی قالمدی بلکه جمیع
ماملکنی بالتمام اویناتدی وافنا ایلدی وحجت ترکشینك اوقونی جمیعا
آتدی یعنی حجت ودلیلی قالمدی حاصلی بنمله حجتلشمکه مجالی قالمدی هان تا سپر
نیفکنی ازحملهٔ فصیح * کوراجزا آن مبالغهٔ مستعار نیست هان ادات
تنبیه در آگاه اول غافل اولمه معناسنه بس حاضر باش دیین مسامحه ایلمشدر
تا ادات تاکید در بونك کبی یرلرده سپر قلقان دیمکدر نیفکنی نفل

نفی مستقبل مفرد مخاطب بیراقمه سك دیمکدر سپر مفعول صریحی و از حمله غیر صریحی
حمله فصیح لامیه و یا بیانیه فصیحك حمله سندن و یا فصیح حمله دن كورا اصلنده كه
او را ایدی حذف و ایصال ایله یلر مبالغه مستفاد بیانیه در محصول بیت اكاه
اول غافل اولمه قلقانك بیراقمه سك یعنی عجز كوسترمیه سك سپر براقمق عجزدن
كوسترمكدن عبارتدر فصیح كیمسه نك هجوم وحمله سندن یعنی فصاحتله تكلم ایلینده
اولشمه زیرا انك مبالغه مستفاد دن غیری ننه سی یوقدر یعنی فصاحتله تكلمی
طبیعی دكلدر نشانه طریقیله در حضرت شیخك خطاب عام طریقیله بندیدر فندر
دین و در ز و معرفت كه سخندان بسجع كوی ٭ برد در سلاح دارد و كس
در حصار نیست ودر ز واوك فتحی و رانك سكونیله فعل امر مفرد مخاطبدر دود
زید ندن سعی ایلك معناسنه در بن مقدم مفعولی و معرفت اكا معطوف كه
حرف تعلیل سخندان بسجع كوی بیانیه ایكی وصف تركیبیدن مركب در سخن دان
سوز بیلیجی و بسجع كوی بسجع سویلیجی یعنی مسجع سوز سویلیجی دیمكدر برد در برحرف
صله قبوده دیمكدر قپو اوزره دیمك الچی سویلیش سلاح سینك كسریله آلت حرب در
محصول بیت دینه و معرفته سعی و كوشش ایله زیرا بسجع كوی سخن دان قپوده براق
طوتار اما حصارده كیمسه یوق یعنی سخن دان بسجع كوی شول حصاره بكزر كه قپوسنده
آلت حرب اوله اما حصارده مواشرادی اولمیه یعنی معرفتی كسبی دكلدر حاصلی هان
نشانه ده او ته سی یوقدر اندن اوشمه زیرا شوندن بوندن در مجاتدر بر ادق
بر در سلاح دار دك معناسنی قلوقپوسنده سلاحی وار دیمك ایو سلاحدر
ایدمش زیرا بو كلامدن مراد تشبیه در یعنی آغز لیغی نشانه اولانی ایچ یسی خالی
قپوسی براقلی حصاره بكزتمش عاقبة الامر ذلیلش ماند ذلیلش كردم دست
تعدی دراز كرد و بیهوده گفتن آغاز و سنت جاهلانست كه چون بدلیل
از خصم فرو مانند سلسله خصومت بجنبانند چون آذر بت تراش كه
بحجت با پسر بر نیامد بجنگش برخاست كه قال الله تعالی لئن لم تنته لارجمنك
دشنام داد سفطش كفتم كر بیانم در دید زنخدانش كرفتم دلیلش ضمیر در دونه
راجعدر ذلیلش ضمیر یده یعنی ادله قویه ایله اكا غالب اولمغله انی حقیر و خود

رد شمع

رد سروری

ایلدم

ایلدم دست تعدی لامیه در مجاز اتعدی تعقل یا بندن مصدر در دالك كسری
یاخی صیانت ایچوندر نتكه كتب صرفده مبیندر دراز كرد اوزاتدی دیمكدر یعنی
بكالك اوزاتدی معناسنی خصومته شروع ایلدی دیمك بدسو یلیش منه سنده
تعدی تجاوز معناسنه در اما خصومت معناسنه استعمال اولنور دیمك افترا
ایلمش زیرا دراز كرد بو استعماله مانعدر بیهوده گفتن آغاز یعنی اغاز كرد دیمكدر
بیهوده زاید و باطل معناسنه در بعض شراح بالبی تربت یحیی حكایه سنده
دماغ بیهوده بخت و خیال باطل بست بیهوده و غنده بیهده هرزه و باطل
معناسنه در دیمش و بوندن بیهوده هرزه معناسنه در زیرا هرزه باطل معناسنه
در و بعض شارح هرزه نك معناسنه واصل اولمدوغندن حددن بیرون
هرزه سوزلو سویلیش نتكه دائما عادتی بویله سنت بونده سیرت و عادت
معناسنه در جاهلانه اضافتی لامیه در بعض نسخه ده واو یرینه كه سنت واقعدر
واو حرف حال و كه حرف تعلیل اولور كه حرف بیان وجوده حرف تعلیل بدلیل باحرف
مصاحبت و یا حرف ظرف دلیلله و یا دلیلده دیمكدر فرو مانند عاجز قالدلر معناسنه
در زیرا ماندن قالمقدر و فرو ماندن عاجز قالمقدر سلسله خصومت بیانیه
در بجنبانند بردرلر یعنی خصومت ایدرلر چون ادات تشبیه آزر زای معجمه
و رای مهمله ایله ابراهیم پیغمبرك علیه السلام اتاسنك آدیدر بت تراش اضافتی
بیانیه در بت تراش وصف تركیبیدر تراشیدندن بت یونیجی دیمكدر یعنی فنی
و صنعتی بت تراشلق ایمش نتكه بعض تواریخده مثبتدر كه آنك زماننده آنك
كیبی بت یونیجی یوغیدی اكر انسان شكلنده و اكر بعض حیوان شكلنده كه حرفی
بیان بحجت باحرف ظرف و یا حرف مصاحبت با پسر با حرف مصاحبت تعدی
با پسر نیدر حذف و ایصال ایلدی بر نیامد چیقشامدی یعنی حجتلشه مدی حاصلی
احتجاجده غلبه ایدمدی جنك قالقدی یعنی او علیله جنك مباشر اولدی نته كه
كلام شریفده بیوردكه اراغب انت عن آلهتی یا ابراهیم لئن لم تنته
لارجمنك واهجرنی ملیا دشنام داد سقطش كفتم كر بیانم در دید زنخدانش
كرفتم همزه حرف استفهام راغب اسم فاعلدر علم یا بندن عن حرفیله استعمال

رد شمعی

رد سروری متعصب

اولنسه اعراض معناسنه در انتَ ضمیر مرفوع منفصل محلاً مرفوع فاعلدر
عن حرف جر راغبه متعلقدر آلهه آلهتک جمعیدر بونده اصنام مراددر یا ضمیر متکلم
محلاً مجرور مضاف الیهدر بنم معبودلرمدن دیمکدر یا حرف ندا ابراهیم منادی
لَئِن لام حرف موطئه قسم ان حرف شرط لم تنته فعل جحد مطلق حرف شرط معناسنی
استقباله نقل ایلمشدر لئن تنته جمله شرطیه لادرجمنک لام حرف جواب قسم ارجم فعل
مضارع متکلم وحده در رجمدن بونده مراد شتم و ذم در شیطان رجیم
بوندندر یعنی لعنله مرمی معناسنه و بعضلر دیدیلر که مراد رجمدن طاش آتقدر
زیرا رجمک معناسی رمی بالرجام در دیمشلردر انک کسریله که رجمه نک جمعیدر
وهمزه ولمزه وذنی اوزرینه یعنی سنی طاشلرله اوردورم اوله سین و یابندن
تجاسین ونون مثقله حرف تاکید و کاف ضمیر منصوب متصل مفعولیدر والله
البته سنی رجم ایدرم دیمکدر واهجرنی واو حرف استیناف اُهجُر فعل امر مفرد
مذکر مخاطبدر نفی یابندن ونون حرف وقایه ویا ضمیر منصوب متصل
مفعولیدر بندن ایرل دیمکدر واهجرنی تقدیرنده ملیّاً زماناً طویلا دیمکدر
ظرف زمانلغله منصوبدر محصول ترکیب عاقبة الامر درویشک اثبات مدعا
ایچون دلیلی قالمدی آنی غلبه سببیله ذلیل و حقیر ایلدم تعدی الینی بکا اوزاتدی
یعنی بنی اوردی داخی باطل سویلمکه باشلادی و جاهللرک رسم و عادتیدر که
چون دلیلله خصمدن عاجز قالوب زبون اولالر خصومت زنجیرنی دیر
درلر یعنی خصومت ایلمکه باشلرلر آذر بت تراش کبی که احتجاجده او غلبه
چیقمدی جنک قالقدی یعنی اوغلبه صواشه باشلادی یعنی حضرت ابراهیم
آنی بت طپمقدن نهی ایدوب خدانک عبادتنه دعوت ایلدیسه دیدی
یا ابراهیم سن بنم معبودلرمدن اعراضمی ایدرسین والله اکر بو اعراضدن
منتهی اولمزسک یعنی بوندن یغلوب منتهی اولمزسک البته سنی رجم ایدرم
یا دیلله ویا طاشله تاکم یا اولسک ویابندن قجاسک ایرل بندن و بنی ترک
ایله نیجه زمان سنی کورمیهیم درویش بکا سوکدی بنده اکا نامعقول سویلدم
اوله یقمی یرتدی بنده صقلنه یاپشدم حاصلی دوکوشمکه باشلادق قطعه

او

او در من و من در او فتاده ❊ خلق از پی ما دوان و خندان ایکی یرده
درجه فی ادات صله در فتاده اکثر نسخه های دیمیلدر واقعدر و بعضنده فتادیم
واقعدر لکن انده مراد بودر دوشدک دیمکدر او مبتدا و فتاده خبردر
و خلق مبتدا پی ما لامیه در دوان صفت مشبهه در دویدندن یلمک معناسنه
و خندان خندیدندن صفت مشبهه در خبر مبتدا مقدر دشندندر ویا
بوندلر اولور محصول بیت اول درویش بکا و بن اکا دوشدک یعنی بربرله
چکیشه و صواشه دوشدک یعنی بری بریله چکیشه و صواشه دوشدک خلق بزم
آردمزجه یلکن و کولکن اولدیلر یعنی یلورک و کوله رک آردمزه دوشدیلر
انکشت تعجب جهانی ❊ از گفت و شنید ما بدندان انکشت تعجب بیانیه
و بالامیه در مجازا جهانی یا حرف نسبت جهان خلقی دیمکدر گفت و شنید
اسم مصدردر دیدیوایشتمه معناسنه گفتن و شنیدن معناسنه مصدردر
دیرین خطا ایلمش مایه اضافت لامیه در با حرف ظرف دندان دیش دیمکدر
محصول بیت جهان خلقینک تعجب پرمغی بزوم دیدیمزدن و ایشتدیمزدن
دیشنده ایدی یعنی تعجب ایدوب پرمقلرین ایصیررلردی نته که مقام
تعجبده عادتدر پرمغی دیشه آلمق پرمق ایصیرمق معناسنده در القصه مرافعه
این سخن پیش قاضی بردیم و بحکومت عدل راضی شدیم تا حاکم مسلما
نان مصلحتی بجوید و در میان توانگران و درویشان فرقی بگوید قاضی
چون هیئات ما بدید و منطق ما بشنید سر بجیب تفکر فرو برد و بعد
از تامل بسیار سر برآورد و گفت ای آنکه توانگران را ثنا گفتی و بر درویشان
جفا روا داشتی بدانکه هرجا که گلست خارست و با خمر خمارست
و بر سر گنج مارست و آنجا که در شهوارست نهنگ مردم خوارست لذت
عیش دنیا را لدغه اجل در پیست و نعیم بهشت را دیوار مکاره در پیش
القصه محصل کلام مرافعه این سخن مصدرک مفعولینه اضافتیدر و بردیک
مقدم مفعول اولی و پیش قاضی ثانیسی مرافعه ایکی خصم دعوا ایله حاکم قتینه
وارمغه دیرلر مفاعله بابندن مصدردر با حرف صله حکومت مصدردر

جكم معناسنه عدل اضافتی لامیه در وعدلك بونده عادل معناسنه در بعض
نسخه ده قاضی عدل واقعدر راضی شدیمك مفعول صریحی وبحکومت
غیر صریحی تا حرف تعلیل حاکم مسلمانان لامیه مصلحت بجویدك مقدم مفعول لهی
ویا حرف وحدت در حرف ظرف میان توانکران لامیه در درویشان اکا
معطوف فرقی یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر فرق بکویدك مفعول صریحی
وددر میان غیر صریحی قاضی مبتدا چون ادات تعلیل هیئات ما لامیه ویا
مقدم مفعولی منطق ماده لامیه در وبشنیدك مقدم مفعولیدر منطق
مصدر میمیدر نطق معناسنه بونده مراد حاصل بالمصدر در که کلام مدر نافع
صلاجیب تفکر لامیه در مجاز اسر فرو کردك ومفعولی صریحی وبجیب غیر صریحی
وجمله فعلیه جواب تعلیل در وتعلیل جوابیله خبر مبتدادر قید فرو بونك
کبی یرلرده تاکید افاده ایدر اکرچه که فی الجمله آشغالق معناسنه دلالت ایدر
تامل بسیار مصدرك فاعلنه اضافتیدر سر بر آوردك مفعول بهی وبعد
مفعول فیهی بر آورد قالدردی دیمکدر ای حرف ندا آن که تقدیری ان کس که
در توانکران کفتی نك مفعول اولی وثنا ثانیسی وجفا در اشتیمك مفعول
اول صریحی وروا ثانیسی وبر در درویشان غیر صریحی در اشتی فعل ماضی مفرد
مخاطب در شهوار بیانیه غایتله ایو وآری یعنی صافی وایری اینجو یعنی بویله
شاهانه دیمکدر حاصل یاد شاهه لایق اینجو نهنك مردم خوار بیانیه تمساح
دیمکدر که نیل در کزینده چوق اولور لیکن اینجو اولان دکزده تمساح والمعده
نظر وار مکر کیم کلام ادعائی اوله مردم خوار وصف ترکیبیدر لذت عیش
دنیا لامیه لردر ورا حرف تخصیص لدغه اجل لامیه در مجاز الدغه لامك
فتحی ودالك سکونیله اصلنده عقرب صوقوندیسنه دیرلر بس مصدر
معناسنه ویرنلر اصابت ایلمشلر زیرا مصدری الدغ وتلداغ کلور نعیم
بهشت لامیه ورا حرف تخصیص دیوار مکاره بیانیه مکاره مکروهك
جمعیدر بو کلام حدیث شریفه تلمیحدر قال علیه السلام حفت الجنة بالمکاره والنار بالشهوات حفت فعل ماضی مفرد مونث غائبه مبنی للمفعول

قابلندی

قابلندی دیمکدر احاطه دن عبارتدر تزیین اولندی دیین خطا سویلمش
یعنی جنت زحمت ومشقتله قابلندی حاصلی جنته داخل اولمق ایستین تکالیف شرعیه
اختیار ایلمك کرك محصول ترکیب حاصل کلام بو سوزك یعنی اغنیا ایله فقرا بینی تخصیص
وتمییز ایلمك سوزینی قاضی قتنه ایلتدك یعنی بو مدعایی قاضی یه عرض ایلدك وقاضی
عادلك حکومتنه راضی اولدق تا کم مسلمانلرك حاکمی بر مصلحت ارا یوب بوله واغنیا ایله
فقرا بیننده بر فرق وتمییز سویلیه قاضی چونکیم درویشلر زم هیئات وشکلمزی کوردی
وکلامزی ایشتدی باشنی تفکر یاقه سینه ایلتدی وچوق فکردن صکره باشنی
قالدردی ودیدی ای شول کسنه که اغنیایه ثنا سویلدك یعنی دعا وثنالرینه مشغول
سین ودرویشلره جفانی جایز کوردك یعنی درویشلری ذم وقدح ایدرسین
سن بیل که هر نه یرده که کل وار البته دیکن وار وهر یرده که خمر وار یعنی البته خمر
خمار وبرو نه یرده که دفینه وار البته آنی بکلر مار وار زیرا دفینه قوق ییلدن
صکره اژدر تصرف ایدر دیرلر وشول یرده که در شهوار وار نهنك مردم
خوار وار یعنی هر شی ضدندن خالی دکل دنیا دیرلکی لذتینك اجل صوقوندیسی
آردینه دریعنی حیاتدن صکره عمات مقرردر وجنت نعمتلرینك دیوار
مکاره اوکنده در یعنی جنته داخل اولمغه اول یعنی زحمت ومشقت چکمك کرك
دیوار مکارهدن مراد موانع شدیده دیمکدر بیت جور دشمن چه کند کر نکشد
طالب دوست کنج ومار وکل وخار وغم شادی بهمند مصراع اول قلبه محمولدر
تقدیری طالب دوست کر نکشد جور دشمن چه کند نکشدك فاعلی طالب دوست در
وجور دشمن مفعولی جور دشمن لامیه طالب دوست اسم فاعلك مفعولنه اضافتی
بهمند نون ودالك سکونیله ادات جمعیدر محصول بیت دوستك طالبی یعنی دوست
طالبی اکر دشمنك جورنی چکمزسه نه ایلر یعنی نه قادردر والندن نه کلور البته
چکمك لازمدر مصراع ثانی مقام تعلیلده در زیرا دفینه ایله مار بیله در وکل ایله خار
بیله وغم ایله شادی بیله نظر نکنی در بستان که بید مشکست وچوب خشك
همچنان در زمره توانکران شاکرند وکفور ودر حلقه درویشان صابرند
وضجور نکنی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب استفهامی متضمن نظر ایلمزمیسك

دیمکدر در حرف صله بستان عرب واوستان عجم واوله استعمال ایدرکه حرف بیان
بید مسك لامیه در بید سکوندر عربجه خلاف دیرلر اما بید مشك قواق جنسندن
برنوعدر که کوزل قوقوسی واردر چوب خشك بیانیه زمره ده توانکرانده بوبله در
کفور فعول فاعل معناسنه در کفران نعمت معناسنه در حرف ظرفدر اکبی یرده بیله
حلقه درویشان بیانیه تعنتی بوروب انده زمره دیدی وبونده حلقه ضجور در
فعول فاعل معناسنه در مقابل صبور در ضجردن مشتقدر کوکل طارلغی معناسنه
محصول ترکیب بستانه نظر ایلرمیسك که انده بید مشك ده چوب خشك ده
واردر بونلر کبی اغنیا بلوکنده شاکر ده وار کفران نعمتده وحلقه درویشانده
صبور ده وار ضجور ده یعنی فقره تحمل ایلیوب اظهار عجز وضجرت کوستررلر
بیت اکر ژاله هر قطره در شدی ٭ چو خرمهره بازار ازو پر شدی ژاله
بونده جه معناسنه در که کیجه یغار قطره ده یا حرف وحدتدر وهمزه حرف توسل
همزه حرف وحدتدر دیین غلط سویلمشدر تخفیف زایله در ضرورت
وزن وقافیه ایچون جوادات تشبیه خرمهره اتلك بوبجوغنه دیرلر از و اصلنده
از او ایدی حذف وایصال ایله از و اولدی او ضمیری دره راجعدر محصول
بیت اکرچه نك هر بر قطره سی لؤلؤ اولسیدی خرمهره دن کبی بازار اندن
طوبطلو اولوردی کثرتندن قصه دن حصه بودر که هر بر غنی سخی وکریمدر
ونه هر بر درویش اهل توکل وقناعتدر مقربان حضرت حق جل وعلا
توانکرانند درویش سیرت ودرویشانند توانکر همت مهین توانکران آنست
که غم درویشان آن که کم توانکران نکیرد قال الله تعالی ومن یتوکل علی الله فهو
حسبه مقربان حضرت حق لامیه وبیانیه در و مبتدا توانکران خبری درویش
سیرت وصف ترکیبیدر صفت توانکراندر درویشانند توانکرانه معطوف
توانکر همت وصف ترکیبیدر صفت درویشاندر مهین توانکران لامیه در مه
میمك کسری وهای اصلیه ایله اولو دیمکدر بزرك معناسنه ونا حرف نسبت
ونون حرف تاکید اولوب منسوب دیمکدر معنای لازمیسی اولور قدر بونده
مبتدا واقعدر انست خبری که حرف بیان غم درویشان لامیه ومبتدا بخورد

دنسخه

نفی

فعل مضارع مفرد غائب خبر مبتدا درویشلرك غمین یبه دیمکدر وبهین درویشان
لامیه بهین مهینه معطوف به بانك کسری وهای اصلیه ایله ایك دیمکدر ویا ونون
سابق کبی ان که تقدیری آنست که در کم توانکران لامیه در کم کاف عربك ضمی
ومیم مشدده ایله عربیدر ایك دیمکدر آسنی معناسنه غم درویشان بخوردك
مقدم مفعولی اولدوغی کبی کم توانکران نکیردك مقدم مفعولیدر بعض
نسخه ده کم توانکر کیرد واقعدر کم لغتده اکسك معناسنه در اما بونك کبی یر
لرده ترکدن کنایتدر معنا بو اغنیایی ترك طوتا یعنی اکابری ترك ایلیه
حاصلی حطام دنیا ایچون انلره عرض حاجت واظهار عجز ایلیه بلکه توکل وقناعتی
بیشه ایدینه نته که کلام شریف بیوررمن اسم شرط یتوکل تفعل بابندن فعل مضارع
مفرد مذکر غائب فعل شرط علی الله جار ومجرور فعل شرطه متعلقدر فهو فا جواب
شرطه داخلدر هو ضمیر مرفوع منفصل محلا مرفوع مبتدا حسبه لفظا مرفوع خبر
مبتدا وجمله اسمیه جواب شرط حسب حانك فتحی وسینك سکونیله اسماء افعالدندر
کافی معناسنه محصول ترکیب قاضی بیوررکه حضرت خدانك مقربلری درویش
سیرتلی اغنیادر واغنیا همتلی درویشلردر حاصلی خدانك مقبوللری ایکی
طایفه در بریسی صورتا غنی وسیرتا درویش اولانلردر وبریسی صورتا درویش و
همتده غنی اولانلردر اغنیانك اولوغی اولدر که غم درویشانی یبه یعنی انلرك غایتله
مقیدی اوله درویشلرك اولوغی اولدر که اغنیانك آستینی ابرام والحاح طوتمیه یعنی
انلردن برنسنه دیلمیه ویا اغنیایی کلیا ترك ایلیوب انلره عرض حاجت واظهار عجز
ایلمیه نته که خدا بیوررهر کیم که خدایه توکل ایلیه الله اکا کافیدر غیره احتیاج ایتدرمز
پس روی عتاب از من بدرویش کرد وکفت ای که کفتی توانکران مشتغل مناهی
اند ومست ملاهی نعم طایفه چنین که کفتی هستند قاصر همت وکافر نعمت ببرند
وبنهند ونخورند وندهند اکر بمثل باران نبارد ویا جهان طوفان بر دارد
باعتماد مکنت خویش از محنت درویش نپرسند واز خدای تعالی نترسند
پس اندن صکره دیمکدر روی عتاب لامیه در مجازیه درویش باحرف صله
ای که تقدیری ای انکه در حذف وایصال واقع اولدی مشتغل مناهی اسم

فاعلك مفعولنه اضافتیدر مست ملاهی لامیه مناهی شریعت نهی ایلدوكی
امورد در بعض نسخه ده مناهی یرینه تباهی واقعدر باطل و فاسد اشیلر معناسنه
و ملاهی لهوك جمعیدر بازی دیمكدر یعنی اویون نعم نونك و عینك فتحه لریله
حرف نقد یقدر طایفه ده یاحرف وحدت و همزه حرف توسل همزه وحدت
ایچوندر دیمك غلط سویلدی قاصرهمت و كافرنعمت وصف تركیبلردر اضافتلر
بخوبراید نلر قاصرهمتلر ایمش بر ند فعل مضارع جمع غایب ایلدیرلر یعنی مالی
بنهند كنه مذكوردكبی قورلر یعنی صقلرلر دیمكدر نخورند فعل نفی استقبال جمع غایب
بیمزلر دیمكدر بعض نسخه ده بانله دوشمش بخورند كندیلری بیرلر معناسنه ندهند
صاتون كبی ویرمز یعنی خیراته صرف ایلمزلر دیمكدر بمثل مثلا معناسنه در بباردفعل
نفی مستقبل مفرد غایب یغمیه دیمكدر جهان باردك مقدم مفعولیدر طوفان
مبتدا بارد خبری طوفان چوق یغمور و چوق صو كه قپلمدق یر قومیه باردد
فعل مضارع مفرد غایب احاطه ایلیه یعنی قپلیه باحرف مصاحبت اعتماد مصدر
در انفعال بابندن طیاغمق و سویكمك مكنت قدرت معناسنه مصدر در
لكن ثلاثیدن فعلی مستعمل دكلدر خویش واو رسمیله كندی دیمكدر اعتماد مكنت
مصدرك مفعولنه اضافتیدر و خویشه اضافت لامیه محنت درویش لامیه
درنترسند فعل نفی استقبال جمع غایب صودمزلر نترسند ده بویله در قورقمزلر
محصول تركیب پس عتاب یوزینی بندن درویشه ایلدی بوسوز اول معنایه
اشارت ایدر كه قاضی شیخی اغنیایی مطلقا درویشان اوزره ترجیح ایلدیكیچون
تخطئه ایلمش اولمقدر یعنی قاضی كلام عتاب آمیزینی بندن درویشه صرف
ایلدی و دیدی ای شول كیمسه كه دیدك اغنیا مشتغل مناهیلردر و مست
ملاهی یعنی لهو و لعبك مستلریدر كرچك بونلردن بر طایفه دیدیكك
كبیدرلر قاصرهمت و كافرنعمت یعنی همتسز و كفران نعمتدرلر مالی ایلدیلر و
خزینه قودیلر و یمزلر و خیراته صرف ایدوب كیمسه یه ویرمزلر و یاكندیلری بیرلر
اما كیمسه یه ویرمزلر اگر مثلا باران یغیوب عالم قحط اولورسه و سرسر جهانی
طوفان قپلرسه كندیلرك قدرتلرینه اعتماد له درویشك محنت و غذا ایندن

ردّ شمعی
رد ابن سیدعلی • وسروری

صومزلر و خدادن هیچ قورقمزلر و دیرلر بیت • گر از نیستی دیگری شد
هلاك • مرا هست بط را ز طوفان چه باك • نیستی یا حرف مصدر دیگری
یا حرف وحدت مرا بنم دیمكدر را حرف تخصیص در بط بانك فتحیله قاز معناسنه
در اصلنده مشددر لكن عجم تخفیف ایدر را حرف تخصیص و یا ادات مفعول
قازك و یا قازه دیمكدر باك بای عربیله آیمنمك و قایرمق دیمكدر عربجه مبالات
دیرلر محصول بیت مذكور اغنیا دیركه اگر بو قلقدن برغیری كیمسه هلاك اولدیسه
بنم وار در قازك طوفاندن نه باكی وار در زیرا غرق اولمز یعنی كندیلرك مال
و منالینه اعتماد ایدوب بویله دیرلر اما فقرا جانبینه نظر و التفاتلری یوق بیت
وَرَاكِبَاتٍ نِيَاقًا فِي هَوَادِجِهَا • لَمْ يَلْتَفِتْنَ اِلَى مَنْ غَاصَ فِي الْكُثُبِ واو حرف
ربّ در تقدیری ربّ نساء راكبات در راكبات راكبه نك جمعیدر اسم فاعل
جمع مؤنث در موصوفنه اعتماد ایلدیكیچون عمل ایلمشدر نیاق ناقه نك جمعیدر دیشی
دوه لره دیرلر لفظا منصوب مفعولیدر راكباتك فی هوادجها جار و مجرور
جمله ظرفیه حالدر نیاقدن كه مفعول راكباتدر هوادج هودجك جمعیدر
بر نوع محفه در كه دوه نك اوزرینه بر بنی اوردرلر ایچی اوستی اورتلی اولور عورتلره
مخصوصدر انلر ایچنده اوتورر مكه خلقی عرفاته چیقدقده قیزلری و كلینلری
هودجلرله چیقارد حج ایلینلر بیلور ضمیر مؤنث راكباته راجعدر ایكی فصیح
لغتك بریسی اوزره یعنی هوادجها و هوادجهن لغتیدر النساء فعلت و فعلن
كبی نهایتی بونده ها اولور ایكی وزن ایچون لم یلتفتن فعل جحد مطلق
جمع مؤنث غایبه التفات ایلمدیلر دیمكدر جواب ربّ در الی من غاص الی
حرف جر فعل جحده متعلق من محلا مجرور اسم موصول غاص فعل ماضی مفرد
مذكر غایب اجوف واوی طالدی دیمكدر غوصدن مشتقدر اكثر صویه
طالمقده استعمال ایدرلر غواص بوندندر فی الكثب فی غاص ه متعلقدر
كثب كافك و ثاء مثلثه نك ضمیله كثیبك جمعیدر دسر دسریك جمعی اولدوغی
كبی قومك چوقلوغینه دیرلر محصول بیت ناقه لره راكب چوق نسا اول
ناقه لرانلرك هودجلری اوستنده اولدقلری حالده اول نسا التفات ایلمدیلر

قوملره طالوب بتان کمسه یه یعنی دوه لره بنی خاتونلو قومه بتابتا کیدن بیاده لره
التفات ایلمدیلر دیمکدر بو بیت ماقبلینی توضیح وتنویر طریقیله کلمشدر بیت دیوانی
چو کلیم خویش بیرون بردند * کو بندجه غم کرهمه عالم مردند دونان جمع
دوندر الف ونون ادات جمعدر چو حرف تعلیل کلیم خویش لامیه دربردندك
مفعول اولی و بیرون ثانیسی کو بند جواب تعلیلدر محصول بیت الحقلر چونکه
کندی کلیمی صودن قورتاردیلر یعنی محنت وبلای دنیادن خلاص بولدیلر
دیرلرکه غم اگر جمیع عالم اولدیسه حاصلی همان کندی نفس خبیثنی تدارك ایدوب
قایررغیریله هیچ مقید اولمز امّا ایولر کندی نفسنی قایردوغی کبی سایر خلقی ده
قایرر بلکه سایری نفسندن تقدیم ایدر ننکه کتابلرده بعض کمسه لردن نقل ایدر
قومی برین صفت که بیان کردم وطایفهٔ دیکر خوان نعم نهاده وصلای کرم
درداده ومیان بخدمت بسته وابرو بتواضع کشاده طالب نام ومغفرت
وصاحب دنیا وآخرت قومی یا حرف وحدت وطایفهٔ دیکر بیانیه یاحرف
وحدت وهمزه حرف توسل همزه حرف وحدتدر دیین غلط سویلمش خوان
نعم لامیه دُر زیرا خوان سفره ونعم طعاملر معناسنه در اگرچه نعم جمع نعمتدر
وطعامدن اعم خوانی طعام معناسنه اخذ ایلین بیلمز ایمش صلای کرم لامیه در
حرف تاکید داده ویرمش یعنی احسان وکرمینی عام ایلمشدر وعلما وفقرانك
حذمتنه بل بغلمشلر ابرو همزه نك فتحی وبانك سکونی وواو اصلیه ایله قاش معناسنه
کشاده نك مفعول صریحی وبتواضع غیر صریحی طالب نام اسم فاعلك مفعولینه
اضافتیدر ونون ودال استك جمعیدر محصول ترکیب قاضی دیرکه بر قوم توصیف
اوذره درکه بیان ایلدم وبر طایفه دخی نعمتلر سفره سینی قومش یعنی نعمت سفره سینی
دوشنمش وکرم واحسان صلاسنی ویرمش یعنی کرم واحسانی تعمیم ایلمش وتواضعله
قاش آچمش یعنی کرمش یعنی یوزین وکوزین بور شدوروب اضطراب ایدن قاشینی
چتماز بلکه لطف ایلمکدن حظ ایدر ایو نامك طالبلریدر یعنی ایلکلرا آکلمغه
طالبلردر تاکه ذکر خیر مغفرتلرینه سبب اوله وصاحب دنیا وآخرتدر یعنی
هم دنیاده خیر یله مذکورلردر وهم آخرتده یعنی اولدکلرندن صکره کذا خیر له

آکیلولر

آکیلولر چون بندکان حضرت بادشاه عالم مؤید من عند الله مظفر ومنصور
علی الاعدا مالك ازمة الانام حامی ثغور الاسلام وارث ملك سلیمان اعدل
ملوك الزمان مظفر الدین ابو بکر سعد دام الله ایامه ونصر اعلامه ظاهر بودر که
بو القاب ذکری قاضی جا بجا بندندر چون ادات تشبیه بندکان حضرت بادشاه
لامیه لردر بندکاندن مراد بادشاه ملازمتنده اولانلردر اکابر در عالم اضافت لامیه
در بعض نسخه ده عالم یرینه عادل واقعدر مؤید تفعیل بابندن اسم مفعولدر محکم
دیمکدر من عند الله مؤیده متعلق مظفر ده تفعیلدن اسم مفعولدر بونده غالب
معناسنه در منصور معروف علی الاعدا مظفر ومنصوره متعلقدر علی سبیل البدل
مالك ازمة الانام مالك ازمه یه اضافتی فاعلك مفعولینه اضافتیدر ازمه زمامك
جمعیدر انامه اضافتی لامیه در انام معرف باللام اولیجق ازمه یه تالازمدر اولیجق
لازم دکل فتدبر زمان اویان دیرکبی وانام خلق معناسنه در حامی ثغور
الاسلام لامیه لردر حامی حافظ معناسنه در حمایتدن حامینك ثغوره اضافتی
اسم فاعلك مفعولینه در ترکیب عربی اعتبار اولنسه حامی نك یاسی تلفظ اولنور
امّا فارسی اعتبار اولنسه مکسور اوقنور ثغور ثغرك جمعیدر دشمندن خوف
ایده جك یر دیمکدر وارث ملك سلیمان سابقا ایکی قرینه کبیدر اضافتده و
اعرابده اعدل ملوك الزمان لامیه لردر اعدل اسم تفضیل مظفر الدین بادشاهك
لقبیدر وابو بکر کنیتی تقدیر ابو بکر بن سعددر دام فعل ماضی مفرد مذکر
غائبدر افعال بابندن مقام دعاده واقعدر الله لفظا مرفوع فاعل و ایام
لفظا منصوب مفعولی ونصر اعلامه بوده اعرابده قرینهٔ سابقه کبیدر محصول ترکیب
بو ذکر ایلدیکمز اصحاب خیرات اغنیا بادشاه زمانك بنده لری کبیدر یعنی بادشاه
عالمك اغنیا واکابری مذکور اغنیا کبی اصحاب لطف وکرمدر که اول بادشاه
مؤید من عند الله در دخی اعدا اوزرینه مظفر ومنصوردر جمیع خلقك زمام
لرینك مالکیدر یعنی جمیع خلایق اکا مطیعدر اسلام دربندلرینك حافظیدر
یعنی دشمن کلجك یرلری حفظ ایدر سلیمان ملکینك یعنی تختینك وارثیدر ننکه
دیباجه ده مفصل بیان اولندی زمان بادشاهلرینك عادللریدر مذکور

دنسلی

دنسوری

القابله ملقب واوصافله موصوف مظفر الدین ابو بکر بن سعد در الله تعالی ایامنی دایم
ایلسون یعنی عمرینی و دولت و سعادتنی باقی و ثابت ایلسون و سجقلرینی منصور
ومظفر ایلسون هر نه جانبه حرکت ایدرسه قطعه بد بجای پسر هر کز این کرم نکند که کرده
دست جود تو با خاندان آدم کرد بد ر مبتدا با حرف صله جای بو نك کبی یر
تحسین لفظ و تکمیل وزن ایچون کلور و جایز در که حق معناسنه اوله و پسره اضافتی
لامیه اوله نکندك بجای پسر مفعول غیر صریحیدر و این کرم صریحی و جمله فعلیه
خبر مبتدا در که حرف بیان و یا رابط صفت دست جود لامیه در مجاز او مبتدا
و تو یه اضافت لامیه در با حرف صله خاندان ادم لامیه در و کرد ك مفعول غیر
صریحی و جمله فعلیه خبر مبتدا در محصول بیت اتا او غوله هر کز بو کرمی ایلمز که سنك
جودك الی خاندان آدمه ایلدی یعنی اولاد و ذریات آدمه سن ایلدکك لطف
و کرمی کیمسه کندی اولادینه ایلمز خدای خواست که بر عالمی ببخشاید ٭ ترا برحمت
خود بادشاه عالم کرد خدای مبتدا خواست خبری که حرف بیان عالمی
یا حرف تنکیر و یا حرف نسبت عالمه و یا عالمه منسوب اولانه دیمکدر ببخشاید
فعل مضارع مفرد غایب در بخشایدندن اسکلك یعنی ترحم ایلمك دیمکدر
ترا سنی دیمکدر با حرف مصاحبت رحمت خود لامیه بادشاه عالم لامیه در د
ترا کرد ك مفعول صریح اولی و بادشاه عالم ثانیسی و برحمت غیر صریحی محصول
بیت الله دیلدی که عالمه و یا اهل عالمه ترحم ایلیه پس سنی کندی رحمتیله عالمه بادشاه
ایلدی یعنی سنی خدای تعالی عالمه رحمت کوندردی حضرت محمدك امتنی رعایت
ایلیه سك حضرت محمدی ایکی عالمه رحمت کوندردوکی کبی قاضی چون سخن بدین
پایه رسانید و از حد قیاس ما اسب مبالغه در کذرانید بمقتضای حکم
قضا رضا دادیم و از ما مضی در کذشتیم و بعذر ما جری طریق مدارا کرفتیم
و سر بتدارك بر قدم یکدکر نهادیم و بوسه بر سر و روی همدکر دادیم و ختم سخن
بدین دو بیت بود قاضی مبتدا چون ادات تعلیل سخن رسانیدك مفعول
صریحی و بدین غیر صریحی پایه مرتبه دیمکدر رسانید فعل متعدیدر ایرشدردی
دیمکدر حد قیاس ما لامیه لردر و کذرانیدك مفعول غیر صریحی اسب مبالغه

بیانیه و مفعول صریحیدر حرف تاکید کذرانیدندن الف و نون ادات تعدیه
در کچوردی دیمکدر با حرف صله مقتضای حکم قضا لامیه لردر و دادیك مفعول
غیر صریحی و رضا صریحی و جمله فعلیه جواب تعلیل و جمله تعلیلیه خبر مبتدا در ما اسم
موصول مضی فعل ماضی مفرد مذکر غایب جمله فعلیه صله موصولدر در حرف تاکید
کذشتیم فعل ماضی متکلم مع الغیر کچدك دیمکدر با حرف مصاحبت عذر ما
جری لامیه و ما موصول و جری فعل ماضی مفرد مذکر غایب جاری اولدی یعنی
مرور ایلدی دیمکدر راه مدارا لامیه اصلی مدارات در لکن عجم مفاعله بابینك
نا قصدن تاء مصدرك حذفیله استعمال ایدرلر نهادیك مفعول صریحی و
بتدارك غیر صریحی بر قدم یکدکر ده بو یله در و قدم یکدکر لامیه در بری برینك
قدمینه تدارکله باش قودق و بوسه دادیك مفعول صریحی و بر سر و روی همدکر
غیر صریحی ختم سخن لامیه در یعنی مصدرك مفعولنه اضافتیدر محصول ترکیب
قاضی سوزی چونکه بو مرتبه یه ایرشدردی و بزوم حد و قیاسمزدن اسب مبالغه
کچوردی حکم قضا مقتضاسینه رضا ویردك و ما مضادن کچدك ماجری
و عذریله یعنی دامزده کچن جنك و جدال عذریله یعنی بو سبیله مدارا طریقنی
طوتدق و تدارکله بری برینك ایاغینه باش قودق یعنی احوالمزحد تغیره وارمش
ایدی کچن غوغا ایچون پس مصالحه طریقین طوتدق قبل شرعدن بینه برنسنه
توجه ایلمسون دیو و بری برینك روینه بوسه ویردك یعنی اوپشدك نتکه
حالت مصالحه ده عادتدر و سوزك ختمی و تمامی بو ایکی بیتله اولدی قطعه
مکن زکردش کیتی شکایت ای درویش ٭ که تیره بختی اکر هم برین نسق
مردی کردش کیتی لامیه در کردش اسم مصدر در دنش معناسنه کردیدندن
کاف عجمك کسریله جهان دیمکدر که حرف تعلیل تیره بخت وصف ترکیبیدر بدبخت
معناسنه و یا ضمیر خطاب نسق نونك و سینك فتحه لریله اسلوب و طریق معناسنه
در هم بونده تحسین لفظ و تکمیل وزن ایچون کلمشدر مع معناسنه در دیمك
معلومدر که نه همك معناسنی بیلور ایمشنه معنك مردی فعل ماضی مفرد مخاطبدر
مردندن محصول بیت جهان کردشندن یعنی دونشندن شکایت ایلمه ای درویش

زیرا سنه بخشیدن اکر بو اسلوب وطریق اوزره اولورسك یعنی درویشلك
توکل و قناعتده و تسلیم و رضاده دوینه شکایت لایق دکل زیرا شکایت بك
بخلقدر توانکرا چو دل دست کامرانت هست بخور بخش که دنیا
وآخرت بردی توانکرا الف حرف ندادر چو حرف تعلیل دل کوکل دست
کامران بیانیه بخور فعل امر مفرد مخاطب بخش ده بوبله در بخشیدندن که حرف
تعلیل بردی فعل ماضی مفرد مخاطبدر بردندن ایلندك دیمکدر محصول
بیت ای توانکر چونکه مراد سورجی الك و کوکلك وار در یعنی چونکه خدا
سکا مرادك ویردی پی و بغشله زیرا هم دنیا و هم آخرت کوتردك یعنی
دنیا و آخرت سنك اولدی حاصلی یمکله دنیا و بغشلمغله آخرت سنك
اولدی یعنی بیسوب ویرمکله دنیا و آخرته مالك اولدی باب
هشتم در آداب صحبت باب هشتم بیاننه آداب ادبك جمعیدر
خبرلی چوبلرك اجتماعینه دیرلر ادیب شول کمسنه دیرلرکه خبرلی چوبلر
انده جمع اوله صحبته اضافتی لامیه در حکمت مال از بهر آسایش عمرست نه عمر از بهر
کرد کردن مال عاقلی را پرسیدند نیکبخت کیست و بدبخت که گفت
نیکبخت آن که خورد و کشت و بدبخت آن که مرد و هشت مال سکون لامله
مبتدا و ما بعدی خبری بهر آسایش عمر لامیه لر در آسایش دیکلنمش معنا
اسم مصدر در آسایدندن بهر کرد کردن مال لامیه لر در کرد کردن
کاف عجمك کسریله و عربك فتحیله جمع ایلمك دیمکدر عاقلی یا حرف وحدت
و را حرف مفعول نیکبخت وصف ترکیبیدر ایو بختلو معناسنه بدبخت
یرامز بختلو معناسنه در که تقدیری کیست در کشت کاف عربك کسریله و سکون
شینله فعل ماضی مفرد غایبدر اکدی معناسنه و هشت هانك کسری و سکونیله
سکونیله فعل ماضی مفرد غایبدر قودی یعنی ترك ایلدی دیمکدر کشتن
دن و هشت هشتن دن مشتقدر محصول ترکیب مال عمرك آسایش و حضوری
عمر مال جمع ایلمك ایچون دکلدر بر عاقله صوردیلر که ایو بختلو کیمدر و یرامز
بختلو کیم دیدی ایو بختلو اولدر که اکدی و یدی اکدی دیمکدن مراد آخرت

رد سروری و شمعی

ایچون بذل ایلدی الدنیا مزرعة الآخرة اعتباریله و بدبخت اول کیم اولدی
و قودی یعنی ورثه و حساده ترك ایلدی و کندی و بدبخت که بونه جیست یا زان
احوال بعجمدن غافل ایمش بیت مکن ناز بر آن هیچکس که هیچ نکرد
که عمر در سر تحصیل مال کرد و نخورد مکن ناز ناز قیلمه دیمکدر هیچکس سفله
و دنی معناسنه که حرف رابط صفت هیچ نکرد یعنی بر فایده لی ایش ایشلمدی
حاصلی حقه لایق عمل ایلدی که حرف تعلیل عمر کردك مفعول اولی و مقدر
حرف ثانیسی در حرف ظرف سر تحصیل لامیه مال اضافت مصدرك مفعولنه
در محصول بیت اول دوکندن صکره ناز قیلمه اول سفله و ناکس اوزرنده
که خدا به لایق عمل ایشلمدی حاصلی آخرت یولنه بر خیر ایشلمدی زیرا عمرینی
تحصیل مال سوداسنده صرف و تلف ایلدی و یمدی یعنی نه کندی یدی
و نه خدا ایچون یدردی بند حضرت موسی علیه السلام قارون را نصیحت
کرد که احسن کما احسن الله الیك نشنید و عاقبتش شنیدی قارون ردن
ادات مفعول که حرف بیان احسن فعل امر مفرد مذکر مخاطبدر افعال بابندن
احسان ایله دیمکدر کما کاف حرف تشبیه و ما حرف مصدر احسن فعل ماضی مفرد
مذکر غایب الله فاعلی الیك جار و مجرور فعل ماضیه متعلقدر نشنید فعل
نفی ماضی مفرد غایب فاعلی قارون در ایشتمدی یعنی پندینی دیکلمدی و قبول
ایلمدی دیمکدر عاقبتش ضمیر قارونه راجعدر شنیدی فعل ماضی مفرد
مخاطب عاقبت نیجه اولدوغنی ایشتدك دیمکدر محصول ترکیب موسی
پیغمبر علیه السلام قارونه نصیحت ایلدی که خدانك قوللرینه احسان ایله یعنی
مالکدن زکات و صدقه اعطا ایله نته که الله تعالی سکا اعطا و احسان ایلدی
قارون موسانك پندینی دیکلمدی یعنی قبول ایلمدی عاقبت نیجه اولدوغنی
مفصل ایشتدك باب اولده قطعه آن کس که بدینار و درم خیر نیندوخت
سر عاقبت اندر سر دینار و درم کرد معلوم اوله که بعض مقامده آن کیم
نك تقدیرینی آن کس که ایدردك بوندن معلوم اولسون اول تقدیره بدینار
و درم با حرف مصاحبت نیندوخت فعل نفی ماضی مفرد غایب قزانمدی

یعنی کسب ایلدی یا همزه دن منقلبدر نته که مفصل بیانی کچمشدر خیر مفعول صریحی
وبدینار غیر صریحی سر کردک مفعول اول صریحی وتلف و باحرف مقدر تاثیثی
واندرسر مفعول فیهی اولکی سرباش معناسنه در وایکنجیسی سود امعناسنه در
محصول بیت اول کمسه که دینار ودرم سببیله خیر کسب ایلدی یعنی مالنی خیراته
صرف ایلدی باشنی باشنی عاقبت دینار ودرم سوداسنده تلف ایلدی یعنی
اول سودا ایله فوت اولدی قارون کبی خواهی ممتع شوی از نعمت دنیا
باخلق کرم کن که خدا باتو کرم کرد خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب معنای
شرطی متضمن دیلرسک دیمکدر ممتع اسم فاعلدر تمتع باینددن فایده منددر
بهره مند دیمکدر بعض نسخه ده خواهی که ممتع شوی واقعدر تمتع باینددن
اسم مفعول لیکن معنا بردر شوی فعل مضارع مفرد مخاطب اولسین دیمکدر
با حرف صله که حرف تعلیل خدا مبتدا کرد خبری وکرم مفعول صریحی وباتو
غیر صریحی وبا حرف صله محصول بیت دیلرسک که دنیا نعمتندن فایده مند
وبهره مند اولسک خدانک خلقینه کرم ایله چونکه خدا سکا کرم ایلدی عرب
کوید جُدْ وَلَا تَمْنُنْ فَاِنَّ الْفَائِدَةَ اِلَيْكَ عَائِدَةٌ جد جمیلک ضمیله فعل امر مفرد
مذکر مخاطبدر جاد یجود دن یعنی نصر بابندن اجوف واویسندن قلبی
قال یقول دن جومردلک ایله دیمکدر ولاتمنن فعل نهی مفرد مذکر مخاطب
منت ایله یعنی ایلک ایلدکک کمسه یه منت ایله فان الفایدة فا حرف تعلیل
نهی در زیرا تحقیق انک فایده سی دیمکدر الیک جار مجرور وعایدة یه متعلقدر
محصول ترکیب عرب دیر جومردلک ایله ومنت قومه جومردلک ایلدکک
کمسه نک اوزرینه زیرا ایلدکک جومردلکک فایده سی که نسکا عاید در یعنی
فایده سی سکا دونر نته که شیخ شرح ایدوب بیوردر یعنی بخش وعطا ده
ومنت منه که فایده آن بتو بازمی کردد محصول ترکیب یعنی بخشش ایله
وعطا ویر یعنی احسان ایله ومنت قومه زیرا فایده سی که نسکا دونر حاصلی
فایده سی سکادر اول ویردکله دکلدر قطعه درخت کرم هر کجا بیخ
کرد ؛ کذشت از فلک شاخ وبالای او درخت کرم بیانه بیخ کرد

کوکدر

کوکدر بای عربک کسریله کوک ایلدی یعنی کوک صالدی دیمکدر درخت
مبتدا وکرد خبری وبیخ مفعول صریحی وهرکجا مفعول فیهی کذشت فعل ماضی
مفرد غایب کچدی دیمکدر یعنی تجاوز ایلدی از فلک مفعول غیر صریحی شاخ دال
وبداق معناسنه در بالا بوی دیمکدر او یه اضافت لامیه در محصول بیت
کرم درختی هر یرده که کوک صالدی یعنی مستحکم اولدی یعنی نه یرده که ثابت وقایم
اولوب برلشدی آنک بوینی ودالی وبداغی فلکدن کچدی حاصلی ثوابی عرش
اعلا یه واصل اولدی کر امید واری کز و برخوری ؛ بمنت منه اره بر پای
او امیدوار امیدلی دیمکدر زیرا وار نسبت معناسنی افاده ایدر میمه تشدید
ضرورت وزن ایچوندر ویا ضمیر خطاب کز وتقدیری که از ودر که حرف بیان
واو ضمیری درخت کرمه راجعدر برخوردن حاصل ومیوه معناسنه در خوری
فعل مضارع مفرد مخاطب ییسک دیمکدر بمنت با حرف مصاحبت منه فعل
نهی مفرد مخاطب نهیدندن نونک فتحی وکسریله نهادندن اره یدن الوسیلم العربی
اره دستره در تشدید ضرورت وزن ایچوندر بر حرف استعلا بای اولامیه
ضمیر درخته راجعدر اره منهک مفعول صریحی وبر بای وبمنت غیر صریحلری
محصول بیت اکر امیدلی ایسک که مذکور درختدن میوه وحاصل ییه سک
منتله دیبنه دستره قومه یعنی ایلدکک کرمی منت ایله کما ضایع ایله حاصلی ایلدکک
احسانی منت واذا ایله ابطال ایلمه کما قال الله تعالی لا تبطلوا صدقاتکم بالمن و
الاذی اره دن مراد منت در که احسان وکرمک ثوابنی ابطال ایدر بعض نسخه ده
امیدواری بر بنه واو بله امیدداری دوشمش دال ایله لیکن معنالر متقاربدر قطعه
شکر خدای کن که موفق شدی بخیر ؛ زانعام وفضل او نه معطل کذاشتت
شکر خدای مصدرک مفعولنه اضافتیدر که حرف تعلیل موفق اسم مفعولدر تفعیل
بابندن توفیق وهدایت ویرلمش معناسنه شدی فعل ماضی مفرد مخاطب
اولدک دیمکدر بخیر با حرف مصاحبت ویا حرف صله خیرله ویا خیره دیمکدر
انعام وفضل او لامیه در نه حرف نفی معناده کذاشته مقیددر نکذاشتت
تقدیرنده محصول بیت خدایه شکر ایله که خیرله موفق اولدک ویا خیره توفیق

دقابن سیدعلی وسوریه

وهدایت بولدک خدای تعالی کندی انعام وفضلندن سنی معطل قومدی یعنی
لطف واحساننددن سنی معطل ترک ایلمدی منت منه که خدمت سلطان همی
کنی ٭ منت شناس ازو که بخدمت بداشتت که حرف بیان خدمت سلطان
مصدرک مفعولنه اضافتیدر شناس فعل امر مفرد مخاطب ازو ضمیری سلطانه
راجعدر که حرف بیان بخدمت با حرف ظرف تقدیری بخدمتش در محصول بیت
منت قومه که پادشاهه خدمت ایدرین دیو یعنی پادشاهه بن سکا خدمت
ایدرین دیو منت ایلمه بلکه پادشاهدن منت بیل که سنی خدمتنده طوتدی
یعنی سنی خدمتکار ایدندکنی اندن منت بیل سنی خدمتکار ایدینمسه نیجه ایدهدک
حکمت دو کس رنج بیهوده بردند وسعی بی فایده کردند یکی آنکه اندوخت
ونخورد دیگر آنکه آموخت ونکرد رنج بیهوده بیانیه سعی بی فایده ده بویله
در اندوخت تقدیری مال اندوخت در آموخت تقدیری علم آموخت در
نکرد تقدیری عمل نکرد در محصول ترکیب ایکی کمسه باطل وزایده رنج وزحمت
ایلتدیلر یعنی یوق یره امک چکدیلر وفایدهسز یره سعی وکوشش ایلدیلر
بریسی اولدر که مالی قزاندی ویمدی وبریسی اولکه علم اوکرندی ومقتضای
علمله عمل ایلمدی مثنوی علم چندانکه بیشتر خوانی ٭ چون عمل در تو نیست
نادانی علم خوانینک مقدم مفعولی محصول بیت علمی نقدر که زیاده اوقورسک
چونکه سنده عمل یوقدر نادانسک یعنی جاهلسک نه محقق بود
نه دانشمند ٭ چارپایی برو کتابی چند محقق تفعیل بابندن اسم فاعلدر
مسائلی دلائلله اثبات ایدنه دیرلر نه حرف نفی معناده فعله مقید در نبود تقدیرنده
چارپا دورت آیقلو حیوان بتودک فاعلیدر و یا حرف وحدت و کتابی
یا حرف وحدت جمله ظرفیه صفت چارپا در چند نیجه دیمکدر محصول بیت محقق
اولمز دانشمنده برحیوان که اوزرنده بر نیجه کتاب اوله یعنی اوستنده بر نیجه کتاب
اولان چارپا نه محقق اولور نه دانشمند یعنی علمای عامل اولمیان کمسه بر نیجه کتابی
یوکلنمش حیواندر نتکه کلام خداده واقعدر کمثل الحمار یحمل اسفارا اسفار سفرک
جمعیدر کتاب معناسنه آن تهی مغز را چه علم وخبر ٭ که بر وهیزم است یا دفتر

تهی مغز وصف ترکیبیدر عقلسز دیمکدر تاده فتح وکسر جایزدر دراداه تخصیص
که حرف بیان هیزم هانک کسری وزانک ضمیرا اودون معناسنه در دفتردن مراد
کتابدر بونی قافیه ضرورتیچون اختیار ایلدی محصول بیت اول بینی سزک یعنی
عقلسزک نه علم وخبری وار یعنی علمی وخبری یوقدر که اوزرنده اودونمیدر
یوخسه دفترمی حاصلی بر یوکدر چکر اما بیلمز که نه یوکدر چکر حکمت علم از بهر
دین پروردنست نه از بهر دنیا خوردن محصول ترکیب علم دینی تربیت
وتقویت ایچوندر دنیا یمک ایچون دکلدر یعنی تحصیل دنیا ایچون ووسیلهٔ
جاه ایچون دکلدر علم بیت هر که پرهیز وعلم وزهد فروخت ٭ خرمنی
کرد کرد و پاک بسوخت خرمنی یا حرف وحدت کرد کرد جمع ایلدی دیمکدر
پاک بسوخت تمام یقدی هیچ نسنه قومدی دیمکدر ادا لرنده بو استعمال در محصول
بیت هر کمسه که خلق عالمه پرهیز وعلم وزهد صاتدی یعنی بونلری وسیلهٔ تحصیل
مال وجاه ایلدی بر خرمن جمع ایلدی وپاک یقدی هیچ نسنه قومدی یعنی آخرتده
باعث مغفرت اولماد فایدهسی همان دنیایه در انجق حکمت عالم ناپرهیز
کار کوردیست مشعلدار یهدی ولایهتدی عالم ناپرهیزکار وبیانیه دکدر
کاف عجمله ادات فاعلدر جی معناسنه عالم مبتدا کوردیست خبری یا حرف
وحدت مشعلدار وصف ترکیبیدر دار بدندن مشعل طوتوجی دیمکدر
یهدی فعل مضارع مفرد مذکر غائب در ضرب بابینک ناقص یائیسندن
ناسه یول کوسترر یعنی مطلوبه واصل اولاجق طریقی کوسترر لایهتدی فعل
نفی مستقبل مفرد مذکر غائبدر افتعال بابینک ناقص یائیسندن مهتدی
اولمز یعنی هدایت بولمز محصول ترکیب پرهیز ایلمیجی عالم یعنی پرهیزسز اهل علم
مشعلدار بر کوردر یعنی آنکا بکزر زیرا اول مشعل ایله خلقه یول کوسترر اما
کندی آنکله یول کورمز حاصلی عالم غیر عاملدن بر کمسه علم کسب ایدوب عمل
ایلسه مهتدی اولور واعظ غیر متعظ دنده بویله ناصح غیر منتصح دنده
بیت بی فایده هر که عمر در باخت ٭ چیزی نخرید وزر بینداخت ٭
عمر در باخت مقدم مفعولیدر چیزی یا حرف وحدت زر بینداخت

مقدم مفعولیدر محصول بیت هر کیمسه که فاسق یره عمرین اوینا تدی یعنی عبث یره صرف اید وب ضایع ایلدی شول کمسه یه بکزرکه هیچ برنسنه آلمدی و لجه ده التوننی بیانه آتدی یعنی نسنه صاتون آلمدی واقچه سینی طاغتدی و تلف ایلدی حکمت

ملک از خردمندان جمال گیرد و دین از پرهیزکاران کمال یابد پادشاهان بنصیحت خردمندان محتاجترند که خردمندان بتقرب پادشاهان

ملکدن مراد مملکتدر دیندن مراد دین اسلامدر کمال یابد فعل مضارع مفرد غایبدر یابیدندن یافتن دن دیمک خطا سویلمش یازمزده واقع اولان متون نده کمال یابد دو نمش اکرچه که قیاس مقدر کبیدر اولمق ایدی پس یا نمی بازانه اعتراض بی نقریبدر محتاجترند ترادات تفضیل و که من تفضیلیه معناسنه در محصول بیت مملکت عقلادن جمال طوتار یعنی شول مملکت که انده عقلا او که کوزل اولور زیرا عقلا زینت عالمدر دین اسلام دخی پرهیزکارلردن کمال بولور یعنی دین اسلام اهل زهد و تقوادن کمال بولور زیرا اهل اینلری شرعی اولور پادشاهلر عقلانک نصیحتنه محتاجرقدر عقلا پادشاهلرک تقربنه ایسه یعنی عقلا اولقدر سلاطینک تقربنه محتاج دکللردر که سلاطین آنلرک نصیحتنه محتاجلردر

قطعه بندم اگر بشنوی ای پادشاه ❊ در همه دفتر به ازین پند نیست

بندم بعض نسخه ده بندی واقعدر یای وحدتله اما بند میمسز و یاسز یازمزده موجود اولان متونده یوقدر پس مملی نسخه اختیار ایده نه اعتراض قلت تتبعدن کلور دفتردن مراد کتابدر محصول بیت ای پادشاه اگر بنم بندمی ایشیدرسک جمیع کتابلرده بوندن ایو بند یوقدر اول بند بیت ثانیدر

جز بخردمند مفرما عمل ❊ گرچه عمل کار خردمند نیست

بخردمند با حرف صله مفرما فعل نهی مفرد مخاطبدر فرمایدندن فرمودندن دیمک خطا ایلمش محصول بیت ای پادشاه عاقلدن غیریه عمل بیورمه اگرچه عمل عاقل ایشی دکل یعنی سن عملکی عاقلدن غیریه ویرمه اگرچه که عاقل اولان عمل قبول ایلمز حکمت

سه چیز پاید ار نماند مال بی تجارت و علم بی بحث و ملک بی سیاست

رحم آوردن بر بدان ستم است بر نیکان و عفو کردن از ظالمان جور است

رد ابن سید علی

رد سروری

رد سروری

رد سروری

بر درویشان اوج نسنه ثابت و پایدار قالماز برسی تجارتسز مال یعنی مال کم آنکله تجارت اولنمیه یاب یاب خرجنور کیدر و مذاکره سز علم ده فراموش اولور کیدر و سیاستسز مملکت و سلطنت دخی پایدار قالماز زیرا بو سببله ظلم طغیان ایدوب مملکت الدن کیدر نتکیم سبینی کندی بیان ایدوب بیوردی یاوزلره رحم کتورمک یعنی ترحم ایلمک ایولره ظلمدر و ظالملردن ظلمی عفو ایلمک دروشلره یعنی فقرایه جور و جفادر پس ظلم سلطنت قائم اولمز زیرا یاوزلر ایولره و ظالملر فقرایه جفا ایدرلر پس بدد عایه سبب اولور که سلطنت آنکله ثابت و پایدار اولماز بیت خبیث را چو تعهد کنی و بنوازی ❊ بدولت تو گنه میکند بانبازی

خبیث مراددر عکددور الدات مفعول تعهد فعل بایندن مصدردر تحفظ و رعایت معناسنه در بنوازی بای تأکید له فعل مضارع مفرد مخاطب او خشایه سک دیمکدر بدولت با حرف ظرف و یا حرف مصاحبت تو یه اضافت لامیه در کنه میکندک مفعول صریحی و بانبازی غیر صریحی با حرف مصاحبت انباز اورتقدیرلر شریک معناسنه در و یا حرف مصدر محصول بیت خبیثی چونکه رعایت و حمایت ایلیوب او خشایه سک سنک دولتکده و یا دولتکله اورتاقلقله کناه ایلر یعنی سن آکا رعایت ایلدکک سببیله ظلمی رضا ویرمکدر پس ظلمده آنکله شریک اولورسک حکمت بر دوستی پادشاهان اعتماد نتوان کرد و بر آواز خوش کودکان غره نباید بود که آن بخیالی متبدل شود و این بخوابی متغیر گردد

بر حرف استعلا دوستی یا حرف مصدر اضافت ایچون مکسور او قنور و اضافت لامیه در نتوان کردک بر دوستی مفعول غیر صریحی و اعتماد صریحی آواز خوش کودکان بیانیه و لامیه درکودک ایکی کاف عربیدر و اولکیسی مضموم و دال مفتوح او غلنجق دیمکدر الف و نون ادات جمعدر غره غینک کسریله در لغت اما عجم فتح غینله او قودر غره نبایدک مفعول صریحی و بر آواز غیر صریحی کر دو بود مصدر معناسنه در که حرف تعلیل آن اسم اشارتدر دوستیه یا حرف مصاحبت خیال بوندده ظن و وهم معناسنه در این اسم اشارتدر آوازه با حرف سبب خواب بو

دوش دیمکدر مراد احتلامدر محصول ترکیب پادشاهلرك دوستلغنه
اعتماد ایلمك اولمزوا وغلنجقلرك کوزل آوازینه مغرور اولمق کرك زیرا پادشاه
شاهلرك دوستلغی برخیال مبتدل اولور یعنی برسوءظن ایله دوستلغی دونر
واطفالك آوازی احتلام سببیله متغیر اولور بیت معشوق هزار دوست
رادل ندهی ور دهی آن دل بجدایی منهی معشوق هزار دوست
هزار دوست وصف ترکیبیدر بیك دوستلی یعنی بیك عاشقلی ودل ادات
مفعول ندهی نونك فتحی ودالك فتحی وکسریله وهانك کسریله فعل نفی مستقبل
مفرد مخاطب ویرمیه سك دیمکدر معشوق مفعول اولی ودل ثانیسی ور
واکردن مخففدر نتکم کرانله ذکر اولندی میدهی فعل مضارع مفرد مخاطب
فعل شرطدر بجدایی باحرف صله ویاحرف مصدر منهی باحرف استقبال نهی
نونك فتحی وکسریله وهانك کسریله فعل مضارع مفرد مخاطب قویاسك دیمکدر
جواب شرطدر آن دل مفعول صریحی وبجدایی غیرصریحی محصول بیت بیك
دوستلی معشوقه کوکل ویرمیه سك یعنی اکا عاشق اولمیه سك واکر اکا کوکل
ویروب عاشق اولور سك اول کوکلی فراقه قور سك یعنی وصال میسر اولمیوب
فراق چکر جدایی ده یای اول اشباعیدر دیین فاسد سویلمش که یای اصلیه
دربنهی نك نونینی کسره یه تخصیص ایلین بی وجه ایلمش ایکی مصراعك آخرنده
یالر کسره نك اشباعندن حاصلدر دیین خطا ایلمش حکمت هر آن سری که
داری بادوست درمیان منه چه دانی که وقتی دشمن کردد وهرکزندی که
توانی بدشمن مرسان باشد که وقتی دوست کردد رازی که خواهی نهان
ماند باکسی درمیان منه اکرچه معتمد بود که هیچکس برتر تو از تو مشفق تر نباشد
سری یاحرف وحدت که حرف رابط صفت باحرف مصاحبت دوستله دیمکدر
درمیان درحرف صله منه قومه دوستله اورتایه قومه یعنی دوسته افشا ایلمه وقتی
یاحرف وحدت کزندکاف عجمك ضمی وزانك فتحی ونونك سکونیله ضرر معناسنه
درو یاحرف وحدت که حرف رابط صفت بتوانی فعل مضارع مفرد مخاطب
توانیدندن قادرسین دیمکدر بدشمن باحرف صله مرسان فعل نهی مفرد مخاطب

رد سروری
رد ابن سید علی
رد ابن سید علی

ایریشدرمه

ایریشدرمه دیمکدر الف ونون ادات تعدیه در باشدکه اوله که یعنی جائز
که دیمکدر وقتی یاحرف وحدت رازی یاحرف وحدت که حرف رابط صفت
خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب دیلرسك دیمکدر نهان کیزلی ماند فعل
مضارع مفرد غائب قاله دیمکدر معتمد اسم مفعولدر افتعال بابندن
ایناندوغك کیمسه که حرف تعلیل مشفق افعال بابندن اسم فاعلدر محبتلی
وشفقتلی معناسنه وتر ادات تفضیلدر محصول ترکیب هر اول برسرکه
واردر یعنی برسرك که وار آنی دوستله اورتایه قومه یعنی آنکله اول سری سویلیوب
اکا افشا ایلمه نه بیلورسك که بر وقت دوشمنك اوله یعنی اراکزه عداوت دوشه
وخلقه رازیکی فاش ایلیه وهر برضرره که قادرسین دوشمنکه ایرشدرمه جائز که
برزمان دوستك اوله صکره اوتانمق لازم کلور بر راز که کیزلی قالدوغنی
دیلرسك کیمسه ایله ارایه قومه آنی ایکیکز اراسنه کتوروب آنی سویلشمك حاصلی
آنی کیمسه یه دیمه اکرچه ایناندوغك کیمسه ایسه ده زیرا هیچ کیمسه سنك سرکه سندن
محبتلوك ومشفقرك اولماز یعنی حفظ ایده مینجه کندی رازکی غیریلر هیچ حفظ
ایلمز زیرا کیمسه کیمسه نك سرینه خزینه دار اولمز قطعه خامشی به که ضمیر دل خویش
باکسی کفتن وکفتن که مکوی خاموشی وخموشی وخامشی وخمشی یای مصدریه
ایله اسم اولمق ضمیر بونده سر در دله وخویشه اضافتلر لامیه لردر با حرف صله
کسی یاحرف وحدت کفتن مصدردر سویلمك معناسنه ایکی برده بله که حرف بیان
مکوی فعل نهی مفرد مخاطب سویلمه دیمکدر محصول بیت ابسم اولمق یکدر کندی
کوکلك سرینی برکسه یه دیمکدن ودیمك که کیمسه یه سویلمه یعنی برکسه یه رازکی دیمکدن
وتنبیه ایلمکدن که بو رازی کیمسه یه افشا ایلمه دیو ابسم اولوب کیمسه یه رازکی
دیمك یکدر ای سلیم آب زسرچشمه ببند که چو پر شد نتوان بستن جوی
سلیم بونده ساده دل معناسنه در یعنی بون آب ببندك مفعول صریحی وزسرچشمه
غیرصریحی سرچشمه رانك سکونیله بکار باشی دیمکدر ببند فعل امر مفرد مخاطب
بغله دیمکدر که حرف تعلیل پرشد جوف اولدی دیمکدر یعنی چونکه ایرمق اولدی
نتوان بستن بغلنمز اولمز جوی ایرمق بستنك مفعولی اضافتله اوقومق دخی جائز

پس مصدر مفعولنه مضاف اولور بو تقدیرجه شدك فاعلی آب دراجع ضمیر
اولور دیبن جویده شد ایله بستن تنازع ایلردیمن معنای بینه واصل اولما مش
محصول بیت ای ساده دل آبی بكار باشندن شد ایله جونكه جوق اولوب
ایرمق اولدی ایرمغی بغلمق اولماز قصه دن حصه بودركه سن سرك آنی سرچشمه ده
دكلده بند ایدوب ایكی دودا غكدن طاشره آنی جیقارمه والاتمام عالمه منتشر
اولور بیت سخنی درنهان نباید گفت ✻ كه بهر انجمن نشاید گفت سخنی
یا حرف وحدت در حرف ظرف نهان كیزلی گفت گفتن معناسنه ایكی پرده بیله
كه حرف رابط صفت انجمن درنك دیكدر مجمع معناسنه محصول بیت بر
سوزی كیزلیده دیمك كرگمز كه اول سوزی هر مجلسده سویلمك لایق دكل
یعنی بر كلام كه هر مجلسلرده آنی آشكاره سویلمكه لایق وجایز اولمیه اول كلامی
خفیه یعنی مخفی سویلمك كرگمز حكمت دشمنی ضعیف كه در طاعت اید ودوستی
نماید مقصود وی جز آن نیست كه دشمنی قوی گردد و گفته اند بر دوستی
دوستان اعتماد نیست تا بتملق دشمنان چه رسد هر كه دشمن كوچك را
حقیر شمارد بدان ماند كه آتش اندك را مهمل گذارد دشمنی یا حرف وحدت
ضعیف صفت دشمندر بعض نسخه ده دشمن ضعیف واقعدر اضافتله كه حرف بیان
ویا رابط صفت در طاعت در حرف صله آید كله دیمكدر دوستی یا حرف وحدت
نماید گوستره دیمكدر نمایدندن بو فقره ماقبلینه عطف تفسیری حكمنده
اعتبار ایدن ملاحظه سی یوغیمش مقصود وی لامیه وی دوشمنه راجعدر
دشمنی یا حرف مصدر گردد كاف عجمك فتحیله فعل مضارع مفرد غایب گردیدن
بونده اولدیمكدر وعقلا دیمشلردر بر حرف صله دوستی ده دوستان یا حرف
مصدر دو اضافت لامیه در تا ادات تعجب نجا معناسنه وبعضلر دیدیلر كه
حرف تنبیه در آگاه اول غافل اولمه معناسنه با حرف صله تملق تفعل بابندن مصدر
در یالتقلنمق معناسنه چه رسد تقدیری چه اعتماد رسد در یعنی دشمنلرك
تملقینه نه اعتماد ایرشور استفهام انكاریدر یعنی اعتماد ایرشمز حاصلی اعتماد
یوقدر دیمكدر معناسی دشمنلرك تملقینه نه ایرشور یعنی اعتبار یوقدر دیمك

حق ادایی ایده ممش هر كه یعنی هر كس كه دشمن كوچك بیانیه ورا ادات مفعول
شمارد دك مفعول اولی وحقیر ثانیسی شمارد فعل مضارع مفرد غایبدر شماریدن
دن بونده صیا دیمكدر بدان با حرف صله وآن اشارتدر بر مقدره حال
وقصه وقضیه وغیریلری ماند فعل مضارع مفرد غایبدر ماندندن بكزمك
معناسنه زیرا مانستن ماندن وادوماندن ماندن وارا وكیلری بكزمك
معناسنه درو تانیلری قالمق وقومق معناسنه درقا حفظ پس بونده مانستن
دن مشتقدر دینلر غلط سویلمشلر كه حرف بیان آتش اندك بیانیه ورا
ادات مفعول گذارد دك مفعول اولی ومهمل ثانیسی گذارد كاف عجمك ضمیله
ترك ایلیه یعنی اهمال ایدر محصول تركیب بر ضعیف دشمن كه طاعته كلا یعنی سكا
مطیع اولوب دوستلق گوستره آنك مقصودی اندن غیری نسنه دكلدر
الا دشمنلك قوی ومستحكم اوله حاصلی دشمنلكینی زیاده ایلمك ایچوندر سكا
مطیع اولوب محبت گوستردكی تا كم فرصت وقتنده ایشین ایشلیه و
عقلا دیمشلردر كم دوستلرك دوستلغینه اعتماد یوقدر یا دشمنلرك
یالتقلنماسنه نه اعتماد ایرشور یعنی اعتماد یوقدر هر كم كوچك دشمنی حقیر
وضعیف عد ایلیه اكا بكزر كه آز اجق آتشی مهمل ترك ایده یعنی ضررندن
قورقوب سوندرمیه زیرا بر قغلجم بر شهری یقار قطعه امروز بكش كه
میتوان كشت ✻ كآتش چو بلند شد جهان سوخت بكش فعل امر مفرد
مخاطبدر آتشده سوندرمك معناسنده مستعملدر وذی روح اولانده
قتل معناسنه پس بكشك مفعولی آتش اعتبار اولورسه سوندر دیمكدر و
دشمن اعتبار اولورسه قتل ایله دیمكدر كه حرف بیان میتوان كشت كشتن
تقدیرنده یعنی سوندرمك ویا قتل ایلمك ممكندر دیمكدر مصراع ثانی
ایكی وجه بیله علت اولمق قابلدر زیرا آتش دیمكدر بلند باده فتح وضم
جایزدر پس فتحه انكار ایدنلر شعلری یوق ایمش جهان سوختك مقدم
مفعولیدر محصول بیت بو گون سوندر ویا اولدر كه سوندرمكه و
اولدرمكه ممكندر زیرا چونكه آتش حقیقی ویا آتش دشمنی بلند اولدی یعنی

چو غلدی و بیودی جهانی یقدی وفنایه ویردی حاصلی فرصت ال ویرمشکن
مضرتك وضادك ضرربنی دفع ایلمك کرك زیرا بیو یوب آز تدقدن صکره
عالمی فنایه ویرد بعض شراح مصراع ثانیده شد یرینه شود اولسه بیت موزون
ومستقیم اولوردی دیمش پس بوندن معلوم درکه موزونی و ناموزونی
تشخیص ایلمز ایمش یا کلستانه شرح یازمق زحمت ایدی سوخت فعل ماضی
مفرد غایب لازمله متعدی بیننده مشترك مستعملدر بونده متعدیدر
پس چو لفظی ادات شرط آکلیوب ماضیه مستقبل معناسنی ویرنلر معنای
شرطی آکلمز لر ایمش مکذار که زه کند کمانرا ٭ دشمن چو بتیر میتوان دوخت
کمان کندك مفعول اولی وزه ثانیسی و دشمن فاعلی وجمله مفعول مکذار در که
فعل نهی مفرد مخاطبدر زه یای کریشی زه کند کمان را یایه کریش چکوره یعنی
یایین قوره بتیر تقدیری بتیرش در ضمیر دشمنه راجعدر دوختك دشمن
مقدم مفعولیدر حاصلی متنازع فیه در و بتیر مفعول غیر صریحیدر و بوعبارت
منکرا اولوب دشمنك مابعدی صفتیدر دیبن معنا جانبیله اشتالغی یوق ایمش
دوخت فعل ماضی مفرد غایبدر دوختن دن که مشترکدر دوزدیلر دیکسیلر
برنسنه مخلوق بیننده بونده مراد مخلوقدر که ترکیده بومعنایه مستعملدر مثلا
او قیله میخلدی دیرلر محصول بیت قومه که دشمن یایینه کریش چکوره یعنی یایین
قوروب جنکه منهی اوله چونکه آنی او قیله مخلوق یعنی اوقدیکوب هلاك ایلمك
ممکندر حاصلی دشمنه فرصت وامان ویرمك کرك پند سخن درمیان دو
دشمن چنان کوی که اکر دوست شوند شرم زده نباشی شرم زده وصف
ترکیبی اقسامندندر شرم زده نباشی شرم زده اولمیاسك یعنی اوتانمیاسك
محصول ترکیب ایکی دشمنك اراسنده سوزی سویله که اکر بری بریله دوست
اولورلرسه اوتانمیاسك یعنی خجل وشرمنده اولمیه سك مثنوی میان
دوکس جنك چون آتشست ٭ سخن چین بدبخت هیزم کشست میان دو کس
لامیه وظرف مکان وجنك مبتدا ومابعدی خبری آتش وکش عبارتلرینه
سین وتایی املا ایلمیوب همزه مجتلبه اثبات ایدنلر املا احوالندن اکاه

رد ابن سید علی

رد ابن سید علی و سروری

رد سروری

دکلر ایمش چون ادات تشبیه سخن چین وصف ترکیبیدر چینیدندن بحیب
لغت سوز دیوشریجی دیمکدر اما غماز معناسنده مستعملدر بدبخت اضافت بیانیه در
هیزم کش وصف ترکیبدر کشیدندن اودون چکیجی یعنی طاشیجی سخن چین مبتدا
وهیزم کش خبری محصول بیت ایکی کشینك اراسنده جنك آتش کبیدر اما بدبخت
غماز اول آتشك اودونن طاشیجیدر حاصلی جنك آتشنی او قلیجیدر کنداین
وآن خوش دکو باده دل ٭ وی اندر میان کور بخت وخجل این وآن کنده
فاعلی ودل مفعول اولی وخوش ثانیسی ودکو باده ظرف زمان ووی مبتدا
سخن چینه راجعدر اندر میان ظرف مکان کوربخت وصف ترکیبیدر بدبخت
مکدر الحال دیمکدر شوربخته دیرلر خبر مبتدادر خجل شرمنده معناسنه در محصول
بیت اولا ایکی دشمن بری بریله کوکللرین خوش ایدرلر یعنی باریشورلر اما سخن
چین اورتاده خبیث طالع ومکدر حال وشرمنده در همان غمازلغی کندویه
قالور انجق میان دو تن آتش افروختن ٭ نه عقلست خود درمیان سوختن
میان دو تن لامیه وافروختن ظرف مکانی وآتش مفعولی افروختن یاقلندرمق
معناسنه در خود سوختنك مقدم مفعولیدر متعدی اولنجه اما لازم اولمقده
قابلدر تاملیدر و درمیان ظرف مکانی محصول بیت ایکی تنك یعنی ایکی کمسه نك
اراسنده آتش عداوت یاقلندرمق مقتضای عقلدن دکلدر کندویی
آراده یقمق بو بیتکانه که ماقبلینه نسبت مقام تعلیلده در یعنی ایکی کمسه نك
اراسنده غمازلق ایلمك کندینی شر وفساد آتشنه یاقوب یاندرمقدر مذکور
ابیاتك اولینه مثنوی برینه بیت یازان غلط یازمش قطعه در سخن با دوستان
آهسته باش ٭ تا ندارد دشمن خونخواره کوش در حرف ظرف با حرف
مصاحبت دوستلرله دیمکدر آهسته باش یاب یعنی قتی سویلمه کیمسه ایشتمسون تا
حرف تعلیل ندارد فعل نفی مستقبل مفرد غایب دشمن خونخواره بیانیه وفاعل
ندارد خون خوره وصف ترکیبیدر قان ایچیجی معناسنه وهای دشمی حرف
تخصیص کوش کاف عجمك ضمیله قولاق دیمکدر قولاق طوتمقدن دیکلمك مراددر
ترکیده دیکله دیمك یرده قولاق طوت دیرلر محصول بیت سوزده یعنی

رد شراح جمیعا

رد سروری

سوز سویلدکده دوستلرله آهسته اول یعنی یك یك سویله تاکم قان ایچیجی دشمن
قولاق طوتب دیکلمسون زیرا ترك مطلع اولوب خلقه فاش ایده بیش دیوار
ابله کویی هوش دار تا نباشد در پس دیوار کوش بیش دیوار لامیه
هوش عقل واوص معناسنه در دارك مقدم مفعولیدر و دار فعل امر مفرد
مخاطبدر داریدندن اوصك طوت یعنی عقلك او یا دحاصلی آکاه اول
غافل اولمه دیمکدر تا حرف تنبیه تاکم دیمکدر پس دیوار لامیه در کوش فاعل
نباشددر محصول بیت دیوار اوکنده اول نسنه که سویلرسك عقلك او یا نه یعنی
عاقلانه دیرن تاکم دیوار اردنده قولاق اولمیه یعنی سوزك دیکلر اولمیه
زیرا ازك فاش ایده بعض نسخه ده هوش دار یرینه کوش دار واقعدر حکمت
هر که با دشمنان دوستان خود صلح کند سر آزار دوستان دارد با حرف
مصاحبت دشمنان دوستان خود لامیه لردر صلح کندك مفعول صریحی و با
دشمنان غیر صریحی که بونده اسمدر من شرطیه معناسنه کند فعل شرط و مصراع
ثانی جوابی سر آزار دوستان لامیه لردر و دارونك مقدم مفعولیدر سر
بونده سودا معناسنه و آزار اسم مصدر در اینجمك معناسنه دوستانه اضافتی
مصدرك مفعولینه اضافتیدر محصول ترکیب هر کیمسه که کندی دوستلرینك
دشمنلریله صلح ایلیه یعنی انلرله دوستلق ایلیه دوستلرینی اینجتمك سودا سینی
طوتادیعنی دوستلرینی بیحضور ایلمك مراد ایدر بیت بشوی ای خردمند
از آن دوست دست که با دشمنانت بود همنشست با حرف تأکید
شوی شینك ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر شوییدندن شستن دن دیین
سهو ایلمش دست بشوینك مفعول صریحی واز آن دوست غیر صریحی که حرف
رابط صفت با حرف مصاحبت دشمنانت تا ضمیر خطابدر همنشست مجالس
ومخالط دیمکدر محصول بیت ای خردمند اول دوستکدن اللك یو یعنی
اول دوستکی ترك ایله که دشمنلرکله مصاحب و مجالس اوله حکمت چون
در امضای کاری متردد باشی آن طرف اختیار کن که بی آزار تر بر آید
امضا افعال بابندن مصدر در کچورمك معناسنه کار اضافتی مفعولینه در

دروری ه و ابن سید علی

و یا

و یا حرف وحدت متردد تفعل بابندن اسم فاعلدر باشی فعل مضارع
مفرد مخاطبدر باشیدندن متردد اولاسك دیمکدر یعنی ایدیجی ایتمیجی
دیو ان طرف کنك مفعول اولی و اختیار ثانیسی که حرف بیان بی حرف سلب
آزار اسم مصدر در و ترادات تفضیل بر آید حاصل اوله دیمکدر محصول
ترکیب چونکه بر ایشی بیجورمکده یعنی ایشلمکده متردد اولاسك حاصلی ایشلمك
وایشلممك بیننده دغدغك اوله اول جانبی اختیار ایله که اینجمکسزلکی
وابیجمکسزلك حاصل اوله یعنی نه سن اینجینه سن و نه کیمسه اینجینه حاصلی
زحمت اولمیان جانبی اختیار ایلمك کرك بیت با مردم سهل کوی دشوار
مکوی با آن که در صلح زند جنگ مجوی با حرف صله و با حرف مصاحبت
مردم سهل کوی بیانیه در مردم یرینه مردیا زانلر صحیح نسخه لره مخالفدر بانلر
و مردك دالی سکونلردر یدکلری افحش خطا یادر و کوی امردر کفتن
مصدرندن دیدکلرنده ایکی خطا وار اول بوکه کوی بونده فعل دکلدر
اسمدر که سهلله ترکیب اولوب وصف ترکیبی اولمش و کوی فعل واقع اولدیغی
برده کفتن دن مشتق اولمز کوییدندن مشتقدر علی کل حال بوشادحالر
بو بیتك معناسنه واصل اولمشلر پس سهل کوی وصف ترکیبدر ملایم و
رفقله سویلیجی دیمکدر دشوار جنگك دیمکدر مشکل معناسنه سهله مقابلدر
که قولای معناسنه در یعنی آسان مکوی فعل نهی مفرد مخاطب با حرف
مصاحبت ان اسم اشارتدر و که اسمدر کیمسه معناسنه در صلح لامیه وزند
مقدم مفعولی جنگ مجوینك مقدم مفعولی مجوی فعل نهی مفرد مخاطبدر
جوییدندن محصول بیت سهل کوی مردمه یعنی رفیق و ملایمتله سویلیجی
کمسه یه جنگ یعنی کوج و یاوز سویلمه اول کمسه ایله که صلح قپوسینی اوردیعنی
قفادجنك ایلمك دیلمه یعنی صلحه مائل و راغب اولان کمسه ایله صواشمه مائل
و راغب اولمه بلکه صلح اوزره اول آنکله حکمت تا کار بزر بر می آید
جان در خطر افکند نشاید تا بونده حرف توقیت در کار مبتدا بر می
آید خبری حاصل اولور دیمکدر بزر خبره متعلقدر در حرف صله خطر

رد ابن سید علی ه و سروری

رد ابن سید علی ه و سروری

رد ابن سید علی ه و سروری

خانك وطانك فتحه‌لریله خوف معناسنه‌در افكندنك مفعول غیر صریحی
وجان صریحی محصول تركیب مادامكه ایش اقچه والتونله حاصل اولور كشینك جانینی
خوف وخطره برقمق لایق دكل یعنی ضرری دفع ایلمك ایچون مالی صرف ایلمك
لازمدر زیرا مشهوردر سوزدر كه مال بلایه قلقاندر. بیت: چو دست از
همه حیلتی دركسست ٭ حلالست بردن بشمشیر دست. دست مبتدا
حیلتی یا حرف وحدت در حرف تأكید كسست كاف عجمك ضمی وكسری وسین
اولك فتحی وكسریله لغتدر بونده سینده فتح لازمدر قافیه ضرورتی ایچون اما
كافده ایكی حركت بیله جائزدر فعل ماضی مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه در
خبر مبتدادر كسلدی واوزلدی دیمكدر حلالست مقدم خبر وبردن
مؤخر مبتدا ودست مفعول صریحی وبشمشیر بای اصلیه ایله غیر صریحی محصول بیت
چونكه الجمیع حیله‌لردن اوزلدی وكسلدی یعنی هیچ بروجهله حیله مجالی قالمیجق
قلیجه الصونمق حلالدر زیرا آخر الحیل السیف. پند: بر عجز دشمن رحمت
مكن كه اگر قادر شود بر تو رحمت نكند. محصول تركیب دشمنك عجزینه و
زبونلغینه مرحمت ایلمه یعنی زبوندر دیمه اسركه زیرا قادر اولورسه اول سنی
اسرگمز بونثری نظم ظن ایدوب اولنده بیت یازان نثردن نظمی فرق ایدر
دكل ایمش. بیت: دشمن چو بینی ناتوان لاف از بروت خود مزن ٭
مغزیست در هر استخوان مردیست در هر پیرهن. دشمن بیننك مفعو
لی وناتوان ثانیسی بروت بانك وراننك ضمه‌لریله بیقدر كه عربجه شارب
وسبلت دیرلر مغز یعنی ایلیك معناسنه‌در ویا حرف وحدت مردیست
كنه یا حرف وحدت پیرهن كوملك مصراع ثانی اولنك حكم تعلیلنده
واقعدر محصول بیت چونكه دشمنكی ناتوان وضعیف كوره‌سك كندی
بیغكدن لاف اورمه یعنی قوت وقدرتكه مغرور اولوب بیغكی بوروب
لاف اوروب اوكونمه زیرا هر كمكده ایلیك وار وهر كوملكده ار وار یعنی
عالم خالی دكلدر هیچ سنمدككده كاه اولور كه ادملر وبهادرلر قلور كلور كه
آدم حیران قالور تنكه تركیده سنمدكك طاشی باشی پاره دیرلر مزن نهیدر

زدندن

زدندن دیمی اصابت ایلمش لطیفه: هر كه بدی را بكشد خلق را از بلای
او برهاند و او را از عذاب خدای. بدی یا حرف وحدت و را ادات
مفعول بكشدك مقدم مفعولیدر خلق را را ادات مفعول برهاندك
مقدم مفعول صریحی واز بلای اولامیه ایله غیر صریحی برهاند بای استقباله
فعل مضارع مفرد غائب قورتاردر دیمكدر الف ونون ادات تعدیه در اصلی
رهید ندر صكره رهانیدن اولدی او را معطوفدر خلق را یه محصول تركیب
هر كمسه كه بر یاوزی قتل ایده سه خلقی آنك بلاسندن خلاص ایدر وآنی
عذاب خدادن زیرا ایشادیجه كناه كسب ایدر كه عذابه باعث اولور قطعه
بپسندیدست بخشایش ولیكن ٭ منه بر ریش خلق آزار مرهم. بپسندید
بای عجمك فتحیله اصلی بپسندیده است درهای رسمیه وهمزه مجتلبه ایله
بس ضرورت وزن ایچون ایكیسی بیله كتابتدن وتلفظدن ترك اولندی
ایدی ایكیسین بیله كتابتده اثبات ایدوب وصل همزه ایله دینلر غلط المنار
بخشایش اسم مصدردر اسیركیش معناسنه یعنی مرحمت لیكن ادات استدراك
منه فعل نهی مفرد مخاطبدر نهید ندن قومه دیمكدر نهادندن دیمی سهو
ایلمش ریش بونده یاره در خلق آزاره اضافتی بیانیه‌در خلق آزار وصف
تركیبدر ازادیدن دن خلقی اینجیدیجی دیمكدر آزردندن لحذا یلیق خطا
ایلمش مرهم یاره‌یه قودقلری نسنه‌در معربدر منه‌نك مفعول صریحی و بر ریش
غیر صریحی محصول بیت مرحمت مقبولدر ولیكن خلقی اینجیدیجینك یاره سنه
مرهم اورمه یعنی ظالمی اسیركیوب دردینه درمان ایله حاصلی ظالمه رحم ایله
ندانست آن كه رحمت كرد بر مار ٭ كه آن ظلمست بر فرزند آدم. ندانست
فعل نفی ماضی مفرد غائب بیلمدی دیمكدر وجائزدر كه استفهامی متضمن اوله
یعنی بیلمدیمی دیمك اوله آن اسم اشارتدر كه یه كه بونده اسم واقعدر كس معناسنه
وآن ندانستنك فاعلیدر رحمت كردك مفعول صریحی وبر مار غیر صریحی
كه حرف بیان آن اسم اشارتدر رحمته ومبتدادر وظلمست خبری بر حرف
استعلا ظلمه متعلق فرزند آدم لامیه محصول بیت بیلمدی اول كمسه كه بیلانه

ردّ شمعی

ردّ ابن سید علی وسروری

ردّ سروری

ردّ ابن سید علی

رحمت ایدوب آنی قتل ایلمدی که اول رحمت آدم اوغلانی به ظلمدر زیرا
فرصت بولدقده آدمی صوقار رحم ایلمز ایمدی اکا رحم ظلم صریحدر **تخذید**
نصیحت از دشمن پذیرفتن خطاست ولیکن شنیدن رواست
تا بخلاف آن کار کنی و آن عین صوابست پذیرفتن بای عجمك فتحی و ذال
معجمه نك کسری و رانك ضمیله قبول ایلمك معناسنه در بونده مبتدادر و نصیحت
مفعول صریحی و از دشمن غیر صریحی و خطاست خبری لیکن ادات استدراك
شنیدن مبتدا در رواست خبری جائزدر دیمکدر تا حرف تعلیل بخلاف
آن کنینك مفعول غیر صریحی وکار صریحی و آن اسم اشارتدر خلافه و مبتدا
عین صوابست بیانیه و خبر مبتدا محصول ترکیب دشمندن نصیحت قبول
ایلمك خطادر اما ایشتمك جائزدر تاکم اول نصیحتك خلافنجه ایش ایشلیه سك
و اول خلاف خود عین صوابدر **مثنوی • حذر کن انچه دشمن گوید آن**
کن ❊ **که بر زانو زنی دست تغابن** که حرف تعلیل بر حرف استعلا زانو فی
نونك ضمیله دیز معناسنه در که عربجه رکبه دیرلر زنی فعل مضارع مفرد مخاطب
اورورسین دیمکدر زنیدندن دست تغابن لامیه در مجازا زنینك
مفعول صریحی و بر زانو غیر صریحی تغابن تفاعل بابندن مصدردر الدنغمق
معناسنه بونده مشارکت مراد دکلدر محصول بیت حذر ایله اول سنه دن که
دشمنك سکا آنی ایله دیه یعنی دشمنك سکا بیورر دوغی سنه دن حذر ایله
صقین آنی ایشلمه زیرا تغابن و ندامت الینی دیزیکه اورورسین یعنی انلر
سوزیله بر ایش ایشلرسك الدانوب پشیمان اولورسین نیچون دشمن سوزینه
عامل اولدم دیو **گرت راهی نماید راست چون تیر** ❊ **ازو برگرد**
وراه دست چپ گیر گرت تا ضمیر خطاب راهی یا حرف وحدت
نماید فعل مضارع مفرد غایب ضمیر تا مفعول اولی و راه ثانیسی و راست
صفت راهدر چون ادات تشبیه ازو اصلی از او در ضمیر او راهه راجعدر
بعض نسخه ده او یرینه آن واقعدر اسم اشارتدر راهه بر حرف تاکید گردنه
کاف عجمك فتحیله فعل امر مفرد مخاطب در گردیدندن دوندیمکدر راجع معناسنه

راه دست چپ لامیه و بیانیه در بونده چپ ذکری راست معناسنه در
زیرا چپ صول و راست صاغه دیرلر راه گیرك مقدم مفعولیدر محصول
بیت اگر سکا دشمنك اوق کبی بر طوغری یول گوستررسه البته اول یولدن
دون و صول اله یولینی طوت بوندن مراد بودر که دیدیکینك خلافنی
ایشله **حکمت خشم بیش از حد وحشت آرد و لطف بی وقت هیبت**
ببرد نه چندان درشتی کن که از تو سیر گردند و نه چندان نرمی که بر تو
دلیر شوند خشم بیش بیانیه و مبتدا اضافتی تجویز ایلمشلردر کلامدن
بی ذوق ایتمشلر از حد بیشه متعلقدر وحشت بونده نفرت معناسنه در
آردك مقدم مفعولیدر و آرد خبر مبتدادر لطف بی وقت بیانیه
در و مبتدا و هیبت بیردك مقدم مفعولیدر و بیرد خبر مبتدادر
درشتی درشت ایری دیمکدر غلیظ و خشن معناسنه یا حرف مصدریه
غلظت و خشونت معناسنه در سیر بونك کبی یرلرده اوصانمق و نفرت
ایتمك معناسنه در گردند کاف عجمك فتحیله فعل مضارع جمع غایبدر اولمق
معناسنه در کیتونونت افاده ایدر سندن اوصانه لر دیمکدر نرمی نرم
یومشق و یا حرف مصدریه دلیر بهادر معناسنه در غلبه دن کنایه در
محصول ترکیب حدتن زیاده غضب و وحشت گتورر یعنی غضوب اولان
کیمسه دن خلق نفرت ایدر کلب عفو ردن کبی و وقتسز لطف آدمك هستی
و صلابتنی ایلدر یعنی عزت و عظمتی ضایع ایدر ایمدی نه اول قدر خشونت
و غلظت ایله که سندن طویالر یعنی اوصانوب نفرت ایده لر و نه اول قدر
ملایمت و رفق ایله که اوزریکه بهادر اولوب غالب اولالر حاصلی
نه یاوز اول اصلامسین و نه یاووش اول یاصیلمسین **مثنوی درشتی**
و نرمی بهم در بهست ❊ **چو فاصد که جراح و مرهم نهست** درشت
ایری دیمکدر یومشق مقابلی و یا حرف مصدر نرمیده ده یا حرف
مصدردر بهم با حرف صله و هم ادات اجتماعدر همخانه و هم حجره و همراه
کبی بونده بری بریله دیمکدر در بانك افاده ایلدیکی معنای تاکیدر

دد ابن سینا • وسروی •

به یك دیمکدر قاصد اسم فاعلدر قان آلیجی معناسنه مصدری فصدکلور
فانك فتحی وصادك سکونیله که حرف بیان جراح یاره اوزان عیسه بونده مراد
طمری یازه ملکدر مرهم نه وصف ترکیبدر نهیدندن مرهم قویجی دیمکدر محصول
بیت خشونت وملایمت بری بریله یعنی بیله اولمق یکدر نترده بیوردی فصّادکه
کیسی قان آلیجی که هم طمری یاره لر وهم اوکولتمق ایچون کنه مرهم قور یاره یه بهم در
بهك تقدیری درهم بست دیبن ترکیب فارسینك استعمالاتینه واصل
دکل ایمش درشتی نگیرد خردمند بیش ٭ نه سستی که ناقص کند قدر
خویش درشتی نگیردك مقدم مفعولی وخردمند فاعلی وبیش مفعول ثانیسی
نه سستی کنه سستی نگیردك مفعولیدر یعنی مقدمه نگیردك تقدیری سستی
هم نگیرد که حرف تعلیل ویا حرف بیان قدر خویش لامیه وکندك مفعول
اوّلی وناقص ثانیسی محصول بیت خردمند یعنی عاقل کیمسه خشونت وغلظتی
اوکینه طوتماز یعنی خشونت وغلظتله عامل اولماز حاصلی درشت خویلغی
عادت وپیشه ایدینمز ملایمت وتواضعی داخی کار ایدینمز که کندی قدرینی
ناقص ایلیه یعنی زیاده رفق وملایمت آدمی خلق یانده بی قدر ایدر
نه مر خویشتن را فزونی نهد ٭ نه یکباره تن در مذلت دهد نه حرف
نفی معناده نهده مقیّد در نهد تقدیری نه مر دانك معناسی تأکیددر
خویشتن واو رسمیله کندی دیمکدر خویشتن کبی فزونی یا حرف مصدر درینه
کنه حرف نفی دهده مقیّد در یکباره برکره دن وبراوغوردن دیمکدر تن
بونده وجود معناسنه در در حرف صله مذلت لامك تشدیدیله مصدر
میمیدر ذلت معناسنه دهد فعل مضارع مفرد غائب ویرر دیمکدر ایکی
فعلك بیله فاعلی خردمنددر محصول بیت عاقل اولان کندویه ارتفاع
قومز یعنی تعظم وتکبر ایدوب کندوینی بویك طوتماز حاصلی بیوکلنمز
برکره دن وبراوغوردن کندی وجودینی ده مذلته ویرمز یعنی کندینی
تحقیر ایدوب وجودینی ذلت وهوانه دوشورمز حاصلی نه مقدارندن
زیاده بیوکلنور ونه کندینی ذلیل وحقیر طوتوب کوچکلنور حاصلی

ز دسته

کندوی

کندوینی ذلته دوشوروب پایمال ایتدرمز مثنوی شبانی با پدر گفت
ای خردمند ٭ مرا تعلیم ده پیرانه یك پند شبان شینك ضمیله
چوبان دیمکدر ویا حرف وحدت با پدر یعنی با پدر دش ده دالك
کسری وهای اصلیه ایله فعل امر مفرد مخاطبدر دهیدندن دیر دیمکدر
دادندن دینلر سهو ایلمشلر پیرانه های رسمی بونك کبی یرلرده تخصیص
ولیاقت معناسینی افاده ایدر محصول بیت بر چوبان باباسنه دیدی
ای خردمند بکا پیرلره لایق ومناسب بر پند ویر یعنی بکا بر نصیحت ویر
بگفتا نیك مردی کن نه چندان ٭ که گردد چیره گرگ تیز دندان نیك
مرد وصف ترکیبیدر ویا حرف مصدر که حرف تعلیل گردد فعل مضارع
مفرد غائب اوله دیمکدر چیره جیم عجمك کسریله غالب وبکیتی معناسنه در
گرك تیز دندان بیانیه تیز دندان وصف ترکیبیدر کسکین دیشلی دیمکدر
گردد گرك اسمی وچیره خبریدر زیرا معنای صیرورتی متضمندر
محصول بیت باباسی چوبانه دیدی نیك مردلك ایله یعنی رفق ولین اوزره
اول امّا اول قدر دکل که کسکین دیشلی قورد سکا غالب اوله وقیونلرکی
هلاك ایلیه حاصلی اول قدر ملایم اولمه که سکا ضرر مترتب اوله چوبانه
لایق ومناسب پند بو قدر اولور دانجق حکمت دو کس دشمن ملك
ودین اند پادشاه بی حلم وزاهد بی علم لف ونشر مرتب طریقیله محصول
ترکیب ایدر ایکی کیمسه ملکت ودینك دشمنلریدر بریسی بر پادشاه بی
حلمدر که غضبی سببیله خلق اندن نفرت ایدوب تجار ومملکتی خالی قالور
بریسیده زاهد بی علمدر که جهلی سببیله دیندار اولانی امیلری طریق مستقیمدن
اضلال ایدوب ضلالته دوشوردر بیت بر سر ملك مباد آن ملك
فرمان ده ٭ که خدا را نبود بنده فرمان بردار بر حرف استعلا سر ملك
لامیه مباد نهیله دعادر آن تقدیری آن کسدر ملك فرمان ده بیانیه
فرمان ده وصف ترکیبیدر بویرق ویریجی معناسنه که حرف رابط صفت
بنده فرمان بردار بیانیه فرمان بردار وصف ترکیبیدر بر داریدند

د دادن دیدکلی و مروی

بو یرق قالدیرمجی معناسی لازمی بویرق طوتوجیدر محصول بیت مملکت
اوزرینه اول کیمسه بویرق ویریجی پادشاه اولماسون که خدانک بویروغین
طوتوجی قولی اولمیه یعنی امر ونهیه مطیع اولوب اکا امتثال ایلمیه وجایزدر که
آن اسم اشارتی ملک فرمان ده‌ها اوله پس محصول مصراع مملکت اوزره
اول فرمان ویریجی پادشاه ثابت وقایم اولمسون یعنی هالك وفانی
اولسون آه حاصلی پادشاه ظالمه بددعادر حکمت پادشاه باید که تا
بحدی بر دشمنان خشم نراند که دوستانرا اعتماد نماند که آتش خشم اول
در خداوند خشم افتد انکه زبانه بخصم رسد یا نرسد باید فعل مضارع
مفرد غایب کرک دیمکدر که حرف بیان تا حرف انتها بحدی با حرف صله
ویا حرف وحدت بر دشمنان بر حرف استعلا ویا حرف صله خشم خانک فتحی
وکسریله لغتدر نراند فعل نفی مستقبل مفرد غایب فاعلی تحتنده پادشاهه راجع
ضمیردر ومفعول صریحی بر دشمنانددر وجمله فعلیه خبر مبتدادر که پادشاهدر
رانیدن دن مستفد در راندن دن دینلر سهو ایلمشلر که حرف بیان دوستانرا — ردّ ابن سیدعلی و سروری ٥
را حرف تخصیص آتش خشم بیانیه بو کلام ماقبلنه نسبت حکم تعلیلیه واقعدر
در حرف صله خداوندخشم لامیه صاحب خشم دیمکدر افتد همزه نک فتحی وضمیله
فعل مضارع مفرد غایبدر فاعلی تحتنده آتش خشم راجع ضمیردر دوشر دیمکدر
انکه اندن صکره دیمکدر زبانه زانک فتحی وضمیله آتش یالکی بخصم با حرف صله
رسد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده زبانه یه راجع ضمیردر یا حرف
عطف نرسد فعل نفی مستقبل مفرد غایب فاعلی سابق کبیدر محصول ترکیب
پادشاه کرکدر که دشمنلره بر حده وبر مرتبه ده غضب سورمیه که دوستلرک
اکا اعتمادی قالمیه زیرا جایزدر که دوستلر غضبندن خوف ایدوب
کندویه ضرر ایرشدوره لر هیچ نسنه ایلمزلر سه نفرتلری مقرردر زیرا خشم
آتشی اول صاحبنی یاقر صکره یالکی خصمه ایرشه ویا ایرشمیه حاصلی کندویه
ضرری مقرردر پس خصمه ضرر ایلیه ویا ایلمیه مثنوی نشاید بنی آدم
خاکزاد که در سر کند کبر وتندی و باد نشاید فعل نفی مستقبل مفرد

غایب

غایب عربیده لا ینبغی معناسنه بنی آدم لامیه اصلنده بنین ایدی اضافه
نون ساقط اولمشدر خاکزاده اضافتی بیانیه در خاکزاد وصف ترکیبیدر
بحسب لغت طپراقدن دوغمجی دیمکدر لیکن مراد خاکدن مخلوقدر ولا نکر
ردّ شمعی — که حرف بیان در حرف صله حرف ظرف طوتان ایو طوتمامش در سر کندک
مفعول غیر صریحی وکبر معطوفاتیله صریحی تندی تندلک دیمکدر یعنی کسکین ویا
حرف مصدر باوز نفی وحدت دیمک اولور باد بونده هوا معناسنه
در که خفتدن عبارتدر محصول بیت لایق دکلدر خاکدن مخلوق اولان
بنی آدم که باشنه کبر وحدت وهوا الیه یعنی بونلری باشنه قویه حاصلی
بونلرله متصف اولمق لایق دکلدر ترا با چنین کرمی وسرکشی نپندارم
ازخاک بازآتشی ترا سنی دیمکدر با حرف مصاحبت چنین تشبیه معناسنی
متضمن اسم اشارتدر حاصلی ادات تشبیه ایله اسم اشارتدن مرکبدر
بویله دیمکدر کرم ایسیجق دیمکدر بونده تیز معناسنه در ویا حرف
مصدر مراد حدت وتیزلکدر سرکش وصف ترکیبیدر بحسب لغت باش
چکیجی دیمکدر کشیدندن مشتق اما معاند معناسنده مستعملدر ویا
حرف مصدر معاندلک دیمکدر نپندارم فعل نفی مستقبل متکلم وحده
مفعول صریحی ترادر وغیر صریحلری با چنین ایله ازخاکدر یا حرف
عطفدر عربیده ام واو کبی آتشی ده کی یا ضمیر خطابدر محصول بیت
سنی بو حدت وسرکشلکله ظن ایلمزم که خاکدن سین بلکه آتشدن
سین یعنی یقینم وظنم یوقدر که بنی آدم کبی خاکدن مخلوق اوله سن بلکه بو
شیطان لعین کبی آتشدنمی حاصلی بو ایکی معنا بیتده متردددر بعض
متونده مصراع ثانی نپندارم ازخاکی ازآتشی واقعدر ایکی یای
خطابله محصول مصراع سنی خاکدن مخلوق اولدیغک ظن ایلمزم بلکه
عزازیل ملعون کبی ناردن مخلوقسین دعاگویک قتنده اشبه و
اوجه متون بوده در تأمل تدر قطعه در خاک بیلقان برسیدم
بعابدی گفتم مرا بتربیت ازجهل پاک کن در حرف ظرف خاک

بیلقان بانك فتحی و یانك سکونی ولامك فتحیله بدخشان ولایتنده برشهر نك اسمیدر بعابدی یا حرف صله و یا حرف وحدت گفتم تقدیری گفتمش دمرا وپاك کن فعلنك مفعول صریحلریدر و بتر بیت واو جهل غیر صریحلری محصول بیت بیلقان و یلایتنده بر عابده ایریشدم دیرحضرت شیخ یعنی سیاحتم زمانندە اکا واصل اولدم زیرا حضرت شیخك دنیایی کزمکدن مرادی اهل اللهه وصول ایدی پس هر یرده که بر عزیزه ایرشسه آنك جانبنه عزم ایدرمش نتکه بعض حکایه لرندن معلومدر او عابده دیدم بنی تربیتله جهلدن پاك ایله حاصلی بنی ارشاد ایله گفتا

برو چوخاك تحمل كن ای فقیه ٭ یا هرچه خوانده همه در زیر خاك كن

گفتا عابد دیدی برو بای مکسوره ادات تأکید در بانی ضمله اوقبان روستا یلیق ایدرمش چو ادات تشبیه فقیه دن بونده مراد عالمدر یا هر یا حرف عطف خوانده یه ماضیدن فهمد و یا ضمیر خطاب و همه حرف توسل هرنه که اوقومشسك دیمکدر در حرف تأکید زیر خاك لامیه زیر زانك کسریله الت معناسنه در عربجه تحت دیرلر محصول بیت عابد دیدی ای فقیه وار خاك کبی هر جور و جفایه تحمل ایله زیرا علمك مقتضاسی تواضع و تحملدر کبر و غرور دکل پس اگر سکا کبر و غرور علم تواضع و تحمله مانع اولورسه جمیع اوقودغکی یعنی تحصیل ایلدکلرکی خاکه التنه ایله یعنی نسیا منسیا ترك ایله زیرا درویشلك و صوفیلك علم و معرفت وجودیله اولماز بلکه یوقلق و فنا ایله کسب اولور انکیچون مشایخ علما ارشادینده زحمت چکرلر زیرا عالم وهمدن خالی دکل پس عابدك مرادی بودر کیم علم و کمالله تحمل و تواضع الویررسه فبها و نعمت والا بونلرا اسباب بنددر که درویشلکه مانعدر پس بونلری فراموش اولمش منزلینه تنزیل ایدوب آسوده حال اول که علم لدنی میسر اوله حاصلی یا علمله تحمل و تواضع ایله و یا علمی ترك ایله مانع راه اولمسون

مطایبه ٭ بدخوی در دست دشمنی گرفتارست که هرجا که رود

از

ردان صیدعلی وسرودی ٭

از چنگ عقوبت او خلاص نیابد بدخوی وصف ترکیبیدر یرامزخویلی دیمکدر در حرف صله در با معناسنه دست دشمن لامیه و یا حرف وحدت که حرف رابط صفت هرجا که هرقنده که دیمکدر که حرف بیانیه رود فعل مضارع مفرد غایب کیدر دیمکدر چنگ عقوبت بیانیه و اویه اضافت لامیه در نیابد فعل نفی مستقبل مفرد غایب محصول ترکیب بدخوی بر دشمن الینه کرفتاردر که هر نره یه کیدرسه انك عقوبتی پنجه سندن خلاص بولماز یعنی بدخویلق اکا بر بلادر که قنده کیدرسه الندن خالی اولماز بیت اگر ز دست بلا بر فلك رود بدخوی ٭ ز دست خوی بد خویش در بلا باشد دست بلا لامیه در مجازا بر فلك فلکه اوزره دیمکدر دست خوی بد خویش لامیه و بیانیه و لامیه در لف ونشر طریقیله محصول بیت اگر بلا الندن بدخوی فلکه اوزره کیدرسه یعنی فلکه چیقارسه کندینك یرامز خویی الندن بلاده اولور یعنی کندینك یرامز خویی هرقنده کیدرسه کندویه قرین بددر بنده چو بینی که در سپاه دشمن تفرقه افتاد تو جمع باش واگر جمع شوند از پریشانی اندیشه کن که حرف بیان در حرف صله سپاه دشمن لامیه تفرقه تفعیل بابندن مصدردر یای مصدر سماعا حذف اولنوب بدلینه تا ویرلمشدر طاغلق دیمکدر باش فعل امر مفرد مخاطبدر باشیدندن جمع اول یعنی پریشان و بحضور اوله محصول ترکیب چونکه کوره سك که دشمنك لشکرینه پریشانلق ویرلکنلك دوشدی سن جمع اول قورقمه و اگر کوره سك که جمع اولوب دننك ایدرلر پریشانلقدن اندیشه ایله یعنی صاقین دردنکاری سنك ایچون اولمسون قطعه ٭ برو با دوستان آسوده بنشین ٭ چو بینی در میان دشمنان جنك برو بانك کسری و رانك فتحیله فعل امر مفرد مخاطب کیت دیمکدر بانك ضمیله دیینلر روستا یلیغه مایل ایمشلر وی برو رفتندن مصدردر دیینلر علم اشتقاقله اصلا مناسبتی

ردان صیدعلی وسرودی ٭

رد این سید علی وسروری

یوق ایمش با حرف مصاحبت آسوده بونده مستریح معناسنه در یعنی فارغ و راحت دیمکدر محصول بیت واردوستلرکله آسوده حال و فارغ البال اولور یعنی حضور ایله جونکه دشمنلرك اراسنه جنك وجدال کوره سك **وکر بینی که باهم یك زبانند * کمان را زه کن و بر باره بر سنك** باهم بری بریله دیمکدر یك زبان زانك فتحی و ضمیله وصف ترکیبدر بردللی معناسنه یعنی متحد و متفق کمان را را ادات مفعول زه کن زه کریش دیمکدر زانك کسری وهای اصلیه ایلکن کاف عربك ضمیله ایله دیمکدر فعل امر مفرد مخاطبدر کنیدندن کمان مفعول اولی و زه ثانیسی بر حرف استعلا باره های رسمیله و بادر و واو له حصار معناسنه در و ایکنجی بر فعل امر مفرد مخاطبدر بریدندن ایلت دیمکدر سنك مفعول صریحی و بر باره غیر صریحی محصول بیت واکر دشمنلر یکی بری بریله یك دل و یك زبان کوره سك یعنی متفق فی الکلام و متحد فی المرام کوره سك جنك ایجون یایکی قور و حصاره طاشی ایلت یعنی سنکله جنك لربنی مقرر بیلوب صواشه حاضر اول حصاره اوزره طاش ایلت دیمکدن مرادی بودرکه دشمن حصاره یوریش ایلدکده اکا اتمیجون طاش حاضرله زیرا اول زمانده طوب و تفنك یوغیمش اما اوقی و سائر یراقلو وارمش دیرلرکه طوب و تفنك دوردیتوز ییل انجق وار انکروسدن یعنی کهنه دن چیقالی والعهدة علی الراوی **تنبیه دشمن جون از همه حیلتی درماند سلسله دوستی بجنباند بس آنکه بدوستی کارها کند که دشمن نتواند کرد** حیلتی یا حرف تنکیر درماند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده ضمیر دشمنه راجعدر فعل تعلیل و اقعدر تقدیری جو درماند از همه حیلتی در سلسله دوستی بنائیه و یا حرف مصدر بجنباند بای استقبال الفعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده دشمنه راجعدر جنبانیدندن دپره در دیمکدر یعنی دوستلق و محبت اظهار ایدر جواب تعلیلدر و جمله فعلیه خبر مبتدا در که لفظ دشمندر بس بونك کبی یرلرده مطلق عطف معناسنی افاده ایدر آنکه اندن صکره دیمکدر

سنه ٤٠٠

بدوستی

رد این سید علی وسروری
رد این سید علی

بدوستی با حرف مصاحبت و یا حرف مصدر کارها کندك مفعول صریحی و بدوستی غیر صریحی که حرف رابط صفت دشمن مبتدا نتوان کرد کردن معناسنه خبری محصول ترکیب دشمن جونکه جمیع حیلدن عاجز قلدی دوستلق اظهار ایدر آندن صکره دوستلق صورتیله ایشلر ایلرکه دوشمن ایلمکه قادر دکلدر **بند سر مار بدست دشمن بکوب که از احدی الحسنین خالی نباشد اکر این غالب آمد مار کشتی و اکر آن از دشمن رستی** سر مار لامیه با حرف مصاحبت دست دشمن لامیه بکوب سر مار مفعول صریحی و بدست دشمن غیر صریحی با حرف تأکید کوب کاف عربك ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر کوبیدندن کوفتن دن دینلر خطا ایلمشلر کاف عجمیله دن دیین غلط سویلمش که حرف تعلیل احدی همزه نك کسری و حانك سکونی و دالك فتحیله احدك همزه نك و حانك فتحه لریله مؤنثیدر حسنیین حانك ضمی و سینك سکونی و نونك فتحی و یای اولکیده و ثانینك سکونیله حسنی نك تثنیه سیدر که احسنك مؤنثیدر افضلك فضلی و اعلانك علیا مؤنثی اولدوغی کبی موصوفی محذوفدر تقدیری احدی الفائدتین الحسنیین ایکی کوکجك فائده نك بریسندن خالی نباشد اولماز دیمکدر این اسم اشارتدر دشمنه کشتی فعل ماضی مفرد مخاطب دیلدك یعنی قتل ایلدك دیمکدر و آن اسم اشارتدر ماره رستی رانك فتحیله فعل ماضی مفرد مخاطبدر رستن دن قورتولدك دیمکدر محصول ترکیب مارك کله سنی یعنی باشنی دشمن الیله دوك یعنی ازیعنی دشمنکه آنی اولدرد زیرا ایکی کوزل فائده نك بریندن خالی اولمز اکر دشمن ماره غالب اولورسه ماری قتل ایلمش اولورسین و اکر مار دشمنکه غالب اولورسه دشمندن قورتیلدك یعنی قورتلمش اولورسین **بیت بروز معرکه ایمن مشو ز خصم ضعیف * که مغز شیر بر آرد جو دل ز جان بر داشت** با حرف ظرف روز معرکه لامیه معرکه اسم مکاندر صواش یرینه دیرلر اما بونده جنك مراد در ایمن همزه نك و میمك کسره لریله امین معناسنه در مشو میمك و شینك فتحه لریله فعل نهی مفرد مخاطبدر شویدندن اولمه دیمکدر خصم ضعیف بیانیه که حرف تعلیل مغز شیر لامیه مغز

بني وايلك بونده باشك ببيني مراد در وشيرا رسلادن برآورد جيقاردر
حرف تعليل دل برداشتك مفعول صريحي وزجان غير صريحي برداشت فعل
ماضي مفرد غايب قالدردى ديمكدر محصول بيت صواش كوننده خصم ضعيفدن
امين اولمه زيرا ارسلانك بيني سين جيقاردجونكه دلني جاندن قالدردي
يعني خصم هرنقدر ضعيف اولورسه جاندن نا اميد اولنجه ارسلانه غلبه ايدوب
آني هلاك ايدر پس خصمك ضعفنه بقمه ولمزكه كاه اولوركه اقويا ايشين ايشلر
تنكه ملك زاده كوتاه وحقير حكايه سنده كجدي بند خبري كه داني
كه دلي بيازارد توخاموش باش تا ديكري بيارد خبري يا حرف وحدت
كه حرف رابط صفت داني فعل مضارع مفرد مخاطب كه حرف بيان دلي
يا حرف وحدت بيازاردك مقدم مفعوليدر تا حرف تعليل ديكري
يا حرف وحدت بياردك فاعليدر ضميره راجع ضميردر ومفعولي
مقدردر محصول تركيب برخبري كه بيلورسين كه بركوكل اينجيدر يعني
اول خبري سويلدكك تقديرجه بيلورسين كه برخاطر اينجنور بريشان اولور
اول خبري سن سويلمه ديمه تاكيم برغيري كيمسه كتورب سويلسون بيت بلبلا
مژده بهار بيار خبر بد ببوم باز كذار بلبلا الف حرف ندا مژده
بهار لاميه خبر بد بيانيه وكذارك مفعول صريحيدر وببوم غير صريحي
باز ادات تاكيد كذار فعل امر مفرد مخاطب ترك ايله ديمكدر محصول بيت
اي بلبل سن بهار مژده سين كتور زيرا سكا دوشن اولدر وبرامز خبري بوم
شومه ترك ايله كه بدخبر اكا لايقدر بند بد پادشاه را برخيانت كسي
واقف مكردان مكر آنكه برقبول كلي واثق باشي وكرنه در هلاك
خود همي كوشي پادشاه را ادات مفعول بر حرف استعلا خيانت كس
لاميه ويا حرف وحدت مكردان فعل نهي مفرد مخاطبدر كردانيدن
ايلمه ديمكدر اصلي كردانيدندر اولمق معناسنه يعني صيرورت معناسنه
والف ونون ادات تعديه در ايلمك معناسني افاده ايدر مكر ادات
استثنا آنكه اول وقت ديمكدر كه حرف بيان قبولي كلي بيانيه واثق اسم فاعلدر

معتمد

معتمد معناسنه مصدردر وثوق وثقة كالوعد وعدة وزني اوزره تركيبي
ديمكدر باشي فعل مضارع مفرد مخاطب اولسين ديمكدر وكرنه استثنادن
مستثنادر يعني واكر واثق كلي اولمازسك همي كوشي همي بونده ادات استمرار
در محصول تركيب پادشاهي بركمسه نك خيانتنه واقف ايلمه يعني اكا كمسه خيانتني
اعلام ايلمه مكركه قبول كليه معتمد اولسك يعني سوزك انك قتنده مقبول
ومسلم اولدوغني بيلسك حاصلي مقبول مقربلرندن اولسك والا كندي
هلاككه سعي وكوشش ايدرسين بيت بيچ سخن كفتن انكاه كن كه داني
كه دركار كيرد سخن بيچ سخن كفتن لاميه وبيچ لغتده يول براغي وغير
بسيدر اما بونده تدارك معناسنه درسخن كفتن سوز سويلمك كه حرف بيان
داني فعل مضارع مفرد مخاطب درداينيدن بيلسك ديمكدر كه حرف
بيان در ادات تاكيد كاركيرد تاثير ايلر ديمكدر فاعلي سخندر محصول
سوز سويلمك فكريني وتداركني اول وقت ايله كه بيلسك كه سوزك تاثير
ايدر يعني سوزكك نفوذي اولدوغني بيلدكدن صكره سوز سويلمكه متهيء اول
مطايبه هركه نصيحت خود رايي ميكند او خود بنصيحت كري محتاجست
كه بوندن اسمدركه معناسنه نصيحت خود راي مصدرك مفعولنه اضافتيدر
خود راي وصف تركيبيدر كندي رايله عامل اولوب غيرينك سوزيني
ديكلمينه خود راي ديرلر واكيجي يا حرف وحدت او ضمير غايب بيت اولنده
كرية راجعدر خود ادات تاكيد با حرف صله نصيحت كر نصيحتجي ديمكدر زيرا
كر كاف عجمك فتحيله ادات فاعلدر جي معناسنه ويا حرف وحدت محصول
بيت هركس كه برخود راي وخودبسنده نصيحت ايدر اول كس برناصحه
محتاجدر كه اكا ديه نيجون خودرايه پند ونصح ايدوب سوز جوهري
ضايع ايدرسين كه سوزك طوتماز بس اكا نصيحت جوندن ناشيدر
ملاطفه فريب دشمن مخور وغرور مداح مخر كه آن دام زرق
نهاده است واين كام طمع كشاده احمق را ستايش خوش آيد چو
لاشه كه در كعبش دمي فربه نمايد فريب فانك ودانك كسريله اسم

مصدر ردد فریبنده دن الدمه معناسنه فریفتن دن دینیلر خطا سویلمش رد ابن سيد علي و سودي
دشمنه اضافتی لامیه مخور فعل نهی مفرد مخاطبدر خوریدندن نهیدر دیمکدر خور
دندن دیمک غلط سویلمش غرور مداح مصدرك فاعلنه اضافتیدر رد ابن سيد علي
مخر میمك وخانك فتحه لریله فعل نهی مفرد مخاطبدر خریدندن صاتون الم
دیمکدر فریب مبتدا ومخور خبری وغرور مبتدا ومخر خبری که حرف تعلیل
آن اسم اشارتدر دشمنه ومبتدا دام زرق بیانیه ویا لامیه در مجازاً
ونهاده نك مقدم مفعولی ونهاده خبر مبتدا در این اسم اشارتدر
مداحه ومبتدا کام طمع ده بیانیه ویا لامیه در مجازاً کاف عربیله در بونده
آغز مراددر کاف فارسیله دینیلر فاسد سویلمشلر کشاده نك مقدم مفعولیدر رد شراح جميعا
کشاده خبر مبتدا در این اسم اشارتی دشمنه وآن اسم اشارتنی مداحه صرف
ایدنلر قریبی بعیددن تشخیص وتمییز ایلمزلر ایش احمق را خوش ایدك مقدم
مفعولی وستایش مبتدا واسم مصدردر ستاییدندن سینك کسریله رد شراح جميعا
اوکمش دیمکدر ستوددندن دینیلر سهو ایلمشلر خوش آید خبر مبتدا در چون رد ابن سيد علي و سودي
ادات تشبیه لاشمیت دیمکدر ترکیده تحریف ایدوب لش دیرلر معناسی
لاغر دبین زیاده آریق سویلمش که حرف بیان در حرف صلی کعب کافك فتحی
وعینك سکونیله توپوق دیمکدر وشین لاشه یه راجعدر دمی دالك فتحی و
میمك کسریله فعل مضارع مفرد مخاطبدر دمیدندن اوفورمك دیمکدر
قصابلر بجغه اوفوردکلری کبی دد کعبش دمینك مقدم مفعولیدر فربه
فانك وبانك فتحه لریله ودانك سکونیله وهاء اصلیه ایله سمز دیمکدر عربجه
سمین دیرلر مبتدا واقعدر وغاید خبری محصول ترکیب فریب دشمنی
یمه یعنی انك الدامسیله الدانمه ومدحجك غرور وغفلتنی صاتون المه یعنی
انك مدحیله مغرور اولمه زیرا اول دشمن زرق ومکر وحیله طوزاغنی
قوروب سنی نفاقله غافل قیلمق ایستر وبو مداح طمع دهاننی آچمشدر
ظرافتله سندن برنسنه المق ایستر حاصلی سنی مدح ایلمسی الله ایچون دکلدر
بلکه سنی مدحله مغرور ایدوب سندن برجائزه المق ایستر تنکه اکثر خلق

بويله در

بویله در انا س احمق در دونمه زیرا احمق اولنه ستایش خوش کلور لاشه کبی که
بایجغنه اوفوره سك سمیز کورینور یعنی احمق آنی سمز ظن ایده ایمدی سند
بر زناقك مدحیله مغرور اولوب شیشمه وقابرمه **قطعه الا تا نشنوی**
مدح سخن کوی ٭ که اندك مایه نفعی از تو دارد الا حرف تنبیه تا
حرف تعلیل نشنوی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر بونده مراد معنای نهیدر
ایشتمه دیمکدر شنویدندن مشتق مدح سخن کوی مصدرك فاعلنه اضا
فتیدر وشنوینك مفعولی سخن کوی وصف ترکیبیدر سوز سویلیجینك
مدحنی معناسنه در که حرف تعلیل اندك از یعنی قلیل دیمکدر مایه بونك
کبی یرلرده سرمایه ومقدار معناسنه در نفعی یا حرف وحدت ویا حرف
تنکیر محصول بیت آکاه اول غافل اولمه تا کم مداحك مدحنی دیکلیه سك
زیرا سندن از اجق مقدار فایده طمع طوتار یعنی سنی مدح ایلمدن طمعی
سندن جزوی فایده در الله ایچون سنی مدح ایلمز **اکر دوزی مرادش بر**
نیاری ٭ دو صد چندان عیوبت برشمارد دوزی یا حرف وحدت
مرادش ضمیر سخن کویه راجعدر برنیاری فعل مضارع مفرد مخاطبدر آریدندن
مخففدر آوریدندن همزه یایه مبدل اولمشدر نته که سابقا بیان اولنمشدر
فعل شرط واقعدر دو صد ایکیوز دیمکدر چندان اول قدر دیمکدر یعنی
ایکیوز مدحی قدر دیمکدر عیوب عیبك جمعیدر وتا ضمیر خطاب بر حرف
تاکید شمارد فعل مضارع مفرد غائب عد ایده دیمکدر جواب شرطدر
وعیوب مقدم مفعولیدر محصول بیت اکر برکون مداحك مرادینی حاصل
ایلمیه سك ایکیوز مدحی قدر عیبلریکی صیا یعنی سنی چوق ذم ایدر
تربیت ٭ متکلم را تا کسی عیب نکیرد سخنش صلاح نپذیرد متکلم
را ادات مفعول ویا حرف تخصیص تا حرف توقیت کسی یا حرف وحدت
سخنش شین متکلمه راجعدر نپذیرد فعل نفی مستقبل مفرد غایب قبول
ایلمز دیمکدر محصول ترکیب متکلمك مادام که برکمسه عیبنی طوتمیه سوزی صلاح
قبول ایلمز یعنی سوزی مقبول اولمز **بیت ٭ مشو غره بر حسن کفتار خویش**

بتحسین نادان و بندار خویش مشو فعل نهی مفرد مخاطب

معناسنده در بر حرف صله حسن گفتار خویش لامیه لر در بتحسین بر

متعلقدر نادانه اضافتی مصدرك فاعلینه اضافتیدر بندار خویشده بویله

در لیکن بندار اسم مصدر در مصدر دکلدر محصول بیت مغرور اوله

کندو حسن گفتارکه یعنی کوزل سوزیکه نادانك تحسینی سبیله و کندی

بندارکله یعنی کندی حسن ظنکله کندکه غرور ویرمه ملاطفه همه کس را

عقل خود بکمال نماید و فرزند خویش بجمال محصول ترکیب جمیع کیمسه

کندی عقلنی کماله کوریور و کندی اوغلنی جماله یعنی هر کس عقلنی کامل بیلور

و فرزندنی صاحب جمال اکلر قطعه یکی جهود و مسلمان نزاع میکردند

چنان که خنده گرفت از حدیث ایشانم یك برو یکی بریسی دیمکدر

لیکن کاه اولور که یکی یك معناسنده استعمال ایدر خنده اسم مصدر

در کولمه معناسنه حدیث بونده سوز و قصه معناسنه در محصول بیت

بر جهود له بر مسلمان نزاع ایدرلردی شویله که بنی خنده طوتدی انلرك

قصه سندن بطیره گفت مسلمان گر این قباله من درست نیست

خدایا جهود میرانم باحرف مصاحبت طیره طانك کسریله غضب

معناسنده در قباله قافك فتحیله قاضی مکتوبینه دیرلر قباله من لامیه

و مصراع ثانیه مرهون خدایا الف حرف ندا میرانم فعل امر مفرد مخاطبدر

میرانیدندن اصلی مردن و میرانیدندر اولمك معناسنه و الف و نون

تعدیه ایله میرانیدندن اولدی اولدرمك معناسنه پس میرانم بنی اولدر

دیمکدر محصول بیت غضبله مسلمان دیدی اکر بنم بو قبالم کرچك دکل

ایسه یا الله بنی جهود اولدر یعنی بنی جهود خم ایله حاصلی جهود قویانم دیمکدر

جهود گفت بتوریت میخورم سوگند اگر خلاف کنم همچو تو مسلمانم

بتوریت باحرف صله یا تصرفات اعجامدندر موسی و عیسی کبی سوکند

یمین معناسنه در محصول بیت جهود دیدی توراته یمین ایدرم یعنی

آند ایدرم اکر یمینمه خلاف ایدرسم سنك کبی مسلمانم یعنی سنك کبی مسلمان

اولاجم

اولاجم گر از بسیط زمین عقل منعدم گردد بخود گمان نبرد هیچکس که نادانم

بسیط زمین لامیه در روی زمین معناسنه بخود باحرف

صله محصول بیت اکر یر یوزیندن عقل منعدم اولوب کیدرسه یعنی دنیاده

نام و نشانی قالمزسه هیچ کیمسه کندو یه ظن ایلمز یعنی بیلمز که نادانم دیو یعنی

هر کس کندینی عاقل و دانا اعتقاد ایدر مطایبه ده آدمی بسفره یخوا

رند و دو سك بر جیفه بسر نبرند حریص باجهانی گرسنه است و

قانع بنانی سیر ده آدمی اون آدم دیمکدر بر سفره ده یا حرف وحدت

و همزه حرف توسط همزه حرف وحدت دیین خطا ایلمش بعض نسخه ده

سفره یرینه خوانچه واقعدر که سفره معناسنه جیفه مردار دیمکدر و یا حرف

وحدت و همزه حرف توسط همزه حرف وحدتدر دیین اظهار جهل

ایلمش بسر باحرف صله سر بونك کبی یرلرده حد و غایت معناسنه در نبرند

فعل نفی مستقبل جمع غایب باشه ایلتمزلر یعنی جیفه اوزره اکلی تکمیل ایدوب

حته و بایانه ایلتمزلر حاصلی اتحاد و امتزاج ایلمزلر دیمکدر بعض نسخه ده

جیفه یرینه مرداری واقعدر لیکن معنا بردر حریص مبتدا باحرف مصاحبت

باجهانی تقدیری بامالك جهانی در یا حرف تنکیر حرف وحدت دیین

استقامت معنادن خبردار دکلدر گرسنه خبر مبتدادر و قانع مبتدا

بنانی باحرف مصاحبت و یا حرف وحدت سیر خبر مبتدادر توق دیمکدر

محصول ترکیب اون انسان بر سفره اوزره اوتوروب یمك یرلر اما ایکی

سك بر جیفه اوزره تتمیم و تکمیل اکل ایلمزلر بلکه غوغا ایدرلر یعنی خیر ایلد

شورلر حریص اولان کیمسه جهان ملکیله آجدر یعنی تمام دنیا ایله کندو یه

قناعت کلمز اما قانع اولان کیمسه بر اتمکله توقدر یعنی بر اتمك الینه کیردکده

صکره کیمسه یه عرض احتیاج و بیان حال ایلمز باجهانی معناسنی بتون

جهانه دیین و بنانی بر نانه دیین معلومدر که معانیسنی احاطه ایلممشدر

بیت روده تنك بیك نان تهی پر گردد نعمت روی زمین

پر نکند دیده تنك روده تنك بیانیه روده رانك ضمیله بغرسقه

که عربجه معاد دیرلر میمک کسریله تنک تانک فتحی و نونک سکونی ایله وکاف
عجمله داد دیمکدر عربجه ضیق دیرلر ضاد معجمه نک فتحیله و یای مشدده نک
کسریله بیک باحرف مصاحبت نان تهی بیانیه تهی تانک فتحی و کسریله و
هانک کسریله لغتده بوش دیمکدر خالی معناسنه اما بونده نان تهیدن مراد
قاتقسز اتمکدر یعنی خبز بلا ادام دربر کرده بر اولور دیمکدر یعنی طویوب
نعمت روی زمین لامیه لردر بر نکند بر ایلمز یعنی طویورمز دیده تنک
بیانیه دوده مبتدا بر کرده خبری بیک نان تهی خبره متعلق نعمت مبتدا
بر نکند خبری دیده تنک مفعولی محصول بیت بوش بغرسق قتقسز بر
اتمکله بر اولور یعنی طولار مراد طوعقدر اما بو زینک نعمتی طارکوزی
یعنی آج کوزی بر ایلمز یعنی طویورمز حاصلی زیاده حرصدن کنایتدر
مثنوی • پدر چون دور عمرش منقضی کشت ✤ مرا این یک نصیحت کرد
و بکذشت پدر مبتدا چون ادات تعلیل دور عمر لامیه زمان عمرش
دیمکدر بو مصراع تقدیم و تاخیره محمولدر تقدیری پدرم چون کشت
منقضی دور عمرش در بس کشت فعل تعلیل مفرد غایب و منقضی اسم فاعلدر
انفعال بابندن دوکندی دیمکدر و کشتک اسمی و دور عمرده تنازع ایلدیلر
منقضی فاعلیتله و کشت خبرلغله مرادیکا دیمکدر کرد فعل ماضی مفرد غایب
فاعلی تحتنده پدره راجع ضمیردر و این یک نصیحت مقدم مفعولی بکذشت
فعل ماضی مفرد غایب که فاعلی ضمیر پدردر و جمله فعلیه معطوفدر که
جواب تعلیلدر و جمله تعلیلیه خبر مبتدادر محصول بیت پدرم چونکه
زمان عمری منقضی اولدی یعنی دوکندی بکا بو بر نصیحتی ایلدی و کندی
یعنی وفات ایلدی اول نصیحت بوندن صکره کلن ایکی بیتدر معلوم
اولکه بو ابیات ثلثه نک ماقبلنه تعلقی بو قدر که شهوت آتشست
از وی بپرهیز ✤ بخود بر آتش دوزخ مکن تیز که حرف بیان نصیحتدر
شهوت بونده جماعدن حاصل اولان لذتدر مبتدادر و آتش خبری
باحرف تأکید پرهیز فعل امر مفرد مخاطبدر پرهیزیدندن عربجه احتما

دیرلر انفعال بابندن مصدردر بجود باحرف صله و باحرف مصاحبت
کنه وکویا کندکله دیمکدر بر با متضمن اولدوغی وافاده ایلدوکی معنای
تأکیدیدر نته که سابقا بروی زمین بر نشانه نماند دیو بیورمش ایدی
آتش دوزخ لامیه و مکن مفعول اولی و تیز مفعول ثانیسی تیز کلیجی
و یاوز دیمکده محصول بیت پدرک بکا نصیحتی بودرکه شهوت آتشندن
اندن پرهیز ایله کندیکه جهنم آتشینی یاوز ایلمه یا خود کندکله جهنم آتشینی
تیز ایلمه یعنی کندوکی دوزخه آتغله آتشینی یاوزلندرمه زیرا آتشه برنسنه
البته بارلرو علی الخصوص که یاغغه قابل نسنه اوله تیزی بونده بر سبیل استعجال
معناسنه اخذ ایلین غریب عجله ایلمش و تیزی آتش صفت ایدوب کندیکی رد ابن سید علی
آتش تیزه آتمه دیدیکی خود عجایب عجیبه دندر و ترکیه معناسنی کندی اوزرکم رد ابن سید علی
جهنم اودین تیز ایلمه دیینلر ظاهر بودرکه یا بی حرف زاید طوتمشلر یا خود معنا رد سروری و شمعی
بویله اوله که کندیکی دوزخ آتشی اوزره تیز ایلمه دیین تصرف خاص ایلمش در آن
آتش نداری طاقت سوز ✤ بصبر آبی بر این آتش زن امروز در آن آتش رد شمعی
یعنی در آتش دوزخ طاقت سوز مصدرک مفعولینه اضافتیدر یعنی سوزه
قدرت و طاقت طوتمازسین دیمکدر بصبر باحرف مصاحبت آبی یا حرف
وحدت بر حرف استعلا این آتشدن مراد آتش شهوتدر زن فعل امر مفرد
مخاطبدر زدن دیدن اوردیمکدر زدن دیینلر سهو ایلمشلر زنینک رد ابن سید علی و سروری
آب مفعول صریحی و بصبر غیر صریحی بر این آتشده بویله در و امروز ظرف
زمانی محصول بیت اول آتش دوزخک سوز و حرارتینه طاقت کتورمزسین
باری بوکون بو آتش شهوته صبرله صو اور یعنی صبر صوینی اوزرینه سپ
حاصلی صبر ایدوب ترک شهوت ایله صو اورمقدن مقصود شهوت
آتشنی سوندرمکدر حکمت • هرکه در حال توانایی نیکویی نکند در
وقت ناتوانی سختی بیند حال توانایی لامیه توانا صفت مشبهه در
کوجلی و قدرتلی دیمکدر و یای اولی اصلی و یای ثانیه حرف مصدر نیکویی
یا الزیده بویله در نیکویی نکندک مقدم مفعولیدر و در حال ظرف زمان

وقتنا توانی یا حرف مصدر کوجسزلك وقدرتسزلك بووقتنده دیمکدر
سخنی یا حرف مصدر بیند فعل مضارع مفرد غایبدر بینیدندن کورر دیمکدر
سخنی مقدم مفعولی و دروقت ظرف زمانی محصول ترکیب هر کیم کرم
حالنده احسان وکرم ایلمیه قدرتسزلك حالنده شدّ دکور یعنی دعجب کور
بیت ه بداختر تر از مردم آزاد نیست ٭ که روز مصیبت کسش
یار نیست بداختر وصف ترکیبدر بدبخت کبی و تر ادات تفضیل مردم
آزار وصف ترکیبدر ازار ایدندن مردم اینجیدیجی دیمکدر که حرف تعلیل
روز مصیبت لامیه کسش ضمیر مردم آزاره راجعدر محصول بیت مردم
آزاردن بدبخترك و بدطالعرك کیمسه اولماز زیرا مصیبت و بلا کوننده
اکا کیمسه یاد کلدر یعنی باشینه برحال کلدکده کیمسه اکا یار اولماز حکمت
جان در حمایت یکدمست و دنیا وجودی میان دو عدم دین بدنیا
فروشان خرند یوسف بفروشند تا چه خرند جاندن مراد روح
وحیاتدر در حرف ظرف حمایت یکدم لامیه حمایت مصدر ردر حفظ
معناسنه و دم نفس معناسنه پس مادام که نفس داخل وخارجدر دوحیات
ثابت و قایمدر نفس که منقطع اولدی حیات کیدوب ممات لازمدر
پس حیات بر نفسك حفظنه دیمکك معناسی بودر وجودی یا حرف
وحدت میان دو عدم لامیه در برسی عدم سابقدر که اکا عدم قدیم
دیرلر و برسی عدم لاحقدر که اکا عدم حادث دیرلر یا حرف مقابله دنیا
فروش وصف ترکیبدر فروشیدندن صاتوق معناسنه خرمعو وفدیر
حمار معناسنه و نون و دال ادات خبر استك جمعیدر والف ونون ادات
جمع فروشان ظاهرا دنیا یله ترکیب اولنمشدر اما حقیقتده دینه قیددر
دین فروشان تقدیرنده بفروشند فعل مستقبل جمع غایب یوسف مقدم
مفعولی تا عجبا معناسنه دیمکدر خرند خانك فتحی وکسریله و رانك فتحیله فعل
مضارع جمع غایبدر خریدیدندن محصول ترکیب حیات حیوانات
بر نفسك حفظنده در و دنیا ایکی عدم بیننده بر وجوددر یعنی موجود

اولمغین

اولان اشیا عدمدن وجوده کلمشدر و کینه جمیعا عدمه رجوع ایدر
دین دنیایه صاتیجیلر حمار لردر یعنی حمار و بقر کبی بر بلوك لا یعقل احمقلردر
یوسفی صاتولر عجبا انك بهاسیله اندن یکنه آلورلر یعنی دینی دنیایه
صاتانلر یوسفی برنج قلیب نجز اقجه یه صاتانلر کبیدر الم اعهد الیکم یا بنی
آدم ان لا تعبدوا الشیطان انه لکم عدو مبین همزه حرف استفهام لم
اعهد فعل جحد مطلق عهد بوندن وصیت معناسنه در الیکم فعل جحد
متعلق یا حرف ندا بنی اصلنده بنین ایدی اضافتله نون دوشدی ان لا
تعبدوا تاویلا مفرددر فعل جحدك محلا منصوب مفعولیدر نونك
سقوطی علامت نصبدر الشیطان لا تعبدوا نك مفعولی محصول آیت
کریم ای آدم اوغللری سیزه وصیت ایلمدمی شیطانه عبادت ایلمك ایدی بو
یعنی عبادته امر ایدیجی یعنی خدایه عبادته و غیریدن نهی ایدیجی عقلی وسمعی
دلیللر و حجتلر نصب ایلمدمی استفهام انکاریدر یعنی ایلدم دیمکدر عبادتی
شیطانه تخصیص ایلدی زیرا کندویه عبادته امر ایدیجی اول ملعوندر
بیت بقول دشمن پیمان دوست بشکستی ٭ ببین که از که بریدی
وباکه پیوستی با حرف مصاحبت قول دشمن لامیه پیمان دوسته بو لامیه
و بشکستینك مقدم مفعولی بشکستی فعل ماضی مفرد مخاطب ببین فعل
امردر بینیدندن که حرف بیان و ایکنجی که اسم درکیم معناسنه بریدی یانك
ضمیله فعل مضارع مفرد مخاطب مبنی للمفعول معناسنه کسیلدك دیمکدر
با حرف صله که اسم درکیم معناسنه پیوستی بای عجمك و واوك فتحی و یانك
سکونیله فعل ماضی مفرد مخاطب اولاشدك یعنی واصل اولدك دیمکدر
محصول بیت دشمن قولیله دوستك عهد و پیماننی صیدك یعنی بوزدك
کوردکیمدن کسیلدك و کیمه اولاشدك یعنی کوردك نیجه کیمسه دن ایرلدك
و نیجه کیمسه یه واصل اولدك حاصلی شیطانك اغواسیله خدانك عهد و پیماننی
صیدك کوردکه ایدی کیمدن منقطع اولدك و کیمه متصل اولدك حکمت
شیطان با مخلصان بر نمی آید و سلطان با مفلسان شیطان مبتدا

با حرف مصاحبت مخلصان خدا دوستلری الف ونون لرذات جمع
برنمی آید جیقشامز یعنی مخلصلری ضلالدن ایدهمز زیرا توجهلری ذات احدیت
عزته دردر هوا وهوسه دکلدر که شیطان انلره وسوسه ویرمکه قادر اوله
برنمی آید خبر مبتدادر و با مخلصان اکا متعلق سلطان با مفلسان ده
بویلهدر یعنی پادشاه مفلسلرله جیقشامز حاصلی انلردن حق تخلیص ایدهمز
زیرا برنسنهیه مالك دکلدر که آنی آلوب حقلشا فقرهٔ اولینك معناسی شیطان
مخلصلره موافق و مصاحب اولمز دیمك مقصوده موافق سویلهمش
و فقرهٔ ثانیهنك معناسی سلطان ده مفلسلره موافق و مصاحب اولمز
دید وکیده اولکیدن احسن واوجز سویلمش مثنوی ه وام مده
آنکه بی نمازست ∴ ورخود دهنش زفاقه بازست وام بورج
دیمکدر که عربجه قرض دیرلر و شین ضمیر اضمار قبل الذکر طریقیله که یه راجعدر
مده میمك فتحی و دالك کسری وهای اصلیه ایله فعل نهی مفرد مخاطبدر خطاب
عام طریقیله ویرمه دیمکدر دهید ندن آنکه اول کیمسه که دیمکدر که بونده
اسمدر کیمسه معناسنهدر خود واگر خوددن مخففدر دهنش ضمیر کهٔ کهیه
راجعدر فاقه فقر معناسنهدر و باز آچق دیمکدر محصول بیت اودنج
ویرمه اول کیمسهیه که بی نمازدر یعنی تارك صلاةدر و اگر فرضا آغزی
فقردن آچیق ایسه ده یعنی اگرچه زیاده فقیر اولوب معاشنده متحیر ایسه
بر مرتبه که برنسنه بولمزسه آغزینه قویاجق و آغزی آجلغندن آچیق قالسه
کو قرض خدائی کزارد ∴ از قرض تو نیز غم ندارد کو اصلنده که
او ایدی که حرف تعلیل واو ضمیری بی نمازه ولانکه یه راجعدر قرض
خدا لامیه نمی گزارد ادا ایلمز دیمکدر ذالله یازنلر املادن آکاه
دکللر ایمش قرض تو لامیهدر قرض و قرض بیننده صفت تجنیس وار نیز
حرف عطفدر داخی دیمکدر محصول بیت زیرا بی نماز خدانك فرضنی
ادا ایلمز یعنی اوزرینه مفروض اولانی ادا ایلمز سنك قرضکدنده غم طوتماز
یعنی بورجکی ادا ایلمهیه بی پروادر که هیچ اداسی خاطرینه کلمز حکمت

دد سروری

دد سروری

دد شارح جمیعگاه

هرچه

هرچه زود برآید دیر نپاید زود تیز دیمکدر زود دیر نج محصول ترکیب
هر نسنه که تیز حاصل اولور اول نسنه چوق زمان اکلنمز قطعه خاك مشرق
شنیدهام که کنند ∴ بچهل سال کاسهٔ چینی خاك مشرق لامیه و
کنندك مقدم مفعولی با حرف ظرف چهل سال ظرف زمان کاسهٔ چینی
بیانیه و کنندك مفعول ثانیسی محصول بیت ایشتمشم که خاك مشرقی قرق
ییلده کاسهٔ چینی ایدرلر یعنی قرق ییلده فغفوری ایدرلر بعضلر دیدیلر
که بونده خاکدن مراد مملکتدر خاك بیلقان بورد دو نمی کبی و در بغداد
بوکه قرینه در بویله ولنجه خاك کنندك ظرف مکانی اولور محصول بویله
اولور که دیار مشرقده مسموعدر که قرق ییلده کاسهٔ چینی یاپرلر ولکل وجه
صد بروزی کنند در بغداد ∴ لاجرم قیمتش همی بینی صد یعنی صد
کاسه بروزی با حرف ظرف و دو ظرف زمان ویا حرف وحدت
کنندك صد کاسه مفعول صریحی و بروزی ظرف زمانی و در بغداد
ظرف مکانی لاجرم لاشك ولامحاله دیمکدر محصول بیت یوز کاسه
یاپرلر بر کونده بغدادده لاجرم قیمتنی کورییورسك یعنی چوقدر و
اوجوز قیمتش ضمیری صد کاسه بغدادیه راجعدر کاسهٔ چینیه ارجاع
ایلین دوردور دراز افتاده دوشمش قطعه مرغك از بیضه برون
آید و روزی طلبد ∴ وادمی بچه ندارد خبر از عقل و تمیز مرغك
کاف حرف تصغیر قوشجغز دیمکدر بیضه بانك فتحیله بومرطه دیمکدر
برون آید چیقار دیمکدر روزی رزق معناسنهدر طلبدك مفعول مقدمی
مفعولیدر آدمی بچه آدم بودیسی یعنی اوغلانجغی ندارد خبر طوتماز
یعنی بیخبردر تمیزك اصلی تمییزدر اما عجم یانك حذفیله استعمال ایدر
محصول بیت قوشجغز یومرطهدن چیقار همان رزق طلب ایدر یعنی
یومرطهدن چیقدوغی کبی کروب دانه دیو شورمکه باشلر اما آدمی
زاده انا سندن طوغدقده عقل وتمیزدن بیخبردر اغزینه ممه
ویردلرسه امر و اگر ویرمزلرسه آچ قالور آنکه ناکاه کسی کشت

بچیزی نرسید و این بتمکین وفضیلت بکذشت از همه چیزان
استم اشادتدر مرغکه کر حرف بیان ناکاه بونده دفعةً بلا تدریج دیمکدر
کسی یا حرف وحدت بونده معنا چیزی اقتضا ایدردی لیکن وزن
ضرورتندن کسی بیورمش کشت فعل ماضی مفرد غایب اولدی دیمکدر
صار معناسنه وین اشارتدر آدمی بچه یه با حرف مصاحبت و یا حرف
ظرف تمکین قدرت معناسنه در بکذشت فعل ماضی مفرد غایب کچدی
یعنی تجاوز ایلدی همه چیز جمیع اشیادن عبارتدر محصول بیت اول
مرغک که بر کره دن و براو عوردن نوعندن فرد واحد کامل اولدی
هیچ بر مرتبه یه واصل اولمدی یعنی انسان کبی معزز و مکرم اولمدی
حاصلی مقام عزت وکرامته واصل اولمدی اما آدمی زاده تمکین و
فضیلتله و یا تمکین وفضیلتده جمیع مخلوقاتدن کچدی یعنی عزتده و
کرامتده جمیع اشیادن ایلری کیندی حاصلی تشرف ولقد کرمنا بنی آدم
ایله مشرف اولدی یعنی هر نسنه کیجه حاصل اولور تیز حاصل اولاندن
اعز و اکرم مدر آبکینه همه جاهست ازان قدرش نیست ٭ لعل دشوار
بدست آید ازانست عزیز آبکینه الف ممدوده و سکون بایله و کاف
عجمک کسریله صرچه دیمکدر که عربی زجاج دیرلر دخی قاروره دیرلر همه جا
هر یرده دیمکدر ازان ادات تعلیلدر انکیچون معناسنه دشوار مشکل دیمکدر
بدست با حرف صله ازان کذا ادات تعلیلدر محصول بیت بو بیت ایکی
سابق بیتی تنویر ایدر بیوررکه صرچه هر یرده واردر یعنی هر یرده بولنور
هر یرده بولنور بیوردوغی کلام ادعاییدر حقیقی دکل انکیچون قدر
وقیمتی یوقدر یعنی کثیر الوجود اولدیغیچون ذی قیمت دکل اما لعل مشکل ال
کلور یعنی تحصیلی کوچدر انکیچون عزیز و معتبردر حکمت ٭ کارها بصبر
برآید و مستعجل بسر درآید محصول ترکیب مصالح صبر ایله حاصل اولور
یعنی هر ایش صبر و تانیله ایو حاصل اولور و مستعجل یعنی اوجی کیمسه آغز
سورچر و اوزولور یعنی ییقیلور و ایشی ایلرو کاوب حاصل اولماز مثنوی

بچشم

بچشم خویش دیدم در بیابان ٭ که مرد آهسته بکذشت از شتابان
با حرف مصاحبت وچشم خویش لامیه کر حرف بیان مرد آهسته قلبه محمولدر
تقدیری آهسته رفتار مرددر و بعضلر دیدیلر اصلنده مرد آهسته رفتار
ایدی اضافتله ضرورت وزن ایچون اضافتدن قطع اولنوب همزه
وصلله ساقط اولوب فتحه سی داله نقل اولوب وصلله اوقنور شتابان
صفت مشبهه در شتابیدندن ایوه کن معناسنه محصول بیت کندی کوزمله
کوردم بیابانده که آهسته رفتار مرد شتاباندن کچدی یعنی یوریده
آهسته کیدن عجله ایله کیدندن سبق ایلدی یعنی منزله اندن ایلرو واصل
اولدی سمند باد پای از تک فروماند ٭ شتربان همچنان آهسته میراند
سمند سینک و میمک فتحه لریله صاری و قوله و یاغز آته مستعمل لفظدر
اشتراک طریقیله باد پا اضافت بیانیه در باد پا یوکرک آت اصلنده
وصف ترکیبیدر یلی آیاقلی معناسنه تک تانک فتحی و کاف عربیله اسم مصدر
در تکیدندن یلمک معناسنه بونده یلمه دیمکدر فروماند عاجز قالدی دیمکدر
شتربان دوه جی دیمکدر بان ادات فاعلدر جی معناسنه همچنان اویله کبی
یعنی آهسته آهسته میراند سوردی یعنی قالمدی محصول بیت دیدکم بیا
بانده سمند باد پا یلوب یورومقدن عاجز قالدی اما دوه جی آهسته
آهسته دوه سینی سوروب کیدردی هیچ قالمدی یعنی بیابانده کندی
کوزمله بویله کوردم مطایبه ٭ نادان را به از خاموشی نیست و اکر این
مصلحت بدانستی نادان نبودی نادان را را حرف صله خاموشی
یا حرف مصدر بدانستی و نبودی یالری حکایت ایچوندر محصول
ترکیب نادانه یعنی جاهله ایسم اولمقدن یک اولمز و اکر بو مصلحتی بیلیدی
نادان اولمزدی یعنی سکوت اولوب خاموش اولمق کندی مقداری
بیلمکدن ناشیدر بو ایسه نفس علم و موفقدر قطعه ٭ چون نداری
کمال و فضل آن به ٭ که زبان در دهن نکه داری محصول بیتک
خطاب عام طریقیله بیورر چونکه کمال و فضلک یوقدر اول یکدرکه دیلکی

اغزكده حفظ ايليه سك يعني تكلم ايليه سك آدمي را زبان فضيحه كند
جوز بي مغز را سبكساري فضيحه رسوا ديمكدر ضرورت وزن ايچون
تاهاي رسمي سكلنده اوقنور بي مغز بيانيه جوزجيك تنجيلا قوز معناسنه
در مغزدن مراد ايچيدر را حرف صله در محصول بيت انساني ديلي
رسوا ايدر ايچسز قوزي يعني ايچدن خالي اولان قوزي سبكسارلق
يعني خفت رسوا ايدر حاصلي انساني ديلي وجوزي خفت رسوا
وبي اعتبار ايدر زيرا جوزي الينه الان خفتندن بيلورلر ايچي اولمديغي
پس اعتبار ايلميوب بيازاتار جوزه ادات تشبيه تقدير ايدنلر زايد ايلمشلر
قطعه خري را ابلهي تعليم مي داد ٭ برو بر صرف كرده عمر دايم خري را
ادات مفعول ابلهي يا حرف وحدت مي داد ك مفعول اولي خر وثانيسي
تعليم در برو اصلنده بر او ايدي ضرورت وزنيچون حذف وايصال
اولدي ايكنجي برا دات تاكيد در كرده نك عمر مفعول اول صريحي وصرف
ثانيسي وبر و مفعول غير صريحي دايم كرده يه قيد در محصول بيت برابله
بر خره تكلم تعليم ايدردي يعني آني نطقه كتورمكه قصد ايدردي دايم
وهر زمان آنك اوزره يعني تعليمي اوزره عمريني صرف ايلمش ايدي حاصلي
دايما ايشي آنك تعليمنه مصروف ايدي حكيمي گفتش اي نادان چه كوشي
درين سودا بترس از لوم لايم لوم لامك تنجيلا مصدردر لام يلوم دن
يعني نصر بابيندن اجوف واويدندن ازارلق معناسنه ولايم اسم فاعلدر
ازارليجي ديمكدر محصول بيت بر حكيم اول ابلهه ديدي اي نادان نه جاپشور
سين يعني نه زحمت چكرسين بو سوداده لايمك لومندن قورق حاصلي
اعتراض ايدن معترضدن صاقين يعني ملامت ايدنك ملامتندن
احتراز ايله نياموزد بهايم از تو گفتار ٭ تو خاموشي بياموز از بهايم
محصول بيت بو بيت تتمه قول حكيمدر ابلهه ديركه حيوان سندن گفتار
اوكرنمز يعني سندن تكلم اوكرنمز ايدي سن حيواندن ابسم اولمغي
اوكرن حاصلي اول سندن سوز اوكرنمك احتمالي يوقدر باري سن

ددس وري ه وتسعه ه

اندن

اندن سكوتي اوكرن مثنوي هر كه تامل نكند در جواب ٭ بيشتر
آيد سخنش ناصواب محصول بيت هر كمسه كه جوابده فكر وتامل ايلمه
ويا ايلمز يعني فكرسز برنسنه يه جواب ويره اكثر سوزي ناصواب كلور
يعني خطا واقع اولور يا سخن آراي چو مردم بهوش ٭ يا بنشين
همچو بهايم خموش يا حرف ترديد سخن آرايك مقدم مفعول صريحيدر
وبهوش غير صريحي آراي فعل امر مفرد مخاطبدر آرايندندر بزه مك
يعني زينت ايلمك معناسنه در محصول بيت يا سويليجك سوزي عقل
وفكر له برخوشجه بزه يعني عاقلانه سويله ويا حيوانات كبي ابسم اولور يعني
سكوت ايله ديمه مطايبه ٭ هر كه با دانا تر از خود بحث كند تا بدانند كه
دانست يا حرف مصاحبت دانا تر دانا عالم وترادات تفضيلدر
تا حرف تعليل بدانند بيله لر ديمكدر كه حرف بيان بدانند لفظ مشتركدر
مضارع علامت امر غايب بيننده بيلورلر ويا بيلسونلر ديمكدر كه حرف بيان
محصول تركيب هر كمسه كه كنديدن عالمراك بر كمسه ايله بحث ايلر تا بيلورلر
دانادر يعني ديسونلر كه عالمدر ديو بيلورلر كه ويا بيلسونلر كه جاهلدر
والا كنديدن عالمر كله بحث ايلمزدي بيت ٭ چون در آيد به از توي
بسخن ٭ گرچه به داني اعتراض مكن توبي ياي ثاني ضمير خطابدر
بسخن بادر آيده متعلقدر بو حرف مصاحبت حرف ظرف ديبوب
معناسني چونكه سوزده بر كمسه سندن يك كله دين سوز سويلده ايو
دكل ايمش محصول بيت چونكه سندن ايو بر كمسه تكلمه ونطقه كله يعني سوز
سويلمكه باشليه اكرچه اول سوزي اندن ايوده بيلورسك اعتراض ايلمه
زيرا جايزدركه اول سوزي بر وجهله توجيه ايليه كه سنك بيلديككدر
اشبه واوجه اوله لطيفه هر كه با بدان نشيند نيكي نبيند محصول تركيب
هر كمسه كه يرامزلرله اوتورر ايلك كورمز مثنوي ٭ گر نشيند فرشته با
ديو ٭ وحشت آموزد وخيانت وريو فرشته يا حرف وحدت
وهمزه حرف توسط همزه حرف وحدتدر ديبن بيلمز ايمش آموزد فعل

دد تسعو

مضارع مفرد غایب اوکرنور دیمکدر دیو دانک کثیر الحیل و ستکر معناسنه
در محصول بیت کر نشیند اکر او نور درسه دیمکدر یعنی بر فرشته دیو ایله اولورسه
درس اول دیودن وحشت وخیانت و دیوا وکرنور حاصلی اندن
اوکرندکی محض شردر هیچ خیرا وکرنمز از بدان نیکویی نیاموزی
نکند کرک پوستین دوزی پوستین دوزی وصف ترکیبیدر دیمکدر پوستین
کورک دیکیجی و یا حرف مصدر حاصلی کورکجیلک دیمکدر مصراع ثانی
مقام تعلیلده در محصول بیت خطاب عام طریقیله بیوردیر اوزکرد ن
ایلک او کرنمزسین زیرا قورددن کورکجیلک کلمز یعنی قورد کورکجیلک
ایلمز زیرا طبیعتی بیرتجیلک او زره مجبولدر دیکیجیلک او زره دکل حاصلی
قورددن پوستین دوزلک کلمدکی کیبی یرامزلردن ایلک کلمز بسند
مردما نرا عیب نهانی آشکار امن که مرا ایشانرا رسوا کنی وخود را
بی اعتماد مردمانرا حرف تخصیص عیب نهانی بنائیه آشکارا و آشکار
و آشکار بر معنایه در که حرف تعلیل مرحرف تأکید یعنی دانک معناسنی
تأکید ایدر محصول ترکیب مردملک کیزلی عیبنی آشکار ایلمه زیرا انلری
رسوا ایدرسین و کندکی اعتماد سز یعنی سکا هیچ بر نسنه اینمایوب
سندن هر کس نفرت ایدر تشبیه هر که علم خواند و عمل نکرد بدان
ماندکه کاو راند و تخم نیفشاند بدان با حرف صله و دال همزه دن
مبدل در بان تقدیرنده ماند فعل مضارع مفرد غایب بکزر دیمکدر
ماندن ماندن ماننستن دن دیبی خطا ایلمش که حرف بیان کاو کاف عجمله ردسمع
صیغر دیمکدر بقر معناسنه راند فعل ماضی مفرد غایب سوردی دیمکدر
کاو مقدم مفعولی او کوز سوردی دیمکدر مراد جفت سورمکدر
نیفشاند فعل نفی ماضی مفرد غایب صاچمدی دیمکدر تخم مقدم مفعولیدر
محصول ترکیب هر کیمسه که علم اوقودی یعنی تحصیل علم ایلدی و علمه عمل
ایلمدی اول کیمسه یه بکزر دکه جفت سوردی و دانه صاچمدی یعنی اکین
اکمدی عبرت از تن بی دل طاعت نیاید و پوست بی مغز بضاعت

را نشاید تن بی دلدن مراد شخص درو بی دلدن مراد صاحب قلب اولمیا
ندر زیرا اهل الله اصحاب قلوب دیرلر مراد شول قلبدرکه انده محبت
خدا و میل آخرت اوله دیمکدر ایدی بویله اولمیان شخصدن طاعت
کلمز پوست بی مغز بیانیه پوستدن مراد قابوقدر که عربجه قشر دیرلر
و مغزدن مراد ایچدر فندق و فستق و بادام ایچی کبی بضاعت سرمایه
محصول ترکیب شخص بی قلبدن یعنی محبت حقدن و میل آخرتدن
طاعت خدا کلمز یعنی صدقله طاعت و عبادت ایلمز بلکه ایلدکی ریا ایله
در ایچسز قابوق داخی بضاعت و سرمایه یه لایق دکلدر یعنی بیع و
شرایه لایق اولمز حاصلی تن بی قلب قشر بی لبدر بلکه هیچ بر نسنه یه
یرامز تنبیه هر که در مجادله جست در معامله دست حرف نفی
مجموع ترکیبه مصروفدر محصول ترکیب بویله دکلدر که هر کیمسه که بحث و
جدلده چست و چابکدر معامله ده یعنی تقوی و صلاحده و خدا ایله
معامله ده درستدر زیرا نیجه ادبا جانب وارددر که صلاح و تقواسی هیچ
بو قدر معلوم اولمز که بو تحقیقه خبر یعنی سین و تا مقدر در چست
و یا درستست تقدیرنده در بیت بس قامت خوش که زیر چادر
باشد چون باز کنی مادر مادر باشد بس چوق دیمکدر قامت خوش
بیانیه که حرف رابط صفت زیر چادر لامیه بونده چادردن دال الکل
فتحیله عورتلر بوروندکی چادر مراد در که دیار عربده عورتلر انی استعمال
ایدرلر باز کنی آچه سین دیمکدر مادر مادر لامیه در معلوم اولمدیکی
دن بر ضمیر غایب محذوف قدر ضرورت وزن ایچون چونش تقدیرنده محصول
بیت چوق کوزل قامت که چادر التنده اولور یعنی چادر التنده چوق
قامت لطیف و موزون کورینور اما چونکه اول چادری اوستندن
آچاسین و کوره سین آنک اناسی اولور و یا اول چادر صاحبینک اناسی
اولور یعنی صورتا کوزل کورینور اما حقیقتده بر یاشلی قری اولور حاصلی
ظاهره اعتبار یوق حکم باطنکدر حکمت اکر شبها همه قدر بودی

فیس بشب قدری قدر بودی ایکی بوده یا حرف حکایه در
محصول ترکیب اکر کیجه لر جمیعا قدر کیجه سی اولیدی قدر کیجه سی بی قدر
و بی اعتبار اولوردی بعض نسخه ده بی قدر یرینه چه قدر واقعدر
بیت ۰ کر سنک همه لعل بدخشان بودی ٭ پس قیمت لعل و سنک
یکسان بودی لعل بدخشان لامیه بودیده یا حرف حکایه در ایکی
پرده بیله محصول بیت اکر هر طاش لعل بدخشان اولیدی پس
لعل و طاشک قیمتی یکسان اولوردی یعنی ایکیسینک بر اولوردی
قیمتی ایدی قلیل الوجود اولانک اعتباری زیاده ایمش کثیر الوجود
اولاندن حکمت ٭ هر که بصورت نیکوست سیرت زیبا دروست
کار اندرون دارد نه پوست بصورت با حرف ظرف سیرت زیبا
بیانیه سیرت خلق معناسنه در زیبا صفت مشبهه در یاراشق و یاقیشق
دیمکدر دروست اصلنده در او ست او ضمیری که یه راجعدر اندرو
بونده قلب معناسنه در پوستدن مراد ظاهر حالدر محصول ترکیب
بویله دکلدر که هر کیمکه صورتده ایو در سیرت زیبا انده در یعنی هر کس که
صورتده و سیماده ایو و کوزلدر ایله دکلدر که انده سیرت زیبا و اخلاق
حسنه اوله بلکه بعضیسی بویله و بعضیسی خلافیجه در زیرا ایش قلبکدر پوستک
دکلدر یعنی مصلحت باطنکدر ظاهرک دکلدر حاصلی هر کسک باطنینه
نظر ایلمک کرک ظاهرینه دکل قطعه ۰ توان شناخت بیک روز در
شمائل مرد ٭ که تا کجاش رسیدست پایکاه علوم شناخت بونده
شناختن معناسنه در شمائل مرد لامیه در اخلاق مرد دیمکدر هو بونده
حرف بیان تا حرف انتها کجاش ضمیر مرده راجعدر پایکاه پانک سکونیله
مرتبه دیمکدر علوم اضافت لامیه در محصول بیت آدمک اخلاق
و اطواریندن بر کونده بیلمک ممکندر که نه یره دک ایرشمشدر مرتبه
علومی یعنی اخلاق و اطواریندن کشینک مرتبه و مقام علوی نه حده
واصلدر بیلمک اولور ولی ز باطنش ایمن مباش و غره مشو ٭

کر خبث نفس نکرد و بسالها معلوم ولی ادات استدراک باطنش
ضمیری مرده راجعدر که حرف تعلیل خبث نفس لامیه محصول بیت اما
باطنندن امین و مغرور اولمه زیرا خباثت نفس ییللر ایله معلوم اولماز
تخویف ٭ هر که با بزرکان ستیزد خون خود ریزد محصول ترکیب
هر کیمکه اکابر ایله لج و عنادا یلرسه کندی قاننی دوکر یعنی کندی کندینی
هلاک ایدر زیرا اکابر ایله چیقشامز قطعه ۰ خویشتن را بزرک می بینی
راست کفتند یک دو بیند لوچ می بینی فعل مضارع مفرد مخاطب
کورر سین دیمکدر خویشتن مفعول اولی و بزرک ثانیسی راست بوندن
کرچک معناسنه در بیند فعل مضارع مفرد غائب کورر دیمکدر بیند
یک مفعول اولی و دو ثانیسی لوچ لامک ضمی و جیم عربیله شاشی دیمکدر
احول معناسنه محصول بیت خطاب عام طریقیله بیورر که کندی
اولو کورر سین کرچک دیدیلر و یا دیمشلردر که شاشی بری ایکی کورر
یعنی سن غرور و تکبر کدن کندکی اولو کوردک شاشینک بری ایکی
کوردکی کبی فاسددر زیرا او نسنه یوقدر زود بینی شکسته پیشانی
تو که بازی بسرکنی با قوچ زود زانک ضمیله تیز دیمکدر ظرف زماندر
بینیک شکسته مفعول اولی و پیشانی ثانیسی بازی اویون دیمکدر کنیک
مفعول صریحی و بسر ایله با قوچ غیر صریحلری قوچ لفظ مشترکدر
ترکیله فارسی بیننده محصول بیت تیز زمان آلنیکی شکسته کورر سین سن که
باشکله قوچله اویون اوینارسین یعنی کلکله قوچله طوقوشور سین ترکیده
قوچ جیم عجمله در قافیه رعایتیچون بونده عربی اوقنور قند تربند
پنجه با شیر و مشت با شمشیر کار خردمندان نیست معلوم اوله که
بونک کبیلر بر مقدر ایله ملحوظدر باشیر با حرف مصاحبت و با حرف
صله باشمشیر با حرف صله محصول ترکیب ارسلانله پنجه طوتشمق و یا ارسلانله
پنجه اورمق و یومروغی شمشیره اورمق عقلا ایشی دکلدر زیرا انلر
کندینی تهلکه یه صالمز و مضرتدن احتراز ایدرلر بیت جنک و زور

آوری مکن با مست ٭ بیش سر پنجه در بغل منه دست زور آور
وصف ترکیبدر آورید ندن زور کتورجی و با حرف مصدر زور آور لك
دیمکدر با مست با حرف مصاحبت بیش سر پنجه لامیه قوی و غالب معناسنه
در بغل بانك و غین معجمه نك فتحه لریله قولتق دیمکدر نه نونك کسری و هاء
اصلیله فعل امر مفرد مخاطبدر نهیدندن مستقبله تندن نونك تحفیفله مستعملدر
نهاد ندن در دینلر سهو ایلمشلر دست مفعول صریحی ودر بغل غیر صریحی
و بیش ظرف مکانی محصول بیت مستلجنك وزور کتور یجیلك ایله یعنی
آنکله محاربه و مقاتله اید و بن اکا قوت بازوکی کوسترمه بس قوی و غالب
کیمسه نك او کنده الکی قولتغکه قو یعنی آنکله جنك وجدال ایدوب خصومت
کوسترمه تحذیر ٭ ضعیفی که با قوی دلاوری کند یار دشمنست
در هلاك خویش ضعیفی یا حرف وحدت که حرف بیان و یا حرف رابط
صفت و با حرف مصاحبت دلاور وصف ترکیبدر آورید ندن نهاد
معناسنه در یار دشمن لامیه هلاك خویش ده بویله در محصول ترکیب
بر ضعیف که قوی ایله برابر دلاورلك ایلیه و اکا بهادرلق کوستره یعنی
اکا بهادرلق صتاوکندینی اکا کوره دلیر طوته کندی هلاکنده دشمنك
معین و ناصریدر قطعه سایه پرورده را چه طاقت آن ٭ که رود
با مبارزان بقتال سایه پرورده کولکده بسلنمش یعنی نازو نعمت ایچنده
بیومش ورا ادات تخصیص طاقت آن لامیه در که حرف بیان با حرف مصاحبت
مبارز بهادر دیمکدر والف و نون ادات جمعدر بقتال با حرف صله قتال
مفاعله بابینك مصدر ثانیسی با مبارزان رود ده قتالده متعلق اولمق
جایز محصول بیت سایه پرورده نك نه قدرت و طاقتی اوله اولسنه که
بهادرلرله جنك و مقاتله یه وار سست بازو بجهل میفکند پنجه
با مرد آهنین چنکال سست بازو وصف ترکیبدر بازوسی ضعیف
کیمسه دیمکدر بجهل با حرف مصاحبت میفکند فعل مضارع مفرد غایب
براغور دیمکدر پنجه مفعول صریحی و بجهل و با مرد غیر صریحلری مرد آهنین

چنکال

ردابر سیده وسروی

چنکال بیانیه در آهنین چنکال وصف ترکیبدر دمور قاینقلی یعنی دمور
پنجه لی دیمکدر محصول بیت ضعیف بازولی اولان کیمسه جهلیله دمور پنجه لی
اولان کیمسه یه پنجه براغور یعنی آنکله پنجه طوتوشر آهنین چنکال قوی بازولیدن
کنایه در و محکم پنجه لیدن عبارتدر توبیخ ٭ هر که نصیحت نشنود سر
ملامت شنیدن دارد سر بونده سودا و هوس معناسنه در محصول
ترکیب هر کیم که نصیحت دکلمز یعنی قبول ایلمز ملامت ایشتمك سوداسین
طوتار حاصلی آزارلنمق سوداسین طوتار یعنی آزارلنمق ایستر بیت
چون نیاید نصیحت در کوش ٭ اکرت سرزنش کنم خاموش
نصیحت در کوش تقدیری نصیحت در کوشت در اکرت سرزنش کنم تقدیری
اکر سرزنش کنمت و یا اکر سرزنشت کنم در خاموش فعل امر مفرد مخاطبدر
ایسم اول دیمکدر محصول بیت چونکه نصیحت قولاغکه کیرمز اکر بن سکا توبیخ
و سرزنش ایدرسم ایسم اول لطیفه بی هنران هنرمندان را نتوانند
دیدن همچو سکان بازاری سك شکاری را ببینند و مشغله برارند
و بیش آمدن نیارند سکان بازاری بیانیه سك شکاری دیمك بویله در
مشغله غوغا برارند قالدررلر دیمکدر نیارند فعل نفی مستقبل جمع غایبدر
یارید ندن قادر اولمازلر دیمکدر بر مصدری دخی یارستن در قدرت
معناسنه بس نیاردی ارستن دن اخذ ایدن سهو ایلمش محصول ترکیب
هنرسزلر هنرلیلری کورمکه قادر اولمز یعنی ایلرله برابر لك ایده مزلر
و معارضه و مقابله قیله مزلر بازار ایتلری کبی که آو ایتنی کوردکلرده غوغا
و عوعو قالدررلر یعنی ایدرلر و ایلری کلمکه قادر اولمزلر تحذیر
سفله چون بهنر با کسی بر نیاید بخبثش در پوستین افتد بر نیاید بر حقیقتا
یعنی مقابله و معارضه ایدهمز محصول ترکیب سفله کیمسه یعنی دنی و ناکس چونکه
هنرده و یا هنرله بر کمسنه ایله چیقیشامز یعنی مقابله و معارضه ایدهمز خباثتله
غیبتنه دوشر حاصلی اردنجه قدح ایلمکه باشلر بیت کند هر آینه غیبت
حسود کوته دست ٭ که در مقابله کنکش بود زبان مقال هر آینه البتّه

ردشمی

دیمکدر غیبت غینی معجمه نك کسری و بانك فتحیله بر کیمسه نك اردنجه غائبانه
سویلمك دیرلر شول سوزی که ایشتدیکی تقدیرجه مفهوم اوله اکر اول سوزلری
سوزکرجك وار ایسه غیبت دیرلر واکر کذب و دروغ ایسه بهتان دیرلر حسود
کوته دست بیانیه در کوته دست وصف ترکیبیدر قیصه اللی دیمکدر نسنه یه
قادر اولمیان کیمسه ده مستعملدر که حرف تعلیل کنك کاف اول عربی و
مضمومدر و کاف ثانی عجمی معلوم اوله که نون ساکندن آخرده کاف
واقع اولسه البته عجمیدر فاحفظ شین ضمیر حسوده راجعدر اما معناده
مقاله مقیددر محصول بیت حسود کوته دست یعنی عاجزلی قدرتی
البته غیبت ایدر حاصلی غیبتی قومز زیرا مقابلده زبان مقالی کنك
اولور یعنی دیلی طوتولور نطقه قادر اولمز کنك کاف عجمك ضمیله فصیحدر
دیین خطا سویلمش شکایت اکر جور شکم نیستی هیچ مرغی در دام
نیفتادی بلکه صیاد دام ننهادی جور شکم لامیه نیستی یا حرف حکایه
مرغی یا حرف وحدت در دام در حرف صله نیفتادی یا حرف حکایه صیاد
مبالغه ایله اسم فاعلدر اوجی دیمکدر ننهادی فعل نفی حال ماضی مفرد غائب
و یا حکایه محصول ترکیب اکر جور شکم یوق ایمش سه یعنی آجلق بلاسی
یوق ایمش سه هیچ بر مرغ دامه دوشمزدی بلکه اوجی طوزاق قومازدی
زیرا بوغزدردی اولمسه مرغ دامه وارمزدی عبرت حکیمان دیر دیر
خورند و عابدان نیم سیر و زاهدان تا سد رمق و جوانان تا
طبق برکیرند و پیران تا عرق کنند اما قلندران چندانکه در معده
جای نفس نماند و بر سفره روزی کس حکیملر کیچ کیچ یعنی سیرك یرلر
تاکم طعام هضم اوله و عابدلر نیم سیر یعنی تمام طویمازلر تا حرف انتها
سد رمق مصدرك مفعولنه اضافتیدر رمقی سد دیمکدر رمق جانك
صوکیدر مراد اولمیجه یمك یرلر دیمکدر تا حرف انتها طبقدن مراد
ایچندن یمك یینن اسبابدر صحن و تبسی و طاس کبی برکیرند قالدررلر
دیمکدر تاکه حرف انتها عرق کنند درلیه لر دیمکدر معده میمك فتحی و عینك

کسریله

کسریله و میمك کسری و عینك سکونیله انسانده حیوان جنسنك شیر
دانی یرنده مستعملدر یعنی تحریف ایدوب شردن دیدکلری در جای
نفس لامیه در نماند فعل مستقبل مفرد غائب قالمیه دیمکدر روزی کس
لامیه محصول ترکیب حکیملر سیرك یمك یرلر تاکم یدکلری هضم اوله
و عابدلر یاردم طویجه یعنی تمام طوق اولنجه یمزلر و زاهدلر سد رمقجه
یعنی جانی تنده حفظ ایلمك مقداری حاصل اولنجه و جوانلر ایلرلر
ظرف طعام قالقنجه یعنی ایچنده اولانی دوکدیجه و پیرلر دریلنجه اما
قلندرلر اول قدر یرلر که معده ده نفسه یر قالمیه و سفره ده کیمسه نك رزقی
و نفقه سی یعنی جوانلر طبقده یمك قالمنجه یرلر اما قلندرلر سفره ده اتمك
داخی قالمنجه یرلر و جایزدر که خورند فعل امر غائب اوله یعنی هر طایفه
مذکوره اولان مقداری ییسونلر دیمك اوله بیت ۰ اسیر بند شکم را
دو شب نکیرد خواب ۰ شبی ز معده سنکی شبی ز دلتنکی اسیر
بند شکم لامیه و بیانیه در بند شکم مجازدر و را ادات تخصیص نکیرد
خواب فاعلی و اسیر بند شکم مقدم مفعولی و دو شب ظرف زمانی
شبی یا حرف وحدت معده میمك کسری و عینك سکونیله ذکر اولندی
کبیدر سنکی یه اضافتی بیانیه و یا حرف نسبت طاشه منسوب معده
یعنی زیاده طوقلقدن طاش کبی بکنمش دیمکدر دلتنك وصف ترکیبیدر
کوکلی طار و یا حرف مصدر کوکل طارلغی دیمکدر محصول بیت شکم
قیدینه اسیر اولان کیمسه ایکی کیجه اویقو طوتماز یعنی ایکی کیجه اویقو بولماز
برکیجه زیاده چوق یمك ثقلتندن و برکیجه طعام یعنی ییجك بولمدوغی
اجلدن کوکلی طارلغندن وعظ ۰ مشورت با زنان تباهست
و سخاوت با مفسدان کناه محصول ترکیب زنلرله مشورت فاسددر
و مفسدلره سخاوت و کرم کناه زیرا فسادینك ازدیادینه باعثدر
بیت ۰ ترحم بر پلنك تیز دندان ۰ ستمکاری بود بر کوسفندان
پلنك تیز دندان بیانیه در ستمکار ظالم دیمکدر و یا حرف مصدر

محصول بيت كسكين ذيشلي قبلنه ترحم ايدوب آني اسير ايلك ستمكارلق
يعني ظالملقدر قويونلره حاصلي ظالملره مهر ومحبت مظلوملره جفا
وظلمدر ديمكدر بند* هر كرا كه دشمن دربند است اكر نكشد دشمن
خويشتست محصول تركيب هر كيمك كه دشمني اوكنده در اكر آني اولدرمز
كندويه دشمندر زيرا دشمن فرصت بولنجه آني اولدرر بيت سنك
ذردست ومار برسر سنك * خيره رايي بود قياس ودرنك
خيره راى وصف تركيبدر آلچق فكرلي ديمكدر و يا حرف مصدر آلچق
وضعيف فكرليلك ديمكدر درنك دالك فتحي وكسريله وراءنك تحليلي
اكلمك ديمكدر محصول بيت طاش النده اوله ويلان بر طاشك اوزرنده
اوله آلچق فكرليلكدر قياس ودرنك يعني اوراينمي اورمايايمي ديو قياس
وتردد ايلك فكرك فسادندندر وكروهي از خردمندان بخلاف
اين مصلحت ديده اند وكفته اند كه در كشتن بنديان تامل اوليتر
بحكم آنكه اختيار باقيست توان كشت وتوان هشت تا اكر بي تامل
كشته شود محتملست كه مصلحتي فوت شود كه تدارك مثل آن ممتنع
باشد كروهي يا حرف وحدت كروه كاف عجمك وراءنك ضمي ايله بلوك
معناسنه در كشتن بنديان مصدردر مفعولنه اضافتيدر بندي بند
باغ معناسنه در كه عربجه قيد ديرلر و يا حرف نسبت بنده منسوب
ديمكدر يعني محبوس والف ونون ادات جمعدر محبوسلر ديمكدر بعض
نسخه ده بندكان واقعدر كشت كشتن وهشت هشتن معناسنه در
صالبويرمك يعني ترك ايلك تا حرف تعليل كشته شود اسم مفعولدر
مقتول اوله ديمكدر محتمل اسم فاعلدر افتعال بابندن كه حرف بيان
مصلحتي يا حرف وحدتدر كه حرف رابط صفت و يا حرف بيان تدارك
مثل آن مصدرك مفعولينه ولاميه ددر ممتنع اسم فاعلدر انفعال بابندن
محصول تركيب اما بر بلوك عقلادن بونك خلافنه مصلحت كوردلر
ودميشلر كه محبوسلري قتل ايلمده تامل اوليدر يعني قتلنده عجله ايلمك

كرك

كرك اول سببدنكه اختيار باقيدر قتل ممكن وترك ايدوب آزاد ايلك
ممكن زيرا اكر تامل سز قتل اولورسه احتمالدر كه بر مصلحت فوت اولور واول
مصلحت كيسنك تداركي ممتنع اوله يعني قتل سببيله فوت اولنجه تداركي
ممتنع اولور بهر حال مثنوي * نيك سهلست زنده بيجان كرد
كشته را باز زنده نتوان كرد نيك بونك كبي يرلرده محكم معناسنه در
قتي انساندر ديمكدر زنده كردنك مقدم مفعول صريحي وبيجان غير
صريحي وكرد كردن معناسنه در وكشته نتوان كردنك مفعول اولي
وزنده مفعول ثانيسي و باز زمان معناسني متضمندر محصول بيت
قتي قولايدر زنده يي جانسز ايلك يعني زندنك جاننى الماق اما مقتولي
كنه جانلي ايلك ممكن دكل شرط عقلست صبر تير انداز * كه چو رفت
از كمان نيايد باز شرط عقل لاميه ومقدم خبر وصبر تيرانداز مؤخر
مبتدا ولاميه تير انداز وصف تركيبدر انداز يدندن انداختندن دسلر
سهو ايلمشلر كه حرف تعليل از كمان رفته متعلق نيايد فعل نفي مستقبل مفرد
غائب باز كنه ديمكدر محصول بيت شرط عقلدر تير اندازك صبري يعني
اوقي آتمزدن اول دوشنجك يري ملاحظه ايلمك كرك زيرا چونكه يايدن
كيدي يعني چيقدي كنه عودت ايلمز نصيحت * حليمي كه با جهال در افتد بايد كه
عزت توقع ندارد بعض نسخه ده توقع عزت واقعدر وجاهلي كه بزبان
آوري بر حليمي غالب آيد عجب نيست كه سنكست جوهر را ميشكند
محصول تركيب بر حكيم كه جهله ايله جمع اولوب مختلط اوله كركدركه آنلردن
عزت اميد ايلميه و بر جاهل كه تكلمله بر حليمه غالب اوله عجب دكلدر كه طاشدر
جوهري كسر ايدر بيت * نه عجب كر فرو رود نفسش * عندليبي غراب
هم قفسش نه حرف نفي فرو رود لغتده آشغه كيده ديمكدر اما استعمالده
بانمق معناسنه درنته كه تركيده سسي باتدي ديرلر نفسش شين ضمير اضمار
قبل الذكر طريقيله عندليبه راجعدر عندليب بلبله ديرلر و يا حرف وحدت

رد ابن سيد بطليوسي وسروري

غراب مبتدا و همقفس خبری و جمله صفت عند لیبدر قفسی غریب صادله
او قور و عجم سیند محصول بیت نه عجب یعنی عجب دکل اکر نفسی تار سبز عندلیبك که غراب همقفسی اوله یعنی قفس دشی اوله حاصلی غرابك او ازی عندلیب
آوازینی بصرسه عجب دکل **قطعه هنرمند زاو باش جفایی بیند**
تا دل خویش نیازارد و درهم نشود اوباش جمع صیغه سیله مستعملدر کوتاه کوندن معناسنه و بعضلر دیدیلر مفردی بوش در قلب بعض طریقیله جمع اولدی
جفایی یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر تا حرف تنبیه دل خویش لامیه
و نیازاردك مقدم مفعولی نیازارد لفظ مشترکدر فعل نفی مستقبل ایله
نهی غایب بیننده اینجیمه و یا اینجمسون دیمکدر درهم لغتده قریش موریش
دیمکدر اما بونده بجضورمعناسنه درنشود کذ مشترکدر بجضور اولمیه
و یا اولمسون دیمکدر محصول بیت اکر هنرمند اراذلدن و اسافلدن
جفا کورسه البته کندی کوکلینی اینجیمه و یا اینجمسون و بجضور اولمیه و یا
اولمسون **سنك بد کوهر اکر کاسهٔ زرین شکند ** قیمت سنك نیفزاید**
وزر کم نشود سنك بدکوهر بیانیه کاسهٔ زرین بویله زر التون و یا حرف
نسبت و نون حرف تاکید شکند فعل مضارع مفرد غایب فعل شرط و قعد
صیرسه دیمکدر قیمت سنك لامیه نیفزاید فعل نفی مستقبل آرتماز یعنی زیاده
اولماز قیمت زر مبتدا و نشود خبر مبتدا و کم خبر نشود در اسمی تحتنده
قیمت ذره راجع ضمیردر محصول بیت سنك بدکوهر یعنی بد اصل اکر
التون کاسه سی صیرسه یعنی شکست ایدرسه اول سنكك قیمتی زیاده اولمز
و کاسهٔ مکسورك زری قیمتی اکسلمز حاصلی کسرله جوهره نقصان کلمز کیفیت
قاله و قیمته نقصان کله بو بیت ضرب مثل حکمنده و اقعدر زیاده شهرتی وار
لطیفه خردمند پراکند در زمرهٔ اجلاف سخن صورت نبندد شکفت
مدار که آواز بربط با غلبه دهل برنیاید و بوی عبیر از کند سیر فروماند
خردمند پرا راحرف تخصیص که حرف بیان زمره زانك ضمی و میمك سکونیله

بلوك معناسنه در اجلاف اضافت بیانیه در اجلاف جلفك جمعیدر
غلیظ طبعلی یابس اولان کیمسه یه دیرلر سخن نبندد ك مفعولی اولی و صورت
نابسی شکفت شینك و کافك ضمه لریله و کسره لریله عجب معناسنه اسمدر
کسره تخصیص ایدنلر بیلمزلر ایعش مدار فعل نهی مفرد مخاطب طوتمه دیمکدر
که حرف تعلیل آواز بربط لامیه در بربط ایکی بانك فتحه لریله و سکون رائیله
قوبوز در با حرف مصاحبت غلبهٔ دهل لامیه برنیاید جیغماز یعنی طاول
یانیجه آوازی ظاهر اولماز دهل دالك و هانك ضمه لریله طاول معناسنه در
بوی عبیر عینك فتحی و بانك کسریله کوزل قوقولی اون کیبی برنسنه در کندر
سیرده لامیه در کند کاف عجمك فتحی و سکون نونله جرکین قوقویه دیرلر
سیر سینك کسریله صرمصاق معناسنه در فروماند فعل مضارع مفرد غایب
بونده مغلوب اولور دیمکدر محصول ترکیب برعاقلك که اجلاف و
ناسازلر بلوکنده سوزی صورت بغلماز یعنی انلرارا سنده که سوزی
رونق و التفات بولوب مسموع اولمز عجب مدار یعنی عجب طوتمه زیرا
قوبوز آوازی طاول ایله جیغماز یعنی طاول یانینده آوازی ایشیدلمز عبیر
قوقوسی صرمصاق قوقوسندن مغلوب اولور یعنی صرمصاق قوقوسی
عبیر قوقوسین بصار زیرا لطیف قوقونك خبیث قوقی یاننده ظهوری
اولماز **مثنوی بلند آواز نادان کردن افراخت ** که دانا را بیی شرمی**
بینداخت بلند آواز نادان بیانیه و مبتدا کردن افراختك مقدم مفعولیدر
و افراخت فعل ماضی مفرد غایب یوجالتدی و قالدردی دیمکدر زیاده
یك جیغرمقدن عبارتدر جملهٔ فعلیه خبر مبتدا در بلند آواز وصف ترکیبدر
یوکسك آوازلی دیمکدر بلند آوازی اضافتدن قطع ایدنلر اسلوب بیلمزلر
عجم و اصلاح کلامی ایعش کردن افراختك معناسنی اقدام و هجوم له تفسیر ایدنلر
معنای مقصوده مخالف سویلمشلر که حرف رابط صفت دانا را ادات
مفعول با حرف مصاحبت بی شرمی یا حرف مصدر حیاسزلغله دیمکدر
بینداخت لغتده آتدی دیمکدر اما بونده ناساز کلماتله بوکه غلبه ایلدی دیمکدر

رد شراح جمیعا

رد شراح جمیعا

رد شراح جمیعا

بیندا ختك دانا مفعول صریحی وبیی شرحی غیر صریحی محصول بیت یوکسك
آوازلی بر نادان بو بنی یوجلندی یعنی بك بك جاغردی سویله که بو نادانی
حیاسز لغیله مغلوب ومقهور ایلدی زیرا جهله آدم اوزرینه جاغرمغی بر معرفت
اکلر نمی داند که اهنك حجازی ⁂ فروماند ز بانك طبل غازی نمی داند
فعل نفی مستقبل بیلمز دیمکدر که حرف بیان آهنك بوندن آواز معناسنه در حجازه نسبی
اضافتی بیانیه معلوم اوله که علم انغامك اصولی دورتدر اولکسی راست در
که جمیع نغماتك اصلیدر ایکنجیسی عراقدر اوچنجیسی زیرافکند در دوردنجیسی اصفهاندر
و بو دورتدن برینك ایکی فرعی وار لکن بیز بوندن لازم اولانی بیان ایدلم
انجق پس عراقك ایکی فرعی وار بری مایاه و بری بوسلك در وهر ایکی فرعك
مخرج اولان نغمه یه آوازه دیرلر پس مایاه و بوسلکك آوازه سی حجاز در
فاحفظ پس تراحك حجاز اون ایکی مقامدن بر مقامك اسمیدر دیدکلری
باطلدر که محض جهلدن ناشیدر و بعضیسی علم انغام یرینه علم موسیقی دینش
خطا ایلمش زیرا موسیقی صافی ترنماتدر غیر نسنه دکلدر آهنك حجازی
مرهوندر فروماند سابقا مذکور اولان کبیدر بانك طبل غازی لامیه
وبیانیه در طبل طاول معناسنه در غازی لفظ مشترکدر اهل غزایه و جانبازه
دیرلر لیکن طبل غازی طاوله دیرلر طبل بازدن احترازایچون پس بوندن
جانباز طاوللی دیمك جیلی پهلوانلق ایلمش محصول بیت بلند آواز نادان
بیلمز که آهنك حجازی یعنی آوازه حجازی طاول آوازیندن بتار قالور یعنی
انك یانندن ایشیدلمز زیرا طاولك یانندن بوری و صورنای و زیل
و بونلرك کبیلر ایشیدیلور انجق نازك نغمه که انسان حنجره سندن بیدا
اولور قنده ایشیدیلور حکمت. جوهر اکر در خلاب افتد همچنان نفیس است
و غبار اکر بر فلك رسد هنوز خسیس است استعداد بی تربیت دریغ است
و تربیت نامستعد ضایع خاکستر اکر نسب عالی دارد که آتش جوهر
علویست ولیکن چون بنفس خود هنری ندارد با خاك برابرست
قیمت شکر نه از نیست که آن خاصیت ویست خلاب خانك قبحی

وکبی

وکسر بلجر کاب معناسنه همچنان کذلك معناسنه در یعنی دونثردن او لکی
کبی هنوز الآن دیمکدر بعض نسخه ده همان واقعدر هنوز یرینه استعداد
بی تربیت بیانیه و مبتدا اوددر یغست خبری و تربیت نامستعد مصدرك
مفعولینه اضافتیدر و مبتدا و ضایع خبری خاکستر کول نسب عالی بیانیه
که حرف تعلیل آتش مبتدا جوهر علوی خبری با حرف ظرف بنفس خود بیانیه
هنری یا حرف وحدت و یا تنکیر محصول ترکیب جوهر اکر خلابه دوشرسه
که نفیسدر یعنی ذاتینه تغییر و نقصان کلمز و غبار اکر فلکده ایریشورسه
که همان خسیسدر یعنی مقام شریفه وصولله خساستدن جیقوب شریف
اولماز تربیتسز قابلیت ظلم وحیفدر یعنی استعدادی اولان کمسنه تربیت
ایلیوب اهمال ایلمك ظلم وحیفدر و نا قابلی تربیه ایلمك ضایعدر کول
اکرچه عالی نسب طوتار یعنی نسبی عالیدر زیرا آتش جوهر علویدر زیرا
عناصرك جمیعندن اعلادر اما کولك چون کندی نفسنده جوهری
یوقدر خاکیله برابردر چوق تفاوتی یوقدر شکرك قیمتی قمشدن دکلدر
بلکه اول قیمت و اعتبار کندی خاصیت و خاصه سیدر مثنوی چو
کنعان را طبیعت بی هنر بود ⁂ پیمبر زادکی قدرش نیفزود کنعان
حضرت نوح پیغمبرك کندویه عاصی اولان اوغلیدر که سایر مشرکلرله
طوفانه غرق اولدی را ادات تخصیص پیغامبر و پیغمبر و پیامبر
و پیمبر هب بر معنایه در خبر ایلتیجی دیمکدر بریدن کاف عجم های رسمیدن
بدلدر و یا حرف مصدر نیفزود فعل نفی ماضی مفرد غایب افزودندن
که لازم و متعدی بیننده مشترکدر بونده متعدیدر که قدر مفعولیدر
محصول بیت چونکه کنعانك خلقت و طبیعتی هنرسز ایدی پیغمبر اوغلی اولمق
قدرینی آرتمدی بلکه سایر مشرکینله بیله غرق اولدی فکان من المغرقین
آنك حقنده در هنر بنمای اکر داری نه کوهر ⁂ کل از خار است و ابراهیم
از آزر هنر بنمایك مقدم مفعولیدر کوهردن مراد بونلك کبی یرلرده اصلدر
که نسبدر آزر حضرت ابراهیمك باباسیدر که بتلر یونادی محصول بیت

هنرکوستراکر وار یسه کوهر ونسب کوسترمه کوزمیمین که کل دیکندن طوغر وبیدا اولور وابراهیم آزردن بس اصل ونسبا اعتبار یوقدر بلکه ذاته وحسبه‌در لطیفه مشك آنست که بوید نه آن که عطار بکوید دانا چو طبله عطارست خاموش وهنرنمای ونادان چون طبل غازیست بلند آواز ومیان تهی بوید فعل مضارع مفرد غایبدر بوییدندن لازم ومتعدی بیننده مشترکدر بونده لازمدر قوقی وبره معناسنه طبله عطار لامیه‌در طبله عطار اولدر که عطار دیار عرب و عجمده انواع بخوراتی بر طبلیه ترتیب ایدوب صتار اما دومده بو اسلوب و ترتیب اولماز هنرنمای وصف ترکیبیدر نماییدندن هنر کوسترجی دیمکدر بلند آواز وصف ترکیبیدر میان تهی ده وصف ترکیبیدر ایچی بوش دیمکدر محصول ترکیب مشك اولدر که کندی قوقه یعنی قوقوسی چیقه اول دکلدر که عطار سویلیه یعنی عطارك تعریفیله اولان مسکه اعتبار یوقدر عالم طبله عطار کبی ایسم دروهنر کوسترجی یعنی تصلّف ایلیوب اظهار هنر ایلر اما نادان طاول کبی ایچی بوش در یعنی نفخان اوکونیسی وار ایچی اما هنردن بی بهره‌در طبل غازی جابناز طاولینه تخصیص ایدن طاول کبی میان تهیدر قطعه عالم اندر میان جاهل ✿ مثلی کفته اند صدیقان میان جاهل لامیه جاهلدن مراد جنسیدر و را معناده عالمه قید در عالم را میان جاهلان تقدیرنده در مرهوندر مثلی یا حرف وحدت مراد مثلدن عتبلدر صدیقان صدیقك جمعیدر صادك و دال مشددك کسره‌لریله صفت مشبهه‌در محصول بیت جهلا اراسنده عالمه بر تمثیل سویلمشلر صدیقلر اول تمثیل بیت ثانیده‌در شاهدی درمیان کورانست ✿ مصحفی درمیان زندیقان ✿ شاهدی یا حرف وحدت مصحفیه بویله‌در زندیقان دالك و ذالك کسره‌لریله زندیقك جمعیدر ملحدان معناسنه یعنی حشر اجساده قائل اولمیان ظالملر محصول بیت جاهللر اراسنده عالمك مثلی بر محبوبدر کورلر اراسنده و بر مصحفدر زندیقلر اراسنده یعنی بونلره بکزر عالم جهلا ایچنده بنده

ردشمع

دوستی را که بعمری فرا چنگ آرند نشاید که بیك دم بیازارند دوستی یا حرف وحدت ورا ادات مفعول که حرف رابط صفت با حرف ظرف وعمر بونك کبی برکره مدتدن عبارتدر ویا حرف وحدت برمدتده و برزمانده دیمکدر فرا بونك کبی یرکره ادات صله‌در چنکدن مراد الدر آرند فعل مضارع جمع غایبدر بیکدم با حرف ظرف ودم نفس وساعت معناسنه‌در بردمده و برساعتده دیمکدر بیازارند فعل مضارع جمع غایب انجیده‌لر دیمکدر محصول ترکیب بر دوستی که برمدتده الکه کتوره‌لر یعنی تحصیل ایده‌لر لایق دکلدر که آنی بر نفسده انجیده وب بجضور ایده‌لر بیت سنکی بچند سال شود لعل پاره ✿ زنهار تا بیك نفسش نشکنی بسنك سنکی یا حرف وحدت بچند سال با حرف ظرف نیچه ییلده دیمکدر شود فعل مضارع مفرد غایبدر فاعلی یعنی اسمی تحته‌ده سنکه راجع ضمیردر وخبری لعل پاره‌در تقدیر پاره لعلدر زنهار ادات تنبیه تا حرف تأکید با حرف ظرف بیك نفس بر نفسده دیمکدر نشینی لعل پاره‌یه راجعدر نشکنی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب ضمیر سین دیمکدر یعنی کسر ایلمیه‌سین محصول بیت بر طاش نیچه ییلده بر لعل پاره‌سی اولور زنهار تا بر نفسده آنی طاش کسر ایلمیه‌سین بو بیت نجن نثره تمام تنویر وتنظیردر تشبیه عقل در دست نفس چنان گرفتارست که مرد عاجز در دست زن کربز دست نفس لامیه‌در مجا مرد عاجز بیانیه زن کربزده بویله‌در کربز کاف عجمك ضمی و رانك سکونی و بانك ضمیله زورلی وقوتلی وزیرك دیمکدر محصول ترکیب عقل نفسك النده ابجلین کرفتاردر که عاجز ار قوتلی عورت الینده بیت در حرمی برسرایی بیند ✿ که بانك زن ازوی بر آید بلند در حرمی بیانیه‌در دری بطنیله برسرایی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت بانك زن لامیه در عورتك اوازی وی ضمیر غایبدر سرایه راجع بر آید چیقار دیمکدر محصول بیت اول اوکه اوزرینه شنلك وشادیلق قپوسنی باغله

یعنی قباکه اندن عورتنك اوازی یوکسك چیقار یعنی عورتنك آوازنی
طشره ده اولان خلق ایشیدر حکمت رأی بی قوت مکر و فسونست
و قوت بی رأی جهل و جنون رأی فکر دیمکدر بی قوته اضافتی بیانیه
در یعنی بی قوت عقل مکر و فسون عطف تفسیری قبیلندندر زایدر و
بی فایده دیمکدر قوت بی رأی ده بیانیه یعنی قوت عقل بی رأی و تدبیر
جهل و جنوندر محصول ترکیب رأی خالص بی قوت عقل بی فایده و بی
نتیجه ایشدر و عقل بی رأی و تدبیر صافی جهل و جنوندر حاصلی رأی و
تدبیره عقل لازمدر و عقله رأی و تدبیر لازمدر یعنی هر ایشده عقل
و رأی بیله اولمق کرك بیت تمیز باید و تدبیر و عقل آنگه ملك
که ملك و دولت نادان سلاح جنك خداست تمیز یای اول
اسلوب عجم اوزره ضرورت وزن ایچون حذف اولنمشدر ملك لفظ
مشترکدر مملکت و سلطنت بیتده بونده ایکیسینه ده مساغ وار که
حرف تعلیل دولت ملکه معطوف و نادانه مضافدر لامیه ایله سلاح
جنك خدا لامیه لردر محصول بیت انسانه تدبیر و تمییز و عقل کرك
اندن صکره مملکت و سلطنت زیرا نادانك ملك و دولتی خدا ایله جنك
ایلمکه یاراقدر یعنی خدانك امر و نهیینه مخالفت ایلمکه سببدر تربیت
جوانمردی که بخورد و بدهد به از عابدی که روزه دارد و بنهد
جوانمردی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت عابدی یا حرف وحدت
که حرف رابط صفت روزه دارد مقدم مفعولی اورج طوتار دیمکدر
بنهد فعل مضارع مفرد غایب قویه دیمکدر یعنی صقلیه و حفظ ایلیه حاصلی
ادخار ایلیه محصول ترکیب بر سخی کیمسه که ییه و غیریه بذل ایلیه یکدر شول
عابددن که صایم اوله و کندی ییمیه و کنه کندی ایچون حفظ ایلیه مطایبه
هر که ترك شهوت از بهر قبول خلق کرده است از شهوت حلال
در شهوت حرام افتاده است ترك شهوت مصدرك مفعولنه اضافتیدر
شهوتدن مراد لذت دنیویه در بهر ادات تعلیل قبول خلق مصدرك

فاعلینه

فاعلینه اضافتیدر یعنی خلقك مقبولی اولمغیچون شهوت حلال و شهوت
حرام بیانیه لردر محصول ترکیب هر کم که اذواق و لذت دنیایی خلقك
قبولیچون ترك ایلمشدر یعنی پرهیزکار مرتاض اکلسونلر دیو لذت
دنیادن کسیلن لذت حرامه دوشمشدر زیرا ایلدوکی وضع ریا ایله در
ریا ایسه اهل تحقیق قتنده کفردر العیاذ بالله بیت عابد که نه از بهر
خدا کوشه نشیند بیچاره در آیینهٔ تاریك چه بیند که حرف بیان
نه حرف نفی معناده نشیننده مقیددر کوشه نشیندك ظرف مکانی بردر
تقدیریله از بهر خداده اکا متعلق در حرف ظرف آیینهٔ تاریك بیانیه
چه ادات استفهام بیند فعل مضارع مفرد غایب نه کورر دیمکدر
استفهام انکاری طریقیله یعنی کورمز عابد مبتدا و ما بعدی صفتی بیچاره
مبتدای ثانی و چه بیند خبر ثانی و ثانی خبریله خبر اول بیچاره عابددن
بدل اولمق دخی جایزدر محصول بیت عابد که خدا ایچون کوشه ده اوتورمیه
یعنی الله ایچون کوشه نشین اولمیه ریا ایچون اوله بیچاره عابد قرانکولق
آیینه ده نه کورر یعنی قلبی که ریا ژنکیله پاسلنمش اوله اندن نور فیض خدا
عکس ایلمز لطیفه اندك اندك خیلی شود و قطره قطره سیلی کردد یعنی
آنان که دست قدرت ندارند سنك خرده نکه دارند تا بوقت
فرصت دمار از دماغ ظالم برارند اندك اندك تأکید لفظی خیلی یا حرف
تنکیر بونده چوق دیمکدر شود اولور دیمکدر و قطره قطره کذا تأکید لفظی
سیلی یا حرف تنکیر خیلی و سیلی یالرینه حرف وحدت دیین لذت کلامدن
بیخبر ایمش کردد فعل مضارع مفرد غایب شود کبی صیرورت معناسنی
افاده ایدر اولور دیمکدر حضرت شیخ معنای مرادی یعنی ایله شرح ایدوب
بیورر آنان آنك جمعیدر آنلر دیمکدر که حرف رابط صفت دست قدرت
بیانیه ندارند طوتمزلر یوقلقدن کنایه در سنك خرد ترکیب مزجیدر
سنك ریزه کبی طاش اوفاغی دیمکدر ترکیب اضافی ولغزده قابلدر
نکه دارند فعل امر جمع غایب حفظ ایلسونلر دیمکدر فعل مضارع ده اولور

ده سروری و شهی

ممکنه ایدر امکانی بعیدر له تا حرف تعلیل یا حرف ظرف وقت فرصت لامیه دمار
دالك فتحی و کسریله انتقام معناسنه در دماغ دالك کسریله بوندن بلنك
بیننی مولدد برادند جیفا دالرد یعکدر محصول ترکیب آز اجق از اجق بر
بری برینه منضم اولنجه جوق اولور مثلا صو قطره قطره بربره جمع اولنجه
سیل اولور بونك معناسی بودر که شونلرك که دست قدر تلری یوقدر
یعنی برنسنه یه قادر دکللر سنك خرده سی و یاسنك خرده حفظ ایلسوعی تلری
تا کم فرصت وقتنده ظالمك دماغندن انتقام حاصل ایدرلر یعنی دماغ
جیفا دالرحاصل اندن انتقام الالر یعنی انی هلاك ایلیه لردیعکدر بیت
وَقَطْرٌ عَلَى قَطْرٍ إِذَا اتَّفَقَتْ نَهْرٌ ۞ وَنَهْرٌ إِلَى نَهْرٍ إِذَا اجْتَمَعَتْ بَحْرٌ قطر لفظا
مرفوع مبتدا علی قطر جار مجرور بله اتفقت متعلقدر اتفقت فعل ماضی
مفرد مونث غائبه و افتعال بابندن اصلی اوتفقت ایدی قبل تای
افتعال واو واقع اولدی تا حرفدر حروف مهموسه دن واو حرفدر
حروف مجهوره دن بینهماده تنافر و تباعد واقع اولدیغیچون واوی
تایه قلب ایدوب تایی تایه ادغام ایلدیلر اتفقت اولدی نهر لفظا
مرفوع مبتدا الی نهر اجتمعت متعلق اجتمعت انضمت معناسنی متضمن
اولدیغیچون الی ایله تعدیه ایلدی بحر لفظا مرفوع خبر مبتدادر محصول
بیت داملا داملا اوزره فجی متفق اولسه ایرماق اولور یعنی قطرات
بری برینه مجتمع اولسه نهر اولور و نهر نهر ایله مجتمع اولسه بحر اولور یعنی
انهار بری برینه منضم اولسه بحر عظیم اولور بیت اندك اندك بهم
شود بسیار ۞ دانه دانست غله در انبار دانستی های رسمیله وهم
مجتبه ایله یازانلر املادن اگاه دکللر ایش محصول بیت آز اجق از اجق
بری برینه جمع اولیجق جوق اولور گورمزمیسن که انبارده غله دانه دانه
در یعنی دانه لر بری برینه جمع اولوب بر انبار طوبطلو اولور غله غینك
فتحی و لامك تشدیدیله ترکیه تخل دیدکلریدر حکمت عالم را نشاید که
سفاهت از عامی بحلم در گذراند که هر دو طرف دا زیان دارد هیبت

در شرح جمیعگاه

آن کم شود و جهل این مستحکم عالم را دا ادات مفعولی که حرف بادر
سفاهت مصدردر سفه دن یعنی حسن بابندن زیرا بولغت ایکی بابدن
مستعملدر علم و حسن علم دن مصدر سفه اما حسن دن سفاه و سفا
هت کلور بوندن حلمك نقیضی مراد در عامی جاهل معناسنه در اصلنده
میم مشدد ددر اما تخفیف میم له اوقورلر بحلم با حرف سببدر حرف
تاکید کذراند فعل مضارع مفرد غائب کچوره دیعکدر یعنی حلم سببیله
سفاهتی ترك ایلیه یه حاصلی سفاهتندن اغماض عین ایلیه که حرف تعلیل
هر دو طرفدن مراد عالم و عامیدر را ادات صله هیبت ان لامیه اشار
تدر عالمه کم بوندن ناقص معناسنه در جهل این لامیه اشارتدر عامییه
مستحکم محکم یعنی قوی دیعکدر محصول ترکیب عالمه لایق دکلدر حلم سببیله
عامیدن صادر اولان سفاهتی اهمال ایدوب ترك ایلیه یعنی ایلدوکی
سفاهته مقید اولمیوب دیمیه زیرا ایکی جانبه بیله زیان ویرر عالمك
هیبته نقصان ویرر و عامینك جهلی محکم اولور زیرا بونك اهمالیله اکا
غرور کلور که طغیانه سبب اولور بیت چو با سفله گویی بلطف و
خوشی ۞ فزون گرددش کبر و گردن کشی چو ادات تعلیل با حرف صله
سفله الچق و دنی کیمسه فزون افزوندن مخففدر زیاده معناسنه اسمدر
گردد فعل مضارع مفرد غائب اولور دیعکدر شین ضمیر معناده گشیبه
مقیددر کشیش تقدیر ندم گردن کش معاند معناسنه در محصول بیت
چونکه الچغه یعنی دنیه و سفیهه لطفله و ایلکله سوز سویلیه سك کبری و
عنادی زیاده اولور یعنی وسوسه یه دوشرکه بندن قورقدغندن بکا
ملایم سویلر موعظه معصیت از هر که صادر شود ناپسند ست
و از علما ناپسند ترکه علم سلاح جنك شیطانست و خداوند سلاح
را چون باسیری برند شرمساری بیشتر بود معصیت یعنی گناه و عصیان
ناپسند نامقبول دیعکدر زیرا خدایه خلاف و شیطانه طاعتدر و از
علما اما علمادن ناپسند تر نامقبولرکدر که حرف تعلیل علم مبتدا سلاح جنك

شیطان لامیه لر وخبر مبتدا واو حرف حال خداوند سلاح لامیه صاحب سلاح دیمکدر ورا ادات مفعول چون حرف تعلیل یا حرف مصاحبت اسیری یا حرف مصدر برند فعل مضارع جمع غایب ایلده لر دیمکدر خداوند
مغعول صریحی وبا اسیری غیر صریحی شرمساری مبتدا و یا حرف مصدر یستر
بود خبر مبتدا وجمله اسمیه جواب تعلیل محصول ترکیب عصیان وگناه بر کیمسه
که صادر اولور سه نامقبولدر اما علمادن نامقبولرکدر زیرا علم سلاح
جنک شیطاندر یعنی شیطانله جنک ایلمکه یراقدر و یراق صاحبی چونکه
اسیر لکه ایلده لر خجالت زیاده رك اولور مثنوی عامیٔ نادان پریشا
روزکار ✻ به ز دانشمند ناپرهیزکار عامیٔ نادان بیانیه پریشان روزکار
وصف ترکیبی وصفت عامی ومبتدا ومصراع ثانی خبری دانشمند ناپرهیز
کار بیانیه محصول بیت احوالی واموری پریشان عامیٔ نادان پرهیزسز
دانشمنددن یکدر یعنی بو صفتلی دانشمنددن اول صفتلی عامی دن یکدر
عامیٔ جهل صفتندن تجرید ایلمك کرکدر که نادانه اضافتی صحیح اوله یعنی عوامدن
بر شخص معناسنه قندر کان بینا بینایی از راه اوفتاد ✻ وین دو چشمش
بود و در چاه اوفتاد کان که حرف تعلیل آن اشارتدر عامیه یا حرف
مصاحبت نابینا نا ادات نفی بینا صفت مشبهه دربینیدندن کورکن
دیمکدر و یا حرف مصدر نابینا لغلدیمکدر اوفتاد واوله دوشدی دیمکدر
وین اسم اشارتدر محصول بیت زیرا عامی نابینا لغله بولندن دوشدی
یعنی جهل نادان لغله ضلالته دوشدی اما دانشمندك ایکی کوزی وار ایکن
چاه ضلالته دوشدی یعنی اول جهله ضلالته دوشدی و بو علیله عامل
اولمدوغندن مطایبه هرکه در زندکی نانش نخورند چون بمیرد
نامش نبرند محصول ترکیب هر کیم که دیرلکنده وصاغلغنده یعنی حال
حیاتنده اتمکین یمزلر چونکیم اولور یعنی اولیجك آدینی ایلمزلر یعنی اکمزلر
حکمت یوسف م در خشك سالیٔ مصر سیر نخوردی تا کرسنکان
فراموش نکند لذت انکور زن بیوه د آنکه خداوند میوه خشك سال

قوراقلق

قوراقلق یل و یا حرف مصدر مصره اضافتی لامیه در تا حرف تعلیل
زن بیوه طول عورت محصول ترکیب یوسف علیه السلام مصرك قوراقلق
ییلنده یعنی قحطلق ییلنده طوق یمزدی یعنی طویجه یمزدی تا کیم آجلری فراموش
ایلمیه یلکه کندینی انلردن ایلمکه قصد ایدردی اجلرحالینی بیلمك ایچون
زیرا اوزومك لذتنی طول عورت بیلورکه فقیر ومحتاجدر میوه
صاحبی یعنی انکور اینی بیلمز زیرا مراد ایلدکجه آلور اکل ایدر مثنوی
آن که در راحت وتنعم زیست ✻ او چه داند که حال کرسنه چیست
تنعم یا بندن مصدردر نعمت ایچنده اولمق زیست فعل ماضی مفرد غایب
دیرلدی دیمکدر که حرف بیان حال کرسنه لامیه محصول بیت اول کیمسه که
نعمت وراحتده تعیش ایلدی یعنی انده بوردی وکچندی اول کیمسنه بیلورمی
که آجك حالی ندر حاصلی آجك حالنی اول کیمسه بیلور که آجلق چکمش اوله
حال درماندکان کسی داند ✻ که باحوال خود فروماند حال درماند
کان لامیه درمانده عاجز کاف حرف توسط والف ونون ادات جمع
که حرف رابط صفت با حرف ظرف احوال خود لامیه فرو ادات تاکید
در اما ماندله استعمال اوله عاجز معناسنی افاده ایدر ماند بوندن
فعل مضارع مفرد غایبدر ماندندن قالمق معناسنه ماندندن دیبلر
غلط سویلمشلر محصول بیت عاجزلرك حالنی بر کیمسه بیلور که کندی
احوال واطوارنده عاجز قله یعنی نیجه دورلو عجز چکن بیلور عاجزلرك
حالنی قطعه ای بر مرکب تازنده سواری هشدار ✻ که خر خارکش
مسکین در آب وکلست ای حرف ندا منادی محذوف تقدیری ای کیمسه
که مرکب تازنده بیانیه بیلجی و بو بودیجی بنیت دیمکدر یعنی جویك وچابك
مرکب سواری یا ضمیر خطاب اتلیسین دیمکدر هش دار هوشله فعل امر مفرد
مخاطبدر اوصنطوت یعنی اوصلی اول عقلك اویاردر که حرف تعلیل خر
خارکش لامیه و یا بیانیه خارکش وصف ترکیبیدر دیکن چکیجی دیمکدر مسکینه
اضافت بیانیه دریای بطنیله خره خارکش صفت اول ونجه مسکین صفت

ردا بن سید علی و سروری

ثانی اولور پس ایکی اضافت بیله بیانیه اولور محصول بیت ای سنول کمسه که
بیلمجی مرکب یعنی بنیت اوزره سوارسین عقلك باشنه دیو ستور یعنی جمع
ایله بیهوش وغافل بو دومه زیرا مسکین خارکش خری و یا مسکین جار
کش خرآب وکل اراسنده در یعنی آب وکل باغنش قالمش چیقامز برمدد
بالجقدن چیقسون مسکین بر نیه سوخته یازان وزنه حقت ویرمش
لیکن نسخه لره مخالف یازمش وبالجمله ضرورت وزنیچون مسکینك یاسی
ردس وری
تلفظه کلمز آتش از خانهٔ همسایهٔ درویش مخواه که نجه بر روزن
اومیکذرد دود دلست خانهٔ همسایهٔ درویش لامیه وبیانیه همسایه
قوکشی ودرویشدن مراد فقیر در آتش مخواهك مفعول صریحی واز
خانه غیر صریحی مخواه فعل نهی مفرد مخاطبدر خواهیدندن دیله وایسته
دیمکدر کانجه که حرف تعلیل ان اسم اشارتدر چه نك مضمونته بر روزن
او بعض نسخه ده از روزن او واقعدر معنا بر در روزن رانك وزانك
فتحه لریله و واوك سکونیله باجه وپنجره بوندن مراد اوجاقدر که عجم بخار
دیر او ضمیری درویشه راجعدر میکذرد فعل مضارع مفرد غایبدر چکر
دیمکدر یعنی مرور ایلر محصول بیت فقیر قوکشینك خانه سندن آتش
ایستمه زیرا اول نسنه که آنك باجه سندن واوجاغندن چیقار کوکلی
دوتونیدر یعنی دوداهیدر حاصلی فقرا قوکشیلرك احوالینه نظر ایتمکله
رد ابن سید علی وسروری ه
ترغیبدر مخواه فعل نهیدر خواستن دن دینلر سهو ایلمشلر وعظ
درویش ضعیف حال را در تنکی خشك سال میرس که چونی مگر
بشرط آن که مرهمی بر ریشش نهی ومعلومی در پیشش درویش ضعیف
حال بیانیه ضعیف حال وصف ترکیبیدر ورا ادات مفعول در حرف
ظرف تنکی خشك سال لامیه تنکی یا حرف مصدر خشك سال ترکیب
قوداقلق بیله معناسنه اصلنده سال خشك ایدی اضافتله مکره ترکیب
مزجی ایلدیلر میرس فعل نهی مفرد مخاطبدر پرسیدندن صورمه دیمکدر
درویش مفعول صریحی ودر تنکی غیر صریحی که حرف بیان چونی واوله اصلیه
ویای

وبای خطاب نجه سك دیمکدر مرهمی یا حرف وحدت بر حرف صله ریش
بوندن یاره معناسنه در وشین ضمیر درویشه راجعدر نهی فعل مضارع
مفرد مخاطب قویاسك دیمکدر ومعلوم پیشش بونك کبی بر لورده معلومدن
مراد نقددر محصول ترکیب احوال واطواری ضعیف اولان درویشه
قوداقلق وقحطلق ییلده ارلغندن صورمه که نجه سك وحالك ندر الا
اول شرطله که فقر وفاقه یاره سینه احسان وکرم مرهمنی قویاسك واوکینه
بر مقدار نقد براغه سك حاصلی بونك کبی ییلده الینه بر نسنه ویروب عطیه
ایلمینجه ندر حالك درویشه دیو صورمیه سك قطعه خری که بینی و بار
بکل در افتاده * بدل بر وشفقت کن ولی مرو بسرش خری یا حرف
وحدت که حرف بیان ویا حرف رابط صفت بینی فعل مضارع مفرد
مخاطب کوردیسین دیمکدر بار خره معطوف ویا حرف وحدت بکل
با حرف صله در حرف تاکید افتاده دوشمش دیمکدر ماضیدن قسم بدل
با حرف مصاحبت دل یعنی کوکلله بر واصلنده برا وایدی بر حرف صله
ویا استعلاء شفقت شینك وفا وقافك فتحه لریله مرحمت دیمکدر اسیرکمك
معناسنه کن کاف عربك ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر ایله معناسنه ولی ادات
استدراك مرو فعل نهی مفرد مخاطبدر رویدندن کتمه دیمکدر بسرش
با حرف صله وشین ضمیر خره راجعدر محصول بیت بر خری وبر یوکی
یعنی خری یوکیله بالچقده دوشمش کوره سك کوکلله اکا شفقت ومرحمت
ایله اما باشینه ویانینه وارمه اکر بالچیقدن چیقارمغه قادر دکل ایسك
مرو بر بینه مزن یازان نسخه لره مخالف یازمش کنون که دفتی و
پرسیدیش که چون افتاد * میان ببند چو مردان بکیر دم خرش
کنون کاف عربك ونونك ضمه لریله اکنوندن مخفف شمدی معناسنه
که حرف بیان پرسیدی یا ضمیر خطاب شینه اتصالله ضرورت وزنیچون
مفتوح قالمشدر شین قرینه ایله صاحب خره راجعدر زیرا خر وبار کی
رد شراح جمیعاً
صاحبنه اولماز البته پس بو شین حرف زایددر دینلر زاید سویلمشلر که

حرف بیان چون جیم عجم و واو اصلیه ایله نیجه دیمکدر کیف معناسنه میان بیل
معناسنه در که عرب اکا وسط دیر بیندك مقدم مفعولیدر بیل بغلمقدن مراد
براقلنوب حاضرلنمقدر چو ادات تشبیه مردان الف و نون ادات جمعدر
دیمکدر بکیر فعل امر مفرد مخاطبدر کیریدندن طوت دیمکدر کرفتندن
دیینلر سهو ایلمشلر دم خر لامیه و مفعولیدر دم دالك ضمی و تشدید ایله

ردا بن سید علی و سروری

قویروق دیمکدر تشدید ضرورت وزن ایچوندر نشین کنز صاحب خره
راجعدر یابوق کبی شعر ایچون زایددر دیینلر زاید سویلمشلر محصول بیت

رد شراح جمیعا

خطاب عام طریقیله بیورر شمدی که واردك و صاحبنی صوردك که
بالجمیع نیجه و نه وجهله در شدی دیو بلکی باغله یعنی انکلی بلکه حال و حزنك
قویروغنه یاپش بعض نسخه ده کوش خر واقعدر وعظ ※ دو چیز محال
خوردن پیش از رزق مقسوم و مردن پیش از وقت معلوم
محصول ترکیب ایکی نسنه محالدر عقلاً بریسی رزق مقدر و مقسومدن
زیاده یمکدر و بریسی وقت معلومدن یعنی معیندن اول اولمکدر حاصلی
ازلده مقدر اولندن زیاده کیمسه یمز و اجل کونندن اول کیمسه اولمز قطعه
قضا دکر نشود کر هزار ناله و آه ※ بشکر یا بشکایت بر آید از دهنی
قضادن مراد حکم ازلیدر دکر بونده غیر معناسنه یعنی تغییر و تبدیل اولنمز
هزار ناله و آه مرهوندر بشکر با حرف مصاحبت یا حرف عطفدر دائم
واو معناسنه در برآید چیقا دیمکدر قضا مبتدا نشود خبری هزار معدودیله
مبتدا برآید خبری ایکی یا واو ازخرفی خبره متعلقدر دهنی یا حرف
وحدت محصول بیت قضا و قدر خدا متغیر اولماز اکر بیك ناله و آه ایلسه
و یا شکایتلر دهندن چیقا یعنی بر کیمسه کندی حالندن کرک شاکر اولسون
و کرک شاکی اولسون انك ایچون حکم ازلی بوزلماز فرشته‌ء که وکیلست برخزینه‌ء باد ※ چه غم خورد که بمیرد چراغ بیوه زنی ※
فرشته‌ء یا حرف وحدت و همزه حرف توسط همزه وحدت ایچوندر دیینلر
غلط سویلمشلر که حرف رابط صفت وکیل موکل معناسنه در که مراد حضرت

رد سمعی

میکائیلدر

میکائیلدر خزینه‌ء باد لامیه که حرف بیان بمیرد فعل مضارع مفرد غایب سونه
دیمکدر برادردن لفظ مشترکدر اولمك و سویونمك بیننده چراغ بیوه زن
لامیه و یا حرف وحدت بیوه زن یرینه بیره زن یازان صحیح نسخه یه مخالف
یازمشدر محصول بیت بر فرشته که باد خزینه سی اوزره وکیلدر اوله غم ییر اکر

رد سروری

بر طول عورتك چراغنی سویندیره یعنی چراغنی ایچون کندی خدمتنی
ترك ایلمز نصیحت ※ ای طالب روزی بنشین که بخوری ※ وای مطلوب
اجل مرو که جان نبری محصول ترکیب ای رزق طالبی اولان کیمسه اوتور که
ییه سین یعنی رزق قنده ایسه ایاغکه کلور سن آنی آرامق لازم دکلدر
وای اجلك مطلوبی اولان شخص قاچمه که جان قورتارمزسن زیرا اجل
قنده ایسه سنی بولور کرکسه اوکوز بوینوزنه کیرسك قطعه جهد رزق
ار کنی و کر نکنی ※ برساند خدای عز و جل ※ جهد رزق مصدرك مفعولنه
اضافتیدر رزق سعی و اجتهاد دیمکدر محصول بیت رزق ایچون سعی و جهد
ایلرسکده ایلمزسکده البته خدای عز و جل یتشدرر هر قنده ایسه ور روی
در دهان شیر و پلنك ※ نخورندت مکر بروز اجل ※ و واصلیه
واکر در روی فعل مضارع مفرد مخاطبدر در حرف صله دهان شیر لامیه
نخورندت فعل نفی مستقبل و تا ضمیر منصوب متصل سنی یمزلر دیمکدر مکر
ادات استثنا با حرف ظرف روز اجل لامیه محصول بیت و اکر شیر و
پلنکك اغزینه وارسك یعنی اغزلرینه کیرسك سنی یمزلر الا اجل کوننده
یعنی اجل تقدیر اولان کونده حکمت ※ بنا نهاده دست نرسد و چیزی
که نهاده است هر جا که هست برسد ※ با حرف صله نا حرف نفی قونلمامش
دیمکدر نرسدك مفعول غیر صریحیدر چیزی یا حرف وحدت محصول هر کس
ازلده تعیین اولنیوب قونلمامشه الی یتشمز و بر نسنه که ازلده قونلوب
تعیین اولنمشدر هر نه یرده که وار در یرینه وارر حاصلی مقدر اولان
هر قنده ایسه صاحبنه واصل اولور اما ازلده تعیین اولنمیان بیك سعی و
کوشش ایله کلمز بیت ※ شنیده‌ء که سکندر برفت تا ظلمات ※ بجند

محنت وخورد آن که خورد آب حیات نشنیده یا ضمیر خطاب
وهمزه حرف توسل که حرف بیان تا حرف انتها ظلمات جمع ظلمه در که قرانلق
دیمکدر اما اعجام اکثر مفرد مقامنده استعمال ایده‌لر یعنی محنت برقته
متعلقدر خورد بونده ایجدی دیمکدر محصول بیت ایشتمدکمی سن که سکندر
ظلماته دك نیجه محنتلر کیتدی و آب حیاتی ایچن ایجدی یعنی آب حیات
حضرت حضره میسر اولدی اکا اولمدی حکمت صیادبی روزی
در دجله ماهی نگیرد وماهی بی اجل در خشکی نمیرد صیادبی روزی
بیانیه دجله بغداد ایرماغی ماهی بی اجل بیانیه خشکی یا حرف مصدر قورلق
دیمکدر نمیرد فعل نفی استقبال مفرد غایب اولمز دیمکدر محصول بیت نصیبسز
صیاد دجله ایرماغنده بالق طوتماز واجلسز بالق قوریلقده اولمز بیت
مسکین حریص در همه عالم همی رود او در قفای رزق واجل
در قفای اوست همی رود فعل مضارع مفرد غایب یلریوریودر
او ضمیری حریصه راجعدر قفای رزق لامیه در قفای اوست ده بوله
در محصول بیت مسکین حریص جمیع عالمده یلریوریودر یعنی اشغاو یوری
سکردر اول رزق اردیجه یلریوریودر و اجل آنك اردیجه یلریوریودر
اما اول بو حالدن غافل تشبیه توانگر فاسق کلوخ زراندودست
و درویش صالح شاهد خاك آلوده این دلق موسیست مرقع وآن
ریش فرعونست مرصع بتدت نیکان روی در فرج دارد وبو
بدان سر در نشیب توانگر فاسق بیانیه وخبر مبتدا زراندود بیانیه
وخبر مبتدا زراندود وصف ترکیبیدر التونله صواغنمش یعنی یالدزلنمش
کلوخ کاف عربك ولامك ضمه‌لریله کسك دیمکدر درویش صالح بیانیه
ومبتدا شاهد خاك آلود بیانیه ومبتدا خاك آلود وصف ترکیبیدر
طبراغه بولاشق دیمکدر این اسم اشارتدر دروینشه ومبتدا وخرقه
موسی لامیه وخبر مبتدا مرقع یاماغنش دیمکدر صفت خرقه در وآن اسم
اشارتدر توانگر فاسقه ومبتدا وریش فرعون لامیه وخبر مبتدا مرصع

اسم مفعولدر تفعیل بابندن جواهرله طونانمش دیمکدر زیرا فرعونك
صقلی جواهرله برنمش ایدی نته که مشهوردر مرصع جواهرله تودلمش کوستیه
والتونله بزکلو بونده ریشه صفتدر شدت نیکان لامیه ومبتدا روی
دارد دك مفعول صریحی ودر فرج غیر صریحی وجمله فعلیه خبر مبتدا در دم
فرج در حرف صله فرج فرج کبیدر لفظا ومعنا دولت بدان لامیه ومبتدا
سرمفعدر دارد دك مفعول صریحیدر ودر نشیب غیر صریحی وجمله فعلیه خبر
مبتدا در نشیب اینیش معناسنه در محصول ترکیب فاسق غنی التون یالدزلی
کسکدر یعنی طاشی قدیلی والجی واوالی وصالح درویش طبراغه بولاشق
محبوبدر یعنی توزلی دلبردر بودرویش صالح حضرت موسانك یعالو
خرقه‌سی کبیدر که پیغمبرك کسوه سیدر که عزت وشرفله مکه اودستی
کبیدر واول فاسق غنی فرعونك مرصع صقلی کبیدر که کندی کبی خبیث
در که ایلیشه یارایان همان جواهریدر ایولرك شدتی یوزینی فرجه
طوتار یعنی چلدکلری شدتك توجهی فرجه در حاصلی شدتدن تیز
خلاص بولوردر اما یرامزلرك دولتی باشینی اشغا در باشی اشغا طوتار
دیمکدر مراد زوالی تیزدر دیمکدر حاصلی سریع الزوالدر قطعه هرکرا
جاه ودولتست وبدان خاطر خسته در نخواهد یافت هرکرا
تقدیری هرکرا که در ضرورت وزن ایچون رابطه حذف اولندی وبکر
واو حرف حال وبا حرف سبب ودال همزه‌دن بدلدر اصلی بآن درمرهوندر
خاطر خسته بیانیه ویالامیه در مجروح خاطری ویا مجروحك خاطرینی
در دادات تأکید در دال یرینه واو یا زوب ودا وقویان زیاده ویروب
کمتشدر یافت بونده یافتن معناسنه در زیرا مضارعه مقارندر خاطر خسته
نخواهد یافتك مفعول صریحی وبدان غیر صریحی محصول بیت هرکیمك
منصب ودولتی وار یعنی هرکیم صاحب جاه ودولتدر حال بوکه اول منصب
ودولت سببیله بر مجروح خاطری ویا بر مجروحك خاطرینی یعنی بر شکسته
دلی تدارك وتفقد ایلمیسر در حاصل برکوکل اله کتورمز وجایز در که بدانك
دستی

بماسی حرف ظرف اولیه یعنی اول جاه و دولتده اولدوغی جهتدن شکسته دللری
رعایت ایلمیه دیمك اوله مجموع بیتك معناسی هر کیمك که منصبی و دولتی
واردر لیکن آنکله خسته نك خاطرین اکر بولمزا تسمیه دبن تصویبی معاده
عجب بی نظیر ایمش عفا الله عنه **خبرش ده که هیچ دولت و جاه بسرای**
دگر نخواهد یافت خبرش شین هر کراده گی یه راجعدر که معنای ترجی
متضمندر پس بو بیت جواب شرط اولور ده فعل امر مفرد مخاطبدر خطاب
عام طریقیله دهیدندن دالك فتحی و کسریله خبر مقدم مفعولی که حرف
بیان هیچ دولت و جاه نخواهد یافتك مقدم مفعول صریحی و بسرای دگر
غیر صریحی با حرف ظرف و اضافت بیانیه در محصول بیت شکسته خاطری
جبر ایلمین صاحب جاه و دولته خبر و یر که دار آخرتده هیچ دولت و جاه
بولمیسردر یعنی دنیاده منصب و دولت سببیله نامرادلره رعایت ایدوب
خیرات ایلمین دار آخرتده هیچ منصب و مرتبه بولماز یعنی اندن منظور نظر
خدا اولمز دیمکدر **لطیفه ۞ حسود از نعمت حق بخیلست و مردم بی گناه**
را دشمن حسود مبتدا و بخیل خبری و از نعمت حق اضافت لامیه ایله
خبره متعلق مردم بی گناه بیانیه و دشمنك مقدم مفعولیدر محصول ترکیب
حسود خدانك نعمتندن بخیلدر یعنی خدانك ویردکی نعمته بخل ایدوب
محسوددن زوالین ایستر و گناهسز مردمه عدودر یعنی خدا محسوده
نعمت ویردیکیچون عداوت ایدر حال بو که آنك هیچ گناهی یوقدر زیرا
نعمتی خدا کندی لطف و احسانیله ویردی بو اندن زور و قوتله آلمدی مردم
اسم جنسدر قلیل و کثیره شامل پس مردمی کثیله تعبیر ایلین بو معنایه واصل
دکل ایمش **قطعه مردکی خشك مغز را دیدم ۞ رفته در پوستین**
صاحب جاه مردکی کاف عربی بونده حرف تصغیر و تحقیردر و یا
حرف وحدت بعض نسخه ده اضافتله واقعدر یعنی بیانیه ایله خشك مغز
وصف ترکیبیدر قوری بینلی یعنی بی عقل و دانش که بونده مراد حسود
در و را ادات مفعول مردك دیدمك مقدم مفعولیدر و خشك مغز

ر دشمن

ر دشمنی

تانیسی

تانیسی در حرف وصل پوستین بای عجمك ضمیله و سینك سکونی و تانك کسریله
غیبت و مذمت معناسنه در صاحب و صاحبك جاهه اضافتی لامیه در
در محصول بیت بر عقلسز حسود ادجکزی کوردم صاحب منصبك مذمت
و غیبتنه یعنی صاحب منصبی غیبت ایدر کوردم **گفتم ای خواجه گر تو**
بدبختی ۞ مردم نیکبخت را چه گناه بدبختی یا ضمیر خطاب مردم
نیکبخت بیانیه و را حرف تخصیص محصول بیت مردکه دیدم ای خواجه
اکر سن بدبخت ایسك یعنی طالعك بخیل ایسه نیکبخت مردمك نه
گناهی وار سنك بدبخت اولدوغکدن دولتی و رفعتی ویرن خدادر
پس غیرینك نه گناهی وار بو نظمی نثر ظن ایدوب قطعه یرینه حکمت یازان
نظمی نثردن فرق ایلمز ایمش **قطعه الا تا نخواهی بلا بر حسود ۞ که آن**
بخت برگشته خود در بلاست الا حرف تنبیه تا حرف تأکید نخواهی
فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب دیلمیه سن دیمکدر بلا مفعول صریحی و بر حسود
غیر صریحی که حرف تعلیل بخت برگشته تانك سکونیله وصف ترکیبیدر خود
بونده جایزدر که کندی معناسنه اوله و جایزدر که تحسین لفظ ایچون
اوله محصول بیت خطاب عام طریقیله بیورر آگاه اول غافل اولمه تا کم
حسوده بلا و مصیبت ایستمیه سین زیرا اول برگشته طالع و معکوس بخت
کندی بلاده در یعنی حسد بر بلادر که اکا کرفتاردر **چه حاجت که با وی**
کنی دشمنی ۞ که او را چنان دشمنی در قفاست با وی با حرف صله و ضمیر
حسوده راجعدر دشمنی یا حرف مصدر که حرف تعلیل او را ضمیری
حسوده راجعدر و را حرف تخصیص چنان اشارتدر حسوددن مستفاد
اولان حسده دشمنی یا حرف وحدت محصول بیت نه حاجت که حسوده
دشمنلك ایلیه سك یعنی سن اکا دشمنلك ایلمکه احتیاج یوق زیرا کندینك
حسد کبی دشمنی وار قفاسنده حاصلی هر قنده کیم کیدرسه حسدی کندینه
دشمندر بو نظمك اولنده قطعه یرینه تنبیه و حکمت یازانلر نظمی و نثری
بیر بیلورلر ایمش **تنبیه ۞ تلمیذ بی ارادت عاشق بی زر است و رونده**

ر د سروری

ر دا بن سید علی و سروری

بی معرفت مرغ بی پر وعالم بی عمل درخت بی بر وزاهد بی علم
خانهٔ بی در د تلمیذ تانك ومیمك كسریله شاگرد معناسنهدر بو عالمده
طالب ومریدن ارادت افعال بابندن مصدردر طلب ومحبت مراد
در تلمیذ بی ارادت بیانیه ومبتدا عاشق بی زر بیانیه وخبر مبتدادر وزنده
بی معرفت بیانیه ومبتدا مرغ بی پر كذا بویله خبری دروندن مراد سیاح
عالمدر پر بونك قنات معناسنهدر بوندن صكره ایكی فقرهنك دخی اعرابی
بویلهدر محصول تركیب طلبسز وارادتسز شاگرد وطالب اقچهسز عاشق
كبیدر كه مراد مقصودینه ظفر بولماز وسیاح بی معرفت قناتسز قوش
كبیدر كه اضطراب والمدن خالی اولماز وعملسز عالم یمشسز آغاج كبیدر كه
اندن انتفاع قابل دكل زیرا فیاض اولماز وزاهد جاهل قپوسز خانهدر
یعنی كیمسهیه ارشاد ایلمك ایچون اغزین آچوب سوز سویلمكه قادر دكلدر مبسته
قالور خانهٔ بی در كبی نصیحت ÷ مراد از نزول قرآن تحصیل سیرت
خوبست نه ترتیل سورهٔ مكتوب عامی متعبد پیاده رفته است
وعالم متهاون سوار خفته عاصی كه دست بردارد به از عابدی كه
كبر در سر دارد نزول قرآن مصدرك فاعلنه اضافتیدر تحصیل سیر
مصدرك مفعولنه اضافتیدر وخوبه اضافت بیانیهدر ترتیل سورهٔ
مكتوب اضافتیده سابق كبیدر ترتیل تفعیل بابندن مصدردر مراد تجوید
اوقومقدر عامی متعبد بیانیه ومبتدا پیاده رفته بیانیه وخبری عالم
متهاون اسم فاعلدر تفاعل بابندن كاهل معناسنه سوار خفته بیانیه وخبر
مبتدا اولان اویومش آتلی دیمكدر عاصی یا حرف وحدت كه حرف رابط
صفت دست بردارد دك مقدم مفعولیدر عاصی مبتدا ودست بردارد
صفتی به از عابدی خبر مبتدا ویا حرف وحدت كه حرف رابط صفت
كبر دارد دك مقدم مفعول صریحی ودر سر غیر صریحی محصول تركیب
مراد نزول قرآندن تحصیل خلق خوب وسیرت محبوبدر تجوید سوره
مكتوب دكلدر یعنی قرآنی تجوید وترتیل ایله اوقومق دكلدر متعبد جاهل

یوله دوشوب كیدن پیاده كبیدر كه یاب منزله ایریشور وعالم
كاهل یولده اویویب قلان آتلی كبیدر كه منزله مشكل ایریشور بر عاصی
كه تضرع ونیاز له خدایه ال قالدروب كناه وجرمینه اعتراف ایدوب
زاریلق ایلیه باشنده كبر وغرور اولان عابددن یكدر حاصلی كناهینه
معترف عاصی عبادتیله مغرور عابد وزاهددن یكدر بیت سرهنك
لطیف خوی دلدار ÷ بهتر ز فقیه مردم آزار سرهنك لطیف خوی
دلدار بیانیهلردر لطیف خوی ودلدار وصف تركیبلردر لطیف خویلی
وكوكل رعایت ایدیجی دیمكدر سرهنك مبتدا وبهتر خبری فقیه مردم آزار
بیانیه مردم آزار وصف تركیبیدر آزاریدندن مردم اینجیدیجی دیمكدر
محصول بیت كوكل آلیجی لطیف خویلی سرهنك یعنی سرعسكر مردم آزار
فقیهدن یكدر حاصلی موذی فقیهدن ملایم وخوش خوی سرهنك یكدر
مطایبه ÷ یكی را گفتند عالم بی عمل بچه ماند گفت بزنبور بی عسل
محصول تركیب برینه دیدیلر كه عملسز عالم نیه بكزر دیدی بالسز اریه
بكزر ماند فعل مضارع مفرد غایبدر ماندندن بكزمك معناسنه
مانستندن دیین سهو ایلمش بیت ÷ زنبور درشت بی مروت را
كوی ÷ باری چو عسل نمی دهی نیش مزن زنبور درشت بی مروت
لامیهلردر زنبور مطلقا اریدر اما سیاق كلامدن مفهوم اولان
بال اریسندن اولهقدر درشت دالك وراءنك ضمهسیله یوموشق
مقابلی ایری معناسنهدر نیش دن بوندن آری ایكنهسی مراددر مزنك
مقدم مفعولیدر اورمه دیمكدر محصول بیت خطاب عام طریقیله بو
مروتسز خشن آریه سویله چونكه عسل ویرمزسین باری نیشله اورمه یعنی آدم
اوغلنی صوقمه حاصلی چونكه فائدهك یوق باری زیانكده اولمسون كوی
امر حاضردر گفتندن دینیلر خطا سویلمشلر تشبیه ÷ مرد بی مروت
زنست وزاهد باطمع رهزن مرد بی مروت بیانیه ومبتدا وزن خبر
وزاهد باطمع بیانیه ومبتدا ورهزن وصف تركیبی خبری یول اوریجی

رد شمعی

رد شراح جمیعا

دیمکدر یعنی حرامی زنبندندن محصول ترکیب بر وتیزاو جودن کسیدر
وطمعکار اهل یول کسیجی کسیدر یعنی خلقك مالنی دیا ایله المقدن حرامی کسیدر
کخلقك مالنی رایکان آلور قطعه ای بناموس کرده جامه سپید
بهر پندار خلق و نامه سیاه ای حرف ندا منادی محذوف یا حرف مصاحب
ناموس بوندە عرض وغیرت معناسنەدر کرده ایلمش دیمکدر ماضیدن
قصد رجامه مفعول اولی صریحی وسپید ثانیسی وبناموس غیر صریحی بهر
پندار خلق لامیه کردوکرده یه مقید نامه جامه یه معطوفدر واعرابی
جامه سپید اعرابی کبیدر نامه دن مراد دفتر اعمالدر سپید وسفیددر
معناسنەدر محصول بیت ناموس وغیرتله لباسینی بیاض ایلین خلقك
حسن ظنی ایچون ونامهٔ عملنی کثرت ذنوبله سیاه ایلین یعنی ظاهرینی
ریا ایله تزیین ایدوب باطننی کثرت ذنوبله تسوید ایلین کیمسه دست
کوتاه باید از دنیا نه آستین چه دراز وچه کوتاه محصول بیت
دنیادن ال قیصه کرك یعنی دنیادن الینی چکمك کرك وقفتان یکی
اوزون اولمق نه وقیصه اولمق نه یعنی لباسه اعتبار یوقدر اعتبار اعمال
صالحه وخلوص طویتەدر کرکسه اطلس کبی وکرکسه عبا زهد وتقوی
قبا وعبا ایله دکلدر بلکه نیت پاك وقلب صافله درجه لفظ برنده اولا
کسره بر مقدار اشباع ایله اوقونمق کرکدر کیم وزنه نقصان کلمیه بعض نسخه ده
چه برینه خواه واقعدر لیکن سرعتله اوقونمق کرکدر کیم موزون اوله لطیفه
دو کس را حسرت از دل بدر نرود و پای تغابن از کل بر نیاید
تاجر کشتی شکسته و وارث قلندران نشسته پای تغابن بیانینه
تغابن تفاعل بابندن مصدردر الدنمق وزیان ایلمك از کل تقدیری
از کل ندامتدر تاجری یا حرف وحدت وارثی ده بویله در با قلندران
نشسته یه متعلق محصول ترکیب ایکی کیمسه نك کوکلندن حسرت طشره
چقماز وتغابن ایاغی کل ندامتدن خارج اولماز یعنی چقماز بریسی
کمیسی پاره لنمش بازرکان وبریسی قلندرلرله اوتوروب دورمش وارث

یعنی

یعنی که سفرینی اختیار ایلدیکیچون تاجر مادام که صاغدر ندامت جکر
وقلندرلرله اختلاط ایلین وارث مال موروثنی نیچون انلره بذل ایتدم
دیو دایما پشیمانلق چکر بکی ودوم عبارتلرینی متن ظن ایدوب
یازنلر سهو ایلمشلر قطعه بپیش درویشان بود خونت مباح
کر نباشد در میان مالت سبیل محصول بیت خطاب عام طریقیله
بیوردر درویشلر قتنده قانك وقتلك مباح وحلال اولور اکر مالك
ارایرده سبیل اولمازسه یعنی انلره مالکی بذل ایلمزسك زیرا درویشلر
اختلاط ایدن انلرك رنکینه کیرمك کرك انلر ایسه مالکی درمیان
ایدرلر یعنی بو کونم ایرته قالسون دیمزلر بپیش درویشانك معناسنی
ظاهر ادرویشلر لنلرك قتنده دیمین ظاهر قیدی زایدو واقع اولمش
یا مرو یا بار ازرق پیرهن یا بکش بر خانمان انکشت نیل یا بو ندن
حرف تردیددر عربیده اما کبی کسر همزه ایله مرو فعل نهی مفرد مخاطب
کتمه دیمکدر وبدندن یا حرف مصاحبت یار ازرق پیرهن بیانیه
ازرق پیرهن وصف ترکیبیدر کوك کوملکلی دیمکدر زیرا ازرق
کوك رنك معناسنەدر یا حرف عطف بکش فعل امر مفرد مخاطبدر
کشیدندن چك دیمکدر بر حرف استعلا خانمان مال وملك معناسنه
در ترکیبده اسم واحد قیلنمشدر حلیمی لغتنده اوبادودیش وبعض لغت
اکا مساعددر وبعضیسی ما سبقه انکشت نیل بیانیەدر زیرا انکشت
بونده برمق معناسنه دکلدر بلکه جویتك دانه سیدر نیل نونك
کسریله جویت دیمکدر بوسوزده قصه یه تلمیحدر که زمان سابقده بر کیمسه
نك اوینده بر عزیز میت چقمسه سوقاق قپوسینك اوستی یاشنی
بر مقدار جویتله بویاردی اولدوما تم خانه اولدوغینه دلالت
ایلمك ایچون کذلك حجه واران کیمسه قپوسنك اطرافنی کرجله آغردر
لرحجه واردوغی اندن معلوم اولسون دیو الان شامده وغیرنده
بو قاعده مستعملدر پس انکشت نیل چکمکدن مراد جویتله دنکلمکدر

رد شارح جمیعا

رد سمع

بوندہ ایہام طریقیلہ مذکور در محصول بیت یا کوك کو ملکلی مصاحبلہ
بولونمہ یعنی اختلاط ایلمہ و یا ایدرسك سنده اسباب و اتفاقلی
جوییت رنکینہ جك یعنی انکلہ همرنك اول مراد بودر که هر طایفہ ایلہ
اختلاط ایدرسین انلرك رنکینہ کیروب انلرلہ همرنك اولمیجہ صفا بولمز
سین مجموع بیتك معناسی یا خود کوك کو ملکلی یارلہ کیتہ یعنی یا معصوم
یارلہ یا ش قو شمہ یا خود خانمانك اوزرہ جو ید بر معینی جك یعنی جمیع
مالملکدن امیدی قطع ایلہ دیمی بیتك معناسنہ انکشت نیل جکمش
تامل تدر یامکن با پیلبانان دوستی ۞ یا بنا کن خانہ در خورد
پیل یا کنہ اما معناسنہ در مکن فعل نهی مفرد مخاطبدر کسندلرن
ایلمہ دیمکدر با حرف مصاحبت پیلبان فیلجی دیمکدر زیرا پیل فیل دیمکدر
بلکہ فیل اندن معربدر و بان ادات فاعلدر جی معناسنہ والف
و نون ادات جمع دوستی یای مصدرلہ مکنك مفعول صریحی و با
پیلبان غیر صریحی یا حرف عطف بنا کنك مفعول اول صریحی و خانہ ثانیسی
و یا حرف وحدت و همزه حرف توسلدر خورد پیل اسم فاعلك مفعولنہ
اضافتی قبیلندندر زیرا در خورد و در خور د الله و د السزلایق معناسنہ
در بو اوج بیت بیلہ خطاب عام طریقیلہ واقعدر محصول بیت
یا فیلجیلرلہ دوستلق و اختلاط ایلمہ و یا فیلہ لایق بر خانہ بنا ایلہ یا نکہ
کلدکدہ اندہ یتاو قالقہ حاصلی مصاحبت ایلدکك کیمسہ نك هر حالنہ
موافقت و مطابقت ایلمك کرك کیم امتزاج ممکن اولہ والا اختلاطی
ترك ایلمك کرك حضرت شیخ خلق ایلہ اسلوب مصاحبتی تعلیم بویوردر
بند خلعت سلطان اکرچہ عزیزست جامہ خلقان خود ازان
بعزت تر و خوان بزرکان اکرچہ لذیذست خردہ انبان خود
ازان بلذت تر خلعت سلطان لامیہ جامہ خلقان خود بیانیہ ولامیہ
در خلقان خانك ضمی و سکونی لاملہ خلقك جمعیدر خانك ولامك
فتحہ لریلہ اسکی دیمکدر کہنہ معناسنہ خوان بزرکان لامیہ نعمت بزرکان

دیمکدر

دیمکدر خردہ انبان خود لامیہ لردر ایکی یردہ خود عبارہ تی کندی
معناسنہ در که غایبہ و مخاطبہ و متکلمہ شاملدر بس متکلمہ تخصیص ایلین
بدر مخصص ایمیش انبان طغرجق خردہ انبان طغرجق اوفاغی دیمکدر
بو سوزا کاکورہ در کیم عرب و عجم فقراسی اذیغنی طغرجقدہ کتورر لر
بعزت تر و بلذت تر بالری تخصیص و نسبت معناسینی افادہ ایدر
عزتلورك و لذتلی درك دیمکدر محصول ترکیب پادشاہ خلعتی
اکرچہ عزیز و شریفدر لیکن کشینك کندی لباسلری اندن عزتلی
درکہ زیرا بخشش مجابدن خالی دکلدر و اکابرك نعمتی اکرچہ لذیذدر
اما کشینك کندی طغرجغی خردہ سی اندن لذتلی درکہ زیرا بی منت
و بی مجابدر اولکی فقرہ نك معناسی لیکن کندی کہنہ لرم اندن عزتلك
ایلہ در و ایکنجی فقرہ نك لیکن کندی طغرجغم خردہ سی اندن لذتلك
ایلہ دردیمی تصویریلہ معنادہ عجب بی نظیر ایمش عفا الله عنہ بیت
سرکہ از دست رنج خویش و ترہ ۞ بهتر از نان دہ خدا و برہ ۞
دست رنج ترکیب مزجی ال امکی دیمکدر خویشہ اضافت لامیہ در ترہ
سرکہ یہ معطوفدر معروف نباتدر سرکہ مبتدا و بهتر خبری نان دہ خدا
لامیہ دہ خدا کوی استی یعنی صاحبی هر کیم ایسہ کتخداسی و غیرہ سی کبی
ترکیب مزجیدر اصلندہ خدای دہ ایدی اضافتلہ ترکیب مزجیدہ قانون
بوددر برہ بانك تحیلہ قوزی دیمکدر نانہ معطوفدر محصول بیت کشینك
کندی کسبندن یعنی الی امکندن سرکہ و ترہ کوی کتخداسنك نان و برہ
سندن یکرکدر زیرا بی منت و مجابدر حاصلی کشی کندی الی امکیلہ
قانع اولمق غیرینك مفت نعمتندن یکرکدر که مجابدن خالی دکل
حکمت خلاف راہ صوابست و نقض عهد اولی الالباب دارو
بکمان خوردن و راہ نادیدہ بی کاروان رفتن از امام مرشد
محمد غزالی پرسیدند که بدین منزلت در علوم چکونہ رسید
کفت بدان چہ هرچہ ندانستم از پرسیدن آن ننك نداشتم

رد شمعی

رد شمعی

رد شمعی

خلاف اوله صواب لامیه و بیانیه و مقدم خبر نقض عهد اولی الالباب
لامیه لردر و خلاف معطوف دار و خوردنك مقدم مفعول صریحی
و یکمان غیر صریحی خوردن موخر مبتدادر راه نادیده بیانیه ودار
معطوف ور فتك مفعول صریحی و لی کاروان غیر صریحی امام مرشد
بیانیه محمد عطف بیان امام غزالی صفت نسبی ذاتك تشدیدیله در
نته کم حضرت مولانا جامی قدس سره سبحة الابرارده ایراد بیورمش
مثنوی ناکهان نیر اقبال بتافت • ره سوی احمد غزالی یافت
رشته عهد بغزالی بست • سر این رشته اش افتاد بدست • بدین
باین دیمکدر نته کم مکرر بیان اولندی منزلت مرتبه دیمکدر بدان چه
بان چه دیمکدر پرسیدن آن مصدرك مفعولینه اضافتیدر محصول
ترکیب صواب یولك خلافیدر و اصحاب عقولك نقض عهدیدر
کماینبغی دوا ایچمك و یمك یعنی شبهه لی غیر مجرب دوا استعمال ایلمك
و کودلمش یوله کاروان سالك اولمیق زیرا جائزدر که دارو مهلك اولوب
و ضرر ایلیه و طریق مخالف یره چیقوب هلاکه مؤدی اوله امام مرشد
محمد غزالیدن سؤال ایلدیلر علومده بو مرتبه یه نیجه ایرشدك و نه ایله
واصل اولدك دیدی اول سنه ایله که هر نسنه یی بیلمدم آنی صورمدن
عار طوتمدم یعنی عار لنمدم **قطعه امید عافیت انکه بود موافق**
عقل * که نبض را بطبیعت شناس بنمایی امید عافیت مصدرك
مفعولینه اضافتیدر انکه اول وقت دیمکدر موافق عقل اسم فاعلك
مفعولینه اضافتیدر که حرف بیان نبض لغتده حرکتدر اما بونده طمرك
مجرامیی مراددر و را ادات مفعول با حرف صله طبیعت شناس
وصف ترکیبیدر سناسیدندن شناختن دن دیمن غلط سویلنیش
مراد طبیب حاذقدر بنمایی فعل مضارع مفرد مخاطب کوستره سین
دیمکدر غایبدن محصول بیت صحت و عافیت امید ایلمك اول
وقت عقله موافق اولورکه نبضکی حاذق طبیبه کوسترسك زیرا

اهمال

اهمال ایلمك عقله موافق دکل قصه دن حصه بودرکیم اهل علم و اهل
عقل امیدی عقله موافق و مطابق اول وقت اولورکه مشکلات و شبه
لی اهلینه عرض ایلمکه عار ایلمیه سك **بپرس هرچه ندانی که ذل پرسیدن**
دلیل راه تو باشد بعزّ دانایی که حرف تعلیل ذل پرسیدن مصدر
مصدره اضافتیدر ذل ذالك ضمیله و لامك تشدیدیله حقارت
معناسنه در رهنوندر دلیل راه اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر
و تویه اضافت لامیه با حرف صله عز دانایی مصدرك فاعلینه اضا
فتیدر محصول بیت هر نسنه که بیلمزسین صور زیرا صورمق ذلتی عالملق
و دانالق عزت و شرفنه سکا یول قولاغوزی اولور یعنی اکرچه سؤالده
نوع اهوان وار لکن نهایتی عزت و حرمتدر **حکمت هر آن چه**
دانی که هر آینه معلوم تو خواهد شد بپرسیدن آن تعجیل مکن که
حکمت رازیان دارد بعض نسخه ده حکمت یرینه هیبت واقعدر محصول
ترکیب هر اول نسنه که بیلورسین که البته سنك معلومك اولیسردر
یعنی لابدسن آنی بروجهله بیلهجکسین آنی سؤال ایلمده استعجال ایلمه زیرا
هیبت و حکمتکه زیان ویرر زیرا خفت عقل و فکره حمل اولنور ظاهر
بودرکه بیوردوغی بدیهیاتدن اوله زیرا نظریاتدن سؤال ضرور یدر
اکرچه که نظریاته حمل ایدوب ترك عجله یه و تأخیرك اولویتنه حکم ایلمك
قابلدر نته که حضرت داود له لقمان قصه سنده مشهوردر **قطعه**
چو لقمان دید کاندر دست داود * همی آهن بمعجز موم کردد
همی تقدیر ده کردد فعلینه مفیددر همی کردد دیمکدر اولور معناسنه معجز
با حرف مصاحبت و تا ضرورت وزنیچون حذف اولنمشدر موم دن
مراد بال مومیدر محصول بیت چونکه لقمان کوردیکه حضرت داودك
النده دمور قوت معجزه ایله موم اولور یعنی بالمومی کیبی یومشار و ایلیه
آلتنزده اوررر **نپرسیدش چه میسازی که دانست * که بی**
پرسیدنش معلوم کردد نپرسیدش ضمیر مستتر لقمانه راجعدر

دابن عیکلی

دیبلر نزد داوده که دانشت مرهونندر که حرف تعلیل و دانشتک فاعلی تحتنده لقمانه راجع ضمیر که حرف بیان بی برسیدنش ضمیر لقمانه راجع محصول بیت لقمان داوددن بوحالی کوردیکه اکا صورمدیکه نه ایلرسن زیرا بیلدیکه صورمقسزین اکا معلوم اولیسردر بوسوزک اصلی بودرکه قاسی تفسیرنده بیور رسول یرده که خدا بیوردر ولقد آتینا لقمان الحکمة بیورلمش که لقمانک جمله حکمتندندرکه حضرت داوده برای مصاحبت اولکده واول طورمیوب زرده طوقوردی ولقمان هیچ سؤال ایلمزدیکه بو یادو ندرینغام یاپدقدنصکره حضرت داود کیدی و دیدی نه خوشتحه صو آشکو ملکیده پس لقمان دیدی الصمت حکم وقلیل فاعله یعنی سکوت حکمتدر حال بوکه فاعلی آزدر و بعضلرد یدیلرکه بریل مقدار ی نشته کلوب کیددی بوحالی بیلمک ایچون اما سؤال ایلمزدی اولکه سؤال ایتزیکم دیو و بعضلرد یدیلرکه بو مذکور قصه شول یرده درکه سکوتدن ضرر یتش اولمیه والا سؤال لازمدر ادب ؛ از لوازم صحبت یکی آنست که خانه بپردازی یا باخانه خدای درسازی لوازم لازمک جمعیدر صحبته اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر صحبت مصاحبت معناسنهدر که حرف بیان خانه پردازینک مقدم مفعولیدر با حرف تاکید پردازی فعل مضارع مفرد مخاطب در پردازیدندن بوشالتمق معناسنه پرداختندن دیمن خطا سویلمش پرداختن و پردازیدن مشترکدر بوشالتمق ایله برنسنه یه دوزمک و یاپمق و تمام ایلمک بیننده یا حرف تردید یا برینه حرف تعلیل یعنی تا یازان اصلا معنایه وصولی یوق ایمش یا بویله کتابلره شرح یازمق نه زحمت ایدی با حرف مصاحبت خانه خدای صاحب خانه دیمکدر ترکیب مزجی صلنده خدای خانه ایدی اضافتله بویله ترکیبلرده خدا صاحب معناسنه درده خدا و کدخدا کبی درسازی فعل مضارع مفرد مخاطبدر سازیدندن موافقت و مطابقت ایلیه سین دیمکدر زیرا بو مصدر مشتقاتله دد حرفیله

مستقل

مستقل اولنجه بو معنالری افاده ایدر فاحفظ ساختندن دیمن مشتقدر دینیلر غلط سویلمشلردر که عادتلریدر محصول ترکیب خلقله اسلوب مصاحبتک و اختلاطک لوازمندن بریسی ولدرکه اولدوغک اولوی ایسه انی تخلیه ایلیه سین یعنی بوشالداسین کنایتدر اوددن چیقماقدن زیرا اوددن چیقمایجه اویوشالماز یا خود صاحب خانه ایله ممتزج ایدوب اکا موافقت ایلیه سین حاصلی اول اوینده اولدوغک تقدیرجه او ایسیله موافقت و ملاطفت اوزره اولمق کرکسین و یا اویندن چیقماق کرکسین که اراکزده برودت و کدورت حاصل اولمیه پردازینی تمام اولمق معناسنه اخذایدن ناتمام ایمش بوندن پردازدن مراد اغیاردن خالی قیلمقدر دیمن ترکیبی راست معنادن قیلمشدر خانه پردازینک معناسنی کیمسه تک خانه سنده اولمیه سن دیمن یاوه سویلمش قطعه حکایت بر مزاج مستمع کوی ؛ اکر دانی که داد د باتو میلی حکایت کویک مفعول صریحی و بر مزاج غیر صریحی مستمع اضافت لامیه درداد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده مستمعه راجع ضمیر در باتو با حرف صله میلی یا حرف تنکیر میل دادک مفعول صریحی و باتو غیر صریحی میلی یاسینی حرف وحدت طوتان لذت کلامدن اکلامه دکل ایمش محصول بیت حکایتی مستمعک مزاجنجه سویله اکر بیلور سک که سکا میلی وار و سوزوکه رغبتی زیرا بوتقدیرجه کلامک اصغا اید سوزک ضایع اولماز هرآن عاقل که با مجنون نشیند ؛ نکوید جز حدیث روی لیلی که حرف رابط صفت صفت با مجنون با حرف مصاحبت نشیند فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده عاقله راجع ضمیر در نکوید مشترکدر فعل مضارعله امر غایب بیننده سویلمز و یا سویلمسون جز غیر معناسنهدر حدیث روی لیلی لامیه لردر هرآن عاقل مبتدا و نکوید خبری وما بعدی مقول قول نکوید ری مضارعه تخصیص ایدنلر بلا مخصص ایلمشلر محصول بیت هر اول عاقل که مجنونله

رد سروری
رد سروری
رد سروری و ابن سید علی
رد ابن سید علی
رد سروری
رد سروری
رد سروری و شمعی

اوتوره یعنی مصاحبت ایلیه سوبلرز و یاشو نلسون لیلینك روحی
قفسندن غیر نسنه یعنی مصاحبتی اووی لیلی اولسون خاصه سوزی
هان لیلی حدیثندن اولسون زیرا مجنونك مقصودی اکا منحصردر
مطایبه هر که با بدان نشیند اگرچه طبیعت ایشان نگیرد لیکن بطریق
ایشان متهم گردد چنانکه اگر شخصی بخرابات رود بنماز کردن
منسوب شود بخمر خوردن بعض نسخه ده اگرچه یرینه اگر نیز واقعدر
وبطریق یرینه بفعل واقعدر ایشانه اضافت لامیه در متهم انفعال
بابندن اسم مفعولدر شخصی یا حرف وحدت بخرابات باحرف صله
روده متعلق بنماز د بویله ددکز اردن ادا ایلمك معناسنه بخمر خوردن
شوده متعلقدر محصول ترکیب هر کیم که یرامزلرله اوتورد یعنی مصا
حبت واختلاط ایده اگرچه انلرك طبیعتلرین طوتماز یعنی انلرك
خویله خویلنمزسه لیکن انلرك طریقیله متهم اولور حاصلی انلرك
فعللرنی اکا اسناد ایدرلر شویله که برکیمسه میخانه یه نماز قیلمغه کیدر
ویا کیدرسه اندن وارمق سببیله شراب ایچمکه منسوب اولور مثنوی
رقم برخود بنادانی کشیدی ۞ که نادان را بصحبت برگزیدی رقم
دانك وقافك فتحه لریله خط معناسنه اسمدر بر حرف صله بنادانی
باحرف صله ویا حرف مصاحبت ویا حرف مصدر کندی نادانلغکه
ویاکندکه نادانلغه کشیدی چکدك یعنی نادانلغکه اقرار واعتراف
ایلدك دیمکدر که حرف تعلیل نادان را ادات مفعول بصحبت باحرف
صله تقدیری بصحبت خوددر بر حرف تأکید گزیدی فعل ماضی مفرد
مخاطب اختیار ایلدك دیمکدر نادان مفعول صریحی وبصحبت غیر
صریحی محصول ترکیب کند نادانلغکه رقم چکدك یعنی جهلکه اعتراف
واقرار ایلدك زیرا نادانی مصاحبتکه اختیار ایلدك یعنی جاهل ایله
صحبت ایلمك کشینك جهلینه دلیلدر طلب کردم ز دانایی یکی پند
مرا گفتا که با نادان مپیوند محصول بیت خلقله اختلاط ومصاحبت

ایچون

ایچون بر عاقلدن بر نصیحت طلب ایلدیم بکا دیدیکه جاهل ایله اختلاط
ومصاحبت اولمه بیت انی مقام تعلیلده واقعدر گر کند دانایی
خر باشی ۞ وگر نادانی ابلهتر باشی دانای عصر لامیه و لاضمیر در
خطاب باحرف تأکید باشی فعل مضارع مفرد مخاطب اولورسین دیمکدر
ابلهتر ابلهرك دیمکدر محصول بیت زیرا دانای عصر ایسك نادانلقله
مصاحبت سببیله خر اولورسین واگر نادان ایسك ابلهرك اولورسین
زیرا صحبت مؤثردر بیتك دورت یرده یا ضمیر خطاب واقعدر عبرت
حلم شتر چنانکه معلومست اگر طفلی مهارش گیرد وصد فرسنگ
ببرد گردن از متابعت او نپیچد اما اگر دره هولناك پیش آید که
موجب هلاك باشد وطفل بنادانی آنجا خواهد رفتن زمام
از کفش درگسلاند ودیگر مطاوعت نکند که هنگام درشتی
ملاطفت مذمومست وگفته اند که دشمن بملاطفت دوست
نگردد بلکه طمع زیاده کند حلم شتر لامیه طفلی یا حرف وحدت مهار
میمك فتحیله یولار دیمکدر روشین شتره راجعدر فرسنگ فارسی وفرسخ
عربیدر فالرك فتحه لریله بر میل مقداری یره دیرلر بعضیلر ثلث وسنك
بر میلدر دیدیلر وبعضیلر دورت بیك آدم ودوریتوز آدم وبعضیلر
اوچ فرسنگ دیمشلردر دره لفظ مشترکدر جمله ترك بیتلك ویا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل هولناك صفت دره در قورقنج معناسنه در
که حرف رابط صفت موجب هلاك اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر
واو حرف حال زمام درگسلاندنك مفعول صریحی واز کفش غیر صریحی و بندن
طفله راجعدر در حرف تأکید گسلاند کاف عجمك ضمی وکسریله قلغندر گسلانید
گسلاندندن دیمك خطا ایلمشکه حرف تعلیل هنگام درشتی لامیه هنگام
وقت معناسنه در درشتی یا حرف مصدر خشونت دیمکدر ملاطفت
ملایمت دیمکدر محصول ترکیب حضرت شیخ دونك حلمنی بیان ایدوب
بیوررده نك حلمی شویله که معلومدر اگر بر طفل بولادینی طوتشه

دیبوز فوسخی برایلتسبو بننی انك مثنا یعتقدن دوندرمز اما اکر
لوکینه برفوسخی ددهکلسه که سبب هلاك اولسه وطفل نادانلغله انی
وارمق دیلهسه بولاری الندن چکوب اوزرودخی مطاوعت ایلمیه
زیرا خشونت وقتنده ملایمت مذمومدر دیمشلردر که دشمن ملایمت
سببیله دوست اولمز بلکه طمعی زیاده ایدر قطعه ۞ کسی که لطف کند
با تو خاك پایش باش ۞ وگر خلاف کند در دو چشمش آگن خاك
آکن الف ممدوده وکاف عجمك فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر آگندندن
بر نسنهیی برنسنهیه طیقمق وطولدرمق معناسنه در آکندندن دیمشلر
خطا ایلمشلر خاك مفعول صریحی ودرچشم غیر صریحی وایکی شین کسیه
راجعدر محصول بیت برکمسه که سکا لطف ایلیه انك خاك پایی اول
واگر سکا خلاف ایدرسه ایکی کوزینه طپراق طولدر حاصلی سکا مخالف
اولانه سن زیاده مخالف اول کوزینه طپراق طولدرمقدن مراد اکا
عداوت وبغض کوزیله بقمقدر حاصلی طپراق کوزینه دی سخن بلطف
وکرم با درشت خوی مگوی ۞ که زنك خورده نگردد بنرم
سوهان پاك با حرف صله درشتخو وصف ترکیبیدر ایری خویلی
معناسنه ملایم خویلینك نقیضی یعنی غلیظ مگوی فعل نهی سویلمه دیمکدر
که حرف تعلیل زنك خورده وصف ترکیبیدر پاس یمش دیمکدر با حرف
مصاحبت نرم سوهان صفتك موصوفنه اضافتی قبیلندندر زیرا
نرم یومشق دیمکدر که عرب ناعم دیر صفت مشبههدر سوهان سینك
ضمیله اکه دیرلر اصلی سوهان نرم در یومشق اکه دیمکدر نگرددك اسمی
تحتندن زنك خوردهیه راجع ضمیردر وخبری پاکدر وبنرم سوهان
مفعول غیر صریحیدر محصول بیت درشت خویلیه وغلیظ طبیعتلیه سوز
لطف وکرمله سویلمه یعنی اکا سوزده ملایمت کوسترمه زیرا پاس یمش
دمور یومشق اکه ایله پاك اولماز مصراع ثانی مقام تعلیلده واقعدر
ادب ۞ هر که در میان سخن دیگران افتد تا مایهٔ فضلش بداند

رد شراح جمیعاً

پایه

پایهٔ جهلش بشناسند محصول ترکیب هرکیم که غیریلرك سوزی اثناسنه
دوشه یعنی سوزی آراسنه کیرسه تا کیم فضیلتنك مقداری بیلهلر دیو
جهلنك مرتبهسینی کارلر بواسلوب خلقك مصاحبتنده چوق واقعدر
اما اکثر ناس بونك قباحتنی آکلمزلر قطعه ۞ ندهد مرد هوشمند
جواب ۞ مگر آنگه کزو سؤال کنند مگر اداة استثنا آنگه اول وقت
دیمکدر کز واصلنده که ازدر یای حذف وایصال واقع اولمشدر محصول
بیت اوصلی اولان کیمسنه جواب ویرمز مگر اول وقت که آندن سؤال ایلیهلر
یعنی عاقل کشیدن برنسنه صورمایانجه جوابه متصدی اولمز سکوت ایدر
گرچه بر حق بود مزاج سخن ۞ حمل دعویش بر محال کنند مزاج سخن
لامیه در اصل سخن دیمکدر تقدیری مزاج سخنشدر شینی ضرورت وزن
ایچون حذف اولندی حمل دعویش مصدرك مفعولنه اضافتیدر دعوینك
واوی مکسور ویا ساکن اوقنور وشین مرد هوشمنده راجعدر بو بیت
سابقه مقام تعلیلده واقعدر محصول بیت مرد هوشمندك انك ایچون مسئول
اولمینجه جواب ویرمز زیرا سوزینك اصلی حق اوزره اولوب انده هیچ
کذب وشبهه اولمزسه ده سوزینی کذبه ومحاله حمل ایدوب اینانمزلر کسی
سؤال اولنمینجه جوابه مبادره ایلمز ادب ۞ ریشی درون جامه
داشتم حضرت شیخ رحمه الله هر روز بپرسیدی که ریشت چونست
ونپرسیدی که کجاست دانستم که ازان احتراز می کند که ذکر
هر عضوی روا نباشد وخردمندان گفته اند هر که سخن نسنجد
از جوابش برنجد ریش یاره ویا حرف وحدت درون جامه
لامیه قفتان ایچنده یعنی ستری لازم اولان یرمده برچیبانم واریدی
پرسیدی یا حرف حکایه صورردی دیمکدر که حرف بیان ریشت تا ضمیر
خطاب بعض نسخهده دملکت واقعدر ریشت یرینه دالك ضمی ومیم و
لامك فتحیله چبان دیمکدر نسنجد فعل نفی مستقبل مفرد غایب طارتماز
یعنی میزان عقله اورمز سخن مقدم مفعولیدر محصول ترکیب قفتانم ایچنده

یعنی ستری لازم اولان یرمدح یار دم واردی یعنی چیبانم حضرت
شیخ شهاب الدین سهروردی هر کون صو وار دیکه یارك و چبانك
ایچ درامّا صو ورمزدیکه نه یرده در بیلمکه اندن احترا ایدرکه هر بر
عضوی المق جایزدکلدر زیرا جایزدرکه ذکری قبیح اولان عضو دخی اولا
و عقلا دیمشلردرکه هر کیمکه سویلدکی سوزی میزان عقله و معیار فکره
وزن ایلمز اول سوزك جوابندن زحمت چکر یعنی بحضور اولور دیو
سویلدکی سوزینکوده جواب ایشیده **قطعه** تا نیك ندانی که سخن
عین صوابست ✻ باید که بگفتن دهن از هم نگشایی تا حرف توقیت
بگفتن با خوق صلهٔ از هم بری ر بندن یعنی یوموقدن نکشایی فعل نفی مستقبل
مفرد مخاطب محصول بیت مادامکه ایو بیلمیه سین که سوز عین صوابدر
یعنی کرچکدن صواب اولدیغنی بیلمیه کرکدر که سویلمکه آغزکی یوموقلق
آچمیه سین حاصلی آغزکی یوموطوتوب عین صواب و لمیان سوزی سویلیه
سین که صوکی ندامتدر **گر راست سخن گویی و در بند بمانی ✻ به زان**
که دروغت دهد از بند رهایی گر راست سخن گویی تقدیری گر سخن
راست گویی در ضرورت وزن ایچون تقدیم و تأخیر قلندی در بندک
یعنی د حبس بمانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر ماندن قالورسك
و یا قله سین دیمکدر دروغت تای خطاب معناده دهد که مقیددر
دهدت تقدیرندر رهایی یای ثانی حرف مصدر در قورتلموق دیمکدر
خلاص معناسنه محصول بیت اگر سوزی کرچك سویلرسك و زندانده
قالورسك یعنی طوغری سویلدکك ایچون حبسده قالورسك اندن
یکدرکه یلان سکا حبسدن خلاص ویره حضرت شیخك بو سوزی کشینك
کندی ذاتنه راجع احوالده در امّا اغیاره نسبت دروغ مصلحت
آمیزی راست فتنه انگیزدن اولی طوتلمشدر پس بین الکلامین تناقض
لازم کلمز تأمّل ایده **تشبیه دروغ گفتن بضربت لازب ماندکه اگر**
نیز جراحت درست شود نشان باند چون برادران یوسف که

بدروغ

بدروغ موسوم شدند بر راست گفتن ایشان نیز اعتماد نماند
قال الله تعالی بل سولت لکم انفسکم امرا فصبر جمیل دروغ گفتن
مقولیدر و گفتن مبتدا و ماند خبری و بضربت لازب خبره متعلق
و اضافت بیانیه در لازب لصوق و ثبوت معناسنه در یعنی یاپشمق
و ثابت اولمق ماند فعل مضارع مفرد غایبدر ماندن بکزر دیمکدر
مانستن دن دینلر خطا ایلمشلر که حرف بیان نیز حرف عطف ده معناسی
افاده ایدر مبتدا اگر جراحت درست ده اولورسه دیمکدر نشان مبتدا
و بماند خبری و جملهٔ اسمیه جواب شرطدر ماند فعل مضارع مفرد غایب
قالور دیمکدر ماندن ماندن دینلر حبط عشوا ایلمشلر چون
ادات تشبیه برادران یوسف لامیه که حرف بیان و یا حرف رابطه صفت
موسوم مبتدا و شدند خبر و بدروغ موسومه متعلقدر نشانلنمش و علامتلنمش دیمکدر
جملهٔ اسمیه صفت برادرانه در بر حرف صله راست گفتن مفعولی
و ایشان اضافی مصدرك فاعلینه در اعتماد مبتدا نماند فعل نفی ماضی مفرد
غایب قالمدی دیمکدر خبر مبتدا در بر راست گفتن اعتماده متعلق بو
قصه نك اصلی بودرکه یوسفك قرنداشلری یوسفی باسندن چیقاردوب
حیله ایله آلیروب قویویه براقدیلر و کوملکینه بر مقدار قان بولاشدیروب
و اختشام با بالرینه اغلیه اغلیه کلدیلر که یوسفی قورد یدی دیو حضرت
یعقوب علیه السلام قوت معجزه ایله قوردلری جمع ایدوب یوسفی قنغکز
یدی دیو سؤال ایدیجك جمیعی عین ایلدیلر که بزدن بو خطا صادر اولمدی
دیو پس یعقوب بیلدیکه بو خصوصده اوغللری کاذبلردر بر غیر حال
اولمشدر ایدی مصردن کلوب اوغلك سرقه ایلدی و مصر پادشاهی
بو جرم ایچون آنی آلی قودی دیجك یعقوب اینانمدی و دیدی
بل سولت لکم انفسکم الایه محصول ترکیب یلان سویلمك ثابت بره یه
و یاره یه بکزر که جراحت اوکولورسه ده نشانی قالور یوسفك
قرنداشلری گیبی که یلان ایله نشانلنوب معلوم اولدیلر کرچك سویلدکده

ردشراح جمیعا
ردشراح جمیعا

اعتماد قالمدى زيرا مصردن كتورديكلرى خبر كنديلرك علمنه نسبت
صحيح ايدى زيرا يوسفك ايلديكى حيله يى بيلمزلر ايدى ليكن چونكه يوسف
خصوصنده كذب ايلمشلر ايدى باباری بو خبرلرينه اعتماد ايلمدى
و ديدى خبر ويرديككز كبى دكلدر اصل قصه بلكه بونده سيزك بر حيله
و صنعتكز واردر اندن صكره ديدى فصبر جميل تقديرى فامرى صبر جميل
در يعنى مبتداى محذوفك خبرى اوله ياخود تقديرى فصبر جميل اجمل يعنى
صبر مبتداى موصوف واجمل خبرى اوله قطعه: كسى را كه عادت
بود راستى: خطا كر كند در كذارند ازو كسى يا حرف وحدت
و را حرف تخصيص كه حرف بيان راستى يا حرف مصدر طوغريلق و
كرچكلك ديمكدر كذارند فعل مضارع جمع غائب ترك ايدرلر ديمكدر
يعنى مواخذه ايلمزلر ديمكدر ازو اصلنده از او ايدى حذف وايصال ايلديلر
ضمير كسيه راجعدر محصول بيت بر كمسه نك كه عادتى وخويى كرچكلك
وطوغريلق اوله اكر خطا ايدرسه اندن كچرلر يعنى خطاسنه اعتبار ايلميوب
اغماض عين ايدرلر حاصلى خطاسنى صواب عد ايدرلر وكر ناموَد
شد بناراستى: دكر راست باور ندارند ازو ناموَر نام اسمندن
ومَر واوك فتحيله ادات نسبت آدلو ديمكدر يعنى مشهور با حرف مصا
حبت ونا ادات توصيف نفى ويا حرف مصدر ناراستى نقيض راستيدر
مراد يلانجيلقدر راست ندارندك مفعول اولى وباور نا ثانيسى باور
واوك فتحيله اينانمقدر تصديق معناسنه محصول بيت واكر بر كيمسه ناراستلغله
نامدار ومشهور اولديسه دخى كرچكى وطوغريسى اندن اينانمزلر يعنى
يلانجيلقله شهرت بولدقدنصكره كيمسه اندن كرچكى وطوغريسى تصديق
ايلمز قطعه: دروغى بكيرند صاحب دلان: بر آن كس كه پيوسته
كفتست راست دروغى يا حرف تنكير حرف وحدت ديينلر خطا
سويلمشلر بكيرندك مقدم مفعوليدر يعنى صريح و بر آن كس غير صريحى
پيوسته دايم ديمكدر محصول بيت صاحب دللر يلاندن طوتا مشلر

ردّ ابن سيد على وسرورى

شول

شول كيمسه نك اوزرينه كه دائما كرچك سويلمش كلمشدر يعنى دائما كرچك
وطوغرى سويليه نك كذبنى طوتا مشلر زيرا بو بخلين كيمسه دن كذب
صادر اولمز مكر خطا ايله وخطايه اعتبار يوق وكر مشهور شد بنا
راستى: اكر راست كويد تو كويى خطاست مشتهر اسم فاعلدر
افتعال بابندن حضرت شيخ نفننى قصد ايدوب سابقده ناموَر
وبونده مشتهر بيوردى بر معنايه اولدقلريچون تو كويى خطاست علامدر
محصول بيت واكر بر كيمسه ناراستلغله يعنى كذبله مشهور ونامدار اولورسه
كرچكده سويلرسه سن خطادر يعنى يلاندر ديرسين مطايبه: اجل
كائنات از روى ظاهر آدميست واذل موجودات سك
وباتفاق سك حق شناس به از آدمى ناسپاس اجل لامك تشديديله
اسم تفضيلدر اعظم معناسنه كائنات اضافتى لاميه در از روى ظاهر قيدى
آنك ايچوندر كه خدا ولقد كرمنا بنى آدم بيورمشدر ليكن حقيقتده جائزدر
كه خدانك قتنده بنى آدمدن اكرم واشرف مخلوق اوله يا غيرده واقع
اولان متونده بو قيد موجوددر اما شراح بو قيدى يرينه باتفاق

ردّ شراح جميعاً

عبارتنى ايراد ايلمشلر وفيه نظر اجل مبتدا وآدميست خبريدر اذل ده لام
تشديديله اسم تفضيلدر حقارت وهوان معناسنه موجودات اضافتى لاميه
در واز روى ظاهر قيدى كينه مقدردر زيرا جائزدر كه حقيقتده سكدن
احقر مخلوق اوله اذل مبتدا وسك خبرى وباتفاق يعنى باتفاق خردمندان
خردمندان عبارتنى متن ظن ايدوب بازانلر زائد يازمشلر سك

ردّ شراح جميعاً

حق شناس بيانيه حق شناس وصف تركيبيدر حق بيلجى سك ديمكدر
مبتدادر وبه خبرى آدمى ناسپاس بيانيه انسان غير شاكر ديمكدر كفور معناسنه
يعنى كفران نعمت محصول تركيب كائناتك اجل واعظمى ظاهر يوزندن
آدميدر واذل واحقر موجودات كلبدر واتفاق عقلا ايله كلب حق شناس
انسان ناسپاسدن يكدر زيرا كلبى دوكسك وقوسك قپوكى قويوب
كيتمز اما انسان ادنى بهانه ايله آلوب يوريور ورر قطعه: سكى را لقمه

هر کز فراموش نکرددز اکرده‌ای صد بو نیکی بیش که شنیدی معنای یا حرف وحدت

و را حرف تخصیص بر سکله دیکدر لقمه یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر

و همزه محذوف توسل همزه حرف وحدتدر دیین خطا سو یلمش فراموش مرهو نکرده

نکرده ده تقدیری فراموش نکرد ددر ضرورت وزن ایچون حذف وایصال

اولندی ندی فعل مضارع مفرد مخاطب او ورسک دیمکدر نوبتش ضمیری

سکرا جعدر زنیتنک سنک مفعول بهی و صد نوبت مفعول فیهی محصول

بیت بر سک و یا سکک بر لقمه فراموش اولماز یعنی ویردکک لقمه‌ئی اونوتماز

اکر یوز کره انکا طاش اوردسک یعنی یوز کره طاشله و اغاجله اوروب

قووسک قبوک قویوب کیتمز نکرددعبارتینی عنده عبارتیله قید ایدنلر

زاید ایلمشلر بر کلبه بر لقمه هر کز فراموش اولمز دیین را حرف تخصیص واللدی

بیلمز ایمش که ترزیق سو یلمش وکر عمری نوازی سفله‌ء را بکمتر چیزی

اید با تو دجنک عمری یا حرف وحدت بر زمان دیمکدر نوازی فعل

مضارع مفرد مخاطب نوازیدندن اوخشیاسین یعنی رعایت ایلیه‌سین

نواختن دن دیین خطا ایلمش سفله‌ء یا حرف وحدت ددهمزه حرف وحدت

دیین اسکی خطاسی او ذره مصر اولمش و را ادات مفعول بر سفله‌ء دیمکد

نوازینک مفعول بهیدر و عمر مفعول فیهی بکمتر با حرف سببیت کمتر بوند

آزدق یعنی جزوی معناسنه چیزی یا حرف وحدت اکثر متونده یا بو

با تو با حرف مصاحبت دد حرف صله در با معناسنه محصول بیت

اما اکر بر زمان بر آلچغی رعایت ایدوب اوخشیاسین آزرقنه بسبیله

یعنی جزوی بهانه ایله سنکله جنک کلور حاصلی آزاجق بهانه ایله سنکله

چکیشور و صواشور یعنی ایلدکک ایلکی رعایت ایلمز لطیفه از نفس

پرور هنروری نیاید و بی هنر سروری انشاید نفس پرور وصف

ترکیبیدر تن پرور کبی پروریدندن هنرور هنرلی دیمکدر زیرا ور

ادات نسبتدر و یا حرف مصدریه سرور باش اری یعنی رئیس القوم

و یا حرف مصدر و را حرف صله محصول ترکیب نفس پروردن یعنی

رد شمعی

رد ابن سید علی وسروری

رد شمعی

رد سروری

رد شمعی

نفسنی بسلیکلی مفید اولان کیمسه دن هنرلیلک کلمز یعنی اهل هنر اولماز

و هنرسز کیمسه سرور لکه و رئیس قوم اولمغه لایق اولمز مثنوی هکمن

بروکا و بسیار خوار بسیار خسپست بسیار خوار و بسیار خواب کاد بسیار خوار

بیا نیه دد چوق ییجی صوفی بسیار خوار وصف ترکیبیدر خواریدندن الف اصلیه

ایله لیکن الفک حذفیله استعمالی زیاده اولدی و غنچون چوق کیمسه الفی حرف

زایددر ایله خوردن و خوریدن و خواریدن برمعنایه مصدرلردر

بعض نسخه ده خواریرینه بادکلور چوق یوکلی یعنی چوق یوک چکیچی بولنه و

قافیه مکرر اولمز بونده خواری حقیر معناسنه اخذ ایدن بسیار خوار

ایمش که حرف تعلیل بسیار خسب وصف ترکیبیدر خسبیدندن چوق او یوی

دیمکدر بعض نسخه ده بسیار خواب واقعدر کذا بر معنایه بسیار خوار دد

ترکیبیدر سابق کبی و موخر مبتدا بسیار خسب مقدم خبر بس بسیار خواری

بسیار خسبه عطف ایدنلر مقصود بیته واصل دکلر ایمش محصول بیت

ایله چوق ییمک ییین کاو بونده کاودن مراد مرد اکولدر یعنی چوق ییمک

ییجی شخصدر تشبیه طریقیله حقیقت کاو دکلدر فقدر یعنی تن پرور اولان

اکول کیمسه یه رحم ایله یعنی انسان منزلنه تنزیل ایدوب انی اسرکه زیرا چوق

ییجی چوق یا تیجی و چوق او یو ییجی دد مصراع اولده بسیار خوار کاو صفت

واقع اولمش و ثانیده مبتدا ایمش قافیه بو قدر تغایر کفایت ایدر تامل ایله

چو کاو ارهمی بایدت فربهی چو خرتن بجور کسان دد هی

چو ادات تشبیه همی ادات مضارعدر باید فعل مضارع مفرد غایب

و تا ضمیر منصوب متصل مفعولی و فربهی یای مصدریه ایله فاعلی فربه

فانک فتحی و رانک سکونی و بانک کسری و های اصلیه ایله سمز معناسنه

ددچو کذا ادات تشبیه تندن مراد کندی وجودیدر با حرف صله جور کسان

لامیه دد حرف تاکید دهی دالک فتحی و کسریله فعل مضارع مفرد مخاطب

ویرسین دیمکدر تن دهینک مقدم مفعولیدر محصول بیت کافی

اکر سکا سمزلک کرکیسه یعنی کندیکی سمرتمک استرسک خر کبی تنیکی کیمسه‌لر جوری

رد شمعی

رد شراح جمیعاً

ویورمیین حاصلی کندیکی سرتیك اسیرسلن خرکیبی وجودیکی اللهه جود
ونبسینه تسلیم ایلمك کرك سیین کاوخوایلدیکی کیبی فوبهی یا یدنك مفعول
دیتلرمفعوله فاعلی فرقی ایدردکاترایمش **تربیت در انجیل آمدوست** رد ابن سید علی وسودی
کای فرزند آدم اکرتو انکری بهت ازمن مشتغل شوی و اکر
درویش کرددی تنکدل نشینی پس حلاوت ذکرمن کجا یابی و عبادت
من کی شتابی محصول ترکیب انجیلده کلمدرکه ای آدم اوغلی اکرسکا
غناویررسم بندن امور دنیویه مشغول اولورسین واکرسنی فقیر
ومحتاج ایدرسم تنکدل وغمناك اولوردسین پس بنم ذکرم لذتنی
قندن بولورسین و بنم عبادتمه نجن ایو رسین یعنی بنی قنده ذکر ایدرسین
و بنم قوللوغمی نجن ایدرسین **قطعه که اندرنعمتی مغرور وغافل نه که**
اندر تنکدستی خسته وریش که کاهدن مخففدر نعمتی یا ضمیر خطاب
معناده مغرور وغافله مصر و ندر اندرادات ظرف تنکدست وصف
ترکیبیدر الی طاریعنی فقیر کیسه و یا حرف مصدر وخسته و ریشه بر یای
ضمیر تقدیر اولنور محصول بیت کاه نعمت و غناده مغرور وغافل سین
یعنی دنیا نعمتنه مشغول اولمغله حقدن زاهل وغافلسین وکاه الطارد لقند خاطر سین
خسته ومجروح سین یعنی افلاس و فقیردن دل ریش و مجروح **دلریش**
جو در سرا ومنرا حالت اینست نه بدانم کی بحق پردازی ازخویش
سرا بوندهسروروحبورمعناسنهدر وضرا غم وغصه معناسنهدر پردازی
فعل مضارع مفرد مخاطب در پردازیدن پرداختندن دیمین سهو
ایلمش مشغول اولورسین معناسنه ازخویش کندکدن محصول بیت چونکه
حالت سرورده وغمده حالك بودر بیلمزم کندکدن خدایه نه وقت
مشغول اولورسین **عبرت نه ادادت بیچون یکی را ازتخت شاهی** رد سروری
فرود آرد و دیکری در شکم ماهی نکه دارد ادادت بیچون لامیه
بیچون بی کیف دیمکدر تخت شاهی بیانیهدر زیرا یا حرف نسبتدر حرف
مصدردر بیلر غلط سویلیش فرود آرد بوندم ایندور معناسنه در رد شمعی

دیکری

دیکری یا حرف وحدت ورا ادات مفعول شکم ماهی لامیه ماهی بالقدر
بالق قرننده دیمکدر نکه دارد حفظ ایدر دیمکدر محصول ترکیب نعمتنك
ارادتی بریسنی تخت سلطنتدن ایندورر یعنی پادشاهلقدن فراغت
ایدوب درویش اولور ابراهیم بن ادهم ویحیی بن معاذ که شیخ محی الدین
عربینك طاپیسیدر بونلرکبیدر انساندر زیرا جایزدر که ادیان سابقهده
دخی نیجه بونلرکبی پادشاهلر تختیی براقمش اولرلر و بر غیرسینی بالق قرننده
یعنی قورساغنده حفظ ایدر یعنی اولدرمز دیری طوتار یونس پیغمبرکبی
بیت وقتست خوش آن راکه بود ذکر تو مونس نه ور خود بود
اندر شکم حوت چو یونس وقتست بعض نسخهده وقتیست واقعدر
یای وحدتله خوش وقتك صفتیدر ان را را حرف تخصیص انکس را
تقدیرندهدرکه حرف رابطه صفت ذکر تو مصدرك مفعولینه
اضافتیدر مونس اسم فاعلدر افعال بابندن ور واکردن مخففدر
خود ادات تاکید شکم حوت لامیه حوت عربجه بالغه دیرلر یونس بونك
نونك کسریله در قافیه رعایتی ایچون محصول بیت اول کسنك وقتی
خوشدرکه سنك ذکرك اکا مونس اوله یعنی دائما سنی ذکر ایدهنك
وقتی وحالی خوشدر اکرکسه بالق قورساغنده اوله یونس کیبی زیرا
حضرت یونس بالق قرننده ذکر خدایی هیچ ترك ایلمشدر **حکمت اکرتیغ**
قهر برکشد نبی و ولی سر درکشد و اکر غمزه لطف بجنباند بدان را
بنیکان در رساند سر درکشد باشنی کیرو چکر یعنی خوف ایدوب سیکر
ونطقه قادر اولمز غمزه لطف بیانیه یعنی لطف محض بجنباند فعل مضارع
مفرد غایب دیرهده دیمکدر بدان بدك جمعیدر برامز لر دیمکدر یعنی
اشقیا ورا ادات مفعول یا حرف صله نیکان ایولر یعنی سعدادر حرف
تاکید رساند فعل مضارع مفرد غایب فاعلی خدادر محصول ترکیب
اکر خدا قهر قلجنی چکرسه یعنی اظهار جلال ایدرسه نبی و ولی باشنی
کندویه چکوب سیکر قورقوسندن و اکر لطف غمزهسین دیرهده دیرسه

یعنی لطف اظهار ایدرسه شقیلری سعیدلره ایرشدرر یعنی شقیلری
سعیدلر مقامنه ایصال ایدر قطعه گر بمحشر خطاب قهر کند
انبیارا چه جای معذرتست خطاب قهر لامیه جای معذرت
بویلدر معذرت مغفرت وزنی اوزره مصدردر محصول بیت
اگر خدای تعالی محشرده قهر ایله خطاب ایدوب اظهار غضب ایدرسه
انبیانك ویا انبیایه نه عذر یری دیمك انبیایه عذره مجال اولماز
ویا انبیانك اعتذاره مجالی اولماز پرده از روی لطف گو بردار
کاشقیارا امید مغفرتست روی لطف لامیه در مجاز اکو بونك
گبی یرلرده تأکید افاده ایدر انجق اگرچه نوعا تکلفله معنا ویرمکده
قابلدر بردار فعل مضارع مفرد مخاطب قالدر دیمکدر که حرف تقلیلدر
اشقیا شقینك جمعیدر ورا ادات تخصیص امید مغفرت مصدر
مصدره اضافتیدر محصول بیت خدایه خطاب ایدوب مناجات
ایدر یارب لطف یوزندن پرده قالدر یعنی رفع حجاب ایدوب
اظهار لطف ایله زیرا اشقیانك امید مغفرتی وار یعنی مغفرت
وعفو رجا ایدر حاصلی گناهکارلر غفران رجا ایدرلر اعدی
اظهار لطف ایله محروم قالمسونلر دیمکدر وعظ هرکه بتادیب
دنیی راه صواب نگیرد بتعذیب عقبی گرفتار آید قال الله تعالی
وَلَنُذِيقَنَّهُم مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَى دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ هرکه
اصلنده هر کسکه در نته که مکرر بیان اولندی پس که اسمدر کیم معناسنه در که
هرکه معنای شرطی متضمندر با حرف مصاحبت تادیب دنیی مصدر
فاعلینه اضافتیدر راه صواب بنائیه ونگیردك مفعول صریحی و
بتادیب غیر صریحی با حرف مصاحبت تعذیب عقبی مصدر مفعولنه
اضافتیدر وایدك مفعول غیر صریحی وگرفتار صریحی وجملهء فعلیه جواب
شرط عذاب ادنادن غرض دنیا عذابیدر قتل واسیرلك وبونلردن
غیری عذابلر اما مجاهد دیدیکه عذاب قبردر دون بونده قبل معناسنه

عذاب

عذاب اکبر عذاب آخرتدر محصول ترکیب هرکمسه که دنیا تأدیبیله
صواب یولنی طوتماز یعنی راه صوابه گیتمز آخرت تعذیبنه گرفتار
کلور یعنی آخرت عذابین چکر نته که خدا بیوردر البته بیز انلره دنیا
عذابین طاددیررز آخرت عذابندن اول یعنی دنیاده تعذیب
ایدرز انلری وهم آخرتده آیت کریمه حقیقتده دون لفظنی غیر
عبارتیله تفسیر ایدنلر لغته مخالف بالمشافه بیت بندست خطاب　ردّ سروری و شمعی
مهتران انکه بندینه چون بند دهند ونشنوی بند نهند بندست
مقدم خبر خطاب مهتران لامیه ومؤخر مبتدا انکه بند یعنی ایدندن
صکره قید وحبس دیمکدر چون ادات تعلیل بند دهندك مقدم مفعولی
دهند فعل مضارع جمع غایب ویره لر دیمکدر نشنوی فعل نفی مستقبل
مفرد مخاطب ایشتمزسین دیمکدر بند نهندك مقدم مفعولی نهند فعل
مضارع جمع غایب قورلر دیمکدر محصول بیت اولولرك خطابی
نصیحتدر اندن صکره بند در یعنی حبس وقیددر چونکه نصیحت ویره لر
وایشتمیه سین الیکه وایاغکه باغ قورلر حاصلی نصیحت پذیر اولمیجه سنی
حبس ایدرلر عبرت نیکبختان بحکایات وامثال پیشینان پند
گیرند پیش از آن که پیشینیان بواقعهء ایشان مثل زنند نیکبخت
وصف ترکیبیدر ایو بختلو دیمکدر یعنی سعادتلو والف ونون ادات جمعدر
امثال پیشینیان لامیه پیشینین یا حرف نسبت ونون حرف تأکید وبای
ثانی های رسمیدن بدلدر اصلی پیشینه در والف ونون ادات جمعدر
پیشینیان ده اعرابدر بویلدر با حرف مصاحبت واقعهء ایشان لامیه
مثل زنندك مقدم مفعولیدر محصول ترکیب مسعود بخت اولانلر
کندیلردن اوکدین کلنلرك امثال وحکایاتیله نصیحت طوتارلر یعنی
منتصح اولورلر اندن اول که کندیلردن صکره کلنلر انلرك واقعه سیله
مثل اورورلر حاصلی سعادتلیلر کندیلردن اول کلن ایولرك حکایات
وامثالیله پند پذیر اولورلر کندیلردن صکره کلنلر کندیلرك احوال

اولوا اتفاقاتي مضرب مثل ايلمزدن نيا ولى قطعه بر بود مرغ سوي دانه

فراز ؛ چون بدي كه مرغ بينند اند دبند بزود فعل نفي مستقبل مفرد

غايب ومرغ فاعلي سوي دانه لاميه جانب دانه ديمكدر فراز سوي تاكيد

ايدر وفاده فتح وكسره جايزدر چون ادات تعليل كه مرغ غير مرغ ديمكدر

بيندك مقدم مفعول صريحي واندر بند غير صريحي محصول بيت مرغ

دانه جانبنه واره يعني دانه يه توجه ايلمز چون غير مرغي بند ده كوره

يعني طوزاغه طوتلمش كوره فراز بوندن قرب ومقابله معناسنه دردر

سهو ايلمشلر بند كير از مصايب دكران ؛ تا نكيرند ديكران ز تو

بند بند كيرك مقدم مفعوليدر كير فعل امر مفرد مخاطبدر طوت معناسنه

مصايب مصيبتك جمعيدر دكرانه اضافت لاميه در تا حرف تعليل ويا

حرف دوام نكيرند فعل نفي مستقبل جمع غايب طوتميه لر ديكران يايله ديدن

اصل اوزره محصول بيت خطاب عام طريقيله بيوردغير يلر مصيبتلرندن

نصيحت طوت تاكيم غيريلر سندن نصيحت طوتميالر يعني خلق عالمه

عبرت اولمزدن اول غيريلردن عبرت آل وآنكله متنصح اول حكمت

انراكه كوش ارادت كران آفريده اند چون كند كه بشنود وانرا

كه بكمند سعادت كشيده اند چون كند كه نرود انرا حرف تخصيص

كه حرف بيان كوش ارادت بيانيه كران كاف عجمك كسريله آغر ديمكدر

صممدن كنايتدر آفريده اند ماضيدن قسم جمع غايب يارادمشلردر

ديمكدر چون واو اصليه ايله نيجه ديمكدر كيف معناسنه بشنود فعل مضارع

مفرد غايب وانراكه واول كمسنه كه ديمكدر با حرف صله كمند سعادت بيانيه

كشيده اند ماضيدن قسم جمع غايب چكمشلردر ديمكدر محصول تركيب

اول كمسنه نك كه ارادتي قولاغيني آغير يارادمشلردر يعني صاغير يراتمشلر

در يعني حق سوزي قبول ايلمكده ارادت قولاغيني آغير خلق ايلمشلر حاصلي

كوكلي قولاغيني ارادتدن حالي خلق ايلمشلر نيجه ايلركه ايشيده يعني

نه چاره ايدركه كلام خدا ورسولي ايشيده بيله وقبول ايليه واول

رد سروری و شمعی

كيمسه كه سعادت كمندي ايله چكمشلردر يعني مسعود اولوب نيكبخت خلق ايلمشلر

نيجه ايلركه چكلدكلري يره كيتميه يعني بالضروره چكلدكلري يره كيده حاصلي

بر كيمسه كه شقي خلق ايلمشلردر نه چاره ايدر كه مسعود ونيكبخت اوله بيله

وبر كيمسه كه مسعود نيكبخت خلق ايلمش اوله نيجه شقي وبدبخت اوله بيله

نته كه الشقي شقي في بطن امه والسعيد سعيد في بطن امه دده قطعه شب تاريك

دوستان خداى ؛ مي بتابد چو روز رخشنده شب تاريك دوستان

خدا بيانيه ولاميه دده شبي بوندن ظرف زمان اعتبار ايدوب قرانكلق

كيجه ده ديمك ايلمز ايش مي ادات استمرار وبا حرف تاكيد تابد فعل مضارع

مفرد غايب يلدرادر ديمكدر چو ادات تشبيه روز رخشنده بيانيه رخشنده

اسم فاعل مفرد غايب اصلي درخشنده ايدي تحقيق ايدوب رخشنده

ديديلر محصول بيت خدا دوستلرينك قرانكلق كيجه سي روز رخشنده كبي

يلدرادر يعني ضيا ويرر يعني كيجه سي كوندوزي برابردر نور وضيا ويرمده

حاصلي كيجه سي كوندوزي كبي نورانيدر وين سعادت بزور بازو

نيست ؛ تا نبخشد خداى بخشنده وين سعادت اشارتدر شب

تاريك روز روشن كبي رخشان اولمسينه با حرف مصاحبت زور بازو

لاميه در تا حرف توقيت نبخشد فعل نفي استقبال مفرد غايب خداي

بخشنده فاعليدر اضافت بيانيه ايله بخشنده اسم فاعلدر بخشيدندن

محصول تركيب ليكن مذكور سعادت زور بازو وقوت نيجه ايله دكلدر

والاكثرت عبادت وطاعتله دمادام كه محسن ومعطي خدا بغشلميه حاصلي

عطيه خدادر كسبي دكلدر رباعي ؛ از تو بكه نالم كه دكر داور نيست

وز دست تو هيچ دست بالا تر نيست بوندن رباعي يرينه قطعه يازانلر

عجب تخميص صاحبي ايمشلر تونك ضمي اشباعله او قونمق كركدر كم وزنه خلل

ويرميه بكه با حرف صله وكه اسمدر كيم معناسنه نالم فعل مضارع متكلم وحده

دركه حرف تعليل داور واوك فتحيله حاكم معناسنه دردست تو لاميه

هيچ دست مبتدا بالاتر نيست خبري وز دست تو خبره متعلق دستي

رد ابن سيد علی

رد سروری و ابن سيد علی

بالاية مضاف ایدن فوق فاد لسیده عجب ماهرایش محصول بیت یا رب
سندن کیمسه شکایت ایدوب ناله و زاری ایدم بن کم سندن غیری حاکم
مطلق یوقدر و سنک قدرتک الندن یوجه دك بر ال یوقدر یعنی سنك
قدرتك الی جمیع الکردن او ستندر زیرا قادر مطلق سن سین انجق
بیو دمش سین ید الله فوق ایدیهم ان راکه تو رهبری کنی کم نشود
وان راکه تو کم کنی کسیش رهبر نیست محصول بیت یا رب او لنه
کیمسه یه که سن دلالت و هدایت ایدر سین اول ضال و کم اولمز یعنی ضلا
دوشمز و اول کیمسه که سن کم ایدرسین یعنی اضلال ایدرسین هیچ کیمسه اکا
هادی و رهبر اولمز العیاذ بالله عبرت کدای نیك انجام به از
پادشاه بد فرجام کدای نیك بیا نیه پادشاه بد فرجامه بو یله در
نیك انجام و بد فرجام وصف ترکیبیدر انجام و فرجام عاقبت و صوك
معنا سنه در محصول ترکیب عاقبتی ایو یعنی خیر کدا پادشاه فرجامدن یکد
یعنی عاقبتی شر اولان پادشاهدن یکدر بیت غمی کز پیش شادمانی بری
به از شادیی کز پسش غم خوری غمی یا حرف وحدت کز که حرف رابط صفت
بی بای غمك فتحیله پس معناسنه در آدو صوك معناسنه و شین غمه راجعدر
شادمان وصف ترکیبیدر ماندن بکزمك معناسنه صکره سرور معناسنه
اسم اولدی آسمان کبی که وصف ترکیبی ایکن فلکه اسم اولدی و یا حرف مصدر
شادمانلق پس اوج لفظدن مرکب اولدی شاد که صفت مشبهه در فرح
معناسنه فانك فتحی و دانك کسریله و مان که مرخمدر ماندهدن و یای مصدر
دن فتامل شادیی یای اول حرف مصدر و ثانی حرف وحدت شادیی در
اولان یا مصدریه در و همزه اضافت ایچوندر دیین سؤال اولنمز همزه قید
در و اضافت نیه در عجب نه جواب ویردی اوله کز که حرف رابط صفت
پسش شین شادییه راجعدر محصول بیت بر غم که انك اردیجه شادمانلق
و سرور چکرسین یعنی اردیجه شاد و خرم اولورسین اول شادلق و سرور
دن یکدرکه آردیجه غم یرسین حاصلی صوکی سرور اولان غصه یکدر صوکی

دد سمعی

دد سمع

غصه اولان سرور دن لطیفه زمین را ز آسمان نثار ست و آسمان
ار زمین غبار کل اناء یترشح بما فیه زمین را را حرف تخصیص و یا
حرف صله در یا معناسنه نثار بوندم صچی معناسنه در یعنی اول نسنه که
صچادلر اقچه والتون کبی اما بونده باران مراددر انا همزه نك کسریله ظرف
دیکلدر یعنی قب یترشح فعل مضارع مفرد مذکر غایبدر تفعل بابندن
سیزدر دیکدر بما با حرف مصاحبت ما اسم موصولدر الذی معناسنه
فیه جار و مجرور جمله ظرفیه اعرابدن محلی یوق صله موصولدر محصول ترکیب
زمینه اسماندن حاصل نثار باراندر و با زمینك آسماندن محصولی نثار
باراندر اما آسمانه زمیندن غبار و یا آسمانك زمیندن غبار قتدر بر هر
ظرف کندینك ایچنده اولان سیزدر یعنی ایچنده نه وار ایسه طشره سیندن
اول سیزدر و چیقار بیت کرت خوی من آمد ناسزاوار تو خوی
نیك خویش از دست مکذار کرت ضمیر خطاب خوی من لامیه ناسزا
وار ناموافق و غیر لایق خوی نیك خویش بیانیه و لامیه در محصول
بیت اکر سکا بنم خویم و خصلتم ناموافق و ناسزاوار کلدیسه سن کندی
ایو خویکی و خلقکی الدن قومه یعنی ترك ایلمه ادب حق تعالی
می بیند و می پوشد و همسایه نمی بیند و می خروشد می خروشد فعل
مضارع مفرد غایبدر خروشیدندن چوقرامق مثلا چوملك و قزان
و غیر کبی چوقرادیغی کبی چوقرامق بونده مراد کورلك و چاغرمق
در محصول ترکیب خدای تعالی قوللرك عیوب و جزایمنی کورر و
ستر ایدر اما قومشی کورمز و چاغرر یعنی غاییا نه نیجه دودلی افترا لر
ایدر بیت نعوذ بالله اکر خلق غیب دان بودی کسی بحال
خود از دست کس نیاسودی غیب دان وصف ترکیبیدر غایب
بیلیجی دیکدر داینددن دانستندن دیین خطا دیمش با حرف ظرف حال
خود لامیه نیاسودی فعل نفی حکایت حال ماضی دیکلنمزدی و راحت اولمزدی
دیکدر محصول بیت نعوذ بالله یعنی خدایه صیغنیورم خلقك شرندن اکر

دد ابن سیدلی

خلق عالم غیب بیلجی اولیدی یعنی احوال غیبیه ﷲ خبردار اولیدی هیچ برکیمسه کندی عیبنا اندن کیمسه اندن اسایش و حضور ایلمزدی یعنی خلق بری برینک عیبنه مطلع اولیدی هیچ برکیمسه دنیاده خلقدن سالم زندکانی ایلمزدی بجا ایچون دی مونا بیتی بسبب حال نفسه دیرن خطا دیمش **مطایبه** ﷲ **زر از معدن بکاوکندن بدر آید وز دست بخیل بجان کندن** معدن دالک کسری و اسیم مکاندر ضرب باینددن با حرف سبب کان کاف عربیله مراد قدر معدندر قومقدر بدر آیدچیقار دیمکدر زر مفعول صریحی و از معدن غیر صریحی بکان کندن ده اکا متعلقدر دست بخیل لامیه بجان کندن بکاوکندن کبیدر اعرابیله تقدیری بجان کندن بدر آید در بعض نسخه ده بر نیاید واقعدر جان کندن مراد جان چکشمکدر یعنی بلا و مشقت چکمک محصول ترکیب التون معدندن معدنی قزمغله چیقار اما بخیلک الندن جان چکشمکله چیقار یعنی چوق زحمت و مشقت چکمکله الندن چیقار حاصلی زیاده امساك ایلدکندن دمکه بلا ایله الندن الیماز پس بنا بینک معناسنی بو وجهله داست کلور معدندن صکره کان ذکری جانلة قافیه ده مطابق اولمق ایچوندر وتفنن قصد ایچون و تکراردن احتراز ایچوندر مصراع ثانینک معناسنی بخیلک الندن التون اولمکله چیقار دیمک مقصود اولان معنایی چیقاره مش **قطعه** ﷲ **دونان بخورند و کوش دارند کویند امید به که خورده** دون بونده خسیس و ناکس معناسنه در الف و نون ادات جمعدر مبتدا و بخورند خبری کوش داشتن ودیر ایلد صقلیوب حفظ ایلمکدر نخورندک و کوش دارندک مفعولی محذوف مالدر امید به تقدیری امید خوردن به در که من تفضیلیه معناسنه در خورده تقدیری خورده شده در **محصول بیت** بخیل و خسیس اولنلر مالنی یمزلر و صقلرلر دیرکه یمك امیدی یکدر یمش اولمقدن یعنی یبوب مفلس و محتاج اولمقدن صقلیوب هرنجن ایسه ییرم دیو امید ایتمك یکدر نتکیم عرب دیر المأمول خیر من المأکول یعنی صقلیوب امید ایتمك یمش اولمقدن

دد ابن سید علی

دد شمعی

روزی بینی بکام دشمن ﷲ **زر مانده و خاکسار مرده** روز یعنی اخرکی وحدت بینی فعل مضارع مفرد مخاطب با حرف ثمی ما حبیتی کام دشمن لامیه دشمنک مرادنجه دیمکدر مرهو ندهن زر مبتدا مانده فعل ماضیدن قسم مفرد غایب خاکسار مرده زر مانده یه معطوفدر وایکیسی بیلمه بیننک مفعول صریحلری و بکام دشمن غیر صریحی خاکسار لغتده طوپراقلق دیمکدر اما استعمالده قاره طوپراقلو یا توب یوولانی کیمسه یه دیرلر دیاد عربک مزبله کلنده یا تان غربیا ن مجانین کیمسی بوندنه خاکسارله دیواندن تعبیر ایلمش زیرا کستی کسب ایلدوکی مالی یمیوب صقلمق جنوندن ناشیدر خاکسار رجل کثیر التراب در که تراب درهم و دینارک اصلیدر دیین کیمسه نک طپراق باشنه معنا تصویر یله معنای بیتی اول بویله تصویر ایدوب که والمعنى روزی بینی دشمن را زر مانده و مرده خاک کوز بخاك آلوده تکرار بر وجهله داخی تصویر ایدوب روزی بینی بر مراد دشمنش که زرش مانده بوادثان و تنش بخاك آلوده شده دیین معنای بیتی عجب تراب آلوده ایلمش عفا الله عن سیئاته **محصول بیت** برکون کوررسین دشمنک مرادنجه ذر قالمش وخاکسار اولمش یعنی مالینی قیوب کتمش مصراع اولده سکت وار غفلت اولنمیه یعنی سکتله اوقنور **ادب** ﷲ **هرکه بر زیردستان نبخشاید بجور زبردستان کرفتار آید** زیردست وصف ترکیبیدر والف و نون ادات جمعدر کشینک الی التنده اولنلردن عبارتدر خدمه و رعایا کیبی نبخشاید فعل نفی مستقبل مفرد غایب ترحم ایلمز دیمکدر بجور با حرف صله جور زبردستان لامیه در زبردست زیردستک نقیضیدر والف و نون ادات جمع اقویادن عبارتدر **محصول ترکیب** هرکم که الی التنده اولنلره و ضعفایه مرحمت ایلمز اقویانک جور و جفاسنه کرفتار اولور یعنی مبتلا اولور حاصلی ضعفایه رحم ایلمین اقویا قهرینه مبتلا اولور **مثنوی** **نه هر بازو که در وی قوتی هست** ﷲ **بمردی عاجزان را بشکند دست**

دد سروری

قوتنی یا حرف تنکیر عردی یا حرف مصاحبت ویا حرف مصدر عاجزان
دنامر یا حرف تخصیص بتکندر فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده بلدیر
راجع ضمیر و عاجزان مفعول اولی صریحی و ثانیسی دست ولمرُدی غیر صریحی
محصول بیت ایلدکلدر که هر بازوکه اندن قوت وار در یعنی قوتلیدر مرد لکله
و دل لنها عاجزلرک الینی صبر یعنی شکست ایدر دکلدر حاصلی بویله ایدیرسه
یاتینه تحالمامز دیمکدر بلکه خدا اندن انتقام آلور و کیمسه نک حقنی کیمسه ده قومز
ضعیفان را مکن بر دل گزندی ✤ که در مانی بجور زورمندی
ضعیفان دا را حرف تخصیص گزند ضرر و یا حرف تنکیر که حرف تعلیل در مانی
فعل مضارع مفرد مخاطب عاجز قالورسین دیمکدر ماند ندن ماندن
دینلر خطا ایلمشلر با حرف ظرف جور زورمند لامتو یا حرف وحدت
محصول بیت ضعفانک کوکلینه گزند ایلمه یعنی ضرر و زیان ایرشدرمه ذیرا
بر زورمندک جور و جفاسنده عاجز قالورسین یعنی دست قهرینه
گرفتار اولورسین ذیرا دنیا محل مکافاتدر کما تَدِینُ تُدَانُ دردکزندی
نک یاسینی حرف وحدت دیین سهو ایلمش زورمند وصف ترکیبیدر دینلر
خطای فاحش ایلمشلر **حکمت ✤ عاقل چون خلاف در میان بیند**
بجهد و چون صلح بیند لنگر بنهد که آنجا سلامت بر کرانست و
آنجا حلاوت در میان بجهد فعل مضارع مفرد غایب بجرار دیمکدر
یعنی بجرار در معناسنه حاصلی صاولور وار اده دورمز لنگر بنهد لنگر
قور یعنی قرار ایدر و ثابت اولور لنگر کیملرده اولور اصلنده اما بونک
کبی یرلرده تثبت و قرار مراد در محصول ترکیب عاقل اولان کشی چونکه
اورتاده خلاف کوره بجرار داندن طورمز اما چونکه صلح اراده کوره
ثابت اولوب قرار ایدر ذیرا اندن سلامت کناره ده در و بونده حلاوت
و لذت میانده لف و نشر مرتب رعایت ایلدی **حکمت ✤ مقام دا سه**
ششش می باید و لیکن سه یک می آید مقام مقاعلا بابندن اسم فاعلدر
اوجیله نرد وطولی اوینایاندر سه ششش اوچ کره التی دیمکدر و سه یک کره بر

رد ابن سید علی و سروری

رد شمعی

رد ابن سید علی و سروری ه

دیمکلر

دیمکدر ترکیبک معناسی ظاهر ایمدی کوزنا و ولان یکمیه اتمام مراد سه شش در
و سه و یکدر فتأمل محصول ترکیب مقامره سه ششش کرکدر ولیکن سه یک کلور
یعنی دو نکار دائما کشینک مرادی اوزره اولمز **بیت ✤ هزار بار چراگاه**
خوشتر از میدان ✤ و لیکن اسب ندارد بدست خویش عنان ✤
بار بوندن کره معناسنه در چراگاه اوتلق یر الجوا اسم در او تلمق معناسنه
چرید ندن و گاه ظرف مکان محصول بیت بیک کره او تلق میداندن یکدر
ولیکن آتک دیزکنی النده دکلدر که استدیکی یرده اوله **تضرع ✤ درویشی**
در مناجات میگفت یا رب بر بدان رحمت کن که بر نیکان خود رحمت
کرده که ایشان را نیک آفریده درویشی یا حرف وحدت میگفت
می حرف حکایت بر حرف صله در ایکی یرده بیله معلوم اوله که کوبیده رحمت
علی حرفیله مستعمل اولدوغی کبی فارسیده بر حرفیله مستعملدر بدان جمع بد
و نیکان جمع نیک خود ادات تاکید کرده ماضیدن قسم مفرد مخاطب
که حرف تعلیل آفریده ماضیدن قسم مفرد مخاطب یراتمشسین دیمکدر کرده
ده و آفریده ده همزه لر خطابیجوندر دیین معهود جهلی اوزره مصرواسند
محصول ترکیب بر درویش مناجاتنده سویلردی یا رب یراملره رحمت
ایله که ایولره خود رحمت ایلمشسین ذیرا آنلری ایو یراتمشسین یعنی
انلری ایو خلق ایلدکک انلره رحمت ایلمکلکدر **حکمت ✤ اول کسی که علم**
بر جامه و انکشتری در دست نهاد جمشید بود گفتندش چرا همه
زینت و آرایش بچپ دادی و فضیلت راست را گفت راست
را زینت راستی تمامست کسی یا حرف وحدت که حرف بیان علم بوندن
قفتانه وضع ایلدکلری نشاندر که اول زماندن صانغ او موزدن اشاغی
کوکس اوزره قفتانک ظاهرینه بعض شکوفه شکلنده و یا بعض حیوانات
شکلنده ایشلیکدن بر نشان پیدا ایدرلردی که علم دیرلردی و اول قفتانه
جامه معلم دیرلردی نتکه سابقا مفصل بیان اولندی انکشتری همزه نک
فتحی و نونک سکونی و کاف عجمک ضمی و شین معجمه نک سکونی و تانک

رد شمعی

فتحی و رانك کسری و یای اصلیه ایله بوزلك معناسنه در دند دست در حرف
صله در. ننه معناسنه اولکسی مبتدا بو جمشید بود خبری جمشید جمله فتحیله و
میمك سکونی ایله قدیم پادشاهلردن بر پادشاهك اسمیدر عجب یا حرف
صله و جیم و یا عجمیلر در صول معناسنه که عربیده یسار دیرلر یانك فتحیله
ولو حرف جللی فضیلت مبتدا و است راست خبری اوکلکی راسته
برکلمه در صلغ آل و صاغ جانب معناسنه که عربجه یمین دیرلر و ایکنجی
راستك ترکیب دز را ایله ادات خبردن که سین و تا در معناسی راستلکده
دیمك اولور راست را ادات صله راسته دیمکده زینت راستی لامیه
ویا حرف مصدر تمام بوندم کافی معناسنه در محصول ترکیب اول بر کسکلر
قفتان علم و آکا بوزلك قودی یعنی برمغ بوزنك طاقدی جمشید در اکلر
بیچون جمیع زینت و آرایشی صول اله ویردك حال بوکه فضیلت صاغ الکك
دیدیکه صاغ اله واستلق زینتی کافیدر راستی عبارتنده ایهام وار یعنی
صاغلق و طوغریلق معناسی قطعه فریدون گفت نقاشان چین را
که پیرامون خرگاهش بدوزند فریدون باب اولك اوغلیدر مفصل
ذکری جمشیده نقاشان چین لامیه و را ادات مفعول که حرف رابط مفعول
وقوله پیرامون بای عجمك کسریله اسمدر اطراف معناسنه پیرامن ده
دیرلر خرگاه خانك کسریله و رانك سکونیله قرا اوکه که ایله اوره تیلوره
دیدیم اوی ده دیرلر حاصلی قبه شکلنده اولور خرگاه بوندم اوتاغ معناسنه در
در دیین خرگاهی بیلزایمش بدوزند فعل مضارع جمع غایب دیکلر دیمکدر
مفعولی یعنی دیکلجك نسنه بیت ثانیده زیرا عادتدر اوتاغلرده و چادرلرده رنك آمیز برلردن بعض نسنه کسوب دیکرلر مثلا مبارك باد و سعادت
باد عبارتلرینی کسوب دیکرلر بومعنایه واصل اولمیانلر مصراع ثانینك
معناسنی که آنك اوتاغنك اطرافنی دیکه لر یعنی لازم اولان یری مرمت
ایده لر دیین زیاده ترذیق سویلمش بدوزند فعل مضارعدر دوختن
دن دینیلر خطا ایلمشلر بدانرا نیك دارای مرد هشیار که نیکان

رد ابن سید علی و سروری

رد شمعی

رد شمعی
رد ابن سید علی و سروری

خود بزرگان و نیك روزند بدانرا لامیه ادات مفعول و بدان جمع
بد مفعول اولی و نیك مفعول ثانیسی و دار فعل امر مفرد مخاطبدر یعنی
دار بدلری ندن طوت دیمکدر که حرف تعلیل خود ادات تأکید بزرگ نیك
روزند تقدیری بزرکند و نیك روزند اولولر و سعادتلولردر دیمکدر
پس بزرکانند و نیك روزانند دیو تقدیر ایلمکه احتیاج یوقدر محصول
بیت خرگاهك اطرافنه دیکلجك بو بیتدر که یرامزلری ایو طوت یعنی
رعایت ایله ای مرد هشیار زیرا ایولر خود اولولر و نیك بختلردر نیك
روز دیمکدن غرض صاحب سعادتلردر دیمکدر حاصلی یرامزلری ایو
رعایت ایلمك کرك که ایولر رعایتی قلجیله آلورلر که شانلری رعایت
اقتضا ایدر مجموع بیتك معناسنی یرامزلری ایو طوت یعنی الکره ایو
دعا ایله ای عاقل کشی زیرا ایولر خود اولولر و سعادتلولردر سنك
دعاکه اصلا احتیاجلری یوقدر دیین بد دعایه مستحق ایمش حکمت
بزرکی را گفتند با چندین فضیلت که دست راست دارد خاتم
چرا در دست چپ میکنند گفت ندانی که همیشه اهل فضل محروم
باشند ندانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر استفهام انکاری طریقیله
محصول ترکیب براولویه دیدیلر که بو قدر فضیلتله که صاغ الك وار در یعنی
صاغ الده وار خاتمی نیچون صول اله ایدرلر یعنی صول الك صرچه پارمغنه طاقارلر
لر صاغ الده صرچه پارمغنه طاقمزلر دیدی بیلزمیسن که دائما اهل فضل محرومدر
بیت آن که حظ آفرید و روزی سخت یا فضیلت همی دهد یا بخت
حظ حانك فتحی و ظانك تشدیدیله نصیب معناسنه در آفرید مقدم
مفعولیدر روزی یای اصلیه ایله رزق معناسنه در سخت مقدم مفعولیدر
سخت فعل ماضی مفرد غائبدر ساخت لفظندن مخففدر یعنی ایلدی حاصلی
یراتدی دیمکدر محصول بیت اول کیمسه که نصیب یراتدی و رزق بیدا ایلدی
یعنی وجوده کتوردی آدمه یا فضیلت ویرر و یا بخت و دولت بعض نسخه ده
بخت یرینه تخت واقعدر لطیفدر ملاطفه نصیحت پادشاهان مسلم

کسی دانست که بیم بر نیارد و امید در ؛ محصول ترکیب پادشاهك درگهی
نصیحت ایلمك بر کیمسه یه مسلمدر که باش قورقوسی و امید زری اولیه یعنی زر آلمق
خوفی اوله و نه دینار و درم امید مثنوی ؛ موحد چه در پای ریزی زرش
چه شمشیر هندی نهی بر سرش ؛ موحد اسم فاعلدر تفعیل بابندن خدای
برلیجی توحیددندر چه بو نلك کبی یرلرده مساوات معناسنی افاده ایدر
ریزی فعل مضارعدر ریزیدندن دوکه سین دیمکدر ریختن دن دیتیلیر
خطا ایلدیلر زرش شین معناده یایه مقیددر تقدیری در پایش در شمشیر — رد ابن سید علی و سروری
هندی بنایه نهی فعل مضارع مفرد مخاطبدر نهیدندن نونك فتحی و کسریله
قومق معناسنه محصول بیت موحد اولان کیمسه یه نسبت آیاغینه آلتونلر آلتجه
دوکه سین نه و باشی اوزره قلیج طوتاسین نه یعنی آیاغینه مال دوکلسه باشی
اوزره قلیج طوتمق برابردر نه اندن سوینور و نه بوندن پرینور امید
و هراسش نباشد زکس ؛ بر اینست بنیاد توحید و بس هراس هانك
کسریله خوف معناسنه در یعنی قورقی و شین موحده راجعدر بر اینست مقدم
خبر بنیاد توحید لامیه و مبتدا و آو بس ایله بو نلك کبی یرلرده فقط معناسنه
محصول بیت موحدك کیمسه دن امید و هراسی اولماز یعنی نه کیمسه دن
قورقوسی و پرواسی و نه کیمسه دن امید و رجاسی وار لطیفه ؛ پادشاه
از بهر دفع ستمکارانست و شحنه برای خونخواران و قاضی
مصلحت جوی طراران هرگز دو خصم بحق راضی پیش قاضی نروند
ستمکاران مصدرك مفعولینه اضافتیدر شحنه صوباشیه دیرلر خون
خواران وصف ترکیبیدر قان ایچیجی معناسنه خواریدندن والف و نون
ادات جمع مصلحت جوی وصف ترکیبیدر جوییدندن طراران اضافت
اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر پادشاه مبتدا و ما بعدی خبری و شحنه
مبتدا و ما بعدی خبری و قاضی مبتدا و ما بعدی خبری طراریان کیسه یه
دیرلر که فارسیجه کیسه بر دیرلر محصول ترکیب پادشاه ظالملرك ظلمنی دفع
ایلمك ایچوندر و صوباشی قان ایچیجی ظالملر ایچوندر یعنی قتلیلرك و اهل

شرو

شرو فضادك خلقدن ضرر نفعی دفع ایلمك ایچوندر و قاضی طرارلرك
مصلحتنه متعلق احوالی [illegible] کورمك ایچوندر یعنی شریعته متعلق امورلری
کورمك ایچندر یعنی طرارده نلازمدر ربع و شرعله کورمك ایچوندر
هرگز حقه راضی ایکی خصم قاضی اوکینه کیتمزلر زیرا هر کیم حقه راضی اولسه
نصکره خصومته احتیاج قالمز بعض نسخه ده هرگز دو خصم از پیش قاضی
نروند واقعدر یعنی هرگز ایکی خصم قاضی قتندن راضی کیتمزلر بلکه برسی
راضی کیدرسه برسی ناراضی کیدر قطعه ؛ چو حق معاینه دانی که می
بباید داد ؛ بلطف به که بجنك آوری و دلتنگی معاینه مفاعله بابندن
مصدردر که حرف بیانیه حرف استمرار و با حرف تأکید باید فعل مضارع
مفرد غایب کرك دیمکدر بلطف بر مقدر داد مصدرینه متعلقدر که
من تفضیلیه معناسنه در جنك آور وصف ترکیبیدر محارب یعنی صواشیجی
معناسنه و یا حرف مصدردر دلتنك وصف ترکیبیدر کوکلی طار معناسنه
و یا حرف مصدر کوکل طارلیغی دیمکدر محصول بیت چونکه معاینه بیلورسین که
الك حقنی ویرمك کرکدر لطفیله ویرمك یکدر که صواشجیلغله و کوکل
طارلغیله ایسه حاصلی حقوق ناسی ملایمت و رفقیله ادا ایلمك یکدر محاربه
و مجادله ایله ادا ایلمکدن دلتنگی جنگه عطف ایدوب و آوردیی اکا قیلر
طوتبای و بدلتنکی آوردی و دیدم یای خطابله دیین زیاده باطل سوزدر — رد ابن سید علی
دبروجهله داخی معنا تصور ایدوب بلطف دادن به که بجنك آوردی
دادی و بدلتنکی دادی ایکی وصف ترکیبیه داخل ایکی یای مصدریه ایله
دیین عجب قوی تزدیو کوی ایمش عفا الله عنه خراج اگر نگزارد کسی
بطیب نفس ؛ بقهر ازو بستانند مرد سرهنگی طیبت مصدردر طاب
یطیب دن طیاب ده کلور تانك فتحیله بوندن ایلمك معناسنه در مرد
سرهنگی بیانیه در موصوف و صفتی ضرورت وزن و قافیه ایچون افراد
ایلدی والا فعل نسبت جمع معناسنه ایدی یعنی مردان سرهنکیان
محصول بیت اگر بر کیمسه خراجی طیب نفس و صفای خاطر له ادا ایلمزسه

مردم هنکی ایندن الی قهرله آلود زیرا حق تعالی نهیعیدر کیهیچ کیمسه کا انکار ایلمز
نسخه **هر کس قلم تدان هر می کنه کو وقاضی پستیر** یعنی
محصول ترکیب هر کسک دیشی اکشی نسنه یمکله کند اولور یعنی قماشور
اما قاضینک ظلیله که هیچ نسنه کسمز اولور ترشیده وشیرینیده یا نر
فنیت ایچوندر بیت **قاضی که برشوت بخورد پنج خیار ثابت**
کند از بهر تو ده خربزه زار برشوت باحرف مصاحبت وراده کسره
وضمه جایزدر خربزه زار کلزار ولاله زار کبیدر یعنی قاونلق کبی تندن
کنایه در حاصلی قاون بستانی دیمکدر محصول بیت قاضی که رشوت طریقیله
بش خیار اکل ایلیه سنکچون اون قاونلق ثابت ایدوب مقرر ایده **لطیفه**
مخنثی پیر از نابکاری چه کند که توبه نکند و شحنه معزول از مردم آزاری
نابکاری فاسق وفاجره استعمال ایدرلر ویا حرف مصدر در بوندن
مراد نابکاریدن زنادر قرینه قیامیله محصول ترکیب بر قحبه زنادن نه
ایلیه که توبه ایلمیه یعنی توبه ایلیوب نه یه قادردر زیرا بو زینه کیمسه یقمز توبه ایلیوب
نیه مالکدر بالضروره توبه ایدر شحنه معزول ده خلق آزارلقدن توبه
ایلمزسه نه ایلیه بیلور یعنی خلق انجیتمکه قادردکلدر زیرا معزولدر پس توبه
ایلمسی ضروریدر بیت **جوان کوشه نشین شیر مرد راه خداست**
که پیر خود نتواند ز کوشه برخاست جوان کوشه نشین بیانیه در کوشه
نشین وصف ترکیبدر کوشه ده اوتوریجی دیمکدر شیر مرد ترکیب مزجیدر
اصلی مرد شیردر اضافت بیانیه ایله ارسلان ار یعنی ارسلان کبی ار حاصلی
پهلوان وبهادر دیمکدر مصراع مبتدا وخبردن مترکبدر که حرف تعلیل
خود ادات تاکید کوشه ده یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه حرف
وحدتدر دیین اسکی خطاسی اوزره مصراولمش برخاست برخاستن معناسنه
محصول بیت کوشه نشین جوان خدا یولینک شیر مردیدر یعنی هوادن
بچوب نفسینه غالب اولوب کوشه وعزلت اختیار ایدن جوان کرچکدن
ارددر زیرا پیر خود بر کوشه دن قیام ایلمکه قادر دکلدر پس بر کوشه ده اوتور

مایه

مایه ضروری در بلبت جوان سستی ... باید که از شهوت بپرهیزد که پیر سست رغبت را خود آلت بر نمی خیزد جوان سخت
بیانیه که حرف تعلیل پیر سست رغبت بیانیه سست رغبت وصف ترکیبیدر
رغبت میل معناسنه در و را حرف تخصیص نمی خیزد فعل نفی مستقبل مفرد
غایب خیزیدندن قالقماز دیمکدر محصول بیت محکم جوان کرکدر کیم شهوتدن
پرهیز ایلیه یعنی نفسی طالب وشهوتی غالب ایکن پرهیز ایلمک هنردر زیرا
پیر بی قدرت وطاقته پرهیز امر ضروریدر که آلت مساعده ایلمز یعنی
قالقماز که برنامشروع ایشه مرتکب اوله **حکمت حکیمی را پرسیدند که چندین**
درخت نامور که خدای تعالی آفریده است بلند و برومند هیچ
یکی را آزاد نخوانند مکر سرو را که ثمره ندارد درین چه حکمتست
کفت هر یکی را دخلی معینست و وقتی معلوم که کاهی بوجود آن تازه
است و کاهی بعدم آن پژمرده و سرو را هیچ ازین چیزی نیست
و در همه وقت تازه است واین صفت آزادکانست درخت نامور
بیانیه نامور نامهلی دیمکدر زیرا ور نسبت معناسنی افاده ایدر معنای
لازمی مشهور ونامدار دیمکدر لازمیله تفسیر ایدن نه دخل ایدن کندی
مدخولدر برومند بوندن یمشلی دیمکدر زیرا بر یمشدر ومند ادات نسبت
دولتمند وحاجتمند کبی نهایتی بر لفظیله واوسز استعمالی معهوددکلدر
یعنی برمند دیمزلر واو مبالغه ایچون زیاده اولندی دیین عندی سوء نظمش
بعض نسخه ده بلند یرینه بادور واقعدر یعنی بادور وبرومند ونشمش
وجهدن خالی کل زیرا باد آغج حاصلینه دیرلر ور ادات نسبتدر
لی معناسنه که ثمره ندارد مقام حالده واقعدر حال بو که ثمره سی یوقدر
دیمکدر ثمره میوه معناسنه در بوندن کلنجه سؤالدر وکفت ما بعدیله
جواب دخل بوندن حاصل معناسنه در ویا حرف وحدت ویا حرف
تنکیر هر درخته دخل معین اثبات ایلمک مبالغه طریقیله در زیرا هر
درختک حاصلی اولمز فتدبر ونتیجه بویله در کاهی یا حرف وحدت

رد سروری

رد ابن سید علی

رد شمعی

بركره باتمك فتحي وزاي عجمك سكوني وميمك ضمي وواي مهملة نك سكونيله
مساوي بلمش ديمكدر فعل ماضيدن قسمدر واين صفت آزادكانست جملة حاليه
در محصول تركيب حكمادن برينه سؤال ايلديلر كه بو قدر نامور ونامدار
درخت كه خداي تعالى خلق ايلمشدر بارور ومندهيج برينه آزاد ديمز
لوالا سروه يعني وحاصلي بو غيكين بوندن حكمتدر حكيم ديدي كه
درختلرك هر برينك معين حاصلي ومعلوم وقتي واردر كه كاهي اول
حاصل وجود يله تازه در وكاهي عدميله پژمرده وسروك بوندن هيچ
نسنه سي يوقدر وجميع اوقاتنده تازه در حال بوكه بو حالت آزاده لر
صفتيدر قطعه برانچه ميكذرد دل منه كه دجله بسي پس از خليفه
بخواهد كذشت در بغداد دل منهك مفعول صريحي وميكذرد دن انچه
نك صفتي كه حرف تعليل دجله بغداد ده شطك اسميدر يعني بغدادك ايرماغينه غير يرده شط ديرلر اما بغدادده دجله ديرلر بسي چوق زمان دجله
بسي مرهوندر پس از خليفه خليفه دن صكره ديمكدر خليفه دن بوندن
مراد مستعصم بالله در كه آخر خلفاي دولت عباسيه در كه هولاكو اني
هلاك ايلدكدن صكره دنيادن خلافت كليا مرفوع اولوب دور
سلاطين ظهور ايلدي يعني هر يره پادشاهلر حكم ايلمكه باشلدي مثلا
بغداده ابتداء سلاطين ايلخانيه حاكم اولدي آق قيونلي زماننه دك
اندن صكره قزلباشلردن صكره آل عثمان الهي دولت وشوكتلري
قيامته دك ممتد اولسون آمين كذشت بوندن كذشتن معناسنه در
در بغداد از بغداد تقديرنده در محصول بيت اول نسنه يه كه جريعني ثابت
وباقي اولميوب فاني اولان نسنه يه كوكل بغلمه يعني تعليق قلب ايلمه زيرا دجله
چوق زمان خليفه مستعصمدن صكره بغداددن كچيسردر يعني فاني
وكذا دار اولان اشيا آقرصو حكمنده در كه تعليق قلبه لايق دكلدر شراح
بو بيتك تحقيقنده ايلمشلر ظاهر مرادينه واصل اولمد قلرندن اهمال ايلمشلر رد شراح جميعا
كرت ز دست برآيد چو نخل باش كريم ٭ ور تت ز دست نيايد چو

سرو

سرو باش آزاده كرت ثاني خطاب معناده در نخل مقيددر ز
دست تقديرنده نخل بوندن خرما اغاجيدر باشي فعل امر مفرد مخاطب
اول ديمكدر اسمي مخنك وخبري كريم لفظيدر مصراع ثاني اولكي كبيدر
اعرابده محصول بيت اكر الكدن كلورسه خرما اغاجي كبي كريم اول خرما
اغاجينك كرامتي اولدركه هر بري ابتدا دقيونك كبي كه هر بري برنسنه يه
كركدر واكر خرما كبي الكدن كريم اولمق كلمزسه باري سرو كبي آزاد اول
يعني سرو بار وبردن آزاد اولدوغي كبي سنده تعلق دنيادن سالم اول
حضور ايليه سين سرو كبي آزاد اولميه يه جفا ايلمه ديين معنايه جفا ايلمش رد سعي
وعظ ٭ دو كس مردند وحسرت بردند كه داشت ونخورد ودن
كه دانست ونكرد محصول تركيب ايكي كيمسه اولديلر وحسرت ايلتديلر يعني
حسرت ايلكتديلر بري اولدر كه ماله مالك اولدي ويمدي وبري ولكه علمه
مالك اولدي موجبيله عمل ايلمدي قطعه ٭ كس نبيند بخيل فاضل را
كه نه در عيب كفتنش كوشد بخيل فاضل بيانيه در ورا ادات مفعول كه
حرف بيان نه حرف نفي معناده كوشد مقيددر پس فعل نفي مستقبل اولور
در عيب در حرف صله كفتنش شين ضمير بخيل فاضله راجعدر محصول بيت
كيمسه فاضل بخيلي كورمز كه انك عيبني سويلمكه دوشميه يعني عيوبين تقرير ايلمكه
سعي ايلر البته حاصلي فضل بخل عيبني ستر ايلمز هر نقدر فاضل ايسه ده ور
كريمي دو صد كنه دارد ٭ كرمش عيبها فرو پوشد كريمي يا حرف وحدت
فرو ادات تاكيد محصول بيت اما اكر بر كريمك ايكي يوز عيبي وكناهي
اولورسه كرمي واحساني جميع عيوبيني ستر ايدر خاتمة الكتاب
تمام شد كتاب كلستان والله المستعان در اين جمله چنانكه
رسم مؤلفان است از شعر متقدمان بطريق استعاره تلفيق
رفت والله مبتدا المستعان اسم مفعولدر استفعال بابندن لفظا
مرفوع خبر مبتدادر معاونت طلب اولنان كيمسه يه مستعان ديرلر بوندن
الله در در اين جمله يعني جميع كتابده بو رايه كلنجه بس سكز بابه حصر ايدنلر

مقبول ایلمشلردر سم مؤلفان لامیه عادت مؤلفان دیمکدر شعر متقدمان
لامیه تلفیق تفعیل بابندن مصدردر ذ بر نسنه یی ضم ایدوب قیمعه
دیرلر محصول ترکیب کتاب گلستان تمام اولدی و مستعان الله در یعنی
عون اندن مطلوبدر کتابدن آنك اعانتی ایله اتمام اولدی بو جمیع کتابده
انجلین که مؤلفین متقدمینك عادتیدر یعنی قدیم مؤلفینك قانونیدر
شعرای متقدمینك اشعارندن استعاره طریقیله تلفیق واقع اولمشدر
یعنی سوزینه کیمسه سوزینی قیمادم غیریلر قاندوغی کبی بلکه بوندن واقع و لازم
نظم و نثر هب بیملدر نته که حریری مقاماتنده بویله بیورمش و مفترات
السحریه صاحبی بونلره تقلید ایلمشلردر نته که دیباجه سنده یازمشدر بیت کهن
خرقهٔ خویش پیراستن ✻ به از جامهٔ عاریت خواستن کهن خرقهٔ
خویش بیانیه و لامیه پیراستن بزه مك و سیلمك معناسنه در جامهٔ عاریت
بیانیه محصول بیت کشی کندینك اسکی خرقه سینی یمایوب اصلاح ایلمسی
عاریتی خلقدن استمکدن یکدر حاصلی کندینك اسکی لباسنی یمایوب کیمك
الك عاریتی لباسنی کیمکدن یکدر مصراع اولك معناسنی کندی کهنه خرقم
ایله نغك یعنی آنی کیمك دیبوب و حاشیه ده بکهنه خرقه خویش تقدیرنده
دردیگك بیته زیاده نامعقول و ترذیق لباس کیدرمکدر غالب
کفتار سعدی طرب انگیزست وطیبت امیز و کوته نظران را
بدین علت زبان طعن دراز کردد که مغز دماغ بیهوده بردن و
دود چراغ بی فایده خوردن کار خردمندان نیست ولیکن بر رای
روشن صاحب دلان که روی سخن در ایشانست پوشیده نماند که
در موعظهای شافی در سلك عبارت کشیده است و داروی
تلخ نصیحت بشهد ظرافت بر آمیخته تا طبع مخاطب ملول نشود
و از دولت قبول محروم نماند غالب کفتار سعدی لامیه لردر و مبتدا
طرب انگیز وصف ترکیبی و خبر مبتدا انگیزیدن قوپارمق و بیدا ایلمك
یعنی طرب قوپاریجی و بیدا ایدیجی دیمکدر انگیختن دن اخذ ایدنلر خطا ایلمشلر

ابن ملکی و سروری

ردشمعی

دابن ملکی و سروری

دچلینی

وطیبت آمیز وصف ترکیبی دیر طیب مصدر طیبه ایلك و کوزلك معناسنه
قریشندر معناسنه امیختن دن اخذ ایدنلر خطا ایلمشلر و کوته در نظر بصیر تسز
دیمکدر و الف و نون ادات جمعدر حاصلی وصف ترکیبیدر و را حرف تخصیص
بدین علت بو علتله یعنی گفتار سعدی طرب انگیز و طیبت امیز اولدیغی
جهتندن بصیرتسزلرك زبان طعنی دراز اولور که حرف بیان مغز دماغ
بیهوده مغز بوندن یعنی معناسنه در دماغ بوین یعنی دوداغ پرورا قیر
باشدر مغز دماغ بیهوده لامیه و بیانیه در مغز بردنك مقدم مفعولیدر
باطل یره امك چکمکدن عبارتدر دود چراغ بی فایده لامیه و بیانیه در
سابق کبی باطل یره تضییع اوقات ایلمکه دیرلر دود خوردنك مقدم
مفعولیدر رای روشن صاحب دلان بیانیه و لامیه در که حرف رابط
صفت روی سخن لامیه در مجازا در ایشان در حرف صله در با معناسنه
پوشیده نماند مخفی قالمیه دیمکدر در موعظهای شافی بیانیه لردر در اینجو
موعظه مصدر میمیدر وعظ معناسنه و ها ادات جمع در حرف صله سلك
عبارت بیانیه سلك سینك کسری و لامك سکونیله دیزی ایپلکینه دیرلر
دیزیده دیرلر داروی تلخ نصیحت بیانیه لردر با حرف مصاحبت شهد
ظرافت بیانیه شهد کومج بالینه دیرلر بر حرف تاکید امیخته ماضیدن قسم
مفرد غایب قریشدرمش دیمکدر محصول ترکیب سعدینك اکثر کلماتی طرب
انگیزدر و طیبت آمیز و بصیرتسزلرك سعدینك کلامی بویله اولدیغی
علتله زبان طعنلری دراز اولور که مغز دماغ بیهوده ایلتمك و دود
چراغ بی فایده بیمك عقلا ایشی دکلدر اما صاحب دللرك رای روشن
که سوزك ظاهری و توجهی انلره در مخفی قالمیه که شفا ویریجی نصیحتلر اینجو
سلك عبارته چکلمشدر یعنی جوهر کبی کلماتی ترکیب و ترتیب ایلمشدر و آجی
نصیحت آجی داروسنی شهد ظرافتله قریشدرمشدر تا که مخاطبك طبعی
ملول اولمیه و دولت قبولدن محروم قالمیه مثنوی ✻ ما نصیحت بجای
خود کردیم ✻ روزکاری درین بسر بردیم بجای خود تقدیری

امیزیدندن

بنای خودش در ضرورت وزنیچون حذف و ایصال اولندی ضمیر نصیحت
راجعدر روزکارک یا حرف وحذف در یعنی در نصیحت بسز یاحرف
صلة حاصل وغاینه دیمکدر بردیم ایلدک دیمکدر محصول بیت بو نصیحتی
محلنده ایلدک بو زمانی یعنی برمدتی بو نصیحتده حاصل وغایته ایلتدک
حاصلی برمدت بونابده عمر کچوردک **گر نیاید بگوش رغبت کس**
بر رسولان پیام باشد وبس نیایدک فاعلی نصیحتدر با حرف صلة کوش
رغبت کس بیانیه ولامیه در کوش رغبتدن مراد رغبتله دیکلمکدر رسول
ایلچی وخبرجیدر یعنی خبر ایلدوب کتوریجیه دیرلر مفعول یعنی فاعلدر پیام
خبردر وبس انجق دیمکدر محصول بیت اکر بنم نصیحتم کیمسه نک کوش رغبته
کلمزسه یعنی کیمسه رغبتله ایشیدوب دیکلمزسه بکا نسنه لازم کلمز زیرا خبرجیلر
اوزرینه خبر ویرمکدر لازم اولان انجق قبول ایتدرمك لازم دکل
وما على الرسول الا البلاغ در یعنی خبرجی اوزرینه لازم اولان همان
ایصال خبردر انجق طوتلدی مؤکدکلدر قطعه **یا ناظرا فيه سل بالله**
مرحمة على المصنف واستغفر لكاتبه یا حرف ندا ناظرا منادای
غیر مقصوده یعنی نکره فیه ضمیر کتاب کلستانه راجعدر سل سینك فتحی
وسکون لاملا فعل امر مفرد مخاطبدر سئل یسئل دن همزه سماعا حذف
اولنمشدر اما سال یسال دن اولنجه عین الفعل قیاسا حذف اولمش اولور
بالله با من معناسنه در بعض نسخه ده لله در وثمشدر دکینه بو معنایه مرحمة مفعو
سلدر على المصنف سلا ویا مرحمة متعلقدر واستغفر سله معطوفدر
لكاتبه استغفره متعلق وضمیر کتابه راجعدر محصول بیت ای کتاب
کلستانه ناظر اولان یعنی مطالعه ایدن اللهدن مصنفه رحمت ایسته
وکاتبنه غفران طلب ایله **واطلب لنفسك من خير تريد به من بعد**
ذلك غفرانا لصاحبه واو حرف عطف اطلب فعل امر مفرد مخاطب
طلب ایله دیمکدر لنفسك اطلبه متعلقدر من خیرده ترید فعل مضارع مفرد
مذکر مخاطب به با تقویت عمل ایچون کلمشدر تقدیری تریده درمن بعد

ذلك

ذلك غفرانا بو مقدر اطلبك مفعول به صریحیدر لصاحبه غفرانه صریحی
محصول بیت داخی ای کلستانه ناظر اولان کیمسه داخی نفسکه ایستدکك
خیری طلب ایله یعنی هر خیرکه مراد ایدرسه آنی خدادن طلب ایله دبو
وطلبدن صکره کتابك صاحبینه وما لکینه غفران طلب ایله معلوم اوله
صحیح نسخه لرده بیت اولدر سل بالله در وبعضنده سل لله دراما حرف جر
سل الله هیچ برینده واقع دکل زیرا بویله اولنجه ناموزون اولور کوبحر
بسیط مثمن در که اوچنجی جزوی سالم در یعنی مستفعل لکن شراح جمیعا سل
الله یازمشلر بس معلوم در که اشعار عرب اوناتنده قاصرلر ایمش

دده شراح جمیعا

تم هذا الكتاب بعون الله الوهاب

شودم کم شرحه هاتف دیدی تمت
غدایدی صودا دیسك سال هجرت
صفر ماهینك اوچنجیدی روزی
که تکمیلینی مولا قلدی روزی
مبارك اولسون او قیوب یازانه
دخی سهو وخطاسینی دوزانه

كتبه الفقير الحقير المعترف بالذنب والتقصير
احمد بن حسين المحتاج الى رحمة ربه القدير
غفر الله له ولوالديه واحسن اليهما واليه
ولمن ترحم بالخير عليهما وعليه
وذلك في يوم الثامن وعشر
شهر شوال المبارك من شهور
سنة ست وتسعين والف

ذلك

ἐκ θεῶ θαλμηχάνοις τῶν ἀπενά.

Lucenti

Μ λῶ ὠκάριο ῆ ρεθ·· ῶ ἄ [illegible]

٩٢٣

